

BILTEN
USTAVNOG SUDA BOSNE I HERCEGOVINE
2007. GODINA - II dio

БИЛТЕН
УСТАВНОГ СУДА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ
2007. ГОДИНА - II дио

Sarajevo, 2008.

BILTEN USTAVNOG SUDA BOSNE I HERCEGOVINE

2007. GODINA – II dio

BROJ 17

ISSN: 1512-6366

Izdavač:

USTAVNI SUD BOSNE I HERCEGOVINE
Sarajevo, Ulica reisa Džemaludina Čauševića 6/III

Za izdavača:

HATIDŽA HADŽIOSMANOVIĆ

Urednik:

ZDRAVKO ĐURIČIĆ

Redakcijski odbor:

Prof. dr. MIODRAG SIMOVIĆ

SEADA PALAVRIĆ

ZDRAVKO ĐURIČIĆ

Mr. MARIJA KOVAČIĆ

ERMINA DUMANJIĆ

Lektura:

JEZIČKI ODJEL USTAVNOG SUDA

Korektura:

Mr. MARIJA KOVAČIĆ

DTP:

AMELA HARBA-BAŠOVIĆ

Štampa:

BLICDRUK d.o.o Sarajevo

Tiraž: 400

SADRŽAJ

Uvodna riječ	9
Nadležnost - VI/3.a) Ustava Bosne i Hercegovine	
Odluka U 18/06	15
Nadležnost - VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine	
Odluka AP 1812/07	33
Odluka AP 892/06	45
Odluka AP 2138/07	53
Odluka AP 2346/07	59
Odluka AP 1055/07	67
Odluka AP 2281/05	75
Odluka AP 2313/05	91
Odluka AP 90/06	115
Odluka AP 1330/06	133
Odluka AP 1115/07	147
Odluka AP 133/06	163
Odluka AP 231/06	177
Odluka AP 912/06	193
Odluka AP 1067/06	209
Odluka AP 1223/06	229
Odluka AP 1358/06	245
Odluka AP 1433/06	265
Odluka AP 2166/07	279
Odluka AP 1783/06	291
Odluka AP 2189/06	307
Odluka AP 286/06	333
Odluka AP 825/06	351
Odluka AP 158/06	367
Odluka AP 307/06	391
Odluka AP 948/06	403
Odluka AP 1480/06	421
Odluka AP 1659/06	439
Odluka AP 2195/06	451
Odluka AP 1634/07	471
Odluka AP 884/06	495

Odluka AP 941/06	509
Odluka AP 1231/06	527
Odluka AP 1315/06	545
Odluka AP 1336/06	567
Odluka AP 1524/06	583
Odluka AP 2008/06	597
Odluka AP 2889/06	623
Odluka AP 430/06	643
Odluka AP 431/06	659
Odluka AP 1211/06	681
Odluka AP 1360/06	729
Odluka AP 1434/06	755
Odluka AP 2498/07	767

Registri

Registar odluka po nadležnosti	785
Registar odluka po kriterijima dopustivosti	793
Registar odluka po katalogu prava	795

Indeksi

Abecedni indeks ključnih pojmova - bosanski jezik	807
Abecedni indeks ključnih pojmova - hrvatski jezik	811
Azbučni indeks ključnih pojmova - srpski jezik	815

KAZALO

Uvodna riječ	9
Nadležnost - VI/3.(a) Ustava Bosne i Hercegovine	
Odluka U 18/06	15
Nadležnost - VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine	
Odluka AP 1812/07	33
Odluka AP 892/06	45
Odluka AP 2138/07	53
Odluka AP 2346/07	59
Odluka AP 1055/07	67
Odluka AP 2281/05	75
Odluka AP 2313/05	91
Odluka AP 90/06	115
Odluka AP 1330/06	133
Odluka AP 1115/07	147
Odluka AP 133/06	163
Odluka AP 231/06	177
Odluka AP 912/06	193
Odluka AP 1067/06	209
Odluka AP 1223/06	229
Odluka AP 1358/06	245
Odluka AP 1433/06	265
Odluka AP 2166/07	279
Odluka AP 1783/06	291
Odluka AP 2189/06	307
Odluka AP 286/06	333
Odluka AP 825/06	351
Odluka AP 158/06	367
Odluka AP 307/06	391
Odluka AP 948/06	403
Odluka AP 1480/06	421
Odluka AP 1659/06	439
Odluka AP 2195/06	451
Odluka AP 1634/07	471
Odluka AP 884/06	495

Odluka AP 941/06	509
Odluka AP 1231/06	527
Odluka AP 1315/06	545
Odluka AP 1336/06	567
Odluka AP 1524/06	583
Odluka AP 2008/06	597
Odluka AP 2889/06	623
Odluka AP 430/06	643
Odluka AP 431/06	659
Odluka AP 1211/06	681
Odluka AP 1360/06	729
Odluka AP 1434/06	755
Odluka AP 2498/07	767

Registri

Registar odluka po nadležnosti	785
Registar odluka po kriterijima dopustivosti	793
Registar odluka po katalogu prava	795

Indeksi

Abecedni indeks ključnih pojmova - bosanski jezik	807
Abecedni indeks ključnih pojmova - hrvatski jezik	811
Azbučni indeks ključnih pojmova - srpski jezik	815

САДРЖАЈ

Уводна ријеч	9
Надлежност - VI(3a) Устава Босне и Херцеговине	
Одлука У 18/06	15
Надлежност - VI(3b) Устава Босне и Херцеговине	
Одлука АП 1812/07	33
Одлука АП 892/06	45
Одлука АП 2138/07	53
Одлука АП 2346/07	59
Одлука АП 1055/07	67
Одлука АП 2281/05	75
Одлука АП 2313/05	91
Одлука АП 90/06	115
Одлука АП 1330/06	133
Одлука АП 1115/07	147
Одлука АП 133/06	163
Одлука АП 231/06	177
Одлука АП 912/06	193
Одлука АП 1067/06	209
Одлука АП 1223/06	229
Одлука АП 1358/06	245
Одлука АП 1433/06	265
Одлука АП 2166/07	279
Одлука АП 1783/06	291
Одлука АП 2189/06	307
Одлука АП 286/06	333
Одлука АП 825/06	351
Одлука АП 158/06	367
Одлука АП 307/06	391
Одлука АП 948/06	403
Одлука АП 1480/06	421
Одлука АП 1659/06	439
Одлука АП 2195/06	451
Одлука АП 1634/07	471
Одлука АП 884/06	495

Одлука АП 941/06	509
Одлука АП 1231/06	527
Одлука АП 1315/06	545
Одлука АП 1336/06	567
Одлука АП 1524/06	583
Одлука АП 2008/06	597
Одлука АП 2889/06	623
Одлука АП 430/06	643
Одлука АП 431/06	659
Одлука АП 1211/06	681
Одлука АП 1360/06	729
Одлука АП 1434/06	755
Одлука АП 2498/07	767

Регистри

Регистар одлука по надлежности	785
Регистар одлука по критеријима допустивости	793
Регистар одлука по каталогу права	795

Индекси

Абецедни индекс кључних појмова - босански језик	807
Абецедни индекс кључних појмова - хрватски језик	811
Азбучни индекс кључних појмова - српски језик	815

UVODNA RIJEČ

Dragi čitatelji,

Pred vama je Bilten odluka Ustavnog suda Bosne i Hercegovine za drugu polovinu 2007. godine. Na ovaj način nastavljamo praksu integriranja naše prakse i doprinošenja izgradnji koherentnog sudskog sistema u Bosni i Hercegovini.

Kao što smo to radili i u prethodnim izdanjima, ovdje vam nudimo pregled samo izabраниh odluka koje predstavljaju nove pravne slučajeve ili se mogu smatrati interesantnim sa pravnog stanovišta. Među njima, u okviru apstraktne nadležnosti, izdvajamo odluke u predmetima AP 286/06, AP 1524/06 i AP 1223/06. Sa sadržajem svih ostalih odluka Ustavnog suda, uključujući odluke o dopustivosti, odluke o dopustivosti i meritumu, kao i privremene mjere, javnost se može upoznati koristeći web stranicu Ustavnog suda www.ccbh.ba.

Princip po kojem su odluke razvrstane u ovom biltenu ostao je isti kao u prethodnom Biltenu Ustavnog suda Bosne i Hercegovine – 2007. godina I dio. Odluke su, dakle razvrstane prema nadležnosti, a unutar toga prema pravnoj osnovi iz Pravila Ustavnog suda BiH. Dalje klasifikacije su razrađene prema vrsti odluka (odluke o meritumu, odluke o dopustivosti, odluke o privremenim mjerama). Sastavni dio Biltena i dalje čine registri odluka koje smo razvrstali prema nadležnosti, kriterijima dopustivosti i katalogu prava. U prethodnom Biltenu prvi put je uveden abecedni index ključnih pojmova koji čini sastavni dio i ovog biltena.

Zbog ravnopravnosti dva pisma i tri službena jezika u Bosni i Hercegovini ovaj bilten štampamo kombinirano, što neće, nadamo se, stvarati ozbiljnije teškoće u korištenju.

Nadamo se da ćemo na ovaj način pridonijeti boljem razumijevanju instrumenata zaštite Ustavom Bosne i Hercegovine zagarantiranih prava i prava garantiranih Evropskom konvencijom za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda.

Sarajevo, juni 2008. godine

Predsjednica
Ustavnog suda Bosne i Hercegovine
Hatidža Hadžiosmanović-Mahić

ODLUKE
USTAVNOG SUDA BOSNE I HERCEGOVINE

ОДЛУКЕ
УСТАВНОГ СУДА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

Nadležnost - VI/3.a) Ustava Bosne i Hercegovine

Nadležnost - VI/3.(a) Ustava Bosne i Hercegovine

Надлежност - VI/3а) Устава Босне и Херцеговине

Predmet broj U 18/06

**ODLUKA O
DOPUSTIVOSTI I
MERITUMU**

Zahtjev Petra Kunića, Milorada Živkovića, Tihomira Gligorića, Nenada Mišića, Miloša Jovanovića, Momčila Novakovića, Ljiljane Miličević, Mirka Blagojevića, Dušanke Majkić, Jeline Đurković i Marije Perkanović, u vrijeme podnošenja zahtjeva članova Predstavničkog doma Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine, za ocjenu ustavnosti člana 62. stav 5. Zakona o odbrani Bosne i Hercegovine

Odluka od 23. novembra 2007. godine

Ustavni sud Bosne i Hercegovine u plenarnom sazivu u predmetu broj U 18/06, rješavajući zahtjev **Petra Kunića, Milorada Živkovića, Tihomira Gligorića, Nenada Mišića, Miloša Jovanovića, Momčila Novakovića, Ljiljane Miličević, Mirka Blagojevića, Dušanke Majkić, Jeline Đurković i Marije Perkanović**, u vrijeme podnošenja zahtjeva članova Predstavničkog doma Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine, na osnovu člana VI/3.a) Ustava Bosne i Hercegovine, člana 59. stav 2. alineja 2. i člana 61. st. 1. i 3. Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine («Službeni glasnik Bosne i Hercegovine» broj 60/05), u sastavu:

Hatidža Hadžiosmanović, predsjednica

David Feldman, potpredsjednik

Miodrag Simović, potpredsjednik

Valerija Galić, potpredsjednica

Tudor Pantiru, sudija

Mato Tadić, sudija

Constance Grewe, sutkinja

Krstan Simić, sudija

na sjednici održanoj 23. novembra 2007. godine donio je

ODLUKU O DOPUSTIVOSTI I MERITUMU

Odbija se kao neosnovan zahtjev **Petra Kunića, Milorada Živkovića, Tihomira Gligorića, Nenada Mišića, Miloša Jovanovića, Momčila Novakovića, Ljiljane Miličević, Mirka Blagojevića, Dušanke Majkić, Jeline Đurković i Marije Perkanović**, u vrijeme podnošenja zahtjeva članova Predstavničkog doma Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine.

Utvrđuje se da je član 62. stav 5. Zakona o odbrani Bosne i Hercegovine («Službeni glasnik Bosne i Hercegovine» br. 88/05 i 94/05) u skladu s Ustavom Bosne i Hercegovine.

Odluku objaviti u «Službenom glasniku Bosne i Hercegovine», «Službenim novinama Federacije Bosne i Hercegovine», «Službenom glasniku Republike Srpske» i «Službenom glasniku Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine».

Obrazloženje

I. Uvod

1. Petar Kunić, Milorad Živković, Tihomir Gligorić, Nenad Mišić, Miloš Jovanović, Momčilo Novaković, Ljiljana Miličević, Mirko Blagojević, Dušanka Majkić, Jelene Đurković i Marija Perkanović, u vrijeme podnošenja zahtjeva članovi Predstavničkog doma Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: podnosioci zahtjeva), podnijeli su 10. jula 2006. godine Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Ustavni sud) zahtjev za ocjenu ustavnosti člana 62. stav 5. Zakona o odbrani Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Zakon o odbrani, «Službeni glasnik Bosne i Hercegovine» br. 88/05 i 94/05).

II. Postupak pred Ustavnim sudom

2. Na osnovu člana 22. stav 1. Pravila Ustavnog suda, od Predstavničkog doma i Doma naroda Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine zatraženo je 13. februara 2007. godine dostavljanje odgovora na zahtjev.

3. Predstavnički dom Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine dostavio je Ustavnom sudu odgovor na zahtjev posredstvom svoje Ustavnopravne komisije 28. februara 2007. godine, a Dom naroda Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine nije dostavio odgovor na zahtjev.

4. Na osnovu člana 33. Pravila Ustavnog suda, od Ministarstva odbrane Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Ministarstvo odbrane) je 14. juna 2007. godine zatraženo dostavljanje informacije o tome je li Ministarstvo odbrane donijelo konačnu odluku o statusu državnih službenika i zaposlenika ranije zaposlenih u entitetskom Ministarstvu odbrane Republike Srpske (u daljnjem tekstu: državni službenici).

5. Ministarstvo odbrane je 11. jula 2007. godine dostavilo traženu informaciju u kojoj navodi da do datuma izrade ove informacije nije donijelo konačnu odluku o statusu

državnih službenika. U informaciji se, dalje, navodi da do donošenja konačne odluke o statusu državnih službenika Ministarstvo odbrane postupa u skladu s odredbama Zakona o odbrani koje su za Ministarstvo obavezujuće, te da je u ovom dijelu svoje nadležnosti Ministarstvo odbrane donijelo odgovarajuće provedbene propise koji su u skladu s citiranim odredbama Zakona o odbrani.

6. Na osnovu člana 26. stav 2. Pravila Ustavnog suda, odgovor na zahtjev dostavljen je podnosiocima zahtjeva 5. juna 2007. godine.

7. Sutkinja Seada Palavrić se, u skladu sa članom 93. stav 1. Pravila Ustavnog suda, izuzela iz odlučivanja u konkretnom predmetu, s obzirom na činjenicu da je kao član Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine učestvovala u usvajanju zakona čije se odredbe osporavaju.

III. Zahtjev

a) Navodi iz zahtjeva

8. Podnosioci zahtjeva su podnijeli zahtjev u skladu s odredbama člana VI/3.a) Ustava Bosne i Hercegovine. Oni smatraju da član 62. stav 5. Zakona o odbrani nije u skladu s Ustavom Bosne i Hercegovine jer su njegove odredbe diskriminirajuće. Naime, članom 62. stav 5. citiranog zakona predviđeno je da državni službenici zadržavaju svoje ranije prinadležnosti (plaću, naknade i dr.) koje su imali u entitetskim ministarstvima sve dok ministar odbrane ne donese konačnu odluku o njihovom statusu u uspostavljenom jedinstvenom Ministarstvu odbrane, nakon procesa izbora predviđenog članom 64. Zakona o odbrani. Podnosioci zahtjeva, također, navode da od dana preuzimanja (1. januara 2006. godine) državni službenici i zaposlenici iz Republike Srpske za 20 do 30% imaju manje plaće i naknade za topli obrok od ostalih državnih službenika, a naknade za regres manje su i do tri puta, zbog čega je navedena zakonska odredba diskriminirajuća i neustavna, jer dovodi istu kategoriju državnih službenika i zaposlenika u različit položaj. Također, ističu da je apsurdno da državni službenici u istom zvanju i statusu, zaposleni u istom organu, imaju različite prinadležnosti. Prema navedenom, iako se podnosioci zahtjeva nisu eksplicitno pozvali na odredbe Ustava Bosne i Hercegovine za koje smatraju da su povrijeđene, iz zahtjeva proizlazi da on pokreće pitanje kršenja zabrane diskriminacije iz člana II/4. Ustava Bosne i Hercegovine i člana 14. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda (u daljnjem tekstu: Evropska konvencija), u vezi s pravom na imovinu iz člana II/3.k) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 1. Protokola broj

1 uz Evropsku konvenciju i člana 7. Međunarodnog pakta o ekonomskim, socijalnim i kulturnim pravima, te iz člana 1. Protokola broj 12 uz Evropsku konvenciju. Podnosioci zahtjeva su predložili da Ustavni sud donese odluku kojom se utvrđuje da odredbe člana 62. stav 5. Zakona o odbrani nisu u skladu s Ustavom Bosne i Hercegovine.

b) Odgovor na zahtjev

9. Ustavno-pravna komisija Predstavničkog doma Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine u svom odgovoru je navela da je namjera zakonodavca bila da osporenim odredbom člana 62. stav 5. Zakona o odbrani na određeno vrijeme uredi prava državnih službenika. Zakonodavac osporenim odredbom štiti i garantira zatečena prava državnih službenika na koja zadržavaju svoju poziciju, plaću i naknade sve dok ministar odbrane ne donese konačnu odluku o njihovom statusu u Ministarstvu odbrane nakon procesa izbora predviđenog u članu 64. Zakona o odbrani, pretpostavljajući da će vremensko trajanje prelaznog perioda biti ograničeno. Zakonom, odnosno osporenim odredbom nije uspostavljeno ništa novo, nego je, naprotiv, zadržano postojeće stanje. Zadržavanje *statusa quo* ne može samo po sebi biti izvor diskriminirajućeg odnosa. Ako razlike u visini plaća i naknada eventualno i postoje one nisu nastale usvajanjem Zakona o odbrani i primjenom člana 62. stav 5. nego su nastale ranije. Dalje, navodi se da se predugim trajanjem perioda do donošenja konačne odluke o statusu državnih službenika mogu ugroziti principi na kojima počiva državna služba. Efikasnim djelovanjem i donošenjem konačne odluke o statusu svih zaposlenih riješili bi se problemi na koje se ukazuje, što ponovo upućuje da tekst člana 62. tačka 5. Zakona o odbrani nije izvor problema, nego naslijeđeno stanje i sporost u implementaciji člana 64. Zakona o odbrani koji regulira proces izbora i člana 65. Zakona o odbrani koji regulira odlučivanje o statusu državnih službenika.

IV. Relevantni propisi

10. **Zakon o odbrani Bosne i Hercegovine** («Službeni glasnik Bosne i Hercegovine» br. 88/05 i 94/05)

«Član 62. st. 1, 3, 4. i 5.

(1) Izuzetno od odredaba člana 19. stav 4. i člana 32.a) Zakona o državnoj službi u institucijama Bosne i Hercegovine («Službeni glasnik BiH» br. 19/02, 35/03, 14/04, 17/04, 26/04, 37/04 i 48/05) 1. januara 2006. godine svi državni službenici iz ranijih entitetskih ministarstava odbrane, kojima je u postupku nadležnih entitetskih agencija utvrđen status

državnih službenika, postaju državni službenici u Ministarstvu odbrane, i na njih se primjenjuje Zakon o državnoj službi u institucijama Bosne i Hercegovine.

(3) Dana 1. januara 2006. godine namještenici/radnici iz ranijih entitetskih ministarstava odbrane postaju zaposlenici u Ministarstvu odbrane i na njih će se primjenjivati Zakon o radu u institucijama Bosne i Hercegovine («Službeni glasnik BiH» br. 26/04 i 7/05).

(4) [...] državni službenici i zaposlenici iz st. 1. i 3. ovog člana nastavljaju obavljati prethodne poslove i zadatke u mjeri u kojoj to nije u suprotnosti s ovim zakonom, dok ministar odbrane ne donese konačnu odluku o njihovom statusu u Ministarstvu odbrane nakon procesa izbora iz člana 64. ovog zakona.

(5) Državni službenici i zaposlenici iz st. 1. i 3. ovog člana zadržavaju svoju poziciju, plaću i naknade sve dok ministar odbrane ne donese konačnu odluku o njihovom statusu u Ministarstvu odbrane nakon procesa izbora predviđenog u članu 64. ovog zakona.

Član 64. st. 3. i 5.

(3) Komisija za izbor ima odgovornost utvrditi ispunjavaju li državni službenici i zaposlenici u Ministarstvu odbrane uvjete za nastavak radnog odnosa u Ministarstvu odbrane koji su utvrđeni relevantnim propisima, kao i druge kriterije koje je utvrdio ministar odbrane, a odobrilo Vijeće ministara Bosne i Hercegovine.

(5) Komisija za izbor dostavlja prijedloge za sve državne službenike i zaposlenike u Ministarstvu odbrane, preuzete iz ranijih entitetskih ministarstava odbrane, zajedno s izvještajem, ministru odbrane na razmatranje prije nego što on donese odluku iz čl. 65. i 66. ovog zakona.

Član 65.

Nakon završetka procesa izbora iz člana 64. ovog zakona, ministar odbrane donosi odluke o statusu svih državnih službenika i zaposlenika u Ministarstvu odbrane, u skladu s izvještajem iz člana 64. stav 5. ovog zakona.

Član 66.

(1) Ministar odbrane pripremit će i podnijeti Vijeću ministara Bosne i Hercegovine na davanje saglasnosti novi pravilnik o unutrašnjoj organizaciji u roku od 30 dana od dana stupanja na snagu ovog zakona.

(2) Nakon usvajanja pravilnika iz stava 1. ovog člana, ministar odbrane vrši postavljanje na predviđena radna mjesta izabranih državnih službenika i zaposlenika.»

V. Dopustivost

11. Član VI/3.a) Ustava Bosne i Hercegovine u relevantnom dijelu glasi:

«Ustavni sud je jedini nadležan odlučivati o bilo kojem sporu koji se javlja prema ovom Ustavu između dva entiteta, ili između Bosne i Hercegovine i jednog ili oba entiteta, te između institucija Bosne i Hercegovine, uključujući, ali ne ograničavajući se na to:

Je li bilo koja odredba Ustava ili zakona jednog entiteta u skladu s ovim Ustavom.

Sporove može pokrenuti član Predsjedništva, predsjedavajući Vijeća ministara, predsjedavajući, ili njegov zamjenik, bilo kojeg doma Parlamentarne skupštine; jedna četvrtina članova/delegata bilo kojeg doma Parlamentarne skupštine, ili jedna četvrtina članova bilo kojeg doma zakonodavnog organa jednog entiteta.»

12. Ustavni sud smatra da se predmetni zahtjev odnosi na pitanje koje se ubraja u okvir člana VI/3.a) Ustava Bosne i Hercegovine, s obzirom na to da se zahtjev odnosi na ocjenu ustavnosti člana 62. stav 5. Zakona o odbrani, dakle, radi se o nadležnosti Ustavnog suda iz člana VI/3.a) Ustava Bosne i Hercegovine.

13. Dalje, Ustavni sud je utvrdio da su podnosioci zahtjeva (11) u vrijeme podnošenja zahtjeva bili članovi Predstavničkog doma Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine i da čine jednu četvrtinu od ukupnog broja (42) članova ovog doma, dakle, ovlašteni podnosioci iz člana VI/3.a) Ustava Bosne i Hercegovine.

14. Imajući u vidu odredbe člana VI/3.a) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 17. stav 1. Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je utvrdio da je predmetni zahtjev dopustiv, jer su zahtjev podnijeli ovlašteni subjekti i ne postoji nijedan formalni razlog iz člana 17. stav 1. Pravila Ustavnog suda zbog kojeg zahtjev nije dopustiv.

VI. Meritum

15. Podnosioci zahtjeva su podnijeli zahtjev u skladu s odredbama člana VI/3.a) Ustava Bosne i Hercegovine. Oni smatraju da član 62. stav 5. Zakona o odbrani nije u skladu s Ustavom Bosne i Hercegovine jer su njegove odredbe diskriminirajuće, s obzirom na to da državni službenici, ranije zaposleni u entitetskom Ministarstvu odbrane Republike

Srpske, koji su postali zaposlenici u Ministarstvu odbrane, imaju manju plaću i naknade od ostalih državnih službenika zaposlenih u Ministarstvu odbrane. Prema navedenom, zahtjev pokreće pitanje kršenja zabrane diskriminacije iz člana II/4. Ustava Bosne i Hercegovine i člana 14. Evropske konvencije u vezi s pravom na imovinu iz člana II/3.k) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju i člana 7. Međunarodnog pakta o ekonomskim, socijalnim i kulturnim pravima, te iz člana 1. Protokola broj 12 uz Evropsku konvenciju.

Diskriminacija u vezi s pravom na imovinu

16. Član II/4. Ustava Bosne i Hercegovine glasi:

«Uživanje prava i sloboda predviđenih u ovom članu ili u međunarodnim sporazumima navedenim u Aneksu I ovog Ustava osigurano je svim licima u Bosni i Hercegovini bez diskriminacije prema bilo kojem osnovu kao što je spol, rasa, boja, jezik, vjera, političko i drugo mišljenje, nacionalno ili socijalno porijeklo, povezanost s nacionalnom manjinom, imovina, rođenje ili drugi status.»

17. Član 14. Evropske konvencije glasi:

«Uživanje prava i sloboda predviđenih ovom konvencijom osigurava se bez diskriminacije prema bilo kojoj osnovi kao što su spol, rasa, boja kože, jezik, vjeroispovijest, političko ili drugo mišljenje, nacionalno ili socijalno porijeklo, veza s nacionalnom manjinom, imovinsko stanje, rođenje ili drugi status.»

18. Član II/3.k) Ustava Bosne i Hercegovine glasi:

«Sva lica na teritoriji Bosne i Hercegovine uživaju ljudska prava i slobode iz stava 2. ovog člana što uključuje:

[...]

k) Pravo na imovinu.»

Član 1. Protokola broj 1 glasi:

«Svako fizičko ili pravno lice ima pravo na neometano uživanje svoje imovine. Niko ne može biti lišen svoje imovine, osim u javnom interesu i pod uvjetima predviđenim zakonom i općim principima međunarodnog prava.»

Prethodne odredbe, međutim, ni na koji način ne utječu na pravo države da primjenjuje takve zakone koje smatra potrebnim da bi nadzirala korištenja imovine u skladu s općim interesima ili da bi osigurala naplatu poreza ili drugih doprinosa ili kazni.»

19. Prilikom razmatranja je li došlo do povrede prava na nediskriminaciju iz člana II/4. Ustava Bosne i Hercegovine i člana 14. Evropske konvencije u vezi s pravom na imovinu iz člana II/3.k) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju, Ustavni sud prvo mora odgovoriti na pitanje postoji li u konkretnom slučaju «imovina» na koju se odnose garancije «prava na imovinu».

20. Prema praksi Evropskog suda za ljudska prava, plaće za izvršeni rad spadaju u djelokrug zaštite člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju (vidi Evropski sud za ljudska prava, *Smokovits i dr. protiv Grčke*, presuda od 11. aprila 2002. godine, aplikacija broj 46356/99, stav 32). Ustavni sud je već ranije zauzeo stav da pravo na plaću iz radnog odnosa odgovara «imovini» u smislu člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju (vidi Ustavni sud, Odluka broj *U 26/00*, stav 22. objavljena u «Službenom glasniku Bosne i Hercegovine» broj 8/02). Međutim, to ne podrazumijeva i pravo na isplatu nekog tačno određenog iznosa. Pored toga, zaštićenom imovinom se smatra i osnovano očekivanje da će se primijeniti određeni uvjeti kao i zakonski zasnovano potraživanje.

21. Razmatrajući pitanje prava na plaću i naknade državnih službenika, u kontekstu osporene odredbe člana 62. stav 5. Zakona o odbrani, Ustavni sud zapaža da je odredbama osporenog člana predviđeno da državni službenici postaju zaposlenici u Ministarstvu odbrane i zadržavaju svoju poziciju, plaću i naknade sve dok ministar odbrane ne donese konačnu odluku o njihovom statusu u Ministarstvu odbrane, nakon procesa izbora predviđenog članom 64. Zakona o odbrani. Prema članu 62. stav 4. ovog zakona «*državni službenici i zaposlenici [...] nastavljaju obavljati prethodne poslove i zadatke.*»

22. Imajući u vidu konkretna zakonska rješenja, može se uočiti da se osporenim odredbom člana 62. stav 5. Zakona o odbrani kojom je predviđeno da državni službenici zadržavaju poziciju, plaću i naknade sve dok ministar odbrane ne donese konačnu odluku o njihovom statusu u Ministarstvu odbrane garantiraju stečena prava na plaću i naknade koja su imali u entitetskom Ministarstvu odbrane. Također, osim osporenim odredbom člana 62. stav 5. Zakona o odbrani ni jednom drugom odredbom citiranog zakona nije na poseban način regulirano pitanje prava na plaću i naknade državnih službenika (ranije zaposleni u entitetskom Ministarstvu odbrane Republike Srpske) koji su postali zaposlenici u Ministarstvu odbrane. Dakle, državni službenici, koji prema osporenim odredbama člana

62. stav 5. Zakona o odbrani zadržavaju svoju poziciju, plaću i naknade sve dok ministar odbrane ne donese konačnu odluku o njihovom statusu, nemaju zakonom konstituirano pravo na plaću i naknade veće od onih koje su imali prema ranijim entitetskim propisima i čija isplata osporenim zakonom nije dovedena u pitanje. Isto tako, oni nisu mogli imati nikakvo «legitimno očekivanje» da će u prelaznom periodu do konačne odluke o njihovom statusu njihove plaće i naknade biti povećane jer to ne predviđa niti jedna zakonska odredba. Slijedi da razlika u plaćama i naknadama u prelaznom periodu između državnih službenika bivših entitetskih ministarstava odbrane kojima nije trajno riješen status u Ministarstvu odbrane i plaća i naknada državnih službenika kojima je odlukom ministra odbrane konačno riješen status, ne predstavlja «imovinu» u smislu člana II/3.k) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju.

23. S druge strane, pravo na nediskriminaciju iz člana II/4. Ustava Bosne i Hercegovine i člana 14. Evropske konvencije je akcesorno pravo. To znači da nije garantirano neovisno i samostalno pravo na nediskriminaciju, već se na diskriminaciju može pozvati samo u vezi sa uživanjem ostalih prava i sloboda garantiranih Ustavom Bosne i Hercegovine i Evropskom konvencijom. Iako utvrđivanje kršenja nekog od garantiranih prava nije pretpostavka za primjenu člana 14. Evropske konvencije, ipak se ovaj član neće moći primijeniti ukoliko činjenice konkretnog slučaja ne ulaze «u obim» garantiranih prava (vidi Evropski sud, *Karlheinz Schmidt protiv Njemačke*, presuda od 18. jula 1994. godine, serija A, broj 291-B, stav 22).

24. Kako je Ustavni sud već zaključio da u konkretnom slučaju nema «imovine» koja uživa zaštitu člana II/3.k) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju, samim tim nema ni povrede prava na nediskriminaciju u vezi sa uživanjem ovog prava.

Opća zabrana diskriminacije - član 1. Protokola broj 12 uz Evropsku konvenciju

25. Širi obim principa nediskriminacije predviđen je članom 1. Protokola broj 12 uz Evropsku konvenciju. Država Bosna i Hercegovina je 29. jula 2003. godine ratificirala Protokol broj 12 uz Evropsku konvenciju koji garantira uživanje svih prava predviđenih zakonom bez diskriminacije. Ovaj Protokol je stupio na snagu 1. aprila 2005. godine.

26. Član 1. Protokola broj 12

«(1) Uživanje svih prava određenih zakonom osigurat će se bez diskriminacije na bilo kojoj osnovi kao što je spol, rasa, boja kože, jezik, vjera, političko ili drugo mišljenje,

nacionalno ili socijalno porijeklo, pripadnost nacionalnoj manjini, imovina, rođenje ili drugi status.

(2) Nikoga ne smiju diskriminirati javni organi na bilo kojoj osnovi, kako je i navedeno u stavu 1».

27. Iz navedenog proizlazi da odredbe ovog Protokola garantiraju uživanje svih prava predviđenih zakonom bez diskriminacije, te, između ostalog, preciziraju da javni organi nikoga ne mogu diskriminirati prema bilo kojoj osnovi, dakle, osnovni princip nediskriminacije je proširen i na domaće zakone, a ne samo na prava garantirana Evropskom konvencijom. Ustavni sud ponavlja da odredbe člana 62. stav 5. Zakona o odbrani štite zatečena prava državnih službenika koji zadržavaju poziciju plaća i naknada dok se ne donese konačna odluka o njihovom statusu u Ministarstvu odbrane. Sama činjenica da se prema odredbama člana 64. Zakona o odbrani moraju ispitati zakonski uvjeti za to ispunjavaju li državni službenici uvjete za nastavak radnog odnosa u Ministarstvu odbrane, koji su utvrđeni relevantnim propisima, kao i drugi kriteriji koje je utvrdio ministar, a odobrilo Vijeće ministara Bosne i Hercegovine, ukazuje da ne postoje čvrste garancije da će svi zaposlenici u bivšim entitetskim ministarstvima ispuniti te uvjete. Naime, Zakonom o odbrani je ostavljena mogućnost da se nakon provedene procedure utvrdi ispunjavaju li državni službenici i zaposlenici uvjete za nastavak radnog odnosa u Ministarstvu odbrane. Dakle, Zakonom o odbrani država je obavezana da osigura provođenje važećih normi kako bi državni službenici mogli razriješiti svoj radno-pravni status, što svakako predstavlja legitiman cilj od općeg interesa. Zakonom o odbrani pravo na plaću državnih službenika i zaposlenika nije uskraćeno, naprotiv, osporenim odredbom se štiti zatečeno pravo na plaću državnih službenika na postojećoj poziciji, dok se ne donese konačna odluka o njihovom statusu. Ustavni sud konstatira da je status državnih službenika, ranije zaposlenih u entitetskim ministarstvima, specifične prirode, te da se radi o zakonskoj kategoriji koja je definirala status ovih zaposlenika garantirajući im da zadrže iste plaće i naknade dok se ne utvrdi konačan status, odnosno ispunjavaju li državni službenici zakonske uvjete za nastavak radnog odnosa u Ministarstvu odbrane.

28. Ustavni sud smatra da je namjera zakonodavca bila da se osporenim odredbom člana 62. stav 5. Zakona o odbrani na određeno vrijeme urede prava državnih službenika iz entitetskih ministarstava odbrane, štiteći na taj način garantirana stečena prava državnih službenika na iste plaće i naknade na postojećoj poziciji, dok se ne donese odluka o statusu državnih službenika.

29. Ustavni sud konstatira da su podnosioci zahtjeva s pravom nezadovoljni predugim trajanjem perioda do donošenja konačne odluke o statusu državnih službenika, međutim, to se, prije svega, odnosi na nedostatke mehanizama za provođenje Zakona o odbrani. Istina, Zakonom o odbrani nije utvrđen prelazni period u kojem se trebao okončati postupak odlučivanja o statusu državnih službenika, te da bi se efikasnijim djelovanjem i donošenjem konačne odluke o statusu svih zaposlenih riješili problemi na koje podnosioci zahtjeva ukazuju. Međutim, za osporene odredbe ne može se reći da ne služe legitimnom cilju i da nemaju razumno opravdanje, te da na podnosiocima zahtjeva stavljaju pretjeran teret, budući da je ograničenje proporcionalno cilju šire društvene zajednice u smislu očuvanja uspostavljenog i uspostavljanja jedinstvenog odbrambenog sistema radi osiguranja suvereniteta, teritorijalne cjelovitosti, kao i međunarodnog subjektiviteta Bosne i Hercegovine.

30. U konkretnom slučaju, cilj Zakona o odbrani je uspostavljanje sistema odbrane Bosne i Hercegovine čije su oružane snage jedna profesionalna sila koju organizira i kontrolira Bosna i Hercegovina, te je u tom kontekstu teško negirati legitimnost norme koja je neophodna da bi se postigao jedinstven odbrambeni sistem Bosne i Hercegovine.

31. S obzirom na navedeno, Ustavni sud konstatira da odredbe osporenog člana 62. stav 5. Zakona o odbrani ne zadiru u stečeno pravo državnih službenika, već upravo opravdano garantiraju ostvarivanje tih prava u stečenom obimu u smislu zadržavanja istih plaća i naknada državnih službenika dok ministar odbrane ne donese konačnu odluku o njihovom statusu. Stoga, Ustavni sud smatra da osporene odredbe člana 62. stav 5. Zakona o odbrani nisu diskriminirajuće, te da ne postoji kršenje člana 1. Protokola broj 12 uz Evropsku konvenciju.

Diskriminacija u vezi sa članom 7.i) Međunarodnog pakta o ekonomskim, socijalnim i kulturnim pravima

32. Zahtjev, također, pokreće pitanje nediskriminacije u vezi sa pravom na pravičnu zaradu i jednaku nagradu za rad zagaraniranu članom 7.i) Međunarodnog pakta o ekonomskim, socijalnim i kulturnim pravima.

Član 7.i) Međunarodnog pakta o ekonomskim, socijalnim i kulturnim pravima glasi:

«Države članice ovog pakta priznaju pravo koje ima svako lice da se koristi pravičnim i povoljnim uvjetima za rad koji naročito osiguravaju:

i) Pravičnu zaradu i jednaku nagradu za rad i iste vrijednosti bez ikakve razlike, a posebno žene moraju imati garanciju da uvjeti njihovog rada nisu gori od uvjeta koje koriste muškarci i primaju istu nagradu kao oni za svoj rad.»

33. Ustavni sud podsjeća da pravo na rad i pravo na uživanje povoljnih uvjeta rada nije zagarantirano Ustavom Bosne i Hercegovine, niti Evropskom konvencijom koja se prema članu II/2. Ustava Bosne i Hercegovine direktno primjenjuje u Bosni i Hercegovini. Međutim, u Aneksu I tačka 8. Ustava Bosne i Hercegovine - Dodatni sporazumi o ljudskim pravima koji se primjenjuju u Bosni i Hercegovini je, između ostalog, naveden i Međunarodni pakt o ekonomskim, socijalnim i kulturnim pravima (1996). Ovim paktom u članu 7.i) zagarantirano je pravo na pravičnu zaradu i jednaku nagradu za rad. Uživanje ovog prava garantirano je članom II/4. Ustava Bosne i Hercegovine kojim je određeno da je uživanje prava i sloboda predviđenih u ovom članu ili međunarodnim sporazumima navedenim u Aneksu I ovog Ustava, osigurano svim licima u Bosni i Hercegovini bez diskriminacije prema bilo kojem osnovu kao što je spol, rasa, boja, jezik, vjera, političko i drugo mišljenje, nacionalno ili socijalno porijeklo, povezanost s nacionalnom manjinom, imovina, rođenje ili drugi status.

34. Ustavni sud ponovo podsjeća da odredbe člana 62. stav 5. Zakona o odbrani štite zatečena prava državnih službenika koji zadržavaju iste plaće i naknade dok se ne donese konačna odluka o njihovom statusu. Sama činjenica da se prema odredbama člana 64. Zakona o odbrani moraju ispitati zakonski uvjeti za to ispunjavaju li državni službenici uvjete za nastavak radnog odnosa u Ministarstvu odbrane, koji su utvrđeni relevantnim propisima, kao i drugi kriteriji koje je utvrdio ministar, a odobrilo Vijeće ministara Bosne i Hercegovine, ukazuje da ne postoje garancije da će svi zaposlenici u bivšim entitetskim ministarstvima ispuniti te uvjete. Dakle, prema odredbama Zakona o odbrani država je obavezana osigurati provođenje važećih normi kako bi državni službenici mogli razriješiti svoj radno-pravni status. Isto tako, prema odredbama Zakona o odbrani državnim službenicima se ne uskraćuje pravo na plaću i naknade, naprotiv, osporenim odredbom člana 62. stav 5. Zakona o odbrani se štiti zatečeno pravo na plaću državnih službenika na postojećoj poziciji, dok se ne donese konačna odluka o njihovom statusu. Također, osim osporenim odredbom člana 62. stav 5. Zakona o odbrani ni jednom drugom odredbom citiranog zakona nije na poseban način regulirano pitanje prava na plaću i naknade državnih službenika (ranije zaposleni u entitetskom Ministarstvu odbrane Republike Srpske) koji su postali zaposlenici u Ministarstvu odbrane.

35. S obzirom na navedeno, Ustavni sud zaključuje da se osporenom odredbom člana 62. stav 5. Zakona o odbrani ne krše prava državnih službenika na nediskriminaciju u vezi sa članom 7.i) Međunarodnog pakta o ekonomskim, socijalnim i kulturnim pravima.

VII. Zaključak

36. Ustavni sud zaključuje da je osporena odredba člana 62. stav 5. Zakona o odbrani u skladu s Ustavom Bosne i Hercegovine, jer nije povrijeđeno pravo na nediskriminaciju iz člana II/4. Ustava Bosne i Hercegovine, člana 14. Evropske konvencije u vezi sa pravom na imovinu iz člana II/3.k) Ustava Bosne i Hercegovine, te člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju i člana 7.i) Međunarodnog pakta o ekonomskim, socijalnim i kulturnim pravima, kao ni kršenje člana 1. Protokola broj 12 uz Evropsku konvenciju.

37. Na osnovu člana 61. st. 1. i 3. Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je odlučio kao u dispozitivu ove odluke.

38. Prema članu VI/4. Ustava Bosne i Hercegovine, odluke Ustavnog suda su konačne i obavezujuće.

Predsjednica
Ustavnog suda Bosne i Hercegovine
Hatidža Hadžiosmanović

Nadležnost - VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine

Nadležnost - VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine

Надлежност - VI/3b) Устава Босне и Херцеговине

Predmet broj AP 1812/07

**ODLUKA O
PRIVREMENOJ MJERI**

Zahtjev Miljana Radonje za donošenje privremene mjere, a u vezi sa apelacijom podnesenom protiv rješenja Vrhovnog suda Republike Srpske br. 118-0-Kž-07-000 107 od 15. svibnja 2007. godine, 118-0-Kv-07-000 010 od 2. svibnja 2007. godine, 118-0-Kž-07-000 053 od 21. ožujka 2007. godine i rješenja Okružnog suda u Banjaluci broj 011-0-Kv-07-000 011 od 2. ožujka 2007. godine

Odluka od 16. srpnja 2007. godine

Ustavni je sud Bosne i Hercegovine u Vijeću od pet sudaca, u sastavu: predsjednica Hatidža Hadžiosmanović, dopredsjednici Miodrag Simović i Valerija Galić, suci Mato Tadić i Seada Palavrić, na sjednici održanoj 16. srpnja 2007. godine u predmetu broj **AP 1812/07**, rješavajući zahtjev **Miljana Radonje** za donošenjem privremene mjere, na temelju članka VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine, članka 59. stavak 2. alineja 5. i članka 77. st. 1. i 3. Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine («Službeni glasnik Bosne i Hercegovine» broj 60/05), donio

ODLUKU O PRIVREMENOJ MJERI

Na temelju članka 77. stavak 3. Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, nalaže se Vrhovnom sudu Republike Srpske da osigura da se Miljan Radonja odmah, a najkasnije u roku od 24 sata od dana i sata prijama ove odluke, izvede i sasluša pred mjerodavnim sucem na okolnosti produljenja pritvora, sukladno članku 5. stavak 3. Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda, u kaznenome predmetu u kojemu su donesena rješenja Vrhovnog suda Republike Srpske br. 118-0-Kž-07-000 107 od 15. svibnja 2007. godine i 118-0-Kv-07-000 010 od 2. svibnja 2007. godine.

Vrhovnom sudu Republike Srpske se nalaže da u roku od pet dana od dana prijama ove odluke donese novo rješenje i obavijesti Ustavni sud Bosne i Hercegovine o poduzetim mjerama iz stavka 1. ove odluke, sve sukladno članku 74. stavak 5. Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine.

Do donošenja novog rješenja Vrhovnog suda Republike Srpske na temelju ove odluke o privremenoj mjeri Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, ostaju na snazi rješenja Vrhovnog suda Republike Srpske br. 118-0-Kž-07-000 107 od 15. svibnja 2007. godine i 118-0-Kv-07-000 010 od 2. svibnja 2007. godine.

Obrazloženje

1. Miljan Radonja (u daljnjem tekstu: apelant) iz Istočnog Sarajeva, kojega zastupa Vesna Rujević, odvjetnica iz Banjaluke, podnio je 20. lipnja 2007. godine apelaciju Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Ustavni sud) protiv rješenja Vrhovnog suda Republike Srpske (u daljnjem tekstu: Vrhovni sud) br. 118-0-Kž-07-000 107 od 15. svibnja 2007. godine, 118-0-Kv-07-000 010 od 2. svibnja 2007. godine, 118-0-Kž-07-000 053 od 21. ožujka 2007. godine i Rješenja Okružnog suda u Banjaluci (u daljnjem tekstu: Okružni sud) broj 011-0-Kv-07-000 011 od 2. ožujka 2007. godine. Apelant je također tražio da Ustavni sud donese privremenu mjeru kojom će mu se ukinuti pritvor produljen navedenim rješenjima.

2. Okružni je sud, postupajući po Prijedlogu Okružnog tužiteljstva Banjaluka – Specijalnog tužiteljstva (u daljnjem tekstu: Specijalno tužiteljstvo) za određivanje pritvora broj Kt-8/07 od 6. veljače 2007. godine, donio Rješenje broj 011-0-Kpp-07-000 010-p od 6. veljače 2007. godine, kojim je apelantu, zajedno sa još devet osumnjičenih, zbog postojanja utemeljene dvojbe da je počinio kazneno djelo organiziranoga kriminala iz članka 383.a) stavak 2. u svezi kaznenoga djela teške krađe iz članka 232. stavak 2. u svezi st. 1. i 4. Kaznenoga zakona RS (u daljnjem tekstu: KZ RS), odredio pritvor iz razloga propisanih člankom 189. stavak 1. toč. a), b), v) i g) Zakona o kaznenome postupku RS («Službeni glasnik Republike Srpske» broj 50/03, u daljnjem tekstu: ZKP RS) koji teče od 6. veljače 2007. godine i može trajati najdulje mjesec dana, odnosno do 6. ožujka 2007. godine.

3. Odlučujući o apelantovom prizivu protiv rješenja o određivanju pritvora suca za prethodni postupak od 6. veljače 2007. godine, Okružni je sud u vijeću od troje sudaca donio Rješenje broj 011-0-Kv-07-000 005 od 13. veljače 2007. godine, kojim se apelantov priziv djelomično uvažava i Rješenje broj 011-0-Kpp-07-000 010-p od 6. veljače 2007. godine u odnosu na njega preinačuje u odluci o duljini trajanja pritvora, tako što se određuje da pritvor u odnosu na apelanta po ovom rješenju može trajati do 5. ožujka 2007. godine do 6:00 sati.

4. Rješenjem Okružnog suda broj 011-0-Kv-07-000 011-p od 2. ožujka 2007. godine, koje je potvrđeno Rješenjem Vrhovnog suda broj 118-0-Kž-07-000-053 od 21. ožujka

2007. godine, apelantu je produljen pritvor do 5. svibnja 2007. godine do 6:00 sati, koji mu je ranije određen Rješenjem Okružnog suda broj 011-0-Kpp-07-000 010-p od 6. veljače 2007. godine.

5. Apelant je 2. travnja 2007. godine podnio apelaciju Ustavnom sudu protiv Rješenja Vrhovnog suda broj 118-0-Kž-07-000 053 od 21. ožujka 2007. godine i Rješenja Okružnog suda broj 011-0-Kv-07-000 011-p od 2. ožujka 2007. godine, u kojoj je tražio da Ustavni sud donese privremenu mjeru kojom će mu se ukinuti pritvor određen navedenim rješenjima.

6. Ustavni je sud Odlukom o dopustivosti broj AP 997/07 od 9. svibnja 2007. godine apelaciju odbacio kao nedopuštenu u odnosu na članak II/3.(d) Ustava Bosne i Hercegovine i čl. 5. i 13. Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda (u daljnjem tekstu: Europska konvencija) zbog toga što je očividno (*prima facie*) neutemeljena, a u odnosu na članak II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članak 6. Europske konvencije, jer je preuranjena, obzirom da kazneni postupak koji se vodi protiv apelanta još nije okončan.

7. U međuvremenu je Specijalno tužiteljstvo za suzbijanje organiziranoga i najtežih oblika gospodarskoga kriminala stavilo prijedlog za produljenje pritvora apelantu i ostalim osumnjičenima, broj Kt-ST-8/07 od 27. travnja 2007. godine, za još tri mjeseca iz razloga predviđenih odredbama članka 189. stavak 1. toč. b), v) i g) ZKP RS. Vrhovni je sud Rješenjem broj 118-0-Kv-07-000 010 od 2. svibnja 2007. godine, koje se pobija u ovoj apelaciji, na temelju članka 192. stavak 3. ZKP RS apelantu produljio pritvor za još tri mjeseca, koji je određen Rješenjem Okružnog suda broj 011-0-Kpp-07-000 010-p od 6. veljače 2007. godine, a produljen Rješenjem Okružnog suda broj 011-0-Kv-07-000 011-p od 2. ožujka 2007. godine. Pritvor koji je apelantu produljen pobijanim Rješenjem Vrhovnog suda broj 118-0-Kv-07-000 010 od 2. svibnja 2007. godine može trajati do 5. kolovoza 2007. godine do 8:40 sati.

8. Vrhovni je sud pobijanim Rješenjem broj 118-0-Kž-07-000 107 od 15. svibnja 2007. godine apelantov priziv izjavljen protiv rješenja o produljenju pritvora od 2. svibnja 2007. godine odbio kao neutemeljen. Po ocjeni navedenoga suda, u obrazloženju rješenja o produljenju pritvora osumnjičenima dati su razvidni i prihvatljivi razlozi o utemeljenoj dvojbi kao zakonskom uvjetu za određivanje a time i produljenje pritvora. Također taj sud smatra da rješenje o produljenju pritvora za svaki od pritvorskih razloga daje argumentirano obrazloženje, polazeći od težine djela, brojnosti osoba i radnji u izvršenju djela, njihove organiziranosti i povezanosti, nalazeći u tim okolnostima karakter osobitih

okolnosti koje u smislu odredbe članka 192. stavak 3. ZKP RS opravdavaju produljenje pritvora, pri tomu naglašujući složenost postupka istrage u dosadašnjem tijeku, te nužnost poduzimanja drugih navedenih istražnih radnji.

9. Apelant je 20. lipnja 2007. godine podnio Ustavnom sudu «proširenje apelacije» broj AP 997/07 navodeći da mu je u međuvremenu, od kada je 2. travnja 2007. godine podnio apelaciju protiv Rješenja Vrhovnog suda broj 118-0-Kž-07-000 053 od 21. ožujka 2007. godine i Rješenja Okružnog suda broj 011-0-Kv-07-000 011-p od 2. ožujka 2007. godine, Vrhovni sud Rješenjem broj 118-0-Kv-07-000 010 od 2. svibnja 2007. godine, koje je potvrđeno Rješenjem istog suda broj 118-0-Kž-07-000 107 od 15. svibnja 2007. godine, za još tri mjeseca produljio pritvor koji može trajati do 5. kolovoza 2007. godine, bez saslušanja na okolnosti proširenja istrage i bez izvođenja pred suca.

10. Apelant smatra da mu je pobijanim rješenjima povrijeđeno pravo na slobodu i sigurnost osobe iz članka II/3.(d) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 5. st. 3. i 4. Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda (u daljnjem tekstu: Europska konvencija). Povredu navedenoga prava apelant vidi u tomu što je sud donio navedena rješenja o produljenju pritvora, a da prije toga nije izveden pred suca i saslušan u *«svezi pitanja koja se odnose na produljivanje pritvora po naredbi za proširenje istrage na druga djela»*. Obzirom da je apelant podnio 20. lipnja 2007. godine «proširenje apelacije» o kojoj je Ustavni sud već donio odluku u predmetu broj AP 997/07 od 9. svibnja 2007. godine, te budući da se sada pobijaju i rješenja Vrhovnog suda br. 118-0-Kž-07-000 107 od 15. svibnja 2007. godine i 118-0-Kv-07-000 010 od 2. svibnja 2007. godine, koja su donesena u međuvremenu i kojima je produljen pritvor apelantu za još tri mjeseca, Ustavni sud je navedeno «proširenje apelacije» smatrao novom apelacijom. Predložio je da Ustavni sud donese privremenu mjeru ukidanja pritvora i puštanja na slobodu, ne obrazlažući detaljnije svoje navode glede nastupanja neotklonjivih štetnih posljedica koje bi za njega nastupile ukoliko i dalje ostane u pritvoru.

11. Pri ispitivanju utemeljenosti zahtjeva za donošenjem privremene mjere Ustavni sud je pošao od odredbi članka VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 77. st. 1. i 3. Pravila Ustavnog suda.

12. Članak VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine glasi:

«Ustavni sud također ima apelacionu nadležnost u pitanjima koja su sadržana u ovom Ustavu, kada ona postanu predmet spora zbog presude bilo kojeg suda u Bosni i Hercegovini».

Članak 77. st. 1. i 3. Pravila Ustavnog suda glase:

«Malo vijeće može, na zahtjev podnositelja ili apelanta, odrediti strankama svaku privremenu mjeru za koju smatra da je treba donijeti u interesu stranaka ili pravilnog vođenja postupka.

Ustavni sud u plenarnoj sjednici, odnosno Vijeće od pet sudaca može, na vlastitu inicijativu ili na zahtjev stranke, odrediti privremenu mjeru iz stavka 1. ovoga članka.»

13. Iz navoda apelacije, kao i iz pobijanih rješenja, vidljivo je da je apelantu prvobitno određen pritvor a potom i produljivan iz razloga predviđenih odredbama članka 189. stavak 1. toč. b), v) i g) ZKP RS. Ustavni sud smatra da su razlozi za pritvor iz članka 189. ZKP RS sadržani u članku 5. stavak 1. točka c. Europske konvencije. Imajući u vidu navedeno, Ustavni sud primjećuje da se apelant poziva na povredu članka 5. stavak 3. Europske konvencije, jer nije ispitan na okolnosti produljenja pritvora koji i sada traje, iz naredbe o proširenju istrage.

14. Članak 5. st. 3. i 4. Europske konvencije glasi:

«3. Svako tko je uhapšen ili lišen slobode prema odredbama stava 1(c) ovog članka mora odmah biti izveden pred suca ili drugu službenu osobu zakonom ovlaštenu da vrši sudbenu vlast i mora imati pravo na suđenje u razumnom roku ili na puštanje na slobodu do suđenja. Puštanje se na slobodu može uvjetovati garancijama o pojavljivanju na suđenju.

4. Svako kome je uskraćena sloboda hapšenjem ili lišavanjem slobode ima pravo uložiti žalbu sudu kako bi sud, u kratkom roku, razmotrio zakonitost lišavanja slobode i ukoliko ono nije bilo zakonito naložio oslobađanje.»

15. Obzirom da se apelant poziva na povredu članka 5. stavak 3. Europske konvencije, Ustavni sud se, glede primjenjivosti navedenog članka, poziva na praksu Europskog suda za ljudska prava kako slijedi: članak 5. stavak 3. Europske konvencije se odnosi isključivo na kategoriju osoba spomenutih u prvome stavku pod c., tj. na one koji su u pritvoru (vidi presude: *B. protiv Austrije* od 28. ožujka 1990. godine, serija A-175, i *Quinn* od 22. ožujka 1995. godine, serija A-311). U točki 13. ove odluke Ustavni je sud zaključio da je apelant lišen slobode iz razloga predviđenih u članku 5. stavak 1. točka c. Europske konvencije, te da se i dalje nalazi u pritvoru, zbog čega se konstatira da je članak 5. stavak 3. Europske konvencije primjenjiv u konkretnome slučaju.

16. Imajući u vidu navedeno, Ustavni će sud ispitati postoje li razlozi za donošenje privremene mjere, zbog toga što apelant navodi da mu je produljen pritvor oprečno odredbama članka 5. stavak 3. Europske konvencije.

17. Ustavni sud podsjeća da je članak 77. Pravila Ustavnog suda primjenjiv u situacijama u kojima Ustavni sud ocijeni da bi mogle nastupiti neotklonjive štetne posljedice čije eventualno nastupanje Ustavni sud može, u načelu, procijeniti jedino na temelju razloga i dokaza o opravdanosti dostavljenih uz zahtjev za usvajanje privremene mjere, odnosno uz apelaciju. Također, sukladno ustaljenoj praksi Ustavnog suda, prigodom razmatranja zahtjeva za izdavanjem privremene mjere, od apelanta se traži da posebice obrazloži i dokaže navode glede zahtjeva za privremenom mjerom, jer se navodi i dokazi koji se odnose na eventualnu povredu ustavnih prava u određenome postupku ne mogu analogno primijeniti prigodom odlučivanja o privremenoj mjeri.

18. U konkretnome slučaju, apelant nije detaljnije obrazložio svoje navode glede zahtjeva za donošenjem privremene mjere, odnosno nije naveo neotklonjive štetne posljedice koje će za njega nastupiti ukoliko i dalje ostane u pritvoru, nalazeći da se šteta ogleda već u samoj radnji zadržavanja u pritvoru, bez saslušanja na okolnosti proširenja istrage pred mjerodavnim sucem. Iz dokumentacije dostavljene Ustavnom sudu i navoda apelacije proizlazi da apelant prigodom produljenja pritvora, rješenjima Vrhovnog suda br. 118-0-Kv-07-000 010 od 2. svibnja 2007. godine i 118-0-Kž-07-000 107 od 15. svibnja 2007. godine, nije bio izvođen pred mjerodavnog suca, već su ona obrazložena tako da su osnovi dvojbe o počinjenju kaznenih djela koja mu se stavljaju na teret utvrđivana i obrazlagana prigodom ranijeg produljenja pritvora, a da od vremena kada su ona donesena pa do ponovnog produljenja nije dovedena u pitanje pravilnost činjeničnih zaključaka na kojima su utemeljena. Glede rješenja Okružnog suda od 6. veljače 2007. godine, kojim je apelantu određen pritvor i rješenja istog suda od 2. ožujka 2007. godine, kojim je apelantu produljen pritvor za dva mjeseca, a koje je potvrđeno rješenjem Vrhovnog suda od 21. ožujka 2007. godine, Ustavni je sud donio Odluku broj AP 997/07 od 9. svibnja 2007. godine, kojom je u tom dijelu apelaciju odbacio kao nedopuštenu zbog toga što je očevidno (*prima facie*) neutemeljena, zaključivši da se radi o «zakonitom lišavanju slobode po rješenju mjerodavnoga suda» za koje su sudovi dali razvidna i detaljna obrazloženja. Obzirom da je u međuvremenu istraga proširena po prijedlogu Specijalnog tužiteljstva od 27. travnja 2007. godine, a da apelant prigodom donošenja pobijanih rješenja Vrhovnog suda od 2. svibnja i 15. svibnja 2007. godine nije saslušan na okolnosti proširenja istrage, Ustavni sud cijeni da nije potrebno od apelanta tražiti posebne razloge za donošenjem privremene mjere, već je dovoljan razlog ono što apelant ističe kao povredu ustavnih prava.

19. Ustavni sud primjećuje da pritvor u fazi istrage, a u smislu članka 192. stavak 2. ZKP RS može trajati najdulje jedan mjesec, a poslije toga se može produžiti samo na temelju rješenja o produljenju pritvora što je u konkretnom slučaju i učinjeno Rješenjem Okružnog suda broj 011-0-Kv-07-000 011 od 2. ožujka 2007. godine, kada je pritvor apelantu produžen za još dva mjeseca. Stavkom 3. navedenoga članka je propisano da *»ako se postupak vodi za kazneno djelo za koje se može izreći kazna zatvora 10 godina ili teža kazna i ako postoje osobito važni razlozi pritvor se može, odlukom Vrhovnog suda, produžiti, na obrazložen prijedlog tužitelja za najviše još tri mjeseca«*. U konkretnom slučaju, Vrhovni sud je na temelju članka 192. stavak 3. ZKP RS, apelantu Rješenjem broj 118-0-Kv-07-000 010 od 2. svibnja 2007. godine, koje je potvrđeno Rješenjem broj 118-0-Kž-07-000 107 od 15. svibnja 2007. godine, produžio pritvor još tri mjeseca.

20. Međutim, u članku II/1. Ustava Bosne i Hercegovine je navedeno da se prava i slobode određene u Europskoj konvenciji i njezinim protokolima izravno primjenjuju u Bosni i Hercegovini, te da imaju prioritet nad svakim drugim zakonom. U svojoj dosadašnjoj praksi, Ustavni je sud konstantno ukazivao da ukoliko domaći zakoni neku situaciju ne reguliraju dovoljno razvidno ili je ne reguliraju sukladno Europskoj konvenciji, treba izravno primijeniti odredbe Europske konvencije. Osim toga, a imajući u vidu konkretan slučaj, Ustavni sud naglašava da pritvor, s aspekta zaštite ljudskih prava, predstavlja posebice osjetljivu mjeru oduzimanja osobne slobode čovjeka, te se takva mjera može određivati jedino kada se u potpunosti poštuju zahtjevi iz članka 5. Europske konvencije.

21. U konkretnom slučaju, Vrhovni sud nalazi da je za svaki od pritvorskih razloga dato argumentirano obrazloženje, polazeći od težine djela, brojnosti osoba i radnji u izvršenju djela, njihove organiziranosti i povezanosti, nalazeći u tim okolnostima karakter osobitih okolnosti, koje u smislu članka 192. stavak 3. ZKP RS opravdavaju produljenje pritvora. Međutim, članak 5. stavak 3. Europske konvencije propisuje da *«svako ko je uhapšen ili lišen slobode prema odredbama stavova 1.c. ovoga članka mora **odmah** biti izveden pred suca ili drugu službenu osobu zakonom ovlaštenu da vrši sudsku vlast»*. Bivše Europsko povjerenstvo za ljudska prava je navelo da *«članak 5. stavak 3. nalaže **bezuovjetnu** obavezu države da uhapšenog automatski i odmah izvede pred suca, te da nije potrebno da se uhapšena osoba prvo žali protiv naloga o pritvoru»* (vidi predstavku broj 9017/80, *McGoff protiv Švedske*, OI 31 (1983)).

22. Europski sud za ljudska prava je u nizu svojih presuda ukazao na značaj članka 5. stavak 3. Europske konvencije. Primjerice: *«Glavna svrha ovoga stavka u svezi članka 5.1.c. je pružiti pojedincima lišenim slobode specijalne garancije: postupak sudske naravi*

čija je svrha osigurati da nitko neće biti proizvoljno lišen slobode (vidi presude: *Schiesser* od 4. prosinca 1979, serija A-34 i *Skoogstrom* od 15. srpnja 1983. godine, serija A-83), i nadalje «osigurati da svako hapšenje ili pritvor budu što je moguće kraći» (vidi izvješća od 13. srpnja 1983. godine, stranica 13. i str. 30-31).

23. Osim naglašavanja izuzetnog značaja članka 5. stavak 3. Europske konvencije, Europski sud za ljudska prava je u više svojih presuda ustvrdio kršenje navedenoga članka kada pritvorena osoba nije odmah, tj. u najkraćem mogućem vremenu, izvedena pred suca. Primjerice, u slučaju kada ni jedan od podnositelja predstavke nije zapravo izveden pred suca ili sudskog službenika dok je bio u pritvoru, koji je trajao četiri dana i šest sati u jednom, a šest dana i šesnaest i pol sati u drugom slučaju, nađena je povreda članka 5. stavak 3. Europske konvencije (vidi presudu *Brogan protiv Ujedinjenog Kraljevstva* od 29. studenoga 1988. godine, serija A-145-B), ili u slučaju kada podnositelj predstavke nije bio izveden pred vojni sud pet dana nakon hapšenja, također je nađena povreda članka 5. stavak 3. Europske konvencije (vidi presudu *Koster* od 28. studenoga 1991. godine, serija A-221).

24. Imajući u vidu navedenu praksu Europskog suda za ljudska prava, koju Ustavni sud podržava, vidljivo je koliki se značaj daje članku 5. stavak 3. Europske konvencije, te da su utvrđivane povrede navedenoga članka ukoliko se u roku od četiri ili pet dana uhapšena osoba ne izvede pred suca, dok bi s druge strane bila apsolutno nedopustiva situacija da se uhapšene osobe uopće ne izvode pred suca prije početka suđenja.

25. U konkretnom slučaju je neprijeporno da je apelant uhapšen, da mu je određen i produljivan pritvor koji i sada traje, a da na nove okolnosti o proširenju istrage nije izveden pred suca, kako to nalaže članak 5. stavak 3. Europske konvencije. Takva se situacija ne može pravdati isključivo time što odredbe ZKP RS-a striktno ne propisuju izvođenje pred suca osoba kojima se produljuje pritvor, obzirom da prema članku II/I. Ustava Bosne i Hercegovine odredbe Europske konvencije imaju supremaciju nad ostalim zakonima.

26. Ustavni je sud u ovome trenutku, a imajući u vidu svoju naredbu iz točke 1. ove odluke o privremenoj mjeri, ostavio na snazi pobijana rješenja Okružnog i Vrhovnog suda, obzirom da je stavkom 1. izreke ove odluke naloženo Vrhovnom sudu da sasluša apelanta na okolnosti produljenja pritvora o čemu je i obvezan donijeti novo rješenje.

27. Sukladno navedenome, Ustavni sud zaključuje da sudovi trebaju izravno primijeniti odredbe članka 5. stavak 3. Europske konvencije i u slučajevima kada Zakon o kaznenome

postupku ne propisuje striktnu obvezu da uhapšenu osobu, tj. osobu kojoj je određen pritvor, izvedu pred mjerodavnog suca radi davanja iskaza na okolnost produljenja pritvora.

28. Imajući u vidu odredbe članka 77. st. 1. i 3. Pravila Ustavnog suda odlučeno je kao u izreci.

29. U smislu članka 77. stavak 6. Pravila Ustavnog suda odluka o privremenoj mjeri proizvodi pravno djelovanje do donošenja konačne odluke o apelaciji.

30. Na temelju izloženoga odlučeno je kao u dispozitivu odluke.

31. Ustavni sud podsjeća da odluka o privremenoj mjeri ni u kojem slučaju ne prejudicira odluku o dopustivosti, odnosno o meritumu predmetne apelacije.

32. Sukladno članku VI/4. Ustava Bosne i Hercegovine, odluke Ustavnog suda su konačne i obvezujuće.

Predsjednica
Ustavnog suda Bosne i Hercegovine
Hatidža Hadžiosmanović

Предмет број АП 892/06

ОДЛУКА О ДОПУСТИВОСТИ

Апелација Тузланске банке д.д.
Тузла поднесена против пресуда
Врховног суда Федерације Босне
и Херцеговине бр. Рев-561/04 од
13. децембра 2005. године и Пж
17/03 од 15. априла 2004. године

Одлука од 6. јула 2007. године

Уставни суд Босне и Херцеговине у пленарном сазиву, у саставу: предсједница Хатица Хаџиосмановић, потпредсједници David Feldman, Миодраг Симовић и Валерија Галић, судије Tudor Pantiru, Мато Тадић, Сеада Палаврић и Крстан Симић, на сједници одржаној 6. јула 2007. године у предмету број **АП 892/06**, рјешавајући апелацију **Тузланске банке д.д. Тузла**, на основу члана VI/36) Устава Босне и Херцеговине, члана 16 став 2 и члана 59 став 2 алинеја 1 Правила Уставног суда Босне и Херцеговине («Службени гласник Босне и Херцеговине» број 60/05), донио је

ОДЛУКУ О ДОПУСТИВОСТИ

Одбацује се као недопуштена апелација Тузланске банке д.д. Тузла поднесена против пресуда Врховног суда Федерације Босне и Херцеговине бр. Рев-561/04 од 13. децембра 2005. године и Пж 17/03 од 15. априла 2004. године, због тога што је очигледно (*prima facie*) неоснована.

Образложење

1. Тузланска банка д.д. Тузла (у даљњем тексту: апелант) из Тузле поднијела је 21. марта 2006. године апелацију Уставном суду Босне и Херцеговине (у даљњем тексту: Уставни суд) против пресуда Врховног суда Федерације Босне и Херцеговине (у даљњем тексту: Врховни суд) бр. Рев-561/04 од 13. децембра 2005. године и Пж 17/03 од 15. априла 2004. године.
2. Пресудом Кантоналног суда Тузла (у даљњем тексту: Кантонални суд) број Пс-53/02 од 21. октобра 2002. године одбијен је тужбени захтјев «Incubo» д.о.о. (у даљњем тексту: тужилац) којим је захтијевао да му апелант исплати износ од 112.484,00 евра заједно са законском затезном каматом. Апелант је дао гаранцију за исплату дуга тужиоцу поводом реализације купопродајног уговора који је тужилац склопио са купцем «Хусински рудар» д.д. Љубаче (у даљњем тексту: купац) и неопозиво се обавезао банковном гаранцијом број 233/00 од 24. августа 2000. године са роком доспијевања 15. децембра 2000. године да ће тужиоцу одмах по његовом првом

захтјеву платити било који износ до износа од 220.000,00 ДЕМ уколико тужилац докаже да је извршио испоруку робе купцу и да купац није извршио плаћање. Тужилац је захтјев за такву исплату упутио 13. децембра 2000. године. Накнадно је обавијестио апеланта да је купцу испоручио пшеницу, која је била предмет уговора, у вриједности од 431.720,80 ДЕМ. Како је у међувремену купац исплатио износ од 220.000,00 ДЕМ, апелант је сматрао да је са том уплатом износа и искупљена гаранција за плаћање коју је дао. Тужилац је сматрао да се дата гаранција и даље односи на неисплаћени дио износа за испоручену робу. У току поступка Кантонални суд је утврдио да се апелантова гаранција за плаћање износа од 220.000,00 ДЕМ односила на робу коју је тужилац испоручио купцу у висини од 500.000,00 ДЕМ. Како је купац тужиоцу до 9. јануара 2001. године, када је вршено вјештачење на суду, на име испоручене робе уплатио укупно износ од 858.000,00 ДЕМ, Кантонални суд је сматрао да је купац исплатио дуг на који се гаранција односила, иако купац још увијек није исплатио 261.720,80 ДЕМ од укупног износа вриједности робе која му је испоручена. Цјенећи ове околности и то да је утврдио како документација тужиоца на основу које је захтијевао исплату није била ваљана, Кантонални суд је одбио тужбени захтјев као неоснован.

3. Против наведене пресуде Кантоналног суда тужилац је изјавио жалбу Врховном суду Федерације Босне и Херцеговине (у даљњем тексту: Врховни суд), који је Пресудом број Пж 17/03 од 15. априла 2004. године уважио жалбу и преиначио првостепену пресуду тако што је апеланту наложио да тужиоцу плати износ од 112.484,00 евра са затезном законском каматом од 16. децембра 2000. године. Врховни суд је закључио да је тужилац доставио правно ваљан захтјев за наплату гаранције у року и испунио све услове који су предвиђени гаранцијом у вријеме када је купац дуговао тужиоцу 431.720,80 ДЕМ. Даље, Врховни суд је утврдио да је дата гаранција независна банкарска гаранција из члана 1087 Закона о облигацијама по којој је тужилац био овлаштен да захтијева да се плате обавезе чим су испуњени услови из гаранције независно од основног посла и стања његовог извјештаја. Ова гаранција садржи клаузулу на «први захтјев» или «без приговора» и може да се оспорава само из разлога који леже у самој гаранцији или личним односима банке гаранта и корисника. С обзиром да је Врховни суд утврдио да је тужилац испунио све услове из такве гаранције, у цијелости је удовољио његовом тужбеном захтјеву.

4. Против наведене пресуде Врховног суда апелант је изјавио ревизију због битних повреда парничног поступка и погрешне примјене материјалног права. Врховни суд је Пресудом број Рев. 561/04 од 13. децембра 2005. године апелантову ревизију

одбио као неосновану, наводећи да је оспореном пресудом правилно утврђено да се ради о самосталној банкарској гаранцији из члана 1087 Закона о облигационим односима, која је правно потпуно одвојена од основног посла на бази ког је настала обавеза апеланта као гаранта, те да је тужилац извршио све обавезе по основу којих је могао да захтјева плаћање по основу дате гаранције.

5. Незадовољан исходом поступка по изјављеној ревизији апелант је поднио апелацију Уставном суду у којој наводи да је Врховни суд погрешно утврдио чињенице и погрешно примијенио материјални пропис, јер се ради о гаранцији из члана 1083 Закона о облигационим односима која није безусловна гаранција. У том смислу указао је на вјештачење вјештака финансијске струке у вези са утврђивањем измирења обавеза по основу којих је гаранција банке издата и на основу чега је донесена првостепена одлука. На тај начин, сматра апелант, повријеђено је његово право на правично суђење из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода (у даљњем тексту: Европска конвенција), те право на имовину из члана II/3к) Устава Босне и Херцеговине и члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију.

6. При испитивању допустивости апелације Уставни суд је пошао од одредби члана VI/3б) Устава Босне и Херцеговине и члана 16 став 2 Правила Уставног суда.

Члан VI/3б) Устава Босне и Херцеговине гласи:

«Уставни суд има и апелациону надлежност над питањима по овом Уставу, која проистичу из пресуде сваког суда у Босни и Херцеговини.»

Члан 16 став 2 Правила Уставног суда гласи:

«Уставни суд ће одбацити апелацију као очигледно (prima facie) неосновану када утврди да не постоји оправдан захтјев странке у поступку, односно да предочене чињенице ни на који начин не могу да оправдају тврдњу да постоји кршење Уставом заштићених права и/или када се за странку у поступку утврди да не сноси посљедице кршења Уставом заштићених права, тако да је испитивање меритума апелације непотребно.»

7. Уставни суд у фази испитивања допустивости предмета мора да утврди, између осталог, и да ли су испуњени услови за мериторно одлучивање који су набројани у члану 16 став 2 Правила Уставног суда. У вези с тим, Уставни суд указује да сходно

сопственој јуриспруденцији и пракси Европског суда за људска права (у даљњем тексту: Европски суд) апелант мора да наведе повреду својих права које штити Устав Босне и Херцеговине и ове повреде морају да дјелују вјероватно. Апелација је очигледно неоснована уколико јој мањкају *prima facie* докази који са довољном јасноћом показују да је наведена повреда људских права и слобода могућа (види Европски суд, *Vanek против Словачке*, пресуда од 31. маја 2005. године, апликација број 53363/99 и Уставни суд, одлука број АП 156/05 од 18. маја 2005. године), те ако чињенице у односу на које се подноси апелација очигледно не представљају кршење права које апелант наводи, тј. ако апелант нема «оправдан захтјев» (види Европски суд, *Mezotur-Tiszazugi Vizgazdalkodasi Tarsulat против Мађарске*, пресуда од 26. јула 2005. године, апликација број 5503/02), као и кад се утврди да апелант није «жртва» кршења Уставом Босне и Херцеговине заштићених права.

8. У конкретном случају незадовољан пресудама Врховног суда апелант оспорава утврђено чињенично стање, примјену материјалног права и сугерише закључке супротне од оних за које се суд определио. Наводе изнесене у апелацији који се односе на утврђено чињенично стање, примјену материјалних прописа и процјену појединих доказа, апелант је износио током првостепеног и ревизионог поступка и Врховни суд је поводом тих навода детаљно извршио процјену чињеница и доказа и на основу те процјене примијенио материјално право. Даље, у погледу начина на који је примијенио материјално право Врховни суд, Уставни суд подсјећа да није његов задатак да преиспитује закључке редовних судова у погледу чињеничног стања и примјене материјалног права тим прије што су одлучне чињенице и докази на којима је Врховни суд засновао своје одлуке брижљиво процијењени и јасно образложени. Уставни суд такође сматра да нема доказа да је на било који начин повријеђено апелантово право на правично суђење тиме што Врховни суд није сматрао да је за примјену материјалног прописа, односно рјешавање правних питања, од значаја вјештачење вјештака финансијске струке, јер је у конкретном случају за процјену врсте гаранције коју је дао апелант за плаћање дуга купца, која је дефинисана Законом о облигацијама и доношења коначне одлуке поводом ове процјене, надлежан искључиво суд.

9. Даље, Врховни суд је утврдио да апелантова гаранција представља безусловну гаранцију из члана 1087 Закона о облигацијама јер садржи клаузулу на «први захтјев» или «без приговора», по којој у смислу наведеног члана Закона о облигацијама банка у конкретном случају апелант не може да према кориснику-тужиоцу истиче

приговоре које налогодавац-купац као дужник може да истиче према кориснику-тужиоцу по осигураној обавези. Уставни суд сматра да није дошло до повреде права на правично суђење само зато што је правно схватање Врховног суда у погледу тога под коју законску одредбу треба да се подведе предметна банкарска гаранција различито од апелантовог. Идентичан став поводом правног схватања банкарске гаранције Врховног суда Уставни суд је заузео и у предмету АП 912/04, одлука о меритуму од 1.априла 2006. године.

10. На основу изложеног Уставни суд закључује да је у односу на члан II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члан 6 став 1 Европске конвенције апелација очигледно неоснована, јер недостају *prima facie* докази да су наведене повреде људских права и слобода могуће.

11. Апелант, такође, сматра да му је оспореним одлукама повријеђено и право на имовину из члана II/3к) Устава Босне и Херцеговине и члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију. Уставни суд је утврдио да се апелант није конкретно позвао на неки од принципа који су садржани у члану 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију. С обзиром да се у суштини наводи о кршењу права на имовину заснивају на наводима о кршењу права на правично суђење, а што је Уставни суд већ разјаснио у претходним тачкама ове одлуке, те како уз апелацију нису достављени било какви докази који би могли, *prima facie*, да укажу да су могући и вјероватни наводи о кршењу овог права, Уставни суд закључује да су наводи о кршењу права на имовину из члана II/3к) Устава Босне и Херцеговине и члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију очигледно (*prima facie*) неосновани.

12. Имајући у виду одредбу члана 16 став 2 Правила Уставног суда, сходно којој ће се апелација одбацити као недопуштена уколико је очигледно (*prima facie*) неоснована, Уставни суд је одлучио као у диспозитиву ове одлуке.

13. У складу са чланом VI/4 Устава Босне и Херцеговине, одлуке Уставног суда су коначне и обавезујуће.

Предсједница
Уставног суда Босне и Херцеговине
Хатица Хациосмановић

Predmet broj AP 2138/07

ODLUKA O DOPUSTIVOSTI

Apelacija Juse Vrčića podnesena
protiv Rješenja Općinskog suda Mo-
star broj Su-2087/07 od 2. jula 2007.
godine

Odluka od 13. septembra 2007. godine

Ustavni sud Bosne i Hercegovine u Vijeću od pet sudija, u sastavu: predsjednica Hatidža Hadžiosmanović, potpredsjednici Miodrag Simović i Valerija Galić, sudije Seada Palavrić i Krstan Simić, na sjednici održanoj 13. septembra 2007. godine u predmetu broj **AP 2138/07**, rješavajući apelaciju **Juse Vrčića**, na osnovu člana VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, člana 16. stav 4. tačka 9. i člana 59. stav 2. alineja 1. Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine («Službeni glasnik Bosne i Hercegovine» broj 60/05), donio je

ODLUKU O DOPUSTIVOSTI

Odbacuje se kao nedopuštena apelacija Juse Vrčića podnesena protiv Rješenja Općinskog suda Mostar broj Su-2087/07 od 2. jula 2007. godine zbog toga što je *ratione materiae* inkompatibilna sa Ustavom Bosne i Hercegovine.

Obrazloženje

1. Juso Vrčić (u daljnjem tekstu: apelant) iz Mostara, kojeg zastupa Alica Zećo, advokatica iz Mostara, podnio je 20. jula 2007. godine apelaciju Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Ustavni sud) protiv Rješenja Općinskog suda Mostar (u daljnjem tekstu: Općinski sud) broj Su-2087/07 od 2. jula 2007. godine. Apelant je istovremeno podnio zahtjev za donošenje privremene mjere, kojom bi Ustavni sud obustavio izvršenje rješenja u predmetu Općinskog suda broj I-018780/06 do donošenja konačne odluke Ustavnog suda o podnesenoj apelaciji.
2. Apelant je 4. juna 2007. godine, kao izvršenik u izvršnom predmetu Općinskog suda broj I-018780/06 radi predaje u posjed nekretnina i iseljenja, dostavio zahtjev za izuzeće sudije, izvršnog službenika i predsjednika suda.
3. Odlučujući o apelantovom zahtjevu Općinski sud je Rješenjem broj Su-2087/07 od 2. jula 2007. godine odbio kao neosnovan apelantov zahtjev za izuzeće izvršnog službenika Nazifa Čehe, sudije Šemse Droce, te predsjednice suda Ognjenke Škoro.
4. U obrazloženju pobijanog rješenja je navedeno da razlozi za izuzeće izvršnog službenika ne spadaju u objektivne osnove iz člana 357. st. 1. do 5. Zakona o parničnom

postupku («Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine» broj 53/03, u daljnjem tekstu: ZPP), jer činjenica da je izvršni službenik pokušao mirno, dogovorom, riješiti ovaj postupak navodeći da će sudsko izvršenje u slučaju nepostizanja dogovora izvršiti na bilo koji način koji mu zakon dozvoljava, ne predstavlja samo po sebi apsolutnu ocjenu sumnje koja bi u konkretnom slučaju mogla izazvati sumnju u njegovu nepristranost. Dalje sud ističe da ne stoje razlozi za izuzeće sudije, pošto se u izvršnom postupku ne raspravlja o pravu neke stranke, već se postupa po izvršnoj ispravi, pa se apelant nepotrebno poziva da je sudija trebao zakazati raspravu bez dostavljanja ikakvih dokaza, a u čemu neopravdano i uopćeno nalazi razloge za pristranost sudije. U odnosu na razloge za izuzeće predsjednice suda, sud navodi da razlozi nisu konkretizovani i da su nerazumljivi, tim više što predsjednica suda nije imala nikakvog kontakta niti rada u ovom predmetu, a izuzeće predsjednika suda može se tražiti samo u koliko on u predmetnom sporu vrši dužnost sudije, te je i po ovom osnovu zahtjev za izuzeće neosnovan.

5. Apelant navodi da je između ostalog podnio zahtjev i za izuzeće predsjednice suda, te je odluku o izuzeće trebao donijeti neposredno viši sud, odnosno Kantonalni sud Mostar, a ne zamjenik predsjednice Općinskog suda. Apelant smatra da je pobijana odluka nezakonita i da je proizvoljnom primjenom zakona povrijeđeno njegovo pravo na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda (u daljnjem tekstu: Evropska konvencija).

6. Pri ispitivanju dopustivosti apelacije Ustavni sud je pošao od odredaba člana VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, člana 16. stav 4. tačka 9. Pravila Ustavnog suda.

Član VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine glasi:

«Ustavni sud, također, ima apelacionu nadležnost u pitanjima koja su sadržana u ovom ustavu kada ona postanu predmet spora zbog presude bilo kojeg suda u Bosni i Hercegovini.»

Član 16. stav 4. tačka 9. Pravila Ustavnog suda glasi:

«Apelacija nije dopustiva i ako postoji neki od sljedećih slučajeva:

9. apelacija je racione materiae inkompatibilna sa Ustavom.»

7. Osporeno rješenje je doneseno u akcesornom postupku u okviru izvršnog postupka u kojem je sud ispitivao postoje li zakonski uvjeti za izuzeće izvršnog službenika, sudije

i predsjednice suda. Ustavni sud se, pri ocjeni je li predmetni postupak obuhvaćen garancijama prava na pravično suđenje člana, poziva na praksu Evropskog suda za ljudska prava koji smatra da je odgovor na ovo pitanje sadržan u odgovoru na pitanje: *«je li posljedica predmetne procedure odlučujuća za utvrđivanje građanskih prava i obaveza»* (vidi Evropski sud za ljudska prava, *Tre Traktorer Aktiebolag* odluka od 17. jula 1989. godine stav 41, kao i *H. v. France* od 24. oktobra 1989. godine stav 47). Dakle, ukoliko je posljedica predmetne procedure odlučujuća za utvrđivanje građanskih prava i obaveza član 6. stav 1. Evropske konvencije se smatra primjenljivim. Ukoliko predmetna procedura nije odlučujuća za utvrđivanje građanskih prava i obaveza, član 6. stav 1. Evropske konvencije se smatra neprimjenljivim.

8. Imajući u vidu navedenu praksu Evropskog suda za ljudska prava koju Ustavni sud podržava, u konkretnom slučaju Ustavni sud mora da ispita da li je ishod ili «posljedica» predmetnog postupka («procedure»), u kojem je odlučivano o zahtjevu apelanta za izuzeće izvršnog službenika, sudije i predsjednice suda u izvršnom postupku radi predaje nekretnina u posjed i iseljenja, koji se vodi protiv njega pred Općinskim sudom, bila odlučujuća za utvrđivanje njegovih građanskih prava i obaveza.

9. Ustavni sud smatra da se u akcesornom postupku koji se u okviru izvršnog postupka odnosi na utvrđenje ispunjenosti zakonskih uvjeta za izuzeće izvršnog službenika, sudije i predsjednika suda ne utvrđuju građanska prava i obaveze. U skladu s navedenim, ishod takve procedure nije odlučujući za utvrđivanje građanskih prava i obaveza. Navedeni stav Ustavni sud temelji na činjenici da se u proceduri povodom prijedloga za izuzeće rješavaju procesne stvari, tj. odlučuje se jesu li ispunjeni zakonski uvjeti za izuzeće izvršnog službenika, sudije i predsjednika suda, te stoga, ishod takve procedure ne može biti odlučujući za utvrđivanje građanskih prava i obaveza.

10. Ustavni sud naglašava da je odbijanjem zahtjeva za izuzeće izvršnog službenika, sudije i predsjednice suda nastavljen izvršni postupak po prijedlogu tražioca izvršenja protiv apelanta kao izvršenika, radi predaje u posjed nekretnina i iseljenja, na osnovu izvršne presude Općinskog suda broj P-66/01-II od 30. juna 2005. godine. Navedenom pravosnažnom presudom Općinskog suda okončan je parnični postupak koji je imao za cilj utvrđivanje građanskih prava i obaveza, te su u tom postupku stranke mogle aktivno učestvovati i braniti svoje stavove zaštićene garancijama člana 6. stav 1. Evropske konvencije. Stoga slijedi da ishod akcesornog postupka po zahtjevu za izuzeće izvršnog službenika, sudije i predsjednice suda, u kojem je odlučivano o procesnim pitanjima,

nije odlučujuće za utvrđivanje apelantovih građanskih prava i obaveza (vidi Ustavni sud, Odluka o dopustivosti broj *AP 786/07* od 9. maja 2007. godine).

11. Na osnovu navedenog, Ustavni sud zaključuje da postupak po prijedlogu apelanta za izuzeće nije obuhvaćen garancijama prava na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije.

12. U skladu sa navedenim, a imajući u vidu odredbu člana 16. stav 4. tačka 9. Pravila Ustavnog suda, prema kojoj će se apelacija odbaciti kao nedopuštena ukoliko je *ratione materiae* inkompatibilna sa Ustavom Bosne i Hercegovine, Ustavni sud je odlučio kao u dispozitivu ove odluke.

13. S obzirom na odluku o dopustivosti u ovom predmetu, Ustavni sud zaključuje da nema osnova za razmatranje apelantovog prijedloga za donošenje privremene mjere.

14. U skladu sa članom VI/4. Ustava Bosne i Hercegovine, odluke Ustavnog suda su konačne i obavezujuće.

Predsjednica
Ustavnog suda Bosne i Hercegovine
Hatidža Hadžiosmanović

Predmet broj AP 2346/07

ODLUKA O DOPUSTIVOSTI

Apelacija Hase Vranja podnesena protiv Odluke Povjerenstva za imovinske zahtjeve raseljenih osoba i izbjeglica broj R-532-1386-1/1-01-349-12-46/07 od 16. travnja 2007. godine i broj R-532-1386-1/1-01-349-12/06 od 27. listopada 2006. godine

Odluka od 13. rujna 2007. godine

Ustavni je sud Bosne i Hercegovine u Vijeću od pet sudaca, u sastavu: predsjednica Hatidža Hadžiosmanović, dopredsjednici Miodrag Simović i Valerija Galić, suci Seada Palavrić i Krstan Simić, na sjednici održanoj 13. rujna 2007. godine, u predmetu broj **AP 2346/07**, rješavajući apelaciju **Hase Vranja**, na temelju članka VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine, članka 16. stavak 4. točka 1. i članka 59. stavak 2. alineja 1. Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine («Službeni glasnik Bosne i Hercegovine» broj 60/05), donio

ODLUKU O DOPUSTIVOSTI

Odbacuje se kao nedopuštena apelacija Hase Vranja podnesena protiv Odluke Povjerenstva za imovinske zahtjeve raseljenih osoba i izbjeglica broj R-532-1386-1/1-01-349-12-46/07 od 16. travnja 2007. godine i Odluke Povjerenstva za imovinske zahtjeve raseljenih osoba i izbjeglica broj R-532-1386-1/1-01-349-12/06 od 27. listopada 2006. godine, zbog nenadležnosti Ustavnog suda Bosne i Hercegovine za odlučivanje.

Obrazloženje

1. Haso Vranj (u daljnjem tekstu: apelant), kojega zastupa Jasmir Muratović, odvjetnik iz Sarajeva, podnio je 16. kolovoza 2007. godine Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Ustavni sud) apelaciju protiv Odluke Povjerenstva za imovinske zahtjeve raseljenih osoba i izbjeglica (u daljnjem tekstu: CRPC) broj R-532-1386-1/1-01-349-12-46/07 od 16. travnja 2007. godine i Odluke CRPC, broj R-532-1386-1/1-01-349-12/06 od 27. listopada 2006. godine. Apelant je, također, podnio zahtjev za donošenjem privremene mjere kojom bi Ustavni sud zabranio deložaciju apelanta iz stana koji se nalazi u Sarajevu, u Ulici Ismeta Mujezinovića broj 28, potkrovlje, stan broj 10.
2. Odlukom CRPC broj 532-1386-1/1 od 2. rujna 2003. godine potvrđeno je da je Mićo Hinić 1. travnja 1992. godine bio savjestan posjednik stana koji se nalazi u Sarajevu, u Ulici Ismeta Mujezinovića broj 28.
3. Zahtjev za izvršenjem navedene Odluke CRPC Mićo Hinić je podnio 13. studenoga 2003. godine Službi za upravu za imovinsko-pravne poslove, geodetske poslove i katastar

nekretnina Općine Centar Sarajevo (u daljnjem tekstu: Služba). Rješavajući navedeni zahtjev Služba je Zaključkom o dozvoli izvršenja broj 05-31-903/03 od 29. marta 2004. godine utvrdila da predmetni stan nije proglašen napuštenim niti je stavljen pod privremenu upravu Općine Centar Sarajevo, te da isti koristi apelant. Dalje je utvrđeno da se predmetni stan vraća u posjed savjesnom posjedniku Mići Hiniću, te da apelantu prestaje pravo korištenja predmetnog stana.

4. Zaključkom Službe broj 05-31-903/03 od 7. maja 2004. godine privremeno je obustavljen postupak od izvršenja Odluke CRPC broj 532-1386-1/1 od 2. rujna 2003. godine do donošenja odluke drugostupanjskog tijela CRPC-a po zahtjevu Federalnog ministarstva obrane za ponovnim razmatranjem navedene Odluke CRPC-a.

5. Odlukom CRPC-a broj R-532-1386-1/1-01/349/04 od 21. listopada 2005. godine usvojen je zahtjev Federalnog ministarstva obrane za ponovnim razmatranjem Odluke CRPC-a broj 532-1386-1/1 od 2. rujna 2003. godine, kao osnovan. Odluka CRPC-a broj 532-1386-1/1 od 2. rujna 2003. godine je stavljena izvan snage i odbijen je zahtjev Miće Hinića za povratom predmetnoga stana u posjed.

6. Odlukom CRPC broj R-532-1386-1/1-01-349-12/06 od 27. listopada 2006. godine usvojen je zahtjev Miće Hinića za ponovnim razmatranjem Odluke CRPC broj R-532-1386-1/1-01-349/04 od 21. listopada 2005. godine. U obrazloženju navedene Odluke se navodi da je, razmatrajući navode istaknute u zahtjevu za ponovnim razmatranjem te uvidom u cjelokupan spis, ocijenjeno da se u konkretnoj pravnoj stvari ne radi o nositelju stanarskog prava na predmetnome stanu već o nositelju prava iz kupoprodajnog ugovora zaključenog s bivšim SSNO-om na temelju odredaba Zakona o stambenom osiguranju u JNA i podzakonskih akata za njegovu provedbu. Također je navedeno da nositelju prava raspolaganja na predmetnome stanu ostaje mogućnost da odnose sa nositeljem prava iz kupoprodajnoga ugovora regulira sukladno odredbama čl. 39. i 39.e. Zakona o prodaji stanova na kojima postoji stanarsko pravo.

7. Odlukom CRPC-a broj R-532-1386-1/1-01-349-12-46/07 od 16. travnja 2007. godine odbijen je apelantov zahtjev za ponovnim razmatranjem Odluke CRPC broj R-532-1386-1/1-01-349-12/06 od 27. listopada 2006. godine, kao neutemeljen.

8. Dopisom broj 05-31-903/03 od 7. kolovoza 2007. godine Služba je obavijestila apelanta da će pristupiti izvršenju Odluke CRPC broj R-532-1386-1/1-01-349-12/06 od 27. listopada 2006. godine, te da će zakazati deložaciju o čemu će apelanta pravodobno obavijestiti.

9. Apelant se žali na povredu prava na pravično suđenje iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 1. Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda (u daljnjem tekstu: Europska konvencija), prava na imovinu iz članka II/3.(k) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju, te prava na dom iz članka II/3.(f) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 8. Europske konvencije. Ističe da je zemljišno-knjižni vlasnik predmetnoga stana, u prilog čemu uz apelaciju dostavlja rješenje Zemljišno-knjižnog ureda, Odsjek KPU, Općinskog suda I u Sarajevu od 6. prosinca 2000. godine i izvadak iz Knjige položenih ugovora. Smatra da obavijest koju je primio od Službe 15. kolovoza 2007. godine predstavlja ozbiljnu prijetnju da će izvjesno biti lišen svoje imovine bez obzira na odredbu članka II/3.(k) Ustava Bosne i Hercegovine i članak 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju. Po njegovome mišljenju navedenom obaviješću ozbiljnom prijetnjom o namjeravanoj deložaciji javna vlast se izravno miješa u njegovo pravo na mirno uživanje imovine. Navodi praksu Doma za ljudska prava za Bosnu i Hercegovinu koji je u predmetu broj CH/00/5408 utvrdio da se pravila uknjižbe, odnosno onoga što je upisano u zemljišnu knjigu, mora poštivati, a da treće osobe koje eventualno imaju neko imovinsko pravo (pravo iz ugovora o kupoprodaji kojega je prethodni nositelj stanarskoga prava zaključio sa SSNO-om) to pravo mogu ostvarivati pred mjerodavnim sudom. Ističe da je prijeporno je li ugovor o kupoprodaji predmetnoga stana koji je prethodni nositelj stanarskoga prava zaključio sa SSNO-om pravno valjan u smislu odredbe čl. 39. i 39e. Zakona o prodaji stanova na kojima postoji stanarsko pravo, te da navedeno prethodni nositelj stanarskoga prava mora rješavati ili sa pravnim slijednikom Federalnog ministarstva obrane ili pred mjerodavnim sudom, a nikako tako da traži od općinskog tijela da izvrši njegovu deložaciju iz predmetnoga stana. Navodi da se na temelju pravno relevantnih činjenica CRPC u konkretnom slučaju trebao proglasiti nenadležnim za postupanje jer se ne radi o nositelju stanarskoga prava, a kako CRPC i sam konstatira. Smatra da miješanje javne vlasti u njegovo pravo na imovinu nije ispunilo uvjet «miješanja sukladno zakonu» kao ni test proporcionalnosti.

10. Apelant predlaže da Ustavni sud u žurnoj proceduri na temelju odredbe članka 77. Pravila Ustavnoga suda usvoji zahtjev za izdavanjem privremene mjere i zabrani mjerodavnoj službi Općine Centar Sarajevo kao i bilo kojemu drugom tijelu vlasti u Bosni i Hercegovini da realizira planiranu deložaciju apelanta iz predmetnoga stana. Ističe da nije imao prigodu izjasniti se o dokazima kojima se rukovodio CRPC prigodom donošenja odluke o posjedu nad predmetnim stanom prethodnoga nositelja stanarskoga prava, kao i da pored navedenoga u postupanju CRPC-a ima elementa proizvoljnosti u ocjeni dokaza. Napominje da su odluke CRPC-a konačne i obvezujuće, ali da Povjerenstvo nema status

tribunala odnosno status međunarodnoga tijela koji je imalo prigodom svojega osnivanja, obzirom da je ono pod jurisdikcijom Vijeća ministara Bosne i Hercegovine odnosno države Bosne i Hercegovine. Stoga, po apelantovom mišljenju, odluke Povjerenstva se mogu preispitivati odnosno pobijati samo pred Ustavnim sudom što ranije nije bio slučaj.

11. Pri ispitivanju dopustivosti apelacije, Ustavni je sud pošao od odredaba članka VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 16. stavak 4. točka 1. Pravila Ustavnog suda.

Članak VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine glasi:

«Ustavni sud također ima prizivnu nadležnost za pitanja iz Ustava koja se pojave na temelju presude bilo kojeg drugog suda u Bosni i Hercegovini.»

Članak 16. stavak 4. točka 1. Pravila Ustavnog suda glasi:

«Apelacija nije dopustiva i ako postoji neki od sljedećih slučajeva:

1. Ustavni sud nije mjerodavan za odlučivanje.»

12. U konkretnom slučaju apelant pobija odluke CRPC-a broj R-532-1386-1/1-01-349-12-46/07 od 16. travnja 2007. godine i broj R-532-1386-1/1-01-349-12/06 od 27. listopada 2006. godine. S tim u svezi, Ustavni se sud poziva na svoju dosadašnju praksu (vidi Ustavni sud, Odluku broj *U 21/01* od 22. lipnja 2001. godine, objavljena u «Službenom glasniku Bosne i Hercegovine» broj 25/01, i neobjavljenu Odluku broj AP 2633/05 od 12. travnja 2006. godine). CRPC je institucija koja je uspostavljena Aneksom 7 Općeg okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini (u daljnjem tekstu: Sporazum). Ustav Bosne i Hercegovine, Aneks 4, je sastavni dio Sporazuma. Prema tomu, iz same strukture Sporazuma proizlazi da su aneksi istog karaktera i da tvorcima aneksa nije bila namjera da dođe do bilo kakvog sukoba ili mogućnosti spora između pojedinih aneksa ili institucija koje su njima uspostavljene. Na temelju izloženoga može se zaključiti da se oni nadopunjavaju i djeluju paralelno.

13. Osim toga, sukladno članku VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine, Ustavni sud ima prizivnu nadležnost u pitanjima koja su sadržana u Ustavu Bosne i Hercegovine, kada ona postanu predmetom spora zbog presude bilo kojega suda u Bosni i Hercegovini. U citiranim odlukama Ustavni je sud zaključio da se CRPC ne može smatrati sudom u Bosni i Hercegovini i da Ustavni sud nije mjerodavan preispitivati njezine odluke, jer CRPC vrši svoje funkcije izvan standardne sudske strukture Bosne i Hercegovine. Pored toga,

Ustavni sud ukazuje da su, u smislu članka XII točka 7. Aneksa 7 Sporazuma i Zakona o izvršenju odluka Povjerenstva, odluke CRPC-a konačne i obvezujuće.

14. Pored navedenoga, Ustavni sud ističe da je Sporazumom zaključenim 20. svibnja 2004. godine između Bosne i Hercegovine, Federacije Bosne i Hercegovine i Republike Srpske o prijenosu mjerodavnosti i nastavku financiranja i rada CRPC-a, te o produljenju njezinoga mandata do 31. prosinca 2005. godine («Službeni glasnik BiH» br. 32/04 i 32/05), predviđeno da su odluke CRPC-a donesene po zahtjevu za ponovnim razmatranjem konačne i obvezujuće i da se protiv njih ne može ulagati priziv i da će imati pravno djelovanje kao i prethodne odluke CRPC-a. Prema tomu, CRPC, koja na temelju navedenoga Sporazuma nastavlja sa radom radi ponovnoga razmatranja odluka prethodne CRPC, rješava sukladno odredbama pravilnika prethodne CRPC, te izvorni mandat crpi iz članka XVI Aneks 7 Općeg okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovine i zadržava isti ustavnopravni položaj kao i prethodna CRPC. Na temelju navedenoga slijedi da CRPC, ni nakon potpisivanja Sporazuma od 20. svibnja 2004. godine, nije promijenila svoj ustavnopravni status, te da iako su institucije BiH preuzele obvezu financiranja rada ove CRPC, ona nije institucija BiH, niti je ovlaštena zakonom države BiH za vršenje javnih ovlasti koje su Ustavom BiH određene u nadležnost BiH, niti je integrirana u sudbeni sustav Bosne i Hercegovine. Dakle, budući da su odluke CRPC konačne i obvezujuće, a da po Sporazumu imaju istu pravnu snagu kao i odluke prethodne CRPC, proizlazi da je ustavnopravni položaj ove CRPC nakon 20. svibnja 2004. godine ostao nepromijenjen, to je tijelo *sui generis* koje se ne može smatrati sudom u Bosni i Hercegovini, pa stoga Ustavni sud nije mjerodavan preispitivati njezine odluke, jer CRPC vrši svoje funkcije izvan standardne sudbene strukture Bosne i Hercegovine.

15. Ustavni sud primjećuje da je Povjerenstvo za ljudska prava pri Ustavnom sudu zauzelo stav u predmetu broj CH/01/8050 od 7. rujna 2005. godine, da CRPC nema karakter tribunala nego upravnog tijela Bosne i Hercegovine, te je naloženo Bosni i Hercegovine da omogući sudbenu kontrolu navedenih odluka. Međutim, Ustavni sud podsjeća da u okviru svoje prizivne nadležnosti iz članka VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine nije mjerodavan, u fazi ispitivanja dopustivosti predmetne apelacije, ispitivati je li Bosna i Hercegovina poduzela mjere da izvrši navedenu odluku Povjerenstva pri Ustavnom sudu, jer je u konkretnom slučaju riječ o dva odvojena postupka, pred dva različita tijela, koji odlučuju o predmetima po različitim Pravilima. Ustavni sud, u konkretnome slučaju, sukladno Pravilima ispituje je li zadovoljen uvjet dopustivosti meritornog razmatranja predmetne apelacije, odnosno je li predmet apelacije «presuda bilo kojega suda u Bosni

i Hercegovini». Kako je neprijeporno da je CRPC tijelo *sui generis*, koje ni po ocjeni Povjerenstva pri Ustavnome sudu nije sastavni dio sudbene strukture u Bosni i Hercegovini, slijedi da ni pobijane odluke CRPC-a nisu odluke koje su podobne za meritorno ispitivanje. Na temelju izloženoga slijedi da Ustavni sud nije mjerodavan preispitivati odluke CRPC-a. Osim toga, Ustavni sud ne vidi razlog zašto bi ovaj predmet drugačije tretirao nego sukladno svojoj dosadašnjoj praksi.

16. Imajući u vidu odredbe članka 16. stavak 4. točka 1. Pravila Ustavnoga suda, po kojoj će se apelacija odbaciti kao nedopuštena ukoliko se ustvrdi da Ustavni sud nije mjerodavan za odlučivanje, Ustavni je sud odlučio kao u dispozitivu ove odluke.

17. Obzirom na odluku o dopustivosti u ovome predmetu, Ustavni sud zaključuje da nema utemeljenja za razmatranje apelantovoga prijedloga za donošenjem privremene mjere.

18. Sukladno članku VI/4. Ustava Bosne i Hercegovine, odluke Ustavnog suda su konačne i obvezujuće.

Predsjednica
Ustavnog suda Bosne i Hercegovine
Hatidža Hadžiosmanović

Предмет број АП 1055/07

ОДЛУКА О ДОПУСТИВОСТИ

Апелација Јасмина Ризвановића
поднесена против Рјешења
Врховног суда Федерације Босне
и Херцеговине број 070-0-Кж-07-
000101 од 23. фебруара 2007. године
и Рјешења Кантоналног суда у
Сарајеву број 009-0-КВ-07-000 048
од 16. фебруара 2007. године

Одлука од 8. новембра 2007. године

Уставни суд Босне и Херцеговине у Вијећу од пет судија, у саставу: предсједница Хатица Хаџиосмановић, потпредсједници Миодраг Симовић и Валерија Галић, судије Мато Тадић и Сеада Палаврић, на сједници одржаној 8. новембра 2007. године у предмету број **АП 1055/07**, рјешавајући апелацију **Јасмина Ризвановића**, на основу члана VI/36) Устава Босне и Херцеговине, члана 16 став 4 тачка 8 и члана 59 став 2 алинеја 1 Правила Уставног суда Босне и Херцеговине («Службени гласник Босне и Херцеговине» број 60/05), донио је

ОДЛУКУ О ДОПУСТИВОСТИ

Одбацује се као недопуштена апелација Јасмина Ризвановића поднесена против Рјешења Врховног суда Федерације Босне и Херцеговине број 070-0-Кж-07-000101 од 23. фебруара 2007. године и Рјешења Кантоналног суда у Сарајеву број 009-0-КВ-07-000 048 од 16. фебруара 2007. године, зато што су измијењене правне околности.

Образложење

1. Јасмин Ризвановић (у даљем тексту: апелант) из Сарајева, кога заступа Ален Накић, адвокат из Сарајева, поднио је 11. априла 2007. године апелацију Уставном суду Босне и Херцеговине (у даљем тексту: Уставни суд) против Рјешења Врховног суда Федерације Босне и Херцеговине (у даљем тексту: Врховни суд) број 070-0-Кж-07-000101 од 23. фебруара 2007. године и Рјешења Кантоналног суда у Сарајеву (у даљем тексту: Кантонални суд) број 009-0-КВ-07-000 048 од 16. фебруара 2007. године. Апелант је предложио да Уставни суд донесе привремену мјеру којом би наложио да се укине мјера притвора док се не донесе одлука о апелацији, која је апеланту продужена Рјешењем Кантоналног суда број 009-0-КВ-07-000 048 од 16. фебруара 2007. године, те да се наложи Казнено-поправном заводу Сарајево да га пусти на слободу.

2. Кантонално тужилаштво у Сарајеву (у даљем тексту: Кантонално тужилаштво) покренуло је истражни поступак против апеланта због постојања основане сумње да је починио кривично дјело злочиначке организације из члана 342 став 2 Кривичног

закона Федерације Босне и Херцеговине (у даљњем тексту: КЗ ФБиХ, «Службене новине ФБиХ» бр. 36/03 и 37/03). Рјешењем судије за претходни поступак Кантоналног суда број 009-0-КПП-06-000 078 од 25. априла 2006. године одређен је притвор осумњиченом апеланту у трајању од једног мјесеца, и то до 24. маја 2006. године, сходно члану 146 став 1 тачка д) Закона о кривичном поступку Федерације Босне и Херцеговине (у даљњем тексту: ЗКП ФБиХ, «Службене новине ФБиХ» бр. 35/03, 37/03, 56/03 и 28/05), који је продужаван више пута све док Кантонално тужилаштво није подигло Оптужницу број Кт-1470/06 од 16. октобра 2006. године.

3. Кантонално тужилаштво подигло је против апеланта и оптужених (А.Х., К.К. и А.Г.) Оптужницу број Кт-1470/06 од 16. октобра 2006. године, због кривичног дјела из члана 342 став 2 КЗ ФБиХ и кривичног дјела тешке крађе из члана 287 става 2 тачка 1 КЗ ФБиХ, коју је потврдио судија за претходни поступак 16. октобра 2006. године.

4. Након потврђивања оптужнице и утврђивања основане сумње да су апелант и други оптужени учинили кривично дјело које им се ставља на терет, Кривично вијеће Кантоналног суда је Рјешењем број 009-0-КВ-06-000 285 од 17. октобра 2006. године апеланту и осталим оптуженим продужило мјеру притвора за два мјесеца, и то до 17. децембра 2006. године, а Рјешењем број 009-0-Кв-06-000-362 од 15. децембра 2006. године, које апелант оспорава апелацијом, продужило је мјеру притвора до 17. фебруара 2007. године.

5. Рјешењем Кантоналног суда број 009-0-КВ-07-000 048 од 16. фебруара 2007. године апеланту и осталим оптуженим продужен је притвор за два мјесеца, тако да је по том рјешењу могао да траје до 16. априла 2007. године или до нове одлуке суда. Притвор је продужен из основа члана 146 став 1 тачка д) ЗКП ФБиХ.

6. Апелант и други оптужени су против Рјешења Кантоналног суда број 009-0-КВ-07-000 048 од 16. фебруара 2007. године изјавили жалбу Врховном суду због битне повреде одредби кривичног поступка и погрешно и непотпуно утврђеног чињеничног стања. Такође, у жалби апелант је оспорио да постоје разлози за продужење притвора који се односе на безбједност грађана, њихове имовине и здравствене природе.

7. Врховни суд је Рјешењем број 070-0-Кж-07-000101 од 23. фебруара 2007. године одбио као неосновану жалбу апеланта и других оптужених коју су изјавили

против Рјешења Кантоналног суда број 009-0-Кв-07-000048 од 16. фебруара 2007. године. Врховни суд је у образложењу навео да и даље постоји основана сумња да су апелант и други оптужени учинили кривична дјела која им се Оптужницом Кантоналног тужилаштва број Кт-1470/06 од 16. октобра 2006. године стављају на терет, те да је оптужницу 16. октобра 2006. године потврдио судија за претходно саслушање, што значи да је утврђено да постоји основана сумња за кривична дјела за која се апелант и остали оптужени терете. Врховни суд је даље навео да је постојао законски основ да се апеланту и другим оптуженим продужи притвор који је предвиђен чланом 146 став 1 тачка д) ЗКП ФБиХ, јер се у конкретном случају, ради о кривичном дјелу злочиначке организације из члана 342 став 2 КЗ ФБиХ, а у вези са извршеним кривичним дјелом тешке крађе из члана 287 став 2 тачка 1 истог закона, за које је могуће да се његовим починиоцима изрекне казна затвора од 10 година или тежа казна. Врховни суд је даље констатовао да је оспорено рјешење донесено у складу са одредбама члана 151 став 1 ЗКП ФБиХ, приликом редовне двомјесечне контроле оправданости притвора након потврђивања оптужнице, а коју суд врши по службеној дужности а не по посебном предлогу надлежног тужиоца за продужење притвора апеланту. Врховни суд је истакао да је Кантонални суд у оспореном рјешењу навео конкретне и увјерљиве разлоге који се односе на начине на које су почињена предметна кривична дјела и на њихове последице. На основу тога је правилно закључио да би безбједност грађана и њихова имовина били угрожени уколико би апелант и други оптужени боравили на слободи. Тако су испуњени законом предвиђени услови из члана 146 став 1 тачка д) ЗКП ФБиХ да се одреди, односно продужи притвор, а што није у супротности са законом нити са чл. 5 и 6 Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода (у даљњем тексту: Европска конвенција), на што указује апелантова жалба.

8. У апелацији се суштина апелантових навода о повреди права на слободу и безбједност из члана II/3д) Устава Босне и Херцеговине и члана 5 став 1 тачка ц. и став 3 Европске конвенције, права на правично суђење из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 ст. 1 и 3 Европске конвенције и права на забрану дискриминације из члана II/4 Устава Босне и Херцеговине и члана 14 Европске конвенције, своди на сљедеће: а) што је Врховни суд оспореним рјешењем крајње произвољно примијенио одредбе члана 151 став 1 ЗКП ФБиХ, сматрајући да није било неопходно да се у поступку контроле оправданости притвора саслушају апелант и његов бранилац, б) што апелант приликом контроле оправданости притвора није био изведен пред судију, што *in ultima linea* истовремено представља повреду

права из члана 5 став 3 Европске конвенције, с) што у односу на процесноправни основ из члана 146 став 1 тачка д) ЗКП ФБиХ, на основу ког је апеланту продужен притвор, Врховни суд у цијелости прихвата стереотипне формулације које нису темељито образложиле разлоге, него се продужење мјере притвора правда «да се одржи јавни ред», d) што суд није дао никакво образложење у вези са различитим поступањем у односу на апеланта и оптуженог С.К. који се терети за исту радњу извршења, а који се брани са слободе, е) повреду права из члана 6 ст. 1 и 3 Европске конвенције, апелант види у пропуштању да се саслуша на околности оправданости и неопходности даљњег продужења мјере притвора због чега је повријеђено његово право на одбрану, будући да ограничење апелантових права из члана 5 Европске конвенције представља саставни дио права на правично суђење и права на одбрану из члана 6 став 1 у вези са ставом 3 Европске конвенције. Апелант такође истиче да је суд доношењем оспораваног рјешења учинио битну повреду одредби кривичног поступка из члана 312 став 2 ЗКП ФБиХ тако што је прекршио принцип законитости кривичног поступка, тј. принцип једнакости пред судом, а с тим у вези и одредбу члана 2 ЗКП ФБиХ и члана 14 Европске конвенције, јер је оспораваним рјешењем дискриминисан у односу на оптужене С. К. и М. С. који су обухваћени предметном оптужницом, а који се бране са слободе.

9. Апелант је предложио да Уставни суд до окончања поступка донесе привремену мјеру којом ће се наложити Кантоналном суду да га пусти из притвора. Апелант је предложио да се обавезе Федерација Босне и Херцеговине да му исплати накнаду нематеријалне штете у виду правичне накнаде због неоснованог лишавања слободе у износу од 10.000,00 КМ, као и да браниоцу адвокату плати трошкове за слање апелације у износу од 619,00 КМ.

10. Апелант је дописом од 3. маја 2007. године обавијестио Уставни суд да одустаје од навода апелације којим је затражено да Уставни суд донесе привремену мјеру којом се укида притвор док се не оконча поступак по апелацији, с обзиром да су измијењене околности и чињеницу да му је Рјешењем Кантоналног суда број 009-0-К-07-000029 од 17. априла 2007. године укинута мјера притвора, те да остаје код осталих навода апелације.

11. Након што је апелант обавијестио Уставни суд да одустаје од захтјева да се донесе привремена мјера, Кантонални суд је 24. априла 2007. године Уставном суду доставио одговор на апелацију и Рјешење Кантоналног суда број 009-0-К-07-000029 од 17. априла 2007. године, којим је одлучено да се апеланту укида притвор и да се

апелант одмах пусти на слободу. У образложењу рјешења Кантонални суд је навео да је 17. априла 2007. године одржан претрес за изрицање кривичне санкције апеланту који је оптужен за учињено кривично дјело злочиначке организације из члана 342 став 2 у вези са чланом 287 став 2 тачка 1 КЗ ФБиХ по Оптужници број КТ-1470/06 од 16. октобра 2006. године, на ком је по прихваћеном Споразуму о признању кривице апеланту изречена казна затвора у трајању од једне године. Кантонални суд је даље навео да је одлучујући о притвору, након изрицања пресуде апеланту, а имајући у виду да су странке и апелантов бранилац сагласно предложили да се апеланту укине притвор наводећи за то потребне разлоге, оцијенио да су престали разлози за његово даље задржавање у притвору. Након изрицања санкције апеланту, договорене Споразумом о признавању кривице, и то казне затвора у трајању од једне године на основу члана 146 став 1 тачка д) ЗКП ФБиХ, према којима је притвор био одређен и продужен, па је донио одлуку да се апеланту укине притвор и да га се одмах пусти на слободу на основу одредбе члана 302 у вези са чланом 152 став 1 ЗКП ФБиХ.

12. При испитивању допустивости апелације Уставни суд је пошао од одредби члана VI/36) Устава Босне и Херцеговине и члана 16 став 4 тачка 8 Правила Уставног суда.

Члан VI/36) Устава Босне и Херцеговине гласи:

«Уставни суд има и апелациону надлежност над питањима по овом Уставу, која проистичу из пресуде сваког суда у Босни и Херцеговини.»

Члан 16 став 4 тачка 8 Правила Уставног суда гласи:

«Апелација није допуштена и ако постоји неки од сљедећих случајева:

8. ако су измијењене правне околности.

13. Имајући у виду изложено Уставни суд констатује да је Кантонални суд Рјешењем број 009-0-К-07-000029 од 17. априла 2007. године донио одлуку да се апеланту укида притвор, те да га се пусти на слободу, јер су након изрицања казне затвора у трајању од једне године санкције апеланту договорене Споразумом о признавању кривице, те су престали разлози за његово даље задржавање у притвору на основу члана 146 став 1 тачка д) ЗКП ФБиХ, на основу којих је притвор био одређен и продужен. Кантонални суд је, након што је апелант потписао Споразум о признању кривице са Кантоналним тужилаштвом 13. априла 2007. године, раздвојио кривични поступак и

Пресудом број 009-0-К-000029 од 17. априла 2007. године осудио апеланта на казну затвора у трајању од једне године због кривичног дјела злочиначке организације из члана 342 став 2 у вези са чланом 287 став 2 тачка а) КЗ ФБиХ, у коју је урачунато и вријеме које је провео у притвору од 24. априла 2006. године до 17. априла 2007. године.

14. Дакле, од подношења апелације наступиле су измијењене правне околности. У таквој ситуацији Уставни суд сматра да би било беспредметно испитивати наводе апелације када апелантов притвор више не постоји. Стога, Уставни суд закључује да су наступиле измијењене правне околности из члана 16 став 4 тачка 8 Правила Уставног суда.

15. У складу са наведеним, а имајући у виду одредбу члана 16 став 4 тачка 8 Правила Уставног суда, сходно којој ће се апелација одбацити као недопуштена ако су измијењене правне околности, Уставни суд је одлучио као у диспозитиву ове одлуке.

16. Уставни суд констатује да је апелант одустао од захтјева да се донесе привремена мјера.

17. У складу са чланом VI/4 Устава Босне и Херцеговине, одлуке Уставног суда су коначне и обавезујуће.

Предсједница
Уставног суда Босне и Херцеговине
Хатица Хациосмановић

Predmet broj AP 2281/05

**ODLUKA O
DOPUSTIVOSTI I
MERITUMU**

Apelacija Tihomira Gligorića podnesena protiv Presude Suda Bosne i Hercegovine broj KŽK-03/05 od 13. oktobra 2005. godine

Apelacija Stamenke Kozomara podnesena protiv Rješenja Suda BiH broj KŽK-03/05 od 22. novembra 2005. godine i Presude Suda BiH broj KŽK-03/05 od 13. oktobra 2005. godine

Odluka od 6. jula 2007. godine

Ustavni sud Bosne i Hercegovine u plenarnom sazivu u predmetu broj **AP 2281/05**, rješavajući apelacije **Tihomira Gligorića** i **Stamenke Kozomara**, na osnovu člana VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, člana 59. stav 2. alineja 2, člana 61. st. 1, 2. i 3. i člana 64. stav 1. Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine («Službeni glasnik Bosne i Hercegovine» broj 60/05), u sastavu:

Hatidža Hadžiosmanović, predsjednica

Miodrag Simović, potpredsjednik

Valerija Galić, potpredsjednica

Tudor Pantiru, sudija

Mato Tadić, sudija

Seada Palavrić, sutkinja

Krstan Simić, sudija

na sjednici održanoj 6. jula 2007. godine donio je

ODLUKU O DOPUSTIVOSTI I MERITUMU

Usvaja se apelacija Tihomira Gligorića.

Utvrđuje se povreda člana 7. stav 1. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda.

Ukida se Presuda Suda Bosne i Hercegovine broj KŽK-03/05 od 13. oktobra 2005. godine u odnosu na Tihomira Gligorića.

Predmet se u dijelu koji se odnosi na Tihomira Gligorića vraća Sudu Bosne i Hercegovine koji je dužan po hitnom postupku donijeti novu odluku u skladu s članom 7. stav 1. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda.

Nalaže se Sudu Bosne i Hercegovine da u roku od 60 dana od dana dostavljanja ove odluke obavijesti Ustavni sud Bosne i Hercegovine o

preduzetim mjerama s ciljem izvršenja ove odluke u skladu s članom 74. stav 5. Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine.

Odbija se kao neosnovana apelacija Stamenke Kozomara podnesena protiv Rješenja Suda Bosne i Hercegovine broj KŽK-03/05 od 22. novembra 2005. godine i Presude Suda Bosne i Hercegovine broj KŽK-03/05 od 13. oktobra 2005. godine.

Odluku objavit u «Službenom glasniku Bosne i Hercegovine», «Službenim novinama Federacije Bosne i Hercegovine», «Službenom glasniku Republike Srpske» i «Službenom glasniku Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine».

Obrazloženje

I. Uvod

1. Tihomir Gligorić (u daljnjem tekstu: apelant) iz Banje Luke kojeg zastupa Miroslav Mikeš, advokat iz Banje Luke, i Stamenka Kozomara (u daljnjem tekstu: apelantica) iz Banje Luke koju zastupaju Goran i Zoran Bubić, advokati iz Banje Luke, podnijeli su 9. novembra i 2. decembra 2005. godine apelacije Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Ustavni sud). Apelant je osporio Presudu Suda Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Sud BiH) broj KŽK-03/05 od 13. oktobra 2005. godine u apelaciji koja je registrirana u Ustavnom sudu pod brojem AP 2281/05, a apelantica Rješenje Suda BiH broj KŽK-03/05 od 22. novembra 2005. godine i Presudu Suda BiH broj KŽK-03/05 od 13. oktobra 2005. godine u apelaciji koja je registrirana pod brojem AP 2465/05.

II. Postupak pred Ustavnim sudom

2. S obzirom da su Ustavnom sudu dostavljene dvije apelacije iz njegove nadležnosti o istom pitanju, Ustavni sud je u smislu člana 31. stav 1. Pravila Ustavnog suda donio odluku o spajanju predmeta u kojima će voditi jedan postupak i donijeti jednu odluku pod brojem AP 2281/05.

3. Na osnovu člana 22. st. 1. i 2. Pravila Ustavnog suda od Tužilaštva Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Tužilaštvo BiH) i Suda BiH zatraženo je 20. jula 2006. godine dostavljanje odgovora na apelaciju broj AP 2465/05. Kako se radi o istom pravnom i činjeničnom osnovu odgovori na apelaciju broj AP 2281/05 nisu traženi.

4. Od Tužilaštva BiH i Suda BiH 15. augusta 2006. godine primljeni su odgovori na apelaciju.

5. Apelantici su 18. augusta 2006. godine dostavljeni odgovori na apelaciju.

III. Činjenično stanje

6. Činjenice predmeta koje proizlaze iz navoda u apelacijama i dokumenata predočenih Ustavnom sudu mogu se sumirati na sljedeći način.

7. Presudom Suda BiH broj K-112/04 od 7. februara 2005. godine apelant i apelantica su oslobođeni optužbe da su počinili krivično djelo – neizvršenje odluke Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, Suda Bosne i Hercegovine i Doma za ljudska prava iz člana 239. Krivičnog zakona Bosne i Hercegovine u vezi s članom 29. Krivičnog zakona Bosne i Hercegovine. Oslobađajuću presudu Sud BiH je u suštini zasnovano na zaključku da Rješenje Ustavnog suda broj U 47/01 od 2. novembra 2001. godine, čije im je neizvršenje stavljeno na teret optužnicom, ne predstavlja «izvršnu i konačnu odluku» kako je to predviđeno u članu 239. Krivičnog zakona Bosne i Hercegovine, već se radilo o privremenoj mjeri, vremenski ograničenoj i uvjetnoj zbog čega u ovom slučaju nije ostvareno suštinsko obilježje samog bića krivičnog djela. Tužilaštvo BiH je protiv ove presude Apelacionom vijeću Suda BiH uložilo žalbu.

8. Presudom Suda BiH broj KžK-03/05 od 13. oktobra 2005. godine apelant i apelantica su proglašeni krivim za krivično djelo – neizvršenje odluke Ustavnog suda Bosne i Hercegovine iz člana 239. u vezi s članom 29. Krivičnog zakona Bosne i Hercegovine, i osuđeni su na uvjetne kazne zatvora, i to apelant na kaznu zatvora u trajanju od deset mjeseci, a apelantica na kaznu zatvora u trajanju od šest mjeseci s tim da kazne neće biti izvršene ukoliko apelanti ne izvrše novo krivično djelo u roku od dvije godine. Apelant je proglašen krivim za radnje koje je kao direktor Republičke uprave za geodetske i imovinsko-pravne poslove Republike Srpske preduzeo na sprečavanju izvršenja Rješenja Ustavnog suda broj U 47/01 od 2. novembra 2001. godine, i to konkretno što je «poslao obavještenje koje je potpisao njegov zamjenik Milorad Elez pod brojem 01-377/01 od 23. novembra 2001. godine Područnoj jedinici Laktaši u kojem je zahtijevao da se u predmetu PP «Domet», koji se odnosi na spomenuto rješenje Ustavnog suda, ne vrše nikakve promjene bez znanja i prethodnog obavještenja Uprave na čijem je čelu bio, a zbog čega nije ni postupano prema rješenju Ustavnog suda [...]». Apelantica je proglašena krivom i osuđena, jer je «prvo donijela i potpisala Rješenje broj 26-952-142/01 od 15. aprila

2003. godine kojim se ne dozvoljava upis obustavljanja izvršenja Presude Osnovnog suda u Banjoj Luci broj P-1657/98 od 29. decembra 1998. godine, a na osnovu Rješenja Ustavnog suda BiH broj U 47/01 od 2. novembra 2001. godine, a zatim nakon njegovog ukidanja donijela Odluku – Zaključak broj 26-952-142/01 od 26. juna 2003. godine kojim se prekida postupak uknjižbe Rješenja Ustavnog suda BiH broj U 47/01 od 2. novembra 2001. godine u Katastru nekretnina, iako sam postupak uknjižbe ovog rješenja nije ni bio započet».

9. U obrazloženju presude Sud BiH je obrazložio svoj stav o tome da se navedeno rješenje Ustavnog suda smatra konačnom odlukom. Između ostalog je naglašeno da je za Sud BiH nesporno da je rješenje o privremenoj mjeri u smislu odredaba tadašnjeg Poslovnika Ustavnog suda relevantan akt Ustavnog suda kojim se meritorno odlučuje u konkretnom predmetu u određenoj fazi postupka, što znači da je za tu fazu postupka u tom smislu konačan akt. Zaključeno je da «ako se ne bi smatralo da privremena mjera ima dejstvo rješenja o izvršenju ona bi izgubila svaki smisao i svrhu donošenja s mogućim nastupanjem nenadoknadive štete, a smisao člana 75. stav 1. Poslovnika je da do toga ne dođe.» U vezi s navodima odbrane da je na apelante retroaktivno primijenjen Krivični zakon Bosne i Hercegovine, Sud BiH je zaključio da je predmetno krivično djelo u vrijeme izvršenja bilo inkriminirano Krivičnim zakonom Republike Srpske koji je bio na snazi od 1. oktobra 2000. godine, i to članom 359. koji je određivao da će se kazniti svako službeno ili odgovorno lice koje odbije izvršiti odluku Ustavnog suda, dakle, nije bilo navedeno kojeg Ustavnog suda. Apelaciono vijeće Suda BiH smatra da je stupanjem na snagu Krivičnog zakona Bosne i Hercegovine «taj dio inkriminacije navedenog Krivičnog zakona Republike Srpske prešao u član 239. Krivičnog zakona Bosne i Hercegovine dok u svakom slučaju predmetno djelo jeste bilo kao krivično predviđeno krivičnim propisima u vrijeme izvršenja djela». Apelantica je protiv ove presude uložila žalbu pozivajući se na povredu člana 6. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda (u daljnjem tekstu: Evropska konvencija) u vezi s članom 2. stav 1. Protokola broj 7 uz Evropsku konvenciju.

10. Sud BiH je Rješenjem broj KŽK-03/05 od 22. novembra 2005. godine odbacio kao nedozvoljenu apelanticinu žalbu. U obrazloženju rješenja je navedeno da Zakon o krivičnom postupku BiH nije predvidio mogućnost podnošenja žalbe na presudu Apelacionog vijeća Suda BiH, jer je poštovana odredba člana 2. Protokola broj 7 uz Evropsku konvenciju da je prvostepenu presudu preispitao viši sud.

IV. Apelacija

11. Apelanti su naveli da je u njihovom slučaju na najdirektniji način prekršen princip zabrane retroaktivne primjene krivičnog zakona, jer je događaj iz optužnice obuhvatio radnje još od novembra 2001. godine iako je Krivični zakon Bosne i Hercegovine na osnovu kojeg im je suđeno stupio na snagu 1. marta 2003. godine, odnosno taj zakon nije bio donesen u vrijeme izvršenja djela koje im se stavlja na teret. Smatraju, dakle, da je u njihovom slučaju primijenjena pravna norma koja nije postojala u vrijeme izvršenja krivičnog djela. Apelanti su naveli i to da je u njihovom slučaju došlo do povrede prava na djelotvoran pravni lijek iz člana 13. Evropske konvencije kao i prava na žalbu u krivičnim stvarima iz člana 2. Protokola broj 7 uz Evropsku konvenciju, s obzirom da protiv osuđujuće presude Suda BiH nisu imali pravni lijek.

12. Dalje, apelanti smatraju da je Sud BiH previše slobodno tumačio suštinsko obilježje krivičnog djela - neizvršenje odluka Ustavnog suda koje moraju biti izvršne i konačne, jer se u ovom slučaju radilo o rješenju Ustavnog suda koje je privremenog karaktera, dakle nije se radilo o konačnoj odluci. Također, odluka Suda BiH koja se odnosi na utvrđivanje da su apelanti zajednički izvršili krivično djelo apelanti smatraju nezakonitim s obzirom da su se apelanti prvi put vidjeli u sudnici, da nije utvrđen jedinstven umišljaj ili djelovanje okrivljenih zajedno po prethodnom dogovoru ili na bilo kakav način koji činjenično implicira zaključak o saučiniocima. Smatraju da njihova namjera da počine baš ovo krivično djelo također nije utvrđena u provedenim postupcima. Na kraju, smatraju da je cjelokupan postupak bio nepravičan, te da im je osporenom presudom povrijeđeno pravo na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije.

b) Odgovor na apelaciju

13. U svom odgovoru Tužilaštvo BiH je iznijelo stav da su apelantici navodi potpuno neosnovani, ocjenjujući presudu Suda BiH pravilnom i zakonitom. Predložili su da se apelacija odbaci kao očigledno neosnovana.

14. U odgovoru Sud BiH je obrazložio razloge donošenja osporene presude ponovo na taj način potvrđujući razloge date u samoj presudi. Predloženo je da se apelacija odbije kao neosnovana.

V. Relevantni propisi

15. Krivični zakon Republike Srpske («Službeni glasnik Republike Srpske» broj 22/00)

«Neizvršenje sudske odluke

Član 359. st. 1. i 2.

(1) Službeno ili odgovorno lice koje svjesno ne postupi prema pravosnažnoj sudskoj odluci kaznit će se novčanom kaznom ili kaznom zatvora do tri godine.

(2) Kaznom iz stava 1. ovog člana kaznit će se i službeno ili odgovorno lice koje odbije izvršiti odluku Ustavnog suda koju je dužan izvršiti.»

16. Krivični zakon Bosne i Hercegovine («Službeni glasnik Bosne i Hercegovine» br. 37/03, 54/04 i 61/04)

«Saučinioci

Član 29.

Ako više lica, učestvovanjem u činjenju krivičnog djela ili preduzimajući što drugo čime se na odlučujući način doprinosi činjenju krivičnog djela, zajednički učine krivično djelo, svako od njih kaznit će se kaznom propisanom za to krivično djelo.

Neizvršenje odluke Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, Suda Bosne i Hercegovine ili Doma za ljudska prava

Član 239.

Službeno lice u institucijama Bosne i Hercegovine, institucijama entiteta ili institucijama Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine, koje odbije izvršiti konačnu ili izvršnu odluku Ustavnog suda Bosne i Hercegovine ili Doma za ljudska prava, ili sprečava da se takva odluka izvrši, ili na drugi način onemogućava njezino izvršenje, kaznit će se kaznom zatvora od šest mjeseci do pet godina.»

17. Poslovnik Ustavnog suda Bosne i Hercegovine («Službeni glasnik Bosne i Hercegovine» broj 24/99)

«Član 54.

Sud donosi odluke i rješenja.

Sud donosi odluke prema sporovima iz člana VI/3. Ustava kada odlučuje o sporu u meritumu, i u slučaju iz člana IV/3.f) Ustava.

Sud rješenjem odlučuje o svim drugim pitanjima.

Član 75.

Sud može do donošenja konačne odluke, u cjelini ili djelimično, privremeno obustaviti izvršenje odluka, zakona (akta) ili pojedinačnih akata (privremena mjera), ako bi zbog njihovog izvršavanja mogle nastupiti neotklonjive štetne posljedice.

Sud ukida privremenu mjeru kad ocijeni da su prestali razlozi zbog kojih je donesena.»

VI. Dopustivost

18. U skladu s članom VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, Ustavni sud također ima apelacionu nadležnost u pitanjima koja su sadržana u ovom Ustavu kada ona postanu predmet spora zbog presude bilo kojeg suda u Bosni i Hercegovini.

19. U skladu s članom 16. stav 1. Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud može razmatrati apelaciju samo ako su protiv presude, odnosno odluke koja se njome osporava, iscrpljeni svi djelotvorni pravni lijekovi mogući prema zakonu i ako se podnese u roku od 60 dana od dana kada je podnosilac apelacije primio odluku o posljednjem djelotvornom pravnom lijeku kojeg je koristio.

20. U konkretnom slučaju, apelantica je osporila Rješenje Suda BiH broj KŽK-03/05 od 22. novembra 2005. godine kojim je odbačena kao nedozvoljena njezina žalba protiv Presude Suda BiH broj KŽK-03/05 od 13. oktobra 2005. godine. S obzirom da se radilo o nedjelotvornom pravnom lijeku konačna odluka u apelanticinom slučaju, kao i u odnosu na apelanta, je Presuda Suda BiH broj KŽK-03/05 od 13. oktobra 2005. godine. Kako je osporena presuda donesena 13. oktobra 2005. godine, a apelacije su podnesene 9. novembra 2005. godine, odnosno 2. decembra 2005. godine, proizlazi da su podnesene u roku od 60 dana kako je propisano članom 16. stav 1. Pravila Ustavnog suda. Na kraju, apelacije ispunjavaju i uvjete iz člana 16. st. 2. i 4. Pravila Ustavnog suda, jer nisu očigledno (*prima facie*) neosnovane, niti postoji neki drugi formalni razlog zbog kojeg apelacije nisu dopustive.

21. Imajući u vidu odredbe člana VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, člana 16. st. 1, 2. i 4. Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je utvrdio da predmetne apelacije ispunjavaju uvjete u pogledu dopustivosti.

VII. Meritum

22. Apelantica i apelant su osporili osuđujuću presudu Suda BiH tvrdeći da je na njih retroaktivno primijenjen zakon, odnosno da je na njih primijenjena norma koja nije postojala u vrijeme izvršenja krivičnog djela. Također, naveli su i da im je povrijeđeno pravo na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije, pravo na djelotvoran pravni lijek iz člana 13. Evropske konvencije, kao i član 2. Protokola broj 7 uz Evropsku konvenciju.

23. Ustavni sud će razmotriti navode apelantice i apelanta o povredi principa zabrane retroaktivne primjene odredaba krivičnog zakona u vezi s članom 7. stav 1. Evropske konvencije.

24. Član 7. stav 1. Evropske konvencije glasi:

«1. Niko se ne može smatrati krivim za krivično djelo nastalo činjenjem ili nečinjenjem koje nije predstavljalo krivično djelo u vrijeme izvršenja, prema nacionalnom ili međunarodnom pravu. Isto tako, izrečena kazna neće biti teža od one koja se primjenjivala u vrijeme izvršenja krivičnog djela.»

25. Prvi stav člana 7. Evropske konvencije sadrži dva posebna principa koja su suštinski elementi vladavine prava (vidi Evropski sud, *S.W. protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, presuda od 22. novembra 1995. godine, A 335-B i *C.R. protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, A 335-C): (1) krivična presuda može biti zasnovana samo na normi koja je postojala u vrijeme kada se dogodio inkriminirani čin ili nečinjenje (*nullum crimen sine lege*); (2) što se tiče kršenja te norme, ne može se nametnuti teža kazna od one koja je bila primjenljiva u vrijeme kada je krivično djelo počinjeno (*nulla poena sine lege*). Cilj člana 7. Evropske konvencije je ponuditi «suštinske garancije» protiv samovoljnog gonjenja, presuđivanja i kažnjavanja. S tim u vezi, Evropski sud je ustanovio i treći princip prema kojem je domaće zakonodavstvo dužno jasno formulirati normu krivičnog zakona (vidi Evropski sud, *Kokkinakis*, presuda od 25. maja 1993. godine, A 260-A). Njegove odredbe moraju biti dovoljno predvidive i pristupačne (vidi Evropski sud, *G. protiv Francuske*, presuda od 27. septembra 1995. godine, A 325-B). Ovaj zahtjev služi da bi se izbjeglo osnivanje krivične presude na pravnoj normi koje dotično lice nije moglo, ili barem nije moralo

biti unaprijed svjesno. On je ispunjen tamo gdje formulacija te odredbe jasno pojedincu navodi kakvo će ga ponašanje učiniti podložnim gonjenju. Ovaj treći princip nije poseban, već je ugrađen u tumačenje principa «*nullum crimen nulla poena sine lege*». Prema tome, cilj zaštite date članom 7. Evropske konvencije jeste zaštita lica od krivičnog gonjenja za djela za koja ta lica u vrijeme počinjenja nisu znala, niti morala znati da mogu biti krivično gonjene.

Retroaktivna primjena Krivičnog zakona u odnosu na apelanta

26. Apelant je osuđen za izvršenje krivičnog djela - neizvršenje odluke Ustavnog suda Bosne i Hercegovine iz člana 239. Krivičnog zakona Bosne i Hercegovine za radnje koje je preduzeo kao direktor Republičke uprave za geodetske i imovinsko-pravne poslove Republike Srpske. Konkretno da je spriječio izvršenje rješenja Ustavnog suda tako što je «poslao obavještenje koje je potpisao njegov zamjenik Milorad Elez pod brojem 01/377/01 od 23. novembra 2001. godine Područnoj jedinici Laktaši u kojem je zahtijevao da se u predmetu PP «Domet», koji se odnosi na spomenuto rješenje Ustavnog suda BiH, ne vrše nikakve promjene bez znanja i prethodnog obavještenja Uprave na čijem je čelu bio, zbog čega nije ni postupano prema rješenju Ustavnog suda BiH.»

27. U vezi s navodom o retroaktivnoj primjeni zakona u odnosu na apelanta, Ustavni sud je utvrdio da je Krivični zakon Bosne i Hercegovine stupio na snagu 1. marta 2003. godine. Nesporno je dakle da taj zakon nije bio na snazi u vrijeme kada je apelant izvršio radnje za koje je osuđen i stoga je neprihvatljivo obrazloženje Suda BiH u osporenoj presudi da je u to vrijeme postojalo krivično djelo čiji zakonski opis odgovara opisu krivičnog djela za koje je osuđen apelant. U vrijeme kada je apelant izvršio radnje za koje je osuđen nije postojala norma na osnovu koje je osuđen, stoga nije ni mogao biti svjestan da radnje koje je preduzeo predstavljaju krivično djelo za koje je osuđen u smislu principa iz člana 7. Evropske konvencije koji su citirani ranije u ovoj odluci Ustavnog suda.

28. S obzirom na navedeno, Ustavni sud zaključuje da je u odnosu na apelanta došlo do povrede člana 7. stav 1. Evropske konvencije.

Ostali apelantovi navodi

29. S obzirom na zaključak Ustavnog suda u vezi s povredom člana 7. stav 1. Evropske konvencije, Ustavni sud neće ispitivati ostale apelantove navode.

Retroaktivna primjena Krivičnog zakona u odnosu na apelanticu

30. U narednim stavovima Ustavni sud će razmotriti apelanticine navode o retroaktivnoj primjeni Krivičnog zakona, te o povredi prava na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine, prava na djelotvoran pravni lijek iz člana 13. Evropske konvencije i člana 2. Protokola broj 7 uz Evropsku konvenciju.

31. Apelantica je osuđena za krivično djelo neizvršenja odluke Ustavnog suda BiH iz člana 239. Krivičnog zakona BiH, jer je donijela i potpisala Rješenje broj 26-952-142/01 od 15. aprila 2003. godine i Zaključak broj 26-952-142/01 od 26. juna 2003. godine, zbog čega nije postupano prema rješenju Ustavnog suda od 2. novembra 2001. godine.

32. U vezi s prethodnim, Ustavni sud podsjeća na stav Evropskog suda prema kojem «nije zadatak suda donositi odluku o apelantovoj krivičnoj odgovornosti, jer je to prvenstveno stvar procjene domaćih sudova, nego razmotriti sa stanovišta člana 7. stav 1. Evropske konvencije jesu li apelantove radnje, u vrijeme kada su preduzete, predstavljale krivično djelo definirano s dovoljnom dostupnošću i predvidljivošću u domaćem zakonu (vidi Evropski sud, *Streletz, Kessler and Krenz protiv Germany* [GC], presuda u predmetu br. 34044/96, 35532/97 i 44801/98, stav 51, ECHR 2001-II).

33. U smislu principa izloženog u prethodnom stavu, Ustavni sud će se isključivo ograničiti na pitanje je li u vrijeme kada je apelantica preduzela inkriminirane radnje postojalo krivično djelo za koje je osuđena. Nesporno je da je u vrijeme kada je apelantica preduzela radnje izvršenja krivičnog djela već stupio na snagu Krivični zakon BiH. U članu 239. ovog zakona, kako je citirano u tački 17. ove odluke Ustavnog suda, jasno je definirano ko su odgovorna lica i koje radnje se smatraju radnjama izvršenja krivičnog djela neizvršenja odluke Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, Suda Bosne i Hercegovine i Doma za ljudska prava. Apelantica je, stoga, u vrijeme preduzimanja radnji izvršenja krivičnog djela svoje ponašanje mogla i morala prilagoditi ovim normama, i mogla je biti svjesna da će je radnje koje preduzima izložiti krivičnom gonjenju.

34. S obzirom na navedeno, Ustavni sud zaključuje da u odnosu na apelanticu nije došlo do povrede člana 7. stav 1. Evropske konvencije.

Apelantici navodi o povredi prava na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije

35. Član II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine glasi:

«Sva lica na teritoriji Bosne i Hercegovine uživaju ljudska prava i slobode iz stava 2. ovog člana što uključuje:

[...]

e) Pravo na pravično saslušanje u građanskim i krivičnim stvarima i druga prava u vezi s krivičnim postupkom.»

36. Član 6. stav 1. Evropske konvencije u relevantnom dijelu glasi:

«Prilikom utvrđivanja građanskih prava i obaveza ili osnovanosti bilo kakve krivične optužbe protiv njega svako ima pravo na pravično suđenje i javnu raspravu u razumnom roku pred neovisnim i nepristranim, zakonom ustanovljenim sudom.

[...]»

37. Apelantici navodi o povredi prava na pravično suđenje u suštini se odnose na utvrđivanje činjenica i primjenu materijalnog prava. Apelantica, naime, smatra da je Sud BiH pogrešno ocijenio karakter odluke Ustavnog suda zaključivši da se radilo o konačnoj odluci. Prema apelanticiom mišljenju radilo se o odluci privremenog karaktera i stoga nije postojalo suštinsko obilježje bića krivičnog djela za koje je osuđena. Povredu prava na pravično suđenje apelantica vidi i u činjenici da su apelant i ona osuđeni za saučesništvo, a da prema njezinom mišljenju nije bilo zajedničkog djelovanja u smislu prethodnog dogovora ili jedinstvenog umišljaja. Također smatra da u odnosu na nju nije dokazano postojanje umišljaja.

38. S tim u vezi, Ustavni sud podsjeća na svoje ranije utvrđene stavove da nije u njegovoj nadležnosti preispitivati zaključke redovnih sudova u pogledu činjeničnog stanja i primjene materijalnog prava, osim u slučajevima u kojima su odluke redovnih sudova povrijedile ustavna prava - pravo na pravično suđenje, pravo na pristup sudu, pravo na djelotvoran pravni lijek i dr. (vidi Ustavni sud, Odluka broj *U 29/02* od 27. juna 2003. godine objavljena u «Službenom glasniku Bosne i Hercegovine» broj 31/03; Evropski sud, *Pronina protiv Rusije*, odluka o dopustivosti od 30. juna 2005. godine, aplikacija broj 65167/01). Ustavni sud nije nadležan supstituirati redovne sudove u procjeni činjenica i dokaza, već je zadatak upravo redovnih sudova ocijeniti činjenice i dokaze koje su izveli

(vidi Evropski sud, *Thomas protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, presuda od 10. maja 2005. godine, aplikacija broj 19354/02). Zadatak Ustavnog suda je ispitati je li postupak u cjelini bio pravičan na način kako to zahtijeva član 6. stav 1. Evropske konvencije, te krše li odluke redovnih sudova ustavna prava (vidi već citiranu odluku Ustavnog suda broj *U 29/02* od 27. juna 2003. godine).

39. Sud BiH je za svoj zaključak o tome da je rješenje Ustavnog suda o privremenoj mjeri «konačni akt» dao temeljito obrazloženje koje Ustavni sud ne smatra proizvoljnim, te stoga ne stoji apelantini navodi o tome da se radilo o proizvoljnom tumačenju zakona. Ustavni sud posebno smatra potrebnim naglasiti stav Suda BiH da, ukoliko se odluka o privremenoj mjeri ne bi smatrala konačnom u određenoj fazi postupka, tada bi izgubila svaki smisao i svrhu donošenja s mogućim nastupanjem nenadoknadive štete. U odnosu na apelantice navode da nije dokazano da su apelanti djelovali kao saučesnici u izvršenju krivičnog djela, Ustavni sud smatra da i uz zaključak da je Sud BiH radnje apelanta i apelantice pogrešno pravno kvalificirao kao saučesništvo, apelantica nije podnijela nikakve argumente o tome da je takva kvalifikacija imala utjecaja na njezino pravo na pravično suđenje. Stoga su i ovi apelantini navodi neosnovani. Ustavni sud, također, nije utvrdio nikakvu proizvoljnost u zaključku Suda BiH o apelantinom umišljaju, posebno imajući u vidu temeljitost provedenog dokaznog postupka i zaključke s tim u vezi.

40. S obzirom na navedeno, Ustavni sud smatra da nije došlo do povrede člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije.

Apelantini navodi o povredi prava na žalbu u krivičnim stvarima i prava na djelotvoran pravni lijek

41. Apelantica smatra da je na Presudu Suda BiH trebala imati pravo na žalbu s obzirom da se radi o osuđujućoj presudi kojom je ukinuta prvostepena oslobađajuća presuda, te da nemogućnost da prema propisima Bosne i Hercegovine izjavi žalbu, predstavlja direktno kršenje prava na žalbu iz člana 2. stav 1. Protokola broj 7 uz Evropsku konvenciju i prava na djelotvoran pravni lijek iz člana 13. Evropske konvencije.

Član 2. Protokola broj 7 uz Evropsku konvenciju glasi:

«1. Svako ko je odlukom suda osuđen za krivično djelo ima pravo da njegovu osudu ili kaznu preispita viši sud. Ostvarivanje ovog prava, uključujući i osnove za njegovu korištenje određuje se zakonom.

2. Ovo pravo može podlijegati izuzecima u odnosu na djela manjeg značaja, koja su određena zakonom, ili u slučajevima kada je licu koje je u pitanju u prvom stepenu sudio najviši sud ili je bilo osuđeno na osnovu žalbe na osuđujuću presudu.»

42. Prema članu 2. stav 2. Protokola broj 7 uz Evropsku konvenciju, kao izuzetak od općeg pravila da u krivičnim stvarima osuđeni moraju imati pravo žalbe, predviđena je mogućnost izricanja osuđujuće presude bez prava na žalbu osuđenog, ukoliko je osuđujuću presudu donio u prvom stepenu najviši sud ili na osnovu žalbe na oslobađajuću presudu. Kako se u konkretnom slučaju radi upravo o donošenju osuđujuće presude kojom je na osnovu izjavljene žalbe Tužilaštva BiH ukinuta ranija oslobađajuća presuda, te kako se radi o Sudu BiH koji je, s obzirom na stvarnu nadležnost u konkretnom slučaju, najviši sud u Bosni i Hercegovini, Ustavni sud zaključuje da apelantica nemoćnost podnošenja žalbe protiv takve presude u ovom slučaju nije protivna principu Evropske konvencije, s obzirom na izuzetak predviđen članom 2. stav 2. Protokola broj 7 uz Evropsku konvenciju. S obzirom da član 13. Evropske konvencije pruža uže garancije nego li su to garancije predviđene prethodnim članom, odnosno da uopće ne propisuje pravo na žalbu, slijedi da nema kršenja ni člana 13. Evropske konvencije.

43. Ustavni sud zaključuje da nije došlo do povrede člana 13. Evropske konvencije i člana 2. Protokola broj 7 uz Evropsku konvenciju u odnosu na apelanticu.

VIII. Zaključak

44. Apelacijama je pokrenuto pitanje je li na apelanticu i apelanta retroaktivno primijenjen Krivični zakon BiH u smislu člana 7. stav 1. Evropske konvencije, i to član 239. Krivičnog zakona BiH kojim je propisano krivično djelo – neizvršenje odluke Ustavnog suda BiH. Ustavni sud je zaključio da u vrijeme kada je apelant izvršio radnje za koje je osuđen nije postojala norma na osnovu koje je osuđen, stoga nije ni mogao biti svjestan da radnje koje je preduzeo predstavljaju krivično djelo, te je u odnosu na njega došlo do povrede člana 7. stav 1. Evropske konvencije. U odnosu na apelanticu, zaključeno je da nije povrijeđen član 7. stav 1. Evropske konvencije s obzirom da su inkriminirane radnje koje je preduzela izvršene u vrijeme kada je već bio na snazi Krivični zakon BiH. Ustavni sud je zaključio da nije povrijeđeno apelantico pravo na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije, jer nije bilo proizvoljnosti Suda BiH u utvrđivanju činjenica i primjeni materijalnog prava. Također, nije povrijeđeno ni pravo na djelotvoran pravni lijek iz člana 13. Evropske konvencije i pravo na žalbu u krivičnim stvarima iz člana 2. Protokola broj 7 uz Evropsku konvenciju. Naime, u konkretnom

slučaju radilo se o izuzetku iz člana 2. stav 2 Protokola broj 7 uz Evropsku konvenciju prema kojem je apelantici, s obzirom na stvarnu nadležnost, u prvom stepenu sudio najviši sud - Sud BiH, prema žalbi na prvostepenu osuđujuću presudu.

45. Na osnovu člana 61. st. 1, 2. i 3. i člana 64. stav 1. Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je odlučio kao u dispozitivu ove odluke.

46. Prema članu VI/4. Ustava Bosne i Hercegovine, odluke Ustavnog suda su konačne i obavezujuće.

Predsjednica
Ustavnog suda Bosne i Hercegovine
Hatidža Hadžiosmanović

Predmet broj AP 2313/05

**ODLUKA O
DOPUSTIVOSTI I
MERITUMU**

Apelacija Mugdina Hercega podnesena protiv Presude Kantonalnog suda u Zenici broj Kž-118/05 od 29. srpnja 2005. godine i Presude Općinskog suda u Zavidovićima broj K-4/04 od 7. siječnja 2005. godine

Odluka od 6. srpnja 2007. godine

Ustavni je sud Bosne i Hercegovine u plenarnom sazivu u predmetu broj **AP 2313/05**, rješavajući apelaciju **Mugdina Hercega**, na temelju članka VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine, članka 59. stavak 2. alineja 2, članka 61. st. 1. i 2. i članka 64. stavak 1. Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine («Službeni glasnik Bosne i Hercegovine» broj 60/05), u sastavu:

Hatidža Hadžiosmanović, predsjednica

Miodrag Simović, dopredsjednik

Valerija Galić, dopredsjednica

Tudor Pantiru, sudac

Mato Tadić, sudac

Seada Palavrić, sutkinja

Krstan Simić, sudac

na sjednici održanoj 6. srpnja 2007. godine donio

ODLUKU O DOPUSTIVOSTI I MERITUMU

Usvaja se apelacija Mugdina Hercega.

Ustvrdjuje se povreda prava na pravično suđenje iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. st. 1. i 2. Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda.

Ukida se Presuda Kantonalnog suda u Zenici broj Kž-118/05 od 29. srpnja 2005. godine i Presuda Općinskog suda u Zavidovićima broj K-4/04 od 7. siječnja 2005. godine.

Predmet se sukladno članku 64. stavak 1. Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine vraća Općinskom sudu u Zavidovićima koji je dužan po žurnom postupku donijeti novu odluku sukladno članku II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članku 6. st. 1. i 2. Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda.

Nalaže se Općinskom sudu u Zavidovićima da u roku od 90 dana od dana dostave ove odluke sukladno članku 74. stavak 5. Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine obavijesti Ustavni sud o poduzetim mjerama s ciljem izvršenja ove odluke.

Odluku objaviti u «Službenom glasniku Bosne i Hercegovine», «Službenim novinama Federacije Bosne i Hercegovine», «Službenom glasniku Republike Srpske» i «Službenom glasniku Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine».

Obrazloženje

I. Uvod

1. Mugdin Herceg (u daljnjem tekstu: apelant) iz Maglaja je podnio 11. studenoga 2005. godine apelaciju Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Ustavni sud) protiv Presude Kantonalnog suda u Zenici (u daljnjem tekstu: Kantonalni sud) broj KŽ-118/05 od 29. srpnja 2005. godine i Presude Općinskog suda u Zavidovićima (u daljnjem tekstu: Općinski sud) broj K-4/04 od 7. siječnja 2005. godine.

II. Postupak pred Ustavnim sudom

2. Na temelju članka 22. st. 1. i 2. Pravila Ustavnog suda od Kantonalnog, Općinskog suda i sudionika u postupku, Kantonalnog tužiteljstva u Zenici (u daljnjem tekstu: Tužiteljstvo), je zatražena 16. studenoga 2005. godine dostava odgovora na apelaciju.

3. Općinski je sud dostavio odgovor na apelaciju 23. studenoga 2005. godine, Tužiteljstvo 8. prosinca 2005. godine, dok Kantonalni sud nije dostavio odgovor.

4. Na temelju članka 26. stavak 2. Pravila Ustavnog suda, odgovori Općinskog suda i Tužiteljstva su 20. veljače 2006. godine dostavljeni apelantu.

III. Činjenično stanje

5. Činjenice predmeta koje proizlaze iz apelantovih navoda i dokumenata podastrtih Ustavnom sudu se mogu sumirati na sljedeći način.

6. Presudom Općinskog suda broj K-4/04 od 7. siječnja 2005. godine koja je potvrđena pobijanom Presudom Kantonalnog suda broj Kž-118/05 od 29. srpnja 2005. godine apelant je proglašen krivim što je kao predsjednik Zeničko-dobojskog kantona, u statusu službene osobe, u namjeri da oštećenom Zahidu Kovaču nanese štetu, 31. svibnja 2001. godine bez razloga i valjanog pravnog temelja, prekoračujući granice službene dužnosti zloupotrijebio institut udaljevanja od vršenja službe, a koji je predviđen Zakonom o tužiteljstvu Zeničko-dobojskog kantona (u daljnjem tekstu: Zakon o tužiteljstvu) tako što je donio i potpisao Odluku o udaljevanju od vršenja službe kantonalnog tužitelja Zahida Kovača broj 01-34-8622/01, 31. svibnja 2001. godine, bez prethodno uzetog izjašnjenja Zahida Kovača na okolnosti razloga za udaljevanje od vršenja službe, te je takvu odluku javno objavio uz pomoć sredstava javnog informiranja na konferenciji za tisak organiziranoj samo u tu svrhu, prekoračivši na taj način granice ovlasti i ne poštujući proceduru predviđenu Zakonom o tužiteljstvu čime je počinio kazneno djelo zloupotrijebe položaja ili ovlasti iz članka 383. stavak 1. Kaznenog zakona FBiH. Prvostupanjski sud mu je na temelju navedenog članka i članka 62. Kaznenog zakona FBiH izrekao uvjetnu osudu kojom je ustvrdio kaznu zatvora u trajanju od šest mjeseci koja se neće izvršiti ukoliko optuženi u roku od dvije godine od dana pravomoćnosti presude ne počini novo kazneno djelo. Istom je presudom oštećeni s imovinsko-pravnim zahtjevom upućen na parnicu.

7. U obrazloženju prvostupanjske presude sud navodi da je u konkretnom predmetu prijeporno je li apelant vršeći dužnost predsjednika Kantona postupao s umišljajem, tj. donio odluku o udaljevanju od službe kantonalnog tužitelja u namjeri da oštećenom nanese štetu prekoračujući granice službene dužnosti, te je li nastupila šteta. Osim toga, prijeporno pitanje je bilo i je li odluku o udaljevanju i zahtjev za smjenom kantonalnog tužitelja apelant utemeljio na valjanom pravnom temelju, je li postupao zakonito i omogućio oštećenom izjasniti se o razlozima za smjenjivanjem, odnosno udaljevanjem od službe. Prvostupanjski sud smatra da je apelantova obveza bila omogućiti oštećenom izjasniti se o razlozima za smjenjivanjem, tj. oštećenog osobno izvijestiti, a ne upućivati upit Kantonalnom povjerenstvu za imenovanje tužitelja Kantona, što je apelant učinio dopisom od 17. travnja 2001. godine. Sud se poziva na članak 27. Zakona o sudsko-tužiteljskoj funkciji kojim je propisano da je funkcionar koji je mjerodavan za donošenje odluke o udaljevanju suca ili tužitelja od vršenja službe odmah nakon donošenja odluke o pokretanju procedure dužan obavijestiti Kantonalno, odnosno Federalno povjerenstvo za imenovanje tužitelja radi davanja mišljenja. Sud nije prihvatio apelantov Dopis broj 01-34-5154/01 od 10. travnja 2001. godine dostavljen Kantonalnom povjerenstvu za imenovanje tužitelja Kantona kao odluku o pokretanju procedure o udaljevanju oštećenog od vršenja službe, već je to prema mišljenju ovog suda, a kako je to i naznačeno u dopisu, inicijativa

za udaljšavanje i smjenjivanje, a ne i konačna odluka. Mišljenje koje su u konkretnom predmetu dali Kantonalno i Federalno povjerenstvo za imenovanje tužitelja, prema kojima nema zakonskog temelja za smjenu oštećenog, prema mišljenju prvostupanskog suda nije obvezujuće. Oštećenom nije bilo omogućeno izjasniti se o razlozima smjenjivanja prije nego je dobio odluku o suspenziji, a i nakon odluke o suspenziji. Prvostupanski sud navodi da je udaljšavanje od službe posljedica pokretanja postupka za smjenjivanjem što upućuje na zaključak da je apelant morao prvo pred Skupštinom kantona pokrenuti postupak za smjenjivanjem oštećenog, omogućiti oštećenom izjasniti se o razlozima, pa tek onda eventualno donijeti odluku o suspenziji. U tome je pravcu apelanta upozorio tadašnji federalni tužitelj Marinko Jurčević Dopisom broj A-157/01 od 21. svibnja 2001. godine.

8. Iz iskaza saslušanih svjedoka prvostupanski sud zaključuje da je bila intenzivna apelantova upornost da se oštećenog smijeni s dužnosti kantonalnog tužitelja. Svjedok koji je u kritično vrijeme bio predsjednik Kantonalnog povjerenstva za imenovanje tužitelja, čijem je iskazu sud vjerovao, isključiv je u svojim tvrdnjama da je 17. travnja 2001. godine obavio razgovor s tadašnjim ministrom za pravosuđe i upravu Kantona, te da je kroz višesatni razgovor stekao dojam da se po svaku cijenu oštećeni mora smijeniti s funkcije kantonalnog tužitelja, o čemu je sud izvršio uvid u službenu zabilješku navedenog svjedoka. Apelant je 31. svibnja 2001. godine donio odluku o udaljšavanju oštećenog od službe, iako je znao da oštećenom mandat ističe 3. na 4. lipanj 2001. godine. Istog je dana dostavio prijedlog Skupštini kantona za smjenjivanjem oštećenog s funkcije. Obje su odluke donesene istog dana - petak, 31. svibanj 2001. godine.

9. Prvostupanski sud dalje nalazi da je apelant posredno izvršio pritisak na tajnicu oštećenog da primi odluku o udaljšavanju oštećenog od službe na samom kraju radnog dana. Istog je dana apelant zakazao konferenciju za tisak na kojoj je javnost obavijestio o suspenziji oštećenog s funkcije kantonalnog tužitelja. Sud dalje nalazi da oštećeni nije bio imenovan na funkciju federalnog tužitelja i zamjenika kantonalnog tužitelja zbog udaljšavanja iz službe, iako su mjerodavna povjerenstva za imenovanje oštećenog predložila za imenovanje za zamjenika federalnog, odnosno kantonalnog tužitelja. Prema mišljenju Općinskog suda apelant je oštećenom nanio moralnu štetu i to narušavanjem njegovoga ugleda, kako profesionalnog tako i u sredini u kojoj živi. Nakon svih provedenih dokaza koje je sud cijenio kako pojedinačno, tako i u međusobnoj svezi, kao i u svezi s apelantovom obranom, a na temelju načela slobodne sudačke ocjene dokaza, sud je ustvrdio da je apelant počinio kazneno djelo zloporabe položaja ili ovlasti i njegovu kaznenu odgovornost utemeljio kako na subjektivnim tako i na objektivnim dokazima. Sud je osobito vjerovao iskazu saslušanih svjedoka, te drugim objektivnim dokazima.

10. Kantonalni je sud, potvrđujući prvostupanjsku presudu, naveo u obrazloženju da je imajući u vidu apelantove prizivne razloge i činjenično stanje koje je ustvrdio prvostupanjski sud, te nakon analize i ocjene svih izvedenih dokaza, zaključio da su apelantovi prizivni navodi neutemeljeni, da prvostupanjska presuda ne sadrži bitne povrede odredaba kaznenog postupka, da se temelji na pravilno i potpuno ustvrđenom činjeničnom stanju, te da je prvostupanjski sud dao razvidna i uvjerljiva obrazloženja svojih stavova.

IV. Apelacija

a) Navodi iz apelacije

11. Apelant smatra da su mu Općinski i Kantonalni sud povrijedili pravo na pravično suđenje iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. st. 1. i 2. Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda (u daljnjem tekstu: Europska konvencija), jer je u kaznenom postupku protiv njega činjenično stanje nepotpuno i pogrešno ustvrđeno, pogrešno je primijenjen kazneni zakon, izreka presude je proturječna sama sebi i obrazloženju, optužba je prekoračena, presuda ne sadrži razloge o odlučnim činjenicama, a prekršeno je i načelo presumpcije nevinosti i načelo da je teret dokazivanja na optužbi. Apelant dalje navodi da sud nije dokazao postojanje niti jednog od elemenata bića kaznenog djela koje mu se stavlja na teret. Dalje obrazlaže da prekoračenje granica službene ovlasti ne postoji, jer je on postupao kao predsjednik Zeničko-dobojskog kantona, koji je, u smislu članka 40. Zakona o tužiteljstvu, mjerodavan podnijeti prijedlog za smjenjivanjem kantonalnog tužitelja Skupštini kantona, kao i donijeti odluku o njegovom udaljavanju od službe, ako je pokrenut postupak za njegovo smjenjivanje. S druge strane, apelant smatra da u slučaju da nije tako postupio tek tada bi učinio predmetno kazneno djelo i to nevršenjem službene dužnosti, jer Skupština kantona nije usvojila Izvješće o radu kantonalnog tužitelja, a tužitelj unatoč tomu nije ponudio svoju ostavku, što je bila njegova moralna obveza. Osim toga, apelant navodi da nije dokazano da je djelo dovršeno, jer nije dokazano da je drugome nanesena šteta, niti je to navedeno u optužbi. Prema njegovom mišljenju, sud bez provedbe dokaza i ustvrđivanja činjenica zaključuje da oštećeni nije izabran na funkcije za koje se kandidirao samo zato što je bio udaljen od vršenja dužnosti prijepornom odlukom čime je za njega nastala šteta. Pri tomu, sud nije uzeo u obzir činjenicu da je oštećeni nakon udaljavanja od službe izabran za člana Visokog sudbenog i tužiteljskog vijeća, već neopravdano zaključuje kako je oštećenom zbog apelantovog postupanja narušen ugled. Apelant također smatra da sud nije dokazao apelantov umišljaj, a što je element bića predmetnoga kaznenog djela. Ističe, također, da se kroz pobijane presude pogrešno inzistira da je apelant proveo postupak smjenjivanja s

dužnosti oštećenog i na tomu da je u tom postupku trebalo omogućiti oštećenom izjasniti se o razlozima smjenjivanja. Apelant smatra da on nije provodio postupak smjenjivanja, jer je to u mjerodavnosti Skupštine kantona, već je samo donio odluku o udaljavanju od dužnosti, jer je pokrenuo, a ne proveo, postupak smjenjivanja sukladno svojim mjerodavnostima. Tek u postupku smjenjivanja postoji obveza omogućavanja izjašnjenja. Apelant zaključuje da je temeljna teza suda da oštećenom nije omogućeno izjašnjenje prije donošenja odluke o udaljavanju od vršenja službe, što je pogrešno, jer ova obveza nije postojala na apelantovoj strani.

b) Odgovor na apelaciju

12. Općinski sud u odgovoru na apelaciju navodi da u konkretnom kaznenom predmetu nisu prekršena apelantova ustavna prava. Prvostupanjski je sud donio odluku na temelju dokaza i ustvrdio da se u apelantovim radnjama stječu sva bitna obilježja bića kaznenog djela zlorababe položaja ili ovlasti.

13. Tužiteljstvo u svojem odgovoru na apelaciju navodi da su, prema ocjeni ovog tužiteljstva, svi apelantovi navodi o navodnom kršenju prava na pravično suđenje neutemeljeni i predlaže da Ustavni sud odbije apelaciju kao neutemeljenu. Prema mišljenju tužiteljstva apelant ponavlja prizivne navode iz ranijeg kaznenog postupka koji je u cijelosti proveden sukladno zakonu. Tužiteljstvo također navodi da je odlučujući o prizivu drugostupanjski sud vodio računa o svim prizivnim razlozima, kako onima koje je apelant istaknuo u prizivu, tako i onima na koje drugostupanjski sud pazi prema službenoj dužnosti. U predmetnome su postupku ocijenjeni svi dokazi koji su valjano procijenjeni u okviru ustvrđenog činjeničnog stanja, a koje je u potpunosti rasvijetljeno. Materijalno je pravo prema mišljenju tužiteljstva pravilno primijenjeno.

V. Relevantni propisi

14. U **Kaznenom zakonu Federacije BiH** («Službene novine Federacije BiH» broj 36/03) relevantne odredbe glase:

«Članak 383. stavak 1.

Zlorababa položaja ili ovlasti

(1) Službena ili odgovorna osoba u Federaciji koja iskorištavanjem svoga službenog položaja ili ovlasti, prekoračivši granice svoje službene ovlasti ili ne obavivši svoje

službene dužnosti, pribavi sebi ili drugom kakvu korist, drugome nanese kakvu štetu ili teže povrijedi prava drugog, kaznit će se kaznom zatvora od šest mjeseci do pet godina.»

15. Zakon o sudačkoj i tužiteljskoj funkciji u Federaciji BiH («Službene novine Federacije BiH» broj 22/00)

«Članak 22. st. 1. i 2.

Prije pokretanja postupka za smjenjivanjem suca, odnosno tužitelja sukladno federalnim i kantonalnim ustavima i zakonima, dužnosnik - tijelo mjerodavno za pokretanje postupka smjenjivanja, Federalnom povjerenstvu ili mjerodavnom kantonalnom povjerenstvu dostavlja zahtjev za davanjem mišljenja je li postupak za smjenjivanje suca, odnosno tužitelja utemeljen.

Uz zahtjev iz prethodnog stava, Federalnom se povjerenstvu ili mjerodavnom kantonalnom povjerenstvu dostavlja sva dokumentacija (uključujući izjave svjedoka, pismena i slično) na temelju koje je iniciran postupak smjenjivanja suca, odnosno tužitelja.

Članak 27.

Tijelo, odnosno dužnosnik koji je mjerodavan za donošenje odluke o udaljavanju (suspenziji) suca ili tužitelja s vršenja funkcije, informira o tome Federalno povjerenstvo ili mjerodavno kantonalno povjerenstvo odmah nakon donošenja odluke o pokretanju takve procedure. Federalno povjerenstvo ili nadležno kantonalno povjerenstvo mora biti informirano kako bi moglo obaviti vlastitu istragu o tom pitanju i, sukladno svojim zadaćama prema odredbama ovoga zakona, dati svoje mišljenje dužnosniku zaduženom za donošenje odluke o tome je li potrebno udaljavanje s funkcije.

Tijelo, odnosno dužnosnik koji je mjerodavan za donošenje odluke o udaljavanju (suspenziji) suca ili tužitelja s vršenja funkcije, dužan je bez odgode informirati Federalno povjerenstvo ili mjerodavno kantonalno povjerenstvo o pokretanju postupka za udaljavanje (suspenziju) suca, odnosno tužitelja s vršenja funkcije, te razlozima za njezino donošenje, a Federalno povjerenstvo ili nadležno kantonalno povjerenstvo može u roku od tri dana od dana prijama dostaviti svoje mišljenje o utemeljenosti ove odluke.»

16. Zakon o kaznenom postupku Federacije BiH («Službene novine Federacije BiH» broj 35/03)

«Članak 3.

(1) Svako se smatra nevinim za kazneno djelo dok se pravomoćnom presudom suda ne ustvrdi njegova krivnja.

(2) Sumnju glede postojanja činjenica koje čine obilježja kaznenog djela ili od kojih ovisi primjena neke odredbe kaznenog zakonodavstva, sud rješava presudom na način koji je povoljniji za optuženog.

Članak 15.

Sud, tužitelj i drugo tijelo koji sudjeluju u postupku dužni su s jednakom pozornošću ispitivati i ustvrđivati kako činjenice koje terete osumnjičenog, odnosno optuženog, tako i one koje im idu u korist.

Članak 16.

Pravo suda, tužitelja i drugih tijela koji sudjeluju u kaznenom postupku da ocjenjuju postojanje ili nepostojanje činjenica nije vezano ni ograničeno posebnim formalnim dokaznim pravilima.

Članak 296.

[...] (2) Sud je dužan savjesno ocijeniti svaki dokaz pojedinačno i u svezi s ostalim dokazima i na temelju takve ocjene izvesti zaključak je li neka činjenica dokazana.

Članak 312.

(1) Bitna povreda odredaba kaznenog postupka postoji:

[...]

j) ako je optužba prekoračena;

k) ako je izreka presuda nerazumljiva, proturječna sama sebi ili razlozima presude, ili ako presuda uopće ne sadrži razloge ili u njoj nisu navedeni razlozi o odlučnim činjenicama. [...]

Članak 313.

Povreda kaznenog zakona postoji ako je Kazneni zakon povrijeđen u pitanju:

a) je li djelo za koje se optuženi goni kazneno djelo;

b) postoje li okolnosti koje isključuju kaznenu odgovornost;

[...]

d) je li glede kaznenog djela koje je predmetom optužbe primijenjen zakon koji se ne može primijeniti; [...]

17. **Zakon o tužiteljstvu Zeničko-dobojskog kantona** («Službene novine Zeničko-dobojskog kantona» broj 4/97)

«Članak 39.

Tužitelj, odnosno njegov zamjenik, bit će smijenjen s dužnosti ako bude pravomoćno osuđen na kaznu zatvora preko šest mjeseci – danom pravomoćnosti presude, ako se ustvrdi da je izvršio težu povredu službe, odnosno ugleda službe, ako se ustvrdi da nije stručno sposoban za vršenje službe, ako dulje vrijeme neuredno vrši službu, ili ne postiže zadovoljavajuće rezultate u radu ili ako se, na temelju mišljenja odgovarajuće zdravstvene ustanove ustvrdi da je trajno izgubio radnu sposobnost za vršenje službe.

Članak 40.

Odluku o smjenjivanju tužitelja, odnosno njegovog zamjenika s dužnosti iz razloga navedenih u prethodnom članku donosi Skupština kantona na prijedlog predsjednika Kantona, uz mišljenje ministra pravde Kantona.

Članak 41.

U postupku smjenjivanja s dužnosti, tužitelju, odnosno njegovom zamjeniku, omogućit će se izjašnjavanje o razlozima za smjenjivanje.

Članak 42.

Tužitelj i njegov zamjenik može biti udaljen od vršenja službe ako je protiv njega pokrenut kazneni postupak zbog kaznenog djela koji ga čini nedostojnim da vrši tužilačku službu ili dok se nalazi u pritvoru.

Tužitelj i njegov zamjenik može biti udaljen od službe ako je pokrenut postupak za njegovo smjenjivanje.

Odluku o udaljavanju od vršenja službe u slučajevima iz prethodnog stavka donosi predsjednik Kantona.»

VI. Dopustivost

18. Sukladno članku VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine, Ustavni sud također ima prizivnu mjerodavnost u pitanjima koja su sadržana u ovome Ustavu kada ona postanu predmetom spora zbog presude bilo kojega suda u Bosni i Hercegovini.

19. Sukladno članku 16. stavak 1. Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud može razmatrati apelaciju samo ako su protiv presude, odnosno odluke koja se njome pobija, iscrpljeni svi učinkoviti pravni lijekovi mogući prema zakonu i ako se podnese u roku od 60 dana od dana kada je podnositelj apelacije primio odluku o posljednjem učinkovitom pravnom lijeku kojega je koristio.

20. U konkretnom slučaju, predmet pobijanja apelacijom je Presuda Kantonalnog suda broj Kž-118/05 od 29. srpnja 2005. godine protiv koje nema drugih učinkovitih pravnih lijekova mogućih prema zakonu. Pobijanu je presudu apelant primio 16. rujna 2005. godine, a apelacija je podnesena 11. studenoga 2005. godine, tj. u roku od 60 dana kako je propisano člankom 16. stavak 1. Pravila Ustavnog suda. Konačno, apelacija ispunjava i uvjete iz članka 16. st. 2. i 4. Pravila Ustavnog suda, jer nije očito (*prima facie*) neutemeljena, niti postoji neki drugi formalni razlog zbog kojega apelacija nije dopustiva.

21. Imajući u vidu odredbe članka VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine, članka 16. st. 1, 2. i 4. Pravila Ustavnog suda, Ustavni je sud ustvrdio da predmetna apelacija ispunjava uvjete glede dopustivosti.

VII. Meritum

22. Apelant pobija navedene presude tvrdeći da mu je tim presudama povrijeđeno pravo na pravičan postupak iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. st. 1. i 2. Europske konvencije.

23. Članak II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine glasi:

«Sve osobe na teritoriju Bosne i Hercegovine uživaju ljudska prava i slobode iz stavka 2. ovoga članka što uključuje:

(...)

(e) Pravo na pravično saslušanje u građanskim i kaznenim stvarima i druga prava u svezi s kaznenim postupkom».

24. Članak 6. Europske konvencije u relevantnom dijelu glasi:

«1. Prigodom ustvrđivanja građanskih prava i obveza ili utemeljenosti bilo kakve kaznene optužbe protiv njega, svako ima pravo na pravično suđenje i javnu raspravu u razumnom roku pred neovisnim i nepristranim, zakonom utemeljenim sudom.

2. Svako tko je optužen za kazneno djelo smatra se nevinim dok se njegova krivnja po zakonu ne dokaže. [...]»

25. Ustavni sud konstatira da se postupak u konkretnom slučaju odnosi na ustvrđivanje utemeljenosti kaznene optužbe protiv apelanta, te je članak 6. stavak 1. Europske konvencije primjenjiv u datom slučaju. Prema tomu, Ustavni sud mora preispitati je li postupak pred sudovima bio pravičan onako kako to zahtijeva članak 6. stavak 1. Europske konvencije.

26. Apelant se žali da mu je povrijeđeno ustavno pravo na pravično suđenje garantirano člankom II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i člankom 6. st. 1. i 2. Europske konvencije iz sljedećih razloga: činjenično je stanje nepotpuno i pogrešno ustvrđeno, pogrešno je primijenjen kazneni zakon, izreka presude je proturječna sama sebi i obrazloženju, optužba je prekoračena, presuda ne sadrži razloge o odlučnim činjenicama, prekršeno je načelo presumpcije nevinosti i načelo da je teret dokazivanja na optužbi.

27. Prema vlastitoj jurisprudenciji, Ustavni sud nije općenito mjerodavan vršiti provjeru ustvrđenih činjenica i načina na koji su redoviti sudovi protumačili pozitivno-pravne propise, osim ukoliko odluke tih sudova krše ustavna prava. To će biti slučaj kada odluka redovitog suda krši ustavna prava, tj. ukoliko je redoviti sud pogrešno protumačio ili primijenio neko ustavno pravo, ili je zanemario to pravo, ako je primjena zakona bila proizvoljna ili diskriminacijska, ukoliko je došlo do povrede procesnih prava (pravično suđenje, pristup sudu, učinkoviti pravni lijekovi i u drugim slučajevima), ili ukoliko ustvrđeno činjenično stanje ukazuje na povredu Ustava Bosne i Hercegovine (vidi Ustavni sud, Odluka broj *U 39/01* od 5. travnja 2002. godine objavljena u «Službenom glasniku Bosne i Hercegovine» broj 25/02; i Odluka broj *U 29/02* od 27. lipnja 2003. godine objavljena u «Službenom glasniku Bosne i Hercegovine» broj 31/03). Također, Ustavni sud naglašava da je izvan njegove mjerodavnosti procjenjivati kvalitetu zaključaka redovitih sudova glede ocjene dokaza, ukoliko se ova ocjena ne doima očito proizvoljnom. Ovakvu je praksu imao i bivši Dom za ljudska prava smatrajući da «nije u mjerodavnosti Doma procjenu domaćih sudova zamijeniti vlastitom procjenom činjenica, ako takvi zaključci ne djeluju neprihvatljivo ili proizvoljno» (vidi bivši Dom za ljudska prava, «*Trgosirovina Sarajevo*

(DDT)» protiv Federacije BiH, predmet broj CH/01/4128, odluka o prihvatljivosti od 6. rujna 2000. godine).

28. Kako je Europski sud za ljudska prava u brojnim odlukama istaknuo, članak 6. Europske konvencije ima «prominentno mjesto u demokratskom društvu» (vidi Europski sud za ljudska prava, *De Cubber protiv Belgije*, presuda od 26. listopada 1984. godine, serija A, broj 86, stavak 30). Posljedica je toga da se članak 6. Europske konvencije ne može tumačiti restriktivno (vidi Europski sud za ljudska prava, *Moreira de Azevedo protiv Portugala*, presuda od 23. listopada 1990. godine, serija A, broj 189, stavak 66). Članak 6. stavak 1. Europske konvencije nabroja niz elemenata koji su inherentni pravičnom vršenju pravde, pa ukoliko dođe do povrede bilo kojega od elemenata sadržanih u ovome pravu, postoji i povreda članka 6. stavak 1. Europske konvencije (vidi Ustavni sud, Odluka broj *U 25/01* od 26. rujna 2003. godine objavljena u «Službenom glasniku Bosne i Hercegovine» broj 3/04, stavak 25).

29. Dakle, iako je sebi nametnuo ograničenja glede ispitivanja činjeničnog stanja i ocjene dokaza redovitih sudova, Ustavni sud nije tu mogućnost potpuno isključio, već je svoju mjerodavnost o tom pitanju ograničio na slučaj da se ispitivanje činjeničnog stanja vrši ako je «*postupak sadržavao povredu prava na pravično suđenje u okviru značenja iz članka 6. Europske konvencije*», odnosno «*ukoliko ustvrđeno činjenično stanje ukazuje na povredu Ustava*», ili ukoliko se ocjena dokaza «*doima očito proizvoljnom*». U tom pravcu postoje brojni primjeri sudske prakse kada je Ustavni sud ulazio u ocjenu činjeničnog stanja i ocjenu dokaza redovitih sudova (vidi Ustavni sud, Odluka broj *U 15/99* od 15. prosinca 2000. godine «Službeni glasnik Bosne i Hercegovine» broj 13/01; Odluka broj *AP 661/04* od 22. travnja 2005. godine; Odluka *AP 5/05* od 12. travnja 2006. godine, itd.).

30. Ova se stajališta mogu primijeniti i u konkretnom slučaju, tim prije što apelacija ukazuje i da je izreka presude proturječna sama sebi i obrazloženju, presuda ne sadrži razloge o odlučnim činjenicama, prekršeno je načelo presumpcije nevinosti. Da bi se moglo odgovoriti na pitanje je li prekršeno apelantovo pravo na pravično suđenje potrebno je sagledati predmetni kazneni postupak u cjelini i između ostalog i u svjetlu primijenjenih kazneno-pravnih propisa.

31. U tom pravcu Ustavni sud ukazuje da je jedno od temeljnih načela Zakona o kaznenom postupku u Federaciji BiH (u daljnjem tekstu: ZKP FBiH) da su sud i druga tijela gonjenja dužni istinito i potpuno ustvrditi kako činjenice koje terete osumnjičenog, odnosno optuženog, tako i one koje idu u njegovu korist. Također, zakon afirmira načelo

presumpcije nevinosti zbog čega je optuženi oslobođen tereta dokazivanja. Presumpcija nevinosti ne odnosi se samo na krivnju, već i na sve druge elemente koji stoje u međusobnoj svezi u pojmu kaznenog djela (radnja izvršenja, protupravnost ili kažnjivost). Prema praksi Europskog suda za ljudska prava presumpcija nevinosti znači da optuženi nije dužan braniti se mada ima pravo na obranu, nije dužan dokazivati svoju nevinost, a teret dokazivanja je na tužitelju. Sukladno tomu, sud mora donijeti oslobađajuću presudu ne samo kad je uvjeren u nevinost optuženog, nego i onda kada nije uvjeren ni u njegovu krivnju, ni u njegovu nevinost. Dakle, u dilemi sud mora primijeniti načelo *in dubio pro reo*, što je i bitan element prava na pravično suđenje iz članka 6. Europske konvencije (vidi Europski sud za ljudska prava, *Barbera, Messeque i Jabardo protiv Španjolske*, presuda od 6. prosinca 1988. godine, serija A, broj 146, stavak 77).

32. U svjetlu navedenoga Ustavni sud ukazuje da je prvostupanjski sud osuđujuću presudu protiv apelanta donio nakon što je proveo postupak u konkretnom predmetu u kojemu je, kako je sam sud naveo za njega, bilo prijeporno je li apelant obnašajući dužnost predsjednika Kantona postupao s umišljajem, tj. donio odluku o udaljavanju od službe kantonalnog tužitelja u namjeri da oštećenom nanese štetu prekoračujući granice službene dužnosti, te je li nastupila šteta. Osim toga, prijeporno pitanje za prvostupanjski je sud bilo i je li odluku o udaljavanju i zahtjev za smjenom kantonalnog tužitelja apelant utemeljio na valjanom pravnom temelju, je li postupao zakonito i omogućio oštećenom izjasniti se o razlozima za smjenjivanjem, odnosno udaljavanjem od službe.

33. Iz izreke prvostupanjske presude proizlazi da je apelant prekoračio granice službene dužnosti, odnosno zlorporabio institut udaljavanja od vršenja službe tako što je donio i potpisao odluku o udaljavanju od vršenja službe kantonalnog tužitelja bez prethodno uzetog tužiteljevog izjašnjenja na okolnosti razloga za udaljavanjem od vršenja službe, te je takvu odluku javno objavio, ne poštujući proceduru predviđenu Zakonom o tužiteljstvu. Prema opisu djela u prvostupanjskoj presudi prekoračenje službene dužnosti se sastoji u donošenju i potpisivanju odluke o udaljavanju bez prethodno uzetog izjašnjenja oštećenog iz čega proizlazi da je zakonski uvjet za donošenjem odluke o udaljavanju prethodno izjašnjenje tužitelja (oštećenog). Međutim, to je oprečno upućujućim normama članka 42. st. 2. i 3. Zakona o tužiteljstvu (predmetno je kazneno djelo određeno kao djelo s blanketnom dispozicijom, te su obilježja djela sadržana u propisima na koje opis upućuje). Ustavni sud ističe da prema tim zakonskim odredbama jedini uvjet za donošenjem odluke o udaljavanju jeste da je protiv tužitelja pokrenut postupak za smjenjivanjem. Prema članku 41. navedenog zakona, u postupku smjenjivanja omogućit će se tužitelju izjašnjenje o razlozima za smjenjivanjem. Donošenje odluke o smjenjivanju, a time i provedba tog

postupka u mjerodavnosti je Skupštine kantona, a taj se postupak pokreće na prijedlog predsjednika kantona u smislu članka 40. Zakona o tužiteljstvu. Takav je prijedlog apelant dostavio Skupštini kantona 31. svibnja 2001. godine. Iz pravilnog tumačenja citiranih upućujućih normi Zakona o tužiteljstvu, proizlazi da njima nije određeno da se izjašnjenje mora omogućiti u postupku udaljavanja od vršenja službe, već u tijeku postupka smjenjivanja, niti je propisano da izjašnjenje mora omogućiti predsjednik kantona, a osobito ne prije donošenja odluke o udaljavanju. Obzirom da je donošenje odluke o smjenjivanju tužitelja u mjerodavnosti Skupštine kantona, logično slijedi da je Skupština dužna u tom postupku omogućiti tužitelju izjašnjenje o razlozima za smjenjivanjem. Prema tomu, apelant prije donošenja odluke o udaljavanju iako je tražio izjašnjenje od oštećenog o razlozima za smjenjivanjem to nije bio dužan učiniti, pa je donoseći odluku o udaljavanju zakonito koristio svoje ovlasti iz članka 42. stavak 3. Zakona o tužiteljstvu. Zbog toga je izreka pobijane presude (opis djela) proturječna s upućujućim normama, a time i sama sebi što predstavlja bitnu povredu odredaba kaznenog postupka iz članka 312. stavak 1. točka k) ZKP FBiH.

34. Pogrešno shvaćajući odredbe iz čl. 41. i 42. st. 2. i 3. Zakona o tužiteljstvu, prvostupanjski sud pogrešno ustvrđuje da apelant prije donošenja odluke o udaljavanju oštećenom nije omogućio izjasniti se o razlozima za smjenjivanjem, da je donošenje odluke o udaljavanju posljedica pokretanja postupka za smjenjivanjem, pa je apelant prvo morao pokrenuti postupak smjenjivanja kod Skupštine kantona, a nakon toga donijeti odluku o suspenziji oštećenog. Mišljenje prvostupanjskog suda o odnosu donošenja odluke o udaljavanju i pokretanja postupka za smjenjivanjem oprečno je odredbama članka 42. st. 1. i 2. Zakona o tužiteljstvu, jer je u obje situacije koje propisuju te odredbe (pokrenut kazneni postupak i pokrenut postupak smjenjivanja) donošenje odluke o udaljavanju fakultativno («tužitelj može biti udaljen»), a ne obvezno kako to proizlazi iz mišljenja prvostupanjskog suda. Dosljedno tomu, pogrešno je i mišljenje prvostupanjskog suda da apelant nije mogao istog dana prvo kod Skupštine kantona pokrenuti postupak smjenjivanja, a nakon toga donijeti odluku o udaljavanju obzirom da je prema odredbi članka 42. stavak 2. navedenog zakona uvjet za donošenje te odluke «ako je pokrenut postupak smjenjivanja». Apelant je istog dana, 31. svibnja 2001. godine, Skupštini kantona dostavio prijedlog za pokretanjem postupka čime je taj postupak pokrenut i ispunjen zakonski uvjet za donošenje odluke o udaljavanju. Iz tih razloga mišljenje prvostupanjskog suda da je apelant prije donošenja odluke o udaljavanju morao omogućiti oštećenom izjasniti se o razlozima za smjenjivanje oprečno je odredbama čl. 41. i 42. st. 2. i 3. Zakona o tužiteljstvu.

35. Ustavni sud dalje opaža da iz odredaba Zakona o tužiteljstvu ne proizlazi zaključak do kojega je došao prvostupanjski sud navodeći da apelant nije imao pravni temelj za donošenje prijepornih odluka. S ovim u svezi, Ustavni sud ističe da prema odredbi članka 39. Zakona o tužiteljstvu «tužitelj... će biti smijenjen s dužnosti... ako ne postiže zadovoljavajuće rezultate u radu». Skupština kantona nije usvojila Izvješće o radu Kantonalnog tužiteljstva za 2000. godinu 29. ožujka 2001. godine. Nakon ovoga, zakonska obveza predsjednika Kantona, odnosno apelanta, upravo je bila uputiti prijedlog Skupštini kantona za pokretanjem postupka smjene kantonalnog tužitelja, u kojemu će Skupština donijeti konačnu odluku hoće li smijeniti kantonalnog tužitelja. U svezi s konferencijom za tisak kojom je prema mišljenju prvostupanjskog suda apelant prekoračio službene ovlasti, a čiji je jedini sadržaj bio apelantova obavijest javnosti o odlukama koje je donio u okviru svojih zakonskih ovlasti, prema mišljenju Ustavnog suda ova činjenica nije zakonit niti logičan razlog za zaključak prvostupanjskog suda o prekoračenju granica službene dužnosti, dapače, javnost je obilježje vršenja javnih ovlasti.

36. U dokumentaciji spisa nalaze se apelantovi zahtjevi za davanjem mišljenja o donošenju prijepornih odluka (Dopis broj 01-34-5154/01 od 10. travnja 2001. godine i Dopis broj 01-34-5154-2/01 od 17. travnja 2001. godine), koje je uputio Kantonalnom povjerenstvu za imenovanje tužitelja, pri tomu se pozivajući na odredbe čl. 39, 40. i 42. Zakona o tužiteljstvu, a u svezi s čl. 22. i 27. Zakona o sudačkoj i tužiteljskoj funkciji u FBiH. U navedenim je zahtjevima apelant obrazložio razloge zbog kojih je odlučio koristiti se svojim zakonskim ovlastima prilažući odgovarajuću dokumentaciju. Ustavni sud zaključuje da ova obveza za apelanta ne proizlazi iz Zakona o tužiteljstvu na koji se poziva optužba i prvostupanjski sud u izreci presude, te da prvostupanjski sud zaključuje da mišljenje koje je apelant dobio od mjerodavnih povjerenstava nije obvezujuće. Međutim, prvostupanjski je sud zaključio da je apelant imao obvezu osobno omogućiti oštećenom izjašnjenje o razlozima smjenjivanja, odnosno udaljavanja s funkcije, a što je, kako je Ustavni sud prethodno naveo, pogrešan zaključak.

37. Ustavni sud dalje opaža da, iako apelant nije bio dužan prije donošenja odluke o udaljavanju omogućiti oštećenom izjasniti se, apelant je to izjašnjenje tražio uz pomoć Kantonalnog povjerenstva za imenovanje tužitelja. Navedenim Dopisom broj 01-34-5154-2/01 od 17. travnja 2001. godine, upućenog predsjedniku Povjerenstva Idrizu Katkiću, pored ostalog je tražio odgovor je li oštećenom omogućeno izjašnjenje o razlozima za smjenjivanje. U svezi s ovim, apelant je u svojem prizivu na prvostupanjsku presudu posebice ukazao da je Idriz Katkić u svojem iskazu izjavio da se oštećeni prije davanja mišljenja Povjerenstva o razlozima za smjenjivanjem o tomu izjasnio u pismenom

obliku, ali da taj dio iskaza prvostupanjski sud nije ocijenio, te da je pored tih dokaza prvostupanjski sud ocijenio da oštećenom nije omogućeno izjašnjenje o razlozima za smjenjivanjem. Ustavni sud ističe da prvostupanjski sud, pogrešno tumačeći zakon, zahtijeva od apelanta i ono što nije bila njegova zakonska obveza, da od oštećenog traži osobno izjašnjenje, a ne da to čini uz pomoć Povjerenstva. Ovo je oprečno odredbi članka 41. Zakona o tužiteljstvu, jer njome nije propisan način i forma izjašnjenja tužitelja. Apelant smatra da je u takvoj situaciji pravno najkorektniji put traženja izjašnjenja bio preko tadašnjeg Povjerenstva za imenovanje tužitelja, što je bio jedan od razloga njezinog formiranja. Pored toga u spisu se nalazi Dopis broj 01-34-51543/01 od 25. svibnja 2001. godine upućen «na ruke kantonalnog tužitelja Zahida Kovača» kojim je apelant tražio da se oštećeni osobno izjasni o razlozima za smjenjivanje. U svezi s ovim dokazom apelant je u prizivu na prvostupanjsku presudu posebice istaknuo da prvostupanjski sud oprečno načelima kaznenog postupka iz članka 3. stavak 2. i članka 15. ZKP FBiH («dvojba u korist optuženog» i «jednakost u postupanju») ocjenjuje tako da «obrana ničim ne dokazuje da je oštećeni zaprimio taj zahtjev» što prvostupanjski sud upućuje na zaključak o istinitosti tvrdnji oštećenog da mu nije omogućeno izjašnjenje. Apelant ukazuje da prvostupanjski sud zaključak o istinitosti tvrdnji oštećenog izvodi iz negacije načela kaznenog postupka, te prešućivanjem iskaza svjedoka Idriža Katkića da se oštećeni u pismenom obliku izjasnio o razlozima za smjenjivanjem.

38. Zakonsko obilježje kaznenog djela iz članka 383. stavak 1. Kaznenog zakona FBiH za koje je apelant proglašen krivim jeste da je drugom nanesena kakva šteta. Dakle radi se o konkretiziranoj imovinskoj ili neimovinskoj šteti kao uvjetu inkriminacije. Opis djela u izreci prvostupanjske presude ne sadrži to zakonsko obilježje, već apelantovu namjeru da oštećenom nanese štetu. Prema tomu, djelo za koje se apelant kazneno goni ne sadrži zakonsko obilježje kaznenog djela, odnosno u odnosu na to djelo primijenjen je zakon koji se nije mogao primijeniti, pa je prvostupanjski sud proglašavajući apelanta krivim za kazneno djelo iz članka 383. stavak 1. Kaznenog zakona FBiH na apelantovu štetu povrijedio Kazneni zakon iz članka 313. toč. a) i d) ZKP FBiH. Dalje, prvostupanjski se sud u obrazloženju presude poziva na članak 27. Zakona o sudsko-tužiteljskoj funkciji čime je oprečno optužnici (i izreci presude) u kojoj su kao upućujuće norme određene one iz Zakona o tužiteljstvu, prekoračio optužbu (sud je uvijek vezan za činjenični opis djela iz optužnice, ne i za pravnu kvalifikaciju djela), jer apelantu inkriminira više od optužnice što predstavlja bitnu povredu iz članka 312. stavak 1. točka j). Prvostupanjski sud u obrazloženju prvostupanjske presude iznosi mišljenje da je apelant oštećenom nanio moralnu štetu u vidu narušavanja profesionalnog ugleda, diskvalifikaciju, trpljenje duševnih boli i «tomu slično». Na ovaj je način prvostupanjski sud odredio narav i sadržaj

konkretne štete kao zakonskog obilježja predmetnoga kaznenog djela. Nasuprot tomu, u optužnici (i izreci presude) je inkriminirana samo namjera nanošenja štete, a šteta nije konkretizirana, čime je prvostupanjski sud i u ovom pitanju prekoračio optužbu i učinio bitnu povredu odredaba kaznenog postupka iz članka 312. stavak 1. točka j) ZKP FBiH. Dalje, iako prvostupanjski sud kao jedno od prijepornih pitanja označuje i apelantov umišljaj o tomu u obrazloženju presude nisu dati razlozi što znači da nema razloga o odlučnim činjenicama. Ova je povreda tim izraženija kada se ima u vidu da se kod predmetnoga kaznenog djela traži izravni umišljaj – svijest o djelu i htijenje njegovih posljedica. Prvostupanjski je sud iznio svoje mišljenje (a ne zaključak koji se temelji na ustvrđenim činjenicama) o šteti, koje nije potkrijepljeno nijednim dokazom. Navođenje činjenice da apelant nije izabran na pozicije na koje je konkurirao, što je prema mišljenju prvostupanjskog suda posljedica odluka o udaljavanju od službe, nije logičan i uvjerljiv razlog za zaključak koji je izveo prvostupanjski sud. Prema tomu, ni o toj odlučnoj činjenici kao zakonskom obilježju predmetnoga kaznenog djela nisu dati razlozi (zapravo to nije bilo ni moguće, jer o toj činjenici tužitelj i sud nisu izveli nijedan dokaz). Iz navedenog proizlazi da je u pobijanoj prvostupanjskoj presudi učinjeno više bitnih povreda odredaba kaznenog postupka iz članka 312. stavak 1. toč. j) i k).

39. Pogrešan pristup prvostupanjskog suda ustvrđivanju činjeničnog stanja pokazuje njegov odnos prema mišljenju Ministarstva pravosuđa i uprave Zeničko-dobojskog kantona (što je bio dokaz obrane u prvostupanjskom postupku) koje je dato prema apelantovom zahtjevu, prema kojemu neusvajanje Skupštine kantona Izvješća o radu Kantonalnog tužiteljstva Zenica predstavlja neuredno vršenje službe tužitelja i obvezan razlog za smjenjivanjem iz članka 39. Zakona o tužiteljstvu. Umjesto da to mišljenje prihvati, jer sud u ovome postupku nije ovlašten upuštati se u ocjenu akata tijela uprave, prvostupanjski sud to mišljenje resornog ministarstva predstavlja kao mišljenje tadašnjeg ministra i ocjenjuje da ga je dao bez bilo kakvih argumenata.

40. Apelant je u prizivu na prvostupanjsku presudu posebice naveo da je u tijeku sudskog postupka traženjem mišljenja od mjerodavne i relevantne institucije pokazao da je zakonske ovlasti predsjednika kantona u odnosu na oštećenog, kao tadašnjeg kantonalnog tužitelja kojeg inače nije osobno poznao, koristio bez namjere koju mu se imputiraju optužba i pobijana presuda. Apelant je ne samo u predmetnom slučaju već i slučaju smjenjivanja četiri ministra Vlade Zeničko-dobojskog kantona, na prijedlog tadašnjeg predsjednika Vlade, zakonito koristio svoje službene ovlasti što potvrđuje da u odnosu na oštećenog nije imao niti je mogao imati bilo kakve izvanpravne namjere. Zbog toga je pogrešno i neutemeljeno apelantovo povezivanje sa sadržajem službene zabilješke koju je sačinio

Idriz Katkić, predsjednik Povjerenstva za imenovanje tužitelja, o razgovoru s ministrom da je stekao dojam da oštećenog treba smijeniti. Ovo potvrđuje i ministrov iskaz u izravnom tužiteljevom ispitivanju da apelant od njega nije tražio da bilo što poduzme u svezi sa smjenjivanjem oštećenog, a što, kako apelant u prizivu navodi, prvostupanjski sud opet nije cijenio kao dokaz obrane.

41. Ustavni sud također opaža da se Kantonalni sud nije detaljnije upuštao u ozbiljne navode priziva o povredi Kaznenog zakona, o bitnim povredama odredaba kaznenog postupka i o pogrešno i nepotpuno ustvrđenom činjeničnom stanju, te s tim u svezi, u pitanje ocjene dokaza prvostupanjskog suda što je primarno zadaća tog suda, i to ne samo s aspekta kazneno-pravnih propisa, već i Europske konvencije. Naime, prema članku II/2. Ustava Bosne i Hercegovine, Europska konvencija i njezini protokoli se izravno primjenjuju u Bosni i Hercegovini i imaju prioritet nad svakim drugim pravom, a prema članku II/6. Ustava Bosne i Hercegovine *«Bosna i Hercegovina, svi sudovi, ustanove, tijela vlasti, te tijela kojima posredno rukovode entiteti ili koja djeluju unutar entiteta podvrgnuti su, odnosno primjenjuju ljudska prava i temeljne slobode na koje je ukazano u stavku 2»*. Na temelju ovih odredaba Ustava Bosne i Hercegovine Kantonalni je sud, u konkretnom slučaju, trebao detaljnije ispitati zadovoljava li obrazloženje prvostupanjske presude i izvedeni zaključak zahtjeve Zakona o kaznenom postupku, ali i članka 6. Europske konvencije, umjesto što navodi da apelantovi prizivni navodi ne stoje i da o njima neće raspravljati obzirom na ustvrđeno činjenično stanje pred prvostupanjskim sudom.

42. Pored toga, Ustavni sud opaža da iz dokumentacije spisa proizlazi da je Rješenjem Općinskog tužiteljstva Zenica broj Kt-541/01 od 25. svibnja 2002. godine (što je bio dokaz obrane u predmetnome postupku) kojim je odbačena kaznena prijava Zahida Kovača podnesena protiv apelanta za isto kazneno djelo. Iz obrazloženja proizlazi da je uređujući zamjenik tužitelja prikupio detaljne obavijesti, te na temelju toga ocijenio da je apelant postupao sukladno svojim ovlastima i mjerodavnostima iz članka 42. st. 2. i 3. Zakona o tužiteljstvu Zeničko-dobojskog kantona, da njegovim radnjama nije ostvaren objektivni uvjet inkriminacije ovog kaznenog djela, jer nisu nastupile štetne posljedice niti je povrijeđeno pravo drugog, a odluka o udaljavanju od službe oštećenog nije proizvela pravno djelovanje obzirom da mu je 4. lipnja 2001. godine, sukladno zakonu, istekao mandat Kantonalnog tužitelja. Nakon što je oštećeni (prema odredbama tada važećeg ZKP-a) nastavio kazneno gonjenje, te je prenesena mjerodavnost na Općinski sud Zavidovići, tadašnji tužitelj tadašnjeg Općinskog tužiteljstva Zavidovići, neposredno prije imenovanja tužitelja Kantonalnog tužiteljstva Zenica, podigao je optužnicu protiv apelanta za isto kazneno djelo. Dakle, u istom tužiteljstvu - Kantonalno tužiteljstvo Zenica, donesene su

dvije oprečne tužiteljske odluke o istom pitanju. Apelant ističe da ovo vjerojatno najbolje oslikava motive i razloge donošenja pobijanih presuda.

43. Ustavni sud primjećuje da su redoviti sudovi u pobijanim presudama postupili oprečno obvezama koje predstavljaju garanciju pravičnog suđenja. U tom smislu Ustavni sud ističe da sudovi nisu obvezni davati detaljnije odgovore na svako pitanje, ali ako je pitanje od suštinske važnosti za ishod postupka sud se u tom slučaju mora posebice pozabaviti njime u svojoj presudi (vidi Europski sud za ljudska prava, *Van de Hurk protiv Nizozemske*, presuda od 19. travnja 1994. godine, serija A, broj 288, str. 20). Sudska odluka mora navesti razloge na kojim je utemeljena i ovi razlozi moraju djelovati uvjerljivo. U oprečnom postoji povreda članka 6. Europske konvencije. Praksa se uglavnom svodi na to da sud u svojoj odluci mora dati obrazloženje, ali ne mora dati detaljan odgovor na svaki argument. Prema zakonskom rješenju u BiH postoji povreda kaznenog postupka ako je izreka presude nerazumljiva, proturječna, ako presuda nema razloga ili su oni nerazvidni, proturječni.

44. Ustavni sud zaključuje da su redoviti sudovi u provedenom sudskom postupku imali očito proizvoljan pristup kod ustvrđivanja činjenica i ocjene izvedenih dokaza, potom, proizvoljno su primijenili materijalno i procesno kazneno pravo, iz čega proizlazi da je pobijanim presudama ozbiljno prekršeno apelantovo pravo na pravično suđenje iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 1. Europske konvencije.

Načelo pretpostavke nevinosti i *in dubio pro reo*

45. Ustavni sud naglašava da članak 6. stavak 2. Europske konvencije propisuje da svako tko je optužen za kazneno djelo bit će smatran nevinim dok se njegova krivnja ne dokaže sukladno zakonu. Ovo temeljno pravno načelo je razrađeno i u odredbama Zakona o kaznenom postupku koji je primijenjen u konkretnom slučaju. Europski je sud zaključio da načelo pretpostavke nevinosti «*zahtijeva, inter alia, u vršenju svoje obveze, da članovi vijeća suda ne trebaju počinjati od unaprijed stvorene ideje da je okrivljena osoba izvršila djelo za koje se tuži; teret dokaza je na optužbi, a svaka dvojba treba ići u prilog okrivljenog*» (vidi već citirano: Europski sud za ljudska prava, *Barbera, Messegue i Jabardo protiv Španjolske*). Ustavni sud u tom smislu podsjeća na Odluku Ustavnog suda broj AP 661/04. U ovoj odluci Ustavni je sud naglasio «*Ukoliko se ustavno pravo na pravično suđenje promatra u kontekstu važećeg pozitivnog prava u Bosni i Hercegovini, onda se mora primijetiti da bitan segment prava na pravično suđenje čini brižljiva i savjesna ocjena dokaza i činjenica ustvrđenih u postupku pred redovitim sudovima. Ovo*

je jedna od temeljnih odredaba u svezi s izvođenjem i ocjenom dokaza koja se nalazi u svim važećim procesnim zakonima u Bosni i Hercegovini, pa i u Zakonu o kaznenom postupku Republike Srpske, u kojemu odredba članka 287. stavak 2. glasi: '[...]Sud će savjesno i brižljivo ocijeniti svaki dokaz zasebno i sve dokaze zajedno[...]', pa čini neodvojiv element prava na pravično suđenje» (vidi Ustavni sud, Odluka broj AP 661/04 od 21. travnja 2005. godine). Pored toga, tužitelj i druga tijela imaju prema Zakonu o kaznenom postupku obvezu ustvrditi sve činjenice - kako one koje idu na teret, tako i one koje idu u korist optuženog. Zbog primjene načela *in dubio pro reo*, činjenice koje idu na teret optuženog moraju biti sa sigurnošću ustvrđene, za razliku od činjenica koje idu u korist okrivljenog, a koje se uzimaju za ustvrđene čak i onda kada su samo vjerojatne, tj. kada postoji dvojba u njihovo postojanje.

46. Ustavni sud, polazeći od već iznesenog stava da se presumpcija nevinosti ne odnosi samo na krivnju već i na sve druge elemente koji stoje u međusobnoj svezi u pojmu kaznenog djela kao što su radnja izvršenja, protupravnost itd., smatra da je u pobijanim presudama ovo načelo prekršeno, budući je našao da se u apelantovim radnjama nisu stekli protupravni elementi. Pored toga, redoviti sudovi nisu dali razloge o odlučnim činjenicama. Potom, redoviti sudovi nisu s jednakom pozornošću cijenili dokaze obrane i dokaze optužbe. Prvostupanjski je sud u potpunosti vjerovao svjedoku koji ima dojam o odlučnoj činjenici, unatoč pravilu da i najmanja dvojba u istinitost nekog dokaza mora ići optuženom u korist. Činjenice koje je prvostupanjski sud cijenio kao dokaze nisu ocijenjene uz brižljivu i savjesnu ocjenu dokaza, kako to zahtijeva zakon.

47. Ustavni sud smatra da su utemeljeni navodi iz apelacije o kršenju načela pretpostavke nevinosti i s tim u svezi kršenja prava na pravično suđenje iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 2. Europske konvencije.

VIII. Zaključak

48. Ustavni sud zaključuje da postoji kršenje prava na pravično suđenje iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. st. 1. i 2. Europske konvencije, kada je osuđujućom presudom pogrešno i nepotpuno ustvrđeno činjenično stanje, kada je proizvoljno primijenjeno materijalno i procesno kazneno pravo, kada presuda ne sadrži razloge o odlučnim činjenicama iz kojih se može zaključiti da je apelant počinio kazneno djelo koje mu se stavlja na teret i kada sud ne daje objektivno, logično i uvjerljivo obrazloženje za svoj zaključak o apelantovoj krivnji, već se njegova ocjena dokaza doima proizvoljnom.

49. Na temelju članka 61. st. 1. i 2. i članka 64. stavak 1. Pravila Ustavnog suda, Ustavni je sud odlučio kao u dispozitivu ove odluke.

50. Prema članku VI/4. Ustava Bosne i Hercegovine, odluke Ustavnog suda su konačne i obvezujuće.

Predsjednica
Ustavnog suda Bosne i Hercegovine
Hatidža Hadžiosmanović

Предмет број АП 90/06

**ОДЛУКА О
ДОПУСТИВОСТИ И
МЕРИТУМУ**

Апелација Бесима Бојације
поднесена против Пресуде
Врховног суда Федерације
Босне и Херцеговине број Гж-
148/05 од 8. новембра 2005.
године и Пресуде Кантоналног
суда у Сарајеву број П-46/04
од 13. маја 2005. године

Одлука од 6. јула 2007. године

Уставни суд Босне и Херцеговине у пленарном сазиву у предмету број **АП 90/06**, рјешавајући апелацију **Бесима Бојације**, на основу члана VI/36) Устава Босне и Херцеговине, члана 16 став 4 тачка 9, члана 59 став 2 алинеја 2 и члана 61 ст. 1 и 3 Правила Уставног суда Босне и Херцеговине («Службени гласник Босне и Херцеговине» број 60/05), у саставу:

Хатица Хациосмановић, предсједница

Миодраг Симовић, потпредсједник

Валерија Галић, потпредсједница

Tudor Pantiru, судија

Маго Тадић, судија

Сеада Палаврић, судија

Крстан Симић, судија

на сједници одржаној 6. јула 2007. године донио је

ОДЛУКУ О ДОПУСТИВОСТИ И МЕРИТУМУ

Одбија се апелација **Бесима Бојације** поднесена против Пресуде Врховног суда Федерације Босне и Херцеговине број Гж-148/05 од 8. новембра 2005. године и Пресуде Кантоналног суда у Сарајеву број П-46/04 од 13. маја 2005. године у односу на члан II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члан 6 став 1 Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода, члан II/4 Устава Босне и Херцеговине и чл. 14 и 17 Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода, те члан 1 Протокола број 12 уз Европску конвенцију за заштиту људских права и основних слобода као неоснована.

Одбацује се апелација **Бесима Бојације** поднесена против Пресуде Врховног суда Федерације Босне и Херцеговине број Гж-148/05 од 8. новембра 2005. године и Пресуде Кантоналног суда у Сарајеву број П-46/04 од 13. маја 2005. године у односу на члан II/3х) Устава Босне и

Херцеговине и члан 10 Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода због тога што је *ratione materiae* инкомпатибилна са Уставом Босне и Херцеговине.

Одлуку објавити у «Службеном гласнику Босне и Херцеговине», «Службеним новинама Федерације Босне и Херцеговине», «Службеном гласнику Републике Српске» и «Службеном гласнику Брчко Дистрикта Босне и Херцеговине».

Образложење

I. Увод

1. Бесим Бојација (у даљњем тексту: апелант) из Сарајева ког заступа Фарук Балијагић, адвокат из Тузле, поднио је 17. јануара 2006. године Уставном суду Босне и Херцеговине (у даљњем тексту: Уставни суд) апелацију против Пресуде Врховног суда Федерације Босне и Херцеговине (у даљњем тексту: Врховни суд) број Гж-148/05 од 8. новембра 2005. године и Пресуде Кантоналног суда у Сарајеву (у даљњем тексту: Кантонални суд) број П-46/04 од 13. маја 2005. године.

II. Поступак пред Уставним судом

2. На основу члана 22 ст. 1 и 2 Правила Уставног суда од Врховног суда, Кантоналног суда и учесника у поступку Сузане Мијатовић (у даљњем тексту: првотужена) и Независног илустрованог седмичника «Слободна Босна» 7 (у даљњем тексту: друготужени) затражено је 25. јануара 2006. године да доставе одговоре на апелацију.

3. Врховни суд је доставио одговор на апелацију 3. фебруара 2006. године, Кантонални суд 21. фебруара 2006. године, првотужена 1. фебруара 2006. године, а друготужени није доставио одговор на апелацију.

4. На основу члана 26 став 2 Правила Уставног суда, одговори на апелацију достављени су апеланту 7. марта 2007. године.

III. Чињенично стање

5. Чињенице предмета које произилазе из апелантових навода и докумената који су предочени Уставном суду могу да се сумирају на следећи начин.

6. Апелант је 14. новембра 2003. године поднио тужбу Кантоналном суду против првотужене и друготуженог због тога што је у седмичном листу «Слободна Босна» од 30. октобра 2003. године, чији је издавач друготужени, објављен чланак под насловом «Бошњачке власти у Мостару Youssefu поклониле земљу» у чијем је поднаслову «Муџахедини шверцери људима» објављен спорни дио текста који се односи на апеланта, а који је као новинарка писала првотужена. У дијелу текста у ком се спомиње апелант наведено је: «Возач Божо Перић из околине Живиница бранио се током полицијског саслушања како је превоз Youssefa Amgada и његове породице до Љубљане договорио са Бесимом Бојацијом Беском, такође из Живиница, уз новчану накнаду од 250,00 евра по особи. Наводно је путнике преузео на бензинској пумпи «Зовко» у Живиницама и није сумњао у исправност њихових докумената. Међутим, судећи према полицијским сазнањима Перић и Бојација припадају истом криминалном ланцу који се бави кријумчарењем људи, а радили су према налогу Мурадифа Хамзибеговића Хамзе и извјесног Хадфија, поријеклом из околине Зворника. Хамзибеговић има сталну адресу становања у Живиницама, припадник је вехабијског покрета, а у Босну и Херцеговину се вратио прије неколико мјесеци након што је у затвору у Словенији провео годину и по дана због илегалног пребацивања имиграната у државе Европске уније. Из истог разлога, према истина непотврђеним информацијама, у Италији је раније осуђиван Божо Перић». Апелант је предложио да суд донесе пресуду којом ће обавезати тужене на накнаду нематеријалне штете због увреде његове части и угледа у износу од 10.000,00 КМ са законском затезном каматом и трошковима поступка, те да се друготужени обавезе да о свом трошку пресуду објави у листу «Слободна Босна» одмах након њеног пријема.

7. Кантонални суд је Пресудом број П-46/04 од 13. маја 2005. године која је потврђена Пресудом Врховног суда број Гж-148/05 од 8. новембра 2005. године одбио апелантову тужбу поднесену против првотужене и друготуженог у којој је тражио да му солидарно надокнаде нематеријалну штету у износу од 10.000,00 КМ са законском затезном каматом почев од дана доношења пресуде па до исплате, те да друготужени о свом трошку објави пресуду у листу «Слободна Босна» уз накнаду парничног поступка. Кантонални суд је констатовао да прима на знање да је повучена тужба у односу на трећетуженог «Pressing» д.о.о. Сарајево. Истом пресудом апелант

је обавезан да накнади туженим трошкове парничног поступка у износу од 1.465,20 КМ под пријетњом принудног извршења.

8. Судови су утврдили да је неспорно да је првотужена 30. октобра 2003. године као новинарка листа «Слободна Босна» објавила текст под насловом «Муцахедини шверцери људима», те да је на страни 26 наведено да је апелант припадао и припада криминалном ланцу који се бави кријумчарењем људи, те да се то ради у сарадњи са Божом Перићем из околине Живиница, а према налогу Мурадифа Хамзибеговића и извјесног Хадфија поријеклом из околине Зворника. Судови су констатовали да је чланом 6 став 3 Закона о заштити од клевете (у даљњем тексту: ЗЗК) прописано да лице из ст. 1 и 2 овог члана одговара за штету ако је намјерно или из непажње изнијело или пренијело изражавање неистините чињенице. Судови су оцијенили да из исказа првотужене произилази да њена намјера није била да на било који начин нанесе штету апеланту с обзиром да се само мањи дио текста односио на апеланта, те да не би могло да се тврди да се радило о непажњи, јер је првотужена оправдано истакла да није имала разлог да сумња у прибављене податке, јер је дио текста који се тиче апеланта преписала из докумената Обавјештајно-безбједносне службе Федерације Босне и Херцеговине (у даљњем тексту: ФОБС) што је суд прихватио констатујући да се првотужена оправдано позивала на одредбу члана 7 ЗЗК-а, јер је коректно и објективно пренијела дио садржаја из ФОБС-ових докумената који се односи на апеланта. Судови су такође навели да околност да ФОБС није саслушао апеланта, те да пред судом у Тузли против њега није подигнута оптужница или донесена неправоснажна осуђујућа пресуда не значи да првотужена није у спорном чланку само тачно пренијела податке које је добила из ФОБС-ових докумената, јер се у наводима чланка у дијелу који се односи на апеланта нигдје не наводи да је он притворен, осуђен или да је подигнута оптужница против њега. Врховни суд је истакао да новинар има обавезу да пренесе информацију коректно и објективно уз навођење извора од ког је добио информацију што је првотужена и урадила. Такође је истакао да је новинарева обавеза да обавијести и информише јавност о свим догађајима који се односе на питања од јавног и политичког значаја у што може да се уброји и конкретна тема. Врховни суд је констатовао да је Кантонални суд у доказима који су изведени имао сасвим ваљан основ за доношење оспорених правних закључака при чему је дао разлоге које је у потпуности као правилне прихватио и Врховни суд. Врховни суд је истакао да не стоје апелантови приговори у погледу докумената на основу којих је првотужена објавила спорни текст констатујући да је орган који га је донио јасно означен, текст је у потпуности јасан као и жиг ФОБС-а, те потпис замјеника директора Ивана Вукшића. Даље је констатовано да је затамњен

само почетни дио текста и то првих неколико реченица због строго повјерљиве информације – службене тајне.

IV. Апелација

а) Наводи из апелације

9. Апелант се жали да му је оспореним одлукама повријеђено право на правично суђење из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода (у даљњем тексту: Европска конвенција), као и право на слободу изражавања из члана II/3х) Устава Босне и Херцеговине и члана 10 став 1 Европске конвенције, затим право на недискриминацију из члана II/4 Устава Босне и Херцеговине, члана 14 Европске конвенције, члана 1 Протокола број 12 уз Европску конвенцију, те право из члана 17 Европске конвенције. Повреду права на правично суђење апелант види у томе што су судови своје одлуке засновали на позивању тужених на ФОБС-ов документ који не садржи све податке, датум, број, ознаку коме је упућен, те да је дијелом затамњен. Судови су занемарили неспорну чињеницу да никакав надлежни правосудни и полицијски орган није водио никакав поступак против апеланта у вези са наведеним тврдњама, те да је само на основу правоснажне судске одлуке могуће да се некога окарактерише као криминалца. Апелант наводи да је позивање на ФОБС-ов акт неприхватљиво избјегавање одговорности за клевету, а све и да је ФОБС-ов документ ваљан општепознато је да је ФОБС дефинисан као терористичка и мафијашка организација, да је против Ивана Вукшића, шефа те организације, вођен поступак због терористичких дејстава и да је правоснажно осуђен.

10. У погледу повреде права из члана 10 став 1 Европске конвенције, апелант наводи да тужени у тексту нигдје нису истакли да се ради о сумњи или о мишљењу него је јасно изражена тврдња да је апелант монструм који кријумчари људе и зарађује на томе, па још и у сарадњи са члановима терористичких организација. Такође, апелант наводи да никакав ваљан доказ није достављен суду да су тужени изнијели истинито изражавање, те да су с обзиром на садржај изражавања били дужни да претходно провјере истинитост информација, што нису учинили. Апелант наводи да је због наведеног пропуста судова дискриминисан, као и због чињенице да тужени нису доказали истинитост изражавања што посебно потврђује дискриминисаност апеланта. Апелант је затражио да му се признају трошкови апелације у износу од 620,00 КМ и остали трошкови настали у парничном поступку. На крају апелант

предлаже да Уставни суд усвоји апелацију, укине оспорене пресуде и донесе одлуку о меритуму тако што ће усвојити апелацију и одредити накнаду за трошкове апелације и парничног поступка према спецификацији из апелације.

b) Одговор на апелацију

11. Врховни суд је у одговору на апелацију навео да у цијелости остаје код образложења пресуде и да је првостепена пресуда донесена на основу релевантних одредби ЗЗК-а и члана 10 став 2 Европске конвенције, те да нема кршења уставних права на која се апелант позива.

12. Кантонални суд је у одговору на апелацију истакао да је првостепена пресуда којом је апелантов тужбени захтјев одбијен донесена наконведеног поступка и оцјене свих понуђених доказа уз омогућавање апеланту да слободно диспонира својим правима. Даље, Кантонални суд сматра да доношењем овакве пресуде није нарушена равнотежа која треба да постоји између права на слободу изражавања гарантованог чланом 10 став 1 Европске конвенције и права појединаца на заштиту њиховог угледа. Такође, Кантонални суд наводи да у првостепеном поступку није дошло до повреде права на правично суђење које гарантује члан 6 став 1 Европске конвенције, те да је поступак вођен у складу са одредбама Закона о парничном поступку Федерације Босне и Херцеговине (у даљњем тексту: ЗПП). Такође, према мишљењу Кантоналног суда наведеном одлуком апелант није доведен «у ситуацију апсолутне дискриминације» како је то истицао. Позивање на другу одлуку суда не може да се подведе под «дискриминацију апеланта» када се има у виду чињеница да је сваки предмет због накнаде штете причињене клеветом специфичан, како у погледу самих чињеница, тако и странкиног субјективног приступа.

13. Првотужена у одговору на апелацију истиче да су се у судском поступку позивали на информације државног органа ФОБС-а, те нису могли да одговарају за клевету, јер је изражавање било разумно и није доказана намјера или непажња одговорних лица с обзиром да су се позивали на извор службе која је основана и функционисала на основу закона. Такође је указала на становиште Уставног суда у Одлуци о меритуму број АП 913/04 у којој Уставни суд у образложењу наводи: «У принципу, одбрана на основу искрене намјере је једна врста замјене за доказивање истинитости. Кад новинар има легитиман циљ, кад је у питању нешто од значаја за јавност и кад су разумни напори уложени у потврђивање чињеница медији се неће сматрати одговорним чак и у случају да се испостави да су чињенице биле

неистините. Свака рестрикција, услов, ограничење или било која врста мијешање може да се примијени само на одређено остваривање ове слободе, док садржај права на слободу изражавања увијек остаје нетакнут».

V. Релевантни прописи

14. У **Закону о заштити од клевете** («Службене новине Федерације БиХ» број 19/03) релевантне одредбе гласе:

«Циљ закона

Члан 1

Овим законом уређује се грађанска одговорност за штету нанесену угледу физичког или правног лица изношењем или преношењем изражавања неистинитих чињеница идентификовањем тог правног или физичког лица трећем лицу.

Принципи који се остварују законом

Члан 2

Уређивањем грађанске одговорности из члана 1 овог закона жели да се постигне да:

а) право на слободу изражавања зајамчено Уставом Федерације Босне и Херцеговине и Европском конвенцијом за заштиту људских права и основних слобода («Службени гласник БиХ» број 6/99) представља један од битних основа демократског друштва, посебно када се ради о питањима од политичког и јавног интереса;

б) право на слободу изражавања штити садржај изражавања, као и начин на који је изнесен и не примјењује се само на изражавања која се сматрају похвалним или неуверљивим, него и на изражавања која могу да увриједе, огорче или узнемире;

с) средства јавног информисања имају значајну улогу у демократском процесу као јавни посматрачи и преносиоци информација јавности.

Одговорност за клевету

Члан 6

(1) Свако лице које проузрокује штету угледу физичког или правног лица изношењем или преношењем изражавања неистините чињенице, идентификујући то правно, односно физичко лице трећем лицу, одговорно је за клевету.

(2) За клевету изнесену у средствима јавног информисања одговорни су аутор, одговорни уредник, издавач, као и лице које је на други начин вршило надзор над садржајем тог изражавања.

(3) Лице из ст. 1 и 2 овог члана (у даљњем тексту: штетник) одговорно је за штету ако је намјерно или из непажње изнијело или пренијело изражавање неистините чињенице.

(4) Када се изражавање неистините чињенице односи на питања од политичког или јавног интереса, штетник је одговоран за штету изазвану изношењем или преношењем тог изражавања ако је знао да је изражавање неистинито или је непажњом занемарио неистинитост изражавања.

(5) Стандард одговорности из става 4 овог члана примјењује се и ако је оштећени јавни службеник или је био јавни службеник или је кандидат за функцију у јавном органу и ако, према општем схватању јавности, врши значајан утицај на питања од политичког или јавног интереса.

Изузеци од одговорности

Члан 7

(1) Не постоји одговорност за клевету:

а) ако је изражавањем изнесено мишљење или ако је то изражавање у суштини истинито, а нетачно само у небитним елементима;

б) ако је штетник према закону обавезан да износи или преноси изражавање или је износио, односно преносио изражавање у току законодавног, судског или управног поступка;

с) ако је изношење, односно преношење изражавања било разумно.

(2) Приликом доношења одлуке из разлога предвиђених у тачки ц) става 1 овог члана суд узима у обзир све околности случаја [...].

Обавеза ублажавања штете

Члан 8

Оштећени је дужан да предузме све потребне мјере да ублажи штету узроковану изражавањем неистините чињенице, а нарочито да штетнику поднесе захтјев за исправку тог изражавања.»

15. **Закон о парничном поступку** («Службене новине Федерације БиХ» бр. 53/03, 73/05 и 19/06)

«Члан 7 став 1

Странке су дужне да изнесу све чињенице на којима заснивају своје захтјеве и да изведу доказе којима се утврђују те чињенице.

Члан 8

Које ће чињенице узети као доказане одлучује суд на основу слободне оцјене доказа. Суд ће савјесно и брижљиво оцјенити сваки доказ посебно и све доказе заједно.

Члан 123

Свака странка дужна је да докаже чињенице на којима заснива свој захтјев.

Суд ће слободном оцјеном доказа утврдити чињенице на основу којих ће донијети одлуку.»

VI. Допустивост

16. При испитивању допустивости апелације у односу на наводе о кршењу права на слободу изражавања из члана II/3х) Устава Босне и Херцеговине и члана 10 Европске конвенције, Уставни суд је пошао од одредби члана VI/3б) Устава Босне и Херцеговине и члана 16 став 4 тачка 9 Правила Уставног суда.

Члан VI/3б) Устава Босне и Херцеговине гласи:

«Уставни суд има и апелациону надлежност над питањима по овом Уставу, која проистичу из пресуде сваког суда у Босни и Херцеговини.»

Члан 16 став 4 тачка 9 Правила Уставног суда гласи:

«Апелација није допуштена и ако постоји неки од следећих случајева:

9. апелација је ratione materiae инкомпатибилна с Уставом».

Допустивост *ratione materiae*

17. Апелант оспорава наведене пресуде тврдећи да му је тим пресудама повријеђено право из члана II/3х) Устава Босне и Херцеговине и члана 10 став 2 Европске конвенције.

Члан II/3х) Устава Босне и Херцеговине гласи:

«Сва лица на територији Босне и Херцеговине уживају људска права и основне слободе из става 2 овог члана, а она обухватају:

х) Слободу изражавања».

Члан 10 Европске конвенције гласи:

«(1) Свако има право на слободу изражавања. Ово право укључује слободу мишљења и слободу примања и преношења информација и идеја без мијешања јавне власти и без обзира на границе. Овај члан не спречава државе да захтијевају дозволе за рад од радио, телевизијских и филмских компанија.

(2) Остваривање ових слобода будући да укључује обавезе и одговорности може подлијегати таквим формалностима, условима, ограничењима или санкцијама предвиђеним законом и које су неопходне у демократском друштву у интересу националне сигурности, спречавања нередa или злочина, заштите здравља и морала, угледа или права других, спречавања ширења повјерљивих информација или у интересу очувања ауторитета и непристраности судства.»

18. Из апелације и оспорених пресуда несумњиво произилази да је апелант у конкретној правној ствари био у улози тужиоца који је тражио заштиту од наводне клевете, што значи да тужбени захтјев није био управљен против апеланта ради неког његовог изражавања. Како члан 10 Европске конвенције штити слободу изражавања, а став 2 овог члана регулише у којим случајевима та слобода може бити ограничена, Уставни суд сматра да апелант није био «жртва» кршења члана 10. Европске конвенције. У конкретном случају, предметни поступак није се тичао апелантовог права на слободу изражавања, па апелантови наводи у вези са повредом члана II/3х) Устава Босне и Херцеговине и члана 10 Европске конвенције морају да се одбаце као *ratione materiae* инкомпатибилни са Уставом Босне и Херцеговине.

19. У односу на преостали дио апелације који се тиче повреде апелантових права из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције,

члана II/4 Устава Босне и Херцеговине и чл. 14 и 17 Европске конвенције, те члана 1 Протокола број 12 уз Европску конвенцију, Уставни суд у складу са чланом VI/36) Устава Босне и Херцеговине има апелациону надлежност у питањима која су садржана у овом уставу када она постану предмет спора због пресуде било ког суда у Босни и Херцеговини.

20. У складу са чланом 16 став 1 Правила Уставног суда, Уставни суд може да разматра апелацију само ако су против пресуде, односно одлуке која се њоме оспорава исцрпљени сви дјелотворни правни лијекови могући сходно закону и ако се поднесе у року од 60 дана од дана када је подносилац апелације примио одлуку о посљедњем дјелотворном правном лијеку који је користио.

21. Предмет оспоравања апелацијом је Пресуда Врховног суда број Гж-148/05 од 8. новембра 2005. године против које нема других дјелотворних правних лијекова могућих сходно закону. Затим, оспорену пресуду апелант је примио 27. децембра 2005. године, а апелација је поднесена 17. јануара 2006. године, тј. у року од 60 дана како је прописано чланом 16 став 1 Правила Уставног суда. На крају, апелација испуњава и услове из члана 16 ст. 2 и 4 Правила Уставног суда, јер није очигледно (*prima facie*) неоснована, нити постоји неки други формални разлог због ког апелација није допуштена.

22. Имајући у виду одредбе члана VI/36) Устава Босне и Херцеговине, члана 16 ст. 1, 2 и 4 Правила Уставног суда, Уставни суд је утврдио да предметна апелација испуњава услове у погледу допуштениости.

VII. Меритум

Право на правично суђење

23. Члан II/3е) Устава Босне и Херцеговине гласи:

«Сва лица на територији Босне и Херцеговине уживају људска права и основне слободе из става 2 овог члана, а она обухватају:

(...)

е) Право на правично саслушање у грађанским и кривичним стварима и друга права у вези с кривичним поступком.»

Члан 6 став 1 Европске конвенције у релевантном дијелу гласи:

«1. Приликом утврђивања грађанских права и обавеза или основаности било какве кривичне оптужбе против њега, свако има право на правично суђење и јавну расправу у разумном року пред независним и непристрасним, законом установљеним судом. [...]»

24. Уставни суд примјећује да се поступак у конкретном случају односи на накнаду штете, дакле на предмет грађанско-правне природе, па је члан 6 став 1 Европске конвенције примјенљив у овом предмету. Стога, Уставни суд мора да испита да ли је тај поступак био правичан онако како то захтијева члан 6 став 1 Европске конвенције.

25. У погледу права на правично суђење апелант наводи да у току поступка пред редовним судовима није доказано да је против њега вођен било какав судски поступак у вези са наводима из објављеног чланка, те да је неприхватљиво да се неког окарактерише као криминалца како је то учинила првотужена, а посебно као кријумчара људи и сарадника члана терористичких организација без правоснажне судске одлуке како су то учинили тужени. Даље, апелант сматра да другостепени суд није водио рачуна о жалбеним приговорима који се односе на чињеницу да првостепени суд није образложио наводну намјеру или непажњу тужених за изношење или преношење изражавања неистините чињенице, а што је основа за накнаду штете према ЗЗК-у.

26. Уставни суд запажа да се апелантов приговор односи на утврђено чињенично стање и примјену материјалног права. Уставни суд напомиње да није надлежан да врши провјеру утврђених чињеница и начина на који су нижестепени судови протумачили позитивно-правне прописе, сем уколико одлуке нижестепених судова крше уставна права. То ће бити случај кад одлука редовног суда не укључује или погрешно примјењује уставно право, кад је примјена позитивно-правних прописа била очигледно произвољна, кад је релевантни закон сам по себи неуставан или кад је дошло до повреде основних процесних права као што су право на правичан поступак, право на приступ суду, право на дјелотворан правни лијек и у другим случајевима (види Уставни суд, Одлука број У 29/02 од 27. јуна 2003. године објављена у «Службеном гласнику Босне и Херцеговине» број 31/03).

27. Из стања у спису несумњиво произилази да је у конкретном случају апелант имао могућност да изнесе и брани своје аргументе пред надлежним судовима током

цијелог поступка. Апеланту је било омогућено да изнесе све доказе с циљем да се утврди чињенично стање одлучно за доношење пресуде, имао је могућност да позива и саслушава свједоке, а апелантов пуномоћник је присуствовао суђењу, те имао прилику да даје коментаре и мишљење на изјаве свједока. Уставни суд запажа да су у првостепеном поступку спроведени и други одговарајући докази на основу којих је суд утврдио да поједини наводи спорног чланка не представљају изражавање које може да се сматра клеветом, те је суд стекао увјерење да је тужена досљедно и коректно пренијела те информације, односно податке из ФОБС-ових докумената који се односе на апеланта, уз навођење извора службе која је основана и функционисала на основу закона. Суд је закључио да су аутори чланка очигледно били добронамјерни приликом писања и објављивања спорног чланка. Кантонални суд је на овако утврђено чињенично стање примијенио релевантне законске одредбе, а судска одлука наводи све потребне разлоге на којима је заснована које је као правилне прихватио и Врховни суд.

28. Уставни суд закључује да у конкретном случају начин на који су Врховни суд и Кантонални суд тумачили позитивно-правне прописе не може да се сматра произвољним и не представља кршење апелантових уставних права. У обје оспорене одлуке су наведени сви потребни разлози и дата детаљна образложења. Такође, не постоје други елементи који би указивали да је поступак био неправичан, а апелант није оспорио ниједну процесну радњу у поступку доношења оспорених одлука.

29. Уставни суд истиче да члан 6 став 1 Европске конвенције не предвиђа да редовни суд испитује све аргументе које су стране изложиле у току поступка, него само аргументе које суд сматра релевантним. Суд мора да узме у обзир аргументе страна у поступку, али они не морају сви да буду изнесени у образложењу пресуде (види Уставни суд, одлуке број У 62/01 од 5. априла 2002. године и број АП 352/04 од 23. марта 2005. године). У конкретном случају, Уставни суд сматра да су судови дали јасне и прецизне разлоге својих ставова у образложењима оспорених пресуда, те да је суд за сваки доказ који је прихватио, као и онај који није прихватио, дао логично и увјерљиво образложење које ни у једном дијелу не изгледа произвољно или неприхватљиво само по себи.

30. У образложењу другостепене пресуде је између осталог наведено да је суд закључио да не стоје приговори у погледу докумената на основу којих је првотужена објавила спорни текст, јер орган који га је донио је јасно означен, текст је у потпуности јасан као и ФОБС-ов жиг, те потпис замјеника директора Ивана

Вукшића. Затамњен је само почетни дио и то првих неколико реченица због строго повјерљиве информације – службене тајне. У конкретном случају постоји управо примјер изузетка од одговорности за клевету, јер је изношење, односно преношење изражавања било разумно као и начин, облик и вријеме изношења, природа и степен проузроковане штете, те посебна чињеница да изражавање представља објективну и тачну информацију о изражавању других лица.

31. Дакле, очигледно је да је другостепени суд приликом доношења оспорене пресуде цијенио чињенице које су од одлучног значаја међу којима и чињеницу да ни првостепени суд није утврдио постојање клевете као елеменат одговорности, те да је о тим чињеницама дао своју оцјену која је идентична оцјени првостепеног суда.

32. На основу свега наведеног, Уставни суд закључује да нема кршења апелантовог права на правично суђење из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције.

33. Апелант се жали да му је оспореним одлукама повријеђено право на недискриминацију из члана II/4 Устава Босне и Херцеговине и члана 14 Европске конвенције, те право на општу забрану дискриминације из члана 1 Протокола број 12 уз Европску конвенцију.

34. У вези са овим апелантовим жалбеним наводом, Уставни суд запажа да се апелант позвао на повреду права на недискриминацију, а која се огледа у произвољном поступању судова код утврђивања чињеничног стања и примјене материјалног права. Уставни суд подсјећа на чињеницу да члан 14 Европске конвенције обезбјеђује заштиту од дискриминације у питањима која се убрајају у оквир других чланова Европске конвенције, те да дискриминација постоји ако резултује различитим третманом појединаца у сличним позицијама и ако тај третман нема објективног или разумног оправдања. Да би био оправдан, третман мора да тежи законитом циљу, те мора да постоји разуман однос пропорционалности између средстава која су коришћена и циља који треба да се оствари (види Европски суд за људска права, *Marckx против Белгије*, пресуда од 13. јуна 1979, серија А, број 31, ст. 32 и 33).

35. Уставни суд констатује да су у образложењу оспорених одлука судови дали јасне и недвосмислене разлоге због чега апелантови наводи нису могли да доведу до другачијег рјешења конкретне правне ствари. Даље, до кршења права на недискриминацију долази уколико постоји различит третман једнаких предмета

без објективног и разложног образложења, или ако недостаје пропорционалност између жељеног циља и употријебљених средстава. Будући да у конкретном случају нема ништа што указује да је апелант у идентичној ситуацији другачије третиран у односу на друга лица, односно да се ради о дискриминацији на било каквој основи, те да сем паушалног навода о дискриминацији апелант није навео никакве друге наводе, чињенице или доказе у прилог својој тврдњи о кршењу овог права, Уставни суд закључује да апелантови наводи о кршењу права из члана II/4 Устава Босне и Херцеговине и члана 14 Европске конвенције морају да се одбију као неосновани.

36. У погледу апелантових жалбених навода који се односе на повреду права на општу забрану дискриминације из члана 1 Протокола број 12 уз Европску конвенцију, Уставни суд подсјећа да је наведеним чланом прописано: *«Уживање свих права одређених законом обезбиједиће се без дискриминације на било којој основи као што су пол, раса, боја коже, језик, вјера, политичко или друго мишљење, национално или социјално поријекло, припадност националној мањини, имовина, рођење или други статус»*, те да *«никога не смију да дискриминишу јавни органи на било којој основи, како је и наведено у ставу 1»*. Из наведеног произилази да одредбе овог протокола гарантују уживање свих права која су предвиђена законом без дискриминације, те између осталог прецизирају да јавни органи никога не могу да дискриминишу према било којој основи, дакле основни принцип недискриминације је проширен и на домаће законе, а не само на права која су гарантована Европском конвенцијом.

37. Будући да се апелант само генерално позвао на повреду овог права, те да није посебно образложио у чему се огледа повреда овог права, а из анализе оспорених одлука не произилази да је апелант дискриминисан у погледу примјене ЗЗК-а, ови наводи апелације такође морају да се одбију као неосновани.

38. Апелант се, такође, жали и на повреду права из члана 17 Европске конвенције. Уставни суд подсјећа да је чланом 17 Европске конвенције прописано: *«Ништа у овој конвенцији не може да се тумачи тако да подразумеје право било које државе, групе или лица да се упусте у неко дјеловање или изврше неки акт који је усмјерен на поништавање било ког од наведених права и слобода или њихово ограничавање у већој мјери од оне која је предвиђена Конвенцијом»*. Из наведеног произилази да ова одредба Европске конвенције не заснива посебно индивидуално право него предвиђа правило тумачења чији је циљ заштита идеје, као и циља саме Европске конвенције (види Уставни суд, Одлука У 62/01 од 5. априла 2002. године

објављена у «Службеном гласнику Босне и Херцеговине» број 24/02). Стога и ови наводи апелације морају да се одбију као неосновани.

39. У вези са апелантовим наводима који се односе на накнаду трошкова парничног поступка и трошкове апелације, Уставни суд констатује да сходно Правилима Уставног суда, Уставни суд нема надлежност за одлучивање о накнади трошкова парничног поступка и трошкова апелације.

VIII. Закључак

40. Не постоји кршење права на правично суђење из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције, јер се апелант жали на непотпуно утврђено чињенично стање и погрешну примјену материјалног права у судским поступцима, а Уставни суд није утврдио да постоје други елементи који би указивали да је поступак био неправичан. Такође, Уставни суд констатује да не постоји кршење апелантовог права из члана II/4 Устава Босне и Херцеговине, те чл. 14 и 17 Европске конвенције и члана 1 Протокола број 12 уз Европску конвенцију.

41. На основу члана 16 став 4 тачка 9 и члана 61 ст. 1 и 3 Правила Уставног суда, Уставни суд је одлучио као у диспозитиву ове одлуке.

42. Сходно члану VI/4 Устава Босне и Херцеговине, одлуке Уставног суда су коначне и обавезујуће.

Предсједница
Уставног суда Босне и Херцеговине
Хатиџа Хациосмановић

Predmet broj AP 1330/06

**ODLUKA O
DOPUSTIVOSTI I
MERITUMU**

Apelacija Mileta Kovačevića
podnesena protiv Presude
Vrhovnog suda Republike Srpske broj Uvl-78/05 od 1. februara 2006. godine

Odluka od 16. jula 2007. godine

Ustavni sud Bosne i Hercegovine u Vijeću od pet sudija u predmetu broj **AP 1330/06**, rješavajući apelaciju **Mileta Kovačevića**, na osnovu člana VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, člana 59. stav 2. alineja 2, člana 61. st. 1. i 2. i člana 64. stav 2. Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine («Službeni glasnik Bosne i Hercegovine» broj 60/05), u sastavu:

Hatidža Hadžiosmanović, predsjednica

Miodrag Simović, potpredsjednik

Valerija Galić, potpredsjednica

Mato Tadić, sudija

Seada Palavrić, sutkinja

na sjednici održanoj 16. jula 2007. godine donio je

ODLUKU O DOPUSTIVOSTI I MERITUMU

Usvaja se apelacija Mileta Kovačevića.

Utvrđuje se povreda prava na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda.

Ukida se Presuda Vrhovnog suda Republike Srpske broj Uvl-78/05 od 1. februara 2006. godine i ostavlja na snazi Presuda Okružnog suda u Banjoj Luci broj U-352/04 od 17. augusta 2005. godine.

Ova odluka se dostavlja Fondu za penzijsko i invalidsko osiguranje Republike Srpske, Bijeljina – Odjeljenje za rješavanje o pravima iz PIO u drugom stepenu u Banjoj Luci radi osiguranja ustavnih prava podnosiocu apelacije koja su mu povrijeđena.

Nalaže se Fondu za penzijsko i invalidsko osiguranje Republike Srpske, Bijeljina – Odjeljenje za rješavanje o pravima iz PIO u drugom stepenu u

Banjoj Luci da u roku od 90 dana od dana dostavljanja ove odluke obavijesti Ustavni sud Bosne i Hercegovine o preduzetim mjerama s ciljem izvršenja ove odluke, u skladu sa članom 74. stav 5. Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine.

Odluku objaviti u «Službenom glasniku Bosne i Hercegovine», «Službenim novinama Federacije Bosne i Hercegovine», «Službenom glasniku Republike Srpske» i «Službenom glasniku Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine».

Obrazloženje

I. Uvod

1. Mile Kovačević (u daljnjem tekstu: apelant) iz Prijedora je podnio 3. maja 2006. godine Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Ustavni sud) apelaciju protiv Presude Vrhovnog suda Republike Srpske (u daljnjem tekstu: Vrhovni sud) broj Uvl-78/05 od 1. februara 2006. godine. Apelant je dopisom, primljenim u Ustavni sud 9. novembra 2006. godine, urgirao da se rješava njegova apelacija u što kraćem roku.

II. Postupak pred Ustavnim sudom

2. Na osnovu člana 22. st. 1. i 2. Pravila Ustavnog suda, od Vrhovnog suda, Okružnog suda u Banjoj Luci (u daljnjem tekstu: Okružni sud) i Fonda za penzijsko i invalidsko osiguranje Republike Srpske, Bijeljina - Odjeljenja za rješavanje o pravima iz PIO u drugom stepenu u Banjoj Luci (u daljnjem tekstu: Fond, Odjeljenje Banja Luka) zatraženo je 12. maja 2006. godine da dostave odgovor na apelaciju.

3. Okružni sud i Vrhovni sud su dostavili odgovore na apelaciju 31. maja i 5. juna 2006. godine. Fond je dostavio odgovor na apelaciju 12. juna 2006. godine.

4. Na osnovu člana 26. stav 2. Pravila Ustavnog suda, odgovor Vrhovnog suda, Okružnog suda i Fonda, Odjeljenje Banja Luka, dostavljen je apelantu 18. juna 2007. godine.

III. Činjenično stanje

5. Činjenice predmeta koje proizlaze iz apelantovih navoda i dokumenata predočenih Ustavnom sudu mogu se sumirati na sljedeći način.

6. Rješenjem Fonda za penzijsko i invalidsko osiguranje Republike Srpske, filijala Prijedor (u daljnjem tekstu: Fond, filijala Prijedor) broj 1044073822 od 12. maja 2004. godine, koje je potvrđeno Rješenjem Fonda, Odjeljenje Banja Luka, broj 1044073822 od 28. jula 2004. godine, apelantu je priznato pravo na starosnu penziju počevši od 10. maja 2004. godine u iznosu od 369,52 KM mjesečno.

7. U obrazloženju drugostepenog rješenja je navedeno da je odredbom člana 1. stav 2. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju Republike Srpske («Službeni glasnik RS» broj 110/03), (u daljnjem tekstu: Zakon o PIO) propisano da osiguranici kojima je uplaćen doprinos za penzijsko i invalidsko osiguranje (u daljnjem tekstu: PIO) pojedinačno ostvaruju pravo na penziju i isplatu penzije nakon stupanja na snagu navedenog zakona danom izvršenja pojedinačne uplate. U slučaju kad je obveznik uplate doprinosa za PIO izvršio pojedinačnu uplatu doprinosa prije stupanja na snagu spomenutog zakona, osiguraniku se priznaje pravo na penziju od dana stupanja na snagu predmetnog zakona, odnosno od 28. decembra 2003. godine. U konkretnom slučaju je utvrđeno da je apelant zahtjev za ostvarivanje prava na penziju podnio 4. decembra 2003. godine, te da je pojedinačna uplata doprinosa izvršena 10. maja 2004. godine, kada su ispunjeni uvjeti za ostvarivanje prava na penziju. Stoga je drugostepeni organ našao da je pravilno utvrđen datum ostvarivanja prava na penziju.

8. Nezadovoljan drugostepenim rješenjem apelant je tužbom pokrenuo upravni spor. Okružni sud je apelantovu tužbu uvažio i drugostepeno Rješenje broj 1044073822 od 28. jula 2004. godine poništio.

9. U obrazloženju presude se navodi da iz spisa predmeta nesporno proizlazi da je zahtjev za starosnu penziju apelant podnio 4. decembra 2003. godine, da mu je radni odnos prestao 10. juna 2003. godine i da ukupan penzijski staž apelanta iznosi 40 godina, 11 mjeseci i dva dana. Međutim, sud je našao da je među strankama sporna činjenica u vezi sa datumom ostvarivanja prava na penziju, odnosno datuma početka isplate penzije. Stoga je sud utvrdio da je neispravan zaključak nižestepeni organa o tome da se datum posljednje uplate pojedinačnog iznosa doprinosa za penzijsko-invalidsko osiguranje uzima kao datum ostvarivanja prava na penziju i početka isplate apelantove penzije. Utvrđeno je da je odredbom člana 1. stav 2. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o PIO, koji je stupio na snagu 28. decembra 2003. godine, propisano da poslodavac, koji do dana stupanja na snagu navedenog zakona nije uplatio doprinos u smislu stava 1. ovog člana (za sve radnike), može da uplati doprinos za jednog ili više radnika za određeni period unazad ako time radnici stiču pravo na dio staža osiguranja koji im nedostaje za ostvarivanje prava

na penziju. Po mišljenju suda navedena zakonska odredba jasno ukazuje na mogućnost pojedinačne uplate doprinosa za određeni period unazad ako tom uplatom radnici stiču pravo na dio staža osiguranja koji im nedostaje za ostvarivanje prava na starosnu penziju. Prema tome, sud nalazi da se radi o retroaktivnoj uplati doprinosa pa činjenica da je izvršena pojedinačna uplata ne može uticati na početak ostvarivanja prava na penziju i određivanje dana početka isplate penzije posebno ako se uzme u obzir da je uplata navedenog iznosa izvršena retroaktivno sa zakonskom kamatom. S tim u vezi sud smatra da se početak ostvarivanja prava na penziju i početak isplate penzije određuje prema odredbi člana 133, a u vezi sa članom 135. Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju («Službeni glasnik RS» broj 32/00, 40/00, 37/01, 32/02, 40/02, 47/02 i 110/03). Stoga je sud naložio tuženom da u ponovnom postupku postupi po uputama suda, te apelantu utvrdi pravo i odredi početak isplate penzije počevši od dana podnošenja zahtjeva za ostvarivanje prava.

10. Tužena je blagovremeno podnijela zahtjev za vanredno preispitivanje navedene presude koji je Vrhovni sud Presudom broj Uv1-78/05 od 1. februara 2006. godine uvažio i preinačio presudu Okružnog suda tako što je apelantovu tužbu odbio kao neosnovanu.

11. Vrhovni sud je u svojoj presudi naveo da smatra da je stav Okružnog suda neispravan. S tim u vezi se navodi da su prava i obaveze po osnovu penzijskog i invalidskog osiguranja uređeni Zakonom o PIO, te da pravo na starosnu penziju, u smislu člana 46. navedenog zakona, osigurano lice stiče kada navršši određene godine života kombinovano sa navršanjem određenih godina staža osiguranja, odnosno penzijskog staža. U staž osiguranja, u smislu člana 41. navedenog zakona, računa se ono vrijeme za koje su plaćeni doprinosi za PIO. Prema tome, ako doprinosi nisu uplaćeni isključena je mogućnost da se osiguranom licu neko vrijeme uračuna u staž osiguranja, te takva činjenično-pravna situacija osiguranom licu ne dozvoljava ostvarivanje uvjeta na starosno penzionisanje. Dalje je navedeno da je članom 135. Zakona o PIO uređen prvi dan kojim počinje pripadanje prava na starosnu penziju (vrsta lične penzije) i to tako što je propisano da to pravo pripada osiguranom licu «od dana» kad to lice ispuni uvjete za sticanje prava na starosnu penziju koji su propisani tim zakonom. Navedene uvjete, po mišljenju Vrhovnog suda, apelant je stekao tek naknadnom uplatom doprinosa za penzijsko i invalidsko osiguranje, jer prije te uplate on nije ispunio uvjete za sticanje prava na penzionisanje. Stoga Vrhovni sud nalazi da u tom pravcu stoji i zakonodavno određenje iz člana 24a. Zakona o PIO kojim je dozvoljena poslodavcu mogućnost da za određeni period za jednog ili više radnika unazad uplati doprinose koji nisu uplaćeni prilikom isplate plata, ali pod uvjetom da time radnici stiču pravo na dio staža koji im nedostaje za ostvarivanje prava na penziju. Nedostatak tog dijela staža osiguranja u datoj stvari, po mišljenju Vrhovnog suda, znači i neispunjenost uvjeta za

sticanje prava na penzionisanje, te naknadna uplata doprinosa ne može značiti ništa drugo nego činidbu kojom se u momentu uplate ostvaruje ispunjenost uvjeta za sticanje prava. Prema tome Vrhovni sud je zaključio da je Okružni sud nepravilno primijenio odredbu člana 135. Zakona o PIO na apelantovu činjeničnu situaciju, a da odredba člana 133. na koju se pozvao Okružni sud ne uređuje čak ni upućivanjem na neku drugu odredbu početni dan pripadanja penzijskih prava već u predmetnom slučaju pokretanje postupka penzionisanja.

IV. Apelacija

a) Navodi iz apelacije

12. Apelant se žali na povredu prava na imovinu iz člana II/3.k) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda (u daljnjem tekstu: Evropska konvencija), pravo na rad iz člana 6. Međunarodnog pakta o ekonomskim, socijalnim i kulturnim pravima i zabranu diskriminacije iz člana 14. Evropske konvencije, a koji odgovara članu II/4. Ustava Bosne i Hercegovine. Razlog podnošenja predmetne apelacije apelant vidu u proizvoljnom tumačenju odredaba Zakona o PIO iz čega proizlazi da se on žali i na povredu prava na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. Evropske konvencije. Navodi da je prema odredbama člana 8. Zakona o PIO djelatnost Fonda od posebnog društvenog interesa, te da je njegova obaveza da u slučaju da poslodavac ne izvrši redovnu uplatu doprinosa za PIO za svoje radnike podnese prijavu Poreskoj upravi radi pokretanja postupka prinudne naplate. Po apelantovom mišljenju svjesnim propuštanjem da podnese prijavu Poreskoj upravi, a radi prinudne naplate doprinosa protiv njegovog bivšeg poslodavca u smislu člana 63. Zakona o poreskoj upravi, Fond je povrijedio i načelo obaveznosti osiguranja, što je ustavna i zakonska obaveza Fonda koji obavlja djelatnost od posebnog društvenog interesa. Stoga se apelant ne smatra krivim zbog svjesnog propuštanja prije svega poslodavca da uplati obavezni doprinos za penzijsko i invalidsko osiguranje za apelanta po osnovu rada u skladu sa Zakonom o PIO i Zakona o radu kao i zbog propuštanja Fonda da u roku podnese prijavu, radi prinudne naplate doprinosa protiv njegovog bivšeg poslodavca. Napominje da je na osnovu navedenog došlo i do toga da je Fond nezakonito prisvojio određenu sumu novca na ime za njega uplaćenih doprinosa.

b) Odgovor na apelaciju

13. U svom odgovoru na apelaciju Vrhovni sud navodi da osporenom presudom nije došlo do povrede apelantovih ustavnih prava. Penzijska prava su uređena Zakonom o PIO

i ostvaruju se kada se ispune uvjeti za njihovo pripadanje. Uplaćenost doprinosa za PIO je preduvjet za ostvarivanje prava na starosnu penziju, te tek nakon te uplate bivaju ispunjeni uvjeti za sticanje prava na ličnu, u konkretnom slučaju starosnu, penziju i momentom ispunjenosti uvjeta utvrđuje se i prvi početni dan isplate tog prava.

14. Iz odgovora Okružnog suda na apelaciju proizlazi da navedeni sud smatra da su navodi apelacije osnovani i predlaže da se ona usvoji, te ukine presuda Vrhovnog suda.

15. U svom odgovoru Fond, Odjeljenje Banja Luka, navodi da u predmetnom postupku odlukama Fonda i presudom Vrhovnog suda nije došlo do povrede odredaba Zakona o PIO, pravila postupka, a niti je povrijeđen društveni interes. Predlaže da se apelacija odbije.

V. Relevantni propisi

16. U **Zakonu o penzijskom i invalidskom osiguranju** («Službeni glasnik Republike Srpske» br. 32/00, 40/00, 37/01, 32/02, 40/02, 47/02, 110/03 i 67/05) relevantne odredbe glase:

«Član 11. st. 1. i 2. tačka 1.

Osiguranicima, u smislu ovog zakona, smatraju se lica koja su obavezno osigurana na penzijsko i invalidsko osiguranje u Fondu i lica kojima je, u skladu sa ovim zakonom, priznato svojstvo osiguranika.

Obavezno su osigurani na penzijsko i invalidsko osiguranje:

1) lice u radnom odnosu;

Član 24.

Obveznik uplate doprinosa koji ne uplati doprinos u roku dospelosti obavezan je da uz dospjeli iznos doprinosa plati kamatu po kamatnoj stopi propisanoj važećim propisima.

Član 24a.

Obveznik je dužan da doprinos za penzijsko i invalidsko osiguranje uplati za sve zaposlene radnike-osiguranike, prilikom isplate plata i drugih primanja po osnovu rada na koja se, u skladu sa zakonom, plaća doprinos. Ako poslodavac zaposlenim radnicima u određenom mjesecu nije isplatio platu i druga primanja po osnovu rada, dužan je da uplati

doprinos do 15. u mjesecu za prethodni mjesec, prema osnovici koju predstavlja iznos plate na koju radnik ima pravo za taj mjesec, prema zakonu i kolektivnom ugovoru.

Izuzetno, poslodavac koji do dana stupanja na snagu ovog zakona nije uplatio doprinos u smislu stav 1. ovog člana, može da uplati doprinos za jednog ili više radnika za određeni period unazad, ako tim radnici stiču pravo na dio staža osiguranja koji im nedostaje za ostvarivanje prava na penziju. Ukoliko ne postoji poslodavac, doprinos može da uplati pravni slijednik poslodavca ili sam radnik.

Odredbe stava 2. ovog člana mogu se primjenjivati najdalje godinu dana od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Član 25. st. 1. i 4.

Fond vodi evidenciju i vrši kontrolu obračunavanja i plaćanja doprinosa za penzijsko i invalidsko osiguranje.

Ako obveznik uplate doprinosa ne uplati utvrđeni iznos dugovanja u roku određenom zapisnikom o izvršenoj kontroli, Fond dostavlja zapisnik Poreskoj upravi radi prinudne naplate utvrđenog iznosa dugovanja.

Član 41.

Stož osiguranja u smislu člana 26. do 34. ovog zakona računa se osiguraniku za vrijeme za koje je plaćen doprinos za penzijsko i invalidsko osiguranje.

Član 46. st. 1, 2, 3. i 4.

Pravo na starosnu penziju stiče osiguranik kad navršši 65 godina života i najmanje 20 godina staža osiguranja.

Osiguranik iz stava 1. ovog člana koji nema 20 godina staža osiguranja, stiče pravo na starosnu penziju kad navršši 65 godina života i najmanje 25 godina penzijskog staža.

Osiguranik koji navršši 40 godina staža osiguranja stiče pravo na starosnu penziju bez obzira na godine života.

Osiguranik kojem je utvrđen poseban staž u dvostrukom trajanju u smislu člana 42. ovog zakona, stiče pravo na starosnu penziju kad navršši 40 godina penzijskog staža, bez obzira na godine života.

Član 133.

Postupak za ostvarivanje prava na starosnu i invalidsku penziju pokreće se na zahtjev osiguranika. Zahtjev za ostvarivanje prava na starosnu penziju može se podnijeti nakon prestanka osiguranja.

Član 135. st. 1. i 2.

Pravo na ličnu i porodičnu penziju pripada od dana kada su ispunjeni uvjeti za sticanje prava koji su propisani ovim zakonom.

Ako je zahtjev za ostvarivanje prava na starosnu i porodičnu penziju podnesen nakon ispunjenja uvjeta za ostvarivanje prava, pravo na isplatu penzije pripada unazad od dana podnošenja zahtjeva, ako je podnosilac ispunjavao uvjete za sticanje prava i na taj dan.»

VI. Dopustivost

17. U skladu sa članom VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, Ustavni sud, također, ima apelacionu nadležnost u pitanjima koja su sadržana u ovom ustavu kada ona postanu predmet spora zbog presude bilo kojeg suda u Bosni i Hercegovini.

18. U skladu sa članom 16. stav 1. Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud može razmatrati apelaciju samo ako su protiv presude, odnosno odluke koja se njome pobija, iscrpljeni svi djelotvorni pravni lijekovi mogući prema zakonu i ako se podnese u roku od 60 dana od dana kada je podnosilac apelacije primio odluku o posljednjem djelotvornom pravnom lijeku kojeg je koristio.

19. U konkretnom slučaju predmet osporavanja apelacijom je Presuda Vrhovnog suda broj Uv1-78/05 od 1. februara 2006. godine, kojom je usvojen zahtjev Fonda, Odjeljenje Banja Luka za vanredno preispitivanje Presude Okružnog suda broj U-352/04 od 17. augusta 2005. godine, tako što je apelantova tužba odbijena kao neosnovana. Protiv navedene presude nema drugih djelotvornih pravnih lijekova mogućih prema zakonu. Osporenu presudu apelant je primio 7. marta 2006. godine, a apelacija je podnesena 3. maja 2006. godine, tj. u roku od 60 dana, kako je propisano članom 16. stav 1. Pravila Ustavnog suda. Konačno, apelacija ispunjava i uvjete iz člana 16. st. 2. i 4. Pravila Ustavnog suda, jer nije očigledno (*prima facie*) neosnovana, niti postoji neki drugi formalni razlog zbog kojeg apelacija nije dopustiva.

20. Imajući u vidu odredbe člana VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, člana 16. st. 1, 2. i 4. Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je utvrdio da predmetna apelacija ispunjava uvjete u pogledu dopustivosti.

VII. Meritum

21. Apelant pobija presudu Vrhovnog suda tvrdeći da mu je navedenom presudom povrijeđeno pravo na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije, pravo na imovinu iz člana II/3.k) i člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju, pravo na rad iz člana 6. Međunarodnog pakta o ekonomskim, socijalnim i kulturnim pravima i pravo na zabranu diskriminacije iz člana 14. Evropske konvencije kojem odgovara član II/4. Ustava Bosne i Hercegovine.

a) Pravo na pravično suđenje

22. Član II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine glasi:

«Sva lica na teritoriji Bosne i Hercegovine uživaju ljudska prava i slobode iz stava 2. ovog člana, što uključuje:

(...)

e) Pravo na pravično saslušanje u građanskim i krivičnim stvarima i druga prava u vezi sa krivičnim postupkom.»

Član 6. stav 1. Evropske konvencije u relevantnom dijelu glasi:

«1. Prilikom utvrđivanja građanskih prava i obaveza ili osnovanosti bilo kakve krivične optužbe protiv njega, svako ima pravo na pravično suđenje i javnu raspravu u razumnom roku pred nezavisnim i nepristranim, zakonom ustanovljenim sudom. [...]»

23. Ustavni sud smatra da je, u konkretnom slučaju, član 6. stav 1. Evropske konvencije primjenjiv jer se u predmetnom postupku odlučivalo o apelantovom pravu na ostvarivanje prava na starosnu penziju, što predstavlja njegovo građansko pravo. Stoga, Ustavni sud mora ispitati da li je taj postupak bio pravičan, onako kako to zahtijeva član 6. stav 1. Evropske konvencije.

24. Apelant povredu prava na pravično suđenje vidi u tome što je Vrhovni sud proizvoljno tumačio relevantne odredbe Zakona o PIO. S tim u vezi Ustavni sud, prije svega, podsjeća

da je njegova nadležnost u apelacionim postupcima ograničena «na pitanja koja su sadržana u ovom Ustavu» i da Ustavni sud nije nadležan vršiti provjeru utvrđenih činjenica i načina na koji su redovni sudovi protumačili pozitivno-pravne propise, osim ukoliko odluke tih sudova krše ustavna prava. To će biti slučaj kad odluka redovnog suda ne uključuje ili pogrešno primjenjuje ustavno pravo, kad je primjena pozitivno-pravnih propisa bila očigledno proizvoljna, kad je relevantni zakon sam po sebi neustavan ili kada je došlo do povrede osnovnih procesnih prava kao što su pravo na pravičan postupak, pravo na pristup sudu, pravo na djelotvoran pravni lijek ili ukoliko utvrđeno činjenično stanje ukazuje na povredu Ustava Bosne i Hercegovine (vidi Ustavni sud, Odluku broj *U 39/01*, «Službeni glasnik Bosne i Hercegovine» broj 25/02).

25. Ustavni sud konstatuje da je u predmetnom postupku među stranama, apelanta kao obavezno osiguranog lica i Fonda kao korisnika osiguranja, sporna činjenica u vezi s datumom ostvarivanja prava na penziju, odnosno datumom početka isplate penzije.

26. Vrhovni sud je, primjenjujući relevantne odredbe Zakona o PIO, a posebno odredbu člana 24a., u osporenoj odluci zauzeo pravno stajalište da je apelant uvjete za sticanje starosne penzije stekao tek naknadnom poslodavčevom uplatom doprinosa za PIO, te da je prema tome Okružni sud nepravilno primijenio odredbu člana 135. Zakona o PIO.

27. Uzimajući u obzir navedeno Ustavni sud nalazi da je u predmetnom postupku utvrđeno da je apelantu radni odnos prestao 10. juna 2003. godine, da je zahtjev za ostvarivanje prava na starosnu penziju podnio 4. decembra 2003. godine i da apelantov ukupan penzijski staž iznosi 40 godina 11 mjeseci i dva dana. Međutim, apelantov bivši poslodavac je plaćanje doprinosa za PIO za apelanta izvršio naknadno. Stoga je Fond prilikom odlučivanja o apelantovom zahtjevu za ostvarivanje prava na starosnu penziju utvrdio da pravo na isplatu starosne penzije apelantu počinje od 10. maja 2004. godine, odnosno od dana kada je poslodavac izvršio naknadnu uplatu doprinosa za apelanta u smislu odredbe člana 24a. Zakona o PIO. Iz osporene presude Vrhovnog suda proizlazi da se sa navedenim složio i Vrhovni sud.

28. Ustavni sud konstatuje da pravo na starosnu penziju u smislu člana 46. Zakona o PIO osigurano lice stiče kada navrší određene godine života kombinovane sa navršenjem određenih godina staža osiguranja, odnosno penzijskog staža. U staž osiguranja u smislu člana 41. ovog zakona računa se ono vrijeme za koje su plaćeni doprinosi za PIO. Na osnovu navedenog proizlazi da neuplaćenost doprinosa isključuje mogućnost da se osiguranom licu vrijeme za koje nisu uplaćeni doprinosi uračuna u staž osiguranja, a što

ima za posljedicu da osigurano lice ne može ostvariti uvjete za ostvarivanje prava na starosnu penziju. Međutim, Ustavni sud nalazi da je odredbom člana 24a. Zakona o PIO data mogućnost obvezniku uplate odnosno poslodavcu da izvrši retroaktivno plaćanje doprinosa ako time radnici stiču pravo na dio staža osiguranja koji im nedostaje za ostvarivanje prava na penziju. Navedenom odredbom nije eksplicitno propisano da od momenta naknadne uplate doprinosa počinje i isplata starosne penzije. Naime, po mišljenju Ustavnog suda, retroaktivnom uplatom doprinosa poslodavca kao obveznika osiguranja, uz plaćanje zatezne kamate Fondu kao korisniku osiguranja, otklanjaju se samo posljedice neurednog ispunjavanja zakonske obaveze poslodavca, a u korist radnika kako bi stekao uvjete za ostvarivanje prava na starosnu penziju. Stoga, po mišljenju Ustavnog suda, navedena retroaktivna uplata doprinosa ne može uticati na početak ostvarivanja prava na penziju i određivanje dana početka isplate penzije naročito ako se uzme u obzir da se naknadna uplata doprinosa vrši uz plaćanje zatezne kamate Fondu. Po mišljenju Ustavnog suda, sve suprotno bi predstavljalo prevelik teret za apelanta koji bi bio u situaciji da zbog neizvršavanja zakonske obaveze poslodavca kao obveznika osiguranja prema Fondu kao korisniku osiguranja, a koji također ima zakonsku obavezu kontrole obveznika osiguranja i preduzimanja odgovarajućih zakonskih mjera u slučaju neplaćanja doprinosa, snosi posljedice poslodavčevog neurednog plaćanja doprinosa.

29. Na osnovu navedenog Ustavni sud smatra da se početak ostvarivanja prava na penziju, odnosno početak isplate penzije, određuje u smislu odredbi člana 133. Zakona o PIO, a u vezi sa članom 135. Zakona o PIO, odnosno upravo onako kako je to utvrdio i Okružni sud u svojoj presudi.

30. Stoga, Ustavni sud zaključuje da je Vrhovni sud tumačio relevantne odredbe Zakona o PIO proizvoljno, te da je time u predmetnom postupku došlo do povrede apelantovog ustavnog prava na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije.

Ostali navodi

31. Ustavni sud smatra da, s obzirom na zaključke u vezi sa članom II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i članom 6. stav 1. Evropske konvencije, nije potrebno posebno razmatrati ostale apelantove navode.

VIII. Zaključak

32. Ustavni sud konstatuje da je u konkretnom slučaju Vrhovni sud proizvoljnim tumačenjem relevantnih odredbi Zakona o PIO doveo do povrede apelantovog prava na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije.

33. Na osnovu člana 61. st. 1. i 2. i člana 64. stav 2. Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je odlučio kao u dispozitivu ove odluke.

34. Prema članu VI/4. Ustava Bosne i Hercegovine, odluke Ustavnog suda su konačne i obavezujuće.

Predsjednica
Ustavnog suda Bosne i Hercegovine
Hatidža Hadžiosmanović

Predmet broj AP 1115/07

**ODLUKA O
DOPUSTIVOSTI I
MERITUMU**

Apelacija Ahmeda Čehajića i Zijada Redžića podnesena protiv Presude Vrhovnog suda FBiH broj Rev-409/06 od 15. veljače 2007. godine

Odluka od 16. srpnja 2007. godine

Ustavni je sud Bosne i Hercegovine u Vijeću od pet sudaca u predmetu broj **AP 1115/07**, rješavajući apelaciju **Ahmeda Čehajića i Zijada Redžića**, na temelju članka VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine, članka 59. stavak 2. alineja 2, članka 16. stavak 4. točka 5, članka 61. st. 1. i 2. i članka 64. stavak 2. Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine («Službeni glasnik Bosne i Hercegovine» broj 60/05), u sastavu:

Hatidža Hadžiosmanović, predsjednica

Miodrag Simović, dopredsjednik

Valerija Galić, dopredsjednica

Mato Tadić, sudac

Seada Palavrić, sutkinja

na sjednici održanoj 16. srpnja 2007. godine donio

ODLUKU O DOPUSTIVOSTI I MERITUMU

Usvaja se apelacija u odnosu na apelanta Ahmeda Čehajića.

Utvrđuje se povreda članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 1. Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda.

Ukida se Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj Rev-409/06 od 15. veljače 2007. godine.

Ostavlja se na snazi Presuda Općinskog suda u Sarajevu broj P-2791/03-B od 30. rujna 2004. godine, koja je potvrđena Presudom Kantonalnog suda u Sarajevu broj Gž-5/05 od 28. prosinca 2005. godine.

Odluka se dostavlja Općinskom sudu u Sarajevu radi izvršenja, te se nalaže da u roku od 90 dana od dana dostave ove odluke, sukladno članku 74. stavak 5. Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, obavijesti Ustavni sud o poduzetim mjerama s ciljem izvršenja ove odluke.

Odbacuje se kao nedopuštena apelacija u odnosu na apelanta Zijada Redžića podnesena protiv Presude Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj Rev-409/06 od 15. veljače 2007. godine, zato što ju je podnijela neovlaštena osoba.

Odluku objaviti u «Službenom glasniku Bosne i Hercegovine», «Službenim novinama Federacije Bosne i Hercegovine», «Službenom glasniku Republike Srpske» i «Službenom glasniku Brčko Distrikta BiH».

Obrazloženje

I. Uvod

1. Ahmed Čehajić i Zijad Redžić (u daljnjem tekstu: apelanti) koje zastupaju Sabina i Veljko Nikolić, odvjetnici iz Sarajeva, podnijeli su 17. travnja 2006. godine Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Ustavni sud) apelaciju protiv Presude Vrhovnog suda FBiH (u daljnjem tekstu: Vrhovni sud) broj Rev-409/06 od 15. veljače 2007. godine. Apelanti predlažu Ustavnom sudu da donese odluku o privremenoj mjeri kojom će naložiti tuženom da se suzdrži od pljenidbe sredstava sa računa Zijada Redžića, odnosno da zbog izuzetnih okolnosti naloži Općinskom sudu u Visokom da zastane sa postupkom protuizvršenja dok Ustavni sud ne donese meritornu odluku.

II. Postupak pred Ustavnim sudom

2. Na temelju članka 22. st. 1. i 2. Pravila Ustavnog suda od Vrhovnog suda, te od tuženog DD za osiguranje imovine i osoba «VGT» Visoko (u daljnjem tekstu: tuženi) kao sudionika u postupku, zatraženo je 8. svibnja 2007. godine da dostave odgovore na apelaciju.

3. Vrhovni je sud dostavio odgovor na apelaciju 29. svibnja 2007. godine, a tuženi 23. svibnja 2007. godine.

4. Na temelju članka 26. stavak 2. Pravila Ustavnog suda, odgovori na apelaciju su 15. lipnja 2007. godine dostavljeni apelantima.

III. Činjenično stanje

5. Činjenice predmeta, koje proizlaze iz navoda apelanata i dokumenata podastrtih Ustavnom sudu, mogu se sumirati na sljedeći način.

6. Općinski sud u Sarajevu (u daljnjem tekstu: Općinski sud) je Presudom broj P-2791/03-B od 30. rujna 2004. godine, koja je potvrđena Presudom Kantonalnog suda u Sarajevu (u daljnjem tekstu: Kantonalni sud) broj Gž-5/05 od 28. prosinca 2005. godine, utvrdio da je tuženi dužan isplatiti tužitelju (apelant Ahmed Čehajić) na ime naknade štete iznos od 54.052,13 KM, sa pripadajućim zakonskim zateznim kamatama, počevši od 20. studenoga 2003. godine pa do isplate, te naknaditi tužitelju troškove parničnog postupka u iznosu od 11.375,50 KM, sve to na ruke punomoćnika i korisnika osiguranja Zijada Redžića, a sve u roku od 30 dana pod prijetnjom prinudnog izvršenja.

7. Iz presude Općinskog suda proizlazi da je Ahmed Čehajić prodao svoju invalidsku povlasticu na temelju koje je imao pravo na uvoz vozila bez carine i plaćanja poreza na promet. Na temelju prodane povlastice A. B. je kupio predmetno vozilo i potom ga prodao Zijadu Redžiću. Budući je predmetno vozilo kupljeno na invalidsku povlasticu, to jeste uz oslobađanje od plaćanja određenih dažbina, prema postojećim propisima, u prometnoj dozvoli za predmetno vozilo je bilo upisano da ga vlasnik Ahmed Čehajić ne može otuđiti do 25. srpnja 2007. godine. Zbog toga je 2. travnja 2003. godine Ahmed Čehajić izdao punomoć Zijadu Redžiću, kojom ga je ovlastio da pored svih drugih radnji vezanih za korištenje može predmetno vozilo osigurati, te naplatiti eventualnu štetu temeljem osiguranja.

8. U izreci presude Općinskog suda kao tužitelj je označen Ahmed Čehajić, kojega zastupa punomoćnik Zijad Redžić, a ovoga zastupaju punomoćnici Sabina i Veljko Nikolić, odvjetnici iz Sarajeva. U obrazloženju presude je navedeno da je tužitelj podnio tužbu 20. studenoga 2003. godine u kojoj je naveo da je on bio vlasnik, a njegov punomoćnik Zijad Redžić korisnik osobnog vozila marke «BMW» registarskih tablica 649-K-099. Navedeno je vozilo bilo osigurano kod podružnice tuženog u Sarajevu, po polici kombiniranog kasko osiguranja s uključenim rizikom krađe, za razdoblje od jedne godine počevši od 22. travnja 2003. godine. Predmetno je vozilo otuđeno 12. na 13. srpanj 2003. godine, te do dana podnošenja tužbe nije pronađeno. Tužitelj je uz pomoć punomoćnika i korisnika vozila Zijada Redžića prijavio štetu tuženom koji je odugovlačio sa isplatom, te je tužitelj bio primoran ustati tužbom i tražiti naknadu pretrpljene štete ostvarenim rizikom krađe.

9. Općinski je sud ustvrdio da je tužbeni zahtjev utemeljen. U obrazloženju presude navodi da je neprijeporno među parničnim strankama da je tužitelj formalni vlasnik, a Zijad Redžić stvarni vlasnik predmetnog motornog vozila, koje je Zijad Redžić koristio temeljem punomoći od 2. travnja 2003. godine i na temelju koje je sa tužiteljem Ahmedom Čehajićem zasnovao ugovorni odnos. Postojanje i opseg punomoćja su neovisni o pravnom odnosu na čijoj je podlozi punomoćje dato, kako to propisuje članak 89. stavak 2. Zakona o obligacijskim odnosima (u daljnjem tekstu: ZOO), pa prigovori tuženog usmjereni na pobijanje valjanosti izdate punomoći zbog toga što je vlasniku zabranjeno da otuđi vozilo, su bez djelovanja na izvršenje obveze tuženog iz osnova ugovora o osiguranju. Punomoćnik tužitelja Zijad Redžić je sa tuženim zaključio ugovor o kombiniranom kasko osiguranju vozila potpisivanjem police osiguranja, što nije prijeporno među parničnim strankama, pa Sud smatra da se tuženi neutemeljeno poziva na odredbe članka 3. Uvjeta za kasko osiguranje motornih vozila koje reguliraju utjecaj promjene korisnika, odnosno vlasnika vozila u odnosu na važnost zaključenog Ugovora o osiguranju su neutemeljene. Tuženi pobija osnovu tužbenog zahtjeva zbog toga što se predmetno vozilo, temeljem postojećih propisa na temelju kojih je tužitelj bio oslobođen plaćanja carinskih dažbina, nije moglo prodati prije isteka roka, to jeste do 25. srpnja 2007. godine, te smatra da je isključivi krivac, ukoliko se desila eventualna krađa, tužitelj. Sud nalazi da tužitelj, odnosno punomoćnik Zijad Redžić, svoje pravo iz osnova naknade štete u odnosu na tuženog temelji na odredbi članka 905. ZOO. Potpisivanjem police osiguranja Zijad Redžić je zasnovao poslovni odnos s tuženim i u takvom poslovnom odnosu ugovaratelji su dužni izvršavati svoje obveze kako to propisuje članak 17. ZOO. Kako je provedenim dokazima – pismenom dokumentacijom, i to zapisnikom Policijske uprave Neum od 13. srpnja 2003. godine potvrđena izjava Zijada Redžića da je predmetno vozilo ukradeno u Neumu ispred hotela Sunce, o čemu je obavijestio Policijsku upravu Neum, te da vozilo nije pronađeno u roku od 30 dana od kada je prijavljen nestanak vozila mjerodavnom tijelu unutarnjih poslova, to su u smislu članka 17. stavak 2. točka 2. Uvjeta za kasko osiguranje motornih vozila ispunjeni uvjeti prema kojima Zijad Redžić stiče pravo da zahtijeva od tuženog kao ugovaratelja isplatu naknade štete, tim prije što je ugovorenim kombiniranim osiguranjem vozilo osigurano i za rizik krađe.

10. Presudom Vrhovnog suda broj 070-0-Rev-06-000409 od 15. veljače 2007. godine revizija tuženog se uvažava, obje nižestupanjske presude se preinačuju i tužbeni zahtjev tužitelja se odbija.

11. U obrazloženju presude Vrhovni sud navodi da su točni revizijski prigovori tuženog da su nižestupanjski sudovi pogrešno primijenili materijalno pravo kada su tuženog

obvezali da tužitelju isplati 54.052,12 KM kao sumu osiguranja zbog krađe kasko osiguranog vozila po polici osiguranja od 22. travnja 2003. godine. Ovo zbog toga što iz utvrđenog činjeničnog stanja u nižestupanjskom postupku nedvosmisleno slijedi da je osiguranik, odnosno ugovaratelj ovog osiguranja bio Zijad Redžić, a ne tužitelj. To uostalom zaključuje i prvostupanjski sud kada u svojoj presudi navodi da je Zijad Redžić stekao pravo da od tuženog zahtijeva isplatu naknade štete pozivom na odredbe članka 17. stavak 2. točka 1. Uvjeta za kasko osiguranje motornih vozila. Isti je sud Zijada Redžića saslušao kao svjedoka, a tužitelja kao parničnu stranku na ročištu za glavnu raspravu 8. rujna 2004. godine i ustanovio da je Zijad Redžić osobno potpisao policu osiguranja, platio premiju osiguranja, a i kupio prijeporno vozilo od treće osobe A. B., kojoj je tužitelj za 1.500,00 KM prodao samo svoju invalidsku povlasticu za kupnju vozila bez carine i poreza. Međutim, tužitelj nikada nije bio vlasnik tog vozila za koje je tuženi Zijadu Redžiću 22. travnja 2003. godine izdao policu osiguranja. Drugostupanjska presuda nema pravnog obrazloženja, dok se prvostupanjski sud u svojoj odluci pozvao na odredbe članka 905. ZOO, no u konkretnom slučaju Zijad Redžić nije bio samo ugovaratelj osiguranja, i to za račun tužitelja, već i sam osiguranik, jer se na polici osiguranja potpisao kao takav, a što potvrđuje i saslušan kao svjedok. I tužitelj, saslušan kao parnična stranka, kaže da je vozilo bilo vlasništvo Zijada Redžića i da se u ovoj parnici radi isključivo o interesima Zijada Redžića. Ovakvu situaciju ne može promijeniti ni činjenica da je Zijad Redžić u tužbi označen kao tužiteljev punomoćnik, jer on time nije postao i parnična stranka, pogotovu što je tužitelj na ročištu za glavnu raspravu izravno opunomoćio odvjetnike Sabinu i Veljka Nikolića da ga zastupaju u sporu. Reviziju tuženog je valjalo zbog toga uvažiti bez obzira na ostale revizijske prigovore (da u sumu osiguranja ne može ući i neplaćeni iznos carine i poreza na promet vozila itd.).

IV. Apelacija

a) Navodi iz apelacije

12. Apelanti se žale da je pobijanom presudom izvršena povreda njihovog prava na pravično suđenje iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 1. Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda (u daljnjem tekstu: Europska konvencija). Također se žale na povredu prava na imovinu iz članka II/3.(k) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju. Apelanti posebice ističu da je «Vrhovni sud u revizijskom sudskom postupku pogrešno utvrdio činjenice i očividno proizvoljno primijenio materijalno pravo». Navode da Vrhovni sud zaključuje da Zijad Redžić nije bio samo ugovaratelj osiguranja i to za račun tužitelja već i

sam osiguranik, jer se na polici osiguranja potpisao kao takav», gdje Sud ne primjećuje da osiguranik ne može biti osoba koja nije vlasnik vozila pa makar i formalno-pravni, niti u tom svojstvu može biti naveden u polici osiguranja, ako prometna dozvola ne glasi na njegovo ime. Ovakvim svojim stavom Vrhovni je sud istodobno zaštitio interese ugovaratelja osiguranja Zijada Redžića, ali je s druge strane dao povoda tuženom da isplaćeni iznos u postupku protuizvršenja vrati od Zijada Redžića i liši ga štete koja mu je već isplaćena. Apelanti ističu da na konkretnu situaciju treba primijeniti članak 905. stavak 1. ZOO gdje se radi o osiguranju za tuđi račun ili za račun kojega se tiče, pa je obveza plaćanja premije osiguranja i ostale obveze iz ugovora dužan izvršiti ugovaratelj osiguranja, ali ugovaratelj osiguranja ne može vršiti prava iz osiguranja ni u slučaju kada je u posjedu police, ako nije dobio pristanak osobe čija je stvar odnosno imovinski interes osiguran i kojoj ona pripadaju. U slučaju sklapanja ugovora gdje osiguranik i ugovaratelj osiguranja nisu iste osobe u smislu odredbi članka 905. ZOO i Uvjeta osiguranja tuženog, ugovor je sklopljen u korist osiguranika-vlasnika, te se ne može podrazumijevati da je ugovor sklopljen za račun ili u korist ugovaratelja osiguranja osim ukoliko vlasnik-osiguranik da pristanak da ugovaratelj vrši prava iz osiguranja, što je u domeni internog odnosa između osiguranika i ugovaratelja osiguranja. Apelant Ahmed Čehajić je na ročištu od 8. rujna 2004. godine svojom izjavom dao pristanak da se šteta na ukradenom vozilu plati na ruke ugovaratelja osiguranja Zijada Redžića, koji je na temelju takve izjave osiguranika stekao svojstvo korisnika prava iz osiguranja, kako je pravilno odlučio prvostupanjski sud. Apelanti zaključuju da je pobijana presuda bez presedana u sudskoj praksi, i praktično znači da Zijad Redžić, na čije je ruke šteta isplaćena, taj iznos treba vratiti tuženom, a potom pokrenuti novu parnicu protiv istog tuženog, u kojoj bi mu se taj iznos ponovno dosudio, a u kojoj bi tuženi isticao nedostatak aktivne legitimacije Zijada Redžića, jer prometna dozvola i polica osiguranja glasi na Ahmeda Čehajića kao vlasnika stvari, ili bi tuženi ako ne uspije sa protuizvršenjem isticao prigovor plaćenog duga.

b) Odgovori na apelaciju

13. U odgovoru na apelaciju Vrhovni sud ističe da pobijanom presudom nije povrijeđeno pravo na imovinu apelanta – tužitelja Ahmeda Čehajića, jer on nije bio vlasnik ukradenog vozila. Pravo na imovinu i na pristup sudu drugog apelanta, Zijada Redžića, nije povrijeđeno zbog toga što on nije bio stranka u konkretnom predmetu, već samo punomoćnik tužitelja. Prema odredbi članka 905. stavak 1. ZOO apelant Zijad Redžić je, kao ugovaratelj osiguranja, a i osiguravatelj, tužbu protiv tuženog trebao podnijeti u svoje ime, a za to je imao pristanak osobe čiji je interes osiguran - tužitelja. Nasuprot njemu

tužitelj Ahmed Čehajić nije bio aktivno legitimiran u sporu, pa je njegov tužbeni zahtjev zbog toga odbijen.

14. U odgovoru tužene se ističe da apelanti u apelaciji insistiraju na dvojnosti prava na naknadu štete, iako pravo na naknadu štete može imati u ovoj pravnoj stvari samo jedna osoba. Suština spora je u pitanju tko je vlasnik vozila koje je bilo ukradeno i za koje je Ahmed Čehajić tužbom, a temeljem kombiniranog kasko osiguranja, tražio naknadu štete. Općinski i Kantonalni sud uopće nisu obratili pozornost i izveli dokaze o stvarnom vlasniku vozila koje je predmet tužbenog zahtjeva. Iako su imali niz dokaza, a i sam Ahmed Čehajić je kao parnična stranka na glavnoj raspravi izjavio da je stvarni vlasnik Zijad Redžić, jer on nikada nije kupio predmetno vozilo već je svoju invalidsku povlasticu za 1.500,00 KM prodao drugoj osobi, koja je predmetno vozilo uvezla iz inozemstva i potom to vozilo dalje preprodala Zijadu Redžiću, koji je koristio predmetno vozilo. Da apsurd bude veći zahtjev za naknadu štete upućuje Ahmed Čehajić, a prvostupanjski sud obvezuje tuženu da mu isplati naknadu štete, ali na ruke Zijada Redžića. U konkretnom slučaju Vrhovni je sud zakonito, profesionalno i objektivno utvrdio greške nižestupanjskih sudova, te donio jedino pravno utemeljenu presudu da se odbije tužbeni zahtjev Ahmeda Čehajića. Tužena posebno ističe da je u radnjama Ahmeda Čehajića u dokaznom postupku utvrđeno da je zloupotrijebio pravo na povlasticu prilikom uvoza osobnog motornog vozila na povlasticu ratnog vojnog invalida bez plaćanja carinskih i poreznih obveza, prodavši nezakonito svoje pravo trećoj osobi koja uvozi predmetno vozilo, a potom ga preprodaje Zijadu Redžiću, a da prigodom uvoza nisu plaćene carinske i porezne obveze. I pored toga Općinski sud prigodom dosuđivanja visine naknade štete u iznos štete ubraja i uračunava iznose neplaćenih carinskih i poreznih obveza. Osim toga tužena je u prvostupanjskom postupku, a i u prizivu na presudu Općinskog suda, isticala činjenicu da je u Uvjetima za kasko osiguranje motornih vozila člankom 3. stavak 1. predviđeno da «ugovor o osiguranju prestaje 24 sata petog dana od dana kada je novi korisnik, odnosno vlasnik, preuzeo vozilo». Činjenica je da Zijad Redžić nije prijavio tuženoj kao osiguravatelju promjenu korisnika i da je samim tim prihvatio prestanak osiguranja, te da je između njih prestao postojati bilo kakav pravni odnos, a time i pravo na bilo kakvu naknadu štete. Na ovaj način neovisno od toga tko je vlasnik predmetnog vozila, obveza tužene kao osiguravatelja je prestala postojati, a time i pravo na bilo kakvu naknadu štete.

V. Relevantni propisi

15. U **Zakonu o obligacijskim odnosima** («Službeni list SFRJ» br. 29/78, 39/85, 45/89 i 57/89, te «Službeni list SRBiH» br. 2/92, 13/93, 13/94 i 29/03), relevantne odredbe glase:

«Osiguranje za tuđi račun ili za račun koga se tiče

Članak 905.

(1) U slučaju osiguranja za tuđi račun ili za račun koga se tiče, obveze plaćanja premije i ostale obveze iz ugovora dužan je izvršavati ugovaratelj osiguranja, ali on ne može vršiti prava iz osiguranja, čak i kad drži policu bez pristanka osobe čiji je interes osiguran i kojem ona pripadaju.

(2) Ugovaratelj osiguranja nije dužan predati policu zainteresiranoj osobi dok mu ne budu naknađene premije koje je isplatio osiguravatelju kao i troškovi ugovora.

(3) Ugovaratelj osiguranja ima pravo prvenstvene naplate ovih potraživanja iz dugovane naknade, kao i pravo da zahtjeva njihovu isplatu neposredno od osiguravatelja.

(4) Osiguravatelj može istaći svakom korisniku osiguranja za tuđi račun sve prigovore koje po temelju ugovora ima prema ugovaratelju osiguranja.

Namjerna netočna prijava ili prešutkivanje

Članak 908. stavak 1.

(1) Ako je ugovaratelj osiguranja namjerno učinio netočnu prijavu ili namjerno prešutio neku okolnost takve naravi da osiguravatelj ne bi zaključio ugovor da je znao za pravo stanje stvari, osiguravatelj može zahtijevati poništenje ugovora.

Namjerna netočnost ili nepotpunost prijave

Članak 909. stavak 1.

(1) Ako je ugovaratelj osiguranja učinio netočnu prijavu ili je propustio dati dužno obavještenje, a to nije učinio namjerno, osiguravatelj može, po svom izboru u roku od mjesec dana od saznanja za netočnost ili nepotpunost prijave, izjaviti da raskida ugovor ili predložiti povećanje premije srazmjerno većem riziku.

Slučajevi u kojima se osiguravatelj ne može pozivati na netočnost ili nepotpunost prijave.

Članak 911.

(1) Osiguravatelj kojem su u času zaključenja ugovora bile poznate ili mu nisu mogle ostati nepoznate okolnosti koje su od značaja za ocjenu rizika, a koje je ugovaratelj

osiguranja netočno prijavio ili prešutio, ne može se pozivati na netočnost prijave ili prešutkivanje.

(2) Isto važi u slučaju kad je osiguravatelj saznao za te okolnosti za vrijeme trajanja osiguranja, a nije se koristio zakonskim ovlaštenjima.»

VI. Dopustivost

16. Sukladno članku VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine, Ustavni sud ima prizivnu nadležnost u pitanjima koja su sadržana u ovom Ustavu, kada ona postanu predmetom spora zbog presude bilo kojega suda u Bosni i Hercegovini.

17. Pri ispitivanju dopustivosti apelacije u odnosu na apelanta Zijada Redžića Ustavni je sud pošao od odredaba članka 16. stavak 4. točka 5. Pravila Ustavnog suda.

Članak 16. stavak 4. točka 5. Pravila Ustavnog suda glasi:

«Apelacija nije dopustiva i ako postoji neki od sljedećih slučajeva:

5. apelaciju je podnijela neovlaštena osoba».

18. Ustavni sud naglašava da Zijad Redžić u konkretnom postupku nije imao u formalnom smislu svojstvo parnične stranke, već je sudjelovao kao punomoćnik tužitelja. Obzirom da nije bio stranka u postupku Ustavni sud zaključuje da apelant Zijad Redžić nije osoba koja ima pravo u konkretnom slučaju pokrenuti postupak pred Ustavnim sudom.

19. Imajući u vidu odredbu članka 16. stavak 4. točka 5. Pravila Ustavnog suda, prema kojoj će se apelacija odbaciti kao nedopuštena ukoliko ju je podnijela neovlaštena osoba, Ustavni je sud odlučio u odnosu na apelanta Zijada Redžića odbaciti apelaciju.

20. Sukladno članku 16. stavak 1. Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud može razmatrati apelaciju samo ako su protiv presude, odnosno odluke koja se njome pobija, iscrpljeni svi učinkoviti pravni lijekovi mogući po zakonu i ako se podnese u roku od 60 dana od dana kada je podnositelj apelacije primio odluku o posljednjem pravnom lijeku kojega je koristio.

21. U konkretnom slučaju, predmet pobijanja apelacijom je Presuda Vrhovnog suda broj Rev-409/06 od 15. veljače 2007. godine, protiv koje nema učinkovitih pravnih lijekova mogućih po zakonu. Nadalje, pobijanu je presudu apelant Ahmed Čehajić primio 2.

ožujka 2007. godine, a apelacija je podnesena 17. travnja 2007. godine, dakle u roku od 60 dana, kako je propisano člankom 16. stavak 1. Pravila Ustavnog suda. Konačno, apelacija ispunjava i uvjete iz članka 16. st. 2. i 4. Pravila Ustavnog suda, jer nije očevidno (*prima facie*) neutemeljena, niti postoji neki drugi formalni razlog zbog kojega apelacija nije dopustiva.

22. Imajući u vidu odredbe članka VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine, članka 16. st. 1, 2. i 4. Pravila Ustavnog suda, Ustavni je sud ustvrdio da predmetna apelacija u odnosu na apelanta Ahmeda Čehajića ispunjava uvjete glede dopustivosti.

VII. Meritum

23. Apelant Ahmed Čehajić pobija presudu Vrhovnog suda, tvrdeći da mu je tom presudom povrijeđeno pravo na pravično suđenje iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 1. Europske konvencije, te pravo na imovinu iz članka II/3.(k) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju.

a) pravo na pravično suđenje

24. Članak II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine u relevantnom dijelu glasi:

«Sve osobe na teritoriju Bosne i Hercegovine uživaju ljudska prava i temeljne slobode ovog članka, stavak 2, što uključuje:

[...]

(e) Pravo na pravično saslušanje u građanskim i krivičnim stvarima i druga prava u vezi sa krivičnim postupkom.»

25. Članak 6. stavak 1. Europske konvencije u relevantnom dijelu glasi:

«1. Prilikom utvrđivanja građanskih prava i obveza [...]svako ima pravo na pravično suđenje i javnu raspravu u razumnom roku pred nezavisnim i nepristranim, zakonom ustanovljenim sudom [...]»

26. U konkretnom slučaju postupak se odnosi na spor o naknadi materijalne štete, dakle na predmet građansko-pravne naravi, te je članak 6. stavak 1. Europske konvencije primjenjiv. Prema tomu, Ustavni sud mora preispitati je li spor pred sudom bio pravičan onako kako to zahtijeva članak 6. stavak 1. Europske konvencije.

27. Priziv apelanta Ahmeda Čehajića u svezi s pravom na pravično suđenje se u cijelosti odnosi na pogrešnu primjenu materijalnog prava u pobijanom sudskom postupku pred Vrhovnim sudom.

28. Ustavni sud podsjeća da nije mjerodavan vršiti provjeru utvrđenih činjenica i načina na koji su sudovi protumačili pozitivno-pravne propise osim ukoliko odluke nižih sudova krše ustavna prava. To će biti slučaj kada odluka redovitog suda ne uključuje ili pogrešno primjenjuje pozitivno pravo, kada je primjena pozitivno-pravnih propisa bila očevidno proizvoljna, kad je relevantni zakon sam po sebi neustavan ili kada je došlo do povrede temeljnih procesnih prava, kao što su pravo na pravičan postupak, pravo na pristup sudu, pravo na učinkovit pravni lijek i u drugim slučajevima (vidi Ustavni sud, Odluku broj *U 29/02* od 27. lipnja 2003. godine, objavljenu u «Službenom glasniku Bosne i Hercegovine broj 31/03»).

29. Pravičnost postupka se ocjenjuje na temelju postupka kao cjeline (vidi Europski sud za ljudska prava, *Barbera, Messeque i Jabardo protiv Španjolske*, presudu od 6. prosinca 1988. godine, serija A, broj 146, stavak 68. i Ustavni sud, Odluku broj *U 63/01* od 27. lipnja 2003. godine, objavljenu u «Službenom glasniku Bosne i Hercegovine» broj 38/03).

30. Ustavni sud uočava da je Vrhovni sud svoju presudu temeljio na tvrdnji da Zijad Redžić nije bio samo ugovaratelj osiguranja, već i sam osiguranik, jer se na polici osiguranja potpisao kao takav, a što je potvrdio kao svjedok. Pored toga, Vrhovni sud se poziva na tvrdnju da je stvarni vlasnik predmetnog vozila bio Zijad Redžić, da je apelant Ahmed Čehajić kao tužitelj izjavio da se u konkretnoj parnici radi o imovinskim interesima Zijada Redžića, ali da unatoč tomu Zijad Redžić nije imao svojstvo stranke u postupku i da je tužbeni zahtjev trebalo odbiti.

31. Za razliku od Vrhovnog suda, nižestupanjski sudovi (Općinski sud, Presuda broj P-2791/03-B od 30. rujna 2004. godine, koja je potvrđena Presudom Kantonalnog suda broj Gž-5/05 od 28. prosinca 2005. godine) su, usvajajući tužbeni zahtjev apelanta Ahmeda Čehajića, odgovornost tužene za naknadu materijalne štete temeljili na relevantnim odredbama ZOO.

32. Ustavni sud opaža da je u konkretnom slučaju prema važećoj prometnoj dozvoli, koja ima svojstvo javne isprave, vlasnik predmetnog motornog vozila apelant Ahmed Čehajić. Pravo da predmetno vozilo koristi i pri tome zaključi ugovor o osiguranju imao je apelant Zijad Redžić na temelju punomoći ovjerene u Općinskom sudu u Visokom, koju

je izdao vlasnik predmetnog vozila. Zijad Redžić je, prezentirajući navedenu prometnu dozvolu i punomoć, sa tuženom zaključio ugovor o osiguranju predmetnog vozila i to u ime Ahmeda Čehajića kao osiguranika i vlasnika automobila. Policu osiguranja, koju je izdala tužena, u ime osiguranika je potpisao Zijad Redžić i isplatio premiju osiguranja. Na ovaj je način zaključen ugovor o osiguranju u smislu članka 905. ZOO, gdje ugovaratelj osiguranja ima obvezu plaćanja premije i ostalih obveza iz ugovora, ali on ne može vršiti prava iz osiguranja, bez obzira što raspolaže policom osiguranja, bez izričitog pristanka osiguranika. Na temelju članka 902. stavak 6. ZOO na temelju sporazuma ugovornih strana polica osiguranja može glasiti na ime, po naredbi, ili na donositelja. Ovo pravilo ima smisao da ukaže na koji način će se legitimno odrediti imatelj police osiguranja, to jeste polica osiguranja je u ovom smislu posebna vrsta legitimacijskog znaka kojim se najčešće legitimira osiguranik ili korisnik osiguranja prema osiguravatelju prigodom podizanja zahtjeva za naknadu štete zbog nastupjelog osiguranog slučaja. Apelant Ahmed Čehajić je, kao osiguranik iz police osiguranja, pokrenuo parnični postupak protiv tužene. Svoj izričiti pristanak da prava iz osiguranja može koristiti Zijad Redžić kao korisnik osiguranja dao je na ročištu tijekom postupka.

33. Ustavni sud smatra da navodi Vrhovnog suda o stvarnom i formalnom vlasniku vozila, u situaciji kada važeća prometna dozvola razvidno ukazuje na vlasnika vozila, nisu pravno utemeljeni. Priziv tužene da je prema članku 3. stavak 1. Uvjeta za kasko osiguranje motornih vozila došlo do promjene korisnika također su, po mišljenju Ustavnog suda, neutemeljeni, budući da je korisnik predmetnog vozila, nakon zaključenja ugovora o osiguranju, neprekidno bio Zijad Redžić. U svezi s navodima tužene o neutemeljenosti pravnog odnosa na temelju kojega je izdata punomoć prvostupanjski je sud zaključio da su postojanje i opseg punomoćja neovisni o pravnom odnosu na čijoj je podlozi punomoćje dato, kako je to propisano člankom 89. stavak 2. ZOO. Ustavni sud ističe da je tuženoj u trenutku zaključenja ugovora o osiguranju bila poznata pravna i činjenična situacija konkretnog predmeta i da je prihvatila zaključenje ugovora, a da se također mogla koristiti i svojim pravima iz čl. 908, 909. i 911. ZOO.

34. Imajući u vidu navedene zakonske odredbe Ustavni sud smatra da su zaključci Kantonalnog suda i Općinskog suda pravilni. Stajalište Vrhovnog suda u pobijanoj odluci da je Zijad Redžić, a koji je u konkretnoj situaciji korisnik predmetnog vozila i ugovaratelj osiguranja na temelju punomoći, trebao pokrenuti postupak za naknadu štete protiv tužene, nije utemeljeno u članku 905. ZOO.

35. Imajući u vidu navedeno Ustavni sud smatra da je u konkretnom slučaju Vrhovni sud, donoseći pobijanu presudu, proizvoljno primijenio materijalno pravo na štetu ustavnog prava apelanta Ahmeda Čehajića na pravično suđenje, te zaključuje da je došlo do povrede prava na pravično suđenje iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 1. Europske konvencije.

Ostali navodi

36. Imajući u vidu zaključak Ustavnog suda u svezi s člankom II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i člankom 6. stavak 1. Europske konvencije, Ustavni sud smatra da nije potrebno posebice razmatrati ostale navode iz apelacije o povredi prava na imovinu iz članka II/3.(k) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju.

VIII. Zaključak

37. Ustavni sud zaključuje da je u konkretnom slučaju došlo do povrede prava na pravično suđenje iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 1. Europske konvencije, jer je Vrhovni sud arbitrarno primijenio materijalno pravo.

38. Na temelju članka 16. stavak 4. točka 5, članka 61. st. 1. i 2. i članka 64. stavak 2. Pravila Ustavnog suda, Ustavni je sud odlučio kao u dispozitivu ove odluke.

39. Obzirom na odluku Ustavnog suda u ovom predmetu, nije nužno posebice razmatrati prijedlog apelanata za donošenje privremene mjere.

40. Prema članku VI/4. Ustava Bosne i Hercegovine, odluke Ustavnog suda su konačne i obvezujuće.

Predsjednica
Ustavnog suda Bosne i Hercegovine
Hatidža Hadžiosmanović

Предмет број АП 133/06

**ОДЛУКА О
ДОПУСТИВОСТИ И
МЕРИТУМУ**

Апелација Аиде Хастор поднесена против Пресуде Кантоналног суда у Горажду број У-207/05 од 23. децембра 2005. године, Рјешења Федералног министарства за питања бораца и инвалида одбрамбено-ослободилачког рата Сарајево број УП-П-04/1-41-4075/05 од 2. септембра 2005. године и Рјешења Службе за борачко-инвалидску заштиту Општине Горажде број УП-1-05-1-41-1134/04 од 30. децембра 2004. године

Одлука од 13. септембра 2007. године

Уставни суд Босне и Херцеговине у Вијећу од пет судија у предмету број **АП 133/06**, рјешавајући апелацију **Аиде Хастор** на основу члана VI/36) Устава Босне и Херцеговине, члана 59 став 2 алинеја 2, члана 61 ст. 1 и 2 и члана 64 став 1 Правила Уставног суда Босне и Херцеговине («Службени гласник Босне и Херцеговине» број 60/05), у саставу:

Хатица Хаџиосмановић, предсједница

Миодраг Симовић, потпредсједник

Валерија Галић, потпредсједница

Сеада Палаврић, судија

Крстан Симић, судија

на сједници одржаној 13. септембра 2007. године донио је

ОДЛУКУ О ДОПУСТИВОСТИ И МЕРИТУМУ

Усваја се апелација Аиде Хастор.

Утврђује се повреда права на имовину из члана II/3к) Устава Босне и Херцеговине и члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију за заштиту људских права и основних слобода.

Укидају се:

- Пресуда Кантоналног суда у Горажду број У-207/05 од 23. новембра 2005. године;

- Рјешење Федералног министарства за питање бораца и инвалида одбрамбено-ослободилачког рата Сарајево број УП-II-04/1-41-4075/05 од 2. септембра 2005. године и

- Рјешење Службе за борачко-инвалидску заштиту Општине Горажде број УП-I-05-1-41-1134/04 од 30. децембра 2004. године.

Предмет се, у складу са чланом 64 став 1 Правила Уставног суда Босне и Херцеговине, враћа Служби за борачко-инвалидску заштиту Општине Горажде која је дужна да по хитном поступку донесе нову одлуку у складу са чланом II/3к) Устава Босне и Херцеговине и чланом 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију за заштиту људских права и основних слобода.

Налаже се Служби за борачко-инвалидску заштиту Општине Горажде да, у складу са чланом 74 став 5 Правила Уставног суда Босне и Херцеговине, у року од 60 дана од достављања ове одлуке обавијести Уставни суд Босне и Херцеговине о мјерама које су предузете с циљем да се изврши ова одлука.

Одлуку објавити у «Службеном гласнику Босне и Херцеговине», «Службеним новинама Федерације Босне и Херцеговине», «Службеном гласнику Републике Српске» и «Службеном гласнику Брчко Дистрикта Босне и Херцеговине».

Образложење

I. Увод

1. Аида Хастор (у даљњем тексту: апеланткиња) из Горажда поднијела је 25. јануара 2006. године Уставном суду Босне и Херцеговине (у даљњем тексту: Уставни суд) апелацију против Пресуде Кантоналног суда у Горажду (у даљњем тексту: Кантонални суд) број У-207/05 од 23. децембра 2005. године, Рјешења Федералног министарства за питања бораца и инвалида одбрамбено-ослободилачког рата Сарајево (у даљњем тексту: Федерално министарство) број УП-II-04/1-41-4075/05 од 2. септембра 2005. године и Рјешења Службе за борачко-инвалидску заштиту Општине Горажде (у даљњем тексту: Служба) број УП-I-05-1-41-1134/04 од 30. децембра 2004. године.

II. Поступак пред Уставним судом

2. На основу члана 22 ст. 1 и 2 Правила Уставног суда, од Кантоналног суда и учесника у поступку, Федералног министарства и Службе, затражено је 14. фебруара 2007. године да доставе одговоре на апелацију.

3. Федерално министарство је доставило одговор на апелацију 20. фебруара 2006. године, Служба 21. фебруара 2007. године и Кантонални суд 23. фебруара 2007. године.

4. На основу члана 26 став 2 Правила Уставног суда, одговори на апелацију су 13. јуна 2007. године достављени апеланткињи.

III. Чињенично стање

5. Чињенице предмета које произилазе из апеланткињиних навода и докумената који су предочени Уставном суду могу да се сумирају на следећи начин.

6. Рјешењем Општинске службе за питање бораца и инвалида домовинског рата Општине Горажде број 04-41-738/99 од 14. јануара 2000. године, која је у међувремену промијенила свој назив у Служба за борачко-инвалидску заштиту Општине Горажде, апеланткињи је признато право на породичну инвалиднину као члану породице погинулог борца Самира Бајрице, почев од 1. маја 1999. године. У образложењу рјешења наведено је да је апеланткињи признато право на породичну инвалиднину, с обзиром на то да је Пресудом Општинског суда у Горажду број П-32/97 од 24. јула 1997. године доказано да је постојала ванбрачна заједнице између апеланткиње и Самира Бајрице, која је трајала од 10. маја 1989. године до 22. маја 1993. године кад је Самир Бајрица погинуо, те да је у овој ванбрачној заједници 3. маја 1993. године рођено једно дијете, Вилдана Бајрица.

7. Рјешењем Службе број УП-I-05-1-41-1134/04 од 30. децембра 2004. године, које је потврђено Рјешењем Федералног министарства број УП-II-04/1-41-4075/05 од 2. септембра 2005. године, утврђено је да апеланткињи престаје право на породичну инвалиднину са 31. децембром 2004. године. У образложењу рјешења Служба је, позивајући се на одредбу члана 17 став 1 тачка 7 Закона о правима бранилаца и чланова њихових породица («Службене новине Федерације БиХ» број 33/04), навела да је тужба за утврђивање постојања ванбрачне заједнице поднесена неблаговремено, односно након што је протекао рок од 12 мјесеци од погибије апеланткињиног ванбрачног друга, те да самим тим нису испуњени услови из члана који је наведен. Наиме, одредбом члана 17 став 1 тачка 7 Закона о правима бранилаца и чланова њихових породица (у даљњем тексту: Закон) прописано је да *«ванбрачни друг неочењеног погинулог, умрлог и несталог браниоца с којим је имао дијете и с којим је живио у заједничком домаћинству најмање годину дана прије његове смрти,*

односно ступања у Оружане снаге, имају право на породичну инвалиднину ако тај статус докажу у року од 12 мјесеци од смрти тог лица». Цијенећи да је од 22. маја 1993. године, кад је апеланткињин ванбрачни друг погинуо, па до подношења тужбе протекло непуних четири године (апеланткиња је тужбу поднијела 24. јануара 1997. године), те имајући у виду одредбу члана 17 став 1 тачка 7 Закона, закључено је да апеланткињи престаје право на породичну инвалиднину, јер је утврђено да нису испуњени услови из члана који је наведен.

8. У образложењу рјешења Федералног министарства, између осталог, наводи се да је првостепени орган правилно поступио кад је донио одлуку о томе да апеланткињи престаје право на породичну инвалиднину, с обзиром на то да је утврђено да тужба за утврђење постојања ванбрачне заједнице није поднесена благовремено, па самим тим нису испуњени услови који су прописани чланом 17 став 1 тачка 7 Закона због чега апеланткиња не може да се сматра чланом породице погинулог борца, а самим тим не може ни да јој се призна право на породичну инвалиднину.

9. Апеланткиња је против другостепеног рјешења тужбом покренула управни спор пред Кантоналним судом. Кантонални суд је Пресудом број У-207/06 од 23. новембра 2005. године одбио тужбу као неосновану и потврдио нижестепена рјешења. У образложењу пресуде Кантонални суд је навео да су надлежни органи управе у поступку који је претходио доношењу првостепеног и оспореног рјешења правилно утврдили да се апеланткиња не сматра чланом породице погинулог борца, с обзиром на то да тај статус није доказала у року од 12 мјесеци од дана смрти ванбрачног друга, како је прописано чланом 17 став 1 тачка 7 Закона, те да самим тим не испуњава услове да јој се и у будуће врши исплата накнаде сходно основу права на породичну инвалиднину. Кантонални суд се позвао и на одредбе члана 62 став 1 Закона којим је прописано да *«исплата накнада које су остварене сходно прописима из области бранилачко-инвалидске заштите, који су се примјењивали до ступања на снагу овог закона, престаје са 31. децембром 2004. године»*. Ставом 2 члана који је наведен прописано је да *«за кориснике права који и даље испуњавају услове за остваривање права сходно одредбама овог закона права ће да се признају од првог дана наредног мјесеца након истека рока из става 1 овог члана»*. На крају, Кантонални суд је закључио да су нижестепена рјешења правилна и законита, с обзиром на утврђење да је тужба поднесена након што је протекао преклузивни рок из члана 17 став 1 тачка 7 Закона чији протек резултује губитком права која су одређена тим законом, те да је надлежни орган управе правилно поступио кад

је апеланткињи 31. децембра 2004. године обустављена исплата накнаде на име породичне инвалиднине.

IV. Апелација

а) Наводи из апелације

10. Апеланткиња је у апелацији навела да јој је оспореном пресудом Кантоналног суда и рјешењима органа управе повријеђено право на имовину из члана II/3к) Устава Босне и Херцеговине и члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију. Апеланткиња сматра да су суд и органи управе, у конкретном случају, ретроактивно примјенили одредбе члана 17 став 1 тачка 7 Закона, наводећи даље да статус члана породице погинулог борца у смислу члана 17 став 1 тачка 7 Закона *«представља правно релевантну чињеницу за стицање права на породичну инвалиднину, а не чињеницу која може да утиче на престанак већ стеченог тог права»*. Наиме, апеланткиња сматра да је својство члана породице погинулог борца доказала пресудом Општинског суда, те да јој је сходно основу те пресуде признато право на породичну инвалиднину, а сходно Закону о основним правима војних инвалида и породица палих бораца («Службени лист БиХ» бр. 2/92, 6/94 и 13/94) који је у вријеме доношења рјешења био у примјени.

б) Одговор на апелацију

11. У одговору на апелацију Кантонални суд наводи да својом одлуком није повриједио апеланткињина права, те да остаје при разлозима који су образложени у одлуци, наводећи да се у конкретном случају примјенио важећи материјални пропис на основу ког су прописани услови за стицање права на породичну инвалиднину, као и начин на који се та права реализују.

12. У одговору на апелацију Федерално министарство сматра да је апеланткињи престало право на породичну инвалиднину јер је у току поступка утврђено да не испуњава услове који су законом прописани да и у будуће буде корисник тог права.

13. У одговору на апелацију Служба сматра да није дошло до повреде апеланткињиних уставних права јер су се у односу на њу примјенили материјални прописи који су важећи.

V. Релевантни прописи

14. **Закон о основним правима војних инвалида и породица палих бораца** («Службени лист СФРЈ» бр. 68/81, 41/83, 75/85, 44/89, 87/89, 20/90 и 42/90, те «Службени лист РБиХ» бр. 2/92, 6/94 и 13/94):

«Члан 20 тачка 2

[...]

Члан уџе породиџе је и ванбрачна џена погинулог, умрлог или несталог борџа која је с борџем џивџела дуџе вриџеме, или краће вриџеме ако је с њим имала дјеџе, а брак није закључен из оправданих разлога.

[...] »

15. **Закон о правима бранилаџа и чланова њихових породица** («Службене новине Федерације БиХ» број 33/04) који се примиџенио у конкретном случају:

«Члан 17 став 1 тачка 7

Чланови породиџе погинулог, умрлог, несталог браниоџа и умрлог ратног војног инвалида, у смислу овог закона, су:

[...]

7) ванбрачни друг неџеџеног погинулог, умрлог, несталог браниоџа с којим је имао диџете и с којим је џивио у заџедничком домаћинству најмање годину дана прије његове смрти, односно ступања у Оруџане снаге, ако је тај статус доказао у року од 12 мјесеџи од дана смрти тог лица.»

VI. Допустивост

16. У складу са чланом VI/3б) Устава Босне и Херџегџовине, Уставни суд, такође, има апелациону надлеџност у питањима која су садржана у овом уставу кад она постану предмет спора због пресуде било ког суда у Босни и Херџегџовини.

17. У складу са чланом 16 став 1 Правила Уставног суда, Уставни суд може да разматра апелацију само ако су против пресуде, односно одлуке која се њоме оспорава исџрпљени сви дјељотворни правни лиџекови који су могући сходно закону

и ако се поднесе у року од 60 дана од дана кад је подносилац апелације примио одлуку о посљедњем дјелотворном правном лијеку који је користио.

18. У конкретном случају, предмет оспоравања апелацијом је Пресуда Кантоналног суда број У-207/05 од 23. новембра 2005. године против које нема других дјелотворних правних лијекова који су могући сходно закону. Пресуду која је оспорена апеланткиња је примила 13. децембра 2005. године, а апелација је поднесена 23. јануара 2006. године, тј. у року од 60 дана како је прописано чланом 16 став 1 Правила Уставног суда. На крају, апелација испуњава и услове из члана 16 ст. 2 и 4 Правила Уставног суда, јер није очигледно (*prima facie*) неоснована, нити постоји неки други формални разлог због ког апелација није допуштена.

19. Имајући у виду одредбе члана VI/3б) Устава Босне и Херцеговине, члана 16 ст. 1, 2 и 4 Правила Уставног суда, Уставни суд је утврдио да предметна апелација испуњава услове у погледу допуштениости.

VII. Меритум

20. Апеланткиња оспорава одлуке које су наведене, тврдећи да јој је повријеђено уставно право на имовину из члана II/3к) Устава Босне и Херцеговине и члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију.

21. Члан II/3к) Устава Босне и Херцеговине у релевантном дијелу гласи:

«3. Набрајање права

Сва лица на територији Босне и Херцеговине уживају људска права и основне слободе из става 2 овог члана, а она обухватају:

[...]

к) Право на имовину.»

22. Члан 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију гласи:

«Свако физичко или правно лице има право на неометано уживање своје имовине. Нико не може да буде лишен своје имовине сем у јавном интересу и под условима предвиђеним законом и општим принципима међународног права.

Претходне одредбе, међутим, ни на који начин не утичу на право државе да примјењује такве законе које сматра потребним да би надзирала коришћење имовине у складу са општим интересима или да би обезбиједила наплату пореза или других доприноса или казни.»

23. Члан 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију обухвата три различита правила. Прво, које је изражено у првој реченици првог става и које је опште природе, изражава принцип мирног уживања имовине. Друго правило, у другој реченици истог става, односи се на лишавање имовине и подвргава га извјесним условима. Треће правило, које је садржано у ставу 2 овог члана, дозвољава да државе потписнице имају право, између осталог, да контролишу коришћење имовине у складу са општим интересом. Ова три правила нису различита у смислу да нису повезана: друго и треће правило се односе на поједине случајеве мијешања у право на мирно уживање имовине и требају да буду тумачена у свјетлу општег принципа који је изражен у првом правилу (види Европски суд за људска права, *Sporrong u Lönnorth против Шведске*, пресуда од 23. септембра 1982. године, серија А, број 52, став 61).

24. Појмови «имовина» и «својина» који се јављају у члану 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију, не треба да се тумаче на рестриктиван начин, него треба да се схвате тако да укључују и стечена права појединца као што су новчана потраживања и друге економске вриједности. С друге стране, члан 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију штити само постојећу својину и имовину, али не укључује права или очекивања на стицања имовине у будућности (види Европски суд за људска права, *Marckx против Белгије*, том 31, став 50, и Уставни суд, Одлука број У 37/00 објављена у «Службеном гласнику Босне и Херцеговине» број 24/02 од 29. августа 2002. године и број У 12/01 објављена у «Службеном гласнику Босне и Херцеговине» број 20/02 од 3. августа 2002. године).

25. У конкретном случају, предмет апелације је већ стечено право на инвалиднину које је засновано на раније важећем закону и апеланткињином признатом статусу сходно Пресуди Општинског суда број П-32/97 од 24. јула 1997. године које представља право с економски израженом вриједношћу и може да се сматра апеланткињином «имовином» у смислу члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију, па Уставни суд сматра да су гаранције уставног права на имовину примјенљиве у овом случају.

26. Иако се апеланткиња није конкретно позвала на неки од принципа који су садржани у члану 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију, Уставни суд сматра

да се у конкретном случају ради о мијешању у право на мирно уживање имовине којим је апеланткиња лишена права које је раније стечено.

27. Уставни суд треба да утврди: а) да ли је мијешање предвиђено законом, б) да ли мијешање служи законитом циљу у јавном интересу и с) да ли је мијешање пропорционално циљу, тј. да ли успоставља правичну равнотежу између апеланткињиног права и општег јавног интереса.

28. Оспорена одлука Кантоналног суда број У-207/05 од 23. децембра 2005. године заснована је на члану 17 став 1 тачка 7 Закона који је јавно објављен у службеном гласилу, а одредбом члана који је наведен прописан је рок од 12 мјесеци у оквиру ког мора да се докаже да је постојала ванбрачна заједница као услов да се стекне право на инвалиднину. Уставни суд примјећује да формулација одредбе која је наведена отвара питање да ли та одредба испуњава одређене квалитативне стандарде «закона», како тај израз треба схватити у смислу члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију, посебно у односу на прецизност норме у дијелу који се односи на «доказивање статуса». Међутим, и поред ове дилеме Уставни суд сматра да законска одредба која је наведена у принципу може да се сматра задовољавајућом у погледу услова за остваривања права, а с друге стране, рјешење Федералног министарства и пресуда Кантоналног суда су засновани на овом закону, па слиједи и да је мијешање у апеланткињино право на имовину засновано на закону.

29. Сљедеће питање које се намеће у вези с конкретним случајем је питање да ли је законска одредба која је наведена израз јавног интереса. Уставни суд подсјећа да законодавац има извјесну слободу процјене у одређивању која је економска и социјална политика потребна да би служила «јавном интересу». У конкретном случају, Уставни суд сматра да одредба која је наведена, с циљем да се успостави коначна евиденција броја корисника права из Закона ради обезбјеђења финансијских средстава која су потребна за исплату новчаних износа сходно основу остварених права корисника, може да буде израз «јавног интереса».

30. На крају, Уставни суд мора да утврди да ли је мијешање пропорционално циљу који жели да се постигне, тј. да ли успоставља правичну равнотежу између апеланткињиног права и општег јавног интереса.

31. У конкретном случају, апеланткиња је тужбу ради утврђења постојања ванбрачне заједнице поднијела 24. јануара 1997. године, а пресуда која је донесена у овом

поступку је постала правоснажна 24. јула 1997. године. Након правоснажности пресуде, апеланткиња је, поштујући постојеће прописе, поднијела захтјев да јој се призна право на породичну инвалиднину. Надлежни првостепени орган је признао апеланткињи право на породичну инвалиднину. Дакле, право на породичну инвалиднину апеланткињи је утврђено као њено трајно право сходно основу први пут поднесеног захтјева. Захтјев који је поднесен је био благовремен у односу на Закон о основним правима војних инвалида и породица палих бораца («Службени лист РБиХ бр. 2/92, 6/94 и 13/94) на основу ког је одлучено о апеланткињином трајном праву. С обзиром на то да против рјешења које је наведено нико није улагао жалбу, нити је рјешење разматрано у поступку ревизије, оно је постало коначно у управном поступку.

32. Ступањем на снагу Закона о правима бранилаца и чланова њихових породица, Служба је, поново, разматрајући апеланткињин захтјев на основу документације која је коришћена у поступку за признавање права инвалиднине, закључила да апеланткиња сходно одредбама сад важећег закона не испуњава законске услове у уживању већ стеченог права на породичну инвалиднину, па је донијела Рјешење број УП-I-05-1-41-1134/04 од 30. децембра 2004. године којим је утврђено да апеланткињи престаје право на породичну инвалиднину које је раније признато.

33. Уставни суд примјећује да је рјешење којим је апеланткињи укинута право на породичну инвалиднину донесено због неблагоприятног подношења тужбе, јер је тужба за утврђење постојања ванбрачне заједнице поднесена суду након четири године од погибије ванбрачног друга. Дакле, апеланткиња није у року од 12 мјесеци доказала свој статус, како је то прописано новим законом. Тако је апеланткиња изгубила право на инвалиднину, иако га је стекла у поступку у ком је поступала у складу са тад важећим прописима.

34. Лишавање апеланткиње права на инвалиднину намеће питање пропорционалности циља који треба да се постигне, односно успостављања правичне равнотеже између апеланткињиног права и општег јавног интереса. Мора да постоји «*правичан однос*» између интереса који жели да се постигне и заштите основних права појединаца, а то није случај ако појединац мора да носи «*лични и неумјерен терет*» (види, на примјер, Европски суд за људска права, *James и други против Уједињеног Краљевства*, пресуда од 21. фебруара 1986. године, *sup. cit.* параграф 46&50). У конкретном случају, тек је законом из 2004. године прописан услов да за остваривање права мора да се докаже статус ванбрачне заједнице у року од 12

мјесеци од дана смрти. Како се ради о смрти апеланткињиног ванбрачног друга у периоду 1993. године, дакле за вријеме рата, јасно је да апеланткиња није могла да има сазнање да свој статус мора да докаже у року који је наведен, тим прије што је тад био на снази ранији закон који овакав услов није прописивао. Дакле, губитак апеланткињиног већ стеченог права због тога што нису испуњени услови, односно због тога што је пропуштен рок који је тек накнадно прописан и који је након његовог законског прописивања практично немогуће испунити, свакако представља претјеран и непропорционалан терет за апеланткињу у односу на јавни интерес ког штити наведена законска одредба, што укључује и нарушавање правне безбједности као елемента уставног принципа владавине права о чему су требали да воде рачуна Федерално министарство и Кантонални суд приликом одлучивања о апеланткињином захтјеву.

35. Уставни суд закључује да је прекршено апеланткињино уставно право из члана II/3к) Устава Босне и Херцеговине и члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију.

VIII. Закључак

36. Уставни суд закључује да постоји повреда права на апеланткињину имовину, јер је одлукама које су оспораване на њу пренесен несразмјерно велик терет потпуног губитка инвалиднине коју је већ стекла и уживала дужи период због тога што није испуњен услов који је прописан законом који је тек касније донесен, након чега је тај услов практично немогуће испунити, чиме је на њену штету поремећен правичан пропорционалан однос између интереса који жели да се постигне и заштите основних права појединца.

37. На основу члана 61 ст. 1 и 2 и члана 64 став 1 Правила Уставног суда, Уставни суд је одлучио као у диспозитиву ове одлуке.

38. Сходно члану VI/4 Устава Босне и Херцеговине, одлуке Уставног суда су коначне и обавезујуће.

Предсједница
Уставног суда Босне и Херцеговине
Хагица Хаџиосмановић

Predmet broj AP 231/06

**ODLUKA O
DOPUSTIVOSTI I
MERITUMU**

Apelacija Dejana Mališa podnesena zbog neizvršavanja Rješenja o izvršenju Osnovnog suda Banja Luka broj I-1557/05 od 6. jula 2005. godine

Odluka od 13. septembra 2007. godine

Ustavni sud Bosne i Hercegovine u Vijeću od pet sudija u predmetu broj **AP 231/06**, rješavajući apelaciju **Dejana Mališa**, na osnovu člana VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, člana 59. stav 2. alineja 2, člana 61. st. 1. i 2. i člana 64. stav 1. Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine («Službeni glasnik Bosne i Hercegovine» broj 60/05), u sastavu:

Hatidža Hadžiosmanović, predsjednica

Miodrag Simović, potpredsjednik

Valerija Galić, potpredsjednica

Seada Palavrić, sutkinja

Krstan Simić, sudija

na sjednici održanoj 13. septembra 2007. godine donio je

ODLUKU O DOPUSTIVOSTI I MERITUMU

Usvaja se apelacija Dejana Mališa.

Utvrđuje se povreda člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda.

Ova odluka dostavlja se Vladi Republike Srpske da bi se osigurala apelantova ustavna prava u skladu s ovom odlukom.

Vladi Republike Srpske se nalaže da u roku od tri mjeseca od dostavljanja ove odluke obavijesti Ustavni sud Bosne i Hercegovine o preduzetim mjerama u skladu s članom 75. stav 5. Poslovnika Ustavnog suda Bosne i Hercegovine.

Odluku objaviti u «Službenom glasniku Bosne i Hercegovine», «Službenim novinama Federacije Bosne i Hercegovine», «Službenom glasniku Republike Srpske» i «Službenom glasniku Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine».

Obrazloženje

I. Uvod

1. Dejan Mališ (u daljnjem tekstu: apelant) kojeg zastupa Vasilije Novović, advokat iz Foče, podnio je 3. februara 2006. godine apelaciju Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Ustavni sud) zbog neizvršavanja Rješenja o izvršenju Osnovnog suda Banja Luka (u daljnjem tekstu: Osnovni sud) broj I-1557/05 od 6. jula 2005. godine.

II. Postupak pred Ustavnim sudom

2. Na osnovu člana 22. st. 1. i 2. Pravila Ustavnog suda, od Osnovnog suda i učesnika u postupku, Vlade Republike Srpske - Ministarstva rada i boračko-invalidske zaštite, zatraženo je 2. aprila 2007. godine dostavljanje odgovora na apelaciju. Od Osnovnog suda je 3. maja 2007. godine zatraženo dostavljanje na uvid spisa broj I-1557/05.

3. Osnovni sud je 28. maja 2007. godine dostavio na uvid spis broj I-1557/05, dok odgovor na apelaciju nije dostavio. Odgovor na apelaciju Vlada Republike Srpske - Ministarstvo rada i boračko-invalidske zaštite je dostavilo 26. aprila 2007. godine.

4. Na osnovu člana 26. stav 2. Pravila Ustavnog suda, odgovor Vlade Republike Srpske - Ministarstva rada i boračko-invalidske zaštite je 6. augusta 2007. godine dostavljen apelantu.

III. Činjenično stanje

5. Činjenice predmeta koje proizlaze iz apelantovih navoda i dokumenata predloženih Ustavnom sudu mogu se sumirati na sljedeći način.

6. Pravosnažnim i izvršnim Rješenjem Fonda za penzijsko i invalidsko osiguranje Republike Srpske - Filijala Sarajevo (u daljnjem tekstu: Fond za penzijsko i invalidsko osiguranje) broj 1087525694 od 29. novembra 2001. godine, apelantu je priznato pravo na dodatak uz penziju u mjesečnom iznosu od 39,78 KM počevši od 6. septembra 2001. godine, koji je dužna isplatiti Vlada Republike Srpske - Ministarstvo rada i boračko-invalidske zaštite (u daljnjem tekstu: izvršenik).

7. U obrazloženju rješenja Fond za penzijsko i invalidsko osiguranje navodi da je apelant bio pripadnik oružanih snaga Republike Srpske u zoni borbenih dejstava 43 mjeseca, a izvan zone borbenih dejstava sedam mjeseci, te mu pripada dodatak uz penziju u visini od 22,90% od iznosa penzije na dan 6. septembra 2001. godine, odnosno 22,90% od 173,72 KM što iznosi 39,78 KM, a prema članu 22. Zakona o pravima boraca, vojnih invalida i porodica poginulih boraca («Službeni glasnik Republike Srpske» broj 35/99; u daljnjem tekstu: Zakon o pravima boraca).

8. Apelant je 8. jula 2005. godine Osnovnom sudu predložio da se na osnovu pravosnažnog i izvršnog Rješenja Fonda za penzijsko i invalidsko osiguranje broj 1087525694 od 29. novembra 2001. godine odredi izvršenje protiv izvršenika radi naplate glavnog duga za period od 1. januara 2003. godine do 31. decembra 2004. godine, u iznosu od 954,72 KM zakonske zatezne kamate na glavni dug počevši od 1. juna 2005. godine, pa sve do konačne isplate i troškova izvršnog postupka.

9. Osnovni sud je Rješenjem o izvršenju broj I-1557/05 od 6. jula 2005. godine odredio predloženo izvršenje i dosudio apelantu na ime troškova izvršnog postupka iznos od 237,50 KM.

10. Navedeno rješenje o dozvoli izvršenja Osnovni sud je 6. jula 2005. godine dostavio Ministarstvu finansija Republike Srpske. Ovo ministarstvo je Dopisom broj 04-09-4376/05 od 25. jula 2005. godine vratilo rješenje o dozvoli izvršenja Osnovnom sudu u skladu s članom 170. Zakona o izvršnom postupku. U navedenom dopisu Ministarstvu finansija Republike Srpske poziva se na član 152. st. 1. i 2. Zakona o pravima boraca, te na Odluku Vlade Republike Srpske broj 02/1-020-2465/01 od 20. decembra 2001. godine («Službeni glasnik Republike Srpske» broj 1/02) kojim se određuju prioriteta i isplate prema Zakonu o pravima boraca. Osnovni sud je Dopisom broj I-1557/05 od 18. oktobra 2005. godine obavijestio apelanta da je Ministarstvo finansija Republike Srpske vratilo rješenje o dozvoli izvršenja.

IV. Apelacija

a) Navodi iz apelacije

11. Apelant smatra da mu je povrijeđeno pravo na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda (u daljnjem tekstu: Evropska konvencija) i to pravo na «pristup sudu», jer Vlada Republike Srpske odbija izvršiti pravosnažnu i izvršnu Odluku Fonda

za penzijsko i invalidsko osiguranje broj 1087525694 od 29. novembra 2001. godine i pravosnažno Rješenje Osnovnog suda broj I-1557/05 od 5. jula 2005. godine kojim je dozvoljeno izvršenje tog rješenja. Na taj način, kako apelant dalje navodi, Vlada Republike Srpske se «nezakonito umiješala», a samim tim mu je povrijedila pravo na imovinu koje mu je zagantirano članom II/3.k) Ustava Bosne i Hercegovine i članom 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju. Stoga, apelant predlaže da Ustavni sud usvoji apelaciju i naloži Vladi Republike Srpske da izvrši pravosnažno Rješenje o izvršenju Osnovnog suda broj I-1557/05 od 6. jula 2007. godine.

b) Odgovor na apelaciju

12. U odgovoru na apelaciju izvršenik navodi da je apelantu dodatak uz penziju utvrđen na osnovu Zakona o pravima boraca, međutim da je članom 152. st. 1. i 2. tog zakona bilo propisano da se u nedostatku sredstava prava utvrđena ovim zakonom ostvaruju prema prioritetu koji utvrđuje Vlada Republike Srpske svojim odlukama. Izvršenik također ističe da isplata mjesečnog primanja na ime dodatka prema tim odlukama nije bila prioritet, jer nisu bila osigurana sredstva za te namjene, a da je članom 49. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o pravima boraca («Službeni glasnik Republike Srpske» broj 20/07) koji je stupio na snagu 1. aprila 2007. godine utvrđeno da će Vlada donijeti propis o postupku, uvjetima i prioritetima za ostvarivanje prava na borački dodatak i dodatak na penziju u roku od 60 dana od dana stupanja na snagu ovog zakona.

13. V. Relevantni propisi

14. **Zakon o pravima boraca, vojnih invalida i porodica poginulih boraca** («Službeni glasnik Republike Srpske» broj 35/99)

«Član 22.

Borački dodatak je pravo na dodatak uz zaradu ostvarenu na osnovu radnog odnosa, odnosno dodatak uz naknadu koju zaposleni borac ostvaruje prema propisima o radnim odnosima i penzijsko-invalidskom i zdravstvenom osiguranju.

Član 152. st. 2. i 3.

U slučaju nedostatka finansijskih sredstava prava utvrđena ovim zakonom ostvaruju se prema sljedećem prioritetu:

[...]

7) stalna mjesečna primanja boraca i borački dodatak.

Vlada Republike Srpske utvrđuje do kojeg se nivoa prioriteta mogu osigurati finansijska sredstva za utvrđivanje prava iz ovog zakona.»

15. Odluka o utvrđivanju prioriteta u isplatama prema Zakonu o pravima boraca, vojnih invalida i porodica poginulih boraca («Službeni glasnik Republike Srpske» broj 1/02)

«[...]

Mjesečna primanja utvrđena u čl. 22. do 27. kao i prava utvrđena [...] neće se isplaćivati, odnosno plaćati.

Ova odluka stupa na snagu narednog dana od dana objavljivanja u Službenom glasniku Republike Srpske, a primjenjivat će se za budžetsku 2001. godinu i dalje, dok se ne stvore uvjeti za osiguranje sredstava za finansiranje svih prava utvrđenih zakonom.»

16. Zakon o pravima boraca, vojnih invalida i porodica poginulih boraca odbrambeno-otadžbinskog rata Republike Srpske («Službeni glasnik Republike Srpske» broj 46/04)

«Član 129.

Danom stupanja na snagu ovog zakona prestaje važiti Zakon o pravima boraca, vojnih invalida i porodica poginulih boraca («Službeni glasnik Republike Srpske» broj 35/99), izuzev odredaba čl. 20, 49, 53, 56, 60 i 63 koje će se primjenjivati do 31. decembra 2004. godine.

Odluka o utvrđivanju prioriteta u isplatama prema Zakonu o pravima boraca, vojnih invalida i porodica poginulih boraca («Službeni glasnik Republike Srpske» broj 1/02) primjenjivat će se do 31. decembra 2004. godine.»

17. Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o pravima boraca, vojnih invalida i porodica poginulih boraca odbrambeno-otadžbinskog rata Republike Srpske («Službeni glasnik Republike Srpske» broj 20/07)

«Član 49.

Vlada će donijeti propis o postupku, uvjetima i prioritetima za ostvarivanje prava na borački dodatak u roku od 60 dana od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Član 51.

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u «Službenom glasniku Republike Srpske».

18. **Zakon o izvršnom postupku** («Službeni glasnik Republike Srpske» broj 59/03)

«Član 23.

(1) Izvršne isprave su

[...]

2. izvršna odluka donesena u upravnom postupku i [...]

[...]

Član 170.

(1) Ako banka smatra da postoje zakonske ili druge smetnje za izvršenje prema odredbama glave XII ovog zakona, zadržat će rješenje o izvršenju, izvršiti zapljenu izvršenikovih sredstava i o smetnjama obavijestiti sud.

(2) Ako se radi o smetnjama trajne prirode sud će obustaviti postupak, a u slučaju drugih razloga obavijestit će tražioca izvršenja i banku o daljnjem postupanju».

VI. Dopustivost

19. U skladu s članom VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, Ustavni sud također ima apelacionu nadležnost u pitanjima koja su sadržana u ovom ustavu, kada ona postanu predmet spora zbog presude bilo kojeg suda u Bosni i Hercegovini.

20. U skladu s članom 16. stav 1. Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud može razmatrati apelaciju samo ako su protiv presude, odnosno odluke, koja se njome osporava iscrpljeni svi djelotvorni pravni lijekovi mogući prema zakonu i ako se podnese u roku od 60 dana od dana kada je podnosilac apelacije primio odluku o posljednjem djelotvornom pravnom lijeku koji je koristio.

21. Ustavni sud, polazeći od prakse Evropskog suda za ljudska prava na području iscrpljivanja pravnih lijekova, ističe da se prilikom primjene pravila iz člana 16. stav 1. Pravila Ustavnog suda to pravilo mora primjenjivati uz određen stepen fleksibilnosti, bez

pretjeranog formalizma (vidi Evropski sud za ljudska prava, *Cardot protiv Francuske*, presuda od 19. marta 1991. godine, serija A, broj 200, stav 34). Ustavni sud naglašava da pravilo iscrpljivanja pravnih lijekova koji su mogući prema zakonu nije apsolutno, niti se može primjenjivati automatski, te je prilikom ispitivanja je li bilo poštovano, bitno uzeti u obzir okolnosti svakog pojedinog predmeta (vidi Evropski sud za ljudska prava, *Van Oosterwijk protiv Belgije*, presuda od 6. decembra 1980. godine, serija A, broj 40, stav 35). To, između ostalog, znači da se mora realno uzeti u obzir ne samo postojanje formalnih pravnih sredstava u pravnom sistemu, već i sveukupni pravni i politički kontekst kao i apelantove lične prilike.

22. Imajući u vidu navedene okolnosti, Ustavni sud primjećuje da u Bosni i Hercegovini, u konkretnom slučaju u Republici Srpskoj, ne postoji efektivno pravno sredstvo koje bi omogućilo apelantima žaliti se zbog neizvršenja pravosnažnog rješenja kojim je dozvoljeno izvršenje pravosnažne odluke. Ustavni sud smatra da nedostaci u organizaciji pravosudnog sistema entiteta, odnosno države, ne smiju utjecati na poštivanje individualnih prava i sloboda utvrđenih Ustavom Bosne i Hercegovine ili zahtjeva i garancija iz Evropske konvencije (vidi Ustavni sud, Odluka o dopustivosti i meritumu broj *AP 288/03* od 17. decembra 2004. godine i *AP 464-04* od 17. februara 2005. godine, tačka 22).

23. Ustavni sud također ističe da se na pojedinca ne može staviti pretjeran teret u otkrivanju koji je najefikasniji put kojim bi se došlo do ostvarenja njegovih prava. Također, Ustavni sud zapaža da je jedan od osnovnih postulata Evropske konvencije da pravna sredstva koja pojedincu stoje na raspolaganju trebaju biti lako dostupna i razumljiva, te da se propust u organizaciji pravnog i sudskog sistema države, koji ugrožava zaštitu individualnih prava, ne može pripisati pojedincu. Pored toga, dužnost je države organizirati svoj pravni sistem tako da omogućí sudovima da se povinuju zahtjevima i uvjetima Evropske konvencije (vidi Evropski sud za ljudska prava, *Zanghi protiv Italije*, presuda od 19. februara 1991. godine, serija A, broj 194, stav 21).

24. U konkretnom slučaju, Ustavni sud zapaža da se radi o nemogućnosti izvršenja rješenja o dozvoli izvršenja pravosnažne odluke, te da apelant nema na raspolaganju djelotvoran pravni lijek kojim bi ishodio traženo izvršenje.

25. Osim toga, apelacija ispunjava i uvjete iz člana 16. st. 2. i 4. Pravila Ustavnog suda, jer nije očigledno (*prima facie*) neosnovana, niti postoji neki drugi formalni razlog zbog kojeg apelacija nije dopustiva.

26. Imajući u vidu odredbe člana VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, člana 16. st. 1, 2. i 4. Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je utvrdio da apelacija ispunjava uvjete u pogledu dopustivosti.

VII. Meritum

27. Apelant smatra da mu je neprovođenjem rješenja o izvršenju pravosnažne odluke povrijeđeno pravo na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije, te pravo na imovinu iz člana II/3.k) Ustava Bosne i Hercegovine i član 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju.

Pravo na pravično suđenje

Član II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine glasi:

«Sva lica na teritoriji Bosne i Hercegovine uživaju ljudska prava i slobode iz stava 2. ovog člana što uključuje:

(...)

e) Pravo na pravično saslušanje u građanskim i krivičnim stvarima i druga prava u vezi s krivičnim postupkom.»

Član 6. stav 1. Evropske konvencije u relevantnom dijelu glasi:

«1. Prilikom utvrđivanja građanskih prava i obaveza ili osnovanosti bilo kakve krivične optužbe protiv njege, svako ima pravo na pravično suđenje i javnu raspravu u razumnom roku pred neovisnim i nepristranim, zakonom ustanovljenim sudom. [...]»

28. Apelant povredu prava na pravično suđenje vidi u tome što se ne provodi pravosnažno Rješenje o izvršenju Osnovnog suda broj I-1557/05 od 6. jula 2005. godine kojim je određeno izvršenje protiv izvršenika radi naplate glavnog duga i kamata na osnovu pravosnažne odluke Fonda za penzijsko i invalidsko osiguranje.

29. U pogledu apelantovih citiranih navoda, Ustavni sud se poziva na praksu Evropskog suda za ljudska prava (vidi Evropski sud za ljudska prava, *Hornsby protiv Grčke*, presuda od 19. marta 1997. godine, stav 40) prema kojoj član 6. stav 1. osigurava svakome pravo iznijeti pred sud ili tribunal zahtjev koji se odnosi na njegova građanska prava i obaveze, a to obuhvata «pravo na sud» u čijem okviru je pravo na pristup sudu, tj. pravo pokrenuti postupak pred sudovima u civilnim stvarima (vidi Evropski sud za ljudska prava, *Philis*

protiv Grčke, presuda od 27. augusta 1991. godine, serija A-209, str. 20, stav 59). Međutim, to pravo bi bilo iluzorno da domaći pravni sistem država ugovornica dozvoljava da konačne, izvršne sudske odluke ostanu neizvršene na štetu jedne od strana. Bilo bi neprihvatljivo da član 6. Evropske konvencije treba detaljno propisivati proceduralne garancije date strankama – postupak koji je pravičan, javan i ekspeditivan – bez zaštite provođenja sudske odluke. Tumačiti član 6. Evropske konvencije kao da se tiče isključivo vođenja postupka vodilo bi, sigurno, u situacije inkompatibilne principima vladavine prava koje su države ugovornice preuzele kada su ratificirale Evropsku konvenciju (vidi Evropski sud za ljudska prava, *Golder protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, presuda od 7. maja 1974. godine, serija A-18, str. 16-18, st. 34-36). Stoga izvršenje presude koju donese bilo koji sud mora biti posmatrano kao integralni dio «suđenja» u smislu člana 6. Evropske konvencije. Osim toga, Evropski sud za ljudska prava je već prihvatio taj princip u predmetima koji se tiču dužine postupka (vidi Evropski sud za ljudska prava, *Di Pede protiv Italije i Zappia protiv Italije*, presuda od 26. septembra 1996. godine, Izvještaji o presudama i odlukama 1996-IV, str. 1383-1384, st. 20-24 i str. 1410. i 1411, st. 16-20).

30. Ustavni sud smatra da se navedeni stav Evropskog suda za ljudska prava može primijeniti i u konkretnom slučaju s obzirom da se on, također, odnosi na neizvršavanje pravosnažne odluke donesene u upravnom postupku koja se u smislu člana 23. stav 2. tačka 2. Zakona o izvršnom postupku smatra izvršnim naslovom. Ustavni sud dodaje i da je Evropski sud za ljudska prava u predmetu *Hornsby* također naglasio da «*efektivna zaštita učesnika u takvom postupku i povrat legaliteta pretpostavlja obavezu upravnih organa da ispoštuju presudu suda*» (vidi stav 41. navedene odluke). Na kraju, Ustavni sud podsjeća da je u navedenom predmetu Evropski sud za ljudska prava odlučio da je član 6. stav 1. Evropske konvencije bio prekršen upravo zato što vlasti nisu poštovalе izvršenje sudske presude.

31. Ustavni sud podsjeća i na vlastitu praksu kad je u analognoj situaciji u Republici Srpskoj našao povredu prava na pravično suđenje zbog toga što je Zakonom o utvrđivanju i načinu izmirenja unutrašnjeg duga Republike Srpske stavljen «pretjeran teret na pojedince», jer je «u članu 21. stav 1. tačka 1. ovog zakona propisano da će potraživanja koja su utvrđena pravosnažnim sudskim presudama biti izmirena emitiranjem obveznica s rokom dospijeća do 50 godina, uslijed čega se opravdano postavlja pitanje hoće li iko od građana koji će posjedovati takvu vrstu obveznica doživjeti mogućnost naplate obveznica i tako djelotvorno ostvarenje svojih prava» (vidi Ustavni sud, Odluka broj AP 288/03 od 17. decembra 2004. godine objavljena u «Službenom glasniku Bosne i

Hercegovine» broj 8/05). Također, Ustavni sud podsjeća na Odluku broj *AP 774/04* u kojoj zaključuje da se «*primjenom odredaba Zakona o unutrašnjem dugu i Zakona o ratnoj šteti, onemogućava izvršenje pravosnažnih sudskih odluka na način i u obimu utvrđenim pravosnažnim sudskim odlukama. Ustavni sud smatra da se ovo čini mjerama koje krše princip «proporcionalnosti» između javnog interesa zajednice i osnovnih prava pojedinaca, a što je u suprotnosti s pravom na pristup sudu koje je sadržano u članu 6. stav 1. Evropske konvencije»*, (vidi Ustavni sud, Odluka broj *AP 744/04* od 20. decembra 2005. godine objavljena u «Službenom glasniku Republike Srpske» broj 12/06).

32. Osim navedene prakse Evropskog suda za ljudska prava i Ustavnog suda, postoji i dosta odluka koje su donijele institucije osnovane u skladu s Aneksom 7 Općeg okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini koje se tiču nepoštivanja odluka sudova u Bosni i Hercegovini. Dom za ljudska prava za Bosnu i Hercegovinu je u predmetu *Blentić protiv Republike Srpske* (vidi predmet broj *CH/96/17*, odluka o prihvatljivosti i meritumu uručena 3. decembra 1997. godine) našao povredu prava na pravično suđenje zato «*što je policija bila pasivna usprkos svojoj obavezi da pomogne u izvršenju sudske odluke*». Ombudsmen za ljudska prava za Bosnu i Hercegovinu u predmetu *B.D. protiv Federacije Bosne i Hercegovine* (vidi predmet broj (B) 746/97, Izvještaji od 24. marta 1999. godine) je našao povredu člana 6. Evropske konvencije u činjenici da «*vlasti nisu više od dvije godine izvršile presudu i nalog za izvršenje koje je izdao Osnovni sud u Tuzli u korist podnosioca prijave*». Također, Ombudsmen za ljudska prava za Bosnu i Hercegovinu je u predmetu *A.O. protiv Republike Srpske* (vidi predmet broj (B) 60/96, Izvještaji od 13. aprila 1999. godine) našao povredu člana 6. stav 1. Evropske konvencije u «*propustu Osnovnog suda iz Banje Luke da izvrši konačnu i obavezujuću odluku koju je donijela komisija osnovana prema Aneksu 7 u korist podnosioca žalbe*». Iz navedenog je vidljivo da postoji izgrađena praksa u pogledu toga da neizvršavanje pravosnažnih sudskih odluka predstavlja povredu prava na pravično suđenje.

33. S druge strane, Ustavni sud također naglašava da pravo na pristup sudu nije apsolutno pravo, već da država može ovo pravo ograničiti. Ovo pravo po svojoj prirodi traži da ga država regulira na način koji će ovisiti o «*potrebi i resursima zajednice i pojedinaca*» (vidi Evropski sud za ljudska prava, već citirana odluka *Golder protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, presuda od 7. maja 1974. godine, serija A-18, tačka 38). Ustavni sud naglašava da država, u principu, ne može donositi zakone ili propise kojima će onemogućiti izvršenje pravosnažnih odluka, jer bi to bilo u suprotnosti s principom vladavine prava iz člana 1/2. Ustava Bosne i Hercegovine, a zatim i s pravom na pravično suđenje iz člana 6. stav 1.

Evropske konvencije. Međutim, država može to pravo u određenoj mjeri ograničiti (vidi Komisija za ljudska prava pri Ustavnom sudu, Odluka o prihvatljivosti i meritumu broj *CH/01/3615* od 9. novembra 2005 godine, stav 237). Kod odlučivanja o ograničenjima koja smatra potrebnim nametnuti, država uživa izvjesnu «slobodu procjene». Međutim, tim ograničenjima država ne smije narušiti samu suštinu prava zaštićenog članom 6. stav 1. Evropske konvencije. Kako je Evropski sud zaključio, «apelant ne smije biti spriječen uživati koristi iz uspješno okončanog postupka zbog finansijskih problema države» (vidi Evropski sud za ljudska prava, *Shiljajev protiv Rusije*, presuda od 6. oktobra 2005. godine, aplikacija broj 9647/02, stav 33. i već citirana presuda *Burdov protiv Rusije*, stav 35).

34. U konkretnom slučaju, apelantu je na osnovu Zakona o pravima boraca priznato pravo na dodatak uz penziju. Istim zakonom bilo je propisano da se u slučaju nedostatka sredstava prava ostvarena ovim zakonom ostvaruju prema prioritetu koji je određivala Vlada Republike Srpske. Odlukom o utvrđivanju prioriteta u isplatama prema Zakonu o pravima boraca od 20. decembra 2001. godine određeni su prioriteti za isplatu, a prema kojoj se dodatak uz penziju neće isplaćivati, odnosno plaćati. Navedena odluka je prestala važiti 31. decembra 2004. godine. Novim Zakonom o pravima boraca koji je stupio na snagu 29. maja 2004. godine prestao je važiti raniji Zakon o pravima boraca, a u članu 49. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o pravima boraca utvrđeno je da će Vlada Republike Srpske donijeti propis o postupku, uvjetima i prioritetima za ostvarivanje prava na borački dodatak i dodatak uz penziju u roku od 60 dana od dana stupanja na snagu ovog zakona. Navedeni Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o pravima boraca objavljen je u «Službenom glasniku Republike Srpske» broj 20/07 od 22. marta 2007. godine, a stupio je na snagu osmog dana od dana objavljivanja, dakle 30. marta 2007. godine.

35. U konkretnom slučaju nije sporno da apelant posjeduje pravosnažnu odluku čije je izvršenje dozvoljeno rješenjem Osnovnog suda. Također, nije sporno ni da se predmetna odluka ne izvršava s tim što se neizvršenje pravda odredbom Zakona o pravima boraca i odlukama Vlade Republike Srpske prema kojim su se utvrđivali prioriteti u isplatama mjesečnih primanja, a isplata mjesečnog primanja na ime boračkog dodatka prema tim odlukama Vlade Republike Srpske nije bila prioritet, jer nisu bila osigurana sredstva za te namjene. Ustavni sud također zapaža da je Osnovni sud obavijestio apelanta o razlozima neizvršenja sudskog izvršnog rješenja, međutim članom 170. stav 2. Zakona o izvršnom postupku propisano je da «ako se radi o smetnjama trajne prirode sud će obustaviti postupak, a u slučaju drugih razloga obavijestit će tražioca izvršenja i banku o daljnjem postupanju». Dakle, Osnovni sud nije postupio prema navedenoj zakonskoj odredbi,

odnosno nije obavijestio apelanta - tražioca izvršenja i u ovom slučaju Ministarstvo finansija Republike Srpske o daljnjem postupanju, već je spis arhivirao. Međutim, Ustavni sud smatra da u konkretnom slučaju nalog Osnovnom sudu da postupi u skladu s navedenim članom Zakona o izvršnom postupku ne bi bio efikasan pravni lijek za apelanta. Pri tome, Ustavni sud podsjeća na vlastitu praksu (već citirana Odluka Ustavnog suda broj *AP 288/03*, stav 30. odluke) kada je također zapazio da sud nije postupio u skladu s članom 170. Zakona o izvršnom postupku i nije naložio sudu postupanje u skladu s navedenim propisom, već je naložio Vladi Republike Srpske da osigura ustavna prava apelantata u skladu s odlukom.

36. Ustavni sud primjećuje da je apelantu pravo na borački dodatak priznato članom 22. Zakona o pravima boraca, međutim članom 49. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o pravima boraca propisano je da će Vlada Republike Srpske donijeti propis o postupku, uvjetima i prioritetima za ostvarivanje prava na borački dodatak u roku od 60 dana od dana stupanja na snagu ovog zakona. Navedeni zakon je stupio na snagu 30. marta 2007. godine i krajnji rok u kojem je Vlada Republike Srpske trebala donijeti propise o postupku, uvjetima i prioritetima za ostvarivanje boračkog dodatka bio je 30. maj 2007. godine. Navedene propise u roku predviđenim zakonom, a ni nakon isteka roka Vlada Republike Srpske, koja je odgovorna za donošenje propisa, nije donijela, dakle nije ispunila svoju zakonsku obavezu. Stoga se apelant još uvijek nalazi u neizvjesnoj situaciji, jer ne može realizirati svoja potraživanja na osnovu pravosnažne odluke, niti je izvjesno kada će i na koji način moći ostvariti svoja prava iz te odluke. Ustavni sud podsjeća i na vlastitu praksu kad je našao povredu prava na pravično suđenje zbog nepostojanja propisa, a s obzirom na pozitivnu obavezu države, odnosno nadležnog državnog organa da donese propis (vidi Ustavni sud, Odluka broj *AP 301/004* od 23. septembra 2005. godine objavljena u «Službenom glasniku Bosne i Hercegovine» broj 80/05). Također, Ustavni sud ukazuje da je u Odluci o dopustivosti i meritumu, *AP 2587/05* od 23. maja 2007. godine zaključio da postoji povreda prava na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije zbog arbitrarne primjene prava redovnog suda kada se nedostatak pratećih propisa protumači tako da se izgubi neko pravo zasnovano u zakonu.

37. Prema navedenom, Ustavni sud zaključuje da u konkretnom slučaju postoji pozitivna obaveza države, odnosno nadležnog državnog organa da donese navedene propise i da je nepostupanje Vlade Republike Srpske dovelo do štetnog utjecaja na ostvarivanje apelantovih prava i do povrede prava na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne

i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije. Ustavni sud smatra da je s ciljem podržavanja Ustava Bosne i Hercegovine Vlada Republika Srpska obavezna osigurati apelantu ustavna prava u skladu s ovom odlukom.

Ostali navodi

38. Imajući u vidu zaključak Ustavnog suda u vezi s članom II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i članom 6. stav 1. Evropske konvencije, Ustavni sud smatra da nije potrebno posebno razmotriti apelantove navode o povredi njegovog prava na imovinu iz člana II/3. k) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju.

VIII. Zaključak

39. Ustavni sud zaključuje da postoji povreda prava na pristup sudu kao elementa prava na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije ako Vlada Republike Srpske nije u zakonu propisanom roku, a ni nakon isteka roka, donijela propis o postupku, uvjetima i prioritetima za ostvarivanje prava na borački dodatak i na taj način onemogućila izvršenje pravosnažne odluke.

40. Na osnovu člana 61. st. 1. i 2. i člana 64. stav 1. Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je odlučio kao u dispozitivu ove odluke.

41. Prema članu VI/4. Ustava Bosne i Hercegovine, odluke Ustavnog suda su konačne i obavezujuće.

Predsjednica
Ustavnog suda Bosne i Hercegovine
Hatidža Hadžiosmanović

Predmet broj AP 912/06

**ODLUKA O
DOPUSTIVOSTI I
MERITUMU**

Apelacija Rajka i Stipe Čužića
podnesena zbog nepostupanja
Općinskog suda u Širokom Bri-
jegu u postupku izvršenja uklan-
janja bespravno izgrađenog ob-
jekta na k.č. 3032, K.O. Mokro,
općina Široki Brijeg

Odluka od 13. rujna 2007. godine

Ustavni je sud Bosne i Hercegovine u Vijeću od pet sudaca u predmetu broj **AP 912/06**, rješavajući apelaciju **Rajka i Stipe Čužić**, na temelju članka VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine, članka 59. stavak 2. alineja 2, članka 61. st. 1. i 2. i članka 76. stavak 2. Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine («Službeni glasnik Bosne i Hercegovine» broj 60/05), u sastavu:

Hatidža Hadžiosmanović, predsjednica

Miodrag Simović, dopredsjednik

Valerija Galić, dopredsjednica

Seada Palavrić, sutkinja

Krstan Simić, sudac

na sjednici održanoj 13. rujna 2007. godine donio

ODLUKU O DOPUSTIVOSTI I MERITUMU

Usvaja se apelacija Rajka i Stipe Čužić.

Ustvrdjuje se povreda članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 1. Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda u odnosu na pravo pristupa sudu.

Nalaže se Općinskom sudu u Širokom Brijegu da bez daljnje odgode provede izvršenje u predmetu broj I-292/03 sukladno članku II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članku 6. stavak 1. Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda.

Nalaže se Općinskom sudu u Širokom Brijegu da u roku od 60 dana od dana dostave ove odluke obavijesti Ustavni sud Bosne i Hercegovine o poduzetim mjerama s ciljem izvršenja ove odluke sukladno članku 74. stavak 5. Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine.

Nalaže se Vladi Zapadnohercegovačkog kantona, sukladno članku 76. stavak 2. Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, da apelantima Rajku

i Stipi Čužić u roku od 60 dana od dana dostave ove odluke isplati iznos od 750 KM na ime nematerijalne štete zbog neizvršenja pravomoćne odluke.

Odluku objavit u «Službenom glasniku Bosne i Hercegovine», «Službenim novinama Federacije Bosne i Hercegovine», «Službenom glasniku Republike Srpske» i «Službenom glasniku Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine».

Obrazloženje

I. Uvod

1. Rajko Čužić iz Mostara i Stipe Čužić iz Trogira (u daljnjem tekstu: apelanti) su podnijeli 23. ožujka 2006. godine apelaciju Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Ustavni sud) zbog nepostupanja Općinskog suda u Širokom Brijegu (u daljnjem tekstu: Općinski sud) u postupku izvršenja uklanjanja bespravno izgrađenog objekta na k.č. 3032, K.O. Mokro, općina Široki Brijeg. Apelanti su 9. svibnja 2006. godine i 21. svibnja 2007. godine dopunili apelaciju.

II. Postupak pred Ustavnim sudom

2. Na temelju članka 22. st. 1. i 2. Pravila Ustavnog suda, od Općinskog suda i sudionika u postupku, Žarka Čužića iz Mokrog, općina Široki Brijeg (daljnjem tekstu: izvršenik), je zatražena 9. siječnja 2006. godine dostava odgovora na apelaciju. Od Općinskog je suda zatražen na uvid spis predmeta broj I-292/03.

3. Općinski je sud 25. listopada 2006. godine dostavio na uvid traženi spis predmeta, dok odgovor na apelaciju nije dostavio.

III. Činjenično stanje

4. Činjenice predmeta koje proizlaze iz apelantovih navoda i dokumenata podastrih Ustavnom sudu se mogu sumirati na sljedeći način.

5. Apelanti su 5. listopada 2001. godine prijavili bespravnu gradnju na svom zemljištu na k.č. 3032, K.O. Mokro, općina Široki Brijeg, mjerodavnoj općinskoj građevinskoj inspekciji. Upravno tijelo, odnosno građevinska inspekcija Općine Široki Brijeg, je izdalo

Rješenje o obustavi i daljnjoj zabrani gradnje broj 04-8-362-27 od 15. listopada 2001. godine, potom Rješenje o uklanjanju bespravno izgrađenog objekta broj 04-8-362-27/4 od 4. prosinca 2001. godine, te konačno Zaključak o izvršenju rješenja broj 04-8-362-27/7 od 12. veljače 2002. godine, ali građevinska inspekcija nije postupila prema ovim odlukama niti provela njihovo izvršenje.

6. Zbog toga su apelanti 12. ožujka 2002. godine Kantonalnom sudu u Širokom Brijegu (u daljnjem tekstu: Kantonalni sud) podnijeli «Zahtjev za zaštitom sloboda i prava zajamčenih Ustavom Federacije Bosne i Hercegovine» iz članka 71. Zakona o upravnim sporovima Federacije Bosne i Hercegovine («Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine» br. 2/98 i 8/00), pa je Kantonalni sud Rješenjem broj U-31/02 od 4. rujna 2002. godine, koje je potvrđeno Rješenjem Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Vrhovni sud) broj UŽ-374/02 od 8. siječnja 2003. godine, usvojio taj zahtjev i naložio rukovoditelju Odsjeka za inspekcijske poslove i građevinskom inspektoru da poduzmu propisane radnje i izvrše Zaključak o izvršenju rješenja broj 04-8-362-27/7 od 12. veljače 2002. godine.

7. Nakon toga je Kantonalni sud donio Rješenje broj U-31/02 od 11. veljače 2003. godine kojim je odredio izvršenje Zaključka Službe gospodarstva - Odsjeka za inspekcijske poslove Općine Široki Brijeg broj 04-8-362-27/7 od 12. veljače 2002. godine. Istim je rješenjem ustvrđeno da će navedeno izvršenje biti provedeno putem Općinskog suda, a troškove izvršenja će snositi Općina Široki Brijeg.

8. Radi provedbe navedenoga izvršenja Općinski je sud donio Zaključak broj I-292/03 od 8. listopada 2003. godine kojim je zakazao uklanjanje objekta za 7. studeni 2003. godine.

9. U daljnjem postupku izvršenikov prijedlog za određivanjem mjesne mjerodavnosti drugoga suda s područja drugog kantona, Vrhovni je sud odbacio Rješenjem broj R-261/03 od 12. veljače 2004. godine na temelju članka 59. Zakona o parničnome postupku Federacije Bosne i Hercegovine.

10. U daljnjem postupku izvršenja Općinski je sud donio Zaključak broj I-292/03 od 24. lipnja 2004. godine kojim je zakazao uklanjanje objekta za 16. srpanj 2004. godine, na koji su apelanti podnijeli prigovor ističući da se postupak vodi *ex officio*, a ne na njihov prijedlog, niti da su oni dužni izvršiti radnju u izvršenikovo ime, nakon čega je Općinski sud Rješenjem broj I-292/03 od 28. lipnja 2004. godine njihov prigovor odbacio kao

nedopušten navodeći da na temelju članka 12. stavak 6. Zakona o izvršnom postupku prigovor protiv zaključka nije dopušten.

11. Također, u daljnjem postupku izvršenja, Općinski je sud donio novi Zaključak o izvršenju broj I-292/03 od 27. rujna 2004. godine kojim je zakazao uklanjanje objekta za 27. listopada 2004. godine, na koji su apelanti opet podnijeli prigovor iz istih razloga, kao i onih zbog kojih je izjavljen prigovor na prethodni zaključak o izvršenju. Općinski je sud Rješenjem broj I-292/03 od 28. lipnja 2004. godine ponovno odbacio prigovor apelanata kao nedopušten.

12. Konačno, Općinski je sud donio Zaključak broj I-292/03 od 3. veljače 2005. godine kojim je zakazao uklanjanje objekta za 11. ožujak 2005. godine, na koji su apelanti podnijeli prigovor koji je Općinski sud Rješenjem broj I-292/03 od 23. veljače 2005. godine odbacio kao nedopušten, na koje su apelanti izjavili priziv, pa je Kantonalni sud Rješenjem broj GŽ-91/05 od 7. travnja 2005. godine priziv apelanata uvažio, prvostupanjsko Rješenje broj I-292/03 od 23. veljače 2005. godine ukinuo, i predmet vratio prvostupanjskom sudu na ponovni postupak i odluku.

13. Zaključkom Općinskog suda broj I-292/03 od 6. rujna 2005. godine sud je apelante izvijestio o izvršenikovoju smrti. U tom je zaključku navedeno da tražitelji izvršenja mogu, u roku od 15 dana od dana prijama zaključka, sudu predložiti postavljanje privremenog zastupnika izvršenikovim nasljednicima, a sukladno članku 34. stavak 4. Zakona o izvršnome postupku. Konačno, Općinski je sud Rješenjem broj I-292/03 od 3. listopada 2005. godine nasljednicima umrlog izvršenika odredio privremenog zastupnika, Branka Čužića, koji će u nastavku izvršnog postupka štiti interese nasljednika umrlog izvršenika.

14. Općinski je sud Aktom broj I-292/03 od 3. studenoga 2005. godine raspisao javni natječaj s ciljem da se jave osobe zainteresirane za rušenje bespravno sagrađenog objekta, ali pošto nije izvršena procjena radova niti su osigurana sredstva za rušenje, samo izvršenje se nije moglo provesti.

IV. Apelacija

a) Navodi iz apelacije

15. Apelanti smatraju da im Općinski sud, zbog svog nemara i nerada, nije osigurao pravičan postupak u razumnom roku u postupku izvršenja radi uklanjanja bespravno

izgrađenog objekta, koje traje preko pet godina, a koji se kod Općinskog suda vodi pod brojem I-292/03, čime je povrijeđen članak II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članak 6. stavak 1. Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda (u daljnjem tekstu: Europska konvencija). Naime, apelanti ističu da je Kantonalni sud Rješenjem broj 04-8-362-27/7 od 11. veljače 2003. godine ustvrdio da će Zaključak o izvršenju rješenja građevinske inspekcije Općine Široki Brijeg broj 04-8-362-27/7 od 12. veljače 2002. godine provesti Općinski sud, ali da izuzev neuspješnog pokušaja da se javnim natječajem osigura izvršitelj zaključka, ništa nije urađeno. Apelanti su se u više navrata obraćali Općinskom sudu sa zahtjevom da dobiju obavještenje o predmetu, ali takvu informaciju nisu dobili. Iz tih razloga, pošto se očito radi o opstrukciji u radu suda i svjesnom zanemarivanju službenih ovlasti, apelanti smatraju da se neizvršenjem zaključaka o izvršenju grubo krše navedena ustavna prava, zbog čega su se obraćali i Visokom sudbenom i tužiteljskom vijeću, zbog stegovnog procesuiranja postupajućeg suca. Pored navedenoga, apelanti su u apelaciji istaknuli da nedostaci u ustroju pravosudnog sustava entiteta, odnosno države, ne smiju utjecati na poštivanje individualnih prava i sloboda ustvrđenih Ustavom Bosne i Hercegovine i jamstava iz članka 6. stavak 1. Europske konvencije.

V. Relevantni propisi

16. U **Zakonu o upravnim sporovima Federacije Bosne i Hercegovine** («Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine» br. 2/98 i 8/00) relevantne odredbe glase:

«Članak 17.

Treća osoba kojoj bi poništavanje pobijanog upravnog akta neposredno bilo na štetu (zainteresirana osoba) ima u sporu položaj stranke.

Članak 69.

Građanin čija su prava ili temeljne slobode zajamčene Ustavom i instrumentima Aneksa Ustava Federacije povrijeđene konačnim pojedinačnim aktom mjerodavnog tijela, ima pravo zahtijevati zaštitu tih prava i sloboda kod mjerodavnog suda, sukladno ovom zakonu, ako nije osigurana druga sudska zaštita.

Članak 70.

O zahtjevima iz članka 69. ovoga zakona za zaštitu sloboda i prava građana zajamčenih Ustavom, rješava najviši sud kantona-županije i Vrhovni sud Federacije, sukladno mjerodavnostima tih sudova ustvrđenih u članku 6. ovoga zakona.

Podnošenje zahtjeva za zaštitu sloboda i prava zajamčenih Ustavom, kao i rješavanje sudova tog zahtjeva iz stavka 1. ovoga članka, vrši se sukladno slobodnoj primjeni odredaba ovoga zakona koje se odnose na upravni spor.

O zahtjevima iz stavka 1. ovoga članka sud odlučuje rješenjem.

Članak 71.

Zaštita sloboda i prava građana zajamčenih Ustavom osigurava se i u slučaju ako su te slobode ili prava povrijeđeni radnjom službene osobe u tijelu uprave, odnosno odgovorne osobe u poduzeću (društvu), ustanovi ili drugoj pravnoj osobi, kojoj se protivno zakonu, neposredno sprječava ili ograničava određenom pojedincu vršenje takve slobode ili prava.

Zaštita sloboda i prava zajamčenih ustavom koja su povrijeđena radnjom iz stavka 1. ovoga članka, osigurava se u postupku predviđenom odredbama čl. 72. do 79. ovoga zakona, ako nije osigurana druga sudska zaštita.

Članak 75.

Mjerodavni sud postupuje prema zahtjevu žurno i na način kojim se, čuvajući temeljna načela postupka, sudska odluka ima donijeti što prije, a najkasnije u roku od 15 dana od dana prijama zahtjeva.

Članak 77.

Kad sud nađe da je zahtjev utemeljen, donijet će rješenje kojim će zabraniti daljnje vršenje nezakonite radnje. U protivnome, rješenjem će odbiti zahtjev. Sud će u rješenju iz stavka 1. ovoga članka odrediti mjere koje treba poduzeti, da bi se uspostavilo zakonito stanje, ostavljajući rok za izvršenje, kao i odrediti zakonske sankcije za slučaj neizvršenja rješenja.

Rješenje suda izvršava tijelo, odnosno pravna osoba iz članka 71. stavak 1. ovoga zakona čija je službena osoba, odnosno odgovorna osoba učinila nezakonitu radnju.

Članak 79.

Radi osiguranja izvršenja rješenja, sud koji je donio rješenje će odmah prema okolnostima konkretnoga slučaja, poduzeti što je potrebno radi osiguranja izvršenja rješenja, a može o rješenju obavijestiti i tijelo iz članka 67. stavak 1. ovoga zakona, koji

su dužni poduzeti mjere potrebne za uspostavljanje zakonitog stanja na način ustvrđen u rješenju suda.

Članak 80.

Ako rješenje ne bude izvršeno u ostavljenom roku, mjerodavni sud će na zahtjev stranke izvršiti rješenje neposredno ili preko drugog suda ili tijela.

Izvršenje se, prema okolnostima slučaja, sprovodi na trošak tijela, poduzeća ili druge pravne osobe, odnosno na trošak službene ili odgovorne osobe koja je izvršila nezakonitu radnju.»

17. U **Zakonu o izvršnome postupku** («Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine» broj 32/03) relevantne odredbe glase:

«Članak 5.

Žurnost i redosljed postupanja

(1) U postupku izvršenja sud je dužan postupati žurno.

(...)

Članak 12. točka 6.

(...) Protiv zaključka nije dopušten pravni lijek.

Članak 208.

Izvršenje radi ostvarenja obveze na radnju koju može obaviti i druga osoba provodi se tako da sud ovlašćuje tražitelja izvršenja da na izvršenikov trošak povjeri drugoj osobi da tu radnju obavi ili da je obavi on sam.»

VI. Dopustivost

18. Sukladno članku VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine, Ustavni sud također ima prizivnu mjerodavnost u pitanjima koja su sadržana u ovome Ustavu kada ona postanu predmetom spora zbog presude bilo kojega suda u Bosni i Hercegovini.

19. Sukladno članku 16. stavak 1. Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud može razmatrati apelaciju samo ako su protiv presude, odnosno odluke koja se njome pobija, iscrpljeni svi učinkoviti pravni lijekovi mogući prema zakonu i ako se podnese u roku od 60 dana

od dana kada je podnositelj apelacije primio odluku o posljednjem učinkovitom pravnom lijeku kojega je koristio.

20. Također, sukladno članku 16. stavak 3. Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud može iznimno razmatrati apelaciju i kada nema odluke mjerodavnog suda, ukoliko apelacija ukazuje na ozbiljna kršenja prava i temeljnih sloboda koja štiti Ustav Bosne i Hercegovine ili međunarodni dokumenti koji se primjenjuju u Bosni i Hercegovini.

21. Ustavni sud ukazuje da se, u kontekstu prizivne mjerodavnosti Ustavnog suda iz članka VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine, izraz «presuda» mora široko tumačiti. Taj izraz ne treba samo uključivati sve vrste odluka, rješenja i zaključaka, već i nedostatak donošenja odluke kada se za takav nedostatak ustvrđi da je neustavan (vidi Ustavni sud, Odluka broj *U 23/00* od 2. veljače 2001. godine objavljena u «Službenom glasniku Bosne i Hercegovine» broj 10/0). Ustavni sud ističe da, sukladno članku II/1. Ustava Bosne i Hercegovine, Bosna i Hercegovina i oba entiteta trebaju osigurati najvišu razinu ljudskih prava i temeljnih sloboda i da se, sukladno članku II/2. Ustava Bosne i Hercegovine, prava i slobode određene Europskom konvencijom i njezinim protokolima izravno primjenjuju u Bosni i Hercegovini i imaju prioritet nad svim drugim zakonima.

22. Stoga, Ustavni sud apelaciju tumači tako da se apelanti pozivaju na svoje pravo iz članka 6. stavak 1. Europske konvencije, koje sadrži pravo na pristup sudu.

23. Ustavni sud, polazeći od prakse Europskog suda za ljudska prava glede iscrpljivanja pravnih lijekova, ističe da se prigodom primjene pravila iz članka 16. stavak 1. Pravila Ustavnog suda to pravilo mora primjenjivati uz određen stupanj fleksibilnosti i bez pretjeranog formalizma (vidi Europski sud za ljudska prava, *Cardot protiv Francuske*, presuda od 19. ožujka 1991. godine, serija A, broj 200, stavak 34). Ustavni sud naglašava da pravilo iscrpljivanja pravnih lijekova koji su mogući prema zakonu nije apsolutno, niti se može primjenjivati automatski, te prigodom ispitivanja je li bilo poštovano bitno je uzeti u obzir određene okolnosti svakog pojedinog predmeta (vidi Europski sud za ljudska prava, *Van Oosterwijk protiv Belgije*, presuda od 6. studenoga 1980. godine, serija A, broj 40, stavak 35). To, između ostaloga, znači da se mora realno uzeti u obzir ne samo postojanje formalnih pravnih sredstava u pravnome sustavu, već i sveukupni pravni i politički kontekst kao i apelantove osobne prilike.

24. Imajući u vidu navedene okolnosti, Ustavni sud primjećuje da u Bosni i Hercegovini, u konkretnom slučaju u Federaciji Bosne i Hercegovine, ne postoji učinkovito pravno

sredstvo koje bi omogućilo apelantu žaliti se zbog neizvršenja pravomoćnog rješenja kojim je dopušteno izvršenje sudske presude, odnosno odluke. Ustavni sud smatra da nedostaci u ustroju pravosudnog sustava entiteta, odnosno države, ne smiju utjecati na poštivanje individualnih prava i sloboda ustvrđenih Ustavom Bosne i Hercegovine, kao i zahtjeva i jamstava iz članka 6. Europske konvencije.

25. Ustavni sud ističe da se na pojedinca ne može staviti pretjeran teret u otkrivanju koji je najučinkovitiji put kojim bi se došlo do ostvarenja njegovih prava. Također, Ustavni sud opaža da je jedan od temeljnih postulata Europske konvencije da pravna sredstva koja pojedincu stoje na raspolaganju trebaju biti lako dostupna i razumljiva, te da se propust u ustroju pravnog i sudskog sustava države koji ugrožava zaštitu individualnih prava ne može pripisati pojedincu. Pored toga, dužnost je države organizirati svoj pravni sustav tako da omogući sudovima povinovati se zahtjevima i uvjetima Europske konvencije (vidi Europski sud za ljudska prava, *Zanghi protiv Italije*, presuda od 19. veljače 1991. godine, serija A, broj 194, stavak 21).

26. U konkretnome slučaju, Ustavni sud smatra da se radi o propuštanju izvršenja pravomoćnog rješenja o izvršenju, kao i da apelant nema na raspolaganju učinkovit pravni lijek kojim bi ishodio provedbu rješenja o izvršenju.

27. Imajući u vidu navedeno, Ustavni sud zaključuje da je predmetna apelacija dopustiva.

VII. Meritum

28. Apelant smatra da je neizvršenjem rješenja o izvršenju došlo do povrede njegovog prava na pravično suđenje iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 1. Europske konvencije.

Članak II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine:

«Sve osobe na teritoriju Bosne i Hercegovine uživaju ljudska prava i slobode iz stavka 2. ovoga članka što uključuje:

(...)

e) Pravo na pravično saslušanje u građanskim i kaznenim stvarima i druga prava u svezi s kaznenim postupkom.»

Članak 6. stavak 1. Europske konvencije u prvoj rečenici ustvrđuje da:

«1. Prigodom ustvrđivanja građanskih prava i obveza ili utemeljenosti bilo kakve kaznene optužbe protiv njega, svatko ima pravo na pravično suđenje i javnu raspravu u razumnom roku pred neovisnim i nepristranim, zakonom utemeljenim sudom.(...)»

29. Ustavni sud primjećuje da apelanti povredu prava na pravično suđenje vide u tomu što se ne izvršava sudska odluka kojom je određeno izvršenje u predmetu uklanjanja bespravno podignutog objekta. Ustavni se sud poziva na praksu Europskog suda za ljudska prava (vidi Europski sud za ljudska prava, *Hornsby protiv Grčke*, presuda od 19. ožujka 1997. godine, stavak 40), prema kojoj članak 6. stavak 1. osigurava svakome pravo iznijeti pred sud ili tribunal zahtjev koji se odnosi na njegova građanska prava i obveze. To obuhvaća «pravo na sud» u čijem je okviru pravo na pristup sudu, tj. pravo pokrenuti postupak pred sudovima u civilnim stvarima (vidi Europski sud za ljudska prava, *Philis protiv Grčke*, presuda od 27. kolovoza 1991. godine, serija A-209, str. 20, stavak 59). Međutim, to bi pravo bilo iluzorno da domaći pravni sustav država ugovornica dopušta da konačne, izvršne sudske odluke ostanu neizvršene na štetu jedne od strana. Bilo bi neprihvatljivo da članak 6. Europske konvencije treba detaljno propisivati proceduralna jamstva dana strankama – postupak koji je pravičan, javan i ekspeditivan – bez zaštite provedbe sudske odluke. Tumačiti članak 6. Europske konvencije kao da se tiče isključivo vođenja postupka vodilo bi, sigurno, u situacije inkompatibilne načelima vladavine prava koje su države ugovornice preuzele kada su ratificirale Konvenciju (vidi Europski sud za ljudska prava, *Golder protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, presuda od 7. svibnja 1974. godine, serija A-18, str. 16-18, st. 34-36). Stoga, izvršenje presuda, odnosno sudskih odluka koje donese bilo koji sud mora biti promatrano kao integralni dio «suđenja» u smislu članka 6. Europske konvencije. Osim toga, Europski je sud za ljudska prava već prihvatio to načelo u predmetima koji se tiču duljine postupka (vidi Europski sud za ljudska prava, *Di Pede protiv Italije i Zappia protiv Italije*, presuda od 26. rujna 1996. godine, Izvješća o presudama i odlukama 1996-IV, str. 1383-1384, st. 20-24. i str. 1410. i 1411, st. 16-20).

30. Ustavni sud smatra da se navedeni stav Europskog suda za ljudska prava može primijeniti i u konkretnome slučaju, obzirom da se on, također, odnosi na neizvršavanje sudskih odluka. Ustavni sud dodaje i da je Europski sud za ljudska prava u predmetu *Hornsby* također naglasio da «učinkovita zaštita sudionika u takvom postupku i povrat legaliteta pretpostavlja obvezu upravnih tijela da ispoštuju presudu suda» (vidi stavak 41. navedene odluke). Konačno, Ustavni sud podsjeća da je u navedenome predmetu Europski sud za ljudska prava odlučio da je članak 6. stavak 1. Europske konvencije bio prekršen upravo zato što vlasti nisu poštivale izvršenje sudske presude.

31. Osim navedene prakse Europskog suda za ljudska prava postoji i niz odluka koje su donijele institucije utemeljene sukladno Aneksu 7 Općeg okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini, koje se tiču nepoštivanja odluka sudova u Bosni i Hercegovini. Primjerice, Dom za ljudska prava za Bosnu i Hercegovinu u predmetu *Blentić protiv Republike Srpske* (vidi predmet broj CH/96/17, Odluka o prihvatljivosti i meritumu uručena 3. prosinca 1997. godine) je našao povredu prava na pravično suđenje zato «što je policija bila pasivna unatoč svojoj obvezi da pomogne u izvršenju sudske odluke». Ombudsman za ljudska prava za Bosnu i Hercegovinu u predmetu *B.Đ. protiv Federacije Bosne i Hercegovine* (vidi predmet broj (B) 746/97, Izvješća od 24. ožujka 1999. godine) je našao povredu članka 6. Europske konvencije u činjenici da «vlasti nisu, više od dvije godine, izvršile presudu i nalog za izvršenje koje je izdao Osnovni sud u Tuzli u korist podnositelja prijave». Također, Ombudsman za ljudska prava za Bosnu i Hercegovinu je u predmetu *A.O. protiv Republike Srpske* (vidi predmet broj (B) 60/96, Izvješća od 13. travnja 1999. godine) našao povredu članka 6. stavak 1. Europske konvencije u «*propustu Osnovnog suda iz Banjaluke da izvrši konačnu i obvezujuću odluku koju je donijelo povjerenstvo utemeljeno prema Aneksu 7 u korist podnositelja priziva*».

32. Iz navedenoga je vidljivo da postoji izgrađena praksa glede toga da neizvršavanje pravomoćnih sudskih odluka predstavlja povredu prava na pravično suđenje. U konkretnome slučaju nije prijeporno da apelanti posjeduju pravomoćnu izvršnu ispravu koju je donio sud. Također, nije prijeporno da se predmetno rješenje ne izvršava u vremenskom razdoblju duljem od pet godina. Iz stanja spisa i podastrte dokumentacije se vidi da je prijava za bespravnu gradnju podnesena 5. listopada 2001. godine i da su u međuvremenu donesena rješenja i zaključci u upravnome postupku zaključno s 11. veljačom 2003. godine kojima je naloženo uklanjanje tih objekata. Nadalje, Kantonalni je sud donio Rješenje broj U-31/02 od 11. veljače 2003. godine kojim je odredio izvršenje Zaključka Službe gospodarstva - Odsjeka za inspeksijske poslove Općine Široki Brijeg broj 04-8-362-27/7 od 12. veljače 2002. godine. Istim je rješenjem ustvrđeno da će navedeno izvršenje biti provedeno putem Općinskog suda, i od tog razdoblja teče obveza sudskih tijela za provedbu rješenja o izvršenju. Ukupno uzevši, postupak izvršenja koje su trebala provesti upravna i sudska tijela iznosi preko pet godina.

33. U konkretnome slučaju, upravo je postupanjem suda koji je donio rješenje o izvršenju, ali ga nije proveo, apelantima onemogućen učinkovit pristup sudu. Pristup sudskom ili upravnom tijelu mora biti suštinski, a ne samo formalan (vidi Europski sud za ljudska prava, *Airey protiv Irske*, 1979. godine). Država mora osigurati pristup sudu svakome tko ima zahtjev koji ulazi u okvir članka 6. stavak 1. Europske konvencije i ne može taj pristup

ograničiti određenim kategorijama ljudi (vidi, *Keegen protiv Irske*, 1994. godine). Tijela koja imaju slobodu sudskog odlučivanja imaju širok opseg slobodne procjene sve dok se drže suštinskih zahtjeva iz članka 6. stavak 1. Europske konvencije (vidi, *Ettl i drugi protiv Austrije*, 1987. godine i *Skräby protiv Švedske*, 1990. godine). Ustavni sud u stvari ima zadaću baviti se uskraćivanjem prava iz članka 6. stavak 1. Europske konvencije, a ne samo nezadovoljstvom pojedinca nekom upravnom ili sudskom odlukom.

34. Kada se navedeni stavovi dovedu u svezu s konkretnim slučajem, Ustavni sud zaključuje da je došlo do povrede prava na učinkovit pristup sudu kao element prava na pravično suđenje iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine.

Pitanje kompenzacije

35. Apelanti su tražili naknadu nematerijalne štete zbog kršenja ustavnog prava na suđenje u razumnom roku, odnosno u visini od po 300 KM mjesečno za svakog apelanta pojedinačno počevši od 12. veljače 2002. godine. Sukladno članku 76. stavak 2. Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud izuzetno, na apelantov zahtjev, može odrediti naknadu na ime nematerijalne štete, s tim što Ustavni sud podsjeća da se, za razliku od postupaka pred redovitim sudovima, ovdje radi o simboličnim iznosima u zasebnim slučajevima kršenja zajamčenih prava (vidi Ustavni sud, Odluku broj *AP 938/04* od 17. studenoga 2005. godine).

36. Sukladno navedenoj odluci Ustavnog suda i zauzetom stavu prema kojemu apelantima u Bosni i Hercegovini kao naknadu na ime nematerijalne štete treba isplatiti iznos od približno 150 KM za svaku godinu za koju su redoviti sudovi odlagali izvršenje odluke, Ustavni je sud u konkretnome slučaju odredio da se apelantima isplati iznos od 750 KM, dakle, po 150 KM za svaku godinu odgode izvršenja sudske odluke (vidi Povjerenstvo za ljudska prava pri Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine, Odluka broj *CH/99/1888* od 8. i 9. ožujka 2005. godine). Ovaj je iznos apelantima dužan isplatiti Zapadnohercegovački kanton u roku od 60 dana od dana donošenja ove odluke.

VIII. Zaključak

37. Ustavni sud zaključuje da je u predmetnome izvršnom postupku Općinski sud prekršio pravo apelanata na učinkovit pristup sudu kao jedan od elemenata prava na pravično suđenje iz članka 6. stavak 1. Europske konvencije. Nemogućnost da apelant

provede zaključak o rušenju nelegalno podignutog objekta može se u konkretnome slučaju staviti na teret Općinskog suda zbog čega je povrijeđeno pravo na pravično suđenje iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 1. Europske konvencije.

38. Na temelju članka 61. st. 1. i 2. i članka 76. stavak 2. Pravila Ustavnog suda, Ustavni je sud odlučio kao u dispozitivu ove odluke.

39. Prema članku VI/4. Ustava Bosne i Hercegovine, odluke Ustavnog suda su konačne i obvezujuće.

Predsjednica
Ustavnog suda Bosne i Hercegovine
Hatidža Hadžiosmanović

Предмет број АП 1067/06

**ОДЛУКА О
ДОПУСТИВОСТИ И
МЕРИТУМУ**

Апелација «Слободне Далмације»
д.д. Сплит поднесена против Пресуде
Врховног суда Федерације Босне и
Херцеговине број Гж-139/05 од 27.
децембра 2005. године

Одлука од 13. септембра 2007. године

Уставни суд Босне и Херцеговине у Вијећу од пет судија у предмету број **АП 1067/06**, рјешавајући апелацију «Слободне Далмације» д.д. Сплит, на основу члана VI/36) Устава Босне и Херцеговине, члана 59 став 2 алинеја 2, члана 61 ст. 1 и 2 и члана 64 став 1 Правила Уставног суда Босне и Херцеговине («Службени гласник Босне и Херцеговине» број 60/05), у саставу:

Хатица Хаџиосмановић, предсједница

Миодраг Симовић, потпредсједник

Валерија Галић, потпредсједница

Сеада Палаврић, судија

Крстан Симић, судија

на сједници одржаној 13. септембра 2007. године донио је

ОДЛУКУ О ДОПУСТИВОСТИ И МЕРИТУМУ

Усваја се апелација «Слободне Далмације» д.д. Сплит.

Утврђује се повреда права на слободу изражавања из члана II/3х) Устава Босне и Херцеговине и члана 10 Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода.

Укида се Пресуда Врховног суда Федерације Босне и Херцеговине број Гж-139/05 од 27. децембра 2005. године.

Налаже се Врховном суду Федерације Босне и Херцеговине да у року од 90 дана од дана достављања ове одлуке донесе нову одлуку у складу с чланом II/3х) Устава Босне и Херцеговине и чланом 10 Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода.

Налаже се Врховном суду Федерације Босне и Херцеговине да у року од 90 дана од дана достављања ове одлуке обавијести Уставни суд Босне и Херцеговине о мјерама које су предузете с циљем да се изврши

ова одлука, у складу с чланом 74 став 5 Правила Уставног суда Босне и Херцеговине.

Одлуку објавити у «Службеном гласнику Босне и Херцеговине», «Службеним новинама Федерације Босне и Херцеговине», «Службеном гласнику Републике Српске» и «Службеном гласнику Брчко Дистрикта Босне и Херцеговине».

Образложење

I. Увод

1. «Слободна Далмација» д.д. Сплит (у даљњем тексту: апелант) из Сплита, Република Хрватска, ког заступа Карло Сесар, адвокат из Мостара, поднијела је 4. априла 2006. године апелацију Уставном суду Босне и Херцеговине (у даљњем тексту: Уставни суд) против Пресуде Врховног суда Федерације Босне и Херцеговине (у даљњем тексту: Врховни суд) број Гж-139/05 од 27. децембра 2005. године.

II. Поступак пред Уставним судом

2. На основу члана 22 ст. 1 и 2 Правила Уставног суда, од Врховног и Кантоналног суда у Ливну (у даљњем тексту: Кантонални суд), као и учесника у поступку, Војина Галића и Војиславе Галић (у даљњем тексту: првотужилац и друготужитељка) затражено је 3. маја 2006. године да доставе одговоре на апелацију.

3. Кантонални суд доставио је одговор 12. маја 2006. године, а остали учесници у поступку нису доставили одговоре на апелацију.

4. На основу члана 26 став 2 Правила Уставног суда, одговор на апелацију достављен је апеланту 5. јула 2007. године.

5. Уставни суд је 8. маја 2006. године затражио од апеланта да достави копије текстова који су објављени, а који су били предмет расправљања у поступку пред редовним судовима, па је апелант текст који је споран доставио 9. јула 2007. године.

III. Чињенично стање

6. Чињенице предмета које произилазе из апелантових навода и докумената који су предочени Уставном суду могу да се сумирају на следећи начин.

7. Пресудом Кантоналног суда број П-4/03 од 8. јула 2005. године одбијен је тужбени захтјев првотужиоца и друготужитељке којим су тражили да им апелант исплати 15.000 КМ на име штете због клевете, са затезном каматом и трошковима поступка, те су обавезани да апеланту накнаде трошкове поступка у износу од 1.826 КМ. Као друготужени био је означен Слободан Сабљић који је у току поступка пред Кантоналним судом умро, па је тужба у односу на њега повучена. У образложењу првостепене пресуде Кантонални суд је навео да је међу парничним странама неспорно да је апелант као издавач 27. јуна 2003. године објавио чланак под насловом «Небојша Прпа и тајкуни митом и обећањима купују вијећнике». У чланку који је споран наведено је да је *«вијећница [друготужитељка] 'купљена' тако што је њеном оцу, који је сходно Сабљићевим ријечима раније био познат као фалсификатор штедних књижица и крадљивац инкаса с бензинске пумпе у Кикинди, омогућено да отвара бутике и бирое за правну помоћ, премда од школе има само гимназију. Уз то му је обећан и посао у општинском катастру, па и без обзира на то што је недавно добио кредит од Федералног завода за запошљавање у износу од 10 хиљада марака, чиме би његов статус као незапосленог лица требао да буде ријешен»*. Кантонални суд је у доказном поступку утврдио да је првотужилац тражио од Федералног завода за запошљавање кредит од 10.000 КМ, а да му је одобрен кредит у износу од 8.000 КМ уз обавезу да запосли два лица. Даље, утврђено је и да је првотужилац 6. новембра 2003. године примљен на неодређено вријеме на мјесто катастарског референта, али да је рјешењем од 17. јуна 2004. године то рјешење поништено као незаконито.

8. У вези с осталим наводима из текста који је споран, Кантонални суд је навео да првотужилац и друготужитељка нису предузели никакве мјере како би ублажили штету која је проузрокована изношењем чињеница које су неистините, а нарочито да нису апеланту поднијели захтјев за исправку у складу с одредбом члана 8 Закона о заштити од клевете. Сем тога, Кантонални суд је утврдио да првотужилац и друготужитељка нису предложили било какве доказе којим би доказали да су претрпјели нематеријалну штету због клевете, односно степен и интензитет душевних болова који су претрпљени због евентуално нарушеног угледа и части.

9. Кантонални суд је истакао да се сходно Закону о заштити од клевете штета не досуђује због стицања имовинске користи оштећеног или због новчаног кажњавања штетника, већ због успостављања равнотеже између права на слободу изражавања и права појединца на заштиту свог угледа. Такође, суд закључује да првотужилац и друготужитељка не могу да траже накнаду штете из члана 7 став 1 тач. а) и с) Закона о заштити од клевете, зато што је апелантов новинар само дословно пренио изјаву Слободана Сабљића, а да није износио лични став и коментар новинара или апеланта. Сем тога, Кантонални суд је утврдио да је првотужилац тужбу поднио 26. септембра 2003. године, а друготужитељка је писменим поднеском од 19. априла 2004. године приступила првотужиоцу као супарничар. Како је чланом 12 став 1 Закона о заштити од клевете прописан рок од 3 мјесеца од дана када оштећени сазна или је требао да сазна да је изражена чињеница која је неистинита, суд је закључио да је друготужитељка пропустила рок у ком је могла да тражи судску заштиту.

10. Врховни суд је оспореном пресудом број Гж-139/05 од 27. децембра 2005. године дјелимично уважио првотужиочеву жалбу и у односу на њега преиначио је првостепену пресуду тако што је обавезао апеланта да му исплати на име накнаде штете због клевете износ од 2.000 КМ са законском каматом. Жалба друготужитељке је одбијена и првостепена пресуда је потврђена у дијелу у ком је одбијен њен тужбени захтјев, па је друготужитељка обавезана да апеланту накнади трошкове парничног поступка у износу од 913 КМ са затезном каматом.

11. У образложењу ове одлуке Врховни суд је навео да у првостепеном поступку није доказана истинитост чињеница које су изнесене у чланку који је споран, због чега тај чланак представља преношење чињеница које су неистините, односно клевету којом је нанесена штета првотужиочевом угледу, због чега он има право на обештећење. Врховни суд је закључио да је првостепени суд погрешно примијенио материјално право кад је утврдио да у конкретном случају не постоји одговорност за клевету, зато што навод из текста који је споран да је првотужилац *«од раније био познат као фалсификатор штедних књижница и крадљивац инкаса с бензинске пумпе у Кикинди»* не представља мишљење, већ изношење чињеница које нису доказане и за које је *«била потребна опрезност, те знатна критичност приликом одабира чињеница које су изнесене ради њиховог преношења»*. Такође, Врховни суд је закључио да је Кантонални суд погрешно примијенио материјално право кад је закључио да тужиоцима не припада право да тужбом траже накнаду штете због клевете, због тога што нису предузели мјере како би ублажили штету која

је проузрокована изражавањем чињеница које су неистините, а нарочито да нису поднијели захтјев да се објави исправка изражавања. Врховни суд је истакао да су мјере које су у том смислу наведене у члану 8 Закона о заштити од клевете «од утицаја само на утврђивање висине обештећења сходно члану 10 став 1 Закона, а не на право на обештећење».

IV. Апелација

а) Наводи из апелације

12. Апелант сматра да му је оспореном одлуком Врховног суда прекршено право на слободу изражавања из члана II/3х) Устава Босне и Херцеговине и члана 10 Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода (у даљњем тексту: Европска конвенција) зато што је Врховни суд ту одлуку засновао само на претпоставци да је штета могла да наступи, односно да је закључио да *«није од пресудног значаја колико се лице против ког је клевета изнесена и субјективно сматра повријеђеним»*, већ да је битно *«да је изношење чињеница које су неистините могло да доведе до наступања штете угледу и части оштећеног»*. Апелант сматра да је Врховни суд произвољно утврдио висину материјалне штете, те да би штетне посљедице биле избјегнуте или у најмању руку смањене да је првотужилац тражио да се објави исправка. Апелант наводи да је пропуштањем да тражи исправку првотужилац *«хтио да исходи право на накнаду нематеријалне штете, без обзира на чињеницу да ли је она наступила или не»*.

б) Одговор на апелацију

13. Кантонални суд је у одговору на апелацију навео да сматра да је одлука коју је донио била исправна, те да њоме нису прекршена апелантова уставна права, нити апелант у апелацији истиче да је одлуком тог суда дошло до кршења права на које се позива.

V. Релевантни прописи

14. У **Закону о заштити од клевете** («Службене новине Федерације БиХ» број 59/02) релевантне одредбе гласе:

«Циљ Закона

Члан 1

Овим законом уређује се грађанска одговорност за штету која је нанесена угледу физичког или правног лица изношењем или преношењем изражавања чињеница које су неистините идентификовањем тог правног или физичког лица трећем лицу.

Принципи који се остварују законом

Члан 2

Уређивањем грађанске одговорности из члана 1 овог закона жели се постићи да:

а) право на слободу изражавања, загарантовано Уставом Федерације Босне и Херцеговине и Европском конвенцијом за заштиту људских права и основних слобода («Службени гласник БиХ» број 6/99), представља један од битних основа демократског друштва, посебно кад се ради о питањима која су од политичког и јавног интереса;

б) право на слободу изражавања штити садржај изражавања, као и начин на који је изнесен и не примјењује се само на изражавања која се сматрају похвалним или неувредљивим него и на изражавања која могу да увриједе, огорче или узнемире;

с) средства јавног информисања имају значајну улогу у демократском процесу као јавни посматрачи и преносиоци информација јавности.

Тумачење

Члан 3

Овај закон тумачи се на такав начин да се примјеном његових одредби у највећој мјери обезбјеђује принцип слободе изражавања.

Члан 4

Називи који се користе у овом закону имају сљедећа значења:

а) изражавање - свака изјава, а нарочито сваки усмени, писмени, аудио, визуелни или електронски материјал без обзира на садржај, облик или начин изношења или преношења; [...]

д) клевета - радња наношења штете угледу физичког или правног лица изношењем или преношењем изражавања чињеница које су неистините идентификовањем тог физичког или правног лица трећем лицу.

Одговорност за клевету

Члан 6

(1) Свако лице које проузрокује штету угледу физичког или правног лица изношењем или преношењем изражавања чињенице која је неистинита, идентификујући то правно, односно физичко лице трећем лицу, одговорно је за клевету.

(2) За клевету која је изнесена у средствима јавног информисања одговорни су аутор, одговорни уредник, издавач, као и лице које је на други начин вршило надзор над садржајем тог изражавања.

(3) Лице из ст. 1 и 2 овог члана (у даљњем тексту: штетник) одговорно је за штету ако је намјерно или из непажње изнијело или пренијело изражавање чињенице која је неистинита.

(4) Кад се изражавање чињенице која је неистинита односи на питања која су од политичког или јавног интереса, штетник је одговоран за штету која је изазвана изношењем или преношењем тог изражавања ако је знао да је изражавање неистинито или је непажњом занемарио неистинитост изражавања.

(5) Стандард одговорности из става 4 овог члана примјењује се и ако је оштећени јавни службеник или је био јавни службеник или је кандидат за функцију у јавном органу и ако, сходно општем схватању јавности, врши значајан утицај на питања која су од политичког или јавног интереса. [...]

Изузеци од одговорности

Члан 7

(1) Не постоји одговорност за клевету:

а) ако је изражавањем изнесено мишљење или ако је то изражавање у суштини истинито, а нетачно само у елементима који су небитни;

б) ако је штетник сходно закону обавезан да износи или преноси изражавање или је износио, односно преносио изражавање у току законодавног, судског или управног поступка;

с) ако је изношење, односно преношење изражавања било разумно.

(2) Приликом доношења одлуке из разлога који су предвиђени у тачки с) става I овог члана суд узима у обзир све околности случаја а нарочито:

начин, облик и вријеме изношења или преношења изражавања,

природу и степен штете која је проузрокована,

добронамјерност и придржавање штетника професионалних стандарда који су општеприхваћени,

пристанак оштећеног,

вјероватност да ће настати штета и у случају да изражавање није изнесено или пренесено,

чињеницу да ли изражавање представља информацију која је објективна и тачна о изражавању других лица,

те да ли се односи на питања која су из приватног живота оштећеног или на питања која су од политичког или јавног значаја.

Обавеза ублажавања штете

Члан 8

Оштећени је дужан да предузме све мјере које су потребне да ублажи штету која је узрокована изражавањем чињенице која је неистинита, а нарочито да штетнику поднесе захтјев да се исправи то изражавање.

Обештећење

Члан 10

(1) Обештећење треба да буде у размјери с нанесеном штетом угледу оштећеног и одређује се искључиво ради накнаде штете. Приликом одређивања обештећења суд је дужан да цијени све околности случаја, а нарочито све мјере које је предузео штетник ради ублажавања штете, као што су:

објављивање исправке и опозивање изражавања чињенице која је неистинита или извињење;

чињеницу да је штетник стекао новчану корист изношењем или преношењем тог изражавања, као и

чињеницу да ли би износ штете која је додијелена могао да доведе до великих материјалних потешкоћа или стечаја штетника. [...]»

15. У **Закону о облигационим односима** («Службени лист СФРЈ» бр. 29/78, 39/85 и 57/89, те «Службени лист РБиХ» бр. 2/92, 13/93 и 13/94) релевантне одредбе гласе:

«Члан 200

За физичке болове који су претрпљени, за душевне болове који су претрпљени због умањења животне активности, наружености, повреде угледа, части, слободе права или права личности, смрти блиског лица, као и за страх, суд ће, ако нађе да околности случаја, а нарочито јачина болова и страха и њихово трајање то оправдавају, да досуди правичну новчану накнаду, независно од накнаде материјалне штете као и њеног одсуства.

Приликом одлучивања о захтјеву да се накнади нематеријална штета, као и о висини њене накнаде, суд ће да води рачуна о значају добра које је повријеђено и циљу ком служи та накнада, али и о томе да се њоме не погодује тежњама које нису спојиве с њеном природом и друштвеном сврхом.»

16. У **Закону о парничном поступку** («Службене новине Федерације БиХ» број 53/03) релевантне одредбе гласе:

«Члан 7

(1) Странке су дужне да изнесу све чињенице на којима заснивају своје захтјеве и да изведу доказе којима се утврђују те чињенице. [...]

Члан 8

Које ће чињенице узети као доказане одлучује суд на основу слободне оцјене доказа. Суд ће савјесно и брижљиво да оцјени сваки доказ посебно и све доказе заједно.

Члан 127

Ако се утврди да странци припада право на накнаду штете, на новчани износ или на замјенљиве ствари, али тачна висина износа, односно количина ствари не може да се утврди или би могла да се утврди само с неразмјерним тешкоћама, суд ће о томе да одлучи сходно својој оцјени.»

VI. Допустивост

17. У складу с чланом VI/36) Устава Босне и Херцеговине, Уставни суд такође има апелациону надлежност у питањима која су садржана у овом уставу када она постану предмет спора због пресуде било ког суда у Босни и Херцеговини.

18. У складу с чланом 16 став 1 Правила Уставног суда, Уставни суд може да разматра апелацију само ако су против пресуде, односно одлуке која се њоме оспорава исцрпљени сви дјелотворни правни лијекови који су могући сходно закону и ако се поднесе у року од 60 дана од дана када је подносилац апелације примио одлуку о посљедњем дјелотворном правном лијеку који је користио.

19. У конкретном случају, предмет оспоравања апелацијом је Пресуда Врховног суда број Гж-139/05 од 27. децембра 2005. године против које нема других дјелотворних правних лијекова који су могући сходно закону. Затим, пресуду која је оспорена апелант је примио 6. фебруара 2006. године, а апелација је поднесена 4. априла 2006. године, тј. у року од 60 дана како је прописано чланом 16 став 1 Правила Уставног суда. На крају, апелација испуњава и услове из члана 16 ст. 2 и 4 Правила Уставног суда, јер није очигледно (*prima facie*) неоснована, нити постоји неки други формални разлог због ког апелација није допуштена.

20. Имајући у виду одредбе члана VI/36) Устава Босне и Херцеговине, члана 16 ст. 1, 2 и 4 Правила Уставног суда, Уставни суд је утврдио да предметна апелација испуњава услове у погледу допустивости.

VII. Меритум

21. Апелант оспорава пресуду која је наведена тврдећи да му је њом повријеђено право из члана II/3х) Устава Босне и Херцеговине и члана 10 Европске конвенције. Члан II/3х) Устава Босне и Херцеговине гласи:

«Сва лица на територији Босне и Херцеговине уживају људска права и слободе из става 2 овог члана што укључује:

h) Слободу изражавања».

22. Члан 10 Европске конвенције гласи:

«(1) Свако има право на слободу изражавања. Ово право укључује слободу мишљења и слободу примања и преношења информација и идеја, без мијешања јавне власти и без обзира на границе. Овај члан не спречава државе да захтијевају дозволе за рад од радио, телевизијских и филмских компанија.

(2) Остваривање ових слобода, будући да укључује обавезе и одговорности, може да подлијеже таквим формалностима, условима, ограничењима или санкцијама које су предвиђене законом и које су неопходне у демократском друштву у интересу националне безбједности, спречавања нереда или злочина, заштите здравља и морала, угледа или права других, спречавања ширења информација које су повјерљиве или у интересу очувања ауторитета и непристрасности судства.»

а) Општи принципи

23. Сходно добро утврђеној пракси Европског суда за људска права и Уставног суда, слобода изражавања је суштински основ демократског друштва и један од основних услова за његов напредак, као и за напредак сваког појединца. Ова слобода се уз ограничења из става 2 члана 10 Европске конвенције не односи само на «информације» или «идеје» које су примљене позитивно или се сматрају неувредљивим или према њима нема става, већ и на оне које вријеђају, шокирају и узнемиравају, што су захтјеви плурализма, толеранције и слободоумља, без којих нема демократског друштва (види Европски суд, *Selistö против Финске*, пресуда од 16. новембра 2004. године, апликација број 56767/00, став 46, и Уставни суд, Одлука број АП 1203/05 од 27. јуна 2006. године). Ова слобода ипак није апсолутна и може да буде ограничена због околности и под условима који су наведени у ставу 2 члана 10 Европске конвенције под којима јавна власт може да се мијеша у уживање слободе изражавања. Стога је кључна улога и задатак независног судства у свакоме појединачном случају да се јасно утврди граница између ограничења која су оправдана и потребна, те неоправдана и непотребна, која неки принцип потврђује као правило или га негира као пуку декларацију.

24. Европски суд је такође указао да тест «неопходности у демократском друштву» захтијева да се код одлучивања да ли је прекршен члан 10 Европске конвенције одлучи да ли «мијешање» домаћих власти у ову слободу кореспондира «хитној друштвеној потреби», да ли је пропорционално легитимном циљу који се жели постићи и да ли су разлози и оправдања које су дали органи који су надлежни за такво мијешање релевантни и довољни. С тим циљем је потребно да се утврди да

ли су домаће власти примијениле стандарде који су у складу с принципима који су утјеловљени у члану 10 Европске конвенције, као и да ли су домаће власти засновале своје одлуке на прихватљивој анализи чињеница које су релевантне. Такође, мора да се утврди да ли је постигнут правичан баланс у заштити двију вриједности гарантованих Европском конвенцијом које могу да буду у супротности једна другој: с једне стране слобода изражавања из члана 10 Европске конвенције и, с друге стране, право лица које је текстом нападнуто да заштити своју репутацију, које је заштићено чланом 8 Европске конвенције у оквиру права на приватни живот (види Европски суд за људска права, *Chauvy и др. против Француске*, пресуда од 29. јуна 2004. године, апликација број 64915/01, став 70).

25. Како су и Европски суд за људска права, а и Уставни суд у својим ранијим одлукама у вези с истим питањем већ указали, постоји јасна дистинкција између информације (чињенице) и мишљења (вредносне оцјене), зато што постојање чињенице може да се докаже, а за истину на основу вредносне оцјене не може да се дâ доказ (види Европски суд за људска права, *Lingens против Аустрије*, пресуда од 8. јула 1986. године, серија А, број 103, став 46, и Уставни суд, Одлука број *АП 1004/04* од 2. децембра 2005. године). С друге стране, штампа игра веома важну улогу у демократском друштву. Иако не смије да прекорачи одређене границе, нарочито имајући у виду заштиту репутације и права других и потребу да се спријечи да се објављују информације које су повјерљиве, дужност штампе је, на начин који је у складу с њеним дужностима и одговорностима, да пружи и саопшти информације и идеје о свим питањима која су од јавног интереса, укључујући и информације које се тичу понашања званичника власти. Не само да је дужност штампе да пренесе такве информације и идеје, већ је и право јавности да добије такве информације. Члан 10 Европске конвенције штити не само суштину идеја и информација које су изнесене, већ и форму у којој су оне пренесене, а новинарска слобода укључује и одређени степен претјеривања или чак и провокације (види Европски суд за људска права, *Hricо против Словачке*, пресуда од 20. јула 2004. године, апликација број 49418/99, став 40 (е)).

26. Такође, члан 10 Европске конвенције не гарантује неограничену слободу изражавања, чак ни кад се ради о извјештавању штампе о озбиљним питањима која су од јавног интереса. Сходно ставу 2 члана 10 Европске конвенције, уживање у слободи изражавања укључује «дужности и обавезе» које се примјењују и на штампу, а које нарочито постају значајне кад се напада репутација приватних лица и кад се умањују «права других». Због тога се у погледу чињеница новинарима узима у обзир

одбрана да су поступали *bona fide* у настојању да јавности пруже информације које су тачне и поуздане у складу с новинарском етиком (види већ цитирану пресуду *Selistö*, став 54). У принципу, одбрана која је на основу искрене намјере једна је врста замјене за доказивање истинитости. Кад новинар има циљ који је оправдан, кад је у питању нешто значајно за јавност и кад су уложени разумни напори да би се потврдиле чињенице, медији неће да се сматрају одговорним чак и у случају да се испостави да су чињенице биле неистините.

27. На крају, мало је простора унутар члана 10 став 2 Европске конвенције да би се ограничили политички говори или дебате о питањима која су од јавног интереса. Штавише, границе прихватљивог критицизма шире су кад су у питању јавне личности као што су политичари, него кад су у питању приватна лица. За разлику од приватних лица, јавне личности се неизбјежно и свјесно стављају пред оцјену јавности, а њихове ријечи и дјела су изложени пажљивијем испитивању јавности, па стога морају да покажу и већи степен толеранције (види већ цитирану пресуду *Hrico*, став 40 (g)).

б) Примјена принципа који су наведени у конкретном случају

28. Уставни суд, прије свега, запажа да апелант није оспорио да је мијешање у његово право из члана 10 Европске конвенције било прописано законом, тачније Законом о заштити од клевете, те да је имало легитиман циљ – заштиту репутације и права других. Стога је једино питање које је спорно у конкретном случају да ли је мијешање било «неопходно у демократском друштву». У рјешавању тог питања, Уставни суд мора да утврди: а) да ли ово «мијешање» судова у ову слободу кореспондира «хитној друштвеној потреби», б) да ли је било пропорционално легитимном циљу и с) да ли су разлози које су дали судови у одлукама које су оспорене као оправдање да се мијешају релевантни и довољни у смислу принципа који су раније наведени из члана 10 Европске конвенције (види став 26 ове одлуке).

29. У вези с питањем да ли постоји «хитна друштвена потреба», Уставни суд запажа да се оспорена пресуда Врховног суда тиче чланка који је објављен 27. јуна 2003. године, у ком је апелант пренио изјаву Слободана Сабљића да је првотужилац, чија је кћерка (друготужитељка) била општинска вијећница, «од раније познат као фалсификатор штедних књижица и крадљивац инкаса с бензинске пумпе у *Кикинди*». Уставни суд прихвата закључак Врховног суда да овај дио текста који је споран представља чињеничне наводе, а не вредносне судове, а то ни апелант није оспорио. Такође, Уставни суд прихвата у цијелости и закључак Врховног суда да

истинитост ових чињеничних навода није доказана, због чега текст који је споран представља клевету којом је нанесена штета првотужиоцима у виду, због чега постоји и основ за његово обештећење. Ово нарочито стога што се ради о нападу на репутацију првотужиоца као приватног лица, у ком случају, како је већ речено, «дужности и обавезе» штампе имају нарочит значај (види став 28 ове одлуке).

30. Стога, Уставни суд сматра да је Врховни суд, када је донио пресуду која је оспорена, правилно оцијенио да постоји «хитна друштвена потреба» да се успостави равнотежа између слободе апелантовог изражавања, односно слободе медија и заштите првотужиоцима у виду.

31. Даље, Уставни суд указује да се у конкретном случају ради о накнади нематеријалне штете због нарушавања части и угледа, који представљају вриједности чија заштита не треба да се доводи у питање. Приликом појмовног одређивања части и угледа, Уставни суд истиче да се свака људска индивидуа одликује овим категоријама које су саставни, неодвојиви дио њене личности. «Част» се најчешће дефинише као скуп нематеријалних вриједности које човјек посједује као људско биће и као припадник одређене друштвене заједнице, а стиче се рођењем. С друге стране, о «угледу» се најчешће говори као о другој страни части, тзв. «спољашњој части» која подразумијева уважавање које човјек има у друштвеној заједници. На овај начин одређене, част и углед представљају неодвојиве категорије које могу да се посматрају с различитих аспеката, па и са аспекта њихове грађанско-правне заштите.

32. Како је већ речено, Врховни суд је утврдио да је апелант оклеветао првотужиоца, чиме је свакако повриједио тужиоцима нематеријална добра – част и углед, због чега је за тужиоца настала штета. Предмет овако настале штете су нематеријална добра која су везана за морално-психичку страну личности оштећеног, због чега новчана накнада нематеријалне штете и не представља накнаду у правом смислу те ријечи, јер се њоме не постиже успостављање онаквог стања какво је постојало прије њеног настанка, дакле нема репарациони карактер. Напротив, новчана накнада нематеријалне штете је један од видова сатисфакције која се оштећеном даје за повреду његових нематеријалних добара. Одмјеравање новчане накнаде нематеријалне штете је поступак који је врло деликатан и сложен, јер нема неког општег мјерила, с обзиром на веома различиту морално-психичку конституцију сваког појединца, као и с обзиром на остале околности у којима се догодила штета која је за посљедицу имала повреду нематеријалних добара оштећеног. Стога не

може да се очекује, како то погрешно закључује Кантонални суд у првостепеној пресуди, да се предложи да се изводе докази којим би се на егзактан начин утврдио интензитет и трајање нематеријалне штете која је настала, да би се на основу тога одредила висина штете која је настала.

33. Међутим, иако приликом одмјеравања висине новчане накнаде нематеријалне штете суд има право на слободну процјену, та слободна процјена није апсолутна, што је изражено и у члану 200 став 2 ЗОО-а, сходно ком «суд цијени значај повријеђеног добра и циљ накнаде», узимајући у обзир околности сваког конкретног случаја. Посматрано са аспекта члана 10 Европске конвенције, Уставни суд запажа да одлуком суда о висини накнаде нематеријалне штете може да се прекрши принцип пропорционалности између тежине мијешања судова у слободу изражавања и важности интереса који ограничавањем те слободе жели да се постигне. У том смислу је и Европски суд за људска права закључио да сама сума накнаде штете представља кршење члана 10 Европске конвенције, јер *«не значи да је порота имала право да додијели штету потпуно према свом нахођењу, јер сходно Конвенцији, додјела штете за клевету мора да буде разумно пропорционална штети која је нанесена нечијем угледу»* (види Европски суд за људска права, *Tolstoy Miloslavski против Уједињеног Краљевства*, пресуда из 1995. године). Сем тога, Уставни суд је у својој пракси закључио да је неопходно да судови при утврђивању да ли постоји правни основ и висина штете за клевету досљедно примјењују принципе из релевантних одредби одговарајућих Закона о облигационим односима, Закона о заштити од клевете и Закона о парничном поступку, уважавајући специфичност сваког конкретног случаја, чиме ће да се избјегне арбитрарност у поступању (види већ цитирану Одлуку АП 1203/05).

34. Дакле, дискреционо право суда у вези с висином нематеријалне штете због клевете ограничено је управо захтјевом пропорционалности који је изражен у члану 10 Европске конвенције, односно захтјевом да разлози и оправдања које су дали судови за мијешање у право на слободу изражавања буду релевантни и довољни, тј. да су судови своје одлуке засновали на прихватљивој анализи чињеница које су релевантне.

35. Апелант је објавио неистине о првотужиоцу, а да претходно није ни покушао да провјери информације које су спорне, што је била његова обавеза. Врховни суд је јасно оцијенио да је садржај информација које су изнесене био такав да је представљао напад на тужиоца као приватно лице које, за разлику од јавних лица, не мора да покаже већи

степен толеранције. Међутим, код одлучивања о врсти сатисфакције која припада првотужиоцу, Врховни суд није образложио које је околности цијенио код одлучивања о томе да накнада штете у досуђеном износу представља сатисфакцију којом ће да се успостави правична равнотежа између апелантовог права на слободу изражавања и првотужиоцевог права на углед. Нарочито, Врховни суд се уопште није бавио питањем шта је био циљ чланка који је споран, а који се примарно односио на питање смјене општинског начелника и његових навода о корупцији на општинском нивоу. Врховни суд је само констатовао да су одређене чињенице које су изнесене у чланку који је споран, а тичу се првотужиоца неистините. Ово, међутим, није довољно за закључак да је новчаном накнадом у досуђеном износу постигнута пропорционалност која је неопходна између апелантовог права на слободу изражавања и првотужиоцевог права на углед у заједници у којој он, као приватна личност, живи и ради, односно да се та пропорционалност не би постигла и другом врстом сатисфакције, као нпр. објављивањем пресуде, исправке и сл. имајући у виду све околности случаја. С друге стране, Уставни суд запажа да првотужилац није ни покушао да објави исправку текста који је споран иако члан 8 Закона о заштити од клевете прописује дужност оштећеног да предузме све мјере које су потребне да ублажи штету која је узрокована изражавањем чињенице која је неистинита, а нарочито да штетнику поднесе захтјев да се исправи то изражавање. У конкретном случају, нема ништа што би указало да је првотужилац био спријечен у захтијевању да се објави исправак текста који је споран ради умањења штетних посљедица, што би свакако могло да има утицаја на одлуку суда о врсти сатисфакције која би била правична и довољна, односно у конкретном случају на висину нематеријалне штете која је досуђена, нити се из пресуде која је оспорена види да је ово узето у обзир и како.

36. С обзиром на наведено, Уставни суд сматра да из пресуде која је оспорена не може да се закључи зашто је Врховни суд утврдио да је мјера која је предузета ради заштите првотужиоцевог угледа, односно досуђивање накнаде штете у наведеном износу, пропорционална тежини повреде тужиоцевог угледа, као и тежини мијешања судова у слободу изражавања које је учињено овом мјером. Због тога, Уставни суд сматра да је Врховни суд у одлуци која је оспорена прекорачио границе својих дискреционих овлашћења код одређивања врсте правичне сатисфакције, односно висине нематеријалне штете због почињене клевете зато што своју одлуку није засновао на прихватљивој анализи чињеница које су релевантне и свих околности које су од важности у конкретном случају у вези с повредом тужиоцевог угледа, те да разлози који су наведени у пресуди која је оспорена не могу да се оцијене релевантним и довољним у смислу члана 10 Европске конвенције.

37. На основу изложеног, Уставни суд сматра да нису испуњена два захтјева на основу којих би могло да се закључи да је мијешање у апелантово право на слободу изражавања било «неопходно у демократском друштву», те да је стога пресудама које су оспорене прекршено апелантово право на слободу изражавања из члана II/3x) Устава Босне и Херцеговине и члана 10 Европске конвенције.

VIII. Закључак

38. Уставни суд закључује да постоји кршење права на слободу изражавања из члана II/3x) Устава Босне и Херцеговине и члана 10 Европске конвенције када је одлуком суда у грађанској парници наложено апеланту да плати накнаду нематеријалне штете која је нанесена тужиочевом угледу изношењем и преношењем чињеница које су неистините, а не може да се закључи да се наметањем такве мјере успоставља «пропорционалност» између права на слободу изражавања и права на углед, нити разлози који су дати у пресуди могу да се сматрају релевантним и довољним у смислу члана 10 Европске конвенције, због чега не може да се утврди да је «мијешање» било «неопходна мјера у демократском друштву».

39. Сходно члану VI/4 Устава Босне и Херцеговине, одлуке Уставног суда су коначне и обавезујуће.

Предсједница
Уставног суда Босне и Херцеговине
Хатица Хациосмановић

Predmet broj AP 1223/06

**ODLUKA O
DOPUSTIVOSTI I
MERITUMU**

Apelacija Todora Mikića podnesena protiv Presude Kantonalnog suda u Sarajevu broj Pž-297/05 od 19. januara 2006. godine i Presude Općinskog suda u Sarajevu broj Ps-374/04 od 13. maja 2005. godine

Odluka od 13. septembra 2007. godine

Ustavni sud Bosne i Hercegovine u Vijeću od pet sudija u predmetu broj **AP 1223/06**, rješavajući apelaciju **Todora Mikića**, na osnovu člana VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, člana 59. stav 2. alineja 2, člana 61. st. 1. i 2. i člana 64. stav 1. Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine («Službeni glasnik Bosne i Hercegovine» broj 60/05), u sastavu:

Hatidža Hadžiosmanović, predsjednica

Miodrag Simović, potpredsjednik

Valerija Galić, potpredsjednica

Seada Palavrić, sutkinja

Krstan Simić, sudija

na sjednici održanoj 13. septembra 2007. godine donio je

ODLUKU O DOPUSTIVOSTI I MERITUMU

Usvaja se apelacija Todora Mikića.

Utvrdjuje se povreda prava na imovinu iz člana II/3.k) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda.

Ukida se Presuda Kantonalnog suda u Sarajevu broj Pž-297/05 od 19. januara 2006. godine i Presuda Općinskog suda u Sarajevu broj Ps-374/04 od 13. maja 2005. godine.

Na osnovu člana 64. stav 1. Pravila Ustavnog suda predmet se vraća na ponovni postupak Općinskom sudu u Sarajevu koji je dužan po hitnom postupku donijeti novu odluku u skladu s članom II/3.k) Ustava Bosne i Hercegovine i članom 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda.

Nalaže se Općinskom sudu u Sarajevu da u roku od 90 dana od dana dostavljanja ove odluke obavijesti Ustavni sud Bosne i Hercegovine o

preduzetim mjerama s ciljem izvršenja ove odluke u skladu s članom 74. stav 5. Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine.

Odluku objavit u «Službenom glasniku Bosne i Hercegovine», «Službenim novinama Federacije Bosne i Hercegovine», «Službenom glasniku Republike Srpske» i «Službenom glasniku Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine».

Obrazloženje

I. Uvod

1. Todor Mikić (u daljnjem tekstu: apelant) iz Novog Sada, Republika Srbija, kojeg zastupa Dragan Mićunović, advokat iz Sarajeva, podnio je 21. aprila 2006. godine apelaciju Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Ustavni sud) protiv Presude Kantonalnog suda u Sarajevu (u daljnjem tekstu: Kantonalni sud) broj Pž-297/05 od 19. januara 2006. godine i Presude Općinskog suda u Sarajevu (u daljnjem tekstu: Općinski sud) broj Ps-374/04 od 13. maja 2005. godine.

II. Postupak pred Ustavnim sudom

2. Na osnovu člana 22. st. 1. i 2. Pravila Ustavnog suda, od Kantonalnog i Općinskog suda, kao i učesnika u postupku, Faruka Mekića (u daljnjem tekstu: tuženi), zatraženo je 26. aprila 2006. godine dostavljanje odgovora na apelaciju.

3. Općinski sud je dostavio odgovor 8. juna 2006. godine, tuženi 18. maja 2006. godine, a Kantonalni sud nije dostavio odgovor na apelaciju.

4. Na osnovu člana 26. stav 2. Pravila Ustavnog suda, odgovor na apelaciju je dostavljen apelantu 17. augusta 2007. godine.

III. Činjenično stanje

5. Činjenice predmeta koje proizlaze iz apelantovih navoda i dokumenata predočenih Ustavnom sudu mogu se sumirati na sljedeći način.

6. Presudom Općinskog suda broj Ps-374/04 od 13. maja 2005. godine, koja je potvrđena osporenim Presudom Kantonalnog suda broj Pž-297/05 od 19. januara 2006. godine,

odbijen je apelantov tužbeni zahtjev kojim je tražio da se utvrdi da je tuženi povrijedio apelantova autorska prava tako što je bez njegovog znanja i saglasnosti prepisao naučni članak «Stanje sjemenskih sastojina nekih četinara u BiH» (u daljnjem tekstu: sporni članak) objavljen u stručnom časopisu «Šumarstvo i prerada drveta» broj 7-9 iz 1986. godine i proglasio ga svojim u svojoj knjizi «Sjemenarstvo u šumarstvu» iz 1997. godine, te da mu tuženi naknadi štetu u iznosu od 5.000 KM, kao i da je tuženi dužan trpjeti da se na njegov račun sadržaj presude objavi u listu «Dnevni avaz». Apelant je obavezan tuženom naknaditi troškove parničnog postupka u iznosu od 900 KM.

7. Općinski sud je naveo da je iz provedenog dokaznog postupka nesporno da je apelant 1986. godine objavio sporni članak u stručnom časopisu «Šumarstvo i prerada drveta» broj 7-9, a da je tuženi 1997. godine objavio knjigu «Sjemenarstvo u šumarstvu». Upoređivanjem teksta spornog članka i dijela teksta knjige (str. 37-46) prvostepeni sud je utvrdio da se radi o tekstu istog sadržaja s tim što je apelantov tekst napisan ekavicom, a tekst tuženog ijekavicom. Međutim, prvostepeni sud je zaključio da je sporno apelantovo autorstvo nad spornim člankom, budući da taj isti članak u skraćenoj verziji čini i sastavni dio projekta Šumarskog fakulteta u Sarajevu pod nazivom «Revizija postojećih i izdvajanje novih sjemenskih sastojina i proučavanje bioloških karakteristika smrče, jele, bijelog i crnog bora u funkciji proizvodnje kvalitetnog sjemena za potrebe šumarstva BiH» (u daljnjem tekstu: Revizija), a koji je rezultat timskog rada stručnjaka među kojima su bili i apelant i tužilac. Prema navodima iz apelacije Revizija je objavljena 1987. godine, a prvostepeni sud je utvrdio da se radilo o naučnom projektu u kojem je kao autor označen Šumarski fakultet od kojeg je tadašnji SIZ za kulturu BiH naručio izradu Revizije, a na osnovu zaključenog ugovora iz 1986. godine. Sud je zaključio da je Revizija, kao rezultat timskog rada, postala vlasništvo Šumarskog fakulteta. Nadalje, prvostepeni sud je zaključio da apelant nije izvorni autor spornog dijela teksta u Reviziji, zato što to nije eksplicitno navedeno, već je naveden kao učesnik u realizaciji radova na istraživanjima. Također, prvostepeni sud je zaključio da «iz teksta kao cjeline proizlazi da je on proizvod dugogodišnjeg istraživačkog timskog rada, a ne rezultat istraživanja samo jednog autora».

8. Nadalje, prvostepeni sud je proveo i dokaz uvidom u izvještaj komisije Nastavno-naučnog vijeća Šumarskog fakulteta u Sarajevu (u daljnjem tekstu: komisija) od 29. novembra 2000. godine, u kojem je navedeno da je tekst knjige tuženog na stranicama 37-46 ustvari apelantov prepisani izvorni rad koji je pod istim naslovom objavljen 1986. godine u stručnom časopisu, a da apelant kao izvorni autor nije naveden ni u popisu literature u knjizi tuženog. Međutim, prvostepeni sud navodi da «ostaje nejasno» je li

Nastavno-naučno vijeće prihvatilo izvještaj navedene komisije, kao i je li zaključak komisije proizveo kakve posljedice za tuženog, kao i da izvještaj te komisije nisu potpisali svi njezini članovi. Također, prvostepeni sud navodi da komisija nije upoređivala knjigu tuženog u odnosu na Reviziju u kojoj se sporni tekst nalazi, a osim toga navodi i da apelant nije pristupio po pozivu suda radi saslušanja u svojstvu parnične stranke. Na osnovu svega izloženog, prvostepeni sud je zaključio da apelant nije dokazao da je on izvorni autor spornog članka koji je objavljen u časopisu «Šumarstvo i prerada drveta», jer je sud utvrdio da postoji drugo djelo, Revizija, u kojem je objavljen isti tekst i u kojem [apelantovo] autorstvo nije izričito navedeno, «jer se radi o djelu koje je očigledno rezultat timskog istraživačkog rada». Iz ovoga, prema zaključku prvostepenog suda, proizlazi da su se i apelant i tuženi koristili rezultatima rada istraživača na projektu u kojem su i sami učestvovali, a da nisu pri tome navodili izvor zbog čega je prvostepeni sud zaključio da apelant nema pravo na zaštitu na osnovu odredaba čl. 111, 112. i 114. Zakona o autorskom i srodnim pravima u BiH.

9. Kantonalni sud je u osporenoj presudi zaključio da je pravilna odluka prvostepenog suda da apelantov zahtjev nije osnovan zato što apelant nije dokazao da je izvorni autor spornog članka objavljenog u stručnom časopisu «Šumarstvo i prerada drveta» iz 1986. godine. Osim toga, Kantonalni sud navodi da je nesporno da je Revizija projekt koji su zajednički radili Šumarski fakultet i tadašnji Institut za istraživanje i projektiranje u šumarstvu OOUR-a «Silva», kao i da su u ime Šumarskog fakulteta u istraživanju, odnosno realizaciji projekta učestvovali i profesori i asistenti tog fakulteta. Iz navedenog Kantonalni sud zaključuje da se radi o naučnom istraživanju koje je nastalo kao rezultat preuzetih radnih obaveza zaposlenika Šumarskog fakulteta, a koje je rezultiralo Revizijom. Kantonalni sud je također naveo da se profesorski kadar na univerzitetima bavi naučnim istraživanjima, ali da se «na radovima koji su proizvod radnih obaveza ne stječu autorska prava». Također, Kantonalni sud je naveo da je «notorno da [apelantov] tekst objavljen u časopisu «Šumarstvo i prerada drveta» broj 7-9 iz 1986. godine [...] predstavlja sastavni dio projekta Revizija u izmijenjenom nazivu teksta i malo skraćenom tekstu, što znači da je nastao istovremeno kada je nastajala i Revizija». Budući da su, kako zaključuje Kantonalni sud, univerziteti dužni u okviru svog rada baviti se naučnom djelatnošću «samim tim su i zaposlenici univerziteta dužni u izvršavanju svojih radnih obaveza baviti se naučnim radom čiji rezultat je nastajanje određenih stručnih izvještaja, referata i sl.». Kantonalni sud smatra da Revizija ne predstavlja autorsko djelo, «pa samim tim ni njezini sastavni dijelovi koji su neovisno o Reviziji publicirani kao neovisne cjeline, kao [apelantov] sporni tekst, te se ni na [Reviziji], ni na njezinim pojedinim dijelovima

ne mogu steći autorska prava». Kantonalni sud je na osnovu navedenog zaključio da je apelant mogao svoj sporni rad objaviti u stručnom časopisu i potpisati ga svojim imenom, ali se «on ne može smatrati njegovim autorom u smislu čl. 12. i 13. Zakona o autorskom pravu i srodnim pravima» zbog čega mu ne pripada autorska zaštita.

10. Nadalje, Kantonalni sud navodi da bi se apelant smatrao autorom spornog teksta pod uvjetom da je «sam za sebe (ili prema vlastitoj ideji zajedno s nekim) vršio predmetna ili određena druga istraživanja i to pretočio u naučni rad». Međutim, kako je u konkretnom slučaju apelantov sporni rad nastao kao realizacija tuđe ideje, Kantonalni sud zaključuje da tom radu «nedostaje jedan od osnovnih elemenata, a to je originalnost i individualnost djela koja se u konkretnom slučaju ne može u potpunosti iskristalizirati». Osim toga, Kantonalni sud navodi da se u konkretnom slučaju «ne radi o autorskoj tvorevini s područja književnosti, nauke, umjetnosti i drugih područja stvaralaštva, jer je [apelant] u svom istraživačkom radu očigledno koristio od ranije poznate metode istraživanja». Na osnovu svega navedenog, Kantonalni sud zaključuje da se apelantov sporni tekst ne može smatrati autorskim djelom, zbog čega mu ne pripada pravo na sudsku zaštitu «ne ulazeći u korektnost i moralnost postupka tuženog».

IV. Apelacija

a) Navodi iz apelacije

11. Apelant smatra da mu je osporenim odlukama prekršeno pravo na imovinu iz člana II/3.k) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda (u daljnjem tekstu: Evropska konvencija). Navodi da je objavio sporni članak u stručnom časopisu 1986. godine, a da je u Reviziji koja je objavljena 1987. godine objavljen kraći članak pod istim naslovom. Iako u Reviziji nije iznad samog članka navedeno apelantovo ime, na str. 205, 244. i 287. navedeno je da je apelant obavio istraživanja koja se tiču suštine tog teksta. Apelant navodi da je tuženi u knjizi koju je objavio 1997. godine u suštini prepisao apelantov rad koji je objavljen u stručnom časopisu, a ne onaj koji je objavljen u Reviziji. Ovo je konstatirala i komisija Nastavno-naučnog vijeća u svom izvještaju, a ovo nije dovedeno u pitanje bilo kakvim drugim dokazima. Tuženi je posebno tvrdio da je prepisao djelo iz Revizije, ali je i prvostepeni sud konstatirao da je prepisano djelo iz stručnog časopisa koje je objavljeno pod apelantovim imenom. Apelant nadalje vrlo iscrpno osporava zaključke Kantonalnog suda navodeći prije svega da se prema članu 13. Zakona o autorskom pravu i srodnim pravima autorom smatra lice čije je ime i prezime ili pseudonim označeno na djelu dok

se suprotno ne dokaže. Osim toga, Revizija jeste rezultat zajedničkog istraživanja, ali je prema istom zakonu ona po svojoj prirodi kolektivno autorsko djelo u čijem je stvaranju učestvovalo više lica, a koristilo se pod imenom naručioca. Nadalje, apelant navodi da je Revizija po svojoj prirodi zbirka radova, odnosno skup individualnih duhovnih tvorevina iz oblasti nauke, zbog čega apelant osporava i zaključak Kantonalnog suda da Revizija ne predstavlja «djelo iz oblasti nauke», naročito zato što ovo djelo ne može napraviti bilo ko nego samo kvalificirano lice. U vezi s navodima Kantonalnog suda o tome da apelantovom djelu nedostaje originalnost i individualnost, apelant navodi da je njegovo djelo nastalo na osnovu njegovog istraživanja na terenu, a da Kantonalni sud veoma strogo cijeni originalnost u vezi s čim apelant navodi da ne mora svako djelo biti «toliko originalno da dobije Nobelovu nagradu». Međutim, radi se o rezultatu istraživanja specifičnog pitanja koji su stručnjaci smatrali djelom koje ima naučnu vrijednost kada su taj rad objavili u stručnom časopisu, a i kasnije kada je ekspertna komisija ocijenila da je tuženi prepisao apelantov članak iz stručnog časopisa.

b) Odgovor na apelaciju

12. Općinski sud u svom odgovoru navodi da apelant nije u apelaciji naveo zašto podnosi apelaciju i o kojim se kršenjima prava radi, već je samo naveo odredbe Ustava BiH za koje smatra da su prekršene. Zbog toga Općinski sud navodi da odredbe koje apelant citira nisu prekršene, te da je postupak vođen u skladu sa Zakonom o parničnom postupku. Također, Općinski sud ističe da je postupak okončan u razumnom roku, naročito ako se uzme u obzir opterećenost brojem predmeta u vrijeme kada je postupak vođen. Općinski sud navodi i da je tuženi predložio da apelant bude saslušan kao parnična stranka, ali da se apelant nije odazvao pozivu suda. Nadalje, Općinski sud navodi da je prvostepena odluka nakon žalbe bila razmatrana i na Kantonalnom sudu, te da je Kantonalni sud prvostepenu presudu potvrdio o čemu je dao odgovarajuće razloge.

13. Tuženi u svom odgovoru navodi da se apelant žali na kršenje prava na imovinu, a da je «diskutabilno predstavlja li autorsko pravo, pravo na imovinu» i je li svrha zaštite autorskog prava ta da autor dobije materijalnu štetu za nematerijalni vid oštećenja. Tuženi naročito ističe da ni jednom njegovom radnjom nije prekršeno neko od apelantovih prava, pa dakle ni pravo na imovinu. Tuženi smatra da su Općinski i Kantonalni sud dali jasne i uvjerljive razloge zbog kojih su odbili apelantov tužbeni zahtjev, a ti su razlozi u cijelosti u skladu s pozitivno-pravnim propisima. Na osnovu navedenog, tuženi predlaže da Ustavni sud apelaciju odbije.

V. Relevantni propisi

14. U **Zakonu o autorskom i srodnim pravima u Bosni i Hercegovini** («Službeni glasnik BiH» broj 7/02) relevantne odredbe glase:

«Član 1.

1. Ovim zakonom uređuju se:

[...] e) zaštita autorskog prava i srodnih prava.

Član 2.

1. Objavljivanje, u skladu s ovim zakonom, znači da je autorsko djelo ili predmet srodnog prava postao dostupan javnosti. [...]

Član 3.

Izraz «javan» ili «dostupan javnosti» u smislu ovog zakona, znači dostupnost djela neodređenog broja ljudi (pojedinaца), koji nisu povezani rodbinskim ili nekim drugim vezama, i koji imaju slobodan pristup djelu kroz njegovu javnu prezentaciju.

Član 6.

1. Autorskim djelom smatra se individualna duhovna tvorevina iz oblasti književnosti, nauke, umjetnosti i drugih oblasti stvaralaštva, bez obzira na vrstu, način i oblik izražavanja, ako ovim zakonom nije drugačije propisano.

2. Autorskim djelom smatraju se naročito:

a) pisana djela (knjige, brošure, književni tekstovi, članci i ostali napisi i kompjuterski programi) [...]

Član 7.

1. Autorskim djelom smatraju se i zbirke autorskih djela, kao što su: enciklopedije, zbornici, antologije, muzičke zbirke, fotografske zbirke i sl, kao i baze podataka bilo da su čitke mašinski ili u drugoj formi, koje, s obzirom na izbor ili raspored građe, predstavljaju samostalne individualne duhovne tvorevine.

[...]

3. Odredba stava 1. ne utječe na prava autora pojedinih djela od kojih su zbirke sastavljene.

Član 12.

1. Autor djela je fizičko lice koje je stvorilo djelo.

2. Autorska prava pripadaju autoru od trenutka stvaranja autorskog djela i nisu uvjetovana ispunjavanjem bilo kakvih formalnosti.

Član 13.

Autorom se smatra lice čije je ime i prezime ili pseudonim označeno na djelu, dok se suprotno ne dokaže.

Član 15.

1. Ako autorsko djelo, stvoreno saradnjom dva ili više lica, čini nedjeljivu cjelinu, svim koautorima na stvaranju tog djela pripada nedjeljivo autorsko pravo.

[...]

4. Ako autorsko djelo, stvoreno saradnjom dva ili više lica, ne čini nedjeljivu cjelinu, svaki koautor ima autorsko pravo na svoj doprinos.

Član 24.

Smatra se da je pravo na iskorištavanje autorskog djela, koje je stvorio posloprimac u izvršavanju svojih obaveza ili prema uputstvima poslodavca, preneseno na poslodavca u trajanju od pet godina, od dana završetka djela, ukoliko ugovorom nije drugačije predviđeno.

Član 25.

[...]2. Nakon proteka roka od pet godina od dana završetka djela stvorenog u radnom odnosu prava na iskorištavanje djela pripadaju isključivo autoru.

Član 28.

1. Djelo stvoreno na poticaj i u organizaciji fizičkog ili pravnog lica, u čijem stvaranju je učestvovao veći broj lica i koje se koristi pod imenom naručioca, smatra se kolektivnim autorskim djelom (enciklopedije, zbornici, računarski programi, baze podataka).

2. *Koautori su nosioci zajedničkog autorskog prava na koautorskom djelu, ako ovim zakonom ili ugovorom kojim se uređuju njihovi međusobni odnosi nije drugačije predviđeno.*

a) *Za ostvarivanje koautorskih prava i prenošenje tog prava neophodna je saglasnost svih koautora. Koautor ne smije koristiti svoju saglasnost protivno principu savjesnosti i poštenja, niti činiti bilo šta što škodi interesima ostalih koautora.*

b) *Svaki koautor ovlašten je da podnosi tužbe za zaštitu autorskih prava na koautorskom djelu, s tim da može postavljati tužbene zahtjeve samo u svoje ime i za svoj račun.*

[...]

3. *Ukoliko ugovorom nije drugačije predviđeno nosilac autorskog imovinskog prava na djelu je naručilac.*

4. *Naručilac kolektivnog autorskog djela dužan je pri iskorištavanju djela na svakom primjerku navesti listu autora čije priloge sadrži kolektivno autorsko djelo.»*

VI. Dopustivost

15. U skladu s članom VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, Ustavni sud također ima apelacionu nadležnost u pitanjima koja su sadržana u ovom Ustavu kada ona postanu predmet spora zbog presude bilo kojeg suda u Bosni i Hercegovini.

16. U skladu s članom 16. stav 1. Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud može razmatrati apelaciju samo ako su protiv presude, odnosno odluke koja se njome osporava, iscrpljeni svi djelotvorni pravni lijekovi mogući prema zakonu i ako se podnese u roku od 60 dana od dana kada je podnosilac apelacije primio odluku o posljednjem djelotvornom pravnom lijeku kojeg je koristio.

17. U konkretnom slučaju, predmet osporavanja apelacijom je Presuda Vrhovnog suda broj Pž-297/05 od 19. januara 2006. godine protiv koje nema drugih djelotvornih pravnih lijekova mogućih prema zakonu. Zatim, osporenu presudu apelant je primio 14. marta 2006. godine, a apelacija je podnesena 21. aprila 2006. godine, tj. u roku od 60 dana kako je propisano članom 16. stav 1. Pravila Ustavnog suda. Na kraju, apelacija ispunjava i uvjete iz člana 16. st. 2. i 4. Pravila Ustavnog suda, jer nije očigledno (*prima facie*) neosnovana, niti postoji neki drugi formalni razlog zbog kojeg apelacija nije dopustiva.

18. Imajući u vidu odredbe člana VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, člana 16. st. 1, 2. i 4. Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je utvrdio da predmetna apelacija ispunjava uvjete u pogledu dopustivosti.

VII. Meritum

19. Apelant osporava navedenu presudu tvrdeći da mu je njom povrijeđeno pravo na imovinu iz člana II/3.k) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju.

20. Član II/3.k) Ustava Bosne i Hercegovine glasi:

«Sva lica na teritoriji Bosne i Hercegovine uživaju ljudska prava i slobode iz stava 2. ovog člana što uključuje:

k) Pravo na imovinu.»

21. Član 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju glasi:

«Svako fizičko ili pravno lice ima pravo na neometano uživanje svoje imovine. Niko ne može biti lišen svoje imovine, osim u javnom interesu i pod uvjetima predviđenim zakonom i općim principima međunarodnog prava.

Prethodne odredbe, međutim, ni na koji način ne utječu na pravo države da primjenjuje takve zakone koje smatra potrebnim da bi nadzirala korištenje imovine u skladu s općim interesima ili da bi osigurala naplatu poreza ili drugih doprinosa ili kazni.»

22. Prilikom razmatranja je li došlo do povrede člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju, prvo se mora utvrditi je li apelant titular prava koja potpadaju pod član 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju.

23. Ustavni sud je u svojoj jurisprudenciji zauzeo stav da pojam «imovina» u smislu člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju ne uključuje samo pokretnu i nepokretnu imovinu, već podrazumijeva i širok spektar imovinskih interesa koji predstavljaju ekonomsku vrijednost (vidi Ustavni sud, Odluka broj *U 14/00* od 4. aprila 2001. godine objavljena u «Službenom glasniku Bosne i Hercegovine» broj 33/01). Također, bivša Evropska komisija za ljudska prava (u daljnjem tekstu: Evropska komisija) zauzela je stav da se pojam «imovina» odnosi i na sva «dodijeljena prava» koja pojedinac može ustanoviti, uključujući i dionice (vidi bivša Evropska komisija, *Bramelid i Malmström protiv Švedske*, aplikacije br. 8588/79 i 8589/79, Odluke i izvještaji broj 29, 1982. godina) i

patente (vidi bivša Evropska komisija za ljudska prava, *Smith Kline i French Laboratories protiv Holandije*, aplikacija broj 12633/87, Odluke i izvještaji broj 66, 1990. godina). S druge strane, sama činjenica da domaći zakon ne priznaje određene interese kao zakonom definirano pravo, ili da to čini na način koji ne rezultira priznavanjem tog interesa kao imovinskog prava, nije odlučujuća da bi se taj interes smatrao «imovinom» u smislu člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju. Naime, pojam «imovina» ima autonomno značenje, pa je nekada dovoljno pokazati da postoji utvrđen ekonomski interes kako bi se utvrdilo da se radi o pravu iz navedenog člana. Također, prema jurisprudenciji Evropskog suda za ljudska prava (u daljnjem tekstu: Evropski sud), «imovina» koja se štiti može biti samo postojeća imovina (vidi Evropski sud, *Van der Mussele*, presuda od 23. novembra 1983. godina, serija A, broj 70, tačka 48) ili barem ona imovina za koju apelant ima «legitimno očekivanje» da će je dobiti (vidi Evropski sud, *Pine Valley Developments Ltd i drugi*, presuda od 29. novembra 1995. godina, serija A, broj 332, tačka 31).

24. U konkretnom slučaju, apelant je osporio presude kojima se odlučivalo o zaštiti apelantovog autorskog prava. Prema svojoj pravnoj prirodi, autorsko pravo predstavlja oblik intelektualnog vlasništva koje nije neko konkretno, materijalno vlasništvo nad nekim predmetom, već pravo, odnosno skup ovlaštenja koje pravni poredak države priznaje nosiocu intelektualnog vlasništva. Osim toga, prema Zakonu o autorskom i srodnim pravima u BiH, autorsko pravo štiti moralne i materijalne interese autora u vezi s njegovim djelom, pa imajući u vidu principe iznesene u prethodnoj tački, Ustavni sud smatra da autorsko pravo predstavlja «imovinu» koju štiti član 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju.

25. Član 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju obuhvata tri različita pravila. Prvo pravilo, koje je izraženo u prvoj rečenici prvog stava i koje je opće prirode, izražava princip mirnog uživanja imovine. Drugo pravilo, u drugoj rečenici istog stava, odnosi se na lišavanje imovine i podvrgava ga izvjesnim uvjetima. Treće pravilo, sadržano u 2. stavu ovog člana, dozvoljava da države potpisnice imaju pravo, između ostalog, kontrolirati korištenje imovine u skladu s općim interesom. Ova tri pravila nisu različita, u smislu da nisu povezana: drugo i treće pravilo se odnose na pojedine slučajeve miješanja u pravo na mirno uživanje imovine i trebaju biti tumačena u svjetlu općeg principa izraženog u prvom pravilu (vidi Evropski sud za ljudska prava, *Sporrong i Lönnorth protiv Švedske*, presuda od 23. septembra 1982. godine, serija A, broj 52, stav 61).

26. Osporene presude Općinskog i Kantonalnog suda nesumnjivo predstavljaju «miješanje» u apelantovu imovinu i lišavanje apelantovog prava na mirno uživanje

imovine, budući da se njima odriče apelantovo pravo da se smatra autorom svog naučnog rada, tj. spornog članka objavljenog u stručnom časopisu «Šumarstvo i prerada drveta» broj 7-9 iz 1986. godine, a samim tim i da uživa autorska moralna i imovinska prava. S obzirom na navedeno, Ustavni sud smatra da je u konkretnom slučaju primjenjivo drugo pravilo iz člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju koje regulira uvjete pod kojima pojedinac može biti lišen imovine. Zbog toga je neophodno ispitati je li miješanje u apelantovo pravo na imovinu bilo opravdano. Da bi miješanje u pravo na imovinu bilo opravdano, ono mora: (a) biti predviđeno zakonom, (b) imati legitiman cilj od javnog ili općeg interesa, i (c) biti u skladu s principom proporcionalnosti (vidi ranije citiranu Odluku Ustavnog suda broj *U 26/00*).

27. Prvo pitanje na koje treba dati odgovor je je li u konkretnom slučaju miješanje u apelantovu imovinu predviđeno zakonom. Prema odredbama Zakona o autorskom i srodnim pravima u BiH autorom se smatra lice čije je ime i prezime ili pseudonim označeno na djelu dok se suprotno ne dokaže (član 13), a autorska prava pripadaju autoru od trenutka stvaranja autorskog djela i nisu uvjetovana ispunjenjem bilo kakvih formalnosti (član 12. stav 2). Također, autorskim djelom se smatra, prema članu 6. navedenog zakona, individualna duhovna tvorevina iz oblasti književnosti, nauke, umjetnosti i drugih oblasti stvaralaštva, bez obzira na vrstu, način i oblik izražavanja, pa između ostalog i pisana djela, tj. članci, ali i zbirke autorskih djela kao što su enciklopedije, zbornici i sl. (član 7. stav 1).

28. U vezi s navedenim, Ustavni sud zapaža da je apelant tražio da se utvrdi da je tuženi povrijedio njegovo autorsko pravo na sporni članak objavljen u stručnom časopisu «Šumarstvo i prerada drveta» broj 7-9 iz 1986. godine tako što je taj članak prepisao i objavio u svojoj knjizi iz 1997. godine, a da nije naveo apelanta kao izvornog autora. Iako je upoređivanjem utvrdio da se radi o tekstu istog sadržaja, Općinski sud je zaključio da apelant nema pravo na zaštitu autorskog prava, jer sporni članak čini i sastavni dio Revizije, tj. zbornika stručnih radova koji je nastao kao rezultat timskog istraživačkog rada na projektu koji je naručio Šumarski fakultet, a u kojem su učestvovali i apelant i tuženi i u kojem je sporni članak objavljen u skraćenoj verziji. Međutim, Ustavni sud zapaža da apelant nije tražio zaštitu u odnosu na ovaj skraćeni članak objavljen u zborniku radova, tj. Reviziji, već u odnosu na članak objavljen pod njegovim imenom u stručnom časopisu. Dalje, iako navodi da je uzeo u obzir odredbe čl. 6. i 12. Zakona, Općinski sud je zaključio da apelant nije dokazao da je izvorni autor spornog članka «iako je [apelantovo] ime napisano na djelu koje je objavljeno u časopisu».

29. Ustavni sud smatra da je ovakav zaključak Općinskog suda protivan eksplicitnoj zakonskoj normi prema kojoj se autorsko pravo pretpostavlja dok se suprotno ne dokaže i to od trenutka nastanka djela, a ne njegovog objavljivanja. Ovo znači da apelant nije ni morao dokazivati da je autor spornog članka koji je objavljen pod njegovim imenom, jer je to zakonska pretpostavka. Tuženi je ovu činjenicu osporio samo zato što je sporni članak, u skraćenom obliku, objavljen i u zbirci radova koja je nastala kao rad grupe stručnjaka, ali nije utvrđeno ni dokazano da apelant nije izvorni autor članka objavljenog pod njegovim imenom u stručnom časopisu. Ustavni sud smatra da objavljivanje skraćenog članka u zbirci radova, samo po sebi, ne oduzima apelantu autorstvo nad spornim člankom objavljenim u stručnom časopisu, bez obzira je li u toj zbirci naveden kao autor ili kako je regulirao odnose s naručiocem istraživanja. Osim toga, ako je Općinski sud i uzeo u obzir Reviziju kao zbornik stručnih radova tima stručnjaka, iz ovakvog zaključka se ne vidi je li i na koji način Općinski sud uzeo u obzir i primijenio odredbe člana 28. Zakona koji regulira pitanje kolektivnog autorskog prava, odnosno koautorstva.

30. S druge strane, Kantonalni sud je zaključio da je ispravan stav prvostepenog suda da apelant nije dokazao da je izvorni autor spornog članka objavljenog u stručnom časopisu. Međutim, Kantonalni sud je zaključio da se u konkretnom slučaju uopće ne radi o autorskom djelu, budući da je i sporni članak, pa dakle i njegova skraćena verzija objavljena u zborniku radova, rezultat naučnog istraživanja koje je opet rezultat radnih obaveza zaposlenih na univerzitetu, dakle i apelanta. Zbog toga, prema zaključku Kantonalnog suda, ni Revizija kao zbornik stručnih radova, ni njezini sastavni dijelovi koji su neovisno o njoj publicirani, ne predstavljaju autorsko djelo, već izvršavanje radnih obaveza. Ustavni sud smatra da je ovakav zaključak Kantonalnog suda proizvoljan, odnosno da je u suprotnosti s odredbom čl. 24. i 25. Zakona, a iz presude se i ne vidi da je Kantonalni sud uzeo u obzir navedene članove koji reguliraju pitanje stvaranja djela u okviru radnog odnosa, odnosno autorstva na tako stvorenom djelu.

31. Dalje, u suprotnosti sa zakonom su i zaključci Kantonalnog suda da se sporni članak ne može smatrati autorskim djelom, jer mu nedostaje «originalnost i individualnost», te zato što je rađen na poticaj naručioca posla i zato što je apelant u istraživanju koristio od ranije poznate metode istraživanja. Prije svega, «originalnost i individualnost» nisu, kako to Kantonalni sud pogrešno zaključuje, «osnovni elementi» koji jedno djelo čine autorskim djelom, zato što zakon ove kriterije i ne predviđa kao uvjet da se neko djelo smatra autorskim djelom, niti se daje ovlaštenje sudu da samostalno procjenjuje «originalnost i individualnost» nekog stručnog rada iz naučne oblasti koja sudu nije poznata, kao što je u konkretnom slučaju šumarstvo. Što se tiče toga da istraživanje koje je rezultiralo spornim

člankom u stručnom časopisu i njegovom skraćenom verzijom u Reviziji nije apelantova ideja, već da je rađeno u timu i na poticaj naručioca, Kantonalni sud je u potpunosti zanemario odredbe člana 28. Zakona koje reguliraju upravo tu situaciju, odnosno odlučio je suprotno toj odredbi.

32. S obzirom na navedeno, Ustavni sud smatra da u konkretnom slučaju miješanje u apelantovo pravo na imovinu nije bilo u skladu sa zakonom, pa ostali aspekti člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju nisu relevantni, te ih Ustavni sud nije razmatrao.

33. Na osnovu izloženog, Ustavni sud zaključuje da je u konkretnom slučaju prekršeno apelantovo pravo na imovinu iz člana II/3.k) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju.

VIII. Zaključak

34. Ustavni sud zaključuje da postoji kršenje prava na imovinu iz člana II/3.k) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju kada miješanje u apelantovo pravo na imovinu nije u skladu sa zakonom, te kada je do takvog miješanja došlo proizvoljnim tumačenjem Zakona o autorskom i srodnim pravima u Bosni i Hercegovini.

35. Na osnovu člana 61. st. 1. i 2. i člana 64. stav 1. Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je odlučio kao u dispozitivu ove odluke.

36. Prema članu VI/4. Ustava Bosne i Hercegovine, odluke Ustavnog suda su konačne i obavezujuće.

Predsjednica
Ustavnog suda Bosne i Hercegovine
Hatidža Hadžiosmanović

Predmet broj AP 1358/06

**ODLUKA O
DOPUSTIVOSTI I
MERITUMU**

Apelacija Šefike i Zijada Suljakovića
podnesena zbog nedonošenja od-
luke u razumnom roku u postupku
pred Općinskim sudom u Velikoj
Kladuši i postupku po prizivu pred
Kantonalnim sudom u Bihaću

Odluka od 13. rujna 2007. godine

Ustavni je sud Bosne i Hercegovine u Vijeću od pet sudaca u predmetu broj **AP 1358/06**, rješavajući apelaciju **Šefike i Zijada Suljanovića**, na temelju članka VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine, članka 59. stavak 2. alineja 2, članka 61. st. 1. i 2. i članka 64. stavak 2. Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine («Službeni glasnik Bosne i Hercegovine» broj 60/05), u sastavu:

Hatidža Hadžiosmanović, predsjednica

Miodrag Simović, dopredsjednik

Valerija Galić, dopredsjednica

Seada Palavrić, sutkinja

Krstan Simić, sudac

na sjednici održanoj 13. rujna 2007. godine donio

ODLUKU O DOPUSTIVOSTI I MERITUMU

Usvaja se apelacija Šefike i Zijada Suljanovića.

Ustvrdjuje se povreda prava na pravično suđenje iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 1. Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda.

Ukida se Presuda Kantonalnog suda u Bihaću broj GŽ-679/03 od 5. rujna 2006. godine.

Ostaje na pravnoj snazi Presuda Općinskog suda u Velikoj Kladuši broj P-1014/97 od 17. veljače 2003. godine.

Nalaže se Općinskom sudu u Velikoj Kladuši da omogući izvršenje Presude Općinskog suda u Velikoj Kladuši broj P-1014/97 od 17. veljače 2003. godine.

Nalaže se Općinskom sudu u Velikoj Kladuši da sukladno članku 74. stavak 5. Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine u roku od 90 dana

od dana dostave ove odluke obavijesti Ustavni sud Bosne i Hercegovine o poduzetim mjerama s ciljem izvršenja ove odluke.

Nalaže se Unsko-sanskom kantonu, sukladno članku 76. stavak 2. Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, da Šefiki i Zijadu Suljanoviću, u roku od 90 dana od dana dostave ove odluke isplati iznos od 1.650,00 KM na ime nematerijalne štete zbog nedonošenja sudske odluke u razumnom roku.

Odluku objavit u «Službenom glasniku Bosne i Hercegovine», «Službenim novinama Federacije Bosne i Hercegovine», «Službenom glasniku Republike Srpske» i «Službenom glasniku Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine».

Obrazloženje

I. Uvod

1. Šefika i Zijad Suljanović (u daljnjem tekstu: apelanti) iz Velike Kladuše koje zastupa Aziz Adilagić, odvjetnik iz Velike Kladuše, su podnijeli 8. svibnja 2006. godine apelaciju Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Ustavni sud) zbog nedonošenja odluke u razumnom roku u postupku pred Općinskim sudom u Velikoj Kladuši (u daljnjem tekstu: Općinski sud) i postupku po prizivu pred Kantonalnim sudom u Bihaću (u daljnjem tekstu: Kantonalni sud). Apelanti su 18. listopada 2006. godine dopunili apelaciju kojom su obavijestili Ustavni sud da je Kantonalni sud u predmetnom postupku donio Presudu broj Gž-679/03 od 5. rujna 2006. godine, te da navedenu presudu također pobijaju predmetnom apelacijom.

II. Postupak pred Ustavnim sudom

2. Na temelju članka 22. st. 1. i 2. Pravila Ustavnog suda, od Kantonalnog i Općinskog suda, te sudionika u postupku, «Sarajevo osiguranje» d.d. Sarajevo - Podružnica Bihać (u daljnjem tekstu: prvotuženi) i RO «Krupatrans» iz Bosanske Krupe (u daljnjem tekstu: drugotuženi) je zatražena 1. lipnja 2006. godine dostava odgovora na apelaciju.

3. Kantonalni i Općinski sud su 21. i 22. lipnja 2006. godine dostavili odgovore na apelaciju.

4. Ustavni je sud 28. lipnja 2007. godine od Kantonalnog suda, Općinskog suda i tuženih zatražio dostavu odgovora na dopunu apelacije.

5. Kantonalni sud, Općinski sud i prvotučeni su 5. i 6. srpnja 2007. godine dostavili odgovor na dopunu apelacije.

6. Na temelju članka 26. stavak 2. Pravila Ustavnog suda, odgovori na apelaciju i dopunu apelacije su dostavljeni apelantima 27. srpnja 2007. godine.

III. Činjenično stanje

7. Činjenice predmeta koje proizlaze iz navoda apelanata i dokumenata podastrtih Ustavnom sudu se mogu sumirati na sljedeći način.

8. Apelanti su Osnovnom sudu u Velikoj Kladuši, kasnije Općinskom sudu, 17. ožujka 1992. godine podnijeli tužbu protiv tuženih zbog naknade štete zbog smrti supruga i oca. Apelanti su tražili da se tuženi obvežu apelantima na ime naknade štete solidarno isplatiti na ime duševnih bolova svakom iznos od po 10.000 DM, na ime gubitka izdržavanja svakom iznos od po 1/2 zajamčenog LD BiH i to mjesečno počevši od 20. lipnja 1987. godine pa ubuduće, zajedno sa zateznom kamatom na svaki mjesečni dospjeli iznos pa do konačne isplate. Također su tražili da se tuženi obvežu da im na ime troškova sahrane i podizanja spomenika isplate protuvrijednost u dinarima od 2.000 KM prema tečaju važećem po međubankarskom obračunu na dan isplate, te da na ukupne iznose tuženi plate kamatu u visini eskontne kamate Narodne banke uvećane za 20%, kao i da im tuženi naknade parnične troškove. Apelanti su također tražili da ih sud oslobodi obveze plaćanja takse u navedenom sporu obzirom da su bez ikakvih prihoda i nemaju svoju imovinu.

9. Punomoćnik apelanata je dopisom od 14. svibnja 1997. godine obavijestio Općinski sud da zbog zauzetosti nije u mogućnosti pristupiti ročištu zakazanom za 16. svibanj 1997. godine, kao i da zbog uništenja spisa nije bio u mogućnosti doći do adrese stranaka. Stoga je zamolio sud da se na iduću raspravu izravno pozove stranka.

10. Ročištu zakazanom za 16. svibanj 1997. godine nije pristupio nitko, iako je dostava za strane u postupku bila uredna. Sud je ročište odložio na neodređeno vrijeme.

11. Ročištu zakazanom za 17. listopad 2001. godine pristupio je punomoćnik apelanata dok za tužene nije pristupio nitko, iako je dostava bila uredna. Konstatirano je da je u spis uložen podnesak prvotučenog kojim sud obavještava da ne može pristupiti na zakazano

ročište. Punomoćnik apelanata je predložio odgodu ročišta, a da se na sljedeće ročište pozove apelantica Šefika Suljanović osobno zbog toga što punomoćnik nije s njom u kontaktu i ne zna gdje se ona nalazi. Sud je ročište odložio i novo zakazao za 29. studeni 2001. godine, te odredio da se apelantica Šefika Suljanović pozove osobno.

12. Ročištu zakazanom za 29. studeni 2001. godine pristupio je punomoćnik apelanata dok za tužene nije pristupio nitko, iako je dostava bila uredna. Sud je konstatirao da je na predmetno ročište pozvana apelantica Šefika Suljanović, ali da je dostava bila neuredna. Punomoćnik apelanata je predložio odgodu ročišta i da se na sljedeće ročište pozove apelantica osobno i da se na sljedećem ročištu ona sasluša u svojstvu parnične strane. Ročište je odloženo i sljedeće zakazano za 16. siječanj 2002. godine.

13. Ročištu zakazanom za 16. siječanj 2002. godine pristupila je apelantica Šefika Suljanović osobno i njezin punomoćnik, dok od tuženih nije pristupio nitko, iako je dostava bila uredna. Punomoćnik apelanata je predložio održavanje rasprave u izočnosti uredno pozvanih tuženih i da se na okolnosti iz tužbe apelantica sasluša osobno. Sud je odlučio provesti raspravu u izočnosti tuženih. Na predmetnome ročištu punomoćnik apelanata je precizirao tužbeni zahtjev zbog promjene novčanih jedinica. Navedenim zahtjevom apelanti traže da se tuženi obvežu isplatiti im solidarno na ime naknade štete i to na ime pretrpljenih duševnih bolova apelantici Šefiki Suljanović za smrt svoga muža iznos od 10.000 KM, apelantu Zijadu Suljanoviću, kao sinu poginulog Muhameda Suljanovića iznos od 10.000 KM, te da na navedeni iznos plate zakonsku kamatu, počevši od presuđenja pa do konačne naplate. Apelanti su dalje tražili da im se na ime gubitka izdržavanja isplati svakom mjesečno po 50,00 KM počevši od 20. srpnja 1987. godine, i to za apelanta Zijada Suljanovića do 7. kolovoza 2002. godine (do stjecanja punoljetstva), a apelantici Šefiki Suljanović dok za to postoje zakonski uvjeti, te da na navedene mjesečne iznose gubitka izdržavanja plate zateznu kamatu počevši od svakog mjesečnog dospjelog iznosa pa do konačne isplate. Apelanti su također tražili da im tuženi na ime sahrane, ukopa i podizanja nišana isplate ukupno iznos od 2.000 KM sa zakonskom zateznom kamatom počevši od 16. ožujka 1992. godine pa do konačne isplate, kao i da im naknade parnične troškove. Punomoćnik apelanata je zamolio sud da apelante oslobodi od obveze plaćanja sudske takse. Na navedenome ročištu punomoćnik apelanata je zatražio da se tuženi obvežu apelantima naknaditi parnične troškove i to za sastav tužbe 150,00 KM, za zastupanje na tri rasprave ukupno 450,00 KM, kao i da se obvežu nadoknaditi sudsku taksu.

14. Ročištu zakazanom za 16. travanj 2002. godine je pristupio punomoćnik apelanata osobno, dok za tužene nije pristupio nitko, iako je dostava bila uredna. Konstatirano je

da je u spis uložen podnesak prvotuženog, te je jedan primjerak tog podneska uručen punomoćniku apelanata. Punomoćnik apelanata je izjavio da ostaje kod tužbe i ranijih izlaganja. Kako apelanti u spis nisu uložili rješenje o mirovini koju apelanti primaju, sud nije mogao ustvrditi relevantne činjenice u svezi s navedenom mirovinom. Punomoćnik apelanata je predložio da sud pozove apelanticu Šefiku Suljanović i ponovno je sasluša u svojstvu parnične stranke na okolnosti u svezi s mirovinom kao i da sud od «Agrokomerca» službenim putem zatraži podatke o primanjima prednika apelanata. Sud je ročište odložio i novo zakazao za 2. srpanj 2002. godine.

15. Općinski je sud 17. travnja 2002. godine zatražio relevantne podatke od «Agrokomerca» d.d. Velika Kladuša.

16. Ročištu zakazanom za 2. srpanj 2002. godine je pristupila apelantica osobno u pratnji punomoćnika, dok za tužene nije pristupio nitko, iako je dostava bila uredna. Apelantica je predložila održavanje rasprave u izočnosti uredno pozvanih tuženih. Sud je odlučio održati ročište. Punomoćnik apelanata je izjavio da ostaje kod tužbe i preciziranog tužbenog zahtjeva, te ostalih navoda. Na ročištu je sud izveo dokaz saslušanjem apelantice Šefike Suljanović kao parnične stranke, radi dopune njezinog iskaza od 16. siječnja 2002. godine. Ročište je odloženo i sljedeće zakazano za 17. rujana 2002. godine, te je sud obvezao apelanticu da najkasnije do tada u spis uloži rješenje o ustvrđivanju mirovine i dokaz o imovnom stanju apelantice, njezinog poginulog supruga i malodobnog sina.

17. Ročištu zakazanom za 17. rujana 2002. godine apelantica je pristupila osobno u pratnji svoga punomoćnika dok za tužene nije pristupio nitko, iako je dostava bila uredna. Sud je udovoljio apelantičinom prijedlogu za održavanjem ročišta u izočnosti uredno pozvanog tuženog. Međutim, sud je ustvrdio da za drugotuženog dostava nije iskazana, te je donio rješenje da se ročište odlaže i novo zakazuje za 5. studeni 2002. godine. Sud je odlučio od pogrebnog društva «Zelenilo» Velika Kladuša zatražiti podatke o troškovima sahrane na području općine Velika Kladuša, kao i troškove podizanja nišana prosječne vrijednosti.

18. Ročištu zakazanom za 5. studeni 2002. godine je pristupio punomoćnik apelanata dok prvotuženi nije pristupio, iako je dostava bila uredna, a za drugotuženog dostava je bila neiskazana. Sud je odložio ročište i novo zakazao za 3. prosinac 2002. godine.

19. Zbog praznika ročište zakazano za 3. prosinac 2002. godine je zakazano za 17. veljače 2003. godine.

20. Ročištu zakazanom za 17. veljače 2003. godine je pristupio punomoćnik apelanata dok za tužene nije pristupio nitko, iako je dostava bila uredna. Sud je udovoljio prijedlogu punomoćnika da se ročište održi u izočnosti uredno pozvanih tuženih. Punomoćnik apelanata je izjavio da odustaje od tužbenoga zahtjeva da se apelantima na ime gubitka uzdržavanja isplati svakome mjesečno po 50 KM. Nadalje je izjavio da ostaje kod preciziranog tužbenog zahtjeva izjavljenog na ročištu od 16. siječnja 2002. godine u odnosu na zahtjev za naknadom na ime pretrpljenih duševnih bolova i na ime naknade za sahranu i podizanje nišana. Nakon glavne rasprave sud je donio Presudu broj P-1014/97 kojom se prvotuženi i drugotuženi obvezuju apelantima solidarno isplatiti na ime naknade štete i to na ime naknade nematerijalne štete apelantici Šefiki Suljanović na ime pretrpljenih duševnih bolova zbog smrti supruga Muhameda Suljanovića iznos od 10.000 KM, a apelantu Zijadu Suljanoviću, kao sinu poginulog Muhameda Suljanovića, na ime duševnih bolova iznos od 10.000 KM. Tuženi su obvezani na navedene iznose platiti zakonsku zateznu kamatu počevši od dana presuđenja do konačne isplate. Nadalje su tuženi obvezani isplatiti apelantima na ime naknade materijalne štete iznos od 2.000 KM na ime troškova sahrane, ukopa i podizanja nišana sa zakonskom zateznom kamatom počevši od 16. ožujka 1992. godine pa do konačne isplate, kao i naknaditi parnične troškove u iznosu od 3.910,50 KM. Odbijen je kao neutemeljen prigovor prvotuženog glede zastare potraživanja, kao i glede nedostatka pasivne legitimacije na strani prvotuženog.

21. U obrazloženju presude prvostupanjski je sud naveo da je u odnosu na kamate sud odlučio sukladno članku 277. Zakona o obligacijskim odnosima, te kamate na nematerijalnu štetu dosudio od dana presuđenja, a kamate na materijalnu štetu od dana nastanka štete, odnosno plaćenih troškova. Glede troškova postupka sud je odlučio sukladno članku 144. Zakona o parničnome postupku.

22. Punomoćnik apelanata je 18. veljače 2003. godine Općinskom sudu dostavio troškovnik.

23. Protiv navedene je presude priziv izjavio prvotuženi, te je nakon njezine dostave apelantima na odgovor prvostupanjski sud predmetni spis zajedno s prizivom 30. srpnja 2003. godine otpremio Kantonalnom sudu.

24. Kantonalni je sud dopisom od 9. prosinca 2005. godine vratio predmetni spis Općinskom sudu radi otklanjanja nedostataka u zastupanju apelanta Zijada Suljanovića. Navedene su nedostatke apelanti otklonili 21. veljače 2006. godine, te je spis 22. ožujka 2006. godine vraćen Kantonalnom sudu.

25. Kantonalni je sud Presudom broj GŽ-679/03 od 5. rujna 2006. godine djelomično uvažio priziv prvotuzenog, te prvostupanjsku presudu preinačio u dijelu kojim je prvotuzeni obvezan isplatiti zakonsku zateznu kamatu na iznos od 2.000,00 KM počevši od 16. ožujka 1992. godine, tako da se prvotuzeni obvezuje isplatiti zakonsku zateznu kamatu na navedeni iznos počevši od 17. veljače 2003. godine kao dana presuđenja. Također je preinačena i odluka o troškovima parničnoga postupka, te je zahtjev za naknadom tih troškova odbijen. Odbijen je kao neutemeljen zahtjev apelanata da im se zakonska zatezna kamata na iznos od 2.000,00 KM plati počevši od 16. ožujka 1992. godine do 17. veljače 2003. godine. U preostalom je dijelu priziv odbijen kao neutemeljen, a prvostupanjska presuda potvrđena.

26. U obrazloženju drugostupanjske presude je navedeno da je visina materijalne štete ustvrđena prema cijenama u vrijeme presuđenja, te da je stoga zakonsku zateznu kamatu trebalo dosuditi od dana presuđenja (17. veljače 2003. godine), a ne od 16. ožujka 1992. godine. U odnosu na troškove postupka, drugostupanjski je sud naveo da je glavna rasprava zaključena 17. veljače 2003. godine, a da je troškovnik dostavljen sudu 18. veljače 2003. godine. Prema mišljenju drugostupanjskog suda, prvostupanjski je sud oprečno odredbi članka 154. ranijeg Zakona o parničnome postupku prvotuzenog obvezao naknaditi apellantima parnične troškove. Drugostupanjski je sud naveo da je navedenom odredbom propisano da o naknadi troškova postupka sud odlučuje na temelju određenog zahtjeva stranke, te da bi sud mogao odlučiti o tom zahtjevu potrebno je da se kumulativno ispune zasebni uvjeti: da je stranka postavila zahtjev za naknadom parničnih troškova (članak 154. stavak 1. ranijeg Zakona o parničnome postupku), da je stranka u zahtjevu određeno navela troškove za koje traži naknadu (članak 154. stavak 2. ranijeg Zakona o parničnome postupku), te da je stranka zahtjev za naknadom troškova postavila pravodobno (članak 154. stavak 3. ranijeg Zakona o parničnome postupku). Ustvrđeno je da je zahtjev za naknadom parničnih troškova postavljen jedan dan nakon zaključenja glavne rasprave, te da nije bilo zakonskog temelja da se takvom zahtjevu udovolji.

IV. Apelacija

a) Navodi iz apelacije

27. Apelanti navode povredu prava na pravično suđenje iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 1. Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda (u daljnjem tekstu: Europska konvencija), te prava na imovinu iz članka II/3.(k) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju.

U okviru prava na pravično suđenje apelanti se žale da njihov predmet nije riješen u razumnome roku. Također se žale na povredu prava na pristup sudu. U dopuni apelacije apelanti su obavijestili Ustavni sud da je Kantonalni sud donio presudu s kojom nisu zadovoljni. Smatraju da je Kantonalni sud pogrešno primijenio materijalno i procesno pravo glede zatezne kamate na dosuđeni iznos materijalne štete i glede naknade troškova parničnoga postupka. Smatraju da se zatezna kamata kod materijalne štete dosuđuje od dana podnošenja tužbe, kako je i odlučio prvostupanjski sud. S tim u svezi, pozivaju se na odredbe čl. 186. i 277. stavak 1. Zakona o obligacijskim odnosima. Ističu da prema sadašnjoj sudskoj praksi izraženoj kroz zaključak Građanskog odjeljenja Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine od 9. travnja 2003. godine (objavljenom u Biltenu br. 2/03-14 i 1/05-18) zatezna kamata na pravičnu novčanu naknadu nematerijalne štete teče od dana podnošenja tužbe. Prema tomu, apelanti smatraju da Kantonalni sud, oprečno zakonu i sudskoj praksi, preinačuje prvostupanjsku presudu i odbija tužbeni zahtjev za zateznom kamatom na dosuđeni iznos od 2000 KM od 17. ožujka 1992. godine. Glede zahtjeva za naknadom troškova parničnoga postupka apelanti navode da je Kantonalni sud zanemario činjenicu da u zapisniku prvostupanjskog suda od 16. siječnja 2002. godine postoje specificirani traženi troškovi parničnoga postupka. Također, navode da je u zapisniku prvostupanjskog suda od 17. veljače 2003. godine konstatirano da se ostaje kod navoda iz tužbe i dosadašnjih rasprava, među kojima su i zahtjevi za naknadom određenih troškova. Ističu da se podnositelji priziva uopće nisu ni osvrtni na pitanje pravodobnosti dostavljene specifikacije troškova, već samo na visinu troškova zastupanja prema tarifi, te da navedena pravodobnost nije bitna povreda na koju drugostupanjski sud pazi prema službenoj dužnosti. Apelanti traže da Ustavni sud obveže Federaciju Bosne i Hercegovine da na ime nematerijalne štete apelantima isplati iznos od 2000,00 KM, kao i da se Federacija Bosne i Hercegovine obveže naknaditi apelantima troškove apelacije u iznosu od 579,46 KM i troškove dopune apelacije u iznosu od 600 KM.

b) Odgovori na apelaciju

28. U svome odgovoru na apelaciju Kantonalni sud navodi da ne pobija navode apelanata koji se odnose na činjenicu da je predmet Općinskog suda u Velikoj Kladaši broj P-1014/97 povodom izjavljenog priziva dostavljen Kantonalnom sudu na mjerodavni drugostupanjski postupak 5. kolovoza 2003. godine i da Kantonalni sud nije donio drugostupanjsku odluku. Glede navoda apelanata da je Kantonalni sud vratio spis Općinskom sudu 9. prosinca 2005. godine radi otklanjanja nedostataka, Kantonalni sud smatra da i sami apelanti snose dio odgovornosti za duljinu trajanja postupka odlučivanja o prizivu, te obavještava Ustavni sud da će postupak pred tim sudom biti riješen nakon godišnjih odmora. U odnosu

na dopunu apelacije Kantonalni sud navodi da pobija povrede prava na koje se ukazuje i predlaže odbijanje apelacije. Kantonalni sud smatra da je svoj stav obrazložio u svojoj odluci, te da nije mogao drukčije odlučiti.

29. U svome odgovoru na apelaciju Općinski je sud naveo da zbog činjenice da se predmetni spis nalazi kod Kantonalnog suda nije u mogućnosti dati odgovor na predmetnu apelaciju. U odgovoru na dopunu apelacije Općinski sud navodi kronologiju predmetnoga slučaja.

30. Prvotuženi u svome odgovoru na dopunu apelacije predlaže odbijanje apelacije, jer u konkretnoj pravnoj stvari ne postoji povreda ustavnih prava apelanata. Prema mišljenju prvotuženog propustom odvjetnika za pravodobno traženje troškova postupka ne može se okvalificirati kao povreda prava na pravično suđenje. Također, prvotuženi smatra da Kantonalni sud nije proizvoljno primijenio materijalno pravo u odnosu na zakonsku zateznu kamatu iz članka 186. Zakona o obligacijskim odnosima zbog toga što danom nastanka štete apelanti nisu dokazali, niti dostavili sudu visinu štete.

V. Relevantni propisi

31. **Zakon o parničnome postupku** («Službene novine Federacije BiH» br. 42/98 i 3/99) u relevantnom dijelu glasi:

«Članak 10.

Sud je dužan nastojati da se postupak provede bez odugovlačenja i sa što manje troškova, te onemogućiti svaku zlouporabu prava koja strankama pripadaju u postupku.

Članak 154. stavak 1, 2. i 3.

O naknadi troškova odlučuje sud na određen zahtjev stranke, bez raspravljanja.

Stranka je dužna u zahtjevu određeno navesti troškove za koje traži naknadu. Zahtjev za naknadom troškova stranka je dužna staviti najkasnije do završetka raspravljanja koje prethodi odlučivanju o troškovima, a ako je riječ o donošenju odluke bez prethodnog raspravljanja, stranka je dužna zahtjev za naknadom troškova staviti u prijedlogu o kojemu sud treba odlučiti.

O zahtjevu za naknadom troškova sud će odlučiti u presudi ili rješenju kojim se završava postupak pred tim sudom.

[...]

Članak 347. stavak 2.

Drugostupanjski sud ispituje prvostupanjsku presudu u granicama razloga navedenih u prizivu, pazeći prema službenoj dužnosti na bitne povrede odredaba parničnoga postupka iz članka 336. stavak 2. ovog zakona i na pravilnu primjenu materijalnog prava.»

32. **Zakon o parničnome postupku** («Službene novine Federacije BiH» br. 53/03, 73/05 i 19/06) u relevantnom dijelu glasi:

«Članak 454. stavak 1.

Ako je prijestupanja snagu ovog zakonazapočet postupak pred prvostupanjskim sudom, daljnji postupak provest će se prema odredbama ovoga zakona.»

33. **Zakon o obligacijskim odnosima** («Službeni list SFRJ» br. 29/78, 39/85, 45/89 i 57/89, te «Službeni list RBiH» br. 2/92, 13/93, 13/94 i 29/03) u relevantnom dijelu glasi:

«Članak 186.

Obveza naknade štete smatra se dospjelom od trenutka nastanka štete.

Članak 277.

Dužnik koji zakasni s ispunjenjem novčane obveze duguje pored glavnice i zateznu kamatu prema stopi ustvrđenoj saveznim zakonom.»

VI. Dopustivost

34. Sukladno članku VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine, Ustavni sud također ima prizivnu mjerodavnost u pitanjima koja su sadržana u ovome Ustavu, kada ona postanu predmetom spora zbog presude bilo kojega suda u Bosni i Hercegovini.

35. Sukladno članku 16. stavak 1. Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud može razmatrati apelaciju samo ako su protiv presude, odnosno odluke koja se njome pobija, iscrpljeni svi učinkoviti pravni lijekovi mogući prema zakonu i ako se podnese u roku od 60 dana od dana kada je podnositelj apelacije primio odluku o posljednjem učinkovitom pravnom lijeku kojega je koristio.

36. U smislu članka 16. stavak 3. Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud može iznimno razmatrati apelaciju i kada nema odluke mjerodavnog suda, ukoliko apelacija ukazuje

na ozbiljna kršenja prava i temeljnih sloboda koja štite Ustav Bosne i Hercegovine ili međunarodni dokumenti koji se primjenjuju u Bosni i Hercegovini.

37. U kontekstu prizivne mjerodavnosti Ustavnog suda iz članka VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine, izraz «presuda» se mora široko tumačiti. Taj izraz ne treba samo uključivati sve vrste odluka i rješenja, već i nedostatak donošenja odluke kada se za takav nedostatak ustvrdi da je neustavan (vidi Ustavni sud, Odluka broj *U 23/00* od 2. veljače 2001. godine objavljena u «Službenom glasniku Bosne i Hercegovine» broj 10/01).

38. U konkretnome slučaju, apelacija ukazuje na kršenje prava na pravično suđenje iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 1. Europske konvencije, zbog nedonošenja sudske odluke u razumnome roku u trenutku kada su apelanti podnijeli apelaciju. Čak i nakon donošenja presude Kantonalnog suda, apelanti su u dopuni apelacije od 18. listopada 2006. godine istaknuli da ostaju kod svojih navoda o povredi njihovoga prava na donošenje presude u razumnome roku u okviru prava na pravično suđenje iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 1. Europske konvencije.

39. Ustavni sud smatra da u Bosni i Hercegovini, u konkretnome slučaju u Federaciji Bosne i Hercegovine, ne postoji učinkovito pravno sredstvo koje bi omogućilo apelantima žaliti se zbog predugog trajanja postupka (vidi *mutatis mutandis*, *Tome Mata protiv Portugala*, broj 32082/98, ECHR 1999-IX). Ustavni sud smatra da nedostaci u ustroju pravosudnog sustava entiteta, odnosno države, ne smiju utjecati na poštivanje individualnih prava i sloboda ustvrđenih Ustavom Bosne i Hercegovine, kao i zahtjeva i jamstava iz članka 6. Europske konvencije (vidi Europski sud za ljudska prava, *Zanghi protiv Italije*, presuda od 19. veljače 1991. godine, serija A, broj 194, stavak 21).

40. Nadalje, Ustavni sud nalazi da je u vrijeme trajanja postupka po predmetnoj apelaciji pred Ustavnim sudom Kantonalni sud donio Presudu broj GŽ-679/03 od 5. rujna 2006. godine kojom je okončan predmetni postupak, koju apelanti također pobijaju apelacijom, te da protiv navedene presude nema drugih učinkovitih pravnih lijekova mogućih prema zakonu.

41. Imajući u vidu navedeno, Ustavni sud prihvaća da je predmetna apelacija dopustiva.

VII. Meritum

42. Apelanti navode da je u predmetnome postupku koji je okončan Presudom Kantonalnog suda broj GŽ-679/03 od 5. rujna 2006. godine došlo do povrede njihovog

prava na pravično suđenje iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 1. Europske konvencije, te prava na imovinu iz članka II/3.(k) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju.

Članak II/3. Ustava Bosne i Hercegovine:

«Sve osobe na teritoriju Bosne i Hercegovine uživaju ljudska prava i slobode iz stavka 2. ovoga članka što uključuje:

(...)

e) Pravo na pravično saslušanje u građanskim i kaznenim stvarima i druga prava u svezi s kaznenim postupkom.»

Članak 6. stavak 1. Europske konvencije u relevantnom dijelu glasi:

«1. Prigodom ustvrđivanja građanskih prava i obveza ili utemeljenosti bilo kakve kaznene optužbe protiv njega, svatko ima pravo na pravično suđenje i javnu raspravu u razumnome roku pred neovisnim i nepristranim, zakonom utemeljenim sudom (...).»

43. Predmetni se postupak odnosi na naknadu štete. Dakle, radi se o zahtjevu o građanskom pravu, te je članak 6. stavak 1. Europske konvencije primjenjiv u ovome predmetu.

Razuman rok

44. Ustavni će sud kao prvo pitanje razmotriti navode apelanata glede duljine predmetnoga postupka. S tim u svezi, polazeći od kriterija ustvrđenih praksom Europskog suda za ljudska prava, Ustavni sud ističe da se razumnost trajanja postupka ocjenjuje u svjetlu svih okolnosti predmeta uzimajući u obzir posebice složenost predmeta, ponašanje strana u postupku, s jedne strane, i suda i javnih vlasti s druge strane, kao i važnost onoga što se za apelanta dovodi u pitanje u sporu (vidi Europski sud za ljudska prava, *Vernillo protiv Francuske*, presuda od 20. veljače 1981. godine, serija A, broj 198, stavak 30; *Zimmermann i Steiner protiv Švicarske*, presuda od 13. srpnja 1983. godine, stavak 24).

Razdoblje koje se uzima u obzir

45. Ustavni sud podsjeća na konstantnu praksu tijela Europske konvencije u odnosu na predmete o duljini postupka gdje su postupci pokrenuti prije nego su tijela Europske konvencije utemeljila svoju vremensku mjerodavnost. Tijela Europske konvencije smatraju da razdoblje koje se uzima u obzir za svrhu priziva glede duljine trajanja postupka

počinje danom utemeljenja njihove vremenske mjerodavnosti – u ocjenjivanju razumnosti vremena koje je prevazišlo taj nadnevak mora se uzeti u obzir stadij postupka dostignut tog nadnevka (vidi Europski sud za ljudska prava, *Foti i drugi protiv Italije*, presuda od 10. prosinca 1982. godine, serija A, broj 56, stavak 53; *Styranowski protiv Poljske*, broj 28616/95 ECHR 1998-VIII).

46. U konkretnome slučaju, tužba je podnesena 17. ožujka 1992. godine. Predmetni je postupak okončan 5. rujna 2006. godine Presudom Kantonalnog suda broj GŽ-679/03. U mjerodavnost Ustavnog suda spada razdoblje od 14. prosinca 1995. godine kada je stupio na snagu Ustav Bosne i Hercegovine. Stoga, iako je cjelokupan predmetni postupak do 5. rujna 2006. godine trajao ukupno 14 godina i pet mjeseci, u mjerodavnost Ustavnog suda spada razdoblje od 10 godina i osam mjeseci.

a) Složenost predmeta

47. U svezi s ocjenom je li neki predmet složen, Europski sud za ljudska prava daje značaj izvjesnom broju čimbenika poput naravi činjenica koje treba ustvrditi (vidi Europski sud za ljudska prava, *Dobbertin protiv Francuske*, presuda od 25. veljače 1993. godine, serija A, broj 256-D, str. 117). Složenost se može ticati činjenica i pravnih pitanja (vidi Europski sud za ljudska prava, *Lorenzi, Bernardini and Gritti protiv Italije*, presuda od 27. veljače 1992. godine, serija A, broj 231-G, str. 75). Ustavni sud nalazi da u konkretnome predmetu narav činjenica kao i pravna pitanja koja su relevantna za rješavanje nisu tako složena da bi zahtijevali da se rješavaju u tako dugom razdoblju kao u konkretnome slučaju.

b) Ponašanje apelanata

48. Ustavni sud ističe da u građanskim predmetima ustvrđivanje je li odluka donesena u razumnome roku ovisi o ponašanju strane koja sudjeluje u postupku (vidi Europsko povjerenstvo za ljudska prava, No. 11541/85 O.I. 70).

49. Sukladno navedenom, Ustavni će sud ispitati ponašanje apelanata u ovome predmetu. S tim u svezi, Ustavni sud konstatira da je punomoćnik apelanata bio nazočan na svakom od zakazanih ročišta osim prvog ročišta zakazanog za 16. svibanj 1997. godine za koje je punomoćnik apelanata podneskom obavijestio sud da nije u mogućnosti pristupiti ročištu. Punomoćnik apelanata je u tijeku postupka tražio odgodu ročišta, predlagao da se na ročište apelanata osobno pozove, precizirao tužbeni zahtjev, predlagao izvođenje dokaza. Sama apelanata Šefika Suljanović odazvala se većini zakazanih ročišta. Također, iz spisa proizlazi da je Kantonalni sud zbog neuredne punomoći za apelanata Zijada Suljanovića

predmetni spis vratio Općinskom sudu, te da je nakon toga punomoćnik apelanata 21. veljače 2006. godine otklonio nedostatke u svezi s navedenom punomoći.

50. Na temelju navedenoga, Ustavni sud smatra da su navedenim radnjama apelanti, odnosno njihov punomoćnik, doveli do odugovlačenja postupka. Međutim, prema mišljenju Ustavnog suda, apelanti se ipak ne mogu smatrati odgovornim da su svojim ponašanjem doveli do toga da navedeni postupak traje preko 10, odnosno 14 godina.

c) Ponašanje suda

51. Nakon podnošenja tužbe 17. ožujka 1992. godine prvostupanjski je sud u predmetnome postupku prvo ročište zakazao za 16. svibanj 1997. godine, dakle nakon više od pet godina od dana podnošenja tužbe. Nadalje, iz predmetnoga spisa proizlazi da je prvostupanjski sud prvotuzenom tužbu i poziv za ročište zakazano za 16. svibanj 1997. godine dostavio tek 21. travnja 1997. godine. Ustavni sud nije mogao ustvrditi kada je sud drugotuzenom dostavio tužbu na odgovor obzirom da u spisu nema dostavnice za drugotuzenog. Također, Ustavni sud nalazi da je sud ročište zakazano za 16. svibanj 1997. godine odložio na neodređeno vrijeme, te je naredno ročište u predmetnome postupku zakazano tek za 17. listopad 2001. godine, iz čega proizlazi da sud u razdoblju duljem od četiri godine u predmetnome postupku nije poduzeo niti jednu procesnu radnju. Nadalje, nakon toga je sud održao ročišta 16. siječnja i 2. srpnja 2002. godine u izočnosti uredno pozvanih tuženih. Međutim, nakon tih ročišta sud nije donio presudu već je to učinio tek 17. veljače 2003. godine. Nadalje, prvostupanjski je sud 30. srpnja 2003. godine spis po prizivu prvotuzenog otpremio Kantonalnom sudu, koji je 20. prosinca 2005. godine prvostupanjskom sudu vratio predmetni spis zbog nedostataka u zastupanju apelanta Zijada Suljanovića. Iako je Ustavni sud navedeno postupanje stavio i na teret apelanata, ipak je prema mišljenju Ustavnog suda odgovornost glede ovoga nedostatka, prije svega, na prvostupanjskom sudu koji je bio u obvezi voditi računa o urednosti punomoći apelanata za zastupanje pred sudom, što očito nije bio slučaj. Također, Ustavni sud nalazi da je i Kantonalni sud zbog navedenih nedostataka spis vratio Općinskom sudu nakon više od dvije godine od kada mu je dostavljen, iako Ustavni sud smatra da je to bio u mogućnosti i obvezi uraditi i ranije. Nakon što su otklonjeni nedostaci glede zastupanja prvostupanjski je sud spis ponovno, 22. ožujka 2006. godine, dostavio Kantonalnom sudu koji je presudu donio 5. rujna 2006. godine.

52. Iako Ustavni sud konstatira da su i sami apelanti u jednom dijelu doprinijeli odugovlačenju predmetnoga postupka, Ustavni sud ipak smatra da su sudovi, a prvenstveno

prvostupanjski sud, morali imati u vidu jedno od temeljnih načela parničnoga postupka prema kojemu je sud dužan nastojati provesti postupak bez odugovlačenja i sa što manje troškova, te onemogućiti svaku zlouporabu prava koja strankama pripadaju u postupku. Ustavni sud, nakon uvida u predmetni spis, izuzev za razdoblje rata od 1992. do 1995. godine, ne može naći opravdavajući razlog zbog kojega je bilo potrebno da predmetni postupak traje više od 14 godina.

53. Obzirom na navedeno, a uzevši u obzir sve navedene čimbenike, Ustavni sud zaključuje da je u ovome slučaju zbog nedonošenja odluke u razumnome roku po tužbi apelantata od 17. ožujka 1992. godine došlo do povrede prava apelantata na pravično suđenje u razumnom roku iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 1. Europske konvencije.

Pitanje kompenzacije

54. Apelanti su zatražili naknadu štete zbog duljine trajanja parničnoga postupka. Prema članku 76. stavak 2. Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud može izuzetno na apelantov zahtjev odrediti naknadu za nematerijalnu štetu. Međutim, Ustavni sud podsjeća da za razliku od postupaka pred redovitim sudovima, naknadu nematerijalne štete određuje u simboličnom iznosu u zasebnim slučajevima kršenja zajamčenih ljudskih prava i sloboda.

55. Prigodom odlučivanja o zahtjevu apelantata za naknadom nematerijalne štete Ustavni sud upućuje na ranije ustvrđeno načelo određivanja visine naknade štete u ovakvim slučajevima (vidi Ustavni sud, Odluka broj *AP 938/04* objavljena u «Službenom glasniku Bosne i Hercegovine» broj 20/06, st. 48-51). Prema ustvrđenom načelu apelantima bi za svaku godinu odgode donošenja odluke trebalo isplatiti iznos od približno 150 KM. Imajući u vidu da je postupak povodom tužbe apelantata okončan 5. rujna 2006. godine, Ustavni sud smatra da ukupan iznos koji apelantima treba isplatiti na ime naknade nematerijalne štete zbog nedonošenja odluke u razumnom roku iznosi 1.650,00 KM. Ovaj je iznos apelantima dužan isplatiti Unsko-sanski kanton obzirom na sjedište redovitih sudova, u roku od 90 dana od dana dostave ove odluke.

Drugi aspekti prava na pravično suđenje

56. Ustavni će sud nadalje ispitati navode apelantata u odnosu na proizvoljnost primjene materijalnog i procesnog prava Kantonalnog suda. S tim u svezi, Ustavni sud prije svega podsjeća da je njegova mjerodavnost u prizivnim postupcima ograničena «na pitanja koja su sadržana u ovome Ustavu» i da Ustavni sud nije mjerodavan vršiti provjeru ustvrđenih

činjenica i načina na koji su redoviti sudovi protumačili pozitivno-pravne propise, osim ukoliko odluke tih sudova krše ustavna prava. To će biti slučaj kada odluka redovitog suda ne uključuje ili pogrešno primjenjuje ustavno pravo, kada je primjena pozitivno-pravnih propisa bila očito proizvoljna, kada je relevantni zakon sam po sebi neustavan ili kada je došlo do povrede temeljnih procesnih prava kao što su pravo na pravičan postupak, pravo na pristup sudu, pravo na učinkovit pravni lijek ili ukoliko ustvrđeno činjenično stanje ukazuje na povredu Ustava Bosne i Hercegovine (vidi Ustavni sud, Odluka broj *U 39/01* objavljena u «Službenom glasniku Bosne i Hercegovine» broj 25/02).

57. Apelanti smatraju da je Kantonalni sud proizvoljno primijenio materijalno i procesno pravo glede preinačenja prvostupanjske presude u odnosu na odluku o zateznim kamatama na dosuđeni iznos naknade materijalne štete i glede troškova parničnoga postupka.

58. Ustavni će sud ispitati navode apelanata glede dosuđenja zatezne kamate na ustvrđeni iznos materijalne štete. S tim u svezi, Ustavni sud konstatira da je prvostupanjski sud apellantima dosudio zateznu kamatu na dosuđeni iznos materijalne štete počevši od 16. ožujka 1992. godine, kao dana podnošenja tužbe, kako su apelanti i tražili tužbenim zahtjevom. Oprečno tome, Kantonalni je sud zauzeo stajalište da zatezne kamate na dosuđeni iznos naknade materijalne štete treba dosuditi od 17. veljače 2003. godine, kao dana donošenja prvostupanjske presude obzirom da je visina materijalne štete ustvrđena prema cijenama u vrijeme presuđenja.

59. U svezi s navedenim, Ustavni sud podsjeća da je člankom 186. Zakona o obligacijskim odnosima propisano da se obveza naknade štete smatra dospjelom od trenutka nastanka štete. Nadalje, člankom 277. navedenoga zakona je propisano da dužnik koji zakasni s ispunjenjem novčane obveze duguje, pored glavnice, i zateznu kamatu. Stoga, prema mišljenju Ustavnog suda, iako navedenim člancima nije eksplicitno navedeno od kada se zatezna kamata dosuđuje kod naknade materijalne štete, ipak iz navedenih zakonskih odredaba proizlazi da bi zateznu kamatu u slučaju naknade materijalne štete trebalo dosuditi od dana nastanka štete (vidi Povjerenstvo za ljudska prava pri Ustavnom sudu, Odluka broj *CH/01/7090* od 27. lipnja 2007. godine, točka 45), odnosno od dana podnošenja tužbe.

60. Prema mišljenju Ustavnog suda, stav Kantonalnog suda je proizvoljan pogotovu uzimajući u obzir odredbe čl. 186. i 277. Zakona o obligacijskim odnosima koje Kantonalni sud u svojoj odluci nije ni cijenio, a iz kojih, kako je već Ustavni sud zauzeo stajalište, proizlazi da se kod materijalne štete zatezna kamata dosuđuje od dana nastanka štete, a ne od dana donošenja prvostupanjske presude.

61. Na temelju navedenoga, Ustavni sud zaključuje da je u konkretnome slučaju glede dosuđivanja zateznih kamata na ustvrđeni iznos materijalne štete došlo do zauzimanja proizvoljnog stava Kantonalnog suda čime je došlo do povrede ustavnog prava apelanata na pravično suđenje iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 1. Europske konvencije.

62. U odnosu na troškove parničnoga postupka Ustavni sud nalazi da je Kantonalni sud preinačio prvostupanjsku presudu i glede naknade troškova parničnoga postupka, te odbio zahtjev apelanata za naknadom tih troškova. Kantonalni je sud u smislu odredbe članka 154. ranije važećeg Zakona o parničnome postupku ustvrdio da zahtjev za naknadom troškova parničnoga postupka nije bio postavljen pravodobno. S tim u svezi, Ustavni sud konstatira da je odredbom članka 347. ranijeg Zakona o parničnome postupku propisano da drugostupanjski sud ispituje prvostupanjsku presudu u granicama razloga navedenih u prizivu, pazeći prema službenoj dužnosti samo na bitne povrede odredaba parničnoga postupka iz članka 336. stavak 2. Zakona o parničnome postupku. Nadalje, Ustavni sud nalazi da se prvotuženi u prizivu žalio na visinu dosuđenih parničnih troškova, ali ne i na pravodobnost podnošenja troškovnika punomoćnika apelanata. Stoga, uzimajući u obzir da pravodobnost podnošenja troškovnika punomoćnika apelanata ne predstavlja bitnu povredu odredaba parničnoga postupka na koju drugostupanjski sud pazi prema službenoj dužnosti, te kako prvotuženi u prizivu nije isticao navode glede pravodobnosti troškovnika, Ustavni sud smatra da je u konkretnome slučaju Kantonalni sud prekoračio granice ispitivanja prvostupanjske presude u smislu odredbe članka 347. ranijeg Zakona o parničnome postupku. Prema tomu, Ustavni sud zaključuje da je i u ovome dijelu zbog proizvoljne primjene procesnog prava Kantonalnog suda došlo do povrede ustavnog prava apelanata na pravično suđenje iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 1. Europske konvencije.

63. U odnosu na navode apelanata da im je u predmetnome postupku povrijeđeno pravo pristupa sudu, Ustavni sud konstatira da, upravo oprečno navodima apelacije, proizlazi da su apelanti imali pravo pristupa sudu na dvije sudske instance, te se koristili svojim procesnim pravima. Prema tomu, Ustavni sud smatra da je predmetna apelacija u ovome dijelu neutemeljena, te da nije došlo do povrede prava apelanata na pristup sudu iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 1. Europske konvencije.

Ostali navodi

64. Ustavni sud smatra da obzirom na zaključke u svezi s povredom prava zajamčenih člankom II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i člankom 6. stavak 1. Europske konvencije, nije potrebno posebice razmatrati ostale navode apelanata koji se tiču povrede prava apelanata na imovinu iz članka II/3.(k) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju.

VIII. Zaključak

65. Činjenica da je predmetni postupak trajao dulje od 14 godina, od kojih preko 11 godina ulazi u mjerodavnost Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, dovoljna je Ustavnom sudu za zaključak da je povrijeđeno pravo apelanata na donošenje presude u razumnom roku iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 1. Europske konvencije. Nadalje, Ustavni sud konstatira da je u konkretnome slučaju proizvoljnim stavom Kantonalnog suda glede dosuđivanja zakonske zatezne kamate kod naknade materijalne štete, kao i proizvoljnom primjenom procesnoga prava glede naknade troškova parničnoga postupka došlo do povrede ustavnog prava apelanata na pravično suđenje iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 1. Europske konvencije.

66. Na temelju članka 61. st. 1. i 2. i članka 64. stavak 2. Pravila Ustavnog suda, Ustavni je sud odlučio kao u dispozitivu ove odluke.

67. Prema članku VI/4. Ustava Bosne i Hercegovine, odluke Ustavnog suda su konačne i obvezujuće.

Predsjednica
Ustavnog suda Bosne i Hercegovine
Hatidža Hadžiosmanović

Предмет број АП 1433/06

**ОДЛУКА О
ДОПУСТИВОСТИ И
МЕРИТУМУ**

Апелација Богољуба Ристића под-
несена против Пресуде Окружног суда
у Бањој Луци број Гж-603/03 од 27.
марта 2006. године

Одлука од 13. септембра 2007. године

Уставни суд Босне и Херцеговине у Вијећу од пет судија у предмету број **АП 1433/06**, рјешавајући апелацију **Богољуба Ристића**, на основу члана VI/36) Устава Босне и Херцеговине, члана 59 став 2 алинеја 2, члана 61 ст. 1 и 2 и члана 64 став 1 Правила Уставног суда Босне и Херцеговине («Службени гласник Босне и Херцеговине» број 60/05), у саставу:

Хатица Хациосмановић, предсједница

Миодраг Симовић, потпредсједник

Валерија Галић, потпредсједница

Сеада Палаврић, судија

Крстан Симић, судија

на сједници одржаној 13. септембра 2007. године донио је

ОДЛУКУ О ДОПУСТИВОСТИ И МЕРИТУМУ

Усваја се апелација Богољуба Ристића.

Утврђује се повреда права на правично суђење из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода.

Укида се Пресуда Окружног суда у Бањој Луци број Гж-603/03 од 27. марта 2006. године.

Предмет се враћа Окружном суду у Бањој Луци који је дужан да по хитном поступку донесе нову одлуку у складу с чланом II/3е) Устава Босне и Херцеговине и чланом 6 став 1 Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода.

Налаже се Окружном суду да у року од 90 дана од дана достављања ове одлуке обавијести Уставни суд Босне и Херцеговине о мјерама које су предузете с циљем да се изврши ова одлука у складу с чланом 74 став 5 Правила Уставног суда Босне и Херцеговине.

Одлуку објавити у «Службеном гласнику Босне и Херцеговине», «Службеним новинама Федерације Босне и Херцеговине», «Службеном гласнику Републике Српске» и «Службеном гласнику Брчко Дистрикта Босне и Херцеговине».

Образложење

I. Увод

1. Богољуб Ристић (у даљњем тексту: апелант) ког заступа Милорад Ђукић, адвокат из Бање Луке, поднио је 15. маја 2006. године Уставном суду Босне и Херцеговине (у даљњем тексту: Уставни суд) апелацију против Пресуде Окружног суда у Бањој Луци (у даљњем тексту: Окружни суд) број Гж-603/03 од 27. марта 2006. године.

II. Поступак пред Уставним судом

2. На основу члана 22 ст. 1 и 2 Правила Уставног суда, од Окружног и Основног суда у Бањој Луци (у даљњем тексту: Основни суд) и учесника у поступку, «Крајина осигурање» д.д. Бања Лука (у даљњем тексту: тужена) затражено је 1. јуна 2006. године да доставе одговоре на апелацију.

3. Основни и Окружни суд доставили су одговоре на апелацију 21. јуна и 24. јула 2006. године. Тужена није доставила одговор на апелацију.

4. На основу члана 26 став 2 Правила Уставног суда, одговори Окружног и Основног суда достављени су апеланту 12. јула 2007. године.

III. Чињенично стање

5. Чињенице предмета које произилазе из апелантових навода и докумената који су предочени Уставном суду могу да се сумирају на следећи начин.

6. Пресудом Основног суда број П-730/98 од 24. децембра 2002. године тужена је обавезана да апеланту, као тужиоцу, на име штете исплати износ од 1.207,30 КМ са законском затезном каматом, почевши од 31. децембра 1997. године па до исплате, као и да му надокнади трошкове парничног поступка у износу од 4.457,50 КМ са

законском затезном каматом од 24. децембра 2002. године, као дана пресуђења па до исплате, а све на руке тужиочевог пуномоћника, адвоката Милорада Ђукића, све у року од 15 дана од дана правоснажности пресуде под пријетњом извршења.

7. У образложењу првостепене пресуде суд је навео да је утврђена висина штете коју је апелант претрпио на своме возилу услед саобраћајне незгоде, на дан када је настала 14. децембра 1997. године, у износу од 1.207,30 КМ, иста као и на дан када је купљено друго возило, те да због тога апеланту припада право на штету сходно цијенама у вријеме отклањања штете са законском затезном каматом од дана отклањања штете па до исплате. Основни суд сматра да је отклањањем штете материјална штета претворена у новчану штету која се изражава у номиналној своти новчаних јединица које је апелант платио за поправак ствари која је оштећена или за набавку друге ствари у замјену за ствар која је оштећена. У конкретном случају, висина штете утврђена је на бази тоталне, јер је штета на основу поправке возила према оцјени вјештака већа од вриједности возила које је хаварисано, па како у конкретном случају не постоји економска оправданост поправке возила суд је апеланту досудио мању штету по тзв. принципу обрачуна тоталне штете, јер је у конкретном случају тужена могла да отклони штету продајом остатка возила које је хаварисано и наплатом разлике штете до висине вриједности возила на дан настанка. Утврђено је да је апелант постављеним тужбеним захтјевом затражио да суд наложи туженој страни да исплати штету и трошкове на руке апелантовог пуномоћника, те како је апелант овластио пуномоћника, односно адвоката (што је видљиво из пуномоћи), суд је усвојио такав тужбени захтјев налазећи да је он основан.

8. Незадовољна пресудом Основног суда тужена је поднијела жалбу коју је Окружни суд Пресудом број Гж-603/03 од 27. марта 2006. године дјелимично уважио и пресуду Основног суда преиначио тако што је тужена обавезана да исплати апеланту износ новчане накнаде штете који је утврђен првостепеном пресудом са законском затезном каматом од 24. децембра 2002. године до исплате. Првостепена пресуда је преиначена и у одлуци о трошковима поступка утолико што се тужена обавезује да апеланту на име трошкова парничног поступка исплати 4.055,50 КМ док се у преосталом дијелу жалба одбија и првостепена пресуда потврђује.

9. У образложењу другостепене пресуде суд је навео да, како је вриједност тоталне штете утврђена сходно тржишним цијенама у вријеме када је донесена првостепена пресуда, за правилну одлуку о апелантовом захтјеву да му се исплати законска затезна камата није од одлучујућег утицаја чињеница када је апелант набавио

друго возило, нити да ли је он заиста извршио поправку возила које је оштећено у саобраћајној незгоди. Суд је нашао да је за утврђени износ тоталне штете апелантова имовина умањена без обзира на околности које су наведене, те да је сходно одредби члана 189 Закона о облигационим односима основан његов захтјев који је управљен на успостављање оног имовинског стања које је постојало прије него што је проузрокована штета. Стога је суд закључио, узимајући у обзир да је висина штете утврђена сходно цијенама у вријеме када је донесена судска одлука, да је жалба тужене с правом указала да одлука о захтјеву за исплату законске затезне камате није законита, те да је требало да се у том дијелу жалба усвоји и тужена обавезе да плати законске затезне камате од 24. децембра 2002. године, као дана када је донесена првостепена пресуда. У односу на трошкове парничног поступка, Окружни суд је нашао да апелант није доказао да је у току парничног поступка имао трошкове у вези с плаћањем награде за састав одштетног захтјева, те да сем тога сходно оцјени суда писмени поднесци од 9. марта 2001. године и 5. августа 2002. године нису били неопходни за успјешно вођење парнице будући да су наводи који су садржани у тим поднесцима без икакве штете за тужиоца могли да буду благовремено изнесени на рочишту, док је основан тужиочев захтјев да се накнаде трошкови исплатом награде пуномоћнику за два поднеска од 12. јануара 1999. године и 19. априла 2002. године. Стога је у овом дијелу првостепена пресуда преиначена, те је апелантов захтјев одбијен у дијелу којим је тражено да се исплати награда за састављање одштетног захтјева, те поднесака од 9. марта 2001. године и 5. августа 2002. године. Такође је утврђено да се жалбом основано указује на погрешну примјену материјалног права у дијелу одлуке којим се тужена обавезује да исплати главно потраживања, камате, те трошкове поступка на руке апелантовог пуномоћника. С тим у вези, суд је нашао да је одредбом члана 95 став 1 тачка 3 Закона о парничном поступку пуномоћник овлашћен да од противне стране прими досуђене трошкове, али не и да прима испуњење главног потраживања.

IV. Апелација

а) Наводи из апелације

10. Апелант наводи повреду права на правично суђење из члана II/3е) Устава Босне и Херџеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода (у даљњем тексту: Европска конвенција), те права на имовину из члана II/3к) Устава Босне и Херџеговине и члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију. Сходно апелантовом мишљењу, «тотална штета» на возилу када је оно поправљено или умјесто оштећеног набављено друго путничко возило не искључује

право оштећеног на законску затезну камату од поправке, односно од набавке другог возила, јер је тужени као осигуравалац задоцнио даном поправке, односно набавке другог возила и тада је право на штету конкретизовано новчаним издатком на који тече камата од отклањања штете па до исплате. У вези с тим, апелант наводи став који је заузет на заједничкој сједници Савезног суда, врховних судова република и аутономних покрајина, те Врховног војног суда од 27. до 29. маја 1987. године којим је одређено да ако је сам оштећени отклонио штету прије него што је донесена судска одлука затезна камата тече од отклањања штете. Истиче да је став који је наведен актуелан и сада, јер је суд дужан да у случају отклањања штете утврди висину штете на дан отклањања штете и да досуди тужиоцу затезну камату од отклањања штете па до исплате. Сматра да је у конкретном случају доказао да је штету отклонио куповином друге ствари умјесто оштећене, доказао износ штете на дан отклањања штете, што и није спорно, те да му припада законска затезна камата од отклањања штете па до исплате, а не како то погрешно утврђује Окружни суд од дана пресуђења, па до исплате.

11. Апелант такође сматра да је пресуда Окружног суда неправилна и незаконита и у дијелу у ком се каже да тужени накнаду штете, камате и трошкове спора треба да исплати непосредно странци, а не како је то правилно утврђено првостепеном пресудом на руке пуномоћника адвоката, сходно овлашћењу из пуномоћи. Сматра да је у овом дијелу другостепени суд произвољно цитирао и примијенио одредбу члана 95 став 1 тачка 3 Закона о парничном поступку. Наводи да је одлука Окружног суда неправилна и незаконита и у дијелу у ком је укинута првостепена пресуда у дијелу одлуке о висини трошкова спора. Предлаже да Уставни суд утврди повреду уставних права која је наведена и да пресуду Окружног суда укине у дијелу одлуке о каматама, те у дијелу да накнаду штете, трошкова спора и камате не може да наплати пуномоћник по уредно датом овлашћењу из пуномоћи. Тражи да се утврди да је пресуда Основног суда законита у дијелу у ком је преиначена и да апеланту призна трошкове апелационог поступка у износу од 702,00 КМ, те да се на плаћање тих трошкова обавезе Окружни суд, јер их је проузроковао суђењем које је очигледно незаконито. У супротном, тражи да Уставни суд обавезе Владу Републике Српске да плати наведене трошкове према адвокатској тарифи или да пресуду Окружног суда у преиначеном дијелу укине и у том дијелу наложи Окружном суду да донесе друге одлуке. Такође, тражи да Уставни суд призна трошкове састава апелације по АТ, а сходно исказаном трошковнику и важећој тарифи о наградама и накнади трошкова за рад адвоката у износу од 702,00 КМ. Сматра да су то трошкови заступања на које има право и које досуђује и Европски суд за људска права.

b) Одговори на апелацију

12. Из одговора Окружног суда произилази да наведени суд у суштини остаје код разлога које су дали у својој одлуци, те предлаже да се апелација одбије као неоснована.

13. Такође из изјашњења Основног суда произилази да наведени суд остаје при својој одлуци.

V. Релевантни прописи

14. У **Закону о облигационим односима** («Службени лист СФРЈ» бр. 29/78, 39/85, 45/89 и 57/89, те «Службени гласник Републике Српске» бр. 17/93, 3/96, 39/03 и 74/04) релевантне одредбе гласе:

«Члан 186

Обавеза накнаде штете сматра се досијелом од тренутка када је настала штета.

Члан 189

Оштећеник има право на накнаду обичне штете, тако и на накнаду измакле користи.

Висина накнаде штете одређује се сходно цијенама у вријеме када је донесена судска одлука, изузев случаја кад закон наређује што друго.

При оцјени висине измакле користи узима се у обзир добитак који се могао основано очекивати сходно редовном току ствари или сходно посебним околностима, а чије остварење је спријечено штетниковом радњом или пропуштањем.

Кад је ствар уништена или оштећена кривичним дјелом учињеним с умишљајем, суд може да одреди висину накнаде сходно вриједности коју је ствар имала за оштећеника.

Члан 277

Дужник који задоцни с испуњењем новчане обавезе дугује поред главнице и затезну камату према стопи утврђеној савезним законом.»

15. У **Закону о парничном поступку** («Службени лист СФРЈ» бр. 4/77, 36/80, 69/82, 58/84, 74/87, 57/89, 20/90, 27/90 и 35/91, те «Службени гласник Републике Српске» бр. 17/93, 14/94 и 32/94) релевантне одредбе гласе:

«Члан 95 став 1 тачка 3

Ако је странка издала адвокату пуномоћ за вођење парнице, а није ближе одредила овлашћења у пуномоћи, адвокат је на основу овакве пуномоћи овлашћен:

3) да од противне стране прими досуђене трошкове.

Члан 155

При одлучивању који ће трошкови да се накнаде странци суд ће узети у обзир само оне трошкове који су били потребни ради вођења парнице. О томе који су трошкови били потребни, као и о висини трошкова, одлучује суд оцјењујући брижљиво све околности.

Ако је прописана тарифа за награде адвоката или за друге трошкове, ови трошкови одмјериће се по тој тарифи.»

16. У **Закону о парничном поступку** («Службени гласник Републике Српске» бр. 58/03, 85/03 и 74/05) релевантна одредба гласи:

«Члан 456

Ако је прије ступања на снагу овог закона донесена првостепена одлука којом се поступак пред првостепеним судом завршава, даљњи поступак провеиће се по досадашњим прописима.

Изузетно од одредбе става 1 овог члана, у поступку по правним лијековима у предметима у којима је донесена првостепена одлука прије ступања на снагу овог закона, умјесто одредби чланова 362 до 364, чл. 369 до 373 и чл. 394 до 397 Закона о парничном поступку («Службени лист СФРЈ» бр. 17/93, 14/94 и 32/94) примјењиваће се одредбе чл. 217 до 220, 227 до 229 и 249 до 251 овог закона.»

VI. Допустивост

17. У складу с чланом VI/36) Устава Босне и Херцеговине, Уставни суд такође има апелациону надлежност у питањима која су садржана у овом уставу када она постану предмет спора због пресуде било ког суда у Босни и Херцеговини.

18. У складу с чланом 16 став 1 Правила Уставног суда, Уставни суд може да разматра апелацију само ако су против пресуде, односно одлуке која се њоме оспорава, исцрпљени сви дјелотворни правни лијекови који су могући сходно закону и ако се поднесе у року од 60 дана од дана када је подносилац апелације примио одлуку о посљедњем дјелотворном правном лијеку ког је користио.

19. У конкретном случају, предмет оспоравања апелацијом је Пресуда Окружног суда број Гж-603/03 од 27. марта 2006. године против које нема других дјелотворних правних лијекова који су могући сходно закону. Оспорену пресуду апелант је примио 9. маја 2006. године. Апелација је поднесена 15. маја 2006. године, тј. у року од 60 дана како је прописано чланом 16 став 1 Правила Уставног суда. На крају, апелација испуњава и услове из члана 16 ст. 2 и 4 Правила Уставног суда, јер није очигледно (*prima facie*) неоснована, нити постоји неки други формални разлог због ког апелација није допуштена.

20. Имајући у виду одредбе члана VI/36) Устава Босне и Херцеговине, члана 16 ст. 1, 2 и 4 Правила Уставног суда, Уставни суд је утврдио да предметна апелација испуњава услове у погледу допуштениости.

VII. Меритум

21. Апелант оспорава пресуду Окружног суда наводећи да му је том пресудом повријеђено право на правично суђење из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције и право на имовину из члана II/3к) Устава Босне и Херцеговине и члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију.

а) Право на правично суђење

22. Члан II/3е) Устава Босне и Херцеговине гласи:

«Сва лица на територији Босне и Херцеговине уживају људска права и слободе из става 2 овог члана што укључује:

(...)

е) Право на правично саслушање у грађанским и кривичним стварима и друга права у вези с кривичним поступком.»

Члан 6 став 1 Европске конвенције у релевантном дијелу гласи:

«1. Приликом утврђивања грађанских права и обавеза или основаности било какве кривичне оптужбе против њега, свако има право на правично суђење и јавну расправу у разумном року пред независним и непристраним, законом установљеним судом. [...]»

23. Предметни поступак који је окончан оспореном пресудом односи се на поступак накнаде материјалне штете, дакле на предмет грађанско-правне природе, па је члан 6 став 1 Европске конвенције примјенљив у овом предмету. Стога, Уставни суд мора да испита да ли је тај поступак био правичан онако како то захтијева члан 6 став 1 Европске конвенције.

24. С тим у вези, Уставни суд прије свега подсећа да је његова надлежност у апелационим поступцима ограничена «на питања која су садржана у овом уставу» и да Уставни суд није надлежан да врши провјеру утврђених чињеница и начина на који су редовни судови протумачили позитивно-правне прописе, сем уколико одлуке тих судова крше уставна права. То ће да буде случај кад одлука редовног суда не укључује или погрешно примјењује уставно право, кад је примјена позитивно-правних прописа била очигледно произвољна, кад је релевантни закон сам по себи неуставан или када је дошло до повреде основних процесних права као што су право на правичан поступак, право на приступ суду, право на дјелотворан правни лијек или уколико утврђено чињенично стање указује на повреду Устава Босне и Херцеговине (види Уставни суд, Одлука број У 39/01, «Службени гласник Босне и Херцеговине», број 25/02).

25. У конкретном случају, апелант сматра да је Окружни суд у оспореној пресуди погрешно заузео став да се затезна камата обрачунава од дана пресуђења, односно од дана када је донесена првостепена одлука. Сходно његовом мишљењу затезна камата досуђује се од момента отклањања штете па до исплате, у ситуацији када је оштећени отклонио штету. Даље, апелант сматра да је Окружни суд произвољно протумачио и одредбу члана 95 став 1 тачка 3 Закона о парничном поступку у погледу исплате накнаде штете, камата и трошкова спора апелантовом пуномоћнику. Такође, сматра да је Окружни суд погрешно преиначио и одлуку првостепеног суда у погледу трошкова поступка.

26. Уставни суд ће као прво да испита апелантове наводе у погледу произвољне примјене релевантних одредби закона при досуђењу затезне камате на утврђени износ штете. С тим у вези, Уставни суд констатује да је првостепени суд апеланту

досудио затезну камату почевши од 31. децембра 1997. године, односно од дана отклањања штете па до исплате. Насупрот томе, Окружни суд је заузео становиште да затезне камате треба да се досуде од 24. децембра 2002. године, односно од дана када је донесена првостепена пресуда с обзиром да је висина вриједности тоталне штете утврђена према тржишним цијенама у вријеме када је донесена првостепена пресуда.

27. У вези с наведеним питањем, Уставни суд налази да је чланом 186 Закона о облигационим односима прописано да се обавеза накнаде штете сматра доспјелом од тренутка настанка штете. Даље, чланом 277 наведеног закона прописано је да дужник који закасни с испуњењем новчане обавезе дугује, поред главнице, и затезну камату. Стога, сходно мишљењу Уставног суда, иако наведеним члановима експлицитно није наведено од када се затезна камата досуђује код материјалне штете, ипак, узимајући у обзир одредбе које су наведене, произилази да би затезна камата у конкретном случају, с обзиром на вријеме када је апелант отклонио штету, требало да се досуди од дана када је штета настала (види Комисија за људска права при Уставном суду Босне и Херцеговине, Одлука број *CH/01/7090* од 27. јуна 2007. године, тачка 45).

28. Међутим, у конкретном случају тужбеним захтјевом апелант је тражио да му се досуди затезна камата од дана када је штета отклоњена, односно од 31. децембра 1997. године па до исплате. Првостепени суд је, поступајући у границама апелантовог тужбеног захтјева, апеланту досудио затезну камату од дана када је штета отклоњена наводећи да је отклањањем штете материјална штета претворена у новчану штету која се изражава у номиналној своти новчаних јединица које је оштећени платио за поправак ствари која је оштећена или за набавку друге ствари у замјену за ствар која је оштећена. Окружни суд је заузео правно становиште супротно одлуци првостепеног суда наводећи у својој одлуци да апеланту припадају затезне камате од 24. децембра 2002. године, дана када је донесена првостепена одлука којом се утврђује висина материјалне штете, с обзиром да је висина вриједности тоталне штете утврђена према тржишним цијенама у вријеме када је донесена првостепена пресуда.

29. Сходно мишљењу Уставног суда овакав став Окружног суда је произвољан поготово ако се узму у обзир одредбе чл. 186 и 277 Закона о облигационим односима, а које Окружни суд у својој одлуци није ни цијенио, а из којих, како је већ Уставни суд утврдио, произилази да се код материјалне штете затезна камата досуђује од дана када је настала штета, а не од дана када је донесена првостепена пресуда.

30. Даље, Уставни суд ће да испита апелантове наводе у погледу преиначења првостепене пресуде Окружног суда у погледу исплате накнаде штете, затезне камате и трошкова поступка апелантовом пуномоћнику. С тим у вези, Уставни суд констатује да је чланом 95 став 1 тачка 3 Закона о парничном поступку прописано да је, ако је странка издала адвокату пуномоћ да води парницу, али није ближе одредила пуномоћ, адвокат на основу такве пуномоћи овлашћен, између осталог, да од противне стране прими досуђене трошкове. У конкретном случају из апелантове пуномоћи, чију копију је приложио и уз предметну апелацију, произилази да је апелант свог пуномоћника управо изричито овластио и да наплати штету у судском, вансудском и извршном поступку, како је то навео и Основни суд у својој одлуци. Насупрот томе, цитирана законска одредба одређује обим овлашћења пуномоћника у случају када га властодавац није изричито овластио у вези с предузимањем радњи које се односе на наплату потраживања. Стога, произилази да је у конкретном случају у погледу наведеног Окружни суд произвољно протумачио одредбу члана 95 став 1 тачка 3 Закона о парничном поступку.

31. На основу наведеног, Уставни суд закључује да је у конкретном случају у погледу досуђивања затезних камата на утврђени износ штете и исплате накнаде штете, затезних камата и трошкова поступка апелантовом пуномоћнику дошло до заузимања произвољног става, односно произвољног тумачења релевантне одредбе Закона о парничном поступку чиме је дошло до повреде апелантовог уставног права на правично суђење из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције.

32. У односу на трошкове парничног поступка, Уставни суд налази да је Окружни суд, у смислу одредбе члана 155 Закона о парничном поступку утврдио да апелант није доказао да је у току парничног поступка имао трошкове у вези с плаћањем награде за састав одштетног захтјева, као и да поднесци од 9. марта 2001. године и 5. августа 2002. године нису били неопходни за успјешно вођење парнице, јер су наводи који су били садржани у наведеним поднесцима могли да буду изнесени на рочишту. Уставни суд констатује да је Окружни суд користећи своје дискреционо право одлучио који су трошкови били неопходни за успјешно вођење парнице, а што је јасно образложио у својој одлуци. Уставни суд није пронашао разлоге који би указали на то да је Окружни суд, користећи своје дискреционо право, произвољно или неправично примијенио одредбу члана 155 Закона о парничном поступку. Стога, Уставни суд сматра да је предметна апелација у овом дијелу неоснована.

33. Уставни суд такође сматра да су неосновани и апелантови наводи у погледу његовог захтјева за накнаду трошкова за састав апелације с обзиром да Правилима Уставног суда није прописано да апеланти имају право на трошкове састава апелације, те да стога произилази да трошкови састава апелације падају искључиво на терет апеланата.

34. На основу наведеног, Уставни суд је закључио да у односу на трошкове парничног поступка у предметном поступку није дошло до повреде апелантовог уставног права на правично суђење из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције.

Остали наводи

35. Уставни суд сматра да, с обзиром на закључке у вези с чланом II/3е) Устава Босне и Херцеговине и чланом 6 став 1 Европске конвенције, није потребно да посебно разматра остале апелантове наводе који се тичу повреде његовог права на имовину из члана II/3к) Устава Босне и Херцеговине и члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију.

VIII. Закључак

36. Уставни суд констатује да је у конкретном случају произвољним ставом Окружног суда у погледу досуђивања законске затезне камате код материјалне штете, као и произвољним тумачењем Окружног суда одредбе члана 95 став 1 тачка 3 старог Закона о парничном случају који је примјењиван у конкретном случају дошло до повреде апелантовог уставног права на правично суђење из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције.

37. На основу члана 61 ст. 1 и 2 и члана 64 став 1 Правила Уставног суда, Уставни суд је одлучио као у диспозитиву ове одлуке.

38. Сходно члану VI/4 Устава Босне и Херцеговине, одлуке Уставног суда су коначне и обавезујуће.

Предсједница
Уставног суда Босне и Херцеговине
Хатица Хаџиосмановић

Predmet broj AP 2166/07

**ODLUKA O
DOPUSTIVOSTI I
MERITUMU**

Apelacija «Jadroagent Sarajevo»
Međunarodna pomorska agencija
sa o.o. Sarajevo podnesena zbog
neprovođenja Rješenja o izvršenju
Općinskog suda u Novom Travniku
čiju je nadležnost preuzeo Općinski
sud u Travniku broj Ip-41/03 od 3.
aprila 2003. godine

Odluka od 13. septembra 2007. godine

Ustavni sud Bosne i Hercegovine u Vijeću od pet sudija u predmetu broj **AP 2166/07**, rješavajući apelaciju «**Jadroagent Sarajevo**» **Međunarodne pomorske agencije sa o.o. Sarajevo**, na osnovu člana VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, člana 59. stav 2. alineja 2, člana 61. st. 1. i 2. i člana 64. stav 2. Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine («Službeni glasnik Bosne i Hercegovine» broj 60/05), u sastavu:

Hatidža Hadžiosmanović, predsjednica

Miodrag Simović, potpredsjednik

Valerija Galić, potpredsjednica

Seada Palavrić, sutkinja

Krstan Simić, sudija

na sjednici održanoj 13. septembra 2007. godine donio je

ODLUKU O DOPUSTIVOSTI I MERITUMU

Usvaja se apelacija «Jadroagent Sarajevo» Međunarodne pomorske agencije sa o.o. Sarajevo.

Utvrđuje se povreda člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda u odnosu na pravo na pristup sudu.

Nalaže se Općinskom sudu u Travniku da bez daljnjeg odlaganja provede izvršenje Rješenja broj IP-41/03 od 3. aprila 2003. godine u skladu s članom II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i članom 6. stav 1. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda.

Nalaže se Općinskom sudu u Travniku da u roku od tri mjeseca od dana dostavljanja ove odluke obavijesti Ustavni sud Bosne i Hercegovine o preduzetim mjerama s ciljem izvršenja ove odluke u skladu s članom 74. stav 5. Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine.

Odluku objaviti u «Službenom glasniku Bosne i Hercegovine», «Službenim novinama Federacije Bosne i Hercegovine», «Službenom glasniku Republike Srpske» i «Službenom glasniku Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine».

Obrazloženje

I. Uvod

1. «Jadroagent Sarajevo» Međunarodna pomorska agencija sa o.o. Sarajevo (u daljnjem tekstu: apelant) kojeg zastupa Adil Lozo, advokat iz Travnika, podnio je 23. jula 2007. godine apelaciju Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Ustavni sud) zbog neprovođenja Rješenja o izvršenju Općinskog suda u Novom Travniku čiju je nadležnost preuzeo Općinski sud u Travniku (u daljnjem tekstu: Općinski sud) broj Ip-41/03 od 3. aprila 2003. godine. Apelant je u apelaciji naveo i da traži donošenje privremene mjere ne precizirajući pri tome kakvu privremenu mjeru traži.

II. Postupak pred Ustavnim sudom

2. Na osnovu člana 22. stav 1. Pravila Ustavnog suda, od Općinskog suda zatraženo je 27. jula 2007. godine dostavljanje odgovora na apelaciju.
3. Općinski sud je dostavio odgovor na apelaciju 23. augusta 2007. godine.
4. Na osnovu člana 26. stav 2. Pravila Ustavnog suda, odgovor na apelaciju dostavljen je apelantu 3. septembra 2007. godine.

III. Činjenično stanje

5. Činjenice predmeta koje proizlaze iz apelantovih navoda i dokumenata predočenih Ustavnom sudu mogu se sumirati na sljedeći način.
6. Presudom Općinskog suda Novi Travnik broj Ps-74/00 od 27. novembra 2002. godine, koja je postala pravosnažna i izvršna 20. februara 2003. godine, obavezan je tuženi BNT «Kovačnica» d.d. Novi Travnik (u daljnjem tekstu: dužnik) apelantu isplatiti 24.535,00 KM sa zateznim kamatama od 18% počevši od 13. maja 1999. godine pa do isplate, kao i troškove parničnog postupka u iznosu od 3.344,80 KM.

7. Rješenjem o izvršenju Općinskog suda Novi Travnik broj Ip-41/03 od 3. aprila 2003. godine dozvoljeno je predloženo izvršenje.

8. Zaključkom Općinskog suda Novi Travnik br. Ip-136/02 i Ip-41/03 od 07. jula 2003. godine odlučeno je da će se provesti jedinstven postupak radi provođenja Rješenja o izvršenju u predmetu Ip-136/02 od 18. novembra 2002. godine kojim je protiv istog dužnika dozvoljeno izvršenje na prijedlog tražioca izvršenja «Nada» d.o.o. Derventa i Rješenja o izvršenju broj Ip-41/03 od 3. aprila 2003. godine donesenog na apelantov prijedlog, popisom i procjenom dužnikovih pokretnih stvari. Sud je odredio da će se ova radnja provesti 17. jula 2003. godine s početkom u 10:00 sati. Također je ovim zaključkom određeno vještačenje vještaka iz oblasti mašinstva kojem je naloženo da izvrši procjenu dužnikovih popisanih stvari uz davanje mišljenja o neophodnosti popisanih stvari za obavljanje djelatnosti dužnika, te je povjeriocima «Nada» d.o.o. Derventa i apelantu naloženo da izvrše uplatu troškova za provođenje ove radnje.

9. Uz apelantovo prisustvo sudski izvršilac je, prema ovlaštenju suda, 24. jula 2003. godine proveo radnju izlaska na lice mjesta. U zapisniku je konstatirano da nije prisutan vještak, te da je svoj izostanak opravdao, nakon čega je konstatirano da se popis stvari nije mogao izvršiti bez prisustva vještaka. Ročište je odgođeno na neodređeno vrijeme.

10. Apelant je bezuspješno podnescima od 17. maja 2005. godine, 19. maja i 3. oktobra 2006. godine od suda tražio provođenje postupka izvršenja Rješenja Općinskog suda Novi Travnik broj Ip-41/03 od 3. aprila 2003. godine.

IV. Apelacija

a) Navodi iz apelacije

11. Apelant smatra da mu Općinski sud zbog svog nemara i nerada nije osigurao djelotvoran pristup sudu kao element prava na pravično suđenje u postupku izvršenja i naplate potraživanja od dužnika koji se vodi pod brojem IP-41/03, čime je povrijeđen član 6. stav 1. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda (u daljnjem tekstu: Evropska konvencija). Apelant ističe da je Presuda Općinskog suda Novi Travnik broj Ps-74/00 od 27. novembra 2002. godine postala pravosnažna i izvršna 20. februara 2003. godine, a sud je usvojio prijedlog za prinudno izvršenje navedene presude 3. aprila 2003. godine, dakle prije više od četiri godine. Smatra da mu je neprovođenjem rješenja o izvršenju sud onemogućio djelotvoran pristup sudu, jer nije dovoljno da je sud dozvolio

predloženo izvršenje kada je nakon toga preduzeo samo jednu radnju u postupku, koju nije doveo do kraja, a koja se odnosi na pokušaj popisa stvari od 24. jula 2003. godine. Navodi da više od četiri godine sud nije preduzeo niti jednu radnju kako bi proveo predmetno rješenje o izvršenju, ali je u međuvremenu proveo na desetine postupaka prema prijedlogu drugih tražilaca izvršenja protiv istog dužnika, od kojih su mnogi podnijeti poslije apelantovog prijedloga i prodao sve pokretne stvari, a da ni u jednoj prodaji apelant nije mogao učestvovati. Također navodi da je, bez obzira na uporna i opravdana apelantova traženja, sud izvršio prodaju svih pokretnih stvari koje su bile u dužnikovom vlasništvu, a zatim je izvršio prodaju većeg dijela dužnikovih nekretnina, ignorirajući apelantov predmet i sve njegove podneske i urgencije, tako da apelant navodi da *»postoji sumnja da je sud zagubio apelantov predmet, te da sud očekuje da će apelant protekom vremena prestati tražiti namirenje dosuđenog potraživanja»*. Apelant je istakao da navode ove apelacije u cijelosti zasniva na Odluci Ustavnog suda broj AP 2676/05 od 16. januara 2007. godine kojom je usvojena apelacija apelanta «Nada» d.o.o. Derventa zbog neprovođenja rješenja o izvršenju. Smatra da se opravdano poziva na navedenu odluku, jer je isti sud apelantov predmet i predmet «Nada» d.o.o. u izvršnom postupku rješavao jedinstveno. Ustavni sud je u predmetu AP 2676/05 zauzeo stanovište da neizvršenje pravosnažnih sudskih odluka predstavlja povredu prava na pravično suđenje. Stoga, apelant traži da Ustavni sud utvrdi povredu njegovog prava na pravično suđenje zbog neprovođenja rješenja o izvršenju pravosnažne sudske presude, te naloži Općinskom sudu provođenje izvršenja u apelantovom predmetu broj Ip-41/03 bez daljnjeg odgađanja, a sve u skladu s članom II/3. e) Ustava Bosne i Hercegovine i članom 6. stav 1. Evropske konvencije. Apelant predlaže da Ustavni sud naloži Vladi Srednjobosanskog kantona da, u skladu s članom 76. stav 2. Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, apelantu isplati iznos od 750,00 KM na ime nematerijalne štete zbog neprovođenja odluke suda u periodu od pet godina.

b) Odgovor na apelaciju

12. Općinski sud u odgovoru na apelaciju ističe da je apelantova punomoćnica na ročištu od 24. jula 2003. godine izjavila da je u potpunosti saglasna s izvršenikovim prijedlogom o načinu izmirenja duga, te da se izvršenje odgodi na neodređeno vrijeme, a da nakon toga sve do 26. jula 2007. godine apelant nije podnio prijedlog za nastavak izvršnog postupka, te će taj sud nakon što je 26. jula 2007. godine primio apelantov prijedlog za nastavak postupka izvršenja preduzeti izvršne radnje radi namirenja apelanta i nastaviti izvršni postupak.

V. Relevantni propisi

13. U **Zakonu o izvršnom postupku** («Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine» broj 32/03) relevantne odredbe glase:

«Član 5.

Hitnost i redosljed postupanja

(1) *U postupku izvršenja sud je dužan postupati hitno.*

(2) *Sud je dužan predmete uzimati u rad redom kako ih je primio, osim ako priroda potraživanja ili posebne okolnosti zahtijevaju da se postupi drugačije.»*

VI. Dopustivost

14. U skladu s članom VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, Ustavni sud također ima apelacionu nadležnost u pitanjima koja su sadržana u ovom Ustavu kada ona postanu predmet spora zbog presude bilo kojeg suda u Bosni i Hercegovini.

15. U skladu s članom 16. stav 1. Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud može razmatrati apelaciju samo ako su protiv presude, odnosno odluke koja se njome osporava, iscrpljeni svi djelotvorni pravni lijekovi mogući prema zakonu i ako se podnese u roku od 60 dana od dana kada je podnosilac apelacije primio odluku o posljednjem djelotvornom pravnom lijeku kojeg je koristio.

16. Kako su i Evropski sud za ljudska prava a i Ustavni sud u svojim ranijim odlukama u vezi s pitanjem iscrpljivanja pravnih lijekova ukazali, pravilo iz člana 16. stav 1. Pravila Ustavnog suda se mora primjenjivati uz određen stepen fleksibilnosti i bez pretjeranog formalizma (vidi Evropski sud za ljudska prava, *Cardot protiv Francuske*, presuda od 19. marta 1991. godine, serija A, broj 200, stav 34. i Odluka Ustavnog suda, broj AP 774/04 od 20. decembra 2005. godine, «Službeni glasnik Republike Srpske» broj 12/06). Ustavni sud naglašava da pravilo iscrpljivanja pravnih lijekova koji su mogući prema zakonu nije apsolutno, niti se može primjenjivati automatski, te prilikom ispitivanja je li bilo poštovano bitno je uzeti u obzir određene okolnosti svakog pojedinog predmeta (vidi Evropski sud za ljudska prava, *Van Oosterwijek protiv Belgije*, presuda od 6. novembra 1980. godine, serija A, broj 40, stav 35). To, između ostalog, znači da se mora realno uzeti u obzir ne samo postojanje formalnih pravnih sredstava u pravnom sistemu, već i sveukupni pravni i politički kontekst kao i apelantove lične prilike.

17. Imajući u vidu navedene okolnosti, Ustavni sud primjećuje da u Bosni i Hercegovini, u konkretnom slučaju u Federaciji Bosne i Hercegovine, ne postoji djelotvorno pravno sredstvo koje bi omogućilo apelantu žaliti se zbog neizvršenja pravosnažnog rješenja kojim je dozvoljeno izvršenje sudske presude. Ustavni sud smatra da nedostaci u organizaciji pravosudnog sistema entiteta, odnosno države, ne smiju utjecati na poštivanje individualnih prava i sloboda utvrđenih Ustavom Bosne i Hercegovine, kao i zahtjeva i garancija iz člana 6. Evropske konvencije.

18. Ustavni sud ističe da se na pojedinca ne može staviti pretjeran teret u otkrivanju koji je najdjelotvorniji put kojim bi se došlo do ostvarenja njegovih prava. Također, Ustavni sud zapaža da je jedan od osnovnih postulata Evropske konvencije da pravna sredstva koja pojedincu stoje na raspolaganju trebaju biti lako dostupna i razumljiva, te da se propust u organizaciji pravnog i sudskog sistema države, koji ugrožava zaštitu individualnih prava, ne može pripisati pojedincu. Pored toga, dužnost je države organizirati svoj pravni sistem tako da omogućí sudovima povinovati se zahtjevima i uvjetima Evropske konvencije (vidi Evropski sud za ljudska prava, *Zanghi protiv Italije*, presuda od 19. februara 1991. godine, serija A, broj 194, stav 21).

19. U konkretnom slučaju, Ustavni sud smatra da se radi o propuštanju izvršenja pravosnažnog rješenja o izvršenju, kao i da apelant nema na raspolaganju djelotvoran pravni lijek kojim bi ishodio provođenje rješenja o izvršenju.

20. Imajući u vidu navedeno, Ustavni sud zaključuje da je predmetna apelacija dopustiva.

VII. Meritum

21. Apelant smatra da mu je neizvršenjem rješenja o izvršenju sudske presude povrijeđeno pravo na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije.

Član II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine:

«Sva lica na teritoriji Bosne i Hercegovine uživaju ljudska prava i slobode iz stava 2. ovog člana što uključuje:

(...)

e) Pravo na pravično saslušanje u građanskim i krivičnim stvarima i druga prava u vezi s krivičnim postupkom.»

Član 6. stav 1. Evropske konvencije u prvoj rečenici utvrđuje da:

«1. Prilikom utvrđivanja građanskih prava i obaveza ili osnovanosti bilo kakve krivične optužbe protiv njega, svako ima pravo na pravično suđenje i javnu raspravu u razumnom roku pred neovisnim i nepristranim, zakonom ustanovljenim sudom. [...]»

22. Ustavni sud konstatira da apelant povredu prava na pravično suđenje vidi u tome što se ne provodi rješenje o izvršenju pravosnažne sudske odluke kojom je apelantu dosuđeno potraživanje protiv tuženog u iznosu od 24.535,00 KM sa zateznim kamatama, te troškovi postupka. U pogledu ovih apelantovih navoda, Ustavni sud se poziva na praksu Evropskog suda za ljudska prava (vidi Evropski sud za ljudska prava, *Hornsby protiv Grčke*, presuda od 19. marta 1997. godine, stav 40) prema kojoj član 6. stav 1. osigurava svakome pravo iznijeti pred sud ili tribunal zahtjev koji se odnosi na njegova građanska prava i obaveze. To obuhvata «pravo na sud» u čijem okviru je pravo na pristup sudu, tj. pravo pokrenuti postupak pred sudovima u građanskim stvarima (vidi Evropski sud za ljudska prava, *Philis protiv Grčke*, presuda od 27. augusta 1991. godine, serija A-209, str. 20, stav 59). Međutim, to pravo bi bilo iluzorno da domaći pravni sistem država ugovornica dozvoljava da konačne, izvršne sudske odluke ostanu neizvršene na štetu jedne od strana. Bilo bi neprihvatljivo da član 6. Evropske konvencije treba detaljno propisivati proceduralne garancije date strankama – postupak koji je pravičan, javan i ekspeditivan – bez zaštite provođenja sudske odluke. Tumačiti član 6. Evropske konvencije kao da se tiče isključivo vođenja postupka vodilo bi, sigurno, u situacije inkompatibilne principima vladavine prava koje su države ugovornice preuzele kada su ratificirale Konvenciju (vidi Evropski sud za ljudska prava, *Golder protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, presuda od 7. maja 1974. godine, serija A-18, str. 16-18, st. 34-36). Stoga, izvršenje presude koju donese bilo koji sud mora biti posmatrano kao integralni dio «suđenja» u smislu člana 6. Evropske konvencije. Osim toga, Evropski sud za ljudska prava je već prihvatio taj princip u predmetima koji se tiču dužine postupka (vidi Evropski sud za ljudska prava, *Di Pede protiv Italije i Zappia protiv Italije*, presuda od 26. septembra 1996. godine, Izveštaji o presudama i odlukama 1996-IV, str. 1383-1384, st. 20-24 i str. 1410 i 1411, st. 16-20).

23. Ustavni sud je podržavajući navedenu praksu izgradio i vlastitu praksu prema kojoj je izvršavanje pravosnažne sudske presude sastavni dio «suđenja» u smislu člana 6. Evropske konvencije (vidi Ustavni sud, Odluka broj AP 774/04 od 20. decembra 2005. godine i AP 981/04 od 20. decembra 2005. godine). Navedeni stav Evropskog suda za ljudska prava i Ustavnog suda može se primijeniti i u konkretnom slučaju, s obzirom da se on, također, odnosi na neizvršavanje sudske odluke. Na kraju, Ustavni sud podsjeća da je u navedenim

predmetima Ustavni sud zaključio da je član 6. stav 1. Evropske konvencije bio prekršen upravo zato što vlasti nisu poštovale obavezu izvršenja sudske presude.

24. Osim navedene prakse Evropskog suda za ljudska prava i Ustavnog suda, postoji i niz odluka koje su donijele institucije osnovane u skladu s Aneksom 7 Općeg okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini koje se tiču nepoštivanja odluka sudova u Bosni i Hercegovini. Na primjer, Dom za ljudska prava za Bosnu i Hercegovinu u predmetu *Blentić protiv Republike Srpske* (vidi predmet broj CH/96/17, Odluka o prihvatljivosti i meritumu uručena 3. decembra 1997. godine) je našao povredu prava na pravično suđenje zato «što je policija bila pasivna usprkos svojoj obavezi da pomogne u izvršenju sudske odluke». Ombudsmen za ljudska prava za Bosnu i Hercegovinu u predmetu *B.Đ. protiv Federacije Bosne i Hercegovine* (vidi predmet broj (B) 746/97, Izvještaji od 24. marta 1999. godine) je našao povredu člana 6. Evropske konvencije u činjenici da «vlasti nisu, više od dvije godine, izvršile presudu i nalog za izvršenje koje je izdao Osnovni sud u Tuzli u korist podnosioca prijave». Također, Ombudsmen za ljudska prava za Bosnu i Hercegovinu je u predmetu *A.O. protiv Republike Srpske* (vidi predmet broj (B) 60/96, Izvještaji od 13. aprila 1999. godine) našao povredu člana 6. stav 1. Evropske konvencije u «propustu Osnovnog suda iz Banje Luke da izvrši konačnu i obavezujuću odluku koju je donijela komisija osnovana prema Aneksu 7 u korist podnosioca žalbe».

25. Iz navedenog je vidljivo da postoji izgrađena praksa u pogledu toga da neizvršavanje pravosnažnih sudskih odluka predstavlja povredu prava na pravično suđenje. U konkretnom slučaju nije sporno da apelant posjeduje pravosnažnu izvršnu presudu čije je prinudno izvršenje dozvoljeno rješenjem koje je donio sud prema njegovom prijedlogu. Također, nije sporno da se predmetno rješenje ne izvršava u vremenskom periodu dužem od četiri godine. Od donošenja rješenja kojim je dozvoljeno izvršenje na izvršenikovim pokretnim stvarima Općinski sud je preduzeo samo jednu procesnu radnju 24. jula 2003. godine kad je provedena radnja izlaska na lice mjesta, ali nije izvršen popis dužnikovih pokretnih stvari. Od tada je proteklo više od četiri godine, a da Općinski sud usprkos brojnim apelantovim urgencijama nije preduzeo više ni jednu radnju u postupku. Postupak još uvijek nije okončan, a potpuno je neizvjesno i kada će biti. Općinski sud u cilju opravdanja svog nepostupanja navodi da je apelantova punomoćnica na ročištu od 24. jula 2003. godine izjavila da je u potpunosti saglasna da se izvršenje odgodi na neodređeno vrijeme, a da nakon toga sve do 26. jula 2007. godine apelant nije podnio prijedlog za nastavak izvršnog postupka.

26. Ustavni sud konstatira, nasuprot ovim navodima, da je uz apelaciju apelant dostavio fotokopije dopisa s prijemnim pečatom Općinskog suda od 17. maja 2005. godine kojim

je apelant tražio nastavak postupka izvršenja, odnosno urgenciju s prijemnim pečatom pošte na preporučenoj pošiljci od 19. maja 2006. godine i urgenciju s prijemnim pečatom Općinskog suda od 3. oktobra 2006. godine kojim je apelant urgirao nastavak postupka izvršenja. Prema tome, sve i da se prihvati da u periodu od 24. jula 2003. godine do 17. maja 2005. godine, odnosno godinu i devet mjeseci Općinski sud opravdano nije postupao u predmetu, slijedi da od 17. maja 2005. godine do donošenja odluke o ovoj apelaciji, dakle u periodu od skoro dvije i pol godine za to nepostupanje nema objektivnog opravdanja. Pored navedenog, Ustavni sud ukazuje da navodi iz odgovora na apelaciju upućuju na zaključak da sud ne postupa s odgovarajućom ažurnošću kad nema uložene u spis brojne podneske kojim je apelant tražio nastavak postupka izvršenja, a koji su predloženi Ustavnom sudu. Stoga ovakvo postupanje Općinskog suda nije u skladu s članom 5. Zakona o izvršnom postupku koji nalaže sudu obavezu hitnog postupanja u postupku izvršenja.

27. Iz navedenog se može zaključiti da apelant u apelaciji osnovano ističe da je u konkretnom slučaju upravo postupanjem suda koji je nadležan za provođenje rješenja o izvršenju apelantu onemogućen djelotvoran pristup sudu. Pristup sudskom ili upravnom organu mora biti suštinski, a ne samo formalan (vidi Evropski sud za ljudska prava, *Airey protiv Irske*, 1979. godine). Država mora osigurati pristup sudu svakome ko ima zahtjev koji ulazi u okvir člana 6. stav 1. Evropske konvencije i ne može taj pristup ograničiti određenim kategorijama ljudi (vidi *Keegen protiv Irske*, 1994. godine). Organi koji imaju slobodu sudskog odlučivanja imaju širok obim slobodne procjene sve dok se drže suštinskih zahtjeva iz člana 6. stav 1. Evropske konvencije (vidi *Ettl i drugi protiv Austrije*, 1987. godine i *Skräby protiv Švedske*, 1990. godine).

28. Primjenjujući navedene principe na konkretan slučaj, Ustavni sud zaključuje da je Općinski sud neprovođenjem Rješenja o izvršenju broj Ip-41/03 od 3. aprila 2003. godine, u periodu dužem od dvije godine, povrijedio apelantovo pravo na djelotvoran pristup sudu kao element prava na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije.

Pitanje kompenzacije

29. Apelant je tražio naknadu nematerijalne štete zbog neizvršenja pravosnažne sudske presude u visini od 750 KM, pozivajući se na praksu Ustavnog suda u sličnim slučajevima u kojima je apelantima dosuđivana naknada nematerijalne štete zbog nerazumne dužine trajanja postupaka pred redovnim sudovima. U skladu s članom 76. stav 2. Pravila

Ustavnog suda, Ustavni sud izuzetno na apelantov zahtjev može odrediti naknadu na ime nematerijalne štete. Međutim, u konkretnom slučaju Ustavni sud smatra da je samo utvrđivanje povrede apelantovog ustavnog prava na djelotvoran pristup sudu dovoljna satisfakcija za apelanta.

VIII. Zaključak

30. Ustavni sud zaključuje da je u predmetnom izvršnom postupku Općinski sud prekršio apelantovo pravo na djelotvoran pristup sudu kao jedan od elemenata prava na pravično suđenje. Nemogućnost da apelant naplati svoje potraživanje po pravosnažnom rješenju o izvršenju može se u konkretnom slučaju staviti na teret Općinskog suda, zbog čega je povrijeđeno pravo na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije.

31. Na osnovu člana 61. st. 1. i 2. i člana 64. stav 2. Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je odlučio kao u dispozitivu ove odluke.

32. S obzirom na odluku Ustavnog suda u ovom predmetu, nije neophodno posebno razmatrati apelantov prijedlog za donošenje privremene mjere.

33. Prema članu VI/4. Ustava Bosne i Hercegovine, odluke Ustavnog suda su konačne i obavezujuće.

Predsjednica
Ustavnog suda Bosne i Hercegovine
Hatidža Hadžiosmanović

Predmet broj AP 1783/06

**ODLUKA O
DOPUSTIVOSTI I
MERITUMU**

Apelacija «AC Quatro» d.o.o.
Sarajevo podnesena protiv protiv
Presude Kantonalnog suda u Sa-
rajevu broj 009-0-Pž-06-000 083
od 10. travnja 2006. godine i Pre-
sude Općinskog suda u Sarajevu
broj Ps-1683/05-1 od 27. prosinca
2005. godine

Odluka od 28. rujna 2007. godine

Ustavni je sud Bosne i Hercegovine u plenarnom sazivu u predmetu broj **AP 1783/06**, rješavajući apelaciju «**AC Quatro**» d.o.o. Sarajevo, na temelju članka VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine, članka 59. stav 2. alineja 2, članka 61. st. 1. i 2. i članka 64. stav 1. Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine («Službeni glasnik Bosne i Hercegovine» broj 60/05), u sastavu:

Hatidža Hadžiosmanović, predsjednica

Miodrag Simović, dopredsjednik

David Feldman, dopredsjednik

Valerija Galić, dopredsjednica

Tudor Pantiru, sudac

Mato Tadić, sudac

Constance Grewe, sutkinja

Seada Palavrić, sutkinja

Krstan Simić, sudac

na sjednici održanoj 28. rujna 2007. godine donio

ODLUKU O DOPUSTIVOSTI I MERITUMU

Usvaja se apelacija «AC Quatro» d.o.o. Sarajevo.

Ustvrdjuje se povreda članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 1. Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda.

Ukida se Presuda Kantonalnog suda u Sarajevu broj 009-0-Pž-06-000 083 od 10. travnja 2006. godine.

Predmet se sukladno članku 64. stavak 1. Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine vraća Kantonalnom sudu u Sarajevu koji je dužan po žurnom postupku, kao sud pune jurisdikcije, donijeti novu odluku sukladno

članku II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članku 6. stavak 1. Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda.

Nalaže se Kantonalnom sudu u Sarajevu da u roku od 90 dana od dana dostave ove odluke, sukladno članku 74. stavak 5. Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, obavijesti Ustavni sud o poduzetim mjerama s ciljem izvršenja ove odluke.

Odluku objaviti u «Službenom glasniku Bosne i Hercegovine», «Službenim novinama Federacije Bosne i Hercegovine», «Službenom glasniku Republike Srpske» i «Službenom glasniku Brčko Distrikta BiH».

Obrazloženje

I. Uvod

1. «AC Quatro» d.o.o. Sarajevo (u daljnjem tekstu: apelant) iz Sarajeva kojega zastupa Šemso Temin, odvjetnik iz Sarajeva, je podnio 19. lipnja 2006. godine apelaciju Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Ustavni sud) protiv Presude Kantonalnog suda u Sarajevu (u daljnjem tekstu: Kantonalni sud) broj 009-0-PŽ-06-000 083 od 10. travnja 2006. godine i Presude Općinskog suda u Sarajevu (u daljnjem tekstu: Općinski sud) broj Ps-1683/05-1 od 27. prosinca 2005. godine.

II. Postupak pred Ustavnim sudom

2. Ustavni je sud Odlukom broj AP 1783/06 od 29. rujna 2006. godine odbio kao neutemeljen apelantov zahtjev za donošenjem privremene mjere.

3. Na temelju članka 22. st. 1. i 2. Pravila Ustavnog suda, od Kantonalnog i Općinskog suda, te sudionika u postupku, «Suvremene administracije» d.o.o. Sarajevo (u daljnjem tekstu: tužitelj), je 23. travnja 2007. godine zatražena dostava odgovora na apelaciju.

4. Kantonalni je sud dostavio odgovor na apelaciju 18. svibnja 2007. godine, Općinski sud 14. svibnja 2007. godine, a tužitelj 8. svibnja 2007. godine.

5. Na temelju članka 26. stavak 2. Pravila Ustavnog suda, odgovori na apelaciju su 11. lipnja 2007. godine dostavljeni apelantu.

III. Činjenično stanje

6. Činjenice predmeta koje proizlaze iz apelantovih navoda i dokumenata podastrtih Ustavnom sudu se mogu sumirati na sljedeći način.

7. Apelant i tužitelj su 23. srpnja 1997. godine zaključili ugovor o dugoročnoj poslovnoj suradnji i zajedničkom ulaganju s ciljem sanacije ratom oštećenih objekata i opreme na kojima tuženi ima pravo raspolaganja i korištenja, a radi ostvarivanja zajedničkih ekonomskih interesa. Apelant je tužio tužitelja, u tom postupku kao tuženog, i tražio raskid navedenoga ugovora o poslovnoj suradnji i povrat uložениh sredstava u iznosu od 533.145,40 KM sa zakonskim zateznim kamatama.

8. Tužitelj je ravnatelj, Hamdija Trbić, 30. listopada 2000. godine Ministarstvu gospodarstva Kantona Sarajevo (u daljnjem tekstu: Ministarstvo) uputio zahtjev za davanjem suglasnosti za zaključenje sudskog poravnania obveza prema temelju apelantovih uložениh sredstava u sanacije i adaptacije prostora poduzeća, te sredstava za rad poduzeća. U zahtjevu se traži suglasnost Ministarstva za sudsko poravnanje obveza i potraživanja davanjem apelantu dijela nekretnine, odnosno dijela poslovnog prostora u tužiteljevom vlasništvu.

9. Tužitelj je Upravni odbor na sjednici od 18. prosinca 2000. godine na kojoj su nazočili njezin ravnatelj Hamdija Trbić i apelantov predstavnik, donio zaključak za davanjem suglasnosti pravnim zastupnicima za zaključenje sudske nagodbe, a sukladno odlukama Upravnog odbora poduzeća. Na drugoj sjednici tužiteljevog Upravnog odbora, održanoj 21. prosinca 2000. godine, donesena je odluka o prihvaćanju prijedloga sudske nagodbe između apelanta kao povjeritelja, i tužitelja kao dužnika. Prijedlog sudske nagodbe su potpisali ravnatelj Hamdija Trbić i apelantov ravnatelj, te ga ovjerali pečatima oba poduzeća. Odluku Upravnog odbora od 21. prosinca 2000. godine potpisao je predsjednik Upravnog odbora Alija Ćurović, te je ovjerena pečatom poduzeća.

10. Ministarstvo je 19. siječnja 2001. godine obavijestilo tužitelja da je nužno izvršiti imenovanje vršitelja dužnosti tužiteljevog ravnatelja do izbora ravnatelja natječajem, a što je u ingerenciji Upravnoga odbora. Kako je dotadašnjem tužiteljevom ravnatelju Hamdiji Trbiću istekao mandat i u tvrtki nije bilo ravnatelja, Ministarstvo je smatralo da je nužno da tužitelj Upravni odbor po žurnom postupku postavi vršitelja dužnosti ravnatelja iz sredine tvrtke, ukoliko prema zakonu postoji adekvatna osoba. U slučaju da tužitelj trenutačno nema uposlenu adekvatnu osobu koja bi mogla obnašati dužnost vršitelja dužnosti ravnatelja, Ministarstvo je, kao predstavnik državnog kapitala, tražilo

od Upravnog odbora preuzimanje odgovornosti upravljanja tvrtkom do izbora ravnatelja uz pomoć natječaja.

11. Predsjednik Upravnog odbora tuženog je 31. siječnja 2001. godine u nedostatku ravnatelja, a sukladno dopisu Ministarstva od 19. siječnja 2001. godine, potpisao punomoć odvjetniku Amiru Salihagiću da može zastupati poduzeće pred mjerodavnim sudom u Sarajevu u predmetu apelantove tužbe, te prihvatiti sudsku nagodbu prema prijedlogu sudske nagodbe i odluci Upravnoga odbora poduzeća o prihvaćanju sudske nagodbe. Ova punomoć sadrži potpis predsjednika Upravnoga odbora Alije Čurovića i nije ovjerena pečatom poduzeća, a u svezi s čim je apelant naveo da ravnatelj Hamdija Trbić, nakon što je bio razriješen, nije predao pečat Upravnom odboru, iako ga je Ministarstvo na to upozorilo.

12. Ministarstvo je pismom broj 07-05-20-132 od 1. veljače 2001. godine poslalo upozorenje dotadašnjem ravnatelju Hamdiji Trbiću da je dužan odmah dozvoliti pristup tužiteljevom Upravnom odboru u zgradu poduzeća i omogućiti im nesmetan rad, budući je on razriješen dužnosti vršitelja dužnosti tužiteljevog ravnatelja 31. siječnja 2001. godine. U protivnome, Ministarstvo je zaprijetilo da će biti primorano poduzeti odgovarajuće zakonske mjere i Upravni odbor uvesti u zgradu poduzeća i mimo volje dotadašnjeg ravnatelja. Također je u pismu navedeno da je Ministarstvo naložilo tužiteljevom Upravnom odboru preuzimanje odgovornosti i upravljanje poduzećem do izbora ravnatelja po natječaju.

13. Kantonalni je sud 2. veljače 2001. godine u predmetu broj Ps-351/00 u apelantovoj pravnoj stvari protiv tužitelja kao tuženog u toj parnici, zbog raskida ugovora i povrata sredstava, donio sudsku nagodbu kojom je odvjetnik Amir Salihagić kao tužitelj punomoćnik priznao apelantu potraživanje od 481.911,01 KM na ime glavnog duga s kamatama, te je umjesto isplate ove naknade ustupio tužitelju na trajno korištenje i raspolaganje (vlasništvo) dio poslovnog objekta zgrade «Suvremene administracije» u ulici Zmaja od Bosne broj 16 Sarajevo, s pripadajućim zemljištem ispod zgrade i ekonomskim dvorištem, a sve sukladno nalazu i mišljenju vještaka građevinske i financijske struke.

14. Ravnatelj tuženoga, Hamdija Trbić, koji je ponovno imenovan ravnateljem 6. travnja 2001. godine, je 17. srpnja 2001. godine od Imovinsko-pravne službe općine Novo Sarajevo tražio etažiranje nekretnina prema predmetnoj sudskoj nagodbi. Nakon izvršenog etažiranja predmetnog prostora apelant je upisan kao vlasnik dijela poslovnog prostora na temelju sudske nagodbe od 2. veljače 2001. godine u zemljišno-knjižnom ulošku broj LIII/1057, katastarska općina Sarajevo.

15. Porezna uprava - Kantonalni ured Sarajevo, Ispostava Novo Sarajevo, je donijela tužitelju kao obvezniku 19. srpnja 2001. godine rješenje o porezu na promet nepokretnosti u iznosu od 39.671,52 KM. Međutim, apelant je 2. kolovoza 2001. godine s Poreznom upravom Kantona Sarajevo - Ispostava Novo Sarajevo, zaključio ugovor o preuzimanju tužiteljevog duga u iznosu od 39.671,52 KM prema temelju poreza na promet nepokretnosti, s čime je bio suglasan i tužiteljev ravnatelj.

16. Općinski je sud u ponovnom postupku Presudom broj Ps-1683/05-I od 27. prosinca 2005. godine, koja je potvrđena Presudom Kantonalnog suda broj 009-0-PŽ-06-000 083 od 10. travnja 2006. godine, ustvrdio da je ništava sudska nagodba zaključena 2. veljače 2001. godine između tužitelja i apelanta, kojom je tužitelj kao tuženi u ranijem sudskom postupku priznao apelantu potraživanja u iznosu od 481.911,91 KM na ime glavnog duga s kamatama, te mu umjesto isplate te sume ustupio na trajno korištenje i raspolaganje (vlasništvo) dio poslovnog objekta koji se nalazi u ulici Zmaja od Bosne broj 16 u Sarajevu. Redoviti su sudovi zaključili da je sudska nagodba ništava, jer tužiteljev punomoćnik nije imao urednu punomoć za tužiteljevo zastupanje, odnosno punomoć je dostavljena naknadno, a potpisala ju je osoba koja nije ovlaštena za tužiteljevo zastupanje i predstavljanje, te tužiteljev Upravni odbor nije naknadno odobrio zaključenje predmetne sudske nagodbe. Naposljetku, sudovi su zaključili da su ispunjeni uvjeti predviđeni odredbama članka 88. Zakona o obligacijskim odnosima koji se odnose na elemente za isticanje ništavosti sudske nagodbe.

IV. Apelacija

a) Navodi iz apelacije

17. Apelant je naveo povredu prava na pravično suđenje iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 1. Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda (u daljnjem tekstu: Europska konvencija), te prava na imovinu iz članka II/3.(k) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju. Apelant ističe da iz materijalne dokumentacije proističe da je tužiteljev Upravni odbor donio odluku o sudskoj nagodbi, da se o ovoj nagodbi tražila i dobila suglasnost Ministarstva, te da je sve te radnje osobno obnašao i u njima sudjelovao tadašnji ravnatelj Hamdija Trbić koji se sada pojavljuje kao ovlaštena osoba u tužiteljevo ime. Isto tako, apelant smatra da su neprihvatljivi navodi redovitih sudova u pobijanim presudama o nepostojanju ovlasti za Amira Salihagića, odnosno ovlasti za prihvaćanje nagodbe u sudskom postupku. Nije prijeporno da Hamdija Trbić nije bio ravnatelj od 31. siječnja 2001. godine, da je prema

zakonu i uputama Ministarstva tu dužnost obnašao Upravni odbor, te da je ovlaštena osoba - predsjednik Upravnog odbora, bio onaj koji je zastupao tužitelja, a sve sukladno ranijoj odluci Upravnog odbora. Nebitno je, prema apelantovom mišljenju, što je Amiru Salihagiću ovlast dostavljena poslije zaključenja sudske nagodbe, jer su sve odluke o pristupanju sudskoj nagodbi ranije donijela mjerodavna tijela (ravnatelj i Upravni odbor), tužitelj i Ministarstvo gospodarstva. Apelant smatra da se u konkretnome slučaju radi o proizvoljnoj, arbitrarnoj primjeni zakona, što je dovelo do povrede ustavnih prava i prava iz Europske konvencije na pravično suđenje. Apelant je naveo da, stoga, nisu bili ispunjeni uvjeti za primjenu odredaba o ništavosti iz čl. 88. i 91. Zakona o obligacijskim odnosima, kao ni uvjeti iz čl. 103. i 109. toga zakona. Posebice je istaknuo da je odluka Općinskog suda od 27. prosinca 2005. godine u svom dispozitivu nerazumljiva i teško provediva. Apelant smatra da, ako je eventualno čak nešto i prijeporno u sudskoj nagodbi, da je onda trebalo doći do raskidanja sudske nagodbe, a ne njezinoga poništenja.

18. Budući je na temelju sudske nagodbe uknjižen u vlasnički list dijela objekta vlasnikom predmetne imovine, apelant smatra da je pobijanim odlukama Općinskog i Kantonalnog suda došlo i do uplitanja u zajamčeno pravo na imovinu. Naime, apelant navodi da niti jedan temelj za ovo uplitanje ne postoji, jer se ne radi o višem interesu koji bi eventualno opravdao uplitanje, niti se radi o pravnim poslovima koji bi bili oprečni moralu društva i prinudnim propisima.

b) Odgovori na apelaciju

19. U odgovoru na apelaciju Kantonalni sud ističe da je kao drugostupanjski sud, ispitujući prvostupanjsku presudu u granicama razloga navedenih u prizivu, pazeći na povredu postupka i pravilnu primjenu materijalnog prava, svojom Odlukom broj 009-0-PŽ-06-000083 od 10. travnja 2006. godine apelantov priziv odbio i potvrdio prvostupanjsku presudu. Pri tomu su u obrazloženju odluke navedeni razlozi za njezinim donošenjem.

20. Općinski je sud u svome odgovoru istaknuo da smatra neutemeljenom apelantovu tvrdnju da mu je povrijeđeno pravo na pravično suđenje i pravo na imovinu, jer je Općinski sud postupao i odluku donio pravilno i zakonito na temelju svih dokaza koje su predložile i izvele parnične stranke.

21. Tužitelj, kao sudionik u postupku, u svome odgovoru koji je potpisao ravnatelj Hamdija Trbić, ističe da su navodi apelacije proizvoljni, paušalni i ničim dokazani. Nadalje, navodi da tužiteljev Upravni odbor nije donio odluku o sklapanju sudske nagodbe, te da je predsjednik Upravnog odbora kao neovlaštena osoba potpisao sudsku nagodbu i

tako apelantu ustupio tuđi objekt vrijedan milione KM. Ravnatelja Hamdiju Trbića je Ministarstvo smijenilo na dva mjeseca, ali ne i u sudskom registru, tako da predsjednik tužiteljevog Upravnog odbora nije imao zakonske ovlasti za zastupanje poduzeća, zbog čega je napravio kazneno djelo falsificiranja i prijevare. Prvostupanjski je sud imao u vidu sve činjenice koje su bile relevantne za odluku u ovoj pravnoj stvari u postupku koji je vođen, pa je nerazvidno zašto apelant u apelaciji navodi poslovni odnos između stranaka oko nadoknade eventualnih ulaganja, a koji može biti predmetom nekog drugog postupka, a za što apelant uvijek ima mogućnost pokrenuti postupak. Prema tužiteljevom mišljenju, to nisu činjenice koje bi ukazivale na utemeljenost navoda apelacije i povrede prava zajamčenih Ustavom i Europskom konvencijom. Nadalje je tužitelj naveo da tijekom vođenja sudskog postupka apelantova prava na pravično suđenje nisu dovedena u pitanje niti jednog momenta, niti je doveden u nejednakopravan položaj u odnosu na protivnu stranu, jer je sud proveo sve dokaze koje je apelant predlagao, a što je rezultiralo donesenim odlukama.

V. Relevantni propisi

22. U **Zakonu o obligacijskim odnosima** («Službeni list SFRJ» br. 29/78, 39/85, 45/89 i 57/89, te «Službeni list SRBiH» br. 2/92, 13/93, 13/94 i 29/03) relevantne odredbe glase:

«Članak 70.

(1) Ugovor koji nije zaključen u propisanoj formi nema pravno djelovanje, ukoliko iz cilja propisa kojim je određena forma ne proizlazi što drugo.

Članak 88.

(1) Ugovor koji neka osoba zaključi kao punomoćnik u ime drugog, bez njegovog ovlasti, obvezuje neovlašteno zastupanog samo ako on ugovor naknadno odobri.

Članak 91.

(4) Punomoćnik ne može bez posebne ovlasti za svaki pojedini slučaj [...] zaključiti ugovor o poravnanju [...].

Članak 103.

(1) Ugovor koji je protivan Ustavu Republike Bosne i Hercegovine prinudnim propisima, te moralu društva, ništav je ako cilj povrijeđenog pravila ne upućuje na neku drugu sankciju ili ako zakon o određenom slučaju ne propisuje što drugo.

Članak 109.

(1) Na ništavost sud pazi prema službenoj dužnosti i na nju se može pozvati svaka zainteresirana osoba.»

23. U **Zakonu o parničnome postupku** («Službene novine FBiH» broj 53/03) relevantne odredbe glase:

«Članak 2. stavak 1.

(1) U parničnome postupku sud odlučuje u granicama zahtjeva koji su stavljeni u postupku.

Članak 305.

Ako je stranka izdala odvjetniku punomoć za vođenje parnice, a nije pobliže odredila ovlasti u punomoći, odvjetnik je ovlašten na temelju takve punomoći:

1. obnašati sve radnje u postupku, a osobito [...]zaključiti nagodbu [...].»

24. U **Zakonu o poduzećima** («Službene novine FBiH» br. 2/95, 8/96, 2/96 i 14/97) relevantne odredbe glase:

«Članak 127.

Poduzeće zastupa i predstavlja poslovodno tijelo.

Članak 133.

Poduzeće predstavljaju pored osoba iz članka 127. ovoga zakona i [...] predsjednik upravnog odbora [...].

Predstavnik poduzeća je ovlašten istupati u ime poduzeća, a pravne radnje može poduzimati samo ako je ovlašten i za zastupanje.»

25. U **Zakonu o gospodarskim društvima** («Službene novine FBiH» broj 23/99) relevantne odredbe glase:

«Članak 23.

Društvo zastupa uprava.

Uprava organizira rad i rukovodi poslovanjem, zastupa i predstavlja društvo i odgovara za zakonitost poslovanja društva.

Upravu čine osobe koje su osnivačkim aktom ili statutom društva sukladno zakonu ovlaštene voditi poslovanje društva.

Društvo mogu zastupati i druge osobe određene osnivačkim aktom ili statutom sukladno zakonu.»

26. U **Zakonu o prometu nepokretnosti** («Službeni list SRBiH» br. 38/78 i 29/80) koji je primjenjivan u konkretnome slučaju relevantne odredbe glase:

«Članak 9.

(2) Ugovor na temelju kojega se prenosi pravo vlasništva na nepokretnosti mora biti sačinjen u pismenom obliku, a potpisi ugovarača ovjereni u mjerodavnom sudu.

(3) Samoupravni sporazum, odnosno ugovor koji je zaključen protivno odredbama st. 1. i 2. ovoga članka ne proizvodi pravno djelovanje.

(4) Izuzetno, od odredbe prethodnog stava, ugovor zaključen u pismenoj formi na temelju kojega se prenosi pravo vlasništva, proizvodit će pravno djelovanje iako potpisi ugovarača nisu ovjereni u mjerodavnom sudu, ako su ugovorne strane izvršile u cjelini ili pretežnom dijelu obveze koje iz njega nastaju [...].»

VI. Dopustivost

27. Sukladno članku VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine, Ustavni sud ima prizivnu mjerodavnost u pitanjima koja su sadržana u ovome Ustavu, kada ona postanu predmetom spora zbog presude bilo kojega suda u Bosni i Hercegovini.

28. Sukladno članku 16. stavak 1. Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud može razmatrati apelaciju samo ako su protiv presude, odnosno odluke koja se njome pobija iscrpljeni svi učinkoviti pravni lijekovi mogući prema zakonu i ako se podnese u roku od 60 dana od dana kada je podnositelj apelacije primio odluku o posljednjem pravnom lijeku koji je koristio.

29. U konkretnome slučaju, predmet pobijanja apelacijom je Presuda Kantonalnog suda broj 009-0-Pž-06-000 083 od 10. travnja 2006. godine protiv koje nema učinkovitih pravnih lijekova mogućih prema zakonu. Nadalje, pobijanu je presudu apelant primio 29. svibnja 2006. godine, a apelacija je podnesena 19. lipnja 2006. godine, dakle u roku od 60 dana kako je propisano člankom 16. stavak 1. Pravila Ustavnog suda. Konačno, apelacija ispunjava i uvjete iz članka 16. st. 2. i 4. Pravila Ustavnog suda, jer nije očito

(*prima facie*) neutemeljena, niti postoji neki drugi formalni razlog zbog kojega apelacija nije dopustiva.

30. Imajući u vidu odredbe članka VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine, članka 16. st. 1, 2. i 4. Pravila Ustavnog suda, Ustavni je sud ustvrdio da predmetna apelacija ispunjava uvjete glede dopustivosti.

VII. Meritum

31. Apelant pobija presudu Kantonalnog suda tvrdeći da mu je tom presudom povrijeđeno pravo na pravično suđenje iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 1. Europske konvencije, te pravo na imovinu iz članka II/3.(k) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju.

a) Pravo na pravično suđenje

32. Članak II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine u relevantnom dijelu glasi:

«Sve osobe na teritoriju Bosne i Hercegovine uživaju ljudska prava i slobode iz stavka 2. ovoga članka što uključuje:

[...]

(e) Pravo na pravično saslušanje u građanskim i kaznenim stvarima i druga prava u svezi s kaznenim postupkom.»

33. Članak 6. stavak 1. Europske konvencije u relevantnom dijelu glasi:

«1. Prigodom ustvrđivanja građanskih prava i obveza [...] svatko ima pravo na pravično suđenje i javnu raspravu u razumnome roku pred neovisnim i nepristranim, zakonom utemeljenim sudom [...]».

34. U konkretnome slučaju, postupak se odnosi na spor o pravnoj valjanosti sudske nagodbe prema kojoj se apelantu umjesto isplate duga ustupa na korištenje i raspolaganje određeni poslovni prostor, dakle postupak se tiče predmeta građansko-pravne naravi, te je članak 6. stavak 1. Europske konvencije primjenjiv. Prema tomu, Ustavni sud mora preispitati je li postupak pred sudom bio pravičan onako kako to zahtijeva članak 6. stavak 1. Europske konvencije.

35. Apelantovi navodi iz apelacije u svezi s pravom na pravično suđenje se u cijelosti odnose na navode da je sud u ponovnom postupku proizvoljno ocijenio izvedene dokaze i očito proizvoljno primijenio materijalno pravo.

36. Ustavni sud podsjeća da nije mjerodavan vršiti provjeru ustvrđenih činjenica i načina na koji su sudovi protumačili pozitivno-pravne propise osim ukoliko odluke nižih sudova krše ustavna prava. To će biti slučaj kada odluka redovitog suda ne uključuje ili pogrešno primjenjuje pozitivno pravo, kada je primjena pozitivno-pravnih propisa bila očito proizvoljna, kada je relevantni zakon sam po sebi neustavan ili kada je došlo do povrede temeljnih procesnih prava, kao što su pravo na pravičan postupak, pravo na pristup sudu, pravo na učinkovit pravni lijek i u drugim slučajevima (vidi Ustavni sud, Odluka broj *U 29/02* od 27. lipnja 2003. godine objavljena u «Službenom glasniku Bosne i Hercegovine» broj 31/03). Međutim, kako apelant ukazuje upravo na to da je u konkretnome slučaju bila proizvoljna primjena zakona, što je za posljedicu imalo kršenje njegovih ustavnih prava na pravično suđenje i prava na imovinu, Ustavni sud ima mjerodavnost i zadaću ispitati pravilnost primjene materijalnog prava u ovome slučaju.

37. Ustavni sud uočava da su redoviti sudovi svoje odluke utemeljili na tvrdnji da je predmetna sudska nagodba ništava, jer tužiteljjev punomoćnik nije imao punomoć za zastupanje, odnosno punomoć je dostavljena naknadno i zbog toga što je punomoć potpisala osoba koja nije ovlaštena za tužiteljevo zastupanje i predstavljanje.

38. Ustavni sud konstatira da je u provedenome sudskom postupku ustvrđeno da među parničnim strankama nije prijeporno da ravnatelj Hamdija Trbić, kao tužiteljjev zakonski zastupnik, nije vršio dužnost ravnatelja poduzeća u razdoblju od 31. siječnja 2001. godine do 6. travnja 2001. godine. U tom interregnumu dužnost ravnatelja poduzeća je obnašao Upravni odbor, odnosno predsjednik Upravnog odbora, prema izričitim ovlastima koje mu je dalo Ministarstvo kao predstavnik državnog kapitala. Sudovi su, nadalje, nedvojbenim ustvrdili da je prijedlog predmetne sudske nagodbe potpisao tužiteljjev ravnatelj, a nakon toga Upravni odbor ju je jednoglasno prihvatio svojom odlukom od 21. prosinca 2000. godine, te je, potom, predsjednik Upravnog odbora potpisao dvije punomoći za odvjetnika Amira Salihagića, punomoć od 31. siječnja 2001. godine koja nije bila ovjerena tužiteljjevim pečatom, i punomoć od 2. veljače 2001. godine koja je sadržavala pečat i koja je naknadno dostavljena sudu pred kojim je nagodba zaključena.

39. Ustavni sud opaža da su tekst predmetne sudske nagodbe prihvatili ravnatelj i tužiteljjev Upravni odbor, odnosno obje strane ovoga ugovora koje su i prije samog

zaključenja prijeporne nagodbe iskazale volju za njezinim zaključenjem. U redovitom je sudskom postupku ustvrđeno da su prema odluci o utemeljenju poduzeća od 24. srpnja 1992. godine ovlasti Upravnoga odbora bile takve da on postavlja i razrješava ravnatelja, da mu daje upute i pravac rada, donosi odluke o povećanju i smanjenju temeljne glavnice društva, dok ravnatelj poduzeća provodi odluke Upravnoga odbora i zastupa društvo pred trećim osobama. Dužnost zakonskog zastupnika u prijepornom razdoblju je obnašao Upravni odbor, a prema tužiteljevim aktima to je činio predsjednik Upravnoga odbora. Predsjednik Upravnoga odbora je mogao zastupati i predstavljati tužitelja sukladno odlukama Upravnoga odbora, odnosno predsjednik Upravnoga odbora je mogao ovlastiti odvjetnika koji će zastupati tužitelja u sudskom postupku. U svezi s naknadnim dostavljanjem punomoći, odnosno odluke Upravnog odbora od 6. veljače 2001. godine prema kojoj će odvjetnik Amir Salihagić zastupati tužitelja u sudskim sporovima, pa i u sporovima s apelantom, Ustavni sud smatra da punomoć koja je naknadno dostavljena, kao i odluka Upravnog odbora o angažmanu određenog odvjetnika, kao i sve faktičke radnje koje je tužitelj preuzeo s ciljem realiziranja prijepornog poravnjanja, predstavljaju naknadno odobrenje u smislu članka 88. ZOO-a.

40. Naime, Ustavni sud opaža da je predmetna sudska nagodba u potpunosti realizirana. Apelant se nalazi u posjedu predmetnog poslovnog prostora, upisan je kao vlasnik u zemljišnoj knjizi i pristao je umjesto tužitelja platiti porez na promet nepokretnosti. Tužiteljev zakonski zastupnik, ravnatelj Hamdija Trbić, je nakon zaključenja sudske nagodbe tražio od mjerodavne općinske službe etažiranje predmetnog poslovnog prostora u smislu zaključene sudske nagodbe. Pored toga, prethodno je dostavio sudsku nagodbu mjerodavnoj poreznoj upravi radi plaćanja poreza na promet nepokretnosti, u smislu Zakona o porezu na promet nepokretnosti. Ustavni sud zaključuje da je tužitelj, poduzimajući navedene radnje, omogućio u potpunosti realiziranje prijeporne sudske nagodbe. Ustavni sud podsjeća da prema članku 9. stavak 4. Zakona o prometu nepokretnosti ugovor kojim se prenosi pravo vlasništva, proizvodit će pravno djelovanje ukoliko je sačinjen u pisanoj formi i ukoliko je u cijelosti ili u pretežnom dijelu izvršen.

41. Nadalje, Ustavni sud ističe da je tužitelj svoj tužbeni zahtjev precizirao tako što je tražio od suda ustvrđenje da se predmetna sudska nagodba smatra raskinutom. Kantonalni je sud razmatrajući apelantov priziv zaključio da, iako je tužbeni zahtjev opredijeljen tako da se sudska nagodba smatra ništavom, u historijatu tužbe tužitelj ukazuje na činjenicu prekoračenja ovlasti u tužiteljevom zastupanju, što sve ukazuje na pravne posljedice ništavosti sudske nagodbe. Ustavni sud smatra da sudovi u redovitom sudskom postupku nisu ustvrdili elemente ništavosti ugovora koje propisuje članak 103. ZOO-a, tj. da je

ugovor protivan «Ustavu RBiH, prinudnim propisima, ili moralu društva». Također, iz ustvrđenih činjenica ne proističe da je sudska nagodba ništava u smislu članka 88. ZOO-a, te je, stoga, zaključak redovitih sudova u tom smislu u cijelosti proizvoljan, jer se u konkretnoj stvari ne radi o ugovoru zaključenom u ime drugoga bez njegovih ovlasti i bez naknadno danog odobrenja.

42. Imajući u vidu navedeno, Ustavni sud smatra da su u konkretnome slučaju redoviti sudovi donoseći pobijane presude proizvoljno primijenili materijalno pravo na štetu apelantovog ustavnog prava na pravično suđenje, te zaključuje da je došlo do povrede prava na pravično suđenje iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 1. Europske konvencije.

Ostali navodi

43. Imajući u vidu zaključak Ustavnog suda u svezi s člankom II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i člankom 6. stavak 1. Europske konvencije, Ustavni sud smatra da nije potrebno posebice razmatrati ostale navode iz apelacije o povredi prava na imovinu iz članka II/3.(k) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju.

VIII. Zaključak

44. Ustavni je sud mjerodavan izvršiti provjeru načina na koji su redoviti sudovi primijenili materijalni zakon kada okolnosti ukazuju da je primjena zakona bila arbitrarna. Arbitrarna primjena materijalnog zakona predstavlja kršenje prava na pravično suđenje zajamčeno člankom II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i člankom 6. stavak 1. Europske konvencije.

45. Na temelju članka 61. st. 1. i 2. i članka 64. stavak 1. Pravila Ustavnog suda, Ustavni je sud odlučio kao u dispozitivu ove odluke.

46. Prema članku VI/4. Ustava Bosne i Hercegovine, odluke Ustavnog suda su konačne i obvezujuće.

Predsjednica
Ustavnog suda Bosne i Hercegovine
Hatidža Hadžiosmanović

Предмет број АП 2189/06

**ОДЛУКА О
ДОПУСТИВОСТИ И
МЕРИТУМУ**

Апелација Сафета Бусулаџића под-
несена против Пресуде Врховног суда
Федерације Босне и Херцеговине број
Рев-1079/05 од 9. маја 2006. године

Одлука од 28. септембра 2007. године

Уставни суд Босне и Херцеговине у пленарном сазиву, у предмету број **АП 2189/06**, рјешавајући апелацију **Сафета Бусулаџића**, на основу члана VI/36) Устава Босне и Херцеговине, члана 59 став 2 алинеја 2, члана 61 ст. 1 и 2 и члана 64 став 2 Правила Уставног суда Босне и Херцеговине («Службени гласник Босне и Херцеговине» број 60/05), у саставу:

Хатица Хаџиосмановић, предсједница

David Feldman, потпредсједник

Миодраг Симовић, потпредсједник

Валерија Галић, потпредсједница

Tudor Pantiru, судија

Маго Тадић, судија

Constance Grewe, судија

Сеада Палаврић, судија

Крстан Симић, судија

на сједници одржаној 28. септембра 2007. године донио је

ОДЛУКУ О ДОПУСТИВОСТИ И МЕРИТУМУ

Усваја се апелација Сафета Бусулаџића.

Утврђује се повреда права на правично суђење из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода.

Укида се Пресуда Врховног суда Федерације Босне и Херцеговине број Рев-1079/05 од 9. маја 2006. године.

Остављају се на снази Пресуда Кантоналног суда у Сарајеву број Гж-92/05 од 29. марта 2005. године и Пресуда Општинског суда у Сарајеву број П-1962/03 од 16. августа 2004. године.

Одлука о привременој мјери Уставног суда Босне и Херцеговине број АП 2189/06 од 16. јануара 2007. године престаје да производи правно дејство.

Одлуку објавити у «Службеном гласнику Босне и Херцеговине», «Службеним новинама Федерације Босне и Херцеговине», «Службеном гласнику Републике Српске» и «Службеном гласнику Брчко Дистрикта Босне и Херцеговине».

Образложење

I. Увод

1. Сафет Бусулачић (у даљњем тексту: апелант) из Сарајева, ког заступа Мелиха Филиповић, адвокат из Сарајева, поднио је 18. јула 2006. године апелацију Уставном суду Босне и Херцеговине (у даљњем тексту: Уставни суд) против Пресуде Врховног суда Федерације Босне и Херцеговине (у даљњем тексту: Врховни суд) број Рев-1079/05 од 9. маја 2006. године. У допуни апелације од 27. новембра 2006. године апелант је, такође, затражио да се донесе привремена мјера којом би Уставни суд наложио Општинском суду у Сарајеву (у даљњем тексту: Општински суд) да обустави реизвршење у овом предмету који се води под бројем I-3036/05 по предлогу Енвера и Јасмине Тихић (у даљњем тексту: друготужени) ради враћања у стан до окончања поступка поводом апелације.

2. Уставни суд је донио Одлуку број АП 2189/06 од 16. јануара 2007. године, којом је усвојио апелантов захтјев за доношење привремене мјере и обуставио поступак противизвршења у извршном поступку број I-3036/05 ради враћања Јасмине Тихић у посјед и мирно коришћење стана који се налази у Сарајеву, у Ул. Патриотске лиге број 31.

II. Поступак пред Уставним судом

3. На основу члана 22 ст. 1 и 2 Правила Уставног суда, од Врховног суда је 26. септембра 2006. године, Кантоналног суда и Општинског суда, Федералног правобранилаштва Сарајево, те Јасмине Тихић (у даљњем тексту: друготужена – тражитељка противизвршења) 11. новембра 2006. године затражено да доставе одговоре на апелацију.

4. Врховни суд је доставио одговор на апелацију 10. октобра 2006. године, Кантонални суд 6. фебруара 2007. године, Општински суд 29. јануара 2007. године, а друготужена 16. јануара 2007. године. Федерално министарство одбране је 22. јануара 2007. године обавијестило Уставни суд да је у Федералном правобранилаштву у току примопредаја предмета Федералног министарства одбране која још није окончана, те да Федерално правобранилаштво није преузело спис и због тога није у могућности да се изјасни о наводима из апелације.

5. На основу члана 33 Правила Уставног суда, од Министарства одбране Босне и Херцеговине и Кантоналног стамбеног фонда Сарајево затражено је да доставе податак да ли се двособан стан у Улици Патриотске лиге број 31, апелантова својина, води у евиденцији Војностамбеног фонда, односно Кантоналног стамбеног фонда Сарајево, те да ли је и коме плаћена станарина за наведени стан.

6. Кантонални стамбени фонд је 6. јула 2007. године Уставном суду доставио обавијест да се наведени стан не води у евиденцији Кантоналног стамбеног фонда Сарајево. Министарство одбране на захтјев Уставног суда није доставило одговор.

7. На основу члана 26 став 2 Правила Уставног суда, одговори на апелацију достављени су апеланту 15. марта 2007. године.

III. Чињенично стање

8. Чињенице предмета које произилазе из апелантових навода и докумената предочених Уставном суду могу да се сумирају на сљедећи начин.

9. Апелант је 23. децембра 1996. године Општинском суду поднио тужбу против Армије Босне и Херцеговине – правног предника Федерације Босне и Херцеговине - Федералног министарства одбране (у даљњем тексту: првотужена) и друготужене којом је затражио да се утврди да је ништаво Рјешење Команде Гарнизона Сарајево број 602 од 2. септембра 1967. године, којим је Енверу Тихићу, покојном супругу друготужене, додијељен двособан стан који се налази у приземљу куће у Сарајеву, у Улици Патриотске лиге бр. 31, те да се исели из стана који је апелантова својина и да га преда слободног од људи и ствари уз накнаду трошкова парничког поступка под пријетњом принудног извршења. У образложењу тужбе апелант је навео да је сопственик стана у коме станује друготужена - тражитељка противизвршења, те да је приликом куповине куће утврдио да у једном стану куће станује друготужена, на

основу рџешења правног предника првотужене, те да је кућа увиџек била искључиво својина приватног лица.

10. Пресудом Општинског суда број П-1963/03 од 16. августа 2004. године утврђено је да је ништаво Рџешење Команде Гарнизона у Сарајеву број 602 од 2. септембра 1967. године, којим је правни предник првотужене додијелио Енверу Тихићу, покојном супругу друготужене, двособан стан који се налази у приземљу куће у Сарајеву, у Улици Патриотске лиге бр. 31. Истом пресудом је наложено друготуженој, супрузи умрлог Енвера Тихића, да се исели из предметног стана и преда га апеланту слободног од људи и ствари у року од 15 дана под приџетњом принудног извршења. Тужени су обавезани да апеланту накнаде трошкове парничког поступка у износу од 3.330,00 КМ. Општински суд је утврдио да се друготужена са својим мужем, покојним Енвером Тихићем, у предметни стан уселила на основу рџешења Команде Гарнизона Сарајево, а који није био сопственик стана, па је, сходно томе, њихово усељење било незаконито на основу ништавог рџешења, јер није постојао ваљан правни основ за додјелу приватних станова од војске грађанским лицима на служби у ЈНА у том периоду. У току доказног поступка првотужена није доказала на основу које је ваљане документације бивша ЈНА, чији је стамбени фонд наслиједила првотужена, донијела рџешење и Енверу Тихићу додијелила спорни стан у приватну својину, односно на основу чега је предник првотужене располагао предметним станом који је приватна својина, па првотужена није могла да пренесе више права на друготужену него је и сама имала, због чега је наведено рџешење ништаво, а друготужена је бесправни корисник предметног стана. Даље, Општински суд је утврдио да је неспорно да предметни стан није био својина Војностамбеног фонда да би он могао њиме да располаже и додјелује га, већ је предметни стан приватна својина и њиме није могло да се располаже без изричите сагласности сопственика стана. Такође, Општински суд је утврдио да није закључен писмени уговор о коришћењу стана између корисника стана и сопственика стана, у смислу тачке 2 рџешења Команде Гарнизона од 2. септембра 1967. године, на основу ког је Енвер Тихић био обавезан да закључи уговор о коришћењу стана који би представљао правни основ за законито усељење у стан. Имајући у виду чињеницу да је спорни стан увиџек био приватна својина и да је, сходно тада важећем Закону о стамбеним односима (у даљњем тексту: ЗОС) (члан 42 став 2), право на давање на коришћење стана као посебног дијела зграде имао само сопственик тог стана а носиоцу станарског права није било дозвољено усељење прије закључења уговора о коришћењу стана, друготужена и Енвер Тихић сматрају се незаконитим – бесправним корисницима предметног стана. С обзиром на то да правни основ за законито усељење у стан у конкретном случају не постоји,

стекли су се услови за иселење из предметног стана друготужене као бесправног корисника. С обзиром на то да је из спроведених доказа неспорно утврђено да Енвер Тихић није никада закључио уговор о коришћењу стана који би представљао ваљан правни основ за уселење, а нити је друготужена тражила рјешење које замјењује уговор о коришћењу стана, Суд је закључио да друготужена нема правног основа за коришћење предметног стана.

11. Наводи друготужене да је 1. фебруара 2002. године поднијела тужбу Општинском суду против апеланта и првотужене ради утврђења у којој је затражила да суд, након спроведеног поступка, утврди да је њен муж Енвер Тихић стекао станарско право на двособном стану даном законитог уселења у њега, те да се утврди да је његова супруга – друготужена од момента његове смрти носитељка станарског права на истом стану, те да јој припадају сва права и обавезе у односу на предметни стан у складу са ЗОС-ом, као и предлог да се поступак који се води пред овим судом под бројем П-156/02 припоји овом предмету ради вођења јединственог поступка или да се поступак у овом предмету прекине до правоснажног окончања поступка у ком је друготужена поднијела тужбу ради утврђења, апелант је оспорио и противио се предлогу да се споје предмети и предлогу да се прекине поступак наводећи да би то водило само одуговлачењу поступка, што је мишљење и овог суда. Општински суд је оцијенио да је основ за рјешавање спорног односа између парничких странака управо у овом поступку, па је одбио предлог да се споје предмети и води јединствени поступак а самим тим није ни прекинуо вођење овог поступка, него је поступак наставио.

12. Пресудом Кантоналног суда број Гж-92/05 од 29. марта 2005. године жалбе првотужене и друготуженог поднесене на пресуду Општинског суда су одбијене и првостепена пресуда потврђена. У образложењу своје пресуде Кантонални суд је навео да је првостепени суд правилно утврдио да је апелант купио кућу која се налази у Сарајеву у Ул. Патриотске лиге број 31 и која је све вријеме била приватна својина, те да је, такође, правилно утврђено да друготужена од 1977. године станује у спорном стану и да је њен супруг Енвер Тихић предметни стан добио као грађанско лице на служби у бившој ЈНА на основу Рјешења Команде Гарнизона од 2. септембра 1967. године.

13. Кантонални суд је констатовао да је првостепени суд правилно примијенио материјалне прописе, и то члан 14 ЗОСО којим је предвиђено да се станарско право стиче даном законитог уселења у стан на основу уговора о коришћењу стана а

који се, у смислу члана 50 поменутог закона, закључује у писменом облику и који, уколико није закључен у писменом облику, нема правно дејство. Сходно наведеном члану, носилац станарског права може да се усели у стан тек по закључењу уговора о коришћењу стана, у смислу члана 56 ЗОС-а. Такође, правилно је примијењен и члан 57 ЗОС-а према ком лице које је ушло у стан који припада војностамбеном фонду само на основу рјешења надлежне војне команде а прије него што је закључило уговор о коришћењу стана са сопствеником стана сматра се бесправно уселеним лицем, те против таквог лица може да се поднесе захтјев за иселење. Кантонални суд је закључио да је првостепени суд правилно оцијенио да се друготужена са својим мужем Енвером Тихићем у предметни стан уселила на основу рјешења Команде Гарнизона Сарајево који није био сопственик стана, те да је њихово уселење било незаконито на основу ништавог рјешења, јер није постојао ваљан правни основ да војска додијели приватне станове грађанским лицима на служби у ЈНА у том периоду, те да је друготужена бесправна корисница предметног стана. Такође, Кантонални суд је констатовао да је првостепени суд правилно утврдио да није закључен писмени уговор о коришћењу стана између корисника стана и сопственика стана, у смислу тачке 2 Рјешења Команде Гарнизона од 2. септембра 1967. године. Кантонални суд је констатовао да би тако закључен уговор представљао правни основ за законито уселење у стан, међутим, с обзиром на то да њега није било, сматра се да се Енвер Тихић бесправно уселио у спорни стан. С обзиром на то да у конкретном случају није постојао правни основ за законито уселење у стан, сходно оцјени Кантоналног суда, стекли су се услови за иселење из предметног стана друготужене као бесправне кориснице.

14. Пресудом Врховног суда број Рев-1079/05 од 9. маја 2006. године ревизије првотужене и друготужене су уважене, пресуде Кантоналног и Општинског суда преиначене и апелантов тужбени захтјев је одбијен. У образложењу пресуде Врховни суд је навео да су ревизије дозвољене и основане, те да је примјеном члана 237 став 3 Закона о парничком поступку (у даљем тексту: ЗПП) овај суд оцијенио да ревизију треба да дозволи без обзира на то што вриједност спора не прелази 10.000,00 КМ (члан 237 став 2 ЗПП), јер би одлучивање у овој правној ствари могло да буде значајно за примјену права у другим случајевима. Врховни суд је констатовао да из утврђења нижестепених пресуда слиједи да се спорни стан налази у приземљу куће у Сарајеву, у Улици Патриотске лиге бр. 31 и да је све вријеме била приватна својина сходно историјату зк. извода – Б листа број 774 Кошево, коју је апелант купио на основу купопродајног уговора од 30. октобра 1996. године и укњижио се у земљишној књизи као њен сопственик са дијелом 1/1. У том стану од 1967. године

становао је супруг друготужене Енвер Тихић, и то на основу Рјешења правног предника првотужене – Команде Гарнизона Сарајево број 602 од 2. септембра 1967. године о додјели стана на коришћење. Енвер Тихић умро је 20. децембра 1996. године а у стану је остала друготужена која се у њему налазила од закључења брака са Енвером Тихићем 17. јуна 1977. године.

15. Врховни суд је нагласио да је апелант у овој правној ствари поднио тужбу Општинском суду за иселење 23. децембра 1996. године, тврдећи да друготужена у спорном стану станује без правног основа, јер њен покојни супруг никада није закључио уговор о коришћењу стана са Предузећем за газдовање стамбеним зградама у друштвеној својини, а рјешење о додјели стана апелант сматра ништавим, јер је стан и у вријеме додјеле био приватна својина па његов давалац на коришћење није могла да буде Војна команда, тј. правни предник првотужене. Врховни суд је, даље, констатовао да су нижестепени судови удовољили тужбеном захтјеву прихватајући да се покојни Енвер Тихић, супруг друготужене, у стан уселио бесправно, те да са сопствеником стана није закључио писмени уговор о коришћењу стана, па су Рјешење Команде Гарнизона Сарајево број 602 од 2. септембра 1967. године оцијенили као незаконито због тога што Команда Гарнизона није била сопственик стана.

16. Врховни суд је истакао да је у вријеме доношења поменутог рјешења био на снази ЗОС – пречишћени текст («Службени лист СФРЈ» број 11/66) у ком је у члану 122 било прописано да надлежна војна команда има, до краја 1970. године, искључиво право да даје на коришћење оне станове у којима 18. марта 1965. године, као дана ступања на снагу Закона о измјенама и допунама ЗОС-а («Службени лист СФРЈ» број 10/65), станују као носиоци станарског права војна лица или грађанска лица на служби у ЈНА. Врховни суд је констатовао да је у нижестепеном поступку утврђено да је Енвер Тихић, супруг друготужене, у вријеме додјеле стана био грађанско лице у служби ЈНА, те да је прије њега у истом својству у спорном стану становао Бранко Ђурковић, и то од 1. августа 1965. године, а прије њега још једно лице.

17. Врховни суд је оцијенио да је другостепени суд погрешно примијенио материјално право када је закључио да је Рјешење Команде Гарнизона Сарајево број 602 од 2. септембра 1967. године незаконито, јер је оно у цијелости донесено у складу са одредбом члана 122 тада важећег ЗОСО. Врховни суд је констатовао да је тачно да супруг друготужене није закључио писмени уговор о коришћењу стана са Предузећем за газдовање стамбеним зградама у друштвеној својини, како је то предвиђено у тачки 2 спорног рјешења Команде Гарнизона Сарајево о додјели

стана, а такав уговор није никада закључио ни са приватним сопственицима стана. Врховни суд се позвао на своју праксу (Билтен Врховног суда Федерације Босне и Херцеговине број 1/05-19) сходно којој се усмени уговор о коришћењу ваљаног законског акта (рјешења о додјели стана на коришћење) који је у цијелости извршаван (стан предат на коришћење, а носилац станарског права плаћао станарину), иако није закључен у писменом облику, сматра пуноважним. Сходно доказима спроведеним у нижестепеном поступку – признаницама о плаћеној станарини, поштанским уплатницама, писменој преписци пријашњих сопственика стана и њихових насљедника са другостепеним – недвосмислено слиједи да је уговор о коришћењу стана у цијелости извршаван низ година, све од 1967. године па до 1996. године, када је стан купио апелант.

18. Сходно оцјени Врховног суда, није правилан закључак нижестепених судова да се друготужена бесправно уселила у спорни стан и да као брачни друг покојног Енвера Тихића нема станарско право на спорном стану. Суд је констатовао да, сходно одредбама члана 2 став 2 важећег ЗОС-а, грађанин који је до ступања на снагу ЗОС-а («Службени лист СРБиХ» број 13/74) стекао станарско право на стан у породичној стамбеној згради, односно на посебном дијелу зграде (стан у својини грађана), има сва права и обавезе који су тим законом предвиђени за носиоца станарског права и чланове његовог породичног домаћинства, односно корисника стана, ако тим законом није другачије одређено. Врховни суд је нагласио да, сходно одредбама члана 2 став 3 сада важећег ЗОС-а («Службени лист СРБиХ» бр. 14/84, 12/87, 36/89, «Службени лист РБиХ» број 2/93 и «Службене новине ФБиХ» бр. 11/98 и 19/99), станарско право може да престане само у случајевима и на начин који је предвиђен законом. Због тога, апелант нема правног основа да тражи исељење друготужене из спорног стана само зато што је он његов сопственик. На спорном стану друготужена је стекла станарско право, па апеланту као сопственику стана припадају само права из чл. 55, 56 и 57 став 2 цитираног ЗОС-а.

19. Сходно информацији Општинског суда број I-3036/05 од 22. јануара 2007. године, која је достављена на захтјев Уставног суда од 12. јануара 2007. године, Општински суд је Рјешењем број I-3036/05 од 4. августа 2005. године дозволио извршење правоснажне пресуде Општинског суда број П-1962/03 од 16. августа 2004. године и друготужена је 14. марта 2006. године исељена из стана а апелант је уведен у посјед стана. Закључком тог суда од 4. априла 2006. године је констатовано да је Рјешење о извршењу број I-3036/05 од 4. августа 2005. године спроведено у дјело, те да је друготужена исељена из стана.

20. Друготужена је 12. јуна 2006. године, тј. након доношења пресуде Врховног суда, Општинском суду поднијела предлог за противизвршење у извршном поступку број I-3036/05, којим је захтијевала од Општинског суда да се у извршном поступку наложи апеланту да је врати у посјед и мирно коришћење спорног стана из ког је исељена 14. марта 2006. године на основу Рјешења Општинског суда број I-3036/05 од 4. августа 2005. године, које је донесено на основу правоснажне пресуде Општинског суда број П-1962/03 од 16. августа 2004. године. Рјешењем Општинског суда број I -3036/05 од 26. јануара 2007. године обустављен је поступак противизвршења у извршном поступку број I -3036/05 ради враћања Јасмине Тихић – друготужене у посјед и мирно коришћење стана у Сарајеву, у Ул. Патриотске лиге бр. 31, до доношења коначне одлуке Уставног суда о апелацији.

IV. Апелација

а) Наводи из апелације

21. Апелант сматра да му је оспореним одлукама повријеђено право на правично суђење из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода (у даљем тексту: Европска конвенција), право на дом из члана II/3ф) Устава Босне и Херцеговине и члана 8 Европске конвенције и право на имовину из члана II/3к) Устава Босне и Херцеговине и члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију. Апелант наводи хронологију догађаја у вези са поступком окончаним оспореним пресудама, истиче да је у питању приватна имовина коју је незаконито окупирао бивша ЈНА, те да је, стога, Врховни суд очигледно произвољно примијенио материјално право погрешно тумачећи одредбе члана 122 ЗОС-а из 1966. године («Службени лист СФРЈ» број 11/66), што је довело до повреде његовог права на правично суђење. Апелант, такође, наводи да је ревизија првотужене изјављена на Пресуду Кантоналног суда број Гж-92/05 од 29. марта 2005. године неблаговремена. У допуни апелације од 27. новембра 2006. године апелант је затражио да се донесе привремена мјера којом би Уставни суд наложио Општинском суду да обустави поступак противизвршења у извршном поступку број I-3036/05 ради враћања друготужене у посјед и мирно коришћење стана који се налази у Сарајеву, у Ул. Патриотске лиге број 31. Апелант је, даље, навео да је друготужена ушла у посјед своје куће која се налази у Почитељу и чији је сопственик дијелом 1/1, која представља њен дом, те да посједује стан у Илијашу.

б) Одговор на апелацију

22. Врховни суд у одговору на апелацију истакао је да одлуком тог суда нису повријеђена апелантова уставна права на која се апелант жали у апелацији.

23. Кантонални суд у одговору на апелацију истакао је да је у овом предметном случају донио правилну и закониту одлуку.

24. Општински суд у одговору на апелацију истакао је да апелант нема примједби на одлуку коју је донио овај суд, јер је у потпуности удовољио апелантовом тужбеном захтјеву, а након правилне и брижљиве оцјене спроведених доказа у смислу чл. 8 и 123 ЗПП.

25. Јасмина Тихић у одговору на апелацију навела је да не сматра да је Врховни суд погрешно примијенио ЗОС, јер апелант не указује у којим сегментима је погрешно примијењен овај пропис. Сматра да апелант не наводи у чему се то огледа «право на имовину», односно да је дошло до повреде овог права. Даље, друготужена истиче да је апелант приликом куповине стамбене зграде требао да води рачуна да се у згради налази тужена као носитељка станарског права, па да одлучи да ли ће зграду купити заједно са носиоцем станарског права и ограничењима која такво право има у односу на «право на имовину». Друготужена истиче да ничим не омета апеланта да користи своју имовину како је то прописано законом. Друготужена, даље, наводи да апелант има несметану могућност да користи други стан у згради на начин како он то жели при чему не смије, нити може да угрожава стечена права друготужене. Даље истиче да су наводи апелације о повреди «права на имовину» само паушално наведени и предлаже да Уставни суд апелацију одбије као неосновану.

V. Релевантни прописи

26. **Закон о стамбеним односима** («Службени лист СФРЈ» број 11/66)

«Члан 14

Станарско право стиче се даном законитог усељења у стан на основу уговора о коришћењу стана, ако овим законом није друкчије одређено.

Члан 42 став 2

Право давања на коришћење стана као посебног дијела зграде има сопственик тог стана.

Члан 50

- (1) Уговор о коришћењу стана закључује се у писменом облику.
- (2) Уговор о коришћењу стана који није закључен у писменом облику нема правно дејство.
- (3) Одредбе ст. 1 и 2 овог члана важе и за измјене уговора о коришћењу стана.

Члан 56

Носилац станарског права може да се усели у стан тек по закључењу уговора о коришћењу стана, ако овим законом није друкчије одређено.

Члан 57

(1) Ако се неко лице усели у стан противно одредбама члана 56 овог закона, свако заинтересовано лице може у року од 15 дана од дана бесправног усељења да предложи стамбеном органу скупштине општине да донесе рјешење о испражњењу стана.

Члан 122

Надлежна војна команда има, до краја 1970. године, искључиво право давања на коришћење оних станова у којима на дан 18. марта 1965. године као дана ступања на снагу Закона о измјенама и допунама Закона о стамбеним односима («Службени лист СФРЈ» број 10/65) станују као носиоци станарског права војна лица или грађанска лица на служби у Југословенској народној армији.»

27. Закон о стамбеним односима («Службени лист СРБиХ» бр. 14/84, 12/87, 36/89, «Службени лист РБиХ» број 2/93 и «Службене новине ФБиХ» бр. 11/98 и 19/99)

«Члан 2 ст. 2 и 3 у релевантном дијелу гласи:

...

Грађанин који је до ступања на снагу ЗОС («Службени лист СБиХ» број 13/74) стекао станарско право на стан у породичној стамбеној згради, односно на посебном дијелу зграде (у даљњем тексту: стан у својини грађана) има сва права и обавезе које се овим законом прописују за носиоца станарског права и члана

његовог породичног домаћинства, односно кориснике стана, ако овим законом није другачије одређено.

Станарско право може да престане само у случајевима и на начин који су предвиђени законом.

...

Члан 55

По престанку станарског права на стан у својини грађана сопственик стана има право да се усели у тај стан.

Члан 56

Сопственик стана може од стамбеног органа да тражи усељење у свој стан или дио свога стана ако носиоцу станарског права понуди у замјену одговарајући стан.

Сопственик стана од прије 1. јануара 1959. године може од стамбеног органа да тражи усељење у свој стан или дио свога стана ако носиоцу станарског права понуди у замјену стан који одговара његовим стварним потребама.

Сопственик стана од прије 1. јануара 1959. године може да тражи од стамбеног органа усељење у свој стан или дио свога стана у случају када носиоцу станарског права понуди у замјену стан по величини и опреми сразмјерно дијелу стана који стварно користи носилац станарског права са члановима породичног домаћинства, ако издаје дио стана подстанарима или издаје дио стана за вршење пословне дјелатности.

...

Члан 57

...

Сопственик, односно супосједник стана може да оствари права прописана одредбама чл. 55 и 56 овог закона и ради усељења свога пунољетног дјетета или свога родитеља.»

VI. Допустивост

28. У складу са чланом VI/36) Устава Босне и Херџеговине, Уставни суд, такође, има апелациону надлежност у питањима која су садржана у овом уставу када она постану предмет спора због пресуде било ког суда у Босни и Херџеговини.

29. У складу са чланом 16 став 1 Правила Уставног суда, Уставни суд може да разматра апелацију само ако су против пресуде, односно одлуке која се њоме оспорава, исцрпљени сви дјелотворни правни лијекови могући према закону и ако се поднесе у року од 60 дана од дана када је подносилац апелације примио одлуку о посљедњем дјелотворном правном лијеку ког је користио.

30. У конкретном случају предмет оспоравања апелацијом је Пресуда Врховног суда број Рев-1079/05 од 9. маја 2006. године против које нема других дјелотворних правних лијекова могућих према закону. Затим, оспорену пресуду апелант је примио 5. јуна 2006. године а апелација је поднесена 18. јула 2006. године, тј. у року од 60 дана, како је прописано чланом 16 став 1 Правила Уставног суда. Коначно, апелација испуњава и услове из члана 16 ст. 2 и 4 Правила Уставног суда, јер није очигледно (*prima facie*) неоснована, нити постоји неки други формални разлог због ког апелација није допуштена.

31. Имајући у виду одредбе члана VI/36) Устава Босне и Херцеговине, члана 16 ст. 1, 2 и 4 Правила Уставног суда, Уставни суд је утврдио да предметна апелација испуњава услове у погледу допуштениости.

VII. Меритум

32. Апелант оспорава пресуду Врховног суда тврдећи да му је том пресудом повријеђено право на правично суђење из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције, право на дом из члана II/3ф) Устава Босне и Херцеговине и члана 8 Европске конвенције, те право на имовину из члана II/3к) Устава Босне и Херцеговине и члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију.

Право на правично суђење

33. Члан II/3е) Устава Босне и Херцеговине гласи:

«Сва лица на територији Босне и Херцеговине уживају људска права и слободе из става 2 овог члана, што укључује:

(...)

е) Право на правично саслушање у грађанским и кривичним стварима и друга права у вези са кривичним поступком.»

Члан 6 став 1 Европске конвенције у релевантном дијелу гласи:

«1. Приликом утврђивања грађанских права и обавеза или основаности било какве кривичне оптужбе против њега свако има право на правично суђење и јавну расправу у разумном року пред независним и непристрасним, законом установљеним судом.»

34. Уставни суд подсјећа да се, сходно устаљеној пракси Уставног суда и Европског суда за људска права, члан 6 став 1 Европске конвенције примјењује на поступке чији је исход одлучујући за утврђивање грађанских права и обавеза. Осим тога што исход поступка треба да буде одлучујући за утврђивање грађанских права и обавеза, услов за примјенљивост члана 6 став 1 Европске конвенције је да у конкретном поступку постоји спор о утврђивању грађанских права и обавеза. У предметном случају се ради о спору ради утврђења и иселења из стана, дакле, односи се на предмет грађанско-правне природе, те је члан 6 став 1 Европске конвенције примјенљив. Сходно томе, Уставни суд мора да испита да ли је поступак пред судом био правичан онако како то захтијева члан 6 став 1 Европске конвенције.

35. Уставни суд запажа да се апелант жали да је ревизија првотужене била неблаговремена, а да се апелантова жалба у вези са повредом права на правично суђење у цијелости односи на погрешну примјену материјалног права у судском поступку пред Врховним судом.

36. У вези са апелантовим наводима о недопустивости ревизије изјављене на пресуду Кантоналног суда у односу на првотужену, Уставни суд запажа да је она изјављена неблаговремено (са закашњењем од једног дана). Међутим, с обзиром на то да је ревизија друготужене била благовремена, чињеница да је Врховни суд разматрао ревизију првотужене није могла да утиче на другачије рјешење конкретне правне ствари пошто је Врховни суд одлучивао о истим чињеничним и правним питањима која се истичу како у ревизији првотужене, тако и у ревизији друготужене.

37. Уставни суд указује, прије свега, на своје прије усвојено становиште према ком није надлежан да врши провјеру утврђених чињеница и начина на који су редовни судови протумачили позитивно-правне прописе осим уколико одлуке тих судова крше уставна права. То ће бити случај када одлука редовног суда не укључује или погрешно примјењује уставно право, кад је примјена позитивно-правних прописа била очигледно произвољна, кад је релевантни закон сâм по себи неуставан, или када је дошло до повреде основних процесних права, као што су право на правичан

поступак, право на приступ суду, право на дјелотворан правни лијек и у другим случајевима (види Уставни суд, Одлука број У 29/02 од 27. јуна 2003. године, објављена у «Службеном гласнику Босне и Херцеговине» број 31/03).

38. Изузетно, Уставни суд ће се упустити у испитивање начина на који су надлежни судови утврђивали чињенице и на тако утврђене чињенице примијенили позитивно-правне прописе када оцијени да је у одређеном поступку дошло до произвољног поступања редовног суда како у поступку утврђивања чињеница, тако и примјени релевантних позитивно-правних прописа (види Уставни суд, Одлука број АП 311/04 од 22. априла 2005. године, став 26). Апелант се жали на неправичност поступка пред Врховним судом због погрешне примјене материјалног права која је довела до повреде његовог права на правично суђење, права на дом и права на имовину. Уставни суд ће у првом реду провјерити да ли је одлука Врховног суда у овом предмету заснована на произвољној примјени материјалног права на штету апелантовог уставног права на правично суђење.

39. Правичност поступка се оцјењује на основу поступка као цјелине (види пресуду Европског суда за људска права, *Barbera, Messeque u Jabardo против Шпаније* од 6. децембра 1988. године, серија А, број 146, став 68 и Одлуку Уставног суда број У 63/01 од 27. јуна 2003. године, објављену у «Службеном гласнику Босне и Херцеговине» број 38/03).

40. Уставни суд запажа да је Врховни суд своју пресуду засновао на одредбама члана 122 тада важећег ЗОС-а («Службени лист СФРЈ» број 11/66), полазећи од тога да, иако предник друготужене није закључио писмени уговор о коришћењу стана са Предузећем за газдовање стамбеним зградама у друштвеној својини, како је то било предвиђено у тачки 2 Рјешења Команде Гарнизона о додјели стана број 602 од 2. септембра 1967. године, и да такав уговор није никад закључен ни са приватним сопственицима стана, не значи да друготужена као брачна супруга покојног Енвера Тихића нема станарско право на спорном стану. Врховни суд се при томе позвао на судску праксу (Билтен Врховног суда Федерације Босне и Херцеговине број 1/05-19) сходно којој се и усмени уговор о коришћењу стана закључен на основу ваљаног законског акта (рјешења о додјели стана на коришћење) који је у цијелости извршаван (стан предат на коришћење, а носилац станарског права плаћао станарину), иако није закључен у писменом облику, сматра пуноважним. Врховни суд је оцијенио као релевантну чињеницу да је плаћањем станарине уговор о коришћењу стана у цијелости извршаван низ година, све од 1967. године па до 1996. године, када

је апелант купио кућу у којој се налази и спорни стан, те да апелант нема правног основа да тражи иселјење друготужене из спорног стана само зато што је он његов сопственик.

41. За разлику од Врховног суда, нижестепени судови (Пресуда Општинског суда број П-1962/03 од 16. августа 2004. године која је потврђена Пресудом Кантоналног суда број Гж-92/05 од 29. марта 2005. године), усвајајући апелантов тужбени захтјев, оцјену о законитости уселјења предника друготужене у спорни стан засновали су на релевантним одредбама члана 14 ЗОС-а («Службени лист СФРЈ» број 11/66) сходно којима се станарско право стиче даном законитог уселјења у стан а на основу уговора о коришћењу стана, који се, у смислу члана 50 ЗОС-а, закључује у писменом облику и који, уколико није закључен у писменом облику, нема правно дејство, те на одредбама члана 42 став 2 ЗОС-а сходно којима право на коришћење стана као посебног дијела зграде има сопственик тог стана. Уставни суд констатује да је Општински суд, након што је прибавио и оцијенио велики број доказа, донио одлуку којом је прогласио ништавим Рјешење Команде Гарнизона Сарајево број 602 од 2. септембра 1967. године, те наложио друготуженој да се исели из стана који је апелантова својина а коју је, као правилну на закону засновану, потврдио и Кантонални суд. Даље, Кантонални и Општински суд, образлажући своје одлуке, дали су јасна и прецизна образложења на којима заснивају своју правну оцјену за примјену материјалног права на конкретну правну ситуацију, односно задовољили су стандарде прописане чланом 6 став 1 Европске конвенције.

42. Уставни суд запажа да је у конкретном случају у поступку пред нижестепеним судовима утврђено да се спорни стан налази у приземљу куће у Сарајеву, у Ул. Патриотске лиге број 31, која је све вријеме била приватна својина, како то произилази из историјата зк. извода – Б листа број 774 Кошево, те да предметни стан није био својина Војностамбеног фонда, него приватна својина на којој првотужена није имала законско право располагања на предметном стану, те да предник друготужене, сходно члану 14 ЗОС-а, није закључио писмени уговор о коришћењу стана са Предузећем за газдовање стамбеним зградама у друштвеној својини, како је то и било предвиђено тачком 2 Рјешења Команде Гарнизона Сарајево број 602 од 2. септембра 1967. године, који би представљао ваљан правни основ за законито уселјење у стан. Зато је, сходно оцјени нижестепених судова, уселјење у стан друготужене и њеног покојног супруга, ком је додијељен спорни стан на коришћење, било незаконито на основу ништавог рјешења с обзиром на то да није постојао ваљан правни основ да војска додијели приватне станове грађанским лицима на служби у Југословенској

народној армији (у даљњем тексту: ЈНА) у том периоду. Из утврђења нижестепених судова, такође, произилази да првотужена у току доказног поступка није доказала на основу које ваљане документације је бивша ЈНА, чији је стамбени фонд наслиједила првотужена, донијела рјешење и преднику друготужене додијелила спорни стан у приватној својини, односно на основу чега је предник првотужене располагао предметним станом који је приватна својина.

43. Сходно члану 14 ЗОС-а («Службени лист СФРЈ» број 11/66), станарско право се стиче даном законитог усељења у стан а на основу уговора о коришћењу стана, који се, према члану 50 цитираног ЗОС-а, закључује у писменом облику и који, уколико није закључен у писменом облику, нема правно дејство. Сходно члану 42 став 2 цитираног закона, право на давање на коришћење стана као посебног дијела зграде има само сопственик тог стана. Сходно члану 122 цитираног закона, надлежна војна команда има, до краја 1970. године, искључиво право да даје на коришћење оне станове у којима 18. марта 1965. године као дана ступања на снагу Закона о измјенама и допунама ЗОС-а («Службени лист СФРЈ» број 10/65) станују као носиоци станарског права војна лица или грађанска лица на служби у ЈНА.

44. Уставни суд сматра да је Врховни суд оцијенио да је Рјешење Команде Гарнизона Сарајево број 602 од 2. септембра 1967. године засновано на закону, тј. донесено у цијелости у складу са одредбама члана 122 тада важећег ЗОС-а, а да су Кантонални и Општински суд погрешно примијенили материјално право када су закључили да је наведено рјешење незаконито због чега је и уважио ревизију првотужене и друготужене и преиначио нижестепене пресуде а апелантов тужбени захтјев одбио. Међутим, Врховни суд у образложењу своје пресуде није навео јасне и прецизне разлоге за позивање на одредбе члана 122 тада важећег ЗОС-а. Наиме, Врховни суд није образложио разлоге који су га определијелили да донесе наведену одлуку. До оваквог закључка Уставни суд је дошао анализирајући пресуду Врховног суда, као и релевантне прописе на којима су нижестепени судови засновали своју одлуку. Уставни суд подсјећа да из одредбе члана 250 став 1 Закона о парничком поступку («Службене новине Федерације Босне и Херцеговине» бр. 53/03, 73/05 и 19/06) произилази да Врховни суд може пресудом да преиначи оспорену пресуду ако сматра да је погрешно примијењено материјално право. Из праксе Европског суда за људска права произилази, такође, да су домаћи судови дужни да образложе своје пресуде при чему не морају да дају детаљне одговоре на сваки навод, али ако је правно питање од суштинске важности за исход предмета, суд у том случају мора посебно да образложи разлоге на којима заснива своју одлуку. У супротном,

постоји повреда члана 6 став 1 Европске конвенције (види Европски суд, *Van der Hurk против Холандије*, пресуда од 19. априла 1994. године, став 61).

45. Уставни суд сматра да Врховни суд у ревизионом поступку није довољно јасно образложио своју одлуку, оцјењујући да је Рјешење Команде Гарнизона Сарајево број 602 од 2. септембра 1967. године донесено у цијелости у складу са одредбама члана 122 ЗОС-а, те није дао разлоге у вези са утврђењем нижестепених судова који су закључили да је рјешење Команде Гарнизона Сарајево, која није била сопственик стана, ништаво због тога што није постојао ваљан правни основ да војска додијели приватне станове грађанским лицима на служби ЈНА у том периоду, што, сходно мишљењу Уставног суда, указује на произвољну примјену материјалног права, па, према томе, и на повреду права на правично суђење.

46. Осим наведеног, Врховни суд се у овом предметном случају позвао на своју праксу сходно којој и усмени уговор о коришћењу стана закључен на основу ваљаног законског акта (рјешење о додјели стана на коришћење) који је у цијелости извршен (стан предат на коришћење), а носилац станарског права плаћао станарину, сматра пуноважним иако није закључен у писменом облику (Билтен Врховног суда број 1/05-19). Уставни суд запажа да се пракса коју Врховни суд наводи односи на Пресуду Врховног суда број Рев-531/04 од 5. маја 2005. године. Међутим, из образложења наведене пресуде Врховног суда видљиво је да се ради о различитим правним ситуацијама, како то и произилази из образложења наведене пресуде Врховног суда, у којој се наводи да је *«према утврђењу нижестепених судова, тужитељ уселио у спорни стан на темељу ваљаног законског акта и тиме стекао трајно право његова кориштења, дакле, право које у суштини представља станарско право. Тужитељ није одбио закључити писмени уговор. До незакључивања уговора није дошло ни кривњом друге стране, већ због узрока који су изван воље и утјецаја уговорних страна, међу којима свакако доминира настало ратно стање које је недвојбено било несавладива препрека цјеловитом правном уобличењу односа који су већ настали тужитељевим законитим усељењем ...»*. Из цитиране пресуде Врховног суда, на коју се у конкретном случају позвао Врховни суд, видљиво је да је до незакључивања уговора у овом предметном случају дошло због узрока који су ван воље и утицаја уговорних страна, те да је ратно стање било несавладива препрека за правно регулисање односа, што није случај у овом конкретном предмету, с обзиром на то да је Рјешење Команде Гарнизона Сарајево број 602 од 2. септембра 1967. године донесено у мирнодопско вријеме, што значи да није постојао узрок такве природе који би спречавао уговорне стране да закључе писмени уговор. Зато,

Уставни суд сматра да је позивање Врховног суда на наведену судску праксу у конкретном случају паушално, јер се не ради о идентичним ситуацијама.

47. С обзиром на наведено, Уставни суд закључује да је Врховни суд, доносећи оспорену пресуду, повриједио одредбе члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције.

С друге стране, Уставни суд констатује да је Општински суд приликом одлучивања о апелантовом тужбеном захтјеву донио Пресуду број П-1962/03 од 16. августа 2004. године, након што је прибавио и оцијенио велики број доказа, те је оцјењујући их појединачно и у међусобној вези удовољио апелантовом тужбеном захтјеву. Општински суд је, образлажући своју пресуду, дао одговор на сваки приговор првотужене и друготужене у погледу основаности тужбеног захтјева, а оцјену спроведених доказа засновао на одредбама чл. 8 и 123 ЗПП, а у погледу примјене материјалног права дао јасно и прецизно образложење, како то и налажу стандарди прописани чланом 6 став 1 Европске конвенције. Уставни суд констатује да је оцјена Кантоналног суда у погледу утврђеног чињеничног стања и примјене материјалног права од Општинског суда у овом предметном случају сагласна оцјени Општинског суда, како је то и видљиво из образложења пресуде Кантоналног суда. Такође, Кантонални суд је, образлажући своју одлуку, дао јасно и прецизно образложење на ком заснива своју правну оцјену за примјену материјалног права на конкретну правну ситуацију, односно задовољио је стандарде прописане чланом 6 став 1 Европске конвенције. Зато, Уставни суд закључује да остају на снази Пресуда Кантоналног суда број Гж-92/05 од 29. марта 2005. године и Пресуда Општинског суда број П-1962/03 од 16. августа 2004. године.

Право на имовину

48. Апелант оспорава пресуду Врховног суда, тврдећи да је том пресудом повријеђено његово право на имовину из члана II/3к) Устава Босне и Херцеговине и члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију.

Члан II/3к) Устава Босне и Херцеговине гласи:

«Сва лица на територији Босне и Херцеговине уживају људска права и слободе из става 2 овог члана, што укључује:

(...)

к) Право на имовину.»

Члан 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију у релевантном дијелу гласи:

«Свако физичко или правно лице има право на неометано уживање своје имовине. Нико не може да буде лишен своје имовине осим у јавном интересу и под условима предвиђеним законом и општим принципима међународног права.

Претходне одредбе, међутим, ни на који начин не утичу на право државе да примјењује такве законе које сматра потребним да би надзирала коришћење имовине у складу с општим интересима или да би обезбиједила наплату пореза или других доприноса или казни.»

49. Апелант сматра да му је оспореном пресудом Врховног суда повријеђено право на имовину. Уставни суд подсјећа на своју устаљену праксу, као и праксу Европског суда за људска права сходно којој члан 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију обухвата три различита правила. Прво правило, наведено у првом ставу, опште је природе и исказује принцип мирног уживања имовине. Друго правило, садржано у другој реченици истог става, обухвата лишавање имовине и чини га подложним одређеним условима. Треће правило, из става два наведеног члана, признаје да државе чланице имају право, између осталог, да надзиру коришћење имовине у складу са јавним интересом. Ова три правила нису «различита» у смислу да су неповезана, друго и треће правило се односе на поједине случајеве ометања права на мирно уживање имовине, те их, зато, треба тумачити у свјетлу општег начела исказаног у првом правилу (види пресуду Европског суда за људска права, *Sporrong u Lönnorth против Шведске* од 23. септембра 1982. године, серија А, број 52, став 61).

50. Приликом разматрања да ли је дошло до повреде наведеног апелантовог права, Уставни суд мора прво да утврди да ли је апелант титулар права која потпадају под обим заштите члана II/3к) Устава Босне и Херцеговине и члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију. С обзиром на то да је предмет спора враћање стана у посјед који се налази у кући која је апелантова својина и која представља његову имовину, произилази да је апелант титулар, односно носилац права која су заштићена чланом II/3к) Устава Босне и Херцеговине и чланом 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију.

51. У конкретном случају Уставни суд сматра да одлука Врховног суда, којом се апеланту оспорава право на враћање стана на ком је стечено станарско право у посјед, а који се налази у кући која је апелантова својина, несумњиво представља

мијешање у апелантово право на мирно уживање његове имовине. У конкретном случају примјенљиво је прво правило из члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију.

52. Уставни суд мора, даље, да испита да ли је мијешање у апелантово право на имовину, на начин чији је исход оспорена одлука Врховног суда, било оправдано. То може бити случај само ако је мијешање у право на имовину (а) предвиђено законом, (б) у јавном интересу и (ц) у складу са принципом пропорционалности.

53. Прво питање на које Уставни суд треба да да одговор јесте да ли је мијешање у апелантово право на имовину предвиђено законом, односно да ли је Врховни суд у конкретном случају правилно примијенио материјално-правне прописе тако да не вријеђа апелантово право на имовину.

54. Разматрајући да ли је одлука Врховног суда заснована на закону, Уставни суд запажа да је Врховни суд закључио да је Рјешење Команде Гарнизона Сарајево број 602 од 2. септембра 1967. године засновано на закону, тј. донесено у цијелости у складу са одредбама члана 122 ЗОС-а, које су примијењене у конкретном случају. Врховни суд се у образложењу своје пресуде позвао на одредбе члана 122 ЗОС-а («Сл. лист СФРЈ» број 11/66) сходно којима је надлежна војна команда имала до краја 1970. године искључиво право да даје на коришћење оне станове у којима 18. марта 1965. године, као дана ступања на снагу Закона о измјенама и допунама ЗОС-а («Сл. лист СФРЈ» број 10/65), станују као носиоци станарског права војна лица или грађанска лица на служби у ЈНА. Врховни суд није негирао да друготужени Енвер Тихић није закључио писмени уговор о коришћењу спорног стана са Предузећем за газдовање стамбеним зградама у друштвеној својини, како је то предвиђено у тачки 2 рјешења о додјели стана, те да такав уговор није закључио ни са приватним сопственицима. Сходно члану 14 ЗОС-а («Службени лист СФРЈ» број 11/66), станарско право стиче се даном законитог усељења у стан а на основу уговора о коришћењу стана, који се, сходно члану 50 цитираног ЗОС-а, закључује у писменом облику и који, уколико није закључен у писменом облику, нема правно дејство. Из утврђења нижестепених судова неспорно је да предник друготужене није закључио писмени уговор о коришћењу стана са Предузећем за газдовање стамбеним зградама у друштвеној својини, како је то и било предвиђено тачком 2 Рјешења Команде Гарнизона Сарајево број 602 од 2. септембра 1967. године, који би представљао ваљан правни основ за законито усељење у стан сходно члану 14 ЗОС-а. С обзиром на наведено, Уставни суд сматра да Врховни суд у ревизионом поступку није дао ваљане разлоге на којима заснива

своју одлуку да је Рјешење Команде Гарнизона Сарајево број 602 од 2. септембра 1967. године донесено у цијелости у складу са одредбама члана 122 ЗОС-а. Такође, Врховни суд није дао јасне и прецизне разлоге за своју правну оцјену у односу на утврђење нижестепених судова који су закључили да је рјешење Команде Гарнизона Сарајево, која није била сопственик стана, ништаво због тога што није постојао ваљан правни основ да војска додијели приватне станове грађанским лицима на служби у ЈНА у том периоду, што, сходно мишљењу Уставног суда, указује на произвољну примјену материјалног права. Имајући у виду наведено, Уставни суд сматра да мијешање у апелантову имовину није било у складу са законом.

55. Осим тога, неспорно је да не постоји јавни интерес на основу ког би Врховни суд апеланту онемогућио неометано уживање његове имовине с обзиром на чињеницу да је он сопственик куће у којој се налази спорни стан који је оптерећен станарским правом које није стечено на законит начин. Зато, оспоравање и онемогућавање апеланту да ужива у својој имовини морали би бити засновани на релевантним одредбама члана 122 ЗОС-а које су примјене у конкретном случају, а сходно којима се штите само грађани који су «стекли станарско право» на стан у својини грађана.

56. Даље, осим наведеног, Уставни суд налази да у конкретном случају Врховни суд није водио довољно рачуна нити о разумном односу пропорционалности између средстава која се користе, с једне стране, нити циља који жели да се оствари, с друге стране. Мора да постоји «правичан однос» између захтјева интереса који жели да се постигне и заштите основних права појединаца, а то неће бити случај ако апелант мора да носи «лични и неумјерен терет» (види, на примјер, Европски суд за људска права, *Jates и други против Уједињеног Краљевства*, пресуда од 21. фебруара 1986, *sup. cit.* параграф 46-50). Уставни суд, стога, мора да констатује да је у овој ситуацији, с обзиром на то да не постоји јавни интерес, на апеланта пренесен непримјерено обиман терет у односу на друготужене. Уједно, сасвим неосновано је очекивати да апелант носи овај терет у ситуацији када Врховни суд за своју правну оцјену није дао јасне и прецизне разлоге за позивање на одредбе члана 122 ЗОС-а из којих црпи право на ком заснива заштиту корисника стана ког сматра носиоцем станарског права на стану што се налази у кући која је апелантова својина.

57. С обзиром на наведено, Уставни суд закључује да је оспореном пресудом Врховног суда повријеђено апелантово право на имовину из члана II/3к) Устава Босне и Херцеговине и члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију.

Остали наводи

58. Имајући у виду закључак Уставног суда у вези са чланом II/3е) Устава Босне и Херцеговине и чланом 6 став 1 Европске конвенције и права на имовину из члана II/3к) Устава Босне и Херцеговине и члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију, Уставни суд сматра да није потребно посебно разматрати наводе из апелације о повреди права на дом из члана II/3ф) Устава Босне и Херцеговине и члана 8 Европске конвенције.

VIII. Закључак

59. Уставни суд закључује да је оспореном пресудом Врховног суда повријеђено право на правично суђење из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције и право на имовину из члана II/3к) Устава Босне и Херцеговине и члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију, јер Врховни суд у пресуди донесеној поводом ревизије није дао јасне и прецизне разлоге који су га определијелили да у конкретном случају примијени одредбе члана 122 ЗОС-а.

60. На основу члана 61 ст. 1 и 2 и члана 64 став 2 Правила Уставног суда, Уставни суд је одлучио као у диспозитиву ове одлуке.

61. Сходно члану VI/4 Устава Босне и Херцеговине, одлуке Уставног суда су коначне и обавезујуће.

Предсједница
Уставног суда Босне и Херцеговине
Хатица Хациосмановић

Predmet broj AP 286/06

**ODLUKA O
DOPUSTIVOSTI I
MERITUMU**

Apelacija Župe svetog Ante Padovanskog Bugojno, Franjevačka provincija Bosna Srebrna Sarajevo podnesena protiv Presude Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj Rev-464/03 od 26. jula 2005. godine

Odluka od 29. septembra 2007. godine

Ustavni sud Bosne i Hercegovine u plenarnom sazivu u predmetu broj **AP 286/06**, rješavajući apelaciju **Župe svetog Ante Padovanskog Bugojno, Franjevačke provincije Bosne Srebrne Sarajevo**, na osnovu člana VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, člana 16. stav 4. tačka 9, člana 59. stav 2. alineja 2. i člana 61. st. 1. i 3. Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine («Službeni glasnik Bosne i Hercegovine» broj 60/05), u sastavu:

Hatidža Hadžiosmanović, predsjednica

David Feldman, potpredsjednik

Miodrag Simović, potpredsjednik

Valerija Galić, potpredsjednica

Tudor Pantiru, sudija

Mato Tadić, sudija

Constance Grewe, sutkinja

Seada Palavrić, sutkinja

Krstan Simić, sudija

na sjednici održanoj 29. septembra 2007. godine donio je

ODLUKU O DOPUSTIVOSTI I MERITUMU

Odbija se apelacija Župe svetog Ante Padovanskog Bugojno, Franjevačke provincije Bosne Srebrne Sarajevo podnesena protiv Presude Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj Rev-464/03 od 26. jula 2005. godine u odnosu na član II/3.e) i g) Ustava Bosne i Hercegovine, član 6. stav 1. i član 9. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda kao neosnovana.

Odbacuje se apelacija Župe svetog Ante Padovanskog Bugojno, Franjevačke provincije Bosne Srebrne Sarajevo podnesena protiv Presude Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj Rev-464/03 od 26. jula 2005. godine u odnosu na član II/3.k) Ustava Bosne i Hercegovine i član

1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda kao nedozvoljena, jer je *ratione materiae* inkompatibilna s Ustavom Bosne i Hercegovine.

Odluku objavit u «Službenom glasniku Bosne i Hercegovine», «Službenim novinama Federacije Bosne i Hercegovine», «Službenom glasniku Republike Srpske» i «Službenom glasniku Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine».

Obrazloženje

I. Uvod

1. Župa svetog Ante Padovanskog Bugojno, Franjevačka provincija Bosna Srebrna Sarajevo (u daljnjem tekstu: apelant) kojeg zastupa Stjepan Vukadin, advokat iz Bugojna, podnio je 9. februara 2006. godine apelaciju Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Ustavni sud) protiv Presude Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Vrhovni sud) broj Rev-464/03 od 26. jula 2005. godine.

II. Postupak pred Ustavnim sudom

2. Na osnovu člana 22. st. 1. i 2. Pravila Ustavnog suda, od Vrhovnog suda zatraženo je 5. januara 2007. godine dostavljanje odgovora na apelaciju, a od učesnika u postupku, Vladimira Batinića, Janje Vujević, Kate Crnjak i Jozе Batinića (u daljnjem tekstu: tuženi) zatraženo je 31. maja 2007. godine dostavljanje odgovora na apelaciju.

3. Vrhovni sud je 27. januara 2007. godine dostavio odgovor na apelaciju, a tuženi nisu dostavili odgovor na apelaciju.

4. Na osnovu člana 26. stav 2. Pravila Ustavnog suda, odgovor na apelaciju dostavljen je apelantu 13. juna 2007. godine.

III. Činjenično stanje

5. Činjenice predmeta koje proizlaze iz apelantovih navoda i dokumenata predočenih Ustavnom sudu mogu se sumirati na sljedeći način.

6. Presudom Općinskog suda u Bugojnu (u daljnjem tekstu: Općinski sud) broj P-312/01 od 7. januara 2002. godine, koja je potvrđena Presudom Kantonalnog suda u Travniku (u daljnjem tekstu: Kantonalni sud) broj GŽ-374/02 od 19. juna 2003. godine, utvrđeno je da su štedni uložci navedeni u izreci prvostepene presude, kao i putnički automobil marke «golf» vlasništvo reda Manje braće svetog Franje, te su tuženi obavezani trpjeti uplatu štednih uloga u korist apelantovog računa, a da se navedeni putnički automobil kod Policijske uprave Bugojno registrira kao apelantovo vlasništvo. Tuženi su obavezani apelantu naknaditi troškove postupka u iznosu od 1.738,00 KM.

7. U obrazloženju ovih presuda navodi se da je ocjenom izvedenih dokaza utvrđeno da je pokojni fra Bruno Batinić, brat tuženih, koji je smrtno stradao u saobraćajnom udesu 13. januara 1999. godine bio državljanin BiH, mada je imao i državljanstvo Republike Hrvatske, da je pripadao redu Manje braće svetog Franje i da je kao član Franjevačke provincije Bosne Srebrne 1991. godine imenovan župnim vikarom u Župi svetog Ante Padovanskog u Bugojnu gdje je službu vršio do smrti. Također se navodi da je utvrđeno da je 13. aprila 1959. godine prije polaganja zakletve dao izjavu pred starješinom da je odlučio predati se redu Manje braće svetog Franje i prihvatiti sve obaveze koje iz tog proizlaze, a zatim dao prisegu-zakletvu kojom se obavezao na poštivanje odredaba «svetih kanona». Utvrđeno je da je fra Bruno Batinić u času svoje smrti bio evidentiran kao vlasnik pokretne imovine koja je navedena u izreci prvostepene presude, a da za života nije sačinio oporuku.

8. Općinski i Kantonalni sud su u cijelosti usvojili apelantov tužbeni zahtjev primjenjujući odredbe Zakonika kanonskog prava i pravila reda Manje braće svetog Franje čijem je redu umrli pripadao.

9. Presudom Vrhovnog suda broj Rev-464/03 od 26. jula 2005. godine usvojena je revizija tuženog Vladimira Batinića, preinačene su nižestepene presude i odbijen apelantov tužbeni zahtjev u odnosu na sve tužene.

10. U obrazloženju presude Vrhovnog suda se ističe da su nižestepene presude donesene na osnovu pogrešne primjene materijalnog prava. Vrhovni sud je ocijenio da nižestepeni sudovi pogrešno nalaze da za primjenu kanonskog prava imaju uporište u odredbama Protokola o razgovorima koji su vođeni između predstavnika Vlade SFRJ i predstavnika Svete Stolice donesenog 1966. godine, jer ga je ratificirala Vlada SFRJ 25. juna 1966. godine u Beogradu. Navedeni Protokol nije preuzela država BiH, niti je zaključen bilateralni sporazum između države BiH i Svete Stolice što proizlazi iz Izvještaja

Ministarstva vanjskih poslova BiH broj 03-06-721/05 od 26. aprila 2005. godine, koji je taj sud pribavio uz pomoć Federalnog ministarstva pravde BiH, zbog čega Protokol ne obavezuje državu BiH. U tim uvjetima Vrhovni sud je zauzeo stav da nije od značaja ni sadržaj pismene izjave date pred polaganje svečanog zavjeta, te sadržaj teksta zakletve kojim se fra Bruno Batinić obavezao na poštivanje odredaba «svetih kanona» kako je to navedeno u tekstu zakletve. Iz navedenih razloga Vrhovni sud je ocijenio da je neosnovan apelantov tužbeni zahtjev za priznanje njegovog prava vlasništva na imovini koja se u času smrti fra Brune Batinića vodila kao njegova imovina, i to na osnovu kanona 668. Zakonika kanonskog prava kojim je propisano da što god redovnik stječe vlastitim trudom ili radi ustanove, stječe ustanovi, a da u suprotnom vrši čin protivan zavjetu siromaštva.

11. Nadalje, Vrhovni sud ističe da apelant u postupku nije ni tvrdio, a pogotovo dokazao da je imovinu koja je predmet spora stekao po jednom od osnova stjecanja prava vlasništva predviđenih članom 23. Zakona o vlasničko-pravnim odnosima («Službene novine FBiH» broj 6/98) kao pozitivnim zakonskim propisom Federacije BiH. Vrhovni sud je, imajući u vidu i utvrđenu činjenicu da umrli fra Bruno Batinić za života nije sačinio oporuku i prihvaćajući reviziju tuženog Vladimira Batinića kao osnovanu, preinačio nižestepene presude i apelantov tužbeni zahtjev odbio. Pri tome, Vrhovni sud je naveo da je odlučujući o osnovanosti revizije imao u vidu i odredbe Zakona o pravnom položaju vjerskih zajednica («Službeni list SRBiH» broj 36/76), te ocijenio da odlukom tog suda nisu povrijeđena apelantova prava kao vjerske zajednice priznata tim zakonom.

IV. Apelacija

a) Navodi iz apelacije

12. Apelant smatra da mu je Vrhovni sud osporenom presudom povrijedio pravo na pravično suđenje, slobodu misli, savjesti i vjere, te pravo na imovinu iz člana II/3.e), g) i k) Ustava Bosne i Hercegovine, člana 6. stav 1. i člana 9. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda (u daljnjem tekstu: Evropska konvencija), te člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju »olako i bez pravnih argumenata preinačujući presude nižestepenih sudova«. Apelant navodi da je u osporenoj presudi Vrhovni sud samo konstatirao da je apelantov tužbeni zahtjev za priznanje vlasništva na predmetnoj imovini na osnovu kanona 668. Zakonika kanonskog prava neosnovan, ne obrazlažući uopće razloge zašto smatra da je zahtjev neosnovan. Nadalje, apelant navodi da je Vrhovni sud, navodeći da apelant kao tužilac nije tvrdio, a pogotovo nije dokazao da je predmetnu imovinu stekao na jedan od načina predviđenih članom 23. Zakona o vlasničko-pravnim

odnosima ovaj predmet u potpunosti «sekularizirao», a odgovarajućim odredbama Zakonika kanonskog prava i općenitim konstitucijama reda Manje braće Svetog Franje kao vlastitim pravom ovog svećeničkog reda oduzima se svojstvo pravne norme. Apelant smatra da Vrhovni sud za svoju odluku nije dao valjane razloge i da je osporena presuda proizvoljna.

b) Odgovor na apelaciju

13. Vrhovni sud u odgovoru na apelaciju ističe da ostaje kod navoda datih u obrazloženju osporene Presude broj Rev-464/03 od 26. jula 2005. godine i suprotno apelantovom stanovištu smatra da osporenom presudom nije došlo do povrede apelantovih ustavnih prava koje apelant navodi u apelaciji, niti je primjena prava u revizijskoj odluci s tim u vezi bila proizvoljna.

V. Relevantni propisi

14. Ustav Bosne i Hercegovine

«Član 1/2.

Bosna i Hercegovina je demokratska država koja funkcioniра u skladu sa zakonom [...]».

15. Zakon o vlasničko-pravnim odnosima («Službene novine FBiH» broj 6/98)

«Član 23.

Pravo vlasništva stječe se po samom zakonu, na osnovu pravnog posla, odlukom nadležnog organa i nasljeđivanjem».

16. Zakon o pravnom položaju vjerskih zajednica («Službeni list SRBiH» broj 36/76)

«Član 3.

Vjerske zajednice su odvojene od države.

Član 4.

Vjerske zajednice imaju isti pravni položaj i jednake su pred zakonom.

Djelatnost vjerskih zajednica mora biti u skladu s ustavom i zakonom».

17. Zakon o slobodi vjere i pravnom položaju crkava i vjerskih zajednica («Službeni glasnik BiH» broj 5/04)

«Član 8. st. 1. i 2.

1. Crkve i vjerske zajednice na teritoriji Bosne i Hercegovine imaju status pravnog lica.

2. Ovim zakonom potvrđuje se kontinuitet svojstva pravnog lica historijski zasnovanim crkvama i vjerskim zajednicama u Bosni i Hercegovini u skladu s vjerskim propisima i unutrašnjom organizacijom u Islamskoj zajednici u Bosni i Hercegovini, Srpskoj pravoslavnoj crkvi, Katoličkoj crkvi i Jevrejskoj zajednici Bosne i Hercegovine, kao i svim ostalim crkvama i vjerskim zajednicama kojima je priznato svojstvo pravnog lica prije stupanja na snagu ovog zakona.

Član 11. stav 1.

1. Crkve i vjerske zajednice upravljaju sobom na svom unutrašnjem planu u skladu s vlastitim aktima i naučavanjem, što neće imati nikakvih građansko-pravnih učinaka i što javne vlasti neće prinudno provoditi niti može biti primjenjivano na one koji nisu članovi.

Član 12. stav 1.

Crkve i vjerske zajednice mogu stjecati imovinu u skladu sa zakonom.

Član 14.

Crkve i vjerske zajednice odvojene su od države. [...]

Član 15. stav 1.

Pitanja od zajedničkog interesa za Bosnu i Hercegovinu i neku ili više crkava i vjerskih zajednica mogu se uređivati i sporazumom koji zaključuje Predsjedništvo BiH, Vijeće ministara, vlada entiteta i crkva, odnosno vjerska zajednica.»

VI. Dopustivost

18. U skladu s članom VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, Ustavni sud također ima apelacionu nadležnost u pitanjima koja su sadržana u ovom Ustavu kada ona postanu predmet spora zbog presude bilo kojeg suda u Bosni i Hercegovini.

19. U skladu s članom 16. stav 1. Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud može razmatrati apelaciju samo ako su protiv presude, odnosno odluke koja se njome osporava, iscrpljeni svi djelotvorni pravni lijekovi mogući prema zakonu i ako se podnese u roku od 60 dana od dana kada je podnosilac apelacije primio odluku o posljednjem djelotvornom pravnom lijeku kojeg je koristio.

20. U konkretnom slučaju, predmet osporavanja apelacijom je Presuda Vrhovnog suda broj Rev-464/03 od 26. jula 2005. godine protiv koje nema drugih djelotvornih pravnih lijekova mogućih prema zakonu. Zatim, osporenu presudu apelant je primio 15. decembra 2005. godine, a apelacija je podnesena 9. februara 2006. godine, tj. u roku od 60 dana kako je propisano članom 16. stav 1. Pravila Ustavnog suda. Na kraju, u odnosu na član II/3.e) i g) Ustava Bosne i Hercegovine, član 6. stav 1. i član 9. Evropske konvencije, apelacija ispunjava i uvjete iz člana 16. st. 2. i 4. Pravila Ustavnog suda, jer nije očigledno (*prima facie*) neosnovana, niti postoji neki drugi formalni razlog zbog kojeg apelacija nije dopustiva.

21. Međutim, pri ispitivanju dopustivosti apelacije u dijelu u kojem se odnosi na pravo na imovinu iz člana II/3.k) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju, Ustavni sud je pošao od odredaba člana VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 16. stav 4. tačka 9. Pravila Ustavnog suda.

Član VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine glasi:

«Ustavni sud, također, ima apelacionu nadležnost u pitanjima koja su sadržana u ovom Ustavu kada ona postanu predmet spora zbog presude bilo kojeg suda u Bosni i Hercegovini.»

Član 16. stav 4. tačka 9. Pravila Ustavnog suda glasi:

«Apelacija nije dopustiva i ako postoji neki od sljedećih slučajeva:

9. Apelacija je ratione materiae inkompatibilna s Ustavom.»

22. Pojam «imovina» prema praksi Evropskog suda za ljudska prava, kao i Ustavnog suda, podrazumijeva širok spektar vlasničkih interesa koji predstavljaju ekonomsku vrijednost (vidi Ustavni sud, Odluka broj U 14/00 od 4. aprila 2001. godine). Član 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju štiti samo postojeću imovinu ili imovinu za koju apelant ima «opravdano očekivanje» da će je dobiti (vidi Evropski sud za ljudska prava, *Pine Valley*

Developments Ltd i drugi, presuda od 29. novembra 1995. godine, serija A, broj 332, tačka 31). Međutim, ovaj pojam ne uključuje prava ili očekivanja na stjecanje imovine u budućnosti npr. kroz nasljedstvo (vidi Ustavni sud, Odluka broj *U 12/01* od 25. februara 2002. godine objavljena u «Službenom glasniku Bosne i Hercegovine» broj 20/02). Dakle, garancije prava na imovinu mogu se primijeniti samo na postupke koji imaju za predmet spora «imovinu» u smislu člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju, a ne i na postupke u kojima apelant tek nastoji sebi osigurati pravo na stjecanje imovine. U konkretnom slučaju, apelant je tražio utvrđivanje prava vlasništva na spornoj zaostavštini, mada nije ni tvrdio ni uspio dokazati da je u smislu člana 23. Zakona o vlasničko-pravnim odnosima stekao pravo vlasništva. Na osnovu toga, Ustavni sud smatra da u konkretnom slučaju predmet parničnog postupka nije bila apelantova postojeća «imovina», niti se može govoriti o «opravdanom očekivanju» stjecanja imovine.

23. Uzimajući u obzir sve navedeno, Ustavni sud smatra da je apelacija u odnosu na pravo na imovinu iz člana II/3.k) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju nedozvoljena, jer je *ratione materiae* inkompatibilna s Ustavom Bosne i Hercegovine.

VI. Meritum

24. Apelant osporava presudu Vrhovnog suda tvrdeći da su mu tom presudom povrijeđeni pravo na pravičan postupak iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije, te sloboda misli, savjesti i vjere iz člana II/3.g) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 9. Evropske konvencije.

Pravo na pravično suđenje

Član II/3. Ustava Bosne i Hercegovine glasi:

«Sva lica na teritoriji Bosne i Hercegovine uživaju ljudska prava i slobode iz stava 2. ovog člana što uključuje:

[...]

e) Pravo na pravično saslušanje u građanskim i krivičnim stvarima i druga prava u vezi s krivičnim postupkom.»

Član 6. stav 1. Evropske konvencije u relevantnom dijelu glasi:

«1. Prilikom utvrđivanja građanskih prava i obaveza ili osnovanosti bilo kakve krivične optužbe protiv njega svako ima pravo na pravično suđenje i javnu raspravu u razumnom roku pred neovisnim i nepristranim, zakonom ustanovljenim sudom. [...]»

25. Ustavni sud konstatira da je u konkretnom slučaju predmet apelacije presuda kojom je okončan parnični postupak radi utvrđivanja postojanja prava vlasništva. Dakle, nesporno se radi o utvrđivanju građanskih prava i obaveza, pa slijedi da je član 6. stav 1. Evropske konvencije primjenjiv u konkretnom slučaju. Ustavni sud će, stoga, razmotriti apelantove navode o povredi prava zaštićenog članom II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i članom 6. stav 1. Evropske konvencije.

26. Suštinu povrede prava na pravično suđenje apelant vidi, prema svom mišljenju, u proizvoljnoj primjeni materijalnog prava na postojeću pravnu situaciju. S tim u vezi, Ustavni sud ukazuje na svoj principijelan stav prema kojem nije nadležan vršiti provjeru utvrđenih činjenica i načina na koji su redovni sudovi protumačili pozitivno-pravne propise, osim ukoliko odluke tih sudova krše ustavna prava. To će biti slučaj kad odluka redovnog suda ne uključuje ili pogrešno primjenjuje ustavno pravo, kad je primjena pozitivno-pravnih propisa bila očigledno proizvoljna, kad je relevantni zakon sam po sebi neustavan ili kad je došlo do povrede osnovnih procesnih prava, kao što su pravo na pravičan postupak, pravo na pristup sudu, pravo na djelotvoran pravni lijek i u drugim slučajevima (vidi Ustavni sud, Odluka broj U 29/02 od 27. juna 2003. godine objavljena u «Službenom glasniku Bosne i Hercegovine» broj 31/03).

27. U konkretnom slučaju, Vrhovni sud je na datu pravnu situaciju primijenio odredbe Zakona o vlasničko-pravnim odnosima. Apelant smatra da je Vrhovni sud pri tome zanemario odredbe kanonskog prava koje su primijenili nižestepeni redovni sudovi, a koje su i prema apelantovoj ocjeni primjenjive u konkretnoj pravnoj situaciji. Ustavni sud zapaža da se pri ocjeni apelantovog ustavno-pravnog položaja Vrhovni sud u osporenoj presudi pozvao na odredbe ranijeg Zakona o pravnom položaju vjerskih zajednica, iako je u vrijeme donošenja osporene presude na snazi bio novi Zakon o slobodi vjere i pravnom položaju crkava i vjerskih zajednica. Međutim, prema ocjeni Ustavnog suda, ova okolnost u konkretnom slučaju nije odlučujuća za ocjenu primjene materijalnog prava, budući da i stari i novi zakon u suštini na isti način propisuju pravni okvir u kojem vjerske zajednice mogu djelovati samo u skladu s ustavom i zakonom. Ustavni sud smatra, nasuprot navodima apelacije, da je Vrhovni sud u osporenoj presudi dao valjane i argumentirane razloge zbog kojih je zaključio da su nižestepeni sudovi pogrešno ocijenili da je kanonsko pravo primjenjivo u konkretnom slučaju i pri tome se pozvao na relevantne odredbe

materijalnog i procesnog prava primjenjive na konkretnu pravnu situaciju. U vezi s tim, Ustavni sud naročito ukazuje na obrazloženje Vrhovnog suda o tome da država BiH nije preuzela Protokol o razgovorima koji su vođeni između predstavnika Vlade SFRJ i predstavnika Svete Stolice donesen 1966. godine, niti je zaključen bilateralni sporazum između države BiH i Svete Stolice.

28. Ustavni sud ukazuje i na odredbe Ustava BiH, Zakona o pravnom položaju vjerskih zajednica i Zakona o slobodi vjere i pravnom položaju crkava i vjerskih zajednica. Prema članu 8. stav 1. Zakona o slobodi vjere i pravnom položaju crkava i vjerskih zajednica, apelant kao vjerska zajednica ima svojstvo pravnog lica, dok je u skladu s proklamiranim principom sekularnog društvenog uređenja iz člana 14. navedenog zakona država odvojena od vjerskih zajednica, a apelant, kao vjerska zajednica, ima unutrašnju autonomiju primjene svojih vjerskih normi što prema članu 11. stav 1. istog zakona *«nema nikakvih građansko-pravnih učinaka»*. Da bi se kanonsko pravo kao interna pravna norma vjerske zajednice, odnosno apelanta u konkretnom slučaju, uvelo u domaći pravni sistem potrebno je, u skladu s članom 15. stav 1. navedenog zakona, to pitanje regulirati posebnim sporazumom između države i vjerske zajednice, a utvrđeno je da takav sporazum u konkretnom slučaju nije postojao. Ustavni sud ukazuje i na odredbu člana 4. ranijeg Zakona o pravnom položaju vjerskih zajednica koja obavezuje vjerske zajednice djelovati u skladu s ustavom i zakonom, odnosno odredbu člana 12. sadašnjeg zakona koji regulira pravni položaj vjerskih zajednica prema kojima je vjerskim zajednicama omogućeno stjecati imovinu u skladu sa zakonom. Pri tome, Ustavni sud podsjeća na princip vladavine prava iz člana I/2. Ustava Bosne i Hercegovine koji obavezuje redovne sudove da primjenjuju važeće pravne norme i u skladu s njima donose presude.

29. Imajući u vidu navedeni ustavno-pravni okvir, Vrhovni sud je utvrdio da odredbe kanonskog prava nisu primjenjive na konkretnu pravnu situaciju. Odlučujući o reviziji tuženih Vrhovni sud je preinačio nižestepene presude koje su primijenile ove odredbe i na potpuno i pravilno utvrđeno činjenično stanje primijenio član 23. Zakona o vlasničko-pravnim odnosima kao relevantnu odredbu pozitivnih pravnih propisa i utvrdio da apelant sudu nije ponudio dokaze o osnovanosti svog tužbenog zahtjeva, odnosno da je stekao vlasništvo nad spornom imovinom na bilo koji od zakonskih načina za stjecanje vlasništva propisan ovom odredbom, te je stoga Vrhovni sud preinačio nižestepene presude i odbio apelantov tužbeni zahtjev.

30. Ustavni sud smatra da je Vrhovni sud jasno obrazložio svoju odluku u smislu člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije, te da su

neosnovani navodi apelacije da je Vrhovni sud u osporenoj presudi na proizvoljan način primijenio materijalno pravo i da pri tome nije dao obrazloženje za svoju odluku.

31. Na osnovu svega izloženog, Ustavni sud zaključuje da u konkretnom slučaju nije došlo do povrede člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije.

Sloboda misli, savjesti i vjere

32. Član II/3. Ustava Bosne i Hercegovine glasi:

«Sva lica na teritoriji Bosne i Hercegovine uživaju ljudska prava i slobode iz stava 2. ovog člana što uključuje:

[...]

g) slobodu misli, savjesti i vjere».

33. Član 9. Evropske konvencije glasi:

«1. Svako ima pravo na slobodu misli, savjesti i vjere: ovo pravo uključuje slobodu promijeniti vjeru ili uvjerenje i slobodu, sam ili zajedno s drugima, javno ili privatno, manifestirati svoju vjeru ili uvjerenje, obredom, propovijedanjem i vršenjem vjerskih dužnosti i rituala.

2. Sloboda manifestiranja svoje vjere ili svojih uvjerenja će podlijegati samo onim ograničenjima predviđenim zakonom i koja su neophodna u demokratskom društvu u interesu javne sigurnosti, zaštite javnog poretka, zdravlja ili morala ili zaštite prava i sloboda drugih.»

34. Apelant osporava presudu Vrhovnog suda tvrdeći da su mu tom presudom povrijeđena prava iz člana II/3.g) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 9. Evropske konvencije, jer je Vrhovni sud normama kanonskog prava oduzeo svojstvo pravne norme čime je onemogućio primjenu kanonskog prava na spornu pravnu situaciju i time ograničio apelantovu slobodu vjere.

35. Ustavni sud ima u vidu da su slobode zaštićene članom 9. Evropske konvencije jedna od osnova demokratskog društva. Sloboda vjere je jedan od najvitalnijih elemenata u stvaranju identiteta vjernika i njihovog koncepta života, ali isto tako predstavlja vrijednost i za ateiste, agnostike, skeptike i neopredijeljene. Pluralizam koji je neodvojiv od

demokratskog društva ovisi o stepenu zaštite slobode misli, savjesti i vjere (vidi Evropski sud za ljudska prava, *Kokkinakis protiv Grčke*, presuda od 25. maja 1993. godine, serija A, broj 260-A str. 17, tačka 31). Evropski sud je naglasio da pravo na slobodu vjeroispovijesti, kako je garantirano Evropskom konvencijom, isključuje bilo kakvo diskreciono pravo države u odlučivanju jesu li vjerska uvjerenja ili sredstva koja se koriste za izražavanje takvih uvjerenja legitimna (vidi Evropski sud za ljudska prava, *Manoussakis protiv Grčke*, presuda od 26. septembra 1996. godine, Izvještaji o presudama i odlukama 1996-IV, tačka 47). Dok je sloboda vjeroispovijesti s jedne strane pitanje svijesti pojedinca, ona također uključuje, s druge strane, slobodu izražavanja nečije vjeroispovijesti. Svjedočenje riječima i djelom je nerazdvojivo povezano s vjerskim uvjerenjima.

36. Evropski sud za ljudska prava se, ocjenjujući ulogu religije u demokratskom društvu (vidi Evropski sud za ljudska prava, *Refah partija blagostanja i drugi protiv Turske*, presuda od 13. februara 2003. godine, Izvještaji o presudama i odlukama 2003-II, tač. 90-94), pozvao na vlastitu jurisprudenciju definirajući ulogu države kao neutralnog i nepristranog organizatora upražnjavanja različitih religija, vjerovanja i uvjerenja. Pri tome je posebno naglašena bitnost ove funkcije države za javni red i međureligijsku harmoniju i toleranciju u demokratskom društvu. Također, sud je naglasio da je obaveza države na neutralnost i nepristranost nespojiva s bilo kakvim ovlaštenjem države da procjenjuje legitimnost vjerskih uvjerenja i da ta obaveza zahtijeva od države omogućiti međusobnu toleranciju između suprotstavljenih grupa.

37. U navedenoj odluci Evropski sud se pozvao na jurisprudenciju organa konvencije koji su zauzeli stav da je princip sekularizma jedan od osnovnih principa države koji je u skladu s vladavinom prava i poštivanjem ljudskih prava i demokratije. Sud je ukazao da stav koji ne poštuje taj princip neće biti obuhvaćen slobodom manifestiranja vjere i neće uživati zaštitu člana 9. Evropske konvencije (vidi Evropski sud za ljudska prava, *Refah partija blagostanja i drugi protiv Turske*, presuda od 13. februara 2003. godine, Izvještaji o presudama i odlukama 2003-II, tačka 92).

38. Razmatrajući odnos vjerskog i građanskog prava Evropski sud je podsjetio da je sloboda vjeroispovijesti, uključujući slobodu manifestiranja vjeroispovijesti, primarno stvar individualne svijesti i naglasio da je sfera individualne svijesti značajno drugačija od sfere «privatnog prava», odnosno građanskog prava, koja se tiče organizacije i funkcioniranja društva u cjelini. Član 9. Evropske konvencije garantira svima u privatnom životu slobodu poštivati zahtjeve svoje religije. S druge strane, država može legitimno spriječiti u okviru svojih ovlaštenja u oblasti privatnog, odnosno građanskog prava,

primjenu religijskih uvjerenja koja su u suprotnosti s javnim redom i demokratskim vrijednostima (vidi Evropski sud za ljudska prava, *Refah partija blagostanja i drugi protiv Turske*, presuda od 13. februara 2003. godine, Izvještaji o presudama i odlukama 2003-II, tačka 128).

39. Sloboda manifestiranja vjeroispovijesti ili uvjerenja ne predstavlja ekskluzivno individualno pravo, nego sadrži također i kolektivnu dimenziju priznatu u članu 9. Evropske konvencije u formulaciji «u zajednici s drugima». Dom za ljudska prava za Bosnu i Hercegovinu je, podržavajući praksu organa konvencije, također potvrdio da vjerska zajednica može biti titular prava iz člana 9. Evropske konvencije (vidi Dom za ljudska prava, *Islamska zajednica u Bosni i Hercegovini protiv Republike Srpske*, predmet broj CH/96/29, odluka o prihvatljivosti i meritumu uručena 11. maja 1999. godine, tačka 128). U navedenoj odluci Dom za ljudska prava za Bosnu i Hercegovinu pozvao se na praksu Evropske komisije za ljudska prava koja je također došla do zaključka da crkveno tijelo ili udruženje s religioznim i filozofskim ciljevima može posjedovati i vršiti prava sadržana u članu 9. Evropske konvencije i da, ustvari, djeluje u ime svoga članstva (vidi Evropska komisija za ljudska prava, *Chapell protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, odluka od 14. jula 1987. godine, Odluke i izvještaji broj 53, str. 241, 246; *X i Crkva scientologa protiv Švedske*, odluka od 5. maja 1979. godine, Odluke i izvještaji Evropske komisije za ljudska prava br. 16, str. 68, 70).

40. Član 9. Evropske konvencije je strukturiran tako da prvi stav definiše zaštićene slobode, a drugi stav sadrži tzv. restriktivnu klauzulu, odnosno propisuje okolnosti pod kojima javna vlast može ograničiti uživanje zaštićenih sloboda. Član 9. stav 1. Evropske konvencije nabroja oblike u kojima se religija može manifestirati, kao što su obred, propovijedanje i vršenje vjerskih dužnosti i rituala. Međutim, ovaj član ne štiti svaki akt motiviran ili inspiriran vjerom ili uvjerenjem (vidi Evropski sud za ljudska prava, *Kalaç protiv Turske*, presuda od 1. jula 1997. godine, Izvještaji o presudama i odlukama 1997-IV, tačka 27).

41. Ograničenje propisano u članu 9. stav 2. Evropske konvencije dozvoljava državama mogućnost odlučivati samo u pogledu obima uživanja ovih prava i sloboda, i to onda kada je ta intervencija države u skladu sa zakonom, odnosno propisana zakonom ili je neophodna u demokratskom društvu, a u cilju zaštite osnovnih vrijednosti svake države, kao što su javna sigurnost, zaštita javnog poretka, zdravlja ili morala, ili zaštita prava i sloboda drugih lica. Znači, državi je dozvoljeno u općem, društvenom interesu vršenje ovih prava ograničiti, ali ne i suspendirati ih.

42. Ustavni sud će, imajući u vidu navedene principe, ispitati osnovanost navoda apelacije u odnosu na član II/3.g) Ustava Bosne i Hercegovine i član 9. Evropske konvencije.

43. Pri određivanju radi li se u konkretnom slučaju o povredi člana 9. Evropske konvencije, prvenstveno se mora utvrditi je li apelant kao vjerska zajednica titular prava i sloboda zagaraniranih članom 9. stav 1. Evropske konvencije i «ograničava» li osporenom presudom javna vlast apelantovu slobodu manifestiranja vjere. Drugo, da bi «ograničavanje» bilo opravdano, mora biti «u skladu sa zakonom». Razmatrajući princip zakonitosti ograničenja sloboda zaštićenih članom 9. Evropske konvencije, Evropski sud za ljudska prava se pozvao na svoju praksu u vezi s čl. 8. i 11. Evropske konvencije (vidi *Hasan i Tchaouch protiv Bugarske*, presuda od 26. oktobra 2000. godine, predstavka broj 30985/96, stav 84). U tom smislu uvjet zakonitosti se, u skladu sa značenjem termina Evropske konvencije, sastoji iz više elemenata: (a) ograničavanje mora biti zasnovano domaćim ili međunarodnim zakonom; (b) zakon o kojem je riječ mora biti primjereno dostupan tako da pojedinac bude primjereno upućen na okolnosti zakona koje se mogu primijeniti na dati predmet i (c) zakon također mora biti formuliran s odgovarajućom tačnošću i jasnoćom da bi se pojedincu dozvolilo da prema njemu prilagodi svoje postupke (vidi Evropski sud za ljudska prava, *Sunday Times protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, presuda od 26. aprila 1979. godine, serija A, broj 30, stav 49).

44. U slučaju da se ispostavi da je to «ograničavanje» zaštićenih sloboda u skladu sa zakonom i tada može predstavljati povredu člana 9. Evropske konvencije ako se smatra da ono nije «neophodno» da bi se postigao jedan od zakonitih ciljeva iz člana 9. stav 2. Evropske konvencije. Neophodno u ovom kontekstu znači da «ograničenje» odgovara «pritiscima društvenih potreba» i da postoji razumna relacija proporcionalnosti između ograničenja i zakonitog cilja kojem se teži. Evropski sud za ljudska prava je ustanovio principe u vezi sa zahtjevom «neophodnosti» koji moraju utjecati na ponašanje država članica kad postavljaju ograničenja na djelovanje različitih vjerskih zajednica (vidi Evropski sud za ljudska prava, *Metropolitanska crkva Besarabije i drugi protiv Moldavije*, presuda od 3. decembra 2001. godine, predstavka broj 45701/99, st. 115-119). Sud je naglasio da u demokratskom društvu u kojem postoji nekoliko religija može biti neophodno postaviti ograničenja da bi se izmirili interesi različitih grupa i da bi se osiguralo poštivanje uvjerenja svih.

45. Općenito u Bosni i Hercegovini oblik zaštite i ograničavanja slobode vjere je definiran Zakonom o slobodi vjere i pravnom položaju crkava i vjerskih zajednica («Službeni glasnik BiH» broj 5/04) koji u suštini preuzima principe sekularnog društvenog uređenja

uspostavljene u ranije važećem Zakonu o pravnom položaju vjerskih zajednica («Službeni list SRBiH» broj 36/76). Ovaj zakon, pored toga što u sebi inkorporira odredbu člana 9. Evropske konvencije, razrađuje pravni položaj vjerskih zajednica u demokratskom i sekularnom društvenom uređenju Bosne i Hercegovine.

46. Primjenjujući navedene principe na konkretnu situaciju Ustavni sud će najprije ustanoviti je li apelant subjekt koji uživa zaštitu ustavnog prava na slobodu misli, savjesti i vjere. Imajući u vidu jurisprudenciju Doma za ljudska prava za Bosnu i Hercegovinu, kao i jurisprudenciju organa konvencije koji su već ustanovili da vjerske zajednice uživaju zaštitu prava iz člana 9. Evropske konvencije u svojoj kolektivnoj dimenziji, Ustavni sud zaključuje da je apelant kao vjerska zajednica titular prava iz člana II/3.g) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 9. Evropske konvencije

47. Sada se postavlja pitanje je li apelantu koji je kao vjerska zajednica titular prava na slobodu vjeroispovijesti osporenom presudom Vrhovnog suda ta sloboda ograničena i je li eventualno ograničenje bilo opravdano u smislu člana 9. stav 2. Evropske konvencije. Da bi to ograničenje bilo prihvatljivo, trebalo bi biti propisano zakonom i neophodno u demokratskom društvu zbog postizanja jednog ili više legitimnih ciljeva nabrojanih u članu 9. stav 2. Evropske konvencije.

48. Ustavni sud ukazuje na okolnost da je u postupku pred redovnim sudovima utvrđeno da je ostavilac Bruno Batinić u momentu smrti posjedovao vlastitu imovinu, a da nije sačinio testament kojim bi imovinu ostavio apelantu. Prema normama kanonskog prava redovnik je dužan sačiniti testament kao pravnu radnju raspolaganja vlastitom imovinom koja bi bila pravno valjana u građansko-pravnom smislu, a imovina fizičkog lica koji je istovremeno i redovnik po sili zakona, uključujući i norme kanonskog prava, nije imovina crkve. Vrhovni sud je imajući u vidu navedene okolnosti, kao i apelantov ustavno-pravni položaj, ocijenio da apelant nije uspio dokazati da je na zakonit način stekao imovinu u smislu člana 23. Zakona o vlasničko-pravnim odnosima. Imajući u vidu navedeno, Ustavni sud smatra da osporenom Presudom Vrhovnog suda broj Rev-464/03 od 26. jula 2005. godine kojom je odbijen apelantov tužbeni zahtjev nije došlo do «ograničavanja» apelantove slobode kao vjerske zajednice u smislu člana 9. Evropske konvencije, pa samim tim nema potrebe da Ustavni sud razmatra ostale aspekte člana 9. Evropske konvencije.

49. Ustavni sud zaključuje da nije došlo do povrede apelantovog prava na poštivanje njegove slobode manifestiranja vjeroispovijesti prema članu II/3.g) Ustava Bosne i Hercegovine i članu 9. Evropske konvencije.

VIII. Zaključak

50. U konkretnom slučaju, Ustavni sud je zaključio da osporena presuda nije povrijedila član II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i član 6. stav 1. Evropske konvencije, jer je u skladu s ustavno-pravnim okvirom kojim se regulira pravni položaj vjerskih zajednica, a Vrhovni sud je dovoljno jasno i argumentirano obrazložio primjenu relevantnih pravnih propisa. Ustavni sud je također zaključio da nema povrede člana II/3.g) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 9. Evropske konvencije, jer osporenim presudom nije došlo do «ograničenja» apelantove slobode vjere.

51. Na osnovu člana 16. stav 4. tačka 9. i člana 61. st. 1. i 3. Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je odlučio kao u dispozitivu ove odluke.

52. Prema članu VI/4. Ustava Bosne i Hercegovine, odluke Ustavnog suda su konačne i obavezujuće.

Predsjednica
Ustavnog suda Bosne i Hercegovine
Hatidža Hadžiosmanović

Predmet broj AP 825/06

**ODLUKA O
DOPUSTIVOSTI I
MERITUMU**

Apelacija Fatime Mehić podnesena protiv Presude Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj Rev-416/04 od 1. siječnja 2005. godine i Presude Kantonalnog suda u Sarajevu broj GŽ-2113/03 od 27. ožujka 2004. godine, te zbog duljine trajanja postupka koji je okončan pobijanim presudama, a koji je pred Općinskim sudom u Sarajevu vođen u predmetu broj P-1074/89

Odluka od 18. listopada 2007. godine

Ustavni je sud Bosne i Hercegovine u plenarnom sazivu u predmetu broj **AP 825/06**, rješavajući apelaciju **Fatime Mehić**, na temelju članka VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine, članka 59. stavak 2. alineja 2. i članka 61. st. 1, 2. i 3. Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine («Službeni glasnik Bosne i Hercegovine» broj 60/05), u sastavu:

Hatidža Hadžiosmanović, predsjednica

David Feldman, dopredsjednik

Miodrag Simović, dopredsjednik

Valerija Galić, dopredsjednica

Tudor Pantiru, sudac

Mato Tadić, sudac

Constance Grewe, sutkinja

Seada Palavrić, sutkinja

Krstan Simić, sudac

na sjednici održanoj 29. rujna 2007. godine donio

ODLUKU O DOPUSTIVOSTI I MERITUMU

Djelomično se usvaja apelacija Fatime Mehić.

Ustvrdjuje se kršenje članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda u odnosu na pravo na donošenje odluke u razumnom roku u postupku broj P-1074/89 koji je vođen pred Općinskim sudom u Sarajevu.

Odbija se kao neutemeljena apelacija Fatime Mehić podnesena protiv Presude Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj Rev-416/04 od 1. prosinca 2005. godine i Presude Kantonalnog suda u Sarajevu broj GŽ-2113/03 od 27. ožujka 2004. godine u odnosu na ostale navode u svezi s člankom II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i člankom 6. stavak 1. Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda.

Odluku objaviti u «Službenom glasniku Bosne i Hercegovine», «Službenim novinama Federacije Bosne i Hercegovine», «Službenom glasniku Republike Srpske» i «Službenom glasniku Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine».

Obrazloženje

I. Uvod

1. Fatima Mehić (u daljnjem tekstu: apelantica) iz Podorašca koju zastupa Ismet Mehić, odvjetnik iz Sarajeva, je podnijela 15. ožujka 2006. godine apelaciju Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Ustavni sud) protiv Presude Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Vrhovni sud) broj Rev-416/04 od 1. prosinca 2005. godine i Presude Kantonalnog suda u Sarajevu (u daljnjem tekstu: Kantonalni sud) broj Gž-2113/03 od 27. ožujka 2004. godine, te zbog duljine trajanja postupka koji je okončan pobijanim presudama, a koji se pred Općinskim sudom u Sarajevu (u daljnjem tekstu: Općinski sud) vodio u predmetu broj P-1074/89.

II. Postupak pred Ustavnim sudom

2. Na temelju članka 22. st. 1. i 2. Pravila Ustavnog suda, od Vrhovnog, Kantonalnog i Općinskog suda, te od «Sarajevo osiguranja» d.d. Sarajevo (u daljnjem tekstu: tuženi) je zatražena 16. ožujka 2006. godine dostava odgovora na apelaciju, a od Općinskog suda i dostava na uvid spis broj P-1074/89.

3. Na temelju članka 26. stavak 2. Pravila Ustavnog suda, odgovor na apelaciju je 28. svibnja 2007. godine dostavljen apelantici.

III. Činjenično stanje

4. Činjenice predmeta koje proizlaze iz apelantičinih navoda i dokumenata podastrih Ustavnom sudu se mogu sumirati na sljedeći način.

5. Apelantica je 15. travnja 1981. godine podnijela protiv tuženog tužbu za naknadom štete zbog smrti svoga supruga u prometnoj nezgodi kojom je tražila isplatu nematerijalne i materijalne štete, kao i naknadu izgubljene dobiti koja se ogleda u visini mirovine koja je apelantici pripala nakon suprugove smrti, te prihoda koje bi on ostvarivao poljoprivrednom

djelatnošću. Tijekom postupka apelantica je povukla tužbu u odnosu na nematerijalnu i materijalnu štetu koju je tuženi u međuvremenu isplatio, ali je ostala kod dijela tužbenoga zahtjeva koji se odnosi na izgublenu dobit. Općinski je sud o ovom tužbenom zahtjevu odlučio Presudom broj P-2366/81 od 11. siječnja 1984. godine koja je ukinuta Presudom tadašnjeg Višeg suda u Sarajevu broj Gž-75/89 od 23. veljače 1989. godine. Nakon što je predmet vraćen Općinskom sudu na ponovno suđenje zaveden je pod brojem P-1074/89, a posljednja je rasprava prije početka rata održana 11. travnja 1991. godine.

6. Prvo ročište nakon prestanka rata je održano 19. studenoga 1997. godine. Na ovom je ročištu usvojen apelantičin prijedlog za provedbom financijskog vještačenja, a raspravljanje je odloženo na neodređeno vrijeme. Nakon što je vještak dostavio nalaz, ročište je zakazano za 19. veljače 1998. godine. Na ovom je ročištu tuženi iznio primjedbe na vještakov nalaz i predložio provedbu novog vještačenja što je sud odbio, a tuženom je naložena pismena dostava primjedbi. Na sljedeće ročište koje je zakazano za 23. travanj 1998. godine tuženi nije pristupio niti je dostavio pismene primjedbe na vještakov nalaz, pa je ročište odloženo i novo zakazano za 20. svibanj 1998. godine. Na ovom je ročištu apelantičin punomoćnik predložio vještačenje uz pomoć vještaka agronoma i dopunu financijskog vještačenja. Sud je prihvatio prijedlog za vještačenjem uz pomoć agronoma, a u odnosu na dopunu financijskog vještačenja nije donio odluku, pa je rasprava odložena na neodređeno vrijeme.

7. Novo je ročište zakazano tek nakon proteka jedne godine i devet mjeseci, tj. za 29. veljače 2000. godine. Budući je apelantičin punomoćnik imao prigovore na nalaz vještaka agronoma i predložio pozivanje vještaka na ročište da bi se izjasnio o primjedbama, ovo je ročište odloženo i određeno je pozivanje vještaka agronoma. Ročište zakazano za 11. travanj 2000. godine je odloženo jer nije došao vještak, a ročište zakazano za 16. svibanj 2000. godine je odloženo zato što nije došao apelantičin punomoćnik. Sljedeće je ročište zakazano za 13. srpanj 2000. godine, ali nije održano zato što je spis presigniran drugom sucu, a apelantičin je punomoćnik tražio odgodu ročišta na neodređeno vrijeme, te dostavu predmeta predsjedniku suda s prijedlogom da se spis vrati sucu koji je do tada vodio predmet. Apelantičin je punomoćnik naveo da je «predsjedavajući sudac upoznat s činjeničnim stanjem i da bi presigniranjem spisa novom sucu došlo do otezanja parničnoga postupka koji traje već 20 godina».

8. Sljedeće je ročište zakazano za 1. studeni 2000. godine na kojemu je ispitan vještak agronom. Na ovome ročištu apelantičin je punomoćnik ponovno predložio provedbu dopunskog financijskog vještačenja čemu se tuženi protivio zahtijevajući da apelantičin

punomoćnik precizira tužbeni zahtjev. Općinski je sud odredio provedbu dopunskog financijskog vještačenja i raspravu je odložio na neodređeno vrijeme. Nakon što je dostavljen dopunski nalaz vještaka financijske struke, rasprava je zakazana za 20. lipanj 2001. godine. Apelantičin punomoćnik nije imao primjedbi na vještakov nalaz, ali je predložio pozivanje vještaka na sljedeće ročište kako bi odgovorio na pitanje je li u ukupan iznos prema njegovom nalazu ušao i obračun zateznih kamata.

9. Ročišta zakazana za 13. rujan i 14. studeni 2001. godine nisu održana, jer vještak nije pristupio, a ročište zakazano za 15. siječanj 2002. godine nije održano uz suglasan prijedlog apelantičinog punomoćnika i tuženog, iako je vještak pristupio. Novo je ročište održano 4. veljače 2002. godine, saslušan je vještak financijske struke, ali je odlučeno da se ponovno zatraže podaci od Zavoda za statistiku o prosječnoj starosti muškaraca i žena u BiH za razdoblje 1991-2001. godine, pa je ročište odloženo na neodređeno vrijeme. Sljedeće je ročište zakazano za 16. svibanj 2002. godine, ali je odloženo kako bi se tuženi izjasnio na precizirani tužbeni zahtjev koji je apelantica dostavila dan ranije, a odloženo je i ročište zakazano za 17. srpanj 2002. godine, jer tužena nije pristupila. Ročište zakazano za 23. rujan 2002. godine je odloženo zbog sučeve bolesti. Rasprava je zaključena na ročištu zakazanom za 31. listopad 2002. godine.

10. Presudom Općinskog suda broj P-1074/89 od 31. listopada 2002. godine udovoljeno je apelantičinom tužbenom zahtjevu, pa je tuženi obvezan apelantici naknaditi štetu u iznosu od 56.561,18 KM na ime neostvarenih prihoda u razdoblju od 1. lipnja 1978. godine do 30. travnja 2001. godine, a da joj u vidu rente isplati po 205,68 KM mjesečno od 1. svibnja 2001. godine do 31. prosinca 2003. godine, tj. do navršenih 80 godina starosti poginulog supruga, s pripadajućim zateznim kamatama i troškovima postupka u iznosu od 10.879,08 KM. Prvostupanjski je sud ocijenio da je doprinos poginulog nastanku prometne nezgode bio 10%, pa je sukladno tome odbio dio tužbenoga zahtjeva.

11. Prvostupanjska je presuda dostavljena na otpremu tek 1. kolovoza 2003. godine nakon čega je tuženi protiv te presude izjavio priziv 22. kolovoza 2003. godine. Kantonalni je sud pobijanom Presudom broj Gž-2113/03 od 27. siječnja 2004. godine uvažio priziv tuženog i preinačio prvostupanjsku presudu u dosuđujućem dijelu tako što je odbio apelantičin tužbeni zahtjev. U obrazloženju ove presude Kantonalni je sud naveo da je predmetom ovog spora bila naknada izmakle koristi, a da se prema Zakonu o obligacijskim odnosima (u daljnjem tekstu: ZOO) pri ocjeni visine izmakle koristi uzima u obzir dobitak koji se mogao utemeljeno očekivati prema redovitom tijeku stvari, a čije je ostvarenje spriječeno štetnikovom radnjom. Međutim, Kantonalni sud navodi da je iz nalaza i mišljenja vještaka

agronoma ustvrđeno da apelantica koristi zemljište u kontinuitetu i da je to zemljište u cijelosti obrađeno i donosi prihod. Stoga je Kantonalni sud zaključio da je prvostupanjski sud pogrešno ustvrdio da apelantica trpi štetu, budući apelantica nije spriječena štetnikovom radnjom ostvarivati prihod s tog zemljišta.

12. Protiv drugostupanjske je presude apelantica izjavila reviziju 29. ožujka 2004. godine koja je odbijena pobijanom Presudom Vrhovnog suda broj Rev-416/04 od 1. prosinca 2005. godine. Vrhovni se sud umjesto zasebnog obrazloženja svoje odluke pozvao na obrazloženje drugostupanjske presude, a na temelju članka 376. ranijeg Zakona o parničnome postupku (u daljnjem tekstu: ZPP) koji se u konkretnome slučaju primjenjivao na temelju odredbe članka 456. stavak 1. sadašnjeg ZPP-a.

IV. Apelacija

a) Navodi iz apelacije

13. Apelantica smatra da joj je pobijanim presudama prekršeno pravo na pravično suđenje, prije svega zato što smatra da iz dokaza provedenih u prvostupanjskom postupku njezino pravo na naknadu materijalne štete u vidu izgubljene dobiti nije moglo biti dovedeno u pitanje. Apelantica smatra da joj je Kantonalni sud odbio tužbeni zahtjev paušalnom tvrdnjom da ona nije trpjela gubitak prihoda od poljoprivrede nakon suprugove smrti zato što je Kantonalni sud pogrešno protumačio nalaz vještaka agronoma. Također smatra da je Kantonalni sud potpuno zanemario da je do suprugove smrti apelantica imala i kravu koju nakon njegove smrti nije više mogla držati, jer je ostala sama, te da apelantica nije mogla obrađivati obiteljsko imanje u onoj mjeri u kojoj je to imanje bilo obrađivano dok joj je suprug bio živ. Zbog toga je, navodi dalje, imanje zapušteno, odnosno nije korišteno za kulture koje su donosile znatan prihod obitelji, a dijelom je davano i susjedima na korištenje i obradu. Također, apelantica smatra da joj je pravo na pravično suđenje prekršeno i zbog duljine trajanja postupka koji je započet podnošenjem tužbe 1981. godine, a okončan pobijanom presudom Kantonalnog suda 2004. godine, odnosno revizijskom presudom Vrhovnog suda 2005. godine.

b) Odgovor na apelaciju

14. Vrhovni je sud pobio navode iz apelacije navodeći da joj odlukama koje apelantica pobija nisu prekršena ustavna prava, te da apelantica apelacijom samo želi dovesti u dvojbu pravilnost ustvrđenja činjeničnog stanja na kojemu su pobijane presude utemeljene.

15. Kantonalni je sud također pobio navode iz apelacije navodeći da je u postupku ustvrđeno da je apelantica imanje koristila u kontinuitetu od 1957. godine, te da je zemljište obrađeno, pa da stoga nisu bili ispunjeni uvjeti iz članka 189. st. 1. i 3. ZOO-a, tj. da nije izostao dobitak koji se redovito mogao očekivati zbog čega je tužbeni zahtjev odbijen.

16. Općinski je sud u odgovoru na apelaciju naveo da je predsjedatelju vijeća u ovoj pravnoj stvari prestao mandat 15. prosinca 2003. godine zbog čega «on ne može dostaviti izjašnjenje glede navoda iz apelacije».

17. Tuženi je također pobio navode iz apelacije navodeći da apelantica nije imala nikakvih prepreka da nakon suprugove smrti nastavi s obrađivanjem zemljišta. Tuženi navodi i da su vještaci agronomi davali mišljenje o tomu koliki bi se prihod mogao ostvarivati s imanja poginulog, odnosno apelantičinog imanja, ali to ne znači da je to gubitak koji apelantica trpi u svakom slučaju. Naime, apelantičin je suprug bio u radnom odnosu, a zemljište je obrađivao samo za potrebe obitelji, a ne za tržište. Također, tuženi navodi da je iz nalaza vještaka agronoma vidljivo da je apelantičino imanje obrađeno, pa je pravilno zaključeno da joj ne pripada pravo na naknadu štete zbog neostvarenih prihoda od poljoprivrede. U svezi s navodima o duljini postupka tuženi ističe da je tomu doprinijela i apelantica time što nije dostavila adekvatne dokaze, te predlaganjem brojnih vještačenja, a u obzir treba uzeti i rat.

18. Apelantica je dopisom od 13. lipnja 2006. godine pobila navode iz odgovora na apelaciju navodeći da su ti navodi netočni, te da ni jedan od vještaka nije pobio postojanje izmakle koristi koju apelantica traži tužbom. Apelantica smatra da je «nemoralno tvrđenje» Vrhovnog suda da nije trpjela štetu prema traženom temelju zato što je imanje stalno bilo obrađivano, te da se «postavlja pitanje je li apelantica to sama činila ili je morala angažirati druge za obrađivanje zemlje ili pak dati dio imanja drugom da bi se njoj obradio dio zemljišta».

V. Relevantni propisi

19. U **Zakonu o parničnome postupku** («Službene novine Federacije BiH» br. 42/98 i 3/99) relevantne odredbe glase:

«Članak 8.

Koje će činjenice uzeti kao dokazane odlučuje sud prema svom uvjerenju na temelju savjesne i brižljive ocjene svakog dokaza pojedinačno i svih dokaza zajedno, a i na temelju rezultata cjelokupnog postupka.

Članak 10.

Sud je dužan nastojati provesti postupak bez odugovlačenja i sa što manje troškova, te onemogućiti svaku zlouporabu prava koja strankama pripadaju u postupku.

Članak 319.

Presuda se mora izraditi u roku od osam dana od donošenja. [...]

Članak 336.

[...] Bitna povreda odredaba parničnoga postupka uvijek postoji:

[...]13. Ako presuda ima nedostataka zbog kojih se ne može ispitati, a osobito [...] ako presuda nema uopće razloga, ili u njoj nisu navedeni razlozi o odlučnim činjenicama, ili su ti razlozi nerazvidni ili proturječni, ili ako o odlučnim činjenicama postoji proturječnost između onoga što se u razlozima presude navodi o sadržaju isprava ili zapisnika o iskazima danim u postupku i samih isprava ili zapisnika.

Članak 376.

Kad odbije reviziju, Vrhovni sud Federacije se može umjesto zasebnog obrazloženja pozvati u izreci presude na razloge iz prvostupanjske ili drugostupanjske odluke. [...]

20. U **Zakonu o obligacijskim odnosima** («Službeni list SFRJ» br. 29/78, 39/85 i 57/89, te «Službeni list RBiH» br. 2/92 i 13/93) relevantne odredbe glase:

«Članak 189.

(1) Oštećenik ima pravo kako na naknadu obične štete, tako i na naknadu izmakle koristi.

(2) Pri ocjeni visine izmakle koristi uzima se u obzir dobitak koji se mogao utemeljeno očekivati prema redovitom tijeku stvari ili prema zasebnim okolnostima, a čije je ostvarenje spriječeno štetnikovom radnjom ili propuštanjem. [...]

VI. Dopustivost

21. Sukladno članku VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine, Ustavni sud ima prizivnu mjerodavnost u pitanjima koja su sadržana u ovome Ustavu, kada ona postanu predmetom spora zbog presude bilo kojega suda u Bosni i Hercegovini.

22. Sukladno članku 16. stavak 1. Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud može razmatrati apelaciju samo ako su protiv presude, odnosno odluke koja se njome pobija, iscrpljeni svi učinkoviti pravni lijekovi mogući prema zakonu i ako se podnese u roku od 60 dana od dana kada je podnositelj apelacije primio odluku o posljednjem učinkovitom pravnom lijeku koji je koristio.

23. U konkretnome slučaju, predmet pobijanja apelacijom je Presuda Vrhovnog suda broj Rev-416/04 od 1. prosinca 2005. godine protiv koje nema drugih učinkovitih pravnih lijekova mogućih prema zakonu. Potom, pobijanu je presudu apelant primio 18. siječnja 2006. godine, a apelacija je podnesena 15. ožujka 2006. godine, tj. u roku od 60 dana kako je propisano člankom 16. stavak 1. Pravila Ustavnog suda. Konačno, apelacija ispunjava i uvjete iz članka 16. st. 2. i 4. Pravila Ustavnog suda, jer nije očito (*prima facie*) neutemeljena, niti postoji neki drugi formalni razlog zbog kojega apelacija nije dopustiva.

24. Imajući u vidu odredbe članka VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine, članka 16. st. 1, 2. i 4. Pravila Ustavnog suda, Ustavni je sud ustvrdio da predmetna apelacija ispunjava uvjete glede dopustivosti.

VII. Meritum

25. Apelantica smatra da joj je pobijanim presudama prekršeno pravo na pravično suđenje iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 1. Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda (u daljnjem tekstu: Europska konvencija).

26. Članak II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine u relevantnom dijelu glasi:

«Sve osobe na teritoriju Bosne i Hercegovine uživaju ljudska prava i slobode iz stavka 2. ovoga članka što uključuje:

[...]

(e) Pravo na pravično saslušanje u građanskim i kaznenim stvarima i druga prava u svezi s kaznenim postupkom.»

Članak 6. stavak 1. Europske konvencije u relevantnom dijelu glasi:

«1. Prigodom ustvrđivanja građanskih prava i obveza ili utemeljenosti bilo kakve kaznene optužbe protiv njega, svatko ima pravo na pravično suđenje i javnu raspravu u razumnom roku pred neovisnim i nepristranim, zakonom utemeljenim sudom. [...]»

Pravo na suđenje u razumnom roku

a) Razdoblje koje se uzima u obzir

27. Ustavni sud, prije svega, podsjeća na konstantnu praksu bivšeg Povjerenstva za ljudska prava (u daljnjem tekstu: Povjerenstvo) i Europskog suda za ljudska prava (u daljnjem tekstu: Europski sud) u odnosu na predmete o duljini postupka u kojima su postupci pokrenuti prije nego su tijela Europske konvencije utemeljila svoju vremensku mjerodavnost. Povjerenstvo i Europski sud smatraju da razdoblje koje se uzima u obzir u svrhu priziva glede duljine trajanja postupka počinje s danom utemeljenja njihove vremenske mjerodavnosti, a u ocjenjivanju razumnosti vremena koje je prevazišlo taj nadnevak mora se uzeti u obzir stadij postupka dostignut do tog nadnevka (vidi Europski sud, *Foti i drugi*, presuda od 10. prosinca 1982. godine, serija A, broj 56, stavak 53; *Styranski v. Poland*, broj 28616/95 ECHR 1998-VIII).

28. Slično tomu, Ustavni je sud u vlastitoj praksi u svezi s predmetima u kojima se apelanti žale da postupak traje nerazumno dugo zaključio da nema mjerodavnost razmatrati razdoblje koje je prethodilo 14. prosincu 1995. godine kao nadnevku kada je Ustav Bosne i Hercegovine stupio na pravnu snagu, već ispituje samo postupak koji je vođen nakon tog nadnevka budući samo to razdoblje *ratione temporis* spada u mjerodavnost Ustavnog suda.

29. U konkretnome slučaju, Ustavni sud opaža da je apelantica tužbu podnijela 1981. godine, a da je postupak u ovoj pravnoj stvari nakon prekida tijekom rata u Bosni i Hercegovini nastavljen zakazivanjem ročišta 19. studenoga 1997. godine. Imajući u vidu vlastitu jurisprudenciju i praksu Europskog suda, Ustavni će sud ispitati postupak u razdoblju od 19. studenoga 1997. godine pa nadalje.

30. Polazeći od kriterija ustvrđenih praksom Europskog suda, Ustavni sud ističe da se razumnost trajanja postupka u smislu članka 6. stavak 1. Europske konvencije ocjenjuje u svjetlu svih okolnosti predmeta uzimajući osobito u obzir složenost predmeta, ponašanje strana u postupku, s jedne strane, i suda i javnih vlasti s druge strane (vidi Europski sud, *Vernillo*, presuda od 20. veljače 1981. godine, serija A, broj 198, stavak 30; *Zimmermann i Steiner*, presuda od 13. srpnja 1983. godine, serija A, broj 66, stavak 24).

b) Složenost predmeta

31. Ustavni sud opaža da se u konkretnome slučaju radi o parničnome postupku koji se tiče naknade nematerijalne i materijalne štete nakon pogibije apelantičinog supruga. Imajući u vidu da je dio tužbenog zahtjeva koji se odnosio na nematerijalnu i materijalnu štetu povučen još 1981. godine, te da je prijeporno ostalo samo pitanje utemeljenosti i visine tužbenog zahtjeva u odnosu na izgublenu dobit, Ustavni sud smatra da se ne radi o osobito složenom predmetu.

c) Ponašanje apelantice

32. Ustavni sud opaža da je u razdoblju od 1996. godine do donošenja prvostupanjske presude prvostupanjski sud zakazao 18 rasprava od kojih apelantica i njezin punomoćnik nisu pristupili samo na jedno ročište, iako su bili uredno obaviješteni. Ustavni sud također opaža da ni apelantica ni njezin punomoćnik nisu prigovarali čestim odlaganjima rasprava na neodređeno vrijeme, te da u razdoblju od jedne godine i devet mjeseci, koliko je najdulje trajalo razdoblje neaktivnosti suda između dvije rasprave, nisu podnescima ili na drugi način inzistirali na ubrzanju aktivnosti suda. Ustavni sud opaža da je apelantičin punomoćnik predložio odgodu ročišta od 13. srpnja 2000. godine na neodređeno vrijeme, zato što je predmet presigniran drugom sucu, kao i da je ročište od 15. siječnja 2002. godine odloženo uz suglasan prijedlog apelantičinog punomoćnika i tuženog, bez navođenja razloga. Također, nakon svakog vještakovog pismenog nalaza koje je predlagao, apelantičin je punomoćnik tražio pozivanje vještaka na raspravu radi dodatnih pojašnjenja, čak i kada u biti nije imao primjedbi na vještakov nalaz. Također, Ustavni sud opaža da apelantičin punomoćnik nije dostavljao sudu pismene primjedbe na koje bi se vještak mogao izjasniti pismeno, mimo ročišta, što bi doprinijelo učinkovitijem vođenju postupka. Također, Ustavni sud opaža da je apelantičin punomoćnik na ročištu od 20. svibnja 1998. godine predložio izvođenje vještačenja uz pomoć vještaka agronoma i dopunsko financijsko vještačenje. Prvostupanjski je sud na tom ročištu odredio izvođenje dokaza uz pomoć vještaka agronoma, a o prijedlogu za dopunskim vještačenjem nije odmah odlučio, već je naznačio da će o tomu naknadno odlučiti. Međutim, ovaj prijedlog za dopunskim financijskim vještačenjem apelantičin punomoćnik nije ponovno postavio sve do ročišta održanog 1. studenoga 2000. godine, dakle u razdoblju duljem od dvije godine, iako su u međuvremenu održane četiri rasprave.

33. Ustavni sud smatra da je ovakvo ponašanje apelantičinog punomoćnika u određenoj mjeri doprinijelo ukupnom trajanju postupka u razdoblju koji se ispituje, ali će zaključak

o tomu je li taj doprinos bio odlučujući Ustavni sud izvesti nakon analize ponašanja sudova.

d) Ponašanje sudova

34. Ustavni sud opaža da je sud od 18 ročišta koja je zakazao u razdoblju koje se ispituje, pet puta raspravljanje odložio na neodređeno vrijeme zbog provedbe vještačenja i dopunskih vještačenja. Nakon odlaganja rasprave od 20. svibnja 1998. godine rasprava je nastavljena tek godinu i devet mjeseci kasnije, 29. veljače 2000. godine, kada je usvojen zahtjev apelantičinog punomoćnika za pozivanjem vještaka radi izjašnjenja na njegove prigovore, a za ovakvo odlaganje nije dano nikakvo obrazloženje. Također, Općinski je sud prihvatio i prijedlog apelantičinog punomoćnika za odgodom ročišta zakazanog za 13. srpanj 2000. godine na neodređeno vrijeme kako bi predsjednik suda odlučio o tomu da se predmet koji je u međuvremenu presigniran drugom sucu, vrati sucu koji je do tada vodio postupak. Sljedeće ročište koje je nakon toga zakazano 1. studenoga 2000. godine opet je odloženo na neodređeno vrijeme kako bi se provelo dopunsko financijsko vještačenje koje je predloženo više od dvije godine ranije, a o tom prijedlogu Općinski sud nije ranije odlučio. Konačno, ročište od 4. veljače 2002. godine je odloženo na neodređeno vrijeme kako bi se ponovno zatražio podatak od Zavoda za statistiku budući je sud smatrao da je «podatak koji je [sudu] dostavljen 27. lipnja i 26. rujna 2001. godine utemeljen na pogrešnim činjenicama», mada takav stav nije ničim obrazložen. Također, dvije su rasprave odložene zato što je apelantičin punomoćnik predložio pozivanje vještaka na raspravu, a tri zato što vještak nije došao. Jedna je rasprava odložena zbog sučeve bolesti, a tri zato što nije pristupio tuženi.

35. Nadalje, nakon što je rasprava zaključena 31. listopada 2002. godine Općinski je sud presudu dostavio na otpremu tek 1. kolovoza 2003. godine, dakle tek nakon devet mjeseci, mada je raniji ZPP koji je primjenjivan u konkretnome slučaju propisivao da se presuda mora pismeno izraditi u roku od osam dana od dana donošenja. Ustavni sud opaža da Općinski sud ničim nije opravdao česte odgode rasprava na neodređeno vrijeme, neaktivnost suda u razdoblju duljem od godinu i devet mjeseci u jednom slučaju, niti propust da presudu izradi i dostavi u roku koji je propisan zakonom.

36. Uzimajući sve u obzir, Ustavni sud smatra da je sveukupnim načinom vođenja konkretnoga postupka Općinski sud značajno doprinio odugovlačenju postupka u konkretnome slučaju. Kod usporedbi doprinosa apelantice i Općinskog suda sveukupnom trajanju postupka, Ustavni sud smatra da iako je apelantica svojim ponašanjem prilično

doprinijela trajanju konkretnoga postupka, veći je doprinos Općinskog suda, osobito uzimajući u obzir činjenicu da je od podnošenja tužbe, 15. travnja 1981. godine, do pravomoćnog okončanja postupka Presudom Kantonalnog suda broj Gž-2113/03 od 27. siječnja 2004. godine postupak trajao skoro 23 godine. Općinski sud za svoje propuste nije ponudio bilo kakvo obrazloženje, a Ustavni sud smatra da ne postoji razumno i objektivno opravdanje za ovako dugo trajanje postupka, bez obzira na apelantičin doprinos. Stoga, Ustavni sud smatra da se razdoblje odlučivanja u konkretnome parničnome postupku nikako ne može smatrati «razumnim» u smislu članka 6. stavak 1. Europske konvencije.

37. Ustavni sud također opaža da je Kantonalni sud prilično brzo, u roku od pet mjeseci, donio odluku o apelantičinom prizivu, pa Ustavni sud ne smatra da je postupanje Kantonalnog suda značajno doprinijelo odugovlačenju postupka. Apelantica je protiv drugostupanjske odluke izjavila reviziju 29. ožujka 2004. godine o kojoj je Vrhovni sud odlučio u roku od jedne godine i osam mjeseci, što Ustavni sud ne smatra nerazumno dugim razdobljem u smislu članka 6. stavak 1. Europske konvencije.

38. Na temelju izloženoga, Ustavni sud smatra da se trajanje parničnoga postupka u razdoblju duljem od 23 godine može u najvećem dijelu staviti na teret Općinskom sudu, a da Općinski sud nije ponudio bilo kakve razloge koji bi se mogli smatrati razumnim i objektivnim opravdanjem.

39. Imajući u vidu navedeno, Ustavni sud smatra da je došlo do povrede prava na «suđenje u razumnom roku» kao jednom od elemenata prava na pravično suđenje iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 1. Europske konvencije. Budući je postupak okončan, Ustavni sud smatra da nije potrebno nalagati poduzimanje bilo kakvih konkretnih mjera u ovome slučaju, a apelantica nije postavila zahtjev za kompenzacijom.

Ostali navodi o kršenju prava na pravično suđenje

40. Ostali apelantičini navodi o kršenju prava na pravično suđenje se odnose na navode o pogrešno ustvrđenom činjeničnom stanju i o pogrešnoj primjeni materijalnog prava, tvrdeći da je Kantonalni sud odbio apelantičin zahtjev «jednom paušalnom i neutemeljenom tvrdnjom da nije trpjela gubitak prihoda od poljoprivrede nakon suprugove smrti». U svezi s ovim navodima, Ustavni sud podsjeća da prema praksi Europskog suda za ljudska prava i Ustavnog suda, nije zadaća ovih sudova preispitivati zaključke redovitih sudova glede činjeničnog stanja i primjene materijalnog prava (vidi Europski sud, *Pronina protiv*

Rusije, Odluka o dopustivosti od 30. lipnja 2005. godine, aplikacija broj 65167/01). Ustavni sud nije mjerodavan supstituirati redovite sudove u procjeni činjenica i dokaza, već je općenito zadaća redovitih sudova ocijeniti činjenice i dokaze koje su izveli (vidi Europski sud, *Thomas protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, presuda od 10. svibnja 2005. godine, aplikacija broj 19354/02). Zadaća je Ustavnog suda ispitati je li postupak u cjelini bio pravičan na način na koji to zahtijeva članak 6. stavak 1. Europske konvencije, te krše li odluke redovitih sudova ustavna prava (vidi Ustavni sud, Odluka broj AP 20/05 od 18. svibnja 2005. godine).

41. U konkretnome slučaju, Ustavni sud opaža da je Kantonalni sud za svoju odluku dao razvidno obrazloženje zbog čega je izveden zaključak da apelantica ne trpi štetu koju je tužbom tražila, a to je obrazloženje zadovoljavajuće u smislu članka 6. stavak 1. Europske konvencije. Ustavni sud ukazuje da apelantičino nezadovoljstvo pobijanim odlukama i ishodom ovoga postupka ne pokreće, samo po sebi, pitanja u svezi sa zaštićenim ustavnim pravima, a apelantica ne navodi nikakve proceduralne greške, niti su takve greške očite. Također, apelantica u apelaciji samo ponavlja navode koje je već isticala u reviziji protiv drugostupanjske odluke, a koje je već razmotrio i odbio Vrhovni sud.

42. U konkretnome slučaju, Ustavni sud nije pronašao ništa što bi ukazalo da su materijalno-pravni propisi proizvoljno ili nepravično primijenjeni na apelantičinu štetu, niti ima elemenata koji ukazuju na procesnu nepravičnost, pa Ustavni sud smatra da u odnosu na ove apelantičine navode nema kršenja prava na pravično suđenje iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 1. Europske konvencije.

VIII. Zaključak

43. Ustavni sud zaključuje da postoji povreda prava na pravičan postupak u odnosu na donošenje odluke u razumnome roku iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 1. Europske konvencije budući je parnični postupak u kojemu je apelantica stranka trajao preko 23 godine do donošenja pravomoćne presude, kada se takvo neopravdano trajanje sveukupnog postupka može u najvećem dijelu pripisati ponašanju mjerodavnog suda, te kada taj sud nije dao bilo kakve razloge koji bi se mogli smatrati razumnim i objektivnim opravdanjem za ovako dugo trajanje postupka. Međutim, nema kršenja prava na pravično suđenje u dijelu u kojemu se apelantica žali na pogrešno i nepotpuno ustvrđeno činjenično stanje i na pogrešnu primjenu materijalnog prava, kada su sudovi ispunili svoju dužnost i iznijeli razloge na kojima su njihove odluke utemeljene, a Ustavni sud nije mogao ustvrditi da je postupak prekršen na apelantičinu štetu.

44. Na temelju članka 61. st. 1, 2. i 3. Pravila Ustavnog suda, Ustavni je sud odlučio kao u dispozitivu ove odluke.

45. Prema članku VI/4. Ustava Bosne i Hercegovine, odluke Ustavnog suda su konačne i obvezujuće.

Predsjednica
Ustavnog suda Bosne i Hercegovine
Hatidža Hadžiosmanović

Предмет број АП 158/06

**ОДЛУКА О
ДОПУСТИВОСТИ И
МЕРИТУМУ**

Апелација Мирјане Галић, Ксеније
и Милана Ћулума поднесена због
неизвршења Рјешења Основног
суда у Бањој Луци број I-3422/04
од 4. фебруара 2005. године

Одлука од 18. октобра 2007. године

Уставни суд Босне и Херцеговине у Вијећу од пет судија у предмету број АП 158/06, рјешавајући апелацију **Мирјане Гајић, Ксеније и Милана Ћулума**, на основу члана VI/36) Устава Босне и Херцеговине, члана 59 став 2 алинеја 2, члана 61 ст. 1 и 2, и члана 64 став 1 Правила Уставног суда Босне и Херцеговине («Службени гласник Босне и Херцеговине» број 60/05), у саставу:

Хатица Хациосмановић, предсједница

Миодраг Симовић, потпредсједник

Валерија Галић, потпредсједница

Мато Тадић, судија

Сеада Палаврић, судија

на сједници одржаној 18. октобра 2007. године донио је

ОДЛУКУ О ДОПУСТИВОСТИ МЕРИТУМУ

Усваја се апелација Мирјане Гајић, Ксеније и Милана Ћулума.

Утврђује се повреда члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода у односу на право на приступ суду.

Ова одлука доставља се Влади Републике Српске да би се обезбиједила уставна права апеланата у складу с овом одлуком.

Налаже се Влади Републике Српске да, у складу с чланом 74 став 5 Правила Уставног суда Босне и Херцеговине, у року од три мјесеца од достављања ове одлуке обавијести Уставни суд Босне и Херцеговине о мјерама које су предузете с циљем да се изврши ова одлука.

Одлуку објавити у «Службеном гласнику Босне и Херцеговине», «Службеним новинама Федерације Босне и Херцеговине», «Службеном гласнику Републике Српске» и «Службеном гласнику Брчко Дистрикта Босне и Херцеговине».

Образложење

I. Увод

1. Мирјана Гајић, Ксенија и Милан Ћулум (у даљњем тексту: апеланти) из Бање Луке које заступају Маринко и Радмила Плавшић, адвокати из Бање Луке, поднијели су 27. јануара 2006. године апелацију Уставном суду Босне и Херцеговине (у даљњем тексту: Уставни суд) због тога што се није извршило Рјешење Основног суда у Бањој Луци (у даљњем тексту: Основни суд) број I-3422/04 од 4. фебруара 2005. године.

II. Поступак пред Уставним судом

2. На основу члана 22 ст. 1 и 2 Правила Уставног суда, од Основног суда и «Бањалучке банке» а.д. Бања Лука (у даљњем тексту: тужена) затражено је 6. априла 2007. године, а од Окружног суда у Бањој Луци (у даљњем тексту: Окружни суд) 9. маја 2007. године да доставе одговоре на апелацију.

3. Основни суд је доставио одговор на апелацију 3. маја 2007. године, Окружни суд 7. јуна 2007. године, док је тужена одговор на апелацију доставила 30. априла 2007. године.

4. На основу члана 26 став 2 Правила Уставног суда, одговор Окружног суда, Основног суда и тужене достављен је апеланту 6. септембра 2007. године.

III. Чињенично стање

5. Чињенице предмета које произилазе из навода апеланата и докумената који су предочени Уставном суду могу да се сумирају на следећи начин.

6. Пресудом Основног суда број П-1837/97 од 2. маја 2001. године, која је потврђена Пресудом Окружног суда број Гж-596/02 од 20. октобра 2004. године, обавезана је тужена «да правном преднику апеланата Војку Ћулуму исплати новчани депозит с девизне штедне књижице у износу од 168.499,11 ДМ, те да сходно истом основу плати износ од 411,61 ДМ, све с припадајућом каматом почев од 30. јуна 1998.

године па до исплате, као и трошкове парничног поступка у износу од 2.000,00 КМ с каматом почевши од 2. маја 2001. године па до исплате.

7. Правоснажним Рјешењем о наслеђивању број О-19212/04, које је Основни суд донио 10. новембра 2004. године, апеланти су проглашени законским наслеђницима иза умрлог Војка Ћулума.

8. Тужена је 5. јануара 2005. године против Пресуде Окружног суда број Гж-596/02 од 20. октобра 2004. године изјавила ревизију Врховном суду Републике Српске (у даљњем тексту: Врховни суд) о којој одлука још није донесена.

9. Рјешењем Основног суда број I-3422/04 од 4. фебруара 2005. године, које је потврђено Рјешењем Основног суда број I-3422/04 од 4. марта 2005. године, дозвољено је да се изврши правоснажна Пресуда Основног суда број П-1837/97 од 2. маја 2001. године, која је потврђена Пресудом Окружног суда број Гж-596/02 од 20. октобра 2004. године.

10. Апеланти су се обраћали туженој и Агенцији за банкарство Републике Српске (у даљњем тексту: Агенција) ургирајући да се спроведе рјешење о извршењу које је наведено.

11. Агенција је поднеском број 02-23-507-2/05 од 18. маја 2005. године обавијестила апеланте да је прибавила податке од тужене и утврдила да постоје законске сметње да се изврши предметно рјешење о извршењу, а које су садржане у одредбама члана 1 Закона о измјенама и допунама Закона о извршном поступку, односно члана 231 а Закона о извршном поступку («Службени гласник РС» бр. 59/03 и 85/03), којима је одређено да се одложи примјена Закона о извршном поступку док се не донесу посебни закони којим ће се регулисати извршење судских одлука сходно основу исплате старе девизне штедње. Даље је наведено да и одредбе члана 3 тачка 2 и чл. 11 до 15 донесеног Закона о утврђивању и начину измирења унутрашњег дуга Републике Српске («Службени гласник РС» број 63/04), којим је регулисан начин исплате старе девизне штедње, представљају законску сметњу да се изврши предметно рјешење. Апеланти су упућени да се као тражиоци извршења, у складу с чланом 12 Закона о утврђивању и начину измирења унутрашњег дуга Републике Српске који је тада важио, обратe Влади, односно Министарству финансија Републике Српске ради евидентовања њиховог потраживања сходно основу исплате старе девизне штедње.

IV. Апелација

а) Наводи из апелације

12. Апеланти су поднијели апелацију Уставном суду наводећи да су им због тога што није проведено Рјешење о извршењу Основног суда број I-3422/04 од 4. фебруара 2005. године, којим је дозвољено да се изврши пресуда која је правоснажна и извршна, односно због тога што су неисплаћена потраживања која су досуђена сходно основу старе девизне штедње, повријеђена уставна права на правично суђење, имовину и дјелотворан правни лијек из чл. II/3е) и к) Устава Босне и Херцеговине, члана 6 став 1 Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода (у даљњем тексту: Европска конвенција), члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију и члана 13 Европске конвенције. Апеланти су такође тражили да им се досуди компензација због нематеријалне штете, као признање за неправду коју су претрпјели због немогућности да се изврши пресуда која је правоснажна и то по 2.000,00 КМ сваком од њих.

б) Одговор на апелацију

13. Окружни суд у одговору на апелацију наводи да је тужена против Пресуде Окружног суда број Гж-596/02 од 20. октобра 2004. године изјавила ревизију Врховном суду о којој још није донесена одлука, па предлаже да се апелација одбаци као преурањена, будући да, сходно оцјени тог суда, нису исцрпљени сви дјелотворни правни лијекови који су могући сходно закону.

14. Основни суд у одговору на апелацију истиче да је апелација неоснована јер је тај суд усвојио предлог апеланата за дозволу извршења на основу правоснажне и извршне пресуде Основног суда број II-1837/97 од 2. маја 2001. године, која је потврђена Пресудом Окружног суда број Гж-596/02 од 20. октобра 2004. године, тј. донио је Рјешење о извршењу број I-3422/04 од 4. фебруара 2005. године, те је Рјешењем број I-3422/04 од 4. марта 2005. године одбио извршеников приговор с предлогом да се одложи извршење, као неоснован и рјешење о извршењу које је наведено у цијелости одржао на снази.

15. Тужена у одговору на апелацију истиче да као извршеник у извршној ствари апеланата као тражилаца извршења није извршила Рјешење Основног суда број I-3422/04 од 4. фебруара 2005. године, јер су постојале законске сметње да се оно

изврши. Тужена је указала на одредбе Закона о измјенама и допунама Закона о извршном поступку («Службени гласник РС» број 85/03), којима је регулисано одлагање примјене члана 231 Закона о извршном поступку док се не донесу посебни закони којим ће се регулисати извршење судских одлука сходно основу исплата старе девизне штедње. Такође је указала да и одредбе након тог донесеног Закона о утврђивању и начину измирења унутрашњег дуга Републике Српске («Службени гласник РС» број 63/04) којим је регулисан начин исплате старе девизне штедње нису дале право туженој на исплату старе девизне штедње, због чега је она предложила суду да сходно одредби члана 170 став 2 Закона о извршном поступку обустави поступак извршења. У међувремену је на нивоу Босне и Херцеговине донесен Закон о измирењу обавеза сходно основу рачуна старе девизне штедње («Службени гласник БиХ» број 28/06 од 14. априла 2006. године) у ком је у члану 27 регулисано извршење судских пресуда које имају повјериоци за рачуне старе девизне штедње. Тим чланом прописано је да и таква потраживања подлијежу верификовању с циљем да се региструју потраживања, што се доказује подношењем извршних судских пресуда које су повјериоци дужни да доставе агенцијама уз захтјев за верификовање. Сходно наведеном, тужена закључује да нема обавезу да изврши Рјешење Основног суда број I-3422/04 од 4. фебруара 2005. године, те да није повриједила права апеланата, па стога предлаже да се апелација одбије као неоснована.

V. Релевантни прописи

16. **Закон о извршном поступку** («Службени гласник Републике Српске» бр. 59/03 и 85/03)

«Члан 5

(1) У поступку извршења суд је дужан да поступа хитно.

(2) Суд је дужан да предмете узима у рад редом како их је примио, сем ако природа потраживања или посебне околности захтијевају да се поступи другачије.

Члан 23

(1) Извршне исправе су:

1) извршна одлука судова и извршно судско поравнање.[...]

Члан 25

(1) Судска одлука којом је наложено да се испуни потраживање на неко давање или чињење извршина је ако је постала правоснажна и ако је протекао рок да се добровољно испуни. [...]

Члан 166

(1) Извршење ради остварења новчаног потраживања према извршенику може да се проведе на свим средствима на његовим рачунима код банке, сем ако законом није другачије одређено.[...]

Члан 170

(1) Ако банка сматра да постоје законске или друге сметње за извршење сходно одредбама главе XII овог закона, задржаће рјешење о извршењу, извршити заплъену извршеникових средстава и о сметњама да обавијести суд.

(2) Ако се ради о сметњама које су трајне природе суд ће да обустави поступак, а у случају других разлога обавијестиће тражиоца извршења и банку о даљњем поступању.

Члан 229

Поступак извршења започет до дана ступања на снагу овог закона окончаће се сходно одредбама овог закона.

Члан 231

Одредбе других закона које се односе на захтјев да се одложи и прекине извршење неће се примјењивати у извршном поступку.

Члан 231 а

Примјена члана 231 Закона одлаже се док се не донесу посебни закони којим ће се регулисати извршење судских одлука сходно основу исплате старе девизне штетње, ратне штете и исплата сходно основу осталих судских одлука, вансудских поравнања и других управних аката, на основу потраживања из периода ратних дејстава између 20. маја 1992. и 19. јуна 1996. године.

Члан 232

Даном ступања на снагу овог закона престају да важе одредбе Закона о извршном поступку («Службени гласник Социјалистичке Федеративне Републике

Југославије» бр. 20/78, 6/82, 74/87, 57/89, 20/90, 27/90 и 35/91, те «Службени гласник Републике Српске» бр. 17/93 и 14/94).»

17. Закон о утврђивању и начину измирења унутрашњег дуга Републике Српске («Службени гласник Републике Српске» број 63/04 од 15. јула 2004. године, измјене објављене у «Службеном гласнику РС» број 47/06 од 11. маја 2006. године)

«Члан 1

Овим законом уређује се поступак, начин и рокови утврђивања и измиревања унутрашњег дуга Републике Српске (у даљњем тексту: унутрашњи дуг) према физичким и правним лицима, у укупном износу до 1.761,7 милиона КМ.

Члан 2

Измирење унутрашњег дуга врши се у складу с одредбама овог закона на начин који обезбјеђује и подржава макроекономску стабилност и фискалну одрживост Републике Српске.

Обавезе сходно основу унутрашњег дуга из члана 1 овог закона измирују се исплатом у готовини, емисијом обвезница и отписивањем, у складу с одредбама овог закона.

Члан 3.2

Под унутрашњим дугом, у смислу овог закона, подразумевају се:

2. Обавезе сходно основу девизне штедње депоноване код банака на територији Републике Српске до 31. децембра 1991. године (у даљњем тексту: стара девизна штедња) у износу до 774,9 милиона КМ.

Члан 11

Под старом девизном штедњом подразумева се девизна штедња депонована у најнижим пословним јединицама банака (филијалама) на територији Републике Српске, са стањем на дан 31. децембра 1991. године, умањена за износ средстава која су пренесена на јединствени приватизациони рачун и јединствени рачун власника старе девизне штедње и износ исплаћен до истека рока за верификовање утврђеног чланом 12 овог закона, у укупном износу до 774,9 милиона КМ.

Стара девизна штедња која је дефинисана ставом 1 овог члана не обухвата девизну штедњу која је депонирана у филијалама Љубљанске банке и Инвест банке

на територији Републике Српске, која ће да се рјешава у процесу сукцесије имовине бивше СФРЈ.

Члан 12

Влада Републике Српске ће у року до 90 дана од дана ступања на снагу овог закона да донесе акт којим ће да се регулишу ближи услови, поступак и рокови појединачног верификовања обавеза из члана 11 овог закона.

Обавезе сходно основу старе девизне штедње из члана 11 овог закона прерачунавају се у КМ према средњем званичном курсу Централне банке БиХ који важи на дан 31. августа 2004. године.

Члан 13

Обрачуната неисплаћена или неискориштена камата на стару девизну штедњу од 1. јануара 1992. године отписује се у цијелости, а највише до износа стања девизне штедње на дан верификовања и не представља обавезу Републике Српске.

Обавезе сходно основу старе девизне штедње које нису верификоване у складу с одредбама члана 12 овог закона отписују се и не представљају обавезу Републике Српске.

Уколико су обавезе верификоване на начин који је прописан чланом 12 овог закона веће од износа који је утврђен у члану 11 овог закона, разлика се отписује размјерним умањењем појединачних обавеза и не представља обавезу Републике Српске.

Члан 14

Обавезе које су дефинисане чланом 11 овог закона измирују се исплатом у готовини и емисијом обвезница.

Члан 15

Дио обавеза сходно основу старе девизне штедње у износу до 16,0 милиона КМ измириће се исплатом у готовини сваком власнику старе девизне штедње до 100 КМ, приликом поступка верификовања.

Износ до 100 КМ из претходног става укључује потраживања која су верификована према свим штедним рачунима власника старе девизне штедње.

Прије исплате у готовини, као што је предвиђено претходним ставом овог члана, појединачна потраживања ће да се верификују на начин који је предвиђен чланом 12 овог закона.

Дио обавеза сходно основу старе девизне штедње у износу до 39,1 милион КМ измириће се исплатом у готовини сваком власнику старе девизне штедње до 1000 КМ.

Обавезе сходно основу старе девизне штедње из става 4 овог члана ће да се измире у периоду од 4 године, с почетком у фискалној 2004. години.

Влада Републике Српске ће у року до 90 дана од дана ступања на снагу овог закона да донесе акт којим ће да одреди динамику и висину готовинске исплате.

Члан 16

Преостале обавезе сходно основу старе девизне штедње које нису исплаћене сходно члану 15 овог закона у износу до 719,8 милиона КМ, измириће се емисијом дугорочних обвезница под сљедећим условима:

- 1. с роком доспијевања до 30 година,*
- 2. исплатом у десет једнаких годишњих рата почевши од девете године прије крајњег датума доспијевања и*
- 3. без камате.*

Члан 17

Обвезнице које су издате у сврху да се измири унутрашње потраживање према Републици Српској не могу да се користе у приватизацији имовине која је државна. Стара девизна штедња може и даље да се користи у процесу приватизације до дана када ће она моћи да се претвори у обвезнице, у складу са законским прописима који регулишу приватизацију државног капитала.

Члан 22

У смислу овог закона, обвезница представља електронски запис који је издала Република Српска или је издат у име Републике Српске, с циљем да се измири унутрашњи дуг, који је регистрован у електронском регистру, а садржи право на исплату на одређени датум по доспијевању заједно с каматом, ако је овим законом предвиђена, а који не може да буде реализован или пренесен без електронског записа.

Емисиџа и начин издавања сваке серије обвезница у складу с одредбама овог закона врши се посебном одлуком Владе Републике Српске.

На емисију и промет обвезница примјењују се одредбе Закона о хартијама од вриједности који важи у Републици Српској.

Обвезнице које су дефинисане овим законом гласе на име, у конвертибилним маркама су (КМ), преносиве су без ограничења, у нематеријалном су облику и региструју се у Централном регистру хартија од вриједности Бања Лука.

Номинална вриједност обвезница које су емитоване у складу с одредбама овог закона износи 1 КМ.

Износи у фенинзима који су добивени прерачунавањем отписују се.

Обвезнице које су издате у складу с овим законом представљаће унутрашњи дуг Републике Српске, односно монетарну обавезу Републике Српске, изражен у домаћој валути, искључујући дуг Републике Српске сходно основу међународних споразума, а за који је зајмопримац Министарство финансија Републике Српске, у име Републике Српске.»

18. Закон о измирењу обавеза сходно основу рачуна старе девизне штедње («Службени гласник Босне и Херџеговине» број 28/06 од 14. априла 2006. године)

«Члан 1

1. Овим законом уређује се поступак, начин и рокови измирења обавеза Босне и Херџеговине сходно основу рачуна старе девизне штедње која је депонована у домаћим банкама на територији Босне и Херџеговине.

2. За измирење обавеза сходно основу рачуна старе девизне штедње одговорна је Босна и Херџеговина, а средства обезбјеђују Федерација Босне и Херџеговине, Република Српска и Дистрикт Брчко Босне и Херџеговине.

[...]

5. Измирењу обавеза Босне и Херџеговине у смислу ст. 1 и 2 овог члана претходи поступак верификовања потраживања.

Члан 2(1)

1. У смислу овог закона, под рачунима старе девизне штедње подразумијевају се девизна средства код банака које су се налазиле на територији Босне и

Херцеговине са стањем на дан 31. децембра 1991. године, укључујући камату која је обрачуната до тог датума, а умањену за директне исплате банке након тог датума, за пренесена и искоришћена средства са јединственог рачуна у Федерацији Босне и Херцеговине, и јединственог приватизационог рачуна у Републици Српској и Дистрикту и за евентуалне исплате послје 31. децембра 1991. године сходно било ком другом основу.

Члан 3(1)

Сходно прелиминарним подацима стара девизна штедња износи 1,979.000.000 КМ. Укупна сума ће да се одреди верификационим процесом.

Члан 4

Камата која је обрачуната и неисплаћена сходно уговорима из члана 1 став 1 након 1. јануара 1992. године се сторнира и од истог датума, па до ступања на снагу овог закона врши се нови обрачун камата према стопи од 0,5%.

Члан 6

2. Након завршетка верификовања, потражилац добија потврду о верификовању која идентификује потражиоца и верификује износ рачуна старе девизне штедње.

3. Потврда из става 2 овог члана представља основу за измирење потраживања сходно основу рачуна старе девизне штедње и издаје се у облику формулара који прописују ентитети и Дистрикт, и укључује сљедеће:

[...]

с. Изјаву да се одустаје од тужбе након што потражилац прими готовинску исплату.

Члан 15

7. Рјешавајући о поступку верификовања рачуна старе девизне штедње агенције и комисија дужни су да поступају сходно закону о управном поступку ентитета и Дистрикта.

Члан 17(1)

Рок да се поднесе захтјев за верификовање рачуна старе девизне штедње је шест мјесеци од дана када је ступио на снагу овај закон, а агенције су дужне да

заврше поступак верификовања у року од девет мјесеци од дана када је ступио на снагу овај закон.

Члан 18

2. Ако је верификовање појединачних захтјева завршено и потражилац се слаже с износом који су агенције верификовале, потражилац мора да потпише изјаву о верификовању. Потражиоцу се након што потпише изјаву да се одриче права на жалбу исплаћује максимални износ од 100 КМ, или укупан износ потраживања од 100 КМ. Након што заврши поступак верификовања агенције припремају списак свих верификованих захтјева и износа.

3. Сем тога, сваком поједином потражиоцу који је евидентиран у Регистру након подношења потврде о верификовању исплаћује се максималан износ од 1.000,00 КМ или укупан износ потраживања до 1.000,00 КМ који укључује и износ који је исплаћен у складу са ставом 2 овог члана и то до краја 2007. године, а остатак потраживања која су неисплаћена измирује се уз помоћ обвезница у складу с овим законом.

Члан 21(1)

Обавезе које нису исплаћене у готовини, у складу с чланом 18 овог закона, измирују се уз помоћ обвезница. Обвезнице ће да буду емитоване у електронској форми, истовремено, и то у року од 90 дана од дана посљедње готовинске исплате у складу с чланом 18 став 3 овог закона, а најкасније до 31. марта 2008. године, под сљедећим условима:

- a. рок доспијевања до 13 година, а најкасније до 31. децембра 2020. године [...];
- b. годишња камата 2,5%;
- c. могућност пријевременог откупа.

Члан 27

1. Извршење судских пресуда које имају повјериоци за рачуне старе девизне штедње такође подлијежу верификовању с циљем регистравања потраживања, а што се доказује подношењем извршних судских пресуда.

2. Повјериоци су дужни да наведене судске одлуке доставе агенцијама уз захтјев за верификовање. Такође се примјењују одредбе овог закона којима се уређују отпис камата, готовинске исплате и емисија обвезница.»

VI. Допустивост

19. У складу с чланом VI/3б) Устава Босне и Херцеговине, Уставни суд такође има апелациону надлежност у питањима која су садржана у овом уставу кад она постану предмет спора због пресуде било ког суда у Босни и Херцеговини.

20. У складу с чланом 16 став 1 Правила Уставног суда, Уставни суд може да разматра апелацију само ако су против пресуде, односно одлуке која се њоме оспорава исцрпљени сви дјелотворни правни лијекови који су могући сходно закону и ако се поднесе у року од 60 дана од дана када је подносилац апелације примио одлуку о посљедњем дјелотворном правном лијеку који је користио.

21. Како су и Европски суд за људска права, а и Уставни суд у својим ранијим одлукама у вези с питањем исцрпљивања правних лијекова указали, правило из члана 16 став 1 Правила Уставног суда мора да се примјењује уз одређен степен флексибилности и без претјераног формализма (види Европски суд за људска права, *Cardot против Француске*, пресуда од 19. марта 1991. године, серија А, број 200, став 34, и Одлука Уставног суда број АП 774/04 од 20. децембра 2005. године, «Службени гласник Републике Српске» број 12/06). Уставни суд наглашава да правило исцрпљивања правних лијекова који су могући сходно закону није апсолутно, нити може да се примјењује аутоматски, те приликом испитивања да ли је било поштовано битно је узети у обзир одређене околности сваког појединог предмета (види Европски суд за људска права, *Van Oosterwijk против Белгије*, пресуда од 6. новембра 1980. године, серија А, број 40, став 35). То, између осталог, значи да реално мора да се узме у обзир не само да постоје формална правна средства у правном систему, већ и свеукупни правни и политички контекст као и апелантове личне прилике.

22. Имајући у виду ставове који су наведени, Уставни суд примјењује да у Босни и Херцеговини, у конкретном случају у Републици Српској, не постоји дјелотворно правно средство које би омогућило апелантима да се жале због тога што се рјешење које је правоснажно не спроводи, а којим је дозвољено да се изврши судска пресуда која је правоснажна и извршна. Уставни суд сматра да недостаци у организацији правосудног система ентитета, односно државе, не смију да утичу на поштовање индивидуалних права и слобода које су утврђене Уставом Босне и Херцеговине, као и захтјева и гаранција из члана 6 Европске конвенције.

23. Уставни суд истиче да на појединца не може да се стави претјеран терет у откривању који је најдјелотворнији пут којим би се дошло до остварења његових

права. Такође, Уставни суд запажа да је један од основних постулата Европске конвенције да правна средства која појединцу стоје на располагању требају да буду лако доступна и разумљива, те да пропуст у организацији правног и судског система државе, који угрожава заштиту индивидуалних права, не може да се припише појединцу. Поред тога, дужност државе је да организује свој правни систем тако да омогући судовима да се повинују захтјевима и условима Европске конвенције (види Европски суд за људска права, *Zanghi против Италије*, пресуда од 19. фебруара 1991. године, серија А, број 194, став 21).

24. Уставни суд сматра, насупрот наводима Окружног суда из одговора на апелацију, да околност да је тужена против другостепене пресуде изјавила ревизију као ванредни правни лијек, о којој још није одлучено, не утиче на допустивост ове апелације. Наиме, апеланти су издејствовали правоснажну и извршну пресуду којом су задовољни и чије извршење је дозвољено рјешењем Основног суда, а повреду својих права виде у немогућности да се изврши судска пресуда која је правоснажна и извршна због законских сметњи. Спровођење тог рјешења онемогућава се због закона којим се регулише питање измирења обавеза сходно основу рачуна старе девизне штедње, који се уплићу у предметни извршни поступак, тако да ревизија коју је изјавила тужена није од значаја за спровођење рјешења о извршењу. Стога, Уставни суд сматра да се у конкретном случају ради о пропуштању да се спроведе правоснажно рјешење о извршењу, као и да апеланти немају на располагању дјелотворан правни лијек којим би исходили да се спроведе рјешење о извршењу.

25. Имајући у виду наведено, Уставни суд закључује да је предметна апелација допуштива.

VII. Меритум

26. Апеланти сматрају да им је због тога што није спроведено рјешење о извршењу судске пресуде дошло до повреде права на правично суђење из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције.

Члан II/3 Устава Босне и Херцеговине:

«Сва лица на територији Босне и Херцеговине уживају људска права и слободе из става 2 овог члана што укључује:

[...]

е) *Право на правично саслушање у грађанским и кривичним стварима и друга права у вези с кривичним поступком.»*

Члан 6 став 1 Европске конвенције у првој реченици утврђује:

«1. Приликом утврђивања грађанских права и обавеза или основаности било какве кривичне оптужбе против њега, свако има право на правично суђење и јавну расправу у разумном року пред независним и непристрасним, законом установљеним судом. [...]»

27. Уставни суд констатује да апеланти повреду права на правично суђење виде у томе што се не спроводи рјешење о извршењу правоснажне судске одлуке којом је тужена обавезана да апелантима исплати новчане депозите с девизних штедних књижица са затезном каматом и трошковима поступка. У погледу ових навода апелације, Уставни суд се позива на праксу Европског суда за људска права (види Европски суд за људска права, *Hornsby против Грчке*, пресуда од 19. марта 1997. године, став 40) сходно којој члан 6 став 1 обезбјеђује сваком право да изнесе пред суд или трибунал захтјев који се односи на његова грађанска права и обавезе. То обухвата «право на суд» у чијем оквиру је право на приступ суду, тј. право да се покрене поступак пред судовима у грађанским стварима (види Европски суд за људска права, *Philis против Грчке*, пресуда од 27. августа 1991. године, серија А-209, стр. 20, став 59). Међутим, то право било би илузорно да домаћи правни систем држава уговорница дозвољава да судске одлуке које су коначне и извршне остану неизвршене на штету једне од страна. Било би неприхватљиво да члан 6 Европске конвенције треба детаљно да прописује процедуралне гаранције које су дате странкама - поступак који је правичан, јаван и експедитиван - без заштите спровођења судске одлуке. Тумачити члан 6 Европске конвенције као да се тиче искључиво вођења поступка водило би, сигурно, у ситуације које су инкомпатибилне принципима владавине права које су државе уговорнице преузеле када су ратификовале Конвенцију (види Европски суд за људска права, *Golder против Уједињеног Краљевства*, пресуда од 7. маја 1974. године, серија А-18, стр. 16-18, ст. 34-36). Стога, извршење пресуде коју донесе било који суд мора да буде посматрано као интегрални дио «суђења» у смислу члана 6 Европске конвенције. Сем тога, Европски суд за људска права је већ прихватио тај принцип у предметима који се тичу дужине поступка (види Европски суд за људска права, *Di Pede против Италије* и *Zappia против Италије*, пресуда од 26. септембра 1996. године, Извјештаји о пресудама и одлукама 1996-IV, стр. 1383-1384, ст. 20-24, и стр. 1410 и 1411, ст. 16-20).

28. Уставни суд је, подржавајући наведену праксу Европског суда за људска права, изградио и сопствену праксу сходно којој се извршавање судске пресуде која је правоснажна сматра саставним дијелом «суђења» у смислу члана 6 Европске конвенције (види Уставни суд, одлуке број *АП 774/04* од 20. децембра 2005. године и *АП 981/04* од 20. децембра 2005. године). Наведени став Европског суда за људска права и Уставног суда може да се примијени и у конкретном случају, с обзиром да се он, такође, односи на неизвршавање судске одлуке. На крају, Уставни суд подсјећа да је у предметима који су наведени Уставни суд закључио да је члан 6 став 1 Европске конвенције био прекршен управо зато што власти нису поштовале обавезу да се изврши судска пресуда.

29. Сем наведене праксе Европског суда за људска права и Уставног суда, постоји и изграђена пракса институција које су основане у складу с Анексом 6 Општег оквирног споразума за мир у Босни и Херцеговини, у погледу става да неизвршавање судских одлука које су правоснажне представља повреду права на правично суђење. На примјер, Дом за људска права за Босну и Херцеговину у предмету *Блентић против Републике Српске* (види предмет број *СН/96/17*, одлука о прихvatљивости и меритуму која је уручена 3. децембра 1997. године) нашао је повреду права на правично суђење зато «што је полиција била пасивна упркос својој обавези да помогне да се изврши судска одлука». Омбудсмен за људска права за Босну и Херцеговину у предмету *Б. Ђ. против Федерације Босне и Херцеговине* (види предмет број (Б) 746/97, Извјештаји од 24. марта 1999. године) нашао је повреду члана 6 Европске конвенције у чињеници да «власти нису, више од двије године, извршиле пресуду и налог за извршење које је издао Основни суд у Тузли у корист подносиоца пријаве». Такође, Омбудсмен за људска права за Босну и Херцеговину је у предмету *А. О. против Републике Српске* (види предмет број (Б) 60/96, Извјештаји од 13. априла 1999. године) нашао повреду члана 6 став 1 Европске конвенције у «пропусту Основног суда из Бање Луке да изврши одлуку која је коначна и обавезујућа, а коју је донијела комисија која је основана сходно Анексу 7 у корист подносиоца жалбе».

30. У конкретном случају, апеланти посједују извршну пресуду која је правоснажна, а чије је принудно извршење дозвољено рјешењем које је донио суд сходно њиховом предлогу. Иако Закон о извршном поступку предвиђа да се хитно поступа у поступку извршења судских одлука, предметно рјешење се не извршава због одредбе члана 231 а закона који је наведен, којом је примјена одредби тог закона одложена док се не донесу посебни закони којим ће да се регулише извршење судских одлука сходно основу исплате старе девизне штедње. У вријеме кад је поднесена апелација још

увијек су биле на снази одредбе Закона о утврђивању и начину измирења унутрашњег дуга Републике Српске («Службени гласник РС» број 63/04), које су уређивале начин исплате старе девизне штедње, а које су проглашене неуставним Одлуком Уставног суда Босне и Херцеговине број У 14/05 од 2. децембра 2005. године («Службени гласник Босне и Херцеговине» број 37/06 од 16. маја 2006. године). Неуставност ових одредби Уставни суд Босне и Херцеговине нашао је, прије свега, због повреде принципа подјеле надлежности између државе и ентитета. Због тога је Уставни суд наредио држави да до 17. априла 2006. године донесе законски оквир којим ће држава да регулише питање исплате «старе девизне штедње». Парламентарна скупштина Босне и Херцеговине усвојила је Закон о измирењу обавеза сходно основу рачуна старе девизне штедње («Службени гласник Босне и Херцеговине» број 28/06 од 14. априла 2006. године). Члан 1 тач. 1 и 2 закона који је наведен гласи: *«Овим законом уређују се поступак, начин и рокови измирења обавеза Босне и Херцеговине сходно основу рачуна старе девизне штедње која је депонована у домаћим банкама на територији Босне и Херцеговине. За измирење обавеза сходно основу старе девизне штедње одговорна је Босна и Херцеговина, а средства обезбјеђују Федерација Босне и Херцеговине, Република Српска и Дистрикт Брчко Босне и Херцеговине»*. Овај закон ступио је на снагу 15. априла 2006. године као наредног дана од дана кад је објављен у «Службеном гласнику БиХ». У том закону је у члану 27 прописана обавеза и за имаоце правоснажних судских одлука за које је наложено да им се исплати стара девизна штедња да своја потраживања верификују код агенције која је надлежна, те ће потраживања која су досуђена да се исплаћују у складу с одредбама тог закона којима се уређују отпис камата, лимитиране готовинске исплате и емисија обвезница.

31. Уставни суд запажа да је тужена банка као извршеник, у складу с чланом 170 став 1 Закона о извршном поступку, обавијестила Основни суд да сматра да постоје трајне законске сметње да се спроведе извршење које је дозвољено и предложила том суду да обустави извршни поступак позивом на став 2 члана 170 Закона о извршењу. Међутим, Основни суд се уопште није очитовао на ово обавјештење тужене банке као извршеника у предметном поступку, иако је то његова обавеза сходно одредбама наведеног става 2 члана 170 Закона о извршном поступку који прописује да ће након пријема таквог обавијештења суд или да обустави поступак извршења ако сматра да је ријеч о трајним сметњама или да обавијести тражиоце извршења и банку о даљњем поступању. При томе, Основни суд је био дужан да примјењује не само одредбе домаћих прописа, него и одредбе уставног права, односно Европске конвенције које имају јачу правну снагу од било ког домаћег прописа. Такође, Основни суд је био

дужан да слиједи праксу Европског суда за људска права у идентичном случају који је донио Одлуку *Јеличић против Босне и Херцеговине* број 41183/02 од 31. октобра 2006. године, која се бавила питањем неспровођења рјешења о дозволи да се изврши правоснажна пресуда којом је наложено да се исплате потраживања сходно основу старе девизне штедње. Својим непоступањем у предметном извршном поступку, Основни суд је отворио питање дјелотворног приступа суду будући да није дјелотворно поступао с циљем да спроведе рјешење о извршењу судске пресуде која је правоснажна. Дакле, Уставни суд запажа да је апелантима онемогућено да издејствују да се спроведе рјешење о извршењу због сета прописа којима јавна власт онемогућава да се изврши судска пресуда која је правоснажна, а такође и због тога што Основни суд није поступао у складу с одредбама Закона о извршном поступку, Устава Босне и Херцеговине и Европске конвенције.

32. Уставни суд наглашава да држава, у принципу, не може да доноси законе којим ће да заустави да се изврше судске одлуке које су правоснажне, јер би то било у супротности с принципом владавине права из члана I/2 Устава Босне и Херцеговине, а затим и с правом на правично суђење из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине, те чланом 6 став 1 Европске конвенције (види Уставни суд, Одлука број *АП 969/04* од 23. марта 2005. године, објављена у «Службеном гласнику Босне и Херцеговине» број 27/05).

33. Изузетно, под одређеним околностима, дозвољава се државама да ставе ван снаге (дерогирају) највећи дио права и слобода које су загарантоване. Наиме, кад се стекну ванредне околности, као што су рат, унутрашњи нeredи и побуне које су већих размјера или различите опасности за народ и државу, изазване природним непогодама и катастрофама или другим великим несрећама, могуће је да се укине највећи дио основних права и слобода које су гарантоване међународним инструментима, али само привремено, у складу с тачно утврђеном процедуром и док се те околности не отклоне. Овакве ситуације морају да садржавају пријетњу физичкој егзистенцији становништва државе која је у питању, било на цијелој територији или само у оквиру једног њеног дијела, односно довођење у опасност живота нације или организованог функционисања њених основних институција. Европска комисија и Европски суд за људска права установили су стандард јавне опасности из члана 15 Европске конвенције. Комисија је у тзв. *Грчком случају*, поводом суспендовања појединих права и слобода које је извршила грчка влада, оличене у тзв. пуковничком режиму, набројала сљедеће неопходне елементе да би се задовољио стандард јавне опасности: *опасност мора*

да буде стварна и непосредна; њене посљедице морају да се односе на цијелу нацију; мора да буде угрожено одвијање организованог живота заједнице, те криза или опасност морају да буду изузетни, тако да су уобичајене мјере или ограничења која су дозвољена Европском конвенцијом ради одржавања јавне безбједности, здравља и реда, очигледно недовољне. (Извјештај Комисије од 5. новембра 1969. године, ЕСЧР XII, 1969. стр. 72). Овакве мјере не могу да се примјењују неограничено и сходно слободном нахођењу односне државе, него само у најнеопходнијој мјери коју захтијева ситуација. Затим, захтијева се да овакве мјере морају да буду у складу с обавезама државе које она има сходно међународном праву.

34. Европски суд за људска права је указао да одгађање да се изврши пресуда може да се правда под одређеним околностима, али одгађање не може да буде такво да наруши суштину права које штити члан 6 став 1 Европске конвенције (види *Burdov против Русије*, број 59498/00, тачка 35, ЕСЧР 2002-III, и *Teteriny против Русије*, број 11931/03, тачка 41, од 30. јуна 2005. године).

35. Доводећи принципе који су наведени у везу с конкретним законодавним уплитањем јавне власти у право апеланата на приступ суду као елемента права на правично суђење, поставља се питање да ли Европска конвенција даје право државама чланицама да донесу законе којим ће да се спријечи да се изврше судске одлуке које су правоснажне, а које су донесене у складу с чланом 6 Европске конвенције.

36. Уставни суд се, у односу на компатабилност предметног законодавног уплитања у извршење судских одлука које су правоснажне са стандардима који су садржани у члану 6 став 1 Европске конвенције, позива на Одлуку Европског суда за људска права *Јеличић против Босне и Херцеговине* број 41183/02 од 31. октобра 2006. године. У предметном случају, апеланткиња се жалила да није извршена правоснажна судска пресуда због законских препрека, јер је у Босни и Херцеговини донесен сет закона који регулишу исплату потраживања сходно основу старе девизне штедње који су онемогућили да се изврши судска пресуда која је правоснажна, а којом јој је досуђена исплата старе девизне штедње. Дакле, тај случај идентичан је с предметним у ком се апеланти жале на немогућност да се изврши правоснажна пресуда којом им је досуђено исплаћивање потраживања сходно основу рачуна старе девизне штедње, због истовјетних законских сметњи. Европски суд за људска права је у одлуци која је наведена оцијенио да је законско уплитање Босне и Херцеговине у извршење правоснажне судске одлуке на начин који је прописан чланом 27 Закона о измирењу

обавеза сходно основу рачуна старе девизне штедње неоправдано и утврдио повреду права на приступ суду, као елемента права на правично суђење.

37. Сходно овом члану, одредбе закона који је наведен примјењују се и на судске пресуде које имају повјериоци сходно основу рачуна старе девизне штедње. У ставу 2 члана који је наведен прописано је да се и на потраживања која су утврђена пресудама које су правоснажне и извршне примјењују одредбе овог закона којима се сторнирају камате које су обрачунате и неисплаћене од 1. јануара 1992. године до 15. априла 2006. године, кад је ступио на снагу закон који је наведен, те да их треба обрачунати сходно годишњој стопи од 0,5% (умјесто значајно више каматне стопе коју је примјењивала тужена банка и коју су досудили домаћи судови). То, у конкретном случају, значи да би пресуда којом је правном преднику апеланата досуђено потраживање сходно основу старе девизне штедње, примјеном одредби закона који је наведен, била извршена само дјелимично - у незнатном дијелу од 1.000,00 КМ исплатом у готовини до краја 2007. године, а скоро у цјелини потраживање би било исплаћено у државним обвезницама, те да би и досуђене камате биле сторниране и прерачунате сходно неповољнијој каматној стопи другачијој од оне коју је досудио суд. На крају, апеланти би, сходно одредбама овог закона, морали да верификују своје потраживање као и све друге штедише које посједују стару девизну штедњу, без обзира на судску пресуду која је правоснажна и извршна и рјешење о дозволи извршења те пресуде које њихову правну ситуацију чине битно другачијом у односу на већину штедиша у Босни и Херцеговини који потражују средства старе девизне штедње, а који нису издејствовали судске одлуке којима се налаже исплата њихове уштеђевине.

38. Европски суд за људска права је у Одлуци *Јеличић против Босне и Херцеговине* број 41183/02 од 31. октобра 2006. године указао да су пресуде којима је наложено да се исплате старе девизне штедње у Босни и Херцеговини више изузетак него правило, што је потврђено праксом Дома за људска права, Комисије за људска права при Уставном суду и Уставног суда, који су рјешавали више од хиљаду предмета «старе девизне штедње», а само у пет случајева пред Домом за људска права подносиоци пријаве су имали одлуку која је правоснажна и извршна и којом се налаже да се исплате старе девизне штедње, што одговара и ситуацији пред Европским судом за људска права гдје од око 85 предмета који су поднесени у име више од 3.750 апеланата против Босне и Херцеговине, који се тичу старе девизне штедње, само је десет апеланата издејствовало правоснажну и извршну судску одлуку којом је наложено да се исплате њихове уштеђевине. Стога је тај суд у одлуци која је наведена

закључио да нема оправдања да се јавна власт мијеша у извршење пресуде онако како је то предвиђено чланом 27 Закона о измирењу обавеза сходно основу рачуна старе девизне штедње, нити има оправдања да се одлаже извршење правоснажне и извршне пресуде. Европски суд за људска права је сматрао да је апеланткињина ситуација у овом случају значајно различита од већине штедиша «старе» девизне штедње који нису добили никакву пресуду којом се налаже исплаћивање њихових средстава. Даље, исти суд је сматрао да исплаћивање досуђеног износа који су наложили домаћи судови у овом случају, чак и с припадајућом каматом, не би могло значајно да оптерети државу и резултује колапсом њене привреде, како је тврдила Влада. У сваком случају, Европски суд за људска права је истакао да апеланткиња не би требала да буде спријечена да ужива позитиван исход парнице због наводних финансијских тешкоћа државе. Европски суд за људска права је закључио да је из разлога који су наведени дошло до повреде суштине апеланткињиног права на приступ суду садржаног у члану 6 став 1 Европске конвенције (види *Јеличић против Босне и Херцеговине* број 41183/02 од 31. октобра 2006. године, ст. 41-46).

39. Кад се ставови који су наведени доведу у везу с предметним случајем, долази се до закључка да је у конкретном случају због неоправданог законодавног уплитања и онемогућавања да се изврше судске одлуке које су правоснажне, као и због тога што Основни суд није поступао у складу с одредбама Закона о извршном поступку, Устава Босне и Херцеговине и Европске конвенције, дошло до повреде права апеланата на правично суђење из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције. Уставни суд сматра да ће повреда уставних права апеланата у датим околностима најдјелотворније бити отклоњена на начин како је одлучено у диспозитиву ове одлуке, односно налогом Влади Републике Српске да предузме одговарајуће мјере како би обезбиједила да се остваре уставна права апеланата, чиме се спречава даље одуговлачење предметног извршног поступка, будући да су још увијек на снази закони који се уплићу у извршење предметне правоснажне судске пресуде, а да би Основни суд, када би му предмет био враћен с налогом да хитно поступа и оконча извршни поступак, у основи, поново одлучивао о питањима већ одлученим у овој одлуци.

Остали наводи

40. У складу са закључцима у вези с повредом члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције, Уставни суд сматра да није потребно да се посебно разматрају остали наводи апеланата.

Питање компензације

41. Апеланти су тражили накнаду нематеријалне штете због тога што није извршена судска пресуда која је правоснажна, у висини од по 2.000,00 КМ сваком, као признање за неправду коју су претрпјели због немогућности да се изврши пресуда која је правоснажна. У складу с чланом 76 став 2 Правила Уставног суда, Уставни суд изузетно, на захтјев апеланата, може да одреди накнаду у име нематеријалне штете. Међутим, у конкретном случају Уставни суд сматра да је само утврђивање повреде уставног права апеланата на дјелотворан приступ суду и налог да се отклоне посљедице кршења права довољна сатисфакција за апеланте.

VIII. Закључак

42. Уставни суд закључује да је доношењем закона којима се онемогућава да се изврши судска одлука која је правоснажна прекршено право апеланата на дјелотворан приступ суду као један од елемената права на правично суђење из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције.

43. На основу члана 61 ст. 1 и 2 Правила Уставног суда, Уставни суд је одлучио као у диспозитиву ове одлуке.

Предсједница
Уставног суда Босне и Херцеговине
Хатица Хациосмановић

Predmet broj AP 307/06

**ODLUKA O
DOPUSTIVOSTI I
MERITUMU**

Apelacija Vilme Anušić podnesena protiv Presude Kantonalnog suda u Tuzli broj U-214/04 od 24. novembra 2005. godine, Rješenja Službe za stambeno-komunalne i urbanističke poslove Općine Živinice broj 05/1-23-1316/03 v. 03/4-23-2255/99 od 14. januara 2004. godine, Presude Kantonalnog suda broj GŽ-47/01 od 3. novembra 2001. godine i Presude Općinskog suda u Živinicama broj P-97/99 od 31. oktobra 2000. godine

Odluka od 18. oktobra 2007. godine

Ustavni sud Bosne i Hercegovine u Vijeću od pet sudija u predmetu broj **AP 307/06**, rješavajući apelaciju **Vilme Anušić**, na osnovu člana VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, člana 16. stav 4. tačka 4, člana 59. stav 2. alineja 2, člana 61. st. 1. i 2. i člana 64. stav 1. Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine («Službeni glasnik Bosne i Hercegovine» broj 60/05), u sastavu:

Hatidža Hadžiosmanović, predsjednica

Miodrag Simović, potpredsjednik

Valerija Galić, potpredsjednica

Mato Tadić, sudija

Krstan Simić, sudija

na sjednici održanoj 18. oktobra 2007. godine donio je

ODLUKU O DOPUSTIVOSTI I MERITUMU

Djelimično se usvaja apelacija Vilme Anušić.

Utvrđuje se povreda člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda.

Ukida se Presuda Kantonalnog suda u Tuzli broj U-214/04 od 24. novembra 2005. godine.

Predmet se vraća Kantonalnom sudu u Tuzli koji je dužan po hitnom postupku donijeti novu odluku u skladu s članom 6. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda.

Nalaže se Kantonalnom sudu u Tuzli da u roku od 90 dana od dana dostavljanja ove odluke obavijesti Ustavni sud Bosne i Hercegovine o preduzetim mjerama s ciljem izvršenja ove odluke u skladu s članom 74. stav 5. Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine.

Odbacuje se kao nedozvoljena apelacija Vilme Anušić protiv Presude Kantonalnog suda u Tuzli broj GŽ-47/01 od 3. novembra 2001. godine, i Presude Općinskog suda u Živinicama broj P-97/99 od 31. oktobra 2000. godine, zbog protoka roka za podnošenje apelacije.

Odluku objaviti u «Službenom glasniku Bosne i Hercegovine», «Službenim novinama Federacije Bosne i Hercegovine», «Službenom glasniku Republike Srpske» i «Službenom glasniku Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine».

Obrazloženje

I. Uvod

1. Vilma Anušić (u daljnjem tekstu: apelantica) koju zastupa Tomislav Ljubić, advokat iz Tuzle, podnijela je 10. februara 2006. godine apelaciju Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Ustavni sud) protiv Presude Kantonalnog suda u Tuzli (u daljnjem tekstu: Kantonalni sud) broj U-214/04 od 24. novembra 2005. godine i Rješenja Službe za stambeno-komunalne i urbanističke poslove Općine Živnice (u daljnjem tekstu: Općinska služba) broj 05/1-23-1316/03 v. 03/4-23-2255/99 od 14. januara 2004. godine. Također, apelantica je osporila Presudu Kantonalnog suda broj GŽ-47/01 od 3. novembra 2001. godine i Presudu Općinskog suda u Živinicama (u daljnjem tekstu: Općinski sud) broj P-97/99 od 31. oktobra 2000. godine.

II. Postupak pred Ustavnim sudom

2. Na osnovu člana 22. st. 1. i 2. Pravila Ustavnog suda, od Kantonalnog suda i učesnika u postupku, Ministarstva prostornog uređenja i zaštite okolice Tuzlanskog kantona (u daljnjem tekstu: Ministarstvo), Općinske službe i Nusreta Kehića (u daljnjem tekstu: sadašnji korisnik), zatraženo je 15. februara 2006. godine dostavljanje odgovora na apelaciju.

3. Kantonalni sud je dostavio odgovor na apelaciju 27. februara 2006. godine, Ministarstvo 28. februara 2006. godine, Općinska služba 8. marta 2006. godine, a sadašnji korisnik 27. februara 2006. godine.

4. Na osnovu člana 26. stav 2. Pravila Ustavnog suda, odgovori na apelaciju su 19. februara 2007. godine dostavljeni apelantici.

III. Činjenično stanje

5. Činjenice predmeta koje proizlaze iz apelantičnih navoda i dokumenata predočenih Ustavnom sudu mogu se sumirati na sljedeći način.

6. Apelantica je bila nositeljica stanarskog prava na stanu u Tuzli, ulica Maršala Tita broj 49, ulaz «B» sprat VII, stan broj 19 (u daljnjem tekstu: sporni stan). Apelantica je 1983. godine sa suprugom preselila u vlastitu kuću u Stuparima, općina Kladanj, a u spornom stanu je ostao apelantijin sin kao član porodičnog domaćinstva. Apelantijin sin je sporni stan koristio sve do 1993. godine kada je postao nosilac stanarskog prava na stanu svoga djeda, apelantijinog oca. Sporni stan nije proglašen napuštenim, a Rješenjem Sekretarijata za privredu i opće upravne poslove broj 02/11-372-99 od 1. novembra 1993. godine dodijeljen je na korištenje sadašnjem korisniku koji je odmah zaključio ugovor o korištenju stana i uselio u njega.

7. Presudom Općinskog suda broj P-97/99 od 31. oktobra 2000. godine, koja je potvrđena Presudom Kantonalnog suda broj Gž-47/01 od 3. novembra 2001. godine, odbijen je apelantijin tužbeni zahtjev kojim je tražila utvrđenje pravne valjanosti njezinog ugovora o korištenju stana, te da je ona zakonita nositeljica stanarskog prava na spornom stanu. Istom presudom je djelimično usvojen protivtužbeni zahtjev Općine Živinice, pa je utvrđeno da je u odnosu na apelanticu prestala pravna valjanost ugovora o korištenju spornog stana.

8. U međuvremenu, dok je trajao postupak po njezinoj tužbi pred Općinskim sudom, tekao je i upravni postupak pred nadležnim organima uprave, a prema apelantinom zahtjevu za povrat stana u kojem je predmet nekoliko puta vraćan na ponovni postupak. Na kraju, Općinska služba je osporenim Rješenjem broj 05/1-23-1316/03 v. 03/4-23-2255/99 od 14. januara 2004. godine poništila svoje ranije rješenje u dijelu u kojem je apelantici bilo priznato pravo na povrat stana i u kojem je sadašnjem korisniku bilo naloženo da sporni stan preda apelantici, pa je odbila apelantijin zahtjev za povrat spornog stana imajući u vidu pravosnažnu Presudu Općinskog suda broj P-97/99 od 31. oktobra 2000. godine.

9. Rješavajući apelantčinu žalbu protiv navedenog rješenja Ministarstvo je Rješenjem broj 12-06/3-23-1456/01 od 21. juna 2004. godine prvostepeno rješenje poništilo i predmet

vratilo na ponovni postupak. Protiv ovog drugostepenog rješenja sadašnji korisnik spornog stana je podnio tužbu, pa je Kantonalni sud osporenim Presudom broj U-214/04 od 24. novembra 2005. godine tužbu uvažio, osporeno drugostepeno rješenje poništio, a stvar riješio tako što je apelanticinu žalbu protiv prvostepenog Rješenja broj 05/1-23-1316/03 v. 03/4-23-2255/99 od 14. januara 2004. godine odbio kao neosnovanu.

IV. Apelacija

a) Navodi iz apelacije

10. Apelantica smatra da joj je osporenim odlukama prekršeno pravo na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda (u daljnjem tekstu: Evropska konvencija), pravo na dom iz člana 8. Evropske konvencije, pravo iz člana 13. Evropske konvencije, te pravo na imovinu iz člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju. U vezi s osporenim Presudom Kantonalnog suda broj U-214/04 od 24. novembra 2005. godine, kršenje prava na pravično suđenje apelantica vidi u tome što je Kantonalni sud propustio dostaviti joj tužbu kao zainteresiranom licu čime joj je onemogućeno učestvovanje u upravnom sporu u skladu sa Zakonom o upravnim sporovima, a naročito zato što je tom presudom odlučeno o njezinom pravu na dom. Također, apelantica smatra da joj je na ovaj način uskraćeno i pravo na djelotvoran pravni lijek. Nadalje, apelantica smatra da joj je pravo na pravično suđenje prekršeno i u postupku koji je okončan Presudom Kantonalnog suda broj GŽ-47/01 od 3. novembra 2001. godine opširno obrazlažući zbog čega smatra da je navedena odluka pogrešna i nezakonita, zbog čega smatra da je prekršeno i njezino pravo na dom i imovinu.

b) Odgovor na apelaciju

11. Kantonalni sud u svom odgovoru osporava navode iz apelacije i navodi da su ti navodi neprihvatljivi *«osim u dijelu koji se odnosi na povredu apelanticinog prava u vezi s nedostavljanjem tužbe na odgovor apelantici kao zainteresiranom licu, čime su na njezinu štetu povrijeđene odredbe člana 27. stav 1. Zakona o upravnim sporovima»*. Također, Kantonalni sud navodi da apelantici kao zainteresiranom licu nije bila dostavljena ni osporena presuda. U vezi s ostalim navodima iz apelacije Kantonalni sud je naveo da ostaje kod navoda iz obrazloženja osporene presude.

12. Ministarstvo u odgovoru navodi da taj organ nije ničim prekršio propise na apelanticinu štetu, te da su materijalni propisi pravilno primijenjeni.

13. Općinska služba također osporava navode iz apelacije i navodi da ta služba svojim upravnim aktima nije prekršila prava na koja se apelantica poziva u apelaciji. Sadašnji korisnik također u cijelosti osporava navode iz apelacije.

V. Relevantni propisi

14. U **Zakonu o upravnim sporovima** («Službene novine Federacije BiH» broj 9/05) relevantne odredbe glase:

«Član 27.

«Ako tužbu ne odbaci prema članu 24. stav 2. ili prema članu 25. ovog zakona, sud će po jedan prijepis tužbe s priložima dostaviti na odgovor organu čiji se upravni akt osporava [...] i zainteresiranim licima, ako takvih lica ima. [...]

Član 47.

Postupak okončan presudom ili rješenjem nadležnog suda ponovit će se na zahtjev stranke:

[...] 6) Ako stranci, odnosno zainteresiranom licu nije bila data mogućnost učestvovanja u upravnom sporu.»

VI. Dopustivost

15. U skladu s članom VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, Ustavni sud ima apelacionu nadležnost u pitanjima koja su sadržana u ovom Ustavu kada ona postanu predmet spora zbog presude bilo kojeg suda u Bosni i Hercegovini.

16. U skladu s članom 16. stav 1. Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud može razmatrati apelaciju samo ako su protiv presude, odnosno odluke koja se njome osporava iscrpljeni svi djelotvorni pravni lijekovi mogući prema zakonu i ako se podnese u roku od 60 dana od dana kada je podnosilac apelacije primio odluku o posljednjem pravnom lijeku koji je koristio.

17. U vezi s apelanticinim navodima o kršenju ustavom zagarantiranih prava koji se tiču Presude Kantonalnog suda broj GŽ-47/01 od 3. novembra 2001. godine, Ustavni sud je prilikom ispitivanja dopustivosti apelacije pošao od odredaba člana VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, člana 16. stav 4. tačka 4. Pravila Ustavnog suda.

Član VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine glasi:

«Ustavni sud, također, ima apelacionu nadležnost u pitanjima koja su sadržana u ovom Ustavu kada ona postanu predmet spora zbog presude bilo kojeg suda u Bosni i Hercegovini.»

Član 16. st. 1. i 4. tačka 4. Pravila Ustavnog suda glasi:

«1) Ustavni sud može razmatrati apelaciju samo ako su protiv presude, odnosno odluke koja se njome osporava iscrpljeni svi djelotvorni pravni lijekovi mogući prema zakonu i ako se podnese u roku od 60 dana od dana kada je podnosilac apelacije primio odluku o posljednjem djelotvornom pravnom lijeku kojeg je koristio.

4) Apelacija nije dopustiva i ako postoji neki od sljedećih slučajeva:

[...] 4) Protekao je rok za podnošenje apelacije.»

18. S obzirom na to da je osporena Odluka Kantonalnog suda broj GŽ-47/01 od 3. novembra 2001. godine uručena apelantici 25. decembra 2001. godine, a da je apelacija protiv te odluke podnesena Ustavnom sudu 10. februara 2006. godine, proizlazi da je podnesena nakon što je protekao rok za podnošenje apelacije predviđen članom 16. stav 1. Pravila Ustavnog suda. U skladu s navedenim, Ustavni sud je zaključio da je apelacija podnesena neblagovremeno, odnosno nakon proteka roka od 60 dana od dana kada je apelantica primila osporenu presudu.

19. U konkretnom slučaju, predmet osporavanja apelacijom je i Presuda Kantonalnog suda broj U-214/04 od 24. novembra 2005. godine protiv koje nema drugih djelotvornih pravnih lijekova mogućih prema zakonu. Kantonalni sud navodi da apelantici nije dostavio presudu, a prema zabilješci na presudi, apelantica je u posjed presude došla 6. februara 2006. godine što Ustavni sud smatra datumom prijema osporene presude. S obzirom da je apelacija podnesena 10. februara 2006. godine Ustavni sud smatra da je podnesena u roku od 60 dana kako je propisano članom 16. stav 1. Pravila Ustavnog suda. Na kraju, apelacija u odnosu na ovu presudu ispunjava uvjete iz člana 16. stav 2, te druge uvjete iz člana 16. stav 4. Pravila Ustavnog suda, jer nije očigledno (*prima facie*) neosnovana, niti postoji neki drugi formalni razlog zbog kojeg apelacija nije dopustiva.

20. Imajući u vidu odredbe člana VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, člana 16. st. 1, 2. i 4. Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je utvrdio da predmetna apelacija ispunjava uvjete u pogledu dopustivosti u odnosu na Presudu Kantonalnog suda broj U-214/04 od 24. novembra 2005. godine.

VII. Meritum

21. Apelantica osporava navedenu presudu tvrdeći da joj je tom presudom, između ostalog, povrijeđeno pravo na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije.

22. Član II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine u relevantnom dijelu glasi:

«Sva lica na teritoriji Bosne i Hercegovine uživaju ljudska prava i slobode iz stava 2. ovog člana što uključuje:

[...]

e) Pravo na pravično suđenje u građanskim i krivičnim stvarima i druga prava u vezi s krivičnim postupkom.»

23. Član 6. stav 1. Evropske konvencije u relevantnom dijelu glasi:

«Prilikom utvrđivanja građanskih sloboda i obaveza [...] svako ima pravo na pravično suđenje i javnu raspravu u razumnom roku pred neovisnim i nepristranim, zakonom ustanovljenim sudom [...]».

24. Postupak se u konkretnom slučaju odnosi na spor u vezi sa stanarskim pravom, dakle na predmet građansko-pravne prirode, pa je član 6. stav 1. Evropske konvencije primjenjiv. Prema tome, Ustavni sud mora preispitati je li postupak pred sudom bio pravičan onako kako to zahtijeva član 6. stav 1. Evropske konvencije.

25. Apelantica smatra da joj je osporenom presudom prekršeno pravo na pravično suđenje zato što joj kao zainteresiranom licu nije dostavljena tužba sadašnjeg korisnika protiv rješenja drugostepenog organa, kako to nalaže odredba člana 27. Zakona o upravnim sporovima, čime je prekršen princip kontradiktornosti postupka i ravnopravnosti stranaka u postupku.

26. U vezi s tim navodima, Ustavni sud prije svega ukazuje da je svrha člana 6. Evropske konvencije, između ostalog, «tribunalu» dodijeliti dužnost provođenja propisane provjere podnesaka, argumenata i dokaza koje mu dostave strane, bez prejudiciranja njihove procjene i relevantnosti u pogledu sudske odluke (vidi Evropski sud za ljudska prava, *Kraska protiv Švicarske*, presuda od 19. aprila 1993. godine, A 254. B). Pri tome, član 6. stav 1.

zahtijeva uspostavljenje pravične ravnoteže među stranama u postupku (vidi Evropski sud za ljudska prava, *De Haes i Gijssels protiv Belgije*, presuda od 24. februara 1997. godine, Izvještaji 1997-I), tj. da postoji ravnopravnost strana u postupku. Prema stavu Evropskog suda za ljudska prava princip ravnopravnosti strana znači da stranama u postupku mora biti data razumna mogućnost izlaganja svog predmeta, uključujući i iznošenje dokazne građe pod uvjetima koji ih ne stavljaju u znatno podređen položaj u odnosu na protivnika (vidi Evropski sud za ljudska prava, *Dombo Beheer B.V. protiv Holandije*, presuda od 27. oktobra 1993. godine, serija A, broj 274). Također, Evropski sud za ljudska prava je zaključio da je u građanskim stvarima prekršen princip ravnopravnosti strana u pristupu pravnim sredstvima i kada je jednoj strani uskraćena mogućnost odgovoriti na pismene podneske koje je domaćem sudu podnio državni pravobranilac (vidi Evropski sud za ljudska prava, *Ruiz-Mateos protiv Španije*, presuda od 23. juna 1993. godine, serija A, broj 262).

27. Uzimajući u obzir navedeno, Ustavni sud zapaža da član 27. Zakona o upravnim sporovima propisuje da tužba s prilogima mora biti dostavljena i zainteresiranim licima, ako ih ima. Na ovaj način Zakon o upravnim sporovima osigurava da prilikom odlučivanja o građanskim pravima sva lica, kako strane u postupku tako i zainteresirana lica, na čija prava odluka suda ima odlučujući utjecaj, dobiju priliku predložiti sudu svoje argumente i dokaze. U konkretnom slučaju, Kantonalni sud i sam navodi da apelantici kao zainteresiranom licu nije dostavljena tužba koju je podnio sadašnji korisnik spornog stana, te da su *«povrijeđene odredbe člana 27. stav 1. Zakona o upravnim sporovima»*, kao i da joj nije dostavljena presuda tog suda kojom je odlučeno o njezinom stanarskom pravu. Na ovaj način Kantonalni sud je učinio nespornim da je propustio postupiti prema Zakonu o upravnim sporovima. Ustavni sud smatra da je ovakvim propustom Kantonalni sud onemogućio apelantici kao zainteresiranom licu iznijeti pred sud svoje argumente i dokaze u predmetu u kojem se odluka direktno tiče njezinih građanskih prava, čime je dovedena u *«znatno podređen položaj»* u odnosu na ostale učesnike u upravnom sporu. Na osnovu navedenog, Ustavni sud smatra da je ovakvim propustom Kantonalni sud prekršio princip ravnopravnosti strana u postupku koji je neodvojiv element prava na pravično suđenje iz člana 6. stav 1. Evropske konvencije.

28. Imajući u vidu navedeno, Ustavni sud smatra da je u konkretnom slučaju došlo do povrede apelanticeinog prava na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije.

29. U svjetlu zaključka u pogledu povrede člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije, Ustavni sud zaključuje da nije neophodno posebno razmatrati navodne povrede prava na dom iz člana II/3.f) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 8. Evropske konvencije, kao ni prava na imovinu iz člana II/3.k) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju.

VIII. Zaključak

30. Ustavni sud smatra da postoji kršenje prava na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije kada sud u upravnom sporu propusti dostaviti tužbu zainteresiranom licu, kako to propisuje Zakon o upravnim sporovima, iako je odluka suda odlučujuća za građanska prava zainteresiranog lica, budući da je na taj način prekršen princip ravnopravnosti strana u postupku koji je neodvojiv element prava na pravično suđenje.

31. Na osnovu člana 16. stav 4. tačka 4, člana 61. st. 1. i 2. i člana 64. stav 1. Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je odlučio kao u dispozitivu ove odluke.

32. Prema članu VI/4. Ustava Bosne i Hercegovine, odluke Ustavnog suda su konačne i obavezujuće.

Predsjednica
Ustavnog suda Bosne i Hercegovine
Hatidža Hadžiosmanović

Predmet broj AP 948/06

**ODLUKA O
DOPUSTIVOSTI I
MERITUMU**

Apelacija Lovačkog društva «Jar-ebica» Mostar podnesena protiv Presude Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj Rev-884/04 od 24. siječnja 2006. godine i Presude Kantonalnog suda u Mostaru broj PŽ-36/04 od 22. rujna 2004. godine, te zbog duljine trajanja postupka koji je okončan pobijanim presudama, a koji je pred Općinskim sudom Mostar vođen u predmetu broj Ps-65/99

Odluka od 18. listopada 2007. godine

Ustavni sud Bosne i Hercegovine u Vijeću od pet sudaca u predmetu broj **AP 948/06**, rješavajući apelaciju **Lovačkoga društva «Jarebica» Mostar**, na temelju članka VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine, članka 16. stavak 2, članka 59. stavak 2. alineja 2. i članka 61. st. 1, 2. i 3. Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine («Službeni glasnik Bosne i Hercegovine» broj 60/05), u sastavu:

Hatidža Hadžiosmanović, predsjednica

Miodrag Simović, dopredsjednik

Valerija Galić, dopredsjednica

Mato Tadić, sudac

Seada Palavrić, sutkinja

na sjednici održanoj 18. listopada 2007. godine je donio

ODLUKU O DOPUSTIVOSTI I MERITUMU

Djelomično se usvaja apelacija Lovačkoga društva «Jarebica» Mostar.

Utvrđuje se da su prekršeni članak II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članak 6. Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda u odnosu na pravo na donošenje odluke u razumnom roku u postupku koji je vođen pred Općinskim sudom u Mostaru u predmetu broj Ps-65/99.

Odbija se kao neutemeljena apelacija Lovačkoga društva «Jarebica» Mostar podnesena protiv Presude Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj Rev-884/04 od 24. siječnja 2006. godine i Presude Kantonalnog suda u Mostaru broj Pž-36/04 od 22. rujna 2004. godine u odnosu na ostale navode u svezi sa člankom II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i člankom 6. stavak 1. Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda, te u odnosu na članak II/3.(k) Ustava Bosne i Hercegovine i članak 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda.

Odbacuje se kao nedopuštena apelacija Lovačkoga društva «Jarebica» Mostar podnesena protiv Presude Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj Rev-884/04 od 24. siječnja 2006. godine i Presude Kantonalnog suda u Mostaru broj Pž-36/04 od 22. rujna 2004. godine u odnosu na pravo na život iz članka II/3.(a) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 2. Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda, te pravo na mirno okupljanje i udruživanje iz članka II/3.(i) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 11. Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda, jer je očigledno (*prima facie*) neutemeljena.

Odluku objaviti u «Službenom glasniku Bosne i Hercegovine», «Službenim novinama Federacije Bosne i Hercegovine», «Službenom glasniku Republike Srpske» i «Službenom glasniku Distrikta Brčko Bosne i Hercegovine».

Obrazloženje

I. Uvod

1. Lovačko društvo «Jarebica» Mostar (u daljnjem tekstu: apelant) iz Mostara, koje zastupa Zlatan Dizdar, odvjetnik iz Mostara, podnijelo je 27. ožujka 2006. godine apelaciju Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Ustavni sud) protiv Presude Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Vrhovni sud) broj Rev-884/04 od 24. siječnja 2006. godine i Presude Kantonalnog suda u Mostaru (u daljnjem tekstu: Kantonalni sud) broj Pž-36/04 od 22. rujna 2004. godine, te zbog duljine trajanja postupka koji je okončan pobijanim presudama, koji se pred Općinskim sudom Mostar (u daljnjem tekstu: Općinski sud) vodio u predmetu broj Ps-65/99.

II. Postupak pred Ustavnim sudom

2. Na temelju članka 22. st. 1. i 2. Pravila Ustavnog suda, od Vrhovnog, Kantonalnog i Općinskog suda, te od sudionika u postupku Gradske općine Mostar - Stari Grad (u daljnjem tekstu: tužena) zatraženo je 17. travnja 2006. godine da dostave odgovore na apelaciju, a od Općinskog suda i da dostavi na uvid spis broj Ps-65/99.

3. Vrhovni i Kantonalni sud su dostavili odgovore na apelaciju 28. travnja 2006. godine, tužena 5. svibnja 2006. godine, a Općinski sud je dostavio traženi spis na uvid 11. lipnja 2007. godine.

4. Na temelju članka 26. stavak 2. Pravila Ustavnog suda, odgovori na apelaciju su dostavljeni apelantu 11. srpnja 2007. godine.

III. Činjenično stanje

5. Činjenice predmeta koje proizlaze iz apelantovih navoda i dokumenata predočenih Ustavnom sudu mogu se sumirati na sljedeći način:

6. Apelant je 3. prosinca 1998. godine protiv tužene podnio tužbu radi utvrđenja i predaje u posjed, kojom je tražio da se utvrdi da je apelant isključivi nositelj prava uporabe na nekretnini označenoj kao k.č. broj 33/86, u naravi gradilište na Carini površine 104 m², upisanoj u zk.ul. br. 1339 k.o. Mostar, što je tužena dužna trpjeti i priznati, pa, slijedeći navedeno, predati apelantu u isključivi posjed upitnu nekretninu ukupne površine 376 m², prema skici vještaka geodeta, uz troškove parničnog postupka i pod prijetnjom prinudne ovrhe. Općinski sud je o apelantovom tužbenom zahtjevu odlučio Presudom broj Ps-65/99 od 6. veljače 2004. godine tako što je udovoljeno apelantovom zahtjevu osim u dijelu koji je odbijen kao neutemeljen, tj. u dijelu u kojem je apelant tražio da mu tužena preda u posjed zgradu površine 105 m², budući da zgrada nije zatečena na mjestu događaja jer je srušena.

7. Postupajući povodom apelantove tužbe od 3. prosinca 1998. godine, tadašnji Viši sud Mostar tužbu je poslao tuženoj radi odgovora 9. prosinca 1998. godine, a prvo ročište je zakazano za 8. veljaču 1999. godine na kojem su od apelanta zatraženi podaci o tomu tko je nositelj prava uporabe u «sadašnjem razdoblju». Rasprava je odgođena na neodređeno vrijeme. Podneskom od 3. ožujka 1999. godine apelant je dostavio tražene podatke i zatražio da se zakaže rasprava. Novo ročište je zakazano za 16. lipanj 1999. godine na kojem su prihvaćeni prijedlozi tužene o provedbi dokaza, pa je rasprava ponovno odgođena na neodređeno vrijeme. Nakon uspostave Kantonalnog suda Mostar, cio spis, koji se vodio pod brojem Ps-333/98, dostavljen je 23. srpnja 1999. godine Općinskom sudu II Mostar, kao stvarno i mjesno nadležnom, na dalji postupak. Ovaj sud je nakon dvije godine i šest mjeseci 26. veljače 2002. godine dopisom od tužene zatražio podatke o upitnim nekretninama, u svezi sa okolnosti njihovog pretvaranja u prostor za parkiranje. Ročište pred ovim sudom je zakazano nakon skoro tri godine od dana dostave spisa, tj. 11. travnja 2002. godine, na kojem je tužena ponudila apelantu da mu se na ime prijepornoga zemljišta isplati naknada cijene, jer zemljište ima veliki značaj za tuženu, zbog čega je apelant zatražio rok za očitovanje. Na istom ročištu Općinski sud je odlučio da dopisom od Općinske službe za stambene i komunalne poslove Općine Mostar zatraži podatke

o tomu jesu li nekretnine, opisane u tužbi a upisane na apelantovo ime, pretvorene u parkiralište, te jesu li dane JP «Komos» na upravljenje iako ta činjenica nije bila upitna. Glede ovog dopisa je urgirano 28. svibnja, 2. srpnja, 12. kolovoza, 9. rujna, 2. listopada i 21. studenoga 2002. godine. Rasprava od 2. prosinca 2002. godine, na prijedlog tužene, radi ponude apelantu poslovnog prostora na nekom drugom mjestu, odgođena je na neodređeno vrijeme. Nova rasprava, zakazana za 25. veljaču 2003. godine, odgođena je, jer tužena nije dostavila traženu dokumentaciju, a usvojen je apelantov prijedlog da se provedu dokazi uviđajem na mjestu događaja uz vještačenje vještaka geodeta. Sud je 1. travnja 2003. godine pozvao apelanta da na ime troškova vještačenja izvrši uplatu. Urgencija je ponovljena 5. svibnja 2003. godine, a 27. kolovoza 2003. godine sud je donio rješenje kojim je odredio da se izvrši uviđaj na mjestu događaja 9. rujna 2003. godine. Zbog toga što nije došao geodet, uviđaj je zakazan za 3. listopad 2003. godine, kada je i obavljen, a vještaku je naloženo da u roku od 20 dana sačini pismeni nalaz i mišljenje uz skicu mjesta događaja. Na ročištu od 2. prosinca 2003. godine je konstatirano da je na snagu stupio novi Zakon o parničnom postupku (u daljnjem tekstu: ZPP), te da će se navedeno ročište provesti kao pripremno. Određeno je koji će se dokazi provesti na glavnoj raspravi zakazanoj za 25. prosinac 2003. godine, koja je i održana a nastavljena 15. siječnja 2004. godine. U nastavku glavne rasprave dodatno je saslušan vještak u svezi sa okolnosti statusa prijepornog zemljišta. Prvostupanjska presuda je donesena 6. veljače 2004. godine.

8. Povodom priziva tužene cio spis prvostupanjskog suda je dostavljen Kantonalnom sudu 15. ožujka 2004. godine, a drugostupanjska presuda broj Pž-36/04 je donesena 22. rujna 2004. godine, dakle, nakon 6 mjeseci. Odlučujući o prizivu, Kantonalni sud je priziv uvažio, pobijanu prvostupanjsku presudu preinačio i presudio: *«Odbacuje se zahtjev tužitelja (apelanta) za utvrđenje da je isključivi nositelj prava uporabe na nekretnini označenoj kao k.č. broj 33/86, u naravi gradilište u Carini, površine 104 m², iz z.k. ul. broj 1339 k.o. Mostar, te mu je tužena dužna priznati i trpjeti prednje utvrđenje. Odbija se tužiteljev (apelantov) zahtjev da se obveže tužena da mu preda u posjed nekretninu označenu kao k.č. broj 3066 k.o. Mostar I, ukupne površine 376 m², prema skici vještaka geodeta koja je proglašena sastavnim dijelom presude, te da je tužena dužna tužitelju (apelantu) da naknadi 2.624,00 KM troškova parničnog postupka.»*

9. U obrazloženju presude taj sud je istaknuo da je priziv utemeljen, jer je prvostupanjski sud zanemario činjenicu da je, prema zk. ulošku broj 1339 k.o. Mostar, apelant evidentiran kao isključivi nositelj prava uporabe na nekretnini označenoj kao k.č. broj 33/86, pa nije

imao nikakvog pravnog interesa tražiti da se ta činjenica utvrdi (članak 54. stavak 2. ZPP), te je prvostupanjski sud u tome dijelu tužbu trebao odbaciti (članak 67. stavak 1. točka 7). Zbog toga je Kantonalni sud u dijelu zahtjeva koji se odnosio na utvrđenje prava uporabe tužbu odbacio. U odnosu na preostali dio, Kantonalni sud je ocijenio da je Općinski sud pogrešno i nepotpuno utvrdio činjenično stanje i pogrešno primijenio materijalno pravo, jer se iz skice vještaka geodeta vidi da se katastarska parcela broj 3066 (prema novom premjeru) sastoji od katastarskih parcela broj 33/84, 33/85, 33/86 i 33/114 (prema starom premjeru), pa obzirom da sud ne razdvaja parcele prema novom i starom premjeru, to je stvorilo nejasnoće u presudi i dispozitiv prvostupanjske presude učinilo nejasnim i kontradiktornim. Osim navedenog, Općinski sud je primijenio odredbu članka 43. Zakona o vlasničkim odnosima prema kojoj vlasnik može zahtijevati od posjednika povrat individualno određene stvari, ali vlasnik mora dokazati da na stvar čiji povrat traži ima pravo vlasništva, kao i da se ona nalazi u faktičnoj vlasti tuženog. Iz stanja spisa, međutim, prema mišljenju Kantonalnog suda, ne proizlazi da je apelant bio vlasnik prijeporne parcele, niti da se ona nalazi u faktičnoj vlasti tužene. Obzirom da je među strankama nepobitno da upitnu parcelu drži JP «Komos» Mostar na zakonit način (na temelju valjane odluke tužene), a ne tužena, prema mišljenju Kantonalnog suda, tužena i nije pasivno legitimirana u konkretnoj pravnoj stvari. Kantonalni sud zaključuje da se u konkretnom slučaju radi o građevinskom zemljištu koje je privedeno namjeni, jer je na njemu napravljen parking, pa bi apelantu eventualno pripadalo pravo na naknadu u smislu odredbe članka 90. Zakona o građevinskom zemljištu pod uvjetom da dokaže svoju aktivnu legitimaciju.

10. Apelant je 27. listopada 2004. godine protiv presude Kantonalnog suda uložio reviziju, a 4. travnja 2005. godine je dopunio. Općinski sud je 17. studenog 2004. godine, putem Kantonalnog suda, cio spis uputio Vrhovnom sudu, a 18. travnja 2005. godine dopunu revizije. Odlučujući o reviziji, Vrhovni sud je donio Presudu broj Rev-884/04 od 24. siječnja 2006. godine kojom je apelantovu reviziju odbio. Navedenom presudom Vrhovni sud je obrazložio da je odluka drugostupanjskog suda pravilna i zakonita, te je ponovio zaključke Kantonalnog suda.

IV. Apelacija

a) Navodi iz apelacije

11. Apelant smatra da mu je povrijeđeno pravo na pravično suđenje iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 1. Europske konvencije za zaštitu ljudskih

prava i temeljnih sloboda (u daljnjem tekstu: Europska konvencija), prije svega, zbog prekoračenja razumnog roka trajanja postupka koji se vodio pred redovitim sudovima, kao segmentu ovog prava, a potom zbog pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja i pogrešne primjene materijalnog prava. Naime, iz pobijanih odluka, prema apelantovom mišljenju, proizlazi «da su urbanim sredinama potrebni prostori za parkiranje vozila nego za okupljanje građana - lovaca u obavljanju društvenokorisnih poslova». Povredu ovog prava apelant vidi u tomu što je prvostupanjska presuda preinačena zbog pogrešno utvrđenog činjeničnog stanja i pogrešne primjene materijalnog prava, a da za preinačenje nisu dani jasni razlozi. Apelant, također, navodi da mu je pobijanim odlukama povrijeđeno pravo na život iz članka II/3.(a) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 2. Europske konvencije, pravo na mirno okupljanje i udruživanje iz članka II/3.(i) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 11. Europske konvencije, te pravo na imovinu iz članka II/3.(k) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju, ali ove povrede posebice ne obrazlaže.

b) Odgovor na apelaciju

12. Vrhovni sud je pobio navode iz apelacije, ističući da taj sud ostaje pri razlozima navedenim u presudi koja je donesena sukladno domaćim procesnim i materijalnim zakonima, odredbama Ustava Bosne i Hercegovine i Europske konvencije.

13. Kantonalni sud u svojem odgovoru na apelaciju je istaknuo da se radi o «jednom neozbiljnom apelantovom aktu» koji je svjestan neutemeljenosti svojeg zahtjeva, navodeći da ostaje pri razlozima navedenim u presudi.

14. Općinski sud, osim što je na uvid dostavio traženi spis, nije dao odgovor na apelaciju glede duljine trajanja postupka pred tim sudom.

15. Tužena je, također, pobila navode iz apelacije, navodeći da niti jedno od navedenih apelantovih prava nije povrijeđeno. Smatra da postupak nije trajao nerazumno dugo, jer je od podnošenja tužbe, 3. prosinca 1998. godine, promijenjena nadležnost za postupanje u gospodarskim sporovima, pa je stupio na snagu novi Zakon o parničnom postupku, tako da trajanje postupka nije produljeno bilo čijom krivnjom ili namjerom, a niti nezakonitim postupanjem. Smatra da su pobijane odluke donesene pravilno, jer je apelant tužbom tražio da se u sudbenom postupku utvrdi da postoje prava koja je već imao i koja mu nitko nije pobijao, iz čega proizlazi da je cijeli postupak bespotrebno vođen, pa je predloženo da se apelacija odbije.

V. Relevantni propisi

16. U **Zakonu o parničnom postupku** («Službene novine Federacije BiH» br. 42/98 i 3/99) relevantne odredbe glase:

«Članak 8.

Koje će činjenice uzeti kao dokazane odlučuje sud prema svojem uvjerenju na temelju savjesne i brižljive ocjene svakog dokaza pojedinačno i svih dokaza zajedno, a i na temelju rezultata cjelokupnog postupka.

Članak 10.

Sud je dužan nastojati da se postupak provede bez odugovlačenja i sa što manje troškova, te onemogućiti svaku zlouporabu prava koja strankama pripadaju u postupku.

Članak 319.

Presuda se mora izraditi u roku od osam dana od donošenja. [...]

Članak 336. stavak 2. točka 13.

(2) Bitna povreda odredaba parničnog postupka uvijek postoji:

13) ako presuda ima nedostataka zbog kojih se ne može ispitati, a osobito [...] ako presuda nema uopće razloga, ili u njoj nisu navedeni razlozi o odlučnim činjenicama, ili su ti razlozi nejasni ili proturječni, ili ako o odlučnim činjenicama postoji proturječnost između onoga što se u razlozima presude navodi o sadržaju isprava ili zapisnika o iskazima danim u postupku i samih isprava ili zapisnika.»

17. U **Zakonu o parničnom postupku** («Službene novine Federacije BiH» br. 53/03 i 73/05) relevantne odredbe glase:

«Članak 54. st. 1. i 2.

(1) Tužitelj može u tužbi tražiti da sud samo utvrdi postojanje ili nepostojanje nekog prava ili pravnog odnosa, ili istinitost, odnosno neistinitost neke isprave;

(2) Takva tužba se može podići kad je to posebnim propisima predviđeno, ili kad tužitelj ima pravni interes da sud utvrdi postojanje, odnosno nepostojanje nekog prava ili pravnog odnosa ili istinitost, odnosno neistinitost neke isprave prije dospjelosti zahtjeva za činidbu iz istog odnosa.

Članak 67. stavak 1. točka 7.

(1) Nakon prethodnog ispitivanja tužbe sud donosi rješenje kojim se tužba odbacuje ako utvrdi:

7) da ne postoji pravni interes tužitelja za podnošenje zahtjeva za utvrđenje;

Članak 147.

Sud može, na prijedlog stranke, odrediti izvođenje dokaza vještačenjem kada je radi utvrđenja ili razjašnjenja određene činjenice potrebno stručno znanje kojim sud ne raspolaže.

Članak 224. toč. 4. i 5.

Drugostupanjski sud može u sjednici vijeća ili na temelju održane rasprave:

4) ukinuti prvostupanjsku presudu i odbaciti tužbu, ili

5) preinačiti prvostupanjsku presudu.

Članak 229. točka 2.

Drugostupanjski sud će, u sjednici vijeća ili na temelju održane rasprave, presudom preinačiti prvostupanjsku presudu ako utvrdi da postoji jedan od sljedećih razloga iznesenih u prizivu:

2) ako je u sjednici vijeća drugačijom ocjenom isprava i posredno izvedenih dokaza već izvedenih pred prvostupanjskim sudom utvrdio drugačije činjenično stanje nego što je ono u prvostupanjskoj presudi;»

VI. Dopustivost

18. Sukladno članku VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine, Ustavni sud ima apelacijsku nadležnost u pitanjima koja su sadržana u ovom ustavu, kada ona postanu predmetom spora zbog presude bilo kojeg suda u Bosni i Hercegovini.

19. Sukladno članku 16. stavak 1. Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud može razmatrati apelaciju samo ako su protiv presude, odnosno odluke koja se njome pobija, iscrpljeni svi učinkoviti pravni lijekovi mogući prema zakonu i ako se podnese u roku od 60 dana od dana kada je podnositelj apelacije primio odluku o posljednjem učinkovitom pravnom lijeku kojeg je koristio.

20. Prigodom ispitivanja dopustivosti apelacije u dijelu koji se odnosi na pravo na život iz članka II/3.(a) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 2. Europske konvencije i na pravo na mirno okupljanje i udruživanje iz članka II/3.(i) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 11. Europske konvencije, Ustavni sud je pošao od odredaba članka VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 16. stavak 2. Pravila Ustavnog suda.

21. Članak VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine glasi:

«Ustavni sud, također, ima apelacijsku nadležnost u pitanjima koja su sadržana u ovom ustavu, kada ona postanu predmetom spora zbog presude bilo kojeg suda u Bosni i Hercegovini.»

Članak 16. stavak 2. Pravila Ustavnog suda glasi:

«[...] 2. Ustavni sud će odbaciti apelaciju kao očigledno (prima facie) neutemeljenu kada utvrdi da ne postoji opravdan zahtjev stranke u postupku, odnosno da predočene činjenice ni na koji način ne mogu opravdati tvrdnju da postoji kršenje Ustavom zaštićenih prava i/ili kada se za stranku u postupku utvrdi da nije 'žrtva' kršenja Ustavom zaštićenih prava tako da je ispitivanje merituma apelacije nepotrebno.»

22. Ustavni sud, u fazi ispitivanja dopustivosti predmeta, mora utvrditi, između ostalog, i jesu li ispunjeni uvjeti za meritorno odlučivanje koji su nabrojani u članku 16. stavak 2. Pravila Ustavnog suda. U svezi s tim, Ustavni sud ukazuje da, prema vlastitoj jurisprudenciji i praksi Europskog suda za ljudska prava (u daljnjem tekstu: Europski sud), apelant mora navesti povredu svojih prava koja štiti Ustav Bosne i Hercegovine i te povrede moraju djelovati vjerojatno. Apelacija je očigledno neutemeljena ukoliko joj manjkaju *prima facie* dokazi koji, dostatno jasno, pokazuju da je navedena povreda ljudskih prava i sloboda moguća (vidi Europski sud, *Vanek protiv Slovačke*, presuda od 31. svibnja 2005. godine, aplikacija broj 53363/99, i Ustavni sud, Odluka broj AP 156/05 od 18. svibnja 2005. godine), ako činjenice u odnosu na koje se podnosi apelacija očigledno ne predstavljaju kršenje prava koje apelant navodi, tj. ako apelant nema «opravdan zahtjev» (vidi Ustavni sud, Odluka o dopustivosti broj AP 640/04 od 13. rujna 2005. godine, i Europski sud, *Mezőtúr-Tiszazugi Vizgazdálkodási Társulat protiv Mađarske*, presuda od 26. srpnja 2005. godine, aplikacija broj 5503/02), kao i kad se utvrdi da apelant nije «žrtva» kršenja prava zaštićenih Ustavom Bosne i Hercegovine.

23. U predmetnom slučaju apelant smatra da su pravo na život i pravo na mirno okupljanje i udruživanje povrijeđena zbog postupanja Kantonalnog suda koji je pogrešno utvrdio

činjenično stanje i pogrešno primijenio materijalno pravo, te preinačio prvostupanjsku presudu tako što je u dijelu kojim je traženo utvrđenje prava uporabe tužbu odbacio, a u dijelu predaje u posjed odbio, čime nije udovoljeno apelantovom zahtjevu. Apelant smatra, iako to eksplicitno ne navodi, da su mu, zbog toga što su Kantonalni sud i Vrhovni sud pogrešno utvrdili činjenično stanje i pogrešno primijenili materijalno pravo, prekršena navedena prava, ali tvrdnje o povredi tih prava uopće ne obrazlaže.

24. Naime, apelant, osim paušalnih navoda, nije ponudio niti jedan dokaz koji bi učinio vjerojatnim i mogućim da se radi o povredi navedenih ustavnih prava. Paušalni navodi su utemeljeni na apelantovom nezadovoljstvu donesenim odlukama. Međutim, Ustavni sud ukazuje da apelantovo nezadovoljstvo pobijanim odlukama ne pokreće, samo po sebi, pitanja u svezi sa zaštićenim ustavnim pravima, a apelant ne navodi nikakve proceduralne greške, niti su takve greške očigledne.

25. U prethodnim identičnim ili sličnim slučajevima Ustavni sud je konstatirao da apelant mora navesti povrede svojih prava koja štiti Ustav Bosne i Hercegovine i te povrede moraju djelovati vjerojatno. Apelacija je očigledno neutemeljena ukoliko joj manjka dokaza koji, dostatno jasno, pokazuju da je navedena povreda ljudskih prava i sloboda moguća, te ako nije dostatno potkrijepljena i ako nema izgleda na uspjeh (vidi Ustavni sud, neobjavljena odluka o dopustivosti broj *AP 373/04* od 18. svibnja 2005. godine).

26. Međutim, u konkretnom slučaju, čak i da je apelant naveo konkretne radnje ili propuste javnih vlasti, a ne samo iskazao nezadovoljstvo donesenim odlukama redovitih sudova i izrekao paušalne tvrdnje o kršenju njegovih ljudskih prava, njegova apelacija, u odnosu na tvrdnje o povredi prava na život i prava na mirno okupljanje i udruživanje, morala bi biti odbačena kao nedopustiva. Naime, pojedina ljudska prava i slobode, garantirani Ustavom Bosne i Hercegovine i Europskom konvencijom, mogu pripadati samo fizičkim osobama. Upravo pravo na život i pravo na mirno okupljanje i udruživanje pripadaju samo građanima kao pojedincima, a ne kolektivitetima kao što je apelant. Budući da navedena dva prava uopće apelantu ne pripadaju, onda ona u odnosu na apelanta ne mogu ni biti povrijeđena.

27. Imajući u vidu izneseno u prethodnim točkama ove odluke, Ustavni sud je dio apelacije koji se odnosi na povredu prava na život iz članka II/3.(a) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 2. Europske konvencije i prava na mirno okupljanje i udruživanje iz članka II/3.(i) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 11. Europske konvencije odbacio kao očigledno (*prima facie*) neutemeljen.

28. Glede dijela apelacije koji se odnosi na pravo na pravično suđenje iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 1. Europske konvencije, Ustavni sud konstatira da je predmet pobijanja apelacijom Presuda Vrhovnog suda broj Rev-884/04 od 24. siječnja 2006. godine protiv koje nema drugih učinkovitih pravnih lijekova mogućih prema zakonu. Potom, pobijanu presudu apelant je primio 27. veljače 2006. godine, a apelacija je podnesena 27. ožujka 2006. godine, tj. u roku od 60 dana, kako je propisano člankom 16. stavak 1. Pravila Ustavnog suda. Konačno, apelacija u dijelu koji se odnosi na članak II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članak 6. stavak 1. Europske konvencije ispunjava i uvjete iz članka 16. st. 2. i 4. Pravila Ustavnog suda, jer nije očigledno (*prima facie*) neutemeljena, niti postoji neki drugi formalni razlog zbog kojeg apelacija nije dopustiva.

29. Imajući u vidu odredbe članka VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine, članka 16. st. 1, 2. i 4. Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je utvrdio da predmetna apelacija ispunjava uvjete glede dopustivosti.

VII. Meritum

30. Apelant se, u okviru prava na pravično suđenje iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 1. Europske konvencije, žali i na «suđenje u razumnom roku» kao sastavni dio ovog prava. Naime, apelant tvrdi da je njegovo pravo na pravično suđenje povrijeđeno neopravdanim odugovlačenjem sudbenog postupka, odnosno zbog toga što odluka nije donesena u razumnom roku.

31. Članak II/3. Ustava Bosne i Hercegovine u relevantnom dijelu glasi:

«Sve osobe na teritoriju Bosne i Hercegovine uživaju ljudska prava i slobode iz stavka 2. ovog članka, što uključuje:

[...]

(e) Pravo na pravično saslušanje u građanskim i kaznenim stvarima i druga prava u svezi sa kaznenim postupkom.»

Članak 6. stavak 1. Europske konvencije u relevantnom dijelu glasi:

«1. Prigodom utvrđivanja građanskih prava i obveza ili utemeljenosti bilo kakve kaznene optužbe protiv njega svatko ima pravo na pravično suđenje i javnu raspravu u razumnom roku pred neovisnim i nepristranim, zakonom ustanovljenim sudom. [...]»

32. Razmatrajući ove navode apelacije, Ustavni sud je pribavio predmet Općinskog suda broj Ps-65/99 kako bi ispitao je li u konkretnom slučaju poštivano pravo na «suđenje u razumnom roku», onako kako to zahtijeva članak 6. stavak 1. Europske konvencije. Polazeći od kriterija utvrđenih praksom Europskog suda za ljudska prava, Ustavni sud ističe da se razumnost trajanja postupka ocjenjuje u svjetlu svih okolnosti predmeta, uzimajući osobito u obzir složenost predmeta, ponašanje strana u postupku, s jedne strane, i suda i javnih vlasti, s druge strane.

a) *Razdoblje koje se uzima u obzir*

33. Apelant je 3. prosinca 1998. godine tadašnjem Višem sudu u Mostaru podnio tužbu protiv tužene radi utvrđenja i predaje u posjed. Nakon uspostave Kantonalnog suda, cio spis je dostavljen Općinskom sudu II Mostar, kao stvarno i mjesno nadležnom, 23. srpnja 1999. godine koji je, odlučujući o tužbi i iznesenom zahtjevu, donio presudu 6. veljače 2004. godine. Kantonalni sud je, odlučujući o prizivu, presudu donio 22. rujna 2004. godine, a Vrhovni sud odlučujući o reviziji 24. siječnja 2006. godine. Dakle, cio postupak povodom tužbe apelanta trajao je sedam godina.

b) *Složenost predmeta*

34. Ustavni sud zapaža da se u konkretnom slučaju radi o parničnom postupku koji se tiče utvrđenja i predaje u posjed nekretnina. Imajući u vidu činjenicu da su uz tužbu dostavljeni dokazi-zemljišnoknjižni izvaci, te da je, osim tih dokaza, trebalo provesti dokaz vještačenjem vještaka geodeta uz uviđaj na mjestu događaja, Ustavni sud smatra da se ne radi o osobito složenom predmetu.

c) *Apelantovo ponašanje*

35. Ustavni sud zapaža da je, u razdoblju od 1998. godine do donošenja prvostupanjske presude, prvostupanjski sud zakazao 9 ročišta, te da je apelant posredstvom opunomoćenika pristupio svakom. Ustavni sud, također, zapaža da ni apelant ni njegov opunomoćenik nisu prigovarali što su se rasprave često odgađale na neodređeno vrijeme, te da u razdoblju od dvije godine i šest mjeseci, koliko je najdulje trajalo razdoblje neaktivnosti suda između dviju rasprava, nisu podnescima ili na drugi način inzistirali da se ubrzaju aktivnosti suda. Ustavni sud smatra da je ovakvo ponašanje apelantovog opunomoćenika u određenoj mjeri doprinijelo ukupnom trajanju postupka, ali će zaključak o tomu je li taj doprinos bio odlučujući Ustavni sud izvesti nakon analize ponašanja sudova.

d) Ponašanje sudova

36. Ustavni sud primjećuje da je sud od 9 zakazanih rasprava četiri puta raspravljanje odgodio na neodređeno vrijeme, da je od prve rasprave 8. veljače 1999. godine, kada je apelantovom opunomoćeniku naloženo da dostavi podatke u svezi sa okolnosti sadašnjeg nositelja prava uporabe na upitnim nekretninama, i nakon ispunjenja te obveze, do zakazivanja nove rasprave proteklo razdoblje od dvije godine i šest mjeseci u kojem sud nije uradio niti jednu radnju u postupku. Potom, od rasprave održane 11. travnja 2002. godine, na kojoj je sud odlučio zatražiti podatke od Općinske službe za stambene i komunalne poslove u svezi sa okolnosti je li upitno zemljište pretvoreno u prostor za parkiranje, što je nepobitna činjenica, šest puta urgirano povodom istog dopisa a rasprava nije zakazivana 8 mjeseci. Tek je na raspravi održanoj 25. veljače 2003. godine usvojen apelantov prijedlog da se u svrhu identifikacije nekretnine iziđe na mjesto događaja, obavi uviđaj uz sudjelovanje vještaka geodeta, zbog čega je sud raspravu ponovno odgodio na neodređeno vrijeme i 1. travnja 2003. godine pozvao apelanta da na ime vještačenja uplati određeni novčani iznos. Nakon ispunjenja ove obveze, rješenjem suda od 27. kolovoza 2003. godine, dakle, nakon proteka šest mjeseci, određen je uviđaj za 9. rujan 2003. godine, koji nije obavljen zbog izostanka uredno pozvanog vještaka. Na raspravi od 2. prosinca 2003. godine konstatirano je da je na snagu stupio novi ZPP zbog čega je to ročište održano kao pripremno i određeno koji će se dokazi provesti na glavnoj raspravi. Glavna rasprava je održana 25. prosinca 2003. godine i nastavljena 15. siječnja 2004. godine na kojoj je dodatno saslušan vještak u svezi sa okolnosti pojašnjenja pismenog nalaza i mišljenja, a 6. veljače 2004. godine donesena je prvostupanjska presuda, dakle, nakon pet godina vođenja postupka glede apelantove tužbe. Cio predmet povodom priziva je dostavljen Kantonalnom sudu 3. ožujka 2004. godine, koji je odlučujući o prizivu predmet riješio za šest mjeseci, dakle, u roku koji se može smatrati razumnim. Vrhovni sud je povodom uložene revizije predmet riješio za godinu dana, što, također, nije nerazumno dugo razdoblje.

37. Uzimajući sve u obzir, Ustavni sud smatra da je sveukupnim načinom vođenja konkretnog postupka Općinski sud značajno doprinio odugovlačenju postupka u konkretnom slučaju. Prigodom usporedbe apelantovog i doprinosna Općinskog suda sveukupnom trajanju postupka, Ustavni sud smatra da, iako je apelant svojim ponašanjem u izvjesnom dijelu doprinio trajanju konkretnog postupka, doprinos Općinskog suda je znatno veći, osobito uzimajući u obzir činjenicu da je od podnošenja tužbe, 3. prosinca 1998. godine, do donošenja prvostupanjske presude postupak trajao pet godina, pri nepobitnim činjenicama u svezi sa sadašnjom uporabom prijeporne nekretnine i upisanim

pravom uporabe u zemljišnim knjigama. Općinski sud za svoje propuste nije ponudio bilo kakvo obrazloženje, a Ustavni sud smatra da ne postoji razumno i objektivno opravdanje za ovako dugo trajanje postupka. Stoga, Ustavni sud smatra da se razdoblje odlučivanja u konkretnom parničnom postupku nikako ne može smatrati «razumnim» u smislu članka 6. stavak 1. Europske konvencije.

38. Na temelju izloženog, Ustavni sud smatra da se trajanje parničnog postupka u razdoblju od četiri godine i sedam mjeseci može, najvećim dijelom, staviti na teret Općinskom sudu, a da Općinski sud nije ponudio bilo kakve razloge koji bi se mogli smatrati razumnim i objektivnim opravdanjem.

39. Imajući u vidu navedeno, Ustavni sud smatra da je povrijeđeno pravo na «suđenje u razumnom roku» kao jednom od elemenata prava na pravično suđenje iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 1. Europske konvencije. Budući da je postupak okončan, Ustavni sud smatra da nije potrebno nalagati da se poduzmu bilo kakve konkretne mjere u ovom slučaju, a apelant nije iznio zahtjev za kompenzaciju.

Ostali navodi o kršenju prava na pravično suđenje

40. Ostali apelantovi navodi o kršenju prava na pravično suđenje odnose se na navode o pogrešno utvrđenom činjeničnom stanju i o pogrešnoj primjeni materijalnog prava, jer, kako tvrdi apelant, Kantonalni sud je preinačio prvostupanjsku presudu, a samim tim je «preinačio i utvrđeno činjenično stanje, uz navođenje iste zakonske odredbe koju je primijenio i prvostupanjski sud ali bez uvida u svu ponuđenu dokumentaciju iz koje je vidljivo da je apelant vlasnik i posjednik upitnih nekretnina». U svezi s ovim navodima, Ustavni sud podsjeća da, prema praksi Europskog suda i Ustavnog suda, zadaća ovih sudova nije da preispituju zaključke redovitih sudova glede činjeničnog stanja i primjene materijalnog prava (vidi Europski sud, *Pronina protiv Rusije*, Odluka o dopustivosti od 30. lipnja 2005. godine, aplikacija broj 65167/01) osim u slučajevima u kojima su odlukama redovitih sudova povrijeđena ustavna prava (pravo na pravično suđenje, pravo na pristup sudu, pravo na učinkovit pravni lijek i drugo). Ustavni sud nije nadležan supstituirati redovite sudove u procjeni činjenica i dokaza, već je, općenito, zadaća redovitih sudova ocijeniti činjenice i dokaze koje su izveli (vidi Europski sud, *Thomas protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, presuda od 10. svibnja 2005. godine, aplikacija broj 19354/02). Zadaća Ustavnog suda je ispitati je li postupak u cjelini bio pravičan na način na koji to zahtijeva članak 6. stavak 1. Europske konvencije, te krše li odluke redovitih sudova ustavna prava (vidi Ustavni sud, Odluka broj *AP 20/05* od 18. svibnja 2005. godine).

41. U konkretnom slučaju Ustavni sud zapaža da je Kantonalni sud za svoju odluku dao jasno obrazloženje u svezi sa okolnosti da je apelant na upitnim nekretninama evidentiran kao isključivi nositelj prava uporabe, pa nije imao nikakvog pravnog interesa tražiti da se ta činjenica utvrdi u sudbenom postupku, zbog čega je u tom dijelu prvostupajnsku presudu preinačio i tužbu odbacio. U odnosu na preostali dio zahtjeva, Kantonalni sud je, također, dao jasno obrazloženje, smatrajući da u konkretnom predmetu nije mogao biti primijenjen članak 43. Zakona o vlasničkim odnosima pri nepobitnoj činjenici da treći pravni subjekt - JP «Komos» Mostar drži u posjedu predmetnu nekretninu, a ne tužena, obzirom da je uvjet za primjenu navedene zakonske norme da vlasnik dokaže svoje vlasništvo na stvari čiji povrat traži, kao i da se ona nalazi u faktičkoj vlasti tužene. U konkretnom slučaju niti jedna od ovih činjenica nije dokazana, pa je zahtjev za predaju u posjed odbijen. Dakle, Kantonalni sud je prigodom preinačenja prvostupajnske presude dao jasne, potpune i logične razloge koji se ne mogu smatrati proizvoljnim ili diskriminacijskim, niti predstavljaju kršenje apelantovih ustavnih prava. Također, ne postoje drugi elementi koji bi ukazivali na to da je postupak bio nepravičan. Vrhovni sud je, također, odbijajući apelantovu reviziju, dao valjano obrazloženje zbog čega je presudu Kantonalnog suda ocijenio pravilnom i zakonitom, smatrajući da su razlozi dani u navedenoj presudi jasni, pravilni i potpuni.

42. Imajući u vidu sve navedeno, Ustavni sud u konkretnom slučaju nije pronašao ništa što bi ukazalo na to da su materijalnopравни propisi proizvoljno ili nepravično primijenjeni na apelantovu štetu, niti ima elemenata koji ukazuju na procesnu nepravičnost, pa Ustavni sud smatra da u odnosu na ove apelantove navode nema kršenja prava na pravično suđenje iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 1. Europske konvencije.

Pravo na imovinu

43. Imajući u vidu zaključak Ustavnog suda u svezi sa člankom II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i člankom 6. stavak 1. Europske konvencije, Ustavni sud smatra da nije potrebno posebice razmatrati apelantove navode o povredi prava na imovinu iz članka II/3.(k) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju.

VIII. Zaključak

44. Ustavni sud zaključuje da postoji povreda prava na pravičan postupak u odnosu na donošenje odluke u razumnom roku iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 1. Europske konvencije, budući da je parnični postupak povodom apelantove

tužbe radi utvrđenja i predaje u posjed trajao sedam godina do donošenja pravomoćne presude, a takvo neopravdano dugo trajanje postupka može se, najvećim dijelom, pripisati ponašanju nadležnog prvostupanjskog suda, te kada taj sud nije dao bilo kakve razloge koji bi se mogli smatrati razumnim i objektivnim opravdanjem za nerazumno dugo trajanje postupka. Međutim, ne postoji kršenje prava na pravično suđenje u dijelu u kojem se apelant žali na pogrešno i nepotpuno utvrđeno činjenično stanje i na pogrešnu primjenu materijalnog prava, kada su sudovi ispunili svoju obvezu i u svojim odlukama iznijeli potpune, jasne, logične i pravilne razloge na kojima su njihove odluke utemeljene, a Ustavni sud nije mogao utvrditi da je postupak prekršen na apelantovu štetu.

45. Na temelju članka 16. stavak 2. i članka 61. st. 1, 2. i 3. Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je odlučio kao u dispozitivu ove odluke.

46. Prema članku VI/4. Ustava Bosne i Hercegovine, odluke Ustavnog suda su konačne i obvezujuće.

Predsjednica
Ustavnog suda Bosne i Hercegovine
Hatidža Hadžiosmanović

Предмет број АП 1480/06

**ОДЛУКА О
ДОПУСТИВОСТИ И
МЕРИТУМУ**

Апелација ДОО «Флора центар»
Бања Лука и Владимира Сукаре
против Рјешења Окружног суда у
Бањој Луци број Пжп-3120/05 од 22.
фебруара 2006. године и Рјешења
Суда за прекршаје Бања Лука број
Х-П-3362/05 од 16. августа 2005.
године

Одлука од 18. октобра 2007. године

Уставни суд Босне и Херцеговине у Вијећу од пет судија у предмету број АП 1480/06, рјешавајући апелацију ДОО «Флора центар» Бања Лука и Владимира Сукаре, на основу члана VI/36) Устава Босне и Херцеговине, члана 59 став 2 алинеја 2, члана 61 ст. 1 и 2 и члана 64 став 1 Правила Уставног суда Босне и Херцеговине («Службени гласник Босне и Херцеговине» број 60/05), у саставу:

Хатица Хациосмановић, предсједница

Миодраг Симовић, потпредсједник

Валерија Галић, потпредсједница

Мато Тадић, судија

Крстан Симић, судија

на сједници одржаној 18. октобра 2007. године донио је

ОДЛУКУ О ДОПУСТИВОСТИ И МЕРИТУМУ

Усваја се апелација ДОО «Флора центар» Бања Лука и Владимира Сукаре.

Утврђује се повреда права на правично суђење из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 ст. 1 и 3ц) Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода.

Укидају се Рјешење Окружног суда у Бањој Луци број Пжп-3120/05 од 22. фебруара 2006. године и Рјешење Суда за прекршаје у Бањој Луци број X-II-3362/05 од 16. августа 2005. године.

Предмет се враћа Окружном суду у Бањој Луци, који је дужан да по хитном поступку донесе нову одлуку, у складу са чланом II/3е) Устава Босне и Херцеговине и чланом 6 ст. 1 и 3 тачка ц) Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода.

Налаже се Окружном суду у Бањој Луци да, у складу са чланом 74 став 5 Правила Уставног суда, у року од три мјесеца од дана достављања

ове одлуке обавијести Уставни суд Босне и Херцеговине о предузетим мјерама с циљем извршења ове одлуке.

Одлуку објавити у «Службеном гласнику Босне и Херцеговине», «Службеним новинама Федерације Босне и Херцеговине», «Службеном гласнику Републике Српске» и «Службеном гласнику Дистрикта Брчко Босне и Херцеговине».

Образложење

I. Увод

1. ДОО «Флора центар» Бања Лука и Владимир Сукара (у даљњем тексту: апеланти), које заступају Маринко и Радмила Плавшић, адвокати из Бање Луке, поднијели су 19. маја 2006. године Комисији за људска права при Уставном суду Босне и Херцеговине (у даљњем тексту: Комисија) апелацију против Рјешења Окружног суда у Бањој Луци (у даљњем тексту: Окружни суд) број Пжп-3120/05 од 22. фебруара 2006. године и Рјешења Суда за прекршаје Бања Лука број Х-П-3362/05 од 16. августа 2005. године. Наведену апелацију Комисија је 23. маја 2006. године доставила Уставном суду Босне и Херцеговине (у даљњем тексту: Уставни суд) на основу члана 5 Споразума који су стране потписале 25. септембра 2003. године («Службени гласник Босне и Херцеговине» број 35/03).

II. Поступак пред Уставним судом

2. На основу члана 22 ст. 1 и 2 Правила Уставног суда, од Окружног суда, Суда за прекршаје у Бањој Луци (у даљњем тексту: Суд за прекршаје) и учесника у поступку, Републичке тржишне инспекције, Одјељење Бања Лука (у даљњем тексту: Републичка тржишна инспекција) затражено је 1. јуна 2006. године и 22. августа 2007. године да доставе одговоре на апелацију.

3. Суд за прекршаје и Окружни суд су 16. и 26. јуна 2006. године доставили одговоре на апелацију. Републичка тржишна инспекција је 12. септембра 2007. године доставила одговор на апелацију.

4. На основу члана 26 став 2 Правила Уставног суда, одговори Суда за прекршаје и Окружног суда су 30. јула 2007. године достављени апелантима. Одговор Републичке тржишне инспекције је 19. септембра 2007. године достављен апелантима.

III. Чињенично стање

5. Чињенице предмета које произилазе из навода апеланата и докумената предочених Уставном суду могу да се сумирају на сљедећи начин:

6. Рјешењем Суда за прекршаје број X-II-3362/05 од 16. августа 2005. године, које је потврђено Рјешењем Окружног суда број Пжп-3120/05 од 22. фебруара 2006. године, апелант ДОО «Флора центар» Бања Лука, као правно лице, и Владимир Сукара, као одговорно лице, проглашени су кривим због прекршаја из члана 18 Закона о предузећима, те су на основу члана 424 ст. 1 и 2 тачка 1 истог закона кажњени - апелант ДОО «Флора центар» новчаном казном од 4.500 КМ, а апелант Владимир Сукара новчаном казном од 300 КМ уз обавезу плаћања трошкова прекршајног поступка од по 20 КМ.

7. У образложењу првостепеног рјешења се наводи да је Републичка тржишна инспекција поднијела захтјев да се покрене прекршајни поступак против апеланата. Суд је истакао да је позивао представника правног лица и одговорно лице Владимира Сукару, те да је позиве апелантима послао на адресу сједишта правног лица. Из доставница враћених суду је утврђено да су позиви за апеланте примљени 7. априла 2005. године у сједишту предузећа и да су оне потписане, али да се на уредно примљене позиве апеланти нису одазвали, нити су свој изостанак оправдали. Суд се позвао на одредбу члана 143 став 1 Закона о прекршајима којим је прописано да се уредним достављањем сматра достављање извршено на радном мјесту. Зато је суд на основу одредбе члана 215 Закона о прекршајима апеланте прогласио кривим због прекршаја из члана 18 Закона о предузећима и казнио их, сматрајући да испитивање апеланата није било нужно да би се правилно утврдило чињенично стање с обзиром на то да је прекршајна одговорност апеланата утврђена на основу директног опажања подносиоца захтјева за покретање прекршајног поступка, увида у преостали дио документације у спису предмета, а посебно у записник о извршеној инспекционој контроли који је потписало присутно одговорно лице Биљана Сукара, те увидом у рјешење о забрани обављања дјелатности у наведеним објектима до отклањања противправног стања које је проузроковало забрану.

8. Суд се, такође, позвао на одредбу члана 18 Закона о предузећима. Утврђено је да је 19, 21. и 22. фебруара 2005. године, приликом инспекционог надзора републичког тржишног инспектора, у ДОО «Флора центар» записнички констатовано да наведено правно лице обавља дјелатност трговине на велико робом (одјећом) - транзитним прометом за познатог купца без претходног складиштења, а да за то не посједује

рјешење надлежног општинског органа о испуњености минималних техничких услова за наведени вид дјелатности, чиме је прекршена одредба члана 18 Закона о предузећима.

9. У образложењу другостепеног рјешења се наводи да из доставница које се налазе у судском спису несумњиво произилази да су апеланти уредно позвани, али да се на позив суда нису одазвали, те да је суд правилно поступио када је, у смислу члана 215 Закона о прекршајима, донио првостепено рјешење без испитивања апеланата. Другостепени суд сматра да не може да се прихвати ни тврдња апеланата о томе у којим радњама су се стекла обиљежја прекршаја, јер је одлучна чињеница да се донесе закључак да су апеланти починили прекршај који им се ставља на терет, да у вријеме инспекционог надзора обављају трговинску дјелатност, а да не посједују рјешење надлежног општинског органа о испуњености минималних техничких услова за ту дјелатност. Сходно мишљењу другостепеног суда, није могла да се прихвати ни тврдња апеланата да је изрека првостепеног рјешења неразумљива и противрјечна датим разлозима, јер термин «у транзиту» без сумње одражава начин обављања трговинске дјелатности. Утврђено је да према тако описаном начину извршења прекршаја произилази да су апеланти обављали трговинску дјелатност на велико одјећом и да робу нису складиштили у своје пословне просторије, већ су је одмах продавали трећим лицима. Окружни суд је навео да је Суд за прекршаје донио закључак о прекршајној одговорности апеланата на основу записника о извршеном инспекционом прегледу који су потписала присутна лица и рјешења о забрани обављања дјелатности на које се апеланти нису жалили, те да је, стога, евидентно да су апеланти у вријеме инспекционог надзора обављали дјелатност трговине на велико одјећом, а да за обављање дјелатности нису прибавили рјешење надлежног општинског органа. На основу наведеног другостепени суд је одбио тврдњу апеланата да су за вријеме инспекционе контроле имали потребна одобрења. Сходно мишљењу другостепеног суда, у првостепеном поступку чињенични основ је потпуно и правилно утврђен, те је на основу тако утврђеног чињеничног стања правилно примијењено материјално право.

IV. Апелација

а) Наводи из апелације

10. Апеланти наводе да је повријеђено њихово право на правично суђење из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције за заштиту

људских права и основних слобода (у даљњем тексту: Европска конвенција) и право на дјелотворан правни лијек из члана 13 Европске конвенције. Такође, жале се на то да је погрешно утврђено чињенично стање и погрешно примијењено материјално и процесно право. Истичу да је суд своју одлуку о кривици апеланата засновао једино на захтјеву да се покрене прекршајни поступак и записнику подносиоца захтјева, а да уз тај захтјев подносилац није понудио ниједан доказ који упућује на одговорност апеланата. Апеланти наводе да им позив за саслушање у предметном поступку никада није био достављен, те да су за предметни поступак први пут сазнали када им је уручено првостепено рјешење против ког су изјавили жалбу. Није им познато ни то да ли је неко умјесто њих примио позив за саслушање и ко је потписао доставнице, али тврде да им позиви никада нису достављени у сједиште правног лица и да у сједишту ниједно запослено лице није примило позив. Такође, наводе да су у жалби указивали на чињеницу да су неуредно позивани. Истичу да нечитак потпис на доставници може да значи потпис било кога, па и лица са улице. Сходно мишљењу апеланата, судови су погрешно тумачили одредбу члана 143 став 1 Закона о прекршајима, јер је тим одредбама прописано да се достављање сматра уредним уколико је извршено на радном мјесту лица коме треба да се достави, али само у случају ако се не достављају акти из члана 141 став 2 Закона о прекршајима, што је био случај у конкретном предмету. Наиме, према императивној норми члана 141 став 2 поменутог закона, ријеч је о позиву за саслушање који се доставља окривљеном лично. Апеланти наводе да у спису нема доказа да су они лично примили позив за саслушање у овом поступку. Сходно томе, они сматрају да је, због неуредног позивања, окривљеним ускраћено право на одбрану. Према мишљењу апеланата, суд је апеланте прогласио кривим и изрекао им новчане казне без обавезног саслушања, у смислу члана 177 Закона о прекршајима и члана 6 Европске конвенције. Апеланти истичу да би сигурно приступили суду да су примили позив за саслушање и изнијели своју одбрану, јер нису учинили прекршај који им се ставља на терет. Из наведеног произилази да се апеланти жале и на повреду права на правично суђење из члана 6 став 3ц) Европске конвенције. Наводе да апеланту Владимиру Сукари, директору окривљеног правног лица, уопште није познато да је инспекција вршила било какав инспекциони надзор, јер о њему није био обавијештен. Истичу да је у поступку утврђено да је записник потписала присутна Биљана Сукара, која није одговорно лице у правном лицу, нити је запослена у правном лицу, те да није била ни овлашћена да потписује записник инспекције, јер је разријешена дужности директора 10. априла 2001. године и на дан инспекционе контроле у предузећу није имала никакав статус. Сматрају да је у предметном прекршајном поступку суд био

обавезан да саслуша представника окривљеног правног лица и окривљено одговорно лице у правном лицу заједно са подносиоцем прекршајне пријаве, те да их суочи и изврши увид и оцјену материјалних доказа који би упућивали на учињени прекршај. Тек након тако спроведеног поступка суд би био обавезан да све изведене доказе оцијени појединачно и у њиховој међусобној повезаности. Поступајући супротно, сходно мишљењу апеланата, суд је повриједио одредбе прекршајног поступка, те је непотпуно утврдио чињенично стање, чији је резултат било доношење незаконитих рјешења на апелантову штету. Апеланти траже да се, између осталог, Републици Српској нареди да им исплати трошкове поступка према адвокатској тарифи Републике Српске.

б) Одговор на апелацију

11. У одговору на апелацију Окружни суд наводи да је предметна апелација неоснована и предлаже да се она одбије. Окружни суд, у суштини, остаје при наводима датим у својој одлуци. Истиче да су извршеним инспекционим прегледом евидентиране релевантне чињенице које су апеланти у току поступка могли да оспоре, али да се претресу нису одазвали, нити су свој изостанак оправдали, а да може да се претпостави да је наведено урађено с циљем одуговлачења поступка и избјегавања прекршајне одговорности. Зато, Окружни суд истиче да из садржине списка првостепеног суда несумњиво произилази да су апеланти позивани у складу са чланом 141 до 143 Закона о прекршајима, те да су тврдње апеланата у погледу наведеног неосноване и исконструисане.

12. Такође, из одговора Суда за прекршаје произилази да овај суд остаје при наводима датим у својој одлуци. У прилогу одговора Суд за прекршаје је доставио доставнице о уручењу апелантима позива за саслушање у предметном поступку. У одговору се наводи да су позиви апелантима упућени на адресу сједишта предузећа, што је видљиво из доставница о уручењу на којима је на позив за представника правног лица стављен и штампбиљ ДОО «Флора центар» Бања Лука. Сходно томе, истиче се да је нетачна тврдња апеланата да им никада није достављен позив за саслушање у предметном поступку и да су за поступак први пут сазнали када им је уручено првостепено рјешење. Даље, у одговору Суд наводи да је и првостепено рјешење апелантима уручено на исти начин као и позиви за расправу, на адресу сједишта предузећа, те да је, сходно томе, индикативно да су апеланти примили првостепено рјешење о кажњавању, а исто тако и другостепено рјешење, а да само нису примили позиве за расправу. Тврдња апеланата да позиви нису достављени

на адресу сједишта предузећа, према мишљењу суда, произвољна је и није ничим аргументована, јер штамбиљ предузећа на доставници није могао да стави нико други већ овлашћени радник предузећа који има штамбиљ. Суд сматра да право на одбрану апелантима није ускраћено, већ да они то право нису користили. Првостепено рјешење је донесено на основу члана 215 Закона о прекршајима, јер, сходно мишљењу суда, у конкретном случају испитивање апеланата није било нужно да би се правилно утврдило чињенично стање.

13. Републичка тржишна инспекција у свом одговору на апелацију наводи да у поступку инспекционе контроле нису повријеђена апелантова уставна права.

V. Релевантни прописи

14. У **Закону о предузећима** («Службени гласник Републике Српске» бр. 24/98, 62/02, 66/02, 38/03, 97/04 и 34/06) релевантне одредбе гласе:

«Члан 18

Предузеће може да отпочне обављање дјелатности, да обавља дјелатност и да мијења услове њеног обављања кад надлежни орган донесе рјешење да су испуњени услови у погледу техничке опремљености, заштите на раду и заштите и унапређивања животне средине, као и други прописани услови.

Члан 424 став 1 тачка 1 и став 2

(1) Новчаном казном од 4.500 до 45.000 конвертибилних марака у динарској противвриједности на дан уплате казниће се за прекршај предузеће или други субјекат пословања који има својство правног лица:

(...)

1) ако обавља дјелатност за коју не испуњава прописане услове, или обавља дјелатност која се по закону не може да обавља, или ако измијени услове обављања дјелатности прије него што надлежни орган донесе рјешење да су испуњени услови у погледу техничке опремљености или заштите на раду или друге прописане услове (члан 16 ст. 1 и 2 и члан 18).

(...)

(2) За радње из става 1 овог члана казниће се за прекршај и одговорно лице у предузећу или другом субјекту пословања који има својство правног лица новчаном

казном од 300 до 3.000 конвертибилних марака у динарској противвриједности по курсу на дан уплате.»

15. У Закону о прекршајима («Службени гласник Републике Српске» бр. 12/94, 16/95, 21/96, 40/98, 4/01 и 96/03) релевантне одредбе гласе:

«Члан 141 став 2

Позиви ради саслушања или испитивања, односно ради давања писмене одбране, као и све одлуке од чијег достављања тече рок за жалбу, достављају се окривљеном лично.

Члан 143 став 1

Писмена која нису назначена у ставу 2 члана 141 овог закона достављају се лично, али таква писмена у случају да се прималац не затече у стану могу да се предају некоме од његових одраслих чланова домаћинства. Ако се они не затекну у стану, писмено ће се предати сусједу, ако он на то пристане. Ако се достављање врши на радном мјесту лицу коме се писмено има да достави, а то лице се ту не затече, достављање може да се изврши лицу које је запослено на истом мјесту, ако оно пристане да прими писмено.

Члан 215

Рјешење о прекршају којим се окривљени оглашава кривим може бити донесено и без испитивања окривљеног у случају кад окривљени који је уредно позван да дође на испитивање, и свој изостанак не оправда, а његово испитивање није нужно за правилно утврђивање чињеничног стања.»

VI. Допустивост

16. У складу са чланом VI/3б) Устава Босне и Херцеговине, Уставни суд, такође, има апелациону надлежност у питањима која су садржана у овом уставу када она постану предмет спора због пресуде било ког суда у Босни и Херцеговини.

17. У складу са чланом 16 став 1 Правила Уставног суда, Уставни суд може да разматра апелацију само ако су против пресуде, односно одлуке која се њоме оспорава, исцрпљени сви ефективни правни лијекови могући према закону и ако се поднесе у року од 60 дана од дана када је подносилац апелације примио одлуку о посљедњем дјелотворном правном лијеку ког је користио.

18. У конкретном случају предмет оспоравања апелацијом је Рјешење Окружног суда број Пжп-3120/05 од 22. фебруара 2006. године против ког нема других дјелотворних правних лијекова могућих према закону. Оспорено рјешење апеланти су примили 24. марта 2006. године, а апелација је поднесена 19. маја 2006. године, тј. у року од 60 дана, како је прописано чланом 16 став 1 Правила Уставног суда. Коначно, апелација испуњава и услове из члана 16 ст. 2 и 4 Правила Уставног суда, јер није очигледно (*prima facie*) неоснована, нити постоји неки други формални разлог због ког апелација није допуштена.

19. Имајући у виду одредбе члана VI/3б) Устава Босне и Херцеговине, члана 16 ст. 1, 2 и 4 Правила Уставног суда, Уставни суд је утврдио да предметна апелација испуњава услове у погледу допуштениости.

VII. Меритум

20. Апеланти се жале да је у предметном поступку који је окончан оспореним рјешењем повријеђено њихово право на правично суђење из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 ст. 1 и 3 тачка ц) Европске конвенције.

21. Члан II/3 Устава Босне и Херцеговине гласи:

«Сва лица на територији Босне и Херцеговине уживају људска права и слободе из става 2 овог члана, што укључује:

е) Право на правично саслушање у грађанским и кривичним стварима и друга права у вези са кривичним поступком.»

22. Члан 6 ст. 1 и 3 тачка ц) Европске конвенције у релевантном дијелу гласи:

«1. [...]Приликом утврђивања грађанских права и обавеза или основаности било какве кривичне оптужбе против њега свако има право на правично суђење и јавну расправу у разумном року пред независним и непристрасним, законом установљеним судом [...]

3. Свако ко је оптужен за кривично дјело има сљедећа минимална права:

ц) да се брани сâм или уз помоћ браниоца кога сâм изабере или да га, уколико не располаже средствима да плати браниоца, добије бесплатно, када то налажу интереси правде;»

23. Прво питање на које Уставни суд мора да одговори тиче се примјенивости члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 Европске конвенције у конкретном случају, односно да ли се ради о «кривичној» оптужби против апеланата.

24. Оцјена да ли је нека оптужба «кривична» у смислу значења члана 6 Европске конвенције даје се на основу критеријума: класификовање према законодавству, природа прекршаја и природа и строгост казне (види Европски суд за људска права, *Engel и др. против Холандије*, пресуда од 8. јуна 1976. године). Ови критеријуми не морају да буду кумулативно испуњени. Природа прекршаја укључује два поткритеријума: обим прекршене норме и сврху казне, који морају бити кумулативно испуњени.

25. Апеланти су проглашени кривим и кажњени због дјела које је класификовано као прекршај сходно Закону о предузећима. То значи да оптужба није класификована као кривична. Међутим, то није одлучујуће да би се примијениле гаранције из члана 6 Европске конвенције. Кад је ријеч о природи прекршаја, да би се радило о «кривичној» оптужби, обим прекршајне норме мора бити уопштен, а сврха санкције мора бити одвраћајућа и кажњива. У конкретном случају норма којом је прописан прекршај односи се на сва предузећа и одговорна лица у предузећима, она има општи карактер и не примјењује се само на неку специфичну групу, професију или слично. С друге стране, дисциплинске санкције углавном се установљавају како би се обезбиједило да припадници одређених група поштују одређена правила (види Европски суд за људска права, *Weber против Швајцарске*, пресуда од 22. маја 1990. године). Кад је ријеч о сврси казне, она је, уопштено, у прекршајном поступку спречавање дјелатности којима се повређује јавни поредак, спречавање учиниоца да чини прекршаје и његово преваспитавање, васпитни утицај на друге да не чине прекршаје, јачање морала и утицај на развијање одговорности и дисциплине грађана. У конкретном случају сврха казне, сходно Закону о предузећима, јесте успостављање и јачање дисциплине предузећа у погледу испуњавања прописаних услова за обављање дјелатности, што је у јавном интересу. С обзиром на наведено, Уставни суд закључује да све ово упућује да је ријеч о «кривичној» оптужби прије него о дисциплинској санкцији, те је, дакле, члан 6 Европске конвенције примјенљив на конкретни случај.

26. С обзиром на то да је Уставни суд утврдио, на основу критеријума природе прекршаја, да је ријеч о «кривичној» оптужби, природа и строгост казне нису више релевантне (види Европски суд за људска права, *Öztürk против Савезне Републике*

Њемачке, пресуда од 21. фебруара 1984. године). Ипак, Уставни суд сматра значајном и чињеницу да су у конкретном случају прописане знатне новчане казне, као и да новчана казна изречена апеланту Владимиру Сукари под околностима одређеним законом може да се замијени за казну затвора, што, такође, упућује на закључак да је ријеч о «кривичној» оптужби.

27. Апеланти се жале да нису учествовали у предметном поступку, те да су први пут сазнали да се води предметни поступак када су примили првостепено рјешење. Истичу да им суд није никада лично доставио позиве за саслушање, у смислу одредбе члана 141 став 2 Закона о прекршајном поступку, чиме им је ускраћено право на одбрану. Сходно мишљењу апеланата, због наведеног, чињенично стање у предметном поступку није правилно и потпуно утврђено.

28. У складу са наведеним, Уставни суд ће испитати да ли је предметни поступак задовољио стандарде из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 ст. 1 и 3 тачка ц) Европске конвенције.

29. Прво, Уставни суд констатује да захтјев за правично саслушање, у принципу, подразумијева право страна да буду лично присутне на суђењу. То право је тијесно повезано са правом на усмено саслушање (види Европски суд за људска права, *Fredin против Шведске*, пресуда од 23. фебруара 1994. године, серија А, број 283-А, стр. 10-11) и правом да може да се прати поступак (види Европски суд за људска права, *Stanford против Уједињеног Краљевства*, пресуда од 23. фебруара 1994. године, серија А, број 282-А, стр. 10-11). У предмету *Colozza* Европски суд за људска права је сматрао, мада то није изричито поменуто у члану 6 став 1 Европске конвенције, да циљ наведеног члана као цјелине показује да лице «оптужено за кривични прекршај» има право да учествује на саслушању (види Европски суд за људска права, *Colozza против Италије*, пресуда од 12. фебруара 1985. године, серија А, број 89, стр. 14). Изузетак од овог принципа може бити када је ријеч о другостепеном и трећестепеном суђењу. Одговор на питање да ли је такав изузетак дозвољен зависи од околности случаја. Првенствено, чини се да је изузетак допустив само ако оптужени има право да буде присутан на саслушању пред првостепеним органом. У предмету *Ekbatani против Шведске* Европски суд за људска права је навео да појам «правичног суђења» подразумијева да лица оптужена за кривични прекршај, као принцип, имају право да буду присутна на првостепеном суђењу (види Европски суд за људска права, *Ekbatani против Шведске*, пресуда од 26. маја 1988. године, серија А, број 134, стр. 13 и 14). Дакле, не изгледа да постоји имало простора за

изузетак од тог принципа. У готово свим каснијим случајевима Европски суд је заобилазио питање ускраћивања права оптуженом да присуствује другостепеном и трећестепеном суђењу, већ је пажњу изричито посвећивао чињеници да је лице било присутно првостепеном суђењу (види Европски суд за људска права, *Jan-Ake Andersson против Шведске*, пресуда од 29. октобра 1991. године, серија А, број 212-Б, стр. 44-46).

30. Из наведеног произилази да стране у поступку имају право лично бити на суђењу, те да је наведено право тијесно везано за право на усмено саслушање и право да може да се прати поступак. Стога, циљ члана 6 ст. 1 и 3 тачка ц) подразумијева присуство окривљеног на суђењу (види Европски суд за људска права, *Ekbatalani против Шведске*, пресуда од 26. маја 1988. године, серија А, број 134, став 25). У кривичним предметима суђење у одсуству окривљеног или једне стране дозвољава се само у изузетним околностима, уколико су судске власти поступиле са дужном ревношћу, али нису могле да обавијесте релевантно лице о рочишту, и може да буде дозвољено у интересу спровођења правде у неким случајевима болести. Даље, Уставни суд констатује да право на одбрану из члана 6 став 3 тачка ц) подразумијева право да се оптужени брани сџм, право на правну помоћ, укључујући и бесплатну правну помоћ, као и право да оптужени има право присуствовати свим радњама у поступку.

31. Увидом у приложену документацију у конкретном предмету Уставни суд је утврдио да је Суд за прекршаје апеланте прогласио кривим због прекршаја из члана 18 Закона о предузећима и за учињени прекршај казнио их новчаном казном од 4.500,00 КМ и од 300 КМ. Апеланти нису учествовали у првостепеном поступку, јер је Суд за прекршаје апелантима послао позиве за испитивање на адресу сједишта правног лица, те је из доставница утврдио да су у сједишту предузећа оне потписане и тако закључио да се апеланти нису одазвали уредним позивима и свој изостанак оправдали. При томе је суд примијенио одредбу члана 143 став 1 Закона о парничком поступку којом је прописано да се уредним достављањем сматра и достављање које се врши на радном мјесту. Стога је Суд за прекршаје, на основу члана 215 Закона о прекршајном поступку, донио рјешење. Такође, Окружни суд, одлучујући о жалбама апеланата, сматрао је да је достављање позива за испитивање апеланата било уредно, те да је Суд за прекршаје правилно поступио када је, у смислу члана 215 Закона о прекршајима, донио првостепено рјешење без испитивања апеланата.

32. У вези с наведеним, Уставни суд констатује да је Суд за прекршаје, као и Окружни суд, приликом одлучивања о жалби апеланата, потпуно занемарио одредбу члана

141 став 2 Закона о прекршајном поступку којом је прописано да се позиви ради саслушања или испитивања достављају окривљеном лично, што је био конкретан случај. Такође, судови су занемарили чињеницу да су управо одредбом члана 143 став 1 Закона о прекршајном поступку, која је примијењена у предметном поступку, експлицитно изузети од индиректног достављања поднесци из члана 141 став 2 наведеног закона. Дакле, произилази да одредба члана 143 Закона о прекршајима у погледу достављања позива за испитивање апеланата није могла да се примијени у конкретном случају.

33. На основу наведеног Уставни суд сматра да су у конкретном предмету, у погледу достављања позива за испитивање апеланата, редовни судови произвољно примјенили процесно право, због чега је апелантима било онемогућено да учествују у поступку, те предложи своје доказе, као и да се својим аргументима супротставе аргументима супротне стране.

34. У вези са наведеним, Уставни суд констатује да важан елеменат захтјева за правично суђење представља принцип равноправности пред судом («једнакост оружја»). Тај принцип подразумијева, како је Европски суд за људска права навео у предмету *Dombo Beheer B.V. против Холандије*, у контексту грађанског поступка, да објема странама мора бити дата разумна могућност да изложи свој предмет - укључујући и изношење доказне грађе - под условима који их не стављају у знатно подређен положај у односу на противника (види Европски суд за људска права, *Dombo B.V. против Холандије*, пресуда од 27. октобра 1993. године, серија А, број 274, стр. 19). За кривичне предмете, у којима сâм карактер поступка подразумијева фундаменталну неједнакост страна, овај принцип «једнакости пред судом» чак је важнији, а примјењује се, мада у мањој мјери, и на управне поступке (види Европски суд за људска права, *Feldbrugge против Холандије*, пресуда од 29. маја 1986. године, серија А, број 99, стр. 17). Овај принцип може да има важну улогу у свакој фази поступка и у вези са многим питањима. Принцип једнакости пред судом подразумијева да стране морају да имају исти приступ списима и другим документима предмета, барем у мјери у којој они имају улогу у формирању мишљења суда (види Европска комисија за људска права, *Lynas против Швајцарске*, одлука од 6. октобра 1976. године, број 7317/75, Yearbook XX, 1977. године, стр. 412, ст. 444-446). Свакој страни мора да се дâ прилика да се супротстави аргументима које је изложила друга страна.

35. Управо у конкретном случају се радило о позивима за испитивање апеланата, као окривљених, односно позивима за расправу за које је Уставни суд утврдио да апелантима нису достављени у смислу одредбе члана 141 став 2 Закона о прекршајима, с обзиром на то да су судови у погледу достављања наведених позива произвољно примијенили одредбу члана 143 став 1 Закона о прекршајима. Сходно мишљењу Уставног суда, достављање позива за испитивање, у смислу одредбе члана 141 став 2 Закона о прекршајима, апелантима би омогућило да учествују у поступку у ком би били саслушани, те имали могућност да суду понуде своје доказе, као и да се својим аргументима супротставе аргументима друге стране, што би утицало на потпуно и правилно утврђивање чињеничног стања. Стога произилази да је у конкретном прекршајном поступку чињенично стање утврђено на основу доказа које је суду понудио подносилац захтјева за покретање прекршајног поступка. Уставни суд сматра да, због произвољности у примјени процесног права, апелантима у предметном прекршајном поступку није дата прилика да покушају да оспоре доказе «оптужбе» и изнесу наводе које им иду у корист, чиме је, сходно мишљењу Уставног суда, нарушен стандард правичног суђења које прописује члан 6 ст. 1 и 3 тачка ц) Европске конвенције.

36. Зато, на основу свега наведеног, Уставни суд сматра да је у конкретном случају повријеђено право апеланата на правично суђење из члана 6 ст. 1 и 3 тачка ц) Европске конвенције.

Остали наводи

37. У оквиру закључка о кршењу права из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 ст. 1 и 3 тачка ц) Европске конвенције, Уставни суд сматра да није неопходно посебно разматрати остале наводе из апелације.

VIII. Закључак

38. Уставни суд закључује да је у конкретном случају повријеђено право на правично суђење из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 ст. 1 и 3 тачка ц) Европске конвенције, јер апелантима, због произвољне примјене процесног права у погледу достављања позива за испитивање, није било омогућено да присуствују суђењу на ком би могли да изнесу своју одбрану и супротставе своје аргументе наводима супротне стране.

39. На основу члана 61 ст. 1 и 2 и члана 64 став 1 Правила Уставног суда, Уставни суд је одлучио као у диспозитиву ове одлуке.

40. Сходно члану VI/4 Устава Босне и Херцеговине, одлуке Уставног суда су коначне и обавезујуће.

Предсједница
Уставног суда Босне и Херцеговине
Хатица Хациосмановић

Predmet broj AP 1659/06

**ODLUKA O
DOPUSTIVOSTI I
MERITUMU**

Apelacija Adnana Muslije i Kenana
Mandre podnesena protiv Presude
Vrhovnog suda Federacije Bosne i
Hercegovine broj Gž-159/05 od 14.
marta 2006. godine

Odluka od 18. oktobra 2007. godine

Ustavni sud Bosne i Hercegovine u Vijeću od pet sudija u predmetu broj **AP 1659/06**, rješavajući apelaciju **Adnana Muslije i Kenana Mandre**, na osnovu člana VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, člana 59. stav 2. alineja 2, člana 61. st. 1. i 2. i člana 64. stav 1. Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine («Službeni glasnik Bosne i Hercegovine» broj 60/05), u sastavu:

Hatidža Hadžiosmanović, predsjednica

Miodrag Simović, potpredsjednik

Valerija Galić, potpredsjednica

Mato Tadić, sudija

Krstan Simić, sudija

na sjednici održanoj 18. oktobra 2007. godine donio je

ODLUKU O DOPUSTIVOSTI I MERITUMU

Usvaja se apelacija Adnana Muslije i Kenana Mandre.

Utvrđuje se povreda prava na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda.

Ukida se Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj Gž-159/05 od 14. marta 2006. godine.

Predmet se vraća Vrhovnom sudu Federacije Bosne i Hercegovine, koji je dužan da po hitnom postupku donese novu odluku, u skladu sa članom II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i članom 6. stav 1. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda.

Nalaže se Vrhovnom sudu da u roku od 90 dana od dana dostavljanja ove odluke obavijesti Ustavni sud Bosne i Hercegovine o preduzetim mjerama s ciljem izvršenja ove odluke, u skladu sa članom 74. stav 5. Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine.

Odluku objaviti u «Službenom glasniku Bosne i Hercegovine», «Službenim novinama Federacije Bosne i Hercegovine», «Službenom glasniku Republike Srpske» i «Službenom glasniku Distrikta Brčko Bosne i Hercegovine».

Obrazloženje

I. Uvod

1. Adnan Muslija i Kenan Mandra (u daljnjem tekstu: apelanti) iz Visokog, koje zastupa Esad Hrvaić, advokat iz Sarajeva, podnijeli su 6. juna 2006. godine apelaciju Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Ustavni sud) protiv Presude Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Vrhovni sud) broj GŽ-159/05 od 14. marta 2006. godine.

II. Postupak pred Ustavnim sudom

2. Na osnovu člana 22. st. 1. i 2. Pravila Ustavnog suda, od Vrhovnog suda i Kantonalnog suda u Zenici (u daljnjem tekstu: Kantonalni sud), te učesnika u postupku Adnana Imamovića, Adnana Jašarspahića, Alme Beganović, Damira Delića i Nusreta Smajovića (u daljnjem tekstu: prvotučeni, drugotučeni, trećetužena, četvrtotučeni i petotučeni) zatraženo je 15. juna 2006. godine da dostave odgovore na apelaciju.

3. Kantonalni sud je dostavio odgovor na apelaciju 20. juna 2006. godine. Prvotučeni, drugotučeni, trećetužena i petotučeni su dostavili odgovor na apelaciju 29. juna 2006. godine. Vrhovni sud je 4. jula 2006. godine dostavio samo fotokopiju dostavnice o uručenju presude Vrhovnog suda apelantima, ali ne i odgovor na apelaciju.

4. Na osnovu člana 26. stav 2. Pravila Ustavnog suda, odgovori Kantonalnog suda, prvotučenog, drugotučenog, trećetužene i petotučenog dostavljeni su apelantima 24. septembra 2007. godine.

III. Činjenično stanje

5. Činjenice predmeta koje proizlaze iz navoda apelanata i dokumenata predloženih Ustavnom sudu mogu se sumirati na sljedeći način.

6. Kantonalni sud je Presudom broj P-6/03 od 26. oktobra 2005. godine naložio prvotuženom, drugotuženom, trećetuženoj i petotuženom da svakom od apelanata isplate novčani iznos od po 2.000,00 KM sa kamatom prema stopi određenoj Zakonom o visini stope zatezne kamate počevši od 27. aprila 2005. godine do isplate, te da im naknade troškove parničnog postupka u iznosu od 264,00 KM, sve u roku od 30 dana pod prijetnjom prinudnog izvršenja. Dalje je tuženom Adnanu Imamoviću naloženo da u roku od 30 dana od dana pravosnažnosti presude na Internet-stranici www.visoko.co.ba objavi javno izvinjenje apelantima za uvredu časti i moralnu štetu nastalu objavljivanjem neistinitih i tendencioznih informacija, te kleveta i uvreda i da povuče navedene tekstove. U odnosu na četvrtotuženog tužbeni zahtjev apelanata je odbijen. Preostali dio zahtjeva apelanata za naknadu troškova spora je odbijen.

7. Iz obrazloženja prvostepene presude proizlazi da je u toku postupka nesporno utvrđeno da je drugotuženi Adnan Jašarspahić urednik web-stranice www.visoko.co.ba, te da su trećetužena, četvrtotuženi i petotuženi Alma Beganović, Damir Delić i Nusret Smajović novinari predmetne web-stranice. Dalje je utvrđeno da je prvotuženi Adnan Imamović, kao vlasnik predmetne Internet-poddomene Visoko.co.ba, te da kao takav, prema članu 291. Zakona o parničnom postupku, ima pasivnu legitimaciju s obzirom na to da su predmet tužbe objavljeni tekstovi na poddomeni čiji je on vlasnik. Uvidom u član 17. Pravilnika firme «SAYEBER» d.o.o., kao administratora domene, utvrđeno je da je korisnik poddomene odgovoran za svaku zloupotrebu poddomene i nanošenje štete trećim licima. Uvidom u predmetne tekstove utvrđeno je da su apelanti okarakterizirani kao «špijuni, dezzerteri, balije, bezveznjaci, zlostavljači, napadači, ljigavci, dupelisci, uvlakači, uhljupi, bezveznjaci, uhode».

8. Kantonalni sud se pozvao na odredbe člana 6. Zakona o zaštiti od klevete FBiH i člana 198. stav 1. Zakona o obligacionim odnosima. Utvrđeno je da iz predmetnih tekstova proizlazi da oni sadrže izraze koji vrijeđaju dostojanstvo i čast svakog lica. Iz iskaza saslušanih svjedoka utvrđeno je da su oni čitali sporne tekstove, a iz potvrda firme «Dokso» d.o.o. Visoko i Aerokluba «Kрила Sarajevo» Sarajevo utvrđeno je da su predmetna pravna lica odustala od poslova sa apelantima nakon objavljivanja spornih tekstova na Internet-stranici. Sud nije prihvatio navode tuženih da oni u svoje tekstove nisu stavili riječi uvredljivog sadržaja, već da su te riječi dopisivala druga lica s obzirom na to da za te svoje tvrdnje nisu ponudili dokaze.

9. U odnosu na dosuđenje naknade štete zbog klevete, Sud je naveo da se dosuđenjem naknade štete ne uvodi cenzura štampe, jer je pravo na slobodu izražavanja i prenošenja

informacija iz člana 10. stav 1. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda (u daljnjem tekstu: Evropska konvencija) ograničeno, između ostalog, i zaštitom ugleda i prava drugih, a isti stav je usvojio i Vrhovni sud u svojoj Presudi broj GŽ-37/04 od 15. juna 2004. godine, objavljenoj u Biltenu sudske prakse Vrhovnog suda broj 2/04 na stranici broj 18. Utvrđeno je da četvrtotuženi Damir Delić nije autor spornih tekstova, te da nije odgovoran za klevetu prema članu 6. stav 2. Zakona o kleveti.

10. Nezadovoljni presudom Kantonalnog suda, prvotuženi, drugotuženi, trećetužena i petotuženi su podnijeli žalbu koju je Vrhovni sud Presudom broj GŽ-159/05 od 14. marta 2006. godine uvažio i prvostepenu presudu preinačio tako da se tužbeni zahtjev apelanata u odnosu na prvotuženog, drugotuženog, trećetuženu i petotuženog u cijelosti odbija. Prvostepena presuda u odnosu na četvrtotuženog je ostala neizmijenjena.

11. U obrazloženju presude Vrhovni sud je naveo da je prvostepeni sud, ocjenjujući izvedene dokaze, pravilno utvrdio činjenice da su tuženi u tekstovima objavljenim na označenoj Internet-stranici, čije poddomene je privremeni korisnik, odnosno zakupac prvotuženi, iznijeli izražavanje da su apelanti «špijuni, dezerteri, balije, bezveznjaci, zlostavljači, napadači, ljigavci, dupelisci, uvlakači, uhljupi, bezveznjaci i uhode». Prema mišljenju Vrhovnog suda, prvostepeni sud je pravilno ocijenio da predmetni tekstovi sadrže izražavanja koja vrijeđaju dostojanstvo i čast svakog lica, odnosno da sadrže uvrede, a ne klevetu iz člana 4. tačka d) Zakona o zaštiti od klevete. S obzirom na to da, prema mišljenju Vrhovnog suda, predmetno izražavanje ne predstavlja klevetu, utvrđeno je da je prvostepeni sud na pravilno i potpuno utvrđeno činjenično stanje pogrešno primijenio materijalno pravo kada je, primjenjujući član 6. Zakona o zaštiti od klevete, utvrdio odgovornost tuženih za štetu od klevete.

IV. Apelacija

a) Navodi iz apelacije

12. Apelanti navode da im je povrijeđeno pravo na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije, pravo na privatni i porodični život iz člana II/3.f) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 8. Evropske konvencije, pravo na djelotvoran pravni lijek iz člana 13. Evropske konvencije i pravo na nediskriminaciju iz člana II/4. Ustava Bosne i Hercegovine i člana 14. Evropske konvencije. Smatraju da u objavljenim tekstovima ima izražavanja koja se mogu okarakterizirati kao informacije (činjenice), a ne samo mišljenja, jer navodi koji su izneseni na Internet-stranici kao «bogataški dezertar, ima tri propala braka u kojima je zlostavljao žene, jedan obični dezertar i balija,

lažni muslimani, plaćenici političkih opcija, špijuni koji su plaćeni da na osnovu vaše nesreće grade sreću, novopečeni muslimani koji u ime Boga varaju narod, pokušaj fizičkog napada na našeg urednika, Kenan Mandra nasrnuo automobilom na Nusreta Smajovića, Mandra uzeo 3.000 KM, Mandra uzeo 10.000 eura, niko ne zna gdje su te pare otišle, neka čaršija zna ko su uhode, udario me retrovizorom u lijevu ruku nanijevši mi lakše ozljede ruke i zgloba ...» predstavljaju klevete kojima su apelanti identificirani trećim licima a da tuženi svoje navode nisu provjerili ili potkrijepili materijalnim dokazom, niti su to učinili u toku samog postupka. Ističu da je Vrhovni sud paušalno, šturo i bez bilo kakvog valjanog obrazloženja donio stav da se radi o uvredama, a nikako o kleveti, a u odluci Vrhovnog suda broj Gž-51/04 i Gž-67/04 usvojen je stav da su navodi sličnog sadržaja klevete, a ne uvrede. Smatraju da je u konkretnom slučaju postojala «hitna društvena potreba» koja je tražila ograničavanje u ostvarivanju prava na slobodu izražavanja tuženih. Prema mišljenju apelanata, cilj miješanja države u ovaj odnos je upravo «zaštita ugleda i prava drugih», a sredstvo je, osim javnog izvinjenja koje su apelanti, prema odredbama Zakona o zaštiti od klevete, prije podnošenja tužbe i tražili od tuženih radi umanjenja štete, i nalog suda tuženim da apelantima naknade štetu u iznosu od po 2.000 KM. Ističu da se iz objavljenih tekstova-neistinitih izražavanja može zaključiti da su objavljeni namjerno i zbog pobuda samo njima poznatih. Smatraju da sud ne može na ovakav način dopuštati javno srozavanje ugleda i časti, te na apelante svaljivati pretjerani teret, a postupke tuženih na jedan posredan način podržati. Navode, također, da takvim stavom sud narušava princip proporcionalnosti čiji je cilj uspostavljanje ravnoteže između slobode medija i prava apelanata na ugled. Predlažu da Ustavni sud utvrdi povredu navedenih prava, ukine presudu Vrhovnog suda i tom sudu naloži da ispravi učinjenu grešku.

b) Odgovor na apelaciju

13. U svom odgovoru na apelaciju Kantonalni sud navodi da osporenom presudom Vrhovnog suda nisu povrijeđena ustavna prava apelanata. Sud ističe da u konkretnom slučaju objavljene informacije predstavljaju vrijednosne sudove, i to negativne vrijednosne sudove o ličnostima apelanata, te da informacije u kojima se iznose negativne ocjene o određenoj ličnosti-negativne vrijednosti o ličnosti mogu imati svojstvo uvrede iz odredbe člana 7. stav 1. tačka a) Zakona o zaštiti od klevete («Službene novine FBiH» broj 59/02), a ne i svojstvo iznošenja neistinitih činjenica da bi postojala odgovornost za klevetu, u smislu odredbe člana 4. tačka d) Zakona o zaštiti od klevete. Prema mišljenju Kantonalnog suda, pošto taj sud prilikom donošenja prvostepene presude nije uočio razliku između informacija u kojima se iznose činjenice i informacija u kojima se iznose mišljenja-vrijednosne ocjene, sudovi o određenim licima, Vrhovni sud je taj propust ispravio time što je uvažio žalbu tuženih, presudu Kantonalnog suda preinačio i tužbeni zahtjev apelanata odbio.

14. U svom odgovoru na apelaciju prvotuženi, drugotuženi, trećetužena i petotuženi ostaju u cijelosti pri odgovoru na tužbu i svim navodima iz dosadašnjeg postupka, posebno pri žalbenim navodima i prigovorima.

V. Relevantni propisi

15. U **Zakonu o parničnom postupku** («Službene novine Federacije BiH» br. 53/03, 73/05 i 19/06) relevantne odredbe glase:

«Član 53. stav 3.

(3) Sud nije vezan za pravni osnov tužbenog zahtjeva.

(4) Sud će postupiti po tužbi i kad tužilac nije naveo pravni osnov tužbenog zahtjeva.»

16. U **Zakonu o zaštiti od klevete** («Službene novine Federacije BiH» br. 59/02, 19/03 i 75/05) relevantne odredbe glase:

«Značenje naziva koji se koriste u zakonu

Član 4.

Nazivi koji se koriste u ovom zakonu imaju sljedeća značenja:

a) izražavanje - svaka izjava, a naročito svaki usmeni, pismeni, audio, vizuelni ili elektronski materijal bez obzira na sadržaj, oblik ili način iznošenja ili pronošnja;

[...]

d) kleveta - radnja nanošenja štete ugledu fizičkog ili pravnog lica iznošenjem ili pronošnjem izražavanja neistinitih činjenica identificiranjem tog fizičkog ili pravnog lica trećem licu.

Odgovornost za klevetu

Član 6.

(1) Svako lice koje prouzrokuje štetu ugledu fizičkog ili pravnog lica iznošenjem ili pronošnjem izražavanja neistinite činjenice, identificirajući to pravno, odnosno fizičko lice trećem licu, odgovorno je za klevetu.

(2) Za klevetu iznesenu u sredstvima javnog informiranja odgovorni su autor, odgovorni urednik, izdavač, kao i lice koje je na drugi način vršilo nadzor nad sadržajem tog izražavanja.

(3) Lice iz st. 1. i 2. ovog člana (u daljnjem tekstu: štetnik) odgovorno je za štetu ako je namjerno ili iz nepažnje iznijelo ili pronijelo izražavanje neistinite činjenice.[...]

Član 7.

(1) Ne postoji odgovornost za klevetu:

a) ako je izražavanjem izneseno mišljenje ili ako je to izražavanje u suštini istinito, a netačno samo u nebitnim elementima;

[...].»

VI. Dopustivost

17. U skladu sa članom VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, Ustavni sud, također, ima apelacionu nadležnost u pitanjima koja su sadržana u ovom ustavu kada ona postanu predmet spora zbog presude bilo kojeg suda u Bosni i Hercegovini.

18. U skladu sa članom 16. stav 1. Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud može razmatrati apelaciju samo ako su protiv presude, odnosno odluke koja se njome osporava, iscrpljeni svi djelotvorni pravni lijekovi mogući prema zakonu i ako se podnese u roku od 60 dana od dana kada je podnosilac apelacije primio odluku o posljednjem djelotvornom pravnom lijeku kojeg je koristio.

19. U konkretnom slučaju predmet osporavanja apelacijom je Presuda Vrhovnog suda broj GŽ-159/05 od 14. marta 2006. godine protiv koje nema drugih djelotvornih pravnih lijekova mogućih prema zakonu. Osporenu presudu apelanti su primili 18. aprila 2006. godine. Apelacija je podnesena 6. juna 2006. godine, tj. u roku od 60 dana, kako je propisano članom 16. stav 1. Pravila Ustavnog suda. Konačno, apelacija ispunjava i uvjete iz člana 16. st. 2. i 4. Pravila Ustavnog suda, jer nije očigledno (*prima facie*) neosnovana, niti postoji neki drugi formalni razlog zbog kojeg apelacija nije dopustiva.

20. Imajući u vidu odredbe člana VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, člana 16. st. 1, 2. i 4. Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je utvrdio da predmetna apelacija ispunjava uvjete u pogledu dopustivosti.

VII. Meritum

21. Apelanti osporavaju presudu Vrhovnog suda, navodeći da im je tom presudom povrijeđeno pravo na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana

6. stav 1. Evropske konvencije, pravo na privatni i porodični život iz člana II/3.f) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 8. Evropske konvencije, pravo na djelotvoran pravni lijek iz člana 13. Evropske konvencije i pravo na nediskriminaciju iz člana II/4. Ustava Bosne i Hercegovine i člana 14. Evropske konvencije.

Pravo na pravično suđenje

22. Član II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine glasi:

«Sva lica na teritoriji Bosne i Hercegovine uživaju ljudska prava i slobode iz stava 2. ovog člana, što uključuje:

(...)

e) Pravo na pravično saslušanje u građanskim i krivičnim stvarima i druga prava u vezi sa krivičnim postupkom.»

Član 6. stav 1. Evropske konvencije u relevantnom dijelu glasi:

«1. Prilikom utvrđivanja građanskih prava i obaveza ili osnovanosti bilo kakve krivične optužbe protiv njega svako ima pravo na pravično suđenje i javnu raspravu u razumnom roku pred nezavisnim i nepristranim, zakonom ustanovljenim sudom. [...]»

23. Predmetni postupak, koji je okončan osporenom presudom, odnosi se na postupak naknade štete, dakle, na predmet građanskopravne prirode, pa je član 6. stav 1. Evropske konvencije primjenjiv u ovom predmetu. Stoga, Ustavni sud mora ispitati da li je taj postupak bio pravičan, onako kako to zahtijeva član 6. stav 1. Evropske konvencije.

24. S tim u vezi, Ustavni sud, prije svega, podsjeća da je njegova nadležnost u apelacionim postupcima ograničena «na pitanja koja su sadržana u ovom ustavu» i da Ustavni sud nije nadležan da vrši provjeru utvrđenih činjenica i načina na koji su redovni sudovi protumačili pozitivnopravne propise osim ukoliko odluke tih sudova krše ustavna prava. To će biti slučaj kad odluka redovnog suda ne uključuje ili pogrešno primjenjuje ustavno pravo, kad je primjena pozitivnopravnih propisa bila očigledno proizvoljna, kad je relevantni zakon sam po sebi neustavan, ili kada je došlo do povrede osnovnih procesnih prava kao što su pravo na pravičan postupak, pravo na pristup sudu, pravo na djelotvoran pravni lijek, ili ukoliko utvrđeno činjenično stanje ukazuje na povredu Ustava Bosne i Hercegovine (vidi Ustavni sud, Odluka broj *U 39/01*, «Službeni glasnik Bosne i Hercegovine» broj 25/02).

25. Apelanti smatraju da u objavljenim tekstovima ima izražavanja koja predstavljaju klevetu, te da je Vrhovni sud u osporenoj presudi donio paušalan stav bez valjanog obrazloženja da se radi o uvredi, a ne o kleveti.

26. Ustavni sud konstatira da je jedan od važnih elemenata «pravičnog suđenja» i zahtjev da sudska odluka mora navesti razloge na kojima je zasnovana. Kolika je ta dužnost zavisi od «prirode odluke» i može biti samo procijenjena u odnosu na okolnosti svakog pojedinačnog slučaja (vidi Evropski sud za ljudska prava, *Ruiz Torija protiv Španije*, presuda od 9. decembra 1994. godine, serija A, broj 303-A, str. 12). Međutim, sud nije obavezan dati detaljan odgovor na svaki argument (vidi, Evropski sud za ljudska prava, *Van de Hurk protiv Holandije*, presuda od 19. aprila 1994. godine, serija A, broj 288, str. 20).

27. Ocjenjujući okolnosti konkretnog slučaja, Ustavni sud konstatira da je Vrhovni sud u obrazloženju osporene presude, odgovarajući na pitanje zašto se u konkretnom slučaju ne radi o kleveti, kako je to utvrdio prvostepeni sud, već o uvredi, naveo da predmetna izražavanja o tome da su apelanti «špijuni, dezerteri, balije, bezveznjaci, zlostavljači, napadači, ljigavci, dupelisci, uvlakači, uhljupi, bezveznjaci i uhode» sadrže izražavanja koja vrijeđaju dostojanstvo i čast svakog lica, te da, prema tome, sadrže uvrede, a ne klevetu iz člana 4. tačka d) Zakona o zaštiti od klevete FBiH. Iz navedenog proizlazi da prilikom odlučivanja da li se u konkretnom slučaju radilo o kleveti ili uvredi Vrhovni sud nije ocijenio svaki od upotrijebljenih izraza, dajući pri tome jasne i precizne razloge zbog čega smatra da upotrijebljeni izraz predstavlja uvredu, a ne klevetu. Posebno, Ustavni sud skreće pažnju na izraze kao što su «dezerteri, zlostavljači i napadači». Prema mišljenju Ustavnog suda, Vrhovni sud u svojoj odluci nije naveo razloge na kojima je zasnovao svoju odluku, a na osnovu kojih bi se mogao izvući jasan i nedvosmislen zaključak o tome da je u konkretnom slučaju u pitanju uvreda, a ne kleveta. Prema tome, Ustavni sud smatra da obrazloženje Vrhovnog suda u osporenoj odluci nije zadovoljilo princip pravičnog suđenja iz člana 6. stav 1. Evropske konvencije.

28. Dalje, Ustavni sud konstatira da, ukoliko se čak i prihvati da se u konkretnom slučaju radi o uvredi, postavlja se pitanje zašto Vrhovni sud nije odlučio o tužbenom zahtjevu apelantata posebno imajući u vidu da su apelanti svojim tužbenim zahtjevom izričito tražili naknadu štete zbog klevete i uvrede. Ustavni sud konstatira da su apelanti kao pravni osnov svoje tužbe naveli čl. 6. i 10. Zakona o zaštiti od klevete Federacije Bosne i Hercegovine. Međutim, uzimajući u obzir član 53. stav 3. Zakona o parničnom postupku, proizlazi da sud prilikom odlučivanja o tužbi nije vezan za pravni osnov tužbe, te da je savom 4.

navedenog člana propisano da će sud postupiti po tužbi i kada tužilac nije naveo pravni osnov tužbenog zahtjeva. Stoga, proizlazi da Vrhovni sud nije primijenio odredbu člana 53. st. 3. i 4. Zakona o parničnom postupku, već je odbio tužbeni zahtjev apelanata iako je utvrdio da se u konkretnom slučaju radi o uvredi. Prema mišljenju Ustavnog suda, ne primjenjujući navedenu odredbu Zakona o parničnom postupku Vrhovni sud je postupio proizvoljno, jer nije odlučio o tužbenom zahtjevu apelanata, što je dovelo do povrede prava apelanata na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije.

29. Uzimajući u obzir navedeno, Ustavni sud zaključuje da je u konkretnom slučaju, zbog toga što nije naveo jasne i precizne razloge na kojima je zasnovao osporenu odluku, kao i zbog toga što nije riješio tužbeni zahtjev apelanata, Vrhovni sud povrijedio prava apelanata na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije.

Ostali navodi

30. Ustavni sud smatra da, s obzirom na zaključke u vezi sa članom II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i članom 6. stav 1. Evropske konvencije, nije potrebno posebno razmatrati ostale navode apelanata.

VIII. Zaključak

31. Ustavni sud konstatira da je u konkretnom slučaju, zbog toga što nije naveo jasne i precizne razloge na kojima je zasnovao osporenu odluku, kao i zbog toga što nije odlučeno o tužbenom zahtjevu apelanata, Vrhovni sud povrijedio ustavna prava apelanata na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije.

32. Na osnovu člana 61. st. 1. i 2. i člana 64. stav 1. Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je odlučio kao u dispozitivu ove odluke.

33. Prema članu VI/4. Ustava Bosne i Hercegovine, odluke Ustavnog suda su konačne i obavezujuće.

Predsjednica
Ustavnog suda Bosne i Hercegovine
Hatidža Hadžiosmanović

Predmet broj AP 2195/06

**ODLUKA O
DOPUSTIVOSTI I
MERITUMU**

Apelacije Bože Lukačevića i Tunje
Krištića podnesene protiv Presude
Kantonalnog suda u Odžaku broj Gž-
109/05 od 12. svibnja 2006. godine

Odluka od 18. listopada 2007. godine

Ustavni sud Bosne i Hercegovine u Vijeću od pet sudaca u predmetu broj **AP 2195/06**, rješavajući apelacije **Bože Lukačevića** i **Tunje Krištića**, na temelju članka VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine, članka 59. stavak 2. alineja 2, članka 61. st. 1. i 2, članka 64. stavak 2, članka 65. stavak 1. točka 4. Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine («Službeni glasnik Bosne i Hercegovine» broj 60/05), u sastavu:

Hatidža Hadžiosmanović, predsjednica

Miodrag Simović, dopredsjednik

Valerija Galić, dopredsjednica

Mato Tadić, sudac

Krstan Simić, sudac

na sjednici održanoj 18. listopada 2007. godine donio je

ODLUKU O DOPUSTIVOSTI I MERITUMU

Usvaja se apelacija Tunje Krištića.

Utvrđuje se povreda članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda, te članka II/3.(k) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda.

Ukidaju se presude Kantonalnog suda u Odžaku broj Gž-109/05 od 12. svibnja 2006. godine i Općinskog suda u Orašju broj P-578/04 od 31. svibnja 2005. godine.

Nalaže se Registru vrijednosnih papira Federacije Bosne i Hercegovine da izvrši prijenos 94 dionice emitenta «Polirond» d.d. sa računa Bože Lukačevića iz Donje Mahale na račun Tunje Krištića iz Orašja u roku od 60 dana od dana dostave ove odluke.

Ova odluka dostavlja se Registru vrijednosnih papira Federacije Bosne i Hercegovine u svrhu osiguranja ustavnih prava podnositelja apelacije koja su mu povrijeđena.

Nalaže se Registru vrijednosnih papira Federacije Bosne i Hercegovine da u roku od 30 dana od dana dostave ove odluke obavijesti Ustavni sud Bosne i Hercegovine o poduzetim mjerama u svrhu ovrhe ove odluke, sukladno članku 74. stavak 5. Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine.

Obustavlja se postupak pokrenut apelacijom Bože Lukačevića zato što je Ustavni sud Bosne i Hercegovine utvrdio da, nakon utvrđene povrede članka II/3.(k) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda za apelanta Tunju Krištića, nije svrsishodno voditi daljnji postupak.

Odluku objaviti u «Službenom glasniku Bosne i Hercegovine», «Službenim novinama Federacije Bosne i Hercegovine», «Službenom glasniku Republike Srpske» i «Službenom glasniku Distrikta Brčko Bosne i Hercegovine».

Obrazloženje

I. Uvod

1. Božo Lukačević (u daljnjem tekstu: apelant) iz Donje Mahale, Sportska ulica broj 1, kojeg zastupa Sanela Hidanović, odvjetnica iz Orašja, podnio je 14. srpnja 2006. godine apelaciju broj AP 2195/06 Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Ustavni sud) protiv Presude Kantonalnog suda u Odžaku broj GŽ-109/05 od 12. svibnja 2006. godine.

2. Protiv iste presude apelaciju broj AP 2200/06 17. srpnja 2006. godine podnijela je i druga strana u postupku pred redovitim sudovima, Tunjo Krištić.

II. Postupak pred Ustavnim sudom

3. Obzirom da apelacije broj AP 2195/06 i AP 2200/06 ukazuju na isti činjenični supstrat, te da je riječ o istim strankama u redovitom postupku, Ustavni sud, sukladno

članku 31. stavak 1. Pravila Ustavnog suda, donio je odluku o spajanju predmeta u kojima će voditi jedan postupak i donijeti jednu odluku broj AP 2195/06.

4. Na temelju članka 22. st. 1. i 2. Pravila Ustavnog suda, od Kantonalnog suda u Odžaku zatraženo je 25. srpnja 2006. godine da dostavi odgovor na apelaciju broj AP 2195/06. Kantonalni sud u Odžaku je 14. kolovoza 2006. godine dostavio odgovor na apelaciju. Na temelju članka 26. stavak 2. Pravila Ustavnog suda, odgovor Kantonalnog suda u Odžaku je dostavljen apelantu 31. kolovoza 2007. godine.

5. Na temelju članka 22. st. 1. i 2. Pravila Ustavnog suda, od Tunje Krištića sje zatraženo 25. srpnja 2006. godine da dostavi odgovor na apelaciju broj AP 2195/06. Tunjo Krištić je 3. kolovoza 2006. godine dostavio odgovor na apelaciju. Na temelju članka 26. stavak 2. Pravila Ustavnog suda, odgovor Tunje Krištića je dostavljen apelantu 31. kolovoza 2007. godine.

6. Na temelju članka 22. st. 1. i 2. Pravila Ustavnog suda, od Općinskog suda u Orašju je zatraženo 25. srpnja 2006. godine da dostavi odgovor na apelaciju broj AP 2195/06. Općinski sud u Orašju je 4. kolovoza 2006. godine dostavio odgovor na apelaciju. Na temelju članka 26. stavak 2. Pravila Ustavnog suda, odgovor Općinskog suda u Orašju je dostavljen apelantu 31. kolovoza 2007. godine.

7. Na temelju članka 22. st. 1. i 2. Pravila Ustavnog suda, od Kantonalnog suda u Odžaku je zatraženo 11. rujna 2006. godine da dostavi odgovor na apelaciju broj AP 2200/06. Kantonalni sud u Odžaku je 22. rujna 2006. godine dostavio odgovor na apelaciju. Na temelju članka 26. stavak 2. Pravila Ustavnog suda, odgovor Kantonalnog suda u Odžaku je dostavljen apelantu 31. kolovoza 2007. godine.

8. Na temelju članka 22. st. 1. i 2. Pravila Ustavnog suda, od suprotne strane u postupku, Bože Lukačevića, zatraženo je 11. rujna 2006. godine da dostavi odgovor na apelaciju broj AP 2200/06. Božo Lukačević je 21. rujna 2006. godine dostavio odgovor na apelaciju. Na temelju članka 26. stavak 2. Pravila Ustavnog suda, odgovor Bože Lukačevića je dostavljen apelantu 31. kolovoza 2007. godine.

9. Na temelju članka 22. st. 1. i 2. Pravila Ustavnog suda, od Općinskog suda u Orašju je zatraženo 11. rujna 2006. godine da dostavi odgovor na apelaciju broj AP 2200/06. Općinski sud u Orašju je 9. listopada 2006. godine dostavio odgovor na apelaciju. Na temelju članka 26. stavak 2. Pravila Ustavnog suda, odgovor Općinskog suda u Orašju je dostavljen apelantu 31. kolovoza 2007. godine.

III. Činjenično stanje

10. Činjenice predmeta koje proizlaze iz navoda apelanata i dokumenata predloženih Ustavnom sudu mogu se sumirati na sljedeći način.

11. Dva navedena apelanta Božo Lukačević i Tunjo Krištić 8. ožujka 2000. godine su sklopila ugovor o otkupu dioničkih prava na 34 dionice, koje je apelant Božo Lukačević imao u «Polirondu» d.d. Orašje. Istoga dana je izvršen indosament dionica, nominalne vrijednosti 10.612 njemačkih maraka. Apelant Tunjo Krištić je 23. lipnja 2003. godine podnio tužbu protiv apelanta Bože Lukačevića u svrhu utvrđivanja da je sklopljen kupoprodajni ugovor o otkupu dioničkih prava na 34 dionice, te u svrhu ispunjenja, tj. da se putem Registra vrijednosnih papira Federacije Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Registar) dionička prava prenesu sa tuženog na tužitelja. Alternativno, tužitelj je tražio da se poništi ugovor i povrati uloženi novac sa zakonskom zateznom kamatom.

12. Presudom Općinskog suda u Orašju broj P-578/04 od 31. svibnja 2005. godine, između ostaloga, naloženo je apelantu Boži Lukačeviću, kao tuženom, da drugom apelantu Tunji Krištiću, kao tužitelju, isplati iznos od 3.400 konvertibilnih maraka, uvećan zakonskom kamatom počevši od 7. listopada 2002. godine do isplate, kao i da mu nadoknadi parnični trošak u iznosu od 664 konvertibilne marke. Osim toga, navedeni sud je izrekao mjeru osiguranja tražbine tužitelju, tako što je apelantu Boži Lukačeviću zabranio otuđenje, skrivanje, opterećenje ili na drugi način raspolaganje sa 94 dionice emitenta «Polironda» d.d. Orašje (izmjenom nominalne vrijednosti ugovorene 34 dionice su postale naknadno 94 dionice). Općinski sud u Orašju je odbio izneseni alternativni zahtjev da se utvrdi da je sklopljen kupoprodajni ugovor o otkupu dioničkih prava na 34 dionice, te da se, putem Registra vrijednosnih papira Federacije Bosne i Hercegovine, dionička prava prenesu sa tuženog na tužitelja.

13. Mišljenje prvostupanskoga suda je bilo da je sklopljeni pravni posao apsolutno ništav zbog oprečnosti sa člankom 39. stavak 2. Zakona o vrijednosnim papirima («Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine» br. 39/98 i 36/99), koji propisuje da se «u prometu mogu nalaziti samo vrijednosni papiri koji su registrirani kod Povjerenstva za vrijednosne papire» (u daljnjem tekstu: Povjerenstvo). Naime, Sud je utvrdio da «Polirond» d.d. Orašje nije bilo registrirano poduzeće kod Povjerenstva u vrijeme zaključenja kupoprodajnog ugovora. Naime, Agencija za privatizaciju Posavske županije je tek 14. svibnja 2001. godine, Rješenjem broj 01-99/2001, odobrila upis izvršene privatizacije poduzeća, a poduzeće je upisano kod Povjerenstva tek 6. veljače 2003. godine, Rješenjem broj 03-19-671/02.

14. Sud je, dalje, obzirom da je riječ o apsolutno ništavom ugovoru, a u svezi sa primjenom instituta obligacijskopravne naravi «neutemeljenog obogaćenja» (članak 104. stavak 1. u svezi sa člankom 210. i dalje Zakona o obligacijskim odnosima, «Službeni list SFRJ» broj 29/78, zaključno sa 57/98; «Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine» br. 2/92, 13/93 i 13/94), naložio da svaka ugovorna strana vrati ono što je primila, tj. naložila apelantu Boži Lukačeviću, kao tuženom, da drugom apelantu Tunji Krištiću, kao tužitelju, isplati iznos od 3.400 konvertibilnih maraka. Osim toga, Sud je naložio apelantu Boži Lukačeviću da drugom apelantu Tunji Krištiću, kao tužitelju, isplati zakonske zatezne kamate od 7. listopada 2002. godine, tj. od dana kada je Sud utvrdio da je apelant Božo Lukačević postao nesavjestan. Sud je utvrdio da je toga dana apelant Božo Lukačević bio nazočan sjednici Skupštine dioničara MP «Polirond» d.d. Orašje, te da je time pokazao da ne prihvaća kupoprodajni ugovor.

15. Oba apelanta su uložila priziv na Presudu Općinskog suda. Tužitelj, apelant Tunjo Krištić, *inter alia*, smatrao je da je sud pogrešno primijenio materijalno pravo, jer je pravni posao bio valjan u smislu Zakona o obligacijskim odnosima (promet papira od vrijednosti putem kupoprodajnog ugovora), te da se članak 39. stavak 2. Zakona o vrijednosnim papirima mogao primijeniti tek nakon što se poduzeće registrira kod Povjerenstva. To znači da je poduzeće moralo prvo ispuniti svoje obveze iz članka 383. Zakona o gospodarskim društvima (usuglašavanje s tim Zakonom u roku od 60 dana nakon donošenja rješenja o odobrenju upisa izvršenja privatizacije u Registar, što je, kako apelant navodi, propisano i člankom 134. stavak 2. Zakona o vrijednosnim papirima). Konačno, tužitelj je smatrao da, ukoliko se usvoji stajalište da se radi o apsolutno ništavom pravnom poslu, isplata kamate mora teći od 8. ožujka 2000. godine, kada je sklopljen i kada je on realizirao ugovor, tj. plaćena kupoprodajna cijena. Tuženi, apelant Božo Lukačević, u tužbi je naveo, između ostaloga, da nije bio nesavjestan, jer je prodao 34 dionice, a vlasnik je 94 dionice, zbog čega je imao pravo sudjelovati na Skupštini dioničara. Dalje, smatrao je da je nepravilno određena mjera osiguranja, da je bio nejednakopravna stranka u postupku, te da se nisu mogli odrediti troškovi postupka na njegovu štetu. Kantonalni sud u Odžaku je Presudom broj Gž-109/05 od 12. svibnja 2006. godine odbio oba priziva apelanata i potvrdio Presudu Općinskog suda u Orašju broj P-578/04 od 31. svibnja 2005. godine.

IV. Apelacija

a) Navodi iz apelacije broj AP 2195/06

16. Apelant Božo Lukačević u apelaciji je naveo da nije sklopio ugovor sa ravnateljem poduzeća osobno, apelantom Tunjom Krištićem, već sa poduzećem, da se u svezi s tim

problemom vodi postupak. Zbog toga je trebalo prekinuti predmetni postupak i čekati na rezultat drugog parničnog i kaznenog postupka, čiji je bio cilj da se utvrdi zakonitost privatizacije poduzeća i odgovornost ravnatelja, apelanta Tunje Krištića. Dalje, ponovio je navode iz odgovora na tužbu i priziva na prvostupanjsku presudu. Smatra da je tim presudama povrijeđeno pravo na pravično suđenje iz članka VI/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine, pravo na privatni i obiteljski život iz članka VI/3.(f) Ustava Bosne i Hercegovine i pravo na zabranu diskriminacije iz članka II/4. Ustava Bosne i Hercegovine, te pravo na pravično suđenje iz članka 6. Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda (u daljnjem tekstu: Europska konvencija), pravo na privatni i obiteljski život iz članka 8. Europske konvencije i pravo na imovinu iz članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju.

b) Odgovor na apelaciju broj AP 2195/06

17. Apelant Tunjo Krištić u odgovoru na apelaciju Bože Lukačevića broj AP 2195/06 je pobijao iznesena stajališta u svezi sa vođenjem postupaka za utvrđivanje zakonitosti privatizacije i njegove odgovornosti, te smatrao da nema povrede prava apelanta Bože Lukačevića, jer je zaključio ugovor sa njim, koji je pravno valjan, te da nema zakonskih smetnji za njegovu provedbu.

18. Općinski sud u Orašju, obrazlažući tijek postupka i pojedine dijelove obrazloženja, smatra da je postupak bio zakonit, te da nisu povrijeđena apelantova ustavna prava.

19. Kantonalni sud u Odžaku smatra da nisu povrijeđena apelantova ustavna prava, jer je apelant imao sva procesna prava a propisi su pravilno primijenjeni.

c) Navodi iz apelacije broj AP 2200/06

20. Apelant Tunjo Krištić u svojoj apelaciji je ponovio navode iz tužbe i odgovora na apelaciju broj AP 2195/06. Dodatno, u dopunama apelacije od 4. rujna 2006. i 17. svibnja 2007. godine, apelant ukazuje na nedosljednost sudova u svezi sa istim ili sličnim pravnim i činjeničnim pitanjima, te ukazuje na slučaj «Automekanike» d.d. iz Orašja u svezi s kojom postoji isti slučaj sa kupovinom dionica prije upisa poduzeća u Registar Povjerenstva, a koju su prihvatile nadležne institucije. Smatra da mu je povrijeđeno pravo na pravično suđenje iz članka 6. Europske konvencije i pravo na imovinu iz članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju.

d) Odgovor na apelaciju broj AP 2200/06

21. Apelant Božo Lukačević u odgovoru na apelaciju broj AP 2200/06 se poziva na svoju apelaciju broj AP 2195/06 i tamo iznesena stajališta.

22. Općinski sud u Orašju i Kantonalni sud u Odžaku, odgovarajući na apelaciju broj AP 2200/06, pozivaju se na obrazloženja iz presuda tih sudova, koje smatraju ustavnim i zakonitim.

V. Relevantni propisi

23. Pravilnik o načinu upisa i vođenja Registra emitenata vrijednosnih papira kod Povjerenstva za vrijednosne papire Federacije Bosne i Hercegovine («Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine» br. 49/99 i 4/05)

«Članak 1.

U Registar kod Povjerenstva upisuju se sve pravne osobe koje vrše emisiju vrijednosnih papira (u daljnjem tekstu: emitenti) sukladno Zakonu o vrijednosnim papirima.

Članak 4.

Prijava i prilozi uz prijavu služe za prijavu upisa podataka koji se, sukladno Zakonu i propisima Povjerenstva, upisuju u Registar kod Povjerenstva.

Prilozi uz prijavu služe za prijavu upisa sljedećih podataka:

- 1. opći podaci o emitentu;*
- 2. podaci o članovima Nadzornog odbora i članovima Uprave;*
- 3. temeljni podaci o vrijednosnim papirima emitenta.*

Članak 17.

Svaka zainteresirana osoba ima pravo uvida u podatke sadržane u Registru kod Povjerenstva.»

24. Zakon o vrijednosnim papirima («Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine» br. 39/98 i 36/99)

«Članak 39. stavak 2.

U prometu mogu biti vrijednosni papiri registrirani kod Povjerenstva.

Članak 133.

Vrijednosni papiri emitirani prije stupanja na snagu ovog zakona smatraju se vrijednosnim papirima emitiranim putem javne ponude.

Vrijednosne papire u materijaliziranom obliku emitirane prije stupanja na snagu ovog zakona emitent je dužan deponirati sukladno članku 5. ovog zakona najkasnije godinu dana od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Članak 134.

Na dionice koje se emitiraju u postupku privatizacije, sukladno Zakonu o privatizaciji poduzeća ('Službene novine Federacije BiH' broj 27/97) i Zakonu o privatizaciji banaka ('Službene novine Federacije BiH' broj 12/98) ne primjenjuju se odredbe čl. 13. do 38. ovog zakona.

Nakon provedenog postupka privatizacije poduzeća i banke, dionice iz stavka 1. ovog članka u privatnom ili državnom vlasništvu smatraju se dionicama emitiranim putem javne ponude i na njih se primjenjuju odredbe ovog zakona o prometu vrijednosnih papira.»

VI. Dopustivost

25. Sukladno članku VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine, Ustavni sud, također, ima apelacijsku nadležnost u pitanjima koja su sadržana u ovom ustavu kada ona postanu predmetom spora zbog presude bilo kojeg suda u Bosni i Hercegovini.

26. Sukladno članku 16. stavak 1. Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud može razmatrati apelaciju samo ako su protiv presude, odnosno odluke koja se njome pobija, iscrpljeni svi učinkoviti pravni lijekovi mogući prema zakonu i ako se podnese u roku od 60 dana od dana kada je podnositelj apelacije primio odluku o posljednjem pravnom lijeku kojeg je koristio.

27. U konkretnom slučaju predmet osporavanja apelacija je Presuda Kantonalnog suda u Odžaku broj Gž-109/05 od 12. svibnja 2006. godine protiv koje nema drugih učinkovitih pravnih lijekova mogućih prema zakonu. Potom, pobijanu presudu apelant Božo Lukačević je primio 16. svibnja 2006. godine, a apelacija je podnesena 14. srpnja 2006. godine, tj. u roku od 60 dana, kako je propisano člankom 16. stavak 1. Pravila Ustavnog suda. Konačno, apelacija ispunjava i uvjete iz članka 16. st. 2. i 4. Pravila Ustavnog suda, jer nije očigledno (*prima facie*) neutemeljena, niti postoji neki drugi formalni razlog zbog

kojeg apelacija nije dopustiva. Pobijanu presudu drugi apelant Tunjo Krištić je primio 17. svibnja 2006. godine, a apelacija je podnesena 17. srpnja 2006. godine, tj. u roku od 60 dana, kako je propisano člankom 16. stavak 1. Pravila Ustavnog suda. Konačno, apelacija ispunjava i uvjete iz članka 16. st. 2. i 4. Pravila Ustavnog suda, jer nije očigledno (*prima facie*) neutemeljena, niti postoji neki drugi formalni razlog zbog kojeg apelacija nije dopustiva.

28. Imajući u vidu odredbe članka VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine, članka 16. st. 1, 2. i 4. Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je utvrdio da predmetne apelacije ispunjavaju uvjete glede dopustivosti.

VII. Meritum

29. Apelant Božo Lukačević je vlasnik 34 dionice poduzeća «Polirond» d.d. Orašje. Osmog marta 2000. godine apelant Božo Lukačević je sklopio kupoprodajni ugovor o otkupu dioničkih prava na 34 dionice. Istog dana je izvršen indosament dionica, nominalne vrijednosti 10.612 njemačkih maraka. Konačnom presudom je odlučeno da je ovaj pravni posao apsolutno ništav, te da podnositelj prijave mora vratiti novac, zajedno sa zateznom kamatom od dana njegove nesavjesnosti.

30. Božo Lukačević se ne žali na odluku sudova o proglašenju ugovora apsolutno ništavim, već na zateznu kamatu i troškove postupka, smatrajući da su nepravedno dosuđeni. Drugi apelant Tunjo Krištić se žali da je nezakonita odluka nadležnih sudova da se ugovor proglaš apsolutno nevažećim, smatrajući da je trebalo presuditi da je, pravilnom primjenom materijalnih propisa, stekao vlasništvo na dionicama, te da se one trebaju upisati na njegovo ime. Apelanti pobijaju navedene presude tvrdeći da su tim presudama povrijeđena njihova prava na pravično suđenje iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine, tj. članka 6. Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda (u daljnjem tekstu: Europska konvencija), prava na privatni i obiteljski život iz članka II/3.(f) Ustava Bosne i Hercegovine, tj. iz članka 8. Europske konvencije, prava na zabranu diskriminacije iz članka II/4. Ustava Bosne i Hercegovine, te prava na imovinu iz članka II/3.(k) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju.

31. Obzirom na razliku u prizivnim navodima dvaju apelanata, Ustavni sud će prvo ispitati prizivne navode apelanta Tunje Krištića, i to u svezi sa pitanjem je li sud bio u pravu kada je proglasio ugovor apsolutno ništavim, ili je ova odluka arbitrarna. U afirmativnom slučaju, Ustavni sud će ispitati je li postupak restitucije *in integrum* tekao

sukladno pozitivnim propisima, te, na koncu, prizivne navode drugog apelanta Bože Lukačevića u svezi sa zateznom kamatom i troškovima postupka.

A. Pravo na pravično suđenje

32. Apelant Tunjo Krištić pobija navedene presude tvrdeći da su tim presudama, prije svega, povrijeđena njegova prava na pravično suđenje iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine, tj. članka 6. Europske konvencije:

Članak II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine u relevantnom dijelu glasi:

«Sve osobe na teritoriju Bosne i Hercegovine uživaju ljudska prava i slobode iz stavka 2. ovog članka, što uključuje:

(...)

(e) Pravo na pravično saslušanje u građanskim i kaznenim stvarima i druga prava u svezi sa kaznenim postupkom.

(f) Pravo na privatni i obiteljski život, dom i prepisku.

(k) Pravo na imovinu.»

Članak 6. Europske konvencije u relevantnom dijelu glasi:

«1. Prigodom utvrđivanja građanskih prava i obveza ili utemeljenosti bilo kakve kaznene optužbe protiv njega svatko ima pravo na pravično suđenje i javnu raspravu u razumnom roku pred neovisnim i nepristranim, zakonom ustanovljenim sudom. [...]»

A.1. Je li zahtjev apelanta Tunje Krištića «građanske» naravi?

33. Prije nego što se Ustavni sud počne baviti pitanjem povrede članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine, tj. članka 6. Europske konvencije, potrebno je donijeti zaključak radi li se u slučaju apelanta Tunje Krištića o «građanskom pravu» u smislu ovog prava. Da bi dao na to odgovor, Ustavni sud mora ispitati je li imovinski interes zaštićen člankom 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju obzirom na «načelo» da pravo na imovinu iz članka II/3.(k) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju ne štiti «pravo na stjecanje imovine», već samo «postojeću» imovinu u smislu nekonvencionalnog lišavanja, nadziranja, tj. ugrožavanja mirnog uživanja imovine. Ukoliko bi se ispostavilo da je zahtjev apelanta Tunje Krištića usmjeren ka «stjecanju» imovine, onda se takav zahtjev ne bi mogao tretirati kao «građanski» u smislu članka

II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine, tj. članka 6. Europske konvencije, jer i to pravo štiti postojeća «građanska» prava, a ne ona u budućnosti.

34. Ustavni sud u svojoj prijašnjoj praksi usvojio je stajalište da se imovinska očekivanja ne ubrajaju u domenu zaštite prava na imovinu (vidi, primjerice, AP 814/04 od 27. listopada 2004. godine). Međutim, Europski sud za ljudska prava u nekim predmetima donio je stajalište da, ako osoba koja je podnijela zahtjev ima opravdana očekivanja da će tražbina biti utvrđena sukladno zakonu, takva tražbina bi predstavljala imovinu u smislu članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju (vidi Europski sud za ljudska prava, *Presos Compania Naviera S.A. i dr. protiv Belgije*, presuda od 20. studenoga 1995. godine, serija A, broj 232, stavak 31). Samim tim radilo bi se i o «građanskom pravu» u smislu članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine, tj. članka 6. Europske konvencije. U takvim slučajevima pravo na imovinu, kao građansko pravo, javlja se u trenutku kad činjenične okolnosti daju temelj za nastanak tražbine (AP 1045/04 od 17. studenog 2005. godine, točka 50). Primjenjujući ovu praksu na predmetni slučaj obligacijskopravne naravi, Ustavni sud zaključuje da apelant ima zaštićeno «građansko pravo» samo u slučaju da zakon omogućava apelantu da bezuvjetno stekne određenu imovinu (opravdano očekivanje) putem sklopljenog pravnog posla. Ustavni sud ima pravo preispitati jesu li odluke sudova u tome smislu pravilne ili ne. Ako bi Ustavni sud prihvatio oprečno tumačenje, prema kojem bi zahtjevi za zaštitu iz obligacijskopравnih odnosa bili *ratione materiae* neprihvatljivi prema članku 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju, jer su usmjereni ka «stjecanju imovine», a ne zaštititi postojeće imovine, Ustavni sud bi znatno i neopravdano smanjio polje djelovanja članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju, jer u tome slučaju niti jedan «promet imovine i prava» putem bilo kojeg obligacijskopравnog odnosa ne bi bio zaštićen. Samim tim ni članak II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine, tj. članak 6. Europske konvencije ne bi bio primjenjiv *ratione materiae*. To nije smisao prava na zaštitu imovine ili prava na pravično suđenje.

35. Ipak, Ustavni sud ponavlja da je granica primjene članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju u ovakvim slučajevima trenutak kada jedna od strana može tvrditi da pozitivnopravni propisi omogućavaju da se stekne imovina. Konačno, prigodom ispitivanja «zakonitosti» Ustavni sud se ograničava na pravilnu primjenu zakona, ali ne i na tumačenje. U nadležnosti Ustavnog suda nije provjeravati način na koji su redoviti sudovi tumačili zakone ili utvrdili činjenice, osim ako je to bilo očigledno proizvoljno, odnosno ako je na taj način došlo do povrede nekog od apelantovih ustavnih prava (vidi Odluku Ustavnog suda broj *U 29/02* od 27. srpnja 2003. godine, objavljenu u «Službenom glasniku Bosne i Hercegovine» broj 31/03).

36. Primjenjujući analizu na predmetni slučaj, Ustavni sud zaključuje da je apelant Tunjo Krištić zaštićen člankom 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju u svezi sa pitanjem je li imao pravo realizirati ugovor o kupoprodaji dionica (tj. je li stekao imovinu), a što su mu sudovi pobili. Samim tim radi se o tvrdnji da su sudovi pobili njegovu «građansko pravo» stečeno na zakonu, u smislu članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine, tj. članka 6. Europske konvencije.

A.2. Arbitrarnost odlučivanja

37. Ustavni sud ponavlja da, općenito, nije nadležan vršiti provjeru utvrđenih činjenica i načina na koji su redoviti sudovi protumačili pozitivnopravne propise osim ukoliko odluke tih sudova krše ustavna prava. To će biti slučaj kada odluka redovitoga suda ne uključuje ili pogrešno primjenjuje ustavno pravo, kada je primjena pozitivnopravnih propisa ili utvrđivanje činjenica bilo bjelodano proizvoljno, kada je relevantni zakon sâm po sebi neustavan, ili kada je došlo do povrede temeljnih procesnih prava, kao što su pravo na pravičan postupak, pravo na pristup sudu, pravo na efektivan pravni lijek i u drugim slučajevima (vidi Ustavni sud, Odluka broj *U 29/02* od 27. lipnja 2003. godine, točka 23, objavljena u «Službenom glasniku Bosne i Hercegovine» broj 31/03).

38. Arbitrarnost ili očigledna proizvoljnost u primjeni relevantnih propisa nikada ne može voditi ka jednom pravičnom postupku (vidi Odluku Ustavnog suda *AP 1293/05* od 12. rujna 2006. godine, točka 25. i dalje). Prema tomu, zadaća Ustavnog suda je ispitati jesu li redoviti sudovi u konkretnom slučaju proizvoljno primijenili relevantne zakonske propise.

39. Osnova obrazloženja redovitih sudova jeste da je predmetni ugovor bio oprečan članku 39. stavak 2. Zakona o vrijednosnim papirima, jer dionice «Polironda» d.d. Orašje nisu bili registrirani kod Povjerenstva. Ustavni sud ponavlja da je poduzeće upisano kod Povjerenstva tek 6. veljače 2003. godine. Zakon o vrijednosnim papirima koji je propisao ovu obvezu je stupio na snagu već 1998. godine. Osim toga, da bi se vrijednosni papiri registrirali, trebalo ih je upisati u Registar, koji je utemeljen Zakonom o Registru vrijednosnih papira, također 1998. godine («Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine» broj 39/98). Prvenstveni smisao ovih odredaba i javni interes koji je u njih inkorporiran jeste reguliranje uvjeta i načina izdavanja i prometa vrijednosnih papira, kontrola izdavanja i prometa vrijednosnim papirima sukladno zakonu i zaštita investitora (članak 11. Zakona o Povjerenstvu za vrijednosne papire) («Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine» br. 39/98 i 36/99). Prije nego što je stupio na snagu Pravilnik o

uvjetima i postupku kupovine i prodaje vrijednosnih papira Povjerenstva («Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine» br. 30/01, 67/02, 31/03 i 26/05), prijenos vrijednosnih papira mogao se vršiti i izvan burze, na temelju Zakona o obligacijskim odnosima, mada su vrijednosni papiri morali biti registrirani kod Povjerenstva. Od stupanja na snagu ovog pravilnika promet se mogao odvijati samo na burzi, kao posebno uređenom tržištu. Dalje, sukladno članku 133, Zakon o vrijednosnim papirima je priznao izdane vrijednosne papire prije nego što je stupio na snagu kao vrijednosne papire emitirane putem javne ponude. Sukladno članku 134, Zakon o vrijednosnim papirima je, također, priznao dionice izdane u postupku privatizacije poduzeća kao vrijednosne papire emitirane putem javne ponude. U roku od godinu dana od dana stupanja na snagu Zakona o vrijednosnim papirima ovi vrijednosni papiri su morali biti deponirani kod Registra, sukladno članku 5. Zakona o vrijednosnim papirima.

40. Primjenjujući ove odredbe na konkretan slučaj, Ustavni sud smatra da se radilo o vrijednosnim papirima, dionicama poduzeća «Polirond» d.d. koje su bile potpuno važeće. Dalje, podnositelj prijave Tunjo Krišić je sklopio pravni posao sukladno Zakonu o obligacijskim odnosima u vrijeme kada je Zakon o vrijednosnim papirima bio formalnopravno na snazi. Obzirom da u to vrijeme Pravilnik o uvjetima i postupku kupovine i prodaje vrijednosnih papira Povjerenstva nije bio na snazi, utvrđuje se da u postupku pred redovitim sudovima nije bio upitan način na koji je to učinjeno (kupoprodajni ugovor i indosament), već predmet samog ugovora (dionice koje nisu smjele biti u prometu obzirom da «Polirond» d.d. nije bio registriran kod Povjerenstva, niti su vrijednosni papiri bili upisani u Registar).

41. Ipak, Ustavni sud primjećuje da, usprkos činjenici da je već 1998. godine Zakon o Povjerenstvu za vrijednosne papire (formalnopravno) ustanovio Povjerenstvo, a Zakon o Registru vrijednosnih papira Registar, ove dvije institucije nisu bile *de facto* utemeljene sve do polovice 2000, tj. 2001. godine. U samim zakonima nije bilo odredaba koje bi regulirale način primjene zakona do ostvarenja uvjeta, tj. do, između ostalog, stvaranja institucionalno-pravnog okvira za njegovu realizaciju. To praktično znači da je Zakon o vrijednosnim papirima branio promet vrijednosnim papirima koji nisu bili registrirani kod Povjerenstva i Registra, a ove institucije nisu ni postojale. To, dalje, znači da država nije osigurala uvjete za realizaciju javnog interesa iz točke 34. ove odluke, jer zakoni nisu bili provodivi. Takvim tumačenjem Ustavni sud dolazi do zaključka da je Zakon o vrijednosnim papirima «zablokirao» promet vrijednosnim papirima, uključujući i mogućnost njihovog stjecanja.

42. Blokada prometa vrijednosnim papirima u razdoblju od 1998. godine do 2001. godine (tj. do stvaranja uvjeta za realizaciju zakona i postupanje prema zakonskim odredbama), kao «posljedica» postupka ostvarenja javnog interesa koji se htio postići odredbama koje propisuju obvezu da se emitenti i vlasnici vrijednosnih papira registriraju kod Povjerenstva, tj. Registra, ne može imati veći značaj nego javni interes države da se promet vrijednosnim papirima obavlja i redovito funkcionira. Promet vrijednosnim papirima predstavlja značajan element tzv. ustavne slobode «prometa kapitala» (usporedi Prilog 1, Nomenklatura za promet kapitala, članak 1. Direktive Vijeća broj 88/361/EEC od 24. lipnja 1988. godine) u smislu članka I/4. Ustava Bosne i Hercegovine, koju država na svim razinama mora «u potpunosti» poštivati. Ograničenje ove slobode, kao što je prethodno navedena «blokada prometa», mora imati prioritetan značaj da bi bila prihvatljiva u smislu «načela javnog interesa» i «načela proporcionalnosti». U konkretnom slučaju, međutim, Ustavni sud smatra da zakonski interes iz točke 34. ove odluke jeste javni interes države, ali nije proporcionalan uspoređujući ga sa drugim javnim interesom, istodobno postojećim – funkcioniranje prometa vrijednosnim papirima. Ovo posebice zbog toga što dotadašnji način prometa vrijednosnim papirima, bez obzira na nedostatak jedne središnje ustanove, nije lišen zakonitosti, javne kontrole ili potpune transparentnosti.

43. *In conclusio*, Ustavni sud smatra da su redoviti sudovi u konkretnom slučaju preformalno tumačili zakon, da ga nisu sistemski i ciljno analizirali i da nisu uzimali u obzir ustavne standarde iz popisa ljudskih prava i sloboda, stavljajući na taj način prevelik teret na sve fizičke i pravne osobe, uključujući državu kao gospodarskog subjekta na slobodnom tržištu. Takav formalan pristup tumačenju se može definirati kao arbitraran, zbog čega je postupak bio nepravičan.

44. Imajući u vidu navedeno, Ustavni sud zaključuje da je u konkretnom slučaju pobijanim presudama povrijeđeno pravo na pravično suđenje apelanta Tunje Krištića iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. Europske konvencije.

B. Pravo na imovinu

45. Ustavni sud, međutim, smatra da predmetni slučaj treba biti, također, ispitan u svezi sa pravom na imovinu iz članka II/3.(k) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju, koji glase:

Članak II/3.(k) Ustava Bosne i Hercegovine:

«Sve osobe na teritoriju Bosne i Hercegovine uživaju ljudska prava i slobode iz stavka 2. ovog članka, što uključuje:

(...)

(k) Pravo na imovinu.»

Članak 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju:

«Svaka fizička ili pravna osoba ima pravo na neometano uživanje svoje imovine. Nitko ne može biti lišen svoje imovine, osim u javnom interesu i pod uvjetima predviđenim zakonom i općim načelima međunarodnog prava.

Prethodne odredbe, međutim, ni na koji način ne utječu na pravo države da primjenjuje takve zakone koje smatra potrebitim da bi nadzirala uporabu imovine sukladno općim interesima ili da bi osigurala naplatu poreza ili drugih doprinosa ili kazni.»

46. Ustavni sud je u dijelu ove odluke, koja se tiče utvrđivanja «građanskog prava» apelanta Tunje Krištića, već naglasio da apelant ima imovinski interes koji je zaštićen člankom II/3.(k) Ustava Bosne i Hercegovine i člankom 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju.

47. Europski sud za ljudska prava smatra da članak 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju «u biti garantira pravo na imovinu» i «sadrži tri različita pravila». Prvo, koje je izraženo u prvoj rečenici prvog stavka i koje je opće naravi, izražava načelo mirnog uživanja u imovini. Drugo pravilo, u drugoj rečenici istog stavka, obuhvaća lišavanje imovine i ograničava ga izvjesnim uvjetima. Treće, sadržano u drugom stavku, dopušta da države potpisnice imaju pravo, između ostalog, kontrolirati uporabu imovine sukladno općem interesu, provedbom onih zakona koje smatraju potrebitim za tu svrhu (vidi Ustavni sud Bosne i Hercegovine, Odluka broj U 3/99 od 17. ožujka 2000. godine, objavljena u «Službenom glasniku Bosne i Hercegovine» broj 21/00). Drugo i treće pravilo se tiču posebnih instanci uplitanja u prava na mirno uživanje imovine (vidi Europski sud za ljudska prava, *Scollo protiv Italije*, presuda iz 1995, serija A, br. 315, stavak 26). Ako mjera, odnosno propust da se poduzmu adekvatne mjere negativno utječu na vlasništvo, a predmetno činjenje ili nečinjenje nije u opsegu ni drugog ni trećeg pravila, neophodno je razmotriti je li povrijeđeno prvo pravilo i zbog toga se mora odrediti «je li uspostavljen pravedan odnos između zahtjeva općeg interesa zajednice i potreba da se zaštite temeljna prava pojedinca» (vidi Europski sud za ljudska prava, *Sporrong i Lonroth protiv Švedske*, presuda od 23. rujna 1982. godine, serija A, broj 52, stavak 69).

48. U konkretnom slučaju sudovi su donijeli odluku kojom su apelantu oduzeli pravo da realizira ugovor o kupoprodaji dioničkih prava. Prema tomu, uzimajući u obzir prethodni citat, sudovi su, u smislu druge rečenice prvog stavka, lišili apelanta njegove imovine.

49. Svako miješanje u pravo prema drugom ili trećem pravilu mora biti predviđeno zakonom, mora služiti legitimnom cilju, mora uspostavljati pravičnu ravnotežu između prava nositelja prava i javnog i općeg interesa (načelo proporcionalnosti). Drugim riječima, opravdano miješanje se ne može nametnuti samo zakonskom odredbom koja ispunjava uvjete vladavine prava i služi legitimnom cilju u javnom interesu, nego mora, također, održati razuman odnos proporcionalnosti između uporabljenih sredstava i cilja koji se želi ostvariti. Miješanje u pravo na imovinu ne smije ići dalje od potrebnog da bi se postigao legitiman cilj, a nositelji prava se ne smiju podvrgavati proizvoljnom tretmanu i od njih se ne smije tražiti da snose preveliki teret u ostvarivanju legitimnog cilja. Miješanje je zakonito samo ako je zakon koji je osnova miješanja (a) dostupan građanima, (b) toliko precizan da omogućava građanima da odrede svoje postupke, (c) sukladan načelu pravne države, što znači da sloboda odlučivanja koja je zakonom dana izvršnoj vlasti ne smije biti neograničena, tj. zakon mora osigurati građanima adekvatnu zaštitu protiv proizvoljnog miješanja (vidi presude Europskog suda za ljudska prava, *Sunday Times* od 26. travnja 1979, serija A, broj 30, stavak 49, i *Malone* od 2. kolovoza 1984. godine, serija A, broj 82, st. 67. i 68).

50. Prigodom utvrđivanja je li pri lišavanju apelanta imovine respektiran članak 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju Ustavni sud će poći od načela zakonitosti. Ipak, Ustavni sud smatra da nije potrebno praviti ovu analizu i ponavljati razloge koji govore u prilog činjenici da pobijane odluke nisu bile zakonite, jer su oni navedeni u dijelu Odluke koji je razmatrao arbitrarnost primjene relevantnih odredaba i pravičnost postupka (vidi toč. 37. i dalje). Prema tomu, Ustavni sud zaključuje da su se nadležni sudovi arbitrarnom primjenom relevantnih odredaba «nezakonito» umiješali u apelantovo pravo da stekne pravo na dionice u smislu da su ga lišili toga prava. Samim tim ne može se prihvatiti pravno stajalište redovitih sudova izraženo u pobijanim presudama, jer bi apelant Tunjo Krištić u tome slučaju snosio neopravdan teret u smislu nemogućnosti da realizira kupljena dionička prava.

51. Prema tomu, Ustavni sud smatra da je pobijanom Presudom Općinskog suda u Orašju broj P-578/04 od 31. svibnja 2005. godine, koja je potvrđena Presudom Kantonalnog suda u Odžaku broj Gž-109/05 od 12. svibnja 2006. godine, povrijeđeno pravo apelanta Tunje Krištića na imovinu iz članka II/3.(k) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju.

C. Ostali navodi

52. Obzirom na zaključke u svezi sa člankom II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine, tj. člankom 6. Europske konvencije i člankom II/3.(k) Ustava Bosne i Hercegovine, tj. člankom 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju, Ustavni sud ne smatra da je neophodno razmatrati navode o povredi prava apelanata na privatni i obiteljski život iz članka II/3.(f) Ustava Bosne i Hercegovine, tj. iz člank 8. Europske konvencije, i prava na zabranu diskriminacije iz članka II/4. Ustava Bosne i Hercegovine.

D. U svezi sa apelacijom Bože Lukačevića

53. Obzirom na zaključke Odluke u svezi sa apelacijom Tunje Krištića, Ustavni sud smatra da otpada pravni interes drugog apelanta Bože Lukačevića da zahtijeva ispitivanje apelacije broj AP 2195/06 pošto preispitivanje zakonitosti i ustavnosti otklanjanja posljedica zbog proglašenja predmetnog ugovora apsolutno ništavnim ne može biti više predmet raspravljanja pred Ustavnim sudom. Imajući u vidu odredbu članka 65. stavak 1. točka 4. Pravila Ustavnog suda, prema kojoj će Ustavni sud donijeti odluku kojom se obustavlja postupak kada utvrdi da nije svrsishodno voditi daljnji postupak, Ustavni sud je odlučio kao u dispozitivu ove odluke.

VIII. Zaključak

54. *In conclusio*, valjano sklopljeni ugovor o kupoprodaji vrijednosnih papira, dionica poduzeća «Polirond» d.d., u razdoblju kada zakoni o vrijednosnim papirima, o Povjerenstvu za vrijednosne papire i Registru vrijednosnih papira nisu mogli biti implementirani, jer država nije osigurala institucionalne uvjete za to, moraju biti realizirani, jer je redovit promet vrijednosnim papirima kao izraz, s jedne strane, raspolaganja vlastitom imovinom, a, s druge strane, investicijskog ulaganja važniji od realizacije javnih interesa koji su inkorporirani u ovim zakonima putem potpune blokade prometa do mogućnosti provedbe navedenih zakona.

55. Na temelju članka 61. st. 1. i 2. i članka 64. stavak 2. Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je odlučio u samom meritumu stvari kao u dispozitivu ove odluke. Naime, obzirom da su činjenice predmeta nepobitne, da se radi o sporu u svezi sa pravilnim tumačenjem relevantnih propisa sukladno standardima ljudskih prava i sloboda, koje je Ustavni sud ovom odlukom dao, a posebice uzimajući u obzir i ekonomičnost vođenja spora i načelo

«razumne duljine trajanja postupka», Ustavni sud neće vraćati predmet redovitom sudu na ponovni postupak, već će se ova odluka izravno izvršiti, čime je predmet okončan.

56. Prema članku VI/4. Ustava Bosne i Hercegovine, odluke Ustavnog suda su konačne i obvezujuće.

Predsjednica
Ustavnog suda Bosne i Hercegovine
Hatidža Hadžiosmanović

Предмет број АП 1634/07

**ОДЛУКА О
ДОПУСТИВОСТИ И
МЕРИТУМУ**

Апелација Златана Самиде поднесена против Пресуде Кантоналног суда у Сарајеву број У-678/04 од 10. априла 2007. године, Рјешења Министарства стамбених послова Кантона Сарајево број 27/02-23-3148704 од 29. новембра 2004. године и Рјешења Управе за стамбене послове Кантона Сарајево број 23/6-372-П-697/98 од 8. априла 2003. године

Одлука од 18. октобра 2007. године

Уставни суд Босне и Херцеговине у Вијећу од пет судија у предмету број **АП 1634/07**, рјешавајући апелацију **Златана Самиде**, на основу члана VI/36) Устава Босне и Херцеговине, члана 59 став 2 алинеја 2, члана 61 ст. 1 и 2 и члана 64 став 2 Правила Уставног суда Босне и Херцеговине («Службени гласник Босне и Херцеговине» број 60/05), у саставу:

Хатица Хаџиосмановић, предсједница

Миодраг Симовић, потпредсједник

Валерија Галић, потпредсједница

Мато Тадић, судија

Крстан Симић, судија

на сједници одржаној 18. октобра 2007. године донио је

ОДЛУКУ О ДОПУСТИВОСТИ И МЕРИТУМУ

Усваја се апелација Златана Самиде.

Утврђује се повреда права на правично суђење из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода и права на дом из члана II/3ф) Устава Босне и Херцеговине и члана 8 Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода.

Укидају се:

- Пресуда Кантоналног суда у Сарајеву број У-678/04 од 10. априла 2007. године,

- Рјешење Министарства стамбених послова Кантона Сарајево број 27/02-23-3148704 од 29. новембра 2004. године,

- Рјешење Управе за стамбене послове Кантона Сарајево број 23/6-372-II-697/98 од 8. априла 2003. године.

Остаје на снази Рјешење Управе за стамбене послове Кантона Сарајево број 23/6-372-П-697/98 од 17. марта 2003. године.

Налаже се Управи за стамбене послове Кантона Сарајево да омогући да се изврши Рјешење број 23/6-372-П-697/98 од 17. марта 2003. године и да у року од три мјесеца од дана достављања ове одлуке обавијести Уставни суд Босне и Херцеговине о предузетим мјерама с циљем извршења одлуке Уставног суда Босне и Херцеговине, у складу са чланом 74 став 5 Правила Уставног суда Босне и Херцеговине.

Одлуку објавити у «Службеном гласнику Босне и Херцеговине», «Службеним новинама Федерације Босне и Херцеговине», «Службеном гласнику Републике Српске» и «Службеном гласнику Дистрикта Брчко Босне и Херцеговине».

Образложење

I. Увод

1. Златан Самада (у даљњем тексту: апелант) из Сарајева, ког заступа Јакша Митровић, адвокат из Сарајева, поднио је 8. јуна 2007. године апелацију Уставном суду Босне и Херцеговине (у даљњем тексту: Уставни суд) против Пресуде Кантоналног суда у Сарајево (у даљњем тексту: Кантонални суд) број У-678/04 од 10. априла 2007. године, Рјешења Министарства стамбених послова Кантона Сарајево (у даљњем тексту: Министарство) број 27/02-23-3148704 од 29. новембра 2004. године и Рјешења Управе за стамбене послове Кантона Сарајево (у даљњем тексту: Управа) број 23/6-372-П-697/98 од 8. априла 2003. године. Апелант је 19. јуна 2007. године доставио допуну апелације и предложио да Уставни суд донесе привремену мјеру којом ће сопственици стана, Привредној банци Сарајево, да забрани свако располагање предметним станом до окончања поступка пред Уставним судом.

II. Поступак пред Уставним судом

2. На основу члана 22 ст. 1 и 2 Правила Уставног суда, од Кантоналног суда, учесника у поступку Министарства, Управе и Мециде Питић (у даљњем тексту: корисница стана) затражено је 11. јула 2007. године, а од Привредне банке Сарајево д.д. Сарајево (у даљњем тексту: сопственица стана) 5. септембра 2007. године да

доставе одговоре на апелацију. Од Управе је затражено и да достави на увид спис број 23/6-372-П-697/98.

3. Кантонални суд је доставио одговор на апелацију 19. јула 2007. године, корисница стана 26. јула 2007. године и 14. септембра 2007. године, Управа 31. јула 2007. године и тражени спис на увид и власница стана 18. септембра 2007. године. Министарство није доставило одговор на апелацију.

4. На основу члана 26 став 2 Правила Уставног суда, одговори Кантоналног суда, кориснице стана и Управе достављени су апеланту 19. септембра 2007. године, а одговор власнице стана 21. септембра 2007. године.

III. Чињенично стање

5. Чињенице предмета које произилазе из апелантових навода и докумената предочених Уставном суду могу да се сумирају на сљедећи начин:

Поступак враћања стана у посјед

6. Апелант је 15. септембра 1998. године поднио Управи захтјев за враћање стана у посјед који се налази у Сарајеву, Ул. Цемала Биједића број 86 (у даљњем тексту: предметни стан). Апелант је захтјев за враћање предметног стана у посјед поднио као члан породичног домаћинства носитељке станарског права Ане Бернارد, која је умрла 30. јануара 1992. године.

7. Одлучујући о апелантовом захтјеву за враћање предметног стана у посјед, Управа је донијела Закључак број 23/6-372-П-697/98 од 15. јула 1998. године којим одбацује апелантов захтјев због ненадлежности. У образложењу овог закључка Управа наводи да предметни стан није проглашен напуштеним у смислу Закона о напуштеним становима.

8. Апелант је 10. септембра 1998. године тужбом поднесеном тадашњем Опћинском суду II Сарајево покренуо поступак против Мециде Питић (у даљњем тексту: корисница стана) и Привредне банке Сарајево д.д. Сарајево (у даљњем тексту: сопственица стана) ради иселења и поништења рјешења о додјели стана.

9. Апелант је 29. септембра 1999. године Управи поднио нови захтјев за враћање предметног стана у посјед. Захтјев је евидентиран под бројем 23-04/П-23-П-2832/99.

10. На рочишту за главну расправу, одржаном 3. децембра 2001. године, суд је Рјешењем број П-2011/98 од 3. децембра 2001. године поступак у овој правној ствари прекинуо до окончања управног поступка који се водио пред Управом поводом апелантовог захтјева за враћање предметног стана у посјед. Странке у поступку пред судом нису тражиле писмени отправак рјешења, те су се одрекле права на жалбу, па је рјешење постало правоснажно даном доношења.

11. Одлучујући поново о апелантовом захтјеву за враћање предметног стана у посјед, Управа је Рјешењем број 23/6-372-П-697/98 од 17. марта 2003. године потврдила да је Ана Бернад била носитељка станарског права на предметном стану и утврдила да апеланту, члану породичног домаћинства носитељке станарског права, припада право на враћање стана у посјед. Наведеним рјешењем утврђено је да Мецида Питић користи предметни стан без правног основа, те се утврђује престанак бесправног коришћења предметног стана и дужност да напусти стан у року од 15 дана од дана достављања рјешења. Бесправна корисница нема право на алтернативни смјештај, а жалба не одлаже извршење рјешења.

12. У образложењу Рјешења Управа наводи да је у току поступка као неспорно утврђено да је на предметном стану носитељка станарског права била Ана Бернад, која је умрла 30. јануара 1992. године. Такође је наведено да је апелант на предметном стану био пријављен непрекидно од 2. новембра 1979. године, да је уписан у општи бирачки списак из 1992. године на адреси предметног стана, да је био пријављен на предметном стану и након смрти носитељке станарског права, да је евидентиран као члан породичног домаћинства приликом бодовања стана 3. октобра 1987. године, те да не посједује станарско право ни на једном од станова који су евидентирани у стамбеном фонду код ЈКСП »Сарајевостан». Процјењујући спроведене доказе, Управа је потврдила станарско право Ани Бернад и утврдила апелантово право на враћање стана у посјед, у смислу члана 3 Закона о престанку примјене Закона о напуштеним становима (у даљњем тексту: Закон о престанку примјене) и сагласно Анексу VII Општег оквирног споразума за мир у Босни и Херцеговини.

13. Апелант је 26. марта 2003. године поднио предлог Управи да дозволи извршење и да, на основу Рјешења број 23/6-372-П-697/98 од 17. марта 2003. године, донесе закључак којим ће наложити да се корисница стана исели из предметног стана и преда га апеланту.

14. Одлучујући о жалбама које су на Рјешење Управе број 23/6-372-П-697/98 од 17. марта 2003. године изјавиле корисница и сопственица стана, Управа је Рјешењем

број 23/6-372-П-697/98 од 8. априла 2003. године жалбу кориснице стана усвојила и Рјешење Управе број 23/6-372-П-697/98 од 17. марта 2003. године поништила у цијелости. У образложењу Рјешења Управа истиче да је, у смислу члана 232 Закона о управном поступку, утврдила да је жалба оправдана, јер је увидом у спис предмета утврђено да је тај орган 15. јула 1998. године донио правоснажан Закључак број 23/6-372-П-697/98 којим је апелантов захтјев одбачен због ненадлежности. Чланом 186 став 2 Закона о престанку примјене, наводи даље Управа, утврђено је да се започети судски поступак за враћање стана у посјед наставља и да коначне судске одлуке којима се налаже враћање стана у посјед носитељки станарског права извршава суд.

15. У међувремену, након што је добио Рјешење Управе број 23/6-372-П-697/98 од 17. марта 2003. године, којим му се предметни стан враћа у посјед, апелант је Опћинском суду у Сарајеву (у даљњем тексту: Општински суд) писменим поднеском од 4. децембра 2003. године предложио да донесе пресуду на основу одрицања с обзиром на то да више нема правни интерес, јер је своја права за враћање стана и пренос станарског права остварио код Управе. Опћински суд је Пресудом на основу одрицања број П-2011/98 Б од 16. јануара 2004. године одбио апелантов тужбени захтјев.

16. Апелант је 15. марта 2004. године Управи поднио предлог за проглашавање ништавим Рјешења број 23/6-372-П-697/98 од 8. априла 2003. године, којим је уважена жалба кориснице стана и поништено Рјешење Управе број 23/6-372-П-697/98 од 17. марта 2003. године.

17. Апелант је 7. маја 2004. године поднио Министарству жалбу због недоношења рјешења у року од 30 дана по његовом предлогу од 15. марта 2004. године.

18. Апелант је тужбом од 12. августа 2004. године пред Кантоналним судом покренуо управни спор против Министарства због недоношења рјешења-«ћутања администрације».

19. Одлучујући о апелантовом предлогу од 15. марта 2004. године, Управа је Рјешењем број 23/6-372-П-697/98 од 1. октобра 2004. године прогласила ништавим Рјешење тог органа број 23/6-372-П-697/98 од 8. априла 2003. године. У образложењу Рјешења Управа истиче да је увидом у потврду Опћинског суда број П-2011/98 од 8. априла 2003. године утврђено да је на главној расправи, одржаној 3. децембра 2001. године, поступак у правној ствари апеланта као тужиоца против тужених кориснице

и сопственице стана ради исељења прекинут до окончања управног поступка, те закључује да је у конкретном случају погрешно примијењена одредба члана 18 став 2 Закона о престанку примјене.

20. Одлучујући о жалби кориснице стана, Министарство је Рјешењем број 27/02-23-3148/04 од 29. новембра 2004. године поништило Рјешење Управе број 23/6-372-П-697/98 од 1. октобра 2004. године у цијелости и одбило предлог да Рјешење број 23/6-372-П-697/98 од 8. априла 2003. године прогласи ништавим. У образложењу Рјешења Министарство истиче да је Управа, поступајући по апелантовом предлогу да се прогласи ништавим Рјешење број 23/6-372-П-697/98 од 8. априла 2003. године, донијела Рјешење број 23/6-372-П-697/98 од 1. октобра 2004. године и прогласила своје рјешење од 8. априла 2003. године ништавим на основу члана 264 став 1 тачка 5 Закона о управном поступку са образложењем да је у конкретном случају погрешно примијењена одредба члана 18 став 2 Закона о престанку примјене. Међутим, истиче даље Министарство, чланом 264 став 1 тачка 5 Закона о управном поступку прописано је да се *»ништавим оглашава рјешење које садржи неправилност која је по некој изричитој законској одредби предвиђена као разлог ништавости«*, па у конкретном случају погрешна примјена члана 18 став 2 Закона о престанку примјене не може да се прихвати као разлог ништавости ожалбеног рјешења.

21. Одлучујући о апелантовој тужби којом је покренуо управни спор против Министарства ради поништења Рјешења број 27/02-23-3148704 од 29. новембра 2004. године, Кантонални суд је Пресудом број У-678/04 од 10. априла 2007. године тужбу одбио.

22. У образложењу ове пресуде Кантонални суд истиче да је поводом апелантовог захтјева Управа донијела рјешење од 1. октобра 2004. године, којим је прогласила ништавим своје рјешење од 8. априла 2003. године, на основу члана 264 став 1 тачка 5 Закона о управном поступку, са образложењем да је у конкретном случају погрешно примијењена одредба члана 18 став 2 Закона о престанку примјене. Поводом жалбе кориснице стана, наставља даље суд, Министарство је донијело оспорено рјешење које тај суд сматра правилним и законитим, јер разлог због ког је рјешење од 8. априла 2003. године проглашено ништавим не може да се сматра као разлог за проглашавање рјешења ништавим у смислу одредбе члана 264 став 1 тачка 5 Закона о управном поступку. Наиме, сходно одредбама члана 264 став 1 тачка 5 Закона о управном поступку, наводи Кантонални суд, рјешење је могло да се прогласи ништавим само ако рјешење садржи неправилност која је према некој изричитој законској одредби

предвиђена као разлог ништавости, па погрешна примјена члана 18 став 2 Закона о престанку примјене не може да се сматра као испуњење тог услова. Овај суд, на крају, закључује да су оспорено и првостепено рјешење донесени на правилан и законит начин, односно да су органи управе водили рачуна о правилима управног поступка, потпуно утврдили чињенично стање и правилно примијенили одредбе материјалног права.

Поступак одређивања носиоца станарског права

23. Одлучујући о апелантовом захтјеву за одређивање носиоца станарског права на предметном стану, Управа је Рјешењем број 23-04/II-23-246/00 од 7. јула 2003. године, које је потврђено Рјешењем Федералног министарства просторног уређења и околиша број УПШ/05 2-23-5-241/01 од 1. октобра 2003. године, усвојила захтјев и апеланта одредила за носиоца станарског права на предметном стану након смрти пријашње носитељке станарског права Ане Бернард. У образложењу Рјешења Министарство просторног уређења и околиша наводи да је приликом одлучивања да ли апеланту припада право на пренос станарског права, у смислу чл. 21 и 22 Закона о стамбеним односима, првостепени орган правилно утврдио да је постојала економска заједница живота и становања носитељке станарског права и апеланта као члана породичног домаћинства више од десет година и намјера таквог живљења прије смрти пријашње носитељке станарског права, као и чињеницу да је апелант након смрти пријашњег носиоца станарског права наставио да користи предметни стан.

IV. Апелација

а) Наводи из апелације

24. У апелацији и допуни апелације апелант наводи да је оспореним одлукама органа Управе и редовног суда повријеђено његово право на правично суђење из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода (у даљњем тексту: Европска конвенција), право на дом из члана II/3ф) Устава Босне и Херцеговине и члана 8 Европске конвенције, као и право на имовину из члана II/3к) Устава Босне и Херцеговине и члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију. Апелант сматра да су оспореним одлукама погрешно примијењене одредбе Закона о управном поступку, као и Закона о престанку примјене, јер нису били испуњени законски услови за проглашавање рјешења којим му је дозвољено враћање предметног стана у посјед ништавим. Апелант је затражио да Уставни суд донесе привремену мјеру којом би се до окончања поступка поводом

апелације забранило свако располагање предметним станом како за њега не би настала ненадокнадива штета.

б) Одговор на апелацију

25. У одговору на апелацију Кантонални суд наводи да је поводом навода изнесених у апелацији дао образложење у оспореној пресуди при ком остаје у цијелости, те сматра да није дошло до повреде права загарантованих Уставом Босне и Херцеговине и Европском конвенцијом. Предлаже да се апелација одбије као неоснована.

26. У одговору на апелацију корисница стана наводи да је Кантонални суд оцијенио све апелантове тужбене наводе и дао ваљане разлоге зашто тужбени захтјев није основан. Такође, корисница стана истиче да апелант у апелацији понавља наводе из тужбе које је Кантонални суд оцијенио у својој пресуди, те предлаже да се апелација одбије као неоснована.

27. У свом одговору на апелацију Управа се није експлицитно изјаснила о повреди права које је апелант изнио, већ је дала хронолошки приказ чињеничног стања и трајања поступка, како је то Уставни суд већ изложио.

28. Сопственица стана у свом одговору на апелацију наводи хронолошки приказ поступка пред органом Управе, те напомиње да никада није примила оспорену пресуду Кантоналног суда. Такође, сопственица стана наводи «индикативну чињеницу» да је Кантонални суд апелантову тужбу из 2004. године доставио на изјашњење тек 12. априла 2007. године, тј. након што је 10. априла 2007. године одлучио о истој тужби. На крају, сопственица стана истиче да предметни стан није у фази откупа, нити ће вршити даљу продају станова с обзиром на то да су крајем 2001. године приватизовани.

V. Релевантни прописи

29. **Закон о престанку примјене Закона о напуштеним становима** («Службене новине Федерације БиХ» бр. 11/98, 38/98, 12/99, 18/99, 27/99, 43/99, 37/01 и 56/01)

«Члан 1

[...]Примјена Закона о напуштеним становима ('Службени лист РБиХ' бр. 6/92, 8/92, 16/92, 13/94, 36/94, 9/95 и 33/95) [...]престаје даном ступања на снагу овог закона[...]

[...]Од дана ступања на снагу овог закона, органи власти Федерације и друга тијела у Федерацији престају са предузимањем нових радњи којима се станови проглашавају напуштеним[...]

[...]Надлежни орган из става 2 овог члана рјешава о правима носилаца станарског права да ступе у посјед својих станова који су проглашени привремено, односно трајно напуштеним[...]

Члан 3 ст. 1 и 2

Носилац станарског права на стану који је проглашен напуштеним или члан његовог породичног домаћинства као што је утврђено чланом 6 ЗОСО (у даљњем тексту: носилац станарског права) има право на повратак у складу са Анексом VII Општег оквирног споразума за мир у Босни и Херцеговини.

Став 1 овог члана примјењује се само на носиоце станарског права који имају право да се врате у своје домове сходно члану 1 Анекса VII Општег оквирног споразума за мир у Босни и Херцеговини. Лица која су напустила своје станове између 30. априла 1991. године и 4. априла 1998. године сматрају се избјеглицама и расељеним лицима према Анексу VII Општег оквирног споразума за мир у Босни и Херцеговини.

Члан 8 став 3

Жалба не задржава извршење рјешења.

Члан 18б

Одредбе овог закона односе се и на станове који нису проглашени напуштеним у смислу прописа из члана 1 овог закона, укључујући и оштећене и девастиране станове, уколико је носилац станарског права односно стан напустио прије 4. априла 1998. године.

Све коначне судске одлуке којима се налаже враћање у посјед стана носиоцу станарског права извршава суд. Започети судски поступци за враћање стана у посјед настављају се, док се нови захтјеви подносе органу управе надлежном за стамбене послове.»

30. Закон о стамбеним односима («Службени лист Републике БиХ» бр. 14/84, 12/87, 36/89, 2/93, те «Службене новине Федерације БиХ» бр. 11/98, 38/98 и 19/99)

«Члан 6 став 1

[...]Корисником стана, у смислу овог закона, сматрају се: носилац станарског права и чланови његовог породичног домаћинства који заједно с њим трајно живе и станују[...]»

31. Закон о управном поступку («Службене новине Федерације БиХ» бр. 2/98 и 48/99)

«Члан 206

[...]

(5) Када је прописано да жалба не одлаже извршење рјешења, то мора да буде наведено у диспозитиву.

Члан 232

(1) Ако првостепени орган који је донио рјешење нађе да је жалба оправдана, а није потребно спроводити нови испитни поступак може ствар да ријешити другачије и новим рјешењем замијени рјешење које се жалбом оспорава.

Члан 264

Ништавим се проглашава рјешење

[...]

(5) које садржи неправилност која је по некој изричитој законској одредби предвиђена као разлог ништавости.

Члан 267

(2) Првостепено рјешење постаје извршно:

[...]

(3) достављањем странци, ако жалба не одлаже извршење.»

VI. Допустивост

32. У складу са чланом VI/36) Устава Босне и Херцеговине, Уставни суд, такође, има апелациону надлежност у питањима која су садржана у овом уставу када она постану предмет спора због пресуде било ког суда у Босни и Херцеговини.

33. У складу са чланом 16 став 1 Правила Уставног суда, Уставни суд може да разматра апелацију само ако су против пресуде, односно одлуке која се њоме оспорава, исцрпљени сви дјелотворни правни лијекови могући према закону и ако се поднесе у року од 60 дана од дана када је подносилац апелације примио одлуку о посљедњем дјелотворном правном лијеку ког је користио.

34. У конкретном случају предмет оспоравања апелацијом је Пресуда Кантоналног суда број У-678/04 од 10. априла 2007. године против које нема других дјелотворних правних лијекова могућих према закону. Затим, оспорену пресуду апелант је примио 8. маја 2007. године, а апелација је поднесена 8. јуна 2007. године, тј. у року од 60 дана, како је прописано чланом 16 став 1 Правила Уставног суда. Коначно, апелација испуњава и услове из члана 16 ст. 2 и 4 Правила Уставног суда, јер није очигледно (*prima facie*) неоснована, нити постоји неки други формални разлог због ког апелација није допуштена.

35. Имајући у виду одредбе члана VI/3б) Устава Босне и Херцеговине, члана 16 ст. 1, 2 и 4 Правила Уставног суда, Уставни суд је утврдио да предметна апелација испуњава услове у погледу допуштениости.

VII. Меритум

36. Апелант оспорава наведене одлуке органа Управе и редовног суда тврдећи да су тим одлукама повријеђена његова уставна права, и то право на правично суђење из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције, право на дом из члана II/3ф) Устава Босне и Херцеговине и члана 8 Европске конвенције и право на имовину из члана II/3к) Устава Босне и Херцеговине и члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију.

Право на правично суђење

37. Члан II/3е) Устава Босне и Херцеговине гласи:

«Сва лица на територији Босне и Херцеговине уживају људска права и слободе из става 2 овог члана, што укључује:

(...)

е) Право на правично саслушање у грађанским и кривичним стварима и друга права у вези са кривичним поступком.»

Члан 6 став 1 Европске конвенције у релевантном дијелу гласи:

«1. Приликом утврђивања грађанских права и обавеза или основаности било какве кривичне оптужбе против њега свако има право на правично суђење и јавну расправу у разумном року пред независним и непристрасним, законом установљеним судом. [...]»

38. Повреду права на правично суђење из члана 6 став 1 Европске конвенције апелант види у произвољној и погрешној примјени Закона о престанку примјене и Закона о управном поступку. Произвољну и погрешну примјену Закона о управном поступку апелант види у томе што није испуњен нити један законски услов за проглашавање Рјешења Управе број 23/6-372-П-697/98 од 17. марта 2003. године, којим је утврђено да апеланту, члану породичног домаћинства носитељке станарског права, припада право на враћање стана у посјед, ништавим.

39. Прије него што почне да испитује наводне повреде права на правично суђење, Уставни суд мора да ријешит питање примјене члана 6 став 1 Европске конвенције. Сходно устаљеној пракси Уставног суда, основни услов за примјену члана 6 став 1 Европске конвенције јесте да *постоји спор о грађанским правима и обавезама*. У конкретном случају апелант је, као члан породичног домаћинства, водио управни поступак и управни спор за враћање стана у посјед. Утврђивање да ли неко има право на повратак у стан улази у оквир *«грађанских права и обавеза»*. Зато, Уставни суд сматра да је члан 6 став 1 Европске конвенције примјенљив у овом случају.

40. Сходно сопственој јуриспруденцији, Уставни суд није, уопштено, надлежан да врши провјеру утврђених чињеница и начина на који су редовни судови протумачили позитивноправне прописе, осим уколико одлуке тих судова крше уставна права. То ће бити случај када одлука редовног суда крши уставна права, тј. уколико је редовни суд погрешно протумачио или примијенио неко уставно право, или је занемарио то право, ако је примјена закона била произвољна или дискриминациона, уколико је дошло до повреде процесних права (право на правично суђење, приступ суду, дјелотворни правни лијекови и у другим случајевима), или уколико утврђено чињенично стање указује на повреду Устава Босне и Херцеговине (види Одлуку Уставног суда број У 39/01 од 5. априла 2002. године, објављену у «Службеном гласнику Босне и Херцеговине» број 25/02, и Одлуку број У 29/02 од 27. јуна 2003. године, објављену у «Службеном гласнику Босне и Херцеговине» број 31/03). Такође, Уставни суд наглашава да је ван његове надлежности да процјењује квалитет

закључака редовних судова у погледу оцјене доказа, уколико се ова оцјена не доима очигледно произвољном. Овакву праксу имао је и бивши Дом за људска права, сматрајући да «није у надлежности Дома да процјену домаћих судова замијени сопственом процјеном чињеница, ако такви закључци не дејствују неприхватљиво или произвољно» (види бивши Дом за људска права, «Тргосировина Сарајево (ДДТ)» против Федерације БиХ, предмет број СН/01/4128, одлука о прихватљивости од 6. септембра 2000. године). Задатак Уставног суда у конкретном случају, у смислу права на правичан поступак из члана 6 став 1 Европске конвенције, јесте да оцијени да ли је примјена закона од органа Управе и редовног суда била произвољна или не.

41. Задатак Уставног суда јесте да утврди да ли су органи Управе и редован суд произвољно примијенили одредбе Закона о управном поступку и Закона о престанку примјене. У том смислу, Уставни суд констатује да је Управа, рјешавајући апелантов захтјев од 19. маја 1998. године за враћање предметног стана у посјед, Закључком број 23/6-372-П-697/98 од 15. јула 1998. године захтјев одбацила због ненадлежности управног органа. Уставни суд примјећује да је управни орган у току поступка утврдио да предметни стан није проглашен напуштеним у смислу Закона о напуштеним становима, те да је, у смислу члана 65 став 3 Закона о управном поступку, донио закључак о ненадлежности тог органа да рјешава захтјев за враћање предметног стана у посјед. Даље, Уставни суд констатује да је апелант сходно тада важећим прописима, а након што се орган управе прогласио ненадлежним за враћање стана у посјед, поднио тужбу 9. септембра 1998. године Опћинском суду против сопственице стана и привремене кориснице ради предаје стана у посјед. Након што је Законом о измјенама и допунама Закона о престанку примјене од 5. јула 1999. године додат нови члан 186, према ком се *«одредбе овог закона односе и на станове који нису проглашени напуштеним [...], уколико је носилац станарског права односни стан напустио прије 4. априла 1998. године»*, апелант је поднио нови захтјев за враћање стана у посјед 29. септембра 1999. године који је евидентиран под бројем 23-04/П-23-П-2832/99. Такође, Уставни суд констатује да је, поступајући поводом апелантове тужбе ради предаје стана у посјед, Опћински суд Рјешењем број П-2011/98 од 3. децембра 2001. године поступак прекинуо до окончања управног поступка.

42. Након тога, Рјешењем број 23/6-372-П-697/98 од 17. марта 2003. године Управа поново одлучује о апелантовом захтјеву за враћање предметног стана у посјед, и то тако што утврђује да апеланту, као члану породичног домаћинства умрле Ане Бернард као носитељке станарског права, припада право на враћање предметног

стана, те утврђује престанак коришћења стана привременој корисници и обавезује је да стан напусти у року од 15 дана. Апелант је 26. марта 2003. године поднио предлог за дозволу извршења и исељење привремене кориснице из предметног стана, сходно ком Управа није поступила иако је, према одредби члана 267 Закона о управном поступку, имала ту могућност. Наиме, наведеним чланом је прописано да рјешење постаје извршно достављањем странци ако жалба не одлаже извршење. То ће бити у случају када је законом изричито прописано да изјављена жалба нема суспензивно дејство, у случају ако би, због одлагања извршења првостепеног рјешења, била нанесена штета некој странци у истој управној ствари која не би могла да се поправи, те у случају када је то прописано законом. У конкретном случају управо је чланом 8 став 3 Закона о престанку примјене прописано да жалба не задржава извршење рјешења а што је и наведено у диспозитиву рјешења од 17. марта 2003. године, како је прописано чланом 206 став 5 Закона о управном поступку.

43. Одлучујући о жалби коју је наведено рјешење изјавила корисница стана, Управа на основу члана 232 Закона о управном поступку не доставља жалбу надлежном другостепеном органу, већ доноси рјешење од 8. априла 2003. године којим жалбу усваја и рјешење од 17. марта 2003. године поништава у цијелости са образложењем да је исти орган донио закључак од 15. јула 1998. године, који је правоснажан и којим је апелантов захтјев за враћање стана одбачен због ненадлежности, те због чињенице да се пред Опћинским судом под бројем П-2011/98 води спор поводом апелантове тужбе поднесене против сопственице стана и привремене кориснице ради исељења и поништења рјешења о додјели стана. Овакво одлучење Управа образлаже и чињеницом да је, сходно члану 186 став 2 Закона о престанку примјене, утврђено да се започети судски поступци за враћање стана у посјед настављају и да коначне судске одлуке којима се налаже враћање стана у посјед носиоцу станарског права извршава суд.

44. Прије свега, Уставни суд сматра да услови из одредбе члана 232 Закона о управном поступку, када првостепени орган може сâм да одлучује о жалби на своје рјешење, нису били испуњени. Наиме, за другачије рјешавање управне ствари, у смислу овог члана, поводом жалбе на првостепено рјешење битно је да није потребно спроводити нови испитни поступак да би се уважили захтјеви жалилаца и управна ствар ријешила другачије. Битан услов за доношење новог првостепеног рјешења поводом жалбе странке јесте и то да се новим рјешењем не дира у права и правне интересе неке друге стране, јер би то условило вођење новог испитног поступка, што

је супротно одредбама овог члана. У конкретном случају се ради о вишестраначкој управној ствари и новом арбитражном одлуком од 8. априла 2003. године Управа је дирала у права која су призната апеланту првобитним рјешењем од 17. марта 2003. године. Осим наведеног, Уставни суд примјећује да Управа у конкретном случају своје рјешење од 8. априла 2003. године, којим поништава рјешење од 17. марта 2003. године, образлаже чињеницом да је тај орган већ донио закључак од 15. јула 1998. године којим је апелантов захтјев за враћање стана у посјед одбачен због ненадлежности тог органа за поступање а да је чланом 18б став 2 Закона о престанку примјене прописано да се започети судски поступак за враћање стана у посјед наставља и да коначне судске одлуке извршава суд. Међутим, све и да су били испуњени законски услови да Управа, одлучујући о жалби, донесе нову првостепену одлуку, Уставни суд сматра наведено становиште погрешним и произвољним. Наиме, након што је Управа донијела закључак о ненадлежности и на тај начин правоснажно окончала поступање поводом апелантовог захтјева за враћање стана у посјед, апелант је поднио тужбу суду ради исељења и предаје стана у посјед али након измјене Закона о престанку примјене, апелант је поново, 29. септембра 1999. године, поднио Управи нови захтјев за враћање стана у посјед и предложио прекид поступка пред Опћинским судом, што је суд и усвојио, и правоснажним Рјешењем број П-2011/98 од 3. децембра 2001. године поступак прекинуо до окончања управног поступка. Дакле, у моменту када је Управа донијела рјешење од 8. априла 2003. године, којим је поништила своје рјешење од 17. марта 2003. године, поступак на суду је био прекинут а та чињеница је била позната Управи, те није могла да се позове на одредбе члана 18б став 2 Закона о престанку примјене. Ово тим прије што је, како је већ наведено, апелант поднио нови захтјев за враћање стана у посјед, те је Управа евентуално могла само на основу чл. 6, 7 и 7а Закона о престанку примјене да разматра основаност новог апелантовог захтјева за враћање стана у посјед. На основу наведеног, Уставни суд закључује да је произвољном и погрешном примјеном процесног и материјалног права органа Управе дошло до повреде апелантовог уставног права на правично суђење из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције.

45. Даље, Уставни суд запажа да је апелант, након што је рјешењем Управе од 17. марта 2003. године поново одлучено о његовом захтјеву за враћање стана у посјед и након што је утврђено да му припада право на враћање предметног стана, поднеском од 4. децембра 2003. године предложио Опћинском суду да донесе пресуду на основу одрицања, јер више није имао правни интерес да настави парнички поступак

ради иселјења и поништења рјешења о додјели стана. Уставни суд сматра да се апелант потпуно оправдано поуздао у рјешење којим му је омогућено враћање у предметни стан, па није имао ниједан разлог за сумњу да такво рјешење неће бити извршено и да би накнадно могло да буде поништено, и то рјешењем истог првостепеног органа. Дакле, очигледно је да апелант до 4. децембра 2003. године није ни знао, нити је био обавијештен да је у међувремену, 8. априла 2003. године, Управа поништила рјешење којим се њему утврђује право на враћање предметног стана у посјед. Против наведеног рјешења апелант је 15. марта 2004. године поднио предлог за проглашавање рјешења ништавим. Поводом наведеног предлога Управа је поново, као првостепени орган, Рјешењем број 23/6-372-П-697/98 од 1. октобра 2004. године, на основу члана 264 став 1 тачка 5 Закона о управном поступку, Рјешење тог органа број 23/6-372-П-697/98 од 8. априла 2004. године прогласила ништавим са образложењем да је увидом у потврду Опћинског суда утврђено да је поступак у правној ствари апеланта против кориснице стана и сопственице стана ради иселјења прекинут 3. децембра 2001. године, те да је погрешно примијењена одредба члана 18 став 2 Закона о престанку примјене. Уставни суд, такође, запажа да, након извршеног увида у предметни спис Управе, није могао да установи када је и да ли је апелант примио рјешење од 8. априла 2003. године, јер се у спису не налазе доставнице о уручењу апеланту и осталим учесницима у поступку рјешења од 8. априла 2003. године, па самим тим није могло да се установи и да ли је предлог за проглашавање рјешења ништавим од 15. марта 2004. године морао да се сматра жалбом и достави на разматрање надлежном другостепеном органу.

46. Одлучујући о жалби кориснице стана против рјешења Управе од 1. октобра 2004. године, Министарство је рјешењем од 29. новембра 2004. године поништило рјешење од 1. октобра 2004. године и одбило предлог да се рјешење од 8. априла 2003. године прогласи ништавим а одлучујући о апелантовој тужби против рјешења Министарства. Кантонални суд је Пресудом број У-678/04 од 10. априла 2007. године тужбу одбио у цијелости, прихватајући становиште Министарства да разлог због ког је рјешење од 8. априла 2003. године проглашено ништавим не може да се сматра као разлог за проглашавање рјешења ништавим у смислу члана 264 став 1 тачка 5 Закона о управном поступку, јер је, сходно наведеном члану, рјешење могло да се прогласи ништавим само ако рјешење садржи неправилност која је према некој законској одредби предвиђена као разлог ништавости, па погрешна примјена члана 18 став 2 Закона о престанку примјене не може да се сматра као испуњење тог услова.

47. Дакле, након што је Министарство донијело рјешење од 29. новембра 2004. године и Кантонални суд пресуду од 10. априла 2007. године, на снази је остало рјешење Управе од 8. априла 2003. године, па с обзиром на то да је Уставни суд у овој одлуци дао детаљно образложење у погледу произвољне и погрешне примјене права приликом доношења одлуке од 8. априла 2003. године, произилази да су и одлуке поводом изјављене жалбе кориснице стана и апелантове тужбе произвољне и погрешне због истих разлога као и првостепена одлука. На крају, Уставни суд мора да примијети и врло значајну чињеницу којој се током управног и судског поступка није придавао значај, а то је да је апелант пред Управом водио поступак за доношење рјешења које замјењује уговор о коришћењу предметног стана и правоснажним Рјешењем Управе број 23-04/П-23-246/00 од 7. јула 2003. године усвојен је његов захтјев, те је одређен за носиоца станарског права након смрти Ане Бернард, пријашње носитељке станарског права. Дакле, исти орган Управе прогласио је апеланта носиоцем станарског права, али му не дозвољава и повратак у предметни стан, и то на основу арбитрарне примјене закона. Уставни суд закључује да је и оспореним одлукама органа Управе и пресудом Кантоналног суда повријеђен члан II(3е) Устава Босне и Херцеговине и члан 6 став 1 Европске конвенције на апелантову штету.

48. *In conclusio*, Уставни суд ће, у складу са одредбом члана 64 став 2 Правила Уставног суда, испитати да ли је поступак који је окончан Рјешењем Управе број 23/6-372-П-697/98 од 17. марта 2003. године био правичан онако како то захтијева члан 6 Европске конвенције, односно да ли је Управа у поступку доношења ове одлуке задовољила стандарде прописане у члану 6 Европске конвенције. У том смислу Уставни суд констатује да је Управа, приликом одлучивања о апелантовом захтјеву за враћање стана у посјед, донијела наведено рјешење након што је прибавила и оцијенила велики број доказа, те да је, оцјењујући их појединачно и у међусобној вези, донијела одлуку којом је потврдила да је Ана Бернард била носитељка станарског права на предметном стану и утврдила да апеланту, као члану породичног домаћинства, припада право на враћање стана у посјед. Наведено рјешење Управа је донијела на основу члана 3 Закона о престанку примјене сходно ком носилац станарског права на стану који је проглашен напуштеним или члан његовог породичног домаћинства има право на повратак у складу са Анексом VII Општег оквирног споразума за мир у Босни и Херцеговини. Наведену одлуку Уставни суд сматра правилном и на закону заснованом, јер је *ratio* доношења Закона о престанку примјене Закона о напуштеним становима био враћање на стање које

је било 30. априла 1991. године у погледу стечених станарских права. Сходно томе, апсолутно је оправдана примјена члана 3 цитираног закона у ситуацији када лице које је било члан породичног домаћинства лица које је имало конституисано станарско право 30. априла 1991. године тражи враћање свог стана у посјед. Таква ситуација је предвиђена и већ поменути чланом 18б став 1 Закона о престанку примјене Закона о напуштеним становима, који прописује да се одредбе овог закона примјењују и на станове који нису проглашени напуштеним уколико је носилац станарског права или члан породичног домаћинства односно стан напустио прије 4. априла 1998. године. Образлажући своје рјешење Управа је дала одговор како у погледу основаности захтјева за враћање стана, тако и у погледу права привремене кориснице, па је на правилно и потпуно утврђено чињенично стање примијенила материјално право за које је дала детаљно, јасно и прецизно образложење, које као такво прихвата и Уставни суд.

49. Уставни суд закључује да остаје на снази Рјешење Управе број 23/6-372-П-679/98 од 17. марта 2003. године.

Право на поштивање дома

50. Члан II/3ф) Устава Босне и Херцеговине:

«Сва лица на територији Босне и Херцеговине уживају људска права и слободе из става 2 овог члана, што укључује:

(...)

ф) Право на приватни и породични живот, дом и преписку.»

Члан 8 Европске конвенције:

«1. Свако има право на поштивање свог приватног и породичног живота, дома и преписке.

2. Јавна власт се не мијеша у вршење овог права, осим ако је такво мијешање предвиђено законом и ако је то неопходна мјера у демократском друштву у интересу националне безбједности, јавне безбједности, економске добробити земље, спречавања нереда или спречавања злочина ради заштите здравља и морала, или заштите права и слобода других.»

51. Уставни суд указује на чињеницу да је битна сврха члана 8 Европске конвенције заштита појединаца од арбитрарних мијешања власти у њихова права гарантована овим чланом (види Европски суд за људска права, *Kroon против Холандије*, пресуда од 27. октобра 1994. године, серија А, бр. 297-Ц).

52. Да би се утврдило да ли се у конкретном случају ради о повреди члана 8 Европске конвенције, прво мора да се утврди да ли је спорни стан представљао апелантов «дом» у смислу значења става 1 члана 8 Европске конвенције, те да ли одлуке које апелант оспорава представљају «мијешање» јавних власти у поштивање тога «дома». Друго, да би «мијешање» било оправдано, мора да буде «у складу са законом». Овај услов законитости, у складу са значењем термина Европске конвенције, састоји се од више елемената: (а) мијешање мора да буде засновано домаћим или међународним законом, (б) закон о ком је ријеч мора да буде примјерено доступан тако да појединац буде примјерено упућен на околности закона које могу да се примијене на дати предмет и (ц) закон, такође, мора да буде формулисан са одговарајућом тачношћу и јасноћом да би се појединцу дозволило да према њему прилагоди своје поступке (види Европски суд за људска права, *Sunday Times против Уједињеног Краљевства*, пресуда од 26. априла 1979. године, серија А, бр. 30, став 49).

53. Сходно судској пракси Европског суда за људска права, појам «дом» обухвата како изнајмљен дом, тако и дом у приватној својини (види Европски суд за људска права, *Gillow против Велике Британије*, пресуда од 24. новембра 1986. године, серија А, бр. 109, став 46ф, и *Kroon против Холандије*, пресуда од 27. октобра 1994. године, серија А, бр. 297-Ц, став 31). У складу са овом интерпретацијом, Уставни суд је проширио домен члана 8 Европске конвенције на станове у којима се станује на основу станарског права (види Уставни суд, Одлука број *V 8/99* од 11. маја 1999. године, објављена у «Службеном гласнику Босне и Херцеговине» број 24/99, и Одлука број АП 1070/05 од 9. фебруара 2006. године, објављена у «Службеном гласнику Босне и Херцеговине» број 45/06).

54. Кад је ријеч о питању да ли предметни стан може да се сматра апелантовим «домом», неспорно је да је апеланту рјешењем првостепеног органа признато својство члана породичног домаћинства носитељке станарског права у релевантном периоду, те да му је због те чињенице признато право на враћање стана, па, дакле, и увођење у посјед. Наиме, у овом поступку утврђено је да је апелант био пријављен на адреси спорног стана од 2. новембра 1979. године, да је на тој адреси био и приликом бодовања стана 3. октобра 1987. године, да је уписан у општи бирачки списак из

1992. године, те да је 30. априла 1991. године био члан породичног домаћинства носитељке станарског права и да је предметни стан напустио усљед ратних збивања, након 30. априла 1991. године. Сходно мишљењу Управе, које је дато у образложењу рјешења од 17. марта 2003. године, тај орган је утврдио станарско право и утврдио право на враћање у смислу члана 3 Закона о престанку примјене и сагласно Анексу VII Општег оквирног споразума за мир у БиХ, узимајући као полазну тачку за рјешење ове управне ствари оцијењено фактичко стање затечено 30. априла 1991. године, према ком је утврђено да је апелант живио у заједничком домаћинству са носитељком станарског права која је умрла 30. јануара 1992. године, а да је апелант стан напустио усљед ратних збивања и да то не може да утиче на апелантово право у односу на предметни стан сходно одредби члана 3 ст. 1 и 2 Закона о престанку примјене. Такође, Уставни суд понавља да је Управа правоснажним Рјешењем број 23-04/II-23-246/00 од 7. марта 2003. године одредила апеланта за носиоца станарског права након смрти носитељке станарског права на предметном стану управо зато што је утврђено да је постојала економска заједница живота и становања носитељке станарског права и апеланта као члана породичног домаћинства више од десет година и намјера таквог живљења прије смрти пријашње носитељке станарског права, као и на основу чињенице да је стан коришћен након смрти носитељке станарског права. У складу с наведеним, Уставни суд сматра да спорни стан представља апелантов «дом» у смислу члана 8 Европске конвенције.

55. Даље, Уставни суд мора да установи да ли оспорене одлуке органа Управе и редовног суда представљају мијешање у апелантово право на дом. Имајући у виду да је оспореним одлукама апеланту ускраћено право на враћање предметног стана, Уставни суд сматра да оспорене одлуке представљају мијешање у апелантово право на дом из члана 8 Европске конвенције.

56. Након тога, Уставни суд мора да испита да ли је мијешање у апелантов дом оправдано сходно члану 8 став 2 Европске конвенције. У том смислу, Уставни суд је претходно навео да су у конкретном случају погрешно и произвољно примијењене одредбе Закона о управном поступку и Закона о престанку примјене, те Уставни суд констатује да мијешање у апелантов дом није било засновано на закону, зато што је Управа погрешно и произвољно, арбитрарном одлуком од 8. априла 2004. године, поништила своје рјешење од 17. марта 2003. године којим је апеланту утврдила право на враћање стана у посјед.

57. Имајући у виду наведено, Уставни суд закључује да је дошло до повреде права на поштивање дома из члана II/3ф) Устава Босне и Херцеговине и члана 8 Европске конвенције.

Остали наводи

58. У оквиру закључка у вези са повредом члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције, као и члана II/3ф) Устава Босне и Херцеговине и члана 8 Европске конвенције, Уставни суд закључује да није неопходно посебно разматрати наводне повреде права на имовину из члана II/3к) Устава Босне и Херцеговине и члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију.

VIII. Закључак

59. Уставни суд закључује да су Кантонални суд и органи Управе произвољном и погрешном примјеном позитивноправних одредби повриједили апелантово право на правично суђење из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције, као и право на дом из члана II/3ф) Устава Босне и Херцеговине и члана 8 Европске конвенције.

60. На основу члана 61 ст. 1 и 2 и члана 64 став 2 Правила Уставног суда, Уставни суд је одлучио као у диспозитиву ове одлуке.

61. С обзиром на одлуку о меритуму Уставног суда, у овом предмету није неопходно посебно разматрати апелантов предлог да се донесе привремена мјера.

62. Сходно члану VI/4 Устава Босне и Херцеговине, одлуке Уставног суда су коначне и обавезујуће.

Предсједница
Уставног суда Босне и Херцеговине
Хатица Хациосмановић

Predmet broj AP 884/06

**ODLUKA O
DOPUSTIVOSTI I
MERITUMU**

Apelacija Ferida Djedovića podnesena protiv Rješenja Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj Rev-162/05 od 5. decembra 2005. godine, Presude Kantonalnog suda u Odžaku broj Gž-67/04 od 13. oktobra 2004. godine i Presude Općinskog suda Orašje broj P-178/03 od 4. juna 2004. godine

Odluka od 8. novembra 2007. godine

Ustavni sud Bosne i Hercegovine u Vijeću od pet sudija u predmetu broj **AP 884/06**, rješavajući apelaciju **Ferida Djedovića**, na osnovu člana VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 59. stav 2. alineja 2, člana 61. st. 1. i 2. i člana 64. stav 1. Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine («Službeni glasnik Bosne i Hercegovine» broj 60/05), u sastavu:

Hatidža Hadžiosmanović, predsjednica

Miodrag Simović, potpredsjednik

Valerija Galić, potpredsjednica

Mato Tadić, sudija

Seada Palavrić, sutkinja

na sjednici održanoj 8. novembra 2007. godine donio je

ODLUKU O DOPUSTIVOSTI I MERITUMU

Usvaja se apelacija Ferida Djedovića.

Utvrđuje se povreda člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda.

Ukida se Rješenje Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj Rev-162/05 od 5. decembra 2005. godine.

Predmet se vraća Vrhovnom sudu Federacije Bosne i Hercegovine, koji je dužan da po hitnom postupku donese novu odluku u skladu sa članom II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i članom 6. stav 1. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda.

Nalaže se Vrhovnom sudu Federacije Bosne i Hercegovine da, u skladu sa članom 74. stav 5. Pravila Ustavnog suda, u roku od devedeset dana od dana dostavljanja ove odluke obavijesti Ustavni sud Bosne i Hercegovine o preduzetim mjerama s ciljem izvršenja ove odluke.

Odbacuje se apelacija Ferida Djedovića podnesena protiv Presude Kantonalnog suda u Odžaku broj GŽ-67/04 od 12. oktobra 2004. godine i Presude Općinskog suda u Orašju broj P-178/03 od 4. juna 2004. godine kao nedopuštena, jer je preuranjena.

Odluku objavit u «Službenom glasniku Bosne i Hercegovine», «Službenim novinama Federacije Bosne i Hercegovine», «Službenom glasniku Republike Srpske» i «Službenom glasniku Distrikta Brčko Bosne i Hercegovine».

Obrazloženje

I. Uvod

1. Ferid Djedović (u daljnjem tekstu: apelant) iz Orašja, kojeg zastupa Sanela Hidanović, advokat iz Orašja, podnio je 16. marta 2006. godine apelaciju Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Ustavni sud) protiv Rješenja Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Vrhovni sud) broj Rev-162/05 od 5. decembra 2005. godine, Presude Kantonalnog suda u Odžaku (u daljnjem tekstu: Kantonalni sud) broj GŽ-67/04 od 13. oktobra 2004. godine i Presude Općinskog suda Orašje (u daljnjem tekstu: Općinski sud) broj P-178/03 od 4. juna 2004. godine.

II. Postupak pred Ustavnim sudom

2. Na osnovu člana 22. st. 1. i 2. Pravila Ustavnog suda, od Vrhovnog, Kantonalnog i Općinskog suda i učesnika u postupku, JP «Elektroprivreda» HZHB d.o.o. Mostar, Distribucija električne energije Posavskog kantona Orašje (u daljnjem tekstu: tuženi), zatraženo je 12. aprila 2006. godine da dostave odgovore na apelaciju.

3. Odgovore na apelaciju su dostavili Kantonalni sud i tuženi 4. maja 2006. godine, Općinski sud 5. maja 2006. godine, a Vrhovni sud nije dostavio odgovor na apelaciju.

4. Na osnovu člana 26. stav 2. Pravila Ustavnog suda, odgovori na apelaciju su 11. septembra 2007. godine dostavljeni apelantu.

III. Činjenično stanje

5. Činjenice predmeta koje proizlaze iz apelantovih navoda i dokumenata predloženih Ustavnom sudu mogu se sumirati na sljedeći način.

6. Presudom Općinskog suda broj P-178/03 od 4. juna 2004. godine odbijen je u cijelosti kao neosnovan apelantov tužbeni zahtjev protiv tuženog. Apelant je u tužbi, u sporu iz radnog odnosa, predložio da sud nakon provedenog postupka donese presudu kojom se utvrđuje da je Rješenjem tuženog broj IV-7-15/OJ od 10. januara 2001. godine apelantu nezakonito uspostavljen status uposlenika na čekanju i da je Rješenjem broj IV-7-16/01 od 10. januara 2001. godine nezakonito prestat radni odnos apelantu kod tuženog, te da se navedena rješenja ponište uz obavezu tuženog da apelanta vrati na posao i uspostavi mu radni odnos na poslovima i radnim zadacima koje je izvršavao do 1992. godine, ili reorganizacijom u preduzeću rasporedi na poslove u skladu sa njegovim radnim i stručnim sposobnostima u roku od osam dana, pod prijetnjom prinudnog izvršenja, kao i da se tuženi obaveže da apelantu nadoknadi troškove postupka. U podnesenoj tužbi apelant nije označio vrijednost spora.

7. U obrazloženju presude je, između ostalog, navedeno da je apelant tokom postupka ostao pri navodima tužbe, a na «pripremnom ročištu precizirana je vrijednost predmeta spora na 10.100,00 KM, koji je proširen tako što je poslije prvog stava u podnesenom tužbenom zahtjevu dodano *«utvrđuje se da je tuženi povrijedio tužiočevo pravo na prioritetno upošljavanje»*.

8. Presudom Kantonalnog suda broj GŽ-67/04 od 13. oktobra 2004. godine odbijena je kao neosnovana apelantova žalba protiv Presude Općinskog suda broj P-178/03 od 4. juna 2004. godine i prvostepena presuda je potvrđena.

9. Rješenjem Vrhovnog suda broj Rev-162/05 od 5. decembra 2005. godine odbačena je kao nedopuštena apelantova revizija podnesena protiv Presude Kantonalnog suda broj GŽ-67/04 od 13. oktobra 2004. godine. U obrazloženju Rješenja je navedeno da je Vrhovni sud ispitao osporenu odluku u smislu člana 241. Zakona o parničnom postupku (u daljnjem tekstu: ZPP), nakon čega je odlučio kao u izreci imajući u vidu stanje spisa iz kojeg proizlazi «da je apelant u momentu podnošenja tužbe, odnosno 21. augusta 2003. godine, propustio označiti vrijednost spora iako nema određene novčane tražbine. Međutim, na pripremnom ročištu apelantov opunomoćenik je označio vrijednost spora na 10.000,00 KM i do zaključenja glavne rasprave ostao pri tako označenoj vrijednosti

spora. Odredbom člana 237. tačka 2. ZPP revizija *nije dopuštena* ako vrijednost osporenog dijela pravosnažne presude ne prelazi 10.000,00 KM. S obzirom na to da se apelant u tužbi opredijelio za vrijednost predmetnog spora do 10.000,00 KM, a suprotna strana se tome nije protivila, mora se uzeti da stranke ne mogu osporavati revizijom drugostepenu presudu, jer apelant kao tužilac nije označio vrijednost predmeta spora *preko* iznosa od 10.000,00 KM. Zbog iznesenog, primjenom člana 247. tačka 1. ZPP, valjalo je odlučiti kao u izreci».

IV. Apelacija

a) Navodi iz apelacije

10. Apelant se žali da su mu osporenim odlukama povrijeđena prava iz čl. II/3.e), f) i k), II/4. Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. st. 1. i 8. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda (u daljnjem tekstu: Evropska konvencija), člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju, kao i čl. 6. i 7. Međunarodnog pakta o ekonomskim, socijalnim i kulturnim pravima u vezi sa pravom na rad i člana 5. Međunarodne konvencije o ukidanju svih oblika rasne diskriminacije. Apelant posebno ističe da je revizija u konkretnom predmetu zakonom dopuštena, te da su time što je Vrhovni sud odbacio reviziju povrijeđena njegova prava, prije svega pravo na pravičan postupak, a kao posljedica toga i pravo na pristup sudu i pravo na efektivan pravni lijek. Apelant navodi da je iz svih zapisnika i presuda nižih sudova vidljivo da je označio vrijednost predmeta spora na iznos 10.100,00 KM, što je saglasno članu 237. stav 2. ZPP. Apelant smatra da su i ostala navedena prava povrijeđena tako što je sud odbio tužbeni zahtjev kojim je on zahtijevao da se utvrdi nezakonitost utvrđenja njegovog statusa kao uposlenika na čekanju i nezakonitost otkaza ugovora o radu, kao i njegovo pravo na prioritarno upošljavanje. Apelant navodi da je diskriminiran zbog toga što je radno mjesto na kojem je radio bilo upražnjeno sve vrijeme otkako je otišao početkom rata i zbog toga što je bilo predviđeno važećom sistematizacijom radnih mjesta, te zbog toga što je, usprkos svim tim odredbama, dobio otkaz, ali je u isto vrijeme na njegovo radno mjesto uposleno lice druge nacionalnosti. Sudovi su, kako dalje ističe apelant, postupajući povodom istih ili sličnih predmeta donosili drugačije odluke u odnosu na osporene odluke (apelant je u vezi sa navedenom okolnosti naveo dva konkretna primjera).

b) Odgovori na apelaciju

11. Kantonalni sud u odgovoru na apelaciju ističe da je, donoseći svoju Odluku broj GŽ-67/04 od 13. oktobra 2004. godine, kojom je potvrđena Presuda Općinskog suda broj P-

178/03 od 4. juna 2004. godine, u svemu postupio u skladu sa Zakonom o radu («Službene novine Federacije BiH» br. 43/99 i 32/00, u daljnjem tekstu: Zakon), te u cijelosti ostaje pri obrazloženju koje je dato u presudi. Kantonalni sud smatra da nisu povrijeđena apelantova prava koja je naveo u apelaciji, jer mu je omogućen pristup u razumnom roku. Apelant je pred sudom pokrenuo radni spor i sud je povodom njegove tužbe postupio prije nego što je Federalna komisija za implementaciju člana 143. Zakona odlučila o njegovoj žalbi. To što je tuženi primio u radni odnos diplomiranog pravnika, koji je druge nacionalnosti nego apelant, samo po sebi ne znači da je izvršena diskriminacija prema nacionalnoj osnovi, jer je u konkretnom slučaju na radno mjesto primljeno lice koje ima viši stepen stručne spreme od apelanta, a član 143. tačka 8. Zakona zabranjuje poslodavcu da u roku od jedne godine po prestanku radnog odnosa uposlenika na čekanju uposli druga lica iste kvalifikacije ili istog stepena stručne spreme.

12. U odgovoru Općinskog suda postupajući sudija navodi da je Općinski sud donio presudu naglašavajući vrijednost spora od 10.100,00 KM, kojom je u cijelosti odbio tužbeni zahtjev kao neosnovan, jer je u postupku utvrđeno da je tuženi apelantu, prema članu 143. Zakona, uspostavio radno-pravni status zaposlenika na čekanju od 19. januara 2000. godine do 5. maja 2000. godine, a zatim donio rješenje o prestanku radnog odnosa sa 5. majem 2000. godine s pravom na otpremninu, što je u skladu sa članom 143. st. 1. i 4. Zakona. S obzirom na to da je članom 143. stav 8. Zakona («Službene novine Federacije BiH» br. 43/99 i 32/00) propisano da poslodavac ne može u roku od jedne godine zaposliti drugo lice koje ima istu kvalifikaciju ili isti stepen stručne spreme, osim lica iz st. 1. i 2. navedenog člana, ako je to lice nezaposleno, sud je našao da zaposlenje drugog radnika prije isteka roka od jedne godine od dana prestanka apelantovog radnog odnosa nije suprotno članu 143. stav 8. Zakona, jer zaposleni radnik ima viši stepen stručne spreme od apelanta.

13. Općinski sud je naveo da mu nije poznato zbog čega je Vrhovni sud odredio vrijednost spora na 10.000,00 KM, jer je vrijednost spora apelantov opunomoćenik označio na pripremnom ročištu 6. aprila 2004. godine na iznos od 10.100, 00 KM i ta vrijednost spora je naznačena u Presudi ovog suda broj P-178/03 od 4. juna 2004. godine, kao i Presudi Kantonalnog suda broj Gž-67/04 od 13. oktobra 2004. godine.

14. Tuženi osporava navode apelacije, ističući da apelantova prava nisu oštećena ni po jednom osnovu, jer je imao pravično i fer suđenje i nije bio diskriminiran prema nacionalnoj osnovi. Prema članu 143. Zakona, apelantu nije pripadalo pravo na povratak na radno mjesto.

V. Relevantni propisi

15. U **Zakonu o parničnom postupku** («Službene novine Federacije BiH» broj 53/03) relevantne odredbe glase:

«Član 8.

Koje će činjenice uzeti kao dokazane odlučuje sud na osnovu slobodne ocjene dokaza. Sud će savjesno i brižljivo ocijeniti svaki dokaz zasebno i sve dokaze zajedno.

Član 237. stav 2.

Revizija nije dopuštena ako vrijednost osporenog dijela pravosnažne presude ne prelazi iznos od 10.000 konvertibilnih maraka.

Član 241.

Revizijski sud ispituje osporenu presudu samo u onom dijelu u kome se ona osporava revizijom, u granicama razloga navedenih u reviziji, pazeći po službenoj dužnosti na primjenu materijalnog prava i povrede odredaba parničnog postupka koje se odnose na stranačku sposobnost i zastupanje.

Član 247. stav 2.

Revizija je nedopuštena ako ju je izjavilo lice koje nije ovlašteno na podnošenje revizije, ili lice koje je odustalo od revizije, ili ako lice koje je izjavilo reviziju nema pravni interes za podnošenje revizije, ili ako je revizija izjavljena protiv presude protiv koje se po zakonu ne može izjaviti.»

VI. Dopustivost

16. U skladu sa članom VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, Ustavni sud ima apelacionu nadležnost u pitanjima koja su sadržana u ovom ustavu kada ona postanu predmet spora zbog presude bilo kojeg suda u Bosni i Hercegovini.

17. U skladu sa članom 16. stav 1. Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud može razmatrati apelaciju samo ako su protiv presude, odnosno odluke koja se njome osporava, iscrpljeni svi djelotvorni pravni lijekovi mogući prema zakonu i ako se podnese u roku od 60 dana od dana kada je podnosilac apelacije primio odluku o posljednjem djelotvornom pravnom lijeku kojeg je koristio.

18. U konkretnom slučaju predmet osporavanja apelacijom je i Rješenje Vrhovnog suda broj Rev-162/05 od 5. decembra 2005. godine protiv kojeg nema efektivnih pravnih lijekova mogućih prema zakonu. Apelant je navedeno rješenje primio 25. januara 2006, a apelacija je podnesena 16. marta 2006. godine, tj. u roku od 60 dana, kako je propisano članom 16. stav 1. Pravila Ustavnog suda. Konačno, apelacija u odnosu na Rješenje Vrhovnog suda ispunjava i uvjete iz člana 16. st. 2. i 4. Pravila Ustavnog suda, jer nije očigledno (*prima facie*) neosnovana, niti postoji neki drugi formalni razlog zbog kojeg apelacija nije dopustiva.

19. Imajući u vidu odredbe člana VI/3.b), te člana 16. st. 1. i 3. Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud zaključuje da predmetna apelacija u vezi sa odlukom Vrhovnog suda ispunjava uvjete u pogledu dopustivosti u odnosu na pravo iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. Evropske konvencije.

20. Pri ispitivanju dopustivosti apelacije u odnosu na drugostepenu Presudu Kantonalnog suda broj Gž-67/04 od 12. oktobra 2004. godine i prvostepenu Presudu Općinskog suda broj P-178/03 od 4. juna 2004. godine Ustavni sud je pošao od odredaba člana VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, člana 16. st. 1. i 4. tačka 14. Pravila Ustavnog suda.

Član VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine glasi:

«Ustavni sud, također, ima apelacionu nadležnost u pitanjima koja su sadržana u ovom ustavu kad ona postanu predmet spora zbog presude bilo kojeg suda u Bosni i Hercegovini.»

Član 16. stav 1. Pravila Ustavnog suda glasi:

«(1) Ustavni sud može razmatrati apelaciju samo ako su protiv presude, odnosno odluke koja se njome osporava, iscrpljeni svi djelotvorni pravni lijekovi mogući prema zakonu i ako se podnese u roku od 60 dana od dana kada je podnosilac apelacije primio odluku o posljednjem djelotvornom pravnom lijeku kojeg je koristio.»

Član 16. stav 4. tačka 14. Pravila Ustavnog suda glasi:

«(4) Apelacija nije dopustiva i ako postoji neki od sljedećih slučajeva:

14) apelacija je preuranjena;»

21. Imajući u vidu navedene odredbe Pravila Ustavnog suda i zaključak Ustavnog suda u odnosu na osporenu odluku Vrhovnog suda, slijedi da je preuranjen dio apelacije u vezi sa

osporenom odlukom Kantonalnog i Općinskog suda. Naime, kada bi Ustavni sud razmatrao dio apelacije koji se odnosi na presude Općinskog i Kantonalnog suda u konkretnom slučaju, bilo bi neophodno meritorno rješavati apelantovu tužbu, odnosno ispitivati da li je i materijalno pravo u nižestepenim presudama arbitrarno primijenjeno. Budući da je ovo prvenstvena nadležnost Vrhovnog suda, Ustavni sud bi u tom slučaju prejudicirao ishod postupka pred redovnim sudovima, što nije njegova nadležnost u situaciji kakva je apelantova. Međutim, nakon što Vrhovni sud postupi po ovoj odluci Ustavnog suda, nezavisno od vrste odluke Vrhovnog suda, apelant ima mogućnost da ponovo podnese apelaciju u kojoj je, u smislu člana 19. stav 3. Pravila Ustavnog suda, dužan na propisanom obrascu apelacije pod tačkom 8.a) navesti i ovu odluku Ustavnog suda.

VII. Meritum

22. Apelant osporava odluku Vrhovnog suda, tvrdeći da je tom odlukom povrijeđeno njegovo pravo na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije.

Pravo na pravičan postupak

Član II/3. Ustava Bosne i Hercegovine u relevantnom dijelu glasi:

«Sva lica na teritoriji Bosne i Hercegovine uživaju ljudska prava i slobode iz stava 2. ovog člana, što uključuje:

(...)

e) Pravo na pravično saslušanje u građanskim i krivičnim stvarima i druga prava u vezi sa krivičnim postupkom.»

Član 6. stav 1. Evropske konvencije u relevantnom dijelu glasi:

«1. Prilikom utvrđivanja građanskih prava i obaveza ili osnovanosti bilo kakve krivične optužbe protiv njega svako ima pravo na pravično suđenje i javnu raspravu u razumnom roku pred nezavisnim i nepristranim, zakonom ustanovljenim sudom. [...]»

Primjenjivost člana 6. stav 1. Evropske konvencije

23. U konkretnom slučaju postupak se odnosi na radni spor, dakle, na predmet građanskopravne prirode, te je član 6. stav 1. Evropske konvencije primjenjiv. Prema

tome, Ustavni sud mora preispitati da li je postupak pred sudom bio pravičan onako kako to zahtijeva član 6. stav 1. Evropske konvencije.

24. Apelantova žalba u vezi sa pravom na pravično suđenje, prije svega, odnosi se na proizvoljnu primjenu procesnog prava u osporenom sudskom postupku pred Vrhovnim sudom, u odnosu na dopuštenost revizije, jer apelant tvrdi da je vrijednost konkretnog predmeta spora označio na ročištu, i to na iznos od 10.100,00 KM.

25. U vezi sa ovim navodima, Ustavni sud ukazuje da, općenito, nije nadležan da provjerava utvrđene činjenice i način na koji su redovni sudovi protumačili pozitivnopravne propise, osim ukoliko odluke tih sudova krše ustavna prava. To će biti slučaj kada odluka redovnog suda ne uključuje ili pogrešno primjenjuje pozitivno pravo, kada je primjena pozitivnopravnih propisa bila očigledno proizvoljna, kada je relevantni zakon sâm po sebi neustavan, ili kada su povrijeđena osnovna procesna prava, kao što su pravo na pravičan postupak, pravo na pristup sudu, pravo na efektivan pravni lijek i u drugim slučajevima (vidi Ustavni sud, Odluka broj *U 29/02* od 27. juna 2003. godine, objavljena u «Službenom glasniku Bosne i Hercegovine» broj 31/03). Također, pravičnost postupka se ocjenjuje na osnovu postupka kao cjeline (vidi Ustavni sud, Odluka broj *U 63/01* od 27. juna 2003. godine, objavljena u «Službenom glasniku Bosne i Hercegovine» broj 38/03, i Evropski sud za ljudska prava, *Thomas protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, presuda od 10. maja 2005. godine, aplikacija broj 19354/02).

26. Prema ustaljenoj praksi Evropskog suda za ljudska prava i Ustavnog suda, član 6. stav 1. Evropske konvencije obavezuje sudove, između ostalog, da obrazlože svoje presude. Ova obaveza, međutim, ne može biti shvaćena kao obaveza da se u presudi iznesu svi detalji i daju odgovori na sva postavljena pitanja i iznesene argumente (vidi Ustavni sud, odluke broj *U 62/01* od 5. aprila 2002. godine i broj *AP 352/04* od 23. marta 2005. godine). Mjera u kojoj ova obaveza postoji zavisi od prirode odluke (vidi Evropski sud za ljudska prava, *Ruiz Torija protiv Španije*, presuda od 9. decembra 1994. godine, serija A, broj 303-A, stav 29). Evropski i Ustavni sud su u brojnim odlukama ukazali da domaći sudovi imaju određenu diskrecionu ocjenu u vezi s tim koje će argumente i dokaze prihvatiti u određenom predmetu, ali istovremeno imaju obavezu da obrazlože svoju odluku tako što će *navesti jasne i razumljive razloge* na kojima su tu odluku zasnovali (vidi Evropski sud za ljudska prava, *Suominen protiv Finske*, presuda od 1. jula 2003. godine, aplikacija broj 37801/97, stav 36, i, *mutatis mutandis*, Ustavni sud, Odluka broj *AP 5/05* od 14. marta 2006. godine). Svrha obaveze da odluka bude obrazložena jeste i da pokaže da je stranama u postupku omogućeno da na ravnopravan i pravičan način budu saslušane u postupku

pred sudom (vidi Evropski sud za ljudska prava, *Kuznetsov i dr. protiv Rusije*, presuda od 11. januara 2007. godine, aplikacija broj 184/02). Također, obrazložena odluka daje strani u postupku mogućnost da se žali protiv prvostepene odluke, te da drugostepeni sud razmotri i ispita prvostepenu odluku, a omogućava se i javni nadzor nad «administriranjem pravde» i radom sudstva (*idem*).

27. Ukoliko se pravo na pravično suđenje iz člana 6. stav 1. Evropske konvencije posmatra u kontekstu važećeg pozitivnog prava u Bosni i Hercegovini, onda se mora primijetiti da bitan segment prava na pravično suđenje čini brižljiva i savjesna ocjena dokaza i činjenica utvrđenih u postupku pred redovnim sudovima (vidi, *mutatis mutandis*, već citiranu odluku Ustavnog suda broj *AP 5/05*). Ovo je jedna od osnovnih odredaba u vezi sa izvođenjem i ocjenjivanjem dokaza koja se nalazi u svim važećim procesnim zakonima u Bosni i Hercegovini, pa i u Zakonu o parničnom postupku Federacije BiH (u daljnjem tekstu: ZPP) u kojem odredba člana 8. propisuje da će sud odlučiti koje će činjenice uzeti kao dokazane, «*na osnovu slobodne ocjene dokaza, savjesno i brižljivo ocijeniti svaki dokaz zasebno i sve dokaze zajedno*».

28. Ustavni sud uočava da je Vrhovni sud svoju odluku zasnovao na primjeni ZPP, polazeći od toga da je apelant u momentu podnošenja tužbe, 21. augusta 2003. godine, propustio označiti vrijednost spora iako nema određene novčane tražbine. Međutim, činjenica je da je na pripremnom ročištu apelantov opunomoćenik označio vrijednost spora na 10.100,00 KM i do zaključenja glavne rasprave ostao pri tako označenoj vrijednosti spora. Vrhovni sud je, i pored toga, zaključio «kako se apelant u tužbi opredijelio za vrijednost predmeta spora do 10.000,00 KM a suprotna strana se tome nije protivila, mora se uzeti da stranke ne mogu osporavati revizijom drugostepenu presudu, jer apelant nije označio vrijednost predmeta spora *preko* iznosa od 10.000,00 KM».

29. Ustavni sud podsjeća da su nižestepeni sudovi, za razliku od Vrhovnog suda, u svojim odlukama naznačili da je vrijednost predmetnog spora 10.100,00 KM, na šta ukazuju i dokazi u spisima konkretnog predmeta (osporene presude Kantonalnog i Općinskog suda, apelantova tužba u kojoj nije označena vrijednost spora, zapisnik sa ročišta za glavnu raspravu od 6. aprila 2004. godine u kojem je apelantov opunomoćenik označio vrijednost predmeta spora na iznos 10.100,00 KM).

30. Ustavni sud zapaža da konstatacija u obrazloženju osporene odluke Vrhovnog suda, da se «apelant u tužbi opredijelio za vrijednost spora do 10.000,00 KM, odnosno da nije označio vrijednost predmeta spora *preko* iznosa od 10.000,00 KM», u odnosu na navedene

dokaze u spisima (prema kojima apelant u tužbi nije označio vrijednost spora, ali je na pripremnom ročištu označio vrijednost spora na iznos od 10.100,00 KM), ukazuje da konkretno obrazloženje nije u dovoljnoj mjeri argumentirano i jasno, jer se ne vidi na osnovu čega je Vrhovni sud izveo zaključak u svom obrazloženju da je apelant označio vrijednost spora do 10.000,00 KM, odnosno da nije označio vrijednost predmeta spora preko iznosa od 10.000,00 KM, pa ne postoje zakonski uvjeti da se odluči o izjavljenoj reviziji, što se doima kao proizvoljna ocjena dokaza i proizvoljna primjena procesnog prava.

31. Ustavni sud smatra da takvo obrazloženje osporene odluke Vrhovnog suda ne zadovoljava zahtjev brižljive i savjesne ocjene dokaza, jer je Vrhovni sud u konkretnom slučaju trebalo detaljnije da ispita da li izvedeni zaključak, koji je dat u obrazloženju osporene odluke, zadovoljava zahtjeve ZPP, ali i zahtjeve člana 6. Evropske konvencije, koja ima snagu ustavnih odredaba i nadređena je svakom zakonu.

32. Ustavni sud smatra da Vrhovni sud nije izvršio svoju obavezu da pažljivo razmotri sve dokaze i argumente u postupku koji su u vezi sa određivanjem vrijednosti predmeta spora, te slijedeći to, primijeni relevantne procesnopravne propise, te da za svoju odluku dâ jasne i razumljive razloge. Ustavni sud smatra da je Vrhovni sud na arbitraran način primijenio odredbu člana 237. stav 2. Zakona o parničnom postupku («Službene novine Federacije BiH» broj 53/03), jer osporena odluka Vrhovnog suda ne sadrži obrazloženje koje zadovoljava član 6. stav 1. Evropske konvencije.

33. Imajući u vidu navedeno, Ustavni sud zaključuje da je u konkretnom predmetu odlukom Vrhovnog suda povrijeđen član II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i član 6. stav 1. Evropske konvencije.

VIII. Zaključak

34. Ustavni sud zaključuje da postoji kršenje prava na pravično suđenje iz člana II/3. e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije kada se osporena odluka Vrhovnog suda ne zasniva na dokazima koji sa sigurnošću ukazuju da je Vrhovni sud izvršio svoju obavezu da navede jasne razloge na kojima je zasnovao svoju odluku, odnosno kada osporena odluka ne sadrži obrazloženje koje zadovoljava zahtjeve iz člana 6. stav 1. Evropske konvencije, a, s druge strane, očigledna je proizvoljna primjena relevantne odredbe procesnog zakona prilikom donošenja osporene odluke Vrhovnog suda.

35. Na osnovu člana 61. st. 1. i 2. i člana 64. stav 1. Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je odlučio kao u dispozitivu ove odluke.

36. Prema članu VI/4. Ustava Bosne i Hercegovine, odluke Ustavnog suda su konačne i obavezujuće.

Predsjednica
Ustavnog suda Bosne i Hercegovine
Hatidža Hadžiosmanović

Predmet broj AP 941/06

**ODLUKA O
DOPUSTIVOSTI I
MERITUMU**

Apelacija Abida Botića podnesena
zbog duljine trajanja sudbenoga
postupka pred Osnovnim sudom u
Kotor-Varoši broj P-103/02

Odluka od 8. studenog 2007. godine

Ustavni sud Bosne i Hercegovine u Vijeću od pet sudaca u predmetu broj **AP 941/06**, rješavajući apelaciju **Abida Botića**, na temelju članka VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine, članka 59. stavak 2. alineja 2, članka 61. st. 1. i 2. Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine («Službeni glasnik Bosne i Hercegovine» broj 60/05), u sastavu:

Hatidža Hadžiosmanović, predsjednica

Miodrag Simović, dopredsjednik

Valerija Galić, dopredsjednica

Mato Tadić, sudac

Seada Palavrić, sutkinja

na sjednici održanoj 8. studenog 2007. godine je donio

ODLUKU O DOPUSTIVOSTI I MERITUMU

Usvaja se apelacija Abida Botića.

Utvrđuje se povreda članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 1. Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda u odnosu na apelantovo pravo na donošenje odluke u razumnom roku.

Nalaže se Okružnom sudu u Banjaluci da bez daljnjeg odgađanja donese odluku u predmetu broj 011-0-GŽ-07-000 514.

Nalaže se Okružnom sudu u Banjaluci da u roku od tri mjeseca od dana dostave ove odluke obavijesti Ustavni sud Bosne i Hercegovine o poduzetim mjerama u svrhu ovrhe ove odluke, sukladno članku 74. stavak 5. Pravila Ustavnog suda.

Odluku objaviti u «Službenom glasniku Bosne i Hercegovine», «Službenim novinama Federacije Bosne i Hercegovine», «Službenom glasniku Republike Srpske» i «Službenom glasniku Distrikta Brčko Bosne i Hercegovine».

Obrazloženje

I. Uvod

1. Abid Botić (u daljnjem tekstu: apelant), kojega zastupa Omer Hadžiselimović, odvjetnik iz Banjaluke, podnio je 24. ožujka 2006. godine apelaciju Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Ustavni sud) zbog duljine trajanja sudbenoga postupka pred Osnovnim sudom u Kotor-Varoši (u daljnjem tekstu: Osnovni sud) broj P-103/02.

II. Postupak pred Ustavnim sudom

2. Na temelju članka 22. st. 1. i 2. Pravila Ustavnog suda, od Osnovnog suda zatraženo je 10. srpnja 2007. godine da dostavi odgovor na apelaciju i spis predmeta broj P-103/02, a od Okružnog suda u Banjaluci (u daljnjem tekstu: Okružni sud) 8. kolovoza 2007. godine zatraženo je da dostavi odgovor na apelaciju i spis predmeta broj 011-0-Gž-07-000 514.

3. Osnovni sud je 2. i 27. kolovoza 2007. godine dostavio odgovor na apelaciju, obavještavajući pri tomu Ustavni sud da je nakon podnošenja apelacije donesena prvostupanjska presuda, a da se spis predmeta broj P-103/02 nalazi u Okružnom sudu na rješavanju povodom uloženog priziva. Okružni sud je svoj odgovor i spis predmeta broj 011-0-Gž-07-000 514 dostavio 27. kolovoza 2007. godine.

4. Na temelju članka 26. stavak 2. Pravila Ustavnog suda, odgovori Okružnog suda i Osnovnog suda su dostavljeni apelantu 13. rujna 2007. godine.

III. Činjenično stanje

5. Činjenice predmeta koje proizlaze iz apelantovih navoda i dokumenata predočenih Ustavnom sudu mogu se sumirati na sljedeći način:

Razdoblje prije stupanja na snagu Ustava Bosne i Hercegovine

6. Apelant je, kao prvotuzitelj, zajedno sa Azizom Botićem (u daljnjem tekstu: drugotuzitelj) podnio 14. srpnja 1981. godine Općinskom sudu u Kotor-Varoši (u daljnjem tekstu: Općinski sud) tužbu protiv Redže Botića (u daljnjem tekstu: prvotuzeni) i Munibe

Hibić, rođ. Botić (u daljnjem tekstu: drugotužena) radi utvrđenja da su tužitelji vlasnici sa po ¼ dijela nekretnina koje su ušle u ostavinsku masu poslije umrlih Fatime Botić rođ. Suljić, majke parničnih stranaka, i Hase Suljića, ujaka parničnih stranaka, što su tuženi dužni priznati i trpjeti da se izvrši fizička dioba nekretnina, tako da se suvlasnički dio tužitelja izdvoji i preda im se u posjed, te da se u zemljišnoj knjizi izvrši uknjižba vlasništva sa dijelom 1/1. Također je tužbenim zahtjevom traženo da se utvrdi da nije pravno valjan ugovor o diobi nekretnina koji su zaključili prvotuženi i drugotužena 20. siječnja 1981. godine, a koji je ovjeren u Općinskom sudu pod brojem Ov-58/81.

7. Osnovni sud je Presudom broj P-209/90 od 12. lipnja 1990. godine odbio tužbeni zahtjev tužitelja kojim su tražili da se utvrdi da su po osnovi nasljeđivanja stekli vlasništvo svaki sa po ¼ dijela na nekretninama poblize označenim u dispozitivu presude, te da su tuženi dužni priznati to i trpjeti da tužitelji izdvoje suvlasničke dijelove. Djelomično je udovoljeno tužbenom zahtjevu kojim je traženo da se utvrdi da Ugovor o diobi Dn-67/81 nije valjan, pa je utvrđeno da taj ugovor nije valjan u dijelu koji se odnosi na diobu parcele poblize označene u izreci presude, a u preostalom dijelu taj tužbeni zahtjev je odbijen. Tužitelji su obvezani platiti tuženima solidarno na ime troškova postupka iznos od 250,71 dinar u roku od 15 dana po pravomoćnosti presude pod prijetnjom ovrhe.

8. Presudom Višeg suda u Banjaluci broj GŽ-25792/89 od 7. travnja 1990. godine djelomično je uvažen priziv tužitelja i prvostupanjska presuda ukinuta u dijelu koji se odnosi na utvrđivanje suvlasništva na prijepornim nekretninama i u dijelu koji se odnosi na utvrđivanje da nije punomoćan Ugovor broj Dn-67/81 zaključen između prvotuženog i drugotužene.

9. Apelant je 20. travnja 1990. godine uložio reviziju Vrhovnom sudu Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Vrhovni sud BiH), koja je Rješenjem broj Rev-746/90 od 24. veljače 1992. godine uvažena i obje nižestupanjske presude su ukinute u dijelu u kojem je odbijen tužbeni zahtjev i predmet vraćen prvostupanjskom sudu na ponovno suđenje u ukinutom dijelu.

Relevantno razdoblje

10. Rješenje Vrhovnog suda BiH broj Rev-746/90 od 24. veljače 1992. godine dostavljeno je Okružnom sudu 28. prosinca 1999. godine.

11. Okružni sud je 7. studenog 2001. godine dostavio Osnovnom sudu spis broj P-487/87 sa četiri primjerka odluke Vrhovnog suda BiH.

Ponovni postupak pred Osnovnim sudom broj P-103/02

12. Osnovni sud je 9. studenog 2001. godine dostavio rješenje Vrhovnog suda BiH opunomoćenicima parničnih stranaka.
13. Dnevnom naredbom od 21. svibnja 2002. godine je naređeno da se predmet zavede pod novim brojem, te da se spis dostavi postupajućem sucu.
14. Predmet je dobio novi broj P-103/02, te je podneskom od 10. listopada 2005. godine od opunomoćenika tužitelja zatraženo da dopuni podnesenu tužbu sukladno članku 53. novog ZPP i da tako dopunjenu tužbu bez odgađanja, u dostatnom broju primjeraka, dostavi sudu i protivnoj stranci.
15. Tužitelji su posredstvom opunomoćenika podneskom od 20. listopada 2005. godine uredili tužbu.
16. Tužba sa priložima je dostavljena opunomoćeniku tuženih 10. studenog 2005. godine, a dostava poziva za plaćanje sudbene pristojbe za tužbu tužiteljima je bila neuspješna, jer su se dopisi vratili s naznakom da su se primatelji odselili.
17. Osnovni sud je 30. studenog 2005. godine od opunomoćenika tužitelja tražio da dostavi točne adrese tužitelja.
18. Opunomoćenik tuženih je dostavio odgovor na tužbu 13. prosinca 2005. godine.
19. Osnovni sud je Rješenjem broj P-103/02 od 13. prosinca 2005. godine vratio opunomoćeniku tuženih odgovor na tužbu na dopunu u roku od osam dana uz napomenu da će se, ako dopunjen i potpun odgovor na tužbu ne bude dostavljen sudu u ostavljenome roku, smatrati da je povučen, a ako bude vraćen nepotpun, da će se odbaciti.
20. Tuženi su posredstvom opunomoćenika 26. prosinca 2005. godine dostavili dopunjen odgovor na tužbu.
21. Pripremno ročište je zakazano za 20. siječanj 2006. godine i održano u nazočnosti opunomoćenika parničnih stranaka. Tužitelji su posredstvom opunomoćenika povukli tužbeni zahtjev u dijelu u kojem je traženo da se utvrdi da su tužitelji vlasnici sa po ¼ dijela nekretnina koje su ušle u ostavinsku masu poslije umrlih Fatime Botić i Sulje Hasića, koje će topografski pobliže označiti vještak geodet, a što su tuženi dužni priznati i trpjeti da se izvrši fizička dioba nekretnina. Opunomoćenik tuženog je istaknuo prigovor

litispendencije i predložio da se odbaci tužbeni zahtjev. Sud je donio rješenje kojim se utvrđuje da je tužba djelomično povučena i da će se o prigovoru litispendencije odlučiti u daljnjem postupku, nakon što prikupi potrebne podatke o tomu je li između istih stranaka o istom predmetu spor vođen ili je u tijeku parnični postupak.

22. Osnovni sud je 20. siječnja 2006. godine od Osnovnog suda u Banjaluci zatražio podatke o tomu vodi li se pred tim sudom postupak između istih parničnih stranaka o istom tužbenom zahtjevu, te je li eventualno pravomoćno presuđeno u tom predmetu.

23. Osnovni sud u Banjaluci je podneskom broj 071-0-SU-06-000166 od 8. veljače 2006. godine obavijestio Osnovni sud da su pred tim sudom vođeni postupci između istih parničnih stranaka koji su prekinuti, a predmeti su arhivirani.

24. Osnovni sud je podneskom od 8. veljače 2006. godine zatražio od Osnovnog suda u Banjaluci da ga obavijesti odnose li se tužbeni zahtjevi u tim predmetima na isti tužbeni zahtjev kao i u predmetnom slučaju.

25. Osnovni sud je odgodio pripremno ročište zakazano za 10. veljaču 2006. godine sa obrazloženjem da sud nije uspio odlučiti o prigovoru litispendencije koji je iznio opunomoćenik tuženih, jer od Osnovnog suda u Banjaluci nije dobio konkretan odgovor. Zakazano je ročište za 20. ožujak 2006. godine.

26. Ročištu zakazanom za 20. ožujak 2006. godine pristupili su opunomoćenici parničnih stranaka. Sud je donio rješenje kojim je odbijen prigovor litispendencije, jer nije na nedvojben način utvrđeno da postoji identična parnica pred Osnovnim sudom u Banjaluci. Opunomoćeniku tuženih je naloženo da dostavi punomoć za zastupanje u roku od deset dana. Opunomoćenik tužitelja je dostavio adresu apelanta kao prvotuzitelja, koji se nalazi u Švedskoj, te se obvezao da će dostaviti obavijest o održavanju ročišta za glavnu raspravu drugotuzitelju, koji se preselio u Sanski Most.

27. Rješenjem od 31. ožujka 2006. godine odgođeno je ročište za glavnu raspravu zakazano za 19. travanj 2006. godine, jer opunomoćenik tuženih u ostavljenom roku nije dostavio punomoć za zastupanje. Sud je zakazao pripremno ročište za 16. lipanj 2006. godine, budući da tuženi nisu bili pravilno zastupani na provedenom ročištu.

28. Pripremnom ročištu zakazanom za 16. lipanj 2006. godine pristupili su opunomoćenik tužitelja i drugotuzena, a prvotuzeni nije uredno obaviješten, pa je ročište odgođeno za 28. rujn 2006. godine.

29. Osnovni sud je 16. lipnja 2006. godine dostavio Ministarstvu pravde RS zamolnicu na daljnje postupanje radi dostave poziva za pripremno ročište prvotuzenom, državljaninu BiH koji se nalazi u SAD.

30. Pripremnom ročištu zakazanom za 28. rujan 2006. godine pristupio je opunomoćenik tužitelja, prvotuzeni nije pristupio zato što nije uredno obaviješten (dopis se vratio sa naznakom «odbija primitak»), a drugotuzena, iako uredno obaviještena, nije pristupila, pa je ročište odgođeno za 25. listopad 2006. godine.

31. Ročištu zakazanom za 25. listopad 2006. godine pristupio je opunomoćenik tužitelja, a nisu pristupili tuženi iako su uredno obaviješteni. Sud je donio rješenje da će se ročište održati u odsutnosti tuženih koji su uredno obaviješteni. Opunomoćenik tužitelja je izjavio da u cijelosti ostaje pri tužbenom zahtjevu preciziranom 26. siječnja 2006. godine i da ne postoje smetnje za dalje postupanje, pa je zakazana glavna rasprava za 23. studeni 2006. godine.

32. Glavnoj raspravi zakazanoj za 23. studeni 2006. godine su bili nazočni opunomoćenici tužitelja i drugotuzene, a odsutan je bio uredno obaviješteni prvotuzeni. Tužiteljska strana izvela je materijalni dokaz - čitanje posjedovnog lista broj 251 k.o. Večići od 30. rujna 1983. godine. Drugotuzena je dala odgovor na tužbu. Nazočne stranke su obaviještene da će presuda biti donesena 22. prosinca 2006. godine i pozvani su da je preuzmu u zgradi suda.

33. Osnovni sud je Presudom broj P-103/02 od 22. prosinca 2006. godine odbio apelantov tužbeni zahtjev kao neutemeljen sa obrazloženjem da tužitelji nisu dokazali utemeljenost svojeg tužbenog zahtjeva.

34. Apelant je 10. siječnja 2007. godine uložio priziv protiv prvostupajnske presude Okružnom sudu, koja je dostavljena na odgovor drugotuzenoj 21. siječnja, prvotuzenom 22. siječnja, opunomoćeniku tuženih 24. siječnja 2007. godine.

35. Opunomoćenik tuženih je 29. siječnja 2007. godine dostavio nepotpisan odgovor na tužbu. Osnovni sud je spis predmeta dostavio Okružnom sudu 12. ožujka 2007. godine.

36. Okružni sud je uz dopis broj 011-0-Gž-07-000 514 od 28. ožujka 2007. godine vratio spis Osnovnom sudu kako bi dostavio opunomoćeniku tuženih odgovor na priziv da ga potpiše.

37. Rješenjem Osnovnog suda broj P-103/02 od 3. travnja 2007. godine odgovor na priziv je vraćen opunomoćeniku tuženih na dopunu.

38. Osnovni sud je odgovor na priziv 13. travnja 2007. godine dostavio opunomoćeniku tužitelja.

39. Osnovni sud je spis dostavio Okružnom sudu 21. svibnja 2007. godine.

IV. Apelacija

a) Navodi iz apelacije

40. Apelant se žali da mu je, zbog nerazumne duljine postupka koji se u vrijeme podnošenja apelacije nalazio pred Osnovnim sudom, povrijeđeno pravo na pravično suđenje, a zbog velikih troškova postupka i nemogućnosti da uživa u svojoj imovini i pravo na imovinu iz članka II/3.(e) i (k) Ustava Bosne i Hercegovine, odnosno članka 6. stavak 1. Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda (u daljnjem tekstu: Europska konvencija) i članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju. Apelant traži da mu se dosude kompenzacija na ime izgubljene dobiti za proteklo razdoblje u iznosu od 150.000,00 KM, troškovi postupka, izgubljene dnevnice i dr. u iznosu od 30.000,00 KM sa zateznom kamatom od 10 posto.

b) Odgovor na apelaciju

41. Osnovni sud u odgovoru na apelaciju je dostavio izjašnjenje postupajućeg suca, koji ističe da je predmet zadužio 2005. godine, kao stariji predmet prioriteto ga uzeo u rad i donio meritornu odluku, te da se po uloženom prizivu predmet nalazi na rješavanju pred Okružnim sudom. Smatra da svojim postupanjem nije povrijedio apelantova ustavna prava.

42. Okružni sud u odgovoru na apelaciju ističe da je spis Osnovnog suda broj P-103/02 povodom priziva protiv Presude Osnovnog suda broj P-103/02 od 22. prosinca 2006. godine zaprimljen u Okružni sud 14. ožujka 2007. godine. Obzirom da se radi o parnici koja je pokrenuta tužbom 1981. godine, taj sud je odmah uzeo u rad predmetni spis, te našao da ga nije moguće rješavati dok se ne otklone određeni procesni nedostaci, zbog čega je dopisom od 28. ožujka 2007. godine pozvao Osnovni sud da otkloni točno određene procesne nedostatke. Po otklanjanju navedenih nedostataka Osnovni sud je spis dostavio Okružnom sudu 21. svibnja 2007. godine. Nedugo poslije toga, u prvoj polovici

srpnja, suci Okružnog suda su otišli na kolektivni godišnji odmor koji je trajao sve do 20. kolovoza 2007. godine, te se nakon što su otklonjeni svi procesni nedostaci planira spis uzeti u rad u narednom razdoblju.

V. Relevantni propisi

43. **Zakon o parničnom postupku** («Službeni list SFRJ» br. 4/77, 36/77, 36/80, 69/82, 58/84, 74/87, 57/89, 20/90, 27/90 i 35/91, te «Službeni glasnik Republike Srpske» br. 17/93, 14/94 i 32/94)

«Članak 10.

Sud je dužan nastojati da se postupak provede bez odugovlačenja i sa što manje troškova i onemogućiti svaku zlouporabu prava koja strankama pripadaju u postupku.»

44. **Zakon o parničnom postupku Republike Srpske** («Službeni glasnik RS» br. 58/03 i 85/03)

«Članak 69.

Tužba sa priložima se dostavlja tuženom na odgovor u roku od 30 dana od dana primitka ispravne i potpune tužbe u sudu.

Članak 70. stavak 1.

Po primitku tužbe sa priložima tuženi je dužan, najkasnije u roku od 30 dana, dostaviti sudu pismeni odgovor na tužbu.

Članak 75. st. 1. i 4.

Po primitku odgovora na tužbu, odnosno odgovora na protutužbu, sud će zakazati pripremno ročište.

Pripremno ročište održat će se, po pravilu, najkasnije u roku od 30 dana od dana primitka u sudu pismenog odgovora na tužbu, odnosno od dana proteka roka za podnošenje odgovora na tužbu, ili ako je tuženi podnio protutužbu, u roku od 30 dana od dana primitka odgovora na protutužbu.

Članak 94. stavak 2.

Glavna rasprava će se, po pravilu, održati najkasnije u roku od 30 dana od dana održavanja pripremnog ročišta.

Članak 184. stavak 1.

Sud će donijeti presudu i izraditi pismeni otpravak najkasnije u roku od 30 dana od dana zaključenja glavne rasprave.

Članak 215. stavak 1.

Po primitku odgovora na priziv ili po proteku roka za odgovor na priziv prvostupanjski sud će priziv i odgovor na priziv, ako je podnesen, sa svim spisima dostaviti drugostupanjskom sudu najkasnije u roku od osam dana.

Članak 217. st. 1, 3. i 4.

Drugostupanjski sud odlučuje o prizivu na sjednici vijeća ili na temelju održane rasprave.

[...]

Drugostupanjski sud održat će sjednicu vijeća, odnosno raspravu, u roku od 45 dana nakon što od prvostupanjskog suda primi spise po prizivu.

Drugostupanjski sud će donijeti odluku u roku od 30 dana od dana održavanja sjednice vijeća na kojoj je odlučeno o prizivu, odnosno, ako je održana rasprava, u roku od 30 dana od dana zaključenja rasprave.

Članak 454. st. 1. i 3.

Ako je prije stupanja na snagu ovog zakona započeo postupak pred prvostupanjskim sudom, dalji postupak provest će se prema odredbama ovog zakona.

U predmetima iz stavka 1. ovog članka u kojima je već otvorena glavna rasprava sud je dužan na prvom sljedećem ročištu za glavnu raspravu provesti sve radnje koje bi prema odredbama ovog zakona bio dužan provesti na pripremnom ročištu. Održavanje tog ročišta imat će, glede prava i obveza stranaka, sve pravne posljedice koje, prema odredbama ovog zakona, ima održavanje pripremnog ročišta.»

VI. Dopustivost

45. Sukladno članku VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine, Ustavni sud, također, ima apelacijsku nadležnost u pitanjima koja su sadržana u ovom ustavu kada ona postanu predmetom spora zbog presude bilo kojeg suda u Bosni i Hercegovini.

46. Sukladno članku 16. stavak 1. Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud može razmatrati apelaciju samo ako su protiv presude, odnosno odluke koja se njome pobija, iscrpljeni svi učinkoviti pravni lijekovi mogući prema zakonu i ako se podnese u roku od 60 dana od dana kada je podnositelj apelacije primio odluku o posljednjem učinkovitom pravnom lijeku kojeg je koristio.

47. U smislu članka 16. stavak 3. Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud može iznimno razmatrati apelaciju i kada nema odluke nadležnog suda ukoliko apelacija ukazuje na ozbiljna kršenja prava i temeljnih sloboda koje štite Ustav Bosne i Hercegovine ili međunarodni dokumenti koji se primjenjuju u Bosni i Hercegovini.

48. U kontekstu apelacijske nadležnosti Ustavnog suda iz članka VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine, izraz «presuda» se mora široko tumačiti. Taj izraz ne treba samo uključivati sve vrste odluka i rješenja već i nedostatak donošenja odluke kada se za takav nedostatak utvrdi da je neustavan (vidi Odluku Ustavnog suda broj *U 23/00* od 2. veljače 2001. godine, objavljen u «Službenom glasniku Bosne i Hercegovine» broj 10/01).

49. Ustavni sud apelaciju tumači tako da ona pokreće pitanje donošenja odluke u razumnom roku u okviru prava na pravično suđenje iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 1. Europske konvencije, jer sud u dugom vremenskom razdoblju nakon primitka apelantove tužbe nije donio odluku.

50. Imajući u vidu navedeno, Ustavni sud zaključuje da je predmetna apelacija dopustiva.

VII. Meritum

51. Apelant smatra da mu je, zbog nedonošenja odluke povodom njegove tužbe, povrijeđeno pravo na pravično suđenje u odnosu na donošenje odluke u razumnom roku i pravo na imovinu iz članka II/3.(e) i (k) Ustava Bosne i Hercegovine, odnosno članka 6. stavak 1. Europske konvencije i članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju.

Pravo na pravično suđenje

52. Članak II/3. Ustava Bosne i Hercegovine glasi:

«Sve osobe na teritoriju Bosne i Hercegovine uživaju ljudska prava i slobode iz stavka 2. ovog članka, što uključuje:

(...)

(e) Pravo na pravično saslušanje u građanskim i kaznenim stvarima i druga prava u svezi sa kaznenim postupkom.»

Članak 6. stavak 1. Europske konvencije u relevantnom dijelu glasi:

«1. Prigodom utvrđivanja građanskih prava i obveza ili utemeljenosti bilo kakve kaznene optužbe protiv njega svatko ima pravo na pravično suđenje i javnu raspravu u razumnom roku pred neovisnim i nepristranim, zakonom ustanovljenim sudom. (...).»

53. U konkretnom slučaju radi se o sporu građanskopravne naravi, tj. parnici koju je apelant kao prvotuzitelj pokrenuo radi utvrđenja prava vlasništva na nekretninama, pri čemu je apelant zainteresiran da u razumnom roku dobije konačnu sudbenu odluku o svojim građanskim pravima i obvezama, te je članak 6. stavak 1. Europske konvencije primjenjiv na tu situaciju.

54. Ustavni sud podsjeća da se, sukladno praksi Europskog suda za ljudska prava, kao i vlastitoj praksi, razumnost trajanja postupka ocjenjuje u okviru svih okolnosti predmeta, uzimajući u obzir posebice složenost predmeta, ponašanje strana u postupku, s jedne strane, i suda i javnih vlasti, s druge strane, kao i važnost onoga što se za podnositelja aplikacije dovodi u pitanje u sporu (vidi, Europski sud za ljudska prava, *Vernillo protiv Francuske*, presuda od 20. veljače 1981. godine, serija A, broj 198, stavak 30; *Zimmermann i Steiner protiv Švicarske*, presuda od 13. srpnja 1983. godine, stavak 24).

Razdoblje koje se uzima u obzir

55. Prema praksi tijela Europske konvencije, koju slijedi i Ustavni sud, u odnosu na predmete u svezi sa duljinom postupka, u kojim su postupci pokrenuti prije nego što su tijela Europske konvencije ustanovila svoju vremensku nadležnost, razdoblje koje se uzima u obzir glede duljine trajanja postupka počinje danom ustanovljenja njihove vremenske nadležnosti s tim da se mora uzeti u obzir stadij postupka dostignut toga nadnevka (vidi Europski sud za ljudska prava, *Foti i drugi protiv Italije*, presuda od 10. prosinca 1982. godine, serija A, broj 56, stavak 53; *Styranowski protiv Poljske* broj 28616/95, ECHR 1998-VIII).

56. Ustavni sud konstatira da je u konkretnom slučaju apelant podnio tužbu Općinskom sudu 14. srpnja 1981. godine, a da je u nadležnosti Ustavnog suda razdoblje od 14. prosinca 1995. godine, kada je stupio na snagu Ustav Bosne i Hercegovine. Dakle, cjelokupan

postupak povodom apelantove tužbe do sada traje 26 godina i dva mjeseca i još uvijek nije okončan, od toga 11 godina i deset mjeseci ubraja se u nadležnost Ustavnog suda.

Stadij postupka na dan stupanja na snagu Ustava Bosne i Hercegovine

57. Apelantov predmet se na dan stupanja na snagu Ustava Bosne i Hercegovine, 14. prosinca 1995. godine, nalazio na otpremi u Vrhovnom sudu Federacije BiH, koji je nastavio funkcionirati u prostorijama bivšeg Vrhovnog suda Bosne i Hercegovine, a koji je, rješavajući apelantovu reviziju, donio Rješenje broj Rev-746/90 od 24. veljače 1992. godine.

Složenost predmeta

58. U svezi sa ocjenom je li neki predmet složen, Europski sud za ljudska prava daje značaj izvjesnom broju činitelja poput naravi činjenica koje treba utvrditi (vidi Europski sud za ljudska prava, presuda od 25. veljače 1993. godine, *Dobbertin protiv Francuske*, serija A, br. 256-D, str. 117). Složenost se može ticati, osim činjenica, i pravnih pitanja (vidi Europski sud za ljudska prava, presuda od 27. veljače 1992. godine, *Lorenzi, Bernardini and Gritti protiv Italije*, serija A, br. 231-G, str. 75). Ustavni sud smatra da u konkretnom predmetu narav činjenica, kao i pravna pitanja koja su relevantna za rješavanje nisu tako složeni da bi zahtijevali da se rješavaju u razdoblju duljem od 26 godina.

Apelantovo ponašanje

59. Ustavni sud ističe da u građanskim predmetima donošenje odluke u razumnom roku ovisi o ponašanju strane koja sudjeluje u postupku (vidi Odluku bivšeg Europskoga povjerenstva za ljudska prava broj 11541/85 od 12. travnja 1989. godine, O.I. 70).

60. U konkretnom slučaju Ustavni sud će ispitati je li apelant svojim ponašanjem doprinio da se predmet ne završi u razumnom roku. Razdoblje koje će se ispitivati jeste relevantno razdoblje od dana stupanja na snagu Ustava Bosne i Hercegovine (14. prosinac 1995. godine), koje traje jedanaest godina i deset mjeseci. Stanje predmeta na dan stupanja na snagu Ustava Bosne i Hercegovine je bilo da je rješenje o reviziji koju je uložio apelant bilo u Vrhovnom sudu FBiH neotpremljeno skoro četiri godine zbog ratnih djelovanja. U spisu nema dokaza da je nakon prestanka ratnih djelovanja apelant urgirao da mu se dostavi rješenje Vrhovnog suda BiH. Ustavni sud zapaža da ni apelant ni njegov opunomoćenik nisu urgirali da se postupak nastavi i da se vodi s odgovarajućom ažurnošću, nego su u tome pogledu imali iznimno pasivno stajalište. Apelant je posredstvom svojeg opunomoćenika slijedio dinamiku koju su postupku

nametali redoviti sudovi, tako da je apelantov opunomoćenik u ostavljenim rokovima uredio tužbu, sukladno članku 53. novog ZPP, dostavio apelantovu adresu i pristupio svim ročištima.

61. Ustavni sud smatra da su apelantovo pasivno ponašanje, te apelantov propust da dostavi sudu svoju novu adresu, zbog čega je sud to morao tražiti od njegovog opunomoćenika, kao i činjenica da su apelant i drugotužitelj dopunjavali i uređivali tužbu sukladno odredbama novog ZPP i da su mijenjali tužbeni zahtjev tako što su ga djelomično povukli u određenoj mjeri doprinijeli ukupnom trajanju postupka u razdoblju koje se ispituje, ali taj doprinos nije bio odlučujući uzrok da postupak traje dulje od 26 godina, a u relevantnom razdoblju 11 godina i deset mjeseci.

Ponašanje sudova

62. Ustavni sud zapaža na temelju nadnevka iz prijemnog pečata na rješenju Vrhovnog suda BiH da je predmetno rješenje dostavljeno Okružnom sudu 28. prosinca 1999. godine, te da je taj sud predmetno rješenje zajedno sa spisom predmeta dostavio Osnovnom sudu tek 9. studenog 2001. godine. Bez obzira na ustavnopravno preustrojavanje Bosne i Hercegovine i, u okviru toga, preustrojavanje pravosudnog sustava, potpuno je neprihvatljivo da predmet koji je u Vrhovnom sudu BiH riješen još u veljači 1992. godine nakon okončanja ratnih djelovanja i utemeljenja vremenske nadležnosti Ustavnog suda, od prosinca 1995. godine pune četiri godine ostane neotpremljen u Vrhovnom sudu Federacije BiH, koji je nastavio funkcionirati u prostorijama bivšeg Vrhovnog suda BiH. Također, nema nikakvog opravdanja za daljnju neaktivnost Okružnog suda koja je trajala skoro dvije godine, koliko je proteklo od primitka tog rješenja do njegove otpreme prvostupanjskom sudu. Ustavni sud zapaža da je od dana kad je Osnovni sud primio spis i rješenje Vrhovnog suda BiH proteklo još šest mjeseci dok predmetu nije dodijeljen novi broj i dok nije dostavljen postupajućem sucu. Nakon ovog su protekle sljedeće dvije i pol godine dok nije poduzeta sljedeća procesna radnja i od tužitelja zatraženo da uredi tužbu sukladno novom ZPP. Ni za ovakvu neažurnost u postupanju nema nikakvog opravdanja. Prema tomu, od utemeljenja nadležnosti Ustavnog suda *ratione temporis* predmetni postupak je skoro devet godina neopravdano odugovlačen. Ustavni sud zapaža da je tek u posljednje dvije godine, odnosno nakon što je 20. listopada 2005. godine apelant dostavio uređenu tužbu posredstvom opunomoćenika, Osnovni sud postupao sa adekvatnom ažurnošću. Pri tomu Osnovni sud je, zbog objektivnih okolnosti kao što su neuredna dostava poziva prvotuženom koji je promijenio adresu nakon rata i koji se nalazi u inozemstvu, pa mu se dopisi dostavljaju putem Ministarstva pravde RS, nedostavljanje

punomoći opunomoćeniku tuženih u ostavljenom roku, ispitivanje utemeljenosti prigovora litispendencije, četiri puta odgađao zakazana ročišta, a kad su se stekli procesni uvjeti za to, održao četiri ročišta i donio Presudu broj P-103/02 od 22. prosinca 2006. godine.

63. Ustavni sud zapaža da se po uloženom prizivu predmet nalazio pred Okružnim sudom, koji je spis predmeta sa otklonjenim nedostacima u odgovoru na priziv primio 21. svibnja 2007. godine. Okružni sud za pet mjeseci još nije riješio priziv usprkos odredbi članka 217. ZPP koja propisuje da je obveza drugostupanjskoga suda da sjednicu vijeća, odnosno raspravu mora održati u roku od 45 dana nakon što od prvostupanjskoga suda primi spise po prizivu, te da donese odluku u roku od 30 dana od dana održavanja sjednice vijeća na kojoj je odlučeno o prizivu, odnosno, ako je održana rasprava, u roku od 30 dana od dana zaključenja rasprave. Osim ovog kršenja odredaba ZPP od Okružnog suda, Ustavni sud posebice ukazuje na neaktivnost toga suda od 28. prosinca 1999. godine do 7. studenoga 2001. godine, dakle, skoro dvije godine od dana kad je Okružni sud primio rješenje Vrhovnog suda BiH do njegove otpreme prvostupanjskom sudu zajedno sa spisom Osnovnog suda broj P-487/87. Nema opravdanja za odugovlačenje postupka od Okružnog suda u naznačenom razdoblju. Ustavni sud je već zaključio da nema nikakvog opravdanja ni za odugovlačenje postupka od Vrhovnog suda FBiH, koji je rješenje Vrhovnog suda BiH sa spisom Osnovnog suda broj P-487/87 dostavio Okružnom sudu radi daljnje dostave Osnovnom sudu nakon četiri godine od utemeljenja nadležnosti Ustavnog suda, te da nema opravdanja ni za neaktivnost Osnovnog suda u postupku koji je trajao ukupno tri godine. Osim navedenog, Ustavni sud zapaža da redoviti sudovi za ova razdoblja, koja su ukupno trajala oko devet godina, nisu ponudili nikakvo obrazloženje. Činjenica je da je postupak u cjelini trajao više od 26 godina, od toga u relevantnom razdoblju 11 godina i deset mjeseci, da su od toga u relevantnom razdoblju sudovi bili oko devet godina apsolutno neaktivni, a da je u relevantnom razdoblju apelant djelomično bio odgovoran za ovakvo trajanje postupka.

64. Obzirom na navedeno, Ustavni sud zaključuje da je povrijeđeno apelantovo pravo na «suđenje u razumnom roku» kao jedan od elemenata prava na pravično suđenje iz članka 6. stavak 1. Europske konvencije.

Pitanje kompenzacije

65. Apelant traži da mu se dosudi iznos od 150.000,00 KM na ime naknade štete zbog izgubljene dobiti, naknada troškova postupka, izgubljene dnevnice i dr. u iznosu od 30.000,00 KM sa zateznom kamatom od 10 posto sve zbog toga što nije donesena

meritorna odluka u razumnom roku. Prema članku 76. stavak 2. Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud može iznimno, na apelantov zahtjev, odrediti naknadu za nematerijalnu štetu, a u nadležnosti Ustavnog suda nije da dosuđuje naknadu materijalne štete i troškove postupka. Stoga, budući da je apelant tražio samo naknadu materijalne štete, koja nije predviđena Pravilima Ustavnog suda, a nije podnio zahtjev za naknadu nematerijalne štete, Ustavni sud smatra ovaj zahtjev neutemeljenim.

Ostali navodi

66. Imajući u vidu zaključke Ustavnog suda u svezi sa člankom II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i člankom 6. stavak 1. Europske konvencije, Ustavni sud smatra da nije potrebno posebice razmatrati apelantove navode o povredi prava na imovinu iz članka II/3.(k) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju.

VIII. Zaključak

67. Obzirom na to da je od podnošenja tužbe prošlo više od 26 godina, a od toga skoro 12 godina u relevantnom razdoblju, i da su u tome razdoblju redoviti sudovi devet godina bili potpuno neaktivni, pri čemu nisu ponudili opravdanje za takvo postupanje, a apelantovo ponašanje, iako je donekle utjecalo na duljinu postupka, nije uzrok tomu što je postupak toliko trajao, Ustavni sud je zaključio da je povrijeđeno apelantovo pravo na donošenje presude u razumnom roku sukladno članku II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članku 6. stavak 1. Europske konvencije.

68. Na temelju članka 61. st. 1. i 2. Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je odlučio kao u dispozitivu ove odluke.

69. Prema članku VI/4. Ustava Bosne i Hercegovine, odluke Ustavnog suda su konačne i obvezujuće.

Predsjednica
Ustavnog suda Bosne i Hercegovine
Hatidža Hadžiosmanović

Предмет број АП 1231/06

**ОДЛУКА О
ДОПУСТИВОСТИ И
МЕРИТУМУ**

Апелација Зухдије Реџића поднесена због због повреда права на правично суђење у односу на доношење одлуке у разумном року и права на имовину у предмету Општинског суда у Великој Кладуши број Рт-28/03, а у вези са апелантовим захтјевом да се утврди правична накнада за некретнине које су експроприсане

Одлука од 8. новембра 2007. године

Уставни суд Босне и Херцеговине у Вијећу од пет судија у предмету број **АП 1231/06**, рјешавајући апелацију **Зухдије Реџића**, на основу члана VI/3б) Устава Босне и Херцеговине, члана 16 став 4 тачка 14, члана 59 став 2 алинеја 2, члана 61 ст. 1 и 2 и члана 76 став 2 Правила Уставног суда Босне и Херцеговине («Службени гласник Босне и Херцеговине» број 60/05), у саставу:

Хатица Хаџиосмановић, предсједница

Миодраг Симовић, потпредсједник

Валерија Галић, потпредсједница

Мато Тадић, судија

Сеада Палаврић, судија

на сједници одржаној 8. новембра 2007. године донио је

ОДЛУКУ О ДОПУСТИВОСТИ И МЕРИТУМУ

Дјелимично се усваја апелација Зухдије Реџића.

Утврђује се повреда члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода, у односу на апелантово право да се донесе одлука у разумном року.

Налаже се Општинском суду у Великој Кладуши да, без даљњег одлагања, донесе одлуку у поновном поступку у предмету број Рт-28/03.

Налаже се Општинском суду у Великој Кладуши да, у складу са чланом 74 став 5 Правила Уставног суда Босне и Херцеговине, у року од три мјесеца од дана достављања ове одлуке обавијести Уставни суд Босне и Херцеговине о мјерама које су предузете с циљем да се изврши ова одлука.

Налаже се Влади Унско-санског кантона, у складу са чланом 76 став 2 Правила Уставног суда Босне и Херцеговине, да апеланту у року од три мјесеца од дана достављања ове одлуке исплати износ од 1.800,00 КМ на име нематеријалне штете због тога што одлука није донесена у разумном року.

Одбацује се као недозвољена апелација Зухдије Реџића која је поднесена због тога што одлука није донесена у разумном року у предмету број Рт-28/03, у односу на члан II/3к) Устава Босне и Херцеговине и члан 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију за заштиту људских права и основних слобода због тога што је преурањена.

Одлуку објавити у «Службеном гласнику Босне и Херцеговине», «Службеним новинама Федерације Босне и Херцеговине», «Службеном гласнику Републике Српске» и «Службеном гласнику Брчко Дистрикта Босне и Херцеговине».

Образложење

I. Увод

1. Зухдија Реџић (у даљњем тексту: апелант) из Велике Кладуше, ког заступа Азиз Адилагић, адвокат из Велике Кладуше, поднио је 24. априла 2006. године апелацију Уставном суду Босне и Херцеговине (у даљњем тексту: Уставни суд) због повреда права на правично суђење у односу на доношење одлуке у разумном року и права на имовину у предмету Општинског суда у Великој Кладуши (у даљњем тексту: Општински суд) број Рт-28/03, а у вези са апелантовим захтјевом да се утврди правична накнада за некретнине које су експроприсане. Апелант је 1. новембра 2006. године допунио апелацију.

II. Поступак пред Уставним судом

2. На основу члана 25 став 2 Правила Уставног суда, од Кантоналног суда у Бихаћу (у даљњем тексту: Кантонални суд), Општинског суда и учесника у поступку, Општинске службе просторног уређења, комуналних и стамбених дјелатности (у даљњем тексту: Општинска служба), затражено је 25. јуна 2007. године да доставе одговоре на апелацију, а од Општинског суда је затражен на увид и спис број Рт-28/03.

3. Кантонални суд је одговор на апелацију доставио 4. септембра 2007. године, Општински суд 9. јула 2007. године, а општинска служба 27. септембра 2007. године. Спис је достављен Уставном суду на увид 9. јула 2007. године.

4. На основу члана 26 став 2 Правила Уставног суда, одговори на апелацију су 2. октобра 2007. године достављени апеланту.

III. Чињенично стање

5. Чињенице предмета које произилазе из списка који је достављен, као и из апелантових навода и докумената који су предочени Уставном суду, могу да се сумирају на следећи начин.

6. Сходно захтјеву тадашњег СИЗ-а за стамбену област из Велике Кладуше, а у сврху изградње пословно-стамбених објеката у Великој Кладуши, Скупштина општине Велика Кладуша је донијела Одлуку број 01-012-244/85 од 26. новембра 1985. године о подруштвљавању некретнина које су биле својина Суље Реџића, апелантовог оца. Предмет експропријације су биле некретнине које су означене као к.ч. 1158/1 њива од 5959 м², њива од 4802 м² и к.ч. 1158/2 њива од 923 м², њива од 390 м², све уписане у ПЛ 1321 КО Велика Кладуша.

7. Пред Општинском комисијом за просторно уређење између корисника експропријације и апеланта, као наследника умрлог Суље Реџића, закључен је 15. јуна 1986. године споразум о дјелимичној накнади за земљиште које је експроприсано и то по 363 динара за 1 м². С обзиром да је апелант сматрао да му припада већа накнада сходно правилима који су тад важили за њено одређивање, орган који је надлежан је цијели предмет управе доставио суду на одлучивање. Апелант је заједно с осталим предлагачима тражио накнаду од по 600,00 динара по квадратном метру, сматрајући да тако обрачунат износ одражава реалну вриједност спорне некретнине која је експроприсана. Из списка се види да је пред тадашњим Основним судом у Великој Кладуши предметни поступак вођен и током 1989. и 1990. године, али да није окончан.

8. Захтјев Општинске комисије за просторно уређење заведен је у Општинском суду под бројем 180/86, а након рата је добио ознаку Рт-32/97. Из самог списка и документације која је приложена није видљиво да ли се о предмету поступало до 21. јуна 2001. године кад је апелант, посредством пуномоћника, 29. јуна 2001.

године поднио молбу да се предмет узме у рад, а исти захтјев да се настави поступак апелантов пуномоћник је поновио и 30. априла 2003. године. Општински суд је заказао расправу за 2. јули 2003. године, а наредно рочиште за 1. октобар 2003. године. На овом рочишту суд је донио рјешење којим прекида поступак усљед смрти једног од власника непокретности која је предмет експропријације, а чији насљедници су 6. октобра 2003. године поднијели захтјев да се поступак настави.

9. На крају, Општински суд је донио Рјешење број Рт-28/03 од 11. августа 2004. године којим је одредио накнаду за земљиште које је експроприсано, односно за спорне некретнине које су експроприсане у укупном износу од 262.770,00 КМ и законске затезне камате почев од 23. маја 1986. године до коначне исплате, као и накнаду за трошкове поступка у износу од 4.160,00 КМ, те је обавезао Општину Велика Кладуша, Општински друштвени фонд за комуналну дјелатност и инфраструктуру, Стамбени фонд општине Велика Кладуша и предузеће «Агрокомерц» д.д. Велика Кладуша, да ове износе солидарно исплате предлагачима, укључујући и апеланта, у року од 15 дана од пријема одлуке, под пријетњом извршења.

10. Рјешавајући о жалбама корисника експропријације, Кантонални суд је Рјешењем број Гж-953/04 од 14. априла 2006. године уважио жалбе, рјешење које је оспорено укинуо у досуђујућем дијелу и предмет вратио првостепеном суду на поновни поступак. У допису који је 4. септембра 2007. године Уставном суду доставио Кантонални суд наведено је да је 14. априла 2006. године предмет враћен на првостепени суд и да је евидентиран под бројем 023-0-В-06-000 049.

11. Кантонални суд је у образложењу рјешења које је наведено навео да је предлагачима исплаћено укупно 4.382.862,00 динара и да је сваком предлагачу, укључујући и апеланта, тад исплаћено, на име 1/6 дијела, износ од 730.643,66 динара и да су органи управе цијели предмет доставили Општинском суду, јер су предлагачи тражили накнаду од по 600,00 динара по квадратном метру. Кантонални суд је утврдио да је првостепени суд, прије него што је извео закључак да предлагачима припада правична накнада сходно цијенама које су сада важеће за 1 м², пропустио да утврди да ли је предлагачима 15. маја 1986. године одређена и исплаћена накнада у складу с тада важећом одлуком Скупштине општине Велика Кладуша, а сходно одредби члана 56 Закона о експропријацији. Предмет се налази пред Општинским судом и још није узет у поновни рад.

IV. Релевантни прописи

12. У **Закону о парничном поступку ФБиХ** («Службене новине Федерације БиХ» број 42/98) релевантне одредбе гласе:

«Члан 10

Суд је дужан да настоји да се поступак проведе без одуговлачења и са што мање трошкова, те да онемогући сваку злоупотребу права која странкама припадају у поступку.»

13. У **Закону о парничном поступку ФБиХ** («Службене новине Федерације БиХ» број 53/03) релевантне одредбе гласе:

«Члан 10

Суд је дужан да проведе поступак без одуговлачења и са што мање трошкова, те да онемогући сваку злоупотребу права која странкама припадају у поступку.»

14. У **Закону о експропријацији** («Службени лист СРБиХ» бр. 12/87 - пречишћени текст и 38/89, те «Службени лист РБиХ» број 15/94)

«Члан 75

Послије правоснажности рјешења о експропријацији општински орган управе који је надлежан дужан је да без одлагања закаже и одржи усмену расправу за споразумно одређивање накнаде за експроприсану непокретност.

Члан 79

Ако се не постигне споразум о накнади у року од два мјесеца од дана правоснажности рјешења о експропријацији, општински орган који је надлежан доставиће правоснажно рјешење о експропријацији са свим списима и доказом о исплати власнику износа накнаде из члана 77 овог закона или о његовом полагању у судски депозит редовном суду који је надлежан на чијем подручју се налази непокретност која је експроприсана ради одређивања накнаде.

Члан 84

Поступак за одређивање накнаде за непокретност која је експроприсана је хитан.»

15. У **Закону о ванпарничном поступку** («Службене новине ФБиХ» бр. 2/98, 39/04 и 73/05) релевантне одредбе гласе:

«Члан 2

(2) У ванпарничном поступку примјерено се примјењују одредбе Закона о парничном поступку, ако законом није другачије одређено.

Члан 146

У поступку одређивања накнаде за непокретност која је експроприсана суд одређује висину накнаде за непокретност која је експроприсана кад корисник експропријације и ранији власник пред службом која је надлежна, односно органом нису постигли споразум о накнади за непокретност која је експроприсана.

Члан 147

(1) Ако учесници не постигну споразум о накнади за непокретност која је експроприсана у року од два мјесеца од дана правоснажности рјешења о експропријацији, служба која је надлежна, односно орган управе доставиће правоснажно рјешење о експропријацији са свим списима и доказима о исплати власнику понуђеног износа накнаде или о његовом полагању у депозит суда на чијем подручју се налази непокретност која је експроприсана ради одређивања накнаде.

(3) Ако служба која је надлежна, односно орган не поступи сходно одредбама става 1 овог члана учесници могу да се непосредно обрате суду који је надлежан са захтјевом да се одреди накнада.

Члан 148

(1) Поступак одређивања накнаде за непокретност која је експроприсана суд води сходно службеној дужности.

(2) Поступак из става 1 овог члана мора да се заврши што прије, а најкасније у року од 30 дана од дана покретања поступка пред судом.»

V. Апелација

а) Наводи из апелације

16. Апелант се жали да поступак утврђивања накнаде за његово земљиште које је експроприсано траје превише дуго. С обзиром да је још 1986. године, према

предлогу општинских органа управе, требало да се правично утврди висина те накнаде, недопустиво је, наводи апелант, да пропустима, најприје управних па онда и судских органа, тај поступак траје толико дуго. Апелант наводи да је неколико пута, посредством овлашћеног пуномоћника, ургирао да се донесу коначне управне и судске одлуке, али је тек Рјешењем Општинског суда број Рт-28/03 од 11. августа 2004. године донесено првостепено рјешење о предмету спора. Сама чињеница да је апелант неколико пута иницирао да се поступак настави, а ради његовог убрзања и окончања, довољно говори с каквим проблемима се апелант суочавао у овом управном и судском поступку. Због свега изнесеног, апелант сматра да му је повријеђено право на правичан поступак које је заштићено чланом II/3е) Устава Босне и Херцеговине и чланом 6 став 1 Европске конвенције због дужине трајања поступка утврђивања накнаде за некретнине које су експроприсане и право на имовину из члана II/3к) Устава Босне и Херцеговине и члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију.

в) Одговори на апелацију

17. У одговору Кантоналног суда на апелацију наводи се да је овај суд донио одлуку у предмету број Гж-953/04 од 14. априла 2006. године, а поводом жалбе која је изјављена против Одлуке Општинског суда број Рт-28/03 од 11. августа 2004. године. Одлуком Кантоналног суда, наводи се даље у одговору на апелацију, укинута је Рјешење Општинског суда број Рт-28/03 од 11. августа 2003. године и предмет је враћен 14. априла 2006. године првостепеном суду на поновни поступак. Према обавјештењу које је овај суд добио од администратора у Општинском суду наведени предмет је, након његовог упућивања са Кантоналног суда, додијељен у рад судији који више не обавља ту функцију и предмет «чека новог судију».

18. У одговору Општинског суда наводи се да је тај суд примио предмет 14. септембра 1989. године и да је заказао расправу за 13. септембар 1990. године, која је одложена због неуредног достављања, што се десило и с рочиштем које је заказано мјесец дана касније. Након тога, у предмету се није поступало због ратних околности, као и у поратном периоду, нити може да се види који је судија био задужен за спис. Тек је 2. јула 2003. године заказано рочиште о овом предмету, а првостепено рјешење је донесено 11. августа 2004. године, те је суд, након што је противник предлагача благовремено изјавио жалбу на рјешење које је донесено, цјелокупан спис прослиједио Кантоналном суду на поступак о жалби. Општински суд наводи да својим поступцима није прекршио апелантово право на правично суђење у «разумном року».

19. У одговору Општинске службе се наводи да је апеланту накнада одређена у потпуности у складу са тада важећом Одлуком број 1-012-46/86 од 1. априла 1986. године којом је предвиђено да накнада за 1 м² грађевинског подруштвењеног земљишта за уже урбано подручје износи 0,45% од просјечне тржишне цијене која је формирана у 1985. години за 1 м² стамбеног простора, што је тад представљало највећи дозвољени износ од 363 динара по 1 м², па произилази да нису повријеђена уставна права на која се апелант жали.

VI. Допустивост

20. У складу са чланом VI/3б) Устава Босне и Херцеговине, Уставни суд има апелациону надлежност у питањима која су садржана у овом уставу, кад она постану предмет спора због пресуде било ког суда у Босни и Херцеговини.

21. У складу са чланом 16 став 1 Правила Уставног суда, Уставни суд може да разматра апелацију само ако су против пресуде, односно одлуке која се њоме оспорава, исцрпљени сви дјелотворни правни лијекови који су могући сходно закону и ако се поднесе у року од 60 дана од дана кад је подносилац апелације примио одлуку о посљедњем дјелотворном правном лијеку који је користио.

22. При оцјени допустивости апелације у односу на наводне повреде уставног права на имовину из члана III/3к) Устава Босне и Херцеговине и члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију, Уставни суд је пошао од одредби члана VI/3б) Устава Босне и Херцеговине, члана 16 ст. 1 и 4 тачка 14 Правила Уставног суда.

Члан VI/3б) Устава Босне и Херцеговине гласи:

«Уставни суд, такође, има апелациону надлежност у питањима која су садржана у овом уставу, кад она постану предмет спора због пресуде било ког суда у Босни и Херцеговини.»

Члан 16 ст. 1 и 4 тачка 14 Правила Уставног суда гласе:

«1) Уставни суд може да разматра апелацију само ако су против пресуде, односно одлуке која се њоме оспорава исцрпљени сви дјелотворни правни лијекови који су могући сходно закону и ако се поднесе у року од 60 дана од дана кад је подносилац апелације примио одлуку о посљедњем дјелотворном правном лијеку који је користио.»

4) Апелација није допуштена и ако постоји неки од сљедећих случајева:

14) Апелација је преурањена».

23. Сходно одредбама које су наведене, апелација може да се поднесе само против пресуде, односно одлуке којом је поступак у одређеном предмету завршен.

24. У конкретном случају, предметни поступак је у току пред Општинским судом. Стога, имајући у виду одредбу члана 16 став 4 тачка 14 Правила Уставног суда, Уставни суд предметну апелацију одбацује као недозвољену јер је преурањена, у односу на наводе о повреди права на имовину из члана II/3к) Устава Босне и Херцеговине и члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију.

25. Даље, у складу са чланом 16 став 3 Правила Уставног суда, Уставни суд може да изнимно разматра апелацију и кад нема одлуке суда који је надлежан, уколико апелација указује на озбиљна кршења права и основних слобода која штити Устав Босне и Херцеговине или међународни документи који се примјењују у Босни и Херцеговини.

26. Уставни суд указује да у контексту апелационе надлежности Уставног суда из члана VI/3б) Устава Босне и Херцеговине, израз «пресуда» мора широко да се тумачи. Тај израз не треба само да укључује све врсте одлука и рјешења, већ и недостатак доношења одлуке кад се за такав недостатак утврди да је неуставан (види Уставни суд, Одлука број У 23/00 од 2. фебруара 2001. године објављена у «Службеном гласнику Босне и Херцеговине» број 10/01). Дакле, у складу са чланом 16 став 3 Правила Уставног суда, Уставни суд може изнимно да разматра апелацију и кад нема одлуке суда који је надлежан, уколико апелација указује на озбиљна кршења права и основних слобода која штити Устав Босне и Херцеговине или међународни споразуми који се примјењују у Босни и Херцеговини.

27. Уставни суд, полазећи од праксе Европског суда за људска права на подручју исцрпљивања правних лијекова, истиче да приликом примјене правила из члана 16 став 1 Правила Уставног суда то правило мора да се примјењује уз одређен степен флексибилности и без претјераног формализма (види Европски суд за људска права, *Cardot против Француске*, пресуда од 19. марта 1991. године, серија А, број 200, став 34). Уставни суд наглашава да правило исцрпљивања правних лијекова који су могући сходно закону није апсолутно, нити може да се примјењује аутоматски, те приликом испитивања да ли је било поштовано битно је да се узму у обзир одређене

околности сваког појединог предмета (види Европски суда за људска права, *Van Oosterwijk против Белгије*, пресуда од 6. децембра 1980. године, серија А, број 40, став 35). То, између осталог, значи да мора реално да се узме у обзир не само да постоје формална правна средства у правном систему, већ и свеукупни правни и политички контекст као и апелантове личне прилике.

28. Апелант се позива на своје право из члана 6 став 1 Европске конвенције које садржи право на «суђење у разумном року» зато што поступак пред судом и органима управе траје непримјерено дуго. Имајући у виду околности које су наведене, Уставни суд примјећује да у Босни и Херцеговини, у конкретном случају у Федерацији Босне и Херцеговине, не постоји дјелотворно правно средство које би омогућило апеланту да се жали због дужине трајања управног поступка (види, *mutatis mutandis*, Европски суда за људска права, *Tome Mata против Португала*, апликација број 32082/98, ECHR 1999-IX).

29. Уставни суд истиче да на појединца не може да се стави претјеран терет да сам открива који је најдјелотворнији пут којим би могао да дође до остварења својих права. Такође, Уставни суд запажа да је један од основних постулата Европске конвенције да правна средства која појединцу стоје на располагању треба да буду лако доступна и остварљива, те да пропуст у организацији правног и судског система државе, који угрожава заштиту индивидуалних права, не може да се припише појединцу. Поред тога, дужност државе је да организује свој правни систем тако да омогући судовима и јавним властима да се повинују захтјевима и условима Европске конвенције (види Европски суда за људска права, *Zanghi против Италије*, пресуда од 19. фебруара 1991. године, серија А, број 194, став 21).

30. Имајући у виду одредбе члана VI/3б) Устава Босне и Херцеговине, члана 16 ст. 1, 2 и 4 Правила Уставног суда, Уставни суд је утврдио да предметна апелација испуњава услове у погледу допустивости у односу на повреду права на правично суђење из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 Европске конвенције.

VII. Меритум

31. Апелант се жали да његов предмет ради одређивања накнаде за непокретности које су експроприсане није завршен у «разумном року», те да му је тако повријеђено право на правичан поступак које је заштићено чланом II/3е) Устава Босне и Херцеговине и чланом 6 став 1 Европске конвенције.

Право на правичан поступак

Члан II/3 Устава Босне и Херцеговине у релевантном дијелу гласи:

«Сва лица на територији Босне и Херцеговине уживају људска права и слободе из става 2 овог члана што укључује:

[...]

е) Право на правично саслушање у грађанским и кривичним стварима и друга права у вези с кривичним поступком.»

Члан 6 став 1 Европске конвенције у релевантном дијелу гласи:

«1. Приликом утврђивања грађанских права и обавеза или основаности било какве кривичне оптужбе против њега, свако има право на правично суђење и јавну расправу у разумном року пред независним и непристрасним, законом установљеним судом. [...]»

Примјенљивост члана 6 став 1 Европске конвенције

32. У конкретном случају је потребно, прије свега, да се одговори на питање да ли предметни поступак има карактер «спора» у ком су утврђивана апелантова «грађанска права и обавезе». Уставни суд подсјећа на сопствену јуриспруденцију и праксу Европског суда за људска права сходно којој појам «спора», у смислу значења члана 6 став 1 Европске конвенције, подразумијева «све поступке чији је резултат пресудан за приватна права и обавезе», чак и кад се поступак тиче спора између појединца и јавне власти која дјелује у оквиру својих овлашћења (види Уставни суд, Одлука АП 540/04 од 18. јануара 2005. године, став 20, и Европски суд за људска права, *Ringeisen против Аустрије*, пресуда од 28. јуна 1978. године, серија А, број 13, став 94).

33. У конкретном случају, поступак се односи на питање утврђивања правичне накнаде апеланту за некретнине које су експроприсане, па стога, Уставни суд сматра да је члан 6 став 1 Европске конвенције примјенљив.

Период који се узима у обзир

34. Уставни суд, прије свега, подсјећа на константну праксу бивше Комисије за људска права (у даљњем тексту: бивша Комисија) и Европског суда за људска права

у односу на предмете о дужини поступка у којима су поступци покренути прије него што су органи Европске конвенције засновали своју временску надлежност. Бивша Комисија и Европски суд сматрају да период који се узима у обзир у сврху жалбе у погледу дужине трајања поступка почиње даном кад је заснована њихова временска надлежност, а у оцјењивању разумности времена које је надмашило тај датум мора да се узме у обзир стадијум поступка који се достигао до тог датума (види Европски суд за људска права, *Foti и други*, пресуда од 10. децембра 1982. године, серија А, број 56, став 53; *Styranowski v. Poland* број 28616/95 ЕCHR 1998-VIII).

35. Слично томе, Уставни суд је у сопственој пракси у вези с предметима у којима се апеланти жале да поступак траје неразумно дуго закључио да нема надлежност да разматра период који је претходио 14. децембру 1995. године као датуму кад је Устав Босне и Херџеговине ступио на правну снагу, већ испитује само поступак који се водио након тог датума, будући да само тај период, *ratione temporis*, спада у надлежност Уставног суда.

36. У конкретном случају, Уставни суд запажа да је поступак за утврђивање правичне накнаде за земљиште које је експроприсано започео 26. новембра 1985. године и до данас није правоснажно окончан. Дакле, поступак утврђивања накнаде за земљиште које је експроприсано траје 21 годину и 11 мјесеци, а до данас није правоснажно окончан. Имајући у виду сопствену јуриспруденцију и праксу Европског суда, Уставни суд ће да испита поступак у периоду од 14. децембра 1995. године па даље.

37. Полазећи од критеријума који су утврђени праксом Европског суда за људска права, Уставни суд истиче да се разумност трајања поступка оцјењује сагледавањем и оцјеном свих околности предмета, узимајући нарочито у обзир сложеност предмета, понашање странака у поступку, с једне стране, и суда и јавних власти с друге стране (види Европски суд за људска права, *Vernillo против Француске*, пресуда од 20. фебруара 1981. године, серија А, број 198, став 30; *Zimmermann и Steiner*, пресуда од 13. јула 1983. године, став 24).

а) Сложеност предмета

38. Уставни суд наглашава да сложеност поступка мора да се разматра с обзиром на чињенични и правни аспект предметног спора, тј. доказа које редовни судови морају да изведу и процијене у свјетлу правне природе спора. Уставни суд запажа да

се у конкретном случају ради о поступку утврђивања правичне накнаде апеланту за земљиште које је експроприсано. Такође, Уставни суд наглашава да су у предметном поступку укључене само двије стране, те не сматра да апелантов случај може да се опише као нарочито сложен, како у погледу чињеничног стања, тако и у погледу правних питања.

b) Понашање апеланта

39. Уставни суд истиче да у судским предметима која се тичу грађанских права појединаца поступак у разумном року зависи и од понашања стране која учествује у поступку (види Одлуку бивше Европске комисије за људска права, No. 11541/85 од 12. априла 1989. године, ОИ 70). У конкретном случају, Уставни суд запажа да је апелант више пута ургирао да се заврши поступак утврђивања накнаде за земљиште које је експроприсано. Дакле, апелант је користио правна средства која су му била на располагању у оквиру Закона о парничном поступку и Закона о ванпарничном поступку, да би у што краћем року дошао до одлуке. Уставни суд, дакле, не налази у апелантовом понашању елементе који би указивали да је на било који начин допринио свеукупној дужини конкретног поступка. Покретањем захтјева, посредством пуномоћника, да се настави поступак и да се потврди правилност раније одређене правичне накнаде за земљиште које је експроприсано, апелант је показао разуман приступ усмјерен ка томе да се ова правна ствар што прије оконча.

c) Понашање јавних власти

40. Како је раније изложено, вођење предмета ради утврђивања правичне накнаде за земљиште које је експроприсано да би се утврдиле чињенице које нису нарочито сложене резултовало је укупним трајањем поступка од 21 годину и 11 мјесеци, а у релевантном периоду 11 година и 11 мјесеци, што је период који се, у принципу, у сличним предметима овакве сложености узима као претјеран.

41. Уставни суд сматра да не постоји разумно и објективно оправдање за овакво дјеловање судских органа који су надлежни, те да период одлучивања о правичној накнади за земљиште које је експроприсано не може да се сматра «разумним» у смислу члана 6 став 1 Европске конвенције. До 1990. године суд је, како произилази из самог списка и документације која је приложена, настојао да оконча спор, али су рочишта одлагана, наводно због неуредног достављања. У току рата суд није уопште поступао у овом предмету. Након рата, изузев навода да је поступајући судија одселио

из Велике Кладуше, као и чињенице да у одговору на апелацију Општинског суда уопште није наведено који је судија био задужен за наставак судског поступка, није дато разумно објашњење због чега суд није поступао, све до ургенције апелантовог пуномоћника, која је поднесена 2001. године. Као што је раније наведено, упркос апелантовим ургенцијама да се поступак оконча, Општински суд је првостепено рјешење донио тек 11. августа 2004. године. На основу изложеног, Уставни суд сматра да овако непримјерено дуго трајање поступка може у цијелости да се стави на терет судским органима који су надлежни, па оправдано може да се сматра да су судски органи у конкретном случају одговорни за дужину поступка у овом предмету. Уставни суд сматра да су одуговлачењу поступка највише допринијели редовни судови који су водили поступак, посебно Општински суд.

42. Имајући у виду наведено, Уставни суд се позива на свој став који је изнесен у Одлуци У 23/00 од 2. фебруара 2001. године («Службени гласник Босне и Херцеговине» број 10/01) који у свом релевантном дијелу гласи: *«Уколико суд не донесе одлуку у меритуму у року од пет година а да не изнесе било какво оправдање, долази до кршења апелантовог права на утврђивање његових/њених права помоћу суда у разумном року [...]»*. С обзиром да поступак у овом предмету још увијек није завршен, Уставни суд закључује да је повријеђено апелантово право да се донесе мериторна одлука у «разумном року», за шта се одговорним сматрају редовни судови. Уставни суд мора да нагласи да је за правни систем од фундаменталне важности да се води поступак у оквиру разумног времена, јер свако непотребно одуговлачење често доводи до, *de facto*, лишавања појединца његових права и губитка дјелотворности и повјерења у правни систем.

43. С обзиром на чињеницу да поступак за одређивање правичне накнаде за земљиште које је експроприсано у релевантном периоду траје 11 година и 11 мјесеци и да за трајање поступка одговорност може, у цијелости, да се припише судовима који су надлежни, Уставни суд закључује да је дошло до повреде права на «суђење у разумном року» као једном од елемената права на правично суђење из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције.

Питање компензације

44. Апелант је тражио накнаду нематеријалне штете због кршења уставног права на суђење у «разумном року». У складу са чланом 76 став 2 Правила Уставног суда, Уставни суд изузетно, на апелантов захтјев, може да одреди накнаду на име

нематеријалне штете, с тим што Уставни суд подсјећа да се, за разлику од поступака пред редовним судовима, односно управним органима, овдје ради о симболичним износима у посебним случајевима кршења загарантованих права (види Уставни суд, Одлука број АП 938/04 од 17. новембра 2005. године).

45. У складу с наведеном одлуком Уставног суда и заузетим ставом сходно ком апелантима у Босни и Херцеговини као накнаду на име нематеријалне штете треба да се исплати износ од приближно 150 КМ за сваку годину за коју су органи који су надлежни одлагали доношење одлуке, Уставни суд је у конкретном случају одредио да се апеланту исплати износ од 1.800,00 КМ, дакле, по 150 КМ за сваку годину одлагања доношења одлуке у «разумном року» (види Комисија за људска права при Уставном суду Босне и Херцеговине, Одлука број СН/99/1888 од 8. и 9. марта 2005. године). Овај износ апеланту је дужан да исплати Унско-сански кантон у року од три мјесеца од дана кад је донесена ова одлука.

VIII. Закључак

46. Уставни суд закључује да постоји повреда права на правичан поступак у «разумном року» из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције кад поступак за утврђивање накнаде за земљиште које је експроприсано није окончан ни након 11 година и 11 мјесеци, а такво неоправдано трајање свеукупног поступка може, у цијелости, да се припише понашању судских органа који су надлежни.

47. На основу члана 61 ст. 1 и 2 Правила Уставног суда, Уставни суд је одлучио као у диспозитиву ове одлуке.

48. Сходно члану VI/4 Устава Босне и Херцеговине, одлуке Уставног суда су коначне и обавезујуће.

Предсједница
Уставног суда Босне и Херцеговине
Хатица Хаџиосмановић

Predmet broj AP 1315/06

**ODLUKA O
DOPUSTIVOSTI I
MERITUMU**

Apelacija Senade Dežmić, Enise
Rustemović-Avdić i Senije Dežmić
podnesena protiv Presude Kantonal-
nog suda u Tuzli broj Gž-1546/05
od 11. aprila 2005. godine

Odluka od 8. novembra 2007. godine

Ustavni sud Bosne i Hercegovine u Vijeću od pet sudija u predmetu broj **AP 1315/06**, rješavajući apelaciju **Senade Dežmić, Enise Rustemović-Avdić i Senije Dežmić**, na osnovu člana VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, člana 59. stav 2. alineja 2, člana 61. st. 1. i 2. i člana 64. stav 1. Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine («Službeni glasnik Bosne i Hercegovine» broj 60/05), u sastavu:

Hatidža Hadžiosmanović, predsjednica

Miodrag Simović, potpredsjednik

Valerija Galić, potpredsjednica

Mato Tadić, sudija

Seada Palavrić, sutkinja

na sjednici održanoj 8. novembra 2007. godine donio je

ODLUKU O DOPUSTIVOSTI I MERITUMU

Usvaja se apelacija Senade Dežmić, Enise Rustemović-Avdić i Senije Dežmić.

Utvrđuje se povreda prava na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda.

Ukida se Presuda Kantonalnog suda u Tuzli broj GŽ-1546/05 od 11. aprila 2005. godine.

Predmet se vraća Kantonalnom sudu u Tuzli, koji je dužan po hitnom postupku donijeti novu odluku, u skladu sa članom II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i članom 6. stav 1. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda.

Nalaže se Kantonalnom sudu u Tuzli da, u skladu sa članom 74. stav 5. Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, u roku od tri mjeseca od

dana dostavljanja ove odluke obavijesti Ustavni sud Bosne i Hercegovine o preduzetim mjerama s ciljem izvršenja ove odluke.

Odluku objaviti u «Službenom glasniku Bosne i Hercegovine», «Službenim novinama Federacije Bosne i Hercegovine», «Službenom glasniku Republike Srpske» i «Službenom glasniku Distrikta Brčko Bosne i Hercegovine».

Obrazloženje

I. Uvod

1. Senada Dežmić, Enisa Rustemović-Avdić i Senija Dežmić (u daljnjem tekstu: apelantice) iz Tuzle, koje zastupa Muriz Gurda, advokat iz Kladnja, podnijele su 5. maja 2006. godine apelaciju Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Ustavni sud) protiv Presude Kantonalnog suda u Tuzli (u daljnjem tekstu: Kantonalni sud) broj Gž-1546/05 od 11. aprila 2005. godine.

II. Postupak pred Ustavnim sudom

2. Na osnovu člana 22. st. 1. i 2. Pravila Ustavnog suda, od Kantonalnog suda i učesnika u postupku, Tuzlanskog kantona (u daljnjem tekstu: tuženi), zatraženo je 10. maja 2006. godine da dostave odgovore na apelaciju. Kantonalni sud je dostavio odgovor na apelaciju 26. maja 2006. godine, a tuženi je dostavio odgovor na apelaciju 30. maja 2006. godine.

3. Na osnovu člana 26. stav 2. Pravila Ustavnog suda, odgovori na apelaciju dostavljeni su apelanticama 16. marta 2007. godine.

III. Činjenično stanje

4. Činjenice predmeta koje proizlaze iz navoda apelantica i dokumenata predočenih Ustavnom sudu mogu se sumirati na sljedeći način.

5. Apelantice su 14. aprila 2005. godine podnijele tužbu Općinskom sudu u Živinicama - Odjeljenje u Kladnju (u daljnjem tekstu: Općinski sud) protiv tuženog radi isplate regresa. U historijatu tužbe apelantice su istakle da su bile i još uvijek su zaposlenice Općinskog suda za prekršaje Kladanj, da su 2002, 2003. i 2004. godine koristile godišnji

odmor na osnovu rješenja tuženog o korištenju godišnjeg odmora. Tuženi nije osigurao sredstva, niti je apelanticama isplatio naknadu za korištenje godišnjeg odmora (regres za 2002. i 2003. godinu), a za 2004. godinu tuženi je apelanticama isplatio iznose od po 200 konvertibilnih maraka (u daljnjem tekstu: KM), na osnovu Odluke Vlade Tuzlanskog kantona o isplati naknade plaće za korištenje godišnjeg odmora iz budžeta Tuzlanskog kantona za 2004. godinu, na osnovu koje je Općinski sud donio Rješenje o isplati regresa pod brojem Su: 96/04 od 30. jula 2004. godine.

6. Općinski sud, postupajući povodom tužbe, donio je Presudu broj P-15/05-K od 5. septembra 2005. godine, kojom je obavezao tuženog da apelanticama na ime regresa za 2002. i 2003. i razlike regresa za 2004. godinu isplati po 1.292,01 KM sa zakonskim zateznim kamatama i troškovima postupka. Općinski sud, nakon provedenog dokaznog postupka, utvrdio je da apelanticama nije isplaćen regres za godišnji odmor za 2002. i 2003. godinu i razlika za 2004. godinu, na šta imaju pravo prema odredbama Kolektivnog ugovora za službenike organa uprave i sudske vlasti u Federaciji Bosne i Hercegovine («Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine» br. 23/00 i 50/00, u daljnjem tekstu: Kolektivni ugovor). Prema stavu suda, navedeni ugovor je obavezujući za strane potpisnice, kao i strane koje su mu naknadno pristupile, bez obzira na vrijeme prihvatanja, kako je regulirano članom 115. Zakona o radu, pa je sud odbacio navode tuženog da se visina isplate regresa određuje prema finansijskim mogućnostima budžeta Tuzlanskog kantona, kao i da ne postoji propis ili akt kojim je utvrđena njegova visina. Sud se pozvao na član 32. Kolektivnog ugovora u kojem je navedeno da službenicima u organima uprave i sudske vlasti u Federaciji BiH pripada naknada plaće za korištenje godišnjeg odmora (regresa) u visini od najmanje 70% njihove plaće ili najmanje u visini prosječne plaće u Federaciji BiH za prethodna tri mjeseca prije donošenja odluke o regresu, ako je to za službenike povoljnije.

7. Odlučujući o žalbi tuženog, Kantonalni sud je donio Presudu broj GŽ-1546/05 od 11. aprila 2006. godine kojom je žalbu tuženog uvažio, prvostepenu presudu preinačio i odbio tužbeni zahtjev apelantica kao neosnovan, te im naložio da tuženom naknade troškove postupka.

8. U obrazloženju drugostepene presude Kantonalni sud je naveo da se Opći kolektivni ugovor za teritoriju Federacije BiH (u daljnjem tekstu: Opći kolektivni ugovor) primjenjivao do stupanja na snagu Kolektivnog ugovora. Iz preambule proizlazi da tuženi nije potpisnik Kolektivnog ugovora, pa ga taj ugovor nije obavezivao do 2. aprila 2002. godine, kada je na osnovu Sporazuma o uređenju odnosa u primjeni Kolektivnog ugovora za službenike

u organima uprave i sudske vlasti u Federaciji BiH (u daljnjem tekstu: Sporazum), zaključenog između Vlade Tuzlanskog kantona i Samostalnog sindikata službenika organa uprave i sudske vlasti u Federaciji BiH, pristupio navedenom ugovoru. Odredbom člana 2. navedenog sporazuma ugovorne strane su se složile da odgode primjenjivanje odredbe člana 32. Kolektivnog ugovora dok se u budžetu ne osiguraju potrebna finansijska sredstva i steknu uvjeti za njegovu potpunu primjenu. Dalje, Kantonalni sud je naveo da je članom 4. Sporazuma predviđeno da će se isplata regresa regulirati prema mogućnostima tuženog u tekućoj godini, a članom 5. Sporazuma je regulirano da će strane potpisnice dva mjeseca prije isteka tekuće godine pristupiti pregovorima za sljedeću budžetsku godinu radi potpunog primjenjivanja i provođenja člana 32. Kolektivnog ugovora, a ukoliko se dogovor ne postigne, nastali radni spor povjerit će se na odlučivanje arbitraži. Samostalni sindikat službenika organa uprave i sudske vlasti u Federaciji BiH nije pokrenuo kolektivni radni spor, a tuženi je svojom odlukom odobrio isplaćivanje regresa za 2004. godinu u iznosu od 200 KM, a takvu odluku nije donio za 2002. i 2003. godinu. Stoga je Kantonalni sud zaključio da je Općinski sud pogrešno primijenio odredbe člana 32. Kolektivnog ugovora kada je naložio tuženom da isplati apelanticama regres za 2002. i 2003. godinu i razliku regresa za 2004. godinu.

IV. Apelacija

a) Navodi iz apelacije

9. Apelantice smatraju da im je odlukom Kantonalnog suda povrijeđeno pravo na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda (u daljnjem tekstu: Evropska konvencija) u vezi sa pravom na zabranu diskriminacije i pravo na imovinu iz člana II/3. k) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju. Ističu da je Kantonalni sud kao osnovni razlog za odbijanje tužbenog zahtjeva naveo Sporazum o uređenju odnosa o primjeni Kolektivnog ugovora za službenike u organima uprave i sudske vlasti u Federaciji BiH. Apelantice navode da je sud pogrešno ocijenio značaj i učinke navedenog sporazuma. Apelantice se, također, žale da sud nije uopće trebalo da bazira presudu na navedenom sporazumu. Naime, tuženi je u odgovoru na tužbu kao dokaz predložio navedeni sporazum, ali tuženi nije bio prisutan ni na pripremnom ročištu, ni na glavnoj raspravi, čime su povrijeđeni čl. 4, 7. i 14. Zakona o parničnom postupku. Prema tome, Kantonalni sud je zasnovao presudu na nezakonitom dokazu. Također, apelantice ističu da im je povrijeđeno pravo na zabranu diskriminacije, jer je gotovo isti sastav sudskog vijeća donosio različite odluke (u drugim slučajevima u

korist tužioca). Kad je riječ o povredi prava na imovinu, apelantice smatraju da je, zbog odbijajuće presude Kantonalnog suda, povrijeđeno to njihovo pravo. One ističu da im je pravo na regres zagantirano Općim kolektivnim ugovorom, te ne može nikako biti «suspendirano». Međutim, iz navoda apelacije proizlazi da se apelantice žale na pogrešnu primjenu materijalnog prava u vezi sa primijenjenim Sporazumom i na neprimjenjivanje Općeg kolektivnog ugovora i Kolektivnog ugovora.

10. Apelantice su predložile Ustavnom sudu da usvoji apelaciju, poništi drugostepenu presudu i potvrdi prvostepenu presudu ili predmet vrati na ponovno suđenje drugostepenom sudu.

b) Odgovor na apelaciju

11. U svom odgovoru na apelaciju Kantonalni sud je istakao da su navodi apelacije neosnovani, te je predložio da se apelacija odbije. Kad je riječ o navodima o donošenju presude na nezakonom dokazu, Kantonalni sud je naveo da je ovaj dokaz uvršten u dokazni materijal na pripremnom ročištu na prijedlog tuženog, a apelantice su na glavnoj raspravi predložile da se izvedu svi dokazi koji su uvršteni u dokazni materijal na pripremnom ročištu. U pogledu ostalih navoda Kantonalni sud je u svemu ostao pri stavovima iz drugostepene presude.

12. Tuženi je u odgovoru na apelaciju istakao da je Kantonalni sud pravilno utvrdio činjenično stanje i pravilno primijenio materijalno pravo kada je odbio tužbeni zahtjev apelantica. Kolektivni ugovor nije mogao obavezivati tuženog, jer ga on nije potpisao, a Sporazumom od 2. aprila 2002. godine odgođeno je primjenjivanje odredaba Kolektivnog ugovora koji se odnosi na plaće. Dalje, tuženi je istakao da je Uredbom Vlade Tuzlanskog kantona o načinu i postupku utvrđivanja plaća, naknadama i drugim materijalnim pitanjima službenika organa uprave («Službene novine Tuzlanskog kantona» br. 6/02 i 15/03) propisano da će se regres isplaćivati u skladu sa mogućnostima budžeta. Prema navodima tuženog, nije opravdan ni stav apelantica o povredi prava u vezi sa izvođenjem dokaza. Tuženi je predložio da Ustavni sud odbije apelaciju kao neosnovanu.

V. Relevantni propisi

13. **Zakon o radnim odnosima i plaćama službenika organa uprave u Federaciji Bosne i Hercegovine** («Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine» broj 13/98) u relevantnom dijelu glasi:

«Član 1.

Ovim zakonom uređuju se osnovna prava, obaveze, odgovornost, plaće i druge naknade iz radnog odnosa službenika u organima uprave Federacije Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Federacija) i organima uprave kantona - županija, odnosno u službama za upravu grada i općina (u daljnjem tekstu: organi uprave i službe za upravu) i drugim organima i službama određenim ovim zakonom.

Član 7.

Na prava, obaveze i odgovornosti iz radnog odnosa koji nisu uređeni ovim zakonom primjenjuju se opći propisi o radu i kolektivni ugovori.

Član 168.

(1) Odredbe člana 1. do 137. ovog zakona primjenjuju se i na namještenike u organima uprave i službama za upravu, kao i na službenike i namještenike u službama organa zakonodavne vlasti, organa izvršne vlasti, organima sudske vlasti, tužilaštvima, pravobranilaštvima, ustanovama za izvršenje krivičnih sankcija, zatvorima i u drugim institucijama kantona - županije, grada i općine, ako drugim federalnim zakonom nije drukčije određeno.»

14. Zakon o radnim odnosima i plaćama službenika organa uprave Tuzlanskog kantona («Službene novine Tuzlanskog kantona» broj 14/01) u relevantnom dijelu glasi:

«Član 1.

(1) Ovim zakonom reguliraju se prava, obaveze i odgovornosti, plaće i druga primanja iz radnog odnosa službenika i namještenika u organima uprave i upravnim ustanovama (u daljnjem tekstu: organi uprave) Tuzlanskog kantona.

Član 2.

(2) Na ostala prava, obaveze i odgovornosti iz radnog odnosa, koji nisu uređeni ovim zakonom, primjenjuju se odredbe članova od 1. do 137. Zakona o radnim odnosima i plaćama službenika organa uprave u Federaciji Bosne i Hercegovine («Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine» broj 13/98) i kolektivni ugovor.

Član 23.

(2) Pored plaće, službenicima pripadaju naknade i druga primanja u skladu sa zakonom i kolektivnim ugovorom.

Član 30.

Službenicima pripada naknada za prijevoz na posao i sa posla, ishranu u toku rada, regres za godišnji odmor, kao i druga primanja i naknade po osnovu rada u skladu sa propisima i kolektivnim ugovorom.

Član 32.

(2) Na ostala pitanja u vezi sa plaćama i drugim primanjima i naknadama po osnovu rada, koja nisu utvrđena ovim zakonom, primjenjuju se opći propisi o radu i kolektivni ugovor.

Član 34.

(1) Odredbe ovog zakona shodno se primjenjuju na zaposlena lica u specijaliziranim organizacijama, agencijama i fondovima, kao i u stručnim i drugim službama koje osniva Skupština ili Vlada Kantona, u Kabinetu predsjednika Kantona, Kabinetu predsjednika Vlade, u službama za upravu i drugim službama općine na području Kantona koje izvršavaju prenesene poslove iz nadležnosti Kantona, pravnim licima koja vrše javna ovlaštenja, sudovima, tužilaštvima, pravobranilaštvima, sudovima za prekršaje, kantonalnim ustanovama za izvršenje krivičnih i prekršajnih sankcija i zaštitnih mjera, drugim kantonalnim ili općinskim institucijama, ako za pojedine od tih organa, službi i institucija posebnim zakonom ili drugim propisom nije drugačije određeno.»

15. **Zakon o radu** («Službene novine FBiH» br. 43/99, 32/00 i 29/03) u relevantnom dijelu glasi:

«Član 117.

Na izmjene i dopune kolektivnih ugovora primjenjuju se odredbe ovog zakona koje važe i za njihovo donošenje.

Član 119.

Kolektivni ugovor zaključen za teritoriju Federacije objavljuje se u 'Službenim novinama Federacije BiH', a za područje jednog ili više kantona u službenom glasilu kantona.»

16. Kolektivni ugovor za službenike organa uprave i sudske vlasti u Federaciji Bosne i Hercegovine («Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine» broj 23/00) u relevantnom dijelu glasi:

«Član 32.

Službeniku pripada naknada plaće za korištenje godišnjeg odmora (regres) najmanje u visini 70% njegove plaće ili najmanje u visini prosječne plaće isplaćene u Federaciji za prethodna tri mjeseca prije donošenja odluke o regresu, ako je to za službenika povoljnije.

Član 73.

(1) Ovaj ugovor smatra se zaključenim i stupa na snagu kada ga potpišu ovlašteni potpisnici.

(2) Ovom ugovoru mogu naknadno pristupiti i drugi organi uprave, organi sudske vlasti i službe za upravu, odnosno upravne organizacije ili javne ustanove koji prihvataju odredbe ovog ugovora.

Član 74.

(1) Prijedlog za izmjene i dopune ovog ugovora mogu dati u ime organa uprave, sudske vlasti i javnih službi: Vlada Federacije i najmanje 1/3 vlada kantona, potpisnika ovog ugovora i Sindikat.»

17. Opći kolektivni ugovor za teritoriju Federacije («Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine» broj 19/00) u relevantnom dijelu glasi:

«Član 1.

(1) Općim kolektivnim ugovorom za teritoriju Federacije BiH (u daljnjem tekstu: kolektivni ugovor) uređuju se osnovna prava i obaveze zaposlenika i poslodavaca u oblasti radnih odnosa koji nisu regulirani Zakonom o radu.

(2) Potpisnice kolektivnog ugovora saglasne su:

da se ovaj kolektivni ugovor primjenjuje u svim preduzećima sa državnim, odnosno većinskim državnim kapitalom, na teritoriji Federacije BiH;

Član 13.

Zaposleniku pripada regres za korištenje godišnjeg odmora u visini od najmanje 70% prosječne plaće ostvarene u Federaciji BiH, prema posljednjim objavljenim podacima Federalnog zavoda za statistiku.»

18. Sporazum o uređenju odnosa o primjeni Kolektivnog ugovora za službenike u organima uprave i sudske vlasti u FBiH, koji su zaključili Vlada Tuzlanskog kantona i Samostalni sindikat službenika organa uprave i sudske vlasti u FBiH 2. aprila 2002. godine u Tuzli, u relevantnom dijelu glasi:

«Član 1.

Ovim sporazumom bliže se uređuju odredbe i pitanja provođenja i primjene u praksi Kolektivnog ugovora za službenike u organima uprave i sudske vlasti u Federaciji BiH (u daljnjem tekstu: Kolektivni ugovor) koji se odnose na poglavlje 'V - Plaće i dodaci na plaće i naknade po osnovu rada' za područje Tuzlanskog kantona, a za članove sindikata, zaposlene u službama i tijelima organa uprave i sudske vlasti Tuzlanskog kantona (u daljnjem tekstu: službenici).

Član 2 .

Sporazumne strane su saglasne da se odgodi primjena odredaba Kolektivnog ugovora, i to članova 24, 31. i 32. iz poglavlja V - Plaće i dodaci na plaće i naknade po osnovu rada dok se u budžetu Tuzlanskog kantona ne osiguraju potrebna finansijska sredstva i steknu uvjeti za potpunu primjenu Kolektivnog ugovora za službenike organa uprave i sudske vlasti.

Član 4 .

Isplata regresa službenicima će biti regulirana na isti način kao i za sve druge budžetske korisnike, prema mogućnostima budžeta Tuzlanskog kantona, u tekućoj kalendarskoj godini, a u skladu sa Općim kolektivnim ugovorom.»

19. U Zakonu o parničnom postupku Federacije Bosne i Hercegovine («Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine» br. 53/03, 73/05 i 19/06) relevantne odredbe glase:

«Član 4.

Sud odlučuje o tužbenom zahtjevu, u pravilu, na osnovu usmene, neposredne i javne rasprave.

Član 7.

(1) Stranke su dužne da iznesu sve činjenice na kojima zasnivaju svoje zahtjeve i da izvode dokaze kojima se utvrđuju te činjenice.

Član 14.

Ako za pojedine radnje nije zakonom određen oblik u kome se mogu preduzeti, stranke preduzimaju parnične radnje pismeno izvan ročišta, ili usmeno na ročištu.»

VI. Dopustivost

20. U skladu sa članom VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, Ustavni sud, također, ima apelacionu nadležnost u pitanjima koja su sadržana u ovom ustavu kada ona postanu predmet spora zbog presude bilo kojeg suda u Bosni i Hercegovini.

21. U skladu sa članom 16. stav 1. Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud može razmatrati apelaciju samo ako su protiv presude, odnosno odluke koja se njome osporava, iscrpljeni svi djelotvorni pravni lijekovi mogući prema zakonu i ako se podnese u roku od 60 dana od dana kada je podnosilac apelacije primio odluku o posljednjem djelotvornom pravnom lijeku kojeg je koristio.

22. U konkretnom slučaju predmet osporavanja apelacijom je Presuda Kantonalnog suda broj GŽ-1546/05 od 11. aprila 2006. godine protiv koje nema drugih djelotvornih pravnih lijekova mogućih prema zakonu. Zatim, osporenu presudu apelantice su primile 26. aprila 2006. godine, a apelacija je podnesena 5. maja 2006. godine, dakle, u roku od 60 dana, kako je propisano članom 16. stav 1. Pravila Ustavnog suda. Konačno, apelacija ispunjava i uvjete iz člana 16. st. 2. i 4. Pravila Ustavnog suda, jer nije očigledno (*prima facie*) neosnovana, niti postoji neki drugi formalni razlog zbog kojeg apelacija nije dopustiva.

23. Imajući u vidu odredbe člana VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, člana 16. st. 1, 2. i 4. Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je utvrdio da predmetna apelacija u odnosu na Presudu Kantonalnog suda broj GŽ-1546/05 od 11. aprila 2006. godine ispunjava uvjete u pogledu dopustivosti.

VII. Meritum

24. Apelantice osporavaju Presudu Kantonalnog suda, tvrdeći da je tom presudom povrijeđeno njihovo pravo na saslušanje u građanskim i krivičnim stvarima, kao sastavni

dio prava na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije, u vezi sa diskriminacijom, i pravo na imovinu iz člana II/3.k) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju.

Pravo na pravično suđenje

25. Član II/3. Ustava Bosne i Hercegovine u relevantnom dijelu glasi:

«Sva lica na teritoriji Bosne i Hercegovine uživaju ljudska prava i slobode iz stava 2. ovog člana, što uključuje:

(...)

e) Pravo na pravično saslušanje u građanskim i krivičnim stvarima i druga prava u vezi sa krivičnim postupkom.»

26. Član 6. stav 1. Evropske konvencije u relevantnom dijelu glasi:

«1. Prilikom utvrđivanja građanskih prava i obaveza ili osnovanosti bilo kakve krivične optužbe protiv njega svako ima pravo na pravično suđenje i javnu raspravu u razumnom roku pred nezavisnim i nepristranim, zakonom ustanovljenim sudom.»

27. Postupak pred redovnim sudovima u konkretnom slučaju odnosi se na utvrđivanje naknade na ime regresa za godišnji odmor, koja pripada apelanticama kao pravo iz radnog odnosa.

28. U odgovoru na pitanje da li je član 6. Evropske konvencije primjenjiv na konkretni slučaj valja podsjetiti na dosadašnju praksu institucija koje su u Bosni i Hercegovini odlučivale o zaštiti osnovnih prava i sloboda garantiranih Evropskom konvencijom i izvesti neosporan zaključak da se sporovi iz radnih odnosa tiču «građanskih prava i obaveza», te da se na postupke u vezi sa radnim odnosom i pravima iz radnog odnosa primjenjuje član 6. Evropske konvencije (CH/99/2007, *Rakita protiv Federacije Bosne i Hercegovine*, Odluka o prihvatljivosti i meritumu od 31. marta 2003. godine, tačka 51; CH/99/3015, *Sulejman Ahmetašević protiv Federacije Bosne i Hercegovine*, Odluka o prihvatljivosti od 7. marta 2005. godine, tačka 15. *et sequ*). Ustavni sud, stoga, ima nadležnost da ispita da li je postupak bio u skladu sa standardima iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije.

29. Apelantice se u konkretnom slučaju žale na povredu prava na saslušanje u građanskim stvarima kao sastavnog dijela prava na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne

i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije, jer je Kantonalni sud, pogrešno primjenjujući Sporazum, odlučio da tuženi nije obavezan da apelanticama isplati regres i njihov zahtjev odbio kao neosnovan. Naime, u pogledu isplate regresa, Kantonalni sud je zaključio da Vlada Tuzlanskog kantona nije potpisala Kolektivni ugovor, nego mu je pristupila tek 2. aprila 2002. godine, te je Kolektivni ugovor nije obavezivao. Osim toga, prema Sporazumu koji su potpisali Vlada Tuzlanskog kantona i Samostalni sindikat službenika i radnika u organima uprave i sudske vlasti u FBiH, i to prema članu 2, na saglasan prijedlog potpisnih strana, određeno je da se odgodi primjenjivanje člana 32. Kolektivnog ugovora (koje se odnosi na isplatu regresa) dok se u budžetu ne osiguraju potrebna finansijska sredstva i steknu uvjeti za potpuno primjenjivanje Sporazuma. Prema stavu Kantonalnog suda, Općinski sud je pogrešno postupio kada je, primjenjujući član 32. Kolektivnog ugovora, donio odluku da se apelanticama isplati regres za 2002, 2003. i razlika regresa za 2004. godinu, jer Samostalni sindikat službenika i radnika u organima uprave i sudske vlasti u FBiH nije pokrenuo kolektivni radni spor u skladu sa odredbom člana 5. Sporazuma, a Općinski sud je donio odluku kojom je odobrio isplatu regresa za 2004. godinu u iznosu od 200 KM, a takve odluke za 2002. i 2003. godinu nije donio. Takvom odlukom se, prema mišljenju apelantica, suspendira pravo na regres, pa ukoliko bi i bilo moguće ne primijeniti odredbe Kolektivnog ugovora u vezi sa pravom na isplatu regresa u konkretnom slučaju, odredba člana 13. Općeg kolektivnog ugovora, koja garantira regres u visini 70% od prosječne isplaćene plaće u Federaciji BiH, ne može biti suspendirana.

30. S tim u vezi, Ustavni sud naglašava da, prema vlastitoj jurisprudenciji, općenito nije nadležan da provjerava utvrđene činjenice i način na koji su redovni sudovi protumačili pozitivnopravne propise izuzevši ukoliko odluke tih sudova krše ustavna prava. To će biti slučaj kada odluka redovnog suda krši ustavna prava, tj. ukoliko je redovni sud pogrešno protumačio ili primijenio neko ustavno pravo, ili je zanemario to pravo; ako je primjena zakona bila proizvoljna ili diskriminacijska; ukoliko su povrijeđena procesna prava (pravilno suđenje, pristup sudu, djelotvorni pravni lijekovi i u drugim slučajevima); ili ukoliko utvrđeno činjenično stanje ukazuje na povredu Ustava Bosne i Hercegovine (vidi Ustavni sud, Odluka broj *U 39/01* od 5. aprila 2002. godine, objavljena u «Službenom glasniku Bosne i Hercegovine» broj 25/02; Odluka broj *U 29/02* od 27. juna 2003. godine, objavljena u «Službenom glasniku Bosne i Hercegovine» broj 31/03). Također, Ustavni sud naglašava da je izvan njegove nadležnosti da procjenjuje kvalitet zaključaka redovnih sudova u pogledu ocjene dokaza ukoliko se ova ocjena ne doima očigledno proizvoljnom (vidi Ustavni sud, Odluka broj *AP 661/04* od 22. aprila 2005. godine).

31. Kako je Evropski sud za ljudska prava u brojnim odlukama istakao, član 6. Evropske konvencije ima «prominentno mjesto u demokratskom društvu» (vidi Evropski sud za ljudska prava, *De Cubber protiv Belgije*, presuda od 26. oktobra 1984. godine, serija A, broj 86, stav 30). Posljedica toga je da se član 6. Evropske konvencije ne može tumačiti restriktivno (vidi Evropski sud za ljudska prava, *Moreira de Azevedo protiv Portugala*, presuda od 23. oktobra 1990. godine, serija A, broj 189, stav 66). Član 6. stav 1. Evropske konvencije nabraja niz elemenata koji su inherentni pravičnom vršenju pravde, pa, ukoliko bude povrijeđen bilo koji od elemenata sadržanih u ovome pravu, postoji i povreda člana 6. stav 1. Evropske konvencije (vidi Ustavni sud, Odluka broj *U 25/01* od 26. septembra 2003. godine, objavljena u «Službenom glasniku Bosne i Hercegovine» broj 3/04, stav 25).

32. Dakle, iako je sebi nametnuo ograničenja u pogledu ispitivanja činjeničnog stanja i ocjene dokaza redovnih sudova, te načina na koji su redovni sudovi protumačili i primijenili pozitivnopravne propise, Ustavni sud tu mogućnost nije potpuno isključio, već je svoju nadležnost o tom pitanju ograničio na slučaj da se ispitivanje činjeničnog stanja vrši ako je «*postupak sadržavao povredu prava na pravično suđenje u okviru značenja iz člana 6. Evropske konvencije*», odnosno «*ukoliko utvrđeno činjenično stanje ukazuje na povredu Ustava*», ili ukoliko se ocjena dokaza «*doima očigledno proizvoljnom*». U vezi s tim postoje brojni primjeri sudske prakse kada se Ustavni sud upuštao u ocjenjivanje činjeničnog stanja i ocjenjivanje dokaza redovnih sudova (vidi Ustavni sud, već citirana odluka broj *AP 661/04*; Odluka broj *U 15/99* od 15. decembra 2000. godine, objavljena u «Službenom glasniku Bosne i Hercegovine» broj 13/01; Odluka broj *U 14/00* od 4. maja 2001. godine, objavljena u «Službenom glasniku Bosne i Hercegovine» broj 33/01; Odluka broj *AP 301/04* od 23. septembra 2005. godine, objavljena u «Službenom glasniku Bosne i Hercegovine» broj 80/05). Isto vrijedi i za slučaj da su redovni sudovi protumačili i primijenili pozitivnopravne propise na način koji ukazuje na povredu osnovnih prava i sloboda garantiranih Ustavom Bosne i Hercegovine i članom 6. stav 1. Evropske konvencije. Stoga, kada postoji proizvoljnost u postupanju sudova, Ustavni sud će se upustiti u ocjenjivanje načina na koji su redovni sudovi utvrdili činjenice, odnosno primijenili relevantne materijalne ili procesno-pravne propise.

33. Ustavni sud podsjeća da su redovni sudovi obavezni da neposredno osiguravaju primjenu prava i sloboda sadržanih u Evropskoj konvenciji i njenim protokolima, posmatrajući ih kao ustavne odredbe - iznad svakog zakona. Kao prilog ovakvom stavu Ustavni sud podsjeća na odredbu člana II/6. Ustava Bosne i Hercegovine prema kojoj: «*Bosna i Hercegovina, i svi sudovi, agencije, državni organi i posredna tijela kojima*

rukovode entiteti ili koji djeluju unutar entiteta primjenjivat će i poštivati ljudska prava i osnovne slobode navedene u stavu II/2. Ustava Bosne i Hercegovine.»

34. Zadatak Ustavnog suda u konkretnom slučaju, u smislu prava na pravičan postupak iz člana 6. stav 1. Evropske konvencije, jeste da ocijeni da li je primjena zakona i drugih propisa od Kantonalnog suda u žalbenom postupku bila proizvoljna ili nije. U tom smislu, Ustavni sud konstatira da je Kantonalni sud, prilikom odlučivanja o žalbi, istakao da je Općinski sud pravilno utvrdio činjenično stanje, ali je pogrešno primijenio materijalno pravo, tj. *«pogrešno ocijenio pravni značaj i učinke Sporazuma o uređenju odnosa u primjeni Kolektivnog ugovora za službenike u organima uprave i sudske vlasti u Federaciji BiH»*. Budući da tuženi nije bio potpisnik Kolektivnog ugovora, on ga nije obavezivao sve do potpisivanja navedenog sporazuma kada mu je pristupio, ali kada je, prema članu 3. Kolektivnog ugovora, prestala obaveza tuženog da primjenjuje Opći kolektivni ugovor za sva pitanja koja su regulirana Kolektivnim ugovorom. Dakle, prema mišljenju Kantonalnog suda, Sporazumom je «odgođena» primjena člana 32. Kolektivnog ugovora, a istovremeno prestala obaveza da se primjenjuje Opći kolektivni ugovor za sva pitanja koja su regulirana Kolektivnim ugovorom.

35. Ovakvo obrazloženje Kantonalnog suda, prema mišljenju Ustavnog suda, potpuno je proizvoljno i pravno neosnovano.

36. Ustavni sud podsjeća da je na početku relevantnog perioda, tj. tokom 2002. godine bio na snazi Zakon o radnim odnosima i plaćama službenika organa uprave u Federaciji Bosne i Hercegovine, koji je stupio na snagu 19. aprila 1998. godine. Članom 1. ovog zakona bilo je propisano da se ovim zakonom uređuju osnovna prava, obaveze, odgovornost, plaće i druge naknade iz radnog odnosa službenika u organima uprave Federacije Bosne i Hercegovine i organima uprave kantona, odnosno u službama za upravu grada i općina i drugim organima i službama određenim ovim zakonom. Odredbom člana 168. navedenog zakona propisano je da se odredbe člana 1. do 137. ovog zakona primjenjuju, između ostalog, na službenike i namještenike u organima sudske vlasti u kantonima ako drugim federalnim zakonom nije drukčije određeno. Odredbom člana 7. istog zakona bilo je propisano da se na prava, obaveze i odgovornosti iz radnog odnosa koji nisu uređeni ovim zakonom primjenjuju opći propisi o radu i kolektivni ugovori.

37. Ustavni sud primjećuje da je Tuzlanski kanton donio vlastiti Zakon o radnim odnosima i plaćama službenika organa uprave Tuzlanskog kantona, koji je stupio na snagu 8. januara 2002. godine. Članom 1. ovog zakona propisano je da se tim zakonom reguliraju prava,

obaveze i odgovornosti, plaće i druga primanja iz radnog odnosa službenika i namještenika u organima uprave i upravnim ustanovama Tuzlanskog kantona, a članom 34. tog zakona propisano je da se odredbe ovog zakona u skladu s tim primjenjuju na zaposlena lica, između ostalog, u sudovima ako posebnim zakonom ili drugim propisom nije drukčije propisano. Stavom 2. člana 2. navedenog zakona propisano je da se na prava, obaveze i odgovornosti iz radnog odnosa koji nisu uređeni ovim zakonom primjenjuju odredbe čl. 1. do 137. Zakona o radnim odnosima i plaćama službenika organa uprave u FBiH («Službene novine FBiH» broj 13/98) i kolektivni ugovor. U stavu 2. člana 23. istog zakona propisano je da, osim plaće, službenicima pripadaju naknade i druga primanja, u skladu sa zakonom i kolektivnim ugovorom, a u članu 24. tog zakona predviđeno je da Vlada Tuzlanskog kantona za službenike i namještenike u organima uprave donosi propis o plaćama i naknadama na osnovu sklopljenog Kolektivnog ugovora sa Sindikatom zaposlenih u organima uprave, koji sadrži platne razrede i polazni okvir za svako radno mjesto. Članom 30. istog zakona propisano je da službenicima, između ostalog, pripada pravo na regres za godišnji odmor, u skladu sa propisima i kolektivnim ugovorom. U stavu 2. člana 32. istog zakona propisano je da se na ostala pitanja u vezi sa plaćama i drugim primanjima i naknadama po osnovu rada koja nisu utvrđena ovim zakonom primjenjuju opći propisi o radu i kolektivni ugovor.

38. Budući da pravo na regres nije bilo uređeno Zakonom o radnim odnosima i plaćama službenika organa uprave u FBiH, niti Zakonom o radu kao općim propisom o radu, za konkretnu situaciju relevantan je Kolektivni ugovor za službenike organa uprave i sudske vlasti u Federaciji BiH, koji je stupio na snagu 25. juna 2000. godine, prema kojem je u članu 32. propisano da službeniku pripada naknada plaće za korištenje godišnjeg odmora (regres) najmanje u visini od 70 odsto njegove plaće ili najmanje u visini prosječne plaće isplaćene u Federaciji za prethodna tri mjeseca prije donošenja odluke o regresu, ako je to za službenika povoljnije. Međutim, iako je pravni osnov za zaključivanje Kolektivnog ugovora bio član 7. Zakona o radnim odnosima i plaćama službenika organa uprave u FBiH, Tuzlanski kanton, kao tuženi u konkretnom slučaju, nije bio među pet kantona koji su dali saglasnost na usaglašeni tekst prijedloga Kolektivnog ugovora, niti mu je naknadno pristupio tako da je prihvatio odredbe ovog ugovora, što je, prema stavu 2. člana 73. navedenog kolektivnog ugovora, jedini način da tuženi postane ugovorna strana.

39. Ustavni sud smatra da je Tuzlanski kanton, i prema Zakonu o radnim odnosima i plaćama službenika organa uprave u Federaciji Bosne i Hercegovine iz 1998. godine, a pogotovo prema Zakonu o radnim odnosima i plaćama službenika organa uprave Tuzlanskog kantona iz 2002. godine, bio dužan zaključiti, odnosno pristupiti zaključenom

Kolektivnom ugovoru za službenike organa uprave i sudske vlasti u FBiH, kako bi zaposlenicima u organima uprave i drugim tijelima, među kojima i sudovima na području Tuzlanskog kantona, omogućio da ostvare prava iz radnog odnosa koja su im garantirana Kolektivnim ugovorom, među kojima je i pravo na regres apelantica, a naročito pravo na regres koje je apelanticama garantirano samim Zakonom o radnim odnosima i plaćama službenika organa uprave Tuzlanskog kantona.

40. Umjesto da pristupi Kolektivnom ugovoru na način predviđen stavom 2. člana 73. Kolektivnog ugovora, tj. da ga prihvati u tekstu u kojem je zaključen, Vlada Tuzlanskog kantona zaključila je 2. aprila 2002. godine sa Samostalnim sindikatom službenika organa uprave i sudske vlasti u Federaciji BiH Sporazum o uređenju odnosa o primjeni Kolektivnog ugovora za službenike u organima uprave i sudske vlasti u Federaciji BiH. Navedenim sporazumom uređena su pitanja provođenja i primjenjivanja u praksi Kolektivnog ugovora koja se odnose na plaće i dodatak na plaću i naknade po osnovu rada za područje Tuzlanskog kantona. Ovim sporazumom, u članu 2, određeno je da su strane potpisnice saglasne da se odgodi primjenjivanje odredaba Kolektivnog ugovora kojim se reguliraju pitanja plaća, dodatak na plaće i naknade dok se ne osiguraju sredstva u budžetu za potpunu primjenu Kolektivnog ugovora. Strane potpisnice Sporazuma su se saglasile da se primjenjivanje odredaba čl. 24, 31. i 32. Kolektivnog ugovora odgodi dok se ne osiguraju potrebna finansijska sredstva i steknu uvjeti u budžetu Kantona. Članom 6. Sporazuma regulirano je da je obavezujući za obje strane potpisnice, da *«ima snagu izvršne isprave i stupa na snagu danom potpisivanja»*. Članom 7. Sporazuma utvrđeno je da će nakon potpisivanja Sporazum biti objavljen u *«Službenim novinama Tuzlanskog kantona»*. Ustavni sud, međutim, zapaža da navedeni sporazum nije nikada objavljen u *«Službenim novinama Tuzlanskog kantona»*. Time što nije objavljen Sporazumu nedostaje neophodan *«zakonski kvalitet»*.

41. Neobjavljivanje Sporazuma, uz činjenicu da nije postignut u skladu sa stavom 2. člana 73. Kolektivnog ugovora, povlači za sobom i pitanje valjanosti prihvatanja Kolektivnog ugovora, odnosno ne može se prihvatiti zaključak Kantonalnog suda da je Vlada Tuzlanskog kantona pristupila Kolektivnom ugovoru danom potpisivanja navedenog sporazuma, kada Sporazum nije objavljen u službenom glasilu. Stoga, Ustavni sud smatra da, budući da navedeni sporazum nije objavljen, on nema pravnu snagu, te samim tim ne može se tvrditi da je pristupila Kolektivnom ugovoru. U kontekstu navedenog, Ustavni sud smatra da je Kantonalni sud proizvoljno protumačio da je Vlada Tuzlanskog kantona potpisivanjem Sporazuma pristupila Kolektivnom ugovoru, uz odgođeno primjenjivanje odredbe člana 32. Kolektivnog ugovora.

42. U ovakvoj činjenično-pravnoj situaciji Ustavni sud zaključuje da postoji zakon koji garantira apelanticama pravo na regres, ali visina regresa, koja je trebalo da bude utvrđena odlukom Vlade Tuzlanskog kantona u skladu sa Kolektivnim ugovorom, nije utvrđena, što je onemogućilo da apelanticama regres bude isplaćen. Ustavni sud, za razliku od redovnih sudova, smatra da se ni odredbe Općeg kolektivnog ugovora, za čije je zaključivanje pravni osnov bio u čl. 111. i 112. stav 3. Zakona o radu, uopće nisu mogle primjenjivati na budžetske korisnike, pa ni na apelantice. Naime, odredbom stava 2. člana 1. Općeg kolektivnog ugovora propisano je: *«Potpisnice kolektivnog ugovora saglasne su: da se ovaj kolektivni ugovor primjenjuje u svim preduzećima sa državnim, odnosno većinskim državnim kapitalom, na teritoriji Federacije BiH.»* Budući da sudovi, prema svojoj pravnoj prirodi, nisu uopće preduzeća, pa tako ni preduzeća sa državnim, odnosno većinskim državnim kapitalom, Ustavni sud smatra da se na sudove, koji se finansiraju iz budžeta, ne može primjenjivati navedeni Opći kolektivni ugovor. Slijedi da u vezi sa određivanjem visine regresa apelantica postoji pravna praznina.

43. Stoga, Ustavni sud podsjeća na svoju Odluku o dopustivosti i meritumu u predmetu AP 2587/05 od 23. maja 2007. godine u kojoj je u sličnoj situaciji, u vezi sa postojanjem pravne praznine, Ustavni sud zaključio: *«Činjenica da je javna vlast propustila ispuniti svoje obaveze dovela je do apsurdne situacije u kojoj je Kantonalni sud usvojio stav da posljedice nečinjenja i neispunjavanja postavljenih obaveza javnih vlasti treba snositi apelant.»*

44. Osim navedenog, Ustavni sud zapaža da se Kantonalni sud u obrazloženju svoje odluke pozvao na odredbu člana 2. Sporazuma prema kojoj su se strane saglasile da se odgodi primjenjivanje odredbe člana 32. Kolektivnog ugovora dok se u budžetu ne osiguraju potrebna sredstva i steknu uvjeti za potpuno primjenjivanje odredaba Sporazuma. S tim u vezi, Ustavni sud podsjeća na svoj stav u Odluci broj AP 2587/05 od 23. maja 2007. godine u kojoj je utvrđeno: *«Štaviše, Ustavni sud smatra da zakonodavac prilikom usvajanja bilo kojeg zakona, pa i predmetnog, mora uzeti u obzir finansijsku konstrukciju za provođenje tog zakona. Predmetni zakon je donesen kako bi se provodio i tako ostvarila vladavina zakona, a pretpostavka za njegovo dosljedno provođenje je donošenje potrebnih propisa u skladu sa članom 82. Zakona o sudskoj i tužilačkoj funkciji.»* Isti stav mogao bi se usvojiti i u predmetnom slučaju. Naime, i pod uvjetom da je Sporazum bio pravno valjan i stekao pravnu snagu, Ustavni sud smatra da Kantonalni sud nije mogao odbiti zahtjev apelantica za isplatu regresa «jer je Sporazumom od 2. aprila 2002. godine, kojim je tuženi pristupio Kolektivnom ugovoru, odgođeno primjenjivanje

upravo člana 32. Kolektivnog ugovora dok se u budžetu Tuzlanskog kantona ne osiguraju potrebna finansijska sredstva i steknu uvjeti za potpuno primjenjivanje Kolektivnog ugovora». Naime, nedostatak novca u budžetu, na koji se pozvao tuženi kao razlog za odgađanje primjenjivanja Kolektivnog ugovora, a Kantonalni sud prihvatio kao razlog za odbijanje tužbenog zahtjeva apelantica, nije argument koji Ustavni sud može prihvatiti, niti je takav argument prihvaćen u dosadašnjoj praksi Evropskog suda za ljudska prava. Činjenica da u budžetu nisu osigurana sredstva za isplatu regresa, koju je Kantonalni sud ponudio kao jedan od razloga da ni apelanticama ne pripada pravo na regres, ne može se protumačiti drugačije nego kao proizvoljnost u primjenjivanju zakona Kantonalnog suda sa direktnim štetnim utjecajem na ostvarivanje prava apelantica.

45. Ustavni sud zaključuje da to što tuženi nije osigurao sredstva ne može biti razlog za odbijanje zahtjeva apelantica. Osim što je Kantonalni sud zasnivao svoju presudu na Sporazumu, čiji pravni nedostaci dovode do zaključka da on nema pravnu snagu, propust Kantonalnog suda ogleđa se i u činjenici da je odbio zahtjev apelantica zbog nedostatka sredstava, koji nisu na strani apelantica. Prema tome, odluka Kantonalnog suda kojom je i samo pravo na regres apelanticama uskraćeno zbog «odgođenog» primjenjivanja odredaba Kolektivnog ugovora koje garantiraju to pravo je apsolutno proizvoljna. Naime, obaveza tuženog da isplati regres (kao pravo koje su apelantice stekle) je utvrđena Zakonom, a propust da se donese odluka kojom će se regulirati visina je na strani tuženog. Prema tome, sud je proizvoljno našao da apelanticama ne pripada pravo na regres, odnosno pogrešno ocijenio da je prvostepeni sud pogriješio kada je utvrdio da postoji obaveza tuženog da apelanticama isplati regres i razliku regresa.

46. Imajući u vidu navedeno, Ustavni sud zaključuje da je u konkretnom slučaju Kantonalni sud arbitrarno primijenio pravo. Stoga je povrijeđeno pravo apelantica na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije.

Pravo na imovinu

47. Imajući u vidu zaključak Ustavnog suda u vezi sa članom II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i članom 6. stav 1. Evropske konvencije, Ustavni sud smatra da nije potrebno posebno razmotriti navode apelantica o povredi njihovog prava na imovinu iz člana II/3. k) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju, kao ni navode o diskriminaciji u vezi sa članom 6. stav 1. Evropske konvencije.

VIII. Zaključak

48. Ustavni sud zaključuje da postoji povreda prava na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije kada drugostepeni sud preinači prvostepenu presudu i odbije tužbeni zahtjev za isplatu regresa, pozivajući se na to da ne postoje propisi kojim se utvrđuje visina regresa za apelantice iako je samo pravo na regres utvrđeno Zakonom.

49. Na osnovu člana 61. st. 1. i 2. i člana 64. stav 1. Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je odlučio kao u dispozitivu ove odluke.

50. Prema članu VI/4. Ustava Bosne i Hercegovine, odluke Ustavnog suda su konačne i obavezujuće.

Predsjednica
Ustavnog suda Bosne i Hercegovine
Hatidža Hadžiosmanović

Predmet broj AP 1336/06

**ODLUKA O
DOPUSTIVOSTI I
MERITUMU**

Apelacija Dragice Babić podnesena protiv Rješenja Okružnog suda u Banjaluci broj 011-0-Pžp-06-000938 od 11. travnja 2006. godine i Rješenja Suda za prekršaje Gradiška broj P-1-335/06 od 31. ožujka 2006. godine

Odluka od 8. studenog 2007. godine

Ustavni sud Bosne i Hercegovine u Vijeću od pet sudaca u predmetu broj **AP 1336/06**, rješavajući apelaciju **Dragice Babić**, na temelju članka VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine, članka 59. stavak 2. alineja 2, članka 61. st. 1. i 2. i članka 64. stavak 1. Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine («Službeni glasnik Bosne i Hercegovine» broj 60/05), u sastavu:

Hatidža Hadžiosmanović, predsjednica

Miodrag Simović, dopredsjednik

Valerija Galić, dopredsjednica

Mato Tadić, sudac

Seada Palavrić, sutkinja

na sjednici održanoj 8. studenog 2007. godine je donio

ODLUKU O DOPUSTIVOSTI I MERITUMU

Usvaja se apelacija Dragice Babić.

Utvrđuje se da je povrijeđeno pravo na pravično suđenje iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. st. 1. i 3. točka d. Europske konvenciju za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda.

Ukidaju se Rješenje Okružnog suda u Banjaluci broj 011-0-Pžp-06-000938 od 11. travnja 2006. godine i Rješenje Suda za prekršaje Gradiška broj P-1-335/06 od 31. ožujka 2006. godine.

Predmet se vraća Osnovnom sudu u Gradišci, koji je dužan po žurnom postupku donijeti novu odluku, sukladno članku II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članku 6. st. 1. i 3. točka d. Europske konvenciju za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda.

Nalaže se Osnovnom sudu u Gradišci da u roku od tri mjeseca od dana dostave ove odluke obavijesti Ustavni sud Bosne i Hercegovine o poduzetim

mjerama u svrhu ovrhe ove odluke, sukladno članku 74. stavak 5. Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine.

Odluku objavit u «Službenom glasniku Bosne i Hercegovine», «Službenim novinama Federacije Bosne i Hercegovine», «Službenom glasniku Republike Srpske» i «Službenom glasniku Distrikta Brčko Bosne i Hercegovine».

Obrazloženje

I. Uvod

1. Dragica Babić (u daljnjem tekstu: apelantica) iz Gradiške podnijela je 4. svibnja 2006. godine apelaciju Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Ustavni sud) protiv Rješenja Okružnog suda u Banjaluci (u daljnjem tekstu: Okružni sud) broj 011-0-Pžp-06-000938 od 11. travnja 2006. godine i Rješenja Suda za prekršaje Gradiška (u daljnjem tekstu: Sud za prekršaje) broj P-1-335/06 od 31. ožujka 2006. godine. Apelantica je 12. veljače i 18. lipnja 2007. godine Ustavnom sudu dostavila urgenciju za rješavanje apelacije.

II. Postupak pred Ustavnim sudom

2. Na temelju članka 22. stavak 1. Pravila Ustavnog suda, od Okružnog suda i Suda za prekršaje je zatraženo 15. svibnja 2006. godine da dostave odgovore na apelaciju.

3. Odgovore na apelaciju Okružni sud i Sud za prekršaje su dostavili 1. lipnja 2006. godine.

4. Na temelju članka 26. stavak 2. Pravila Ustavnog suda, odgovori Okružnog suda i Suda za prekršaje su dostavljeni apelantici 27. rujna 2007. godine.

III. Činjenično stanje

5. Činjenice predmeta koje proizlaze iz apelantičinih navoda i dokumenata predočenih Ustavnom sudu mogu se sumirati na sljedeći način.

6. Rješenjem Suda za prekršaje broj P-1-335/06 od 31. ožujka 2006. godine apelantica je proglašena krivom za prekršaj iz članka 6. stavak 2. točka 3. Zakona o zaštiti od

nasilja u obitelji, pa joj je, na temelju članka 13. Zakona o zaštiti od nasilja u obitelji («Službeni glasnik Republike Srpske» broj 118/05), a u svezi sa člankom 8. st. 1. i 2. istog zakona, izrečena zaštitna mjera osiguranja žrtve nasilja u obitelji tako da se malodobna osoba Milan Gajić, apelantičin unuk, smjesti u drugu obitelj, odnosno kod svoje majke i zakonske zastupnice Verice Gajić, bez odgađanja, a koju će izvršiti tijelo starateljstva Općine Gradiška. Apelantici je određeno da na ime troškova parničnog postupka plati iznos od 50 KM. U obrazloženju Rješenja je navedeno da je Verica Gajić, kao zakonska zastupnica i majka malodobnog sina Milana Gajića, 28. veljače 2006. godine podnijela Sudu za prekršaje prekršajnu prijavu protiv apelantice, bake malodobne osobe, zbog toga što ne dopušta vršenje roditeljske dužnosti prema malodobnom Milanu Gajiću. Sud je, dalje, naveo da je na temelju provedenih dokaza, apelantičinog saslušanja, Presude Osnovnog suda u Gradišci (u daljnjem tekstu: Osnovni sud) broj P-298/02 od 19. veljače 2003. godine kojom je odlučeno o razvodu braka roditelja malodobnog Milana Gajića, Rješenja Centra za socijalni rad Općine Gradiška broj 14/06 od 27. veljače 2006. godine, kojim se odbija apelantičin zahtjev za privremeno skrbništvo nad malodobnim unukom Milanom Gajićem, rješenja istog tijela od 28. veljače 2003. godine kojim se, nakon razvoda braka roditelja, djeca, kćer Zlatka i sin Milan Gajić, povjeravaju na zaštitu i odgoj majci, izvješća psihologa, službene zabilješke socijalnog radnika i ostalih dokaza u spis, zaključio da je apelantica učinila prekršaj koji joj se stavlja na teret i izrekao joj zaštitnu mjeru osiguranja žrtve nasilja u obitelji tako da se malodobna osoba Milan Gajić smjesti u drugu obitelj, odnosno kod svoje majke i zakonske zastupnice. Sud je, dalje, naveo da se prigodom izbora zaštitne mjere rukovodio odredbama članka 8. st. 1. i 2. Zakona o zaštiti od nasilja u obitelji, a u svrhu zaštite obitelji, ostvarivanja i razvijanja zdravog i normalnog života unutar obitelji, te sprečavanja negativne identifikacije i da je ocijenio mišljenje socijalne radnice Suzane Šormaz o potrebi da se malodobni Milan Gajić preda bez odgađanja u obitelj kod svoje majke koja ima pravo i dužnost vršiti roditeljsku skrb prema sinu.

7. Okružni sud je Rješenjem broj 011-0-Pžp-06-000938 od 11. travnja 2006. godine odbio apelantičin priziv i potvrdio Rješenje Suda za prekršaje broj P-1-335/06 od 31. ožujka 2006. godine. U obrazloženju ovog rješenja sud je naveo da nije našao da je prvostupanjski sud učinio bitnu povredu prekršajnog postupka glede nadležnosti suda, te pogrešno utvrdio činjenično stanje i pogrešno primijenio materijalno pravo, ocjenjujući da je Sud za prekršaje pravilno postupio kada je apelantici izrekao zaštitnu mjeru osiguranja žrtve nasilja u obitelji. Sud je konstatirao da stvarna nadležnost suda proizlazi iz Zakona o zaštiti od nasilja u obitelji, kojim je utvrđena zaštita od nasilja u obitelji. Okružni sud

je zaključio da su neutemeljeni navodi priziva da je izreka Rješenja nerazumljiva i da ne sadrži vrijeme ovrhe prekršaja, jer se sud u ocjeni provedenih dokaza rukovodio razlozima sadržanim u izvješću Centra za socijalni rad iz kojeg nedvojbeno proizlazi apelantičino ponašanje koje je Sud za prekršaje kvalificirao kao prekršaj iz članka 6. stavak 2. točka 3. Zakona o zaštiti od nasilja u obitelji, obzirom da je na temelju provedenih dokaza utvrdio da je apelantica svojim ponašanjem vršila psihološko nasilje nad djetetom zbog čega je Centar za socijalni rad dao mišljenje da je najbolji interes da dijete odrasta i živi sa majkom kojoj je i povjeren na odgoj i čuvanje Odlukom Osnovnog suda broj P-298/02 od 19. veljače 2003. godine, kojom je odlučeno o razvodu braka roditelja malodobnog Milana Gajića. Sud je, također, zaključio da je zaštitna mjera osiguranja žrtve nasilja u obitelji pravilno izrečena i na zakonu utemeljena.

IV. Apelacija

a) Navodi iz apelacije

8. Apelantica smatra da joj je pobijanim odlukama povrijeđeno pravo na pravično suđenje iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. st. 1. i 3. točka d. Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda (u daljnjem tekstu: Europska konvencija), te pravo na privatni i obiteljski život iz članka II/3.(f) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 8. Europske konvencije. Apelantica navodi da joj nije omogućeno ispitivati svjedoke, jer nije pozvana na usmeni pretres, zbog čega je dovedena u nejednakopravan položaj da se saslušava bez nazočenja podnositelja prekršajne prijave. Apelantica smatra da je sud učinio bitnu povredu postupka, jer je postupak vodio oprečno odredbama Zakona o prekršajima (u daljnjem tekstu: ZOP, «Službeni glasnik Republike Srpske» br. 12/94, 16/95, 21/96, 40/89, 4/01 i 96/03), te da za utvrđenje važne činjenice u svezi sa psihičkim patnjama zbog maltretiranja nije osigurao nalaz vještaka psihologa, koji je bio neophodan obzirom da sud nije raspolagao tim stručnim znanjem.

b) Odgovor na apelaciju

9. Sud za prekršaje u odgovoru na apelaciju je istaknuo da u konkretnom slučaju nisu učinjene bitne povrede odredaba postupka, niti su povrijeđena apelantičina prava garantirana Ustavom Bosne i Hercegovine i Europskom konvencijom. Sud je, dalje, naveo da je odredbom članka 179. ZOP, između ostalog, propisano da okrivljeni može biti suočen sa svjedokom ako se njihovi iskazi ne slažu glede važnih činjenica. Međutim, suočenje nije obligatorna procesna radnja, već odluku o tomu donosi Sud vodeći računa o tomu

je li ta radnja nužna za utvrđivanje materijalne istine. Dalje, Sud za prekršaje je zakazao usmeni pretres za 16. ožujak 2006. godine na koji su pozvani apelantica, podnositeljica prekršajne prijave Verica Gajić, te svjedokinje Gordana Šobot, Suzana Šormaz i Stojanka Petrić. Na usmeni pretres su se svi pozvani odazvali osim apelantice. Prema mišljenju ovog suda, apelantičini navodi kako nije pozvana na raspravu 16. ožujka 2006. godine su netočni. Iz spisa predmeta je vidljivo da je dostavnicu o primitku poziva za usmeni pretres potpisala apelantica. Apelantica je pristupila sudu 17. ožujka 2006. godine, kada je i ispitana u svezi sa okolnosti prekršaja. Ostali pozvani su saslušani 16. ožujka 2006. godine. Apelantičino ponašanje, nije pristupila usmenom pretresu u zakazano vrijeme, te svoj izostanak nije opravdala, prema mišljenju ovog suda, bilo je sračunato da bi se prekršajni postupak odugovlačio, što je u konkretnom slučaju nedopustivo. Dalje, Sud za prekršaje navodi da je nepobitno da je ovaj sud izdao pismenu naredbu da se izvrši vještačenje – psihološka obrada malodobnog Milana Gajića, u čemu se nije uspjelo zbog razloga koje vještakinja psihologinja Svjetlana Bakić navodi u svojem podnesku upućenom Sudu 29. ožujka 2006. godine. Međutim, Sudu za prekršaje je 28. ožujka 2006. godine dostavljeno izvješće sa izvatom iz socijalne anamneze Milana Gajića, sastavljeno u Centru za socijalni rad Gradiška na temelju auto i heteroanamnestičkih podataka, službene dokumentacije, uvida u obiteljske i socio-ekonomske prilike, te informacija djelatnice Suzane Šormaz, voditeljice stručnog tima. U tom izvješću se, između ostalog, navodi da je okrivljena izvršila psihološko-emocionalno nasilje nad djetetom Milanom Gajićem. Takvo izvješće, izrađeno na temelju rada stručnih osoba u Centru za socijalni rad Gradiška sa ostalim dokazima koje je Sud proveo u prvostupanjskom prekršajnom postupku, uz ocjenu dokaza, koristio je kao dokazni materijal prigodom donošenja odluke Suda za prekršaje. Također, Sud je ocijenio da više nije bilo potrebe da se angažira drugi vještak obzirom da Sud određuje koji će se dokazi izvesti tijekom vođenja postupka, te nije bio vezan prijedlozima sudionika u postupku glede izvođenja dokaza.

10. U odgovoru na apelaciju Okružni sud je naveo da apelantičine primjedbe koje se odnose na bitne povrede odredaba prekršajnog postupka nisu utemeljene. Sud je, dalje, naveo da je proveo prvostupanjski postupak sukladno odredbama članka 179. ZOP, prema kojima ne proizlazi obveza da se suoči okrivljena sa svjedokom, i takvoj radnji sud pristupa samo ako se proturječnosti ne mogu na drugi način otkloniti. Međutim, pošto su proturječnosti između apelantice i podnositeljice prekršajne prijave Verice Gajić otklonjene iskazima drugih svjedoka i izvedenim materijalnim dokazima, prema mišljenju Okružnog suda, nije bilo nužno izvesti suočenje na koje se apelacijom ukazuje. Okružni sud je istaknuo da nije učinjena bitna povreda postupka na koju se ukazuje apelacijom,

jer je okrivljena, u smislu članka 208. ZOP, ispitana na usmenom pretresu i imala je mogućnost predložiti dokaze za koje smatra da se njihovim izvođenjem mogu utvrditi relevantne činjenice. Sud je, također, naveo da psihičko nasilje proizlazi iz apelantičinog ponašanja prema malodobnom Milanu Gajiću i njezinom utjecaju na malodobno dijete, koje je utjecalo na odnos djeteta prema majci Verici Gajić, a što je utvrđeno na temelju izvedenih dokaza. Okružni sud smatra da nije učinjena povreda postupka zbog toga što nije izvršeno vještačenje vještakinje psihologinje i da to što nije proveden taj dokaz nije utjecalo na pogrešno utvrđivanje činjeničnog stanja obzirom da je na osnovi izvedenih dokaza činjenično stanje potpuno i pravilno utvrđeno. Činjenično stanje je utvrđeno na temelju socijalne anamneze Centra za socijalni rad Općine Gradiška, saslušanjem djelatnika i psihologa u Centru, koji su sa pozicija struke, promatrajući malodobnog Milana Gajića i cijeli slučaj, dali svoje mišljenje koje u cijelosti može nadomjestiti činjenicu što tijekom postupka nije provedeno vještačenje vještaka psihologa koje je odredio prvostupanjski sud. Budući da je činjenično stanje pravilno utvrđeno i bez izvođenja dokaza vještačenjem vještaka psihologa, prema mišljenju Okružnog suda, nije učinjena bitna povreda postupka na koju se apelacijom ukazuje.

V. Relevantni propisi

11. **Zakon o prekršajima** («Službeni glasnik Republike Srpske» br. 12/04, 16/95, 21/96, 40/98, 47/01, 96/03 i 32/04)

«Članak 2.

Nitko ne može biti kažnjen za radnju koja, prije nego što je učinjena, nije bila zakonom ili drugim propisom određena kao prekršaj i za koju nije bila propisana kazna.

Članak 6. stavak 1. točka 1.

Prekršaji se mogu propisivati:

1. zakonom, ...

Članak 73.

Sud koji vodi prekršajni postupak dužan je istinito i potpuno utvrditi činjenice koje su od važnosti za donošenje rješenja o prekršaju. On je dužan sa jednakom brižljivošću ispitati kako okolnosti koje terete okrivljenog, tako i okolnosti koje mu idu u prilog.

Članak 75.

Prekršajni postupak se vodi brzo i kratko, ali tako da se to ne odražava na pravilnost i zakonitost odluke koju treba donijeti.»

12. **Zakon o zaštiti od nasilja u obitelji** («Službeni glasnik Republike Srpske» broj 118/05)

«Članak 6. stavak 2.

...

Radnje nasilja u obitelji su:

...

Svako drugo postupanje jednog člana obitelji koje može prouzročiti ili izazvati opasnost da će izazvati fizičku ili psihičku patnju ili ekonomsku štetu;

....

Članak 8.

Prekršajna sankcija za zaštitu od nasilja u obitelji je zaštitna mjera.

Svrha propisivanja, izricanja i primjene prekršajnih sankcija je osobna zaštita obitelji, ostvarivanje i razvijanje zdravog i harmoničnog života unutar obitelji, sprečavanje negativne identifikacije, te poštivanje pravnog sustava.

Članak 9.

Sud može nasilniku u obitelji izreći sljedeće zaštitne mjere:

...

3. osiguranje zaštite žrtve nasilja,

...

Članak 13.

Zaštitna mjera osiguranja zaštite od nasilja može se izreći žrtvi nasilja, radi njezine fizičke zaštite i osiguranja da može ostvariti svoja prava ili interes bez straha i opasnosti za ugrožavanje svojeg života.

Zaštitnom mjerom iz stavka 1. ovog članka žrtvi nasilja osigurava se:

a) privremeni smještaj i zbrinjavanje u socijalnim ili drugim centrima ili kod drugih obitelji, odnosno na drugim mjestima (sigurna kuća),

...»

VI. Dopustivost

13. Sukladno članku VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine, Ustavni sud, također, ima apelacijsku nadležnost u pitanjima koja su sadržana u ovom ustavu kada ona postanu predmetom spora zbog presude bilo kojeg suda u Bosni i Hercegovini.

14. Sukladno članku 16. stavak 1. Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud može razmatrati apelaciju samo ako su protiv presude, odnosno odluke koja se njome pobija, iscrpljeni svi učinkoviti pravni lijekovi mogući prema zakonu i ako se podnese u roku od 60 dana od dana kada je podnositelj apelacije primio odluku o posljednjem učinkovitom pravnom lijeku kojeg je koristio.

15. U konkretnom slučaju predmet pobijanja apelacijom je Rješenje Okružnog suda broj 011-0-Pžp-06-000938 od 11. travnja 2006. godine protiv kojeg nema drugih učinkovitih pravnih lijekova mogućih prema zakonu. Potom, pobijano rješenje je doneseno 11. travnja 2006. godine a apelacija je podnesena 4. svibnja 2006. godine, tj. u roku od 60 dana, kako je propisano člankom 16. stavak 1. Pravila Ustavnog suda. Konačno, apelacija ispunjava i uvjete iz članka 16. st. 2. i 4. Pravila Ustavnog suda, jer nije očigledno (*prima facie*) neutemeljena, niti postoji neki drugi formalni razlog zbog kojeg apelacija nije dopustiva.

16. Imajući u vidu odredbe članka VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine, članka 16. st. 1, 2. i 4. Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je utvrdio da predmetna apelacija ispunjava uvjete glede dopustivosti.

VII. Meritum

17. Apelantica pobija rješenja Okružnog suda i Suda za prekršaje, tvrdeći da su tim rješenjima povrijeđena njezina prava iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. st. 1. i 3.d. Europske konvencije.

18. Članak II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine glasi:

«Sve osobe na teritoriju Bosne i Hercegovine uživaju ljudska prava i slobode iz stavka 2. ovog članka, što uključuje:

(e) Pravo na pravično saslušanje u građanskim i kaznenim stvarima i druga prava u svezi sa kaznenim postupkom.»

19. Članak 6. st. 1. i 3.d. Europske konvencije u relevantnom dijelu glasi:

«1. [...]Prigodom utvrđivanja građanskih prava i obveza ili utemeljenosti bilo kakve kaznene optužbe protiv njega svatko ima pravo na pravično suđenje i javnu raspravu u razumnom roku pred neovisnim i nepristranim, zakonom ustanovljenim sudom [...]

3. Svatko tko je optužen za kazneno djelo ima sljedeća minimalna prava:

d. [...] sâm ispitivati ili zahtijevati ispitivanje svjedoka optužbe[...] .»

20. Prvo pitanje na koje Ustavni sud mora odgovoriti tiče se primjenjivosti članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. st. 1. i 3.d. Europske konvencije u konkretnom slučaju, odnosno je li riječ o «kaznenoj» optužbi protiv apelantice.

21. Ocjena je li neka optužba «kaznena», u smislu značenja iz članka 6. Europske konvencije, daje se na temelju kriterija klasificiranja prema zakonodavstvu, narav prekršaja i narav i strogost kazne (vidi Europski sud za ljudska prava, *Engel i dr. protiv Nizozemske*, presuda od 8. lipnja 1976. godine). Ovi kriteriji ne moraju biti kumulativno ispunjeni. Narav prekršaja uključuje dva potkriterija: opseg prekršene norme i svrhu kazne, koji moraju biti kumulativno ispunjeni.

22. Zakonom o zaštiti od nasilja u obitelji propisano je, između ostalog, da su radnje nasilja u obitelji «svako drugo postupanje jednog člana obitelji koje može prouzročiti ili izazvati opasnost da će izazvati fizičku ili psihičku patnju ili ekonomsku štetu». Zakonom o zaštiti od nasilja u obitelji kao prekršajna sankcija je propisana zaštitna mjera, a kao jedna od zaštitnih mjera je predviđeno i «osiguranje žrtve nasilja». Dakle, radnje nasilja u obitelji su kvalificirane kao prekršaj, a ne kao kazneno djelo.

23. Međutim, to ne određuje primjenjivost članka 6. stavak 1. Europske konvencije. Naime, Europski sud za ljudska prava smatra da je «kaznena optužba» autonomni koncept, pa, stoga, neko djelo koje je u domaćem zakonu kvalificirano kao prekršaj može, ipak, pokrenuti pitanje kaznene optužbe, u smislu članka 6. stavak 1. Europske konvencije, ako je suštinski karakter legislativne sheme prema svojoj naravi kazneni, a ne građanski. Ovim se želi osigurati da država ne može izbjeći obvezu osigurati pravično saslušanje jednostavnim kvalificiranjem nekog djela nekaznenim u svojem zakonodavstvu (vidi

Europski sud za ljudska prava, *Engel protiv Nizozemske* (broj 1), presuda od 8. lipnja 1976. godine, serija A, broj 22; *Oztürk*, presuda od 27. svibnja 1984. godine, serija A, broj 73, st. 46-50; *A. P., M. P. i T. P. protiv Švicarske*, presuda od 19. kolovoza 1997. godine, Izvješća 1997-V; *Lauko protiv Slovačke*, presuda od 23. rujna 1998. godine, Izvješća 1998-VI, str. 2.492, stavak 56; *Janosevic protiv Švedske*, presuda od 23. srpnja 2002. godine, stavak 65). Da bi se odredilo je li suštinski karakter legislativne sheme kazneni, sudovi moraju razmotriti niz faktora, uključujući posebice: a) je li cilj ili jedan od ciljeva relevantnih zakona sprečavanje ili kažnjavanje određenog ponašanja, b) ako postoji cilj sprečavanja ili kažnjavanja, implicira li ponašanje koje treba biti spriječeno ili kažnjeno krivnju (primjerice, nepoštenje ili nebriga) i c) koja visina kazne se može nametnuti za prekršaj.

24. Gledano sa stajališta sudbene prakse, u svezi sa člankom 6. stavak 1. Europske konvencije, Ustavni sud smatra da je legislativna regulativa u svezi sa ovim predmetom, u biti, kaznena prema svojoj naravi. Njezina jasna svrha je zaštita od nasilja u obitelji. Ustanovljavanje krivnje u ovom slučaju je utemeljeno na odluci da je apelantica počinila prekršaje za koje je proglašena odgovornom, jer je izvršila djelo prekršaja - nasilje u obitelji nad malodobnim unukom sa kojim živi, izvršila je psihičko nasilje – psihičku patnju kod malodobnog unuka. Uzimajući u obzir sve relevantne faktore, Ustavni sud zaključuje da apelantica ima pravo na ukupnu proceduralnu zaštitu koja je na raspolaganju prigodom utvrđivanja kaznene optužbe iz članka 6. Europske konvencije.

25. Svrha članka 6. Europske konvencije je, između ostalog, «tribunalu» dodijeliti dužnost da provede propisanu provjeru podneska, argumenata i dokaza koje mu dostave strane bez prejudiciranja njihove procjene i njihove relevantnosti glede sudbene odluke (vidi Europski sud za ljudska prava, predmet *Kraska*, presuda od 19. travnja 1993, A. 254-B). U svakom pojedinom slučaju mora se procijeniti tijek postupka kako bi se odlučilo je li konkretno saslušanje, odnosno postupak suđenja bio pravičan.

26. Članak 6. st. 1. i 3.d. Europske konvencije zahtijeva «pravično suđenje», pravo da se bude saslušano u razumnom roku, pravo da saslušanje bude javno, pred neovisnim i nepristranim, zakonom ustanovljenim sudom. Osim toga, ovaj članak sadrži spisak minimalnih prava koje ima svatko tko je optužen za kazneno djelo. Među ova prava se ubraja i pravo optuženog da sâm ispituje ili zahtijeva ispitivanje svjedoka optužbe. Ova odredba tijesno je povezana sa načelom «jednakosti oružja», odnosno «jednake dostupnosti pravnih sredstava» kao elementa pravičnog suđenja (presuda od 19. prosinca 1990, *Delta*, A. 191-A, presuda od 19. veljače 1991, *Isgio*, A. 194-A, str. 12).

27. Ustavni sud zapaža da je temeljni apelantičin prigovor da joj u postupku nije omogućeno da ispituje svjedoke, jer nije pozvana na usmeni pretres zbog čega je dovedena u nejednakopravan položaj da se sasluša bez nazočnosti svjedoka i podnositelja prekršajne prijave. U svezi sa ovim prigovorom Ustavni sud zapaža da je apelantičin prigovor da nije imala mogućnost biti nazočna ispitivanju svjedoka i podnositelja prekršajne prijave relevantan u odnosu na standarde koji se tiču ustavnog prava na pravično suđenje i ukazuju na to da je povrijeđeno pravo na pravično suđenje načinom na koji je Sud za prekršaje postupio prigodom apelantičinog saslušanja u svezi sa okolnosti činidbe djela prekršaja. Iz spisa predmeta i zapisnika sa ročišta o apelantičinom ispitivanju od 17. ožujka 2006. godine, koji je sastavni dio spisa, Ustavni sud, dalje, zapaža da je Sud za prekršaje zakazao usmeni pretres za 16. ožujak 2006. godine, na koji je pozvao apelanticu, podnositeljicu prekršajne prijave Vericu Gajić i svjedokinje Gordanu Šobot, Suzanu Šormaz i Stojanku Petrić, te da su se usmenom pretresu odazvali svi osim apelantice koja je uredno primila poziv za ročište zakazano za 16. ožujak 2006. godine. Ustavni sud zapaža da je Sud za prekršaje na ročištu od 16. ožujka 2006. godine saslušao podnositeljicu prekršajne prijave i svjedokinje Gordanu Šobot, Suzanu Šormaz i Stojanku Petrić, a da je na ročištu od 17. ožujka 2006. godine saslušao apelanticu u svojstvu okrivljene i svjedoka Milana Gajića, apelantičinog malodobnoga unuka.

28. Ustavni sud zapaža da je Sud za prekršaje proveo saslušanje odvojeno, odnosno apelantica nije bila nazočna saslušanju podnositeljice prekršajne prijave Verice Gajić i svjedokinja u Centru za socijalni rad Gradiška Stojanke Petrić, psihologinje, Suzane Šormaz, socijalne radnice, i Gordane Šobot, nastavnice u osnovnoj školi koju pohađa oštećeni Milan Gajić.

29. Dakle, nepobitna je činjenica da apelantica nije bila nazočna saslušanju podnositeljice prekršajne prijave i svjedokinja Gordane Šobot, Suzane Šormaz i Stojanke Petrić. Prema mišljenju Ustavnog suda, apelantičin prigovor pokreće opća pitanja koja se tiču prava na pravično suđenje iz članka 6. stavak 1. Europske konvencije, kao i posebne garancije koje daje članak 6. Europske konvencije u stavku 3. točka d. koje se tiču apelantičinog prava na ispitivanje svjedoka optužbe. Prema konstantnoj praksi Europskog suda za ljudska prava i Ustavnog suda, svi dokazi, u načelu, moraju biti izvedeni u nazočnosti optuženog, kojem se mora dati mogućnost da tijekom suđenja pokuša pobiti navode optužbe, kao i dokaze kojima se optužba potkrepljuje. Ovdje je nepobitno da se saslušanjem podnositeljice prekršajne prijave i svjedokinja potkrepljuje «optužnica» protiv apelantice. Nepobitno je da apelantica tijekom postupka pred prvostupanjskim sudom nije bila nazočna saslušanju

podnositeljice prekršajne prijave i svjedokinja, kao i da joj je zbog toga onemogućeno da eventualno prigovori njihovim iskazima. Činjenica da je apelantica pozvana na usmeni pretres 16. ožujka 2006. godine zajedno sa svjedocima, te da je Sudu pristupila dan kasnije, tj. 17. ožujka 2006. godine, ne opravdava ponašanje Suda za prekršaje koji je morao ispoštovati garancije koje daje članak 6. Europske konvencije koje se tiču prava optuženog da ispituje svjedoke optužbe.

30. Navedenim postupanjima Suda za prekršaje apelantici nije dana prilika da pokuša pobiti dokaze «optužbe» i iznijeti navode koji joj idu u korist, zbog čega je, prema mišljenju Ustavnog suda, narušen standard pravičnog suđenja koje propisuje članak 6. st. 1. i 3. točka d. Europske konvencije.

31. Ustavni sud ne može prihvatiti stajalište Okružnog suda čija se bit svodi na tvrdnje da Sud za prekršaje nije učinio bitnu povredu odredaba prekršajnog postupka. Naime, Sud za prekršaje je imao obvezu održati usmeni pretres i, prema odredbama Zakona o prekršajima koje predviđaju obvezan kontradiktorni postupak, provesti ga, što nije učinio u konkretnom slučaju.

32. Zadaća Ustavnog suda je ukazati na obvezu poštivanja načela koje propisuje Ustav Bosne i Hercegovine, kao najviši pravni akt u državi. Prema tome, čl. II/1. i II/2. Ustava Bosne i Hercegovine utvrđuju obvezu Bosne i Hercegovine da svojim građanima osigura najviši stupanj poštivanja međunarodno priznatih ljudskih prava i temeljnih sloboda, te da odredbe Europske konvencije imaju supremaciju nad svim ostalim zakonima. Pravo na pravično suđenje je utvrđeno Ustavom Bosne i Hercegovine i Europskom konvencijom, ono se primjenjuje na sve slučajeve u kojim se «utvrđuje utemeljenost kaznene optužbe» kao što je bilo u konkretnom predmetu. Pravo na pravično suđenje sadrži i obvezu da se provede kontradiktorni postupak, koja se mora poštivati kada se radi o redovitom prekršajnom postupku, jer se i u tome postupku utvrđuje «utemeljenost kaznene optužbe».

33. Na koncu, Ustavni sud primjećuje da je Presudom Osnovnog suda u Gradišci broj P-298/02 od 19. veljače 2003. godine, koja je postala pravomoćna 7. rujna 2004. godine, razveden brak Verice Gajić i njezinog supruga Zlatka Gajića, a djeca, malodobni Milan i Zlatka Gajić, povjerena su na čuvanje i odgoj njihovoj majci Verici Gajić. Prema tomu, proizlazi da je Sud za prekršaje u prekršajnom postupku, zanemarujući postojanje navedene presude, utvrđivao činjenično stanje glede toga kome će se dijete povjeriti i apelantici izrekao zaštitnu mjeru smještaja malodobnog Milana Gajića kod svoje majke

i zakonske zastupnice iako je to pitanje već riješeno pravomoćnom presudom Osnovnog suda o razvodu braka.

34. Na temelju navedenog, Ustavni sud zaključuje da je u ovom slučaju prekršeno apelantičino pravo na pravično suđenje iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. st. 1. i 3. d. Europske konvencije.

Ostali navodi

35. Imajući u vidu zaključak u svezi sa člankom II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i člankom 6. stavak 1. Europske konvencije, Ustavni sud smatra da nije potrebno posebice razmatrati navode iz apelacije o povredi prava na poštivanje privatnog i obiteljskog iz članka II/3.(f) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 8. Europske konvencije.

VIII. Zaključak

36. Apelantičino pravo na pravično suđenje iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. st. 1. i 3.d. Europske konvencije je prekršeno u slučaju kada su pred Sudom za prekršaje saslušavani podnositeljica prekršajne prijave i svjedokinje «optužbe», a apelantici nije bilo omogućeno da bude nazočna suđenju na kojem bi mogla iznijeti svoju obranu i suprotstaviti svoje argumente navodima suprotne strane, te ispitivati svjedoke optužbe.

37. Na temelju članka 61. st. 1. i 2. i članka 64. stavak 1. Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je odlučio kao u dispozitivu ove odluke.

38. Prema članku VI/4. Ustava Bosne i Hercegovine, odluke Ustavnog suda su konačne i obvezujuće.

Predsjednica
Ustavnog suda Bosne i Hercegovine
Hatidža Hadžiosmanović

Предмет број АП 1524/06

**ОДЛУКА О
ДОПУСТИВОСТИ И
МЕРИТУМУ**

Апелација Цевада Туркановића поднесена против Пресуде Окружног суда у Бањој Луци број У-188/05 од 10. марта 2006. године, Рјешења Министарства за избјеглице и расељена лица Републике Српске број 05-050-01-31/05 од 4. јануара 2005. године и Закључка Министарства за избјеглице и расељена лица Одсјек Бања Лука број И-08-3426/01 од 26. новембра 2003. године

Одлука од 8. новембра 2007. године

Уставни суд Босне и Херцеговине у Вијећу од пет судија у предмету број **АП 1524/06**, рјешавајући апелацију **Цевада Туркановића**, на основу члана VI/36) Устава Босне и Херцеговине, члана 59 став 2 алинеја 2, члана 61 ст. 1 и 2 и члана 64 став 2 Правила Уставног суда Босне и Херцеговине («Службени гласник Босне и Херцеговине» број 60/05), у саставу:

Хатица Хаџиосмановић, предсједница

Миодраг Симовић, потпредсједник

Валерија Галић, потпредсједница

Мато Тадић, судија

Сеада Палаврић, судија

на сједници одржаној 8. новембра 2007. године донио је

ОДЛУКУ О ДОПУСТИВОСТИ И МЕРИТУМУ

Усваја се апелација Цевада Туркановића.

Утврђује се повреда члана II/3к) Устава Босне и Херцеговине и члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију за заштиту људских права и основних слобода.

Укидају се Пресуда Окружног суда у Бањој Луци број У-188/05 од 10. марта 2006. године, Рјешење Министарства за избјеглице и расељена лица Републике Српске број 05-050-01-31/05 од 4. јануара 2007. године и Закључак Министарства за избјеглице и расељена лица Републике Српске, Одејек Бања Лука, број И-08-3426 од 26. новембра 2003. године.

Налаже се првостепеном управном органу, Министарству за избјеглице и расељена лица Републике Српске, Одејку Бања Лука, извршење Одлуке СРРС-а број 634-173-1/1 од 9. септембра 1999. године, те да у року од 90 дана од дана достављања ове одлуке обавијести

Уставни суд Босне и Херцеговине о мјерама које су предузете с циљем да се изврши Одлука, у складу са чланом 74 став 5 Правила Уставног суда Босне и Херцеговине.

Одлуку објавити у «Службеном гласнику Босне и Херцеговине», «Службеним новинама Федерације Босне и Херцеговине», «Службеном гласнику Републике Српске» и «Службеном гласнику Брчко Дистрикта Босне и Херцеговине».

Образложење

I. Увод

1. Цевад Туркановић (у даљњем тексту: апелант) из Карлсхамна-Шведска, ког заступа Златан Љубљанац, адвокат из Градишке, поднио је 25. маја 2006. године апелацију Уставном суду Босне и Херцеговине (у даљњем тексту: Уставни суд) против Пресуде Окружног суда у Бањој Луци (у даљњем тексту: Окружни суд) број У-188/05 од 10. марта 2006. године, Рјешења Министарства за избјеглице и расељена лица Републике Српске (у даљњем тексту: другостепени орган управе) број 05-050-01-31/05 од 4. јануара 2005. године и Закључка Министарства за избјеглице и расељена лица Одсјек Бања Лука (у даљњем тексту: првостепени орган управе) број И-08-3426/01 од 26. новембра 2003. године.

II. Поступак пред Уставним судом

2. На основу члана 22 ст. 1 и 2 Правила Уставног суда, од Окружног суда те другостепеног и првостепеног органа управе затражено је 1. јуна 2006. године да доставе одговор на апелацију.

3. Од Окружног суда 19. јуна 2006. године и од другостепеног органа управе 22. јуна 2006. године Уставном суду су достављени одговори на апелацију, док другостепени орган управе није доставио свој одговор.

4. На основу члана 26 став 2 Правила Уставног суда, одговор Окружног суда и другостепеног органа управе достављен је апеланту 31. марта 2007. године.

III. Чињенично стање

5. Чињенице предмета које произилазе из апелантових навода и докумената који су предочени Уставном суду могу да се сумирају на следећи начин.

6. Одлуком Commission for Real Property of Displaced Persons and Refugees (у даљњем тексту: CRPC) број 634-173-1/1 од 9. септембра 1999. године апеланту је потврђено станарско право на стану у Бањој Луци, Улица сестара и браће Капор бр. 17. Сходно апелантовом наводу, као и сходно достављеној поштанској омотници у којој је апелант добио одлуку, CRPC је ову одлуку апеланту упутио 13. октобра 2000. године, а уручена му је 17. јула 2001. године.

7. Након примања одлуке, тачније 31. августа 2001. године, апелант је првостепеном органу управе поднио захтјев за њено извршење, који је овај орган Закључком број И-08-3426/01 од 26. новембра 2003. године одбацио као неблаговремен. Овај орган се позвао на члан 5 став 2 Закона о извршењу одлука Комисије за имовинске захтјеве расељених лица и избјеглица («Службени гласник РС» бр. 31/99, 39/00 и 65/01), који одређује да захтјев за извршење одлуке којом се потврђује станарско право може да се поднесе у року од 18 мјесеци од дана када је донесена одлука, а сходно ком је апелант закаснио да поднесе захтјев пет мјесеци, рачунајући од 9. септембра 1999. године, када је CRPC донио одлуку да се признаје станарско право апеланту.

8. На наведени закључак апелант је уложио жалбу која је Рјешењем другостепеног органа управе број 05-050-01-31/05 од 4. јануара 2005. године одбијена као неоснована. Овај орган је потврдио став првостепеног органа управе, такође се позивајући на одредбу члана 5 став 2 Закона о извршењу одлука Комисије за имовинске захтјеве расељених лица и избјеглица (у даљњем тексту: Закон).

9. Одлучујући о апелантовој тужби, којом је овај покренуо управни спор ради оспоравања законитости донесених аката, Окружни суд донио је Пресуду број У-188/05 од 10. марта 2006. године којом тужбу одбија, уз образложење једнако оном које су дали органи управе у претходна два поступка.

IV. Апелација

а) Наводи из апелације

10. Апелант сматра да су органи управе као и Окружни суд у својим одлукама требали да рок за подношење захтјева за извршење одлуке CRPC-а рачунају од дана

када је он примио предметну одлуку, јер је то дан када је сазнао за њу, што значи да никако није могао раније да реагује, те да су оваквим одлучењима, не водећи рачуна о томе да он није крив што одлука није достављена у року који је одређен Законом, повриједили његово право на правично суђење из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода (у даљњем тексту: Европска конвенција), право на дом из члана II/3ф) Устава Босне и Херцеговине и члана 8 Европске конвенције, те право на имовину из члана II/3к) Устава Босне и Херцеговине и члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију.

b) Одговор на апелацију

11. Окружни суд је у свом одговору потврдио став из своје одлуке, по ком је у овом случају било једино могуће овакво одлучење, с обзиром на јасно одређене законске одредбе.

12. Другостепени орган управе у свом одговору такође истиче да је у овом случају било могуће једино да се апелантов захтјев одбаци, с обзиром да је прописан рок за право на подношење захтјева за извршење 18 мјесеци од дана доношења одлуке CRPC-а.

V. Релевантни прописи

13. **Закон о извршењу одлука Комисије за имовинске захтјеве расељених лица и избјеглица** («Службени гласник РС» број 31/99):

«Члан 5 став 2

Захтјев за извршење одлуке Комисије којом се потврђује станарско право мора да се поднесе у року од годину дана од дана када је донесена одлука Комисије, односно за одлуке које су донесене прије ступања на снагу овог закона у року од годину дана од дана ступања на снагу овог закона.»

14. **Закон о измјенама и допунама Закона о извршењу одлука Комисије за имовинске захтјеве расељених лица и избјеглица** («Службени гласник РС» број 65/01):

«Члан 5 став 2

Захтјев за извршење одлуке Комисије којом се потврђује станарско права мора да се поднесе у року од осамнаест мјесеци од дана доношења одлуке Комисије.»

VI. Допустивост

15. У складу са чланом VI/36) Устава Босне и Херцеговине, Уставни суд, такође, има апелациону надлежност у питањима која су садржана у овом уставу када она постану предмет спора због пресуде било ког суда у Босни и Херцеговини.

16. У складу са чланом 16 став 1 Правила Уставног суда, Уставни суд може да разматра апелацију само ако су против пресуде, односно одлуке која се њоме оспорава, исцрпљени сви дјелотворни правни лијекови могући сходно закону и ако се поднесе у року од 60 дана од дана када је подносилац апелације примио одлуку о посљедњем дјелотворном правном лијеку који је користио.

17. У конкретном случају предмет оспоравања апелацијом је Пресуда Окружног суда број У-188/05 од 10. марта 2006. године. Ова пресуда донесена је у извршном поступку Одлуке СРРС-а. Уставни суд је у више наврата образлагао да се на извршни поступак, у принципу, не примјењују права и слободе из Устава Босне и Херцеговине, сем уколико у том поступку не дође до «новог» утврђивања уставних права и слобода (види Уставни суд, Одлуку број У 21/02 од 26. марта 2004. године, тачка 40, «Службени гласник Босне и Херцеговине» број 18/04). С обзиром да је апелантово право на повраћај имовине утврђено одлуком СРРС-а, које се оспорава у извршном поступку због примјене члана 5 став 2 Закона о извршењу одлука Комисије за имовинске захтјеве расељених лица и избјеглица, Уставни суд сматра да је апелација допуштива *ratione materiae*.

18. Даље, против Пресуде Окружног суда број У-188/05 од 10. марта 2006. године нема других дјелотворних правних лијекова могућих сходно закону. Оспорену пресуду апелант је примио 27. марта 2006. године, а апелација је поднесена 25. маја 2006. године, тј. у року од 60 дана, како је прописано чланом 16 став 1 Правила Уставног суда. На крају, апелација испуњава и услове из члана 16 ст. 2 и 4 Правила Уставног суда, јер није очигледно (*prima facie*) неоснована, нити постоји неки други формални разлог због ког апелација није допуштива.

19. Имајући у виду одредбе члана VI/3б) Устава Босне и Херцеговине, члана 16 ст. 1, 2 и 4 Правила Уставног суда, Уставни суд је утврдио да предметна апелација испуњава услове у погледу допуствости.

VII. Меритум

20. Апелант оспорава наведену пресуду, рјешење и закључак, тврдећи да су њима повријеђена његова права из члана II/3к) Устава Босне и Херцеговине и члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију, члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције, те члана II/3ф) Устава Босне и Херцеговине и члана 8 Европске конвенције.

A. Право на имовину

21. Члан II/3к) Устава Босне и Херцеговине гласи:

«3. Каталог права

«Сва лица на територији Босне и Херцеговине уживају људска права и основне слободе из става 2 овог члана, а она обухватају:

(...)

к) Право на имовину.»

22. Члан 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију гласи:

«Свако физичко или правно лице има право на неометано уживање своје имовине. Нико не може бити лишен своје имовине осим у јавном интересу и под условима предвиђеним законом и општим начелима међународног права.

Претходне одредбе, међутим, ни на који начин не утичу на право државе да примјењује такве законе које сматра потребним да би надзирала коришћење имовине у складу с општим интересом или да би обезбиједила наплату пореза или других доприноса или казни».

23. Прије свега, Уставни суд подсјећа да се предметни случај тиче немогућности да се изврши одлука CRPC-а, којом је потврђено апелантово станарско право и његово право на повраћај стана. С обзиром на то, Уставни суд указује на своју праксу сходно којој станарско право представља *sui generis* власничке интересе

који су економска вриједност (види Уставни суд, Одлуку број У 8/99 од 5. новембра 1999. године, објављену у «Службеном гласнику БиХ» број 24/99), сходно томе представља имовину у смислу члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију, из чега произилази да је члан 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију примјенљив у овом случају.

24. Уставни суд, даље, подсјећа да члан 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију садржи три различита правила. Прво правило, које се налази у првој реченици првог става је генералне природе и изражава принцип мирног уживања у имовини. Друго правило, садржано у другој реченици истог става, одређује да лишавање имовине може да се деси под одређеним условима. Треће правило, садржано у ставу 2 истог члана, дозвољава да државе потписнице имају право, између осталог, да контролишу коришћење имовине у складу са јавним интересом. Сва три правила су међусобно повезана и нису у међусобној контрадикцији, а друго и треће правило односе се на одређене случајеве мијешања државе у право на мирно уживање имовине (види Европски суд за људска права, *Holy Monasteries против Грчке*, пресуду од 9. децембра 1994. године, серија А, број 301-А, став 51).

25. Примјењујући ова правила на конкретан случај, Уставни суд закључује да се Врховни суд својом коначном одлуком «умијешао» у право на апелантову имовину, у смислу да га је «лишио» тог права, јер је апелант, због протекла рока из члана 5 став 2 Закона о извршењу одлука Комисије за имовинске захтјеве расељених лица и избјеглица, изгубио право на извршење Одлуке СРРС-а. С обзиром на то, Уставни суд је дужан да испита да ли је ово мијешање према другом правилу из члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију предвиђено законом, да ли служи легитимном циљу, да ли успоставља правичну равнотежу између права носиоца права и јавног и општег интереса. Другим ријечима, оправдано мијешање не може да се наметне само законском одредбом која испуњава услове владавине права и служи легитимном циљу у јавном интересу, него мора, такође, да одражава разуман однос пропорционалности између средстава која су употријебљена и циља који се жели остварити. Мијешање у право не смије да иде даље од потребног да би се постигао легитиман циљ, а носилац права не смије да се подвргава произвољном третману и од њега не смије да се тражи да сноси превелик терет у остваривању легитимног циља (види Комисију за људска права при Уставном суду Босне и Херцеговине, Одлуку о прихватљивости и меритуму СН/00/3559, *Смајо Диздар против Федерације Босне и Херцеговине*, од 8. и 9. марта 2005. године, тачка 50).

1. Законитост миџешања

26. Миџешање је законито само ако је закон који је основа миџешања (а) доступан грађанима, (б) толико прецизан да омогућава грађанима да одреде своје поступке, (с) у складу са принципом правне државе, што значи да слобода одлучивања која је законом дата извршној власти не смије да буде неограничена, тј. закон мора да обезбиједи грађанима адекватну заштиту против произвољног миџешања (види Европски суд за људска права, *Sunday Times против Велике Британије*, пресуду од 26. априла 1979. године, серија А, број 30, став 49; види, такође, Европски суд за људска права, *Malone*, пресуду од 2. августа 1984. године, серија А, број 82, ст. 67 и 68).

27. Органи управе су се, када су одлучили да одбаце захтјев за извршење Одлуке CRPC-а, позвали на члан 5 став 2 Закона о извршењу одлука Комисије за имовинске захтјеве расељених лица и избјеглица, а који гласи:

«Захтјев за извршење одлуке Комисије којом се потврђује станарско права мора да се поднесе у року од осамнаест мјесеци од дана доношења одлуке Комисије.»

28. Уставни суд напомиње да је овај закон објављен у «Службеном гласнику РС» и као такав доступан свима. Даље, језичко значење ове одредбе је јасно и прецизно: рок почиње да тече од дана када је донесена одлука и траје 18 мјесеци. То значи да се овим законом намеће обавеза за стране с правним интересом да покрену поступак извршења одлуке CRPC-а унутар 18 мјесеци.

29. На основу наведеног, Уставни суд закључује да је миџешање било законито, а да закон испуњава формалне услове који се захтијевају принципом законитости.

2. Постојање јавног интереса

30. Европски суд за људска права је установио да домаће власти уживају широко поље процјене приликом доношења одлука које су везане за лишавање имовинских права појединаца због непосредног познавања друштва и његових потреба. Одлука да се одузме имовина често укључује разматрање политичких, економских и социјалних питања по којима ће се мишљења у оквиру демократског друштва битно разликовати. Стога ће се пресуда домаћих власти поштовати, осим ако је очигледно без оправданог основа (види Европски суд за људска права, *James и други*, пресуду од 21. фебруара 1986. године, серија А, број 98, став 46).

31. Одређивање законских рокова у оквиру којих грађани могу да остварују своја права и обавезе, у принципу, јесте у јавном интересу и то превасходно ради заштите и спровођења принципа владавине права и правне сигурности. Наиме, држава има интерес да се правни односи одвијају у одређеним роковима или да се задржавају уколико одређено вријеме нема правних или фактичких промјена. С обзиром на то, рокови дјелују као одређена врста инхерентних ограничења остваривања уставних права и обавеза, тј. слобода (упореди Уставни суд, одлуке број АП 1/03 од 15. јуна 2004. године, тачка 26; У 71/03, од 15. јуна 2004. године, тачка 29; У 49/02, од 28. новембра 2003. године, тачка 38 и даље). Сем тога, с обзиром да се ради о одлукама у вези са повраћајем имовине, држава има интерес да се те одлуке извршавају што прије, како би се испунили циљеви из Анекса 7 Општег оквирног споразума за мир у Босни и Херцеговини, те успоставило стање прије ратних сукоба у Босни и Херцеговини.

3. Принцип пропорционалности

32. Уставни суд је већ нагласио да спорно законско рјешење мора да одражава разуман однос пропорционалности између средстава која су употријебљена и циља који се жели остварити. Мијешање у право не смије да иде даље од потребног да би се постигао легитиман циљ, а носилац права не смије да се подвргава произвољном третману и од њега не смије да се тражи да сноси превелик терет у остваривању легитимног циља (тачка 25 ове одлуке). Сходно томе, у предметној Одлуци потребно је да се да одговор на питање да ли члан 5 став 2 Закона о извршењу одлука Комисије за имовинске захтјеве расељених лица и избјеглица подвргава апеланта таквом третману да се од њега тражи да сноси превелик терет у остваривању легитимног циља.

33. Уставни суд наглашава да законске одредбе које регулишу питање рокова морају и стварно да дају могућност грађанину да оствари своје одређено право, ако њиховим истеком губи могућност да то право и оствари. Тај рок мора да буде реалан.

34. Овај услов је испуњен у сваком случају када је од дана доношења одлуке CRPC-а до дана достављања ове одлуке остало толико времена да подносилац пријаве може да покрене поступак извршења. Међутим, у конкретном случају, одлука је донесена 9. септембра 1999. године, а CRPC ју је апеланту упутио 13. октобра 2000. године, дакле, по истеку рока од 13 мјесеци од дана доношења, да би ју апелант запримио, дакле уопште за њено доношење сазнао, 17. јула 2001. године, дакле, по истеку рока од 18 мјесеци од дана доношења. Сходно томе, апелантово право да

захтијева извршење одлуке о признавању станарског права, с обзиром да је, како тврди, одлуку добио након истека законског рока у ком је могао да оствари своје право, јесте илузорно, јер апелант није могао да зна када је одлука донесена уколико му није достављена, односно уколико му на било који други, законским одредбама загарантовани, начин није омогућено да сазна да је донесена одлука којом је одлучено о његовом праву.

35. У конкретном случају, апелант није у року који је одређен Законом сазнао да је одлука донесена. Иако није јасно због чега је СРРС одлуку коју је донио упутио апеланту тек 13 мјесеци након доношења, нити због чега је она апеланту поштом достављана наредних девет мјесеци, чињеница је да је апелант, захваљујући законској формулацији рока застаре у овом случају, због туђих радњи и пропуста, за које није могао да зна нити да на њих утиче, изгубио могућност да оствари свој имовински захтјев. Дакле, апелант је, једнако као и други грађани у оваквим и сличним ситуацијама, препуштен на вољу службеника органа управе и поште, односно, њихова права зависна су од система рада ових органа и диспозиције ових органа у погледу предузимања радњи које су потребне за правовремено достављање одлука заинтересованим лицима, или, пак, зависе од више силе и случаја, што је све заједно неспојиво са принципима владавине права, правне сигурности и диспозиције одлучивања о сопственим правима (да ли покренути или не извршити поступак враћања стана у посјед), који би у овом случају представљали апелантов јавни интерес.

36. Сем тога, Уставни суд наглашава да је формулација одредбе члана 5 став 2 Закона о извршењу одлука Комисије за имовинске захтјеве расељених лица и избјеглица веома неубичајена за правни систем Босне и Херцеговине из једног простог разлога. Наиме, у тренутку доношења одлуке (или проглашавања одлуке), одлука постаје релевантна за институцију која ју је донијела. Међутим, за разлику од овог институционалног окончања конкретног предмета, дјеловање појединачног акта «према напољу», којим се одређују извјесна права или обавезе појединца, не може да започне уколико није достављена странци које се тиче (на примјер, не тече рок за жалбу). Уколико се ради о коначној одлуци, формална правоснажност тог акта не може да наступи ако се не изврши његова достава. Сходно томе, оваква формулација одредбе је противна институту дјеловања правног акта према странкама, тј. институту формалне правоснажности акта, зависно од тога да ли се ради о коначном акту или не.

37. Из свега наведеног, Уставни суд закључује да је у конкретном случају дошло до повреде права на имовину из члана II/3к) Устава Босне и Херцеговине и члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију.

В. Остали наводи

38. У свјетлу наведеног у односу на повреду права на имовину из члана II/3к) Устава Босне и Херцеговине и члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију, Уставни суд сматра да није неопходно потребно да посебно разматра апелантове наводе у односу на повреду права на правично суђење из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције, те права на дом из члана II/3ф) Устава Босне и Херцеговине и члана 8 Европске конвенције.

VIII. Закључак

39. У конкретном случају дошло је до мијешања у апелантово право на имовину, у смислу његовог лишвавања, а на основу члана 5 став 2 Закона о измјенама и допунама Закона о извршењу одлука Комисије за имовинске захтјеве расељених лица и избјеглица («Службени гласник РС» број 65/01), сходно ком захтјев за извршење одлуке Комисије, којом се потврђује станарско право и додјељује право на повраћај стана, мора да се поднесе у року од 18 мјесеци од дана доношења одлуке Комисије. Уставни суд сматра да се ради о законској одредби која не испуњава услов пропорционалности јавног интереса и интереса лица која се налазе у ситуацији као што је апелантова, па постоји повреда права на имовину из члана II/3к) Устава Босне и Херцеговине и члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију.

40. На основу члана 61 ст. 1 и 2 и члана 64 став 2 Правила Уставног суда, Уставни суд је одлучио као у диспозитиву ове одлуке.

41. Сходно члану VI/4 Устава Босне и Херцеговине, одлуке Уставног суда су коначне и обавезујуће.

Предсјеница
Уставног суда Босне и Херцеговине
Хатица Хациосмановић

Predmet broj AP 2008/06

**ODLUKA O
DOPUSTIVOSTI I
MERITUMU**

Apelacija M.G. podnesena protiv Presude Kantonalnog suda u Sarajevu broj Gž-2304/04 od 27. aprila 2006. godine i Presude Općinskog suda u Sarajevu broj PR-756/02 od 7. jula 2004. godine

Odluka od 8. novembra 2007. godine

Ustavni sud Bosne i Hercegovine u Vijeću od pet sudija u predmetu broj **AP 2008/06**, rješavajući apelaciju **M.G.**, na osnovu člana VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, člana 59. stav 2. alineja 2. i člana 61. st. 1, 2. i 3. Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine («Službeni glasnik Bosne i Hercegovine» broj 60/05), u sastavu:

Hatidža Hadžiosmanović, predsjednica

Miodrag Simović, potpredsjednik

Valerija Galić, potpredsjednica

Mato Tadić, sudija

Seada Palavrić, sutkinja

na sjednici održanoj 8. novembra 2007. godine donio je

ODLUKU O DOPUSTIVOSTI I MERITUMU

Djelimično se usvaja apelacija M.G.

Utvrđuje se povreda člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda u odnosu na donošenje odluke u razumnom roku u postupku koji je okončan Presudom Kantonalnog suda u Sarajevu broj GŽ-2304/04 od 27. aprila 2006. godine.

Nalaže se Kantonu Sarajevo da M.G., u roku od tri mjeseca od dana dostavljanja ove odluke, isplati iznos od 600,00 KM na ime nematerijalne štete zbog nedonošenja sudske odluke u razumnom roku, u skladu sa članom 76. stav 2. Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine.

Odbija se kao neosnovan preostali dio apelacije M.G. podnesen protiv Presude Kantonalnog suda u Sarajevu broj GŽ-2304/04 od 27. aprila 2006. godine i Presude Općinskog suda u Sarajevu broj PR-756/02 od 7. jula 2004. godine.

Odluku objaviti u «Službenom glasniku Bosne i Hercegovine», «Službenim novinama Federacije Bosne i Hercegovine», «Službenom glasniku Republike Srpske» i «Službenom glasniku Distrikta Brčko Bosne i Hercegovine».

Obrazloženje

I. Uvod

1. M.G. (u daljnjem tekstu: apelant) iz Vogošće, kojeg zastupa advokat Nail Gajević, podnio je 12. jula 2006. godine apelaciju Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Ustavni sud) protiv Presude Kantonalnog suda u Sarajevu (u daljnjem tekstu: Kantonalni sud) broj Gž-2304/04 od 27. aprila 2006. godine i Presude Općinskog suda u Sarajevu (u daljnjem tekstu: Općinski sud) broj PR-756/02 od 7. jula 2004. godine.

II. Postupak pred Ustavnim sudom

2. Na osnovu člana 22. st. 1. i 2. Pravila Ustavnog suda, od Kantonalnog suda, Općinskog suda i Pravobranilaštva Kantona Sarajevo zatraženo je 14. jula 2006. godine da dostave odgovore na apelaciju.

3. Kantonalni sud je odgovor na apelaciju dostavio 10. augusta 2008. godine, Općinski sud 2. augusta 2008. godine, a Pravobranilaštvo Kantona 26. jula 2006. godine. Općinski sud je 26. septembra 2007. godine dostavio Ustavnom sudu na uvid spis broj Pr-756/02.

4. Na osnovu člana 26. stav 2. Pravila Ustavnog suda, odgovori na apelaciju su dostavljeni apelantu 10. oktobra 2007. godine.

III. Činjenično stanje

5. Činjenice predmeta koje proizlaze iz apelantovih navoda i dokumenata predloženih Ustavnom sudu mogu se sumirati na sljedeći način:

6. Na osnovu inicijative za pokretanje disciplinskog postupka podnesene ministru 22. oktobra 1997. godine, Ministarstvo unutrašnjih poslova Kantona Sarajevo (u daljnjem tekstu: tuženi) je protiv apelanta vodilo disciplinski postupak. U tom postupku tuženi je prvo donio Rješenje broj 02/3-2-125-70 od 30. oktobra 1997. godine, kojim je

apelant privremeno udaljen sa službe počevši od 12. oktobra 1998. godine do okončanja disciplinskog postupka. Po provedenom disciplinskom postupku Prvostepena disciplinska komisija tuženog je donijela Rješenje broj 02/3-2-125-70 od 20. januara 1998. godine kojim je apelant proglašen krivim za težu povredu radne dužnosti uz izricanje disciplinske mjere prestanka radnog odnosa. Naime, Prvostepena disciplinska komisija je utvrdila da je apelant «tokom 1997. godine, u više navrata, zloupotrebljavao i prekoračio službena ovlaštenja, tako što je koristeći službenu akreditaciju pružao zaštitu, pa i vršio prijevoz većih količina robe namijenjenih preprodaji, bez ovlaštenja za trgovinu, za što je od Nevzada Bašića primao novčanu naknadu», čime je počinio težu povredu radne dužnosti predviđenu članom 285. stav 1. alineja 1. i 3. Zakona o državnoj upravi, članom 69. stav 1. alineja 9. Zakona o unutrašnjim poslovima Kantona Sarajevo i članom 4. stav 1. alineja 1, 4, 8. i 19. Pravilnika o disciplinskoj odgovorosti radnika i radu disciplinske komisije (u daljnjem tekstu: Pravilnik). Budući da je Drugostepena disciplinska komisija Rješenjem broj 03-125-6 od 21. aprila 1998. godine odbila apelantovu žalbu i potvrdila rješenje Prvostepene disciplinske komisije, tuženi je Rješenjem ministra broj 02/3-2-126-165 od 25. juna 1998. godine apelantu izrekao i potvrdio disciplinsku mjeru prestanka radnog odnosa sa 4. junom 1998. godine.

7. Nakon toga apelant je 4. jula 1998. godine, posredstvom opunomoćenika Ismeta Šefkića, podnio tužbu Općinskom sudu protiv tuženog radi poništenja disciplinskih akata organa tuženog o prestanku radnog odnosa.

8. Dopisom od 23. septembra 1998. godine sud je pozvao apelanta da dostavi dokaz o tome da je primio drugostepenu odluku tuženog. Apelant je podneskom, koji je u sudu primljen 23. oktobra 1998. godine, obavijestio sud da je uz tužbu dostavio drugostepenu odluku tuženog.

9. Podneskom od 2. novembra 1998. godine apelantov opunomoćenik je obavijestio sud da u konkretnom predmetu otkazuje punomoć, te predložio da sud o tome obavijesti apelanta.

10. Po dobijanju dokaza sud je rješenjem od 1. februara 1999. godine zakazao ročište za 16. mart 1999. godine koje je, s obzirom na to da dostavljanje tuženom nije bilo uredno, odgođeno. Apelant je istog dana dao punomoć kojom je ovlastio Ismeta Šefkića da ga zastupa u ovom predmetu.

11. Na ročištu 5. maja 1999. godine zastupnik tuženog je obavijestio sud da mu nije dostavljena tužba sa priložima, pa je apelantu naloženo da tuženom tužbu i priloge dostavi

direktno, a tuženom da se najkasnije do zakazanog ročišta, koje je odgođeno za 27. juli 1999. godine, očituje o navodima iz tužbe.

12. Zakonski zastupnik tuženog je na ročištu održanom 27. jula 1999. godine uložio u spis odgovor na tužbu, te predložio da pismeni odgovor na tužbu čini sastavni dio zapisnika. Apelantu je uručen primjerak odgovora na tužbu, pa je on predložio da se ročište odgodi radi izjašnjenja o navodima odgovora na tužbu. Rješenjem suda ročište je odgođeno za 21. oktobar 1999. godine, te je naloženo apelantu da se najdalje do zakazanog ročišta očituje o navodima odgovora na tužbu.

13. Ročište od 21. oktobra 1999. godine je odgođeno na apelantov prijedlog budući da njegov opunomoćenik nije bio u mogućnosti pristupiti ročištu, jer je bio službeno odsutan iz Sarajeva, te je novo ročište zakazano za 6. decembar 1999. godine, ali je, zbog odsutnosti uređujućeg sudije, odgođeno za 17. januar 2000. godine.

14. Na ročištu održanom 17. januara 2000. godine apelantov opunomoćenik je u spis uložio pismeni podnesak u povodu odgovora na tužbu, pa je, s obzirom na to da se zakonski zastupnik tuženog nije odmah mogao izjasniti o navodima podneska, ročište odgođeno. Apelant je uz podnesak dostavio dokaz o tome da je primio drugostepenu odluku tuženog-dostavnicu iz koje je vidljivo da je apelant odluku primio 4. juna 1998. godine, tuženi je predložio da sud u konkretnoj pravnoj stvari prvenstveno utvrdi da li je apelantova tužba blagovremena. Sud je naložio tuženom da se najkasnije do zakazanog ročišta očituje o navodima apelantovog podneska.

15. Ročište zakazano za 21. mart 2000. godine je održano, stranke su ostale pri navodima iznesenim u toku postupka, te je usvojen saglasan prijedlog stranaka da se provedu dokazi čitanjem disciplinskog spisa tuženog, pa je ročište odgođeno za 1. juni 2000. godine radi pribavljanja spisa službenim putem. Sud je dopisom od 21. marta zatražio od tuženog da dostavi spise. Zakonski zastupnik tuženog je 6. aprila 2000. godine obavijestio sud da je predmetni dopis omaškom dostavljen zakonskom zastupniku, a ne tuženom.

16. Na ročištu 1. juna 2000. godine je konstatirano da nije priklopljen spis tuženog, pa je ročište odgođeno za 20. juli 2000. godine sa zaključkom da sud dopisom urgira da se dostavi disciplinski spis.

17. Na ročištu održanom 20. jula 2000. godine, zbog izmjene sudije pojedinca, postupak se u konkretnoj stvari vodio iznova. Apelant je ostao pri tužbi i navodima u dotadašnjem

toku postupka, a tuženi pri odgovoru na tužbu i navodima iznesenim u toku postupka. Parnične stranke su se saglasile da se ponovo ne izvode dokazi pred izmijenjenim sudijom, već da se pročitaju zapisnici sačinjeni u toku postupka. Konstatirano je da je u spis uložen disciplinski spis tuženog, usvojen je prijedlog da se sasluša apelant u svojstvu parnične stranke, te je novo ročište zakazano za 12. oktobar 2000. godine, ali je ono odgođeno zbog odsutnosti uređujućeg sudije.

18. Ročište zakazano za 4. decembar 2000. godine, budući da se apelant nije protivio, odgođeno je zbog spriječenosti zakonskog zastupnika tuženog da prisustvuje ročištu, pa je novo ročište zakazano za 8. januar 2001. godine uz obavezu zakonskog zastupnika tuženog da dostavi Pravilnik o disciplinskoj odgovornosti radnika i radu disciplinske komisije.

19. Na ročištu održanom 8. januara 2001. godine je proveden dokaz saslušanjem tužioca u svojstvu parnične stranke, odbijen je apelantov prijedlog da se sasluša svjedok Jusuf Bjelovac u vezi sa okolnosti da apelant nije pomagao svjedoku Bašiću prilikom obavljanja posla u Mostaru, izvršen uvid u Pravilnik o disciplinskoj odgovornosti tuženog i disciplinski spis, te je, s obzirom na to da parnične stranke nisu imale primjedaba na provedene dokaze, nakon izlaganja završnih riječi sud donio rješenje da je glavna rasprava zaključena.

20. S obzirom na to da je u disciplinskom spisu nedostajao zapisnik o vijećanju i glasanju Prvostepene disciplinske komisije nakon održanog glavnog pretresa 4. januara 1998. godine, sud je na osnovu člana 286. ZPP donio rješenje o ponovnom otvaranju glavne rasprave, te je novo ročište zakazano za 19. februar 2001. godine. Sud je dopisom od 29. januara 2001. godine zatražio da se dostavi kompletan spis. Dopisom tuženog od 9. februara 2001. godine sud je obaviješten da je cijeli disciplinski spis dostavljen zakonskom zastupniku tuženog, te da zapisnici Drugostepene disciplinske komisije Vlade Kantona nisu sastavni dio spisa kojim je raspolagao tuženi, budući da Drugostepena komisija po okončanju postupka tuženom dostavlja isključivo drugostepeno rješenje.

21. Zbog službene odsutnosti uređujućeg sudije, ročište zakazano za 19. februar 2001. godine je odgođeno za 16. april 2001. godine, kada je sud proveo dokaz uvidom i čitanjem zapisnika o vijećanju i glasanju Prvostepene disciplinske komisije od 16. januara 1998. godine i nakon toga donio Međupresudu broj PR-251/98 od 16. aprila 2001. godine, kojom je poništio rješenje tuženog o prestanku radnog odnosa apelantu, te odlučio da će o preostalom dijelu apelantovoga zahtjeva odlučiti nakon pravosnažnosti međupresude.

22. Sud je dnevnom naredbom od 3. maja 2001. godine naložio da se dostavi međupresuda strankama. Apelant je međupresudu primio 10, a tuženi 14. maja 2001. godine. Tuženi je 22. maja 2001. godine izjavio žalbu na međupresudu, te je dnevnom naredbom od 25. maja naloženo da se dostavi žalba apelantu, koji ju je primio 30. maja 2001. godine, nakon čega je spis dostavljen drugostepenom sudu na odlučivanje povodom žalbe.

23. Kantonalni sud je Rješenjem broj GŽ-882/01 od 18. jula 2002. godine uvažio žalbu tuženog, međupresudu ukinuo i predmet vratio na ponovni postupak sa obrazloženjem da postupak koji se vodi pred sudom posebnim ispitivanjem pravilnosti i zakonitosti odluke disciplinske komisije nije nastavak disciplinskog postupka, već ocjena zakonitosti disciplinskog postupka, te je naloženo Općinskom sudu da u ponovnom postupku pribavi spis Drugostepene disciplinske komisije, što je propustio učiniti, pa prema cjelokupnom disciplinskom postupku ocijeni da li je taj postupak proveden zakonito u skladu sa Pravilnikom i Zakonom. Spis Općinskog suda sa otpravicima drugostepene odluke je vraćen sa Kantonalnog suda 4. septembra 2002. godine.

24. Rješenjem od 10. septembra 2002. godine Općinski sud je zakazao ročište za glavnu raspravu 29. oktobra 2002. godine, ali je ono, na saglasan prijedlog parničnih stranaka, odgođeno na neodređeno vrijeme zbog pribavljanja spisa Drugostepene disciplinske komisije od koje je sud isti dan zatražio da dostavi spis.

25. Dopisom od 14. novembra 2002. godine Drugostepena disciplinska komisija Kantona Sarajevo je obavijestila sud da je apelantov disciplinski spis broj 03-125-6, zajedno sa rješenjem Drugostepene disciplinske komisije, vraćen tuženom, te je sud dnevnom naredbom od 10. decembra 2002. godine ponovo tražio da se dostavi spis. Dopisom od 20. decembra 2002. godine tuženi je obavijestio sud da je kompletan disciplinski spis dostavljen zakonskom zastupniku, da se u spisu, osim rješenja, ne nalazi zapisnik o radu Drugostepene disciplinske komisije, niti spis te komisije broj 03-125-6.

26. Sud je ponovo dopisom od 10. januara 2003. godine tražio od Drugostepene disciplinske komisije da dostavi zapisnik o radu, odnosno spis broj 03-125-6. Komisija je 23. januara 2003. godine obavijestila sud da se predmetni spis ne nalazi u arhivi Drugostepene disciplinske komisije jer je on vraćen tuženom, te je stoga sudu dostavljena samo kopija zapisnika od 21. aprila 1998. godine o postupku protiv apelanta iz knjige zapisnika koju vodi Drugostepena disciplinska komisija prilikom održavanja sjednica pri razmatranju predmeta koji joj se dostavljaju na rješavanje.

27. Rješenjem od 28. januara 2003. godine sud je u konkretnoj pravnoj stvari zakazao raspravu za 18. mart 2003. godine koja je odgođena budući da dostavljanje tuženom nije bilo uredno, te je novo ročište zakazano za 22. april 2003. godine.

28. Na raspravi održanoj 22. aprila 2003. godine stranke su ostale pri navodima iznesenim u toku postupka nakon čega je sud proveo dokaz uvidom i čitanjem zapisnika Drugostepene disciplinske komisije održane 21. aprila 1998. godine, te dopisa Drugostepene disciplinske komisije i tuženog. Na provedene dokaze stranke nisu imale primjedaba. Sud je rješenjem naložio zakonskom zastupniku tuženog da dostavi originalni spis tuženog protiv apelanta, pa je novo ročište zakazao za 19. juni 2003. godine.

29. Ročište zakazano za 19. juni 2003. godine je na apelantov prijedlog odgođeno radi uvida u originalan spis tuženog, a zbog korištenja godišnjih odmora, novo ročište je zakazano za 24. septembar 2003. godine. Na tom ročištu sud je izvršio uvid u originalni disciplinski spis protiv apelanta, Pravilnik o disciplinskoj odgovornosti radnika tuženog, te zapisnik o radu Drugostepene disciplinske komisije. Apelant je tvrdio da mu nije dostavljen na uvid zapisnik Drugostepene disciplinske komisije, te je predložio da se ročište odgodi radi uvida i njegovog kopiranja. Ovom prijedlogu se usprotivio zakonski zastupnik tuženog zbog toga što je predmetni zapisnik uložen u spis 23. januara 2003. godine, te je apelant imao mogućnost da izvrši uvid u spis. Sud je udovoljio apelantovom prijedlogu, te je ročište odgodio za 13. novembar 2003. godine i naložio apelantu da se do narednog ročišta izjasni o dostavljenom dokazu.

30. Apelant, iako uredno obaviješten, nije pristupio pripremnom ročištu (u smislu novog ZPP) zakazanom za 13. novembar 2003. godine. Sud je konstatirao da je apelantov opunomoćenik obavijestio sud da ne može pristupiti zbog neodložnog puta izvan Sarajeva, te je novo pripremno ročište zakazano za 12. januar 2004. godine.

31. Pripremno ročište od 12. januara 2004. godine je održano prema odredbama novog ZPP, apelant je izložio tužbu, a tuženi odgovor na tužbu, te su ostali pri navodima iznesenim u toku postupka. Sud je glavnu raspravu zakazao za 18. mart 2004. godine, usvojio prijedlog da se provedu dokazi čitanjem zapisnika o apelantovom saslušanju u svojstvu parnične stranke, uvida u disciplinski spis tuženog, odluke Prvostepene i Drugostepene komisije, te apelantovog saslušanja u svojstvu parnične stranke. Sud je odbio apelantov prijedlog da se sasluša predsjednik Prvostepene i Drugostepene disciplinske komisije, svjedok Senija Bašić, izvrši uvid u K spis istog suda, te prijedlog da sud zatraži da tuženi operativnim radom na terenu utvrdi apelantovo kretanje u spornom periodu. Za odbijanje apelantovih dokaznih prijedloga sud je dao obrazloženje.

32. Glavna rasprava zakazana za 18. mart 2004. godine je odgođena za 7. jun 2004. godine zbog toga što dostavljanje poziva apelantu nije bilo uredno. S obzirom na to da je sud odredio da se provedu dokazi saslušanjem apelanta u svojstvu partične stranke, a apelantov opunomoćenik je izjavio da i dalje ostaje pri tom prijedlogu, a budući da se apelant prema napomeni dostavljača odselio sa adrese na kojoj je stanovao, o čemu nije obavijestio ni sud ni opunomoćenika, apelantov opunomoćenik je predložio da se ročište za glavnu raspravu odgodi uz obavezu opunomoćenika da o zakazanoj raspravi obavijesti apelanta. Sud je upozorio apelantovog opunomoćenika da će, ukoliko ne obavijesti apelanta o zakazanoj raspravi, opozvati dokaz saslušanja apelanta u svojstvu partične stranke.

33. Glavna rasprava je održana 7. juna 2004. godine i na njoj su provedeni dokazi određeni rješenjem na pripremnom ročištu, glavna rasprava je zaključena, te je sud obavijestio stranke da će presuda biti donesena 7. jula 2004. godine, da od tog datuma teče rok za žalbu i da stranke presudu mogu preuzeti u prostorijama suda.

34. Presudom Općinskog suda broj PR-756/02 od 7. jula 2004. godine u cijelosti je odbijen apelantov podneseni tužbeni zahtjev kojim je tražio da se ponište rješenja tuženog navedena u tački 6. ove odluke, utvrdi da apelantu nije prestao radni odnos kod tuženog, te naloži tuženom da apelantu uspostavi radnopravni status i rasporedi ga na poslove i radne zadatke koje je ranije obavljao počevši od 4. juna 1998. godine, uz isplatu razlike do punog iznosa ličnog dohotka za period od 12. oktobra 1997. godine do 4. juna 1998. godine, sve u roku od osam dana pod prijetnjom prinudnog izvršenja.

35. U obrazloženju Presude je navedeno da je sud, ocjenjujući provedene dokaze, utvrdio da je disciplinski postupak protiv apelanta vođen u skladu sa Pravilnikom, budući da je postupak pokrenut na osnovu inicijative za pokretanje disciplinskog postupka, da je imenovan disciplinski tužilac, da je apelantu omogućeno da ima branioca, da je apelant privremeno udaljen sa posla uz isplatu naknade u visini 70% akontacije ličnog dohotka, da je zahtjev za pokretanje postupka dostavljen apelantu, da je apelantov prigovor odbijen, da je tuženi održao glavni pretres kojem su prisustvovali apelant i njegov branilac a da predstavnik sindikata nije pristupio, mada je bio uredno pozvan. Stoga je sud zaključio da prilikom vođenja disciplinskog postupka nisu počinjene bitne povrede postupka. Dalje je navedeno da okolnost da apelant nije pozvan na sjednicu Drugostepene disciplinske komisije, u smislu člana 371. stav 1. tada važećeg Zakona o krivičnom postupku, predstavlja relativno bitnu povredu postupka koja nije bitno utjecala na zakonitost konačne odluke, budući da iz provedenih dokaza, iskaza svjedoka Nevzada Bašića, kao i apelanta u svojstvu disciplinski optuženog proizlazi da je apelant znao da se navedeno lice bavi nedopuštenom

trgovinom, jer ga je viđao da robu preprodaje na pijaci, da je kupuje u većim količinama na pijaci «Arizona» i da je vozi u Sarajevo i preprodaje, pa je sud zaključio da je apelant kao dugogodišnji radnik tuženog morao znati da se radi o nedopuštenoj trgovini. Imajući u vidu poslove koje je apelant obavljao kao uposlenik tuženog (kriminalistički tehničar), sud je konačno zaključio da ponašanje apelanta, koji je i sâm učestvovao u prijevozu takve robe, predstavlja, u smislu važećih propisa, težu povredu radne dužnosti, te da izrečena mjera odgovara učinjenoj povredi. Sud je konstatirao da ne stoje apelantovi navodi da u toku disciplinskog postupka nisu provedeni i prihvaćeni dokazi koje je predložio prvostepenom disciplinskom organu, jer iz uvida u disciplinski spis proizlazi da apelant i njegov branilac nisu imali primjedaba na sačinjeni zapisnik.

36. Apelant je protiv prvostepene presude izjavio žalbu 22. jula 2004. godine, te je sud dnevnom naredbom od 11. augusta naložio da se tuženom dostavi žalba na odgovor. Tuženi, koji je dopis suda primio 13. septembra 2004. godine, nije dao odgovor na žalbu.

37. Kantonalni sud je Presudom broj Gž-2304/04 od 27. aprila 2006. godine odbio kao neosnovanu apelantovu žalbu izjavljenu zbog svih žalbenih razloga i potvrdio prvostepenu presudu. U obrazloženju ove presude sud je konstatirao da ne stoje tvrdnje uznesene u žalbi, budući da u spisu prvostepenog suda postoji spis Drugostepene disciplinske komisije u koji je izvršen uvid, zbog čega je sud bio u mogućnosti, što je i učinjeno, da ocijeni pravilnost i zakonitost toka postupka sa aspekta odredaba Pravilnika tuženog. S obzirom na to da je prvostepeni sud dao razloge zbog čega smatra da je disciplinski postupak protiv apelanta proveden pravilno i zakonito, kao i razloge zašto apelantovo nepozivanje na sjednicu Drugostepene disciplinske komisije nije moglo utjecati na drugačiji ishod ove pravne stvari, a koje je u cijelosti prihvatio i žalbeni sud, apelantova žalba je odbijena kao neosnovana. Konačno, budući da je apelant ukazivao da je presudom Vrhovnog suda Federacije BiH odbijena optužba protiv njega, žalbeni sud je naveo da je krivični postupak protiv apelanta okončan odbijajućom presudom zbog zastare krivičnog gonjenja, te takva krivična presuda sama po sebi ne znači da nema povrede radne dužnosti tim prije što je disciplinska odgovornost znatno šira od krivične odgovornosti.

IV. Apelacija

a) Navodi iz apelacije

38. Apelant smatra da mu je osporenim presudama povrijeđeno pravo na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda (u daljnjem tekstu: Evropska konvencija).

Apelant navodi hronologiju događaja u provedenom disciplinskom postupku i postupku okončanom osporenim presudama, smatra da mu nije omogućen efektivan pristup sudu, budući da je Općinski sud postupao prema pogrešnom shvatanju Kantonalnog suda datom u Rješenju broj GŽ-882/01 od 18. jula 2002. godine da postupak koji vodi pred sudom «nije nastavak disciplinskog postupka, već ocjena zakonitosti disciplinskog postupka», te apelant smatra da sudovi «nisu postupili u skladu sa punom jurisdikcijom suda, koja podrazumijeva neograničenu nadležnost u pogledu pravnog i činjeničnog ispitivanja akata nižestepenih upravnih organa». Apelant, dalje, navodi da prvostepeni sud samo na osnovu uvida u spise nije mogao donijeti pravilan zaključak da li je zakonito proveden disciplinski postupak, da je Kantonalni sud, s obzirom na propuste prvostepenog suda, trebalo sâm da utvrđuje činjenično stanje, te da je bilo neophodno da apelant bude prisutan prilikom razmatranja žalbe. Apelant, konačno, navodi da je, nezavisno od činjenice da se radi o radnom sporu, postupak pred nadležnim sudom trajao skoro osam godina, te smatra da je povrijeđeno njegovo pravo na donošenje odluke u razumnom roku i traži naknadu nematerijalne štete od po 200,00 KM za svaku godinu vođenja postupka.

b) Odgovor na apelaciju

39. U odgovoru na apelaciju Kantonalni sud navodi da pri donošenju drugostepene odluke nisu povrijeđena apelantova ustavna prava zbog čega smatra da je apelacija neosnovana a da su razlozi za takav zaključak dati u obrazloženju Odluke Gž-2304/04 od 27. aprila 2006. godine.

40. Općinski sud u odgovoru na apelaciju navodi hronologiju predmetnog postupka, ističući da je odluka donesena u skladu sa Zakonom o parničnom postupku (u daljnjem tekstu: ZPP), Pravilnikom o disciplinskoj odgovornosti radnika tuženika, Zakonom o državnoj upravi i Zakonom o unutrašnjim poslovima pri čemu nije počinjena povreda odredbe člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije.

41. U odgovoru na apelaciju Pravobranilaštvo Kantona ističe da su navodi apelacije neosnovani, budući da je disciplinski postupak protiv apelanta vođen u skladu sa važećim pravilnicima tuženog, da su apelantovi navodi o onemogućavanju «efikasnog pristupa sudu» neosnovani i paušalni budući da je zadatak prvostepenog suda da ocijeni pravilnost i zakonitost disciplinskog postupka, te zakonitost odluke disciplinske komisije. Pravobranilaštvo, dalje, ponavlja razloge iznesene u osporenim presudama koji ukazuju na neosnovanost apelacionih navoda, te, konačno, ističe da u konkretnom slučaju nije nastupila povreda apelantovog prava na pravično suđenje.

V. Relevantni propisi

42. **Zakon o parničnom postupku** («Službene novine Federacije BiH» br. 42/98 i 3/99) u relevantnom dijelu glasi:

«Član 10.

Sud je dužan nastojati da se postupak provede bez odugovlačenja i sa što manje troškova, te onemogućiti svaku zloupotrebu prava koja strankama pripadaju u postupku.

Član 426.

U postupku u parnicama iz radnih odnosa, a osobito pri određivanju rokova i ročišta, sud će uvijek obraćati osobitu pažnju na potrebu hitnog rješavanja radnih sporova.»

Zakon o parničnom postupku («Službene novine Federacije BiH» br. 53/03, 73/05 i 19/06)

«Član 10.

Sud je dužan provesti postupak bez odugovlačenja i sa što manje troškova, te onemogućiti svaku zloupotrebu prava koja strankama pripadaju u postupku.

Član 11.

Prvostepeni postupak će se, po pravilu, sastojati od dva ročišta – jednog pripremnog ročišta i jednog ročišta za glavnu raspravu.

Član 94.

[...](2) Glavna rasprava će se, po pravilu, održati najkasnije u roku od 30 dana od dana održavanja pripremnog ročišta.[...]

Član 184.

(1) Sud će donijeti presudu i izraditi pismeni otpravak najkasnije u roku od 30 dana od dana zaključenja glavne rasprave.

Član 185.

(1) Nakon zaključenja glavne rasprave, sud će prisutne stranke obavijestiti o datumu donošenja presude. [...]

Član 217.

(1) Drugostepeni sud odlučuje o žalbi u sjednici vijeća ili na osnovu održane rasprave.

(2) Drugostepeni sud će zakazati raspravu kad ocijeni da je radi pravilnog utvrđenja činjeničnog stanja potrebno pred drugostepenim sudom utvrditi nove činjenice, ili izvesti nove dokaze, ili ponovo izvesti već izvedene dokaze, kao i kada ocijeni da je zbog povrede odredaba parničnog postupka u prvostepenom postupku potrebno održati raspravu pred drugostepenim sudom.

(3) Drugostepeni sud će održati sjednicu vijeća, odnosno raspravu, u roku od 45 dana nakon što od prvostepenog suda primi spise po žalbi.

(4) Drugostepeni sud će donijeti odluku u roku od 30 dana od dana održavanja sjednice vijeća na kojoj je odlučeno o žalbi, odnosno ako je održana rasprava, u roku od 30 dana od dana zaključenja rasprave.

Član 420.

U postupku u parnicama iz radnih odnosa, a osobito pri određivanju rokova i ročišta, sud će uvijek obraćati osobitu pažnju na potrebu hitnog rješavanja radnih sporova.

Član 454.

(1) Ako je prije stupanja na snagu ovog zakona započet postupak pred prvostepenim sudom, daljnji postupak provest će se prema odredbama ovog zakona.

(3) U predmetima iz stava 1. ovog člana u kojima je već otvorena glavna rasprava sud je dužan na prvom sljedećem ročištu za glavnu raspravu provesti sve radnje koje bi prema odredbama ovog zakona bio dužan provesti na pripremnom ročištu. Održavanje tog ročišta imat će, u pogledu prava i obaveza stranaka, sve pravne posljedice koje, prema odredbama ovog zakona, ima održavanje pripremnog ročišta.»

VI. Dopustivost

43. U skladu sa članom VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, Ustavni sud, također, ima apelacionu nadležnost u pitanjima koja su sadržana u ovom ustavu kada ona postanu predmet spora zbog presude bilo kojeg suda u Bosni i Hercegovini.

44. U skladu sa članom 16. stav 1. Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud može razmatrati apelaciju samo ako su protiv presude, odnosno odluke koja se njome osporava, iscrpljeni svi djelotvorni pravni lijekovi mogući prema zakonu i ako se podnese u roku od 60 dana od dana kada je podnosilac apelacije primio odluku o posljednjem djelotvornom pravnom lijeku kojeg je koristio.

45. U konkretnom slučaju predmet osporavanja apelacijom je Presuda Kantonalnog suda u Sarajevu broj GŽ-2304/04 od 27. aprila 2006. godine protiv koje nema drugih djelotvornih pravnih lijekova mogućih prema zakonu. Zatim, osporenu presudu apelant je primio 17. maja 2006. godine a apelacija je podnesena 12. jula 2006. godine, tj. u roku od 60 dana, kako je propisano članom 16. stav 1. Pravila Ustavnog suda. Konačno, apelacija ispunjava i uvjete iz člana 16. st. 2. i 4. Pravila Ustavnog suda, jer nije očigledno (*prima facie*) neosnovana, niti postoji neki drugi formalni razlog zbog kojeg apelacija nije dopustiva.

46. Imajući u vidu odredbe člana VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, člana 16. st. 1, 2. i 4. Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je utvrdio da predmetna apelacija ispunjava uvjete u pogledu dopustivosti.

VII. Meritum

47. Apelant osporava navedene presude tvrdeći da su tim presudama povrijeđena njegova prava iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije.

48. Član II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine glasi:

«Sva lica na teritoriji Bosne i Hercegovine uživaju ljudska prava i slobode iz stava 2. ovog člana, što uključuje:

(...)

e) Pravo na pravično saslušanje u građanskim i krivičnim stvarima i druga prava u vezi sa krivičnim postupkom.»

Član 6. stav 1. Evropske konvencije u relevantnom dijelu glasi:

«1. Prilikom utvrđivanja građanskih prava i obaveza ili osnovanosti bilo kakve krivične optužbe protiv njega svako ima pravo na pravično suđenje i javnu raspravu u razumnom roku pred nezavisnim i nepristranim, zakonom ustanovljenim sudom. (...).»

49. Ustavni sud konstatira da je parnični postupak povodom apelantove tužbe spor građanskopravne prirode u kojem se utvrđuju građanska prava apelanta koji je zainteresiran da se konačna odluka o njegovom tužbenom zahtjevu donese u razumnom roku. Stoga su u konkretnom slučaju član II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i član 6. stav 1. Evropske konvencije primjenjivi.

50. Suština apelantovih navoda o povredi prava na pravično suđenje svodi se na pogrešnu primjenu materijalnog i procesnog prava i pogrešno utvrđeno činjenično stanje, budući da apelant ističe da mu nije osiguran efektivan pristup sudu koji je, prema apelantovom mišljenju, trebalo sâm da utvrđuje činjenično stanje, a ne samo ocjenjuje zakonitost provedenog disciplinskog postupka. Apelant, dalje, smatra da je trebalo da bude prisutan prilikom odlučivanja o žalbi, te da je postupak neprimjereno dugo trajao.

51. Ustavni sud podsjeća da, u principu, nije nadležan da vrši provjeru utvrđenih činjenica i načina na koji su sudovi protumačili pozitivnopravne propise osim ukoliko odluke sudova krše ustavna prava. To će biti slučaj kada odluka suda ne uključuje ili pogrešno primjenjuje ustavno pravo, kad je primjena pozitivnopravnih propisa bila očigledno proizvoljna, kad je relevantni zakon sâm po sebi neustavan, ili kada je došlo do povrede osnovnih procesnih prava, kao što su pravo na pravičan postupak, pravo na pristup sudu, pravo na djelotvoran pravni lijek i u drugim slučajevima (vidi Odluku Ustavnog suda broj *U 29/02* od 27. juna 2003. godine, objavljenu u «Službenom glasniku Bosne i Hercegovine» broj 31/03).

52. Pravo na pravično suđenje daje, *inter alia*, mogućnost da se predoče razlozi za donošenje sudske odluke u određenom pravcu s obzirom na to da to omogućava apelantu da djelotvorno koristi raspoložive pravne lijekove. Međutim, član 6. Evropske konvencije ne predviđa da sud ispituje sve argumente koje su strane izložile u toku postupka, nego samo argumente koje sud smatra relevantnim. Sud mora da uzme u obzir argumente strana u postupku, ali svi oni ne moraju da budu izneseni u obrazloženju presude (vidi Odluku Ustavnog suda broj *U 62/01* od 5. aprila 2002. godine, tačka 19, objavljenu u «Službenom glasniku Bosne i Hercegovine» broj 24/02).

53. Pravičnost postupka se ocjenjuje na osnovu postupka kao cjeline (vidi Evropski sud za ljudska prava, *Barbera, Messeque i Jabardo protiv Španije*, presuda od 6. decembra 1988. godine, serija A, broj 146, stav 68, i Odluku Ustavnog suda broj *U 63/01* od 27. juna 2003. godine, objavljenu u «Službenom glasniku Bosne i Hercegovine» broj 38/03).

54. U vezi s tim, Ustavni sud konstatira da su apelantovi navodi o kršenju ustavnih prava identični navodima koji su već izneseni u žalbi protiv prvostepene presude, a koje

je drugostepeni sud razmotrio i detaljno obrazložio u osporenoj presudi. Dalje, Ustavni sud zapaža da su sudovi nesumnjivo utvrdili da je disciplinski postupak protiv apelanta vođen u skladu sa važećim propisima i uz poštivanje propisane procedure za vođenje disciplinskog postupka pri čemu je nesporno utvrđeno da je apelant počinio težu povredu radne dužnosti iz člana 285. stav 1. alineja 1. i 3. Zakona o državnoj upravi, člana 69. stav 1. alineja 9. Zakona o unutrašnjim poslovima Kantona Sarajevo i člana 4. stav 1. alineja 1, 4, 8. i 19. Pravilnika o disciplinskoj odgovornosti radnika i radu disciplinske komisije tuženog, te je apelantu izrečena propisana disciplinska mjera- prestanak radnog odnosa (član 6. stav 1. alineja 5. Pravilnika). Ustavni sud zapaža da su redovni sudovi za svoje zaključke i odluke dali jasna i detaljna obrazloženja, a Ustavni sud u osporenim odlukama nije pronašao ništa što bi ukazalo da su materijalnopравни propisi proizvoljno ili nepravično primijenjeni na apelantovu štetu, niti da ima elementa koji ukazuju na procesnu nepravičnost u smislu člana 6. stav 1. Evropske konvencije.

55. U vezi sa apelantovim prigovorom da nije imao efektivan pristup sudu, Ustavni sud podsjeća da pravo na pokretanje sudskog postupka u građanskim pitanjima predstavlja samo jedan segment prava na sud u smislu člana 6. Evropske konvencije, koji, dakle, ne sadrži izričitu garanciju prava na pristup sudu ali osigurava svakome pravo da bilo koji pravni zahtjev u vezi sa svojim građanskim pravima i obavezama iznese pred sud pune jurisdikcije. Stav Evropskog suda je da je pravo na pristup sudu element sadržan u članu 6. stav 1. Evropske konvencije, koje je zasnovano na samoj formulaciji prve rečenice prvog stava ovog člana, kad se čitaju u svom kontekstu i u svjetlu sljedeća dva pravna principa: (1) princip prema kojem se građanska tužba može podnijeti sudiji kao jedno od univerzalno priznatih trajnih principa prava i (2) princip međunarodnog prava koji zabranjuje odricanje pravde.

56. U vezi s tim, iz dokumentacije predočene Ustavnom sudu nesporno proizlazi da je apelant imao pristup sudu. Naime, okolnost da apelant nije zadovoljan ishodom predmetnog postupka sama po sebi ne znači da apelant nije imao efektivan pristup sudu. Ustavni sud podsjeća da je parnični postupak upravo vođen povodom apelantove tužbe, da je apelant, dakle, imao mogućnost da svoj predmet prezentira sudu, da je bio upoznat sa dokazima koje je sud izveo, da je mogao davati komentare na dokaze i navode suprotne strane, što je i činio, te da iz dokumentacije dostavljene Ustavnom sudu ne proizlazi da je apelant u odnosu na tuženog bio drugačije tretiran. Apelant je, dalje, imao i koristio mogućnost da izjavi žalbu o kojoj je odlučivao nadležni sud koji je u obrazloženju naveo razloge za svoju odluku, odnosno razloge zbog kojih apelantovi žalbeni navodi nisu mogli dovesti

do drugačijeg rješenja konkretne pravne stvari. Sve navedeno potvrđuje da su prilikom vođenja predmetnog postupka ispoštovani svi elementi prava na pravično suđenje.

57. U pogledu apelantovog navoda da redovni sudovi nisu postupili u skladu sa punom jurisdikcijom suda, u smislu da je Kantonalni sud, s obzirom na propuste prvostepenog suda, trebalo da sâm utvrđuje činjenično stanje bitno za disciplinski postupak, te da je bilo neophodno da apelant bude prisutan prilikom razmatranja žalbe, Ustavni sud podsjeća da je članom 217. stav 2. ZPP propisano da će drugostepeni sud zakazati raspravu kad ocijeni da je, radi pravilnog utvrđivanja činjeničnog stanja, potrebno pred drugostepenim sudom utvrditi nove činjenice, ili izvesti nove dokaze, ili izvesti već izvedene dokaze, kao i kada ocijeni da je, zbog povrede odredaba parničnog postupka u prvostepenom postupku, potrebno održati raspravu pred drugostepenim sudom. S obzirom na to da je sud u konkretnom slučaju, prema ovlaštenju iz člana 217. stav 1. ZPP, donio odluku o žalbi na sjednici vijeća, očigledno je ocijenio da nema potrebe da se održi rasprava, te budući da navedena zakonska odredba predstavlja diskreciono pravo suda, a ne njegovu obavezu, Ustavni sud u ovakvom postupanju žalbenog suda ne vidi nikakvu proizvoljnost. Ustavni sud podsjeća da je apelantov tužbeni zahtjev upravo bio usmjeren na poništavanje rješenja tuženog kao nezakonitih, što, dakle, pretpostavlja utvrđivanje zakonitosti navedenih akata tuženog. Stoga, Ustavni sud, suprotno apelantovim navodima, ne nalazi nikakvu proizvoljnost u stavu Kantonalnog suda iznesenom u Rješenju broj GŽ-882/01 od 18. jula 2002. godine, prema kojem postupak koji se vodi pred sudom posebnim ispitivanjem pravilnosti i zakonitosti odluke disciplinske komisije nije nastavak disciplinskog postupka, već ocjena zakonitosti disciplinskog postupka. Naime, o apelantovoj disciplinskoj odgovornosti je odlučivano u disciplinskom postupku koji su proveli za to ovlašteni organi-disciplinske komisije u skladu sa važećim propisima koji reguliraju disciplinsku odgovornost radnika tuženog, te, stoga, utvrđivanje disciplinske odgovornosti radnika tuženog nije u nadležnosti redovnih sudova.

58. Ustavni sud zaključuje da je apelacija u dijelu navoda koji se tiču povrede prava na pravičan postupak, koji su analizirani u prethodnim tačkama, neosnovana, te da u tom segmentu nije povrijeđeno pravo na pravično suđenje u smislu garancija iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije.

Donošenje odluke u razumnom roku

59. Ustavni sud konstatira da se apelant žali da postupak koji je vođen pred redovnim sudovima nije završen u razumnom roku iako se radi o radnom sporu koji je hitne prirode.

Stoga, Ustavni sud mora utvrditi da li je u konkretnom slučaju povrijeđeno pravo na pravično suđenje u odnosu na donošenje odluke u razumnom roku.

60. Ustavni sud podsjeća da se, prema njegovoj i praksi Evropskog suda, razumnost trajanja postupka ocjenjuje u okviru svih okolnosti predmeta, uzimajući u obzir posebno složenost predmeta, ponašanje strana u postupku, s jedne strane, i suda i javnih vlasti, s druge strane, kao i važnost onoga što se za podnosioca aplikacije dovodi u pitanje u sporu (vidi Evropski sud za ljudska prava, *Vernillo protiv Francuske*, presuda od 20. februara 1981. godine, serija A, broj 198, stav 30; *Zimmermann i Steiner protiv Švajcarske*, presuda od 13. jula 1983. godine, stav 24).

a) Period koji se uzima u obzir

61. Predmetnu tužbu apelant je podnio 4. jula 1998. godine, a prema dokumentaciji dostavljenoj Ustavnom sudu, odluku o podnesenom tužbenom zahtjevu Općinski sud je donio 7. jula 2004. godine, a Kantonalni sud odluku o žalbi 27. aprila 2006. godine. Dakle, cjelokupan postupak povodom apelantove tužbe je trajao sedam godina i nepunih deset mjeseci.

b) Složenost predmeta

62. Složenost postupka se mora razmatrati u okviru činjeničnog i pravnog aspekta parničnog postupka, tj. dokaza koje sud treba izvesti i procijeniti u okviru pravne prirode spora.

63. Podnesenim tužbenim zahtjevom apelant je tražio da Općinski sud poništi kao nezakonita rješenja tuženog donesena u disciplinskom postupku, utvrdi da apelantu nije prestao radni odnos kod tuženog, te naloži tuženom da apelantu uspostavi radnopravni status i rasporedi ga na poslove i radne zadatke koje je ranije obavljao, počevši od 4. juna 1998. godine, uz isplatu razlike do punog iznosa ličnog dohotka za period od 12. oktobra 1997. godine do 4. juna 1998. godine.

64. Budući da iz dokumentacije predočene Ustavnom sudu proizlazi da su redovni sudovi u toku postupka isključivo utvrđivali zakonitost navedenih rješenja tuženog, te da su osporene presude donijeli na osnovu pismenih dokaza i saslušanja, u dva navrata, apelanta kao parnične stranke, Ustavni sud smatra da se predmetni postupak ne može smatrati osobito složenim.

c) Ponašanje strana

65. Ustavni sud ističe da u građanskim predmetima donošenje odluke u razumnom roku zavisi od ponašanja strane koja učestvuje u postupku (vidi odluku bivše Evropske komisije za ljudska prava broj *11541/85* od 12. aprila 1989. godine, O.I. 70).

66. Ustavni sud će ispitati da li je apelant svojim ponašanjem utjecao da se predmet ne završi u razumnom roku. Ustavni sud konstatira da je apelant tokom cijelog postupka ostao pri tužbenom zahtjevu podnesenom u tužbi. Dalje je evidentno da su rasprave pred prvostepenim sudom u šest navrata (27. jula i 21. oktobra 1999. godine, 19. juna, 13. septembra i 13. novembra 2003. godine i 18. marta 2004. godine) odgođene na apelantov prijedlog. Međutim, odgađanje od 27. jula 1999. godine ne može se pripisati propustu apelanta, budući da je tuženi odgovor na tužbu uručio tek na toj raspravi, te se apelant zbog navedenih razloga nije mogao odmah očitovati o navodima tuženog. Ostala odgađanja ročišta (radi odsustva apelantovog opunomoćenika, radi uvida i kopiranja spisa, te radi apelantovog odseljenja sa adrese naznačene u tužbi) mogu se, imajući u vidu zakonske propise, pripisati apelantovim propustima budući da je apelantov opunomoćenik bio uredno obaviješten o održavanju ročišta, zatim, da je apelant imao mogućnost blagovremeno izvršiti uvid u spis, te je apelant, prema odredbama ZPP, bio dužan obavijestiti sud o promjeni adrese, što je nesporno propustio učiniti.

67. Ustavni sud zaključuje da je i sâm apelant svojim radnjama djelimično doprinio dužini trajanja parničnog postupka.

68. S druge strane, zakonski zastupnik tuženog je tražio odgađanje ročišta dva puta, i to 5. maja 1999. godine, zato što mu nije bila dostavljena tužba na odgovor, pa stoga nisu ni bile ispunjene procesne pretpostavke za održavanje ročišta, i 4. decembra 2000. godine zbog spriječenosti zakonskog zastupnika da pristupi ročištu, kako je u zapisniku navedeno, zbog sastanka sa OSCE-om, koje, prema mišljenju Ustavnog suda, nema opravdanja s obzirom na to da Pravobranilaštvo Kantona, kao zakonski zastupnik tuženog, ima više zamjenika. Međutim, Ustavni sud smatra da tuženi svojim ponašanjem nije značajnije doprinio dužini trajanja postupka.

d) Ponašanje Općinskog suda

69. Član 6. stav 1. Evropske konvencije garantira svakome pravo na konačnu odluku u razumnom roku u postupku utvrđivanja njegovih građanskih prava i obaveza. Na državama ugovornicama je da svoj pravni sistem organiziraju tako da njihovi sudovi mogu ispuniti

ovaj zahtjev (vidi Evropski sud za ljudska prava, *Rugliese (II) protiv Italije*, presuda od 24. maja 1991. godine, A-206-A, str. 10. i 11, stav 19).

70. Kad je riječ o ponašanju Osnovnog suda, Ustavni sud je utvrdio da je, nakon što je apelant podnio tužbu 4. jula 1999. godine, sud u toku cijelog postupka kontinuirano, mada ne u rokovima propisanim novim ZPP, zakazivao rasprave, u pravilu, u relativno kratkim razmacima od mjesec i po do dva, i preduzimao druge procesne radnje tražeći od nadležnih organa da dostave dokaze neophodne za okončanje postupka i donošenje odluke o podnesenom tužbenom zahtjevu. Naime, sud je u toku trajanja postupka zakazao ukupno 22 rasprave od kojih su tri rasprave otkazane zbog odsutnosti postupajućeg sudije. Dalje, sud je nakon održanih 14 rasprava 16. aprila 2001. godine donio međupresudu kojom je riješio o dijelu tužbenog zahtjeva, zatim je žalbu tuženog protiv te presude dostavio na odgovor apelantu nakon čega je žalbu, kako proizlazi iz stanja apisa, u junu 2001. godine proslijedio Kantonalnom sudu. Nakon odluke o žalbi Kantonalni sud je 4. septembra 2002. godine spis i otppravke Odluke drugostepenog suda broj GŽ-882/01 od 18. jula 2002. godine vratio Općinskom sudu. Po dobijanju odluke o žalbi Općinski sud je predmet odmah uzeo u rad i rješenjem od 10. septembra 2002. godine odluku Kantonalnog suda dostavio strankama, te zakazao novu raspravu. Sud je u daljem toku postupka zakazao još 8 rasprava s tim da je, s obzirom na to da je u međuvremenu stupio na snagu novi ZPP, ročište održano 13. novembra 2003. godine, u smislu člana 454. stav 3. Zakona, tretirao kao pripremno ročište. Sud je, nakon glavne rasprave održane 7. juna 2004. godine, donio Presudu broj PR-756/02 od 7. jula 2007. godine u roku iz člana 184. ZPP, te ju je dostavio strankama. Prema stanju spisa, apelantova žalba je u oktobru 2004. godine proslijeđena Kantonalnom sudu na rješavanje.

71. U kontekstu navedenog, a imajući u vidu odgovarajuće odredbe ZPP koje reguliraju postupak pred prvostepenim sudom, te postupanje prvostepenog suda povodom žalbe - izjavljivanje u određenom roku, dostavljanje protivnoj stranci na odgovor i dr., za šta je potreban određeni period i što podrazumijeva niz radnji koje treba obaviti prvostepeni sud prije dostavljanja žalbe drugostepenom sudu, Ustavni sud konstatira da, nezavisno od činjenice da se u smislu člana 420. novog ZPP radi o hitnom postupku, koji je pred prvostepenim sudom u dva navrata trajao ukupno manje od pet godina, Općinski sud koji je kontinuirano preduzimao procesne radnje prilikom donošenja odluke o podnesenom apelantovom tužbenom zahtjevu nije prekoračio razuman rok.

e) Ponašanje Kantonalnog suda

72. Kad je riječ o ponašanju Kantonalnog suda, Ustavni sud je utvrdio da je postupak pred tim sudom u dva navrata trajao ukupno dvije godine i deset mjeseci, računajući od dana dostavljanja žalbe i spisa prvostepenog suda do vraćanja spisa, odnosno uručenja presude strankama. Kantonalni sud je, rješavajući o žalbi tuženog izjavljenoj protiv međupresude Općinskog suda broj PR-251/98 od 16. aprila 2001. godine, kao i rješavajući o apelantovoj žalbi protiv prvostepene Presude broj PR-756/02 od 7. jula 2007. godine, odluke donio na sjednici vijeća. S obzirom na navedeno, te imajući u vidu da je sud dužan, premda prijašnjim ZPP nije bio propisan rok za rješavanje o žalbi, postupak provesti bez odugovlačenja, kao i rokove za rješavanje o izjavljenoj žalbi propisane članom 217. st. 3. i 4. novog ZPP, prema kojim je žalbeni sud sjednicu vijeća dužan održati u roku od 45 dana nakon što od prvostepenog suda primi spise po žalbi a odluku donijeti u roku od 30 dana od dana održavanja sjednice, Ustavni sud smatra da se period trajanja žalbenog postupka pred Kantonalnim sudom ne može smatrati «razumnim».

Zaključna razmatranja u vezi sa dužinom trajanja postupka

73. Ustavni sud naglašava da je za pravni sistem svih država osobito važno da se postupak vodi u okviru razumnog roka, budući da svako nepotrebno odugovlačenje praktično lišava pojedinca njegovih prava čime se dovode u pitanje efikasnost pravnog sistema i pravna sigurnost pojedinaca.

74. Naime, prema praksi Evropskog suda za ljudska prava, pristup sudskom ili upravnom organu mora biti suštinski, a ne samo formalan (vidi Evropski sud za ljudska prava, *Airey protiv Irske*, odluka iz 1979. godine). Država mora osigurati pristup sudu svakome ko ima zahtjev koji ulazi u okvir člana 6. stav 1. Evropske konvencije i taj pristup ne može ograničiti određenim kategorijama ljudi (vidi *Keegen protiv Irske*, 1994. godine). Organi koji imaju slobodu sudskog odlučivanja imaju širok opseg slobodne procjene sve dok se drže suštinskih zahtjeva iz člana 6. stav 1. Evropske konvencije (vidi *Ettl i drugi protiv Austrije*, 1987. godine, i *Skräby protiv Švedske*, 1990. godine). Stoga, Ustavni sud, ustvari, ima zadatak da se bavi pitanjem ostvarivanja prava iz člana 6. stav 1. Evropske konvencije, a ne samo nezadovoljstvom pojedinca nekom upravnom ili sudskom odlukom.

75. Premda se ni Kantonalni sud ni Općinski sud u konkretnom slučaju nisu posebno očitovali u vezi sa apelantovim navodima o nedonošenju odluke povodom njegovog tužbenog zahtjeva u razumnom roku, Ustavni sud ističe da je svjestan činjenice da,

generalno gledajući, sudovi u Bosni i Hercegovini imaju veliki broj neriješenih predmeta. Međutim, Ustavni sud podsjeća da Evropska konvencija čini sastavni dio pravnog sistema Bosne i Hercegovine, što je propisano članom II/2. Ustava Bosne i Hercegovine, pa je, dosljedno tome, država obavezna da svim licima pod svojom jurisdikcijom osigura prava i slobode utvrđene u Evropskoj konvenciji, te da svoj pravni sistem organizira tako da osigura usklađenost sa zahtjevima iz člana 6. stav 1. Evropske konvencije, uključujući i zahtjev za suđenje u razumnom roku. Formalno, odredbama novog ZPP, kojima su određeni rokovi u kojima su sudovi dužni preduzimati određene radnje u postupku, Bosna i Hercegovina je ispunila ovaj zahtjev, ali je očito, s obzirom na dužinu postupka u konkretnoj pravnoj stvari prvenstveno pred drugostepenim sudom, da taj zahtjev suštinski nije ispunjen.

76. Ustavni sud podsjeća da je predmetni postupak povodom apelantove tužbe trajao sedam godina i deset mjeseci, od toga se dvije godine i deset mjeseci odnosi na rad Kantonalnog suda.

77. Ustavni sud, dalje, podsjeća da su se od podnošenja tužbe do danas više puta mijenjali propisi kojim se regulira parnični postupak (do 1998. godine primjenjivao se preuzeti Zakon o parničnom postupku SFRJ, zatim, Zakon o parničnom postupku FBiH, koji je bio na snazi do 5. novembra 2003. godine od kada se primjenjuje novi ZPP). Nesporna je činjenica da do donošenja novog ZPP nisu bili regulirani rokovi za preduzimanje procesnih radnji suda. Međutim, imajući u vidu odredbu člana 10. tada važećeg ZPP, prema kojoj je sud dužan nastojati da se postupak provede bez odugovlačenja i sa što manje troškova, sasvim je jasno da rok za postupanje suda ne može biti neograničen. Iz stanja spisa proizlazi da je Kantonalni sud odluku o žalbi tuženog protiv međupresude, koja je donesena u vrijeme dok je važio prijašnji Zakon o parničnom postupku (koji je bio na snazi od 11. novembra 1998. godine), donio po proteku roka od godinu dana i tri mjeseca (računajući od dostavljanja žalbe i spisa tom sudu do povrata spisa sa otporcima rješenja prvostepenom sudu). Dalje, Ustavni sud zapaža da su relevantnim odredbama novog ZPP, koji je stupio na snagu 5. novembra 2003. godine i koji se, prema odredbi člana 454. ZPP, primjenjuje i na apelantov slučaj, propisani konkretni rokovi za preduzimanje procesnih radnji suda i stranaka, te bi dosljednom primjenom tog zakona postupak pred prvostepenim sudom trebalo da bude okončan, u pravilu, u roku od šest mjeseci. Ustavni sud konstatira da je u konkretnom slučaju prvostepeni sud odluku donio u periodu kraćem od osam mjeseci, računajući četiri ročišta održana nakon stupanja na snagu novog ZPP. Međutim, Ustavni sud podsjeća da je upravo apelant doprinio produženju ovog roka,

budući da su dva od navedena četiri ročišta odgođena na apelantov prijedlog. Stoga je Ustavni sud već ranije zaključio da Općinski sud, računajući i tri odgađanja ročišta na apelantov zahtjev u postupku koji je prethodio donošenju međupresude, te konstantno preduzimanje procesnih radnji suda, nije povrijedio apelantovo pravo na donošenje odluke u razumnom roku. Međutim, premda su članom 217. novog ZPP regulirani rokovi za odlučivanje drugostepenog suda o žalbi, prema kojima drugostepeni postupak ukupno može trajati dva i po mjeseca (45 dana za zakazivanje sjednice vijeća, te donošenje odluke u roku od 30 dana od dana održavanja sjednice), Kantonalni sud je očigledno povrijedio apelantovo pravo na donošenje odluke u razumnom roku, budući da je odluku o žalbi donio 27. aprila 2006. godine po proteku godinu dana i sedam mjeseci, računajući od dostavljanja spisa i žalbe drugostepenom sudu.

78. Ustavni sud zaključuje da su ovi propusti Kantonalnog suda kao posljedicu imali kršenje apelantovog prava na pravično suđenje, u smislu garancija iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije prema kojim *«svako ima pravo na pravično suđenje i javnu raspravu u razumnom roku»* na način da se svakom garantira da u razumnom roku i putem sudske odluke okonča nesigurnost u kojoj se nalazi u pogledu svog položaja radi ostvarenja pravne sigurnosti kao osnovnog principa svakog modernog pravnog sistema, što je u konkretnom slučaju izostalo.

Pitanje naknade nematerijalne štete

79. Apelant je zatražio da se naknadi šteta zbog dužine trajanja parničnog postupka. Prema članu 76. stav 2. Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud može izuzetno, na apelantov zahtjev, odrediti naknadu za nematerijalnu štetu. Međutim, Ustavni sud podsjeća da, za razliku od postupka pred redovnim sudovima, naknadu nematerijalne štete određuje u simboličnom smislu u posebnim slučajevima kršenja zagarantiranih ljudskih prava i sloboda.

80. Prilikom odlučivanja o apelantovom zahtjevu za naknadu nematerijalne štete Ustavni sud upućuje na prije utvrđen princip određivanja visine naknade štete u ovakvim slučajevima (vidi Odluku Ustavnog suda broj *AP 938/04*, objavljenu u «Službenom glasniku Bosne i Hercegovine» broj 20/06, st. 48-51). Prema utvrđenom principu, apelantu bi za svaku godinu odgađanja da se donese odluka trebalo isplatiti iznos od približno 150,00 KM a ukoliko se radi o hitnom postupku, iznos od 300,00 KM. Budući da je članom 426. starog ZPP, odnosno članom 420. novog ZPP, propisano da se sporovi iz radnih odnosa smatraju hitnim sporovima, te imajući u vidu činjenicu da je postupak povodom apelantove žalbe pred Kantonalnim sudom u dva navrata trajao približno dvije godine i deset mjeseci,

Ustavni sud smatra da ukupan iznos koji apelantu treba isplatiti na ime nematerijalne štete, zbog nedonošenja odluke, iznosi 600,00 KM. Ovaj iznos apelantu je dužan isplatiti Kanton Sarajevo s obzirom na sjedište Kantonalnog suda, u roku od tri mjeseca od dana dostavljanja ove odluke.

VIII. Zaključak

81. Činjenica da je u konkretnom slučaju žalbeni postupak pred Kantonalnim sudom, u kojem su odluke donesene bez održavanja rasprave, dakle na sjednici vijeća, trajao znatno duže nego što je to potrebno i znatno duže od rokova propisanih zakonom, te imajući u vidu da apelantovo ponašanje nije uzrok što je žalbeni postupak toliko trajao, dovoljni su Ustavnom sudu da zaključi da je povrijeđeno pravo na donošenje presude u razumnom roku iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije.

82. Na osnovu člana 61. st. 1, 2. i 3. Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je odlučio kao u dispozitivu ove odluke.

83. Prema članu VI/4. Ustava Bosne i Hercegovine, odluke Ustavnog suda su konačne i obavezujuće.

Predsjednica
Ustavnog suda Bosne i Hercegovine
Hatidža Hadžiosmanović

Predmet broj AP 2889/06

**ODLUKA O
DOPUSTIVOSTI I
MERITUMU**

Apelacija Midhata Smajkića podnesena protiv presuda Apelacijskog suda Distrikta Brčko Bosne i Hercegovine broj Rev-23/05 od 29. rujna 2006. godine i broj Gž-91/05 od 14. lipnja 2005. godine

Odluka od 8. studenog 2007. godine

Ustavni sud Bosne i Hercegovine u Vijeću od pet sudaca u predmetu broj **AP 2889/06**, rješavajući apelaciju **Midhata Smajkića**, na temelju članka VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine, članka 59. stavak 2. alineja 2, članka 61. st. 1. i 2. i članka 64. stavak 2. Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine («Službeni glasnik Bosne i Hercegovine» broj 60/05), u sastavu:

Hatidža Hadžiosmanović, predsjednica

Miodrag Simović, dopredsjednik

Valerija Galić, dopredsjednica

Mato Tadić, sudac

Seada Palavrić, sutkinja

na sjednici održanoj 8. studenoga 2007. godine donio je

ODLUKU O DOPUSTIVOSTI I MERITUMU

Usvaja se apelacija Midhata Smajkića.

Utvrđuje se povreda prava na pravično suđenje iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 1. Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda i prava na imovinu iz članka II/3.(k) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda.

Ukidaju se presude Apelacijskoga suda Distrikta Brčko Bosne i Hercegovine broj Rev-23/05 od 29. rujna 2006. godine i broj Gž-91/05 od 14. lipnja 2005. godine.

Nalaže se Osnovnom sudu Distrikta Brčko Bosne i Hercegovine da omogući ovrhu Presude tog suda broj P-311/02-I od 17. kolovoza 2004. godine.

Osnovnom sudu Distrikta Brčko Bosne i Hercegovine se nalaže da u roku od 90 dana od dana dostave ove odluke obavijesti Ustavni sud Bosne

i Hercegovine o poduzetim mjerama u svrhu ovrhe ove odluke, sukladno članku 74. stavak 5. Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine.

Odluku objavit u «Službenom glasniku Bosne i Hercegovine», «Službenim novinama Federacije Bosne i Hercegovine», «Službenom glasniku Republike Srpske» i «Službenom glasniku Distrikta Brčko Bosne i Hercegovine».

Obrazloženje

I. Uvod

1. Midhat Smajkić (u daljnjem tekstu: apelant) iz Brčkog, kojeg zastupa Ohro Musić, odvjetnik iz Brčkog, podnio je 19. listopada 2006. godine apelaciju Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Ustavni sud) protiv presuda Apelacijskoga suda Distrikta Brčko Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Apelacijski sud) broj Rev-23/05 od 29. rujna 2006. godine i broj GŽ-91/05 od 14. lipnja 2005. godine.

II. Postupak pred Ustavnim sudom

2. Na temelju članka 22. st. 1. i 2. Pravila Ustavnog suda, od Apelacijskoga suda i sudionika u postupku Distrikta Brčko Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: tuženi) zatraženo je 7. rujna 2007. godine da dostave odgovore na apelaciju.
3. Apelacijski sud je dostavio odgovor na apelaciju 19. rujna 2007. godine, a tuženi nije dostavio svoj odgovor.
4. Na temelju članka 26. stavak 2. Pravila Ustavnog suda, odgovor Apelacijskoga suda dostavljen je apelantu 4. listopada 2007. godine.

III. Činjenično stanje

5. Činjenice predmeta koje proizlaze iz apelantovih navoda i dokumenata predloženih Ustavnom sudu mogu se sumirati na sljedeći način.
6. Apelant je 16. srpnja 2002. godine Osnovnom sudu Distrikta Brčko (u daljnjem tekstu: Osnovni sud) podnio tužbu protiv tuženog radi povrata pokretnih stvari i naknade

štete. Apelant je predložio da Osnovni sud po provedenom postupku usvoji tužbeni zahtjev kojim će obvezati tuženog da mu preda u posjed i na slobodno raspolaganje njegovu zlatarsku opremu individualno određenu tužbenim zahtjevom, potom, zlato i razno drago kamenje kako je precizirano tužbenim zahtjevom, ili da, ako se ne može izvršiti ovaj zahtjev, obveže tuženog da mu na ime izuzete opreme, zlata, dragog kamenja i drugih stvari isplati novčani iznos od 534.785,00 KM sa zakonskom kamatom počevši od dana podnošenja tužbe pa do isplate. U tužbi je naveo da je vlasnik stambeno-poslovnog objekta koji se nalazi u Brčkom, u kojem je prije rata imao svoju zlatarsku radnju pod nazivom Zlatarska radnja «Smajkić». U travnju 1992. godine privremeno je zatvorio radnju i sa obitelji napustio grad Brčko, osiguravši radnju sigurnosnim zaštitnim sredstvima (alarm, željezna roleta i dr.). Naveo je da je u radnji ostavio opremu, strojeve, zlato i druge dragocjenosti, koje je u tužbi individualno odredio u ukupnoj vrijednosti od 534.785,00 KM. Po povratku u Brčko saznao je da su tadašnje vlasti u Općini Brčko u listopadu 1992. godine formirale Povjerenstvo čija je zadaća bila da, nakon što se otvori njegova radnja, popiše svu robu, opremu i ostali materijal, kako bi se na temelju tog popisa roba, oprema i drugi predmeti iz radnje izuzeli u korist Općine Brčko.

7. Odlučujući o apelantovom tužbenom zahtjevu, Osnovni sud je donio Presudu broj P-311/02-I od 17. kolovoza 2004. godine kojom je obvezao tuženog da apelantu preda u posjed i na slobodno raspolaganje njegovu zlatarsku opremu, zlatne predmete i drago kamenje individualno određene u izreci Presude. Alternativno izneseni tužbeni zahtjev usmjeren na isplatu novčane protuvrijednosti od 534.785,00 KM na ime izuzete opreme, zlata, dragog kamenja i strojeva Osnovni sud je odbio u cijelosti. U izreci Presude tuženi je obvezan nadoknaditi troškove postupka apelantu u iznosu od 54.302,00 KM.

8. U obrazloženju Presude Osnovni sud je istaknuo da, na temelju članka 41. Zakona o vlasništvu i drugim stvarnim pravima Distrikta Brčko BiH, vlasnik može tužbom zahtijevati od posjednika povrat individualno određenih stvari, pri čemu vlasnik mora dokazati da na stvari čiji povrat traži ima pravo vlasništva, kao i da se stvar nalazi u faktičnoj vlasti tuženog. Pri tomu vlasnik mora opisati stvar čiji povrat traži prema njezinim osobinama po kojima se razlikuje od istovrsnih stvari. Pravo na podnošenje tužbe ne zastarijeva, pa se nije mogao prihvatiti prigovor tuženog o zastarijevanju potraživanja u svezi sa povratom individualno određenih stvari. Prema ocjeni tog suda, među parničnim strankama nije upitno da su strojevi, oprema i zlato izuzeti iz Zlatarske radnje «Smajkić» u Brčkom, čiji je vlasnik apelant. Zbog toga, sud nije mogao prihvatiti navode tuženog da on ne drži u posjedu individualno određene stvari, čiji se povrat tužbom traži, jer iz materijalne dokumentacije u spisu koju je sud posebice ocijenio i iskaza saslušanih svjedoka proizlazi

da je pravni prednik tuženog preuzeo upravo stvari koje su predmet tužbenog zahtjeva, te ih smjestio (deponirao) u prostor «Luke» u Brčkom i u trezor SDK Brčko. Prema stajalištu Osnovnog suda, ako bi se prihvatilo stajalište tuženog, bilo bi dostatno da se nečija stvar oduzme, preda trećoj osobi, pa da se kao tužena strana ne može pojaviti osoba koja je tu stvar uzela i predala dalje trećoj osobi. Dalje, sud nije mogao prihvatiti prigovor tuženog o nedostatku pasivne legitimacije, jer je Izvršni odbor SO Brčko, tijelo Općine Brčko, kao pravni prednik tuženog Distrikta Brčko BiH, donio odluku o formiranju Povjerenstva o izuzimanju opreme i sadržaja u apelantovoj zlatarskoj radnji. Sud, također, nije prihvatio navode tuženog da se radi o specifičnoj obvezi iz naloga supervizora o financijskom sustavu Distrikta Brčko BiH od 13. travnja 2000. godine, jer ako bi prihvatio takvo mišljenje, onda bi, prema mišljenju suda, to značilo da se izgubio smisao da je Distrikt Brčko BiH pravni sljedbenik dijela Općine Brčko u Republici Srpskoj, kao i administrativnih aranžmana Brka i Ravne-Brčko iz članka 71. stavak 2. Statuta Distrikta Brčko BiH. Usvajajući apelantov tužbeni zahtjev, taj sud je zaključio da tuženi ničim nije dokazao da se radi o specifičnim obvezama, jer ako bi se prihvatilo stajalište da je to specifična obveza, onda bi to značilo da su sve obveze specifične i da uopće ne postoji pravno sljedbeništvo za obveze tuženog iz članka 71. Statuta, čime bi navedena odredba izgubila svaki pravni smisao i značaj, te bi faktično postala golo pravo.

9. Protiv presude Osnovnog suda tuženi je Apelacijskom sudu uložio priziv zbog bitne povrede odredaba parničnog postupka, pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja i pogrešne primjene materijalnog prava, predlažući da se priziv uvaži i prvostupanjska presuda preinači tako da se apelantov tužbeni zahtjev odbije. Postupajući po prizivu, Apelacijski sud je donio Presudu broj GŽ-91/05 od 14. lipnja 2005. godine kojom je priziv uvažio i preinačio prvostupanjsku presudu tako što je odbio apelantov tužbeni zahtjev. U obrazloženju presude taj sud je istaknuo da vlasničku tužbu može sa uspjehom podnijeti onaj tko je u stanju dokazati svoje pravo vlasništva na stvari i tuženikovo posjedovanje te stvari. U konkretnom slučaju, prema mišljenju Apelacijskoga suda, apelantu nije pobijeno pravo vlasništva na stvarima čiju je predaju tužbom zahtijevao, ali je pobijeno da se te stvari nalaze u posjedu tuženog. Apelant je morao dokazati da se stvari čiju predaju traži nalaze u izravnom posjedu tuženog i prvostupanjski sud je mogao usvojiti tužbeni zahtjev samo prigodom utvrđenja da su oba uvjeta za podnošenje vlasničke tužbe ispunjena kumulativno. Obzirom da apelant, prema mišljenju tog suda, nije dokazao da se tražene stvari nalaze u posjedu tuženog, niti je dokazao da je tuženi pravni sljednik onoga u čijoj su vlasti, odnosno izravnom posjedu te stvari, Osnovni sud nije mogao presudom narediti tuženom da preda stvari individualno određene tužbenim zahtjevom.

10. Apelant je protiv drugostupanjske presude uložio reviziju zbog bitnih povreda odredaba parničnog postupka i pogrešne primjene materijalnog prava, predlažući da se revizija prihvati. Revizijsko vijeće Apelacijskoga suda donijelo je Presudu broj Rev-23/05 od 29. rujna 2006. godine kojom je apelantova revizija odbijena. Nakon što je pobijanu presudu ispitao u granicama propisanim odredbom članka 313. Zakona o parničnom postupku Distrikta Brčko BiH (u daljnjem tekstu: ZPPDB), Revizijsko vijeće Apelacijskoga suda utvrdilo je da Presuda tog suda broj GŽ-91/05 od 14. lipnja 2005. godine nije donesena uz bitne povrede na koje je apelant ukazivao, jer je drugostupanjski sud naveo razloge o odlučnim činjenicama koji su jasni i potpuno određeni, tako da je odluku moglo ispitati Revizijsko vijeće, pa se apelant, prema mišljenju tog suda, neutemeljeno poziva na bitnu povredu propisanu odredbom članka 284. stavak 2. točka 12. ZPPDB. Apelantovo ukazivanje da je u donošenju drugostupanjske presude sudjelovao sudac koji je prema zakonu morao biti izuzet i da je time počinjena bitna povreda postupka, prema mišljenju tog suda, nije utemeljeno. Naime, prema navodima tog suda, nepobitna je činjenica da je sutkinja Josipa Lucić 2003. godine obnašala funkciju koordinatora Ureda za zastupanje Vlade Distrikta Brčko BiH, ali sama ta činjenica ne upućuje na zaključak da je imala ovlasti na koja apelant ukazuje. Prema mišljenju Revizijskog vijeća Apelacijskoga suda, drugostupanjski sud je za odluku kojom je prvostupanjsku odluku preinačio i apelantov tužbeni zahtjev odbio dao potpune i valjane razloge koje je prihvatio i taj sud. Naime, pravilno je utvrdio da apelant u postupku koji je prethodio donošenju pobijane presude nije dokazao i činjenicu (koju je bio dužan dokazati) da se stvari čiji povrat u posjed traži nalaze u faktičnoj vlasti tuženog, pa apelantov zahtjev u ovom sporu nije utemeljen, te ga je valjalo odbiti primjenjujući odredbu članka 41. Zakona o vlasništvu i drugim stvarnim pravima Distrikta Brčko BiH.

IV. Apelacija

a) Navodi iz apelacije

11. Apelant smatra da mu je navedenim presudama Apelacijskoga suda povrijeđeno pravo na pravično suđenje iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 1. Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda (u daljnjem tekstu: Europska konvencija) i pravo na imovinu iz članka II/3.(k) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju. Prema apelantovom mišljenju, ovakve odluke Prizivnoga i Revizijskog vijeća Apelacijskoga suda su rezultat paušalne ocjene i proizvoljnog tumačenja pozitivnopravnih propisa. Naveo je da je u reviziji isticao da je drugostupanjski sud, odlučujući o prizivu tuženog, ocijenio da su

u prvostupanjskom postupku kao nepobitne utvrđene činjenice koje su bile relevantne za odlučivanje o tužbenom zahtjevu, i to da su stvari navedene u tužbenom zahtjevu apelantovo vlasništvo, da je tuženi pravni sljednik Općine Brčko u Republici Srpskoj i da je prednik tuženog, Općina Brčko, putem svojeg organa - Izvršnog odbora donio odluku o formiranju Povjerenstva o izuzimanju predmeta iz njegove zlatarske radnje, da je on imao uvid i formirao Povjerenstvo radi kontrole kretanja tih dragocjenosti kojima je nedvojbeno raspolagala Općina Brčko u Republici Srpskoj i da su deponirane apelantove stvari iz magacina Robne kuće «Brčko» 17. kolovoza 1994. godine prenesene u depozit JP «Luka» Brčko. Prema apelantovom mišljenju, Osnovni sud je nepobitno utvrdio da je pravni prednik tuženog preuzeo stvari koje su predmet tužbenog zahtjeva, te ih smjestio u prostor «Luke», koja je javno poduzeće, odnosno imovina tuženog kojom on upravlja. Osim toga, tuženi pored tvrdnji da ne zna gdje se stvari nalaze ničim nije dokazivao da su te pokretne stvari propale, prenesene u posjed trećoj osobi i sl. Nakon uspostave teritorija Distrikta Brčko BiH, sva pokretna i nepokretna imovina prijašnjeg dijela Općine Brčko u Republici Srpskoj postala je imovina Distrikta Brčko BiH. Apelacijski sud, međutim, i pored navedenog, smatra da se Osnovni sud pogrešno pozvao na odredbu članka 41. Zakona o vlasništvu i drugim stvarnim pravima Distrikta Brčko BiH, te je preinačio prvostupanjsku presudu, što je, prema apelantovom mišljenju, očigledno proizvoljno stajalište Apelacijskoga suda koji je oprečan utvrđenom činjeničnom stanju, čime je povrijeđen članak 6. stavak 1. Europske konvencije. Isto stajalište ponovio je Apelacijski sud postupajući po reviziji. Odlučujući na takav način, oprečno nepobitno utvrđenom činjeničnom stanju, Revizijsko vijeće je neutemeljeno osujetilo apelanta da ostvari svoja imovinska prava i onemogućilo ga da svoju imovinu koristi, uživa u njoj i kontrolira uporabu te imovine, što predstavlja elementarno pravo na mirno uživanje imovine, koje je kao takvo zaštićeno člankom 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju. Apelant ističe da je stajalište Prizivnog i Revizijskog vijeća Apelacijskog suda proizvoljno i oprečno utvrđenom činjeničnom stanju. Osim navedenog, očiglednu proizvoljnost u primjeni prava apelant vidi i u činjenici što je Revizijsko vijeće Apelacijskoga suda našlo da je bez temelja prigovor koji se odnosio na izuzeće sutkinje Josipe Lucić, jer je imenovana sutkinja u vrijeme vođenja prvostupanjskoga postupka obnašala poslove šefa Ureda za zastupanje u Vladi Distrikta Brčko. Apelant smatra da ovlasti koje su joj davale mogućnost da upravlja postupkom i raspoláže određenim pravnim radnjama, te stajalište Revizijskog vijeća da nije postojao razlog za izuzeće upućuju na proizvoljnost u tumačenju materijalnog prava.

b) Odgovor na apelaciju

12. Revizijsko vijeće Apelacijskoga suda u odgovoru na apelaciju je istaknulo da su neutemeljene apelantove tvrdnje o povredi navedenih ustavnih prava. Prema mišljenju Apelacijskoga suda, nije povrijeđeno apelantovo pravo na pravično suđenje, a također niti pravo na imovinu, te ostaju pri razlozima danim u pobijanoj Presudi broj Rev-23/05 od 29. rujna 2006. godine. Također, ukazuju da je na utvrđeno činjenično stanje iz prvostupanjskoga postupka, koje se revizijom ne može pobijati, drugostupanjski sud pravilnom primjenom materijalnog prava preinačio prvostupanjsku presudu, tako što je odbio apelantov stvarnopravni zahtjev.

V. Relevantni propisi

13. **Zakon o sudovima Distrikta Brčko Bosne i Hercegovine** («Službeni glasnik Distrikta Brčko BiH» br. 5/00, 1/01, 10/01, 5/02, 6/02 i 14/02)

«Izuzeće sudaca i sudbenih službenika

Članak 48. točka 9.

Izuzeće sudaca, odnosno sudbenih službenika vrši se u sljedećim slučajevima:

(9) ako je u nekom drugom svojstvu prethodno imao neke veze sa predmetom;

Članak 50.

Sudac ne može sudjelovati u postupku u kojem postoje okolnosti koje umanjuju vjeru u njegovu nepristranost. Posebice će se obratiti pozornost na ovaj dio zakona ako stranka u postupku zahtijeva od suda izuzeće suca po osnovi ovog zakona.»

14. **Zakon o parničnom postupku Distrikta Brčko Bosne i Hercegovine** (« Službeni glasnik Brčko Distrikta BiH» br. 5/00, 1/01, 6/02 i 11/05)

«Članak 127. stavak 3.

Sud će po tužbi postupiti i kad tužitelj nije naveo pravnu osnovu tužbenog zahtjeva, a ako je tužitelj naveo pravnu osnovu, sud nije vezan za tu pravnu osnovu.

Članak 303.

U obrazloženju presude donijete u sjednici vijeća Apelacijski sud treba ocijeniti prizivne navode koji su od odlučnog značenja.

Članak 321. stavak 2.

Apelacijski sud ne mora obrazložiti svoju odluku ako odbije reviziju zbog toga što smatra da ne postoje povrede odredaba parničnog postupka koje revident ističe.

Članak 284.

(1) Bitna povreda odredaba parničnog postupka postoji ako sud u tijeku postupka nije primijenio ili je nepravilno primijenio koju odredbu ovog zakona, a to je bilo ili je moglo biti od utjecaja na donošenje zakonite i pravilne odluke.

(2) Bitna povreda odredaba parničnog postupka uvijek postoji:

(...)

2. ako je presudu donio sudac koji se po zakonu mora izuzeti, odnosno koji je rješanjem suda bio izuzet;

(...)

12. ako presuda ima nedostataka zbog kojih se ne može ispitati, a osobito ako je izreka presude nerazumljiva, ako proturječi sama sebi ili razlozima presude, ili ako presuda nema uopće razloga, ili u njoj nisu navedeni razlozi o odlučnim činjenicama, ili su ti razlozi nejasni ili proturječni, ili ako o odlučnim činjenicama postoji proturječnost između onoga što se u razlozima presude navodi o sadržaju isprava ili zapisnika o iskazima danim u postupku i samih tih isprava ili zapisnika.

Članak 286.

Pogrešna primjena materijalnog prava postoji kad sud nije primijenio odredbu materijalnog prava koju je trebao primijeniti ili kad takvu odredbu nije pravilno primijenio.»

15. Zakon o vlasništvu i drugim stvarnim pravima Distrikta Brčko Bosne i Hercegovine (« Službeni glasnik Distrikta Brčko BiH» br. 11/01, 8/03, 40/04)

«Članak 5.

Pravo vlasništva i druga stvarna prava mogu se protiv vlasnikove volje oduzeti ili ograničiti samo pod uvjetima i na način određen zakonom.

Članak 21.

(1) Svaka fizička ili pravna osoba ima pravo na mirno uživanje svojeg vlasništva. Nikome se ne može oduzeti ili ograničiti vlasništvo osim u javnom interesu sukladno Ustavu BiH, Statutu Distrikta Brčko BiH i pod uvjetima određenim zakonom.

(2) U slučaju ograničavanja ili oduzimanja vlasništva, vlasnik ima pravo na naknadu sukladno propisima o eksproprijaciji, ali ne manju od tržišne vrijednosti oduzete stvari u trenutku plaćanja naknade.

Članak 41.

(1) Vlasnik može tužbom zahtijevati od posjednika povrat individualno određene stvari.

(2) Vlasnik mora dokazati da na stvar čiji povrat traži ima pravo vlasništva, kao i da se stvar nalazi u faktičnoj vlasti tuženog.

(3) Vlasnik mora stvar čiji povrat traži opisati po njezinim osobinama koje je razlikuju od istovrsnih stvari. (...)

(4) Pravo na podnošenje tužbe iz stavka 1. ovog članka ne zastarijeva.»

16. Statut Distrikta Brčko Bosne i Hercegovine («Službeni glasnik BiH» br. 9/00, 23/00 i 28/00)

«Članak 71: Pravni sljednik

(1) Stupanjem na snagu ovog statuta prestaju postojati sve općinske administracije koje postoje na teritoriju Distrikta. Općinski uredi i pravne osobe koje su utemeljene ili se financiraju od postojećih općinskih administracija nastaviti će pružati usluge sukladno važećim zakonima, po instrukcijama Vlade Distrikta, sve dok se to ne izmijeni zakonom Distrikta.

(2) Distrikt Brčko Bosne i Hercegovine je pravni sljednik dijela Općine Brčko u Republici Srpskoj, kao i administrativnih aranžmana Brka i Ravne-Brčko.

(...))»

VI. Dopustivost

17. Sukladno članku VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine, Ustavni sud, također, ima apelacijsku nadležnost u pitanjima koja su sadržana u ovom ustavu kada ona postanu predmetom spora zbog presude bilo kojeg suda u Bosni i Hercegovini.

18. Sukladno članku 16. stavak 1. Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud može razmatrati apelaciju samo ako su protiv presude, odnosno odluke koja se njome pobija, iscrpljeni svi učinkoviti pravni lijekovi mogući prema zakonu i ako se podnese u roku od 60 dana od dana kada je podnositelj apelacije primio odluku o posljednjem učinkovitom pravnom lijeku kojeg je koristio.

19. U konkretnom slučaju predmet pobijanja apelacijom je Presuda Apelacijskoga suda broj Rev-23/05 od 29. rujna 2006. godine protiv koje nema drugih učinkovitih pravnih lijekova mogućih prema zakonu. Potom, pobijana presuda donesena je 29. rujna 2006. godine, a apelacija je podnesena 19. listopada 2006. godine, tj. u roku od 60 dana, kako je propisano člankom 16. stavak 1. Pravila Ustavnog suda. Konačno, apelacija ispunjava i uvjete iz članka 16. st. 2. i 4. Pravila Ustavnog suda, jer nije očigledno (*prima facie*) neutemeljena, niti postoji neki drugi formalni razlog zbog kojeg apelacija nije dopustiva.

20. Imajući u vidu odredbe članka VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine, članka 16. st. 1, 2. i 4. Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je utvrdio da predmetna apelacija ispunjava uvjete glede dopustivosti.

VII. Meritum

21. Apelant pobija presude Apelacijskoga suda tvrdeći da je tim presudama povrijeđeno njegovo pravo na pravično suđenje iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 1. Europske konvencije i pravo na imovinu iz članka II/3.(k) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju.

22. Članak II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine glasi:

«Sve osobe na teritoriju Bosne i Hercegovine uživaju ljudska prava i slobode iz stavka 2. ovog članka, što uključuje:

(...)

(e) Pravo na pravično saslušanje u građanskim i kaznenim stvarima i druga prava u svezi sa kaznenim postupkom.

(k) Pravo na imovinu.»

Pravo na pravično suđenje

23. Članak 6. stavak 1. Europske konvencije u prvoj rečenici utvrđuje da:

«1. Prigodom utvrđivanja građanskih prava i obveza ili utemeljenosti bilo kakve kaznene optužbe protiv njega svatko ima pravo na pravično suđenje i javnu raspravu u razumnom roku pred neovisnim i nepristranim, zakonom ustanovljenim sudom.(...)»

24. Postupak u konkretnom slučaju se odnosi na povrat pokretnih stvari, dakle, na predmet građanskopravne naravi, pa je članak 6. stavak 1. Europske konvencije primjenjiv. Zadaća Ustavnog suda je preispitati je li postupak pred redovitim sudovima bio pravičan onako kako to zahtijeva članak 6. stavak 1. Europske konvencije.

25. Apelant smatra da je pravo na pravičan postupak povrijeđeno time što je Apelacijski sud u postupku po prizivu i u postupku po reviziji proizvoljno protumačio pozitivnopravne propise, nalazeći da je prvostupanjski sud pravilno utvrdio činjenično stanje, da nije bilo bitnih povreda postupka ali da je pogrešno primijenio materijalno pravo, pozivajući se na Zakon o vlasništvu i drugim stvarnim pravima Distrikta Brčko BiH. Apelacijski sud je preinačio presudu i tužbeni zahtjev odbio zbog toga što apelant u postupku nije dokazao da se pokretne stvari nalaze u imovini tuženog, što, prema apelantovom mišljenju, predstavlja očigledno proizvoljno stajalište Apelacijskoga suda, koji je oprečan utvrđenom činjeničnom stanju. Osim navedenog, smatra da je sud proizvoljno protumačio odredbe Zakona o sudovima Distrikta Brčko BiH, jer je kao neutemeljen ocijenio revizijski prigovor glede izuzeća sutkinje koja je bila član Prizivnoga vijeća, a koja je za vrijeme trajanja prvostupanjskoga postupka bila uposlena u svojstvu šefa Ureda za zastupanje tuženog pri Vladi Distrikta Brčko BiH.

26. Prema vlastitoj jurisprudenciji, Ustavni sud, općenito, nije nadležan vršiti provjeru utvrđenih činjenica i načina na koji su redoviti sudovi protumačili pozitivnopravne propise osim ukoliko odluke tih sudova krše ustavna prava. To će biti slučaj kada odluka redovitoga suda krši ustavna prava, tj. ukoliko je redoviti sud pogrešno protumačio ili primijenio neko ustavno pravo, ili je zanemario to pravo, ako je primjena zakona bila proizvoljna ili diskriminacijska, ukoliko je došlo do povrede procesnih prava (pravo na pravično suđenje,

pristup sudu, učinkoviti pravni lijekovi i u drugim slučajevima), ili ukoliko utvrđeno činjenično stanje ukazuje na povredu Ustava Bosne i Hercegovine (vidi Ustavni sud, Odluka broj *U 39/01* od 5. travnja 2002. godine, objavljena u «Službenom glasniku Bosne i Hercegovine» broj 25/02 i Odluka broj *U 29/02* od 27. lipnja 2003. godine, objavljena u «Službenom glasniku Bosne i Hercegovine» broj 31/03). Također, Ustavni sud naglašava da je izvan njegove nadležnosti procjenjivati kvalitetu zaključaka redovitih sudova glede ocjene dokaza ukoliko se ova ocjena ne doima očigledno proizvoljnom. Ovakvu praksu imao je i bivši Dom za ljudska prava, smatrajući da «nije u nadležnosti Doma procjenu domaćih sudova zamijeniti vlastitom procjenom činjenica ako takvi zaključci ne djeluju neprihvatljivo ili proizvoljno» (vidi bivši Dom za ljudska prava, «*Trgosirovina Sarajevo (DDT)*» protiv Federacije BiH, predmet broj CH/01/4128, odluka o prihvatljivosti od 6. rujna 2000. godine).

27. Kako je Europski sud za ljudska prava u brojnim odlukama istaknuo, članak 6. Europske konvencije ima «prominentno mjesto u demokratskom društvu» (vidi Europski sud za ljudska prava, *De Cubber protiv Belgije*, presuda od 26. listopada 1984. godine, serija A, broj 86, stavak 30). Posljedica toga je da se članak 6. Europske konvencije ne može tumačiti restriktivno (vidi Europski sud za ljudska prava, *Moreira de Azevedo protiv Portugala*, presuda od 23. listopada 1990. godine, serija A, broj 189, stavak 66). Članak 6. stavak 1. Europske konvencije nabraja niz elemenata koji su inherentni pravičnom vršenju pravde, pa ukoliko dođe do bilo kojeg od elemenata sadržanih u ovom pravu, postoji i povreda članka 6. stavak 1. Europske konvencije (vidi Ustavni sud, Odluka broj *U 25/01* od 26. rujna 2003. godine, objavljena u «Službenom glasniku Bosne i Hercegovine» broj 3/04, stavak 25). Ukoliko se ustavno pravo na pravično suđenje promatra u kontekstu važećeg pozitivnog prava u Bosni i Hercegovini, onda se mora primijetiti da bitan segment prava na pravično suđenje čini brižljiva i savjesna ocjena dokaza i činjenica utvrđenih u postupku pred redovitim sudovima, pa, prema tomu, i pravilna primjena materijalnog prava.

28. Zadaća Ustavnog suda u konkretnom slučaju, u smislu prava na pravičan postupak iz članka 6. stavak 1. Europske konvencije, jeste ocijeniti je li primjena zakona od Apelacijskoga suda u prizivnom postupku i u postupku po reviziji bila proizvoljna ili ne. U tome smislu, Ustavni sud konstatira da je Apelacijski sud u postupku po prizivu istaknuo da su u prvostupanjskome postupku utvrđene sve činjenice koje su relevantne za rješavanje apelantovog zahtjeva, da nije bilo bitnih povreda postupka, ali je na pravilno i potpuno utvrđeno činjenično stanje pogrešno primijenjen materijalni propis, članak 41. Zakona o vlasništvu i drugim stvarnim pravima Distrikta Brčko BiH, sa obrazloženjem da

je apelant vlasnik tih stvari, a da je pravni prednik tuženog preuzeo i deponirao te stvari. U presudi je, dalje, istaknuo da je za primjenu odredbe članka 41. Zakona o vlasništvu i drugim stvarnim pravima Distrikta Brčko Bosne i Hercegovine nužno bilo utvrditi da je apelant vlasnik stvari čiju predaju u posjed i na slobodno raspolaganje traži i da se individualno određene stvari nalaze u faktičnoj vlasti tuženog, a to u postupku nije dokazano. Apelacijski sud je naveo da *«tužitelj koji traži povrat navedenih stvari dužan je dokazati da su stvari preuzela tijela vlasti u Distriktu Brčko nakon uspostave teritorija Distrikta Brčko (nakon 8. ožujka 2000. godine) a on to nedvojbeno nije dokazao, pa zato ne može od tuženog Distrikta Brčko tražiti predaju u posjed tih stvari pošto Distrikt Brčko bez obzira na teritorijalno sljedništvo ranijeg dijela Općine Brčko u RS i administrativnih aranžmana Brka i Ravne Brčko nije odgovoran za njih i pogrešno se prvostupanjski sud pozvao na odredbu članka 41. Zakona o vlasništvu i drugim stvarnim pravima...»*. Prema mišljenju tog suda, na temelju činjeničnog stanja utvrđenog u prvostupanjskom postupku ne postoji osnova za odgovornost tuženog, pa je, na temelju članka 301. ZPPDB, prvostupanjska presuda preinačena i tužbeni zahtjev odbijen.

29. Ustavni sud podsjeća da iz odredbe članka 301. stavak 3. ZPPDB proizlazi da Apelacijski sud može presudom preinačiti prvostupanjsku presudu ako smatra da je činjenično stanje pravilno utvrđeno, ali je pogrešno primijenjen materijalni propis, a da je u članku 303. istog zakona propisano da sud treba ocijeniti prizivne navode koji su od odlučnog značenja. Iz prakse Europskog suda za ljudska prava proizlazi, također, da su domaći sudovi dužni obrazložiti svoje presude, pri čemu ne moraju dati detaljne odgovore na svaki navod, ali ako je podnesak bitno važan za rezultat predmeta, sud se u tome slučaju mora posebice pozabaviti njim u svojoj presudi. Dakle, sudbena odluka mora imati razloge na kojima je utemeljena i mora imati obrazloženje, pogotovu na podnesak koji je bitno važan za rezultat spora. U protivnom, postoji povreda članka 6. stavak 1. Europske konvencije (vidi Europski sud, *Van der Hurk protiv Nizozemske*, Presuda od 19. travnja 1994. godine, stavak 61).

30. Prizivom tuženog prvostupanjska presuda je pobijana iz svih razloga propisanih zakonom, ali se iz presude Apelacijskoga suda ne vide razlozi koji su opredijelili sud da donese takvu presudu, što, prema mišljenju Ustavnog suda, ukazuje na proizvoljnu primjenu prava, pa, prema tomu, i na povredu članka 6. stavak 1. Europske konvencije. Do ovakvog zaključka Ustavni sud je došao analizirajući drugostupanjsku presudu, relevantne propise, propise primijenjene u prvostupanjskoj i drugostupanjskoj presudi, te dovodeći ih u svezu sa kriterijima iz članka 6. stavak 1. Europske konvencije i nizom elemenata koji su inherentni pravičnom vršenju pravde, te konstatirao da je u konkretnom slučaju

proizvoljno primijenjeno pravo. Ustavni sud smatra da Apelacijski sud u postupku po prizivu nije dostatan i jasno obrazložio svoju odluku, jer je isticao samo razloge zbog kojih prvostupanjski sud nije mogao primijeniti odredbu materijalnog prava koju je primijenio. Istodobno, Apelacijski sud ne daje apsolutno nikakve razloge zbog kojih je prvostupanjski sud trebao primijeniti neku drugu zakonsku odredbu ili zakon (vidi Ustavni sud, Odluka broj *AP 2367/05* od 14. ožujka 2006. godine, objavljena u «Službenom glasniku Bosne i Hercegovine» broj 63/06 i Odluka broj *AP 2629/05* od 21. prosinca 2006. godine, objavljena u «Službenom glasniku Bosne i Hercegovine» broj 38/07).

31. U postupku po uloženoj apelantovoj reviziji u kojoj je on istaknuo da su u drugostupanjskom postupku počinjene bitne povrede odredaba parničnog postupka, pogrešno primijenjeno materijalno pravo, da presuda ima nedostataka zbog kojih se ne može ispitati, jer je protivna razlozima navedenim u obrazloženju, Revizijsko vijeće Apelacijskoga suda odbilo je reviziju kao neutemeljenu, pozivajući se na iste razloge koje je iznio i drugostupanjski sud u prizivnom postupku. Obzirom da je Ustavni sud u toč. 25. i 28. dao detaljno obrazloženje glede proizvoljne primjene prava u postupku po prizivu, proizlazi da je i presuda donesena u postupku po uloženoj reviziji proizvoljna iz istih razloga kao i drugostupanjska. Dakle, proizlazi da je i ovom presudom povrijeđen članak 6. stavak 1. Europske konvencije. Osim navedenog, Ustavni sud uočava da je na apelantov prigovor koji se odnosio na izuzeće sutkinje koja je prema zakonu morala biti izuzeta odgovoreno tako *«...da sama činjenica da je sutkinja Josipa Lucić radila kao koordinator Ureda za zastupanje Vlade Distrikta Brčko Bosne i Hercegovine, u vrijeme vođenja prvostupanjskoga postupka ne isključuje mogućnost da kao član vijeća sudjeluje u prizivnome postupku [...]. Ovlasti i odgovornost prema gradonačelniku za rezultat sudbenih postupaka imao je onaj član Ureda za zastupanje koji je konkretan predmet zastupao pred sudom»*. U članku 314. ZPPDB propisano je da stranke u reviziji mogu iznositi nove činjenice i predlagati nove dokaze samo ako se oni odnose na bitne povrede odredaba parničnog postupka. Ako se ovaj apelantov navod dovede u svezu sa razlozima propisanim u članku 284. st. 1. i 2. Zakona o parničnom postupku Distrikta Brčko BiH i razlozima propisanim u članku 48. točka 9. Zakona o sudovima Distrikta Brčko Bosne i Hercegovine, koji propisuje da se izuzeće sudaca vrši u slučaju da je sudac u nekom drugom svojstvu imao neke veze s predmetom, onda se uočava da Revizijsko vijeće Apelacijskoga suda, osim paušalnog navoda da prigovor na ovu okolnost nije utemeljen, nije dao niti jedan bitni razlog glede postojanja ili nepostojanja razloga za izuzeće.

32. Ustavni sud zaključuje da su povrijeđeni članak II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članak 6. stavak 1. Europske konvencije.

Pravo na imovinu

33. Članak II/3.(k) Ustava Bosne i Hercegovine glasi:

«Sve osobe na teritoriju Bosne i Hercegovine uživaju ljudska prava i slobode iz stavka 2. ovog članka, što uključuje:

(k) Pravo na imovinu.»

34. Članak 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju glasi:

«Svaka fizička ili pravna osoba ima pravo na neometano uživanje svoje imovine. Nitko ne može biti lišen svoje imovine osim u javnom interesu i pod uvjetima predviđenim zakonom i općim načelima međunarodnog prava.

Prethodne odredbe, međutim, ni na koji način ne utječu na pravo države da primjenjuje takve zakone koje smatra potrebitim da bi nadzirala uporabu imovine sukladno općim interesima ili da bi osigurala naplatu poreza ili drugih doprinosa ili kazni.»

35. U kontekstu prava na imovinu, Ustavni sud ističe da se državi ne može pobiti pravo da donosi zakone kojima se oduzimaju ili ograničavaju određena ljudska prava, ali samo u slučajevima kada je takvo ograničenje predviđeno Europskom konvencijom prema kojoj se određena prava, kao, primjerice, pravo na imovinu, mogu pod određenim uvjetima ograničiti.

36. Članak 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju obuhvaća tri različita pravila. Prvo, koje je izraženo u prvoj rečenici prvog stavka i koje je opće naravi, izražava načelo mirnog uživanja imovine. Drugo pravilo, u drugoj rečenici istog stavka, odnosi se na lišavanje imovine i podvrgava ga izvjesnim uvjetima. Treće pravilo, sadržano u stavku dva ovog članka, dopušta da države potpisnice imaju pravo, između ostalog, kontrolirati uporabu imovine sukladno općem interesu. Ova tri pravila nisu različita, u smislu da nisu povezana: drugo i treće pravilo se odnose na pojedine slučajeve miješanja u pravo na mirno uživanje imovine i trebaju biti tumačena u svjetlu općeg načela izraženog u prvom pravilu (vidi Europski sud za ljudska prava, *Sporrong i Lönnorth protiv Švedske*, presuda od 23. rujna 1982. godine, serija A, broj 52, stavak 61).

37. Pojmovi «imovina» i «vlasništvo», koji se javljaju u članku 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju, ne trebaju se tumačiti na restriktivan način, nego ih treba shvatiti tako da uključuju i stečena prava pojedinca, kao što su novčana potraživanja, stvari i druge

ekonomske vrijednosti. S druge strane, članak 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju štiti samo postojeće vlasništvo i imovinu, ali ne uključuje prava ili očekivanja na stjecanje imovine u budućnosti (vidi Europski sud za ljudska prava, *Marekx protiv Belgije*, tom 31, stavak 50; Odluka Ustavnog suda broj *U 37/00*, objavljena u «Službenom glasniku Bosne i Hercegovine» broj 24/02 od 29. kolovoza 2002. godine i broj *U 12/01*, objavljena u «Službenom glasniku Bosne i Hercegovine» broj 20/02 od 3. kolovoza 2002. godine).

38. U konkretnom slučaju predmet apelacije je pravo na povrat pokretnih stvari koje su, na temelju zaključka Izvršnog odbora SO Brčko iz 1992. godine, iznesene iz apelantove privatne zlatarske radnje i sklonjene na sigurnije mjesto. Povjerenstvo, formirano 16. prosinca 1992. godine, ušlo je u apelantovu zlatarsku radnju, popisalo zlatarske strojeve koji su deponirani u skladište Robne kuće «Brčko», a dragocjenosti, uz zapisnik, deponirane su u trezor Službe za platni promet i financijsku kontrolu Brčko.

39. Prigodom analize je li povrijeđeno pravo na imovinu trebaju se dati odgovori na sljedeća pitanja: a) radi li se o imovini koja se ubraja u zaštitu članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju, b) je li bilo miješanja u imovinu, c) u sklopu kojeg od navedena tri pravila miješanje može biti razmatrano, d) slijedi li miješanje legitimne ciljeve u javnom ili općem interesu, e) je li miješanje proporcionalno i f) je li sukladno načelu pravne sigurnosti ili zakonitosti?

40. U odgovoru na pitanje radi li se o imovini koja se ubraja u zaštitu članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju Ustavni sud konstatira da se u konkretnom slučaju radi o imovini koja je bila u apelantovom vlasništvu, pa je članak 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju primjenjiv.

41. Ustavni sud konstatira da se u predmetnom slučaju radi o miješanju u apelantovo pravo na imovinu, u smislu prve rečenice stavka 1. članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju, obzirom da je pravomoćnom presudom odbijen apelantov tužbeni zahtjev kojim je tražio da se naloži tuženom da mu preda u posjed i na slobodno raspolaganje njegovu zlatarsku opremu, zlato i drago kamenje.

42. Sljedeće pitanje jeste je li «miješanje» u imovinu bilo sukladno zakonu, odnosno je li slijedilo legitimne ciljeve u javnom ili općem interesu. Odgovarajući na ovo pitanje, Ustavni sud konstatira da uvjet «miješanje sukladno zakonu» nije ispunjen obzirom da individualno određene apelantove stvari nisu izuzete na temelju zakona, niti u zakonom propisanom postupku. Ustavni sud ističe da je u članku 5. Zakona o vlasništvu i drugim

stvarnim pravima propisano da se pravo vlasništva i druga stvarna prava mogu protiv volje vlasnika oduzeti ili ograničiti samo pod uvjetima i na način predviđen zakonom, a što u konkretnom slučaju nije učinjeno. U odgovoru na pitanje « je li miješanje predviđeno zakonom», Ustavni sud konstatira da miješanje u pravo na apelantovu imovinu nije slijedilo načelo zakonitosti.

43. Sljedeće pitanje koje se nameće u svezi sa ovim ustavnopravnim sporom jeste služi li miješanje zakonitom cilju u javnom interesu. U svezi s tim Ustavni sud zapaža da je u sudbenom postupku utvrđeno da je na temelju zaključka Izvršnog odbora SO Brčko formirano Povjerenstvo u čijem sastavu su bili djelatnici Službe javne sigurnosti Brčko i Skupštine općine Brčko sa zadaćom da uđu u privatne zlatarske radnje, te da zlatarske strojeve sklone na sigurnije mjesto, a pronađene dragocjenosti deponiraju u trezor Službe za platni promet i financijsku kontrolu Brčko. Ustavni sud smatra da su tadašnje vlasti Općine Brčko, kao pravnog prednika tuženog, postupale u općem i javnom interesu zaštite vrijedne imovine građana, koju je trebalo deponirati na sigurna mjesta i tako zaštititi od otuđenja i oštećenja u vrijeme ratnih događanja u Bosni i Hercegovini. Zakonom o vlasništvu i drugim stvarnim pravima je propisano da svaka fizička ili pravna osoba ima pravo na mirno uživanje svojeg vlasništva i nikome se ne može oduzeti ili ograničiti vlasništvo osim u javnom interesu sukladno Ustavu BiH, Statutu Distrikta Brčko BiH i pod uvjetima određenim zakonom (članak 21. stavak 1); u slučaju ograničavanja ili oduzimanja vlasništva vlasnik ima pravo na naknadu sukladno propisima o eksproprijaciji, ali ne manje od tržišne vrijednosti oduzete stvari u trenutku plaćanja naknade (članak 21. stavak 2).

44. Ustavni sud, također, mora utvrditi je li miješanje proporcionalno cilju koji se želi postići, tj. uspostavlja li pravičnu ravnotežu između apelantovog prava i općeg javnog interesa. Ustavni sud zaključuje da je Apelacijski sud pobijanom presudom poremetio, na apelantovu štetu, ravnotežu koja mora postojati između zaštite prava na imovinu pojedinca i zahtjeva općeg društvenog interesa, budući da je u konkretnom slučaju apelant lišen svoje imovine bez ikakve naknade. Osim toga, arbitrarnim odbijanjem Apelacijskog suda da se primijeni članak 41. Zakona o vlasništvu i drugim stvarnim pravima na činjenice koje su utvrđene u provedenom sudbenom postupku apelant je lišen zakonske mogućnosti da svoje vlasništvo zaštiti, odnosno vrati u posjed.

45. Zbog navedenog, Ustavni sud zaključuje da je u konkretnom slučaju povrijeđeno pravo na imovinu iz članka II/3.(k) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju.

VIII. Zaključak

46. Ustavni sud zaključuje da je pobijanim presudama Apelacijskoga suda povrijeđeno pravo na pravično suđenje i pravo na imovinu iz čl. II/3.(e) i (k) Ustava Bosne i Hercegovine, članka 6. stavak 1. Europske konvencije i članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju, jer Apelacijski sud u prizivnom postupku nije dao razloge za odlučne činjenice, a u postupku po reviziji nije bitno odgovorio na prigovor o izuzeću sutkinje člana Prizivnoga vijeća iako je, prema članku 314. Zakona o parničnom postupku Distrikta Brčko Bosne i Hercegovine, bio obvezan na to, jer se radi o prigovoru koji ukazuje na bitnu povredu postupka, što upućuje na zaključak da su proizvoljno primijenjene pozitivnopravne odredbe. Povreda prava na imovinu proizlazi iz činjenice da mijesanje u apelantovo pravo na imovinu nije bilo na temelju zakona.

47. Na temelju članka 61. st. 1. i 2. i članka 64. stavak 2. Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je odlučio kao u dispozitivu ove odluke.

48. Prema članku VI/4. Ustava Bosne i Hercegovine, odluke Ustavnog suda su konačne i obvezujuće.

Predsjednica
Ustavnog suda Bosne i Hercegovine
Hatidža Hadžiosmanović

Предмет број АП 430/06

**ОДЛУКА О
ДОПУСТИВОСТИ И
МЕРИТУМУ**

Апелација АМГ «Еуроцентар» д.о.о.
Сарајево поднесена због повреде
права на приступ суду и због тога
што није донесена одлука у разумном
року у предмету Окружног суда у
Бањој Луци број Пж-310/03

Одлука од 13. децембра 2007. године

Уставни суд Босне и Херцеговине у Вијећу од пет судија у предмету број **АП 430/06**, рјешавајући апелацију **АМГ «Еуроцентар» д.о.о. Сарајево**, на основу члана VI/36) Устава Босне и Херцеговине, члана 59 став 2 алинеја 2, члана 61 ст. 1 и 2 Правила Уставног суда Босне и Херцеговине («Службени гласник Босне и Херцеговине» број 60/05), у саставу:

Хатица Хациосмановић, предсједница

Миодраг Симовић, потпредсједник

Валерија Галић, потпредсједница

Сеада Палаврић, судија

Крстан Симић, судија

на сједници одржаној 13. децембра 2007. године донио је

ОДЛУКУ О ДОПУСТИВОСТИ И МЕРИТУМУ

Усваја се апелација АМГ «Еуроцентар» д.о.о. Сарајево.

Утврђује се повреда члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода.

На основу члана 74 став 4 Правила Уставног суда Босне и Херцеговине налаже се Окружном суду Бања Лука да хитно, без даљњег одлагања, од Правобранилаштва Републике Српске затражи повраћај списка, те оконча поступак у предмету број Пж-310/03 у складу са чланом II/3е) Устава Босне и Херцеговине и чланом 6 став 1 Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода.

Налаже се Окружном суду Бања Лука да, у складу са чланом 74 став 5 Правила Уставног суда Босне и Херцеговине, у року од 90 дана од дана достављања ове одлуке обавијести Уставни суд Босне и Херцеговине о мјерама које су предузете с циљем да се изврши ова одлука.

Одлуку објавити у «Службеном гласнику Босне и Херцеговине», «Службеним новинама Федерације Босне и Херцеговине», «Службеном гласнику Републике Српске» и «Службеном гласнику Брчко Дистрикта Босне и Херцеговине».

Образложење

I. Увод

1. АМГ «Еуроцентар» д.о.о. Сарајево (у даљњем тексту: апелант) ког заступа адвокат Миљкан Пуцар, поднио је 23. фебруара 2006. године апелацију Уставном суду Босне и Херцеговине (у даљњем тексту: Уставни суд) због повреде права на приступ суду и због тога што није донесена одлука у разумном року у предмету Окружног суда у Бањој Луци (у даљњем тексту: Окружни суд) број Пж-310/03.

II. Поступак пред Уставним судом

2. На основу члана 22 ст. 1 и 2 Правила Уставног суда, од Окружног суда, те Републике Српске, Владе Републике Српске, Министарства трговине и туризма, Републичке дирекције робних резерви Бања Лука и Министарства унутрашњих послова (у даљњем тексту: првотужени) и Општине Источно Ново Сарајево (у даљњем тексту: друготужени), које заступа Правобранилаштво Републике Српске, затражено је 21. марта 2006. године да доставе одговоре на апелацију.

3. Окружни суд је одговор на апелацију доставио 3. маја, а друготужени 12. априла 2006. године. Првотужени није доставио одговор на апелацију већ је доставио изјашњење друготуженог.

4. Друготужени је 28. јула 2006. године обавијестио Уставни суд да је апелант 20. јула 2006. године повукао тужбу у односу на друготуженог.

5. На основу члана 26 став 2 Правила Уставног суда, одговор Окружног суда и друготуженог достављен је апеланту 12. новембра 2007. године.

III. Чињенично стање

6. Чињенице предмета које произилазе из апелантових навода и докумената који су предочени Уставном суду могу да се сумирају на следећи начин.

7. Апелант је 30. октобра 2001. године поднио Основном суду у Бањој Луци (у даљњем тексту: Основни суд) тужбу против првотуженог због неоснованог богаћења. Апелант је у тужби навео да је имао сједиште у сопственом пословном простору у Лукавици у ком је обављао дјелатност све до избијања ратних дејстава кад му је полиција Републике Српске забранила рад, да је сва роба и опрема остала у предметном пословном простору, те је тужена, без правног основа, стекла апелантову имовину па је апелант тражио да му тужена, у складу са чланом 210 Закона о облигационим односима (у даљњем тексту: ЗОО), врати робу, односно да суд обавезе тужене да му у смислу члана 214 ЗОО-а на име стицања без основа исплати износ од 17.540.789,00 КМ са законском каматом, рачунајући од 11. априла 1992. године па до исплате уз накнаду трошкова поступка. Апелант је на рочишту од 11. децембра 2002. године проширио тужбу и на друготуженог, те предложио да суд обавезе тужене да му солидарно на име стицања без основа исплате износ који је наведен, камате и трошкове поступка.

8. Основни суд је донио међупресуду број ПС-1497/01 од 13. маја 2003. године којом је утврђено да су тужени одговорни за накнаду штете која је настала апеланту због одузимања покретних ствари у марту 1992. године из апелантовог пословног простора. Ставом 2 изреке међупресуде констатовано је да ће до правоснажности међупресуде да се застане са расправљањем о износу тужбеног захтјева и трошковима парничног поступка. У образложењу пресуде суд је оцијенио неоснованим приговор недостатка пасивне легитимације и приговор застарјелости потраживања, те је утврдио да је у конкретном случају дошло до умањења имовине једног лица и увећања имовине другог лица без правног основа који би оправдавао умањење или увећање имовине, те је утврдио да се у конкретном случају ради о стицању без основа. Суд је, даље, закључио да на конкретан случај треба да се примијени општи застарни рок од 10 година из члана 371 ЗОО-а, па је, имајући у виду да је стицање без основа настало 1992. године а тужба поднесена 30. октобра 2001. године, утврдио да није протекао рок застарјелости. Суд је, даље, навео да је у конкретном случају дошло и до повреде права на имовину из члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију за заштиту људских права и основних слобода (у даљњем тексту: Европска конвенција).

9. Тужени су против међупресуде Основног суда 17. јуна 2003. године изјавили жалбу Окружном суду која је заведена под пословним бројем Пж-310/03. Апелант је поднесцима од 4. децембра 2003. године, 9. августа и 8. новембра 2004. године,

3. фебруара, 18. априла и 18. јула 2005. године ургирао да се предмет узме у рад и донесе одлука поводом жалбе тужених. Дописом суда број Су-1553/05 од 15. августа 2005. године апелант је обавијештен да се предмет налази у раду, да је Окружни суд оптерећен великим бројем предмета који су неријешени, да чини максималне напоре на ажурирању рада према предметима а да ће одлука у конкретном предмету сходно оцјени суда да буде донесена крајем текуће године. Међутим, Окружни суд ни након тога није донио одлуку поводом жалбе већ је апеланту доставио обавијест број Пж-310/03 од 28. децембра 2005. године којом га обавјештава да је, поступајући у складу са чл. 4 и 5 Закона о остваривању права на накнаду материјалне и нематеријалне штете настале у периоду ратних дејстава од 20. маја 1992. године до 19. јуна 1996. године («Службени гласник РС» број 103/05 - у даљњем тексту: Закон о остваривању права на накнаду штете), првостепени спис Основног суда у ком је донесена међупресуда против које је изјављена жалба, уступио Правобранилаштву РС-а на даље поступање.

10. Апелант је поднеском од 3. јануара 2006. године (а не како је погрешно наведено 2005. године) обавијестио суд да правни основ у конкретном предмету није накнада штете већ неосновано богаћење, да је у складу са чланом 8 закона који је наведен тужба у конкретном предмету поднесена након 19. јуна 2001. године, те да сходно том основу спис није могао да се достави Правобранилаштву нити је оно надлежно за одлучивање. Окружни суд је дописом број Пж-310/03 од 8. фебруара 2006. године обавијестио апеланта да је у свему поступио сходно Закону о остваривању права на накнаду штете, те да није могуће да се настави поступак на начин на који је то предложио апелант у свом поднеску.

IV. Апелација

а) Наводи из апелације

11. Апелант сматра да се због непоступања Окружног суда у предмету број Пж-310/03 апеланту оспорава право расправљања, односно приступа суду, те да просљеђивање предмета Правобранилаштву РС-а позивањем на одредбе Закона о остваривању права на накнаду штете има за резултат повреду апелантових права из члана II/3е) и к) и члана II/4 Устава Босне и Херџеговине, те члана 6 став 1 Европске конвенције и члана 1 Протокола 1 уз Европску конвенцију. Апелант наводи хронологију предметног поступка, сматра да на његово потраживање не може да се примијени предметни закон јер апелантово потраживање не произилази

из основа материјалне и нематеријалне штете која је настала у периоду ратних дејстава од 20. маја 1992. године до 19. јуна 1996. године, будући да је апеланту имовина одузета још у марту 1992. године, те је основ потраживања стицање без основа, те наводи да је апелант тужбу у конкретной правној ствари поднио послје датума који је означен у члану 8 истог закона, те да стога његов предмет није могао да буде прослијеђен Правобранилаштву. Апелант, даље, истиче да је чланом 20 Закона о остваривању права на накнаду штете прописано да се накнада ратне штете врши исплатом обвезница у складу са одредбама Закона о утврђивању и начину измирења унутрашњег дуга РС-а («Службени гласник РС» број 63/04 - у даљњем тексту: Закон о унутрашњем дугу), те да је Уставни суд у својој Одлуци АП 288/03 од 17. децембра 2005. године закључио да је предметним законом нарушен принцип пропорционалности у односу на основна права појединца. Будући да апелантово потраживање треба да се сматра његовом имовином, то је поступањем, односно непоступањем Окружног суда апелант лишен права на имовину. Апелант коначно наводи да се повреда његовог права на правично суђење састоји у томе што му се оспорава право на расправљање пред судом, тј. право на приступ суду, што се парнични поступак не поштује и што се води неоправдано дуго, те што се погрешно примјењују прописи на апелантову штету, те предлаже да Уставни суд обавезе Окружни суд да му због штете коју трпи исплати износ од 10.000,00 КМ.

в) Одговор на апелацију

12. У одговору на апелацију Окружни суд наводи да у предмету тог суда број Пж-310/03 није донесена пресуда, будући да је предмет у складу са чл. 4 и 5 Закона о остваривању права на накнаду штете прослијеђен Правобранилаштву РС-а. Даље се наводи да нису постојане апелантове тврдње да се на конкретни предмет не примјењује закон који је наведен, будући да је управо првостепеном Пресудом Основног суда број Пс-1497/01 од 13. маја 2003. године апеланту досуђена штета, а тужба је поднесена у смислу члана 8 став 2 Закона о остваривању права на накнаду штете, да законска рјешења не искључују судску заштиту, с обзиром на то да је чланом 10 став 4 предвиђена могућност да се покрене управни спор у случају да се не постигне споразум, те с обзиром на то да у конкретном случају нису исцрпљене могућности редовног поступка пред судовима, Окружни суд предлаже да се апелација одбије као неоснована.

13. Очитујући се на наводе апелације, друготужени истиче да није јасно против ког акта је апелант изјавио апелацију, будући да апелант није у апелацији означио

пресуду или рјешење којим је повријеђено неко његово право. С обзиром на то да је Окружни суд поступио у складу са важећим Законом о остваривању права на накнаду штете, друготужени сматра да у конкретном случају уопште није могло да дође до повреде апелантових уставних права. Даље се истиче да је апелант имао приступ суду, те да је сходно апелантовој тужби првостепени суд донио првостепену пресуду против које су жалбу изјавили тужени, а не апелант, те се стога поставља питање чији су интереси угрожени недоношењем одлуке у жалбеном поступку. Предметним законом је регулисано достављање списка Правобранилаштву управо ради изналагања могућности правичне накнаде што је и апелантов циљ, те стога поступањем суда није повријеђено апелантово право на имовину. Будући да се предметни закон примјењује на све грађане РС-а, друготуженом није јасно у чему апелант види повреду права на недискриминацију. Даље се наводи да није јасно у чему апелант види одговорност друготуженог, будући да он није ни постојао у вријеме настанка штете.

V. Релевантни прописи

14. **Закон о парничном поступку** («Службени гласник Републике Српске» бр. 58/03, 85/03, 74/05 и 63/07)

«Члан 10

Суд је дужан да проведе поступак без одуговлачења и са што мање трошкова и да онемогући сваку злоупотребу права која странкама припадају у поступку.

Члан 217

Другостепени суд одлучује о жалби у сједници вијећа или на основу одржане расправе.

Другостепени суд ће да закаже расправу кад оцијени да је ради правилног утврђења чињеничног стања потребно да се пред другостепеним судом утврде нове чињенице или изведу нови докази или поново изведу већ изведени докази, као и кад оцијени да је због повреде одредби парничног поступка у првостепеном поступку потребно да се одржи расправа пред другостепеним судом.

Другостепени суд ће да одржи сједницу вијећа, односно расправу, у року од 45 дана након што од првостепеног суда прими списе по жалби.

Другостепени суд ће да донесе одлуку у року од 30 дана од дана одржавања сједнице вијећа на којој је одлучено о жалби, односно, ако је одржана расправа, у року од 30 дана од дана закључења расправе.

Члан 456

Ако је прије ступања на снагу овог закона донесена првостепена одлука којом се поступак пред првостепеним судом завршава, даљњи поступак ће да се проведе сходно досадашњим прописима.

Изузетно од одредбе става 1 овог члана, у поступку по правним лијековима у предметима у којима је донесена првостепена одлука прије ступања на снагу овог закона, умјесто одредби чл. 362 до 364, чл. 369 до 373 и чл. 394 до 397 Закона о парничном поступку («Службени лист СФРЈ» бр. 4/77, 36/80, 69/82, 58/84, 74/87, 27/90, и 35791, те «Службени гласник Републике Српске» бр. 17/93, 14/94, и 32/94) примјењиваће се одредбе чл. 217 до 220, 227 до 229 и 249 до 251 овог закона. [...]»

15. Закон о остваривању права на накнаду материјалне и нематеријалне штете која је настала у периоду ратних дејстава од 20. маја 1992. године до 19. јуна 1996. године («Службени гласник Републике Српске» број 103/05)

«Члан 1

Овим законом уређују се поступак, услови, критеријуми и начин накнаде штете лицима којима је правоснажним судским одлукама признато право на накнаду материјалне и нематеријалне штете, као и лицима сходно чијим захтјевима није правоснажно окончан поступак за накнаду штете [...] у периоду ратних дејстава од 20. маја 1992. године до 19. јуна 1996. године.

Члан 4

Поступак за признавање права која су предвиђена овим законом, у предметима који нису правоснажно окончани, проводи се путем вансудског поравнања (у даљњем тексту: поравнање) код Правобранилаштва Републике Српске.

Члан 5

Предмети у поступцима за накнаду ратне штете који се воде код судова уступају се надлежном правобранилаштву у року од 30 дана од ступања на снагу овог закона. Под ратном штетом у овом случају подразумијева се материјална и

нематеријална штета која је настала у периоду ратног стања и непосредне ратне опасности.»

VI. Допустивост

16. У складу са чланом VI/36) Устава Босне и Херцеговине, Уставни суд, такође, има апелациону надлежност у питањима која су садржана у овом уставу кад она постану предмет спора због пресуде било ког суда у Босни и Херцеговини.

17. У складу са чланом 16 став 1 Правила Уставног суда, Уставни суд може да разматра апелацију само ако су против пресуде, односно одлуке која се њоме оспорава исцрпљени сви дјелотворни правни лијекови који су могући сходно закону и ако се поднесе у року од 60 дана од дана кад је подносилац апелације примио одлуку о посљедњем дјелотворном правном лијеку који је користио.

18. Такође, у складу са чланом 16 став 3 Правила Уставног суда, Уставни суд може изнимно да разматра апелацију и кад нема одлуке надлежног суда, уколико апелација указује на озбиљна кршења права и основних слобода која штити Устав Босне и Херцеговине или међународни документи који се примјењују у Босни и Херцеговини.

19. У контексту апелационе надлежности Уставног суда из члана VI/36) Устава Босне и Херцеговине, израз «пресуда» мора широко да се тумачи. Тај израз не треба само да укључује све врсте одлука и рјешења, већ и недостатак доношења одлуке кад се за такав недостатак утврди да је неуставан (види Уставни суд, Одлука број У 23/00 од 2. фебруара 2001. године објављена у «Службеном гласнику Босне и Херцеговине» број 10/01).

20. У конкретном случају, Уставни суд апелацију тумачи тако да она покреће питање кршења права на приступ суду, односно права на «суђење у разумном року» у оквиру права на правично суђење из члана 6 став 1 Европске конвенције, будући да Окружни суд у дугом временском периоду након пријема жалбе тужених против пресуде првостепеног суда није предузео нити једну процесну радњу, односно независно од протеча рока није донио одлуку о жалбама тужених а што представља предуслов да се оконча парнични поступак који је покренут поводом апелантове тужбе ради неоснованог богађења на страни тужених.

21. С обзиром на наведено, Уставни суд примјећује да у Босни и Херцеговини, у конкретном случају у Републици Српској, не постоји дјелотворно правно средство које би омогућило апеланту да се жали због дужине трајања поступка (види, *mutatis mutandis*, Европски суд за људска права, *Tome Mata против Португала*, апликација број 32082/98, ЕСНР 1999-IX). Даље, Уставни суд подсјећа, слиједећи праксу Европског суда, да је дужност државе да организује свој правни систем тако да омогући судовима и јавним властима да се повинују захтјевима и условима Европске конвенције (види Европски суд за људска права, *Zanghi против Италије*, пресуда од 19. фебруара 1991. године, серија А, број 194, став 21).

22. Стога је, имајући у виду одредбе члана VI/3б) Устава Босне и Херцеговине, члана 16 став 3 Правила Уставног суда, Уставни суд утврдио да предметна апелација испуњава услове у погледу допустивости.

VII. Меритум

23. Апелант сматра да су му због тога што није донесена одлука поводом жалбе тужених, те самим тим што није окончан парнични поступак који је покренут поводом његове тужбе, повријеђена права из члана II/3е) и к) и члана II/4 Устава Босне и Херцеговине, те члана 6 став 1 Европске конвенције и члана 1 Протокола 1 уз Европску конвенцију.

24. Члан II/3 Устава Босне и Херцеговине:

«Сва лица на територији Босне и Херцеговине уживају људска права и слободу из става 2 овог члана што укључује:

[...]

е) Право на правично саслушање у грађанским и кривичним стварима и друга права у вези са кривичним поступком.»

Члан 6 став 1 Европске конвенције у релевантном дијелу гласи:

«1. Приликом утврђивања грађанских права и обавеза или основаности било какве кривичне оптужбе против њега, свако има право на правично суђење и јавну расправу у разумном року пред независним и непристрасним, законом установљеним судом. [...]»

25. Уставни суд констатује да је апелант сходно одредбама ЗПП-а Основном суду поднио тужбу против тужених због неоснованог богаћења. Сходно пракси Уставног суда и Европског суда за људска права члан 6 став 1 Европске конвенције се примјењује на поступке чији је исход одлучујући за утврђивање грађанских права и обавеза. Дакле, парнични поступак поводом апелантове тужбе је спор грађанско-правне природе у ком се утврђују апелантова грађанска права при чему је апелант заинтересован да се коначна одлука о његовом тужбеном захтјеву донесе у разумном року, с обзиром на то да је исход поступка одлучујући за исплату новчане накнаде која представља апелантову имовину. Стога је у апелантовом случају члан II(3е) Устава Босне и Херцеговине и члан 6 став 1 Европске конвенције примјенљив.

26. Даље, везано за апелантове наводе да му је ускраћено право на приступ суду, Уставни суд подсјећа да члан 6 став 1 Европске конвенције обезбјеђује сваком право да изнесе пред суд било који правни захтјев у вези са својим грађанским правима и обавезама. Право на покретање судског поступка у грађанским питањима представља један од аспеката права на суд загарантованог чланом 6 став 1 Европске конвенције. У предмету *Golder против Уједињеног Краљевства* (види Европски суд, *Golder против Уједињеног Краљевства*, пресуда од 21. фебруара 1975. године, серија А, број 18, став 35) Европски суд је усвојио став да би било «*несхватљиво да члан 6 став 1 детаљно описује процедуралне гаранције које су обезбијеђене странкама у текућој парници, а да право не заштити оно што само по себи омогућава корист од таквих гаранција, тј. приступ суду. Правичан, јавни и брз судски поступак нема никакву вриједност ако нема судског поступка.*» Став Европског суда јесте да је право на приступ суду елеменат који је садржан у члану 6 став 1 Европске конвенције, које је засновано на самој формулацији прве реченице првог става овог члана кад се читају у свом контексту и у оквиру сљедећа два правна принципа: (1) принцип сходно ком грађанска тужба обавезно може да се поднесе судији као једно од универзално признатих трајних принципа права и (2) принцип међународног права који забрањује одрицање правде.

27. Уставни суд, такође, подсјећа да право на приступ суду може да буде предмет ограничења од државе, те да ограничења која су примијењена не смију да укину или умање тај приступ појединцима у смислу да је «сама суштина права умањена» (види Европски суд за људска права, *Guerin против Француске*, пресуда од 29. јула 1998. године, 1998-V). Даље, наведена ограничења права на приступ суду неће да буду спојива са чланом 6 став 1 Европске конвенције уколико не слиједе легитиман

циљ и уколико нема разумног односа равномјерности између кориштених средстава и циља који жели да се оствари (види Европски суд за људска права, *Bellet против Француске*, пресуда од 20. новембра 1995. године, серија А, том 333).

28. У вези с тим, Уставни суд констатује да је у апелантовом случају Окружни суд, позивајући се на одредбе чл. 4 и 5 Закона о остваривању права на накнаду штете, цјелокупан спис прослиједио Правобранилаштву РС-а на надлежно рјешавање, сматрајући да апелантово потраживање потпада под одредбу закона који је наведен.

29. Међутим, имајући у виду постављени тужбени захтјев и међупресуду Основног суда број РС-1497/01 од 13. маја 2003. године, неспорно је да апелантово потраживање није настало у спорном периоду из основа накнаде материјалне штете. Наиме, из пресуде која је наведена произилази да је правни основ за утврђивање одговорности тужених за апелантову имовину која је одузета у марту 1992. године члан 210 ЗОО-а, будући да је Основни суд навео да је «у конкретном случају дошло до умањења имовине једног лица, а увећања имовине другог и то све без правног основа који би оправдавао умањење или увећање имовине, то је суд утврдио да се у конкретном случају ради о стицању без основа». Даље, закључак да се у конкретном случају не ради о накнади материјалне штете потврђује и чињеница да је првостепени суд у конкретном случају примијенио општи застарни рок од 10 година из члана 371 ЗОО-а, а не трогодишњи рок застаре који се рачуна за потраживања из основа накнаде штете.

30. С обзиром на наведено, неспорно је да је у конкретном случају Окружни суд арбитрарно примијенио одредбе Закона о остваривању права на накнаду штете на начин да се, позивајући се на одредбе закона који је наведен, Окружни суд практично прогласио стварно ненадлежним за одлучивање о жалби тужених против пресуде која је донесена у парничном поступку који је покренут поводом апелантове тужбе, премда апелантово потраживање није настало у периоду који третира закон који је наведен (од 20. маја 1992. године до 19. јуна 1996. године), нити је правни основ институт накнаде штете који регулишу одредбе ЗОО-а. На тај начин Окружни суд је онемогућио апеланта у остваривању права на приступ суду што представља његово право да о његовом тужбеном захтјеву суд који је надлежан донесе коначну одлуку у дјелотворном судском поступку. Ово, нарочито имајући у виду да могућност подношења захтјева ради одлучивања о грађанским правима или обавезама и да, затим, о том захтјеву не буде дјелотворно одлучено, не испуњава захтјеве из члана

6 став 1 Европске конвенције (види Уставни суд, Одлука број У 24/00 од 31. августа 2001. године објављена у «Службеном гласнику Босне и Херцеговине» број 1/02).

31. Дакле, произвољна примјена Закона о остваривању права на накнаду штете на апелантов случај и просљеђивање предмета Правобранилаштву РС-а, премда за то нису постојали услови, представља повреду апелантовог права на приступ суду као елемента права на правично суђење из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције.

32. Даље, везано за апелантове наводе о непримјереној дужини трајања предметног поступка, Уставни суд примјећује да је апелант 30. октобра 2001. године поднио тужбу Основном суду против тужених ради неоснованог богаћења, те да је тај суд донио међупресуду број ПС-1497/01 од 13. маја 2003. године којом је утврдио да су тужени одговорни за накнаду штете која је настала апеланту због одузимања покретних ствари у марту 1992. године из апелантовог пословног простора. Против пресуде која је наведена тужени су 17. јуна 2003. године изјавили жалбу Окружном суду која је заведена под пословним бројем Пж-310/03, о којој суд без обзира на протек времена од преко четири године до данас није одлучио.

33. У погледу навода друготуженог да су жалбу изјавили тужени а не апелант, те да из тог разлога треба одбити апелацију као неосновану, Уставни суд сматра да та околност не може да утиче на рјешење конкретне ствари, будући да се одлучивање о жалби тужених појављује као предуслов окончања поступка поводом апелантове тужбе, односно доношења коначне одлуке о апелантовом тужбеном захтјеву да му тужени, у складу са чланом 210 ЗОО-а, врате робу, односно да суд обавезе тужене да му у смислу члана 214 ЗОО-а на име стицања без основа исплати износ од 17.540.789,00 КМ са законском каматом, рачунајући од 11. априла 1992. године па до исплате уз накнаду трошкова поступка.

34. Даље, Уставни суд констатује да околност да је Окружни суд дописом од 28. децембра 2005. године обавијестио апеланта да је спис у складу са чл. 4 и 5 Закона о остваривању права на накнаду штете прослиједио Правобранилаштву РС-а на надлежно рјешавање указује да суд у периоду дужем од двије године, независно од чињенице да је апелант више пута ургирао да се предмет узме у рад (у шест наврата прије ступања на снагу Закона) није одлучио о жалби која је изјављена. Уставни суд подсјећа да је Окружни суд према одредби новог ЗПП-а одлуку о жалби требао да донесе у року од два и по мјесеца (45 дана за заказивање сједнице вијећа, односно

расправе, те доношење одлуке у року од 30 дана од дана одржавања сједнице вијећа, односно одржавања расправе). Дакле, и под претпоставком да се одредбе предметног закона односе на апелантов случај непредузимањем никаквих радњи Окружног суда поводом жалби тужених у периоду дужем од двије године, дошло је до кршења апелантовог права на доношење одлуке у разумном року.

35. Даље, управо је произвољна примјена Закона о остваривању права на накнаду штете имала за посљедицу да надлежни судови још увијек нису донијели коначну одлуку о апелантовом тужбеном захтјеву, јер о жалби која је изјављена 17. јуна 2003. године (дакле прије скоро четири и по године), о којој је одлука требала да буде донесена знатно прије, 29. новембра 2005. године кад је ступио на снагу Закон о остваривању права на накнаду штете, још увијек није одлучено из чега произилази да је поступање Окружног суда, а не апеланта, искључиви разлог кршења апелантовог права на доношење одлуке у разумном року као елемента права на правично суђење из члана II/3е) и члана 6 став 1 Европске конвенције.

Остали наводи

36. У складу са закључком у вези са повредом члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције, Уставни суд сматра да није потребно посебно да се разматра дио апелације који се односи на наводну повреду права из чл. II/3к) и II/4 Устава Босне и Херцеговине, те члана 1 Протокола 1 уз Европску конвенцију.

Питање накнаде нематеријалне штете

37. Апелант је затражио накнаду штете у износу од 10.000,00КМ због непоступања Окружног суда. Сходно члану 76 став 2 Правила Уставног суда, Уставни суд може изузетно, на апелантов захтјев, да одреди накнаду за нематеријалну штету због кршења уставних права.

38. С обзиром на одлуку у овом предмету, Уставни суд сматра да је оваква одлука довољна сатисфакција апеланту за утврђено кршење уставних права.

VIII. Закључак

39. Постоји повреда права на правичан поступак из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције у ситуацији кад је суд који је

надлежан произвољном примјеном права, премда за то нису постојали законом прописани услови, спис прослиједио другом органу на одлучивање и кад није у разумном року одлучио о жалби која је изјављена.

40. На основу члана 61 ст. 1 и 2 Правила Уставног суда, Уставни суд је одлучио као у диспозитиву ове одлуке.

41. Сходно члану VI/4 Устава Босне и Херцеговине, одлуке Уставног суда су коначне и обавезујуће.

Предсједница
Уставног суда Босне и Херцеговине
Хатица Хациосмановић

Predmet broj AP 431/06

**ODLUKA O
DOPUSTIVOSTI I
MERITUMU**

Apelacija Nenada Ješića podnesena protiv Rješenja Federalne komisije broj 03-341-1353/04 od 17. marta 2005. godine i Zaključka Općinskog suda u Sarajevu broj 065-0-I-07-003-173 od 24. septembra 2007. godine te zbog dužine trajanja postupka i nedonošenja odluke u razumnom roku pred Federalnom komisijom za implementaciju člana 143. Zakona o radu

Odluka od 13. decembra 2007. godine

Ustavni sud Bosne i Hercegovine u Vijeću od pet sudija u predmetu broj **AP 431/06**, rješavajući apelaciju **Nenada Ješića**, na osnovu člana VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, člana 16. stav 4. tačka 14, člana 59. stav 2. alineja 2, člana 61. st. 1. i 2. Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine («Službeni glasnik Bosne i Hercegovine» broj 60/05), u sastavu:

Hatidža Hadžiosmanović, predsjednica

Miodrag Simović, potpredsjednik

Valerija Galić, potpredsjednica

Seada Palavrić, sutkinja

Krstan Simić, sudija

na sjednici održanoj 13. decembra 2007. godine donio je

ODLUKU O DOPUSTIVOSTI I MERITUMU

Djelimično se usvaja apelacija Nenada Ješića.

Utvrđuje se povreda člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda u odnosu na pravo na donošenje odluke u razumnom roku.

Odbacuje se kao nedopuštena apelacija Nenada Ješića podnesena protiv Zaključka Općinskog suda u Sarajevu broj 065-0-I-07-003173 od 24. septembra 2007. godine i Rješenja Federalne komisije za implementaciju člana 143. Zakona o radu broj 03-341-1353/04 od 17. marta 2005. godine, jer je preuranjena.

Odluku objavit u «Službenom glasniku Bosne i Hercegovine», «Službenim novinama Federacije Bosne i Hercegovine», «Službenom glasniku Republike Srpske» i «Službenom glasniku Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine».

Obrazloženje

I. Uvod

1. Nenad Ješić (u daljnjem tekstu: apelant) iz Sarajeva, kojeg zastupa Senija Poropat, advokatica iz Sarajeva, podnio je 27. februara 2006. godine apelaciju Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Ustavni sud) zbog dužine trajanja postupka i nedonošenja odluke u razumnom roku pred Federalnom komisijom za implementaciju člana 143. Zakona o radu (u daljnjem tekstu: Federalna komisija). Apelant je 17. septembra i 15. oktobra 2007. godine dopunio apelaciju tako što ju je podnio i protiv Rješenja Federalne komisije broj 03-341-1353/04 od 17. marta 2005. godine i Zaključka Općinskog suda u Sarajevu (u daljnjem tekstu: Općinski sud) broj 065-0-I-07-003-173 od 24. septembra 2007. godine.

II. Postupak pred Ustavnim sudom

2. Na osnovu člana 22. stav 1. Pravila Ustavnog suda, od Federalne komisije i Općinskog suda zatraženo je 31. maja 2006. godine dostavljanje odgovora na apelaciju, a od Komisije za implementaciju člana 143. Zakona o radu Kantona Sarajevo (u daljnjem tekstu: Kantonalna komisija) 29. juna i 6. septembra 2007. godine.

3. Odgovore na apelaciju su dostavili Općinski sud 12. juna 2006. godine, Federalna komisija 13. juna 2006. godine, a Kantonalna komisija 17. jula 2007. godine. Na zahtjev Ustavnog suda Kantonalna komisija je 14. septembra 2007. godine dostavila na uvid kompletan spis predmeta broj 13-04-34-Ž-4021/00.

4. Na osnovu člana 26. stav 2. Pravila Ustavnog suda, odgovori na apelaciju su 6. septembra 2007. godine dostavljeni apelantu.

III. Činjenično stanje

5. Činjenice predmeta koje proizlaze iz apelantovih navoda i dokumenata predočenih Ustavnom sudu mogu se sumirati na sljedeći način.

6. Apelant se 2. februara 2000. godine obratio TP «Marketi» d.d. Sarajevo (u daljnjem tekstu: poslodavac) zahtjevom za uspostavljanje radno-pravnog statusa u skladu sa

članom 143. stav 2. Zakona o radu. Apelant uz zahtjev nije priložio niti jedan dokument, ali je zatražio da se sva obavještenja šalju njegovoj advokatici Seniji Poropat. Budući da poslodavac nije donio odluku o njegovom zahtjevu, apelant mu je 15. maja 2000. godine uputio prigovor zbog nedonošenja odluke. Apelant je u prigovoru naveo, između ostalog, da su i on i njegova supruga nezaposleni pa nemaju novca za pribavljanje potvrda koje mu je poslodavac tražio, dok se podaci o njegovom radnom stažu nalaze kod poslodavca i u upravnim organima. Naveo je da je bio zaposlenik kod poslodavca na dan 31. decembra 1991. godine na radnom mjestu vozača i to od augusta 1979. godine do aprila 1992. i da je od 1992. godine do kraja 1995. godine živio u svojoj kući u Mrkovićima i da nije bio zaposlen, a da je nakon potpisivanja Dejtonskog sporazuma, kao i većina srpskog stanovništva iz reintegriranih dijelova Sarajeva, otišao u izbjeglištvo, prvobitno u Sokolac, a zatim u Vlasenicu, gdje se nalazio i u vrijeme podnošenja prigovora. Naveo je da sve vrijeme nije bio zaposlen, o čemu kao dokaz prilaže potvrdu s biroa za zapošljavanje (koja se ne nalazi u dokumentaciji koju je priložio Ustavnom sudu). Apelant je ponovio zahtjev o tome da se odluka o njegovom prigovoru i sva obavještenja dostavljaju njegovoj advokatici Seniji Poropat.

7. Rješenjem Općinskog suda broj PR-376/00 od 21. septembra 2000. godine prekinut je postupak koji je apelant pokrenuo tužbom od 15. aprila 2000. godine protiv poslodavca radi uspostavljanja radno-pravnog statusa. Istim rješenjem je odlučeno da će se nakon pravosnažnosti rješenja spis ustupiti Kantonalnoj komisiji za implementaciju člana 143. Zakona o radu. Cijeli spis je, prema obavještenju Općinskog suda, 29. decembra 2000. godine ustupljen na nadležno postupanje Kantonalnoj komisiji.

8. Rješenjem Kantonalne komisije broj 13-04-34-Ž-4021/00 od 13. aprila 2004. godine prihvaćeno je da se apelantova tužba podnesena Općinskom sudu smatra žalbom kojom se traži ponovno uspostavljanje radno-pravnog statusa prema članu 143. Zakona o radu. Apelantova žalba je odbijena kao neosnovana. Kantonalna komisija je, između ostalog, svoju odluku obrazložila konstatacijom da se apelant nije u zakonskom roku obraćao Kantonalnoj komisiji, ali da je Kantonalna komisija tužbu koju je apelant podnio 29. juna 2000. godine protiv poslodavca zbog toga što poslodavac nije odlučivao o njegovom zahtjevu za uspostavljanje radno-pravnog statusa, koju joj je dostavio Općinski sud, tretirala kao žalbu izjavljenu Kantonalnoj komisiji. Međutim, budući da u sudskom spisu nije bio priložen ni jedan od relevantnih dokaza na osnovu kojih bi Kantonalna komisija mogla utvrditi da je apelant bio u radnom odnosu kod poslodavca na dan 31. decembra 1991. godine i da u međuvremenu nije zasnivao radni odnos kod drugog poslodavca,

kojima bi bilo dokazano da apelant ispunjava uvjete propisane članom 143. Zakona o radu, Kantonalna komisija je apelantovu žalbu odbila kao neosnovanu.

9. Protiv rješenja Kantonalne komisije apelant je 14. jula 2004. godine izjavio žalbu Federalnoj komisiji. U žalbi je, između ostalog, naveo da Kantonalna komisija nije provela nikakav postupak pri donošenju svoje odluke, «a mogla je relevantne činjenice tražiti od poslodavca i Federalnog zavoda za penzijsko-invalidsko osiguranje i PIO RS-a, a i od samog podnosioca žalbe». [...] «Zbog toga», naveo je dalje apelant, «uz ovu žalbu dostavljam i dokaze - listing PIO-a i uvjerenje Zavoda za zapošljavanje RS-a, Biro V, od 9. februara 2004. godine u kojim je navedeno da sam se redovno javljao na biro».

10. Federalna komisija je svojim aktom broj 03-34-1353/04 od 7. marta 2005. godine, nakon što je utvrdila da u spisu koji joj je dostavljen u predmetu apelantove žalbe nedostaju određeni dokazi, pozvala apelanta da joj u roku od osam dana od dana prijema ovog pismena dostavi valjane dokaze i to zahtjev poslodavcu s datumom dostavljanja i prijemnim pečatom poslodavca, povratnicom, dostavnicom, potvrdom o prijemu, otpremi pošiljke, ili, ukoliko se neposredno obratio poslodavcu, potvrdu ili službenu zabilješku poslodavca s datumom neposrednog obraćanja i dokaz da u periodu do podnošenja zahtjeva za ponovno uspostavljanje radno-pravnog statusa nije zasnivao radni odnos kod drugog poslodavca (ovjerenu kopiju radne knjižice, listing ili potvrdu Zavoda za PIO RS, ovjerenu izjavu, te ostala pismena iz mjesta prebivališta-boravišta u zakonom tretiranom periodu), s napomenom: «Molimo da nam dostavite isključivo tražene dokumente». Apelant je 15. marta 2005. godine postupio prema zahtjevu i Federalnoj komisiji dostavio ovjerenu kopiju radne knjižice, uvjerenje Fonda za penzijsko i invalidsko osiguranje RS-a od 14. marta 2005. godine, kopiju prijave-zahtjeva za reguliranje radno-pravnog statusa od 2. februara 2000. godine (iako u apelantovom podnesku piše datum 2. mart 1999. godine, što je vjerovatno greška), kopiju potvrde prijave na biro rada, ovjerenu izjavu da nije zasnivao radni odnos u toku i nakon rata.

11. Federalna komisija je Rješenjem broj 03-341-1353/04 od 17. marta 2005. godine, odlučujući o apelantovoj žalbi protiv Rješenja Kantonalne komisije broj 13-04-Ž-4021/00 od 13. aprila 2004. godine, poništila navedeno rješenje u cijelosti. Tuženom je naloženo da apelantu u skladu sa članom 143. Zakona o radu, ukoliko se za potrebe tuženog kao poslodavca apelantu ne produži radni odnos, regulira radno-pravni status i to od dana podnošenja zahtjeva do 5. maja 2000. godine.

12. U obrazloženju rješenja je, između ostalog, navedeno da Kantonalna komisija nije bila u mogućnosti da «s obzirom na tada dostavljenu dokumentaciju, pravilno i potpuno

utvrdi činjenično stanje, te je iz tih razloga donijela osporeno rješenje u kojem je žalbu, apelantov zahtjev, odbila kao neosnovanu». Federalna komisija je, razmatrajući dokaze koje je apelant dostavio uz žalbu, utvrdila da apelant ispunjava uvjete iz člana 143. Zakona o radu za reguliranje radno-pravnog statusa. U pouci o pravnom lijeku je napisano da protiv tog rješenja nezadovoljna stranka može pokrenuti spor pred nadležnim sudom u roku od 30 dana od dana prijema rješenja.

13. Punomoćnica apelanta kao tužioca je 24. augusta 2007. godine dostavila Općinskom sudu podnesak broj PR-376/00 kojim je obavijestila sud da je Federalna komisija donijela Rješenje broj 03-341-1353/04 od 17. marta 2005. godine kojim je poslodavcu naloženo da na osnovu odredaba člana 143. Zakona o radu regulira apelantov radno-pravni status od dana podnošenja zahtjeva do 5. maja 2000. godine, ukoliko za potrebe poslodavca apelantu ne produži radni odnos. Nadalje je navela da poslodavac do danas nije donio nikakvu odluku, nije uplatio doprinose, a nije mu isplatio ni naknadu za čekanje ni otpremninu u visini od 1.139,59 KM, budući da ima preko 12 godina radnog staža. Apelant je u istom podnesku naveo da osporava rješenje Federalne komisije «u dijelu kojim je naloženo da se regulira radno-pravni status od dana podnošenja zahtjeva, pa preinačavam svoj tužbeni zahtjev i predlažem da sud donese presudu da se nalaže tuženom da tužiocu uplati zakonske doprinose i isplati naknadu za čekanje počevši od 1. januara 1992. godine do 5. maja 2000. godine, u iznosu utvrđenom svojim aktom ili u iznosu od 832,00 KM, te da mu isplati otpremninu u iznosu od 1.139,59 KM sve sa zakonskim zateznim kamatama od 6. maja 2000. godine do isplate, kao i da mu naknadi troškove parničnog postupka, sve u roku od 15 dana pod prijetnjom izvršenja.»

14. Podnesak punomoćnice apelanta kao tužioca sa istim tekstom apelantova punomoćnica je ponovo 29. augusta 2007. godine dostavila Općinskom sudu.

15. Apelantova punomoćnica je 12. septembra 2007. godine Općinskom sudu dostavila prijedlog za dozvolu izvršenja pljenidbom i prijenosom radi naplate novčanih sredstava na računu izvršenika (poslodavca) radi namirenja novčane tražbine od 1.285,26 KM sa zakonskom zateznom kamatom od 7. maja 2000. godine do isplate i odmjerenim troškovima izvršnog postupka. Apelant je prijedlog obrazložio navodima da je na osnovu djelimično izvršnog Rješenja Federalne komisije broj 03-341-1353/04 od 17. marta 2005. godine izvršenik bio obavezan regulirati tražiocu izvršenja radno-pravni status na osnovu člana 143. Zakona o radu. Naveo je da izvršenik do danas nije izvršio navedeno rješenje, tj. nije isplatio otpremninu tražiocu izvršenja, nije uspostavio radno-pravni odnos, nije uplatio doprinose do 6. maja 2000. godine niti utvrdio prestanak radnog odnosa po sili zakona.

16. Zaključkom Općinskog suda broj 065-0-I-07-003173 od 24. septembra 2007. godine naloženo je apelantovoj punomoćnici, u izvršnom postupku pokrenutom 24. augusta 2007. godine, da u roku od osam dana od dana prijema zaključka dostavi sudu četiri primjerka ispravljenog i dopunjenog prijedloga za izvršenje, tako što će tačno označiti potraživanje u skladu sa izvršnom ispravom, tačno označiti predmet i sredstvo izvršenja u skladu sa članom 209. Zakona o izvršnom postupku, te dostaviti izvršnu ispravu, original ili ovjerenu fotokopiju, s potvrdom izvršnosti, uz upozorenje da će, u suprotnom, prijedlog za izvršenje biti odbačen kao neuredan.

17. Apelantova punomoćnica je 3. oktobra 2007. godine dostavila Općinskom sudu «podnesak tužioca ispravka podneska od 24. augusta 2007. godine» u kojem je izvršena ispravka adrese tuženog i ponovljen sadržaj podneska od 24. augusta 2007. godine. Istog dana apelantova punomoćnica je Općinskom sudu dostavila i «podnesak tražioca izvršenja» u kojem obavještava Općinski sud da ne može postupiti prema zaključku suda od 24. septembra 2007. godine, te obavještava sud da je protiv izvršne isprave podnio tužbu Općinskom sudu u Sarajevu broj PR-376/00 kojom osporava dio rješenja Federalne komisije koji se odnosi na period priznavanja radnog staža, uplatu doprinosa i isplatu naknade za čekanje. Kao dokaz apelantova punomoćnica je priložila podnesak tužioca-tražioca izvršenja od 24. augusta 2007. godine i ispravku od 3. oktobra 2007. godine. Nadalje je apelantova punomoćnica navela da je rješenje Federalne komisije zbog toga djelimično izvršno pa je kao takvo i naznačeno u prijedlogu za izvršenje od 12. septembra 2007. godine. Komisija za implementaciju člana 143. Zakona o radu ne daje potvrdu o izvršnosti već daje kopiju dostavnice iz koje je vidljivo da je izvršenik primio rješenje 14. aprila 2005. godine. Stoga, apelantova punomoćnica sudu u prilogu dostavlja prijedlog za izvršenje od 12. septembra 2007. godine koji joj je Općinski sud vratio.

IV. Apelacija

a) Navodi iz apelacije

18. U apelaciji podnesenoj 27. februara 2006. godine apelant se žali da mu je povrijeđeno pravo na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine, člana 6. stav 1. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda (u daljnjem tekstu: Evropska konvencija) i pravo na imovinu iz člana II/3.k) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju. Apelant povredu ovih prava vidi u neprimjerenoj dužini postupka za donošenje odluke Federalne komisije prema žalbi protiv odluke Kantonalne komisije od 13. aprila 2004. godine, te Općinskog suda «kojem je

podnio zahtjev za nastavak postupka». U dopuni apelacije od 17. septembra 2007. godine, koja je naslovljena kao «Apelantovo izjašnjenje na odgovor Kantonalne komisije za implementaciju člana 143. Zakona o radu od 17. jula 2007. godine», apelant je, u odnosu na navod Kantonalne komisije da mu je otpravak rješenja Federalne komisije poslala 5. aprila 2005. godine na adresu Kotromanića broj 5, koju je apelant prijavio kao kontakt-adresu, koji je vraćen s oznakom «nepoznat» (uručenje pokušano 6. aprila 2005. godine), istakao da ga je za sve vrijeme postupka zastupala advokatica Senija Poropat koja je pisala podneske i svugdje je navedena Kotromanićeva broj 5 kao adresa advokatske kancelarije i njegova adresa Mrkovići do broja 45, tako da je to očigledna greška Kantonalne komisije. Istakao je da je zbog greške Kantonalne komisije, odluke Federalne komisije, ponašanja poslodavca koji nije postupio prema odluci Federalne komisije, zbog čega je morao nastaviti postupak pred Općinskim sudom, trpio i nematerijalnu štetu, pa je predložio da Ustavni sud njegovu apelaciju usvoji, stvar riješi meritorno, te obaveže poslodavca da mu uplati sve doprinose za period od 1. januara 1992. do 5. maja 2000. godine, isplati naknadu plaća i otpremninu, troškove postupka, sve u iznosima navedenim u dopuni apelacije, te iznos od 7.000 KM na ime naknade nematerijalne štete zbog neblagovremenog rješavanja i neblagovremenog dostavljanja rješenja Federalne komisije. U dopuni apelacije od 15. oktobra 2007. godine apelant je ponovio da je Federalna komisija donijela rješenje kojim je njegova žalba usvojena, a rješenje Kantonalne komisije poništeno u cijelosti, te poslodavcu naloženo da apelantu regulira radno-pravni status od dana podnošenja zahtjeva do 5. maja 2000. godine, ukoliko za potrebe poslodavca imenovanom ne produži radni odnos. Povredu prava na pravično suđenje u odnosu na neprimjerenu dužinu postupka apelant je obrazložio i činjenicom da mu je rješenje Federalne komisije, koje je doneseno 17. marta 2005. godine, poslano poštom 31. jula 2007. godine. Naveo je da je od Općinskog suda zatražio izvršenje na osnovu rješenja Federalne komisije u odnosu na dio koji ne osporava u postupku pred Općinskim sudom. Apelant je prigovorio na postupak Općinskog suda koji je zaključkom od 24. septembra njegovoj punomoćnici naložio da u ostavljenom roku ispravi i dopuni prijedlog za izvršenje, pod prijetnjom da će u suprotnom prijedlog za izvršenje biti odbačen kao neuredan, te da protiv tog zaključka nije dopušten pravni lijek. Također, smatra da mu je ovakvim odlukama komisija za provedbu člana 143. Zakona o radu i Općinskog suda povrijeđeno pravo na pravično suđenje i pravo na imovinu, jer pored činjenice da su odugovlačili postupke, nisu pravilno primijenili ni Zakon o parničnom postupku, Zakon o izvršnom postupku, a ni Zakon o radu, jer mu je radno-pravni status trebao biti ponovo uspostavljen za period od 1. januara 1992. godine do 5. maja 2000. godine, ukoliko poslodavac za njegovim radom više nije imao potrebu. Smatra da se radi o jednostavnom postupku iz radnog odnosa. Apelant smatra da sud mora poznavati pravo i izvršavati i ovakve odluke/izvršne isprave, koje nisu potpuno određene,

ali su odredive. Zbog toga traži, pored isplate otpremnine u iznosu od 1.285,26 KM sa zakonskim zateznim kamatama od 7. maja 2000. godine do isplate, uplatu svih zakonskih doprinosa od 1. januara 1992. godine do 5. maja 2000. godine, priznanje radnog staža, isplatu naknade za čekanje u ukupnom iznosu od 832,00 KM, isplatu troškova postupka u iznosu od 1.393,00 KM i naknadu nematerijalne štete u iznosu od 7.000,00 KM.

b) Odgovori na apelaciju

19. Općinski sud u odgovoru na apelaciju navodi da je u predmetu broj PR-376/00 cijeli spis 29. decembra 2000. godine ustupio na nadležno postupanje Kantonalnoj komisiji.

20. Federalna komisija ističe da je 17. marta 2005. godine riješila apelantovu žalbu i 18. marta 2005. godine kompletan spis dostavila nadležnoj Kantonalnoj komisiji čiji je zadatak bio da blagovremeno dostavi rješenje zainteresiranim strankama i kod sebe zadrži predmet.

21. Kantonalna komisija u svom odgovoru navodi da je apelantovu tužbu ocijenila kao žalbu u smislu člana 143. Zakona o radu, te nakon uvida u sudski spis utvrdila da apelant nije ponudio dokaze o ispunjavanju uvjeta za ostvarivanje prava iz člana 143. Zakona o radu. Iz tih razloga doneseno je rješenje kojim se apelantova žalba odbija kao neosnovana. Apelant je podnio žalbu protiv prvostepenog rješenja Kantonalne komisije i priložio relevantnu dokumentaciju na osnovu koje je Federalna komisija usvojila žalbu kao osnovanu i u cijelosti poništila prvostepeno rješenje. Nakon toga, Federalna komisija je 18. marta 2005. godine dostavila spis Kantonalnoj komisiji radi dostavljanja rješenja apelantu i tuženom poslodavcu. Kantonalna komisija je 5. aprila 2005. godine putem pošte uputila apelantu rješenje na adresu Kotromanića broj 5 Sarajevo, koju je apelant prijavio kao kontakt-adresu. Pošiljka koja je bila upućena apelantu vraćena je Kantonalnoj komisiji uz oznaku «nepoznat» (uručenje pokušano 6. aprila 2005. godine). Kantonalna komisija konstatira da je nesporna činjenica da su postupci u kojima se odlučuje iz radnog odnosa hitni, ali se pri tome posebno treba cijiniti okolnost da je Kantonalna komisija odlučivala o 14.500 predmeta (uključujući provođenje svih procesnih radnji, kao što su pozivi za dopunu zahtjeva - žalbe, otpremanje žalbi, utvrđivanje pravnog sljedništva poslodavca, provjera adrese žalioca radi uredne komunikacije, kao i odlučivanje u ponovljenim postupcima po žalbama i sl.). Također, komisije su formirane u skladu sa članom 143. Zakona o radu i nisu upravni organi, nego predstavljaju, i jesu, *sui generis*, organ koji u svom radu primjenjuje Zakon o radu, tj. odlučuje o određenom pravu iz domena radnih odnosa. O navedenom karakteru komisija i Vrhovni sud Federacije BiH su zauzeli stav

ocjenjujući da odluke komisija nemaju karakter upravnog akta i ne podliježu preispitivanju u upravnom postupku, nego u parničnom postupku pred nadležnim sudom. Kantonalna komisija smatra da u konkretnom slučaju nema kršenja apelantovih ustavnih prava.

V. Relevantni propisi

22. **Zakon o radu** («Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine» broj 43/99), stupio na snagu 5. novembra 1999. godine, u relevantnom dijelu glasi:

«Član 143.

(1) Zaposlenik koji se na dan stupanja na snagu ovog zakona zatekao na čekanju posla, ostat će u tom statusu najduže šest mjeseci, od dana stupanja na snagu ovog zakona ako poslodavac, prije isteka ovog roka, zaposlenika ne pozove na rad.

(2) Zaposlenik koji se zatekao u radnom odnosu 31. decembra 1991. godine i koji se u roku od tri mjeseca od dana stupanja na snagu ovog zakona pismeno ili neposredno obratio poslodavcu radi uspostavljanja radno-pravnog statusa, a u ovom vremenskom periodu nije zasnovao radni odnos kod drugog poslodavca smatrat će se, također, zaposlenikom na čekanju posla.

(3) Za vrijeme čekanja posla zaposlenik ima pravo na naknadu plaće u visini koju odredi poslodavac.

(4) Ako zaposlenik na čekanju posla iz st. 1. i 2. ovog člana ne bude pozvan na rad u roku iz stava 1. ovog člana, prestaje mu radni odnos uz pravo na otpremninu najmanje u visini tri prosječne plaće isplaćene na nivou Federacije u prethodna tri mjeseca, koju objavljuje Federalni zavod za statistiku, do navršenih pet godina staža osiguranja, na dan stupanja na snagu ovog zakona, koju objavljuje Federalni zavod za statistiku, do navršenih pet godina staža osiguranja, a za svaku narednu godinu staža osiguranja, još najmanje jednu polovinu prosječne plaće.

[...]

(6) Ako zaposleniku prestane radni odnos u smislu stava 4. ovog člana, poslodavac ne može u roku od jedne godine zaposliti drugo lice koje ima istu kvalifikaciju ili isti stepen stručne spreme, osim lica iz st. 1. i 2. ovoga člana, ako je to lice nezaposleno.»

23. **Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o radu** («Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine» broj 32/00), stupio na snagu 7. septembra 2000. godine, u relevantnom dijelu glasi:

«Član 50.

U članu 143. stav 4. mijenja se i glasi:

Ako zaposlenik na čekanju posla iz st. 1. i 2. ovog člana ne bude pozvan na rad u roku iz stava 1. ovog člana, prestaje mu radni odnos, uz pravo na otpremninu koja se utvrđuje na osnovu prosječne mjesečne plaće isplaćene na nivou Federacije, na dan stupanja na snagu ovog zakona, koju objavljuje Federalni zavod za statistiku.

Iza stava 4. dodaje se stav 5. koji glasi:

Otpremnina iz stava 4. ovog člana isplaćuje se zaposleniku za ukupan staž osiguranja, a utvrđuje se tako da se prosječna plaća iz stava 4. ovog člana pomnoži s koeficijentom, i to za:

<i>staž osiguranja</i>	<i>koeficijent</i>
<i>- do 5 godina</i>	<i>1,33</i>
<i>- od 5 do 10 godina</i>	<i>2,00</i>
<i>- od 10 do 20 godina</i>	<i>2,66</i>
<i>- preko 20 godina</i>	<i>3,00.</i>

[...]

Član 51.

Iza člana 143. dodaju se novi čl. 143a, 143b. i 143c, koji glase:

Član 143a.

Zaposlenik koji smatra da mu je poslodavac povrijedio pravo koje je utvrđeno u članu 143. st. 1. i 2. može, u roku od 90 dana od dana stupanja na snagu ovog zakona podnijeti žalbu kantonalnoj komisiji za implementaciju člana 143. Zakona o radu (u daljnjem tekstu: kantonalna komisija), koju formira kantonalni ministar nadležan za poslove rada (u daljnjem tekstu: kantonalni ministar).

O žalbama izjavljenim protiv rješenja kantonalne komisije rješava federalna komisija za provedbu člana 143. (u daljnjem tekstu: federalna komisija), koju obrazuje federalni ministar.

U slučaju da kantonalna komisija ne izvršava funkciju radi koje je formirana, federalna komisija preuzet će nadležnosti kantonalne komisije.

Ako je pred nadležnim sudom pokrenut postupak koji se odnosi na prava zaposlenika iz člana 143. st. 1. i 2, sud će ustupiti zahtjev na nadležno postupanje kantonalnoj komisiji i donijeti odluku o prekidu postupka.

Član 143c.

Federalna, odnosno kantonalna komisija može:

- 1. saslušati zaposlenika, poslodavca i njihove zastupnike;*
- 2. pozvati svjedoke i vještake;*
- 3. tražiti od odgovarajućih organa vlasti i poslodavca dostavljanje svih relevantnih informacija.*

(2) Odluke federalne, odnosno kantonalne komisije su:

- 1. konačne i podliježu sudskom preispitivanju u skladu sa zakonom;*
- 2. pravno zasnovane;*
- 3. dostavljene podnosiocu u roku od sedam dana.»*

24. Zakon o parničnom postupku («Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine» br. 53/03, 73/05 i 19/06), stupio na snagu 5. novembra 2003. godine, u relevantnom dijelu glasi:

«Član 340. stav 1.

(1) Kad stranku zastupa zakonski zastupnik, odnosno punomoćnik, dostavljanje se obavlja zakonskom zastupniku, odnosno punomoćniku.

Član 345.

a) Dostavljanje fizičkim licima

(1) Ovlašteno pravno lice registrirano za obavljanje poslova dostavljanja i ovlašteno službeno lice suda dostavljanje fizičkim licima, u pravilu, obavljaju predajom pismena licu kojem se dostava ima dostaviti.

[...]

Član 346.

(1) Ako se pismeno ne može dostaviti na način predviđen članom 345. ovog zakona, a dostavljač ustanovi da lice kojem se pismeno ima dostaviti stanuje na adresi na kojoj

se dostavljanje pokušava obaviti, ostavit će u stanu ili u prostorijama gdje to lice radi, ili pribiti na vrata stana ili prostorije pismenu obavijest da će pismeno biti ostavljeno u sudu i da ga to lice tamo može preuzeti u roku od 15 dana od dana pokušaja dostavljanja. U pismenoj obavijesti navodi se i predmet spora, vrsta pismena koje se ima dostaviti, datum i sat kada je obavijest ostavljena, te naziv i adresa suda gdje se pismeno može preuzeti.

[...]

Član 348.

(1) Ako se ustanovi da je lice kojem se pismeno ima dostaviti privremeno odsutno i da joj lica u članu 345. st. 2. i 3. ovog zakona ne mogu pismeno na vrijeme predati, vratit će pismeno sudu uz naznaku gdje se odsutni nalazi, a dostavljanje će ponovo biti pokušano u odgovarajuće vrijeme.

(2) Ako dostavljač utvrdi da lice kojem se pismeno ima dostaviti ne stanuje na adresi na kojoj se dostavljanje pokušava obaviti, ali istovremeno ustanovi tačnu adresu tog lica, dostavljanje će se obaviti na naknadno ustanovljenoj adresi. Ako dostavljač ne može ustanoviti tačnu adresu lica kojem se pismeno ima dostaviti, pismeno će se vratiti sudu, a sud će od stranke, koja je prvotno sud obavijestila o adresi tog lica, zatražiti da dostavi tačnu adresu. [...]»

VI. Dopustivost

a) Dopustivost apelacije

25. U skladu sa članom VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, Ustavni sud, također, ima apelacionu nadležnost u pitanjima koja su sadržana u ovom Ustavu kada ona postanu predmet spora zbog presude bilo kojeg suda u Bosni i Hercegovini.

26. U skladu sa članom 16. stav 1. Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud može razmatrati apelaciju samo ako su protiv presude, odnosno odluke koja se njome osporava iscrpljeni svi djelotvorni pravni lijekovi mogući prema zakonu i ako se podnese u roku od 60 dana od dana kada je podnosilac apelacije primio odluku o posljednjem pravnom lijeku koji je koristio.

27. Prilikom ispitivanja dopustivosti apelacije protiv Zaključka Općinskog suda broj 065-0-I-07-003-173 od 24. septembra 2007. godine, Rješenja Federalne komisije broj 03-341-1353/04 od 17. marta 2005. godine u dijelu koji se odnosi na vremenski period

reguliranja apelantovog radno-pravnog statusa i Rješenja Kantonalne komisije broj 13-04-34-Ž-4021/00 od 13. aprila 2004. godine u odnosu na pravično suđenje i pravo na imovinu, Ustavni sud je pošao od odredaba člana VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 16. st. 1. i 4. tačka 14. Pravila Ustavnog suda.

Član VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine glasi:

«Ustavni sud, također, ima apelacionu nadležnost u pitanjima koja su sadržana u ovom Ustavu kad ona postanu predmet spora zbog presude bilo kojeg suda u Bosni i Hercegovini.»

Član 16. st. 1. i 4. tačka 14. Pravila Ustavnog suda glasi:

«1) Ustavni sud može razmatrati apelaciju samo ako su protiv presude, odnosno odluke koja se njome osporava iscrpljeni svi djelotvorni pravni lijekovi mogući prema zakonu i ako se podnese u roku od 60 dana od dana kada je podnosilac apelacije primio odluku o posljednjem djelotvornom pravnom lijeku koji je koristio.

4) Apelacija nije dopustiva i ako postoji neki od sljedećih slučajeva:

14) Apelacija je preuranjena.»

28. Prema navedenim odredbama, apelacija se može podnijeti samo protiv presude kojom je postupak u određenom predmetu završen.

29. U konkretnom slučaju, o predmetu navedenog dijela apelacije u toku je postupak pred Općinskim sudom. Prema tome, odluke protiv kojih se apelant žali u konkretnom slučaju nemaju svojstvo konačne odluke, pa slijedi da je apelacija preuranjena u odnosu na Zaključak Općinskog suda broj 065-0-I-07-003-173 od 24. septembra 2007. godine i osporeni dio rješenja Federalne komisije.

30. U odnosu na dio apelacije koji se odnosi na donošenje odluke u razumnom roku u okviru prava na pravično suđenje iz člana 6. stav 1. Evropske konvencije i člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine, Ustavni sud podsjeća da može, u skladu sa članom 16. stav 3. Pravila Ustavnog suda, iznimno razmatrati apelaciju i kada nema odluke nadležnog suda, ukoliko apelacija ukazuje na ozbiljna kršenja prava i osnovnih sloboda koja štiti Ustav Bosne i Hercegovine ili međunarodni dokumenti koji se primjenjuju u Bosni i Hercegovini.

31. Ustavni sud ukazuje da se u kontekstu apelacione nadležnosti Ustavnog suda iz člana VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine izraz «presuda» mora široko tumačiti. Taj izraz ne treba samo uključivati sve vrste odluka i rješenja već i nedostatak donošenja odluke kada se za takav nedostatak utvrdi da je neustavan (vidi Ustavni sud, Odluka broj *U 23/00* od 2. februara 2001. godine objavljena u «Službenom glasniku Bosne i Hercegovine» broj 10/01). Ustavni sud ističe da, u skladu sa članom II/1. Ustava Bosne i Hercegovine, Bosna i Hercegovina i oba entiteta trebaju osigurati najviši nivo ljudskih prava i osnovnih sloboda i da se, u skladu sa članom II/2. Ustava Bosne i Hercegovine, prava i slobode određene Evropskom konvencijom i njezinim protokolima direktno primjenjuju u Bosni i Hercegovini i imaju prioritet nad svim ostalim zakonima.

32. Ustavni sud, polazeći od prakse Evropskog suda za ljudska prava na području iscrpljivanja pravnih lijekova, ističe da se prilikom primjene pravila iz člana 16. stav 1. Pravila Ustavnog suda, to pravilo mora primjenjivati uz određen stepen fleksibilnosti i bez pretjeranog formalizma (vidi Evropski sud za ljudska prava, *Cardot protiv Francuske*, presuda od 19. marta 1991. godine, serija A, broj 200, stav 34). Ustavni sud naglašava da pravilo iscrpljivanja pravnih lijekova koji su mogući prema zakonu nije apsolutno, niti se može primjenjivati automatski, te prilikom ispitivanja je li bilo poštovano, bitno je uzeti u obzir određene okolnosti svakog pojedinog predmeta (vidi Evropski suda za ljudska prava, *Van Oosterwijek protiv Belgije*, presuda od 6. decembra 1980. godine, serija A, broj 40, stav 35). To, između ostalog, znači da se mora realno uzeti u obzir ne samo postojanje formalnih pravnih sredstava u pravnom sistemu, već i sveukupni pravni i politički kontekst kao i apelantove lične prilike.

33. Apelant se poziva na svoje pravo iz člana 6. stav 1. Evropske konvencije koje sadrži pravo na «suđenje u razumnom roku», zato što su postupci pred Federalnom i Kantonalnom komisijom trajali neprimjereno dugo. Ustavni sud smatra da u Bosni i Hercegovini, u konkretnom slučaju u Federaciji BiH, ne postoji djelotvorno pravno sredstvo koje bi omogućilo apelantu žaliti se zbog predugog trajanja postupka (vidi, *mutatis mutandis*, *Tome Mata protiv Portugala*, broj 32082/98, ECHR 1999-IX). Ustavni sud smatra da nedostaci u organizaciji pravosudnog sistema entiteta, odnosno države, ne smiju utjecati na poštivanje individualnih prava i sloboda utvrđenih Ustavom Bosne i Hercegovine, kao zahtjeva i garancija iz člana 6. Evropske konvencije.

34. Ustavni sud ističe da se na pojedinca ne može staviti pretjeran teret u otkrivanju koji je najdjelotvorniji put kojim bi se ostvarila njegova prava. Također, jedan od osnovnih postulata Evropske konvencije je da pravna sredstva koja su pojedincu na raspolaganju

trebaju biti lako dostupna i razumljiva, te da posljedice propusta u organizaciji pravnog i sudskog sistema države, koji ugrožava zaštitu individualnih prava, ne može trpjeti pojedinac. Osim toga, dužnost države je organizirati svoj pravni sistem tako da omogući sudovima da se povinuju zahtjevima i uvjetima Evropske konvencije (vidi Evropski sud za ljudska prava, *Zanghi protiv Italije*, presuda od 19. februara 1991. godine, serija A, broj 194, stav 21).

35. Imajući u vidu odredbe člana VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, člana 16. st. 1. i 3. Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud zaključuje da predmetna apelacija ispunjava uvjete u pogledu dopustivosti u odnosu na donošenje odluke u razumnom roku u okviru prava na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije.

VII. Meritum

36. Apelant se žali da odluka o njegovom zahtjevu nije bila donesena, a kada je donesena, nije mu bila dostavljena u razumnom roku, te mu je na taj način povrijeđeno pravo na pravično suđenje u razumnom roku iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije.

Pravo na pravičan postupak

Član II/3. Ustava Bosne i Hercegovine u relevantnom dijelu glasi:

«Sva lica na teritoriji Bosne i Hercegovine uživaju ljudska prava i slobode iz stava 2. ovog člana što uključuje:

[...]

e) Pravo na pravično saslušanje u građanskim i krivičnim stvarima i druga prava u vezi s krivičnim postupkom.»

Član 6. stav 1. Evropske konvencije u relevantnom dijelu glasi:

«1. Prilikom utvrđivanja građanskih prava i obaveza ili osnovanosti bilo kakve krivične optužbe protiv njega, svako ima pravo na pravično suđenje i javnu raspravu u razumnom roku pred neovisnim i nepristranim, zakonom ustanovljenim sudom. [...]»

37. Ustavni sud zapaža da se postupak u konkretnom slučaju odnosi na spor iz radnog odnosa, dakle, spor građansko-pravne prirode u kojem se utvrđuju apelantova građanska

prava pri čemu je apelant zainteresiran da se konačna odluka o njegovom tužbenom zahtjevu donese u razumnom roku. Stoga je u apelantovom slučaju član II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine, odnosno član 6. stav 1. Evropske konvencije primjenjiv.

Period koji se uzima u obzir

38. Apelant se žali što postupak odlučivanja povodom njegove tužbe pred Kantonalnom komisijom i njegovoj žalbi pred Federalnom komisijom nije završen u razumnom roku.

39. Ustavni sud, prije svega, naglašava da je za pravni sistem od osnovne važnosti vođenje postupka u okviru razumnog vremena, jer svako nepotrebno odugovlačenje često dovodi do, *de facto*, lišavanja pojedinca njegovih prava, gubitka djelotvornosti i povjerenja u pravni sistem.

40. U konkretnom slučaju, Ustavni sud zapaža da je apelant tužbu radi uspostavljanja radno-pravnog statusa podnio Općinskom sudu 15. aprila 2000. godine i da je Rješenjem Općinskog suda broj PR-376/00 od 21. septembra 2000. godine prekinut postupak povodom navedene tužbe, a da je predmet, nakon što je rješenje o prekidu postalo pravosnažno, 29. decembra 2000. godine ustupljen na daljnje postupanje Kantonalnoj komisiji. Nadalje, postupak u ovoj pravnoj stvari je okončan donošenjem rješenja Federalne komisije od 17. marta 2005. godine. Međutim, zbog neuspjelog pokušaja dostavljanja tog rješenja od Kantonalne komisije dana 5. aprila 2005. godine apelantu na adresu njegove punomoćnice, navedeno rješenje je apelantu dostavljeno tek 2. augusta 2007. godine, dakle sa zakašnjenjem preko dvije godine i četiri mjeseca. Dakle, Ustavni sud konstatira da je postupak u navedenoj fazi, pri čemu se ne uzima u obzir dio postupka koji i dalje traje pred Općinskim sudom, trajao sedam godina, tri mjeseca i 17 dana.

41. Polazeći od kriterija utvrđenih praksom Evropskog suda, Ustavni sud ističe da se razumnost trajanja postupka u smislu člana 6. stav 1. Evropske konvencije ocjenjuje u svjetlu svih okolnosti predmeta, uzimajući naročito u obzir složenost predmeta, ponašanje strana u postupku, s jedne strane, i suda i javnih vlasti s druge strane (vidi Evropski sud, *Vernillo*, presuda od 20. februara 1981. godine, serija A, broj 198, stav 30; i *Zimmermann i Steiner*, presuda od 13. jula 1983. godine, serija A, broj 66, stav 24).

a) Složenost predmeta

42. Složenost predmeta se mora razmatrati u okviru činjeničnog i pravnog aspekta konkretnog postupka, tj. dokaza koje su Federalna i Kantonalna komisija trebale izvesti i procijeniti u svjetlu pravne prirode spora.

43. U konkretnom slučaju, radi se o apelantovoj tužbi za uspostavljanje radno-pravnog statusa u skladu sa članom 143. Zakona o radu. Povodom tužbe koja se u konkretnom slučaju tretirala kao žalba Kantonalnoj komisiji, Federalna, odnosno Kantonalna komisija mogle su, prema članu 143c. Zakona o radu, saslušati apelanta, poslodavca i njihove zastupnike, tražiti dostavljanje svih relevantnih dokaza i informacija, te zatim donijeti pravno zasnovanu odluku i dostaviti je apelantu u roku od sedam dana. S obzirom na ovo, Ustavni sud smatra da se predmetni spor prema svojoj suštini, dokazima koje treba izvesti i procijeniti ne može smatrati složenim.

b) Ponašanje nadležnih komisija

44. Ustavni sud konstatira da je predmetni postupak započeo podnošenjem tužbe Općinskom sudu radi reguliranja radno-pravnog statusa 15. aprila 2000. godine koji je, u skladu sa relevantnim odredbama tadašnjeg Zakona o radu Federacije Bosne i Hercegovine, prekinuo parnični postupak i predmet ustupio na rješavanje Kantonalnoj komisiji radi uspostavljanja radno-pravnog statusa prema članu 143. navedenog Zakona o radu. Općinski sud je predmetni spis, nakon pravosnažnosti svoga rješenja, 29. decembra 2000. godine, dostavio Kantonalnoj komisiji na postupanje. Kantonalna komisija je po skraćenom postupku donijela rješenje tek 13. aprila 2004. godine i odbila kao neosnovanu apelantovu tužbu koju je tretirala kao žalbu protiv apelantovog ranijeg poslodavca zbog neodlučivanja o apelantovom zahtjevu za uspostavljanje radno-pravnog statusa u skladu sa članom 143. Zakona o radu zbog toga što u spisu nije bio priložen ni jedan od relevantnih dokaza koji bi ukazivali da je apelant ispunjavao uvjete koji su propisani članom 143. Zakona o radu.

45. Federalna komisija je, odlučujući o apelantovoj žalbi protiv prvostepenog rješenja Kantonalne komisije, nakon što je od apelanta precizno zatražila dostavljanje relevantnih dokaza, svojim Rješenjem broj 03-341-1353/04 od 17. marta 2005. godine, usvojila apelantovu žalbu, poništila u cijelosti rješenje Kantonalne komisije i naložila poslodavcu da apelantu, na osnovu člana 143. Zakona o radu, regulira radno-pravni status za period od podnošenja zahtjeva do 5. maja 2000. godine, ukoliko za potrebe poslodavca apelantu ne produži radni odnos. Federalna komisija je 18. marta 2005. godine kompletan spis dostavila Kantonalnoj komisiji na nadležno postupanje s ciljem dostavljanja drugostepenog rješenja zainteresiranim strankama.

46. Kantonalna komisija je rješenje Federalne komisije putem pošte otpremila na apelantovo ime 5. aprila 2005. godine na adresu Kotromanića broj 5 Sarajevo. Pošiljka

koja je bila upućena apelantu vraćena je Kantonalnoj komisiji uz oznaku «nepoznat» (uručenje pokušano 6. aprila 2005. godine). Ustavni sud zapaža da je Kantonalna komisija otporak rješenja Federalne komisije uputila na pravu adresu, Kotromanića broj 5, jer je apelant zatražio da se sve odluke i obavještenja dostavljaju njegovoj punomoćnici. Adresa Kotromanića broj 5 je zaista adresa kancelarije apelantove punomoćnice. Međutim, prema dokazima spisa koji su dostavljeni Ustavnom sudu, Kantonalna komisija, iako joj se pošiljka upućena apelantu na adresu Kotromanića broj 5 vratila sa oznakom «nepoznat» (uručenje pokušano 6. aprila 2005. godine) nije preduzela bilo koju radnju s ciljem ponovnog pokušaja da se izvrši dostavljanje rješenja apelantu ili njegovoj punomoćnici sve do 31. jula 2007. godine.

47. Pored navedenog, Ustavni sud podsjeća da je Općinski sud apelantovu tužbu dostavio Kantonalnoj komisiji 29. decembra 2000. godine kako bi je tretirala kao žalbu zbog toga što poslodavac nije apelantu uspostavio radno-pravni status. Također, na činjenicu da uz tužbu/žalbu apelant nije dostavio dokumentaciju potrebnu za usvajanje njegove žalbe, te činjenicu da je, prema članu 143c. Zakona o radu, Kantonalna komisija mogla ali nije morala preduzeti radnje navedene u tome članu. Međutim, Ustavni sud smatra da navedene okolnosti nisu mogle biti opravdanje za nedonošenje odluke u razumnom roku, jer Odluku koju je Kantonalna komisija donijela na sjednici održanoj 13. juna 2002. godine, a koja nosi broj 13-04-34-Ž-4021/00 od 13. aprila 2004. godine, Kantonalna komisija je mogla donijeti i u 2001. godini i dostaviti je apelantu. Ni broj predmeta koji je Kantonalna komisija riješila u relevantnom periodu ne može biti opravdanje za postupak koji je pred njom trajao tri godine, tri mjeseca i 13 dana. Naime, preopterećenost sudova i drugih organa se, općenito, ne može prihvatiti kao opravdanje, budući da su države ugovornice Evropske konvencije dužne organizirati administriranje pravde na takav način da sudovi i drugi organi ispunjavaju zahtjeve iz člana 6. Evropske konvencije. Ustavni sud je svjestan činjenice da, općenito gledajući, sudovi i drugi organi javne vlasti u Bosni i Hercegovini, pa i Federalna i Kantonalna komisija, imaju veliki broj neriješenih predmeta. Međutim, Ustavni sud podsjeća na odredbu člana II/2. Ustava Bosne i Hercegovine kojom je propisano da Evropska konvencija čini sastavni dio pravnog sistema Bosne i Hercegovine, pa je, dosljedno tome, država obavezna osigurati svim licima pod svojom jurisdikcijom prava i slobode utvrđene u Evropskoj konvenciji, te organizirati svoj pravni sistem tako da osigura usklađenost sa zahtjevima iz člana 6. stav 1. Evropske konvencije, uključujući i zahtjev za suđenje u razumnom roku.

48. Evropski sud za ljudska prava u predmetu *Zimmermann i Steiner* od 13. jula 1983. godine je zaključio da privremeni zaostatak u poslovanju suda ne povlači međunarodnu

odgovornost države, pod uvjetom da država preduzme djelotvorne i hitne mjere za otklanjanje takve situacije. Međutim, u konkretnom slučaju je očigledno da nadležni organi Federacije Bosne i Hercegovine nisu preduzeli suštinske mjere na rješavanju problema koji se tiču velikog broja predmeta iz konkretne oblasti radnih odnosa pred Federalnom i Kantonalnom komisijom.

c) Apelantovo ponašanje

49. U građanskim predmetima saslušanje u razumnom roku ovisi i o ponašanju strana koje učestvuju u postupku (vidi odluku bivše Evropske komisije za ljudska prava broj 11541/85 od 12. aprila 1989. godine, O.I. 70). Kada je riječ o apelantovom ponašanju, Ustavni sud primjećuje da je apelant tužbu Općinskom sudu podnio prije nego što je poslodavcu podnio prigovor u kojem ga obavještava da ne može pribaviti dokumentaciju koju je poslodavac tražio od njega kako bi mogao odlučiti o njegovom zahtjevu prema osnovu člana 143. stav 2. Zakona o radu. Zatim, apelant nije nakon 7. septembra 2000. godine, kada je stekao mogućnost prema članu 143a. Zakona o radu, izjavio žalbu Kantonalnoj komisiji ukoliko je smatrao da mu je poslodavac povrijedio pravo koje je utvrđeno u članu 143. st. 1. i 2. Zakona o radu. Nadalje, apelant nije dokumentaciju potrebnu za usvajanje njegovog zahtjeva prema osnovu člana 143. stav 2. podnio niti jednom organu počevši od 2. februara 2000. godine sve do 15. marta 2005. godine kada je postupio prema izričitom zahtjevu Federalne komisije od 7. marta 2005. godine, što je punih pet godina onemogućilo pozitivnu odluku za apelanta, iz čega proizlazi da se apelant uopće nije trudio dokazati osnovanost svojih zahtjeva. Na kraju, Ustavni sud podsjeća da se u spisu koji mu je dostavljen ne nalazi niti jedna urgencija, kako Kantonalnoj, tako ni Federalnoj komisiji, što ukazuje na apelantovu nedovoljnu aktivnost.

50. Ustavni sud smatra da je nerazumnom trajanju postupka značajno doprinio apelant svojim ponašanjem.

51. Ustavni sud zaključuje da su navedeni propusti Kantonalne komisije imali prevagu nad apelantovim ponašanjem, budući da je u slučaju donošenja odluke morala djelovati ranije, a u slučaju dostavljanja odluke Federalne komisije trebala potražiti druge načine dostavljanja odluke apelantu, pa su imali za posljedicu kršenje apelantovih prava na pravično suđenje u smislu garancija iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije prema kojim *«svako ima pravo na pravično suđenje i javnu raspravu u razumnom roku»* tako da se svakom garantira da u razumnom roku i putem sudske odluke, okonča nesigurnost u kojoj se nalazi u pogledu svog položaja, a radi

ostvarenja pravne sigurnosti kao osnovnog principa svakog modernog pravnog sistema, što je u konkretnom slučaju izostalo.

Ostali navodi

51. U skladu sa zaključkom u vezi sa povredom člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije, Ustavni sud smatra da nije potrebno posebno razmatrati dio apelacije koji se odnosi na navodnu povredu prava iz člana II/3.k) Ustava Bosne i Hercegovine, te člana 1. Protokola 1 uz Evropsku konvenciju.

52. U vezi sa apelantovim zahtjevom za naknadu nematerijalne štete zbog kršenja ustavnog prava na suđenje u razumnom roku u okviru prava na pravično suđenje, Ustavni sud podsjeća da, prema članu 76. stav 2. Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud, izuzetno, na apelantov zahtjev, može odrediti naknadu na ime nematerijalne štete. Ustavni sud je odlučio da, imajući u vidu apelantov značajan doprinos trajanju postupka, ne koristi navedeni izuzetak, nego smatra da je utvrđivanje povrede prava na pravično suđenje dovoljna satisfakcija apelantu.

VIII. Zaključak

53. Ustavni sud zaključuje da postoji povreda prava na donošenje odluke u razumnom roku u okviru prava na pravičan postupak u «razumnom roku» iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije kada je postupak za utvrđivanje radno-pravnog statusa prema osnovu člana 143. Zakona o radu trajao više od sedam godina, i u situaciji kada je apelant značajno doprinio dužini tog postupka.

54. Na osnovu člana 16. stav 4. tačka 14. i člana 61. st. 1. i 2. Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je odlučio kao u dispozitivu ove odluke.

55. Prema članu VI/4. Ustava Bosne i Hercegovine, odluke Ustavnog suda su konačne i obavezujuće.

Predsjednica
Ustavnog suda Bosne i Hercegovine
Hatidža Hadžiosmanović

Predmet broj AP 1211/06

**ODLUKA O
DOPUSTIVOSTI I
MERITUMU**

Apelacije Željka Volaša i dr. podne-
sene protiv više rješenja Osnovnog
suda u Banjaluci

Odluka od 13. prosinca 2007. godine

Ustavni sud Bosne i Hercegovine u Vijeću od pet sudaca u predmetu broj **AP 1211/06**, rješavajući apelaciju **Željka Volaša i dr.**, na temelju članka VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine, članka 59. stavak 2. alineja 2, članka 61. st. 1. i 2. Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine («Službeni glasnik Bosne i Hercegovine» broj 60/05), u sastavu:

Hatidža Hadžiosmanović, predsjednica

Miodrag Simović, dopredsjednik

Valerija Galić, dopredsjednica

Seada Palavrić, sutkinja

Krstan Simić, sudac

na sjednici održanoj 13. prosinca 2007. godine je donio

ODLUKU O DOPUSTIVOSTI I MERITUMU

Usvajaju se apelacije *Željka Volaša, Nedeljka Pejakovića, Josipa Pavlovića, Milivoja i Borislave Dragojević, Nikolije i Radeta Velimira, Željka Jozića, Dušanke Miletić, D., D., M. i L.J. Š., J. i I.V., D., M. i V.T. i M. M., V., S., S., M. i M. B., S. Ž., S., M., M. i D. Ž., Lj., M., B. i M. Ž., B., D., N. i S. Š., Lj., Lj. i S. P., N., D., S. i M. Z., M. i R. S., I. V., N., Z., Z. i V. Đ., Ž., B., M., S. i P. M., M. i Z. L., M., P. i D. J., Danila, Save, Bosiljke, Nataše, Sanje, Biljane i Vedrane Antelj, Žarka Arsića, Miroslava Andrića, Biljane, mldb. Ivane i Danice Aleksić, Miljka Aleksića, Pante Brajkovića, Mire Brborića, Ruže, Dragane, Miloša i Marka Bajovića, Jevgenije, Nebojše i Bojane Buha, Mirjane i Milana Buluta, Željke Buha, mldb. Adrijane, Tatjane i Stane, Mihajla i Ljeposave Bratić, Radislave, Arijane i Monike Bratić, Branka Berdovića, Dragiše Bjelice, Pere Brnjoša, Radojke, Miljane i Miloša Čolovića, Đorđa Čolića, Milenke, Branislava i Tijane Čabrilo, Slavice, mldb. Nataše i Tatjane Ćurić, Milene i Danila Draganića, Danice i mldb. Ane Delić, Milice, Dragane i mldb. Miljane Drinjak, Mileve, Dalibora i Daliborke Dević, Nade, mldb. Nebojše i mldb. Vladimira Đurasovića, Jele i Saše Fržović, Žarka i Dese Grakavac, Jelisavete, Nade, Miodraga i Milijane Glušac, Željka Garića,*

Ranke, mldb. Nikoline, mldb. Bojane, Milana i Desanke Građić, Laze, Jele, Daliborke i Borivoja Herbeza, Jasminke, Bojana i Bojane Ilišković, Verice, Radovana i Radoslava Ivankovića, Petruše, Jelene i Nebojše Jasikovca, Ljeposave, Vedrane, Jovice i Save Janjić, Radmile, mldb. Slavice i Milana Kovača, Mirjane, Jane i Milje Kiković, Ljubice, Staniše i Dragana Kunovca, Luke Kozjak, Radovana, Milene i Mladena Kuljića, Save Kuljanina, Veselinke, mldb. Slobodana i Jelene Kapor, Have Kajić, Gojka i Đurđe Kujić, Riste i Doste Kuzman, Blagoja Krezovića, Borke, mldb. Aleksandre i mldb. Vesne Kalem, Mladenke Komlen, Branke, mldb. Miljane, Zorana i Gordane Lukić, Miloša Lasovana, Brankice i mldb. Aleksandra Miljanovića, Srđana Manigode, Mare i Mileve Miskin, Branka, Verice i Pavla Milašinovića, Predraga Matkovića, Slavojke, Gorana i Stanke Miletić, Vere, mldb. Srđana, mldb. Ljubice, Ljubice i Zdravka Mandića, Veselke Milošević, Zorke, Stanke i Pere Miša, Save, Radenka, Milene i mldb. Maksima Mandrape, Tihomira Medana, Slobodanke, Bosiljke, Mirjane i Mire Milović, Biljane, Gordane i Gojka Misita, Milijane, Tamare, Semjona i mldb. Dragane Milošević, Slavojke, Miljane i Milomira Ninkovića, Slavka Ninkovića, Marka i Mileve Ninković, Slavice, mldb. Dajane Pantić, Anđelije Pantić, Goranke Kljakić i Dušanke Mitrić, Petra Pantovića, Ljubana, Đurđe i Danila Pokrajčića, Božice i Lazara Petrovića, Zorana Pologoš, Zdravka Pecelja, Milana Pecelja, Ljubice, mldb. Nikole, mldb. Duške, Soke Puljić, Vukašina, mldb. Slavenke i Snježane, Riste i Laze Redžo, Branke i Sanje Rebić, Branislava Rupara, Ljube, Mladena i Srđana Stanića, Jele, mldb. Vere, mldb. Gordane, Tome i Bosiljke Savić, Dušanke, Zorana i Bobana Stevanovića, Radovana Sjerana, Obrada, Anđe, Jove i Miodraga Stijačića, Bosiljke Stanić, Koviljke, Marka i Manje Stanić, Milana Tadića, Save Todorovića, Nade, Srđana i Zorana Tubića, Milana Šešelja, Slavice i Suzane Šukić, Riste, Radojke i Pere Šarenca, Lele i Lane Vuković, Milosava Vukosava, Veljke Vučetića, Bose i mldb. Bojana Vujičića, Dragoljuba Vulića, Milorada i Koviljke Zelenović, Milorada Zelenovića, Danice, Joke i Mirjane Žuža, Dobrile, Nebojše i Danice Žerajić, V.Z., G. i M.Z., Radojke Milić, Stane, Mirka i Slobodanke Šerbedžija, Srđana Zrnića, Jelice, Branka, Brankice i Bojana Miljkovića, Gostimira Džajića, Miloša Jovića, Milorada Cvijanovića, Nebojše Stupara, Vere i Melite Mrakić, Krstana Malbašića, Radoja, Zorke i Lidije Zarubice i Brankice Nedović, Ranka Lukića, Draška Ocvireka, Božice Lučić, Olivera Kanostrevac i Svjetlane Rajić, M. i J. D., Dušanke i mldb. Nemanje Štrpca, B.A., Zumrete Džaferović, Ismeta i Zinaide Kočan, Petra

Balte, Borislava Zeljka, Dese, Danijele i Brankice Lugonja, D., mldb. M., mldb. M. i M. R., Predraga Đukića, M., D. i I. J., Vaskrsije Stojić, Borislava Štrpca, Nade, Svjetlane i Aleksandra Topića i Olge Lukić, Luke, Anđe i Vladimira Šišića, Slavena Danilovića, Ranka Kulage, M., mldb. M., mldb. M. i mldb. V. J., Milana Dobrilovića, Hašima Delića, Bože i Gorana Šijana, Ane, Milice, Krste, Ane i mldb. Dragice Tomić, Brankice Radanović, Slaviše Marića, Bajre Obhodaša, Branislava Danilovića, Zdravke, Nedeljka i Nevenka Đukića, Nikole, Savke, Nebojše, Radovana, Nevene, Joke i Novke Jokić, Jove, Radmile, Dobrinke i Slavena Simića, C., G., G., M. i mldb. A. V., Miloša Blagojevića, Dušanke, Gojka, Siniše i Bojana Vujakovića, Miroslava Srdića, PP «Sirena» Vetrenik, Muharema Mujanića, Ljubinka, Stojke, Milana i Slađane Ilić, Rade Bojović, Angeline Tomić, Ranke Manojlović i Zore Koprivice, Slavka, Dragice, Mire i Radane Glušac, Branka Timarca, Bože Novakovića, M., M. i M. P., Nade, Dalibora i Daliborke Vučinić, D. i V. P., Milene Kundačina, Čede Škipina i Vesne Stanković-Ćosović, marketinga «Minja» d.o.o. Banjaluka, Petra Uzelca, Laze, Milke, Nade i mldb. Bojana Glištra.

Utvrđuje se povreda prava na pravično suđenje iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 1. Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda i prava na imovinu iz članka II/3.(k) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda.

Ova odluka se dostavlja Vladi Republike Srpske da bi se osigurala ustavna prava apelanata sukladno ovoj odluci.

Nalaže se Vladi Republike Srpske da u roku od tri mjeseca od dana dostave ove odluke obavijesti Ustavni sud Bosne i Hercegovine o poduzetim mjerama u svrhu izvršenja ove odluke, sukladno članku 74. stavak 5. Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine.

Odluku objaviti u «Službenom glasniku Bosne i Hercegovine», «Službenim novinama Federacije Bosne i Hercegovine», «Službenom glasniku Republike Srpske» i «Službenom glasniku Distrikta Brčko Bosne i Hercegovine».

Obrazloženje

I. Uvod

1. Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Ustavni sud) apelacije su podnijeli sljedeći apelanti: 18. travnja 2006. godine Željko Volaš iz Banjaluke, kojeg zastupa Miroslav Mikeš, odvjetnik iz Banjaluke, zbog neizvršenja Rješenja Osnovnog suda u Banjaluci (u daljnjem tekstu: Osnovni sud) broj I-1700/00 od 1. rujna 2000. godine, Nedeljko Pejaković iz Čelinca, kojeg zastupa Miroslav Mikeš, odvjetnik iz Banjaluke, zbog neizvršenja Rješenja Osnovnog suda broj I-2272/00 od 10. listopada 2000. godine, 9. svibnja 2006. godine Josip Pavlović iz Bratunca zbog neizvršenja Rješenja Osnovnog suda broj I-2392/04 od 11. listopada 2004. godine, 11. svibnja 2006. godine Milivoj i Borislava Dragojević iz Čelinca, koje zastupa Miroslav Mikeš, odvjetnik iz Banjaluke, zbog neizvršenja Rješenja Osnovnog suda broj I-6416/02 od 5. veljače 2003. godine, Nikolija i Rade Velimir iz Banjaluke, koje zastupa Miroslav Mikeš, odvjetnik iz Banjaluke, zbog neizvršenja Rješenja Osnovnog suda broj I-793/01 od 3. svibnja 2001. godine, 7. lipnja 2006. godine Željko Jozić iz Srpcu, kojeg zastupa Ljubomir Sandić iz Srpcu, zbog nemogućnosti da se izvrši pravomoćna Presuda Osnovnog suda u Srpcu broj P-56/01 od 18. srpnja 2001. godine, 26. lipnja 2006. godine Dušanka Miletić iz Banjaluke, koju zastupa Branislav Kosić, odvjetnik iz Banjaluke, zbog neizvršenja Rješenja Osnovnog suda broj 071-0-I-06-000 1229 od 8. svibnja 2006. godine, 29. lipnja 2006. godine D., D., M. i L.J. Š. iz Milića zbog neizvršenja Rješenja Osnovnog suda broj I-3392/06 od 27. rujna 2006. godine, 30. lipnja 2006. godine J. i I. V. iz Srebrenice zbog neizvršenja Rješenja Osnovnog suda broj I-1350/02 od 12. travnja 2002. godine, 29. lipnja 2006. godine D., M. i V. T. i M. M. iz Milića zbog neizvršenja Rješenja Osnovnog suda broj I-6587/03 od 18. studenog 2003. godine, V., S., S., M. i M. B. iz Vlasenice zbog neizvršenja Rješenja Osnovnog suda broj I-4480/01 od 12. veljače 2002. godine, S. Ž. iz Milića zbog neizvršenja Rješenja Osnovnog suda broj I-3290/01 od 28. kolovoza 2001. godine, 3. srpnja 2006. godine S., M., M. i D. Ž. iz Milića zbog neizvršenja Rješenja Osnovnog suda broj I-868/01 od 25. svibnja 2001. godine, Lj., M., B. i M. Ž. iz Milića zbog neizvršenja Rješenja Osnovnog suda broj I-4977/01 od 7. ožujka 2002. godine, B., D., N. i S. Š. iz Milića zbog neizvršenja Rješenja Osnovnog suda broj I-3201/01 od 29. svibnja 2002. godine, Lj., Lj. i S. P. iz Milića zbog neizvršenja Rješenja Osnovnog suda broj I-3417/03 od 22. srpnja 2003. godine, 5. srpnja 2006. godine N., D., S. i M. Z. iz Vlasenice zbog neizvršenja

Rješenja Osnovnog suda broj I-1881/01 od 22. kolovoza 2001. godine, 6. srpnja 2006. godine M. i R. S. iz Vlasenice zbog neizvršenja Rješenja Osnovnog suda broj I-6954/03 od 24. prosinca 2003. godine, 5. srpnja 2006. godine I. V. iz Milića zbog neizvršenja Rješenja Osnovnog suda broj I-4647/01 od 14. studenog 2001. godine, 7. srpnja 2006. godine N., Z., Z. i V. Đ. iz Vlasenice zbog neizvršenja Rješenja Osnovnog suda broj I-1345/01 od 17. kolovoza 2001. godine, 11. srpnja 2006. godine Ž., B., M., S. i P. M. iz Milića zbog neizvršenja Rješenja Osnovnog suda broj I-4178/01 od 12. veljače 2002. godine, 12. srpnja 2006. godine M. i Z. L. iz Vlasenice zbog neizvršenja Rješenja Osnovnog suda broj I-4701/01 od 15. studenog 2001. godine, M., P. i D. J. iz Milića zbog neizvršenja Rješenja Osnovnog suda broj I-3286/01 od 28. kolovoza 2001. godine. Ustavnom sudu apelacije je podnijelo 14. srpnja 2006. godine 100 apelanata iz Trebinja, koje zastupa Rato Runjevac, odvjetnik iz Trebinja, i to: Danilo, Sava, Bosiljka, Nataša, Sanja, Biljana i Vedrana Antelj zbog neizvršenja Rješenja Osnovnog suda broj I-1691/04 od 16. rujna 2004. godine, Žarko Arsić zbog neizvršenja Rješenja Osnovnog suda broj I-2414/04 od 15. listopada 2004. godine, Miroslav Andrić zbog neizvršenja Rješenja Osnovnog suda broj I-4535/01 od 12. studenog 2001. godine, Biljana, mlđb. Ivana i Danica Aleksić zbog neizvršenja Rješenja Osnovnog suda broj I- 4017/03 od 18. srpnja 2003. godine, Miljko Aleksić zbog neizvršenja Rješenja Osnovnog suda broj I- 1575/02 od 3. lipnja 2002. godine, Panto Brajković zbog neizvršenja Rješenja Osnovnog suda broj I-277/02 od 13. ožujka 2002. godine, Miro Brborić zbog neizvršenja Rješenja Osnovnog suda broj I-5107/01 od 13. prosinca 2001. godine, Ruža, Dragana, Miloš i Marko Bajović zbog neizvršenja Rješenja Osnovnog suda broj I-4284/01 od 12. veljače 2002. godine, Jevgenija, Nebojša i Bojana Buha zbog neizvršenja Rješenja Osnovnog suda broj I-3377/01 od 29. kolovoza 2001. godine, Mirjana i Milan Bulut zbog neizvršenja Rješenja Osnovnog suda broj I- 4534/01 od 12. veljače 2002. godine, Željka Buha, mlđb. Adrijana, Tatjana i Stana zbog neizvršenja Rješenja Osnovnog suda broj I- 5105/01 od 13. prosinca 2001. godine, Mihajlo i Ljeposava Bratić zbog neizvršenja Rješenja Osnovnog suda broj I-4278/01 od 12. veljače 2002. godine, Radislava, Arijana i Monika Bratić zbog neizvršenja Rješenja Osnovnog suda broj I- 4281/01 od 1. studenog 2001. godine, Branko Berdović zbog neizvršenja Rješenja Osnovnog suda broj I-3382/01 od 11. prosinca 2001. godine, Dragiša Bjelica zbog neizvršenja Rješenja Osnovnog suda broj I-6444703 od 4. studenog 2003. godine, Pero Brnjoš zbog neizvršenja Rješenja Osnovnog suda broj I-1574/04 od 19. srpnja 2004. godine, Radojka, Miljana i Miloš Čolović zbog neizvršenja Rješenja Osnovnog suda broj I-4277/01 od 13. veljače 2002. godine, Đorđe Čolić zbog neizvršenja Rješenja Osnovnog suda broj I-2411/04 od 6. listopada 2004. godine, Milenka, Branislav i Tijana Čabrilo zbog neizvršenja Rješenja Osnovnog suda broj I-279/02 od 13. ožujka

2002. godine, Slavica, mldb. Nataša i Tatjana Čurić zbog neizvršenja Rješenja Osnovnog suda broj I-1576/02 od 27. svibnja 2002. godine, Milena i Danilo Draganić zbog neizvršenja Rješenja Osnovnog suda broj I-1690/04 od 22. srpnja 2004. godine, Danica i mldb. Ana Delić zbog neizvršenja Rješenja Osnovnog suda broj I-278/02 od 3. travnja 2002. godine, Milica, Dragana i mldb. Miljana Drinjak zbog neizvršenja Rješenja Osnovnog suda broj I-605/05 od 6. travnja 2005. godine, Mileva, Dalibor i Daliborka Dević zbog neizvršenja Rješenja Osnovnog suda broj I-4279/01 od 1. studenog 2001. godine, Nada, mldb. Nebojša i mldb. Vladimir Đurasović zbog neizvršenja Rješenja Osnovnog suda broj I-3882/01 od 19. listopada 2001. godine, Jela i Saša Fržović zbog neizvršenja Rješenja Osnovnog suda broj I-4274/01 od 12. veljače 2002. godine, Žarko i Desa Grakavac zbog neizvršenja Rješenja Osnovnog suda broj I-3113/01 od 29. rujna 2001. godine, Jelisaveta, Nada, Miodrag i Milijana Glušac zbog neizvršenja Rješenja Osnovnog suda broj I-2343/01 od 6. kolovoza 2001. godine, Željko Garić zbog neizvršenja Rješenja Osnovnog suda broj I-2416/04 od 15. listopada 2004. godine, Ranka, mldb. Nikolina, mldb. Bojana, Milan i Desanka Građić zbog neizvršenja Rješenja Osnovnog suda broj I-3114/01 od 27. kolovoza 2001. godine, Lazo, Jela, Daliborka i Borivoje Herbez zbog neizvršenja Rješenja Osnovnog suda broj I-4054/03 od 8. rujna 2003. godine, Jasminka, Bojan i Bojana Ilišković zbog neizvršenja Rješenja Osnovnog suda broj I-3378/01 od 28. kolovoza 2001. godine, Verica, Radovan i Radoslav Ivanković zbog neizvršenja Rješenja Osnovnog suda broj I-4538/01 od 12. veljače 2002. godine, Petruša, Jelena i Nebojša Jasikovac zbog neizvršenja Rješenja Osnovnog suda broj I-5106/01 od 20. ožujka 2002. godine, Ljeposava, Vedrana, Jovica i Sava Janjić zbog neizvršenja Rješenja Osnovnog suda broj I-323/05 od 16. ožujka 2005. godine, Radmila, mldb. Slavica i Milan Kovač zbog neizvršenja Rješenja Osnovnog suda broj I-3111/01 od 25. rujna 2001. godine, Mirjana, Jana i Milja Kiković zbog neizvršenja Rješenja Osnovnog suda broj I-2694/01 od 11. listopada 2001. godine, Ljubica, Staniša i Dragan Kunovac zbog neizvršenja Rješenja Osnovnog suda broj I-4694/01 od 12. veljače 2002. godine, Luka Kozjak zbog neizvršenja Rješenja Osnovnog suda broj I-4056/03 od 8. rujna 2003. godine, Radovan, Milena i Mladen Kuljić zbog neizvršenja Rješenja Osnovnog suda broj I-3782/01 od 15. listopada 2001. godine, Sava Kuljanin zbog neizvršenja Rješenja Osnovnog suda broj I-3781/01 od 13. veljače 2002. godine, Veselinka, mldb. Slobodan i Jelena Kapor zbog neizvršenja Rješenja Osnovnog suda broj I-1577/02 od 4. lipnja 2002. godine, Hava Kajić zbog neizvršenja Rješenja Osnovnog suda broj I-2289/01 od 6. kolovoza 2001. godine, Gojko i Đurđa Kujić zbog neizvršenja Rješenja Osnovnog suda broj I-3375/01 od 29. kolovoza 2001. godine, Risto i Dosta Kuzman zbog neizvršenja Rješenja Osnovnog suda broj I-3112/01 od 27. kolovoza 2001. godine, Blagoje Krezović zbog neizvršenja Rješenja Osnovnog suda broj I-4555/01 od 13. studenog 2001.

godine, Borka, mlđb. Aleksandra i mlđb. Vesna Kalem zbog neizvršenja Rješenja Osnovnog suda broj I-4554/01 od 12. veljače 2002. godine, Mladenko Komlen zbog neizvršenja Rješenja Osnovnog suda broj I-2706/04 od 15. studenog 2004. godine, Branka, mlđb. Miljana, Zoran i Gordana Lukić zbog neizvršenja Rješenja Osnovnog suda broj I-4533/01 od 12. studenog 2001. godine, Miloš Lasovan zbog neizvršenja Rješenja Osnovnog suda broj I-5101/01 od 19. prosinca 2002. godine, Brankica i mlđb. Aleksandar Miljanović zbog neizvršenja Rješenja Osnovnog suda broj I-4536/01 od 12. veljače 2002. godine, Srđan Manigoda zbog neizvršenja Rješenja Osnovnog suda broj I-4542/01 od 12. veljače 2002. godine, Mara i Mileva Miskin zbog neizvršenja Rješenja Osnovnog suda broj I-4543/01 od 13. studenog 2001. godine, Branko, Verica i Pavle Milašinović zbog neizvršenja Rješenja Osnovnog suda broj I-4283/01 od 1. studenog 2001. godine, Predrag Matković zbog neizvršenja Rješenja Osnovnog suda broj I-4697/01 od 15. studenog 2001. godine, Slavojka, Goran i Stanka Miletić zbog neizvršenja Rješenja Osnovnog suda broj I-3495/01 od 29. kolovoza 2001. godine, Vera, mlđb. Srđan, mlđb. Ljubica, Ljubica i Zdravko Mandić zbog neizvršenja Rješenja Osnovnog suda broj I-4057/03 od 18. srpnja 2003. godine, Veselka Milošević zbog neizvršenja Rješenja Osnovnog suda broj I-3779/01 od 16. listopada 2001. godine, Zorka, Stanka i Pero Miš zbog neizvršenja Rješenja Osnovnog suda broj I-3777/01 od 16. listopada 2001. godine, Sava, Radenko, Milena i mlđb. Maksim Mandrapa zbog neizvršenja Rješenja Osnovnog suda broj I-2705/04 od 10. studenog 2004. godine, Tihomir Medan zbog neizvršenja Rješenja Osnovnog suda broj I-2413/04 od 6. listopada 2004. godine, Slobodanka, Bosiljka, Mirjana i Miro Milović zbog neizvršenja Rješenja Osnovnog suda broj I-2707/04 od 10. studenog 2004. godine, Biljana, Gordana i Gojko Misita zbog neizvršenja Rješenja Osnovnog suda broj I-2412/04 od 27. listopada 2004. godine, Milijana, Tamara, Semjon i mlđb. Dragan Milošević zbog neizvršenja Rješenja Osnovnog suda broj I-2366/01 od 6. kolovoza 2001. godine, Slavojka, Miljan i Milomir Ninković zbog neizvršenja Rješenja Osnovnog suda broj I-4696/01 od 12. veljače 2002. godine, Slavko Ninković zbog neizvršenja Rješenja Osnovnog suda broj I-5103/01 od 19. veljače 2002. godine, Marko i Mileva Ninković zbog neizvršenja Rješenja Osnovnog suda broj I-3411/01 od 29. kolovoza 2001. godine, Slavica i mlđb. Dajana Pantić zbog neizvršenja Rješenja Osnovnog suda broj I-2696/01 od 24. rujna 2001. godine, Anđelija Pantić, Goranka Kljakić i Dušanka Mitrić zbog neizvršenja Rješenja Osnovnog suda broj I-3115/01 od 25. rujna 2001. godine, Petar Pantović zbog neizvršenja Rješenja Osnovnog suda broj I-4540/01 od 12. veljače 2002. godine, Ljuban, Đurđa i Danilo Pokrajčić zbog neizvršenja Rješenja Osnovnog suda broj I-280/02 od 3. travnja 2002. godine, Božica i Lazar Petrović zbog neizvršenja Rješenja Osnovnog suda broj I-3082/04 od 10. prosinca 2004. godine, Zoran Pologoš zbog neizvršenja Rješenja Osnovnog suda

broj I-5102/01 od 20. ožujka 2002. godine, Zdravko Pecelj zbog neizvršenja Rješenja Osnovnog suda broj I-4556/01 od 12. veljače 2002. godine, Milan Pecelj zbog neizvršenja Rješenja Osnovnog suda broj I-3451/04 od 29. prosinca 2004. godine, Ljubica, mlđb. Nikola, mlđb. Duška, Soka Puljić zbog neizvršenja Rješenja Osnovnog suda broj I-3778/01 od 29. listopada 2001. godine, Vukašin, mlđb. Slavenko i Snježan, Risto i Lazo Redžo zbog neizvršenja Rješenja Osnovnog suda broj I-3376/01 od 29. kolovoza 2001. godine, Branka i Sanja Rebić zbog neizvršenja Rješenja Osnovnog suda broj I-6446/03 od 4. studenog 2003. godine, Branislav Rugar zbog neizvršenja Rješenja Osnovnog suda broj I-6445/03 od 11. studenog 2003. godine, Ljuba, Mladen i Srđan Stanić zbog neizvršenja Rješenja Osnovnog suda broj od I-2693/01 od 28. lipnja 2002. godine, Jela, mlđb. Vera, mlđb. Gordana, Tomo i Bosiljka Savić zbog neizvršenja Rješenja Osnovnog suda broj I-3116/01 od 27. kolovoza 2001. godine, Dušanka, Zoran i Boban Stevanović zbog neizvršenja Rješenja Osnovnog suda broj I-4275/01 od 1. studenog 2001. godine, Radovan Sjeran zbog neizvršenja Rješenja Osnovnog suda broj I-4537/01 od 12. studenog 2001. godine, Obrad, Anđa, Jovo i Miodrag Stijačić zbog neizvršenja Rješenja Osnovnog suda broj I-4698/01 od 12. srpnja 2002. godine, Bosiljka Stanić zbog neizvršenja Rješenja Osnovnog suda broj I-1579/02 od 4. lipnja 2002. godine, Koviljka, Marko i Manja Stanić zbog neizvršenja Rješenja Osnovnog suda broj I-4280/01 od 12. veljače 2002. godine, Milan Tadić zbog neizvršenja Rješenja Osnovnog suda broj I-238/04 od 24. veljače 2004. godine, Savo Todorović zbog neizvršenja Rješenja Osnovnog suda broj I-5104/01 od 20. ožujka 2002. godine, Nada, Srđan i Zoran Tubić zbog neizvršenja Rješenja Osnovnog suda broj I-4276/01 od 15. travnja 2002. godine, Milan Šešelj zbog neizvršenja Rješenja Osnovnog suda broj I-242/04 od 24. veljače 2004. godine, Slavica i Suzana Šukić zbog neizvršenja Rješenja Osnovnog suda broj I-4541/01 od 18. veljače 2002. godine, Risto, Radojka i Pero Šarenac zbog neizvršenja Rješenja Osnovnog suda broj I-4535/01 od 12. studenog 2001. godine, Lela i Lana Vuković zbog neizvršenja Rješenja Osnovnog suda broj I-4544/01 od 12. veljače 2002. godine, Milosav Vukosav zbog neizvršenja Rješenja Osnovnog suda broj I-1063/04 od 19. svibnja 2004. godine, Veljko Vučetić zbog neizvršenja Rješenja Osnovnog suda broj I-4195/05 od 23. veljače 2006. godine, Bosa i mlđb. Bojan Vujičić zbog neizvršenja Rješenja Osnovnog suda broj I-842/01 od 11. svibnja 2001. godine, Dragoljub Vulić zbog neizvršenja Rješenja Osnovnog suda broj I-4695/01 od 15. studenog 2001. godine, Milorad i Koviljka Zelenović zbog neizvršenja Rješenja Osnovnog suda broj I-4282/01 od 12. veljače 2002. godine, Milorad Zelenović zbog neizvršenja Rješenja Osnovnog suda broj I-2516/04 od 27. listopada 2004. godine, Danica, Joka i Mirjana Žuža zbog neizvršenja Rješenja Osnovnog suda broj I-1578/02 od 27. svibnja 2002. godine, Dobrila, Nebojša i Danica Žerajić zbog neizvršenja Rješenja Osnovnog

suda broj I-1745/05 od 15. srpnja 2005. godine, 14. srpnja 2006. godine V. Z. iz Vlasenice zbog neizvršenja Rješenja Osnovnog suda broj I-2350/01 od 23. kolovoza 2001. godine, 17. srpnja 2006. godine G. i M. Z. iz Vlasenice zbog neizvršenja Rješenja Osnovnog suda broj I-3987/01 od 29. svibnja 2002. godine, 15. srpnja 2006. godine Radojka Milić iz Milića zbog neizvršenja Rješenja Osnovnog suda broj I-4172/03 od 8. rujna 2003. godine, 18. srpnja 2006. godine Stana, Mirko i Slobodanka Šerbedžija iz Banjaluke, koje zastupa Miroslav Mikeš, odvjetnik iz Banjaluke, zbog neizvršenja Rješenja Osnovnog suda broj I-1285/00 od 16. kolovoza 2000. godine, Srđan Zrnić iz Banjaluke, kojeg zastupa Miroslav Mikeš, odvjetnik iz Banjaluke, zbog neizvršenja Rješenja Osnovnog suda broj I-3050/04 od 7. veljače 2005. godine, Jelica, Branko, Brankica i Bojan Miljković iz Banjaluke, koje zastupa Miroslav Mikeš, odvjetnik iz Banjaluke, zbog neizvršenja Rješenja Osnovnog suda broj I-4088/05 od 28. travnja 2006. godine, Gostimir Džajić iz Banjaluke zbog neizvršenja Rješenja Osnovnog suda broj I-834/04 od 23. travnja 2004. godine, Miloš Jović iz Milića zbog neizvršenja Rješenja Osnovnog suda broj I-1957/01 od 23. kolovoza 2001. godine, 24. srpnja 2006. godine Milorad Cvijanović iz Banjaluke, kojeg zastupa Milorad Đukić, odvjetnik iz Banjaluke, zbog neizvršenja Rješenja Osnovnog suda broj I-2926/04 od 10. prosinca 2004. godine, Nebojša Stupar iz Banjaluke, kojeg zastupa Milorad Đukić, odvjetnik iz Banjaluke, zbog neizvršenja Rješenja Osnovnog suda broj I-2925/04 od 8. prosinca 2004. godine, 25. srpnja 2006. godine Vera i Melita Mrakić, koje zastupa Miroslav Mikeš, odvjetnik iz Banjaluke, zbog neizvršenja Rješenja Osnovnog suda broj I-155/05 od 11. veljače 2005. godine, Krstan Malbašić, kojega zastupa Miroslav Mikeš, odvjetnik iz Banjaluke, zbog neizvršenja Rješenja Osnovnog suda broj 071-0-I-06-001826 od 22. lipnja 2006. godine, Radoje, Zorka i Lidija Zarubice i Brankica Nedović, koje zastupa Miroslav Mikeš, odvjetnik iz Banjaluke, zbog neizvršenja Rješenja Osnovnog suda broj I-1918/05 od 1. lipnja 2006. godine, Ranko Lukić iz Maglaja zbog neizvršenja Rješenja Osnovnog suda broj I-2911/01 od 16. kolovoza 2001. godine, Draško Ocvirek iz Banjaluke zbog neizvršenja Rješenja Osnovnog suda broj I-3291/00 od 30. studenog 2000. godine, Božica Lučić, Olivera Kanostrevac i Svjetlana Rajić iz Han-Pijeska zbog neizvršenja Rješenja Osnovnog suda broj I-3596/01 od 10. rujna 2001. godine, M. i J. D. iz Vlasenice zbog neizvršenja Rješenja Osnovnog suda broj I-3312/02 od 4. rujna 2002. godine, 28. srpnja 2006. godine Dušanka, mlđb. Nemanja Štrbac, koje zastupa Goran Marić iz Banjaluke, zbog neizvršenja Rješenja Osnovnog suda broj I-1746/04 od 20. kolovoza 2004. godine, 27. srpnja 2006. godine B. A. iz Vlasenice zbog neizvršenja Rješenja Osnovnog suda broj I-2914/01 od 16. kolovoza 2001. godine, 4. kolovoza 2006. godine Zumreta Džaferović, koju zastupa Osman Mulahalilović, odvjetnik iz Brčkog, zbog neizvršenja Rješenja Osnovnog suda broj I-2273/05 od 24. listopada 2005. godine,

5. kolovoza 2006. godine Ismet i Zinaida Kočan iz Fajtovca zbog neizvršenja Rješenja Osnovnog suda broj I-985/04 od 18. svibnja 2004. godine, 9. kolovoza 2006. godine Petar Balta iz Laktaša zbog neizvršenja rješenja Osnovnog suda broj I-3677/00 od 16. ožujka 2001. godine i I-4510/02 od 13. rujna 2002. godine, 10. kolovoza 2006. godine Borislav Zeljko, kojega zastupa Miljkan Pucar, odvjetnik iz Banjaluke, zbog neizvršenja Rješenja Osnovnog suda broj I-3087/01 od 28. kolovoza 2001. godine, 14. kolovoza 2006. godine Desa, Danijela i Brankica Lugonja iz Bijeljine zbog neizvršenja Rješenja Osnovnog suda broj I-1243/02 od 9. svibnja 2002. godine, 16. kolovoza 2006. godine D., mlđb. M., mlđb. M. i M.R. iz Milića zbog neizvršenja Rješenja Osnovnog suda broj I-2386/01 od 6. studenog 2001. godine, Predrag Đukić, kojega zastupa Ranko Đukić, odvjetnik iz Banjaluke, zbog neizvršenja Rješenja Osnovnog suda broj I-4765/01 od 16. prosinca 2002. godine, 18. kolovoza 2006. godine M., D. i I. J. iz Vlasenice zbog neizvršenja Rješenja Osnovnog suda broj I-2590/01 od 16. kolovoza 2001. godine, 24. kolovoza 2006. godine Vaskrsija Stojić, koju zastupa Vesna Rujević, odvjetnica iz Banjaluke zbog neizvršenja Rješenja Osnovnog suda broj I-1328/00 od 4. srpnja 2000. godine, Borislav Štrbac, kojega zastupa Vesna Rujević, odvjetnica iz Banjaluke, zbog neizvršenja Rješenja Osnovnog suda broj I-4568/02 od 17. listopada 2002. godine, 29. kolovoza 2006. godine Nada, Svjetlana i Aleksandra Topić i Olga Lukić, koje zastupa Miljkan Pucar, odvjetnik iz Banjaluke, zbog neizvršenja Rješenja Osnovnog suda broj I-2993/00 od 6. prosinca 2000. godine, 30. kolovoza 2006. godine Luka, Anda i Vladimir Šišić iz Banjaluke, zbog neizvršenja Rješenja Osnovnog suda broj I-118/03 od 13. ožujka 2003. godine, 4. rujna 2006. godine Slaven Danilović, kojega zastupa Slobodan Bilić, odvjetnik iz Dervente, zbog neizvršenja Rješenja Osnovnog suda broj I-6007/03 od 7. studenog 2003. godine, Ranko Kulaga, kojega zastupa Slobodan Bilić, odvjetnik iz Dervente, zbog neizvršenja Rješenja Osnovnog suda broj I-3925/03 od 14. srpnja 2003. godine, M., mlđb. M., mlđb. M. i mlđb. V. J. iz Vlasenice zbog neizvršenja Rješenja Osnovnog suda broj I-3081/01 od 27. kolovoza 2001. godine, 5. rujna 2006. godine Milan Dobrilović, kojega zastupa Slobodan Bilić, odvjetnik iz Dervente, zbog neizvršenja Rješenja Osnovnog suda broj I-6111/03 od 7. studenog 2003. godine, 6. rujna 2006. godine Hašim Delić, kojega zastupa Slobodan Bilić, odvjetnik iz Dervente, zbog neizvršenja Rješenja Osnovnog suda broj I-2274/05 od 3. listopada 2005. godine, 7. rujna 2006. godine Božo i Goran Šijan, koje zastupa Slobodan Bilić, odvjetnik iz Dervente, zbog neizvršenja Rješenja Osnovnog suda broj I-5974/03 od 10. rujna 2003. godine, 11. rujna 2006. godine Ana, Milica, Krsto, Ana i mlđb. Dragica Tomić, koje zastupa Lazo Salić, odvjetnik iz Banjaluke, zbog neizvršenja Rješenja Osnovnog suda broj I-1040/00 od 21. ožujka 2001. godine, 18. rujna 2006. godine Brankica Radanović, koju zastupa Slobodan Bilić, odvjetnik iz Dervente, zbog

neizvršenja Rješenja Osnovnog suda broj I-2784/03 od 9. svibnja 2003. godine, Slaviša Marić, kojega zastupa Slobodan Bilić, odvjetnik iz Dervente, zbog neizvršenja Rješenja Osnovnog suda broj I-6289/03 od 11. studenog 2003. godine, 25. rujna 2006. godine Bajro Obhodaš iz Ilidže zbog neizvršenja Rješenja Osnovnog suda broj I-1709/05 od 12. rujna 2006. godine, 29. rujna 2006. godine Branislav Danilović, kojega zastupa Predrag Radulović, odvjetnik iz Banjaluke, zbog neizvršenja Rješenja Osnovnog suda u Doboju broj I-186/05 od 18. travnja 2005. godine, 26. rujna 2006. godine Zdravka, Nedeljko i Nevenko Đukić, koje zastupa Nenad Živković, odvjetnik iz Zvornika, zbog neizvršenja Rješenja Osnovnog suda broj I-1200/00 od 22. siječnja 2001. godine, Nikola, Savko, Nebojša, Radovan, Nevena, Joka i Novka Jokić, koje zastupa Nenad Živković, odvjetnik iz Zvornika, zbog neizvršenja Rješenja Osnovnog suda broj I-771/01 od 17. svibnja 2001. godine, Jovo, Radmila, Dobrinka i Slaven Simić, koje zastupa Nenad Živković, odvjetnik iz Zvornika, zbog neizvršenja Rješenja Osnovnog suda broj I-3588/03 od 1. srpnja 2003. godine, 10. listopada 2006. godine C., G., G., M. i mldb. A. V. iz Milića zbog neizvršenja Rješenja Osnovnog suda broj 071-0-I-06-003187 od 25. rujna 2006. godine, 16. listopada 2006. godine Miloš Blagojević iz Doboja zbog neizvršenja Rješenja Osnovnog suda broj I-4365/01 od 6. studenog 2001. godine, 17. listopada 2006. godine Dušanka, Gojko, Siniša i Bojan Vujaković, koje zastupa Gordana Gerdijan, odvjetnica iz Banjaluke, zbog neizvršenja rješenja Osnovnog suda broj I-1081/05 od 9. svibnja 2005. godine i I-3038/01 od 15. veljače 2002. godine, Miroslav Srdić, kojega zastupa Gordana Gerdijan, odvjetnica iz Banjaluke, zbog neizvršenja Rješenja Osnovnog suda broj I-2801/04 od 17. prosinca 2004. godine, 26. listopada 2006. godine PP «Sirena» Vetrenik, koje zastupa Miroslav Mikeš, odvjetnik iz Banjaluke, zbog neizvršenja Rješenja Osnovnog suda broj I-1066/03 od 8. srpnja 2003. godine, Muharem Mujanić, kojega zastupa Gordana Gerdijan, odvjetnica iz Banjaluke, zbog neizvršenja Rješenja Osnovnog suda broj 071-0-I-06-0001238 od 8. svibnja 2006. godine, 30. listopada 2006. godine Ljubinko, Stojka, Milan i Slađana Ilić iz Nove Kasabe zbog neizvršenja Rješenja Osnovnog suda broj I-5258/02 od 21. ožujka 2002. godine, 8. studenog 2006. godine Rada Bojović, Angelina Tomić, Ranka Manojlović i Zora Koprivica, koje zastupa Zora Koprivica, odvjetnik iz Sokoca, zbog neizvršenja rješenja Osnovnog suda broj I-1743/01 od 24. kolovoza 2001. godine, broj I-1742/01 od 5. studenog 2001. godine, broj I-1744/01 od 24. kolovoza 2001. godine i broj I-1753/01 od 24. kolovoza 2001. godine, 9. studenog 2006. godine Slavko, Dragica, Mira i Radana Glušac iz Prijedora zbog neizvršenja Rješenja Osnovnog suda broj I-355/05 od 10. svibnja 2005. godine, 13. studenog 2006. godine Branko Timarac, kojega zastupa Miljkan Pucar, odvjetnik iz Banjaluke, zbog neizvršenja Rješenja Osnovnog suda broj I-4331/05 od 31. kolovoza 2006. godine, Božo Novaković iz Banjaluke zbog neizvršenja Rješenja Osnovnog

suda broj 071-0-I-06-004340 od 9. listopada 2006. godine, 22. studenog 2006. godine M., M. i M. P. iz Vlasenice zbog nemogućnosti da se izvrši pravomoćna Presuda Osnovnog suda u Vlasenici broj P-221/99 od 15. studenog 2000. godine, 9. prosinca 2006. godine Nada, Dalibor i Daliborka Vučinić iz Istočnog Sarajeva zbog neizvršenja Rješenja Osnovnog suda broj I-5437/01 od 29. studenog 2002. godine, 15. prosinca 2006. godine D. i V. P. iz Milića zbog neizvršenja Rješenja Osnovnog suda broj 071-0-I-06-003435 od 28. studenog 2006. godine, Milena Kundačina, Čedo Škipina i Vesna Stanković-Ćosović iz Foče zbog neizvršenja Rješenja Osnovnog suda broj 071-0-I-06-001539 od 10. svibnja 2006. godine, 14. prosinca 2006. godine marketing «Minja» d.o.o. Banjaluka zbog neizvršenja Rješenja Osnovnog suda broj 071-0-IP-06-000623 od 16. lipnja 2006. godine, 22. prosinca 2006. godine Petar Uzelac, kojega zastupa Rato Runjevac, odvjetnik iz Trebinja, zbog neizvršenja Rješenja Osnovnog suda broj I-1910/04 od 30. kolovoza 2004. godine, 25. prosinca 2006. godine Lazo, Milka, Nada i mldb. Bojan Glištra, koje zastupa Đorđe Marić, odvjetnik iz Banjaluke, zbog neizvršenja Rješenja Osnovnog suda broj I-4080/03 od 8. rujna 2003. godine.

II. Postupak pred Ustavnim sudom

2. Na temelju članka 22. stavak 2. Pravila Ustavnog suda, od Vlade Republike Srpske (u daljnjem tekstu: Vlada RS) zatraženo je 29. siječnja 2007. godine da dostavi odgovor na apelacije.
3. Vlada RS je svoj odgovor na apelacije dostavila 15. veljače 2007. godine.
4. Prigodom donošenja Odluke AP 774/04 od 20. prosinca 2005. godine («Službeni glasnik Republike Srpske» broj 12 od 15. veljače 2006. godine) koja se tiče iste činjenične i pravne osnove kao u ovoj odluci, Ustavni sud je pribavio odgovore na apelacije od Osnovnog suda u Banjaluci (u daljnjem tekstu: Osnovni sud), Ministarstva obrane Republike Srpske – Vojske Republike Srpske, koju zastupa Vojno pravobraniteljstvo Vojske Republike Srpske (u daljnjem tekstu: tuženi) kao sudionika u postupku, te od Ministarstva financija Republike Srpske – Trezor Republike Srpske (u daljnjem tekstu: Trezor RS), pa obzirom da se u tim odgovorima ističe da su apelacije preuranjene, pozivajući se na Zakon o unutarnjem dugu, nije bilo potrebe da se u ovom predmetu odgovori pribavljaju ponovno.
5. Obzirom da je Ustavnom sudu dostavljeno više apelacija iz njegove nadležnosti koje se tiču iste činjenične i pravne osnove, Ustavni sud je, sukladno članku 31. stavak

1. Pravila Ustavnog suda, donio odluku o spajanju predmeta u kojima će voditi jedan postupak i donijeti jednu odluku pod brojem AP 1211/06. Spojene su sljedeće apelacije: AP 1211/06, AP 1212/06, AP 1346/06, AP 1408/06, AP 1422/06, AP 1697/06, AP 1869/06, AP 1899/06, AP 1900/06, AP 1901/06, AP 1902/06, AP 1903/06, AP 1932/06, AP 1933/06, AP 1934/06, AP 1946/06, AP 1959/06, AP 1973/06, AP 1975/06, AP 1988/06, AP 2003/06, AP 2016/06, AP 2017/06, AP 2020/06, AP 2021/06, AP 2022/06, AP 2023/06, AP 2024/06, AP 2025/06, AP 2026/06, AP 2027/06, AP 2028/06, AP 2029/06, AP 2030/06, AP 2031/06, AP 2032/06, AP 2033/06, AP 2034/06, AP 2035/06, AP 2036/06, AP 2037/06, AP 2038/06, AP 2039/06, AP 2040/06, AP 2041/06, AP 2042/06, AP 2043/06, AP 2044/06, AP 2045/06, AP 2046/06, AP 2047/06, AP 2048/06, AP 2049/06, AP 2050/06, AP 2051/06, AP 2052/06, AP 2053/06, AP 2054/06, AP 2055/06, AP 2056/06, AP 2057/06, AP 2058/06, AP 2059/06, AP 2060/06, AP 2061/06, AP 2062/06, AP 2063/06, AP 2064/06, AP 2065/06, AP 2066/06, AP 2067/06, AP 2068/06, AP 2069/06, AP 2070/06, AP 2071/06, AP 2072/06, AP 2073/06, AP 2074/06, AP 2075/06, AP 2076/06, AP 2077/06, AP 2078/06, AP 2079/06, AP 2080/06, AP 2081/06, AP 2082/06, AP 2083/06, AP 2084/06, AP 2085/06, AP 2086/06, AP 2087/06, AP 2088/06, AP 2089/06, AP 2090/06, AP 2091/06, AP 2092/06, AP 2093/06, AP 2094/06, AP 2095/06, AP 2096/06, AP 2097/06, AP 2098/06, AP 2099/06, AP 2100/06, AP 2101/06, AP 2102/06, AP 2103/06, AP 2104/06, AP 2105/06, AP 2106/06, AP 2107/06, AP 2108/06, AP 2109/06, AP 2110/06, AP 2111/06, AP 2112/06, AP 2113/06, AP 2114/06, AP 2115/06, AP 2116/06, AP 2117/06, AP 2118/06, AP 2119/06, AP 2120/06, AP 2130/06, AP 2210/06, AP 2211/06, AP 2222/06, AP 2223/06, AP 2224/06, AP 2226/06, AP 2227/06, AP 2263/06, AP 2264/06, AP 2276/06, AP 2277/06, AP 2278/06, AP 2279/06, AP 2280/06, AP 2293/06, AP 2294/06, AP 2307/06, AP 2308/06, AP 2350/06, AP 2376/06, AP 2388/06, AP 2410/06, AP 2423/06, AP 2445/06, AP 2446/06, AP 2460/06, AP 2504/06, AP 2505/06, AP 2543/06, AP 2585/06, AP 2600/06, AP 2601/06, AP 2602/06, AP 2605/06, AP 2615/06, AP 2630/06, AP 2641/06, AP 2688/06, AP 2689/06, AP 2717/06, AP 2750/06, AP 2809/06, AP 2810/06, AP 2811/06, AP 2824/06, AP 2858/06, AP 2859/06, AP 2860/06, AP 2938/06, AP 2939/06, AP 2962/06, AP 3045/06, AP 3059/06, AP 3076/06, AP 3130/06, AP 3158/06, AP 3308/06, AP 3335/06, AP 3336/06, AP 3337/06, AP 3452/06 i AP 3459/06.

III. Činjenično stanje

6. Činjenice predmeta koje proizlaze iz navoda apelanata i dokumenata predloženih Ustavnom sudu mogu se sumirati na sljedeći način:

7. Većina apelacija je podnesena zbog neprovedbe rješenja o izvršenju pravomoćnih presuda kojima je tuženo Ministarstvo obrane Republike Srpske–Vojska Republike Srpske,

koje je obvezano apelantima, kao tužiteljima, isplatiti naknadu materijalne i nematerijalne štete, nastale u razdoblju ratnih djelovanja od 20. svibnja 1992. godine do 19. lipnja 1996. godine. Osnovni sud je donio rješenja o dozvoli izvršenja tih pravomoćnih presuda, ali je njihova provedba onemogućena zbog donošenja propisa kojima se regulira postupak isplate unutarnjeg duga Republike Srpske, a u koji su uključene i tražbine apelanata utvrđene pravomoćnim presudama. Manji broj apelacija je podnesen zbog nemogućnosti izvršenja pravomoćnih presuda kojima je apelantima dosuđena naknada materijalne i nematerijalne štete nastale u ratnom razdoblju.

IV. Apelacija

a) Navodi iz apelacije

8. Apelanti smatraju da je neprovođenjem rješenja o izvršenju, koja su donesena na temelju pravomoćnih presuda, odnosno nemogućnošću izvršenja pravomoćnih presuda, povrijeđeno njihovo pravo na imovinu i pravo na pravično suđenje. Apelanti smatraju da je izvršenje ovih rješenja, odnosno pravomoćnih presuda, onemogućeno donošenjem Zakona o odgađanju izvršenja sudbenih odluka na teret proračuna Republike Srpske po osnovi isplate naknade materijalne i nematerijalne štete nastale uslijed ratnih djelovanja i po osnovi isplate stare devizne štednje («Službeni glasnik Republike Srpske» br. 25/02 i 51/03) (u daljnjem tekstu: Zakon o odgađanju), potom, Zakona o privremenom odgađanju od izvršenja tražbina iz proračuna Republike Srpske («Službeni glasnik Republike Srpske» br. 110/03 i 63/04) (u daljnjem tekstu: Zakon o privremenom odgađanju), te Zakona o utvrđivanju i načinu izmirenja unutarnjeg duga Republike Srpske («Službeni glasnik Republike Srpske» br. 63/04 i 47/06) (u daljnjem tekstu: Zakon o unutarnjem dugu). Apelanti tvrde da je ovim propisima povrijeđeno njihovo pravo na imovinu iz članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda (u daljnjem tekstu: Europska konvencija), jer, kako navode, «država nije uspostavila pravičan i proporcionalan odnos između javnog interesa, s jedne strane, i pojedinačnih prava apelanata, s druge strane, jer je na njih prebacila pretjeran i neproporcionalan teret». Također, apelanti smatraju da im je povrijeđeno i pravo na pristup sudu iz članka 6. stavak 1. Europske konvencije, budući da Europska konvencija ne daje pravo državama da donose zakone kojim bi se propisivala zabrana izvršavanja pravomoćnih presuda.

9. Apelanti su, u predmetima broj AP 2264/06, AP 2410/06, 2423/06, AP 2543/06, AP 2641/06, AP 3055/06 i AP 3076/06, podnijeli zahtjeve za pravično obeštećenje i naknadu troškova postupka pred Ustavnim sudom.

b) Odgovor na apelaciju

10. Vlada RS u svojem odgovoru opisuje kronologiju usvajanja i izmjena relevantnog zakonodavstva kojim je regulirano pitanje isplate obveza po osnovi «ratne štete» i podsjeća da je u momentu podnošenja izvršnih prijedloga apelanata na snazi bio Zakon o odgađanju, kojim je Republika Srpska na neograničeno vrijeme odgodila izvršenje sudbenih odluka. Pri tomu Vlada RS podsjeća da je člankom 3. stavak 1. tog zakona bilo propisano da će se privremeno odgađanje primjenjivati do donošenja zakona kojim će se regulirati način izmirenja tražbina iz proračuna Republike Srpske po osnovi unutarnjeg duga, a najkasnije do 31. prosinca 2004. godine. Nakon toga je člankom 3. Zakona o unutarnjem dugu bilo definirano da se pod unutarnjim dugom podrazumijevaju obveze na osnovi materijalne i nematerijalne štete nastale u razdoblju ratnih djelovanja od 20. svibnja 1992. do 19. lipnja 1996. godine u iznosu od 600. 000. 000,00 KM. Spomenutim zakonima predviđeno je da će se isplata «ratne štete» vršiti putem obveznica sa rokom dospijeca do 50 godina sa otpisom kamata i nepriznavanjem troškova parničnog i izvršnog postupka. Tijekom 2005. godine donesen je Zakon o ostvarivanju prava na naknadu materijalne i nematerijalne štete nastale u razdoblju ratnih djelovanja od 20. svibnja 1992. do 19. lipnja 1996. godine («Sl. glasnik RS» broj 103/05) (u daljnjem tekstu: Zakon o ratnoj šteti), kojim je regulirano da će troškovi parničnog postupka i izvršenja zajedno sa glavnicom biti isplaćeni putem obveznica. Vlada RS podsjeća da su u odnosu na navedeno zakonodavstvo, koje je onemogućavalo izvršenje pravomoćnih sudbenih odluka donesenih radi naknade materijalne i nematerijalne «ratne štete» u tijeku 2005. godine, donesene odluke Povjerenstva za ljudska prava pri Ustavnom sudu BiH (u daljnjem tekstu: Povjerenstvo) broj *CH/00/3615* od 9. studenog 2005. godine i Ustavnog suda broj *AP 774/04* od 20. prosinca 2005. godine. U obje navedene odluke utvrđeno je da predmetnim zakonodavstvom nije uspostavljena pravična ravnoteža između javnog interesa i interesa pojedinaca, te da tadašnji zakonski modaliteti isplate «ratne štete» stavljaju pretjeran teret na pojedince. Postupajući prema navedenim odlukama Republika Srpska je 11. svibnja 2006. godine donijela Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o unutarnjem dugu. Vlada RS smatra da su spomenutim zakonom izmijenjene pravne okolnosti u odnosu na relevantno zakonodavstvo koje je bilo predmet ocjene u navedenim odlukama. Za razliku od ranijeg zakonskog rješenja iz članka 20. Zakona o unutarnjem dugu, prema kojem su zakonske zatezne kamate utvrđene pravomoćnim sudbenim presudama bile otpisane, izmjenama i dopunama ovog članka je propisano da se zatezne kamate obračunavaju do 23. srpnja 2004. godine, kao dana stupanja na snagu Zakona o unutarnjem dugu, a izmjenama i dopunama članka 21. utvrđen je kraći rok dospijeca obveznica do 35 godina, te je, za razliku od prijašnjeg zakonskog rješenja prema

kojem kamate na obveznice nisu bile ni predviđene, utvrđena godišnja kamata u visini od 1,5 posto sa pravom prijevremenog otkupa. Također je izmjenama i dopunama zakona reguliran način isplate troškova parničnog i izvršnog postupka, koji nisu bili regulirani prijašnjim zakonom. Stoga Vlada RS, pozivajući se na članak 16. stavak 4. točka 8. Pravila Ustavnog suda, predlaže da se, zbog izmijenjenih pravnih okolnosti, apelacije odbace kao nedopuštene. U odnosu na meritum apelacija Vlada RS ističe da je na temelju jurisprudencije Ustavnog suda, kao i Povjerenstva nepobitno da dosuđena sredstva po osnovi «ratne štete», kao i ostale tražbine u vidu kamate i troškova postupka predstavljaju imovinu apelanata. Također je nepobitno da time što Republika Srpska nije izvršila sudbene odluke i izvansudbene sporazume došlo do «miješanja» u imovinu apelanata, koja se sastoji u «kontroli» prava na imovinu. Utvrđeno je da je to miješanje bilo zakonito i u legitimnom cilju održavanja makroekonomske stabilnosti i fiskalne održivosti entiteta i zaštite ustavnog poretka BiH. Međutim, Ustavni sud, kao i Povjerenstvo su zaključili da prijašnje zakonodavstvo ne ispunjava uvjet proporcionalnosti između javnog interesa zajednice i temeljnih prava pojedinaca, a sve zbog toga što je rok dospijeca obveznica bio 50 godina. Vlada RS ističe da je Republika Srpska, postupajući prema navedenim odlukama, izvršila izmjene Zakona o unutarnjem dugu s ciljem uspostave pravične ravnoteže i pri tomu obuhvatila sve pojedince koji navode da su povrijeđena njihova prava zbog toga što nisu izvršene pravomoćne sudbene odluke kojim je dosuđena naknada «ratne štete». Time su, prema ocjeni Vlade RS, riješena pitanja navodne povrede prava apelanata ubuduće, a s ciljem sprečavanja diskriminacije, te se predlaže da se apelacija u odnosu na navodnu povredu prava na imovinu odbije kao neutemeljena. U odnosu na navodnu povredu prava na pristup sudu, Vlada RS se poziva na već citirane odluke Povjerenstva i Ustavnog suda prema kojim se ukazuje da, iako država u principu ne može donositi zakone kojima će onemogućiti izvršenje pravomoćnih sudbenih odluka, jer bi to bilo oprečno načelu vladavine prava iz članka I/2. Ustava BiH, a potom iz članka 6. stavak 1. Europske konvencije, država može to pravo u određenoj mjeri ograničiti. Ova ograničenja moraju sadržavati legitiman cilj uz ispunjavanje uvjeta proporcionalnosti, što je, prema ocjeni Vlade RS, ispunjeno izmjenama i dopunama zakona, kako je to već izneseno u izjašnjenju u svezi sa pravom na imovinu. Vlada RS ističe da će Republika Srpska prema važećem zakonskom rješenju apellantima isplatiti naknadu štete putem «modaliteta»-obveznice sa rokom dospijeca do 35 godina, isplatom kamata, kao i isplatom troškova postupka, smatrajući da je time uspostavljena ravnoteža između javnog interesa i prava apelanata i da nema povrede ustavnih prava apelanata. Zbog navedenih razloga, predloženo je da se apelacija i u odnosu na pravo na pristup sudu, kao segment prava na pravično suđenje, u meritumu odbije.

V. Relevantni propisi

11. Zakon o odgađanju od izvršenja sudbenih odluka na teret sredstava proračuna Republike Srpske po osnovi isplate naknade materijalne i nematerijalne štete nastale usljed ratnih djelovanja i po osnovi isplate stare devizne štednje («Službeni glasnik Republike Srpske» br. 25/02 i 51/03)

«Članak 1.

Ovim zakonom odgađa se izvršenje sudbenih odluka na teret sredstava proračuna Republike Srpske po osnovi isplate naknade materijalne i nematerijalne štete nastale usljed ratnih djelovanja i po osnovi isplate stare devizne štednje, kao i ostalih sudbenih odluka, izvansudbenih poravnanja i drugih upravnih akata po osnovi tražbina iz razdoblja ratnih djelovanja, a donesenih do dana stupanja na snagu ovog zakona.

Članak 2. stavak 2.

Pod materijalnom i nematerijalnom štetom nastalom usljed ratnih djelovanja podrazumijeva se šteta nastala usljed ratnih djelovanja u Republici Srpskoj u razdoblju između 20. svibnja 1992. godine do 19. lipnja 1996. godine.»

12. Zakon o privremenom odgađanju od izvršenja tražbina iz proračuna Republike Srpske («Službeni glasnik Republike Srpske» br. 110/03 i 63/04)

«Članak 1.

Ovim zakonom privremeno se odgađa od izvršenja izmirenje tražbina iz proračuna Republike Srpske po osnovi unutaršnjeg javnog duga.

Članak 2. stavak 1. alineje 1. i 4.

Pod unutaršnjim dugom podrazumijeva se javni dug proračuna Republike Srpske pravnim i fizičkim osobama nastao do 31. prosinca 2002. godine, i to:

- tražbine nastale za vrijeme rata i izravne ratne opasnosti u razdoblju od 1992. godine do 19. lipnja 1996. godine,*
- izvršne sudbene odluke i drugi akti na teret proračuna Republike Srpske.*

Članak 3. stavak 1.

Privremeno odgađanje na osnovi ovog zakona primjenjivat će se do donošenja zakona kojima će se regulirati način izmirenja, tražbine iz proračuna Republike Srpske po osnovi unutaršnjeg duga, a najkasnije do 31. prosinca 2004. godine.»

13. Zakon o utvrđivanju i načinu izmirenja unutarnjeg duga Republike Srpske
(«Službeni glasnik Republike Srpske» broj 63/04)

«Članak 1.

Ovim zakonom se uređuju postupak, način i rokovi utvrđivanja i izmirivanja unutarnjeg duga Republike Srpske (u daljnjem tekstu: unutarnji dug) prema fizičkim i pravnim osobama, , u ukupnom iznosu do 1.761,7 milijuna KM.

Članak 2.

Izmirenje unutarnjeg duga vrši se sukladno odredbama ovog zakona na način koji osigurava i podržava makroekonomsku stabilnost i fiskalnu održivost Republike Srpske.[...]

Članak 3.

Pod unutarnjim dugom, u smislu ovog zakona, podrazumijevaju se:

[...]3. Obveze po osnovi materijalne i nematerijalne štete nastale u razdoblju ratnih djelovanja od 20. svibnja 1992. do 19. lipnja 1996. godine u iznosu do 600,00 milijuna KM.[...]

Članak 4.

Pod općim obvezama podrazumijevaju se obveze nastale do 31. prosinca 2002. godine, i to:

[...]4. obveze po izvršnim sudbenim odlukama [...] isključujući sudbene odluke i odluke drugih nadležnih tijela po osnovi [...] materijalne i nematerijalne štete iz članka 3. stavak 1. točka 3. ovog zakona.

Članak 6. stavak 1.

Kamata na opće obveze iz članka 4. ovog zakona otpisuje se u cijelosti i ne predstavlja obvezu Republike Srpske.

Članak 18.

Materijalna i nematerijalna šteta nastala u razdoblju ratnih djelovanja od 20. svibnja 1992. godine do 19. lipnja 1996. godine, u iznosu do 600,00 milijuna KM, predstavlja naknadu štete pravnim i fizičkim osobama kojima je pravomoćnim sudbenim odlukama

ili izvansudbenim poravnanjima priznato pravo na naknadu materijalne i nematerijalne štete, kao i pravnim i fizičkim osobama kojima će se pravo na naknadu štete regulirati posebnim zakonom.

Članak 19.

Način i rokovi verifikacije pojedinačnih tražbina po osnovi materijalne i nematerijalne štete nastale u razdoblju ratnih djelovanja od 20. svibnja 1992. godine do 19. lipnja 1996. godine regulirat će se posebnim zakonom.

Sudovi su obvezni dostavljati Ministarstvu financija pravomoćne sudbene presude i ostale sudbene odluke koje se odnose na materijalnu i nematerijalnu štetu iz članka 18. ovog zakona.

[...]

Članak 20.

Kamata na obveze iz članka 18. ovog zakona otpisuje se u cijelosti i ne predstavlja obvezu Republike Srpske.

Ukoliko su obveze verificirane na način propisan člankom 19. ovog zakona veće od iznosa utvrđenog u članku 18. ovog zakona, razlika se otpisuje srazmjernim umanjnjem pojedinačnih obveza i ne predstavlja obvezu Republike Srpske.

Članak 21.

Obveze iz članka 18. ovog zakona, nakon izvršene verifikacije, a najkasnije do 31. prosinca 2007. godine, izmirit će se emisijom obveznica pod sljedećim uvjetima:

- 1. sa rokom dospijeća do 50 godina,*
- 2. isplatom u deset jednakih godišnjih rata, počevši devet godina prije krajnjeg datuma dospijeća,*
- 3. bez kamate.*

Članak 22.

U smislu ovog zakona, obveznica predstavlja elektronski zapis, izdan od Republike Srpske ili u ime Republike Srpske, s ciljem izmirenja unutarnjeg duga, koji je registriran u elektronskom registru, a sadrži pravo na isplatu na određeni nadnevak po dospijeću zajedno sa kamatom, ako je ovim zakonom predviđena, a koji ne može biti realiziran ili prenesen bez elektronskog zapisa.

Emisija i način izdavanja svake serije obveznica sukladno odredbama ovog zakona vrše se posebnom odlukom Vlade Republike Srpske.

[...]

Obveznice izdane sukladno ovom zakonu predstavljat će unutarnji dug Republike Srpske, odnosno monetarnu obvezu Republike Srpske, izražen u domaćoj valuti, isključujući dug Republike Srpske po osnovi međunarodnih sporazuma, a za koji je zajmoprimac Ministarstvo financija Republike Srpske, u ime Republike Srpske.

Članak 23.

Stupanjem na snagu ovog zakona prestaje važiti Zakon o privremenom odgađanju od izvršenja tražbina po osnovi izvršnih odluka na teret proračuna Republike Srpske ('Službeni glasnik Republike Srpske' broj 110/03) i Zakon o izmjenama Zakona o privremenom odgađanju od izvršenja tražbina iz proračuna Republike Srpske, koji je Narodna skupština Republike Srpske donijela 29. lipnja 2004. godine.»

14. Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o utvrđivanju i načinu izmirenja unutarnjeg duga Republike Srpske («Službeni glasnik Republike Srpske» broj 47/06) (u daljnjem tekstu: Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o unutarnjem dugu) u relevantnom dijelu glasi:

«Članak 3.

U članku 6. stavak 1. mijenja se i glasi:

'Kamata na opće obveze iz članka 4. ovog zakona se otpisuje i ne predstavlja obvezu Republike Srpske, izuzevši kamate po obvezama iz članka 4. stavak 1. točka 4. ovog zakona.'

Poslije stavka 1. dodaje se novi stavak 2. koji glasi:

'Kamate po obvezama iz članka 4. stavak 1. točka 4. obračunavaju se do 23. srpnja 2004. godine, odnosno do dana stupanja na snagu osnovnog Zakona.'

Članak 9.

Stavak 1. članka 20. mijenja se i glasi:

'Zatezne kamate utvrđene pravomoćnim sudbenim presudama koje se obračunavaju tijekom verifikacije pojedinačnih tražbina po osnovi materijalne i nematerijalne štete

obračunavaju se do 23. srpnja 2004. godine, odnosno do dana stupanja na snagu osnovnog zakona, a najviše do iznosa svakog pojedinačnog duga.

Članak 10.

Članak 21. mijenja se i glasi:

'Emisija dugoročnih obveznica izvršit će se u roku od četiri mjeseca od dana završetka verifikacije, a najkasnije do 30. lipnja 2008. godine, pod sljedećim uvjetima:

- 1. rok dospijeca do 35 godina,*
- 2. isplatom u deset jednakih rata, počevši od devete godine prije krajnjeg nadnevk*
dospijeca,
- 3. sa godišnjom kamatom u visini od 1,5 posto*
- 4. sa pravom prijevremenog otkupa.*

Konačna vrijednost emisije obveznica utvrđuje se nakon završetka postupka verifikacije sukladno ovom zakonu.'

Članak 11.

Poslije članka 22. dodaje se novi članak 22.a, koji glasi:

'Članak 22.a

1. Troškovi parničnog postupka i troškovi izvršenja utvrđeni u izvršnom postupku iz proračuna Republike Srpske platit će se tražitelju izvršenja, u razdoblju od 30. lipnja 2006. do 31. prosinca 2007. godine, a prema dospijecu izvršnih odluka evidentiranih u Ministarstvu financija.

2. Iznosi troškova parničnog postupka i troškova parničnog izvršenja utvrđeni u pravomoćnim sudbenim odlukama isplatit će se u cjelokupnom iznosu bez kamata.

3. Isplata troškova iz prethodnog stavka ovog članka vršit će se sukladno odredbama Zakona o izvršnom postupku '.»

15. Zakon o izvršnom postupku («Službeni glasnik Republike Srpske» br. 59/03 i 85/03)

«Članak 5.

(1) U postupku izvršenja sud je dužan postupati hitno.

(2) Sud je dužan predmete uzimati u rad redom kako ih je primio, osim ako narav tražbina ili posebne okolnosti zahtijevaju da se postupi drugačije.

Članak 7.

(1) Predmet izvršenja ne mogu biti stvari izvan prometa, kao ni rudno blago i druga prirodna bogatstva.

(2) Predmet izvršenja ne mogu biti objekti, naoružanje i oprema za potrebe oružanih snaga i policije, kao ni novčana sredstva osigurana za te namjene.

Članak 16.

(1) Troškove postupka u svezi sa određivanjem i provedbom izvršenja prethodno snosi tražitelj izvršenja.

[...]

(4) Izvršenik je dužan tražitelju izvršenja nadoknaditi troškove koji su bili potrebni za izvršenje.

[...]

(7) O troškovima postupka odlučuje sud u izvršnom postupku i u tom postupku određuje, na prijedlog stranke, izvršenje radi njihova ostvarenja.

Članak 23.

(1) Izvršne isprave su:

1) izvršna odluka sudova i izvršno sudbeno poravnanje,[...]

Članak 25.

(1) Sudbena odluka kojom je naloženo ispunjenje tražbina na neko davanje ili činjenje izvršna je ako je postala pravomoćna i ako je protekao rok za dragovoljno ispunjenje.

[...]

Članak 166.

(1) Izvršenje radi ostvarenja novčane tražbine prema izvršeniku može se provesti na svim sredstvima na njegovim računima kod banke, osim ako zakonom nije drugačije određeno.[...]

Članak 170.

(1) Ako banka smatra da postoje zakonske ili druge smetnje za izvršenje po odredbama poglavlja XII. ovog zakona, zadržat će rješenje o izvršenju, izvršiti ovrhu sredstava izvršenika i o smetnjama obavijestiti sud.

(2) Ako se radi o smetnjama trajne naravi, sud će obustaviti postupak a u slučaju drugih razloga obavijestit će tražitelja izvršenja i banku o daljem postupanju.

Članak 229.

Postupak izvršenja započet do dana stupanja na snagu ovog zakona okončat će se prema odredbama ovog zakona.

Članak 231.

Odredbe drugih zakona koje se odnose na zahtjev za odgađanje i prekid izvršenja neće se primjenjivati u izvršnom postupku.

Članak 231.a

Primjena članka 231. Zakona odgađa se do donošenja posebnih zakona kojima će se regulirati izvršenje sudbenih odluka po osnovi isplate stare devizne štednje, ratne štete i isplata po osnovi ostalih sudbenih odluka, izvansudbenih poravnanja i drugih upravnih akata, na osnovi tražbina iz razdoblja ratnih djelovanja između 20. svibnja 1992. i 19. lipnja 1996. godine.

Članak 232.

Danom stupanja na snagu ovog zakona prestaju važiti odredbe Zakona o izvršnom postupku ('Službeni glasnik Socijalističke federativne republike Jugoslavije' br. 20/78, 6/82, 74/87, 57/89, 20/90, 27/90 i 35/91, te 'Službeni glasnik Republike Srpske' br. 17/93 i 14/94).»

16. Zakon o dopunama Zakona o izvršnom postupku («Službeni glasnik Republike Srpske» broj 64/05, stupio na snagu 7. srpnja 2005. godine)

«Članak 1.

U članku 7. Zakona o izvršnom postupku [...] poslije stavka 2. dodaje se novi stavak 3. koji glasi:

‘Nepokretna, pokretna imovina i prava Republike Srpske, gradova, općina i javnih poduzeća koja su neophodna za obavljanje poslova od općeg interesa ne mogu biti predmet izvršenja.‘

Članak 2.

U članku 166. poslije stavka 6. dodaje se novi stavak 7. koji glasi:

‘Odredbe ovog članka ne primjenjuju se na novčana sredstva potrebna za obavljanje poslova od općeg interesa Republike Srpske, gradova i općina koja se nalaze kod banaka u Republici Srpskoj ili banaka na području Bosne i Hercegovine.‘

Članak 3.

Poslije članka 229. dodaje se novi članak 229.a koji glasi:

‘Članak 229.a

Sud će po službenoj dužnosti odgoditi započeta izvršenja koja su suprotna odredbama čl. 1. i 2. ovog zakona, a odnose se na sve tražbine iz proračuna Republike Srpske, gradova i općina nastala u razdoblju od 20. svibnja 1992. godine do 19. lipnja 1996. godine.

Odgađanje iz stavka 1. ovog članka traje do donošenja posebnih zakona.‘

Članak 4.

Ovaj zakon stupa na snagu danom objave u ‘Službenom glasniku Republike Srpske’.»

17. U Zakonu o ostvarivanju prava na naknadu materijalne i nematerijalne štete nastale u razdoblju ratnih djelovanja od 20. svibnja 1992. godine do 19. lipnja 1996. godine («Službeni glasnik Republike Srpske» broj 103/05) relevantne odredbe glase:

«Članak 1.

Ovim zakonom se uređuju postupak, uvjeti, kriteriji i način naknade štete osobama kojima je pravomoćnim sudbenim odlukama priznato pravo na naknadu materijalne i nematerijalne štete, kao i osobama po čijim zahtjevima nije pravomoćno okončan postupak za naknadu štete, postupak sklapanja izvansudbenih poravnanja, kao i postupak reguliranja naknade štete poduzećima i drugim pravnim osobama u razdoblju ratnih djelovanja od 20. svibnja 1992. godine do 19. lipnja 1996. godine.

Članak 2.

[...] Kamata na naknadu nematerijalne štete, sukladno članku 20. Zakona o utvrđivanju i načinu izmirenja unutarnjeg duga Republike Srpske [...], otpisuje se u cijelosti.

Članak 3.

[...] Kamata na naknadu materijalne štete, sukladno članku 20. Zakona o utvrđivanju i načinu izmirenja unutarnjeg duga Republike Srpske [...], otpisuje se u cijelosti.

Članak 20.

Naknada ratne štete, u smislu ovog zakona, obavlja se isplatom obveznica Republike Srpske, sukladno odredbama Zakona o utvrđivanju i načinu izmirenja unutarnjeg duga Republike Srpske [...].

Članak 21.

U pravomoćno okončanim predmetima izvršenja će se provoditi prema redoslijedu okončanja, izdavanjem obveznica. U predmetima iz stavka 1. ovog članka priznat će se samo pravo na glavnicu i troškove postupka, a kod sudbenih izvršenja i na troškove izvršenja.

Članak 12.

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objave u 'Službenom glasniku Republike Srpske'.»

VI. Dopustivost

18. Sukladno članku VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine, Ustavni sud, također, ima apelacijsku nadležnost u pitanjima koja su sadržana u ovom ustavu kada ona postanu predmetom spora zbog presude bilo kojeg suda u Bosni i Hercegovini.

19. Sukladno članku 16. stavak 1. Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud može razmatrati apelaciju samo ako su protiv presude, odnosno odluke koja se njome pobija, iscrpljeni svi učinkoviti pravni lijekovi mogući prema zakonu i ako se podnese u roku od 60 dana od dana kada je podnositelj apelacije primio odluku o posljednjem učinkovitom pravnom lijeku kojeg je koristio.

20. Kako su i Europski sud za ljudska prava i Ustavni sud u svojim prijašnjim odlukama u svezi sa pitanjem iscrpljivanja pravnih lijekova ukazali, pravilo iz članka 16. stavak 1. Pravila Ustavnog suda se mora primjenjivati uz određen stupanj fleksibilnosti i bez pretjeranog formalizma (vidi Europski sud za ljudska prava, *Cardot protiv Francuske*, presuda od 19. ožujka 1991. godine, serija A, broj 200, stavak 34, i Odluka Ustavnog suda broj AP 774/04 od 20. prosinca 2005. godine («Službeni glasnik Republike Srpske» broj 12/06). Ustavni sud naglašava da pravilo iscrpljivanja pravnih lijekova koji su mogući prema zakonu nije apsolutno, niti se može primjenjivati automatski, te prigodom ispitivanja je li bilo poštivano bitno je uzeti u obzir određene okolnosti svakog pojedinog predmeta (vidi Europski sud za ljudska prava, *Van Oosterwijck protiv Belgije*, presuda od 6. studenog 1980, serija A, broj 40, stavak 35). To, između ostalog, znači da se mora realno uzeti u obzir ne samo postojanje formalnih pravnih sredstava u pravnom sustavu već i sveukupni pravni i politički kontekst, kao i apelantove osobne prilike.

21. Imajući u vidu navedena stajališta, Ustavni sud primjećuje da u Bosni i Hercegovini, u konkretnom slučaju u Republici Srpskoj, ne postoji učinkovito pravno sredstvo koje bi omogućilo apelantima da se žale zbog neprovedbe pravomoćnog rješenja kojim je dopušteno izvršenje pravomoćne i izvršne sudbene presude. Ustavni sud smatra da nedostaci u ustroju pravosudnog sustava entiteta, odnosno države, ne smiju utjecati na poštivanje individualnih prava i sloboda utvrđenih Ustavom Bosne i Hercegovine.

22. Ustavni sud ističe da se na pojedinca ne može staviti pretjeran teret u otkrivanju koji je najučinkovitiji put kojim bi se došlo do ostvarenja njegovih prava. Također, Ustavni sud zapaža da je jedan od temeljnih postulata Europske konvencije da pravna sredstva koja su pojedincu na raspolaganju trebaju biti lako dostupna i razumljiva, te da se propust u ustroju pravnog i sudskog sustava države koji ugrožava zaštitu individualnih prava ne može pripisati pojedincu. Osim toga, dužnost države je organizirati svoj pravni sustav tako da omogućiti sudovima da se povinuju zahtjevima i uvjetima Europske konvencije (vidi Europski sud za ljudska prava, *Zanghi protiv Italije*, presuda od 19. veljače 1991. godine, serija A, broj 194, stavak 21).

23. Ustavni sud ne može prihvatiti stajalište Vlade RS iz odgovora na apelacije da su predmetne apelacije nedopustive zbog izmijenjenih pravnih okolnosti koje se sastoje u tomu da je 2. lipnja 2006. godine stupio na snagu Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o unutarnjem dugu, kojim je izmijenjena prijašnja legislativa, budući da su predmetne apelacije podnesene nakon stupanja na snagu navedenog zakona, što znači da se apelanti žale da se i novim zakonskim rješenjima krše njihova ustavna prava. Također se ne može

prihvatiti ni stajalište ostalih sudionika u postupku da su apelacije preuranjene, budući da još nije proveden postupak predviđen relevantnom legislativom, jer apelanti imaju pravomoćne sudbene odluke, tako da su njihove apelacije podnesene zbog propuštanja da se izvrše pravomoćna rješenja o izvršenju, odnosno zbog zakonskih smetnji da se izvrše pravomoćne sudbene presude. Ustavni sud zapaža da apelanti nemaju na raspolaganju učinkovit pravni lijek kojim bi ishodili provedbu rješenja o izvršenju.

24. Osim toga, apelacije ispunjavaju i uvjete iz članka 16. st. 2. i 4. Pravila Ustavnog suda, jer nisu očigledno (*prima facie*) neutemeljene, niti postoji neki drugi formalni razlog zbog kojeg apelacije nisu dopustive.

25. Imajući u vidu odredbe članka VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine, članka 16. st. 1, 2. i 4. Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je utvrdio da sve apelacije ispunjavaju uvjete glede dopustivosti.

VII. Meritum

26. Apelanti smatraju da je zbog zakonske nemogućnosti da se izvrše pravomoćne sudbene presude, odnosno zbog neprovedbe rješenja o izvršenju pravomoćnih presuda, povrijeđeno njihovo pravo na imovinu iz članka II/3.(k) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju, te pravo na pravično suđenje iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. Europske konvencije.

Pravo na imovinu

27. Članak II/3. Ustava Bosne i Hercegovine u relevantnom dijelu glasi:

«Sve osobe na teritoriju Bosne i Hercegovine uživaju ljudska prava i slobode iz stavka 2. ovog članka, što uključuje:

(...)

(k) Pravo na imovinu.»

28. Članak 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju glasi:

«Svaka fizička ili pravna osoba ima pravo na neometano uživanje svoje imovine. Nitko ne može biti lišen svoje imovine, osim u javnom interesu i pod uvjetima predviđenim zakonom i općim načelima međunarodnog prava.

Prethodne odredbe, međutim, ni na koji način ne utječu na pravo države da primjenjuje takve zakone koje smatra potrebnim da bi nadzirala uporabu imovine sukladno općim interesima ili da bi osigurala naplatu poreza ili drugih doprinosa ili kazni.»

29. Prema jurisprudenciji Europskog suda za ljudska prava, «imovina» koja se štiti može biti samo postojeća imovina (vidi Europski sud za ljudska prava, *Van der Musselle*, presuda od 23. studenog 1983, serija A, br. 70, točka 48), ili barem imovina za koju apelant ima «opravdano očekivanje» da će je dobiti (vidi Europski sud za ljudska prava, *Pine Valley Developments Ltd i dr.*, presuda od 29. studenog 1995, serija A, broj 332, točka 31). Također, riječ «imovina» uključuje širok opseg imovinskih interesa koje treba štiti i koji predstavljaju ekonomsku vrijednost (vidi presudu bivšeg Europskog povjerenstva za ljudska prava, *Wiggins protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, aplikacija broj 7456/76, Odluke i izvješća (OI) 13, st. 40-46 (1978)). Koncept «imovine» ima autonomno značenje, a dokazivanje utvrđenog ekonomskog interesa može biti dovoljno ako se ustanovi pravo zaštićeno Europskom konvencijom pri čemu pitanje jesu li imovinski interesi priznati kao zakonsko pravo u domaćem pravnom sustavu nije značajno (vidi Europski sud za ljudska prava, *Tre Traktörer Aktibolag protiv Švedske*, presuda iz 1984. godine, serija A, broj 159, stavak 53). Također, Ustavni sud podsjeća i na vlastitu jurisprudenciju prema kojoj pojam «imovina» ne treba tumačiti restriktivno, nego taj pojam treba shvatiti tako «da uključuje i postojeće novčane tražbine pojedinaca, kao i određena prava pojedinaca koja imaju ekonomsku vrijednost» (vidi Ustavni sud Bosne i Hercegovine, odluke broj *U 26/00* od 21. prosinca 2001. godine i *AP 1/05* od 18. svibnja 2005. godine).

30. Članak 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju obuhvaća tri različita pravila. Prvo pravilo, koje je izraženo u prvoj rečenici prvog stavka i koje je opće naravi, izražava načelo mirnog uživanja imovine. Drugo pravilo, u drugoj rečenici istog stavka, odnosi se na lišavanje imovine i podvrgava ga izvjesnim uvjetima. Treće pravilo, sadržano u 2. stavku ovog članka, dopušta da države potpisnice imaju pravo, između ostalog, kontrolirati uporabu imovine sukladno općem interesu. Ova tri pravila nisu različita, u smislu da nisu povezana: drugo i treće pravilo se odnose na pojedine slučajeve miješanja u pravo na mirno uživanje imovine i trebaju biti tumačena u svjetlu općeg načela izraženog u prvom pravilu (vidi Europski sud za ljudska prava, *Sporrong i Lönnorth protiv Švedske*, presuda od 23. rujna 1982. godine, serija A, broj 52, stavak 61).

Jesu li apelanti titulari prava na «imovinu»?

31. U konkretnom slučaju postavlja se pitanje predstavljaju li novčane tražbine apelanata i zakonske zatezne kamate, koje su im dosuđene pravomoćnim sudbenim presudama,

te troškovi parničnog i izvršnog postupka «imovinu» apelanata u smislu članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju. Ustavni sud u svojoj praksi već je razmatrao istovjetno činjenično i pravno pitanje i zaključio da novčane tražbine apelanata na ime naknade štete, koje predstavljaju «ratnu štetu», kao i zakonske zatezne kamate, koje su priznate pravomoćnim sudbenim presudama, te troškovi parničnog i izvršnog postupka predstavljaju imovinu apelanata zaštićenu garancijama članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju (vidi Odluku Ustavnog suda broj AP 774/04 od 20. prosinca 2005. godine, «Službeni glasnik Republike Srpske» broj 12/06, st. 365, 371. i 373).

Postoji li miješanje u pravo apelanata na «imovinu»?

32. Odgovarajući na ovo pitanje Ustavni sud mora odlučiti krši li pravna situacija u svezi sa tražbinom apelanata koja se odnosi na «ratnu štetu», zbog stupanja na snagu posebnih zakona 2002. godine i kasnije u Republici Srpskoj, koji su doneseni isključivo radi rješavanja vladinih obveza po osnovi posljedica rata, članak 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju.

33. Kao što je već navedeno, prema jurisprudenciji Europskog suda za ljudska prava, koju podržava i Ustavni sud, članak 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju obuhvaća tri različita pravila. Prvo, koje je izraženo u prvoj rečenici prvog stavka i koje je opće naravi, izražava načelo mirnog uživanja u imovini. Drugo pravilo, u drugoj rečenici istog stavka, pokriva lišavanje imovine i podvrgava ga izvjesnim uvjetima. Treće, sadržano u drugom stavku, dopušta da države potpisnice imaju pravo, između ostalog, kontrolirati uporabu imovine sukladno općem interesu provedbom takvih zakona koje smatraju potrebnim za tu svrhu.

34. Svako miješanje u pravo na imovinu prema drugom ili trećem pravilu mora biti predviđeno zakonom, mora služiti legitimnom cilju i mora uspostavljati pravičnu ravnotežu između javnog ili općeg interesa i pojedinačnih prava. To znači da bi miješanje bilo opravdano, nije dovoljno da postoji zakonska odredba koja ispunjava kriterij «zakonitosti» i služi legitimnom cilju u javnom interesu, nego takvo miješanje mora, također, održati razuman odnos «proporcionalnosti» između uporabljenih sredstava i cilja koji se želi ostvariti. Miješanje u pravo na imovinu ne smije ići dalje od potrebnog da bi se postigao legitiman cilj, a nositelji imovinskih prava ne smiju biti podvrgnuti proizvoljnom tretmanu i od njih se ne smije tražiti da snose prevelik teret da bi bio ostvaren legitiman cilj (vidi Odluku Ustavnog suda Bosne i Hercegovine broj U 83/03 od 22. rujna 2004. godine, «Službeni glasnik Bosne i Hercegovine» broj 60/04, točka 49).

35. Ustavni sud zapaža da je Republika Srpska 2002. godine donijela Zakon o odgađanju kojim je propisano da će se taj zakon primjenjivati do donošenja zakona kojim će se regulirati način izmirenja obveza nastalih po osnovi sudbenih odluka donesenih do dana donošenja ovog zakona. Nakon toga je 2003. godine donesen i Zakon o privremenom odgađanju u koji su, između ostalog, uključene i tražbine po osnovi «ratne štete». Također, člankom 3. ovog zakona je propisano da će se ovaj zakon primjenjivati do donošenja posebnih propisa kojim će se regulirati način izmirenja tražbina po osnovi unutarnjeg duga, a najkasnije do 31. prosinca 2004. godine.

36. Zakon o unutarnjem dugu je stupio na snagu 23. srpnja 2004. godine. Ovim zakonom je, kako je i ranije rečeno, «ratna šteta» priznata kao unutarnji dug Republike Srpske. Zakon je, također, odredio da se tražbine na osnovi «ratne štete», koje su priznate pravomoćnim sudbenim presudama, moraju verificirati, a da će se nakon verifikacije obveze po toj osnovi izmiriti emisijom obveznica Vlade Republike Srpske sa rokom dospijeca do 50 godina, bez kamate i isplatom u deset jednakih godišnjih rata, počevši devet godina prije krajnjeg nadnevk dospijeca. Ovim zakonom je, također, propisano da se dosuđene kamate otpisuju i da ne predstavljaju obvezu tuženog (članak 20).

37. Zakon o ratnoj šteti je stupio na snagu 29. studenog 2005. godine, a donesen je na temelju članka 18. Zakona o unutarnjem dugu. Ovaj zakon je dalje razradio što se sve smatra «ratnom štetom», mada suštinski nije promijenio pojam «ratne štete», kako je već obrazloženo. Također, Zakon o ratnoj šteti je propisao i način utvrđivanja te štete u slučajevima u kojima postupci za naknadu te štete nisu pravomoćno okončani, propisujući da će se naknada «ratne štete» obaviti isplatom obveznica Republike Srpske, sukladno Zakonu o unutarnjem dugu. Također, ovaj zakon je propisao da se kamate na naknadu materijalne i nematerijalne štete otpisuju sukladno članku 20. Zakona o unutarnjem dugu (članak 2. stavak 4. i članak 3. stavak 2. Zakona o ratnoj šteti). Međutim, za razliku od Zakona o unutarnjem dugu, koji se nije bavio pitanjem troškova postupka u pravomoćno okončanim predmetima, Zakon o ratnoj šteti je propisao da će se u tim predmetima troškovi postupka, uključujući i troškove izvršnog postupka, isplatiti zajedno sa glavnicom putem obveznica (članak 21).

38. Razmatrajući navedenu zakonsku regulativu, počevši od Zakona o odgađanju 2002. godine pa do Zakona o ratnoj šteti, koji je stupio na snagu 29. studenog 2005. godine, u odnosu na pravo apelanata na imovinu koju predstavljaju dosuđena sredstva na ime naknade materijalne i nematerijalne «ratne štete», dosuđene zakonske zatezne kamate i troškovi parničnog i izvršnog postupka, Ustavni sud je u već citiranoj Odluci broj AP 774/04 od

20. prosinca 2005. godine zaključio da postoji kontinuirano miješanje u imovinska prava apelanata kako odgađanjem da se izvrše pravomoćne presude, tako i otpisom zatezних kamata dosuđenih pravomoćnim presudama prije stupanja na snagu Zakona o unutarnjem dugu (vidi Ustavni sud, Odluka broj AP 774/04 od 20. prosinca 2005. godine, «Službeni glasnik Republike Srpske» broj 12/06, st. 380-387).

39. U odgovoru na pitanje koje je od navedenih pravila iz članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju bilo primjenjivo na tadašnju pravnu situaciju, tj. kakva je narav ovog miješanja u pravo na imovinu, Ustavni sud je uzeo u obzir sljedeća razdoblja:

Razdoblje od donošenja Zakona o odgađanju do donošenja Zakona o unutarnjem dugu

40. Ustavni sud je ocijenio, pozivajući se pri tomu i na Odluku Povjerenstva broj CH/01/3615 od 9. studenog 2005. godine, da se u odnosu na Zakon o odgađanju i Zakon o privremenom odgađanju radilo o *de facto* lišavanju imovine. Zaključeno je da dugotrajna nemogućnost da vlasnici izuzete imovine realiziraju svoje pravo na imovinu, tj. da naplate iznose nematerijalne i materijalne štete koja im je dosuđena, iako posjeduju pravomoćne sudbene presude, sporazume o naknadi zaključene sa nadležnim tijelima uprave, ugovore i druge pravne akte donesene na temelju odredaba relevantnih zakona, uključujući pripadajuće zatezne kamate, s jedne strane, te dugo odgađanje da se definiraju «nova prava», s druge strane, upućuju na zaključak da takve mjere predstavljaju faktičko «lišavanje» apelanata njihove imovine.

Razdoblje od donošenja Zakona o unutarnjem dugu do donošenja Zakona o ratnoj šteti

41. Međutim, u svjetlu kasnije donesenog Zakona o unutarnjem dugu, Ustavni sud je smatrao, pozivajući se na istovjetno stajalište Povjerenstva iz Odluke broj CH/01/3615 od 9. studenog 2005. godine, da se karakter miješanja u imovinska prava apelanata promijenio, jer ovaj zakon je predvidio modalitet u okviru kojeg se može očekivati da će iznosi materijalne i nematerijalne štete biti isplaćeni apelantima. Zbog toga razloga Ustavni sud je smatrao da nakon donošenja Zakona o unutarnjem dugu nemogućnost da se naplate dosuđeni iznosi materijalne i nematerijalne štete ne predstavlja «lišavanje», već «kontrolu» prava na imovinu u smislu članka 1. stavak 2. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju.

42. U odnosu na zatezne kamate na dosuđene iznose, Ustavni sud je smatrao da je riječ o *de iure* lišavanju apelanata prava na imovinu. Naime, članak 20. Zakona o unutarnjem dugu je *explicite* propisivao da se dosuđene zatezne kamate otpisuju u cijelosti i da ne

predstavljaju obvezu Republike Srpske, a isto rješenje je, kako je već rečeno, predviđeno i u Zakonu o ratnoj šteti. Dakle, zbog ovakvih propisa, apelanti ne bi nikada bili u mogućnosti doći do ove svoje «imovine» iako su i Zakon o unutarnjem dugu i Zakon o ratnoj šteti doneseni nakon što su sve presude apelanata kojim im je priznato pravo na zateznu kamatu postale pravomoćne. Ustavni sud je u navedenoj odluci ocijenio da su na ovaj način Zakon o unutarnjem dugu i Zakon o ratnoj šteti retroaktivno zadirali u stečena prava apelanata i lišavali ih «imovine» koja je pravomoćno priznata sudbenim odlukama, te da je, stoga, primjenjivo drugo pravilo iz članka 1. stavak 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju koje regulira uvjete pod kojima pojedinac može biti lišen imovine.

43. Kad je riječ o troškovima postupka, Ustavni sud je ukazao da su troškovi postupka u konkretnim slučajevima nastali u svezi sa vođenjem parničnih postupaka u razdoblju koje nije obuhvaćeno zakonskom definicijom «ratne štete», te da se oni i ne mogu smatrati dijelom «ratne štete», pa, dakle, ni unutarnjim dugom po osnovi «ratne štete» koji je tačno definiran Zakonom o unutarnjem dugu i Zakonom o ratnoj šteti. Usprkos tome, Ustavni sud je ukazao da apelanti ne bi mogli u izvršnom postupku naplatiti ove troškove, budući da je Zakon o ratnoj šteti predviđao da će se troškovi parničnih postupaka i izvršnih postupaka isplatiti prema istom modalitetu kao i glavica, dakle, kao «ratna šteta», i to isplatom obveznica. Ustavni sud je, također, ukazao da ni izmjenama Zakona o izvršnom postupku nije predviđeno odgađanje svih izvršenja, već samo onih koja se odnose na tražbine nastale u ratnom razdoblju u što se ne ubrajaju troškovi postupka. Stoga je Ustavni sud zaključio da, iako apelanti nisu *de iure* lišeni ove svoje imovine koja bi im morala biti isplaćena primjenom Zakona o izvršnom postupku, odgađanjem da se izvrše pravomoćne presude i u dijelu u kojem su dosuđeni troškovi postupka apelanti su *de facto* lišeni ove «imovine» u smislu članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju bez mogućnosti da je ikada naplate.

Razdoblje nakon donošenja Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o unutarnjem dugu

44. Ustavni sud zapaža da je Narodna skupština Republike Srpske usvojila i Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o unutarnjem dugu, koji je stupio na pravnu snagu 2. lipnja 2006. godine, a koji predviđa nove modalitete reguliranja «ratne štete». Spomenutim zakonom je propisano da će se obveze po glavicama pravomoćnih presuda izmiriti emisijom dugoročnih obveznica sa rokom dospijeca do 35 godina i godišnjom kamatom od 1,5 posto i da će se dosuđene zakonske zatezne kamate obračunavati do 23. srpnja 2004. godine, odnosno do dana stupanja na snagu Zakona o unutarnjem dugu. Za razliku od zakonskog rješenja u Zakonu o ratnoj šteti, koji je predviđao da će se ovi troškovi zajedno

s glavnicom isplatiti emisijom dugoročnih obveznica, propisano je da će se troškovi parničnog postupka i troškovi izvršenja platiti tražiteljima izvršenja u cjelokupnom iznosu bez kamata. Ustavni sud u svojoj Odluci broj AP 619/06 od 26. lipnja 2007. godine konstatirao je da je Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o unutarnjem dugu od 2. lipnja 2006. godine i dalje ostao na snazi poseban zakonski modalitet kojim se regulira izmirivanje obveza države po osnovi «ratne štete», uključujući i pravomoćne presude.

45. Imajući u vidu da je javna vlast i u Zakonu o izmjenama i dopunama Zakona o unutarnjem dugu ostala pri modalitetu izmirenja duga po osnovi «ratne štete» emisijom dugoročnih obveznica, te da je samo djelomično priznala pravo na zakonske zatezne kamate i otpisala kamate na troškove parničnog i sudbenog postupka, Ustavni sud je zaključio da se javna vlast miješa u imovinska prava apelanata. Ustavni sud se poziva na svoje stajalište iz Odluke broj AP 619/06 od 26. lipnja 2007. godine kojim je utvrđeno da se kontinuirano miješanje u imovinska prava apelanata od donošenja Zakona o odgađanju 2002. godine pa do stupanja na snagu Zakona o ratnoj šteti, 29. studenog 2005. godine, nastavlja i donošenjem Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o unutarnjem dugu.

46. Odgovarajući na pitanje kakva je narav ovog miješanja u pravo apelanata na imovinu prema postojećoj zakonskoj regulativi, odnosno koje je od navedenih pravila iz članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju primjenjivo u odnosu na zakonski propisane modalitete naplate dosuđenih iznosa materijalne i nematerijalne štete, Ustavni sud se poziva na svoje stajalište iz Odluke Ustavnog suda broj AP 619/06 od 26. lipnja 2007. godine i zaključuje da zakonska rješenja iz Zakona o izmjeni i dopuni Zakona o unutarnjem dugu po svojoj naravi predstavljaju «kontrolu» prava na imovinu u smislu članka 1. stavak 2. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju.

47. Kad su u pitanju zatezne kamate na dosuđene iznose, Ustavni sud zapaža da članak 20. Zakona o unutarnjem dugu propisuje modalitete isplate dosuđene zatezne kamate tako da će se priznati do stupanja na snagu osnovnog zakona, i to najviše do iznosa glavnog duga. Ustavni sud primjećuje da je novim zakonskim rješenjem, za razliku od prethodnog u kojem su zatezne kamate bile otpisane u cijelosti, što se smatralo «lišavanjem» apelanata njihove imovine, djelomično priznato pravo apelanata na zakonske zatezne kamate, koje bi se trebale prema posebnom modalitetu isplatiti apellantima. Ustavni sud je u svojoj Odluci broj AP 619/06 od 26. lipnja 2007. godine zaključio da novi zakonski modalitet naplate pravomoćno dosuđenih zateznih kamata na iznose utvrđene materijalne i nematerijalne štete zadržava karakter «kontrole» prava na imovinu apelanata, te da je, stoga, primjenjivo drugo pravilo iz članka 1. stavak 2. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju.

48. Kad je riječ o troškovima postupka, prema prijašnjim zakonskim rješenjima, apelanti nisu mogli u izvršnom postupku naplatiti ove troškove, budući da je Zakon o ratnoj šteti predvidio da će se troškovi parničnih postupaka i izvršnih postupaka isplatiti prema istom modalitetu kao i glavnica, dakle, kao «ratna šteta», i to isplatom obveznica. Ustavni sud zapaža da je izmjenama Zakona o unutarnjem dugu predviđeno da će se troškovi parničnog postupka i troškovi izvršenja utvrđeni u izvršnom postupku platiti tražiteljima izvršenja iz proračuna Republike Srpske u razdoblju od 30. lipnja 2006. godine do 31. prosinca 2007. godine, a prema dospijeću izvršnih odluka evidentiranih u Ministarstvu financija RS. Predviđeno je da će se iznosi troškova parničnog i izvršnog postupka utvrđeni u pravomoćnim sudbenim odlukama isplatiti u cjelokupnom iznosu bez kamata. Stoga, za razliku od prethodnog modaliteta koji je vodio do *de facto* «lišavanja» apelanata ove imovine, Ustavni sud smatra da novo zakonsko rješenje glede troškova postupka predstavlja «kontrolu» prava na imovinu, budući da propisuje modalitete isplate ovog potraživanja, te da je, stoga, primjenjivo drugo pravilo iz članka 1. stavak 2. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju.

Je li miješanje u pravo na imovinu «opravdano»?

49. Da bi, prema praksi Europskog suda za ljudska prava, miješanje u pravo na imovinu bilo opravdano, ono, prije svega, mora biti sukladno zahtjevu pravne sigurnosti ili «zakonitosti». Potom, miješanje mora imati zakonit cilj od javnog ili općeg interesa, a njime mora biti postignuta i pravična ravnoteža između zaštite prava na imovinu i zahtjeva od općeg ili javnog interesa (vidi Europski sud za ljudska prava, *James i dr. protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, presuda od 21. veljače 1986. godine, serija A, broj 98, točka 46, i već citirana presuda *Sporrong i Lonnorth*, točka 73).

Je li miješanje sukladno zahtjevu pravne sigurnosti ili zakonitosti?

50. Ustavni sud podsjeća na već ustaljenu praksu Europskog suda za ljudska prava prema kojoj je prvi i najvažniji zahtjev iz članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju onaj koji traži da miješanje javnih vlasti u pravo na imovinu bude «zakonito». Naime, druga rečenica prvog stavka članka 1. Protokola broj 1 dopušta lišavanje prava na imovinu samo «pod uvjetima predviđenim zakonom», a drugi stavak članka 1. priznaje državama pravo da kontroliraju uporabu imovine «donošenjem zakona». Načelo pravne sigurnosti je prisutno u cijeloj Europskoj konvenciji i mora biti ispoštovano bez obzira na to koje se od tri pravila iz članka 1. Protokola broj 1 primjenjuje. Ovo načelo podrazumijeva postojanje i poštivanje adekvatno dostupnih i dovoljno preciznih domaćih zakona, koji

zadovoljavaju osnovne zahtjeve pojma «zakon». Osim toga, vladavina prava je temeljno načelo demokratskog društva, koje je neodvojivo od bilo kojeg članka Europske konvencije i za sobom povlači obvezu države ili drugih javnih vlasti da poštuju sudbene odluke ili odluke koje su donesene protiv države (vidi, Europski sud za ljudska prava, *Iatridis protiv Grčke*, presuda od 25. ožujka 1999. godine, Izvješća o presudama i odlukama 1999-II, točka 58). Tek kada je ovaj zahtjev ispunjen, može se razmatrati postoji li pravična ravnoteža između zahtjeva od općeg ili javnog interesa i zahtjeva za zaštitu pojedinačnog prava na imovinu.

51. Prigodom analize ovog pitanja Ustavni sud će uzeti u obzir razdoblje od donošenja Zakona o odgađanju do donošenja Zakona o unutarnjem dugu, potom, razdoblje od donošenja Zakona o unutarnjem dugu do donošenja Zakona o ratnoj šteti i razdoblje nakon donošenja Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o unutarnjem dugu.

Razdoblje od donošenja Zakona o odgađanju do donošenja Zakona o unutarnjem dugu

52. Prigodom ocjene razdoblja od donošenja Zakona o odgađanju 2002. godine pa do donošenja Zakona o ratnoj šteti koji je stupio na snagu 29. studenog 2005. godine, Ustavni sud je u već citiranoj Odluci broj AP 774/04 od 20. prosinca 2005. godine («Službeni glasnik Republike Srpske» broj 12/06, st. 380-387) zaključio da tim zakonima nisu bili definirani razlozi zbog kojih se vlasti miješaju u prava apelanata, koji se ciljevi žele postići ovakvim miješanjem, *modus operandi* novonastale situacije, niti je definirana materijalnoppravna pozicija apelanata, već je jednostavno odgođeno izvršenje pravomoćnih presuda kojim je dosuđena «ratna šteta». Ustavni sud je smatrao da do stupanja na snagu Zakona o unutarnjem dugu miješanje vlasti u pravo podnositelja prijave na imovinu nije bilo «zakonito», jer zakoni kojima je odgođeno izvršenje pravomoćnih presuda ne zadovoljavaju kriterij «zakonitosti» iz članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju.

(3.a.2) Razdoblje od donošenja Zakona o unutarnjem dugu do donošenja Zakona o ratnoj šteti

53. Međutim, Ustavni sud u navedenoj odluci je ocijenio da su Zakonom o unutarnjem dugu jasno definirani ciljevi miješanja u pravo na imovinu, a definiran je i novi okvir prava apelanata u svezi sa njihovim tražbinama, što je dalje konkretizirano Zakonom o ratnoj šteti. Stoga je Ustavni sud zaključio da ovi zakoni imaju sasvim drukčiju pravnu kvalitetu nego dotadašnja legislativa koja se ticala iste problematike. Zbog toga, Ustavni sud je zaključio da miješanje vlasti u pravo podnositelja prijave na imovinu nakon donošenja

Zakona o unutarnjem dugu ispunjava kriterij «zakonitosti» iz članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju.

Razdoblje nakon donošenja Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o unutarnjem dugu

54. Ustavni sud zapaža da nova legislativa iz ove oblasti, odnosno Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o unutarnjem dugu dodatno razrađuje i definira zakonske modalitete osnovnog zakona s ciljem izmirenja obveza države po osnovi «ratne štete», kao dijela unutarnjeg duga entiteta. Pri tomu su u članku 2. Zakona o unutarnjem dugu i dalje ostali na snazi definirani ciljevi zbog kojih se javna vlast miješa u pravo apelanata na imovinu, a to su makroekonomska stabilnost i fiskalna održivost Republike Srpske, a time i ustavni poredak Bosne i Hercegovine. Imajući u vidu navedeno, Ustavni sud smatra da je miješanje u imovinska prava apelanata i nakon donošenja Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o unutarnjem dugu zakonito.

55. Ustavni sud, dalje, mora ispitati je li cilj definiran u članku 2. Zakona o unutarnjem dugu legitiman cilj od općeg ili javnog interesa, te postoji li pravična ravnoteža između zahtjeva od općeg ili javnog interesa i zahtjeva apelanata za zaštitu prava na imovinu.

Ima li miješanje u pravo na imovinu legitiman cilj od javnog ili općeg interesa?

56. Pojam «javnog interesa», u smislu članka 1. Protokola broj 1, jeste «neizbježno širok». U ustanovljavanju postojanja takvog «javnog interesa» domaće vlasti uživaju široku slobodu procjene. Europski sud naglašava da «zbog njihovog izravnog poznavanja matičnog društva i njegovih potreba, domaće vlasti su u načelu u boljem položaju da razluče šta je ‘u javnom interesu’ nego međunarodni sudac». Prema tomu, Europski sud će «poštivati sud zakonodavca o tomu šta je ‘u javnom interesu’ ukoliko taj sud nije očigledno bez razumne osnove» (vidi već citiranu presudu Europskog suda za ljudska prava, *James i dr.*, točka 46).

57. U članku 2. Zakona o unutarnjem dugu definirano je da je cilj donošenja propisa koji su u pitanju potreba da se uredi način izmirivanja unutarnjeg duga koji je nastao, između ostalog, po osnovi nadoknade za «ratnu štetu» na način koji neće dovesti u pitanje makroekonomsku stabilnost Republike Srpske i time ustavni poredak Bosne i Hercegovine.

58. Ustavni sud smatra da je ovo legitiman cilj miješanja u pravo apelanata na imovinu, te da je taj cilj opravdan javnim interesom, a to su, prije svega, makroekonomska stabilnost i fiskalna održivost entiteta i ustavni poredak Bosne i Hercegovine.

Postoji li pravična ravnoteža između zahtjeva od općeg ili javnog interesa i zahtjeva za zaštitu prava apelanata na imovinu (proporcionalnost)?

59. Da bi miješanje u zaštićenu imovinu bilo dopušteno prema kriterijima članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju, ono ne samo da mora služiti legitimnom cilju u javnom interesu već mora postojati i razuman odnos «proporcionalnosti» između korištenih sredstava i cilja koji se želi ostvariti (već citirana presuda Europskog suda za ljudska prava, *James i drugi*, točka 50). Prema tomu, Europski sud je ustanovio da s ciljem provjeravanja triju različitih pravila iz članka 1. Protokola broj 1 treba provesti test «pravične ravnoteže». To znači da «sud mora odrediti je li uspostavljena pravična ravnoteža između zahtjeva od općeg interesa zajednice i zahtjeva da se zaštite osnovna prava pojedinca. Potraga za ovom ravnotežom je svojstvena cijeloj Konvenciji, a odražava se i u strukturi članka 1» (vidi već citiranu presudu Europskog suda za ljudska prava, *Sporrong i Lönnroth*, točka 69).

60. Ustavni sud ističe da domaće vlasti, zbog izravnog poznavanja društva i njegovih potreba, uživaju široko polje procjene prigodom donošenja odluka koje dovode do miješanja u imovinska prava pojedinaca. Odluka da se oduzme ili kontrolira imovina često uključuje razmatranje političkih, ekonomskih i socijalnih pitanja o kojima će se mišljenja u okviru demokratskog društva bitno razlikovati. Stoga će se odluka domaćih vlasti poštivati osim ako je očigledno bez opravdane osnove (vidi već citiranu presudu Europskog suda za ljudska prava, *James i drugi*, stavak 46).

61. U konkretnom slučaju najveći broj apelacija koje su predmet razmatranja ove odluke se odnosi na pretrpljenu nematerijalnu štetu zbog pogibije bliskih osoba tijekom ratnih djelovanja ili zbog pretrpljene tjelesne povrede koja je dovela do trajnog umanjavanja opće životne sposobnosti. Ustavni sud smatra da su ovo najtragičniji i, u biti, nenadoknadivi gubici, a naknada nematerijalne štete i ne predstavlja naknadu u pravom smislu riječi, budući da se njome ne postiže uspostava onakvog stanja kakvo je postojalo prije prouzrokovanja štete. Ona je po svojoj naravi satisfakcija koja se daje oštećenom za povredu njegovih nematerijalnih dobara, koja čine sastavni dio integriteta čovjekove ličnosti.

62. Koliko god se moralo uvažiti navedeno, Ustavni sud je već zaključio da postoji legitiman cilj od javnog interesa koji je takve naravi da opravdava veoma široko polje

procjene nadležnih vlasti u svezi sa pitanjem isplate pravomoćno utvrđenog prava na naknadu za «ratnu štetu». S druge strane, ispitujući kriterij «pravične ravnoteže», Ustavni sud je već utvrdio da je Republika Srpska priznala materijalnu i nematerijalnu štetu koja je utvrđena pravomoćnim presudama kao «ratnu štetu» i da je te obveze priznala kao unutarnji dug.

Proporcionalnost zakonskog modaliteta iz Zakona o unutarnjem dugu

63. Kao modalitet isplate obveza po osnovi unutarnjeg duga, Republika Srpska je u svezi sa izmirenjem obveza na ime «ratne štete» Zakonom o unutarnjem dugu propisala da će se, nakon izvršene verifikacije, obveze po osnovi «ratne štete» izmiriti emisijom obveznica za te tražbine. Ovo rješenje prihvaća i Zakon o ratnoj šteti koji u članku 20. regulira da će se naknada ratne štete izvršiti putem obveznica, sukladno Zakonu o unutarnjem dugu. Iako ovaj modalitet sâm po sebi ne bi bio problematičan, Ustavni sud podsjeća da je na problem u svezi sa ovakvim zakonskim rješenjem ukazao u svojim prijašnjim odlukama broj AP 288/03 i 464/04. Naime, u navedenim odlukama Ustavni sud je naveo da je «*takvim zakonom, pored toga što je upitno njegovo donošenje u smislu načela iz Europske konvencije, narušeno i načelo proporcionalnosti u odnosu na temeljna prava pojedinaca*» budući da je «*i pored evidentnog javnog interesa države da donese navedeni zakon, zbog ogromnog duga koji je nastao po osnovi materijalne i nematerijalne štete nastale u tijeku ratnih djelovanja, a koji je naveden u članku 18. citiranog zakona*» stavljen pretjeran teret na pojedince. Zbog toga je Ustavni sud zaključio da nije ispunjen uvjet proporcionalnosti između javnog interesa zajednice i osnovnih prava pojedinaca. Ustavni sud je naveo da je osnovni razlog zbog kojeg je Ustavni sud zaključio da postoji pretjeran teret prema pojedincima činjenica da je u članku 21. stavak 1. točka 1. Zakona o unutarnjem dugu bilo propisano da će tražbine koje su utvrđene pravomoćnim sudbenim presudama biti izmirene emitiranjem obveznica sa rokom dospijeca do 50 godina, ističući da se zbog toga «*opravdano postavlja pitanje hoće li itko od građana koji će posjedovati takvu vrstu obveznica doživjeti mogućnost da naplati obveznice i tako učinkovito ostvariti svoja prava. Osim toga, upitnim zakonom je predviđeno da će se obveze izmiriti bez kamate, što, kada se uzme u obzir navedeno razdoblje odgode, svakako znači učinkovito umanjenje iznosa koji će biti isplaćen pojedincima*» (već citirane odluke broj AP 288/03 i AP 464/04).

Proporcionalnost modaliteta predviđenog Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o unutarnjem dugu

64. Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o unutarnjem dugu propisano je da će se način i rokovi verifikacije pojedinačnih tražbina po osnovi materijalne i nematerijalne

štete nastale u razdoblju ratnih djelovanja od 20. svibnja 1992. godine do 19. lipnja 1996. godine regulirati posebnim propisom, a da se zatezne kamate utvrđene pravomoćnim sudbenim presudama koje se obračunavaju u tijeku verifikacije pojedinačnih tražbina po ovoj osnovi obračunavaju do 23. srpnja 2004. godine, odnosno do stupanja na snagu osnovnog zakona, najviše do iznosa svakog utvrđenog pojedinačnog duga. Ovim zakonom je određeno da će se nakon verifikacije, a najkasnije do 30. lipnja 2008. godine, obveze po tome osnovu izmiriti emisijom obveznica Vlade Republike Srpske sa rokom dospjeća do 35 godina, sa godišnjom kamatom od 1,5 posto i isplatom u deset godišnjih rata, počevši devet godina prije krajnjeg nadnevka dospjeća, sa pravom prijevremenog otkupa. Također je određeno da će se iznosi troškova parničnog postupka i troškovi parničnog izvršenja utvrđeni u pravomoćnim sudbenim odlukama isplatiti u cjelokupnom iznosu bez kamata.

65. Ustavni sud konstatira da modaliteti predviđeni u Zakonu o izmjenama i dopunama Zakona o unutarnjem dugu ostaju pri prijašnjem zakonskom rješenju da se tražbine utvrđene pravomoćnim sudbenim odlukama izmire emisijom dugoročnih obveznica s tim što je, za razliku od prethodnog rješenja prema kojem je rok dospjeća bio do 50 godina, sada rok dospjeća do 35 godina. Ustavni sud zapaža, kada su u pitanju novi modaliteti isplate dosuđenih iznosa naknade materijalne i nematerijalne štete putem obveznica, da su nova zakonska rješenja poboljšana u odnosu na prijašnja zakonska rješenja utoliko što su sad predviđeni kraći rok dospjeća obveznica i godišnja kamata na predmetne obveznice, te mogućnost njihovog prijevremenog otkupa. Također, nova zakonska rješenja predviđaju mogućnost da se naplate zakonske zatezne kamate i troškovi postupka prema modalitetu koji apelante ne lišava ove imovine, nego samo uvodi ograničenja koja su prema slobodnoj ocjeni javne vlasti neophodna radi uspostave pravične ravnoteže između općeg javnog interesa i prava pojedinaca. Ustavni sud smatra, u odnosu na određivanje godišnje kamate na dugoročne obveznice, te na omogućavanje da se naplate zakonske zatezne kamate i troškovi postupka dosuđeni pravomoćnim presudama, da je uspostavljena pravična ravnoteža između javnog interesa i interesa pojedinaca.

66. Međutim, Ustavni sud ističe da je mogućnost prijevremenog otkupa dugoročnih obveznica ostala nedefinirana i deklaratorna. Ustavni sud u svojoj Odluci broj AP 619/06 od 26. lipnja 2007. godine je naglasio da se ponovno opravdano postavlja pitanje hoće li itko od građana koji posjeduje takvu vrstu obveznica doživjeti mogućnost da naplati obveznice i na taj način efektivno ostvari svoja prava. Stoga se Ustavni sud poziva na svoje stajalište iz navedene odluke u odnosu na rok dospjeća obveznica od 35 godina i u odnosu na nedefiniranost mogućnosti da se prijevremeno otkupe obveznice, te ostaje pri zaključku da ni ovim zakonom nije uspostavljena «pravična ravnoteža» između zahtjeva

od općeg ili javnog interesa i prava pojedinca, tj. da ovakvo zakonsko rješenje nije proporcionalno legitimnom cilju koji se želi postići kako to zahtijeva članak 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju.

67. Ustavni sud smatra da, iako Zakon o unutarnjem dugu ima legitiman cilj od javnog interesa kada se radi o miješanju u pravo apelanata na imovinu, uporabljena sredstva nisu proporcionalna tome cilju. To znači da načinom isplate ratne štete koju predviđa ovaj zakon zajedno sa izmjenama i dopunama, zbog nerazmjerne duljine dospijeća dugoročnih obveznica u odnosu na ljudski vijek pojedinca-imatelja pravomoćne i izvršne presude, te zbog samo deklaratornog karaktera odredbe kojom se pruža mogućnost prijevremenog otkupa tih obveznica, nije uspostavljena «pravična ravnoteža» između zahtjeva od općeg ili javnog interesa da se očuvaju makroekonomska stabilnost i fiskalna održivost entiteta i zaštiti ustavni poredak Bosne i Hercegovine i zahtjeva da se zaštiti pravo pojedinca na imovinu. Na temelju svega izloženog Ustavni sud smatra da je prekršeno pravo apelanata na imovinu iz članka II/3.(k) Ustava Bosne i Hercegovine, odnosno članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju.

Pravo na pravično suđenje

68. Apelanti smatraju da je neprovedbom rješenja o izvršenju sudbenih presuda povrijeđeno njihovo pravo na pravično suđenje iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 1. Europske konvencije. Apelanti se žale na kršenje prava na pravično suđenje, budući da su onemogućeni *de facto* naplatiti iznose dosuđene pravomoćnim presudama zato što Trezor RS odbija provesti rješenja o izvršenju, pozivajući se prvo na Zakon o odgađanju, a potom na Zakon o unutarnjem dugu.

69. Članak II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine glasi:

«Sve osobe na teritoriju Bosne i Hercegovine uživaju ljudska prava i slobode iz stavka 2. ovog članka, što uključuje:

(...)

(e) Pravo na pravično saslušanje u građanskim i kaznenim stvarima i druga prava u vezi sa kaznenim postupkom.»

70. Članak 6. stavak 1. Europske konvencije u relevantnom dijelu glasi:

«1. Prigodom utvrđivanja građanskih prava i obveza ili utemeljenosti bilo kakve kaznene optužbe protiv njega svatko ima pravo na pravično suđenje i javnu raspravu u razumnom roku pred neovisnim i nepristranim, zakonom ustanovljenim sudom. [...]»

Pravo na pravično suđenje u odnosu na neizvršenje pravomoćnih presuda

71. Ustavni sud je već utvrdio da se radi o imovinskim pravima apelanata, koja su, svakako, «građanska prava i obveze» u smislu članka 6. stavak 1. Europske konvencije. U svezi s navodima apelanata o kršenju prava na pravično suđenje, Ustavni sud podsjeća na vlastitu jurisprudenciju i praksu Europskog suda za ljudska prava prema kojoj članak 6. stavak 1. Europske konvencije osigurava svakome pravo da iznese zahtjev koji se odnosi na njegova građanska prava i obveze pred sud ili tribunal (vidi Ustavni sud, već citirane odluke AP 288/03 i AP 464/04, i Europski sud za ljudska prava, *Hornsby protiv Grčke*, presuda od 19. ožujka 1997. godine, stavak 40). Neodvojiv element članka 6. Europske konvencije je i «pravo na sud» u čiji okvir ulazi i pravo na pristup sudu, tj. pravo da se pokrene postupak pred sudovima u građanskim stvarima (vidi Europski sud za ljudska prava, *Philis protiv Grčke*, presuda od 27. kolovoza 1991. godine, serija A-209, str. 20, stavak 59). Međutim, to pravo bi bilo iluzorno ukoliko domaći pravni sustav država ugovornica dopušta da konačne, izvršne sudbene odluke ostanu neizvršene na štetu jedne od strana. Bilo bi neprihvatljivo da članak 6. Europske konvencije detaljno propisuje proceduralne garancije dane strankama – postupak koji je pravičan, javan i ekspeditivan – bez zaštite provedbe sudbene odluke. Tumačiti članak 6. Europske konvencije kao da se tiče isključivo vođenja postupka vodilo bi, sigurno, u situacije inkompatibilne načelima vladavine prava koje su države ugovornice preuzele kada su ratificirale Konvenciju (vidi Europski sud za ljudska prava, *Burdov protiv Rusije*, presuda od 7. svibnja 2002. godine, aplikacija broj 59498/00, stavak 34).

72. Također, i Ustavni sud i Povjerenstvo su u prijašnjim odlukama ukazali na već izgrađenu praksu institucija utemeljenih sukladno Aneksu 7. Općeg okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini, Doma za ljudska prava (vidi predmet broj CH/96/17, Blentić protiv Republike Srpske, Odluka o prihvatljivosti i meritumu uručena 3. prosinca 1997. godine) i Ombudsmena za ljudska prava za Bosnu i Hercegovinu (vidi predmet broj (B) 746/97, B.D. protiv Federacije Bosne i Hercegovine, Izvješća od 24. ožujka 1999. godine), u kojima je utvrđeno da je prekršen članak 6. Europske konvencije zbog neizvršavanja pravomoćnih sudbenih odluka. Stoga, izvršenje presude koju donese bilo koji sud mora biti promatrano kao integralni dio «suđenja» u smislu članka 6. Europske konvencije (vidi Ustavni sud Bosne i Hercegovine, već citirane odluke AP 288/03 i AP 464/04, kao i već citiranu odluku Povjerenstva CH/01/3615).

73. S druge strane, Ustavni sud, također, naglašava da pravo na pristup sudu nije apsolutno pravo, već da država može to pravo ograničiti. To pravo, prema svojoj naravi, traži da ga država regulira na način koji će ovisiti o «potrebama i resursima zajednice i pojedinaca» (vidi Europski sud za ljudska prava, *Golder protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, presuda od 7. svibnja 1974. godine, serija A-18, točka 38). Ustavni sud naglašava da država, u načelu, ne može donositi zakone kojima će onemogućiti da se izvrše pravomoćne sudbene odluke, jer bi to bilo oprečno načelu vladavine prava iz članka I/2. Ustava Bosne i Hercegovine, a potom i prava na pravično suđenje iz članka 6. stavak 1. Europske konvencije. Međutim, država može to pravo u određenoj mjeri ograničiti (vidi već citiranu odluku Povjerenstva broj CH/01/3615, stavak 237). Prigodom odlučivanja o ograničenjima koja smatra da je potrebno nametnuti država uživa izvjesnu «slobodu procjene». Međutim, tim ograničenjima država ne smije narušiti samu bit prava zaštićenog člankom 6. stavak 1. Europske konvencije. Kako je Europski sud zaključio, «aplikant ne smije biti spriječen da uživa koristi iz uspješno okončanog postupka zbog financijskih problema države» (vidi Europski sud za ljudska prava, *Shiljajev protiv Rusije*, presuda od 6. listopada 2005. godine, aplikacija broj 9647/02, stavak 33, i već citirana presuda *Burdov protiv Rusije*, stavak 35).

74. Također, ova ograničenja moraju imati legitiman cilj i moraju zadovoljiti načelo «proporcionalnosti», tj. mora postojati razuman odnos proporcionalnosti između sredstava koja se koriste i cilja koji se želi postići (vidi Europski sud za ljudska prava, *Ashingdane protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, presuda od 1985. godine, serija A, broj 93, točka 57). Kako je to već rečeno, potrebna ravnoteža, tj. proporcionalnost između javnog interesa zajednice i osnovnih prava pojedinaca neće biti utvrđena ako «dotične osobe moraju snositi prevelik teret» (vidi već citiranu presudu Europskog suda, *Sporrong i Lonnorth protiv Švedske*, toč. 70-73).

Proporcionalnost zakonskog modaliteta iz Zakona o unutarnjem dugu i Zakona o ratnoj šteti

75. Razmatrajući ova ograničenja prava na pristup sudu u svjetlu ranije važećih zakonskih rješenja, Ustavni sud je u Odluci broj AP 774/04 od 20. prosinca 2005. godine zaključio da takvi zakonski modaliteti krše načelo «proporcionalnosti» između javnog interesa zajednice i osnovnih prava pojedinaca, a što je oprečno pravu na pristup sudu koje je sadržano u članku 6. stavak 1. Europske konvencije. Pri tomu Ustavni sud je ukazao da je zakonodavac Republike Srpske, propisujući u Zakonu o unutarnjem dugu da se kamate dosuđene pravomoćnim presudama otpisuju u cijelosti, a u Zakonu o ratnoj šteti i da će

se po pravomoćnim odlukama priznati samo glavnica i troškovi postupka, mimo svojih ovlasti promijenio pravomoćne sudbene odluke donesene prije stupanja na snagu ovih zakona. Ustavni sud je smatrao da je ovo neprihvatljivo miješanje zakonodavne vlasti u sudbenu vlast, čime je bilo narušeno načelo podjele vlasti, ali i prekršeno pravo na «neovisan sud», koje je neodvojiv element prava na pravično suđenje iz članka 6. stavak 1. Europske konvencije. Osim toga, ovakvim rješenjem bilo je prekršeno načelo vladavine prava i načelo *res iudicata* prema kojem je konačna presuda koju donese nadležni sud o meritumu predmeta konačna u odnosu na prava stranaka u postupku. Ovo načelo predstavlja apsolutnu zabranu kasnijih postupaka koji se tiču iste tražbine ili zakonodavnog miješanja i izmjene pravomoćnih presuda. Na ovaj način bilo je prekršeno i načelo vladavine prava iz članka I/2. Ustava Bosne i Hercegovine, jer je Republika Srpska na ovaj način izbjegavala posljedice koje proizlaze iz pravomoćnih sudbenih odluka, koristeći zakonodavne ovlasti koje ima, a na štetu apelanata, zbog čega je bilo utvrđeno kršenje prava na pravično suđenje iz članka 6. stavak 1. Europske konvencije.

76. Međutim, Ustavni sud je u navedenoj odluci, pozivajući se na vlastitu jurisprudenciju, istaknuo da se ovim zaključkom ne umanjuje pravo Republike Srpske da pronađe odgovarajući *modus operandi* izvršenja pravomoćnih sudbenih odluka, vodeći, naravno, računa o zahtjevu «proporcionalnosti». Ukazano je na to da je pronalaženje odgovarajućeg modaliteta kojim apelanti ne bi u cijelosti bili lišeni stečenog prava koje je priznato pravomoćnim sudbenim odlukama prvenstveno zadaća zakonodavca koji je u boljoj poziciji da odluči, obzirom na okolnosti i na slobodu procjene koju uživa, na koji način će riješiti ovo pitanje. Pri tomu je u Odluci broj AP 774/04 od 20. prosinca 2005. godine navedeno da »Ustavni sud ne ulazi u to hoće li zakonodavac odrediti rok do kojeg može teći ova zatezna kamata ili naći neki drugi modalitet, ali ukazuje da je prigodom donošenja bilo kakvog rješenja ovog pitanja neophodno da zakonodavac vodi računa o ustavnom načelu vladavine prava, podjele vlasti i o načelima iz članka 6. stavak 1. Europske konvencije, na temelju kojih zakonodavac nije ovlašten u cijelosti ukinuti pravo dosuđeno pravomoćnom presudom».

Proporcionalnost modaliteta predviđenog Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o unutarnjem dugu

77. Zakonodavac Republike Srpske, s ciljem implementacije odluka Povjerenstva broj CH/01/3615 od 9. studenog 2005. godine i Ustavnog suda broj 774/05 od 20. prosinca 2005. godine, a u okviru slobodnog polja procjene, propisao je nove zakonske modalitete isplate «ratne štete» u Zakonu o izmjenama i dopunama Zakona o unutarnjem dugu,

uključujući i obveze iz pravomoćnih sudbenih odluka donesenih po osnovi tražbine naknade «ratne štete». U novom zakonskom rješenju zakonodavac je ostao pri rješenju da se glavnica dosuđenih tražbina isplati emisijom dugoročnih obveznica s tim da je, kako je već rečeno, rok dospelosti smanjen sa 50 na 35 godina i s ciljem zaštite vrijednosti obveznica propisana je godišnja kamata u iznosu od 1,5 posto. Osim navedenog, za razliku od prijašnjih zakonskih rješenja, kojim su apelanti bili u cijelosti lišeni stečenog prava na zakonske zatezne kamate i troškove postupka, koje je priznato pravomoćnim sudbenim odlukama, izmjenama i dopunama Zakona o unutarnjem dugu priznato je pravo na isplatu dosuđenih zakonskih zateznih kamata i određen je rok do kojeg zakonska zatezna kamata priznata pravomoćnim sudbenim odlukama može teći, a također je određena i maksimalna visina tih kamata u iznosu do visine glavnice duga. Novim zakonskim rješenjem se troškovi parničnog i izvršnog postupka priznaju i isplaćuju u cijelosti, prema redu dospjeća verificiranih tražbina, ali bez zakonskih zateznih kamata. U odnosu na zakonske zatezne kamate i troškove postupka, Ustavni sud je već zaključio da su novim zakonskim rješenjima ta prava, koja su priznata pravomoćnim presudama, ograničena u neophodnoj mjeri, s ciljem zaštite legitimnog javnog interesa, čime je u tom dijelu uspostavljena pravična ravnoteža između općeg interesa i interesa pojedinaca-apeanata. Međutim, prigodom ocjene proporcionalnosti miješanja javne vlasti u pravo apeanata na naplatu materijalne i nematerijalne štete dosuđene pravomoćnim sudbenim presudama, Ustavni sud se poziva na svoje stajalište iz Odluke Ustavnog suda broj *AP 619/06* od 26. lipnja 2007. godine i zaključuje da rok dospjeća obveznica od 35 godina i samo deklaratorna mogućnost prijevremenog otkupa tih obveznica stavljaju pretjeran teret na apelante i predstavljaju nerazmjerno ograničenje prava apeanata priznatih pravomoćnim sudbenim presudama u odnosu na već utvrđen legitiman javni interes očuvanja makroekonomske stabilnosti i fiskalne održivosti entiteta i zaštite ustavnog poretka Bosne i Hercegovine.

78. Iz navedenog slijedi da se primjenom odredaba Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o unutarnjem dugu onemogućava izvršenje pravomoćnih sudbenih odluka na način i u opsegu utvrđenim pravomoćnim sudbenim odlukama. Ustavni sud smatra da se to čini mjerama koje krše načelo «proporcionalnosti» između javnog interesa zajednice i temeljnih prava pojedinaca, a što je oprečno pravu na pristup sudu koje je sadržano u članku 6. stavak 1. Europske konvencije.

Zahtjev za kompenzaciju

79. Uzimajući u obzir vrlo složenu ekonomsku situaciju i zaključke Ustavnog suda u ovoj odluci, Ustavni sud smatra da je ovakva odluka dovoljna satisfakcija apelantima

za kršenje prava na imovinu i na pravično suđenje. Ustavni sud, također, smatra da bi dosuđivanje kompenzacije kako to apelanti traže u predmetima broj AP 2264/06, AP 2410/06, 2423/06, AP 2543/06, AP 2641/06, AP 3055/06, AP 3076/06 i AP 3309/06 predstavljalo dodatni teret koji bi doprinio daljem usložnjavanju situacije i koji bi otežao pronalaženje odgovarajućih rješenja u smislu zaključaka Ustavnog suda. Stoga, Ustavni sud odbija zahtjev apelanata za kompenzaciju.

VIII. Zaključak

80. Ustavni sud zaključuje da postoji kršenje prava na imovinu iz članka II/3.(k) Ustava Bosne i Hercegovine, odnosno članka 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju, kada zakon kojim se miješa u pravo na imovinu ima legitiman cilj od javnog interesa, ali uporabljena sredstva nisu proporcionalna tome cilju, odnosno kada zakonom nije uspostavljena «pravična ravnoteža» između zahtjeva od općeg ili javnog interesa i zahtjeva da se zaštititi pravo pojedinca na imovinu.

81. Ustavni sud, također, zaključuje da postoji povreda prava na pristup sudu kao elementa prava na pravično suđenje iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine, odnosno članka 6. Evropske konvencije, ako je zakonom ili kojim drugim aktom vlasti onemogućeno da se izvrše pravomoćne sudbene presude, ako takav zakon ili drugi akt stavlja «pretjeran teret na pojedince», čime ne zadovoljava uvjet proporcionalnosti između javnog interesa zajednice i osnovnih prava pojedinaca.

82. Na temelju članka 61. st. 1. i 2. Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je odlučio kao u dispozitivu ove odluke.

83. Prema članku VI/4. Ustava Bosne i Hercegovine, odluke Ustavnog suda su konačne i obvezujuće.

Predsjednica
Ustavnog suda Bosne i Hercegovine
Hatidža Hadžiosmanović

Предмет број АП 1360/06

**ОДЛУКА О
ДОПУСТИВОСТИ И
МЕРИТУМУ**

Апелација Ранка Кривошије под-
несена због неизвршења Рјешења
о извршењу Основног суда у
Вишеграду број I-81/99 од 16.
августа 1999. године

Одлука од 13. децембра 2007. године

Уставни суд Босне и Херцеговине у Вијећу од пет судија у предмету број **АП 1360/06**, рјешавајући апелацију **Ранка Кривошије**, на основу члана VI/3б) Устава Босне и Херцеговине, члана 59 став 2 алинеја 2, члана 61 ст. 1 и 2 Правила Уставног суда Босне и Херцеговине («Службени гласник Босне и Херцеговине» број 60/05), у саставу:

Хатица Хациосмановић, предсједница

Миодраг Симовић, потпредсједник

Валерија Галић, потпредсједница

Мато Тадић, судија

Крстан Симић, судија

на сједници одржаној 13. децембра 2007. године донио је

ОДЛУКУ О ДОПУСТИВОСТИ И МЕРИТУМУ

Усваја се апелација Ранка Кривошије.

Утврђује се повреда члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода.

Налаже се Окружном суду у Источном Сарајеву да по хитном поступку донесе мериторну одлуку о апелантовој жалби изјављеној против Рјешења Основног суда у Вишеграду број I-846/05 од 12. децембра 2006. године, у складу са чланом II/3е) Устава Босне и Херцеговине и чланом 6 став 1 Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода.

Налаже се Окружном суду у Источном Сарајеву да у року од три мјесеца од дана достављања ове одлуке обавијести Уставни суд Босне и Херцеговине о предузетим мјерама с циљем извршења ове

одлуке, у складу са чланом 74 став 5 Правила Уставног суда Босне и Херцеговине.

Налаже се Влади Републике Српске, у складу са чланом 76_став 2 Правила Уставног суда Босне и Херцеговине, да апеланту Ранку Кривошији, у року од три мјесеца од дана достављања ове одлуке, исплати 1.200,00 КМ на име нематеријалне штете због дужине трајања извршног поступка.

Одлуку објавити у «Службеном гласнику Босне и Херцеговине», «Службеним новинама Федерације Босне и Херцеговине», «Службеном гласнику Републике Српске» и «Службеном гласнику Дистрикта Брчко Босне и Херцеговине».

Образложење

I. Увод

1. Ранко Кривошија (у даљњем тексту: апелант) из Вишеграда поднио је 5. маја 2006. године апелацију Уставном суду Босне и Херцеговине (у даљњем тексту: Уставни суд) због неизвршења Рјешења о извршењу Основног суда у Вишеграду (у даљњем тексту: Основни суд) број I-81/99 од 16. августа 1999. године.

II. Поступак пред Уставним судом

2. На основу члана 22 ст. 1 и 2 Правила Уставног суда од Основног суда је 2. јула 2007. године затражено да достави одговор на апелацију и спис предмета тог суда број I-94/03 на увид. Уставни суд је од Окружног суда у Источном Сарајеву (у даљњем тексту: Окружни суд) 2. јула 2007. године затражио одговор на апелацију.

3. Основни суд је доставио одговор на апелацију 23. јула 2007. године и тражени спис на увид, а Окружни суд је доставио одговоре на апелацију 26. јула и 8. августа 2007. године.

4. На основу члана 26 став 2 Правила Уставног суда, одговори Окружног и Основног суда достављени су апеланту 9. новембра 2007. године.

5. Апелант је 12. јуна и 28. децембра 2006. године, те 23. фебруара, 3. августа и 3. октобра 2007. године допунио апелацију.

III. Чињенично стање

6. Чињенице предмета које произилазе из апелантових навода и докумената предочених Уставном суду могу да се сумирају на следећи начин:

7. Рјешењем Основног суда број П-116/97 од 19. фебруара 1998. године, које је потврђено Рјешењем Окружног суда у Источном Сарајеву (у даљњем тексту: Окружни суд) број Гж-65/98 од 6. јула 1999. године, утврђено је да је Славко Јовичић (у даљњем тексту: тужени) сметао апеланта у посљедњем фактичком посједу права коришћења пословног простора – гараже, у улици Ужичког корпуса бб у Вишеграду, гдје је апелант обављао занатску аутомеханичарску дјелатност, тако што је 9. децембра 1997. године неовлашћено обио гаражу и изнио апелантове ствари, алат и дијелове, а затим промијенио браву и закључао гаражу, те на тај начин онемогућио апеланта да уђе у гаражу и да је користи ради обављања приватне дјелатности. Предметним рјешењем је наложено туженом да у року од 8 дана успостави пређашње стање посједа, тако што ће апеланту вратити описану гаражу са свим стварима, те му накнадити трошкове поступка у износу од 600,00 динара.

Извршни поступак

8. Апелант је 28. јула 1999. године Основном суду поднио предлог за извршење Рјешења тог суда број П-116/97 након чега је исти суд донио Рјешење о извршењу број I-81/99 од 16. августа 1999. године којим је дозвољено предложено извршење.

9. Тужени је 18. августа 1999. године против рјешења о извршењу поднио приговор у ком је истакао да су се промијениле околности и да се спорна гаража сада налази на његовом земљишту, јер ју је он замијенио са бившим сопствеником, те је у прилогу доставио и посједовни лист број 1317 к.о. Вишеград II.

10. Основни суд је 23. септембра 1999. године у предмету I-81/99 заказао рочиште за 28. септембар 1999. године ком су приступиле позване странке, али је рочиште одложено за 8. октобар 1999. године ради прибављања информације од Катастра у Вишеграду на чијој парцели је направљена спорна гаража. На том рочишту Основни суд је донио Рјешење број I-81/99 којим је дјелимично усвојен приговор туженог, па је рјешење о извршењу од 16. августа 1999. године у дијелу који се односи на

успостављање пређашњег стања посједа на гаражи стављено ван снаге, те су у том дијелу укинуте све спроведене радње. Остали дио рјешења о извршењу је остао на снази, а тужени је обавезан да апеланту намира трошкове извршења у износу од 50 КМ. У образложењу предметног рјешења суд је навео да је увидом у Уговор о замјени непокретности од 11. маја 1997. године, те у анекс Уговора о замјени непокретности од 27. августа 1999. године утврдио да је тужени постао сопственик непокретности, па и гараже која је предмет извршења, јер је она направљена на парцели коју је тужени замијенио са Зејфом Џаферовић, бившом сопственицом, а увидом у посједовни лист констатовано је да је тужени постао сопственик наведене непокретности. Сходно наведеном, суд је закључио да је захтјев за успостављање пређашњег стања посједа на гаражи неоснован, јер је сопственичко право јаче од права посједа.

11. Окружни суд, одлучујући о апелантовој жалби против Рјешења Основног суда од 8. октобра 1999. године, донио је Рјешење број Гж-224/99 од 30. маја 2001. године којим је жалба уважена, првостепено рјешење укинута и предмет враћен првостепеном суду на поновни поступак. Образлажући рјешење, тај суд је истакао да је првостепени суд починио битну повреду из члана 354 став 2 тачка 13 ЗПП, јер су разлози првостепеног суда противрјечни са доказима у спису и нејасни. Предметни спис је 10. јула 2001. године достављен Основном суду на надлежно поступање.

12. Основни суд је заказао рочиште за 21. август 2001. године у предмету који је заведен под пословни број I-51/01. На том рочишту суд, одлучујући о приговору туженог, донио је Рјешење број I-51/01 којим је дјелимично усвојен приговор, те је Рјешење о извршењу број I-81/99 од 16. августа 1999. године у дијелу који се односи на успостављање пређашњег стања посједа стављено ван снаге и у том дијелу укинуте су све спроведене радње. Остали дио рјешења о извршењу од 16. августа 1999. године је остао на снази. Тужени је обавезан да апеланту накнади трошкове поступка у износу од 50 КМ.

13. Апелант је 22. августа 2001. године у предмету број I-51/01 поднио захтјев за изузимање председника Судског вијећа Р.Р. Рјешењем Основног суда од 24. августа 2001. године одбачен је овај апелантов захтјев као неблаговремен, у складу са одредбама члана 71 став 6 ЗПП.

14. Апелант је Окружном суду изјавио жалбу против Рјешења Основног суда број I-51/01 од 21. августа 2001. године ради битне повреде одредби парничког

поступка, погрешно и непотпуно утврђеног чињеничног стања и погрешне примјене материјалног права.

15. Тужени је 15. октобра 2001. године одговорио на апелантову жалбу у којој је истакао, као и раније, да је постао *«сопственик предметне гараже коју је, као и осталу имовину, добио замјеном са Џаферовићем па је сада неправично и економски неоправдано успостављање пређашњег стања, а то више није ни могуће јер ју је преуредио и реконструисао у друге намјене»*.

16. Окружни суд, одлучујући о апелантовој жалби против Рјешења Основног суда од 21. августа 2001. године, донио је Рјешење број Гж-374/01 од 4. децембра 2001. године којим је жалба уважена, првостепено рјешење укинута и предмет поново враћен првостепеном суду на поновни поступак. У образложењу предметног рјешења суд је навео да, ако тужени (дужник) у приговору на рјешење о извршењу изнесе своје противпотраживање према апеланту (повјериоцу), позивајући се на члан 50 став 1 тачка 8. Закона о извршном поступку, о њему би могао мериторно да одлучи извршни суд само ако га апелант не оспори или ако о њему постоји правоснажна одлука. У супротном, ако је ово противпотраживање настало послје извршности одлуке и послје закључења главне расправе пред првостепеним судом, суд би морао да упути туженог да покрене парницу како би то своје потраживање остварио. Сходно наведеном, Окружни суд је закључио да се у конкретном случају не ради о престанку потраживања на основу чињеница које су наступиле послје извршности одлуке.

17. Предметни спис је 12. децембра 2001. године достављен првостепеном суду ради надлежног поступања, па је заказано рочиште за 4. јануар 2002. године у предмету који је добио пословни број I-160/01. На том рочишту Основни суд је донио Рјешење број I-160/01 којим је приговор туженог поднесен против Рјешења о извршењу број I-81/99 од 16. августа 1999. године одбијен као неоснован са образложењем да је тужени (дужник) до посједа дошао на незаконит начин, а закон штити посјед од незаконитог одузимања. Против тог рјешења тужени је изјавио жалбу.

18. Окружни суд је Рјешењем број Гж-63/02 од 4. марта 2002. године жалбу уважио, првостепено рјешење укинуо и предмет вратио првостепеном суду на поновни поступак.

19. Предметни спис, заведен под пословним бројем I-35/02, 18. марта 2002. године достављен је Основном суду на надлежно поступање, а ново рочиште је одржано

3. априла 2002. године и одложено за 18. април 2002. године. На том рочишту донесено је Рјешење број I-35/02 којим је приговор туженог поднесен против Рјешења о извршењу број I-81/99 од 16. августа 1999. године одбијен као неоснован. Суд је на основу спроведених доказа утврдио да тужени није уписан у јавну књигу као сопственик предметне непокретности (гараже), у складу са одредбама члана 33 Закона о основним својинскоправним односима. На основу наведеног суд је закључио да тужени није земљишнокњижни сопственик спорне гараже, али је ванкњижни сопственик јер је по основу правног посла, и то Уговора о замјени непокретности закљученог 11. јуна 1997. године, добио предметну гаражу и постао њен ванкњижни сопственик и то прије учињеног сметања посједа. Такође, суд је, примјењујући одредбе Закона о основним својинскоправним односима, закључио да апелантово потраживање није престало.

20. Тужени је Окружном суду изјавио жалбу против Рјешења Основног суда од 18. априла 2002. године због битне повреде одредби поступка, погрешно и непотпуно утврђеног чињеничног стања и погрешне примјене материјалног права.

21. Апелант је 28. маја 2002. године доставио суду одговор на жалбу туженог.

22. Окружни суд, одлучујући о жалби туженог, донио је Рјешење број Гж-232/02 од 4. новембра 2002. године којим је жалба уважена, првостепено рјешење укинута и предмет враћен првостепеном суду на поновни поступак. Суд је у образложењу предметног рјешења навео да је анекс Уговора о замјени непокретности сачињен 27. августа 1999. године, дакле, послје извршности судске одлуке, те је, према томе, првостепени суд требало да оцијени наводе из овог уговора, тј. да ли се ради о означеним парцелама и бројевима и сл. које тужени није могао да износи у поступку када је донесена извршна исправа, већ само након извршности одлуке, као и оцијени да ли је гаража била уписана у катастарским књигама, те да ли их због тога тужени није могао да износи у вријеме доношења извршне исправе када би се примијенио члан 50 став 1 тачка 8 ЗИП-а.

23. На рочишту од 9. децембра 2002. године, ком су приступили пуномоћници апеланта и туженог, Основни суд је донио Закључак број I-273/02 којим је поново отворено рочиште у овој правној ствари с циљем допуњавања поступка. Ново рочиште је заказано за 18. децембар 2002. године на ком је суд донио Рјешење број I-273/02 којим је приговор туженог, поднесен против Рјешења о извршењу тог суда број I-81/99 од 16. августа 1999. године, одбијен као неоснован. Суд је

у образложењу предметног рјешења навео да је у моменту закључења Уговора о замјени непокретности посједник гараже био апелант, а тужени је одузео предметну гаражу апеланту на незаконит начин, насилним путем. Суд је истакао да је сваки посјед заштићен од одузимања ствари супротно вољи досадашњег посједника. Такође, суд је истакао да фактичко стање, и када није засновано на праву, мора да се штити од насиља, па макар оно долазило и од лица које има право својине, јер се право својине реализује путем суда уз помоћ државе.

24. Тужени је 3. јануара 2003. године Окружном суду изјавио жалбу против Рјешења Основног суда од 18. децембра 2002. године због битне повреде одредби поступка, погрешно и непотпуно утврђеног чињеничног стања и погрешне примјене материјалног права.

25. Апелант је 28. јануара 2003. године доставио суду одговор на жалбу туженог.

26. Окружни суд, одлучујући о жалби туженог, донио је Рјешење број Гж-109/03 од 3. марта 2003. године којим је жалба уважена, првостепено рјешење укинута и предмет враћен Основном суду на поновни поступак. У образложењу предметног рјешења суд је навео да је тужени приговор против рјешења о извршењу поднио због разлога предвиђених одредбом члана 50 став 1 тачка 8 ЗИП-а, а апелант је исти приговор оспорио, па је првостепени суд требало да упути туженог да покрене парницу ради проглашења да је извршење недозвољено. С обзиром на то да је првостепени суд поступио супротно наведеној одредби ЗИП-а, учинио је битну повреду одредби парничког поступка.

27. Предметни спис је 18. марта 2003. године достављен првостепеном суду на надлежно поступање.

28. Основни суд је 21. марта 2003. године заказао рочиште за 2. април 2003. године. Том рочишту приступили су пуномоћници апеланта и туженог, а суд је након одржаног рочишта донио Рјешење број I-94/03 којим је тужени упућен да у року од 15 дана покрене парницу ради проглашења да је извршење одређено Рјешењем број I-81/99 од 16. августа 1999. године недозвољено у дијелу на који је приговор уложен.

29. Дневном наредбом од 8. априла 2003. године Основни суд је заказао рочиште за 22. април 2003. године. На том рочишту, ком су приступили пуномоћници

апеланта и туженог, предсједник Вијећа суда је предочио странкама да је предметно рочиште одређено ради договора о времену и начину преузимања осталих ствари или извршења рјешења у дијелу на који приговор није изјављен. Након одржаног рочишта суд је донио рјешење којим је наложио странкама да се изјасне о томе да ли су сагласне са предлогом лица за вјештачење.

30. Апелант је дописом од 29. априла 2003. године предложио да се примопредаја изврши без вјештака.

31. На рочишту од 2. јула 2003. године Основни суд је донио Рјешење број I-94/03 којим је утврђено да је судска Одлука број П-116/97 од 19. фебруара 1998. године неизвршава у дијелу у ком се каже да је тужени дужан да врати ствари из гараже, па је Рјешење о извршењу број I-81/99 од 16. августа 1999. године и у том дијелу неизвршиво и непрободљиво, те је стављено ван снаге у дијелу у ком се тражи принудно извршење на свим стварима и опреми и у том дијелу је предлог за извршење одбијен. Суд је у образложењу предметног рјешења навео да није овлашћен да утврђује које су то ствари које треба да се предају, јер извршни судија ради по извршној одлуци а извршна исправа број П-116/97 од 19. фебруара 1998. године није прикладна за извршење, и то управо у дијелу који се односи на враћање ствари и опреме, јер не садржи јасно које ствари и коју опрему треба предати, а у складу са одредбом члана 20 ЗИП-а.

32. Апелант је 10. јула 2003. године Окружном суду изјавио жалбу против Рјешења Основног суда од 2. јула 2003. године због битне повреде одредби парничког поступка, погрешно и непотпуно утврђеног чињеничног стања и погрешне примјене материјалног права.

33. Окружни суд, одлучујући о апелантовој жалби, донио је Рјешење број Гж-513/03 од 16. фебруара 2004. године којим је жалба уважена, Рјешење Основног суда од 2. јула 2003. године укинута и предмет враћен првостепеном суду на поновни поступак. Суд је у образложењу предметног рјешења навео да је првостепени суд, спроводећи извршење на покретним стварима, у смислу одредбе чл. 73 и 74 ЗИП-а, поднеском од 26. маја 2003. године обавијестио странке о попису покретних ствари и предмету пописа. Такође, Окружни суд наводи да је 6. јуна 2003. године сачињен записник о извршеном попису ком је присуствовао тужени као извршеник, апелант као тражилац извршења и службено лице суда, у ком су наведене све покретне ствари које су предмет извршења.

34. Предметни спис је 25. фебруара 2004. године достављен Основном суду на надлежно поступање који је 8. јуна 2004. године донио Закључак број I-17/04 којим је примопредаја ствари заказана за 21. јуни 2004. године.

35. Основни суд је донио Рјешење број I-17/04 од 23. јуна 2004. године којим се поступак извршења у погледу предаје покретних ствари из гараже сматра довршеним, у складу са одредбом члана 64 ЗИП-а. Образлажући рјешење, суд је навео да је апелант одбио да преузме ствари које су пописане у записнику од 6. јуна 2003. године, а што је констатовало службено лице суда 21. јуна 2004. године.

36. Апелант је 5. јула 2004. године Окружном суду изјавио жалбу против Рјешења Основног суда од 23. јуна 2004. године због повреде одредби поступка, погрешно утврђеног чињеничног стања и погрешне примјене материјалног права. Тужени је, такође, 7. јула 2004. године Окружном суду изјавио жалбу против истог рјешења због повреде одредби извршног поступка.

37. Окружни суд, одлучујући о жалбама, донио је Рјешење број Гж-399/04 од 7. децембра 2005. године којим су жалбе уважене, Рјешење Основног суда од 23. јуна 2004. године укинута и предмет враћен првостепеном суду на поновни поступак. Суд је у образложењу предметног рјешења навео да је првостепени суд неправилно примијенио одредбу члана 64 ЗИП-а, а требало је да поступи сходно одредби члана 197 ЗИП-а којим је регулисан начин извршења ради предаје одређених ствари које се налазе код извршеника или трећег лица.

38. Предметни спис је 28. децембра 2005. године достављен Основном суду на надлежно поступање који је Закључком број I-846/05 од 31. јануара 2006. године одредио да се спроведе извршење на покретним стварима које се налазе код туженог (извршеника), сходно записнику службеног лица суда од 6. јуна 2003. године, предајом ствари апеланту за 14. фебруар 2006. године.

39. Основни суд, одлучујући о апелантовом предлогу за наставак извршења, донио је Закључак број I-846/05 од 27. фебруара 2006. године којим је одређено да се наставља извршење дозвољено Рјешењем о извршењу број I-81/99 од 16. августа 1999. године у дијелу који се односи на предају у посјед гараже и враћање пријашње браве, тј. довођење гараже у пређашње стање. Ставом II диспозитива предметног закључка тужени је позван «да у року од 8 дана од дана пријема закључка преда у посјед гаражу са свим стварима које су предмет извршења апеланту [...]».

40. Тужени је 6. марта 2006. године Окружном суду изјавио жалбу против Закључка Основног суда број I-846/05 од 27. фебруара 2006. године. Апелант је 21. марта 2006. године дао свој одговор на жалбу.

41. Основни суд, одлучујући о жалби туженог, донио је Рјешење број I-846/05 од 24. марта 2006. године, којим је жалба на основу члана 12 став 6 ЗИП-а одбачена као недозвољена, против ког је тужени поново изјавио жалбу Окружном суду због повреде одредби ЗИП-а, захтијевајући да суд хитно оконча предмет број I-81/99 од 16. августа 1999. године.

42. Апелант је 2. јуна 2006. године затражио да Основни суд хитно оконча предметни поступак извршења.

43. Окружни суд, одлучујући о жалби туженог, донио је Рјешење број 014-0-ГЖ-06-000 250 од 24. октобра 2006. године којим је жалбу одбио као неосновану и потврдио првостепено рјешење. Предметни спис је 10. новембра 2006. године достављен првостепеном суду на даљњи поступак.

44. Апелант је 6. новембра 2006. године поднио ургенцију Основном суду са захтјевом да га суд у што краћем року уведе у посјед предметне гараже, те да му се врате све покретне ствари које су предмет извршења. Основни суд је 15. новембра 2006. године заказао рочиште за 24. новембар 2006. године на ком је донио закључак којим је одређено рочиште на мјесту догађаја за 6. децембар 2006. године у вези са предајом у посјед апеланту гараже и покретних ствари према записнику од 6. јуна 2003. године, а ради спровођења Рјешења о извршењу број I-81/99 од 16. августа 2006. године.

45. На рочишту које је спроведено на мјесту догађаја 6. децембра 2006. године службено лице суда је констатовало да је предмет извршења у овој правној ствари увођење у посјед гараже, величине 25 м², са свим покретним стварима које су се у њој налазиле. Међутим, службено лице суда није могло да преда непокретну ствар апеланту у посјед, јер димензије предметне гараже нису 25 м², него 44 м², у њој се налази радио-сервис, а ствари које су предмет предаје нису биле у гаражи због чега није могло да се спроведе извршење.

46. Основни суд је, затим, донио Рјешење број I-846/05 од 12. децембра 2006. године којим је обустављено извршење у вези са предајом у посјед гараже и враћањем

пријашње браве, у складу са чланом 63 став 3 ЗИП-а. Ставом II диспозитива наведеног рјешења је одређено да је извршење у вези са предајом покретних ствари из службене забиљешке од 6. јуна 2003. године довршено с обзиром на то да је апелант одбио да их прими.

47. Основни суд је дописом број I-846/05 од 12. децембра 2006. године обавијестио апеланта да је, сходно одредбама члана 198 ЗИП-а, потребно да поднесе предлог суду ради процјене вриједности ауто-дизалице која се налази код трећег лица. Апелант је 18. децембра 2006. године поднио предлог суду за процјену и намирење ауто-дизалице од туженог.

48. Апелант је 26. децембра 2006. године Основном суду изјавио жалбу против Рјешења тог суда број I-846/05 од 12. децембра 2006. године на коју је тужени 28. децембра 2006. године доставио свој одговор.

49. Основни суд је 3. јануара 2007. године заказао припремно рочиште у предмету I-846/05 за 25. јануар 2007. године, а с обзиром на то да позиви грешком нису послани странкама, ново рочиште је заказано за 8. фебруар 2007. године.

50. Рочишту одржаном 8. фебруара 2007. године приступили су апелантов пуномоћник и тужени лично. Након одржаног рочишта суд је донио закључак којим је одређено да се цио спис достави Окружном суду како би донио одлуку о апелантовој жалби на Рјешење Основног суда број И -846/05 од 12. децембра 2006. године.

51. Дописом број I-846/05 од 17. јула 2007. године Основни суд је обавијестио Уставни суд да Окружни суд није донио одлуку о апелантовој жалби на Рјешење Основног суда од 12. децембра 2006. године.

Поступак по тужби трећег лица

52. Треће лице Ацо Димитревски из Вишеграда, ког заступа Војислав Драшковић, адвокат из Бијељине, 27. октобра 2004. године поднио је приговор против Рјешења Основног суда број I-81/99 од 16. августа 1999. године у дијелу у ком је одређена предаја у посјед гараже апеланту, а у ком тражи да суд донесе рјешење којим ће прогласити недозвољеним извршење у овом дијелу. У приговору истиче да је он посједник спорне гараже по основу Уговора о закупу од 25. августа 2002. године, који је закључио са сопствеником и посједником, односно туженим. Предметним приговором, такође, истиче да су испуњени услови предвиђени чланом 51 став 1

ЗИП-а који спречава извршење према трећем лицу у обиму којим су права трећег лица захваћена извршењем.

53. Апелант је 6. фебруара 2006. године Основном суду поднио одговор на приговор трећег лица.

54. Основни суд, одлучујући о приговору трећег лица на Рјешење број I-81/99 од 16. августа 1999. године, донио је Закључак број I-846/05 од 10. фебруара 2006. године којим је треће лице упућено да своја права остварује у парници. У ставу II диспозитива предметног закључка је, такође, наведено да закључак не спречава спровођење извршења, нити остварење апелантовог потраживања.

Поступак по тужби туженог

55. Основни суд, рјешавајући у парници тужиоца Славка Јовичића против апеланта ради проглашења правоснажног рјешења о извршењу недозвољеним, донио је Пресуду број П-91/03 од 26. децембра 2003. године којом је тужиочев тужбени захтјев одбијен у цијелости. Суд је у образложењу предметне пресуде навео да је тужени у својству тужиоца Рјешењем суда број I-94/03 од 2. априла 2003. године упућен да у року од 15 дана покрене парницу ради проглашења да је предметно извршење недозвољено у дијелу на који је приговор изјављен, односно у дијелу којим се тражи успостављање пређашњег стања посједа на гаражи. Суд је, такође, навео да тужилац није издејствовао упис права својине на парцели к.ч. број 317/26 на којој се налази гаража, односно још није постао сопственик, а у складу са чланом 33 Закона о основним својинскоправним односима.

56. Одлучујући о жалби тужиоца Славка Јовичића, Окружни суд је донио Пресуду број ГЖ-99/04 од 8. септембра 2004. године којом је одбио његову жалбу и потврдио пресуду Основног суда.

57. Сходно стању списа, произилази да је тужени Славко Јовичић изјавио ревизију против Пресуде Окружног суда од 8. септембра 2004. године и да је Врховни суд Републике Српске (у даљњем тексту: Врховни суд) Рјешењем број Рев-422/04 од 22. новембра 2006. године ревизију уважио, укинуо пресуду Окружног суда и предмет вратио на поновно суђење. Поступајући по упутству Врховног суда, Окружни суд је донио Рјешење број 014-0-ГЖ-06-000 686 од 7. фебруара 2007. године којим је укинуо првостепену Пресуду број П-91/03 од 26. децембра 2003. године и предмет вратио првостепеном суду на поновни поступак.

58. У поновљеном поступку Основни суд је донио Пресуду број 091-0-П-07-000 013 од 29. јуна 2007. године којом је усвојио тужбени захтјев Славка Јовичића као тужиоца и утврдио да је извршење одређено Рјешењем Основног суда број I-81/99 од 16. августа 1999. године недозвољено у дијелу у ком се тражи успостављање пређашњег стања посједа предајом гараже апеланту као туженом. Ставом II диспозитива предметне пресуде апелант је обавезан да тужиоцу у овој правној ствари на име накнаде за трошкове поступка плати износ од 4.990 КМ у року од 30 дана од дана доношења пресуде. Ставом III диспозитива предметне пресуде одбијен је захтјев Славка Јовичића, као тужиоца, за накнаду трошкова преко износа од 4.990 КМ до траженог износа од 5.470 КМ.

59. Окружни суд, одлучујући о жалбама странака поднесеним против Пресуде Основног суда од 29. јуна 2007. године, донио је Пресуду број 014-0-ГЖ-07-000 480 од 19. септембра 2007. године којом су жалбе одбијене као неосноване и првостепена пресуда потврђена.

60. Апелант је против наведене другостепене пресуде Окружног суда у Источном Сарајеву изјавио ревизију Врховном суду Републике Српске 25. октобра 2007. године. До доношења ове одлуке Врховни суд није донио одлуку о ревизији.

IV. Апелација

а) Наводи из апелације

61. Апелант се позива на повреду права на правично суђење из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода (у даљњем тексту: Европска конвенција) и повреду права на имовину из члана II/3к) Устава Босне и Херцеговине и члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију.

62. Апелант сматра да му редовни судови нису обезбиједили суђење у разумном року у поступку извршења, дакле, предаје у посјед непокретности и покретних ствари, те да је, због дужине трајања тог поступка, «увучен» у још два судска поступка за које се позива да измири трошкове. Повреду права на правично суђење апелант види у томе што правоснажна судска пресуда није извршена, што је Окружни суд у више наврата укидао првостепена рјешења и враћао на поновни поступак због чега је цио поступак трајао веома дуго, тачније девет година, с тим што још увијек

није окончан. Апелант због наведеног, дакле, неоправданог одуговлачења судског поступка извршења тражи да му се досуди накнада за нематеријалну штету у износу од 1.500,00 евра.

б) Одговор на апелацију

63. Окружни суд у свом одговору на апелацију истакао је да је апелација неоснована, зато што је Врховни суд Републике Српске својом Одлуком број Рев-422/04 од 22. новембра 2006. године поводом тужбе туженог ради утврђења да је Рјешење о извршењу број I-81/99 недозвољено укинуо пресуду Окружног суда којом је тужбени захтјев туженог (у том поступку тужилац) био одбијен. У новом поступку захтјеву туженог је удовољено, па је, према мишљењу тог суда, отпао основ за спровођење рјешења о извршењу.

64. Основни суд у одговору на апелацију истакао је да је апелација неоснована и да нису повријеђена права на која се апелант позива. Наиме, Рјешење о извршењу број I-81/99 у дијелу који се односи на успостављање пређашњег стања није никада постало правоснажно, па га суд није могао ни да изврши. Тек тужбом коју је тужени поднио 2003. године, ради проглашења да је рјешење о извршењу неспроведиво, правоснажношћу пресуде из тог поступка 2006. године, настављен је поступак извршења у вези са предајом у посјед гараже и успостављањем пређашњег стања. Међутим, извршење није могло да се спроведе, јер извршна исправа није била у складу са стањем на терену како у погледу површине непокретности, тако и у погледу посједника. Основни суд сматра да у предметном поступку није повријеђено апелантово право на дјелотворан приступ суду, као сегменту права на правично суђење, нарочито због тога што се ради о сложеном предмету у ком је суд поступао у разумном року у свим фазама поступка.

V. Релевантни прописи

65. У **Закону о извршном поступку** («Службени гласник Републике Српске» бр. 17/93 и 14/94) релевантне одредбе гласе:

«Члан 10

У поступку извршења и обезбјеђења суд је дужан да поступа хитно.

[...]

Члан 20

Извршина исправа је подобна за извршење ако су у њој назначени повјерилац и дужник, као и предмет, врста, обим и вријеме испуњења обавезе.

[...]

Члан 50

[...]

(8) ако је потраживање престало на основу чињенице која је наступила послије извршности одлуке или прије тога, али у вријеме када дужник то није могао да истакне у поступку из ког потиче извршина исправа, односно ако је потраживање престало на основу чињенице која је наступила послије закљученог поравнања;

[...]

Члан 73

Службено лице прије него што приступи попису предаће дужнику рјешење о извршењу и позваће га да плати износ за који је одређено извршење заједно са каматом и трошковима.

Ако дужнику рјешење о извршењу није могло да се преда приликом пописа, доставиће му се накнадно.

О времену и мјесту пописа обавјештава се повјерилац, ако је то тражио.

Одсуство повјериоца или дужника не спречава да се приступи попису.

О извршеном попису обавијестиће се странка која није присуствовала попису.

Члан 74

Пописати се могу ствари које се налазе у државини дужника, као и његове ствари које се налазе у државини повјериоца.

Дужникове ствари које се налазе у државини трећег лица могу да се попишу само са пристанком тог лица.

Ако треће лице не пристане на попис, суд ће на повјериоца, ако овај то предложи, пренијети дужниково право на предају ствари (члан 129).»

66. У **Закону о извршном поступку** («Службени гласник Републике Српске» број 59/03) релевантне одредбе гласе:

«Члан 5

Хитност и редослијед поступања

(1) У поступку извршења суд је дужан да поступа хитно.

[...]

Члан 12

Правни лијекови

[...]

(6) Против закључка није дозвољен правни лијек.

Члан 63

Обустава извршења

[...]

(3) Извршење ће се обуставити ако је постало немогуће или се из других разлога не може да спроведе.

[...]

Члан 64

Довршење извршења

Поступак извршења сматра се завршеним правоснажношћу одлуке о одбацавању или одбијању извршног предлога, спровођењем извршне радње ком се извршење довршава или обуставом извршења.

Члан 197

Извршење ради предаје одређених ствари које се налазе код извршеника или трећег лица

Извршење ради предаје једне или више одређених ствари које се налазе код извршеника спроводи се тако што судски извршилац одузима те ствари од извршеника и предаје их уз потврду тражиоцу извршења.

На начин из става 1 овог члана извршење ће се спровести и кад се ствари налазе код трећег лица које их је вољно предати судском извршиоцу.

Ако треће лице није вољно предати ствари, тражилац извршења може суду да предложи да на њега пренесе извршениково потраживање према трећем лицу на предају ствари.

На поступак по предлогу из става 3 овог члана примјењују се одредбе главе XVII овога закона о извршењу на потраживању извршеника да се предају или испоруче покретне ствари.»

67. Закон о основним својинскоправним односима («Службени лист СФРЈ» број 6/80) у релевантном дијелу гласи:

«Члан 33

На основу правног посла право државине на непокретност стиче се уписом у јавну књигу или на други одговарајући начин одређен законом.»

VI. Допустивост

68. У складу са чланом VI/36) Устава Босне и Херцеговине, Уставни суд, такође, има апелациону надлежност у питањима која су садржана у овом уставу када она постану предмет спора због пресуде било ког суда у Босни и Херцеговини.

69. У складу са чланом 16 став 1 Правила Уставног суда, Уставни суд може да разматра апелацију само ако су против пресуде, односно одлуке која се њоме оспорава, исцрпљени сви дјелотворни правни лијекови могући према закону и ако се поднесе у року од 60 дана од дана када је подносилац апелације примио одлуку о посљедњем дјелотворном правном лијеку ког је користио.

70. У контексту апелационе надлежности Уставног суда из члана VI/36) Устава Босне и Херцеговине израз «пресуда» мора да се широко тумачи. Тај израз не треба само да укључује све врсте одлука и рјешења већ и недостатак доношења одлуке када се за такав недостатак утврди да је неуставан (види Уставни суд, Одлука број У 23/00 од 2. фебруара 2001. године објављена у «Службеном гласнику Босне и Херцеговине» број 10/01).

71. У конкретном случају Уставни суд апелацију тумачи тако да она покреће питање кршења права на суђење у разумном року у оквиру права на правично суђење из члана 6 став 1 Европске конвенције, јер је суд у дугом временском периоду пропустио

да изврши правоснажно рјешење о извршењу, као и да апелант нема на располагању дјелотворан правни лијек којим би постигао спровођење рјешења о извршењу.

72. Осим тога, Уставни суд примјећује да у Босни и Херцеговини, у конкретном случају у Републици Српској, не постоји дјелотворно правно средство које би омогућило апеланту да постигне доношење одлуке у разумном року. Уставни суд сматра да недостаци у организацији правосудног система ентитета, односно државе, не смију да утичу на поштивање индивидуалних права и слобода утврђених Уставом Босне и Херцеговине, као и захтјева и гаранција из члана 6 Европске конвенције.

73. Уставни суд истиче да се на појединца не може да стави претјеран терет у откривању који је најефикаснији пут којим би се дошло до остварења његових права. Такође, Уставни суд запажа да је један од основних постулата Европске конвенције да правна средства која су појединцу на располагању треба да буду лако доступна и разумљива, те да се пропуст у организацији правног и судског система државе који угрожава заштиту индивидуалних права не може да припише појединцу. Осим тога, дужност државе је да организује свој правни систем тако да омогући судовима да се повинују захтјевима и условима Европске конвенције (види Европски суд за људска права, *Zanghi против Италије*, пресуда од 19. фебруара 1991. године, серија А, број 194, став 21).

74. На основу свега наведеног, а имајући у виду одредбе члана VI/3б) Устава Босне и Херцеговине, члана 16 ст. 1, 2 и 4 Правила Уставног суда, Уставни суд је утврдио да предметна апелација испуњава услове у погледу допуствости.

VII. Меритум

75. Апелант сматра да је због дужине трајања извршног поступка у предмету Основног суда број I-81/99 повријеђено његово право на правично суђење из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције, те право на имовину из члана II/3к) Устава Босне и Херцеговине и члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију.

Право на правично суђење

76. Члан II/3 Устава Босне и Херцеговине гласи:

«Сва лица на територији Босне и Херцеговине уживају људска права и слободе из става 2 овог члана што укључује:

(...)

е) *Право на правично саслушање у грађанским и кривичним стварима и друга права у вези с кривичним поступком.*»

77. Члан 6 став 1 Европске конвенције у релевантном дијелу гласи:

«1. Приликом утврђивања грађанских права и обавеза или основаности било какве кривичне оптужбе против њега свако има право на правично суђење и јавну расправу у разумном року пред независним и непристрасним, законом установљеним судом. [...]»

Примјенљивост гаранција права на правично суђење

78. Апелант се жали да није у могућности издејствовати извршење правоснажног Рјешења Основног суда број П-116/97 од 19. фебруара 1998. године, које је дозвољено Рјешењем о извршењу Основног суда број I-81/99 од 16. августа 1999. године. Међутим, како истиче апелант, ово рјешење никада није постало правоснажно, а извршни поступак траје предуго, што је, према његовим наводима, супротно захтјеву из члана 6 став 1 Европске конвенције за суђење «у разумном року».

79. У погледу ових апелантових навода, Уставни суд подсећа на већ добро утврђену праксу Европског суда за људска права сходно којој члан 6 став 1 Европске конвенције, такође, штити извршење судских одлука. Наиме, право на правично суђење би било илузорно уколико би домаћи правни систем држава уговорница дозвољавао да коначне извршне судске одлуке остану неизвршене на штету једне од страна. Било би неприхватљиво да члан 6 Европске конвенције детаљно прописује процедуралне гаранције дате странкама – поступак који је правичан, јаван и експедитиван – без заштите спровођења судске одлуке. Тумачити члан 6 Европске конвенције као да се тиче искључиво вођења поступка водило би, сигурно, у ситуације инкомпатибилне са принципима владавине права које су државе уговорнице преузеле када су ратификовале Конвенцију. Стога, извршење пресуде коју донесе било који суд мора бити посматрано као интегрални дио «суђења» у смислу члана 6 Европске конвенције (види Европски суд за људска права, *Golder против Уједињеног Краљевства*, пресуда од 7. маја 1974. године, серија А-18, стр.

16-18, ст. 34-36). На основу изложеног, Уставни суд сматра да су принципи члана 6 став 1 Европске конвенције примјенљиви и на извршни поступак.

80. С обзиром на наведено, Уставни суд ће испитати да ли је у конкретном извршном поступку дошло до кршења права на «суђење у разумном року» како то захтијева члан 6 став 1 Европске конвенције. Полазећи од критеријума утврђених праксом Европског суда за људска права, Уставни суд истиче да се разумност трајања поступка оцјењује у свјетлу свих околности предмета, узимајући нарочито у обзир сложеност предмета, понашање страна у поступку, с једне стране, и суда и јавних власти, с друге стране (види Европски суд за људска права, *Vernillo*, пресуда од 20. фебруара 1981. године, серија А, број 198, став 30; *Zimmermann u Steiner*, пресуда од 13. јула 1983. године, став 24).

Период који се узима у обзир

81. Уставни суд констатује да је предметни поступак започео 28. јула 1999. године подношењем предлога за дозволу извршења правоснажног и извршног Рјешења Основног суда број П-116/97 од 19. фебруара 1998. године, те да је окончан само у дијелу у ком се туженом налаже да преда спорну гаражу у посјед. Наиме, Уставни суд подсјећа да је правоснажном Пресудом Основног суда број 091-0-П-07-000 013 од 29. јуна 2007. године утврђено да је недозвољено извршење одређено Рјешењем о извршењу Основног суда број I-81/99 од 16. августа 1999. године у дијелу у ком се тражи да се успостави пређашње стање посједа предајом гараже апеланту. У односу на дио извршења који се односи на предају покретних ствари, Уставни суд запажа да се у овом дијелу предмет налази на рјешавању о жалби пред Окружним судом, те да, дакле, још увијек није окончан.

а) Сложеност предмета

82. Уставни суд наглашава да се сложеност поступка мора да разматра у свјетлу чињеничног и правног аспекта предметног спора, тј. доказа које редовни суд мора да изведе и процијени у свјетлу правне природе спора.

83. У вези са оцјеном да ли је неки предмет сложен, Европски суд за људска права даје значај извјесном броју фактора попут природе чињеница које треба утврдити (види Европски суд за људска права, пресуда од 25. фебруара 1993. године, *Dobbertin против Француске*, серија А, бр. 256-Д, стр. 117). Сложеност може да се тиче, осим

чињеница, и правних питања (види Европски суд за људска права, пресуда од 27. фебруара 1992. године, *Lorenzi, Bernardini and Gritti против Италије*, серија А, бр. 231-Г, стр. 75). Уставни суд сматра да у конкретном предмету природа чињеница, као и правна питања која су релевантна за рјешавање нису тако сложени да би захтијевали да се рјешавају у периоду дужем од 8 година, нити сложеност сама по себи представља основ да се закључи да је трајање поступка «разумно дуго».

b) Понашање суда

84. Уставни суд запажа да је по подношењу апелантовог предлога за извршење правоснажног рјешења о сметању посједа исти суд Рјешењем број I-81/99 од 16. августа 1999. године дозволио извршење. По приговору туженог који је суд дјелимично усвојио рјешење о извршењу је стављено ван снаге у дијелу који се односи на успостављање пређашњег стања посједа на гаражи. Одлучујући о жалбама апеланта или туженог, Окружни суд је у периоду од седам година укупно осам пута укидао првостепена рјешења и враћао их Основном суду на поновни поступак, а тек је 2003. године поучио туженог да у посебном поступку докаже да је недозвољено извршење рјешења којег апелант тражи, и то у дијелу у ком се тражи успостављање пређашњег стања посједа на гаражи због измијењених околности.

85. Тужени је, поступајући по упутству, покренуо парнички поступак против апеланта ради проглашења да је извршење недозвољено након чега је Основни суд донио Пресуду број П-91/03 од 26. децембра 2003. године, која је потврђена Пресудом Окружног суда број ГЖ-99/04 од 8. септембра 2004. године, којом је тужбени захтјев туженог као тужиоца одбијен у цијелости. Тад је настављен и поступак извршења, али је Врховни суд, одлучујући о ревизији, донио Рјешење број Рев-422/04 од 22. новембра 2006. године којим је ревизија уважена, укинута пресуда Окружног суда и предмет враћен на поновни поступак. Окружни суд, поступајући по упутству Врховног суда, донио је ново Рјешење број 014-0-ГЖ-06-000 686 од 7. фебруара 2007. године којим је укинуо Пресуду од 26. децембра 2003. године и предмет вратио првостепеном суду на поновни поступак. Основни суд, у поновљеном поступку, донио је Пресуду број 091-0-П-07-000 013 од 29. јуна 2007. године, која је потврђена Пресудом Окружног суда број 014-0-ГЖ-07-000 480 од 19. септембра 2007. године, а којом је усвојен тужбени захтјев туженог као тужиоца и утврђено да је извршење недозвољено у дијелу у ком се тражи успостављање пређашњег стања посједа предајом гараже апеланту као туженом. Дакле, доношењем ове пресуде поступак извршења у једном дијелу правоснажно је окончан. Међутим,

дио поступка извршења који се односи на предају покретних ствари апеланту још увијек је у току, и то пред Окружним судом.

86. Уставни суд ће, такође, испитати и вријеме у ком су рјешаване жалбе апеланта и туженог изјављене Окружном суду. Уставни суд истиче да је у конкретном извршном поступку Окружни суд, како је раније наведено, осам пута доносио одлуке о жалбама и да су сами жалбени поступци трајали релативно кратко, односно да сваки од ових жалбених поступака појединачно није трајао неразумно дуго. Међутим, укупна дужина трајања жалбених поступака допринијела је свеукупном трајању конкретног извршног поступка. Уставни суд напомиње да виши органи укидањем одлука нижих органа и враћањем на поновни поступак, у принципу, правне лијекове нису учинили недјелотворним (види, *mutatis mutandis*, Одлуку Уставног суда Босне и Херцеговине број У 14/99 од 29. септембра 2000. године, «Службени гласник Босне и Херцеговине» број 36/00), али стално враћање на поновни поступак може да учини правне лијекове илузорним, а поступак бесконачним и беспредметним. Правни пут од ниже ка вишој инстанци треба бити правило, јер омогућава апеланту да брзо и дјелотворно добије одлуку од највишег органа у вертикалној скали лијекова. Само у изузетним случајевима укидање и поништавање одлука, враћање нижестепеним органима и понављање поступка може да буде оправдано, поготово ако се ради о хитним поступцима као што је извршни поступак. Управо због тога, надлежни органи морају да уложе додатни напор како би поступак ријешили у разумном року.

87. Имајући у виду наведено, те хитност рјешавања у поступцима извршења, Уставни суд сматра да за тако дуго трајање поступка одговорност може да се припише Основном и Окружном суду.

ц) Апелантово понашање

88. У грађанским предметима саслушање у разумном року зависи од понашања страна које учествују у поступку (види Одлуку бивше Европске комисије за људска права број 11541/85 од 12. априла 1989. године, О.И. 70).

89. У конкретном случају Уставни суд запажа да је апелант активно учествовао у предметном извршном поступку. Првостепени суд је у периоду од 1999. године, дакле од подношења предлога за извршење, више пута стављао ван снаге рјешење о извршењу од 16. августа 1999. године. Разлози су били различити, од неоснованости

захтјева за успостављање пређашњег стања до неизвршивости и неспроведивости у дијелу рјешења у ком је туженом наложено да врати ствари из гараже, као и неприкладности извршне исправе за извршење, а апелант је на свако такво рјешење, посредством адвоката који га је све вријеме заступао, подносио жалбе које је Окружни суд усвајао и враћао на поновни поступак.

90. Осим наведеног, Уставни суд у апелантовом понашању не налази било какве елементе који би указивали на то да је на било који начин доприносио свеукупној дужини трајања поступка. Наиме, апелант је користио сва доступна правна средства у оквиру Закона о извршном поступку како би се у што краћем року окончао извршни поступак. Уставни суд запажа да је апелант присуствовао свим рочиштима, улагао одговоре на приговоре извршеника и трећег лица, улагао одговоре на извршеникове жалбе, подносио жалбе против рјешења којим се обуставља извршни поступак и поднесцима ургирао да се настави извршни поступак. Уставни суд оцјењује да је апелант предузео све потребне радње с циљем убрзања поступка, односно да није урадио ништа што би објективно могло да се сматра радњама које су могле као посљедицу имати одуговлачење поступка.

91. Из наведеног произилази да Основни суд и Окружни суд у периоду већем од осам година нису успјели да изврше Рјешење о извршењу Основног суда број I-81/99 од 16. августа 1999. године, што је, сходно мишљењу Уставног суда, не само директно кршење одредби Закона о извршном поступку, које у поступцима извршења прописују хитност у поступању, него и права на правично суђење из члана 6 став 1 Европске конвенције и члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине.

Питање компензације

92. Апелант тражи да му се досуди износ од 1.500,00 евра на име накнаде нематеријалне штете због тога што правоснажна судска одлука није извршена у разумном року, односно што поступак извршења још није окончан.

93. У складу са чланом 76 став 2 Правила Уставног суда, Уставни суд изузетно, на апелантов захтјев, може да одреди накнаду на име нематеријалне штете с тим што Уставни суд подсећа да се, за разлику од поступака пред редовним судовима, овдје ради о симболичним износима у посебним случајевима када се крше загарантована права (види Уставни суд, Одлука број АП 938/04 од 17. новембра 2005. године).

94. У складу са наведеном одлуком Уставног суда и усвојеном становишту према ком апелантима у Босни и Херцеговини као накнада на име нематеријалне штете треба да се исплати износ од приближно 150 КМ за сваку годину за коју су редовни судови одлагали извршење одлуке, Уставни суд је у конкретном случају одредио да се апеланту исплати износ од 1.200,00 КМ, дакле, по 150 КМ за сваку годину одлагања да се изврши судска одлука (види и, нпр. Комисија за људска права при Уставном суду Босне и Херцеговине, Одлука број *СН/99/1888* од 8. и 9. марта 2005. године). Овај износ апеланту је дужна да исплати Влада Републике Српске у року од три мјесеца од дана доношења ове одлуке.

Остали наводи

95. Имајући у виду закључке Уставног суда у вези са чланом II/3е) Устава Босне и Херцеговине и чланом 6 став 1 Европске конвенције, Уставни суд сматра да није неопходно посебно разматрати наводе из апелације о повреди права на имовину из члана II/3к) Устава Босне и Херцеговине и члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију.

VIII. Закључак

96. Уставни суд закључује да су у предметном извршном поступку Основни суд и Окружни суд прекршили апелантово право на дјелотворан приступ суду као једном од елемената права на правично суђење из члана 6 став 1 Европске конвенције. Немогућност да апеланат у периоду дужем од осам година изврши правоснажно судско рјешење, чак ни у дијелу који се жалбом није оспоравао, може да се у конкретном случају стави на терет редовних судова због чега је повријеђено право на приступ суду као елемент права на правично суђење из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције.

97. На основу члана 61 ст. 1 и 2 Правила Уставног суда, Уставни суд је одлучио као у диспозитиву ове одлуке.

98. Сходно члану VI/4 Устава Босне и Херцеговине, одлуке Уставног суда су коначне и обавезујуће.

Предсједница
Уставног суда Босне и Херцеговине
Хатица Хациосмановић

Predmet broj AP 1434/06

**ODLUKA O
DOPUSTIVOSTI I
MERITUMU**

Apelacija Radomira Dimitrića podnesena protiv Presude Vrhovnog suda Republike Srpske broj Rev-394/04 od 6. aprila 2006. godine

Odluka od 13. decembra 2007. godine

Ustavni sud Bosne i Hercegovine u Vijeću od pet sudija u predmetu broj **AP 1434/06**, rješavajući apelaciju **Radomira Dimitrića**, na osnovu člana VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, člana 16. stav 4. tačka 14, člana 59. stav 2. alineja 2, člana 61. st. 1. i 2. i člana 64. stav 2. Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine («Službeni glasnik Bosne i Hercegovine» broj 60/05), u sastavu:

Hatidža Hadžiosmanović, predsjednica

Miodrag Simović, potpredsjednik

Valerija Galić, potpredsjednica

Seada Palavrić, sutkinja

Krstan Simić, sudija

na sjednici održanoj 13. decembra 2007. godine donio je

ODLUKU O DOPUSTIVOSTI I MERITUMU

Djelimično se usvaja apelacija Radomira Dimitrića.

Utvrđuje se povreda člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda.

Ukida se Presuda Vrhovnog suda Republike Srpske broj Rev-394/04 od 6. aprila 2006. godine u dijelu u kojem je preinačena Presuda Okružnog suda u Istočnom Sarajevu broj GŽ-629/03 od 6. jula 2004. godine.

Ostavlja se na snazi Presuda Osnovnog suda u Vlasenici broj Rs-62/03 od 27. juna 2003. godine, koja je potvrđena Presudom Okružnog suda u Istočnom Sarajevu broj GŽ-629/03 od 6. jula 2004. godine u dijelu koji se odnosi na isplatu otpremnine.

Odbacuje se kao nedopuštena apelacija Radomira Dimitrića podnesena protiv Presude Vrhovnog suda Republike Srpske broj Rev-394/04 od 6. aprila 2006. godine u dijelu u kojem je ukinuta Presuda Okružnog suda u

Istočnom Sarajevu broj GŽ-629/03 i predmet vraćen na ponovno suđenje zato što je preuranjena.

Odluku objaviti u «Službenom glasniku Bosne i Hercegovine», «Službenim novinama Federacije Bosne i Hercegovine», «Službenom glasniku Republike Srpske» i «Službenom glasniku Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine».

Obrazloženje

I. Uvod

1. Radomir Dimitrić (u daljnjem tekstu: apelant) iz Milića podnio je 15. maja 2006. godine apelaciju Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Ustavni sud) protiv Presude Vrhovnog suda Republike Srpske (u daljnjem tekstu: Vrhovni sud) broj Rev-394/04 od 6. aprila 2006. godine.

II. Postupak pred Ustavnim sudom

2. Na osnovu člana 22. st. 1. i 2. Pravila Ustavnog suda, od Vrhovnog suda i tuženog AD «Boksit» Milići zatraženo je 16. jula 2007. godine dostavljanje odgovora na apelaciju.
3. Vrhovni sud i tuženi AD «Boksit» Milići su 20. jula 2007. godine dostavili odgovore na apelaciju.
4. Na osnovu člana 26. stav 2. Pravila Ustavnog suda, odgovori Vrhovnog suda i tuženog AD «Boksit» Milići dostavljeni su apelantu 8. novembra 2007. godine.

III. Činjenično stanje

5. Činjenice predmeta koje proizlaze iz apelantovih navoda i dokumenata predočenih Ustavnom sudu mogu se sumirati na sljedeći način.
6. Osnovni sud u Vlasenici je Presudom broj Rs-62/03 od 27. juna 2003. godine usvojio apelantov tužbeni zahtjev u postupku protiv tuženog AD «Boksit» Milići (u daljnjem tekstu: tuženi) i obavezao tuženog da apelantu isplati naknadu osnovne plaće za period od 1. januara 2002. godine do 18. februara 2003. godine u iznosu od 3.916 KM sa zakonskom

zateznom kamatom u iznosu od 505,07 KM, izvrši obračun i uplatu poreza i doprinosa prema osnovu plaće, izvrši isplatu naknade regresa za korištenje godišnjeg odmora u 2001. godini u iznosu od 833 KM sa zakonskom zateznom kamatom u iznosu od 275,38 KM i isplati na ime otpremnine iznos od 5.022 KM sa zakonskom zateznom kamatom u iznosu od 313,45 KM i nadoknadi mu troškove postupka. Tuženi je Okružnom sudu u Istočnom Sarajevu (u daljnjem tekstu: Okružni sud) uložio žalbu protiv presude Osnovnog suda.

7. Okružni sud je Presudom broj GŽ-629/03 od 6. jula 2004. godine djelimično uvažio žalbu tuženog i preinačio prvostepenu presudu tako što je tuženog obavezao da apelantu isplati na ime naknade osnovne plaće za period od 1. januara 2002. godine do 18. februara 2003. godine iznos od 1.100 KM sa zakonskom zateznom kamatom počevši od 2. marta 2003. godine kao dana podnošenja tužbe pa do konačne isplate. U ostalom dijelu žalba je odbijena kao neosnovana i prvostepena presuda je potvrđena. Tuženi je protiv presude izjavio reviziju Vrhovnom sudu.

8. Vrhovni sud je Presudom broj Rev-394/04 od 6. aprila 2006. godine uvažio reviziju tuženog, ukinuo presudu Okružnog suda u dijelu u kojem je potvrđena prvostepena presuda o nametanju obaveze tuženom da apelantu na ime naknade regresa za korištenje godišnjeg odmora u 2001. godine isplati iznos od 833 KM sa kamatom i u dijelu u kojem je odlučeno o troškovima postupka, te je predmet vraćen drugostepenom sudu na ponovno suđenje u odnosnom dijelu. U dijelu u kojem je tuženi obavezan na isplatu otpremnine u iznosu od 5.022 KM, Vrhovni sud je drugostepenu presudu preinačio tako da je žalba tuženog uvažena a prvostepena presuda preinačena i odbijen je apelantov zahtjev za isplatu otpremnine preko iznosa od 2.754 KM, kao i zahtjev za naknadu zakonske zatezne kamate u iznosu od 313,45 KM, s tim što je na iznos od 2.754 KM dosuđena zakonska zatezna kamata počevši od dana podnošenja tužbe pa do isplate. Vrhovni sud je u obrazloženju presude naveo da se revizija ukazuje osnovanom u dijelu u kojem se osporava odluka o zahtjevu za isplatu otpremnine. S tim u vezi, Vrhovni sud je naveo da je članom 3. Izmjena i dopuna Općeg kolektivnog ugovora propisano da radniku kojem prestane radni odnos otkazom ugovora o radu zbog prestanka potrebe za njegovim radom iz ekonomskih, organizacijskih i tehnoloških razloga, kao što je slučaj kod apelanta, pripada pravo na otpremninu na poslodavčev teret i da su nižestepeni sudovi tražene otpremnine utvrdili prema kriterijima sadržanim u spomenutoj odredbi. Nadalje je navedeno da je, međutim, Ustavni sud Republike Srpske (u daljnjem tekstu: Ustavni sud RS-a) Odlukom broj U-28/03 od 27. februara 2006. godine utvrdio da Izmjene i dopune Općeg kolektivnog ugovora, pa tako i člana 3, nisu u saglasnosti s Ustavom i zakonom. Prema tome, zaključio je Vrhovni sud, u smislu člana 69. Zakona o Ustavnom sudu RS-a odredbe ovog akta,

koji je proglašen neustavnim i nezakonitim, više se ne mogu primjenjivati, niti se može dopustiti izvršavanje pojedinačnih pravosnažnih akata donesenih primjenom tih odredaba. Na kraju je zaključeno da je među strankama nesporno da je iznos otpremnine od 2.754 KM obračunat u skladu sa članom 127. stav 2. Zakona o radu kao materijalno-pravnom propisu koji je trebalo primijeniti u navedenoj pravnoj stvari, pa je uvažavanjem revizije osporena presuda preinačena u tom smislu, a na osnovu člana 250. stav 1. Zakona o parničnom postupku Republike Srpske.

IV. Apelacija

a) Navodi iz apelacije

9. Apelant je naveo da mu je povrijeđeno pravo na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda (u daljnjem tekstu: Evropska konvencija). Apelant je u cijelosti osporio navedenu presudu navodeći da je ona neosnovana u dijelu u kojem je presuda ukinuta i predmet vraćen na ponovno suđenje, s obzirom na to da je tuženi imao sredstva za isplatu regresa suprotno njegovim tvrdnjama. U odnosu na dio osporene presude u kojem je odbijen apelantov zahtjev za isplatu naknade otpremnine preko određenog iznosa, apelant je naveo da se ne mogu prihvatiti stavovi Vrhovnog suda, s obzirom na to da je pravosnažna presuda kojom je usvojen apelantov zahtjev za isplatu otpremnine donesena prije odluke Ustavnog suda RS-a, pa se, prema tome, ne može na apelanta primijeniti član 69. Zakona o Ustavnom sudu RS-a. Prema apelantovom mišljenju Vrhovni sud je na ovaj način učinio povredu odredaba materijalnog zakona, a time i povredu prava na pravično suđenje.

b) Odgovor na apelaciju

10. Vrhovni sud je naveo da osporenom odlukom nije povrijeđeno apelantovo pravo na pravično suđenje jer je on u toku postupka «uredno obavještavan o svim ročištima kojima je i prisustvovao. Imao je mogućnost (neposredno na raspravama i u pismenim podnescima) obrazložiti sve navode i tvrdnje iz tužbe, predložiti i izvesti dokaze i očitovati se na navode i dokaze suprotne strane. Također mu je omogućeno, te je on i odgovorio na reviziju tuženog povodom koje je i donesena odluka koja se osporava apelacijom.» Navedeno je da ni postupak povodom apelantove tužbe nije nerazumno dugo trajao. Prema mišljenju Vrhovnog suda činjenica da apelant nije u cjelini uspio ostvariti postavljene zahtjeve u postupku sama za sebe ne može predstavljati povredu prava na pravično suđenje jer su u postupku primijenjene relevantne odredbe materijalnog i procesnog zakona, a da se nije

mogla zanemariti činjenica da su Izmjene i dopune Općeg kolektivnog ugovora proglašene neustavnim citiranjem odlukom Ustavnog suda RS-a.

11. Tuženi je naveo da je ispravna odluka Vrhovnog suda u dijelu u kojem je pravosnažno odbijen apelantov zahtjev za naknadu otpremnine preko određenog iznosa, jer je Okružni sud pogrešno utvrdio da apelantu pripada pravo na otpremninu obračunatu prema odredbama člana 3. Izmjena i dopuna Općeg kolektivnog ugovora koje su odlukom Ustavnog suda RS-a proglašene nezakonitim i neustavnim. Tuženi smatra da je apelacija neosnovana «jer na osnovu dokaza u spisu, tj. presude Vrhovnog suda i Odluke Ustavnog suda RS-a, jasno se vidi da nema kršenja Ustavom zaštićenih prava za koja apelant tvrdi da mu je povrijedio Vrhovni sud.»

V. Relevantni propisi

12. **Zakon o parničnom postupku Republike Srpske** («Službeni glasnik Republike Srpske» br. 58/03 i 85/03):

«Član 241.

Revizijski sud ispituje osporenu presudu samo u onom dijelu u kojem se ona osporava revizijom, u granicama razloga navedenih u reviziji, pazeći prema službenoj dužnosti na primjenu materijalnog prava i povrede odredaba parničnog postupka koje se odnose na stranačku sposobnost i zastupanje.

Član 250. stav 1.

Ako revizijski sud utvrdi da je materijalno pravo pogrešno primijenjeno, presudom će usvojiti reviziju i preinačiti osporavanu reviziju.»

13. **Zakon o Ustavnom sudu Republike Srpske** («Službeni glasnik Republike Srpske» broj 54/05):

«Član 69.

Zakoni, drugi propisi i opći akti koji na osnovu odluke suda prestaju važiti ne mogu se primjenjivati na odnose koji su nastali prije dana objavljivanja odluke suda, ako do toga dana nisu pravosnažno riješeni.

Propisi i drugi opći akti doneseni za izvršenje zakona, propisa i drugih općih akata, koji su na osnovu odluke suda prestali važiti, neće se primjenjivati od dana objavljivanja odluke suda, ako iz odluke proizlazi da ti akti nisu u saglasnosti sa Ustavom ili zakonom.

Izvršavanje pravosnažnih pojedinačnih akata, donesenih na osnovu propisa koji se više ne mogu primjenjivati, ne može se dopustiti niti provesti, a ako je izvršenje započeto - obustavit će se.»

14. Izmjene i dopune Općeg kolektivnog ugovora («Službeni glasnik Republike Srpske» broj 21/01):

«Član 3.

Iza člana 38. dodaju se čl. 38.a, 38.b, 38.v i 38.g:

Član 38.a

Visina otpremnine iz stava 1. člana 38. ovisi o dužini rada radnika kod poslodavca i iznosi:

[...]».

15. Odluka Ustavnog suda RS-a U-28/03 od 27. februara 2006. godine:

«Utvrdjuje se da Izmjene i dopune Općeg kolektivnog ugovora («Službeni glasnik Republike Srpske» broj 21/01) koje su zaključile Vlada Republike Srpske, Privredna komora Republike Srpske i Savez sindikata Republike Srpske, nisu u saglasnosti sa Ustavom i zakonom.»

VI. Dopustivost

16. U skladu sa članom VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, Ustavni sud, također, ima apelacionu nadležnost u pitanjima koja su sadržana u ovom Ustavu kada ona postanu predmet spora zbog presude bilo kojeg suda u Bosni i Hercegovini.

17. U skladu sa članom 16. stav 1. Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud može razmatrati apelaciju samo ako su protiv presude, odnosno odluke koja se njome osporava iscrpljeni svi djelotvorni pravni lijekovi mogući prema zakonu i ako se podnese u roku od 60 dana od dana kada je podnosilac apelacije primio odluku o posljednjem djelotvornom pravnom lijeku koji je koristio.

18. Apelant je osporio Presudu Vrhovnog suda broj Rev-394/04 od 6. aprila 2006. godine kojom je revizija tuženog uvažena i ukinuta presuda Okružnog suda od 6. jula 2004. godine i u tom dijelu predmet vraćen na ponovni postupak, a u dijelu koji se odnosi

na otpremninu drugostepena presuda je preinačena. S obzirom na to da je postupak o predmetu apelacije u toku pred Okružnim sudom u odnosu na dio u kojem je Vrhovni sud ukinuo presudu tog suda i predmet vratio na ponovni postupak, slijedi da je apelacija u ovom dijelu preuranjena.

19. Imajući u vidu odredbu člana 16. stav 4. tačka 14. Pravila Ustavnog suda, prema kojoj će se apelacija odbaciti kao nedopuštena ukoliko je preuranjena, Ustavni sud je odlučio kao u dispozitivu ove odluke.

20. U ostalom dijelu apelacije predmet osporavanja je dio presude Vrhovnog suda protiv kojeg nema drugih djelotvornih pravnih lijekova mogućih prema zakonu. Zatim, osporena presuda je donesena 6. aprila 2006. godine, a apelacija je podnesena 15. maja 2006. godine, tj. u roku od 60 dana kako je propisano članom 16. stav 1. Pravila Ustavnog suda. Na kraju, u ovom dijelu apelacija ispunjava i uvjete iz člana 16. st. 2. i 4. Pravila Ustavnog suda, jer nije očigledno (*prima facie*) neosnovana, niti postoji neki drugi formalni razlog zbog kojeg apelacija nije dopustiva.

21. Imajući u vidu odredbe člana VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, člana 16. st. 1, 2. i 4. Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je utvrdio da predmetna apelacija u navedenom dijelu ispunjava uvjete u pogledu dopustivosti.

VII. Meritum

22. Ustavni sud će ispitati osporenu presudu u dijelu koji je proglasio dopustivim u vezi sa apelantovim navodom o povredi njegovog prava na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije.

23. Član II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine glasi:

«Sva lica na teritoriji Bosne i Hercegovine uživaju ljudska prava i slobode iz stava 2. ovog člana što uključuje:

[...]

e) Pravo na pravično saslušanje u građanskim i krivičnim stvarima i druga prava u vezi sa krivičnim postupkom.»

Član 6. stav 1. Evropske konvencije u relevantnom dijelu glasi:

«Prilikom utvrđivanja građanskih prava i obaveza ili osnovanosti bilo kakve krivične optužbe protiv njega svako ima pravo na pravično suđenje i javnu raspravu u razumnom roku pred neovisnim i nepristranim, zakonom ustanovljenim sudom.

[...]»

24. Ustavni sud smatra da je u konkretnom slučaju član 6. stav 1. Evropske konvencije primjenjiv, s obzirom na to da se parnični postupak koji je vođen povodom apelantove tužbe odnosio na utvrđivanje njegovih prava iz radnog odnosa, dakle građanskih prava. Ustavni sud će, stoga, razmotriti je li postupak bio pravičan u smislu člana 6. stav 1. Evropske konvencije.

25. Apelant je naveo da predmetni postupak nije bio pravičan jer je Vrhovni sud pogrešno primijenio materijalno pravo kada je preinačio nižestepene presude u dijelu koji se odnosi na zahtjev za isplatu otpremnine, a Vrhovni sud smatra da je apelant uživao sve garancije pravičnog suđenja.

26. U vezi sa apelantovim navodima Ustavni sud naglašava ono što je već naveo u svojim brojnim odlukama, a što slijedi i prema praksi Evropskog suda za ljudska prava (u daljnjem tekstu: Evropski sud), da nije zadatak ovih sudova da preispituju zaključke redovnih sudova u pogledu činjeničnog stanja i primjene materijalnog prava (vidi Evropski sud, *Pronina protiv Rusije*, odluka o dopustivosti od 30. juna 2005. godine, aplikacija broj 65167/01). Zadatak Ustavnog suda je ispitati je li postupak u cjelini bio pravičan na način na koji to zahtijeva član 6. Evropske konvencije, te krše li odluke redovnih sudova ustavna prava (vidi Ustavni sud, Odluka broj *AP 20/05* od 18. maja 2005. godine). Ovo će biti slučaj ako je redovni sud pogrešno protumačio, primijenio ili zanemario neko ustavno pravo, ako je primjena zakona bila proizvoljna ili diskriminacijska, ukoliko je došlo do povrede procesnih prava ili ukoliko način na koji je utvrđeno činjenično stanje ukazuje na povredu Ustava Bosne i Hercegovine (vidi Ustavni sud, Odluka broj *U 39/01* od 5. aprila 2002. godine objavljena u «Službenom glasniku Bosne i Hercegovine» broj 25/02; Odluka broj *U 29/02* od 27. juna 2003. godine objavljena u «Službenom glasniku Bosne i Hercegovine» broj 31/03).

27. Ustavni sud smatra da postoje razlozi zbog kojih je neophodno u konkretnom slučaju upustiti se u analizu je li Vrhovni sud pogrešno, odnosno proizvoljno primijenio zakon, a što je moglo dovesti do povrede apelantovih ustavnih prava. S tim u vezi, Ustavni sud je utvrdio da je postupak povodom apelantove tužbe pravosnažno okončan 2004. godine presudom Okružnog suda kojom je u najvećem dijelu udovoljeno njegovom tužbenom

zahtjevu i tuženi je obavezan da apelantu, između ostalog, isplati otpremninu. Osnovni sud je svoju odluku o naknadi otpremnine zasnovao na članu 38. Općeg kolektivnog ugovora koji je dopunjen Izmjenama i dopunama iz 2001. godine. U reviziji tuženog od 4. augusta 2004. godine navedeno je da je njegovo obavezivanje na isplatu dijela otpremnine u skladu sa Izmjenama i dopunama Općeg kolektivnog ugovora bilo neosnovano jer se radi o nezakonitom aktu čiju je ocjenu ustavnosti i zakonitosti tuženi zatražio pred Ustavnim sudom RS-a. U vrijeme kada je revizija izjavljena na snazi su još uvijek bile Izmjene i dopune Općeg kolektivnog ugovora, a Ustavni sud RS-a je odlukom od 27. februara 2006. godine navedene odredbe proglasio neustavnim i nezakonitim.

28. Dakle, u vrijeme kada su nižestepeni sudovi donijeli svoje odluke primijenjen je kao materijalni propis Opći kolektivni ugovor sa Izmjenama i dopunama iz 2001. godine koje su u to vrijeme bile na snazi. Isti propis je bio na snazi i u vrijeme kada je tuženi izjavio reviziju. Stoga se ni tuženi u svojoj reviziji nije mogao u tom smislu pozvati na pogrešnu primjenu materijalnog zakona, nego je on naveo da Izmjene i dopune Općeg kolektivnog ugovora smatra neustavnim i nezakonitim i da zato te odredbe nisu trebale biti primijenjene. S obzirom na to da prema članu 241. Zakona o parničnom postupku revizijski sud ispituje osporenu presudu samo u granicama razloga navedenih u reviziji, odnosno prema službenoj dužnosti pazi na primjenu materijalnog prava i povrede odredaba parničnog postupka koje se odnose na stranačku sposobnost i zastupanje, Vrhovni sud je bio dužan ispitati drugostepenu presudu samo u vezi sa razlozima iz revizije. S obzirom na to da nije kao razlog navedena pogrešna primjena materijalnog prava u odnosu na isplatu otpremnine nego navod da je pokrenut postupak za ocjenu ustavnosti spornih odredaba, bilo je očekivano da će Vrhovni sud odbiti ovaj revizijski navod kao neosnovan. Ipak, Vrhovni sud je drugostepenu presudu preinačio pozivajući se na član 250. stav 1. Zakona o parničnom postupku u kojem je propisano da će revizijski sud kada utvrdi da je materijalno pravo pogrešno primijenjeno presudom usvojiti reviziju i preinačiti osporenu presudu. Vrhovni sud nije obrazložio u čemu je bila pogrešna primjena materijalnog zakona drugostepenog suda, nego je svoju odluku obrazložio tumačenjem da se primjenom člana 69. Zakona o Ustavnom sudu RS-a odredbe Općeg kolektivnog ugovora koje je primijenio drugostepeni sud više ne mogu primjenjivati. Ustavni sud smatra da je ovakvo tumačenje Vrhovnog suda pogrešno jer je postupak povodom apelantove tužbe pravosnažno okončan dvije godine prije donošenja odluke Ustavnog suda RS-a, pa se u smislu stava 1. člana 69. Zakona o Ustavnom sudu RS-a odluka Ustavnog suda RS-a nije mogla primijeniti. Ustavni sud smatra da je ovakvim proizvoljnim postupanjem Vrhovnog suda došlo do povrede apelantovog prava na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije.

VIII. Zaključak

29. Ustavni sud smatra da je Vrhovni sud u postupku odlučivanja o reviziji izašao izvan granica razloga navedenih u reviziji i proizvoljno je primijenio odredbe Zakona o Ustavnom sudu RS-a zbog čega je došlo do povrede apelantovog prava na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije.

30. Na osnovu člana 16. stav 4. tačka 14, člana 61. st. 1. i 2. i člana 64. stav 2. Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je odlučio kao u dispozitivu ove odluke.

31. Prema članu VI/4. Ustava Bosne i Hercegovine, odluke Ustavnog suda su konačne i obavezujuće.

Predsjednica
Ustavnog suda Bosne i Hercegovine
Hatidža Hadžiosmanović

Predmet broj AP 2498/07

**ODLUKA O
DOPUSTIVOSTI I
MERITUMU**

Apelacija Savke Ožegović podnesena protiv zbog neprovođenja Rješenja općinskog načelnika Općine Sanski Most broj Up-1-03-372-498/98 od 28. srpnja 2004. godine koje je dopušteno Zaključkom Općinske službe za prostorno uređenje, imovinsko-pravne i stambene poslove o dozvoli izvršenja prinudim putem broj Up-1-03-372-498/98 od 5. listopada 2004. godine

Odluka od 13. prosinca 2007. godine

Ustavni je sud Bosne i Hercegovine u Vijeću od pet sudaca u predmetu broj **AP 2498/07**, rješavajući apelaciju **Savke Ožegović**, na temelju članka VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine, članka 59. stavak 2. alineja 2. i članka 61. st. 1. i 2. Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine («Službeni glasnik Bosne i Hercegovine» broj 60/05), u sastavu:

Hatidža Hadžiosmanović, predsjednica

Miodrag Simović, dopredsjednik

Valerija Galić, dopredsjednica

Seada Palavrić, sutkinja

Krstan Simić, sudac

na sjednici održanoj 13. prosinca 2007. godine, donio

ODLUKU O DOPUSTIVOSTI I MERITUMU

Usvaja se apelacija Savke Ožegović.

Utvrđuje se povreda prava na imovinu iz članka II/3.(k) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda.

Nalaže se Općinskoj službi za prostorno uređenje, građenje i stambene poslove Općine Sanski Most, na temelju članka 74. stavak 4. Pravila Ustavnog suda, da žurno okonča postupak izvršenja Zaključka općinskog načelnika broj Up-1-03-372-498/98 od 5. listopada 2004. godine.

Nalaže se Općinskoj službi za prostorno uređenje, građenje i stambene poslove Općine Sanski Most, sukladno članku 74. stavak 5. Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, da u roku od tri mjeseca od dana dostave ove odluke obavijesti Ustavni sud Bosne i Hercegovine o poduzetim mjerama s ciljem izvršenja ove odluke.

Nalaže se Općini Sanski Most, sukladno članku 76. stavak 2. Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, da Slavki Ožegović u roku od tri mjeseca

od dana dostave ove odluke isplati iznos od 900,00 KM na ime nematerijalne štete zbog neokončanja postupka administrativnog izvršenja.

Odluku objavit u «Službenom glasniku Bosne i Hercegovine», «Službenim novinama Federacije Bosne i Hercegovine», «Službenom glasniku Republike Srpske» i «Službenom glasniku Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine».

Obrazloženje

I. Uvod

1. Savka Ožegović (u daljnjem tekstu: apelantica) iz Sanskog Mosta je podnijela 7. rujna 2007. godine apelaciju Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Ustavni sud) zbog neprovođenja Rješenja općinskog načelnika Općine Sanski Most (u daljnjem tekstu: Općina) broj Up-1-03-372-498/98 od 28. srpnja 2004. godine koje je dopušteno Zaključkom Općinske službe za prostorno uređenje, imovinsko-pravne i stambene poslove (u daljnjem tekstu: Općinska služba) o dozvoli izvršenja prinudim putem, broj Up-1-03-372-498/98 od 5. listopada 2004. godine. Apelantica je tražila i donošenje privremene mjere kojom bi Ustavni sud zabranio sadašnjem posjedniku Sadeti Beglerbegović (u daljnjem tekstu: izvršenik) prodaju prijeporne garaže do predaje dijela garaže apelantici te naložio zabilježbu privremene mjere u zemljišnim knjigama.

II. Postupak pred Ustavnim sudom

2. Na temelju članka 22. st. 1. i 2. Pravila Ustavnog suda, od Općinske službe i izvršenika je zatraženo 7. rujna 2007. godine da dostave odgovor na apelaciju.
3. Općinska služba je odgovor na apelaciju dostavila 25. rujna 2007. godine, a izvršenik nije dostavio odgovor na apelaciju.
4. Na temelju članka 26. stavak 2. Pravila Ustavnog suda, odgovor Općinske službe je dostavljen apelantu 22. listopada 2007. godine.

III. Činjenično stanje

5. Činjenice predmeta koje proizlaze iz apelantovih navoda i dokumenata podastrih Ustavnom sudu mogu se sumirati na sljedeći način.

6. Rješenjem Općine broj Up-1-03-372-498/98 od 28. srpnja 2004. godine, donesenom u ponovnom postupku, usvojen je apelantičin zahtjev za povrat $\frac{1}{2}$ garaže-šupe koja se nalazi u Sanskom Mostu, u prizemlju stambene zgrade u kojoj se nalazi apelantičin stan, tako da se predmetna nekretnina, koju privremeno koristi Sadeta Beglerbegović, vraća u posjed apelantici. Točkom tri izreke rješenja utvrđena je obveza privremenom korisniku da predmetne nekretnine napusti odmah, a najkasnije u roku od 15 dana od dostave rješenja, a točkom četiri je konstatirano da priziv na rješenje ne odlaže njegovo izvršenje. U rješenju je navedeno da je u upravnom postupku utvrđeno da je apelantica savjesni posjednik $\frac{1}{2}$ garaže-šupe, da predmetno $\frac{1}{2}$ garaže-šupe koristi bez pravne osnove Sadeta Beglerović, koja je izjavila da je predmetnu garažu i stan kupila od svoga brata Seada Hедера, da nije prijeporno da je prethodno apelantica koristila $\frac{1}{2}$ garaže sa Seadom Hederom, te da su saslušani svjedoci izjavili da su im uz dodijeljene stanove dodijeljene na korištenje i garaže, a da je apelantica garažu koristila zajedno sa Seadom Hederom. Stoga je Općina, nalazeći da su ispunjeni uvjeti iz članka 12. Zakona o prestanku primjene Zakona o privremeno napuštenim nekretninama, udovoljila apelantičinom zahtjevu za povrat $\frac{1}{2}$ garaže.

7. Rješenjem Kantonalnog ministarstva za građenje, prostorno uređenje i zaštitu okoliša Bihać (u daljnjem tekstu: Ministarstvo) broj 11/2-23-259-UP-2/04 od 30. kolovoza 2004. godine odbijen je priziv Sadete Beglerbegović izjavljen protiv rješenja Općine, s obrazloženjem da razloge na kojima je Općina utemeljila svoju odluku uvažava i Ministarstvo. Dalje se navodi da je prigovor kojim je apelantica nepravodobno podnijela zahtjev za povrat garaže neutemeljen, budući da prema članku 11. stavak 4. Zakona o prestanku primjene pravo na traženje vraćanja nekretnine u posjed ne podliježe zastari.

8. Rješavajući zahtjev apelantice kao tražitelja izvršenja Općina je donijela Zaključak broj Up-1-03-372-498/98 od 5. listopada 2004. godine, kojim je dopustila izvršenje prinudnim putem rješenja kojim je izvršenik Sadeta Beglerbegović dužna iseliti i napustiti $\frac{1}{2}$ garaže-šupe, utvrdila da će izvršenje provesti službenik tijela uprave 15. listopada 2004. godine u 11.00 sati, da će se izvršenje provesti na trošak izvršenika, o čemu će se donijeti poseban zaključak, da će se izvršenje provesti uz asistenciju tijela Policijske uprave te da priziv protiv zaključka ne odlaže izvršenje.

9. Presudom Kantonalnog suda broj U-173/04 od 6. veljače 2006. godine je odbijena kao neutemeljena tužba izvršenika usmjerena na poništenje rješenja Ministarstva, a Rješenjem Ministarstva broj 11/4-31-483-UP-2/04 od 14. ožujka 2007. godine je odbijen priziv izvršenika izjavljen protiv zaključka o dozvoli izvršenja.

10. S ciljem izvršenja Zaključka broj Up-1-03-372-498/98 od 5. listopada 2004. godine, Općinska služba je zakazala novu deložaciju za 11. svibanj 2007. godine. Prema zapisniku sačinjenom na licu mjesta utvrđeno je da se u posjedu garaže nalazi Alija Kuduzović, koji je na temelju kupoprodajnog ugovora sačinjenog 10. studenoga 2005. godine sa Seadom i Vesnom Heder, koje je zastupao izvršenik, postao vlasnik stana i predmetne garaže te se, na temelju Rješenja Zemljišnoknjižnog ureda Općinskog suda broj DN-494/05 od 14. prosinca 2005. godine, uknjižio kao vlasnik predmetnih nekretnina upisanih u KPU broj 174/200 KO Sanski Most.

IV. Apelacija

a) Navodi iz apelacije

11. Apelantica smatra da je zbog neprovođenja Rješenja Općine Sanski Most broj Up-1-03-372-498/98 od 28. srpnja 2004. godine i Zaključka broj Up-1-03-372-498/98 od 5. listopada 2004. godine došlo do povrede njenog ustavnog prava na pravično suđenje i prava na imovinu iz članka II/3.(e) i (k) Ustava Bosne i Hercegovine, članka 6. stavak 1. Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda (u daljnjem tekstu: Europska konvencija) i članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju. Apelantica navodi kronologiju predmetnog upravnog postupka, ističe da postupak pred mjerodavnim tijelima traje od 28. kolovoza 2003. godine i da do danas nije okončan, smatra da joj je nepostupanjem prvostupanjskoga tijela uprave Općine i neizvršenjem rješenja o povratu u posjed prijeporne nekretnine povrijeđeno ustavno pravo na «pristup sudu» kao elementu prava na pravično suđenje. Dalje se navodi da je pristup mjerodavnom upravnom tijelu formalno bio omogućen, budući da je o apelantičinom zahtjevu tijelo u relativno kratkom roku donijelo rješenje o povratu, ali da taj pristup nije bio učinkovit jer apelantica ne može ući u posjed prijeporne garaže. Apelantica konačno navodi da se Općina umiješala u njezino pravo na imovinu tako što nije izvršila svoje pravomoćno i izvršno rješenje. Konačno, apelantica je zatražila da Ustavni sud, sukladno dosadašnjoj praksi, obveže Općinu da joj naknadi nematerijalnu štetu zbog učinjene povrede prava.

b) Odgovor na apelaciju

12. U odgovoru na apelaciju Općinska služba navodi kronologiju rješavanja apelantičinog zahtjeva za povrat ½ garaže, ističe da zaključak o dozvoli izvršenja prinudnim putem nije izvršen 15. listopada 2004. godine zbog toga što su sudionici upravnog postupka koristili redovita pravna sredstva, te da deložacija zakazana za 11. svibanj 2007. godine

nije izvršena zbog toga što se u posjedu prijeporne nekretnine više ne nalazi izvršenik već Alija Kuduzović koji je, temeljem kupoprodajnog ugovora koji je proveden kroz zemljišne knjige, postao vlasnik predmetne nekretnine. Stoga Općinska služba tvrdi da izvršenje predmetnog zaključka nije provedeno iz objektivnih razloga te smatra da su zbog toga neutemeljeni apelantičini navodi o povredi njezinih prava iz članka II/3.(e) i (k) Ustava Bosne i Hercegovine, članka 6. stavak 1. Europske konvencije i članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju. Uz odgovor na apelaciju Općinska služba je dostavila preslike predmetnoga spisa.

V. Relevantni propisi

13. U **Zakonu o upravnom postupku** («Službene novine Federacije BiH» broj 2/98 i 48/99) relevantne odredbe glase:

«Članak 5. stavak 1.

Kad tijela i institucije koje imaju javne ovlasti vode postupak i rješavaju, dužni su strankama omogućiti da što lakše zaštite i ostvare svoja prava, vodeći pri tomu računa da ostvarivanje njihovih prava ne bude na štetu prava drugih osoba, niti oprečno zakonom utvrđenom javnom interesu.

Članak 6.

Kad tijela i institucije koje imaju javne ovlasti rješavaju u upravnim stvarima, dužni su osigurati efikasno ostvarivanje prava i interesa građana, poduzeća (društava), ustanova i drugih pravnih osoba, što obuhvaća dobru organizaciju na izvršavanju poslova tijela, koja osigurava brzo, potpuno i kvalitetno rješavanje upravnih stvari u upravnom postupku uz svestrano razmatranje tih stvari.

Članak 14.

Postupak se ima voditi brzo i sa što manje troškova i gubitka vremena za stranku i druge osobe koje sudjeluju u postupku, ali tako da se pribavi sve što je potrebno za pravilno utvrđivanje činjeničnog stanja i za donošenje zakonitog i pravilnog rješenja

Članak 220. stavak 4.

Priziv ne odgađa izvršenje zaključka, osim ako je ovim ili drugim zakonom ili samim zaključkom drukčije određeno.

Članak 271. stavak 1.

Izvršenje se provodi protiv osobe koja je obvezna ispuniti obvezu (izvršenik), odnosno njegovih nasljednika ili pravnih slijednika.

Članak 275. stavak 1.

Da bi se moglo pristupiti izvršenju rješenja, potrebno je da tijelo mjerodavno za provođenje administrativnog izvršenja donese po službenoj dužnosti ili na zahtjev tražitelja izvršenja zaključak o dozvoli izvršenja. Zaključkom se utvrđuje da je rješenje koje se ima izvršiti postalo izvršno i određuje način izvršenja. Protiv ovoga zaključka je dozvoljen priziv mjerodavnom drugostupanjskom tijelu.

Članak 278. stavak 1.

Tijelo mjerodavno za administrativno izvršenje obvezno je po službenoj dužnosti obustaviti započeto izvršenje i provedene radnje poništiti, ako se utvrdi da je obveza izvršena, da izvršenje nije bilo uopće dopušteno, da je bilo provedeno prema osobi koja nije u obvezi, ili ako tražitelj izvršenja odustane od svog zahtjeva, odnosno ako je izvršno rješenje poništeno ili ukinuto.»

VI. Dopustivost

14. Sukladno članku VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine Ustavni sud, također, ima prizivnu mjerodavnost u pitanjima koja su sadržana u ovome Ustavu kada ona postanu predmetom spora zbog presude bilo kojega suda u Bosni i Hercegovini.

15. Sukladno članku 16. stavak 1. Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud može razmatrati apelaciju samo ako su protiv presude, odnosno odluke koja se njome pobija, iscrpljeni svi učinkoviti pravni lijekovi mogući prema zakonu i ako se podnese u roku od 60 dana od dana kada je podnositelj apelacije primio odluku o posljednjem učinkovitom pravnom lijeku kojega je koristio.

16. U smislu članka 16. stavak 3. Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud može iznimno razmatrati apelaciju i kada nema odluke mjerodavnoga suda, ukoliko apelacija ukazuje na ozbiljna kršenja prava i temeljnih sloboda koja štite Ustav Bosne i Hercegovine ili međunarodni dokumenti koji se primjenjuju u Bosni i Hercegovini.

17. U kontekstu prizivne nadležnosti Ustavnoga suda iz članka VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine, izraz «presuda» se mora široko tumačiti. Taj izraz ne treba samo uključivati

sve vrste odluka i rješenja, već i nedostatak donošenja odluke kada se za takav nedostatak utvrdi da je neustavan (vidi Ustavni sud, Odluku broj *U 23/00* od 2. veljače 2001. godine, objavljenu u «Službenom glasniku Bosne i Hercegovine» broj 10/01). Ustavni sud ističe da, sukladno članku II/1. Ustava Bosne i Hercegovine, Bosna i Hercegovina i oba entiteta trebaju osigurati najvišu razinu građanskih prava i temeljnih sloboda i da se, sukladno članku II/2. Ustava Bosne i Hercegovine, prava i slobode određene Europskom konvencijom i njezinim protokolima izravno primjenjuju u Bosni i Hercegovini.

18. Ustavni sud, polazeći od prakse Europskoga suda za ljudska prava na području iscrpljivanja pravnih lijekova, ističe da se prigodom primjene pravila iz članka 16. stavak 1. Pravila Ustavnog suda, to pravilo mora primjenjivati uz određen stupanj fleksibilnosti i bez pretjeranog formalizma (vidi Europski sud za ljudska prava, *Cardot protiv Francuske*, presuda od 19. ožujka 1991. godine, serija A, broj 200, stavak 34). Ustavni sud naglašava da pravilo iscrpljivanja pravnih lijekova koji su mogući po zakonu nije apsolutno, niti se može primjenjivati automatski, te prigodom ispitivanja je li bilo poštovano bitno je uzeti u obzir određene okolnosti svakog pojedinog predmeta (vidi Europski sud za ljudska prava, *Van Oosterwijk protiv Belgije*, presuda od 6. prosinca 1980, serija A, broj 40, stavak 35). To, između ostalog, znači da se mora realno uzeti u obzir ne samo postojanje formalnih pravnih sredstava u pravnom sustavu, već i sveukupni pravni i politički kontekst kao i apelantove osobne prilike. Učinkovitost pravnog lijeka se ne ogleda samo u činjenici da je on pravno i formalno predviđen, već i da je u praksi uspješan.

19. Dalje, Ustavni sud podsjeća da je jedan od temeljnih postulata Europske konvencije da pravna sredstva, koja pojedincu stoje na raspolaganju, trebaju biti lako dostupna i razumljiva, te da se propust u organizaciji pravnog i sudskog sustava države, koji ugrožava zaštitu individualnih prava, ne može pripisati pojedincu. Pored toga, dužnost je države organizirati svoj pravni sustav tako da omogućí sudovima i javnim vlastima da se povinuju zahtjevima i uvjetima Europske konvencije (vidi Europski sud za ljudska prava, *Zanghi protiv Italije*, presuda od 19. veljače 1991. godine, serija A, broj 194, stavak 21).

20. Imajući u vidu navedene okolnosti, Ustavni sud primjećuje da u Bosni i Hercegovini, u konkretnom slučaju u Federaciji Bosne i Hercegovine, ne postoji učinkovito pravno sredstvo koje bi omogućilo apelantima žaliti se zbog neizvršenja zaključka o dozvoli izvršenja pravomoćnog rješenja. Ustavni sud podsjeća da je u dosadašnjoj praksi u predmetima koji su se odnosili na neizvršenje pravomoćnog rješenja kojim je dopušteno izvršenje sudske presude zaključio da nedostaci u organizaciji pravosudnog sustava entiteta, odnosno države, ne smiju uticati na poštivanje individualnih prava i sloboda

utvrđenih Ustavom Bosne i Hercegovine, kao i zahtjeva i garancija iz članka 6. Europske konvencije.

21. Obzirom na navode apelacije Ustavni sud zaključuje da apelantica pokreće pitanje kršenja prava na pristup sudu, konkretnije mjerodavnom upravnom tijelu, u okviru prava na pravično suđenje iz članka 6. stavak 1. Europske konvencije, budući apelantica nema na raspolaganju učinkovit pravni lijek kojim bi ishodila provođenje zaključka o dozvoli izvršenja rješenja.

22. Imajući u vidu odredbe članka VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 16. st. 1. i 3. Pravila Ustavnog suda, Ustavni je sud ustvrdio da predmetna apelacija ispunjava uvjete glede dopustivosti.

VII. Meritum

23. Apelantica smatra da je neizvršenjem Zaključka o dozvoli izvršenja rješenja broj Up-1-03-372-498/98 od 5. listopada 2004. godine došlo do povrede njezinoga prava na pravično suđenje iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 1. Europske konvencije, te povrede prava na imovinu iz članka II/3.(k) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju.

Pravo na imovinu

24. Članak II/3.(k) Ustava Bosne i Hercegovine u relevantnom dijelu glasi:

«3. Popis prava

Sve osobe na teritoriju Bosne i Hercegovine uživaju ljudska prava i temeljne slobode ovog članka, stavak 2, što uključuje:

[...]

(k) Pravo na imovinu.»

25. Članak 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju glasi:

«Svaka fizička ili pravna osoba ima pravo na neometano uživanje svoje imovine. Nitko ne može biti lišen svoje imovine, osim u javnom interesu i pod uvjetima predviđenim zakonom i općim načelima međunarodnog prava.

Prethodne odredbe, međutim, ni na koji način ne utječu na pravo države da primjenjuje takve zakone koje smatra potrebnim da bi nadzirala korištenje imovine sukladno općim interesima ili da bi osigurala naplatu poreza ili drugih doprinosa ili kazni.»

26. Europski sud za ljudska prava smatra da ova odredba «u biti garantira pravo na imovinu» i «sadrži tri različita pravila». Prvo, koje je izraženo u prvoj rečenici prvog stavka i koje je opće naravi, izražava načelo mirnog uživanja u imovini. Drugo pravilo, u drugoj rečenici istoga stavka, obuhvaća lišavanje imovine i ograničava ga izvjesnim uvjetima. Treće, sadržano u drugom stavku, dopušta da države potpisnice imaju pravo, između ostalog, kontrolirati korištenje imovine sukladno općem interesu, provođenjem onih zakona koje smatraju potrebnim za tu svrhu (vidi Ustavni sud Bosne i Hercegovine, Odluka broj *U 3/99* od 17. ožujka 2000. godine, objavljena u «Službenom glasniku Bosne i Hercegovine» broj 21/00). Drugo i treće pravilo se tiču posebnih instanci uplitanja u prava na mirno uživanje imovine (vidi Europski sud za ljudska prava, *Scollo protiv Italije*, presuda iz 1995, serija A, br. 315, stavak 26). Ako mjera, odnosno propust da se poduzmu adekvatne mjere, negativno utiču na vlasništvo, a predmetno činjenje ili nečinjenje nije u opsegu ni drugog ni trećeg pravila, nužno je razmotriti je li povrijeđeno prvo pravilo i zbog toga se mora odrediti «je li uspostavljen pravedan odnos između zahtjeva općeg interesa zajednice i potreba da se zaštite osnovna prava pojedinca» (vidi Europski sud za ljudska prava, *Sporrong i Lonnroth protiv Švedske*, presuda od 23. rujna 1982. godine, serija A, broj 52, stavak 69).

27. Preduvjet za razmatranja apelantičinih navoda glede povrede prava na imovinu je utvrđivanje je li apelantica uopće imala «imovinu» u smislu članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju.

28. U svezi s tim, Ustavni sud konstatira da je Rješenjem Općine broj Up-1-03-372-498/98 od 28. srpnja 2004. godine usvojen je apelantičin zahtjev za povrat ½ garaže-šupe koja se nalazi u Sanskom Mostu, u prizemlju stambene zgrade u kojoj se nalazi apelantičin stan, jer je u postupku utvrđeno da je apelantica bila savjesni posjednik ½ predmetne garaže koju je, prema stanju spisa, dobila od RO ŠIP «Sana» Sanski Most zajedno sa stanom te da ju je koristila sa Seadom Hederom. Navedeno utvrđenje nije sporila ni izvršenik Sadeta Beglerbegović, te Ustavni sud smatra neprijepornim da ½ garaže-šupe, predstavlja apelantičinu imovinu u smislu članka II/3.(k) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju, te da prema tomu apelantica ima pravo na mirno uživanje svoje imovine.

29. Stoga, imajući u vidu navode apelacije te predočenu dokumentaciju, Ustavni sud zaključuje da se u predmetnom slučaju radi o propustu vlasti da učinkovito zaštiti apelantičino pravo na mirno uživanje imovine. Ustavni sud podsjeća da koncept prava na imovinu podrazumijeva kako negativnu obvezu države da se uzdrži od miješanja u imovinu tako i pozitivnu obvezu države da uspostavi preventivne mjere i mehanizme kojima se štiti pravo pojedinaca na mirno uživanje imovine u smislu obveze države da osigura učinkovitu zaštitu individualnih prava (vidi Europsko povjerenstvo, Odluka broj 20357/92 od 7. ožujka 1994. godine, D.R. 76 A, str. 80) tako da definira, kontrolira i, po potrebi, sankcionira aktivnosti onih koji ometaju druge u ostvarivanju prava garantiranih Ustavom Bosne i Hercegovine i Europskom konvencijom.

30. Ustavni sud podsjeća na svoju praksu prema kojoj država s ciljem ispunjenja svoje pozitivne obveze mora donijeti zakone kojima se, između ostalog, definiraju dopuštene granice ljudske djelatnosti, a onda učinkovito provoditi ustanovljene mehanizme prevencije, kontrole i sankcioniranja nedopuštenog ponašanja. Stoga ako netko, kao u konkretnom slučaju izvršenik, bez pravne osnove odnosno bez privremenog rješenja koristi ½ apelantičine garaže-šupe, koja je apelantici dodijeljena prigodom dodjele stana, javna vlast mora reagirati i takvo ponašanje sankcionirati kako bi se zaštitilo apelantičino ustavno pravo na mirno uživanje imovine.

31. U konkretnom slučaju, mjerodavna tijela Općine su, postupajući po apelantičinom zahtjevu, prema važećim propisima donijela rješenje kojim su sankcionirali bespravno korištenje apelantičinog dijela garaže-šupe tako da je korisniku garaže Sadeti Beglerbegović naloženo da napusti predmetnu nekretninu odmah, a najkasnije u roku od petnaest dana. Međutim, Ustavni sud naglašava da samo donošenje rješenja, kojim se korisniku nalaže napuštanje dijela predmetne nekretnine, te donošenje zaključka o dozvoli izvršenja navedenog rješenja, nije dovoljno da bi se smatralo da je država preko svojih tijela ispunila svoju pozitivnu obvezu i zaštitila apelantičino pravo na mirno uživanje imovine, jer propust vlasti da okonča postupak administrativnog izvršenja predstavlja povredu pozitivnih obveza države iz članka 1. Protokola broj 1 uz Konvenciju (vidi Europski sud za ljudska prava, *Scollo protiv Italije*, presuda od 28. rujna 1995. godine, serija A, br. 315-C, str. 54, stavak 40. kao i Ustavni sud, Odluku AP 3255/06 od 5. travnja 2007. godine).

32. Dakle, u apelantičinom slučaju Općina je, u okviru pozitivne obveze provođenja efektivnih mjera s ciljem zaštite prava na mirno uživanje imovine, provela postupak i utvrdila da ½ garaže-šupe koja, u smislu članka II/3.(k) Ustava Bosne i Hercegovine i

članka 1. Protokola 1 uz Europsku konvenciju, predstavlja apelantičinu imovinu, koristi bespravno odnosno bez privremenog rješenja Sadeta Beglerbegović, što predstavlja miješanje u apelantičino pravo na mirno uživanje imovine, ali evidentno je da Općina nije pravodobno poduzela mjere kojima bi prekinula da bespravni korisnik kontinuirano povređuje apelantičino pravo na mirno uživanje imovine.

33. Štoviše, zbog propusta mjerodavnog tijela Općine da odmah provede rješenje o izvršenju i zaključak o dozvoli izvršenja, budući da priziv na rješenje odnosno zaključak ne odlaže izvršenje, apelantica je došla u poziciju da je u posjed garaže ušla treća osoba koja je, na temelju ugovora o kupoprodaji, postala vlasnikom predmetne nekretnine te se kao takva i upisala u zemljišne knjige. Naime, u situaciji kad je Zaključkom o dozvoli izvršenja broj Up-1-03-372-498/98 od 5. listopada 2004. godine određeno da će se prinudno izvršenje provesti 15. listopada 2004. godine, pozivanje Općine da zaključak nije proveden zbog toga što su sudionici upravnog postupka koristili redovita pravna sredstva nema uporišta u pozitivnim propisima, jer prema odredbama članka 220. stavak 4. Zakona o upravnom postupku priziv protiv zaključka o dozvoli izvršenja ne odlaže izvršenje rješenja i nema zakonskog uporišta za propust javne vlasti da, sukladno načelu zaštite prava građana i javnog interesa iz članka 5, načelom efikasnosti iz članka 6. i načelom ekonomičnosti iz članka 14. Zakona o upravnom postupku, brzo i učinkovito ne okonča konkretnu upravnu stvar.

34. Mjerodavna tijela Općine su bila dužna da, u smislu odgovarajućih odredbi Zakona o upravnom postupku, okončaju predmetni postupak što, bez obzira na protek vremena od dana kada je treća osoba postala vlasnikom predmetne garaže (studen 2005. godine) odnosno od utvrđivanja te okolnosti na licu mjesta (11. svibnja 2007. godine), do danas nisu učinili. Dakle, Ustavni sud smatra da se kršenje apelantičinog prava na mirno uživanje imovine produžava neokončanjem postupka administrativnog izvršenja sukladno odredbama Zakona o upravnom postupku, budući je ostvarivanje ovog apelantičinog prava pred mjerodavnim upravnim tijelom, neovisno o činjenici da je postupak za vraćanje ½ garaže-šupe započeo 28. kolovoza 2003. godine te da je mjerodavno tijelo donijelo rješenje o povratu i zaključak o dozvoli izvršenja, krajnje neizvjesno.

35. Imajući u vidu navedeno, neprijeporno je da javna vlast nije izvršila svoju pozitivnu obvezu da reagira pravodobno i konzistentno glede apelantičinog prava na zaštitu od bespravnog uznemiravanja njezinog prava na mirno uživanje imovine, te je neprijeporno da pravodobno neprovođenje zaključka o dozvoli izvršenja rješenja, odnosno nepoduzimanje

koraka na okončanju predmetnog postupka, predstavlja kršenje apelantičinog prava na mirno uživanje imovine koje je garantirano člankom II/3.(k) Ustava Bosne i Hercegovine i člankom 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju.

Ostali navodi

36. U svjetlu zaključka glede kršenja apelantičinih prava iz članka II/3.(k) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju, Ustavni sud smatra da nije nužno posebice razmatrati ostale navode iz apelacije.

Pitanje naknade nematerijalne štete

37. Apelantica je zatražila da Ustavni sud, sukladno dosadašnjoj praksi, obveže Općinu da joj naknadi nematerijalnu štetu zbog učinjene povrede prava. Prema članku 76. stavak 2. Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud može izuzetno, na apelantov zahtjev, odrediti naknadu za nematerijalnu štetu. Međutim, Ustavni sud podsjeća da, za razliku od postupka pred redovitim sudovima, naknadu nematerijalne štete određuje u simboličnom smislu u posebnim slučajevima kršenja zagantiranih ljudskih prava i sloboda.

38. Prigodom odlučivanja o apelantičinom zahtjevu za naknadu nematerijalne štete Ustavni sud upućuje na ranije utvrđeno načelo određivanja visine naknade štete u ovakvim slučajevima (vidi Ustavni sud, Odluku broj *AP 938/04*, objavljenu u «Službenom glasniku Bosne i Hercegovine» broj 20/06, st. 48-51). Prema utvrđenom načelu, apelantu bi za svaku godinu trajanja postupka trebalo isplatiti iznos od približno 150,00 KM, a ukoliko se radi o žurnom postupku iznos od 300,00 KM. Imajući u vidu odredbe Zakona o upravnom postupku koje reguliraju postupak izvršenja, te okolnost da je člankom 220. stavak 4. navedenoga zakona regulirano *da priziv ne odgađa izvršenje zaključka, osim ako je ovim ili drugim zakonom ili samim zaključkom drukčije određeno*, Ustavni sud smatra da se u konkretnom slučaju radi o žurnom postupku. Obzirom da Zaključak o dozvoli izvršenja broj Up-1-03-372-498/98 od 5. listopada 2004. godine do danas, dakle pune tri godine, nije izvršen odnosno da zbog propusta mjerodavnog tijela predmetni postupak još uvijek nije okončan, Ustavni sud smatra da ukupan iznos koji apelantici treba isplatiti na ime nematerijalne štete iznosi 900,00 KM. Ovaj iznos apelantici je dužna isplatiti Općina Sanski Most u roku od tri mjeseca od dana dostave ove odluke.

VIII. Zaključak

39. Ustavni sud zaključuje da postoji povreda apelantičinog prava na mirno uživanje imovine u situaciji kad je mjerodavna služba Općine propustila pravodobno provesti zaključak o dozvoli izvršenja te kad je, obzirom na novonastale okolnosti, propustila, bez objektivnog i razumnog opravdanja, poduzeti daljnje korake iz svoje nadležnosti na okončanju postupka administrativnog izvršenja.

40. Na temelju članka 61. st. 1. i 2. i članka 64. stavak 1. Pravila Ustavnoga suda, Ustavni je sud odlučio kao u dispozitivu ove odluke.

41. Obzirom na odluku Ustavnog suda u ovome predmetu, nije nužno posebice razmatrati apelantičin prijedlog za donošenjem privremene mjere.

42. Prema članku VI/4. Ustava Bosne i Hercegovine, odluke Ustavnog suda su konačne i obvezujuće.

Predsjednica
Ustavnog suda Bosne i Hercegovine
Hatidža Hadžiosmanović

REGISTRI ODLUKA

РЕГИСТРИ ОДЛУКА

Registar odluka po nadležnosti

1. član VI/3.a) Ustava Bosne i Hercegovine

1.1. Predmet broj U 18/06

ODLUKA O DOPUSTIVOSTI I MERITUMU od 23. novembra 2007. godine
Zahtjev Petra Kunića, Milorada Živkovića, Tihomira Gligorića, Nenada Mišića, Miloša Jovanovića, Momčila Novakovića, Ljiljane Miličević, Mirka Blagojevića, Dušanke Majkić, Jeline Đurković i Marije Perkanović, u vrijeme podnošenja zahtjeva članova Predstavničkog doma Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine, za ocjenu ustavnosti člana 62. stav 5. Zakona o odbrani Bosne i Hercegovine

strana 15

2. član VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine

2.1. Predmet broj AP 1812/07

ODLUKA O PRIVREMENOJ MJERI od 16. jula 2007. godine
Zahtjev Miljana Radonje za donošenje privremene mjere, a u vezi sa apelacijom podnesenom protiv rješenja Vrhovnog suda Republike Srpske br. 118-0-Kž-07-000 107 od 15. maja 2007. godine, 118-0-Kv-07-000 010 od 2. maja 2007. godine, 118-0-Kž-07-000 053 od 21. marta 2007. godine i rješenja Okružnog suda u Banjoj Luci broj 011-0-Kv-07-000 011 od 2. marta 2007. godine

strana 33

2.2. Predmet broj AP 892/06

ODLUKA O DOPUSTIVOSTI od 6. jula 2007. godine
Apelacija Tuzlanske banke d.d. Tuzla podnesena protiv presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine br. Rev-561/04 od 13. decembra 2005. godine i Pž 17/03 od 15. aprila 2004. godine

strana 45

2.3. Predmet broj AP 2138/07

ODLUKA O DOPUSTIVOSTI od 13. septembra 2007. godine
Apelacija Juse Vrčića podnesena protiv Rješenja Općinskog suda Mostar broj Su-2087/07 od 2. jula 2007. godine

strana 53

2.4. Predmet broj AP 2346/07

ODLUKA O DOPUSTIVOSTI od 13. septembra 2007. godine
Apelacija Hase Vranja podnesena protiv Odluke Komisije za imovinske zahtjeve raseljenih osoba i izbjeglica broj R-532-1386-1/1-01-349-12-46/07 od 16. aprila 2007. godine i broj R-532-1386-1/1-01-349-12/06 od 27. oktobra 2006. godine

strana 59

2.5. Predmet broj AP 1055/07

ODLUKA O DOPUSTIVOSTI od 8. novembra 2007. godine

Apelacija Jasmina Rizvanovića podnesena protiv Rješenja Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj 070-0-Kž-07-000101 od 23. februara 2007. godine i Rješenja Kantonalnog suda u Sarajevu broj 009-0-KV-07-000 048 od 16. februara 2007. godine

strana 67

2.6. Predmet broj AP 2281/05

ODLUKA O DOPUSTIVOSTI I MERITUMU od 6. jula 2007. godine

Apelacija Tihomira Gligorića podnesena protiv Presude Suda Bosne i Hercegovine broj KžK-03/05 od 13. oktobra 2005. godine
Apelacija Stamenke Kozomara podnesena protiv Rješenja Suda BiH broj KžK-03/05 od 22. novembra 2005. godine i Presude Suda BiH broj KžK-03/05 od 13. oktobra 2005. godine

strana 75

2.7. Predmet broj AP 2313/05

ODLUKA O DOPUSTIVOSTI I MERITUMU od 6. jula 2007. godine

Apelacija Mugdina Hercega podnesena protiv Presude Kantonalnog suda u Zenici broj Kž-118/05 od 29. jula 2005. godine i Presude Općinskog suda u Zavidovićima broj K-4/04 od 7. januara 2005. godine

strana 91

2.8. Predmet broj AP 90/06

ODLUKA O DOPUSTIVOSTI I MERITUMU od 6. jula 2007. godine

Apelacija Besima Bojadžije podnesena protiv Presude Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj Gž-148/05 od 8. novembra 2005. godine i Presude Kantonalnog suda u Sarajevu broj P-46/04 od 13. maja 2005. godine

strana 115

2.9. Predmet broj AP 1330/06

ODLUKA O DOPUSTIVOSTI I MERITUMU od 16. jula 2007. godine

Apelacija Mileta Kovačevića podnesena protiv Presude Vrhovnog suda Republike Srpske broj Uvl-78/05 od 1. februara 2006. godine

strana 133

2.10. Predmet broj AP 1115/07

ODLUKA O DOPUSTIVOSTI I MERITUMU od 16. jula 2007. godine

Apelacija Ahmeda Čehajića i Zijada Redžića podnesena protiv Presude Vrhovnog suda FBiH broj Rev-409/06 od 15. februara 2007. godine

strana 147

2.11. Predmet broj AP 133/06

ODLUKA O DOPUSTIVOSTI I MERITUMU od 13. septembra 2007. godine

Apelacija Aide Hastor podnesena protiv Presude Kantonalnog suda u Gorazdu broj

U-207/05 od 23. decembra 2005. godine, Rješenja Federalnog ministarstva za pitanja boraca i invalida odbrambeno-oslobodilačkog rata Sarajevo broj UP-II-04/1-41-4075/05 od 2. septembra 2005. godine i Rješenja Službe za boračko-invalidsku zaštitu Općine Goražde broj UP-I-05-1-41-1134/04 od 30. decembra 2004. godine

strana 163

2.12. Predmet broj AP 231/06

ODLUKA O DOPUSTIVOSTI I MERITUMU od 13. septembra 2007. godine

Apelacija Dejana Mališa podnesena zbog neizvršavanja Rješenja o izvršenju Osnovnog suda Banja Luka broj I-1557/05 od 6. jula 2005. godine

strana 177

2.13. Predmet broj AP 912/06

ODLUKA O DOPUSTIVOSTI I MERITUMU od 13. septembra 2007. godine

Apelacija Rajka i Stipe Čužića podnesena zbog nepostupanja Općinskog suda u Širokom Brijegu u postupku izvršenja uklanjanja bespravno izgrađenog objekta na k.č. 3032, K.O. Mokro, općina Široki Brijeg

strana 193

2.14. Predmet broj AP 1067/06

ODLUKA O DOPUSTIVOSTI I MERITUMU od 13. septembra 2007. godine

Apelacija «Slobodne Dalmacije» d.d. Split podnesena protiv Presude Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj Gž-139/05 od 27. decembra 2005. godine

strana 209

2.15. Predmet broj AP 1223/06

ODLUKA O DOPUSTIVOSTI I MERITUMU od 13. septembra 2007. godine

Apelacija Todora Mikića podnesena protiv Presude Kantonalnog suda u Sarajevu broj Pž-297/05 od 19. januara 2006. godine i Presude Općinskog suda u Sarajevu broj Ps-374/04 od 13. maja 2005. godine

strana 229

2.16. Predmet broj AP 1358/06

ODLUKA O DOPUSTIVOSTI I MERITUMU od 13. septembra 2007. godine

Apelacija Šefike i Zijada Suljakovića podnesena zbog nedonošenja odluke u razumnom roku u postupku pred Općinskim sudom u Velikoj Kladaši i postupku po žalbi pred Kantonalnim sudom u Bihaću

strana 245

2.17. Predmet broj AP 1433/06

ODLUKA O DOPUSTIVOSTI I MERITUMU od 13. septembra 2007. godine

Apelacija Bogoljuba Ristića podnesena protiv Presude Okružnog suda u Banjoj Luci broj Gž-603/03 od 27. marta 2006. godine

strana 265

2.18. Predmet broj AP 2166/07

ODLUKA O DOPUSTIVOSTI I MERITUMU od 13. septembra 2007. godine
Apelacija «Jadroagent Sarajevo» Međunarodna pomorska agencija sa o.o. Sarajevo podnesena zbog neprovođenja Rješenja o izvršenju Općinskog suda u Novom Travniku čiju je nadležnost preuzeo Općinski sud u Travniku broj Ip-41/03 od 3. aprila 2003. godine

strana 279

2.19. Predmet broj AP 1783/06

ODLUKA O DOPUSTIVOSTI I MERITUMU od 28. septembra 2007. godine
Apelacija «AC Quatro» d.o.o. Sarajevo podnesena protiv protiv Presude Kantonalnog suda u Sarajevu broj 009-0-Pž-06-000 083 od 10. aprila 2006. godine i Presude Općinskog suda u Sarajevu broj Ps-1683/05-1 od 27. decembra 2005. godine

strana 291

2.20. Predmet broj AP 2189/06

ODLUKA O DOPUSTIVOSTI I MERITUMU od 28. septembra 2007. godine
Apelacija Safeta Busuladžića podnesena protiv Presude Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj Rev-1079/05 od 9. maja 2006. godine

strana 307

2.21. Predmet broj AP 286/06

ODLUKA O MERITUMU od 29. septembra 2007. godine
Apelacija Župe svetog Ante Padovanskog Bugojno, Franjevačka provincija Bosna Srebrna Sarajevo podnesena protiv Presude Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj Rev-464/03 od 26. jula 2005. godine

strana 333

2.22. Predmet broj AP 825/06

ODLUKA O DOPUSTIVOSTI I MERITUMU od 18. oktobra 2007. godine
Apelacija Fatime Mehić podnesena protiv Presude Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj Rev-416/04 od 1. decembra 2005. godine i Presude Kantonalnog suda u Sarajevu broj Gž-2113/03 od 27. marta 2004. godine, te zbog dužine trajanja postupka koji je okončan osporenim presudama, a koji je pred Općinskim sudom u Sarajevu vođen u predmetu broj P-1074/89

strana 351

2.23. Predmet broj AP 158/06

ODLUKA O DOPUSTIVOSTI I MERITUMU od 18. oktobra 2007. godine
Apelacija Mirjane Galić, Ksenije i Milana Čuluma podnesena zbog neizvršenja Rješenja Osnovnog suda u Banjoj Luci broj I-3422/04 od 4. februara 2005. godine

strana 367

2.24. Predmet broj AP 307/06

ODLUKA O DOPUSTIVOSTI I MERITUMU od 18. oktobra 2007. godine

Apelacija Vilme Anušić podnesena protiv Presude Kantonalnog suda u Tuzli broj U-214/04 od 24. novembra 2005. godine, Rješenja Službe za stambeno-komunalne i urbanističke poslove Općine Živinice broj 05/1-23-1316/03 v. 03/4-23-2255/99 od 14. januara 2004. godine, Presude Kantonalnog suda broj Gž-47/01 od 3. novembra 2001. godine i Presude Općinskog suda u Živinicama broj P-97/99 od 31. oktobra 2000. godine

strana 391

2.25. Predmet broj AP 948/06

ODLUKA O DOPUSTIVOSTI I MERITUMU od 18. oktobra 2007. godine

Apelacija Lovačkor društva «Jarebica» Mostar podnesena protiv Presude Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj Rev-884/04 od 24. januara 2006. godine i Presude Kantonalnog suda u Mostaru broj Pž-36/04 od 22. septembra 2004. godine, te zbog dužine trajanja postupka koji je okončan osporenim presudama, koji je pred Općinskim sudom Mostar vođen u predmetu broj Ps-65/99

strana 403

2.26. Predmet broj AP 1480/06

ODLUKA O DOPUSTIVOSTI I MERITUMU od 18. oktobra 2007. godine

Apelacija DOO «Flora centar» Banja Luka i Vladimira Sukare protiv Rješenja Okružnog suda u Banjoj Luci broj Pžp-3120/05 od 22. februara 2006. godine i Rješenja Suda za prekršaje Banja Luka broj X-P-3362/05 od 16. augusta 2005. godine

strana 421

2.27. Predmet broj AP 1659/06

ODLUKA O DOPUSTIVOSTI I MERITUMU od 18. oktobra 2007. godine

Apelacija Adnana Muslije i Kenana Mandre podnesena protiv Presude Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj Gž-159/05 od 14. marta 2006. godine

strana 439

2.28. Predmet broj AP 2195/06

ODLUKA O DOPUSTIVOSTI I MERITUMU od 18. oktobra 2007. godine

Apelacije Bože Lukačevića i Tunje Krištića podnesene protiv Presude Kantonalnog suda u Odžaku broj Gž-109/05 od 12. maja 2006. godine

strana 451

2.29. Predmet broj AP 1634/07

ODLUKA O DOPUSTIVOSTI I MERITUMU od 18. oktobra 2007. godine

Apelacija Zlatana Samide podnesena protiv Presude Kantonalnog suda u Sarajevu broj U-678/04 od 10. aprila 2007. godine, Rješenja Ministarstva stambenih poslova Kantona

Sarajevo broj 27/02-23-3148704 od 29. novembra 2004. godine i Rješenja Uprave za stambene poslove Kantona Sarajevo broj 23/6-372-P-697/98 od 8. aprila 2003. godine

strana 471

2.30. Predmet broj AP 884/06

ODLUKA O DOPUSTIVOSTI I MERITUMU od 8. novembra 2007. godine

Apelacija Ferida Djedovića podnesena protiv Rješenja Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj Rev-162/05 od 5. decembra 2005. godine, Presude Kantonalnog suda u Odžaku broj Gž-67/04 od 13. oktobra 2004. godine i Presude Općinskog suda Orašje broj P-178/03 od 4. juna 2004. godine

strana 495

2.31. Predmet broj AP 941/06

ODLUKA O DOPUSTIVOSTI I MERITUMU od 8. novembra 2007. godine

Apelacija Abida Botića podnesena zbog dužine trajanja sudskog postupka pred Osnovnim sudom u Kotor-Varoši broj P-103/02.

strana 509

2.32. Predmet broj AP 1231/06

ODLUKA O DOPUSTIVOSTI I MERITUMU od 8. novembra 2007. godine

Apelacija Zuhdije Redžića podnesena zbog povreda prava na pravično suđenje u odnosu na donošenje odluke u razumnom roku i prava na imovinu u predmetu Općinskog suda u Velikoj Kladaši broj Rt-28/03, a u vezi sa apelantovim zahtjevom za utvrđivanje pravične naknade za ekspropirane nekretnine

strana 527

2.33. Predmet broj AP 1315/06

ODLUKA O DOPUSTIVOSTI I MERITUMU od 8. novembra 2007. godine

Apelacija Senade Dežmić, Enise Rustemović-Avdzić i Senije Dežmić podnesena protiv Presude Kantonalnog suda u Tuzli broj Gž-1546/05 od 11. aprila 2005. godine

strana 545

2.34. Predmet broj AP 1336/06

ODLUKA O DOPUSTIVOSTI I MERITUMU od 8. novembra 2007. godine

Apelacija Dragice Babić podnesena protiv Rješenja Okružnog suda u Banjoj Luci broj 011-0-Pžp-06-000938 od 11. aprila 2006. godine i Rješenja Suda za prekršaje Gradiška broj P-1-335/06 od 31. marta 2006. godine

strana 567

2.35. Predmet broj AP 1524/06

ODLUKA O DOPUSTIVOSTI I MERITUMU od 8. novembra 2007. godine

Apelacija Dževada Turkanovića podnesena protiv Presude Okružnog suda u Banja Luci broj U-188/05 od 10. marta 2006. godine, Rješenja Ministarstva za izbjeglice i raseljena lica Republike Srpske broj 05-050-01-31/05 od 4. januara 2005. godine i Zaključka

Ministarstva za izbjeglice i raseljena lica Odsjek Banja Luka broj I-08-3426/01 od 26. novembra 2003. godine

strana 583

2.36. Predmet broj AP 2008/06

ODLUKA O DOPUSTIVOSTI I MERITUMU od 8. novembra 2007. godine

Apelacija M.G. podnesena protiv Presude Kantonalnog suda u Sarajevu broj GŽ-2304/04 od 27. aprila 2006. godine i Presude Općinskog suda u Sarajevu broj PR-756/02 od 7. jula 2004. godine

strana 597

2.37. Predmet broj AP 2889/06

ODLUKA O DOPUSTIVOSTI I MERITUMU od 8. novembra 2007. godine

Apelacija Midhata Smajkića podnesena protiv presuda Apelacionog suda Distrikta Brčko Bosne i Hercegovine broj Rev-23/05 od 29. septembra 2006. godine i broj GŽ-91/05 od 14. juna 2005. godine

strana 623

2.38. Predmet broj AP 430/06

ODLUKA O DOPUSTIVOSTI I MERITUMU od 13. decembra 2007. godine

Apelacija AMG «Eurocentar» d.o.o. Sarajevo podnesena zbog povrede prava na pristup sudu i nedonošenja odluke u razumnom roku u predmetu Okružnog suda u Banjoj Luci broj PŽ-310/03

strana 643

2.39. Predmet broj AP 431/06

ODLUKA O DOPUSTIVOSTI I MERITUMU od 13. decembra 2007. godine

Apelacija Nenada Ješića podnesena protiv Rješenja Federalne komisije broj 03-341-1353/04 od 17. marta 2005. godine i Zaključka Općinskog suda u Sarajevu broj 065-0-I-07-003-173 od 24. septembra 2007. godine te zbog dužine trajanja postupka i nedonošenja odluke u razumnom roku pred Federalnom komisijom za implementaciju člana 143. Zakona o radu

strana 659

2.40. Predmet broj AP 1211/06

ODLUKA O DOPUSTIVOSTI I MERITUMU od 13. decembra 2007. godine

Apelacije Željka Volaša i dr. podnesene protiv više rješenja Osnovnog suda u Banjoj Luci

strana 681

2.41. Predmet broj AP 1360/06

ODLUKA O DOPUSTIVOSTI I MERITUMU od 13. decembra 2007. godine

Apelacija Ranka Krivošije podnesena zbog neizvršenja Rješenja o izvršenju Osnovnog suda u Višegradu broj I-81/99 od 16. augusta 1999. godine

strana 729

2.42. Predmet broj AP 1434/06

ODLUKA O DOPUSTIVOSTI I MERITUMU od 13. decembra 2007. godine

Apelacija Radomira Dimitrića podnesena protiv Presude Vrhovnog suda Republike Srpske broj Rev-394/04 od 6. aprila 2006. godine

strana 755

2.43. Predmet broj AP 2498/07

ODLUKA O DOPUSTIVOSTI I MERITUMU od 13. decembra 2007. godine

Apelacija Savke Ožegović podnesena protiv zbog neprovođenja Rješenja općinskog načelnika Općine Sanski Most broj Up-1-03-372-498/98 od 28. jula 2004. godine koje je dopušteno Zaključkom Općinske službe za prostorno uređenje, imovinsko-pravne i stambene poslove o dozvoli izvršenja prinudim putem broj Up-1-03-372-498/98 od 5. oktobra 2004. godine

strana 767

Registar odluka po kriterijima dopustivosti

1. Članak 16. stavak 2. Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine APELACIJA JE OČIGLEDNO (*prima facie*) NEUTEMELJENA

1.1. Predmet broj AP 892/06

ODLUKA O DOPUSTIVOSTI od 6. srpnja 2007. godine

Apelacija Tuzlanske banke d.d. Tuzla podnesena protiv presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine br. Rev-561/04 od 13. prosinca 2005. godine i Pž 17/03 od 15. travnja 2004. godine

strana 45

2. Članak 16. stavak 4. točka 1. Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine USTAVNI SUD NIJE MJERODAVAN ZA ODLUČIVANJE

2.1. Predmet broj AP 2346/07

ODLUKA O DOPUSTIVOSTI od 13. rujna 2007. godine

Apelacija Hase Vranja podnesena protiv Odluke Povjerenstva za imovinske zahtjeve raseljenih osoba i izbjeglica broj R-532-1386-1/1-01-349-12-46/07 od 16. travnja 2007. godine i Odluke CRPC, broj R-532-1386-1/1-01-349-12/06 od 27. listopada 2006. godine

strana 59

3. Članak 16. stavak 4. točka 8. Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine IZMIJENJENE PRAVNE OKOLNOSTI

3.1. Predmet broj AP 1055/07

ODLUKA O DOPUSTIVOSTI od 8. studenog 2007. godine

Apelacija Jasmina Rizvanovića podnesena protiv rješenja Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj 070-0-Kž-07-000101 od 23. veljače 2007. godine i rješenja Kantonalnog suda u Sarajevu broj 009-0-KV-07-000 048 od 16. veljače 2007. godine

strana 67

4. Članak 16. stavak 4. točka 9. Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine APELACIJA JE *ratione materiae* INKOMPATIBILNA S USTAVOM

4.1. Predmet broj AP 2138/07

ODLUKA O DOPUSTIVOSTI od 13. rujna 2007. godine

Apelacija Juse Vrčića podnesena protiv rješenja Općinskog suda Mostar broj Su-2087/07 od 2. srpnja 2007. godine

strana 53

4.2. Predmet broj AP 90/06

ODLUKA O DOPUSTIVOSTI I MERITUMU od 6. srpnja 2007. godine

Apelacija Besima Bojadžije podnesena protiv Presude Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj Gž-148/05 od 8. studenog 2005. godine i Presude Kantonalnog suda u Sarajevu broj P-46/04 od 13. svibnja 2005. godine

strana 115

4.3. Predmet broj AP 286/06

ODLUKA O MERITUMU od 29. rujna 2007. godine

Apelacija Župe svetog Ante Padovanskog Bugojno, Franjevačka provincija Bosna Srebrna Sarajevo podnesena protiv Presude Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj Rev-464/03 od 26. srpnja 2005. godine

strana 333

5. Članak 16 stavak 4. točka 14. Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine
APELACIJA JE PREURANJENA

5.1. Predmet broj AP 431/06

ODLUKA O DOPUSTIVOSTI I MERITUMU od 13. prosinca 2007. godine

Apelacija Nenada Ješića podnesena zbog duljine trajanja postupka i nedonošenja odluke u razumnome roku pred Federalnim povjerenstvom za implementaciju članka 143. Zakona o radu

strana 659

Регистар одлука по каталогу права

1. Члан II/3е) Устава Босне и Херцеговине

члан 6 Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода ПРАВО НА ПРАВИЧНО СУЂЕЊЕ

1.1. Предмет број АП 2281/05

ОДЛУКА О ДОПУСТИВОСТИ И МЕРИТУМУ од 6. јула 2007. године

Апелација Тихомира Глигорића поднесена против Пресуде Суда Босне и Херцеговине број КжК-03/05 од 13. октобра 2005. године

Апелација Стаменке Козомара поднесена против Рјешења Суда БиХ број КжК-03/05 од 22. новембра 2005. године и Пресуде Суда БиХ број КжК-03/05 од 13. октобра 2005. године

страна 75

1.2. Предмет број АП 2313/05

ОДЛУКА О ДОПУСТИВОСТИ И МЕРИТУМУ од 6. јула 2007. године

Апелација Мугдима Херцега поднесена против Пресуде Кантоналног суда у Зеници број Кж-118/05 од 29. јула 2005. године и Пресуде Општинског суда у Завидовићима број К-4/04 од 7. јануара 2005. године

страна 91

1.3. Предмет број АП 90/06

ОДЛУКА О ДОПУСТИВОСТИ И МЕРИТУМУ од 6. јула 2007. године

Апелација Бесима Бојације поднесена против Пресуде Врховног суда Федерације Босне и Херцеговине број Гж-148/05 од 8. новембра 2005. године и Пресуде Кантоналног суда у Сарајеву број П-46/04 од 13. маја 2005. године

страна 115

1.4. Предмет број АП 1330/06

ОДЛУКА О ДОПУСТИВОСТИ И МЕРИТУМУ од 16. јула 2007. године

Апелација Милета Ковачевића поднесена против Пресуде Врховног суда Републике Српске број Увл-78/05 од 1. фебруара 2006. године

страна 133

1.5. Предмет број АП 1115/07

ОДЛУКА О ДОПУСТИВОСТИ И МЕРИТУМУ од 16. јула 2007. године

Апелација Ахмеда Чехајића и Зијада Реџића поднесена против Пресуде Врховног суда ФБиХ број Рев-409/06 од 15. фебруара 2007. године

страна 147

1.6. Предмет број АП 231/06

ОДЛУКА О ДОПУСТИВОСТИ И МЕРИТУМУ од 13. септембра 2007. године

Апелација Дејана Малиша поднесена због неизвршавања Рјешења о извршењу Основног суда Бања Лука број I-1557/05 од 6. јула 2005. године

страна 177

1.7. Предмет број АП 912/06

ОДЛУКА О ДОПУСТИВОСТИ И МЕРИТУМУ од 13. септембра 2007. године
Апелација Рајка и Стипе Чужића поднесена због због непоступања Општинског суда у Широком Бријегу у поступку извршења уклањања објекта који је бесправно изграђен на к.ч. 3032, К.О. Мокро, Општина Широки Бријег

страна 193

1.8. Предмет број АП 1358/06

ОДЛУКА О ДОПУСТИВОСТИ И МЕРИТУМУ од 13. септембра 2007. године
Апелација Шефике и Зијада Суљаковића поднесена због недоношења одлуке у разумном року у поступку пред Општинским судом у Великој Кладуши и поступку по жалби пред Кантоналним судом у Бихаћу

страна 245

1.9. Предмет број АП 1433/06

ОДЛУКА О ДОПУСТИВОСТИ И МЕРИТУМУ од 13. септембра 2007. године
Апелација Богољуба Ристића поднесена против Пресуде Окружног суда у Бањој Луци број Гж-603/03 од 27. марта 2006. године

страна 265

1.10. Предмет број АП 2166/07

ОДЛУКА О ДОПУСТИВОСТИ И МЕРИТУМУ од 13. септембра 2007. године
Апелација «Јадроагент Сарајево» Међународна поморска агенција са о.о. Сарајево поднесена због непровођења Рјешења о извршењу Општинског суда у Новом Травнику чију је надлежност преузео Општински суд у Травнику број Ип-41/03 од 3. априла 2003. године

страна 279

1.11. Предмет број АП 1783/06

ОДЛУКА О ДОПУСТИВОСТИ И МЕРИТУМУ од 28. септембра 2007. године
Апелација «АС Quatro» д.о.о. Сарајево поднесена против против Пресуде Кантоналног суда у Сарајеву број 009-0-Пж-06-000 083 од 10. априла 2006. године и Пресуде Општинског суда у Сарајеву број Пс-1683/05-1 од 27. децембра 2005. године

страна 291

1.12. Предмет број АП 2189/06

ОДЛУКА О ДОПУСТИВОСТИ И МЕРИТУМУ од 28. септембра 2007. године
Апелација Сафета Бусулачића поднесена против Пресуде Врховног суда Федерације Босне и Херцеговине број Рев-1079/05 од 9. маја 2006. године

страна 307

1.13. Предмет број АП 286/06

ОДЛУКА О МЕРИТУМУ од 29. септембра 2007. године

Апелација Жупе светог Анте Падованског Бугојно, Фрањевачка провинција Босна Сребрна Сарајево поднесена против Пресуде Врховног суда Федерације Босне и Херцеговине број Рев-464/03 од 26. јула 2005. године

страница 333

1.14. Предмет број АП 825/06

ОДЛУКА О ДОПУСТИВОСТИ И МЕРИТУМУ од 18. октобра 2007. године

Апелација Фатиме Мехић поднесена против Пресуде Врховног суда Федерације Босне и Херцеговине број Рев-416/04 од 1. децембра 2005. године и Пресуде Кантоналног суда у Сарајеву број Гж-2113/03 од 27. марта 2004. године, те због дужине трајања поступка који је окончан оспореним пресудама, а који је пред Општинским судом у Сарајеву вођен у предмету број П-1074/89

страница 351

1.15. Предмет број АП 158/06

ОДЛУКА О ДОПУСТИВОСТИ И МЕРИТУМУ од 18. октобра 2007. године

Апелација Мирјане Галић, Ксеније и Милана Ђулума поднесена због неизвршења Рјешења Основног суда у Бањој Луци број И-3422/04 од 4. фебруара 2005. године

страница 367

1.16. Предмет број АП 307/06

ОДЛУКА О ДОПУСТИВОСТИ И МЕРИТУМУ од 18. октобра 2007. године

Апелација Вилме Анушић поднесена против Пресуде Кантоналног суда у Тузли број У-214/04 од 24. новембра 2005. године, Рјешења Службе за стамбено-комуналне и урбанистичке послове Општине Живинице број 05/1-23-1316/03 в. 03/4-23-2255/99 од 14. јануара 2004. године, Пресуде Кантоналног суда број Гж-47/01 од 3. новембра 2001. године и Пресуде Општинског суда у Живиницама број П-97/99 од 31. октобра 2000. године

страница 391

1.17. Предмет број АП 948/06

ОДЛУКА О ДОПУСТИВОСТИ И МЕРИТУМУ од 18. октобра 2007. године

Апелација Ловачког друштва «Јаребица» Мостар поднесена против Пресуде Врховног суда Федерације Босне и Херцеговине број Рев-884/04 од 24. јануара 2006. године и Пресуде Кантоналног суда у Мостару број Пж-36/04 од 22. септембра 2004. године, те због дужине трајања поступка који је окончан оспореним пресудама, а који је пред Општинским судом Мостар вођен у предмету број Пс-65/99

страница 403

1.18. Предмет број АП 1480/06

ОДЛУКА О ДОПУСТИВОСТИ И МЕРИТУМУ од 18. октобра 2007. године

Апелација ДОО «Флора центар» Бања Лука и Владимира Сукара против Рјешења

Окружног суда у Бањој Луци број Пжп-3120/05 од 22. фебруара 2006. године и Рјешења Суда за прекршаје Бања Лука број Х-П-3362/05 од 16. августа 2005. године

страна 421

1.19. Предмет број АП 1659/06

ОДЛУКА О ДОПУСТИВОСТИ И МЕРИТУМУ од 18. октобра 2007. године Апелација Аднана Муслије и Кенана Мандре поднесена против Пресуде Врховног суда Федерације Босне и Херцеговине број Гж-159/05 од 14. марта 2006. године

страна 439

1.20. Предмет број АП 2195/06

ОДЛУКА О ДОПУСТИВОСТИ И МЕРИТУМУ од 18. октобра 2007. године Апелације Боже Лукачевића и Туње Криштића поднесене против Пресуде Кантоналног суда у Оцаку број Гж-109/05 од 12. маја 2006. године

страна 451

1.21. Предмет број АП 1634/07

ОДЛУКА О ДОПУСТИВОСТИ И МЕРИТУМУ од 18. октобра 2007. године Апелација Златана Самиде поднесена против Пресуде Кантоналног суда у Сарајеву број У-678/04 од 10. априла 2007. године, Рјешења Министарства стамбених послова Кантона Сарајево број 27/02-23-3148704 од 29. новембра 2004. године и Рјешења Управе за стамбене послове Кантона Сарајево број 23/6-372-П-697/98 од 8. априла 2003. године

страна 471

1.21. Предмет број АП 884/06

ОДЛУКА О ДОПУСТИВОСТИ И МЕРИТУМУ од 8. новембра 2007. године Апелација Ферида Дједовића поднесена против Рјешења Врховног суда Федерације Босне и Херцеговине број Рев-162/05 од 5. децембра 2005. године, Пресуде Кантоналног суда у Оцаку број Гж-67/04 од 13. октобра 2004. године и Пресуде Општинског суда Орашје број П-178/03 од 4. јуна 2004. године

страна 495

1.22. Предмет број АП 941/06

ОДЛУКА О ДОПУСТИВОСТИ И МЕРИТУМУ од 8. новембра 2007. године Апелација Абида Ботића поднесена због дужине трајања судског поступка пред Основним судом у Котор-Вароши број П-103/02.

страна 509

1.23. Предмет број АП 1231/06

ОДЛУКА О ДОПУСТИВОСТИ И МЕРИТУМУ од 8. новембра 2007. године Апелација Зухдије Реџића поднесена због због повреда права на правично суђење у односу на доношење одлуке у разумном року и права на имовину у предмету

Општинског суда у Великој Кладуши број Рт-28/03, а у вези са апелантовим захтјевом да се утврди правична накнада за некретнине које су експроприсане
страница 527

1.24. Предмет број АП 1315/06

ОДЛУКА О ДОПУСТИВОСТИ И МЕРИТУМУ од 8. новембра 2007. године
Апелација Сенаде Дежмић, Енисе Рустемовић-Авдић и Сеније Дежмић поднесена против Пресуде Кантоналног суда у Тузли број Гж-1546/05 од 11. априла 2005. године

страница 545

1.25. Предмет број АП 1336/06

ОДЛУКА О ДОПУСТИВОСТИ И МЕРИТУМУ од 8. новембра 2007. године
Апелација Драгице Бабић поднесена против Рјешења Окружног суда у Бањој Луци број 011-0-Пжп-06-000938 од 11. априла 2006. године и Рјешења Суда за прекршаје Градишка број П-1-335/06 од 31. марта 2006. године

страница 567

1.26. Предмет број АП 2008/06

ОДЛУКА О ДОПУСТИВОСТИ И МЕРИТУМУ од 8. новембра 2007. године
Апелација М.Г. поднесена против Пресуде Кантоналног суда у Сарајеву број Гж-2304/04 од 27. априла 2006. године и Пресуде Општинског суда у Сарајеву број ПР-756/02 од 7. јула 2004. године

страница 597

1.27. Предмет број АП 2889/06

ОДЛУКА О ДОПУСТИВОСТИ И МЕРИТУМУ од 8. новембра 2007. године
Апелација Мидхата Смајкића поднесена против пресуда Апелационог суда Дистрикта Брчко Босне и Херцеговине број Рев-23/05 од 29. септембра 2006. године и број Гж-91/05 од 14. јуна 2005. године

страница 623

1.28. Предмет број АП 430/06

ОДЛУКА О ДОПУСТИВОСТИ И МЕРИТУМУ од 13. децембра 2007. године
Апелација АМГ «Еуроцентар» д.о.о. Сарајево поднесена због повреде права на приступ суду и због тога што није донесена одлука у разумном року у предмету Окружног суда у Бањој Луци број Пж-310/03

страница 643

1.29. Предмет број АП 431/06

ОДЛУКА О ДОПУСТИВОСТИ И МЕРИТУМУ од 13. децембра 2007. године
Апелација Ненада Јешића поднесена против Рјешења Федералне комисије за имплементацију члана 143 Закона о раду број 03-341-1353/04 од 17. марта 2005. године и Закључка Општинског суда у Сарајеву број 065-0-I-07-003-173 од 24.

септембра 2007. године те због тога што није донесена одлука у разумном року пред Федералном комисијом за имплементацију члана 143 Закона о раду

страна 659

1.30. Предмет број АП 1211/06

ОДЛУКА О ДОПУСТИВОСТИ И МЕРИТУМУ од 13. децембра 2007. године Апелације Жељка Волаша и др. поднесене против више Рјешења Основног суда у Бањој Луци

страна 681

1.31. Предмет број АП 1360/06

ОДЛУКА О ДОПУСТИВОСТИ И МЕРИТУМУ од 13. децембра 2007. године Апелација Ранка Кривошије поднесена због неизвршења Рјешења о извршењу Основног суда у Вишеграду број I-81/99 од 16. августа 1999. године

страна 729

1.32. Предмет број АП 1434/06

ОДЛУКА О ДОПУСТИВОСТИ И МЕРИТУМУ од 13. децембра 2007. године Апелација Радомира Димитрића поднесена против Пресуде Врховног суда Републике Српске број Рев-394/04 од 6. априла 2006. године

страна 755

II/3ф) Устава Босне и Херцеговине

**члан 8 Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода
ПРАВО НА ПОШТОВАЊЕ ПРИВАТНОГ И ПОРОДИЧНОГ ЖИВОТА**

2.1. Предмет број АП 1634/07

ОДЛУКА О ДОПУСТИВОСТИ И МЕРИТУМУ од 18. октобра 2007. године Апелација Златана Самиде поднесена против Пресуде Кантоналног суда у Сарајеву број У-678/04 од 10. априла 2007. године, Рјешења Министарства стамбених послова Кантона Сарајево број 27/02-23-3148704 од 29. новембра 2004. године и Рјешења Управе за стамбене послове Кантона Сарајево број 23/6-372-П-697/98 од 8. априла 2003. године

страна 471

3. Члан II/3г) Устава Босне и Херцеговине

**члан 9 Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода
СЛОБОДА МИСЛИ, САВЈЕСТИ И ВЈЕРОИСПОВИЈЕСТИ**

3.1. Предмет број АП 286/06

ОДЛУКА О МЕРИТУМУ од 29. септембра 2007. године Апелација Жупе светог Анте Падованског Бугојно, Фрањевачка провинција Босна Сребрна Сарајево поднесена против Пресуде Врховног суда Федерације Босне и Херцеговине број Рев-464/03 од 26. јула 2005. године

страна 333

4. Члан II/3х) Устава Босне и Херцеговине

члан 10 Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода
СЛОБОДА ИЗРАЖАВАЊА

4.1. Предмет број АП 1067/06

ОДЛУКА О ДОПУСТИВОСТИ И МЕРИТУМУ од 13. септембра 2007. године
Апелација «Слободне Далмације» д.д. Сплит поднесена против Пресуде Врховног суда Федерације Босне и Херцеговине број Гж-139/05 од 27. децембра 2005. године

страна 209

5. Члан II/3к) Устава Босне и Херцеговине

члан 1 Протокола број 1 Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода
ЗАШТИТА ИМОВИНЕ

5.1. Предмет број АП 133/06

ОДЛУКА О ДОПУСТИВОСТИ И МЕРИТУМУ од 13. септембра 2007. године
Апелација Аиде Хастор поднесена против Пресуде Кантоналног суда у Горажду број У-207/05 од 23. децембра 2005. године, Рјешења Федералног министарства за питања бораца и инвалида одбрамбено-ослободилачког рата Сарајево број УП-П-04/1-41-4075/05 од 2. септембра 2005. године и Рјешења Службе за борачко-инвалидску заштиту Општине Горажде број УП-И-05-1-41-1134/04 од 30. децембра 2004. године

страна 163

5.2. Предмет број АП 1223/06

ОДЛУКА О ДОПУСТИВОСТИ И МЕРИТУМУ од 13. септембра 2007. године
Апелација Тодора Микића поднесена против Пресуде Кантоналног суда у Сарајеву број Пж-297/05 од 19. јануара 2006. године и Пресуде Општинског суда у Сарајеву број Пс-374/04 од 13. маја 2005. године

страна 283

5.3. Предмет број АП 1524/06

ОДЛУКА О ДОПУСТИВОСТИ И МЕРИТУМУ од 8. новембра 2007. године
Апелација Цевада Туркановића поднесена против Пресуде Окружног суда у Бањој Луци број У-188/05 од 10. марта 2006. године, Рјешења Министарства за избјеглице и расељена лица Републике Српске број 05-050-01-31/05 од 4. јануара 2005. године и Закључка Министарства за избјеглице и расељена лица Одејек Бања Лука број I-08-3426/01 од 26. новембра 2003. године

страна 583

5.4. Предмет број АП 2195/06

ОДЛУКА О ДОПУСТИВОСТИ И МЕРИТУМУ од 18. октобра 2007. године
Апелације Боже Лукачевића и Туње Криштића поднесене против Пресуде
Кантоналног суда у Оцаку број Гж-109/05 од 12. маја 2006. године

страна 451

5.5. Предмет број АП 2889/06

ОДЛУКА О ДОПУСТИВОСТИ И МЕРИТУМУ од 8. новембра 2007. године
Апелација Мидхата Смајкића поднесена против пресуда Апелационог суда
Дистрикта Брчко Босне и Херцеговине број Рев-23/05 од 29. септембра 2006.
године и број Гж-91/05 од 14. јуна 2005. године

страна 623

5.6. Предмет број АП 1211/06

ОДЛУКА О ДОПУСТИВОСТИ И МЕРИТУМУ од 13. децембра 2007. године
Апелације Жељка Волаша и др. поднесене против више Рјешења Основног суда у
Бањој Луци

страна 681

5.7. Предмет број АП 2498/07

ОДЛУКА О ДОПУСТИВОСТИ И МЕРИТУМУ од 13. децембра 2007. године
Апелација Савке Ожеговић поднесена против због непровођења рјешења
општинског начелника Општине Сански Мост број Уп-1-03-372-498/98 од 28.
јула 2004. године које је допуштено Закључком Општинске службе за просторно
уређење, имовинско-правне и стамбене послове о дозволи извршења принудим
путем број Уп-1-03-372-498/98 од 5. октобра 2004. године

страна 767

6. Члан II/4 Устава Босне и Херцеговине

члан 14 Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода
ЗАБРАНА ДИСКРИМИНАЦИЈЕ

6.1. Предмет број АП 90/06

ОДЛУКА О ДОПУСТИВОСТИ И МЕРИТУМУ од 6. јула 2007. године
Апелација Бесима Бојације поднесена против Пресуде Врховног суда Федерације
Босне и Херцеговине број Гж-148/05 од 8. новембра 2005. године и Пресуде
Кантоналног суда у Сарајеву број П-46/04 од 13. маја 2005. године

страна 115

7. Члан 7 Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода
КАЖЊАВАЊЕ САМО НА ОСНОВУ ЗАКОНА

7.1. Предмет број АП 2281/05

ОДЛУКА О ДОПУСТИВОСТИ И МЕРИТУМУ од 6. јула 2007. године
Апелација Тихомира Глигорића поднесена против Пресуде Суда Босне и

Херцеговине број КжК-03/05 од 13. октобра 2005. године.
Апелација Стаменке Козомара поднесена против Рјешења Суда БиХ број КжК-03/05 од 22. новембра 2005. године и Пресуде Суда БиХ број КжК-03/05 од 13. октобра 2005. године

страна 75

8. Члан 13 Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода ПРАВО НА ДЈЕЛОТВОРНИ ПРАВНИ ЛИЈЕК

8.1. Предмет број АП 2281/05

ОДЛУКА О ДОПУСТИВОСТИ И МЕРИТУМУ од 6. јула 2007. године

Апелација Тихомира Глигорића поднесена против Пресуде Суда Босне и Херцеговине број КжК-03/05 од 13. октобра 2005. године.

Апелација Стаменке Козомара поднесена против Рјешења Суда БиХ број КжК-03/05 од 22. новембра 2005. године и Пресуде Суда БиХ број КжК-03/05 од 13. октобра 2005. године

страна 75

9. Члан 17 Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода ЗАБРАНА ЗЛОУПОТРЕБЕ ПРАВА

9.1. Предмет број АП 90/06

ОДЛУКА О ДОПУСТИВОСТИ И МЕРИТУМУ од 6. јула 2007. године

Апелација Бесима Бојације поднесена против Пресуде Врховног суда Федерације Босне и Херцеговине број Гж-148/05 од 8. новембра 2005. године и Пресуде Кантоналног суда у Сарајеву број П-46/04 од 13. маја 2005. године

страна 115

10. Члан 2 Протокола 7 Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода ПРАВО НА ЖАЛБУ У КРИВИЧНИМ СТВАРИМА

10.1. Предмет број АП 2281/05

ОДЛУКА О ДОПУСТИВОСТИ И МЕРИТУМУ од 6. јула 2007. године

Апелација Тихомира Глигорића поднесена против Пресуде Суда Босне и Херцеговине број КжК-03/05 од 13. октобра 2005. године.

Апелација Стаменке Козомара поднесена против Рјешења Суда БиХ број КжК-03/05 од 22. новембра 2005. године и Пресуде Суда БиХ број КжК-03/05 од 13. октобра 2005. године

страна 75

11. Члан 1 Протокола 12 Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода

ОПШТА ЗАБРАНА ДИСКРИМИНАЦИЈЕ

11.1. Предмет број АП 90/06

ОДЛУКА О ДОПУСТИВОСТИ И МЕРИТУМУ од 6. јула 2007. године

Апелација Бесима Бојације поднесена против Пресуде Врховног суда Федерације

Босне и Херцеговине број Гж-148/05 од 8. новембра 2005. године и Пресуде

Кантоналног суда у Сарајеву број П-46/04 од 13. маја 2005. године

страна 115

**ABECEDNI INDEKS KLJUČNIH
POJMOVA**

**АЗБУЧНИ ИНДЕКС КЉУЧНИХ
ПОЈМОВА**

A

Autorsko pravo

AP 1223/06 229

D

Devizna štednja

AP 158/06 367

Disciplinski postupak

AP 2008/06 597

Diskriminacija

AP 90/06 115

Djelotvoran pravni lijek

AP 2281/05 75

Dostava

AP 1480/06 421

E

Eksproprijacija

AP 1231/06 527

I

Imovina

AP 2195/06 451

AP 2889/06 623

Invalidnina

AP 133/06 163

Izuzće

AP 2138/07 53

Izvršni postupak

AP 231/06 177

AP 912/06 193

AP 2166/07 279

AP 158/06 367

AP 1360/06 729

In dubio pro reo

AP 2313/05 91

J

Jednakost stranaka

AP 307/06 391

AP 1480/06 421

K

Kamata

AP 1358/06 245

AP 1433/06 265

Kanonsko pravo

AP 286/06 333

Kleveta

AP 1659/06 439

Kontradiktornost

AP 1336/06 567

Kvalitet zakona

AP 1524/06 583

L

Legitiman cilj

AP 1211/06 68

M

Miješanje

AP 1223/06 229

AP 1524/06 583

N

Naknada štete

AP 1115/07 147

O

Obrazložena presuda

AP 286/06	333
AP 1659/06	439
AP 884/06	495

P

Penzija

AP 1330/06	133
AP 231/06	177

Povrat stana

AP 1634/07	471
AP 1524/06	583

Pozitivna obaveza

AP 231/06	177
AP 2498/07	767

Pravo na imovinu

AP 133/06	163
AP 1223/06	229
AP 286/06	333
AP 2195/06	451
AP 1524/06	583

Pravo na odbranu

AP 1480/06	421
------------------	-----

Pravo na pravično suđenje

AP 1358/06	245
AP 1433/06	265
AP 1783/06	291
AP 2189/06	307
AP 825/06	351
AP 158/06	367
AP 948/06	403
AP 1480/06	421

Pravo na prisustvo suđenju

AP 1480/06	421
------------------	-----

Pravo na žalbu u krivičnim stvarima

AP 2281/05	75
------------------	----

Prekršajni postupak

AP 1336/06	567
------------------	-----

Pretpostavka nevinosti

AP 2313/05	91
------------------	----

Pristup sudu

AP 1211/06	68
AP 231/06	177
AP 912/06	193
AP 2166/07	279
AP 158/06	367
AP 430/06	643
AP 1360/06	729

Pritvor

AP 1055/07	67
------------------	----

Proizvoljna primjena zakona

AP 892/06	45
AP 2281/05	75
AP 2313/05	91
AP 90/06	115
AP 1330/06	133
AP 1115/07	147
AP 1223/06	229
AP 1358/06	245
AP 1433/06	265
AP 1783/06	291
AP 2189/06	307
AP 1480/06	421
AP 1659/06	439
AP 2195/06	451
AP 1634/07	471
AP 1315/06	545
AP 2889/06	623
AP 430/06	643
AP 1434/06	755

Proporcionalnost

AP 133/06	163
AP 1211/06	68
AP 1524/06	583

R

Radni odnos

AP 431/06	659
-----------------	-----

Ratione materiae

AP 2138/07	53
AP 90/06	115
AP 286/06	333

Ratna šteta

AP 1211/06	68
------------------	----

Razuman rok

AP 1358/06	245
AP 825/06	351
AP 948/06	403
AP 941/06	509
AP 1231/06	527
AP 2008/06	597
AP 430/06	643
AP 431/06	659
AP 1360/06	729

Regres

AP 1315/06	545
------------------	-----

Retroaktivna primjena zakona

AP 2281/05	75
------------------	----

Revizija

AP 884/06	495
AP 2889/06	623
AP 1434/06	755

S

Sloboda izražavanja

AP 1067/06	209
------------------	-----

Sloboda vjeroispovijesti

AP 286/06	333
-----------------	-----

Stanarsko pravo

AP 2346/07	59
AP 2189/06	307
AP 1634/07	471

Sudska nagodba

AP 1783/06	291
------------------	-----

U

Upravni spor

AP 307/06	391
-----------------	-----

**Utvrđivanje
građanskih prava i obaveza**

AP 2138/07	53
------------------	----

V

Vanbračna zajednica

AP 133/06	163
-----------------	-----

Vlasničkopravni odnosi

AP 941/06	509
-----------------	-----

A

Autorsko pravo

AP 1223/06 229

D

Devizna štednja

AP 158/06 367

Diskriminacija

AP 90/06 115

Dostava

AP 1480/06 421

E

Eksproprijacija

AP 1231/06 527

I

Imovina

AP 2195/06 451

AP 2889/06 623

Invalidnina

AP 133/06 163

Izuzeće

AP 2138/07 53

Izvanbračna zajednica

AP 133/06 163

Izvršni postupak

AP 231/06 177

AP 912/06 193

AP 2166/07 279

AP 158/06 367

AP 1360/06 729

In dubio pro reo

AP 2313/05 91

J

Jednakost stranaka

AP 307/06 391

AP 1480/06 421

K

Kamata

AP 1358/06 245

AP 1433/06 265

Kanonsko pravo

AP 286/06 333

Kleveta

AP 1659/06 439

Kontradiktornost

AP 1336/06 567

Kvaliteta zakona

AP 1524/06 583

L

Legitiman cilj

AP 1211/06 68

M

Miješanje

AP 1223/06 229

AP 1524/06 583

Mirovina

AP 1330/06 133

AP 231/06 177

N

Naknada štete

AP 1115/07 147

O

Obrazložena presuda

AP 286/06	333
AP 1659/06	439
AP 884/06	495

P

Povrat stana

AP 1634/07	471
AP 1524/06	583

Pozitivna obveza

AP 231/06	177
AP 2498/07	767

Pravo na imovinu

AP 133/06	163
AP 1223/06	229
AP 286/06	333
AP 2195/06	451
AP 1524/06	583

Pravo na nazočnost suđenju

AP 1480/06	421
------------------	-----

Pravo na obranu

AP 1480/06	421
------------------	-----

Pravo na pravično suđenje

AP 1358/06	245
AP 1433/06	265
AP 1783/06	291
AP 2189/06	307
AP 825/06	351
AP 158/06	367
AP 948/06	403
AP 1480/06	421

Pravo na priziv u kaznenim stvarima

AP 2281/05	75
------------------	----

Prekršajni postupak

AP 1336/06	567
------------------	-----

Pretpostavka nevinosti

AP 2313/05	91
------------------	----

Pristup sudu

AP 1211/06	68
AP 231/06	177
AP 912/06	193
AP 2166/07	279
AP 158/06	367
AP 430/06	643
AP 1360/06	729

Pritvor

AP 1055/07	67
------------------	----

Proizvoljna primjena zakona

AP 892/06	45
AP 2281/05	75
AP 2313/05	91
AP 90/06	115
AP 1330/06	133
AP 1115/07	147
AP 1223/06	229
AP 1358/06	245
AP 1433/06	265
AP 1783/06	291
AP 2189/06	307
AP 1480/06	421
AP 1659/06	439
AP 2195/06	451
AP 1634/07	471
AP 1315/06	545
AP 2889/06	623
AP 430/06	643
AP 1434/06	755

Proporcionalnost

AP 133/06	163
AP 1211/06	68
AP 1524/06	583

R

Radni odnos

AP 431/06 659

Ratione materiae

AP 2138/07 53

AP 90/06 115

AP 286/06 333

Ratna šteta

AP 1211/06 68

Razuman rok

AP 1358/06 245

AP 825/06 351

AP 948/06 403

AP 941/06 509

AP 1231/06 527

AP 2008/06 597

AP 430/06 643

AP 431/06 659

AP 1360/06 729

Regres

AP 1315/06 545

Retroaktivna primjena zakona

AP 2281/05 75

Revizija

AP 884/06 495

AP 2889/06 623

AP 1434/06 755

S

Sloboda izražavanja

AP 1067/06 209

Sloboda vjeroispovijesti

AP 286/06 333

Stanarsko pravo

AP 2346/07 59

AP 2189/06 307

AP 1634/07 471

Stegovni postupak

AP 2008/06 597

Sudbena nagodba

AP 1783/06 291

U

Učinkovit pravni lijek

AP 2281/05 75

Upravni spor

AP 307/06 391

Utvrđivanje

građanskih prava i obveza

AP 2138/07 53

V

Vlasničkopravni odnosi

AP 941/06 509

А

Ауторско право

АП 1223/06 229

В

Власничко-правни односи

АП 941/06 509

Д

Девизна штедња

АП 158/06 367

Дисциплински поступак

АП 2008/06 597

Дискриминација

АП 90/06 115

Дјелотворан правни лијек

АП 2281/05 75

Достава

АП 1480/06 421

Е

Експропријација

АП 1231/06 527

И

Изузеће

АП 2138/07 53

Извршни поступак

АП 231/06 177

АП 912/06 193

АП 2166/07 279

АП 158/06 367

АП 1360/06 729

Имовина

АП 2195/06 451

АП 2889/06 623

Инвалиднина

АП 133/06 163

In dubio pro reo

АП 2313/05 91

Ј

Једнакост странака

АП 307/06 391

АП 1480/06 421

К

Камата

АП 1358/06 245

АП 1433/06 265

Канонско право

АП 286/06 333

Квалитет закона

АП 1524/06 583

Клевета

АП 1659/06 439

Контрадикторност

АП 1336/06 567

Л

Легитиман циљ

АП 1211/06 68

М

Мијешање

АП 1223/06 229

АП 1524/06 583

Н

Накнада штете

АП 1115/07 147

О

Образложена пресуда

АП 286/06	333
АП 1659/06	439
АП 884/06	495

П

Пензија

АП 1330/06	133
АП 231/06	177

Повраћај стана

АП 1634/07	471
АП 1524/06	583

Позитивна обавеза

АП 231/06	177
АП 2498/07	767

Право на имовину

АП 133/06	163
АП 1223/06	229
АП 286/06	333
АП 2195/06	451
АП 1524/06	583

Право на одбрану

АП 1480/06	421
------------------	-----

Право на правично суђење

АП 1358/06	245
АП 1433/06	265
АП 1783/06	291
АП 2189/06	307
АП 825/06	351
АП 158/06	367
АП 948/06	403
АП 1480/06	421

Право на присуство суђењу

АП 1480/06	421
------------------	-----

Право на жалбу

у кривичним стварима

АП 2281/05	75
------------------	----

Прекршајни поступак

АП 1336/06	567
------------------	-----

Претпоставка невиности

АП 2313/05	91
------------------	----

Пристап суду

АП 1211/06	68
АП 231/06	177
АП 912/06	193
АП 2166/07	279
АП 158/06	367
АП 430/06	643
АП 1360/06	729

Притвор

АП 1055/07	67
------------------	----

Произвољна примјена закона

АП 892/06	45
АП 2281/05	75
АП 2313/05	91
АП 90/06	115
АП 1330/06	133
АП 1115/07	147
АП 1223/06	229
АП 1358/06	245
АП 1433/06	265
АП 1783/06	291
АП 2189/06	307
АП 1480/06	421
АП 1659/06	439
АП 2195/06	451
АП 1634/07	471
АП 1315/06	545
АП 2889/06	623
АП 430/06	643
АП 1434/06	755

Пропорционалност

АП 133/06	163
АП 1211/06	68
АП 1524/06	583

Р

Радни однос

АП 431/06	659
-----------------	-----

Ratione materiae

АП 2138/07	53
АП 90/06	115
АП 286/06	333

Ратна штета

АП 1211/06	68
------------------	----

Разуман рок

АП 1358/06	245
АП 825/06	351
АП 948/06	403
АП 941/06	509
АП 1231/06	527
АП 2008/06	597
АП 430/06	643
АП 431/06	659
АП 1360/06	729

Регрес

АП 1315/06	545
------------------	-----

Ретроактивна примјена закона

АП 2281/05	75
------------------	----

Ревизија

АП 884/06	495
АП 2889/06	623
АП 1434/06	755

С

Слобода изражавања

АП 1067/06	209
------------------	-----

Слобода вјероисповјести

АП 286/06	333
-----------------	-----

Станарско право

АП 2346/07	59
АП 2189/06	307
АП 1634/07	471

Судска нагодба

АП 1783/06	291
------------------	-----

У

Управни спор

АП 307/06	391
-----------------	-----

Утврђивање

грађанских права и обавеза

АП 2138/07	53
------------------	----

